

ت - ص

• التَّصَابُ [تفاعل]: صاوتده فالغان

قالدق صونى اچمك - آفتق عمرنى
عمر ايتمك.

• تَصَابُ الرَّجُلِ الْعَيْشَ: عَاشَ
بَقِيَهُ مِنْهُ.

• التَّصَابُحُ [تفاعل]: ماتور
بوزلى بولماغان كشى بيزونوب
ياصانوب ماتور بوزلى بولوب
كور نورگه طرشمق.

• التَّصَابُرُ [تفاعل]: قارا قارشى
صوغشده بولغان عسكركر صوغشغه
چداب بيك نيق صوغشمق،
قاچماق.

• التَّصَانِي [تفاعل]: بر كشى
تورلى سوزلر ايله آلداب بر
خاتوننى اوزنيك قارماقينه توشو -
رمك، كوكلان جلب قيلمق -
بر كشى اويون كولكو مجلسلىرى
آرتندن آزوب طوزوب
پورومك .

• تَصَانِي الرَّجُلِ الْمَرْأَةَ: خَدَّهَا
وَفَتَنَهَا.

• التَّصَاتُ [تفاعل]: صوغشمق.
• تَصَاتَ الْقَوْمُ: تَحَارَبُوا.

• التَّصَاخُبُ [تفاعل]: قچقرشمق،
صوغشمق، قيناشمق.

• التَّصَادُرُ [تفاعل]: ايسته گان
اشلرن اشلهب خاقى بر بيردن
طارالوب ايولرینه قايئوب كيتمك.

• التَّصَادُفُ [تفاعل]: ايكي كشى
اوچراشونى اويلا ماغان بر
اورنده فارا قارشى كيلوب اوچر -
اشمق. بر نرسه آرتندن پور گانده
اويلا نماغان ايكنچى بر نرسه
كيلوب چقمق.

• التَّصَادُقُ [تفاعل]: ايكي كشى

بر برسینه چن دوست بولوشمق
- ايكي كشى بر برسینه چن سوز
سويله شمك - ايكي كشى بر برس
راست لاشمق، تصديق ايدشمك.

• التَّصَادُمُ [تفاعل]: طغزلاشمق
- ايكي نرسه بر برسینه بهرلشمك.

• التَّصَارُعُ [تفاعل]: ايكي كشى
كوراشوب بر برسن يغارغه
طرشمق، كوراشمك.

• التَّصَارُمُ [تفاعل]: كيسولشمك.
• تَصَارِيْفُ الدَّهْرِ: نَوَائِبُهُ.

• التَّصَاعِبُ [تفاعل]: چيتونله شمك
- بر كشى معامله ننده قاطىلق
وطارلق قيلمق.

• التَّصَاعُدُ [تفاعل]: بر اش
كشىنى چيتون حالگه توشورمك،
آغزلق ايله ايزمك - آشمق،
يوقارى منمك - يوقارى کوتارلمك.
[بعض وقتده نائى صادغه آلوشد -
روب ايكي صادنى ادغام صوكنده
همزة وصل كيلتروب «تصاعد»
«اصاعد» رهوشنده كيلدر]

• تَصَاعَدَهُ الْأَمْرُ: شَقَّ عَلَيْهِ وَبَلَغَ
مِنْهُ الْجَهْدَ.

• التَّصَاعُرُ [تفاعل]: بر كشى
بر كشى گه التفات ايتماينچه ياغا
غن [بوزن] چيتكه بورمق
زورلانوب سويله شىسى كيلميچه
توغرى قاراميچه تورمق.

• التَّصَاعُرُ [تفاعل]: پيس له نمك
- توبان له شمك - كشى اوزن
اوزى توبان وپيس كورمك
- پيس بولماغان كشى پهسلك
توبانلك كورساتمك - كچوكله نمك

• التَّصَاوُحُ [تفاعل]: كوز قابا -
قلرى جو مولمق - قول آلوشمق،
كورشمك.

• التَّصَاوُفُ [تفاعل]: ايكي كشى
بر برسن يودرق ايله ايكسه لرینه
صوغشمق ياكه اوچ ايله
صوغشمق.

• التَّصَاوُفُ [تفاعل]: صَفَّ بُولُوبُ
جولمق.

• التَّصَاوُفُ [تفاعل]: صَاوُو آلو
وقنده قول بيرشمك، قول صوغشمق
- صَاوُو آلو ايتمك.

• تَصَاوُفًا عِنْدَ الْبَيْعِ: صَفَقَ كُلُّ
مِنْهُمَا يَدَهُ عَلَى يَدِ الْآخَرِ.

• التَّصَاوُنُ [تفاعل]: صو آزيغاچ
خلق صو ياننه جيولشوب هر
قايسينه تىگوز ائوب تقسيم
ايدشمك .

• تَصَاوُنَ الْقَوْمِ الْمَاءَ: تَقَاسَمُوهُ
بِالْحَصَصِ.

• التَّصَاوِي [تفاعل]: ايكي كشى
بر برسینه بيك صاف چن دوست
بولوشمق.

• التَّصَاكُ [تفاعل]: ايكي ياكه
كوب نرسه لر بر برسینه اورنوب
اشقولوب بهرلشوب تورمق

• التَّصَالُبُ [تفاعل]: ايكي نرسه
بر برسینه آرقلى بولمق.

• التَّصَالِحُ [تفاعل]: قولانلرى
ايشوته ترغان كشى ايشوته گانگه
صالوشمق، قولاقسزلىق [چوقراقلىق]
كورساتمك.

• التَّصَالِحُ [تفاعل]: بر خصوصه
كيلوششمك، دعوى ونزاعنى
بترشمك. [نائى صادغه آلوشد -
وب ايكي صادنى ادغام صوكنده

همزة وصل كيلتروب «تصالح»
«اصالح» رهوشنده كيلدر.]

- التَّصَالُحُ [تفاعل]: ایشوته تر-
غان کشی اوزن اوزی ایشو-
نمه گان بولوب [چوقراق بو-
لوب کورساتمک، چوقراقلقغه
باش سالمق.
• التَّصَامُ [تفاعل]: تصالح معنی-
سنده.
• نَصَامُ الرَّجُلِ: نَصَالِحُ اِی
أَرَى مِنْ نَفْسِهِ أَنَّهُ أَصْمٌ وَ لَيْسَ بِهِ.
• التَّصَانِيفُ [جمع]: تألیف اید-
لگان کتابلر. مفردی تصنیف.
• التَّصَاوُلُ [تفاعل]: ایکی کشی
بر برسینه سیکروشوب حمله
قیلمق، هر قایوسی ایکنچی گه
غالب بولورغه تلب کیزنمک.
• التَّصَاوُنُ [تفاعل]: صافلانمق،
کشی اوزن اوزی ضرر و عیب
لردن صافلامق.
• التَّصَاوِيرُ: التَّمَاثِيلُ جمع
تصویره.
• التَّصَاهُلُ [تفاعل]: آطلر بر
برسینه کشته شمک.
• تَصَاهَلُ الْخَيْلُ: صَهَلَّ بَعْضُهَا
إِلَى بَعْضٍ.
• التَّصَايِحُ [تفاعل]: یارغالا-
نمق - خلق بر برسینه قچقرشمق.
• التَّصَاصُؤُ [تفاعل]: بر آدم بر
آدمگه باش ایمک، نی نه بئسه
شونی قیلوب تورمق - قورقمق.
• نَصَاصًا فَلَانٌ مِنْ فَلَانٍ: خَافَ
مِنْهُ وَ دَلَّ لَهُ.
• التَّصَايُ [تفاعل]: چپی چی -
یلدامق - عقرب چشلدامق.
• التَّصَبُّبُ [تفاعل]: صوفیولمق -
یوقاریدان توبانگه شلدراب
آقمق.
- التَّصَبُّحُ [تفعل]: ایرته ترغاچ
بر آز نرسه ایله تاماقنی طویدرمق -
ایرته برلن بوقولامق.
• تَصَبَّحَ الرَّجُلُ: نَامَ غَدَاةً.
• التَّصَبُّرُ [تفعل]: صبر ایتمک -
صبر سز کشی صبر ایترگه،
چدارغه نوزهرگه طرشمق.
• تَصَبَّرَ الرَّجُلُ عَلَى كَذَا: صَبَرَ
عَلَيْهِ.
• التَّصَبُّبُ [تفاعل]: جویلوب
بتمک - طارالمق، طوزمق -
کیچنک کوبراگی اوزوب
کیتمک - بر آدمنک قارشو
توروی (مخالف لگی) کوچا-
یمک نراعسی قاطی لانمق - آرطمق،
کوچایمک - بر نرسه نک قالد -
قلری قالمق.
• التَّصَبُّغُ [تفعل]: بویاوغه
بویالمق - شریعت حکملرن
توتمق، دیاتلی بولمق.
• التَّصَبُّبُ [تفعل]: بر کشی بر
خاتونغه «مین سینی بیک یارانام»
دیگان کبی تورلیچه سوزلر
ایله آلداب قارماقینه نوشورمک
عاسقه یاصامق - بر خاتون یاکه
بر نرسه کشی نی اوزینه عاشق
و مفتون ایتمک - بالالر کبی
قیلونمق - بر نرسه گه درد
و محبت ایدوب بالا کبی بولمق.
• التَّصَبُّبُ [تفعل]: بویاوغه
آودارمق - دردله ندرمک.
• التَّصَبُّحُ [تفعل]: بر کشی
بر بیرگه ایرته برلن (صبح
و قستنده) کیلمک - ایرته نگی
شرابی اچرمک - ایرته برلن
اوچراشقاندنه «عم صباحا» دیگان
کبی تحیه نه نوشمک - تون
بوینچه بول بوروتوب ایرته
برلن مقصود اورنغه ایرشدرمک.
- صَبَحَ فَلَانٌ فَلَانًا: قَالَ لَهُ عَمَّ
صَبَاحًا. انعام لفظن قاراخز
• صَبَحَ الْقَوْمَ: سَقَاهُم الصُّبُوحَ.
• صَبَحَ فَلَانٌ [مجهولاً]: قِيلَ لَهُ
صَبَحَكَ اللَّهُ.
• صَبَحَكَ اللَّهُ بِخَيْرٍ: اِیْرْتَه
اَوْ چَرَاشْقَانْدَه نَه بَتَوْلَه تَرْغَان
دَعَاءُ. «اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى صَبَّاحُكُنِي
خَيْرَ لِي قِيلَسُونَ» معنی سندھ.
کیچ اوچراغانده «مساک
اللَّهُ بِخَيْرٍ» دیلر. «اللَّهُ تَعَالَى
کیچنکی خیرلی قیلسون» معنی
سندھ بولادر.
• التَّصَبُّحُ [تفعل]: ایرته نگی
آش
• التَّصَبُّرُ [تفعل]: چدارغه.
نوزهرگه، صبر ایدهرگه بیور -
مق - صبر ایدونی ایسته مک -
صبرلی یاصامق باشاغندن صوغوب
آلونغان آسلقنی او یومگه اویمک،
صبره یاصامق - میت اوستینه
صبر قویمق.
• التَّصَبُّغُ [تفعل]: بویاوغه
بویامق - کیم یاکه کیملکنی
بویاوغه مانمق - خرما آغاچنک
خرمالری پشهرگه باشلامق -
توه جونلری اوسکان بالا تو-
شورمک - کامل قیلمق.
• التَّصَبُّعُ [تفعل]: کیلوب
کیتمک - بر آدم بر اشدنه بر
فکرده ایکی له نوب تورمق، تردد-
لی بولمق - بر بیرگه هیچ نر -
سه سز یاکه بتونله یبالانماچ
حالدنه کیلمک.
• التَّصَتُّمُ [تفعل]: بیک قاطی بو-
کورمک.

التَّصَيُّمُ [تفعیل]: تو گه لله مک
کامل و تمام ایتمک.

التَّصَحُّبُ [تفعیل]: اوبالمق.
تَصَحَّبَ فُلَانٌ مِنْ فُلَانٍ:
استحیا منه.

التَّصَحُّتُ [تفعیل]: تصحبت
کبی اوبالمق معنی سنده.
فُلَانٌ لَا يَتَّصَحَّتْ مِنْ أَحَدٍ:
لَا يَسْتَحِي مِنْ أَحَدٍ.

التَّصَحُّحُ [تفعیل]: آورو
کشی بر نرسه ایله دوا لایوب
شفاء تامیق، توزالمک، صاوقمق،
یا گلش توز انلمک، درست له نمک.

التَّصَحُّفُ [تفعیل]: یا گلش
اوقومق - بر آدمک یاز و ونده
یا گلش سوز نابولمق.

التَّصَحُّنُ [تفعیل]: صورامق،
ایسته مک.

التَّصْحِيحُ [تفعیل]: یا گلش
توز اتمک، درست له مک - آورو نی
صاوقدمق سلامت له ندرمک.

صَحَّحَ الْمَرِيضَ: أَلَّ مَرَضَهُ.
التَّصْحِيفُ [تفعیل]: یاز و وده

بولغان برسوزنی یا گلش او -
قومق - یا گلش یازمق - یا گلش
رهوشده روایت قیلمق - بر
سوزنی معنی سی بوز و لورلق
رهوشجه اوزگارتمک، تغییر
ایتمک.

التَّصْحِيءُ [تفعیل]: التسخیر.

التَّصَدُّؤُ [تفعیل]: بر نرسه گه
قاغلق، تعرض ایتمک.

تَصَدَّ الرَّجُلُ لِلشَّيْءِ: تَعَرَّضَ لَهُ.
التَّصَدُّؤُهُ [تفعیل]: طوطقان
نه بیرنک طوطقرن آرچومق،
آچمق.

التَّصَدُّدُ [تفعیل]: تعرض ایتمک.
تَصَدَّدَ لِلشَّيْءِ: تَعَرَّضَ لَهُ.

التَّصَدُّرُ (تفعیل): مجلسنک
تورینه (ایک بو قاری و قدرلی
بیرینه) اولطرمق - بر کشی
باشقه لردن آلدابولورغه طرتمق
- بر کشی خلقنک آلدنی کشی سی
بولمق - بر کشی کو کراکن
نیگوز توتومق، بو گولایچه او -
لطرمق - آط کو کراکی ایله
باشقه آطارنی چویوب اوزی
آلغه چقمق.

التَّصَدُّعُ (تفعیل): اوزگاله -
نمک - یا غالانمق - جیون طاب
رالمق - چاطنامق.

تَصَدَّعَ الْقَوْمُ: تَفَرَّقُوا،

تَصَدَّعَ الشَّيْءُ: تَشَقَّقَ،
(بونک ناعسی صادغه آلودر -

لوب ایکی صادنی ادغام صوکنده،
همزه وصل کیلتروب استعمال
بار «بیتصدعون» صیغه سی
«یصدعون» کیلمشدر.)

تَصَدَّعَتِ الْأَرْضُ بِفُلَانٍ: فُلَانٌ
آدم ایله بیر یارغالاندی. بسوزنی
«فلان کشی بیر یارقلرینه کروب
کیتکان کبی هیچ تابوب بولماس
رهوشجه قاچوب کیتدی ده بوغالدی»
دیگان معنی ده یوروتله ر.

التَّصَدَّاعُ [تجھ]: التفریق.

التَّصَدُّفُ [تفعیل]: تعرض ایتمک
- اعراض ایتمک.

تَصَدَّفَ عَنْهُ: أَعْرَضَ عَنْهُ.

التَّصَدَّاقُ [تفعیل]: چن سوز
سویلمک [یا لغان سویلمه مامک]

التَّصَدُّقُ [تفعیل]: صدقه قیلمق
- بر نرسه نی صدقه بولسون دیب
بیرمک - زکات بیرمک.

تَصَدَّقَ عَلَى الْفَقِيرِ بَكْدًا: أَعْطَاهُ
أَيَّاهُ صَدَقَةً.

التَّصَدُّيُ [تفعیل]: تعرض ایتمک
[براش یا که بر نرسه نی کونوب
قارشو آلوب - ونک بولنده طر -
شوب یوروجی بولمق] - بر
نرسه گه باشنی کوناروب کیره -
کسنوب قارامق - صوصاوغه
چدامق، صبر ایتمک - بلمامش
بولمق، تغافل ایتمک.

تَصَدَّى لِلشَّيْءِ: تَعَرَّضَ لَهُ.

التَّصَدِّيَّةُ [تفعیل]: قول چابوق.

التَّصَدِيدُ [تفعیل]: قول چابوق
- یارا ایرینله مک، صاری صولر
چیولمق.

صَدَّدَ بِيَدِهِ: صَفَّقَ.

صَدَّدَ الْجَرِيحَ: قَيَّحَ.

التَّصَدِيرُ [تفعیل]: دوندرمک،
قایتارمق - آط کو کراکی ایله
باشقه لرنی چویوب اوزی آلغه
چقمق - کتابغه باش یازمق
[دیباچه یازمق] - بر آدمنی باشه لردن
آلدایلمق - بر آدمنی مجلسنک

ایک بو قاری اورینه (تورینه)
اولطرتیق - بر آدم سویلمر گه
باشلاغانده برسوزنی سوز باشنده
ته یتمک [شول سوز ایله سوزلرن
باشلاب کیتمک] - آطلر آراسندن

بر آط باشن کوناروب چغوب
باشقه لرن اوزوب کیتمک -
توه گه کو کراکیچه باغلامق.

صَدَّرَهُ عَنِ الْأَمْرِ: صَرَفَهُ وَارْجَعَهُ
عَنْهُ.

صَدَّرَ الْمُؤَلَّفُ كِتَابَهُ: جَعَلَ لَهُ
دِيَابِحَةً.

التَّصَدِيرُ [سم]: کو کراکیچه.

• التَّصْدِيعُ [تفعیل]: بر آدم صحرائی بوبیدن بوبغه بوروب چقمق [گویا یارغلامق] -- یارغلامق .. صوو بلعه آشاقمق - بر آدمگه باش آوروسی کیلمک. [صوکنی معنی مجهولا افاده ابدوله] • صَدَعَ الرَّجُلُ [مجهولا]: أَصَابَهُ الصُّدَاعُ. • التَّصْدِيعُ [تفعیل]: توهگه صداغ نامعاسی صالمق. • التَّصْدِيقُ [تفعیل]: بر آدم بر آدمگه «چن نهیته - ن» دیب راستلامق - بر آدم - سوزلرینک چن ودرست بولغانلقنه کوخل اورناشدرمق، اوشانمق، اینانمق - قر حیوانی هسج نیگه فارامچه بوگروب اوزینک بولینه کیتمک - زکات آلوچی بولمق. • التَّصْدِيمُ [تفعیل]: تجربه لی یاصاق - صنالغان بولمق. • التَّصْرُوحُ [تفعیل]: بر نرسه بر نرسه دن آرولانمق، آچقره وشده یالغزی غنه قالمق. • التَّصْرُوحُ [تفعیل]: کوچانوب قچقرمق - تپوشسزگه قچقرمق. • التَّصْرُوعُ [تفعیل]: توبانچلمک کورسانمک. • نَصَرَ عَ فُلَانٌ فُلَانًا: تَوَاضَعُ لَهُ. • التَّصْرِيفُ [تفعیل]: بر اش آر - ندن آرلی یرلی بورومک تورلی حال وروهوشکه کرمک - بر آدمی باسینه توشکان حاللر تورلی وروهوشکه کرمک - بر اشلی با - شقاروب توروجی بولمق. • نَصَرَ فِ الرَّجُلِ فِي مَالِهِ: مَالِي تَابُو وَتَبَوُّشَلِي اورتلرغه توتو خصصند، توغری کیلمکدن هر

تورلی حالتی باشندن اوزدردی، • التَّصْرُمُ [تفعیل]: وقت اوزوب کیتمک - صوغش توقامق - اوزولمک - کیسولمک - آرسلان کبی بوراکلی بهادر بولمق. • تَصَرَّمَتِ السَّنَةُ: انْقَضَتْ. • التَّصْرِيَةُ [تفعیل]: بازارغه چغار ولاچق حیوانک سوتی کوب کور و نسون ایچون بر نیچه کون صاو میچه تورمق. • التَّصْرِيْبُ [تفعیل]: آچیغان سوت اچمک - صافر آشامق. • صَرَبَ الرَّجُلُ: شَرَبَ اللَّبَنَ الحَامِضَ. • التَّصْرِيحُ [تفعیل]: ازیز ابله یاکه گیس ابله صلامق. • التَّصْرِيحُ [تفعیل]: نله کنی یاشر میچه سوزنی آچق نه یتمک - بر اشنی آچق بیان قیلیمق - آچلمق، ظاهر بولمق [متلاز] - کو - خلگه توشکان نرسه نی یاشر میچه سوبله مک - اوق آطوچی توسه - گان نرسه سینه تیدرمامک، خطأ یتمک - کون بولوطسز (آباز) بولمق - شراب اوستندن کو - بوکلری تبوب آرولانوب قالمق - آچلق یلنک آچلق و قورولغی قاطی بولمق - یاشرن بولغاندن صوگ آچلوب کیتمک. • صَرَّحَ الْمُتَكَلِّمُ: سَوَّلَهُ شَوْجِي تصریح قیلدی یعنی مقصودن آخلاقان و قنده کنابه، اشاره، تعریض لر ابله گنه قالمادی بلکه هر کم آخلاقارلق رهوشچه آچق ایتوب سوبله دی [مقصودنی بیک آچق آخلاقان سوزلر گده تصریح دیلر] • صَرَّحَ الحَقُّ: انْكَشَفَ.

• صَرَّحَ فُلَانٌ الأَمْرَ: بَيَّنَّهُ. • التَّصْرِيدُ [تفعیل]: آزیتمق - کیسولمک - کیمسک - طورامق - آرپا و بوغندای باشاقلرینک قلیچقلمری چغارغه باشلامق - بر آدم بر آدمگه قانارلق [طویارلق] مقدار دن آرزاق صو اچرمک. - صاو تقه بر کشی طویارلق مقده اردن آرزاق صو صالمق - آزی بولمک. • صَرَدَ عَطَاءٌ: قَلَّلَهُ - أَعْطَاهُ قَلِيلًا قَلِيلًا. • صَرَدَ الشَّيْءُ: قَطَعَهُ. • صَرَّدَ فُلَانٌ فُلَانًا: سَفَّاهُ دُونَ الرِّيِّ. • التَّصْرِيرُ [تفعیل]: آط، ایشاک کبی حیوانلر ناوش ایشوتکان وقتده طخلار ایچون قولاقلرن تورغوزمق - آله اوزمق. • التَّصْرِيْعُ [تفعیل]: کوراشوب بیک قاطی بیرگه یقمق - بیرگه بزمک - شعرنک برنیچی مصرعی ابله ایکنچی مصرعی نك صوکنی سوزلرن یاکه حرفلرن بر توبولی قیلیمق - ایشکنی ایکی قانا طلی یاصامق. [اورناسندن ایکی یا قغه آچولا ترغان قیلیمق] • صَرَّعَ فُلَانٌ فُلَانًا: طَرَّحَهُ عَلَى الأَرْضِ طَرْحًا شَدِيدًا. • صَرَّعَ البَابُ: جَعَلَهُ دَامِصْرَاعِينَ. • التَّصْرِيْفُ [تفعیل]: دوندرمک، بر آدمی فکرندن قایتارمق - مقصودندن چیتکه بورمق - بر یاقدن ایسوب ترغان چیلنی ایکنچی یاقدن ایسدرمک - آقچه توتمق، کیرهک اورتلرغه بیرمک - بر آدم بر آدم قولینه اش تابشروب

باشقار وچی باصاق - صاف خمز
 اچمک - سوزلرنی بر برسندن
 چغارمق - مقصودبولغان سوزنی
 بیک آچق ایتوب نه یتمک واورنی
 کیلگان صابن باخادن قایتاروب
 تکرارلامق [مین ایشونمادم،
 مین آخلامادم دیب عذر کور -
 سه تورگه بول فالدرماق] -
 بر بیرنک آرقلی سن بوین، اولجاب
 چیکلرن بیلگوله مک - حالدن
 حالگه کوچرمک، تورلی رهوشکه
 کرتیمک.

• التَّصْرِيمُ [تفعیل] : کیسوب
 اوزمک، کیسوب ایکی گه آبرمق
 • التَّصْعَبُ [تفعیل] : اش چیتونله
 تمک - بر آدم بر اشنی چیتونله تمک
 • التَّصْعُدُ [تفعیل] : بر اش بر
 آدمگه چتون ومشقت لی بولوب
 بیرتمک آغزاتمق - آشمق، یوقاری
 منمک، [بعض وقتده تاءنی صادغه
 آلودشروب ایکی صادنی ادغام
 صوکنده همزه وصل کیلتروب
 استعمال قیلار. «تَّصْعَدُ» کلمه سی
 «اصعد» رهوشنده کیله در.]
 • تَّصْعَدُ فِي الْجَبَلِ : ارتقی علیه.
 • كَانَمَا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ : يتصعد.
 • التَّصْعُرُ [تفعیل] : بر آدم قارشوسینه
 کیلگان آدمگه توغری قارامیچه
 زورلانونب کبرله نوب یوزن
 چیتکه بوروب التفات ایتماینیچه
 تورمق.
 • التَّصْعُرُ [تفعیل] طوب کبی
 توب توگهره ک بولمق - صوغلو
 باکه آورو ایله بر کشی نه -
 گره ب یاطمق.
 • التَّصْعِصُ [تفعیل] : سلکونمک
 - تهره مک - طارالمق - صوغش
 صفلی بوزولوب اورنلرندن
 طایمق - خور بولمق - قورقات،

بورا کسز بولمق - طارالمق،
 طوزدرمق. [صوکنی معنی باه
 ایله آخلاتولادر]
 • التَّصْعَفُ [تفعیل] : مویون بو -
 رولمق.
 • التَّصْعُكُ [تفعیل] : فقیرله نمک -
 محتاج بولمق - توه لر سیموروب
 آباقلری نیچکاروب قالمق.
 • تَّصْعَلَكَ الرَّجُلُ : صار صَعْلًا
 اَى فَقِيرًا.
 • التَّصْعِيبُ [تفعیل] : چیتونله تمک.
 • صَعِبَ الرَّجُلُ الْأَمْرَ : جَعَلَهُ
 صَعِبًا.
 • التَّصْعِيدُ [تفعیل] : طاو باشینه
 چقمق - یوقاری منمک، آشمق -
 ماى ارتمک - یوقار بدن توبانگه
 تابا نوشمک - باشنی قاراونی کو -
 تاروب بر نرسنه یوقاری باغینه
 قارامق.
 • صَعَدَ الرَّجُلُ فِي الْجَبَلِ : ارتقى
 علیه.
 • صَعَدَ السَّمْنُ : اذابه.
 • صَعَدَ النَّاقَةُ : جَعَلَهَا صَعُودًا.
 • التَّصْعِيرُ [تفعیل] : بر آدم قار -
 شوسنده بولغان کشیلرگه
 التفات ایتماینیچه [توغری قارامیچه]
 یوزن چیتکه بوروب کبرله نوب
 تورمق - باکه آورو ایله چیتکه
 بوروب تورمق.
 • التَّصْغُرُ [تفعیل] :
 • التَّصْغِيرُ [تفعیل] : کچکنه یتمک
 زور نرسنه کیچکنه قیلمق - بر
 آدمنی خلقغه توبان وپهس ایتوب
 کورساتمک - خوزلامق، کیمسوتمک

• صَغَرَ الشَّيْءُ : جَعَلَهُ صَغِيرًا.
 • التَّصْفُتُ [تفعیل] : طازارمق،
 بهادر لانمق - بهادرلق کورساتمک
 • التَّصْفُتُ [تفعیل] : تصفت
 معنی سنده.
 • تَصَفَّتِ الرَّجُلُ : تَصَفَّتْ أَيْ
 تَقَوَّى وَتَجَلَّدَ.
 • التَّصْفُوحُ [تفعیل] : بر نرسنه ک
 هر بر باغن تیکشروب اویلاب
 قارامق - بر کشی جیولغان
 کشیلرنک هر قایوسن برام برام
 قاراب چقمق [آرالنندن اوزینه
 کیره ک آدمنی ازلهب قارامق]
 - بر کشی خلقنک حاللرن
 آخلار ایچون یوزلرینه قاراب
 تأمل ایتمک.
 • تَصَفَّحَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ : تَأَمَّلَهُ
 وَنَظَرَ فِي صَفْحَانِهِ.
 • التَّصْفُرُ [تفعیل] : حیوانلر
 سیمورمک.
 • التَّصْفُقُ [تفعیل] : بر آدم بر
 اشته ایکی له نوب [تردد ایتوب]
 تورمق - تعرض ایتمک - توه بیرگه
 یاطوب آولانمق باکه تیرسینه
 نه یله نمک.
 • تَصَفَّقَ الرَّجُلُ لِلْأَمْرِ : تَعَرَّضَ لَهُ
 • التَّصْفَاقُ [فتحه] : قات قات قول
 چایمق، بر برسینه صوغوب
 اوچلرنی شاپلدا تمق.
 • التَّصْفِيَةُ [تفعیله] : چوب چاردن
 صو وباشقه نرسه لرنی آرولامق
 - بر نرسدن قوشولغان نرسه لرن
 آبروب یالغز نغنه قالدرمق -
 یامان اوی وئمه شه کی لردن اچنی
 طازارتمق، کوکلنی پاکلامق.

• التَّصْفِيحُ [تفعيل]: بر نرسه نك
 آر قلی سن بوین صوزوب او -
 زایتمق، جابمک - کچک ایتمک -
 - نچکارتوب یا پراق وطاقا کبی
 نیکوز جه یکنکی قیلمق - بر بیرگه
 طاقطا یا که طاقطا کبی نیکوز
 نچکه طاشلر توشامک - بر نرسه نی
 قالای یا پراق لری قالایلامق یا که
 باشقه بر معدن یا پراق لری ایله
 قایللاب قادا قلامق - قول چابمق
 تصفیق ایتمک.
 • التَّصْفِيدُ [تفعیل]: بیک نق به -
 یله مک - بوغاولامق - سوز ایله
 غالب بولمق.
 • التَّصْفِيرُ [تفعیل]: صارغایتمق
 - صاریغه بو یامق - ابگونلرنی
 نیکوزمک - ابو و باشقه اورنی
 اچنده گی نرسه لرندن بو شاتمق
 - صرغرمق - حیوانی صواچار گه
 صرغروب چاقرمق.
 • صَفَّرَ الشَّيْءَ: جَعَلَهُ أَصْفَرَ.
 • التَّصْفِيفُ [تفعیل]: صف صف
 ترمک.
 • صَفَّفَهُ: نَظَّمَهُ طَوْلًا مُسْتَوِيًّا.
 • التَّصْفِيقُ [تفعیل]: قول چابمق
 [بر اوچنی ایکنچی اوچقه
 صوغوب تاوش چغارمق]
 - قوش قانادلرن قساعوب
 تاوش چغارمق - آرو لانسون
 ایچون بر صاونداغی شرابی
 ایکنچی صاوتقه صالحق - حیوانلرنی
 بر اوطلاوقدن ایکنچی سینه
 کوچرمک - اولامق - بر نرسه نك
 نیره سنده نه یله نمک - قربه گه صو
 صالوب چایقامق - بر نرسه نك
 نیرسن نه یله ندرمک - قرار بیرلگان
 فکردن قایتمق، فکرنی رد قیلمق.

• التَّصْفِينُ [تفعیل]: شوبشا،
 تو کلی طوراً، اومارطه قورنی
 خبی لراوزلرینه تورور ایچون
 اویا یا صامق.
 • التَّصْفِيرُ [تفعیل]: بر اورنده
 اوزاق تورمق - اوط قزوب
 یانمق - اوچی قارچغه ایله او
 اولامق - [قرغی و قارچغه کبی
 او اولی ترغان کچکنه قو -
 شلرغه صقر دیلر]
 • التَّصْفِيرُ [تفعیل]: اوط یاندرمق
 - قزدرمق - قارچغه کبی لر ایله
 او اولامق - قوری خرما لر
 اوستینه خرما بالی صالوب جتتمک
 - صو اوستینه یا فراق لری قیولوب
 ته می بوزولمق.
 • التَّصْفِيعُ [تفعیل]: بر کشی گه
 بر نرسه ایچون انط ایتمک.
 • التَّصْفِيكُ [تفعیل]: بر نرسه
 اوستینه بر نرسه ایله بهرمک.
 • التَّصْلِبُ [تفعیل]: قاطی لانمق
 طاش کبی قاطمق - نغمق
 کوچابمک - شریعت حکملرن
 تونوده بیک نق بولمق.
 • التَّصْلِصُ [تفعیل]: کول
 بلچراق لری قورروب توبی
 شالتراب قالمق - تیمور و تیمور
 کبی معدنلرن یا صالغان نه بیرلر
 چلنردامق، چنغلدامق - قالا قول
 و قو کغراو غایغلدامق، غولامق.
 • التَّصْلِعُ [تفعیل]: قویاش توغمق
 یا که توغوب کوک اور ناسینه
 کونارلمک یا که بولوط آستندن
 چقمق - کوک بوزی آیان لانسون،
 بولوط لری طارالوب بتمک.
 • التَّصْلِفُ [تفعیل]: بر کشی
 اوزنده بولماغان کمال و فضل
 دعوی قیلمق - اوزنده بولغان

ظرافندن آرتق ظرافتکه کو -
 چانمک - بالونمق، تملق ایتمک -
 نوملر طانلی اوله نندن یا لوغوب
 آچمک اوله ن ایسته مک - قاطی
 بیرگه اینمک - خیرسن بولمق
 • التَّصْلِقُ [تفعیل]: خانوغه تولغاق
 [طلق] کیلو - سیلی چدای آمیچه
 قچقرمق - آورو حیوان تورلی
 یا فغه یا طوب آوانمق - ره نچولی
 و آورو آدم توشا گنده تورلی
 یا فغه نه یله ننگه له مک - بالی صو
 اچنده تور لیچه بورغالانمق.
 • التَّصْلِي [تفعیل]: اوط قار شوسنده
 توروب جلونمق، قزتمق - کویمک
 یانمق - طایاق و طایاق کبی
 نرسه لر نی اوطقه قزدرروب بوشا -
 توب توغریلامق.
 • تَصَلَّى الرَّجُلُ النَّارَ وَتَصَلَّى
 بِالنَّارِ: فَاسَى حَرْهَا وَاسْتَدَّ قَابَهَا.
 • تَصَلَّى فَلَانَ عَصَاهُ عَلَى النَّارِ:
 لَيْسَ بِهَا وَ قَوْمَهَا.
 • التَّصْلِيَةُ [تفعیل]: اوز و شتان
 وقتده اط ایکنچی بولوب کیلمک
 - دعاء قیلمق - نماز او قومق -
 صلوات او قومق - اوطقه قزدرمق -
 جلوندرمق - یاندرمق - طایاق
 و طایاق کبی نرسه لر نی اوطقه
 قزدرروب بوشا توب توغریلامق
 - اطا ایشاک آنا ایشاک لرنی بولغه
 صالوب قووب آلوب کیتمک
 - لازم بولمق.
 • التَّصْلِيبُ [تفعیل]: طاش کبی
 قاطی لانمق - قاطی لانمق [مت لاز]
 - تمام پشوب یومشارغان خرما
 کیوب قاطی لانمق، قباطمق -
 آصمق، آصوب اولترمک - نصرانی
 صلیب رسمی یا صامق - قور و تمق،
 کیبدرمک - نغمق - کوچایتمک.

• التَّصْلِيْبُ [تفعليل. سم]: خانوونلرغه مخصوص بر تورلى بوركانچك.

• التَّصْلِيْدُ [تفعليل]: بيك قاطى صاران بولمق.

• التَّصْلِيْطُ [تفعليل]: التسليط.

• التَّصْلِيْعُ [تفعليل]: قوياش

توغمق، چقمق - اعتدار ايتمك -

يلان اوزينك تيشوگندن بالطراب

اوستنده طوزان توفراق يوق

حالده [چقمق - بر كشي ايكي

اوچلرن بيرگه طاياب چوكميچه

قضاء حاجت ايتمك - طهارت

صندرمق.

• صَلَعُ الرَّجُلُ: اعتدر.

• صَلَعَتُ الشَّمْسِ: بزغت.

• التَّصْلِيْعُ [تفعليل. سم]: صوغش

فورالى، سلاح.

• التَّصْلِيْكُ [تفعليل]: توهنك بالاسى

ايممه سون ايچون ايمچا كلرن

به يلهب قويمق.

• صَلَّكَ ضَرْعَ النَّاقَةِ: صره.

• التَّصْلِيْلُ [تفعليل]: چلدردامق

چنغلدامق - غولامق، غايغلامق.

• التَّصْلِيْمُ [تفعليل]: كيسمك ياكه

خاصة قولاق و بورونى توبندن

او ك كيسمك.

• التَّصْمِدُ [تفعليل]: قصد ايتمك -

طاياق ايله صو قمق - صوغارغه

تلهب كيزه نمك.

• التَّصْمُرُ [تفعليل]: هر وقت

قويباشقه قارشو اولطرمق - بر

كشي اوزن اوزى جابوب

توتومق.

• التَّصْمِعُ [تفعليل]: ادمق آطلوب

آونك قانى ايله قانلانوب قاو -

رپلرى ياشوب قاطمق.

• التَّصْمِيْتُ [تفعليل]: سوزدن

توقتامق - سوزدن توقتامق

[متلاز] - بالاغه بالا آسى

آشانمق.

• التَّصْمِيْدُ [تفعليل]: باشقه باولق

كبي نرسه چولغامق - قصد

ايتمك.

• التَّصْمِيْرُ [تفعليل]: صاران

بولمق - صورالغان نرسه نى

بيرمامك - قوياش بايو وقتينه

كرمك چيمق، جمع ايتمك.

• صَمَرَ القَوْمُ: دَخَلُوا فِي مَعِيْبِ

الشَّمْسِ

• التَّصْمِيْعُ [تفعليل]: بر فكرگه

كيسوب قرار بيرمك.

• التَّصْمِيْعُ [تفعليل]: قاراغه صمغ

صالمق - صمغ ايله ياشدرمق.

• التَّصْمِيْمُ [تفعليل]: چوقراقلاندر -

رمق، قولاقسز قيلمق - بر كشي

هيچ نرسه گه قاراييچه اوزينك

بولنده ياكه فكرنده دائم بولمق

[گروبا هيچ نره ايشونى ترغان

چوقراق بولوب منع ايدوچى -

لرنك سوزلرن ايشتمه مك،

قولاق صالماق] - هيچ دونماز -

لك ره وشچه بر فكرگه قرار

بيرمك - بر آدم بر آدمگه شعر

ياكه باشقه سوز حفظ قيلدرمق

- فلج ايتنى وسويا كنى كيسوب

چقمق - بر نرسه نى تشار ايله تشلهب

بيارميچه نورمق - بر آدم هر

وقت اطقه آزق بيروب ترغانلق

سيلى آطنك اچى زورايوب

مايلانمق.

• صَمَمَةٌ: جعله اصم.

• التَّصْنِدُ [تفعليل]: صندلة باشما -

غى كيمك - خانونلر ايسله او -

يناب شعر نه توشمك،

• التَّصْنِيعُ [تفعليل]: بر كشي او -

زنده بولماغانى بار ايتوب كو -

رساتمك - بيره نمك، ماتورلانمق

- قيلونوب ياصانوب اوزنده

ماتورلنى كورساتمك.

• التَّصْنِيفُ [تفعليل]: ابرن بارغالا -

نمق ياكه بارغالانوب صوبلغا -

لامق - يارلمق - آغاچنك يافراق

توبمه لرى آچلوب يافراق

يارورغه باشلامق - تورلى تورلى

بولمق.

• تَصَنَّفَ الشَّيْءُ: صارَ اصْنَافًا

اَنْوَاعًا مَخْتَلَفَةً.

• التَّصْنِي [تفعليل]: قومس زلانوب

قازان توبينه اولطروب آشك

پشكانن كوتوب آشى پشر -

شوب توروچى كشي كولگه

بويالمق.

• التَّصْنِيْحُ [تفعليل]: كوراشوب

بيرگه بقمق - جيضمك.

• التَّصْنِيْعُ [تفعليل]: ياخشى

قاراب تريبه ايدوب سيمور -

تمك - بر آشنى بيرينه تيكوروب

ماتورلاب اشله مك.

• صَنَّعَ الجارية: أَحْسَنَ القيامَ

عليها وسمنها.

• التَّصْنِيْفُ [تفعليل]: بر نرسه نى

تورلى تورلى نولرغه آيروب

نولرلن بر برسندن آيروب

قويمق - كتاب بازمق [هر

مسئله نى اوزينه توشلى اورنلر -

ينه قويلغان بولادر] - آغاچ يافراق

يارورغه باشلامق - خرمالرنك

بعضى پشوب بعضى قالمق.

• صَنَّفَ الشَّيْءُ: جَعَلَهُ اصْنَافًا

وميز بعضه من بعض.

• صَنَّفَ الْكِتَابَ: أَفَّه.

• التَّصْنِيفُ [سم] ج. تَصَانِيفُ:
تأليف ابدلگان کتاب.

• التَّصْنِيمُ [تفعیل]: صَنَمَ يَصَامِقُ - نوہ لر نی بیک باخشی تریه لهب سوتلرن کوبایتمک.

• التَّصَوُّبُ [تفعیل]: يَوْفَارِ بَدَنُ تَوَانِگَه نَابَا يورومک - توشمک اینمک

• التَّصَوُّبُ [تفعیل]: صَابُونَا - نمق، صابون ایله جوولمق، [صابون لفظندن آلوب صو- کئی لر استعمالنده واردبولغان.

صابونلاق، صابون ایله جووق
معنی سینده صَوْبِنُ، يَصُوبِنُ
استعمال ایده لر، نَصُوبِنُ شُونُکْ
مطاوعی در.]

• التَّصَوُّحُ [تفعیل]: يَأْسَلُجَه لَرْنُکْ
باشلری قورومق - بارغالانمق
- جون وتوکلر قیولمق - بیر
قورومق، اوله نلری بتمک .

• التَّصَوُّرُ [تفعیل]: بَر نَرَسَه نْکْ
رسم وصوره ن کوکل ایله
اویلاب کوز آلدینه کیلتروب
قارامق - بر اسنک نیچک بولا-
چاغن آلدان اویلاب چامالاب
قویمق - بر نرسه شکل وصوره
اییاسی بولمق - یقلمق یاکه
یقلورغه یافن آووب یانظایوب
کیتمک.

• التَّصَوُّعُ [تفعیل]: صَاحِ قِیولمق
یاکه بر برسنه چولغانوب بیلمه-
له نمک، کییز له نمک - خلق طا-
راقالمق یاکه آبرلشوب بر برسندن
یراقلانمق - اوله نلر صارغایوب
قورومق.

• التَّصَوُّفُ [تفعیل]: صُوفِی بولمق،
- صوفیلر چه قیلونمق، صوفی لر
اسله گاننی اسلمه مک.

• التَّصَوُّفُ [سم]: قَلْبِنِ نَه شَه صِی
خلقلردن آرولاو وکورکام
خلقلرنی تحصیل قیلو یوللرن
عملی ره وشد - اوگر انکان فن

• التَّصَوُّقُ [تفعیل]: تَزَه کِی
شاقشی غه بویالمق،

• التَّصَوُّكُ [تفعیل]: نَصُوقُ
معنی سینده.

• تَصَوُّكُ الرَّجُلِ بَعْدَ رَه: نَصُوقَ
أَي تَلَطَّخَ بَهَا.

• التَّصَوُّنُ [تفعیل]: كَشَى اوزن
اوزی عیب وضرر لر دن صا-
قلامق، صاقلانمق.

• التَّصَوِّيَّةُ [تفعیله]: سَبُور سِن
ایچون صارق ونوه نْک سوتن
صاوماق یاکه بتولهای سوتن
قورونمق - خرما آغاجی قورو-
مق، کییمک - آیزرنک آیزرلغی
طازا بولسون ایچون خدمت
قیلدرمیچه وایوده جابوب به یله ب
توتمیچه اوز ایرکینه بیارمک.

• التَّصَوِّيْبُ [تفعیل]: بَر سوز
یاکه بر فکر یاکه بر حکمنک
درست بولغانلقن سویله مک
درست له مک، صَوَاب دیمک - بر

آدم بر آدمگه صَوَاب سوز سویله
دک یاکه صَوَاب فکر یاکه
صَوَاب حکمگه ایرشدک دیمک
- بر نرسه گه تابا توساب اوقتی
آطوب بیارمک - صاونی بوشاتور
ایچون یانظایتوب قویمق - باشی
بوکمک، ایمک - آطنی اوز یولینه
بوکورتوب بیارمک - صو آغز -

مق - آسلقنی ایوب صَبْرَه یاصاب
قویمق.

• التَّصَوِّيْتُ [تفعیل]: قِجْمَر مَق
- تاوشلامق - فالاقول، طازو باشقه
نرسه لرگه صوغوب تاوش چغارتمق.

• التَّصَوِّيْحُ [تفعیل]: خَرْمَا آغَا -

چینک خرمالری یاش وقتنده بولا
نرغان ضرر لر دن قتلوب باخشی
اوسه باشلامق یاکه باخشی لری
ایله یامانلری آبرلوب معلوم
بولمق - اوله نلر کییمک، قورومق
- جیل یاکه قویباش قرووی
اوله نلرنی کییدرمک.

• التَّصَوِّيْدُ [تفعیل]: صَاد حَرْفِن
یازمق.

• صَوْدُ الصَّادِ: كَتَبَهَا.

• التَّصَوِّيْرُ [تفعیل]: بَر نَرَسَه نِی
اوزینه مناسب شکل وصوره ده
قیلمق - بر نرسه نْک رهن یاصاق
- بر اشتر صورته لب نیچک بو-
لاچاغن اویلاب قویمق.

• التَّصَوِّيْعُ [تفعیل]: آَنَا اِشَاكْ
آنا ایشا کلرنی اوکغه صولغه
بورغالاب قووب کیتمک - بر
کشی بر نرسه نْک تیره سن توگا -

رَهک لهب اوچن اوچلامق، اوچن
اوتکون یاصاق - جیل اوله نلرنی
صارغایتوب قورونمق - قوش
باشن بورغلامق - آط باش
بیومامک، جموح ایتمک.

• التَّصَوِّيْفُ [تفعیل]: صُوفِی
یاصاق، صُوفِی لاند، مق.

• التَّصَوِّيْلُ [تفعیل]: بَر نَرَسَه نْکْ
اچنده بولغان توفراق وچوب
چارنی صو ایله یووب چغارتمق
- صو ایله طازارتمق - طاباده
قورولغان چیکرتسه لر نی بوطاق
آرالاشد رومق - اندن تیره لر ن
سبوروب آرولامق.

• التَّصْوِيمُ (تفعیل): زور و توند روق
 • التَّصَهُرُجُ (تفعیل): بیر آستینه قازلغان صو بازن ژبیز ایله صلامق.
 • التَّصَهُمُّ (تفعیل): الوغ آدم لرجه قیلونمق، آلا ر اشله گان اشلرنی اشله مک.
 • التَّصْهِيبُ (تفعیل): ایتلرنی مای ایله بو طامق.
 • التَّصْیِیحُ (تفعیل): یاشلچه و اوله نلرنک باشلری یا که بتونله ی اوزلری قورومق - یارغالانمق - صنعالانمق.
 • التَّصِيدُ (تفعیل): آو آولامق.
 • التَّصِيرُ (تفعیل): بر کشی خلق و طبیعتده یا که قیافتنده آناسینه او خشامق، آناسینه تارتمق.
 • التَّصِيْطُرُ (تفعیل): بر کشی بر نرسه یا که بر کشی اوستونده کوزه توب صافلاب حال و احوال بایوب ترمق.
 • التَّصْيِیحُ (تفعیل): اوله نلر صا - ر غایوب قورومق - بیر اوستنده صو بورغالانوب چایق الوب شلد راب آقمق.
 • التَّصْيِيفُ (تفعیل): بر اورنده جهی اوزدرمق.
 • تَصْيِيفُ الرَّجُلِ بِالْمَكَانِ: اَقَامَ بِهِ صَيْفًا.
 • التَّصْيِيَةُ (تفعیل): باشنی بر آز چلاتوب قالد روق یا که بر آز بووب لکن تمام آرولامیچه تیوشلی رهوشچه بومیچه قالد روق - خرما آغاجینک خرمانری قرا - رورغه باشلامق.
 • التَّصْيِيْحُ (تفعیل): بیک قاطی قچقرمق، آق روق - قویاش و جیل

اوله نلرنی قور و تمق - صند روق - یارمق.
 • التَّصْيِيْرُ (تفعیل): بر آدم یا که نرسه نی بر حال دن ایکنچی حال گه چغارمق [جاهلنی عالم، بانی فقیر یا که فقیرنی بای، قاطی نرسه نی بومشاق یا که بومشاقی قاطی قیلغان کبی بر روشدن ایکنچی رهوشکه آوشدرمق] - اوز گارتمک.
 • التَّصْيِيْصُ (تفعیل): خرما آغا - چینک خرمانلری ناچار بولمق.
 • التَّصْيِيْعُ (تفعیل): ایکنکی مای، بال، قانق، سوت کبی برار نرسه گه مانوب اچینه سخگانچه تونمق.
 • التَّصْيِيْفُ (تفعیل): بر اورنده جهیله مک، جهی ایلرن تورمق - بر نرسه جهی اوزدرورغه بیتار لک مقدارده بولمق - جهیله تمک، جهی اوزدرتمق.
 • صَيِّفُوا بِالْمَكَانِ: اَقَامُوا بِهِ صَيْفًا.
 • رَسَبَ الْقَوْمُ (مجهول): اَصَابَهُمْ مَطَرٌ صَيْفٌ.
 • التَّضَامُّ (تفاعل): ایکی نرسه اوط ایله صو، آق ایله قارا کبی بر برسنه ضد و مخالف بولمق - اختلاف ایتمک.
 • التَّضَارِبُ (تفاعل): صوغشمق، قیناشمق.

ت - ض

• التَّضَاوُلُ (تفاعل): کچکنه گنه گه و ده لی آرق و یابق بولمق - ضعیف و ناچار بولمق - بر کشی بر کشی دن قورقوب سه کی آستی کبی بر اورنغه قاچوب چومه شله بونارله نوب بیک کچکنه یوب کورنماسکه طرشوب پوصوب یاشرنوب اولطرمق - بر آدم بر اشنی اشله و دن کچکنه یوب قالمق یعنی شول اشنی اشلی آلامق. [کوچی یا که همتی

• التَّضَامُكُ (تفاعل): تیرگه شمک - نه شه کی سوزلر ایله سوگشمک.
 • التَّضَايَعُ (تفاعل): بر آدم بر اشدن غافل بولوب قالمق یا که غافل بولماسده غافل لک کورساتمک، بلاماش آخلاماش بولمق.
 • التَّضَايَعُ الرَّجُلُ عَنِ الْأَمْرِ: تَعَاْفَلَ عَنْهُ.
 • التَّضَايُحُ (تفاعل): اش چوالمق، اختلاف و تراعلی بولمق.
 • التَّضَاْحُكُ (تفاعل): ها ها ها دیب کوچله نوب کولمه ک - بر برسن کولدرشمک، بر گه له شوب کولو شمک - کولمک.
 • التَّضَادُ (تفاعل): ایکی نرسه اوط ایله صو، آق ایله قارا کبی بر برسنه ضد و مخالف بولمق - اختلاف ایتمک.
 • التَّضَارِبُ (تفاعل): صوغشمق، قیناشمق.
 • تَضَارَبَ الْقَوْمُ: ضَرَبَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا.
 • التَّضَارِسُ (تفاعل): صوغشمق - تشله شمک، دشمانلانوستمق - ایونک سالونوی تیگر سز بولمق، طاش و کیر پچلری کردم چقدم تورمق.
 • تَضَارَسَ الْقَوْمُ: تَحَارَبُوا.
 • تَضَارِسُ الْأَرْضِ: بیر اوستونده قالمق ترغان بیرلر، بیرنک تشلری. مفردی تضریسه

• التَّضَارُعُ [تفاعل]: ایکی کشی بر بر سینه او خشامق.

• تَضَارَعُ الرَّجُلَانِ: تَشَابُهًا.

• تَضَارَعُ [تاء ضمه، راء كسره ايله]: نجد دیارنده بر طاع، وزن فعل و علمیت ايله غیر منصرف.

• التَّضَارُنُ [تفاعل]: ایکی کشی بر برسون چیغوب قوللرنده نرسه لرني آلورغه طرشوب توتوشمق، به یله نشمک.

• التَّضَاعُفُ [تفاعل]: بر نرسه ایکی فات بولمق [الك بولغان مقداری چاماسنده آرتمق مثلا اون بولغان بولسه یکر می گه ابرشمک] یا که بر نیچه فات آرتمق. • تَضَاعِيفُ الْكِتَابِ: کتابنک اچی واورنالی.

• التَّضَاعُطُ [تفاعل]: فصلشمق - بر برسن قصشمق، طغزلآشقم - مجلسده طغزلآشوب اولطرشمق.

• التَّضَاعُنُ [تفاعل]: خلق بر برسینه اچدن آچو و اوبکه صاقلاشمق، کینه توتوشمق.

• التَّضَاعِي [تفاعل]: آچلق غه چدای آلیچه قچقرمق، یغلامق، صقراق - بر بیر صوغلوب یا که آورتوب صقراق - مای ايله طولغان بولمق - بوری وانلر اولاشمق.

• التَّضَاغُرُ [تفاعل]: بر ائده خلق بر برسینه بولوشمق، یاردم ایدشمک.

• التَّضَاظُ [تفاعل]: گه ودهده ایت کو بابوب نق و قاطی لاشوب ایولمک.

• التَّضَاظُ [تفاعل]: بر صوبانینه بیک کوب کشی جیولشمق -

بر نرسه اوستینه جیولشوب کیلمک - بر آدمنک مالبری آزابمق، حالی یوقارمق.

• التَّضَاظُنُ [تفاعل]: بر ائده خلق بر برسینه یاردم ایدشمک. • تَضَاظُونَا عَلَيْهِ: تَعَاوُنًا عَلَيْهِ.

• التَّضَالُّ [تفاعل]: ضلال دعوی سنده بولمق.

• التَّضَامُ [تفاعل]: خلق بر بیر گه جیولشمق - بر برسینه قوشولشمق - بر کمک، طوبلانمق.

• التَّضَايِفُ [تفاعل]: طارایمق. • التَّضَايِقُ [تفاعل]: طارایمق - خلق بر اورنده بر برسی ايله طبتوشماق، بر برسی ايله معامله ده خلقاری طار بولمق - طغزلآنوشمق - بر کشی گه بر اش طار بولمق طار لقعده توشورمک.

• تَضَايِقُ الْمَكَانُ: ضاق.

• التَّضْيِبُ [تفاعل]: بالا کور ابوب (سیموروب) قولطقری آچلمق، مویونی قصمه و جوان کورنمک.

• التَّضْيِطُ [تفاعل]: صارقلر بر آز باشل اولهن تابوب آشامق - صارقلر اوطلاو غه آشغوب یوکور شوب کیمک - سیموروب طازارمق - بر آدم بر آدمنی بر اش ایچون بیک نق توشمق، یا قالامق، قولدن اچقندرماق.

• التَّضْيِيبُ [تفاعل]: بالاغه طانلی بلامق آشانمق - ایشک بیکلر ایچون ضبه دید کلری بیک قویمق - بر نرسه اوستینه بابولوب جمیعسن جیوب آلمق - آغاچدن بولغان بر نرسه ننگ اوستینه بر قات تیمور صوقمق، تیمور له مک - بالا اوسوب بک بولمق - صب اسملی حیواننک چوقورن بو طاب قوبروغندن

• أولامق - بر نرسه نی بیک نق توشمق؛ قولدن اچقندرماق، (ضَب: یارنی آرشن بوینده قارالجم آرقالی، آقصل قورصاقلی، کچککه

توساح بالاسینه اوخشاشلی لکن بورنوسی طوپاسراق باقا بورنینه اوخشاشلی راق بر نوع ضررسز که لته جلان قوبروغی ایگاو کبی قطرشی تش تش بولوب تورادر. آویچلر چوقورن قشدر داتوب بو طاسه لر قوبروغن چغاروب قوبروغی ايله صوغارغه نله گانده قوبروغندن توتوب آلار. ناغن تفصیل ضب لفظنده ان شاء الله یازلور.)

• التَّضْيِيبُ [تفعل]: بر آدم بر آدمنک آچون کیتورولک نرسه سویله مک یا که اوسینه تو - شورمک.

• التَّضْيِيرُ [تفعل]: گه وده نغیمق، طازارمق (بومعنی مجهولا افاده ایدوله) - جیمق طوبلامق. • ضَبْرُ الشَّيْءِ جَمْعُهُ.

• التَّضْيِيعُ [تفعل]: قورقاق یوراکسز بولمق - بر آدم بر نرسه نی اوق و ملطق یا که طاش ايله آطارغه تلب ترغانده ایکنچی آدم آرقلی کباب آطو - دن توتاتمق، مانع بولمق - آط وتوه یورو گانده قوللرن بیک آبروب زور زور آدوملاب یورومک.

• التَّضْيِيبُ [تفعل]: چمتمک.

• التَّضْجِرُ [تفعل]: بر آدمنک خلقی بوزلوب کوشل طارایمق، قزمق، قبابمق. (قایغو و آورو سبیلی یا که بر اشکه بالوغو یا که بر آدمنک قولوب بولماس رهوشچه به یله نوی و جوده نوی سبیلی کوشل گه عارض بولادر)

• التَّضَجُّعُ [تفعل]: بر اورنده
یا طمق - بولوط بر بیردن کیمچیجه
تورمق - بر آدم بر اشدنه دردسز -
لهنمک، اشله میچه تورمق.
• تَضَجَّعَ فُلَانٌ فِي الْأَمْرِ: تَعَدَّ
فِيهِ وَلَمْ يَقُمْ بِهِ.
• التَّضَجِيجُ [تفعل]: قوش یا که
یر تقق حیواننی آغولاب اولنرمک -
کیمتمک - چیتکه طایمق.
• التَّضْجِيعُ [تفعل]: یا تقوزمق
- بر آدم بر اشدنه دردسز له نوب
اشله وده کیمچیلک ایتمک یا که
بتولله ی اشنی یا تقوزوب فالندرمق
یعنی اشله مامک - قویاش باورغه
یا قنلاشمق.
• ضَجَّعَتِ الشَّمْسُ: دَنَتْ
لِلْغُرُوبِ.
• الضَّجِيعُ فِي النَّيَّةِ: التَّرُدُّ فِيهَا
وَإِنْ لَا يَبْتَثُّهَا.
• التَّضْحُضُحُ [تفعل]: سراب
یا تراوق - اش آچلمق، ظاهر
بولمق.
• تَضَحَّضَ الْأَمْرُ: تَبَيَّنَ.
• تَضَحَّضَ السَّرَابُ: تَرَفَّقَ.
• التَّضْحُكُ [تفعل]: کولمک.
• تَضَحَّكَ الرَّجُلُ: ضَحَكَ.
• التَّضْحِي [تفعل]: ضحی وقتنده
آش آشامق - ضحی وقتینه چه
یوقولامق - قویاشقه قارشو
قرنوب اولظرمق، [قویاش
تمام کوتارلوب بتون بیرنی
تیکوز یا قمتور تقاچ بولغان وقتنی
«ضحی» دیه لر. بو وقت تقریباً
کوندوزنک برنجی چارخی
اونکچ بولادار]
• تَضَحَّى الرَّجُلُ: أَكَلَ وَقَتَ
الضَّحَى - نَامَ إِلَى الضَّحَى.

• التَّضْحِيَّةُ [تفعل]: ضحی وقتنده
آش آشامق - قربان بوغازلامق
- صارق وباشقه حیوانلرنی ضحی
وقتنده اوطلاتمق - بر کشی بر
اشده آشوقمیچه بیک اولاب قته
حرکت ایتمک - ضحی وقتنده
آشامق - بر کشی بر بیرگه
ضحی وقتنده کیلمک - آچمق،
اظهار و بیان قیلمق. [باشده
ضحی وقتنده صارق بوغازلامق
معنی سنده بولسه ده صوخندن
کبرهک قایو وقتنده بوغاز لانسون،
قربان بوغازلاونی «تضحیه»
دیگانلر]
• التَّضْحِيمُ [تفعل]: قالون،
جووان یا صامق - آور ایتمق -
زور ایتمق، کیضایتمک.
• تَضَحَّمَ الشَّيْءُ: جَعَلَهُ ضَحْمًا.
• التَّضْرِبُ [تفعل]: نسلکونمک
چایقالمق - تیره نمک - صوقمق،
بر نرسه ایله بهرمک.
• تَضْرَبُ الشَّيْءُ: تَحْرَكَ.
• التَّضْرُجُ [تفعل]: کیمیم یا که
باشقه بر نرسه قانغه بویالمق -
کیمیم بر تقالانمق - بارغالانمق -
یا شن بولوطلر آراسنده یارغا -
لانوب تیره یا قغه صاچلوب کیمتمک
- چه چک توبه لر ی آچلمق -
یا خاق بیک قزارمق - خانون
بیزه نوب مازور لانوب خلق
آراسینه چقمق.
• تَضْرَجُ الْخَدُّ: أَحْمَارٌ.
• التَّضْرُّرُ [تفعل]: ضرر لانمق،
ضرر ایرشمک.
• تَضَرَّرَ الشَّيْءُ: أَصَابَهُ ضَرَرٌ.
• التَّضْرُّةُ [تضار]: ضار، ضار
والتَّضْرُّةُ [تضار]: ضار، ضار
ضمه لی: [سوء الحال.

• التَّضْرُغُ [تفعل]: الله تبارک
وتعالی که چن کوشلن یالبا -
روب دعاء وعبادت قیلمق -
مسکین لک، فقیر لک کورساتمک
- مسکین قیافتنده بولمق - کوله که
قصه تورمق - بر نرسه که قاچوب
بوصوب یا قنلاشمق.
• التَّضْرُّفُ [تفعل]: بیک نق
به یله نمک - بر آدم بر آدمک
جملکه سینه آطلانوب آباقلرن
تگی کشینک قولتقلرنندن چغا -
روب مویونینه قویمق.
• التَّضْرُمُ [تفعل]: او ط کبی
قزوب آچولانمق - او ط بالغو -
نلامق.
• تَضَرَّتِ النَّارُ: اُسْتَعَلَّتْ.
• التَّضْرِيَّةُ [تفعل]: بر آدم بر
آدمنی یا که بر حیواننی بر اشدنه
عادته ندرمک، او گراتمک - بر
اش اشلر که قز قدرمق - قزاونک
توبن وچیتلرن اورمک،
• التَّضْرِيْبُ [تفعل]: قات قات
صوقمق، قینامق - قافمق - بر
نرسه بر نرسه ایله قوشمق بو -
طامق - کیمیم و بورغان کبی نوسنی
صروب تکمک - خلق آراسن
بوزوشدرمق - بر اش اشلر که
قز قدرمق، قزدرمق - قارغه
قارشو تورمق - ضریب [برنجچه
توه دن صاولغان قوشونق سوت]
اچمک - کوزلر توبکه باطمق
- مظله نی ییلر ایله به یله ب نغمق.
• التَّضْرِيْحُ [تفعل]: سوزنی
کور کام و کیلوشلی سوبله مک -
کیمیم یا که باشقه نرسه نی قرلغه
بویامق - بورون قاناطمق - بر
آدمنی قانلری آغما نچه قینامق،
قاناطمق - بوش صالوندرمق -
دشمان اوستینه هجو مگه کیلمگه کاند
حیوانلرنی بو کورتوب کیلمک،

• التَّضْرِيْبُ [تفعيل]: بيك تق ضرر ايتمك - قات قات ضرر ايتمك.

• التَّضْرِيْسُ [تفعيل]: بر آدني باشدن اوزغان اشلر توغرى فكرلى تجربه لى باصامق.

• التَّضْرِيْطُ [تفعيل]: قات قات جيل بيارمك - ايشاكنى قامچى ايله صوغوب جيل بيارتمك - آش ياكه دواء اجنى جيل اندروب جيل بيارتمك - آغز ايله جيل بيارگان كىي تاوش چارمق - كيمسوتمك، خورلامق.

• التَّضْرِيْعُ [تفعيل]: قوياش بايومق ياكه بايورغه ياقنلاشمق - بر آدم بر آدم ياتينه قاچوب پوصوب ياقنلاشمق - قاز انداغى آش پشوب يتارگه ياقنلاشمق - ييمش بالى (патока) پشروب لكن تماملايمچه قالدرمق.

• التَّضْرِيْمُ [تفعيل]: اوپت ياقمق - اوطنى يالقونلاشمق - بيك قاطى آچولاندرمق.

• التَّضْعَعُ [تفعيل]: فقيرلنمك باش ايمك ذليل بولمق قايعو ويوشونولور ايله ياكه آورو ايله آرقلانوب حال بتمك، كوچ سزله نمك - آزايمق - ذليل قيلمق (صوگنچى معنى باه ايله افاده ايدوله) • تَضْعَعُ بِهِ الدَّهْرُ ذَلَّهُ.

• التَّضْعَفُ [تفعيل]: بر آدم بر آدنى ضعيف كه صانامق. • تَضْعَفُهُ: اسْتَضْعَفَهُ.

• التَّضْعِيْفُ [تفعيل]: ضعيفله - ندرمك - حالدن كوچدن طايدرمق - بر كشىنى ضعيفلردن صانامق - بر سوزنى ضعيف سوز

تايبق (توبن تيكشر گاج ضعيف تايبلمق) - بر نرسه نى ياكه صاننى ايكى قات قيلمق (مثلا بر بوطنى ايكى بوطن باصامق)

• ضَعَّفَ الشَّيْءَ: جَعَلَهُ ضَعْفَيْنِ.

• التَّضْعِيْفُ [سم]: كيمياچيلر اصطلاحنده اصلغه قوشوب صالونغان قوشونقى.

• التَّضْعِيْفَةُ [تفعلة]: آقورتمق باقورتمق.

• التَّضْعِيْثُ [تفعيل]: اوله نلرنى بر به يله مگه طوبلامق - كوله له - مك - بو طامق، چو التمق.

• ضَعَّتْ النَّبَاتُ: جَعَلَهُ أَضْعَانًا.

• التَّضْعِيْثُ [تفعيل]: سم: بير اوله نلرنى بووشله تور (چلاتور) مقدار غنه بولغان باغمور.

• التَّضْفِيْرُ [تفعيل]: صاچنى طولوم طولوم اورمك. • ضَفَّرَ شَعْرَهُ: ضَفَّرَهُ.

• التَّضْكُضُّكُ [تفعيل]: قووانمق بيك شادلانوب ابركله مك، منبسط بولمق.

• تَضْكُضُّكَ الرَّجُلُ: ابْتَهَجَ وَأَنْبَسَطَ.

• التَّضْلَعُ [تفعيل]: آشاب اچوب اچ كيچايمك، اچ طولمق - ياكه قورصاق طولوب قايرغالرغه چه كيچايمك - بر كشى بر فن ده كامل و ماهر كيك معلومانلى بولمق.

• التَّضَلُّلُ [تفعيل]: كيتمك، بو - غالمق.

• التَّضَلَالُ [فتحه]: تضليل كىي آزدرمق معنى سنده مصدر.

• تَضَلَّلَ [تاء وضاد ضمه، لام سده و كسره ايله]: باطل و هدر معنى سنده ضادنك فتحه نى ايله ده تلفظ بار.

• وَادِي تَضَلَّلَ وَوَادِي تَضَلَّلَ: الْبَاطِلُ.

• ضَلَّ تَضَلُّالًا: الْبَاطِلُ.

• وَقَعُوا فِي تَضَلُّلٍ: فِي الْبَاطِلِ.

• التَّضَلُّيْعُ [تفعيل]: آغز لانمق - كا كر ايتمك (توغرى نرسه نى قايرغا كىي كا كرى باصامق) كييملكنك اوزورلرن قايرغالر كىي بو ككه له مك بول يول با - صامق بر بول اوزورلاب بر بول آچق قالدرمق - كيچايتمك.

• التَّضَلِيْلُ [تفعيل]: آزدرمق، توغرى يولدن آداشدرمق - بر آدم بر آدنى ضلالنده تايبق ياكه «اول كشى ضلالنده» ديب سو - يله مك - حيواننى آداشدرمق آيوگه قايتا ترغان يولدن صا - بدرمق - صو آغز مق.

• ضَلَّلَ فُلَانٌ فُلَانًا: صَيَّرَهُ إِلَى الضَّلَالِ.

• التَّضْمُخُ [تفعيل]: خوش ايسلى مابلر سور تونمك، بو يانمق.

• تَضْمَخَ بِالطَّيْبِ: تَلَطَّخَ بِهِ.

• التَّضْمُدُ [تفعيل]: بار الانغان آدم يارالرينه ماى سور تولوب چو - پرك ايله باغلانمق.

• التَّضْمُرُ [تفعيل]: بر آدمنك تيريلرى آرقلى سيبلى سويبا - كلرينه ياشمق ياكه بوشاب قالب بوتارله شمك، جيورشمق.

• التَّضْمَمُ [تفعيل]: بر نرسه نك بتونسن جيوب آلمق.

• التَّضْمِنُ [تفعيل]: بر صاوت بر نرسه نك بتونسن اچينه صيدرمق - بر نرسه بر نرسه نى اچينه آلمق

- (یعنی بونرسه آنک اچنده بولمق. مثلا: بر جمله کتابده یازلغان بولسه کتاب شول جمله نی اچینه آلغان بولاو. «نَضَمَّنَ الْكِتَابُ الْجُمْلَةَ» دیب ئه بتوله در) - بر آدم بر اشی اوستینه آلمق، ضامن و کفیل بولمق.
- نَضَمَّنَ فُلَانٌ الشَّيْءَ عَنْ فُلَانٍ: اَنْتُوْمَهُ وَكَفَلَهُ.
- فَهَمَّتْ مَا تَضَمَّنَهُ كِتَابُكَ: مَكْتُوبًا - بَلْ اِچینه آلغان نرسه لر نی (یعنی مکتوب گنده بولغان سوز لر نی) آخلادم.
- التَّضْمِيحُ (تفعیل): طاموب تورورلق رهوشچه کوب ایتوب ننگه خوش ایسلی مایلر سور - تمک، بویامق.
- ضَمَّجَهُ بِالطَّيْبِ: لَطَّخَهُ بِهِ.
- التَّمْضِيحُ (تفعیل): تَضْمِيحُ معنی سندده.
- ضَمَّخَ جَسَدَهُ بِالطَّيْبِ: ضَمَّجَهُ.
- التَّضْمِيدُ (تفعیل): دوائی مای سور توب یارائی چوپرک ایله باغلامق - باشقه چالمان باشقه بر نرسه اورامق، بهیله مک.
- التَّضْمِيرُ (تفعیل): آرقلانمق - بر آطنی یوکوروک باصار ایچون یابوب بر نیچه کون آساتوب سیمورتوب صوخره آزغن آزابوب و آرقلانغانچه میدانده یوکورتوب صوخره تاغن آساتوب تاغن شولای یوکورتوب آرقلاتوب تمام یاختی یوکوروک بولغانچه شولای تریه قیلمق - صاحطلو - ملرن مانورلاب اورمک.
- التَّضْمِينُ (تفعیل): بر نرسه نی صاوت اچینه قویمق - بر آدم دن بر نرسه نی تولتمک، بهاسن آلمق - بر آدم نك اوستینه بر اشنی یو کلمه تمک، بورچلی قیلمق - بر سوز یا که بر فکر و مسئله نی کتاب اچینه یازوب قویمق - شاعر بر شعر نك معنی سن ایکنچی شعر گه باغلامق. یعنی بالغر نغنه اوفوغانده معنی آخلاشولمی ترغان بولمق.
- ضَمَّنَ الشَّيْءَ الْوَعَاءَ: جَعَلَهُ فِيهِ.
- التَّضَنُّكُ (تفعیل): آرقلانمق.
- التَّضَنُّبُ (تفعیل): خسته بو - لماغان آدم خسته کبی کورنمک، - آروايله ایزلمک آرقلانمق.
- التَّضَوُّوُ (تفعیل): قارانغو اور - نده پوصوب توروب او ط باقتی سندده بولغان کشیلر نی قارامق، اوزی آلا رغه کورنمیچه تماشا قیلق.
- التَّضَوُّوُةُ (تفعیلة): یاقتیرتمق، نورلاندرمق - بر آدم بر اشدن چینکه طایمق - فکر دن دونمک، ضَوًّا الْمَيْتَ: اَضَاءً.
- التَّضَوُّوُجُ (تفعیل): وادی نك بورولوشلری کوب بولمق.
- التَّضَوُّورُ (تفعیل): ات، تولکو بوری، آرسلان آچغوب شیکشیمق، اولامق - بر کشی آچلق یا که صوغاو ایله صقراق و اوخلداب بورغلانمق.
- التَّضَوُّوُطُ (تفعیل): جیولمق.
- تَضَوُّوُطُ الشَّيْءِ: تَجَمُّعٌ.
- التَّضَوُّوُعُ (تفعیل): خوش ایسلی نرسه نك سلکتو ایله خوش ایسلری تیره یا قغه طارالمق،
- آخقومق - بالالا اوزر گه له نوب او کوروب بغلامق - قاراقارغا و بابالاق کبی قوشلر قچقرمق یا که تون قوشلری قچقرمق - قوش بالاسی آناسینک آغر - نندن آزق آلور ایچون کچکنای قانادرلن قاغا قاغا آنالر سینه تابا بارمق.
- التَّضَوُّوُكُ (تفعیل): تیره ککه بو بولمق.
- تَضَوُّوُكُ فِي رَجِيْعِهِ: تَلَطَّخَ بِهِ.
- التَّضَوُّوُكُ (تفعیل): بالان آیتاق یوروب آیتاقر قاپاروب یورودن نوقتاب قالمق یا که صقراق.
- التَّضَوُّونُ (تفعیل): بر کشی نك بالالری کوب بولمق.
- تَضَوُّونَ الرَّجُلُ: كَثُرَ وَلَدُهُ.
- التَّضَوُّويُحُ (تفعیل): سوتکه صوقوشمق - صوقوشلغان سوت اچرمک.
- التَّضَوُّويُطُ (تفعیل): جیمق.
- ضَوُّوُطُ الشَّيْءِ: جَمْعُهُ.
- التَّضَوُّويِعُ (تفعیل): قورقتمق خوش ایسلی نرسه نك خوش ایسلرن آخقومق - اودارمق او کورنمک - آرقلانمق.
- التَّضَهُّلُ (تفعیل): بر آدم بر آدمگه یوموش ایله قایتوب کیلمک.
- التَّضَهِّيْبُ (تفعیل): جایه نی او - طده قزدروب پارلاب توغر - یلامق - قرغان طاشلر اوستینه صالوب قوورمق - بر آز قوو - روب تمام پشرمیچه آلمق - آشغوب کوبایوب یورومک.
- التَّضَيُّعُ (تفعیلة): بر خاتون نك بالالری کوب بولمق.

صَيَّاتُ الْمَرَاةِ: كَثُرَ وَلَدُهَا.
 التَّصْيِخُ [تفعل]: صَوَّ اِبْلَه
 قوشلغان سوت اچمك - سوتكه
 كوب صو قوشلوب بيك صيقي
 بولمق - دواغه صو قوشلوب
 بو طالمق.

تَصَيَّحَ الرَّجُلُ: شَرَبَ الصِّيَاحَ.

[صِيَّاحُ: كُوب صو قوشلغان بيك
 صيقي سوت و شورپا]

التَّصْيِغُ [تفعل]: خُوش ايسلى
 نرسه سلكنو ايله خوش ايسلرى
 طارالمق. آخقموق.

التَّصْيِيفُ [تفعل]: بَرَكْشَى بَر
 كَشَى گَه قوناق بولوب كيلمك -
 قوناق قيلونى صورامق - قوباش
 بايورغه آوشمق.

تَصَيَّفَ فُلَانٌ فُلَانًا: أَنَاهُ ضَيْفًا.
 تَصَيَّفَتِ الشَّمْسُ: مَالَتْ
 الْمَغْرُوبَ.

التَّصْيِقُ [تفعل]: طَارِ اِيْمَقِ.

تَصَيَّقَ الْمَكَانُ: ضَاقَ.

التَّصْيِخُ [تفعل]: سَوْتَكِه بِيك
 كُوب صو قوشلوب صيقلانمق -
 شونداين صيقي سوت اچرمك .

التَّصْيِغُ [تفعل]: هَلَكَ
 اِيْمَك - بَرْدَه فَايْدَه سَرَاگَه بُوْش
 بوشينه بترمك، نهرم ايمك - اهمال
 قيلمق.

ضَيَّعَ الشَّيْءَ: أَهْمَلَهُ وَأَهْلَكَهُ.

التَّصْيِيفُ [تفعل]: آوْشَمَقِ ---
 آوْشَدْرَمَقِ (مَتَلَاذ) - قوناق
 ايمك - قوناق ايتهرگه ايندرمك
 - قوباش بايورغه آوشمق.

ضَيَّفَ الشَّيْءَ: أَمَالَهُ.

التَّصْيِيقُ [تفعل]: طَارِ اِيْمَقِ -

طارلق حالينه توشورمك - قاطلى
 معامله قيلمق.
 ضَيَّقَ عَلَيَّ فُلَانٌ [مَجْهُولًا]:
 شَدَّدَ عَلَيَّه.

ت - ط

التَّطَابُقُ [تفاعل]: اِيكِي نَرَسَه بَر
 بَر سِيْنَه تِيك و نِيگُوز بولمق -
 قارا قارشى كيلمامك، انفاق
 و ائلافده بولوشمق.

التَّطَارُبُ [تفاعل]: نَطَّرَبَ لَهْ نَمَكْ
 (طرب: بيك زور شادلق ياكه
 قايعو ايله كشيگه حاصل بولغان
 بىر نوع جولرلك صماق
 جيخل لك)

التَّطَارُحُ [تفاعل]: بَر نِيچَه
 كَشَى جِيوْشُوب بَر بَر سِيْنَه مَسْئَلَه
 ياكه كُوى و شَعْرَلَر نِه يَتُوشَمَكْ.

التَّطَارُدُ [تفاعل]: صَوغْشَدَه بَر
 بَر سِيْنَه هِجُوم اِيْدُوب قُوْشَمَقِ.

التَّطَارُشُ [تفاعل]: اِيْشُوتَه تَرِغَان
 كَشَى اِيْشُوتَه گَان بولوب كُور -
 نَمَكْ، چوقراقلغُه باش صالمق .

تَطَارَشَ الرَّجُلُ: نَصَّمَ.

التَّطَارِقُ [تفاعل]: تُوْهَلَر بَر بَر
 آردلى ترولوب يورومك - اشلر
 بَر بَر سِيْنَه اِيباروب كيلمك - بَر
 بَر آردلى بولمق.

التَّطَاعِمُ [تفاعل]: كُوْگَار چِنَلَر
 آغز لرن بَر بَر سِيْنَه كَر تُوْب
 او بوشكان كِبي قيلمق.

التَّطَاعِنُ [تفاعل]: سُوْنِگُولَر
 ايله صَانچَشَمَكْ.

تَطَاعَنُوا فِي الْحَرْبِ: طَعَنَ
 هَهُرَهُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا.

التَّطَاعِي [تفاعل]: دُولُقُو نَلَار
 بَدْر لَشُوب چَايقَالَمَقِ.

التَّطَاعُ [تفاعل]: بَر نَرَسَه
 اوستنه كيلمك، اوچرامق.

التَّطَالُ [تفاعل]: مُو بُوْنِي صَو -
 زُوب بَر اَفْدَاغِي نَرَسَه نِي كُورُور گَه
 طَر شُوب قَارَامَقِ - باشنى صَو -
 زُوب بُو قَارِيْدِن تُو بَانِگَه قَارَامَقِ.

التَّطَانُبُ [تفاعل]: خَلَقَ چَادِر -
 لَرِيْنِكْ بَاوَلَر ن بَر بَر سِيْنَه يَاقِن
 قِيْلَمَقِ، چَادِر لَر كُورُوشِي بولمق.

التَّطَانِزُ [تفاعل]: خَلَقَ بَر
 بَر سِنْدِن كِيْمَسُو تُوْب كُولُوشَمَكْ
 - خُور لَاشَمَقِ.

التَّطَاوُحُ [تفاعل]: نَرَاعَ اِيْمَكْ
 - بَهْر شَمَكْ.

التَّطَاوُعُ [تفاعل]: بَر اَشْنِي
 اَشْلَه ر گَه كُوجَانُوب كُوج
 يِيْتُوب اَشْلَه مَكْ - كُوج يِيْمَه گَان
 نَرَسَه گَه طَر شُوب كُوج يِي كُزَمَكْ.

التَّطَاوُلُ [تفاعل]: اِيْبَاق
 اوستكه باصوب صوزولوب
 براقداغى نرسه نى كورورگه

طرشوب قارامق - ظلم قيلمق
 تپوشنر رهوشجه صوزولمق -
 بورون كوتارمك، كبر له نمك

- اوز ايمق - كوچسز آدم كوچ

كورسانمك - اوزونلق كور -

سانمك -- الله تبارك و تعالی
 بر آدمگه احسان قيلمق - ايكى
 كشي اوزوشمق - آنا توه آنالرنى

ايسته گانچه قوبوب يورونمك.

التَّطَائِقُ [تفاعل]: طَاوَار لَر نَكْ
 بهالرى كونار لمك.

تَطَائِبَاتُ الْأَسْعَارُ وَطِبَاعَاتُ
 غَلَّتْ.

التَّطَائِبُ [تفاعل]: مَزَاج
 نِه يَتُوشَمَكْ.

• تَطَايِرًا: تَمَارِحًا.

• التَّطَايِحُ [تفاعل]: طارالمق.

• تَطَايَحَ الشَّيْءُ: تَفَرَّقَ.

• التَّطَايِرُ [تفاعل]: طارالمق -

طوزمق - اوزايمق - بولوط

بتون كوك يوزن قابلامق،

طومورامق.

• خُدَمَا تَطَايِرَ مِنْ شَعْرِكَ مَا

طَالَ.

• التَّطَايُفُ [تفاعل]: باش بوگولمك.

• التَّطَيَّبُ [تفاعل]: دواء لانمق -

بر آدم علم طب ايله مشغول

بولمق ياكه اوزى علم طبى

ياخشى بلقى نوروب طبيبك

دعوى قلوب ايم طوم ايمك -

بر آدم آروسى حقنده طبيب -

لردن دواء صوراشمق.

• التَّطْبِيحُ [تفاعل]: سوزنى تور -

ليچه ماتورلاب يهملهب سويلمك.

• التَّطْبِخُ [تفاعل]: پشمك.

• التَّطْبِطُ [تفاعل]: صو سار -

لدامق - چورلدامق.

• التَّطْبَعُ [تفاعل]: اوزنده بولما -

غان بر خلق وطبيعت ايله (كشى

دن كوچروب) خلق لانمق -

طولمق - يلغه طاشومق.

• التَّطْبُقُ [تفاعل]: قابچاق قابلامق

- قابلامق.

• التَّطْيِبُ [تفاعل]: دواء قيلمق -

قربهگه ياماو سالمق - كيمم

كيك بولسون ايچون بر چابو

آرتدرمق - سوت صاوتن بر

چوى گه تاغوب ماى آلامق -

كرتمك.

• التَّطْبِيحُ [تفاعل]: سيمورتمك -

سوزنى ماتورلامق.

• التَّطْبِيحُ [تفعل]: بشرمك - بالا

اوسوب آخلى ويورى باشلامق -

ضب بالاى زور ايمق.

• التَّطْيِسُ [تفعل]: بالچق ايله

صلامق.

• التَّطْبِيعُ [تفعل]: طوترمق -

نجاست ايمك عيله مگ پهسله مگ

• التَّطْيِيقُ [تفعل]: صاوتنك

قابچاقن قابلامق - طومالامق -

بولوط طومرامق، كوك يوزن

قابلاب آلمق - صو بتون بيرگه

جايلمك، بير يوزن يابمق - بولوط

بتون بيرگه ياغمور ياغدرمق -

آط يو كورگان وقتنده سيكروب

يو كورمك يعنى ايكى آباغن

ايكى قولن بر بولى كونا -

روب باصمق - قليچ ايكى

سويك آراسنداغى سوون غه

توغرى كيلوب سويك لرنى

ايكى گه آيرمق - ايكى نرسه نى

بر بر سينه چاغشدروب قارامق -

نماز او قوچى كشى ركوعده

ايكى قولن بوطلرى آراسينه

قويتمق - توهلر توغرى بر بولدن

بورومك چيتمك بورولمامق -

حاجم ومقى حكم وفتوى لرنده

توغرى بولمق - ايكى نرسه نى

بر بر سينه موافق باصامق.

• التَّطْيِيلُ [تفعل]: بار ايان قا -

قمق، بار ايان صوقمق.

• طَبْلُ الرَّجُلِ: ضَرْبُ الطَّبْلِ.

• التَّطْيِيرُ [تفعل]: سوت اوستى

قالتمق - صو اچنده موك وباقا

جفكلرى حاصل بولمق - قوبرمق.

• التَّطْجِينُ [تفعل]: طاباده قو -

ورمق.

• التَّطْحُطْحُ [تفعل]: طارالمق،

طوزمق - صنمق - اووالمق -

هلاك بولمق.

• التَّطْحَنُ [تفعل]: بوغداى كى

اور لوقلر تىگرمانده اونغه

طار تولمق.

• التَّطْحِيَةُ [تفعل]: آياق لرنى

قوللرنى صوزوب ياطمق - بيرگه

صلامق.

• التَّطْحِينُ [تفعل]: ون طارتمق.

• طَحْنُ الْبُرِّ: طَحْنُهُ.

• التَّطْحُطْحُ [تفعل]: تىگوز -

لنمك - طوبلانمق - كوك

يوزنده گى واق بلوطلر برگه

جيولمق - كيچ بولوطلى بولوب

ياكه آى سز بولوب بيك قارا كشى

بولمق - بر كشى نك كوزلرى

ضعيف بولمق

• التَّطْرَهُ [تفعل]: بر نرسه گه

طارالق وياكالحق بيرمك. [قو -

رورغه باقتلاشقان اوله نلرگه

ياغمور طولولمق و ماتورلق

وياخى ياشللك بيرگان كى]

• التَّطْرَبُ [تفعل]: طَرَبْ لَه ندر -

مك. [بيك زور شادلق ياكه

قايعو در دايله كشينك كوكلينه

جوله لك صماق چيكل لك

بيرمك]

• التَّطْرُثُ [تفعل]: طرثوث

اوله نى بولوقمق.

• التَّطْرُزُ [تفعل]: كيمنك نيره -

لرينه طاسما ياكه شوگا و خشاش

نرسه تونولمق - بيك ياخشى

كيملر كيملك.

• التَّطْرُسُ [تفعل]: بر نه شكى

ياكه پهس بولغان اشى اشله

ودن كشى اوزن اوزى صاقلامق،

آرو تونمق - بر كشى آشامق

اچما كنده بيك صاقلانو بقتنه هيچ

شبهه سى بولماغان نيعنه آشامق،

اچمك - بيك ياخشى آسلا رغه آشامق.

• التَّطَرُّشُ [تفعّل]: بارالى وخسته آدم صاومق، سلامتلوب آياقغه باصمق - توه حيوانلر آراسينه كروب بو طالبو كيمك.

• التَّطَرُّفُ [تفعّل]: بر نرسه نك چيتلر نندن آلمق - چيتلر نندن تونمق - بر توه باشقه لرنندن آيرلوب چيئده او طالب بو - رومك - بر اشده چيئدن طش چقمق، بوشلردن آرتق قيلمق - قوياش بايورغه ياقلاشمق - بر نرسه چيئده قالمق، چيئله شمك - اختيار ايتمك.

• تَطَرَّفَ فِي الْمَسْئَلَةِ: جَاوَزَ حَدَّالَا عَدَالِ فِيهَا.

• التَّطَرُّفُشُ [تفعّل]: كوزلرگه ضعيف لك كيلمك ياكه طاوق فاراوى بولمق.

• التَّطَرُّقُ [تفعّل]: بر اش ياكه بر نرسه گه بارا ترغان يول ازله مك - بر بيرگه يوروب يوروب ايرشمك.

• تَطَرَّقَ الرَّجُلُ إِلَى الشَّيْءِ: ابْتَغَى إِلَيْهِ طَرِيقًا.

• التَّطَرُّمُ [تفعّل]: سوزنى تونلوغوب تونلوغوب ياكه يك چوالتوب سويله مك.

• التَّطَرُّبَةُ [تفعلة]: طازا وباشا باصامق [ياغمور اوله نلرگه باشي جان بيرگان كيبى باخالق بيرمك] - آشقه نهم بيره ترغان نرسه لر صالوب ياخشرتمق - خيش ايسلى مايقه تاغن باشقه لردن قوشوب بگره كده ياخشي قيلمق - بناءنى بالحق ايله صلامق.

• طَرِبَ الشَّيْءُ: جَعَلَهُ طَرِيًّا.

• التَّطَرُّبُ [تفعّل]: تَطَرَّبَ كَبِي طرب بيرمك معنى سنده - يولدن چيتكه طايمق.

• طَرَّبَ فَلَانًا: تَطَرَّبَهُ.

• التَّطَرُّيْحُ (تفعّل): طاشلامق - بيك قاتى بهرمك - ابونى يوقار يغه نابا بيك بيوك ايتوب صالمق - طاشلاتمق - بالا توشورتك - چيتكه اولاقدرمق.

• التَّطَرُّيْدُ [تفعّل]: قدامچىنى اوزايمق - بر ادنى بر بيردن قووب سوروب ييارمك.

• التَّطَرُّيْرُ [تفعّل]: نَطْرَهُ قويمق.

• التَّطَرُّيْرُ [تفعّل]: چيكمك - كيممك تيره لرينه طاسما Пента تونمق.

• طَرَزَ الثَّوْبَ: اعْلَمَهُ.

• التَّطَرُّيسُ [تفعّل]: ياكادن يازمق - جوبلغان يازونى توزا - توب يازمق - ايشكنى قاراغه بويامق - بوزمق يازغان يازونى جويمق، محو ايتمك.

• التَّطَرُّيْفُ [تفعّل]: چيتكه قويمق - چيتكه قاقمق، چيتكه ييارمك - عسكردن بر كشي چيئده صوغشمق - خانون بارماق باشلرن قباغه بويامق - عسكرو آطلرنك آلدان - غيلرن قايتاروب آرنداغيلرغه قوشمق - كتونك تيره سنده يوروب برگه طوبلامق - توه قارتايوب تشرى قوبولمق - بر نرسه نك چيئنه اله كندرمك - اختيار ايتمك، [قباغه بويالغان بارماقك اوزينه ده

«تَطْرِيف» ديمك بار. جمعى تَطْرِيفِدْر]

• التَّطَرُّيْقُ [تفعّل]: يول باصامق - يول آچمق - توه لرنى صحراءغه

يارميچه ايدوه يابوب تونمق - خانون ياكه حيوانك بالالروقتى ايرشوب لكن بالا بولنده طغز - لانوب توغميچه تورمق - بر كشي بر كشي نك حقلرن انكار ايدوب ترغاندن صوك اقرار قيلمق -

قَطَاة قوشى نك يومور قا سالور وقتى ايرشمك - آلتونجى آلتون كوش كيبى معدنلرنى يوقارتوب [نجكار توب] طارطمق، صوزمق -

باشماقنى بربر اوستلى قوبولغان ايغى قات كوندن تكمك - باغوجى [كاهن] واق طاشلر ايله قاراب

برار نرسه دن خبر بيرمك - حيله قيلمق - توشامك - بر اش ياكه بر مسئله ده برار نرسه كشف ايتمك، باخا يول تاممق - قباغه بويامق - چوكچله مك.

• التَّطَرُّيْمُ [تفعّل]: بلچر اقعغه باطمق - بلچر اقعغه بويالمق.

• تَطَرَّيْمُ الرَّجُلُ فِي الطَّيْنِ: تَلَوْتُ.

• التَّطَّيْسُ [تفعّل]: كيمك - كوب بير وشهرلرده سياحت ايدوب يوروبمك.

• التَّطْعَمُ [تفعّل]: بر آشك نهمن طانوب قارامق.

• تَطْعَمَ الشَّيْءُ: ذَاقَهُ.

• التَّطْعِيمُ [تفعّل]: سيموروب سوياكلر جيلوك ايله طولمق - بر آغاچقه اينكچى جنس آغا - چدن بو طاق بالغا ماق.

• تَطْعِيمُ الْغُصْنِ: بُو طَاقِ بِالْغَاوِ.

Прививка

• تَطْعِيمُ الْجَدْرِيِّ: تَهْنِكَةٌ چين چهچك چقماسن ايچون چه - چهك سالو، چهچك اولطرتو.

Оспопрививание

- اوله نلرنی توفراق باصوب بو -
 یلری فصقاروب قالمق - بر
 آدم مجلسکه چاقرمیچه کیله تر -
 غان بولمق، طَفَّيْلِي بولمق -
 حیوانلر اوله نلرنی طاباطاب
 توفراق ایله کوممک.
 *طَفَّلَ النَّبَاتُ [مجهولاً]: أَصَابَهُ
 الترابُ فافسد ولم يطل .
 *التَّطَلُّبُ [تفعل]: بر نرسه نی
 کیره کسنوب طرشوب قات
 قات ایسته مک.
 *التَّطَلُّبُ [فتح]: ایسته مک،
 نله مک - صوراهق.
 *التَّطْلُسُ [تفعل]: طَلِسَانَ
 کیمک - کاغز یا که باشقه او -
 ستونده یازغان یازو جولوب
 بتمک، بر نرسه سیده قالماق.
 *تَطَّلَسَ الرَّجُلُ: لَبَسَ الطَّلِسَانَ.
 *تَطَّلَسَ الْكِتَابُ: اُنْحَى.
 *التَّطَّلُعُ [تفعل]: بلمک، باشرن
 ونچکه بر نرسه نی آکلایمق،
 توشونمک - بر آدمک کیلون
 یا که بر اشنک بولون کوتوب
 کوزانوب تورمق - آرلی بیرلی
 چاپقالوب آوا تیله یورومک -
 صاوت طولمق - جیگمک، غا -
 لب بولوب اوستکه چقمق -
 ایرشمک - بر آدم بر آدمک
 خطأسن نابار ایجون سویله گان
 سوزلرن برهم برهم قاراب
 نیکشروب چقمق - صاوت طو -
 لوپ صو چیتکه طاشومق.
 *التَّطْلُقُ [تفعل]: یوز آچلمق،
 کوکل خوشلغی وشادلق ایله
 یاقورمق - قرکه جهسی هیج بر
 یاقغه بورغالانمیچه نوغری یو -
 لنده قاچوب کیمک - آط یو -
 کوروب بوروگان صو ک
- *التَّطْعَمُ [تفعل]: بله توروب
 بلماهش بولمق، نجاهل ایتمک.
 *تَطْعَمَ فُلَانٌ عَلَيْهِ: نَجَاهَلَ عَلَيْهِ.
 *التَّطْعِيَةُ [تفعلة]: طغیان قیلدر -
 مق، نیوشلی چیکدن اوزدرمق -
 آزدرمق، نوغری بولدن
 صابدرمق.
 *طَغَى فُلَانٌ فُلَانًا: أَطْعَاهُ.
 *التَّطْفِيشُ: شاقشی لانمق.
 *التَّطْفِيلُ [تفعل]: برزور کشی
 بالالر کبی قیلونمق - ایبار چن
 بولمق - مجلسکه چاقرمیچه کیله
 ترغان بولمق، [بوندا این کشی -
 گه طَفَّيْلِي دیلر].
 *التَّطْفِيحُ [تفعيل]: طاشوغانچه
 طولترمق.
 *طَفَحَ الْإِنَاءُ: مَلَأَهُ حَتَّى يَفِيضَ.
 *التَّطْفِيرُ [تفعل]: آطنی سیکر -
 تمک - یوقاری بدن سیکرتمک -
 سوت اوستی قالمق.
 *التَّطْفِيفُ [تفعيل]: اولچاگا -
 نده صاوتنی تمام طولترمیچه
 بیرمک [طولتروب بیرورگه
 تیوش بولا توروب خیانت
 طریقهجه کیم بیرمک] - اولچاونی
 کیموتمک - قوش قانادلرن جا -
 یمک - سیکرتمک
 *طَفَّفَ الْمِكْيَالَ: نَقَصَهُ.
 *التَّطْفِيلُ [تفعل]: کیج بو -
 لوپ قاراغولانا باشلامق -
 قوباش بابورغه باقنلاشمق -
 کتوچی نوه بالالرن آیاب
 کتونی بالالر بوروگانچه یو -
 رونمک - سوزنک آلدن آردن
 اوبلاب سوبله مک - آکلارغه
 طرشوب فکر بوروتمک حیوان
 اوزینک بالاسینی تریه قیلتمق -
- بُول ایتمک - آط طلق یوروشی
 ایله یورومک.
 *التَّطْلُلُ [تفعل]: بیر یاشاروب
 اوله نلر ایله ماتور لانوب هیج
 کم طرفدن طابطالماغان بولمق
 *التَّطْلِي [تفعل]: هر وقت لهو
 لعبده بولمق - مای ودواء سور -
 تولمک، سور تونمک.
 *التَّطْلِيَةُ [تفعلة]: بر نرسه گه
 مای، دواء یا که باشقه نرسه
 صلامق، سور تمک - قور چانغی
 نوهر گه دیگت یا که شونک
 کبی دواء سور تمک، اوستلرن
 بو یاهق - خسته آدهنی تریه
 قیلتمق، قاراهق - تیرگه مک - سو -
 کیمک - کویله مک، مانور طاشوش
 ایله جرلامق - قابلامق.
 *التَّطْلِيْبُ [تفعيل]: بر نرسه نی
 بر آز توروب توروب ایسته مک.
 *التَّطْلِيْبُ [تفعل]: آرطمق.
 *التَّطْلِيْحُ [تفعيل]: آرومق -
 طالجوقمق - آروتمک، آردرمق -
 به یله نوب قات قات صوراهق،
 جوده تمک.
 *التَّطْلِيْسُ [تفعيل]: یازونی
 جویمق، یازولرن قروب یا که
 صوایله جووب بترمک.
 *التَّطْلِيْعُ [تفعيل]: طولترمق -
 خرما آغاچنک چه چه ک توبمه -
 لری چقمق.
 *التَّطْلِيْفُ [تفعيل]: آرطمق.
 *طَلَّفَ الشَّيْءُ عَلَى كَذَا: زَادَ.
 *التَّطْلِيْقُ [تفعيل]: خرما آغا -
 چلرن نلقیح ایتمک (آنا چه چه -
 کلرن آنالری ایله قوشمق) -
 بر کشی بر بیردن آیرلوب
 کیمک - طاشلامق - خانونی

آبرمق، آراده بولغان نكاح
عقدن بترمك - حيوانلرنى كىو-
چى سز ييارمك - يلان چاققان
آدمنك آورووى سزلاوى با-
صلوب طنچلانمق، راحه نابمق.
(صوڭغى معنى مجهولا افاده ايد-
وله)

• التَّطْلِيمُ [تفعل]: تن تيرله گاج
تيرى سورتىك - باخا مچدن
چققان قاينار كوماچ وايكمكى
صورتور ايچون ايكى قول
آراينده قاققالامق (قاقغوب
صوغوب جيل له نوب صوومق)
• طَمَّ الْعَرَقُ عَنْ جَبِينِهِ: مسح.

• التَّطْمِيسُ [تفعل]: جويلمق، نام
وئشانى بتمك.

• تَطْمَسُ الشَّيْءُ: انمى واندرس.

• التَّطْمِمْ [تفعل]: قوش آغاج
بو طاغينه قونمق.

• تَطْمَمُ الطَّائِرُ: وَقَعَ عَلَى الْغُصْنِ

• التَّطْمِيحُ [تفعل]: كونارمك -
يوقار يغه تابا ارغتمق هواغه

• أَطْمَقُ - طاشلامق - يوقار يغه
تابا آطدروب بول ايتمك -

• أَطَّ أَبْقَلَرُنْ بوقارى كونارمك.

• التَّطْمِيرُ [تفعل]: تورمك، اورا-
مق - چارشاوو پورده سالوندرمق.

• طَمَّرَ الشَّيْءُ: طَوَّاهُ.

• التَّطْمِيحُ [تفعل]: اميدلندر مك
طمع لاندرمىق.

• طَمَّعَ فُلَانٌ فُلَانًا: حَمَلَهُ عَلَى
الطَّمْعِ.

• التَّطْمِيمُ [تفعل]: قوش آغاج
بو طاغينه قونمق.

• طَمَّ الطَّائِرُ: وَقَعَ عَلَى الْغُصْنِ

• التَّطْمِيهُ [تفعل]: اوزايتمق.
• طَمَّ الشَّيْءُ: طَوَّاهُ.

• التَّطْنِشُ [تفعل]: مايلى آشلر
آتاب آغرايمق، بىدنگه آغزلق
كىلمك.

• التَّطْنِيفُ [تفعل]: اومسونمك، بر
نرسه نك بولوونه كوخل باغلاب
كوتوب نورمق - يورومك -
بركشى بر بيرگه كىلمك، اينمك.

• التَّطْنِيَّةُ [تفعل]: خستنى دوا-
لامق - توه نك يانن قردر لغان

• تَمُورٌ بِاصُوبٍ نَامُغَالَامِقُ.

• التَّطْنِيبُ [تفعل]: چادرنى باولر
ايله بهيله ب نغمق - بر آدم بر

• اورنده مقيم بولمق - سوت
سالونغان كون صاونى بوقارى

• بر بيرگه تاغوب چايقاپ ماين
نوشورمك - بورى اولامق،

• اورمك.

• طَنَّبَ الرَّجُلُ بِالْمَكَانِ: أَقَامَ
به.

• التَّطْنِخُ [تفعل]: بر آدمگه
آش كىلوشمىچه اوتله نك

• (هضم ايدلمىچه معده بوزولمق)
- بىك قاطى سيمورمك. صوڭغى

• معنى مجهولا افاده ايدوله

• التَّطْنِيفُ [تفعل]: يالا يابمق،
تهمت ايتمك - قويماباشينه منما -

• سونلر ايچون چه نچكى آغاجلر
چىقار قويمق - بر اشلىر گه

• ياقنلاشمق - بر آدم بر نرسه گه
كوخل يياروب اوزن اوزى

• اميدلندر مك، طَمَّعَ قَيْلِدَرْمِقُ -
باقچه غه كرماسونلر ايچون

• تيرلى قويمى باكه چه نچكى
آغاجلر اولطرنوب قورشاب

• آلمق.

• التَّطْنِينُ [تفعل]: چين بزلداق
- تاوشلانمق - ياڭغرامق -
غولامق.

• التَّطْوِخُ [تفعل]: بر كشى
بولدن آداشدرلوب بول تابا
آلمىچه تورلى ياقغه آبدرب
يورومك - كىلوب كىدوب

• يورومك - قيوغه ياكه چقورغه
يقلوب توشمك.

• التَّطْوُدُ [تفعل]: تورلى يير
وشهرلرگه باروب سياحت

• ايدوب يورومك.

• التَّطَوُّادُ [فتحه]: بر نرسه
تيره سنده قات قات يورومك.

• التَّطَوُّسُ [تفعل]: بيزه نك،
ماطورلانمق طاويس قوش كى

• ماتور بولمق - آنا كوگار چن
آناسى باندن جونلرن قابارتوب

• اورولمك.

• التَّطَوُّعُ [تفعل]: اشلرگه واجب
بولماغان برياخشى اشلى كوخل

• تلهب اختيارى روموشده اشلمك
- اطاعت كورسانمك - براشنى

• بولدرورغه طرشمق - قصد
ايتمك.

• تَطَوَّعَ بِالشَّيْءِ: تَبَيَّرَعَ بِهِ
وتفعل.

• التَّطَوُّفُ [تفعل]: بر نرسه نك
تير سن ئهيله نوب يورومك،

• طواف ايتمك.

• التَّطَوُّافُ [فتحه]: طواف
ايتمك - تورلى شهرگه باروب

• سياحت ايدوب يورومك.

• التَّطَوُّقُ [تفعل]: موبونغه طوق
كىمك - يلان بوككه له نوب

• موبونيه اورالمق. (طوق: مو-
يونغه كىيله ترغان زينت)

تَطَوَّقَتِ الْحَيَّةُ عَلَى عُنُقِهِ: صَارَتْ عَلَيْهِ كَالطُّوقِ.

التَّطَوَّلُ (تفعل): انعام واحسان قيلمق

التَّطَوَّلُ (كسره): بر اوچن حیوانك آباغیه وبر اوچن قولغه توتوب یا که بر قازقغه بهیلهب حیوانتی اوطلارغه یبارور ایچون اوزون باو.

التَّطَوَّى (تفعل): اورالمق، تورولمک - یلان بونارلنمک.

التَّطَوِّيَّةُ (تفعلة): نورمک.

التَّطَوِّيْحُ (تفعل): بر آدمی

بولدن آداشدروب آبدراب آری بیرلی یورولمک - کشی هلاک بولا ترغان قوروصحراغه چغاروب اولاقدرمق - طاباق ایله قینامق - قایتوب، کیلمازک بیرگه یبارمک - هواغه طاشلامق، ارغتمق - هلاک بولورلق بیرگه بهرمک - هلاک ایتمک - برآدمنک باشیه هلاک ایترلک اشلر کیلمک.

التَّطَوِيْدُ (تفعل): تورلی بیر وشهرلرده سیاحت ایتمک - بر آدم بر آدمی کشی نی هلاک قیلا ترغان اوله نسنر صوسز صحراغه کوب کیتهرگه کوچله مک - اولاقدرمق، قایتا آمازلق بیرگه یبارمک.

التَّطَوِيْسُ (تفعل): یبارمک - طاوس رسمن یا صامق - بیزه مک، زینت له مک - طاوس کبی مانور قيلمق.

التَّطَوِيْشُ (تفعل): آيغر پچمک - بورچنی بیرورگه تیوش وقتندن کیچکدرمک.

التَّطَوِيْطُ (تفعل): اوزون بوبلی طازا بالالر کپلترمک.

التَّطَوِيْعُ (تفعل): بر اش اشلهوده بر آدمنک سوزینه ایبارمک، اطاعت ایتمک.

فَطَوَعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ: قارنداشن اولترو فکرنده نفسی موافقت ایندی، سوزینه ایباردی قارشمادی یا که قارنداشن اولتروده نفسی آخار یاردم قیلدی ودر دله ندردی.

التَّطَوِيْفُ (تفعل): بر نرسه ننگ تیره سنده قات قات یورولمک -

بر آدم بر آدمی ئه یله ندروب یورولمک بیک کوب کشی یا که چیکرنگه لر بر بیرگه حیولشوب بتون اورننی طوفان (زور طاشو) کبی طولترمق. سیاحت ایتمک.

طَوَفَ النَّاسُ: مَلَأُوا الْأَرْضَ كَالطُّوفَانِ.

التَّطَوِيْقُ (تفعل): مویونغه طوق کیدرمک. تکلیف ایتمک - بر اشنی اشلهرگه الله تبارک وتعالی کوچ بیرمک - بر یامان اشنی اشلهرگه اولیلاغان کشی ننگ نفسی بواشنی کورکام کور - ساتوب چیغل بوللرن اوگرا - توب درد بیرمک.

التَّطَوِيْلُ (تفعل): اوزایتمق - اوزون یا صامق - مهلت بیرمک - حیواننک باون بوش قویمق.

التَّطَهْرُ (تفعل): آرولانمق - قیونمق - بر کشی اوزن اوزی گناه وپس اشلردن یراق تونمق. [تاهنی طاهغه آلودشدروب ایکی طاهنی ادغام صوکنده همزه وصل کپلتروب استعمال بار تظهر لفظی اظهر رهوشنده کیله در.]

تَطَهَّرَ الرَّجُلُ: اغْتَسَلَ.

التَّطَهَّرُ (تفعل): صونک ایسی ته می بوزولمق.

التَّطَهَّرَ (تفعل): جیره نمک - بر آدم خلق یاینه بارمیچه آلاردن جاتسنوب یورولمک.

التَّطَهَّمُ (تفعل): بر آدم برار نرسه آلور ایچون حبله قيلمق - قورالسزوبولدش سز یورولمک.

التَّطَهِيْرُ (تفعل): آرولامق، پاکلامق - صو ایله بومق.

طَهَّرَ الشَّيْءَ: جَعَلَهُ طَاهِرًا.

التَّطَهِيْمُ (تفعل): اور کوب قاچمق - جوانایمق، قالونایمق - زورایمق.

التَّطْيِبُ (تفعل): خوش ایسلی مای سورتونمک.

التَّطْيَابُ (فتحه. مص. ض):

ته ملی بولمق - بیک پاک و آرو بولمق - کوخل خوشلانورلق بولمق - بر کبلی بولمق - مانور بولمق - بر نرسه گه کوخل جابلوب شاد وطنچلانوب کیتمک.

التَّطْيِخُ (تفعل): ئه شه کی اش اشلهب بلچرانمق.

تَطْيَخَ الرَّجُلُ: تَلَطَّخَ بِالْقَبِيحِ.

التَّطْيِرُ (تفعل): شوملانمق. (تاهنی طاهغه آلودشدروب ایکی تاهنی ادغام صوکنده همزه وصل کپلتروب استعمال بار. تظير لفظی اظير رهوشنده کیله.)

تَطْيِرَ الرَّجُلُ بَكْدًا: نَسَّمَ بِهِ.

التَّطْيِيسُ (تفعل): بر آدم اوزن خلقغه تانوتماز ایچون قیافت آلوشدرمق.

• التَطْيِيفُ [تفعّل]: كُوب بِيرلِرْدَه
گِيرْمَك - بَر نِرْسَه تِيرَه سِنْدَه قَات
قَات نَه يِلَه نَمَك.

• التَطْيِيسُ [تفعّل]: طِيلَسَان
جَابُونَمَق. (طِيلَسَان: جُون ايلَه

بَنَك قَانَش طُوغُولغان كُوب
وَقْتَدَه يَاشَل يَاكَه يَاشَكَلَت

تُوسَلِي بُولَاترغان بَر نُوغ قَالُون
سَال. مَ بِيُون وَايَلَك بَاشَلَرَن

قُويَاش قُرُونَدَن صَاقَلار اِيچُون
جَنُوب شَهْرلَرِنْدَه اِبْرَلَر خُصُوصَا

عِلْمَا و مَشَايخ كَبِي الوِغَلار
بَاشلَرِنَه جَابُون بُولر، طِيلَسَان

آلُورغَه كُوجِي بَمَه گَان فُقْرَلَر
يَاكَه قُوبُشِي لَقْنِي ايسْتَمَه گَان

كَشَلَر، نِي تُوغُرِي كِيلَسَه سُونِي
جَابُونالَر. اِمَا جَه يِگِي قُرُولَرْدَه بَرْدَه

جَابُون مِچَه يُورُو مَمَكَن تُوگُل
دَر جَهْدَه بُولار.)

• التَطْيِينُ [تفعّل]: بِالْحَقِّعَه بَاطَمَق
- بَلْجَرَانَمَق - بِالْحَقِّ ايلَه صِلَانَمَق.

• التَطْيِيبُ [تفعّل]: طَيِّب يَاصَاق
- بَر نِرْسَه نِي طَيِّب تَابَمَق - خُوش

اِبْسَلِي مَايَلَر سُورْتَمَك - بَاخْشَرْتَمَق
- كُوكُل تَابَمَق، كُوكُلَن خُو -

شَلَانْدَرْمَق - بُورچَلِي كَشِيدَن
بُورچَنِي كِيچَمَك، آلمَاق - بَر

آدَمَنَك كُوكُلَن طَنجِلَانْدَرْمَق.
• التَطْيِيسُ [تفعّل]: صَحْرَاءَه

چِغَارُوب آدَاشْدَرُوب اولَاقْدَرْمَق
- هَلَاك اِبْتَمَك - هَلَاك بُولُورَلَق

بِيرگَه طَاشَلَامَق - بُوزَمَق - اِفْسَاد
اِبْتَمَك.
• طَيِّحُ الشَّيْءِ: ضِعْفُه.

• التَطْيِيسُ [تفعّل]: سِيمُوزَلَك
كَشِي نِي جُوانَا بَتَمَق، اِبْت و مَای
ايلَه طُولْتَرْمَق - بَر آدَمَنَك بَاشِنَه
كِيلِگَان آغْرَلَقلَر اَبْرَمَك هَلَاك

اِبْتَمَك - بَر آدَم بَر آدَمَنِي يَامَان
اَش اَشَلَه تُوْب بَلْجَرَانَمَق، بُو يَاق
- بَه يِلَه نُوْب سُو كَمَك، تِيرگَه شَمَك.

• التَطْيِيرُ [تفعّل]: قُوش اوچُورْمَق
- مَالِي تُو تُوْب طَارَاتُوب بَتَرْمَك -

آيغُر تُوَه آنالَر نِي يُو كَلِي قِيلَمَق -
اُور كُوتَمَك - قَاجُورْمَق.

• التَطْيِيفُ [تفعّل]: بَر نِرْسَه
تِيرَه سِنْدَه كُوب بُورُومَك - تُورَلِي

بِيرلِرْدَه گِيرْمَك.
• التَطْيِينُ [تفعّل]: بِالْحَقِّ ايلَه

صِلَامَق.
• طَيِّنُ السَّطْحِ: طَلَاهُ بِالطَّيْنِ.

ت - ظ

• التَّظَاؤُبُ (تفاعل): اِبْكِي كَشِي
بَر بَر سِينَه بَاجَا بُولَمَق. (اِبْكِي

قُر قَانْدَاشْتِي بَر سِي بَر سَن، اِيكِنجِي -
سِي اِيكِنجِي سَن آلغان بُولَمَق)

• التَّظَاؤُمُ [تفاعل]: تَظَاؤُبُ
مَعْنَى سِنْدَه.

• التَّظَارُفُ [تفاعل]: ظَرَافَتُ
كُور سَاتَمَك.

• التَّظَاوُرُ [تفاعل]: التَّضَاوُرُ.
• التَّظَالُعُ (تفاعل): آقْصَاقُ

• التَّظَالُمُ (تفاعل): خَلْقُ بَر بَر سِينَه
ظَلَم قِيلُوشَمَق - سُوزُوشَمَك.

• التَّظَاهَرُ (تفاعل): خَلْقُ بَر
بَر سِينَه او بِيكَه لَه شُوب آرقا بِير شَمَك

يَارْدَمَنِي دَاشَلَامَق - بَر بَر سِينَه
آرقا نَايَانغِج بُولُوشَمَق، يَارْدَم

ايدِشَمَك (ضد) - ظَاهِر بُولَمَق
- ظَاهِر قِيلَمَق (صُوكْخِي مَعْنَى

بَاء ايلَه كِيلَه).
• تَظَاهَرُ فَلَانٌ بِالشَّيْءِ: اَظْهَرُهْ

• تَظَاهَرُ الْقَوْمُ: نَعَاوَنُوا.
• التَّظْمِيبُ (تفعّل): بَر نِرْسَه

نَاوَسْتَر آقُر نَغْنَه تُو شَمَك.
• التَّظَرَفُ (تفعّل): التَّظَارُفُ.

• التَّظَرُّمُ (تفعّل): بَاطَاقُ
بَلْجَرَاق بِيرگَه بَاطَمَق - بَلْجَرَاقَه

نُوشَمَك.
• التَّظَرِيبُ [تفعّل]: نَغْمَق،
قَاطِي لَانَمَق.

• ظَرَبَتِ الْحَوَافِرُ [مَجْهُولًا]:
اَشْتَدَت.

• التَّظْفِيرُ [تفعّل]: طَرْنَاقُ بَاطَرْمَقُ
طَرْنَاقُ - مَقْصُودُ وَتَاهُ كَلَر نِي

بِيرْمَك - مَقْصُودْغَه اِبْرَشْدَرْمَك
- بَر آدَمَنِي دَشْمَانِنَه غَالِب قِيلَمَق

غَالِب بُولُو وَمَقْصُودلَرغَه اِبْرَشُو
ايلَه دَعَا قِيلَمَق - طَرْنَاق ايلَه قَازُوب

آلُور قَدَر اولَه نَلَر اُوسْدَرْمَك
- طَرْنَاق ايلَه قَاشِمَق اُومَق -

خُوش ايسَلَه نَدَرْمَك.
• ظَفَرَ اللّٰهُ فَلَانًا بَعْدُوهُ: جَعَلَهُ

بِظَفَرٍ بِهِ.
• ظَفَرَ فَلَانًا: دَعَاهُ بِالظَّفَرِ.

• التَّظْلِفُ [تفعّل]: قَاطِي بِيرگَه
اِبْنَمَك - قَاطِي لَانَمَق.

• التَّظْلَلُ [تفعّل]: كُولَه گَه آسْتِينَه
كِرْمَك، اَشْقَلَانَمَق.

• تَظَلَّلَ بِالشَّجَرَةِ: اِسْتَدْرَى بِهَا.
• التَّظْلَمُ [تفعّل]: بَر آدَم بَر آدَمَنَك

ظَلَمْنَدَن زَار لَانَمَق - بَر آدَم اُو -
زِينَك ظَلَم قِيلغانلِغَن اِقْرَار قِيلَمَق

«مِن ظَلَم قِيلَمَق» دِيْب نَه اِبْتَمَك -
ظَلَم قِيلَمَق بَر آدَم بَر آدَمَنَك

ظَلَمِنَه صَبْر قِيلَمَق، چِدَامَق.
• تَظْلَمُ حَقَّهُ: ظَلَمَهُ اِبَاءً.

وَنَظَّمْ فُلَانٌ مِّنْ فُلَانٍ: شُكَا مِّنْ ظُلْمِهِ

وَنُظِّمَ فُلَانٌ [مَجْهُولًا]: اُسْتُكِيَ مِّنْ ظُلْمِهِ.

وَالنَّظَّيْتُ [تَفْعِيلٌ]: التَّظْلِيلُ - رَاحَتٌ وَطَبِيعَلْقَدُهُ بِأَشْمَكِ.

وَالنَّظْلِيفُ [تَفْعِيلٌ]: يَرِاقِلَانِمُقٌ، جَيْتَكَ قَافِمُقٌ - آرْتَمُقٌ.

وَنَظَّفَ الشَّيْءُ عَلَى كَذَا: زَادَ.

وَالنَّظْلِيلُ [تَفْعِيلٌ]: كَوْلُهُ كَهَلَمَكِ، كَوْلُهُ كَهْ اَيْلَهُ قَابِلَانِمُقٌ - اِسْتَقْلَامُقٌ - قُورِقُتُورُ اَيْجُونِ قَامِجِي اَيْلَهُ كَبْرُهُ نِمَكِ.

وَنَظَّلَتْهُ الشَّجَرَةُ: اُلْقَتْ عَلَيْهِ ظِلَّهَا.

وَالنَّظْلِيمُ [تَفْعِيلٌ]: بَرَّ آدَمَ بَرَّ آدَمِي ظَالِمِ دِمَكِ - ظَالِمِدُنْ اَوْجِ اَلْمُقْ، اِنْقَامِ اَيْتَمَكِ.

وَالنَّظْمُ [تَفْعِيلٌ]: صُوصَاوَعُهُ جِدَامُقٌ، صَبْرُ اَيْتَمَكِ.

وَنَظَّمَا الرَّجُلُ: صَبَرَ عَلَى الْعَطَشِ.

وَالنَّظْمَةُ [تَفْعِيلٌ]: صُوصَاوَعَةٌ - اَطْنَى يُوَكْرُوكَ بِاَصَارِ اَيْجُونِ تَضْمِيرِ اَيْتَمَكِ.

وَالنَّظْنُ [تَفْعِيلٌ]: ظَنَّ اَيْلَهُ قَيْلَمُقٌ، اَوْ بِلَانِمُقٌ - ظَنَّ اَيْلَهُ حَكْمَ قَيْلَمُقٌ.

وَالنَّظْنِي [تَفْعِيلٌ]: نَظَّنَ مَعْنَى سَنَدَهُ.

وَالنَّظْوِيَّةُ [تَفْعِيلٌ]: ظَيَّانُ يَافِرَاغِي اَيْلَهُ تَبْرِي اَيْلَهُ مَكِ.

وَالنَّظْهَرُ [تَفْعِيلٌ]: بَرَّ آدَمَ خَاتُونِيهِ ظَهَارِ قَيْلَمُقٌ.

وَالنَّظْهَرُ [تَفْعِيلٌ]: ظَهَارِ قَيْلَمُقٌ - نُوَشُ وَوَقْتِنْدَهُ يُولُ يُوْرُومَكِ - بَرَّ آدَمَ بَرَّ اَشُ وَبُومُوشِنِي آرْتَمَقَهُ طَاشَلَامُقٌ يَعْنِي اِذَاءَ قَيْلَمَامُقٌ - بَرَّ

نَرَسَهَنِي كَبْرَهُ وَوَقْتِ صَافِلَابِ نُوْتَمُقٌ - طَاوُ بَاشِيْنَه نِمَمَكِ صُرْتِيْنَه جَمَقْمُقٌ - تَرَكُ وَاهْمَالِ قَيْلَمُقٌ - نَغْمَقْمُقٌ، طَازَارْتَمُقٌ.

وَالنَّظْيِيُّ [تَفْعِيلٌ]: قَابِغُوْعُهُ صَالِمُقٌ، قَابِغُوُ بَيْرِمَكِ.

وَنَظَّيْنَا اَلْأَمْرَ فُلَانًا: اَحْرَزْنَاهُ.

وَالنَّظْيِيْنُ [تَفْعِيلٌ] وَالنَّظْيِيَّةُ [تَفْعِيلَةٌ]: ظَيَّانُ يَافِرَاغِي اَيْلَهُ تَبْرِي اَيْلَهُ مَكِ.

ت - ع

وَالنَّعَابِيُّ [تَفَاعُلٌ]: اَيْكِي كَشِي اَيْرَلِشُوبِ اَيْكِي قَوْمِكُهُ قُوشَلُوبِ يَارْدَمِ اَيْدِشْمَكِ.

وَالنَّعَائِبُ [تَفَاعُلٌ]: اَيْكِي دُوسْتِ بَرَّ نَرَسَهَدُنْ كُوخَلْ لَرِي قَالُوبِ بَرَّ بَرَسِيْنَه اُوْبِكُهُ وَشَلْتَه بِيَانِ اَيْدِشْمَكِ، نَجْكَرَه وَشُدَه تَبْرِي كَه شِمَكِ.

وَالنَّعَاتِعُ [جَمْعٌ]: خَلْقُ آغْرِيْبَه تُوَشْكَانِ بُوَشُ سُوْزَلَرِ.

وَالنَّعَاتُ [تَفَاعُلٌ]: خَسْتَه بُولْمَاغَانِ آدَمِ خَسْتَه لَغْمَه بَاشِنِ صَالِمُقٌ، اُوْرُنْ خَسْتَه كُورَسَا تَمَكِ.

وَالنَّعَاجِمُ [تَفَاعُلٌ]: نَانُوْمَازِ اَيْجُونِ قِيَاْفَتِ اَلْوَشْدَرْمُقِ - نَلْ اَشْلَا - شَوْلَمِي تَرِغَانِ بُولْمُقِ.

وَالنَّعَاجِيْبُ [جَمْعٌ]: اَيْسُ كَيْدَرِ - لَكِ نُوْسَهَلَرِ - اَيْسُ كَيْتَكْچِ اَشْلَرِ.

(مَفْرَدِي بُوَقُ).

وَالنَّعَادُ [تَفَاعُلٌ]: بَرَّ نَرَسَهَنَكِ صَانِي آرْتَمُقِ.

وَنَعَادَ الشَّيْءُ: زَادَ فِي الْعَدَدِ.

وَالنَّعَادِي [تَفَاعُلٌ]: بُوَكُورُوشُوبِ اُوْزُوشْمُقِ - خَلْقُ بَرَّ بَرَسِيْنَه دَشْمَانِ بُولْمُقِ - ظَلْمُ قَيْلُوشْمُقِ - خَلْقُ

آرَاسِي يُوْزُولْمُقِ - آغْرُ حَالَلَرِ يَآكَه اُولُومُ وَهَلَاكَتِ بَرَّ بَرِ اَرْدَلِي كَيْلُوبِ طُورْمُقِ - خَلْقُ بَرِ اَشْكَه يَآكَه بَرِ بَيْرِ كَه بَرِ بَرِ اَرْدَلِي كَيْلَمَكِ - يَرِاقِلَانِمُقِ.

وَالنَّعَادِي (جَمْعٌ): جُوْرُقُورِ چَاقِرِ يَيْرَلَرِ - نِيْگُوْزُسُزُ وَطَاشَقِ يَيْرَلَرِ، مَفْرَدِي نَعْدَاءُ كَيْلَهَدَرِ.

وَالنَّعَادُلُ (تَفَاعُلٌ): تَبْرِي كَه شِمَكِ، شَلْتَه قَيْلُوشْمُقِ - آچُوُ وَاُوْبِكُهُ بِيَانِ اَيْدِشْمَكِ.

وَالنَّعَارُجُ (تَفَاعُلٌ): آقْصَاقِ نُوْگَلِ كَشِي آقْصَاقِلِقِ كُورَسَا نِمَكِ.

وَنَعَارَجَ الرَّجُلُ: اَظْهَرَ مَن نَفْسَهُ اَنَّهُ اَعْرَجٌ وَلَيْسَ بِهِ.

وَالنَّعَارُ (تَفَاعُلٌ): يُوْقُوسُزُ بُولْمُقِ - يُوْقُولَامُقٌ - نُوَشَاكِ اُوْسْتُونَدَه يُوْقُولِي اَلْمِيْجَه آرَلِي يَيْرَلِي اَوْنَابِ سُوْبِلَه نُوْبِ بَاطَمُقِ يَآكَه سُوْبِلَه نُوْبِ يُوْقُودُنْ اُوْبِيْعَانِمُقِ.

وَنَعَارَ الرَّجُلُ: هَبَّ مِّنَ النُّوْمِ مَعَ كَلَامِ.

وَالنَّعَارُضُ (تَفَاعُلٌ): اَيْكِي سُوْزِ يَآكَه اَيْكِي فِكْرُ بَرَّ بَرَسِيْنَه قَارَا قَارَشِي كَيْلَمَكِ - اَيْكِي آدَمِ بَرَّ بَرَسِيْنَه خِلَافِ بُولْمُقِ بَرَسِيْنَه تَبْتِكَانِ سُوْزِ كَه اَيْكَنْجِي سِي قَارَشِي تُوَشْمَكِ.

وَالنَّعَارُفُ (تَفَاعُلٌ): خَلْقُ بَرَّ بَرَسِي اَيْلَهُ نَانُوْشْمُقِ - اَبْرُ اَيْلَهُ خَاتُونِ جِيُوْلِشْمُقِ - مَاقَاتَانُوْشْمُقِ.

وَالنَّعَارُكُ (تَفَاعُلٌ): صُوْغَشْمُقِ - اُولْتَرِشْمَكِ.

وَالنَّعَارُفُ (تَفَاعُلٌ): مَاقَاتَانُوْشْمُقِ - بَرَّ بَرَسِنِ خُوْرَلَابِ شَعْرُهُ تُوْشْمَكِ

وَالنَّعَارُلُ (تَفَاعُلٌ): خَلْقُ بَرَّ بَرِ سَنَدُنْ چَيْتَه شِمَكِ اَيْرَلِشْمُقِ.

تَعَاذَلَ الْقَوْمُ: اَنْعَزَلَ بَعْضُهُمْ
عَنْ بَعْضٍ.

التَّعَاذِي (تفاعل): باشلرینه
قايغو وچیتون حالدر کیلگاندیه
خلق بر برسن جوانوشوب چدا-
رغه، صبر ایدرگه اونداشمک.
تَعَاذَى الْقَوْمُ: عَزَى بَعْضُهُمْ
بَعْضًا.

التَّعَاذِرُ (تفاعل): اش چیتونله-
شمک - چوالمق - بو طالمق -
صاتوچی ایله آلوچی کیلوشه
آلماق - ابر ایله خانون طنشما-
مق - آلدان حاضر له نمیچه نلگه
توغری کیلگانیچه سویله مک.

تَعَاذَرَ عَلَيْهِ الْأَمْرُ: اسْتَدْوَلَتُوهُ
وَصَارَ عَسِيرًا.

التَّعَاذِيْفُ: جَمْعُ تَعَاْفٍ.

التَّعَاذِرُ (تفاعل): خلق بر برسی
ایله یورو شمک، اولطر شمعق،
آر الاشقم.

التَّعَاذِي (تفاعل): کوزلری
کوره ترغان کشی کورمگان
کبی قیلونمق، صوقرلق کور-
ساتمک - بر اشنی بلسده بلمامش
بولمق.

تَعَاذَى الرَّجُلُ عَنْ كَذَا: تَجَاهَلَ
عَنْهُ.

التَّعَاذِيْبُ [جمع]: طار الوب
ترغان اوله نلریا که هر تورلی-
سندن جبولغان اولنلر. (بو
لفظنک مفردی بوق)

فِي أَرْضِهِمْ تَعَاذِيْبُ الْوَأْنِ
العشْبِ وَاَسْوَاعِ

التَّعَاذِرُ (تفاعل): ایکی کشی
بر زمانده باشامک.

تَعَاذَرَ: كَانَفَى عَصْرٍ وَاحِدٍ.

التَّعَاذِي (تفاعل): طاباقلر ایله
قیناشمق.

التَّعَاذِلُ (تفاعل): یاردم ایدشمک.
تَعَاذَدَ الْقَوْمُ: تَعَاوَنُوا
وَتَنَاصَرُوا.

التَّعَاذُ (تفاعل): تشله شمک.

تَعَاذَى الرَّجُلَانِ: عَضَّ كُلُّ
وَاحِدٍ مِنْهُمَا الْآخَرَ.

التَّعَاذِبُ (تفاعل): سلکنوب
باشنی بورغالاب ایسرك کشی
کبی چایقالوب یورو مک - خلق
بر برسن آباشمق، قرغانوشمق
- سوزلر بر برسینه عطف اید-
لوب کیلمک.

تَعَاذَفَ الْقَوْمُ: عَطَفَ بَعْضُهُمْ
عَلَى بَعْضٍ.

التَّعَاذِي (تفاعل): قولغه آلمق،

توتمق - بر کشی بر نرسه گه
ایر شسور ایچون آباق بارما -
قلرینه غنه باصوب قوللرن
صوزوب کوتار لمک - بر اشکه
کرشوب شونک ایله مشغول
بولمق - بر نرسه نی آلورغه قول
صوزومق - خلق بر نرسه نی
آلورغه تلب هر قایوسی قولن
صوزومق، نار توشمق - بیروده
اوزوشمق (برسی برنی ایکنچی
سی ایکی نی بیروب اوزدرشمق)
- بر بالا خدمت ایدوب شول
مالنی آتا آناسینه یا که قارندا
شلرینه بیرومک، آلا رغه یاردمه
بولمق.

التَّعَاذُلُ (تفاعل): اتلر وباشقه
قورت قوش بر برسینه سیکرشمک.

التَّعَاظُمُ (تفاعل): اش زورا-
بمق، چیتونله شمک - بر آدم
زور لانمق، کبر لانه مک - بر
اش زور کورنمک.

هُوَ أَمْرٌ لَا يَتَعَاظَمُهُ شَيْءٌ: بُو
اش شول قدر زور، که هیچ
بر نرسه بو اشکه زور لوق
کورساته آلمدر. یعنی بوکار
نسبت ایدانگاندیه زور بولوب
چقمیدر.

تَعَاظَمَ الْأَمْرُ إِلَيْهِ: عَظَمَ عَلَيْهِ.

تَعَاظَمَ الرَّجُلُ: تَكَبَّرَ.

التَّعَاظُرُ (تفاعل): آغارمق.

التَّعَاظِسُ (تفاعل): ایکی کشی
کور اشرب بر برسن یغارغه
طرشمق

تَعَاظَسُوا: تَعَالَجُوا فِي الصَّرَاعِ.

التَّعَاْفُ [تفاعل]: خسته آدم
دولانمق - توهنی بر نیچی صاوودن
صوگ ایکنچی قات، صاومق.

تَعَاْفَ الْمَرِيضُ: نَدَاوَى.

التَّعَاْفِي (تفاعل): طاشلامق،
ترك قيلمق - خسته آدم صاومق
سلامتله نمک.

تَعَاْفَى الْمَرِيضُ: نَالَ الْعَافِيَةَ.

التَّعَاْقِبُ (تفاعل): ایکی نرسه
بر بر آردلی کیلوب تورمق -
ایکی آدم نوبت له شوب بر بر
آردلی بر اشنی اشله مک یا که
آطقه ونوه گه منمک - خلق بر
اشنی برسی آردندن برسی
آلوب قولدن قولغه یوروتوب
اشله مک - بر اشده یاردم اید-
شمک [بر اشنی اشله ی ترغان

آدم قولنیدن آلوب بر آز
اشله شمك] - قات قات بولمق،
برسی آردنده ایکنچی سی
کیلمك.

• التَّعَاقُدُ [تفاعل]: عهد ایدشمك،
بر نرسه گه خلق بیک نق سوز
بیرشمك - اتلر به یله شمك.
• تَعَاقَدُ الْقَوْمُ عَلَى كَذَا: تَعَاوَدُوا
عليه.

• تَعَاقَدَتِ الْكِلَابُ: تَعَاظَلَتْ.
• التَّعَاقُرُ [تفاعل]: حیوان بوغاز-
لاوده وبار الاوده اوزدرشمق.

• التَّعَاظُلُ [تفاعل]: عقلسز کشی
اوزن اوزی عقلی ایدوب
کورساتمك - خلق بر آدمنك

اوستینه توشکان دیتنی [فان
تولهون] بر گه له شوب توله مك.

• تَعَاظَلُ الْقَوْمُ دَمَ فُلَانٍ: عَقَلُوهُ
بینهم.

• التَّعَاظُمُ [تفاعل]: نوبت له شوب
بر بر آردلی کیلمك

• التَّعَاكُفُ [تفاعل]: صوغشده
عسکرلر بر برسینه آرا لاشوب
بو طالمق.

• تَعَاكَرَ الْجَيْشُ: تَشَاَجَرُوا فِي
الْحَرْبِ.

• التَّعَاكُسُ [تفاعل]: بر نرسه
بیرسینه به یله نمك. [آلدی آرتقه
یا آستی اوستکه کیلمك]

• التَّعَاكُظُ [تفاعل]: چوالمق -
ماقتانوشمق - سوز بیرشمیچه
قارا قارشی دلیل لر قویوب
نارنشمق.

• التَّعَالِجُ [تفاعل]: بر اشنی
بولدرورغه طرشوب شول
یولده بتون آغرلقلرنی کوتار-
مك -- دوالانمق -- ایکی کشی

قارا قارشی کوراشوب یا که
صوغشوب بر برسن چیخار گه
آزابلانمق.

• التَّعَالُ [تفاعل]: خانون نفاسدن
آرولانمق - بالا ایچا کده بو -
لغان بتون سوتنی ایچوب بترمك -
توه نك بتون بوروشن (کوبمو
یوری آلا) چغارتمق - توه نك
ایچا کلرنه توشکان بتون
سوتنی صاومق.

• التَّعَالُمُ [تفاعل]: بلمك - آخلا
مق، توشونمك - هر کم بلمك،
هر کیمگه معلوم بولمق.

• التَّعَالِيمُ: جمع، مفردی تعلیم
ذکر ایدلور.

• التَّعَالِي [تفاعل]: یوقاری بیرگه
چقمق - کوتارلمك - درجه
الوغلانمق - پهنس اشلردن آو

رو آدم آورولرندن آرولا-
نمق، پا کلانمق - الله الوهیت

شأنینه لایق بولماعان صفت
وره وشلردن منزه بولمق.

• تَعَالَى اللَّهُ: ارتفع وجل - تَنَزَّهَ
عَمَّا يَقُولُهُ الْمُشْرِكُونَ.

• تَعَالَتْ الْمَرْأَةُ مِنْ مَرَضِهَا:
سَلِمَتْ.

• تَعَالَى (لام فتحه گه مبنی): «کیل»
معنی سنده شوشی تعالی دن امر
صیغه سی. لکن اصلده بوسوزنی

یوقاری اورنده ترغان کشی
توبانده ترغان کشی گه: «کیل
سینده مینم یانغه یوقاریغه چق»
معنی سن اراده قیلوب نه یته بو -
لغان. صوگندن چافروچی

کشی نك اورنینه قارمیچه مطلقا
«کیل» معنی سنده استعمال
ایتکانلر. حتی توبانده ترغان

کشی یوقاریده غی کشی نی چاقر -
سده «تَعَالَى» دیولادر. برابری گه

«تَعَالَى» ایکی گه «تَعَالِيَا» کوب
ایر لر گه «تَعَالَوَا» بر خاتونغه
«تَعَالَى» ایکی گه «تَعَالِيَا» کوب
خاتونلرغه «تَعَالَيْنَ» دیب خطاب
ایدلور. جمع منکرده لامنی
ضمه ایله جمع مؤنثه کسره
ایله کیلترمکده بار.

• التَّعَامُسُ [تفاعل]: بله توروب
بلمامش بولمق، تجاهل ایتمك،
- بر نرسه نی آخلا سده آخلا -
ماغان بولمق، تغافل ایتمك -
بر آدمنی شك وشبهه اچنده
قالدرمق.

• التَّعَامُشُ (تفاعل): تغافل ایتمك.

• تَعَامَشَ الرَّجُلُ عَنِ كَذَا:
تَغَافَلَ عَنْهُ.

• التَّعَامُلُ (تفاعل): خلق بر برسی
ایله اش کورمك، معامله قیلمق.

• تَعَامَلَا: عَامَلَا أَحَدَهُمَا الْآخَرَ.
• التَّعَامَةُ (تفاعل): حیران بولمق
- صوقرایمق.

• تَعَامَهُ الرَّجُلُ نَحِيْرًا:
• التَّعَامِي (تفاعل): صوقر بولما -

غان کشی صوقر بولوب اوزن
اوزی کورساتمك -- بلمامش
آخلاماش بولمق، تغافل
ایتمك - کوره ترغان کشی
کورمامش بولمق.

• التَّعَانُدُ [تفاعل]: ایکی کشی
بر برسینه قارشی توروشمق،
سوز بیرشمامك - بر برسینه اطام -
عت ایدشمامك.

• تَعَانَدَ الرَّجُلَانِ: كُلُّ وَاحِدٍ
منهما الآخر.

• التَّعَانُشُ [تفاعل]: قوچاقلا-
ئوشمق.

• التَّعَانِقُ [تفاعل]: برسی برسیڭ
مویونینه صار بلوب قوچاقلاشمق

• التَّعَاوُدُ [تفاعل]: صوغشده

عسکرلر آیرلشوب هر قایو-
سی اوزیاغینه قایتوب کیتمک.

• التَّعَاوُدُ [تفاعل]: خلق بربر-
سینه صیونشمق.

• التَّعَاوُيْدُ [جمع]: کوز تیودن
یا که جن قاغلو و آورولردن

صاقلا نور ایچون یوونغه تاقند-
قلری بتویلر. فردی تعویذ کیله.

• التَّعَاوُرُ [تفاعل]: جیل تورلی
یاقدن ایسوب بر نرسه نی طوز-

دروب بترمک - خلق بر نرسه نی
قولدن قولغه یوروتمک، برسی

آردندن ایکنجی سی آلمق.

• التَّعَاوُضُ [تفاعل]: ماللری
بتوب یا که آز ایوب فقیر لککه

ئوشکان کشی یاخادن بایوب
حالی توزالمک.

• التَّعَاوُكُ [تفاعل]: اولترشوب
ص غشوق.

• التَّعَاوُنُ [تفاعل]: خلق بر
اشده بر بر سینه بولوشمق،

یاردم ایدمک.

• التَّعَاوُی [تفاعل]: بر کشی
اوستینه خلق جیولشوب کیلمک.

• التَّعَاهُدُ [تفاعل]: بر آدم بر
نرسه نی صاقلاونی اوستینه آلمق-

بر نرسه نی هر وقت تیکشروب
کوز اتوب صاقلاب تورمق -

براشنی اشلونی یا که باشقاروب
تورونی اوسکه آلمق - بر آدم

اوزینک ایگوبلک لربنه قات

قات کیلوب قاراب توز اتوب
تورمق - اونونولا یازغان بر

نر - هنی یاخادن قاراب یاخار-
نمق - ایکی کشی بر نرسه خصو-

صنده آنط ایدشوب سوز بیر-
شمک، عهد ایدشمک.

• التَّعَايِبُ [تفاعل]: خلق بر بر-
سن عیب ایدشمک.

• التَّعَايِرُ [تفاعل]: تیرگه شمک-
بر بر سینگ عیبلرن نه یوشمک،

خورلاشمق - نهرله ندرشمک.

• التَّعَايِشُ [تفاعل]: بر گه جیو-
لشوب طنچلق ایله عمر ایتمک،

معیشت ایتمک.

• التَّعَايِي [تفاعل]: اش چیتون
بولوب کشی نی عاجز ایتمک -

کشی بر اشنی بولدر آلمیچه
آبدراب قالمق، عاجز بولمق.

• تَعَايَا عَلَيْهِ الْأَمْرُ: اعجزه.

• التَّعَبُ [فتحنا. ح]: آرومق -
طالچوقمق.

• التَّعَبُ [کتف]: کوب خدمت
ایدوب آروغان کشی.

• التَّعَبَةُ [تفعلة]: آنوقلامق، حا-
ضر قیلمق، [همز سن یاغله آلو-

شدر و بده استعمال بار]

• عِبَا الشَّيْءِ: هباه.

• التَّعَجِبُ [تفعل]: بر اچملکنی
هر وقت اچمک یا که بیک کوب

کوب اور طلاب اچمک.

• التَّعَجِبُ [تفعل]: بر نرسه ننگ
بتونسن آلمق - بر آشنی تمام

آشاب بترمک.

• التَّعَبِدُ [تفعل]: قول، عبد باصا-
مق یا که قول کبی خدمت قیلدر-

مق - بر آدم بر آدمی باش بر ورگه
اطاعت ایدهر گه اوندامک - بر

آدم الله تبارک و تعالی گه عبادت
قیلمق - عبادت ایچون باشقه اشلر-

دن بوشامق - براشنی عبادت بو-
لغانلق ایچون واللغه عبادت بو-

لسون ایچون اشلهمک - آردر-
غانچه توهنی قومق - توه باش

بیر مامک، دولامق.

• التَّعَبِدُ [تفعل]: طارالمق،
طوزمق.

• تَعَبِدَ الْقَوْمُ: تَفَرَّقُوا.

• التَّعَبِدَةُ [كسر]: بیک ایسکیدن
بیر لی ملک ده گی کشی.

• التَّعَبِسُ [تفعل]: بر آدمنک
چرای، توسی بوز ولmq، بوزی

چنلمق.

• تَعَبَسَ الرَّجُلُ: نَقَطَبَ.

• التَّعَبِسُ [تفعل]: بر آدم بر آدم
اوستینه باطل دعوی دعوی قیلمق

• التَّعَبِشُ [تفعل]: عبدشمس گه
برار بول ایله تاغلغان بولمق.

• التَّعَبِيسُ [تفعل]: عبدقیس گه
تاغلغان بولمق. [بوند این اسم

جامدن یاصالغان صیغهلر نی
منحوت دیلر، تعبشم، عبدشمس

لفظندن و تعبقس، عبد قیس
لفظندن باصالمشدر.]

• التَّعَبُّهُلُ [تفعل]: طیولمق،
• التَّعَبِيَةُ [تفعلة]: آنوقلامق.

• عِبَى الْجَيْشِ: عباه ای هباه فی
مواضعه.

• تَعْبِيَةُ الْجَيْشِ: عسکرلر نی صو-
غشده تیوشلی بیر لرنده اورنا-

شدرمق، صوغشغه آنوقلامق.

• التَّعْبِيُّ [تفعل]: آنوقلامق
معنی سنده تَعْبِيَةُ كَبِي مَصْدَر.

معنی سنده تَعْبِيَةُ كَبِي مَصْدَر.

• التَّعْبِيدُ [تفعليل] : قول [عبد]
 يا صامق - اطاعت و عبادت فيلدر -
 مق - قول آسراق - قول ألمق -
 باش ايدر مك، موبون صوندر -
 مق - بولنى كوب بوروب طاب -
 بطاب طاقرا ايتمق - آشوقمق -
 اور كوب قساقوب كيتمك -
 قور چانغى توه اوستينه دگت كىبى
 برار دواء سورتمك - كيمهنى
 صومالا [Смола] غه بويامق -
 بر اورنده بر آرزمان تورمق.
 • التَّعْبِيدَةُ: الْعِبُودِيَّةُ.
 • التَّعْبِيرُ [تفعليل] : نوش بورامق -
 بر كشى اوزينك ياكه ارضنجى
 بر كشينك اچنده [كوكلنده]
 بولغان فكبر لر بىنى بيان
 قيلمق نلى ايله آچق ايدوب
 سويله مك - سويله شمك - صو
 ويلغه آرقلى اوزدرهق [كيچر -
 مك] - هلاك قيلمق - اش چيتو -
 نله شمك - آلتون اولچا گانده
 برام برام اولچامك ياكه آرتق
 نچكه له ريچه مساهله ايله اولچامك -
 بر آدم بر آدمك كوز قزرون
 كور ساتمك. [بر كشى بغلارغه
 باشلار آلدنده كوزلرى قزادر،
 مونه شول قزولتقى «عبر عين»
 ديهلر بعض وقتده بغلاروغه سبب
 بولغان نرسه گهد، مجازا «عبر عين»
 ديب نهته لر.]
 • عبر الرؤيا: فسرها.
 • عبر عما في ضمير: «عرب
 و بين»
 • عبر بفلان: آراه عبر عينه.
 • عبر الامر: اشند.
 • عبر بشي: اهل كه.

• التَّعْيِيسُ [تفعليل] : بوز چتلمق،
 چراى بوز ولmq - بر كشى چرا -
 بن صتمق، نوسن اوزگار تمك.
 • التَّعْيِيقُ [تفعليل] : خوش ايسلى
 نرسه نك خوش ايسلرن طار اتمق،
 آكفوتمق.
 • التَّعْيِيلُ [تفعليل] : كيك تيمورلى
 طازا او قلر اlob چقمق.
 • التَّعْيَابُ [فتح] : نيرگه مك -
 بر آياقى كوناروب بر آياق
 اوستنده سيكروب بورومك.
 • التَّعْتَبُ [تفعليل] : دوست كشى لر
 برار نرسه خصوصنده بر بر -
 سندن كوكل لرى قالبوب او -
 بكه بيان ايدشمك، او كوندر -
 شمك - نيرگه مك، عيب ايتمك -
 عاشق ايله معشوق ادلال وتدلل
 طريفلر نيچه آچو كور ساتوب
 خطاب ايدشمك - ايشك بوصاغا -
 سينه باصمق - بر آدم بر آدمك
 بوصاغاسى نوبندن كيمميچه
 تورمق.
 • فُلَانٌ لَا يَتَعْتَبُ عَلَيْهِ فِي شَيْءٍ
 [مجهولا]: لا يباغ عليه.
 • التَّعْتَبُ [تفعليل] : سوزلرني
 قات قات نه يتوب طونلوغوب
 طونلوغوب سويله شمك.
 • التَّعْتِدُ [تفعليل] : اشله گان اشنى
 بيك كيلوشدروب مانتور
 ايدوب اشله مك.
 • التَّعْتَرَفُ [تفعليل] : كشى اوز -
 ينه ايسى كيتوب كبر له نوب
 بورومك - بيك بوزوق اوصال
 بولمق.
 • التَّعْتَعُ [جعفرو زنده]: تلى طو -
 تلوغا ترغان خصوصاً فاء حرفن
 نه يتكانده چو الا ترغان كشى .

• التَّعْتَهُ [دحرجه كىبى مصدر]:
 تتره تمك - بر آدم بر آدمنى برار
 اش اشلرگه كوچلهب آبدرا -
 تىق - سوز سويله گانده تلى طو -
 تلوومق - حيوان قوملق بيرگه
 كروب باطمق.
 • التَّعْتَلُ [تفعليل] : بر اورندن
 قوز غالميجه تورمق.
 • التَّعْتَمُ [تفعليل] : توه لر نك سو -
 نلرى كيچ صاولمق.
 • تَعْتَمَتِ الْإِبِلُ: حَلَبَتْ عِشَاءً.
 • التَّعْتَوُرُ [تفعليل] : صوغشدره
 چدام وطازالق ايله معروف
 عتواره قبيله سینه منسوب بولمق.
 • التَّعْتَهُ [تفعليل] : تجاهل وتغافل
 ايتمك - جولر له نمك - مجنون
 بولمق - آشاو اچو و كيم صا -
 لومده احمقلر چه قلو نمق -
 ضعيف بولمق - بزه نمك - آرو -
 لانمق، ياكلانمق.
 • تَعْتَهُ فُلَانٌ عَنْ كَذَا: تَجَاهَلَ
 وَتَغَافَلَ عَنْهُ.
 • التَّعْتَى [تفعليل] : طغيان ايتمك،
 تيوشلى چيكدن اوزمق -
 عصيان ايتمك.
 • التَّعْتَيْبُ [تفعليل] : ايشك بوصا -
 غاسى يا صامق، ايشكك بوصاغا
 قويمق - كيچو كمك - اشطانك
 اچقربورمه سون بوروب آلفى
 ياقغه طوپلاب قويمق - باصار
 ايجون باصما صالمق.
 • التَّعْتِيدُ [تفعليل] : آنوفلامق،
 حاضر قيلمق.
 • التَّعْتِيقُ [تفعليل] : ايسكورتمك -
 تشله مك.
 • عَتَقَ فُلَانٌ فُلَانًا بَفِيهِ: عَضَهُ.

- التَّعْيِيمُ [تفعيل]: كيجوكمك - بر آدم بر اشكه باشلان صوڭ
 طاشلامق - فسكر آلماشمق -
 دونمك - ياستو وقتنده كيتمك
 ياكه كيلمك - ياستو وقتنده حيوا -
 نلرني صوغه كيلتمك ياكه صو
 يانندن آلوب كيتمك - قوش
 بيك بوقاري كونار لميچه كشي
 نڭ باشي اوستنده قانانلرن قاغوب
 نهيله ننگه لهب اوچوب بورومك.
- التَّعْيِيَةُ [تفعيل]: جولهر لهتمك،
 نلور تمك - عقللي قيلمق: [ضد]
 • التَّعْشُرُ [تفعل]: آياق طابمق -
 نل طونلتمق، نل بهيله نمك -
 نهشه كي اش اشلهمك - بالغان
 ياكه نيوش سز سويله مك.
- التَّعْشُرُ [تفعل]: بو او طلر بر گه
 طوبلانمق.
- التَّعْشُكُلُ [تفعل]: خرما صالقوم -
 منده خرما صاباقلري بيك
 كوب بولمق - يش وقوي
 بولمق.
- التَّعْثَلِبُ [تفعل]: آرقلانمق
 - بر كشي نڭ حالي ناچار لانمق.
 • تَعَثَلَبَ الرَّجُلُ: ساءت حاله.
 • التَّعْثُنُ [تفعل]: خلق آراسي
 بوزولمق - چوالمق - توتو -
 نله نمك.
- التَّعْثِيْتُ [تفعل]: مانور ناوش
 ايله كويله بجرلامق.
- التَّعْثِيرُ [تفعل]: آياق طايدر
 مق، يعتمق - بر آدم بر آدمني
 نهشه كي اشكه توشورمك -
 ياكلش ياكه بالغان سويله نمك.
- التَّعْثِينُ [تفعل]: او ط تونه مك،
 تونونلري كوبايوب چتمق -
 تخير ايتمك، تونونله مك - خلق
 آراسن بوزوشدرمق، فته
 صالمق.
- التَّعْجَبُ [تفعل]: طاڭغه قالمق،
 ايس كيتمك، عجب له نمك،
 قزقلانمق - عجب له ندرمك -
 بر نرسه اوزينڭ مانورلعي
 ويه ملي لنگي ايله ياكه بر كشي
 آلداولي سوزلري ايله آلداب
 كشي نڭ ايسن كيتارمك، بوكشي
 نڭ كوڭلن اوزينه تارتمق،
 صوقلاندرمق.
- تَعَجَّبَنِي فَلَانَ: نَصَبَانِي وَتَفَسَّنَنِي.
 • التَّعْجَابَةُ [كسره]: عجب اشلري
 كوب بولغان كشي.
- التَّعْجِجُ [تفعل]: بر بير توتون
 ايله طولمق.
- تَعَجَّجَ الْبَيْتُ مِنَ الدُّخَانِ:
 امْتَلَأَ.
- التَّعْجُدُ [تفعل]: تيز آچولانا
 نرغان بولمق.
- التَّعْجُرُ [تفعل]: قورصاق طو -
 لوب زورايتمق.
- التَّعْجُرْدُ [تفعل]: كيملرني
 صالوب بالانچاق قالمق.
- تَعْجُرِدُ الرَّجُلُ: تَعْرَى مِنْ
 ثِيَابِهِ.
- التَّعْجُرْفُ [تفعل]: زورلانمق،
 كبر له نمك - ظلم وبغي قيلمق -
 بر آدم هيچ نرسه دن قورقميچه
 ونار تونميچه ايكنچي بر آدم
 اوستينه نله مگان اشن بو كله تمك
 - باش بير مامك - آلدن آردن
 اويلا ميچه ياخشي لاب تيكشرميچه
 بر اشكه باشلامق.
- التَّعْجُزُ [تفعل]: عاجلك دعوي
 قيلدق - عاجلك كور ساتمك
 - توه نڭ آرد صينه آطلانمق.
- تَعَجَزَ الْبَعِيرُ: رَكِبَ عَجْزَهُ.
 • التَّعْجِسُ [تفعل]: بر آدمني توب -
 بان نسلدن بولماق الوغاش
 ويوك در جهل دن مانع بولوب
 قالمق - كيجو كدرمك - بر
 آدمني اشندن قالدردمق، ايكنچي
 نرسه ايله مشغول ايتمك - تير -
 گه مك - خورلامق - بر بير گه
 قات قات ياغمور ياومق - بر
 آدم بر اشنڭ آردندن توشوب
 نيوشلي ره وشچه تيكشرمك -
 سحر آلدندن چغوب كيتمك
 - كيجوكمك، صوڭلامق - بر
 آدمنڭ اشله گان اشن اوزگار -
 نمك - بابوب توقانوب تونمق
 - بر آدمنڭ فسكرن ضعيف
 فكر ديب نه ايتمك ضعيفله ندر -
 مك - بورون كونارمك،
 زورلانمق.
- التَّعْجِفُ [تفعل]: الجهد وشده
 الحال.
- التَّعْجَلُ [تفعل]: آشوقمق -
 قورطن طوب طوب ياصامق -
 آشعج روشده آلورغه وقيلورغ:
 ممكن بولغان نرسه ني آلمق -
 تيز تيز اشله مك - تيز له تمك،
 آشوقدرمق.
- التَّعْجَلُدُ [تفعل]: اش زورا -
 يوب جيتونله شمك.
- تَعَجَّلَ الْأَمْرُ: عَظُمَ وَاسْتَدَّ.
 • التَّعْجُنُ [تفعل]: قامر كبي
 بولمق - توه سيموروب ايت و
 ماي ايله طولمق.
- التَّعْجَةُ [تفعل]: اش چوولمق -
 بر آدم بلگان نرسه سن بلامش
 بولمق، تجاهل ايتمك.

• التَّعْجَهُنَّ [تفعیل]: زفاف بو-
لغانچه باش کیاو وکیلون
تیره سنده ایچی بولوب بورومک-
عجانه بولمق.

• تَعْجَهَنَ الرَّجُلُ لِفُلَانٍ: صارَ
له عَاجِهًا.

• التَّعْجِيَةُ [تفعلة]: بر آدم بر آدمگه
چرا بن صتمق، یوزن چتمق
یاکه باشن چیتکه بورمق.

• التَّعْجِيْبُ [تفعیل]: عجب -
له ندرمک.

• عَجِبَهُ: جعله متعجبًا.

• التَّعْجِيْحُ [تفعیل]: جبل بر نرسه
نی قوزغانوب طوزدرمق،

او چورمق - طوزان طوزدرمق -
بر بیرنی توتون ایله طولترمق.

• عَجَجَ الْبَيْتُ مِنَ الدِّخَانِ:
ملا.

• التَّعْجِيْرُ [تفعیل]: باشقه چالما
اورامق.

• التَّعْجِيْرُ [تفعیل]: عاجز قیلمق
- حال وکوجنی بترمک - اشدن

توقتانوب قالمق - آبدراتمق -
عجوز دیولوردرجهده قارتایمق

- بر آدم بر آدمنی عاجز تابمق
- «فلان کشی عاجز» دیب سو-
یله مک.

• عَجَزَتِ الْمَرْأَةُ: [مجهولاً]
عظمت عَجِزَتْهَا.

• التَّعْجِيْفُ [تفعیل]: بر کشی
آشی سی کیلمده اوزن اوزی

آشدن صاقلامق (قوناق آشا-
سون ایچون یاکه آورودن

صاقلانور ایچون) - طویارلقدن
آزراق آشامق، یعنی آشابه
طوبیمچه قالمق.

• عَجِفَ فُلَانٌ: أَكَلَ دُونَ
الشَّبَعِ.

• التَّعْجِيْلُ [تفعیل]: آشوقدرمق
تیز له تمک - آشوقمق - بر کشی

بر کشی نی اوزوب کیتمک - بر اش
اشلرگه قزقدروب دیلمه مک -

آشغیج ره وشده ایت پشروب
آلمق یا که باشقه بر اشنی اشله ب

آلمق - قوناقلرغه زور آش
اولگورماس بورون بر آز

آشغیج آنوقلانغان آش آشا-
تمق - نیوشلی آقچه دن بر آزن

آلدان یروب قویمق - قورت
(اقط) نی ایتدن یبالغان

کاتلینلر کبی اوج بویسنده
کیسه ک کیسه ک یاصامق.

• التَّعْجِيْمُ [تفعیل]: بازوغه نقطه لر
قویمق، نقطه لامق.

• التَّعْجِيْنُ [تفعیل]: قامر حالینه
کیلترمک.

• التَّعْجِيْهُ [تفعیل]: کوز تیدروب
ایکی دوست آراسن آیرمق.

• عَجَجَ بَيْنَهُمَا: عَانَهُمَا فَفَرَقَ
بَيْنَهُمَا.

• التَّعْدَاءُ [فتحه]: بیگو -
زسر طاشلق یا که چقور چائر

بیر -
• التَّعْدَاءُ [فتحه، ن]: یوکورمک
معنی سنده عدو کبی مصدر.

• التَّعْدُدُ [تفعیل]: بر نرسه ننگ
صانی آرتمق، کوبایمک.

• تَعَدَّدَ الشَّيْءُ: زَادَعَدَدَهُ.
• التَّعْدَادُ [فتحه]: صانامق - آنو -
قلامق، حاضر قیلمق.

• التَّعْدِفُ [تفعیل]: بیک آزغنه
[آشنگ ته من یلور قدر گنه] آشا-
بق - طانومق.

• التَّعْدِي [تفعیل]: بر نرسه دن یا که
بر یردن کیچمک، اوزمق -

ظلم قیلمق - نیوشسز ره وشچه
آلمق - بر نرسه ایکنچی نرسه گه

تواناستمق - فعل متعدی بولمق
[معنی سی فاعلده گنه توقتامامق]

- خلق سوت تابوب شول سوت
آلارنی خمردن موکسوز

قیلمق - یا که اوسوب ترغان
اولنلر تابوب حیوانلر بنه او -

طلاتوب شول اولنلر آلارنی
پچان صانوب آلودن قوتقاروب

قالدرمق - خاتوننگ مهن آلمق
- بر نرسه گه التفات ایتمانیچه

طاشلاب کیتمک .

• التَّعْدِيَّةُ [تفعلة]: دوندرمک - بر
آدمنی اشندن مشغول ایدوب

اشن قالدرتمق - طاشلابتمق -
بر کشی اشندن بوشانمق - اوز -

درمق، کیچرمک - بر نرسه نی
بر نرسه اچندن اونکارمک -

فعلنی متعدی یاصامق [معنی سن
فاعلده گنه توقتامیچه مفعولگه

ده صوزمق] - بر آدمنی بر اشندن
ایکنچی اشکه کوچرمک.

• التَّعْدِيْدُ [تفعیل]: مالی کیله چک
ایچون آنوقلاب قویمق - بر

نرسه نی باشقه توشه چک حاللرگه
قارشو قورال یاصامق [هر

تورلی احتمالگه قارشو آنو -
قلامق] - اولگان کشی ننگ

یاخشنی شرن صانامق، بیان
قیلمق - بر نرسه ننگ صانمق - آر -

ندرمق، کوبایتمک - صانامق.
• عَدَدُ الشَّيْءِ: جَعَلَهُ عَدَةً
لِلدَّهْرِ.
• عَدَدُ الدَّرَاهِمِ: أَحْصَاهَا.
• التَّعْدِيْقُ [تفعیل]: آجق بلما -
گان نرسه سن بلدگان کبی
سویله مک.

التَّعْدِيلُ (تفعيل): تَبْكَوْزِلَهُمْ
 تَوْغْرِيْلَامِقْ - بِرْ آدَمْ بِرْ آدَمِي
 «عادل كشي» ديب، آرولامق -
 عدالت قيلمق - توهنك آرقاسينه
 بوكله رايچون تىگوز ايكي
 بهيله مگه بهيله مك [بر بهيله منى
 بر باغينه، ايكچى سن ايكچى باغينه
 آصالار بو بهيله مگه عينتك كسره سى
 ايله «عدل» ديلر.] - كوب اچوب
 قورصاق عدل كى زور ايمق -
 ميزانك ايكي باغن [نه ريلكه
 لرن] تىگوز له مك -
 توغريلق ايله حكم قيلمق
 - شعرنى توزك اولچاولى
 قيلمق - بر نرسنى تيوشلى رهوشچه
 تقسيم اتمك، بها ومنفتلرنى
 اعتبارغا آوب الوشلرنى تىگو -
 ز له مك.

التَّعْدِينُ (تفعيل): اَيْگُوْنَلْمَكْ
 بِيْرِنِي تِيْرَسَلَهْمَكْ - قازغچ ايله
 بىر قاز ايمق - كوب اچوب قور -
 صاقى طور صق كى اورولمك.
 التَّعْدِبُ (تفعيل): رَهْجُوْلَمْكْ -
 صزلانمق.

التَّعْدُرُ (تفعيل): بِرْ عَدْرُ اَيْلَهْ
 مَعْدُوْر بُوْلُوْب اَشْدَنْ قَالْمَقْ -
 كىچوكمك - اش بىك چيتون
 واعر بولمق - [اشلهم وچىلر
 هر كم طرفدن معذور كو -
 ر لورلك درجده اش بىك آغر
 بولمق ياكه بتونلهى ممكن
 بولماق] - جويلمق، بتمك -

شاقشى غه بليچر انمق - بو يالمق -
 - بر كشى بر اش اشلب شول
 اشدن اوزن اوزى آرولار
 ايچون دليل وعذر كورساتمك
 - آرولانوب چقمق، معذور
 تابلق - قاچمق - عذر بيان قيلمق.

تَعْدُرُ الرَّسْمُ: دَرَسْ.

تَعْدُرُ الرَّجُلُ عَنِ الْأَمْرِ: تَأْخُرُ.

تَعْدُرُ الشَّيْءُ: تَلْطَخُ بِالْعَذْرَةِ.

التَّعْدِفُ (تفعيل): آَشْنِيْ آَشَامِقْ.

التَّعْدِفُ (تفعيل): قَزْمَقْ،
 آچولانمق.

التَّعْمَلُ (تفعيل): كَشْنِيْ اَوْزَنْ

اَوْزِي تِيْرْگَهْمَكْ، شَلْتَهْ لَهْمَكْ -

تيرگه ونى قبول اتمك (يعنى كشى
 اوز عين وخطاسن آخلامق)

التَّعْدُلُقُ (تفعيل): آَرْلِيْ بِيْرْلِيْ

بُوْرُوْلُوْب چايقالوب بُوْرُوْمَكْ.

التَّعْذِيْبُ (تفعيل): عَذَابُ قَيْلِمَقْ

- رَهْجُوْتَكْ - صزلاندرمق -

آغزانمق - يابوب قويمق - منع

اېتمك - قاچى صابنه قولغه كيار
 ايچون باو تاقمق.

التَّعْذِيْرُ (تفعيل): بِرْ كَشْنِيْ بِرْ

اَشْ اَشْلَبْ شُوْل اَشْدَنْ اَوْزَنْ

اَوْزِي آرولار ايچون بالغان

عذر كورساتمك - ياكه كور -

سانكان عذرى عذر بولورغه

باراماق - بر نرسنى نجاستكه

بو يامق - اثرلرنى جويمق، بترمك

- بالاغه چيگه صاقالدرى چعارغه

باشلامق - ياغا ايو صالحان

كشى ابو مجلسى يا صاب آش

آشتمق - برار شادلقغه آش

يا صاب خلقنى اوندامك - اشده

كىمچىلك اېتمك - توهارنى كشى ده

بولماغان تامغا ايله تامغالامق.

التَّعْذِيْقُ (تفعيل): خَرْمَا آغْچِيْنَكْ

بُوْطَا قَارَنْ كِيْسَمَكْ.

التَّهْدِيْلُ (تفعيل): شَلْتَهْ قَيْلِمَقْ.

تَدْلُ فُلَانٌ فُلَانًا: لَامَهْ.

التَّعْرُ [فتح. م]: قَچْقَرْمَقْ.

تَعْرُ الرَّجُلُ: صَاحْ.

التَّعْرُ [فتح. ح]: صَوْغَشْ

كُوْجَايُوْب اُوْطُ بِالْقَوْنِيْ كَبِيْ

قَزْمَقْ.

التَّعَارُ [شداد وزنده]: قَانِيْ

تَوْقْتَا مَآغَانْ بَارَا.

التَّعْرَبُ (تفعيل): صَحْرَاءُ دَهْ

بُوْرُوْب بَدُوْى عَرَبْ كَبِيْ بُوْلْمَقْ،

اَعْرَابِيْ لَهْ شَمَكْ - عَرَبْ خُلُقْلَرِيْ

اَيْلَهْ خُلُقْلَانَمَقْ - خَانُوْن اَوْزِيْنَكْ

اَيْرِيْنَه اَوْزَنْ اَوْزِي سِيُوْكَلِيْ

قَيْلِمَقْ، يَاكَه اَيْرِنْ اَوْزِي سِيُوْمَكْ

يَاكَه سِيُوْمَكْ دَعُوْا سِنْدَه بُوْلْمَقْ.

التَّعْرُجُ (تفعيل): يَانْطَابِمَقْ -

قِيْغَايِمَقْ - آوْشَمَقْ - بِرْ آدَمْ بِرْ

اَوْرِنْدَه مَقِيْم بُوْلْمَقْ.

تَعْرُجُ بِالْمَكَانِ: أَقَامَ بِهِ.

التَّعْرُجُ وَالتَّعْرِيْجُ: الْإِقَامَةُ.

التَّعْرُزُ (تفعيل): چِيْتُوْنْ وَآغْرْ

بُوْلْمَقْ.

التَّعْرُسُ (تفعيل): اَيْرْ خَانُوْنِيْ

سُوْبَه تَرِغَانْ بُوْلْمَقْ يَاكَه سِيُوْنِيْ

دَعُوْى قَيْلِمَقْ.

التَّعْرُشُ (تفعيل): بِرْ اَوْرِنْدَه

قُوْرْ غَالْمِيْچَه تُوْرْمَقْ - بِرْ اَشْ

اَشْلَهْرْگَه بَاشْلَامَقْ - بِرْ نَرَسَهْگَه

يَا بَشْمَقْ، تُوْتُوْنَمَقْ.

تَعْرُسُ بِالْمَكَانِ: ثَبِتَ.

التَّعْرُصُ (تفعيل): بِرْ بِيْرْدَه

مَقِيْم بُوْلْمَقْ.

تَعْرُصُ بِالْمَكَانِ: أَقَامَ بِهِ.

التَّعْرُصُ (تفعيل): بِرْ نَرَسَهْ نِيْ

كُوْخَلْ اَيْلَهْ نَلَبْ شُوْنَكْ بُوْلِيْنَه

نُوْشْمَكْ، تِيُوْشَلِيْ رَهْوشِيْچَه اَيْسْتَهْمَكْ

- كَا كَرَايْمَكْ - قِيْشَايِمَقْ - طَاوْغَه

مِنَه تَرِغَانْ تُوْهَلِرْ تُوْغْرِيْ بَارَا

آلمیچه اوڭغه صولغه بورغالانوب
 بورومك - آط باش بیرمامك -
 بر نرسه گه فساد ایرشمك - بر
 اشكه قاعلمق - برفكروسوزگه
 آرقلی كیلمك، قارشى كیلمك.
 • تَعْرَضُ الْمَعْرُوفُ وَتَعْرَضُ
 لِلْمَعْرُوفِ: تَصَدَّى لَهُ.
 • تَعْرَضُ الشَّيْءُ: تَعَوَّجَ.
 • التَّعْرُضُ [تفعّل]: توه لر قور-
 چانغی خسته سی ایله آورامق.
 • التَّعْرُفُ [نفعّل]: بر آدم بر
 نرسه نی اویلاب طرشوب آڭلامق،
 نوشونمك - كشی اوزن اوزى
 تانومتق (خلق قاشنده مجهول
 كشی اوزینك سوزلری و اشلری
 ایله معروف بولوب كیتمك) -
 بوغالغان ئه بیرنك صفتلرن
 سوبلهب ازلهب بورومك، ایسته-
 مك - بر نرسه نی باكه اورنی
 تانورغه طرشوب اویلامق -
 آڭلاتمق، توشوندرمك - كلمه
 معرفه بولمق.
 • التَّعْرُقُ [تفعّل]: سوباك كیمر-
 مك - خمرگه بر آز صوقوشمق
 - آغاچ طاملرلى بیر اچنده
 بیک تیره ن كیدوب سوزولمق
 - طاملرانمق - قوباش قزووندن
 صاقلانوب توه كوله گه سینه
 اشقلانوب بورومك - كوراشورگه
 باشلاغان ایكى كشی نك برسی
 ایكنچی نك باشن قولطغینه قصد-
 روب یقمق.
 • تَعْرَفَةُ الْخُطُوبُ: فِلان كَشِي نِي
 باشینه كیلگان زور اشلر سوباك
 كیمرگان كبی كیمردى.
 • التَّعْرُفُ [تفعّل]: آطقه آرد
 یاغندن آطلانمق - بر اشدن
 دونمك، عدول واعراض ایتمك

طاو صرتنده بولغان طار بوللردن
 بورومك - وعده گه خلافلق قیلو
 ایله مشهور بولغان عرفوب
 اسملى كشی گه اوخشامق یعنی
 آنك كبی سوزده تورمى قرغان
 و وعده لر گه مخالفت ایته قرغان
 بولمق - بر كشی دشمانینه اوستون
 چغار ایچون دشمانینه یاشرن
 بولغان نچكه بوللردن بورومك.
 • تَعْرَقَ الرَّجُلُ: نَشِبَ عَرَقٍ
 فِي كَدْبِهِ وَخَلْفِهِ.
 • تَعْرَقَ الْفَرَسُ: رَكَبَهَا مِنْ
 خَلْفِهَا.
 • التَّعْرُقُ [تفعّل]: سوز توغرى
 بولمامق، توغرى بولدن بورولغان
 بولمق - اش چوالمق.
 • تَعْرَقَ الْقَامِرُ: تَشَوَّشَ.
 • التَّعْرُكُ [تفعّل]: اولمق.
 • تَعْرُكُ الشَّيْءِ: تَدَلُّكُ.
 • التَّعْرَمُ [تفعّل]: سوباك اوستنده-
 گى بتون ایتنی كیمروب بترمك -
 اوصال متكبر بولمق
 • التَّعْرُنُ [تفعّل]:
 • التَّعْرُوشُ [تفعّل]: بر اورندن
 قوزغالمیچه تورمق - بر اشكه
 توتونمق - آطقه آطلانمق.
 • تَعْرُوشٌ بِالْمَكَانِ: ثَبَتَ بِهِ.
 • التَّعْرِي [تفعّل]: كیملرنی
 صالوب بالانعاچلانمق - بر نرسه-
 دن آرونمق - بر نرسه بر نرسه دن
 آیرلوب بالغزبغه قالمق.
 • تَعْرِيٌّ مِنْ ثِيَابِهِ: عَرِيٌّ مِنْهَا.
 • التَّعْرِيَّةُ [تفعّل]: بر آدمك
 كیملرن صالدروب بالانعاچ
 قیلمق - بر آدمی بر اشدن آرو-

لامق - بوشاتمق - بر نرسه نی بر
 نرسه دن آیروب بالغزبغه قالدردمق
 - صاوتقه توتقه قوبمق - اهمال
 ایتمك.
 • عَرَاهُ الثُّوبِ وَعَرَاهُ مِنَ الثُّوبِ:
 نَزَعَهُ عَنْهُ.
 • عَرَاهُ مِنَ الْأَمْرِ: جَرَدَهُ وَخَلَصَهُ.
 • التَّعْرِيْبُ [تفعّل]: سوزلرنی
 نحو صرف قاعده لرینه درست-
 لهب کیلوشدروب ماتور و آچق
 ایتوب یاڭلشسز سوبلهمك -
 ئه شهكى سوزلر ایله سوگونمك
 - صاتوب آلوچی آغان نرسه -
 سینك بر آز آقیجسن آلدان
 بیرمك - [بو آقچه عربون
 دبلر، بزده بونی روسیچهدن
 آلوب زادانقا دبلر] - بر آدم
 بر آدمك سوزلرن خورلاب
 رد قیلمق، قبول قیلماق - بر
 آدمك اشن حورلامق - صاف
 صونی كوب اچمك - عربلر
 نكینه اوخشاشلی جایه استعمال
 قیلمق - چیت تلدن بولغان بر
 سوزنی عربچه گه كوچروب
 عرب سوزلری رهوشنده [پارس
 لفظن فارس دیگانلری كبی بعض
 حرفلرن وصیغه سن اوزگارنوب]
 استعمال قیلمق - خرما آغاچی
 نك کیلوشسز بو طاقلرن
 کیسوب تو گاره كلهب ماتورلاب
 قالدردمق - عرب آطی آلمق -
 بر آدم بر آدم ایچون دلیل
 قویوب وكاله سوز سوبلهشمك
 - قاناوال آطنك طویاغی یاننده
 چون اوسكان بیرلردن یاروب
 قانن قاراب قرغان تیمور ایله
 فووروب قوبمق - بر آدمك
 آش قازانی بوزولوب خسته لانمق -
 اوگز صغرغه اشقنوب صغرغه
 درد و آرزو بیرمك.

• التَّعْرِیجُ [تفعیل]: تَوْقَاتِمَقْ -

تَوْقَاتِبْ بَرَأَرْتُورِمَقْ - بَرِیَاقَدَنْ
بَرِیَاقَعَهْ أَوْشَمَقْ - بَرِنُوسَهْ بَانِیَهْ
تَوْقَاتِبْ تُورِمَقْ - بَرِ اُورِنْدَهْ
تَوْقَاتِبْ حِیَوَانِیْ یَابُوبْ قُویُوبْ
مَقِیْمْ بُولْمَقْ - بَرِنُوسَهْدَنْ دُونْمَكْ،
اِعْرَاضْ قِیْلِمَقْ - قُویَاشْ بَابُورْ
آلْدِنْدَاعِیْ وَتَقَهْ كِرْمَكْ. یَا بَاطِیْمَقْ
أَوْدَارِمَقْ - تَوْغَرِیْ نُرْسَهْنِیْ كَلْ.
كِرَایْمَكْ - تَوْغَرِیْ بُولْ وَبَلْغَهْنِیْ
بُورْ وُلُوشْ یَا صَاقْمَقْ - اَقْصَاقْمَقْ
- بَرِ سوزْگَهْ اَعْتِیَارْ ایدُوبْ اَعْتِمَادْ
ایْمَكْ.

• التَّعْرِیْدُ [تفعیل]: اُورْ كُوبْ

قَبَاقُوبْ كِیْمَكْ - صُوعْشَهْ
اُوزْیَنْكْ تِیْگَلَرِنَهْ قَارْشُوْ چُونْدَنْ
نَارْ تُونُمَقْ، آرْتَقَهْ چِگْوَنْمَكْ -
اُوقْ اَطْطَاغَانْ نُرْسَهْگَهْ كُرُوبْ اُونَهْ
چُغُوبْ كِیْمَكْ - بُولْدُوزْ كُوتَلْ.
رَلْمَكْ - بُولْدُوزْ كُوكْ اُورْ نَاسِیْنَهْ
كُوتَارْ لِگْگَانْ صُوكْ بَابُورْغَهْ اُوْ
شَمَقْ - اُورْ وَایْلَهْ نَاجَارْ لَانْغَانْ اَدَمْ
بَاخَادَنْ نَازَارْمَقْ - بَرِ اَدَمْ بَرِ اَدَمْ
یُومُوشَنْ اُونَاْمَكْ - كِرْگَانْ بُولْنِیْ طَا -
شَلَابْ اِبْكِچِیْ بُولْغَهْ بُورْ وُلُوبْ
كِیْمَكْ.

• التَّعْرِیْرُ [تفعیل]: اِبْگُونْدَكْ

بِیْرُنْ بَرِ سَلْمَهْ.

• عَرَرُ الْاَرْضِ: مَدَهَا.

• التَّعْرِیْرُ [تفعیل]: یَاشْرَمَكْ -

چِیورْ شُوبْ بُونَارْ لَهْ نَمَكْ - اِشَارَهْ

وَکِتَابَهْ طَرِیْقَهْ اَخْلَانْمَقْ، اَجْچْ

اَبُوبْ نَهْ یَتْمَهْ مَكْ - تَعْرِیْصُ اَیْمَكْ.

• عَرَزُ الشَّيْءِ: اَنْقَضَ.

• التَّعْرِیْسُ [تفعیل]: تُونْ بُونِیْچَهْ

یُولْ یُورُوبْ طَاكْ آلْدِنْدَهْ

(سُجْرْ وَتَقِنْدَهْ) غَنَهْ یَالْ اِبْتَهْرْگَهْ

تَوْقَاتِمَقْ، مَنَزَلْگَهْ اَیْمَكْ - چَا -
دِرْنَكْ اُورْ نَاسِیْنَهْ قَالُونْ قَازِقْ
قُویُوبْ.

• لَیْلَةُ التَّعْرِیْسِ: رَسُوْلُ اَحْرَمْ

صَلِیْ اللّٰهْ عَلَیْهِ وَسَلْمُنْكَ خَیْرِدَنْ

وَ عَلِیْ قَوْلْ حَیْیَهْدَنْ قَابَتَقَانْ

وَ قَتْدَهْ تُونْ بُونِیْچَهْ بُولْ یُورُوبْ

طَاكْ آلْدِنْدَاغَنَهْ یَالْ اِبْتَهْرْگَهْ

تَوْقَاتَاغَانْ كِیْچَهْ سِیْ. تَوْقَاتَاغَانْ

وَ قَتْدَهْ: «كَمْ بَرْگَهْ اِبْرَهْ تَهْ نَمَازَنْ

صَاقْلَابْ تُورُوبْ خَیْرْ بَیْرُورْ.»

دِیْگَانْ اَیْكَانْ. بِلَالْ رَضِیْ اللّٰهْ غَنَهْ

صَاقْلَابْ تُورُونِیْ اُوسْتِیْنَهْ اَلْغَانْ

نُوسِیْنَهْ اَرْقَاسَنْ سُوْبَابْ قُویَاشْ

چُغْشِیْنَهْ قَارَابْ بَرِ اَزْ زَمَانْ طَاكْنِیْ

كُوتُوبْ تَرْغَانْدَهْ اُوزْیِدَهْ یُوقُوعَهْ

كِیْتِكَاَنْ رَسُوْلُ اللّٰهْ دَهْ بَاشْ قَهْ لَرْدَهْ

بِتُونُوسِیْ قُویَاشْ چَقْقَانِیْچَهْ اُوبْغَا -

نِیْمِیْچَهْ یُوقُولَاغَانْلِرْ. قُویَاشْ

چَهْ غَاچِیْنَهْ اُوبْغَانُوبْ رَسُوْلُ اللّٰهْ نَكْ

اُمُرِیْ اَیْلَهْ اُولْ اُورِنْدَنْ بَرِ اَزْ

قُوزْغَالُوبْ كِیْدُوبْ بَرْتَهْ نَمَازَنْ

قَضَا [قَبْلَاغَانْلِرْ].

• التَّعْرِیْسُ [تفعیل]: یُوزُومْ

اَغَاجْلِرِیْ اَسْتِیْنَهْ قُورَالِرْ قُویُوبْ

شُولْ قُورَالِرْ اُوسْتِیْنَهْ اُورْمَهْ لَهْ مَكْ

[بُوزُومْ اَغَاجِیْ اُورْمَهْ لِیْ تَرْغَانْ

بُولَادِرْ] - یُوزُومْ اَغَاجْلِرِیْ

بُوطَاقْلِرِیْ اُوزْلَرِنَهْ قُویُولْغَانْ

قُورَاوْ اَغَاجْلِرْ بُوْیْنَهْ اُورْمَهْ لَهْ مَكْ،

كُوتَارْ لَمَكْ - اَبُوكْ تُوْشَامْ تُوْشَلْ.

مَكْ - بَرِ اَشْدَهْ قِصُورْ اَیْمَكْ یَاكَهْ

تِیُوشْ لِیْ وَ قَتْنِدَنْ كِیْچَكْدِرْمَكْ -

قُوشْ قَانَادَلِرَنْ جَابُوبْ كُوتَارْ -

اُوبْ قَانَادَلِرِیْ اَیْلَهْ بَالَا لَرَنْ یَاكَهْ

بَرِ نُرْسَهْ كُولَهْ گَهْ لَهْ مَكْ، اَشْقَلَامَقْ

- اَنَا اِیْشَاكْ بَاشَنْ كُوتَارُوبْ

قَچْقُرُوبْ اَغْزَنْ اَجُوبْ اَنَا

اُوسْتِیْنَهْ سِیْكُورْمَكْ - اُوطَنْلِرْ

تُونَاشْ یَانْدِرْ لُوبْ بَرِ سِیْ اُوسْتِیْنَهْ

بَرِ سَنْ صَالُونُوبْ تُورِمَقْ (صُوبْ -

كُغْیْ مَعْنِیْ مَجْهُوْلَا اِفَادَهْ اَیْدُولَهْ)

• عَرَشُ الْبَيْتِ: سَقْفَهْ.

عَرَشُ الْكُرْمِ: رَفْعُ دَوَالِیْهِ عَلِی

الْخَشْبِ.

• التَّعْرِیْصُ [تفعیل]: تُوَهْنَكْ

اَرْقَاسَنْ طُوزْدِرْمَقْ - كِیْبِدُرُورْ

اَیْچُونْ اِیْشَاكْ آلْدِیْنَهْ (بُورْتَقَهْ)

اَیْتَلِرْ طَارَاتْمَقْ - اِبْنِیْ قَازَانْغَهْ صَا -

لُوبْ بَرِ اَزْ غَنَهْ پَشْرُوبْ اَلْمَقْ،

تَمَامْ پَشْرَهْ مَامَكْ.

• التَّعْرِیْصُ [تفعیل]: كِبْكَاتِمَكْ

- طَاوَارْنِیْ طَاوَارْغَهْ صَاتْمَقْ -

اَشْتَلِقْ كِیْلِتْرُوجِیْلِرْگَهْ شُولْ

اَشْتَلَقْدَنْ اَسَاتْمَقْ - بَرِ كُشِیْ هَرْ

وَ قَتْ عَرْضَانْ اَسَاتْمَقْ - سَفَرْ قَا -

یْتَقَانْ وَ قَتْدَهْ هَدِیْهْ بَیْرْمَكْ - بَرِ

كُشِیْ سُوزْگَهْ یِیْكْ اَسْتَا، شُومَا

وَ كِیْلُوشْ دُرُوبْ سُوْبِیْ لِیْ تَرْغَانْ

بُولْمَقْ - یَا زُوجِیْ یَا زُونِیْ اُوقُولْمَاسْ

دِرْ جَهْدَهْ بُوطَابْ چُو اَلْتُوبْ بُو -

زُوبْ یَا زُومَقْ - بَرِ نُرْسَهْنِیْ بَرِ

نُرْسَهْگَهْ اَرْقَلِیْ قُویُوبْمَقْ، قَارْشُوْ

قُویُوبْمَقْ - بَرِ نُرْسَهْ اَیْچُونْ اَنَكْ

تُولُهُونْ بَیْرْمَكْ - بَرِ نُرْسَهْنِیْ بَرِ

حَالْ كِیْلُورْلَكْ رَهْ وُشْدَهْ قِیْلِمَقْ

- تُولُهْرَنْكْ بُوطْلَرِنَهْ صَرَقْ صَر -

وَبْ تَامْغَلامَقْ - بَرِ اَدَمْ مَقْصُودِنِیْ

اَجْچْ وَ تَوْغَرِیْ نَهْ بَتِیْمِیْچَهْ چِیْتِدَنْ

صُوقْدِرُوبْ اَخْلَانْمَقْ یَاكَهْ بَرِ

كُشِیْگَهْ قَارَابْ نَهْ بَتِیْسَهْدَهْ اُولْ

سُوزْنِیْ اِبْكِچِیْ بَرِ كُشِیْگَهْ

نَهْ بَتِیْمُوقْ مَقْصُودْ بُولْمَقْ. (بُرْدَهْ بُو

یُولْ اَیْلَهْ اَخْلَانْتُونِیْ: «قَرْمْ سِیْچَا

نَهْ بَتِیْمْ، كِیْلَنْ سَبِنْ طَخْلَا» دِیْبْ

یُورُوتَلِرْ. عَرْبِلُرْدَهْدَهْ شُوشِیْ

مَفْهُومْ بَارْ لِسْكَنْ اَلَارْ: «كُورْشِیْ

سِیْچَا نَهْ بَتِیْمْ، قَرْمْ سَبِنْ طَخْلَا»

رَهْ وُشْدَهْدَهْ كِیْلِتْرَهْلِرْ. «اَقُولْ لَكْ

يا جَارَتِي فَاسْمِعِي اَنْتِ يَا بِنْتِي»
ديهلر.

تعريض رهوشده آخلاتولغان
سوزنك اوزينهده «تعريض»
ديمك بار.

عَرَضُ الشَّيْءِ: جَعَلَهُ عَرِيضًا.
عَرَضُ فُلَانٍ: صَارَ ذَا عَارِضَةٍ
وَكَلَامٍ.

عَرَضَ لَهُ بِكَلَامِهِ: أَفْهَمَهُ مُرَادَهُ
من غير تصريح.

التَّعْرِيفُ [تفعل]: بلدرك -

آخلاتمق، توشوندرمك - بر
آدمگه بر آدمي ياكه بر نرسهني

بيان ايدوب نانوطمق - بر آدم
بر آدمنك قيلغان يامانلقلرن

سويله كان صوڭ عفو قيلمق
[يعني باشده سينك فلانچه اشلرڭ

بار ديب آخلاتمق] - بر آدمگه
ياكهنرسه گه اسم قوبوب معروف

قيلمق - بوغالغان نرسهني خلق
آراسنده اعلان قيلمق - كلمهني

معرفه باصامق - حج فيلوجيلر
عرفانده و فقه قيلمق - خوشلاندرمق -

بيزه مك، مانورلامق - باشقه بيك
كوب ايتوب خوش ايسلي مايلر

سورتدك - آشك ادا ملرن
كوب ايتمك.

التَّعْرِيفُ [تفعل]: تير له نمك -
خمر گه بر آزغنه صو قوشمق -

طولتره چاغنه صاونقه صوصالمق -
چيلاكي طولتره چي قيون صو

چهارمق - آغاچ طامر لاتمق، طامر
لري بير اچنه باطوب تورلي

ياقعه صورلمق - توبلي، طامر لي،
اصل لي بولمق.

عَرَقَ الدَّوَاءَ فُلَانًا: جَعَلَهُ يَعْزُقُ
اى يترشح جلد.

التَّعْرِيقُ [تفعل]: طازارمق.
التَّعْرِيمُ [تفعل]: نرسه لرن

برگه توشوب بو طامق، قانشدرمق.
عَرَمَ الْأَشْيَاءَ: خَلَطَهَا.

التَّعْرِينُ [تفعل]: سونگو صايينه
تيمورن كرتوب قاداقلاب

قويمق. [بوني قاداقلی ترغان
قادافقه «عران» ديلر]

عَرَنَ الرُّمَحَ: سَمَّرَ سِنَانَهُ
بالعران.

التَّعْزُبُ [تفعل]: بيك اوزاق
وقت ابوله نيمچه تورمق - اوزاق

زماندن صوڭ ابوله نمك - ابو -
له ننگان كشي خانوني ياتينه بارمچه

يورومك - كتوجي حيوانلري
ياننده صحرا ده كيج قونمق.

التَّعْزُزُ [تفعل]: نعيمق، طازا -
رمق - صيلي قام اولي بولمق -

الوغ درجه لي، اعتبار لي شرافتلي
بولمق - هيچ كم طرفندن

چيگولمي ترغان نق و طازا
بولمق - عزيز بولمق.

تَعَزُّزُ الرَّجُلِ: صَارَ عَزِيزًا.
تَعَزُّزُ لِحْمِهِ: صَلَبَ وَاشْتَدَّ.

التَّعْزَافُ [فتح]: دومره
كبي برار اوبون ايله اوينامق -

بار ايان قاقمق.
التَّعْزُقُ [تفعل]: خلق و طبيعت

طازايمق.
التَّعْزُلُ [تفعل]: بر اشدن

چيئكه طاييق، آرونمق - آبرلمق
التَّعْزَمُ [تفعل]: بر اشكه چن

كوكلدن قرار بيرمك.

التَّعْزُوةُ [تاء فتحه زاء ضمه
ايله]: بلاهه قضاة ايرشكان وقنده

كور كام رهوشده صبر و تحمل
ايتمك.

التَّعْزَى [تفعل]: باشقه توشكان
قايقولي اشلر گه «انالله وانا اليه

راجعون» ديب كوكلني جووا -
توب صبر ايدره گه طرشمق -

صبر و تحمل قيلمق يعني كشي
اوزن اوزي نق و طازا تومق -

بر كشي اوزينك نسل و نسبن
«مين فلان فلان اوغلي فلانچه

قبيله دن» ديب بيان قيلمق [سو -
زي چن بولسه ده بالغان بولسه ده]

- بر كشي اوزينه خلقدن ياردم
صوراب «مين فلان فلان آدم»

ديب قچقرمق [جاهليتده بو اش
كوب بولغان - آزغنه آچو

بولدى ايسه قبيله لرن ياردمگه
قچقرو ب قبيله لر آراسنده صو -

غشار چغا بولغان. شونك ايچون
رسول اكرم صلى الله عليه وسلم:

«مَنْ تَعَزَّى بَعْرَاءَ الْجَاهِلِيَّةِ
فَاعْضَوْهُ بِهِنِ آبِيهِ وَلَا تَكْتَبُوا»

ديمشدر يعني جاهليتده بولغان
كبي فتنه چغارور ايچون

قبيله لرنى آطاب ياردمگه قچقرو -
ويغنه (ياردم قيلمق بلكه آكار)

.....

التَّعْزِيَةُ [تفعلة]: باشنه قايقولي
اشلر توشكان كشي ني جووا -

توب صبر ايدره گه اوندامك
«وَأَحْسَنَ اللَّهُ عَزَاكَ» ديب نه -

يتمك، يعني «الله سيڭا كور كام
صبر بيرسون» ديب دعاء قيلمق.

عَزْوِي تَعَزَّى، لَقَدْ كَانَ كَذَا.
بوسوزلرنى جاهليتده قبيله لرنى

ياردمگه قچقروور ايچون بور -
وته بولغانلر.

• التَّعْزِيبُ [تفعیل]: بـراق
 کیتوب اوزاق زمانلر بوغا-
 لوب تورمق - باشلاغان اشنی
 طاشلامق - خاتون ایرگه قو-
 شولوب ایرنک یالغزلغن بتر-
 مک - خاندون ایرینک اشلرن
 اشلهمک.

• التَّعْزِيبُ [تفعیل]: ادب بیرمک،
 نل ایله یا که قول ایله ادبکه
 کیلترمک - تیرگه مک، شکه قیلیمق -
 شرعی حددن آزاراق بر آدمی
 قامچی صومق - یا که بیک قاطی
 صومق - الوغلامق، تعظیم
 قیلیمق [ضد] - بر آدم بر آتمگه
 تلی ایله یا که جان ومالی ایله
 یاردم بیرمک آنک اشن نغمق
 طازارتمق - ایشاک اوستینه آغر
 بوک بو کلب بیرتمک.

• التَّعْزِيبُ [سم]: کچکنه جنا-
 بتلر ایچون قاضی شرعی تیوش
 نابقان قدر قامچی صوغو - بو حددن
 آزاراق بولادر.

• عَزَرَ فُلَانٌ فُلَانًا: ادبه - لامه -
 عظمه.

• التَّعْزِيبُ [تفعیل]: عزیز باصا-
 بق - الوغلامق - بر آدمگه بر
 خصوصده یاردم بیروب اشن
 نغمق شول اشده نق و طازا
 قیلیمق - قومق بر بیرگه یاغمو
 یاوب شول بیرنی قاطی لاندیرمق.

• عَزَزَ فُلَانًا: نصره و قواه.

• عَزَزَ الْمَطْرُ الْأَرْضَ: کبدها.

• التَّعْزِيفُ [تفعیل]: تاوش چغا-
 رمق - دومبره چیبیر توب یا که
 بارابان صوغوب اوبنامق.

• التَّعْزِيفُ [تفعیل]: صوغشوب
 بیتمک اولترمک.

• عَزَرَ فُلَانٌ الْقَوْمَ: هَزَمَهُمْ
 وَقَتَلَهُمْ.

• التَّعْزِيلُ [تفعیل]: بر آدمی
 چیتکه قامق - بر اشدن براق
 قیلیمق - قولینه بیرنگان اشنی
 آلمق. عزل قیلیمق.

• العَزِيمُ [تفعیل]: اوشکور-
 وچی تورلی دعاقلر اوقوب
 اوشکور مک. اوشکور و چیکه
 شوشی مصدر دن آلوب اسم
 فاعل صیغه سی اوزره «معزم»
 دیلر]

• التَّعْسُفُ فتحه. م ح]: آباق
 طایوب یوز اوستینه یقلوب توشمک -
 هلاک بولمق - دعاوغه کرشکان
 کشی اوزینک دعاوسینه دلیل
 کیلتره آلمیچه چیکلوب قا-
 لمق - بخت سز بولمق - هلاک
 قیلیمق

• براق بولمق - درجه واعتباردن
 توشمک. (بونک صیغهلر نده
 خطاب وقتنده منع باندن، حکابه
 وغیبه حمد باندن استعمال
 کور براك).

• تَعَسَّى اللَّهُ فُلَانًا: اهلکه.

• تَعَسَّى الرَّجُلُ: بعد - انحط
 عن رُبَّتِهِ - عثر و سقط - هلك.

• التَّعْسُ (کف): یغلغان -
 چیکلوگان - اعتباردن توشکان
 - براق کیتکان کشی

• التَّعْسُ وَالْتَعَسُ: الهالك.

• جَدُّ تَعَسٍ: هالك.

• التَّعْسُ [فتحه. سم]: الشر -
 البعد - الهلاك السقوط علی

الوجه. (بوز اوستینه یقلوب تو
 شوگه تعس. باش اوستینه تو-
 شوگه نکس دیلر)

• تَعَسَّأَهُ: «الله آخار هلاکت
 بیرسون» معنی سن اراده قیلوب
 آچولانغان وقتلرده، یتوله
 ترغان بد دعاه. (محدوف فعل نک
 مفعول مطلق بولوب منصوب)
 • التَّعْسُفُ [تفعیل]: اش چیتونله
 شمک - چووالمق - سوز
 مقصودنی آچق آخلانمی ترغان
 چووالچق، بو طالحق بولمق.

• تَعَسَّى عَلَيْهِ الْأَمْرُ: اشتن والتوی
 • التَّعْسُفُ [تفعیل]: بورونغه
 نار توب ایسن قارامق، ایسنامک
 - بورنی کیچ قاراخغوسنده آو
 آلاب اوزینه آرق ازلب
 بورومک.

• تَعَسَّى الرَّجُلُ الشَّيْءَ شَمَهُ.

• التَّعْسُفُ [تفعیل]: بولدن چیتکه
 بورولمق - بولسز بورومک -
 اوبلامیچه بلمیچه تلگه کیلگان
 سوزلرنی سوبله مک - توغری
 بولماغان سوزلر سوبله مک -
 بر آدمک سوزلرن ظاهرندن
 آخلانماغان معنی لرغه بورمق -
 ظلم قیلیمق - تیوشسز ره و سچه
 بر نرسه نی آلمق - بر آدم بر
 اشکه آلدن آردن قارامیچه
 فائده و ضررلرن اوبلامیچه
 کرشمک.

• التَّعْسُفُ [تفعیل]: یاشمق - بر
 نرسه گه کوکل باغلامق، هر وقت
 شونک قایغولر نده بولونمق -
 بر آدم بر نرسه نی بهیله نوب
 جودانوب صورامق،

• **التَّعَسَّرُ** [تفعیل]: نق و طازا بولمق - بهادر یوراکلی چدا - ملی بولمق.

• **التَّعَسَّكُ** (تفعل): یاقی یاقعه بورغالانوب چایقالوب یورومک.

• **التَّعَسْنُ** [تفعل]: بر آدم خلق و طبیعتده یاکه قیافتنده آناسینه اوخشامق، آناسینه تارتمق - بیر بر آز اوله نلر اوسدرمک - بر نرسه نك ارندن یوروب از له مک - بر نرسه نك از ن واورنوسن از له مک.

• **تَعَسَّنَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: طَلَبَ اَثَرَهُ وَمَكَانَهُ.**

• **التَّعَسِيَةُ** [تفعیل]: اشئ چیتو - نله تمک، آور ایتمق - اشئ چووا - لتمق، بو طامق - بر آدم بر آدمگه قارشی تورمق، مخالفت ایتمک - طار ایتمق - بر آدمگه صول یاغندن کیلمک.

• **عَسَرَ فُلَانٌ فُلَانًا: جَاءَهُ عَنِ بَسَارِهِ.**

• **عَسَرَ فُلَانٌ عَلَي فُلَانٍ: خَالَفَهُ.**

• **التَّعْسِيفُ** [تفعیل]: یوادن صا - بدرمق - بر آدمی چیتون حالگه نوشورمک - آردمق - از و مایاقلری بولماغان بولدن یورومک، (بولسز بولدن یو - رومک)

• **عَسَفَ الرَّجُلُ بَعِيرَهُ: اَنْعَبَهُ.**

• **التَّعْسِيلُ** (تفعیل): بر نرسه بال نوسلی طانلی نه ملی بولمق - آشفه بال صالوب بو طامق، باللاندرمق - بال آشاتمق - یولچی لرغه بال بیروب یبارمک - او مارطه قورنلری بال یاصا - مق، بال جیمق - کوزلرنی

یوقو باصوب باش بوگولوب بوگولوب کیتمک، فالغومق یا که بیک آزغنه یوقولاب آلمق.

• **التَّعْسِيْلَةُ**: بیک آزغنه یوقو.

• **عَسَلَ الشَّيْءُ: صَارَ كَالْعَسَلِ.**

• **عَسَلَ الرَّجُلُ الطَّعَامَ: خَلَطَهُ بِالْعَسَلِ.**

• **التَّعْسِينُ** [تفعیل]: آر قلاتمق - آچلق و قورولق بل حیوانلرنی آر قلاتمق

• **التَّعْسِينُ** [سم]: آزغنه یاغور.

• **التَّعْسِبُ** [تفعل]: حیوانلر یاشل اولن او طلامق - یاشل اولن آشاب سیمورمک.

• **التَّعَشُّقُ** [تفعیل]: بولماغان عشق و محبت کور ساتمک - عاشق بولمق.

• **تَعَشَّقَ فُلَانٌ: تَكَلَّفَ الْعَشْقَ.**

• **التَّعَشُّمُ** (تفعل): قورومق، کیمک

• **التَّعَشُّنُ** (تفعل): خرما آغاچینک بو طافلری توبندن خر مالرنی از له مک.

• **التَّعَشِنُطُ** [تفعیل]: بر آدم بر آدمگه یابشوب دعوالاشمق، باقوالاشمق.

• **التَّعَشِّيُّ** [تفعل]: کیچکی آش آشامق.

• **تَعَشَّى الرَّجُلُ: أَكَلَ الْعِشَاءَ.**

• **التَّعْسِيَّةُ** [تفعیل]: کیچکی آش آشاتمق - حیوانلرنی کیچ اوطلا تمق - بر آدم بر آدمگه کور - کام و بومشاق معامله قیلیمق - تونله او ط یاغوب، شول او ط یاقتی سنه کوزلری چاغلغان قوشلرنی آلامق -

شولای آولار ایچون او ط یاقتی - جیئل و بومشاق آقرن تونمق.

• **عَشَى الرَّجُلُ الطَّيْرَ: أَوْقَدَ لَهَا بِاللَّيْلِ نَارَ التَّعَشْيِ فَتَصَادَ.**

• **التَّعَشِيْبُ** [تفعیل]: بیر یاشل اوله نلر اوسدرمک - بر او - سملکنی یاشلجه لردن و اوله - نلردن صانامق.

• **عَسَّيَتِ الْأَرْضُ: اَنْبَسَتِ الْعُشْبَ.**

• **عَشِيَتْ: عَدَتْ عَشِيًّا.**

• **التَّعَشِيرُ** [تفعیل]: خلقنک یا که باشقه بر نرسه نك صانن اونغه طولتورمق (یعنی آلا ر توغزا و بولغانلرده بونی قوشقچ اونو بولمق) - حاکم یا که خادم لری خلقنک عشرلرن (ماللرنک او - نندن برسن) خزینه گه جیمق - بر نر - سه نك اونندن بر اولوشن آلمق - قارغا و ایشاک اون تورلی آواز چقاروب صوزوب قچقورمق - توه اون آبلق یوکلی بولمق قور صاقلی بولمق - بر نرسه نی اونغه صندرغلامق - بر آدم نك عشق و محبتی شول آدم نك قلبن ضعف لثمک - بر نرسه نی اونغه ایرشدرمک، اون قات قیلیمق - مصحف نی اونار اونار آیت قیلوب بیله گولوب قویمق.

• **اللَّهُمَّ عَشْرَ خَطَايَ: اَكْتَبَ لَكَلْ خَطْوَةَ عَشْرَ حَسَنَاتٍ.**

• **عَشْرَ الْقَوْمِ: اخذ عشر اموالهم.**

• **عَشْرَ الْحَبِّ قَلْبَهُ: اَضَاهُ.**

• **عَشْرَ الشَّيْءِ: اخذ عشره.**

• **عَشْرَ الْقَوْمِ: اخذ واحدا منهم فصا و تسعة.**

• التَّعْشِيشُ [تفعیل]: خرما آغا-
چینگ بوطاق و بافراقلری آزابوب
نوبی نچکار مک - قوش اوزینه
نورور ایچون آغاچباشینه اویا
یا صامق - قوروق کیمک - ایتمک
ایسکروب کوگارمک - کوگارتمک
[متلاز]

• عَشِشُ الطَّائِرُ: اَتَّخَذَ لِنَفْسِهِ عَشا.
• عَشِشُ الخبز: تَكَرَّج.

• التَّعْشِيقُ [تفعیل]: بوطاق بالغاو.
(прививка)

• التَّعْشِيمُ [تفعیل]: قوروقمق.

• التَّعْشِينُ [تفعیل]: جنلاب
تیکشروب بلماینچه بالغر
کوخلگه توشکان اوی وچاما
ایله سویله شمک، یا که حکم قیلمق.

• التَّعْصُ [فتحة، ح]: کوب
بورودن آروب آیاتک طامر
وسکورلری سزلامق - یا که
آیاق سکورلری بورولوب
نار نوشمق.

• التَّعْصُوصَةُ [ضمه]: البعوضة.

• التَّعْصَبُ [تفعیل]: بر آدم خلق
آراسنده الوغلری وسیدلری
بولوب کیتمک - باشقه چالماغه
باشقه چوپراک صارمق، اورامق
- بر آدم بر نرسه که رضا بولوب
قباعت قیلمق - بر آدمک اوزن
یا که آنک اهل واولادن صاقلاو
یولنده طرشمق - بر آدم اوز
قوم و قبیله سینک اعتبار ودرجه سن
توشورماسکه طرشمق، اوستلرینه
کیله ترغان خورلق و آغرقلرنی
جان ایله یا که مال وتل ایله تروورگه
طرشمق - بر آدم اوزینک دین
ومدهنده یا که فکرنده و سوزنده
نق تورمق قارشو کیلگیلرگه
دلیل کورسانوب و جواب بیروب
مدافعه قیلمق.

• التَّعْصَبُ [سم] ج تَعْصَبَاتُ:
آچق دلیل لر ایله ظاهر بولغان
حق سوزنی قبول قیلماینچه اوز
سوزنده تیسکهرله نوب تورو.

• التَّعْصُرُ [تفعیل]: صغلمق -
صینمق - یغلامق - اش چیتونله -
شمک - قصلمق

• التَّعْصِفُ [تفعیل]: بورولمق
- چالوشایمق - عصفر چه چه گینه
بو باله ق.

• التَّعْصُودُ [تفعیل]: خلق بر
برسی اوستینه شاولاب قیچر شوب
صوغشوق - اولترشمک.

• نَعَّصُودًا القَوْمُ: اَفْتَلَوْا.

• التَّعْصِي [تفعیل]: چیتونله نمک -

اش بوطالمق چورالمق - بر
آدم بر آدمگه قارشمق، سوزن
طخلاماق، عصیان ایتمک.

• التَّعْصِيَّةُ [تفعیل]: بر آدمگه طایاق
بیرمک.

• عَصَاهُ العَصَا: اعطاه اباها.

• التَّعْصِيبُ [تفعیل]: نهلاک قیلمق
- آچوقدرمق - باشقه چالما
کیدرمک - چالما اوراتمق - بر

آدمی خلقنک الوغسی یا صامق
- عصبه قیلمق - فلج ایله چابمق.

• عَصِبَ فُلَانٌ فُلَانًا: اَهْلَكَه -
جو وعه.

• عَصَبَهُ عَلَى قَوْمِهِ: جَعَلَهُ سَيِّدًا قَوْمِهِ.

• التَّعْصِيرُ [تفعیل]: قات قات
صقمق (صولی نرسه نک قول یا که
قرال ایله صغوب صوون آغزmq)
- ایگونک باشاق کوزلری
طولوب یتمک - خاتون بکرمی دن
اوزمق یا که یاشلک وقتینک
صوکنیه ابرشمک یا که بر بالا
توغلرغان بولمق.

• عَصَرَ الرجلُ الشئَ: عَصَرَهُ
مرة بعد اخرى.

• التَّعْصِيسُ [تفعیل]: به یله نوب
چرداتوب صورامق.

• التَّعْصِيلُ [تفعیل]: کیچوکمک
- صوخلامق - چالوشایمق -
بورغالانمق.

• التَّعْصُدُ [تفعیل]: قولتغه آلمق
- یاردم ایتمک.

• التَّعْصَلُ [تفعیل]: چیتونله شمک
- آورو قاطی بولوب، طبلرنی
چیکمک (دوا اولودن عاجز قیلمق)

• التَّعْصُوصُ [فتحة]: بیک نه ملی،
قارا نوسلی خرما. بر دانه سینه
نعصوصه دیلر.

• التَّعْصُوصَةُ [فتحة]: المرأةُ
الضيقة الفرج.

• التَّعْصِيَّةُ [تفعیل]: خلقنک حاللرن
یاخشرتوب طنچلقده ایرکنلکده
قیلمق - صارقی بوغازلاب بو -

طارلامق کیمسک کیمسک
آیرمق - طاراتمق - طوزدرمق.

• التَّعْصِيدُ [تفعیل]: کوب یا غمور
یاوب بیرگه سکروب کیتکان
بووشلگی دمی و قاری بله کیمسک

یتارلک بولمق - آطلغان اوق
توسه لکان نرسه گه تیمیچه اوکغه
یا که صولغه کیتمک - خرما آغا -

چینگ بسرلری رطب له نه باشلامق.

• عَصَدُ السَّهْمِ: ذَهَبٌ يَمِينًا وَشِمَالًا.

• التَّعْصِيسُ [تفعیل]: آچولانوب
قات قات نشله مک، چهینه مک -
بر آدم اوزینک جار به سی ایله
اویناشمق - توه که قامر آشاتمق
- تیره ن وطار بولغان قیودن
صو تارتمق - قان صوورغچ
بابشدرمق (قان آلوچی اوزینک

اصطافانن یا کہ سوا لوك قابدرمق) **تَعَطَّفَ الشَّيْءُ** : اُنْحَى .
التَّعْطِيلُ [تفعیل]: ایرگه بارو -
 رغه نله گان خاوتنی منع ابدوب
 تورمق، ایرگه بارودن طیمق -
 طارایمق - بر نرسه بر نرسه نی اچینه
 صغدرآ آلماق - بر بیر خلق
 ایله طولمق - بالانا بو یا که طا -
 وقعہ یومور قاصالو چیتونله شمک -
 آرومق، طالچوقمق - بر آدم
 بر آدمک مقصود لرینه قارشی
 توشوب اشارن چیتونله تمک -
 اوق اطلغان نرسه که توغری
 بارمیچه بورغالانا ترغان بولمق.
التَّعْضِيَةُ [تفعیل]: بیک زور
 اوسه ترغان آغاچلر کیسمک.
عَضَهُ العَضَاءُ : قطعها .
التَّعْطُرُ [تفعیل]: خوش ایسلی
 مای سورنونمک - بر فز ایرگه
 بارمیچه آنا آناسی یاننده تورمق
 - خانون یا که قرزینت نه بیرلری
 ناقمامق، یوزوک بله زیک کیلر نی
 کیمامک.
تَعَطَّرَتِ الْمَرْأَةُ : نَطِيت .
تَعَطَّرَتِ الْبَيْتُ : أَقَامَتْ عِنْدَ
 أَبِيهَا وَلَمْ تَتَزَوَّجْ .
التَّعْطِيشُ [تفعیل]: بر کشی
 اوزینه اوزی آغرلق تله ب
 صوصامق، اچه آلسده اچمامک.
التَّعْطِيطُ [تفعیل]: پارچالانمق -
 یارلمق.
التَّعْطِفُ [تفعیل]: بر آدم بر
 آدمنی قرغانوب کوکلی بوشا -
 روب یاردم ایتمک - اوستکه
 کیمک یا که اورالمق - یانطایمق
 - آوشمق - بو گولمک.
تَعَطَّفَ فُلَانٌ عَلَى فُلَانٍ : اسْفَقَ
 وَرَقَّ لَهُ وَوَصَلَهُ وَبَرَّ .

آباب کوکلی بوشاروب یار -
 دمه و کور کام معاملده بولمق
التَّعْطِيلُ [تفعیل]: صاوت کبی
 لر نی بوشامق - بر آدمنی اشدن
 بوشامق، اشسز یاصامق - بوش
 بوشینه طاشلامق - جایه نك بین
 سوتوب آلمق - خانون قرنك
 زینت نه بیرلرن صالدروب
 آلمق، بوش قالدردمق - توله لر
 کتوچی سز قالمق - کتوچی سز
 قالدردمق [مت لاز] - قیونی
 طاشلانمق قیلیمق [صووی آلو -
 نمی، فائده له نولمی ترغان یاصامق]
 - بیرنی بوش قالدردمق - صافلارغه
 توشلی اورنی صاقچی سز قا -
 لدرمق - خلقنی باشسز حاکمسز
 یاصامق - ایونی یورنی بوشا -
 توب طاشلاب کیمک - اهمال
 ایتمک.
التَّعْطِيلُ [سم]: انکار صفات
 الله تعالی . [بومذهب کشی لرینه
 اسم فاعل صیغہ سی ایله معظله دیلر .]
التَّعْطِينُ [تفعیل]: صوغه باقن
 بر بیرده توله لرگه آزار یاصامق -
 توله صواچوب طویغاچ صو -
 یاننده چو کمک - ایله لرگه قو -
 یولغان تیرینی بوزمق، چرتمک -
 یا که تیرینك چر توب چولدرن
 قو یار ایچون بیرگه کوممک -
 حیوانلرنی آزار لرینه یامق.
عَطَنَ لِلْأَبْلِ : اتَّخَذَ لَهَا عَطْنًا .
التَّعْطَلُ [تفعیل]: بر آدمنی قینار
 ایچون اوستینه جبولشوب کیلمک
 بر آدم یا که حیواننك ازندن
 بوروب ازله مک - اتلر بر برسینه
 سیکر و شمک، بایله نشمک.
تَعَطَّلَ الْقَوْمُ عَلَى فُلَانٍ : اجتمعوا

اصطافانن یا کہ سوا لوك قابدرمق) **تَعَطَّفَ الشَّيْءُ** : اُنْحَى .
التَّعْطِيلُ [تفعیل]: ایرگه بارو -
 رغه نله گان خاوتنی منع ابدوب
 تورمق، ایرگه بارودن طیمق -
 طارایمق - بر نرسه بر نرسه نی اچینه
 صغدرآ آلماق - بر بیر خلق
 ایله طولمق - بالانا بو یا که طا -
 وقعہ یومور قاصالو چیتونله شمک -
 آرومق، طالچوقمق - بر آدم
 بر آدمک مقصود لرینه قارشی
 توشوب اشارن چیتونله تمک -
 اوق اطلغان نرسه که توغری
 بارمیچه بورغالانا ترغان بولمق.
التَّعْضِيَةُ [تفعیل]: بیک زور
 اوسه ترغان آغاچلر کیسمک.
عَضَهُ العَضَاءُ : قطعها .
التَّعْطُرُ [تفعیل]: خوش ایسلی
 مای سورنونمک - بر فز ایرگه
 بارمیچه آنا آناسی یاننده تورمق
 - خانون یا که قرزینت نه بیرلری
 ناقمامق، یوزوک بله زیک کیلر نی
 کیمامک.
تَعَطَّرَتِ الْمَرْأَةُ : نَطِيت .
تَعَطَّرَتِ الْبَيْتُ : أَقَامَتْ عِنْدَ
 أَبِيهَا وَلَمْ تَتَزَوَّجْ .
التَّعْطِيشُ [تفعیل]: بر کشی
 اوزینه اوزی آغرلق تله ب
 صوصامق، اچه آلسده اچمامک.
التَّعْطِيطُ [تفعیل]: پارچالانمق -
 یارلمق.
التَّعْطِفُ [تفعیل]: بر آدم بر
 آدمنی قرغانوب کوکلی بوشا -
 روب یاردم ایتمک - اوستکه
 کیمک یا که اورالمق - یانطایمق
 - آوشمق - بو گولمک.
تَعَطَّفَ فُلَانٌ عَلَى فُلَانٍ : اسْفَقَ
 وَرَقَّ لَهُ وَوَصَلَهُ وَبَرَّ .

وَبَرَّ اَكْبُوَا عَلَيْهِ كَيْضَبُوهُ .

التَّعْظُمُ (تفعیل): کیچ بیک
قاراڭغو بولمق.

تَعْظَمَ اللَّيْلُ: اَظْلَمَ وَسَوَدَّ جِدًّا .

التَّعْظُمُ (تفعیل): زورایمق،
الوغایمق - بورون کونارمک،
زورلانمق.

تَعْظَمَ الرَّجُلُ: تَكْبَرُ .

التَّعْظِيمُ (تفعیل): بر آدم اشلرن

اشلر من اشلر من دیب کوندن

کون کیچکدرمک - صوڭلانمق

بر آدم بر آدمی بر اشکه چقدر -

مق، قات قات اشله توب چداملی

توزوملی باصامق.

تَعْظَمُهُ عَنِ بَقِيَّتِهِ: سَوَّفَهُ عَنْهَا .

التَّعْظِيلُ (تفعیل): بر آدم اوستینه

خاق جیولشوب کیلمک - اتلر

بر بر سینه سیکروب به یله نشمک.

عَظَلُ الْقَوْمِ عَلَى فُلَانٍ: اجتمعوا

عَلَيْهِ .

التَّعْظِيمُ (تفعیل): زورلامق،

الوغلامق [کشی اوزن توبان

توتوب الوغ درجه لی آلدنده

الوغلیغنه یاراقلی رهوشچه معا -

مله قیلمق] - کچکنه نرسه نی

زورایمق - کچکنه اشنی زو -

رایتمق - صارق یا که باشقه

حیوانی بوغازلاب سویاک

سویاک آبرغالامق - یاوغان

یاغمورنک بیرگه سڭگان بو -

وشلگی [دمی] بارباق باشلردن

بله انک قالن سویاگینه چه ییتار -

لک تیره نلیکنه بولمق. [تأسیل
لفظن قاراخر]

التَّعُّ (فجحه) والتَّعُّ (مصان):

توتروقسن، بومشاق وصیق

بولمق [سه لیره گان بولمق] -

قوصاسی کیلمه گان آدم قوصار

ایچون برار اش قیلوب تلب
قوصمق.

تَعَّ الرَّجُلُ: اسْتَرَحَى .

التَّعْفِجُ (تفعیل): آرلی بیرلی

بورغالانوب یا که بو کرابوب

بورومک.

التَّعْفُرُ (تفعیل): توفراقغه باطوب

آوانمق - توفراقغه بویالمق -

قر حیوانلری سیمورمک.

التَّعْفُرُ (تفعیل): عفریتله نمک.

تَعْفُرَتِ الرَّجُلُ: صَارَ عَفْرِيًّا .

التَّعْفُفُ (تفعیل): کیلوشسز

سوز وتوشسز اشلردن کشی

اوزن اوزی طیوب تورمق -

شرعا حلال بولماغان نرسه لر -

دن صاقلانوب تورمق - یاملا

نقلردن آرو بولمق - پاکلک

و آرونق دعوی سنده بولمق -

جیلونده جیولوب ترغان یا که

صاوغاچ قالغان قالدق سوت

اچمک.

التَّعْفُقُ (تفعیل): صیینمق - قر

حیوانلری اتلردن یا که آوچلر

دن قاچوب طاو باشلرینه وطنچ

اورنلرغه صیینمق.

تَعَفَّقَ فُلَانٌ بِفُلَانٍ: لَأَذَبَهُ .

التَّعْفُنُ (تفعیل): چرمک. [قواغه

توتقاندن طار اوب کیتهرلک

رهوشچه بوزولمق]

التَّعْفَى (تفعیل): طوزوب طارا -

لوب جویلوب بتمک از بوغالمق.

تَعْفَى الشَّيْءُ: دَرَسَ وَاضْمَحَلَّ .

التَّعْمِيَةُ (تفعیل): توهنک جونن

قرقمچه توتوب جونلری اوزا -

یوب بتون بیرن قابلامق - خلق

کوچوب کیتکان اورنلر او -

ستنده ابسکان جیلر یا که باغمو

رلر شول اورنلرنک از لرن

[بازلرن، چقورلرن، ابولوب تر -

غان اورنلرن] بترمک، طوز -

دروب اوچوروب باشقه ییبلر

ایله تیب تیگ، ز قیلمق - هلاک

ایتمک - بوزولغان صوڭ توزا -

تمک - هلاک بولمق، اولوب

بتمک. [صوڭغی معنی نی «عفی علیهم

لخبال» رهوشنده افاده قیلالر. بو

سوز «هَلَكُوا» دیگان نی آخلا -

نادر.]

عَفَى عَلَى مَا كَانَ مِنْهُ. اورندن

بولغان اشک از ن جوییدی، تر -

دی [بوسوزنی بوزغان نرسه

سن توزاندی معنی سنده کیلتولر]

التَّعْفِيرُ (تفعیل): توفراقغه آونا

طمق - توفراقغه بویامق - بر

آدم بر آدمک بورونون تو -

شورمک [باراتماغان اشن اشله

مق] - حیوان اوزنک بالاسن

سوندن کیسار ایچون بر

ایمزوب بر توقتانوب بالانی

بیزدرمک - خاتون بالاسن سوندن

کیسار ایچون ایملرینه توفراقق

بویاب قویمق یا که ایکی اوچ

کونده برفات ایمزوب آقرنلاب

کیسمک - توفراقق اوستینه طارا

توب قویاشده ایت کیسارمک -

قاراصارقلرغه آق صارقلر قوشمق

- قارا صارقلری بولغان کشی

قارالرنی بتروب آلار اورنونده

آق صارقلر آصراقق - بورون

اوستینه بیرگه بقمق، بوز توبان

توشورمک - آغارتمق - خرما

آغاچلرن نلقیح ایدودن بوشاق.

التَّعْفِصُ (تفعیل): مازی چیکله

وگی [قاراچیکله وگی] ایله بویامق

عَفَصَ الثَّوْبُ: صَبَغَهُ بِالْعَفْصِ .

• التّعقُبُ [تفعل]: طار الغان صار قلربى تورلى باقدىن قابتاروب بركه طوبلامق.

• التّعقِيلُ [تفعل]: خانونده بولا ترغان عقله خسته سینه دواعقيلوب توزاتمك، عقله سن بترمك - خاتوننى عقله سى باردېب نه يتمك («عقله» لفظى اوقبانوسده بيك مفصل بيان ايدلسگان).

• التّعقِيبُ [تفعل]: چرتمك - اينى ايسله ندرمك. عَفْنُ اللّٰحْمِ: غَيْرَ رِيحِهِ.

• التّعقِيبُ [تفعل]: بر آدمىك آرئندن اشلرن تيكشروب عيبلرن نابوب جزء قيلمق - عيبلرى ايله تومتق - بر آدمى اوباطلى ايتهر ايچون آرئندن بوروب تيكشرمك - بر خبرىك چيلغنده شبه له نوب شول خبرنى سويله وچيدن ياخادن قابتوب صوراشمق - بر كشى اوزىنىك فكرلرىنىك صوڭى خيرلى بولماقن تابمق - بر خبرىك چيلغن بلور ايچون تورلى كشى دن صوراشوب از له ب بورومك - اوكونمك - از له مك، تيكشرمك.

• تَعْقِبُ الرَّجُلِ مِنْ عَمَلِهِ: نَدِمَ مِنْهُ. تَعْقِبُ فُلَانٍ فُلَانًا: تَتَّبِعُهُ وَخَذَهُ بِدَنْبِ صَدْرِهِ مِنْهُ.

• التّعقِيبَةُ [فتحه. سم]: صانو آلوده صوڭئندن اوستكده توشه ترغان توله و ضرر لرى. (بر آدم بر نرسه نى صانوب آلا - هيچ نرسه سى بلونى، صوڭئندن بو نرسه نىك كشى نرسه سى بولغانلقى ياكه عيلى بولغانلقى ظ - اهر بولاده آلوچيغه ضرر لاورغه توغرى كيله ياكه صانوجيغه توله توشه.

مونه شوشى ضرر وتوله وارنى «تعقبة» ديلر)

• التّعقِيلُ [تفعل]: بر آدمىك آرئندن اشلرن تيكشروب عيب وگنا ملرن نابوب مؤاخذه قيلمق

• التّعقُدُ [تفعل]: صييق نرسه لى قويروب فاطى لانق - تبولنه نمك - بر بر اوستلى ايلوب قاطمق - اش چيتونله شمك - سوز چولوب مقصود آخلاشولى ترغان بولمق

- نغمق - دوستلى ياكه باسته چه مناسب نغمقى، كوچايمك - طا - زارمق - بر نرسه دوغاكى بو - گولگان بولمق - نه بله نهمسى طاش ايله توتولغان قيونك توبنده كى

طاشلرى چيتكه چغوب اوستده - گيلرى شول بوشلقه اولظرمق، چوكمك - - توفراق وبالجق دملانوب ياكه بوشلنوب بر برسينه باشوب قاطمق.

• تَعْقِدُ الْقَوْسَ فِي السَّمَاءِ: صَارَ كَأَنَّهُ عَقْدٌ مَجْنُونٍ. (عقد: بتون بيرى طاشدن اسله - نگان قابقا توبه سنده دوغاكى بو گولوب ترغان بير وكومبوز. باشقه معنى لريده بار ان شاء الله اورئنده كيلور)

• التّعقَادُ [فتحه]: العقد. التّعقُرُ [تفعل]: اوزايىق - ياغمور طوتاش ياوروب تورمق - حيو - نلرنىك گه وده لرى ايت وماى ايله توشلى رهوشچه طولوب طولغو - نلانمق - آطلانوب بوروباكه بوك واخغر چاق ايله حيواننىك آرقاسى صويلوب قوطرلامق - ياخشى ماللر كوب بولمق.

• التّعقُرُ [تفعل]: عقرب [تفعل]: عقرب، چايان (Skorpionъ) كى اوصال

ونه شكى بولمق.

• التّعقِبُ [تفعل]: بو گولمك - كاكرايمك.

• تَعْقِبُ الشَّيْءِ: نَعْوَجٌ.

• التّعقُرُ [تفعل]: هلاك بولمق. تَعْقُرُ الرَّجُلُ: هَلَكَ.

• التّعقُلُ [تفعل]: بالا اوسوب آخلى وبه باسلامق - اويلامق، بلور گه آخلارغه طرشمق - عقل كورساتمك - آطونوه گه آطلانورغه

نله گان كشى گه ايكى قولنى بر برسينه باغلاب شونك اوستينه باصدروب آطلاندرمق - آياقنى بوكله ب اوچا سوياكينه قويمق - منع ايتمك - حبس ايتمك.

• التّعقِمُ [تفعل]: قات قات كيلمك - قصر لانمق.

• التّعقِيَةُ [نقطة]: قوش اوچوب بو قارى كونارلمك - بالانىك ايك برنجى شاقشى لرن اچندن چغا - رور ايچون برار نرسه اچرمك - هواغه اوق اطمق - كيلترلمك.

(صوڭنى معنى مجهولا كيله).

• عَقِي الْوَالِدُ: سَقَاهُ مَا يَسْقَطُ عَلَيْهِ. (عقى: ياڭا توغان بالانىك ايك برنجى اچندن چقمان شاقشى لرى)

• عَقِي الطَّائِرُ: ارْتَفَعَ فِي طَيْرَانِهِ.

• التّعقِيبُ [تفعل]: بر آدم بر آدمدن قالوشميچه آرئندن اوق كيلمك - بر اش صوڭئنده آخار ايار توب ايكنجى سن قيلمق - بر نرسه صوڭئنده بر نرسه نى قويمق - نماز اوقوب بوشاغاچ دعاء قاور بچون اولظرمق - بر اشده بيك طرشوب آرئندن بورومك - قنات قات از له ب

تیکشروب تورمق - بر نمازدن
 بوشاغاج اولطروب ایکنچی
 نمازنی کوتمک - آنطایدوجی
 آنطایتکان صوگ «ان شاء الله»
 دیمک -- صوگغه قالدرمق،
 کیچکدرمک - حاکم بر حکم
 ایله حکم ایتمکاندن صوگ آنی
 الماشدروب ایکنچی حکم ایله
 حکم ایتمک - بر آدمنگ آرشدن
 اشلرن تیکشروب عیب و گناهلرن
 تابوب وزینه آخلاتمق - تراویج
 صرکنده نافله او قومق - صوغشقه
 چغغان کشی صوغشوب قایتچاق
 شولوق یلده ایکنچی قات
 صوغشوق - بر طرفغه بورولمق،
 الثفات قیلمق - عرفج بیمشی
 صارغایمق، قورورغه یافنلاشوق
 - صوغشده غی عسکرلرنی قایتاروب
 آلار اورینه ایکنچی عسکر
 یبارمک - صاچ صاقالغه آفلق
 کیلمک - چیله کلرنی برطوب
 تورا ترغان طاشلرنی قیودن
 آرچوق - قیونک طاشلرن
 ایکنچی قات صالحق.
 • التعقید [تفعیل]: صیق نرسه لرنی
 قوبرتوب فاطی لاندرومق - قاطدرمق
 - بیک قاتی تیونله مک - بر اشکه
 سوز بیرشمک، عهد ایدمک -
 ایونک نوشه من گومبه زلی قیلمق
 - تیونله باغلامق - سوزنک
 آلدن آرتقه، آردن آلغه کپتر -
 وب چوالتوب آچقره و شده
 مقصود آخلاشولمی ترغان
 یاصاق.
 عَقْدُهُ عَلَي كَذَا: عَاهِدُهُ عَلَيْهِ
 • التعقير [تفعیل]: یارالامق - توه
 آیاقلرننگ سگورلرن کيسمک.
 • التعقیف [تفعیل]: بو کمک --
 کاکر ایتمک.

• التعقیل [تفعیل]: بالا اوسوب
 بله و آخلی ترغان بولمق - توه
 نی طشاوالمق (آلغی آیاقلرندن
 برسن بوگوب بو طینه به یله مک)
 - عقل اییسی قیلمق - اوزوم
 آغاجلری آچی اوزوملرن
 اولگورنمک - منع ایتمک - بر
 آدمنی بر اشدن توقتا توب
 باغلاب تورمق - عاقل بولمق.
 • عَقَلَ اللهُ فَلَانًا: جَعَلَهُ عَاقِلًا.
 • عَقَلَ الْغُلَامُ: صَارَ عَاقِلًا.
 • التعقیم [تفعیل]: سوزدن تو -
 قاتمق - بالا توغدرمی ترغان
 باصاق - بر نرسدن کیلورگه
 ترغان ضررلرننگ بوللرن
 کيسمک، تاثیر سز قالدرمق،
 • عَقَمَ اللهُ الرَّحِمَ: جَعَلَهَا عَقِيمًا.
 • عَقَمَ فَلَانٌ فَلَانًا: أَسَكَّتَهُ.
 • التعكب [تفعیل]: بر آدم باشینه
 صاعش وقایغولر بربر اوستلی
 کیلمک، [توتون قابلاغان کبی
 قابلامق]
 • تعكبت الهموم فلانًا: ركبته.
 • التعكيس [تفعیل]: بر نرسه
 کوبایوب بربر اوستلی اوبولمک،
 • تعكيس الشيء: تراكم.
 • التعكيب [تفعیل]: بوطاق
 و صانچکی قادالمق، شریسی کرملک
 • التعكز [تفعیل]: طایاقغه طایا
 نمق - جایه نی طایاق اورنده
 طایانوب یورومک.
 • التعكس [تفعیل]: ایسروب یلان
 یوروگان کبی بورغالانوب یور
 ومک - تیرسکه نه یله نمک.
 • التعكش [تفعیل]: جیور شوق،
 بوتار له نمک - اورمه کوچ آبا.

قلرن برگه طویلامق - اش
 چیتونله نمک، آورا یمق - صاچ
 بر برسینه طویلانوب چو الوب
 بیله له نمک، او قماشوق.
 • التعكص [تفعیل]: بر نرسه نی
 بر آدمگه بیورورگه آیامق،
 صارانلانوب بیرمامک.
 • التعكض [تفعیل]: اش چو الوب
 چیتونله شمک، آورا یمق - بو طاب -
 لمق چو الموق - اش توقتالوب
 آورا یوب کيسمک - خلق اشلرن
 تورا تورا ایچون تیکشومک، خبر -
 لر صوراشمق - خلق بر اورنده
 طغزلانوب جیولشمق - بر آدمنگ
 سفرلری اوزون و اوزاق و قا -
 طی بولمق.
 • التعكف [تفعیل]: بر اورندن
 چقمیچه یابلوب یاطمق.
 • تعكف في المكان: لبث ونجس
 فيه.
 • التعكس [تفعیل]: قارا گور -
 لانمق.
 • تعكس الليل: اظلم.
 • التعكن [تفعیل]: قورصاق
 سیموروب ایتری بربر اوستلی
 اوبولمک - کوبایوب اوبولمک،
 • التعكبة [تفعیل]: قلیچ صاینه وسو -
 نگوونک تیموری یاننه چی سگور
 باغلامق - اشطانتک اچقورن
 قالون یاصاق - اولمک، وفات
 بولمق - توتون بوقاری کو -
 تارلمک.
 • عكی الرجل علی سيفه: شد
 علیه علباء رطباً.
 • عكی فلان مات.
 • عكی الدخان: تصعد فی السماء.

- نورلق نرسه، جوانج (آش)
 بولسده باشه سی بولسده ده توله در)
 • **التعلُّمُ** [تفعل]: اوگرانمک-بلور-
 گه آخلارغه طرشمق - بلوب
 اوگرانوب یتمک، تمام بلمک -
 چنلاب نقلاب بلمک .
 • **تَعَلَّمَ** الْأَمْرَ : اَتَقَنَّه .
 • **التَّعْلَمَةُ** (تاء ولام کسره ایله)
 و**التَّعْلَامَةُ** (کسره): بیک عالم
 کشی - نسل ونسب نار بخلرن
 کوب بلوچی .
 • **التَّعْلِيُّ** ط [تفعل]: بر آدم بر
 آدمنی قوجاقلاب کوکراکینه
 قسقمق .
 • **تَعَلُّوْطُ** فُلَانٍ فُلَانًا : تَعَلَّقَ بِهِ وَضَمَّهُ
 الیه .
 • **التَّعْلِي** [تفعل]: قالمق - بوقاری
 کونارلمک-بوقار بلانمق-خانون
 آورودن باکه نفاسدن آرولا-
 نمق - اوزاق زمان اوزدروب
 آقرن آقرن کونارلمک - بر
 آدم رخص - آلمیجه خلقی یانینه
 اوستلرینه کیلوب کریمک .
 • **التَّعْلِيَةُ** [تفعلة]: بوقار بلانمق -
 بوقاریغه چغارمق، مندرمک -
 الوغ درجه بیرمک اعتبار ودر -
 جهسن کونارمک - مکتوب طشینه
 آدرس یازمق - قالقونمق - کو-
 نارمک - چغرنک باون کوناروب
 جایلاب قوبمق - بر نرسه ننگ
 اوستینه چقمق، منمک-بوقاریغا
 یا که حیوان اوستنده گی نرسه نی
 توبان ایندرمک، توشورمک
 (صوکنی معنی «عن» حرفی ایله
 آخلاتولادر،)
 • **عَلَى** الْكِتَابِ : عَنُونَهُ .
 • **عَلَى** الْمَتَاعِ عَنِ الدَّابَّةِ : اَنْزَلَهُ
 عَنْهَا .
- **التَّعْلُجُ** [تفعل]: جیولمق - او-
 بولمک - توله لر علجان اوله نی
 آشامق - بر آز نرسه آغزده چه-
 ینه مک .
 • **التَّعْلُطُ** [تفعل]: جایه نی مویونغه
 طاقمق - مویونغه کیمک .
 • **التَّعْلُؤُ** [تفعل]: آرفلانوب
 ایت و بونلر بومشاب سه لیره مک
 • **التَّعْلُفُ** [تفعل]: بیجان، صالام
 کبی حیوانلر آزیغی ایستمک .
 • **تَعَلَّفَ** الرَّجُلُ : طَلَّبَ الْعِلْفَ .
 • **التَّعْلُقُ** [تفعل]: یابشمق، تاغلمق
 - تاغلمق - خانونغه تاغلمق (آخار
 کوکل کیمک یاراتمق) - قادمق
 - اله کمک - توزاقغه توشمک-توزا
 قنه اله کمک - آصوب قوبمق .
 • **تَعَلَّقَ** الشَّيْءُ : عُلِقَ بِهِ .
 • **تَعَلَّقَ** الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ وَتَعَلَّقَ
 بِالْمَرْأَةِ : مَالَ قَلْبَهُ إِلَيْهَا .
 • **التَّعْلَلُ** [تفعل]: بر آدم اوزینک
 اشینه دلیل کورساتمک - دلیل
 قوبمق - بر آدم بر نرسه ایله
 اکفاه ایتمک، آرتق ایستمامک
 بر نرسه ایله جویوانوب ماوغوب
 قالمق - خانون نفاسدن آرولا-
 نمق - برقات صاوغاندن صوگ
 جیلونده جیولغان سوتنی صاو-
 مق - بر نرسه ایله ماوغوب با-
 شقه لردن قالمق - خانون ایله
 اویتاب کولوب وقت اوزدرمق .
 • **تَعَلَّلَ** بِالْمَرْأَةِ : تَلَّيَ بِهَا .
 • **تَعَلَّلَ** بِالْأَمْرِ : تَشَاغَلَ بِهِ .
 • **تَعَلَّلَ** الْمُدْعَى : اَبْدَى حُجَّتَهُ
 وَتَمَسَّكَ بِهَا .
 • **التَّعْلَةُ** (تاء فتحه، عین کسره لام
 فتحه وشده ایله): کوکل جوا-
 • **التَّعْكِيْبُ** [تفعل]: تونونله مک،
 تونون چقمق .
 • **التَّعْكِيْرُ** [تفعل]: صوننی وبا-
 شقه نی قوبرتمق، چوب چارن
 بو طامق - استنی جیولتمق - بر
 نرسه گه چوپره وقوری صالمق .
 • **عَكَّرَ** الشَّيْءُ : جَعَلَ فِيهِ الْعَكْرَ .
 • **التَّعْكِيْرُ** [تفعل]: طایانی اوچینه
 سونگو قوبمق - طایا فغه طایامق .
 • **التَّعْكِيْشُ** [تفعل]: ایتکمک کو-
 گارمک .
 • **عَكَّشَ** الْخُبْزُ : تَصَرَّحَ .
 • **التَّعْكِيْظُ** [تفعل]: محروم
 قیلمق - بر آدمنی اشندن بومو-
 شندن توقانوب قالمق، دوندر-
 مک - بر آدمنک اشلرن چوالتوب
 چتونله تمک - قات قات وصیت
 قیلمق .
 • **التَّعْكِيْفُ** [تفعل]: صاچ بودره-
 له مک، کودره له مک - انجو
 وجوهر لر نی ترومگه ترمک - تروم
 تروچی جوهر لر نی طوبلاب
 قوبمق - بر اورندن چغاریجه
 یابوب توتوق - منع ایتمک .
 • **عَكَّفَ** شَعْرَهُ : جَعَدَهُ .
 • **عَكَّفَ** الْقَوْمَ عَنْ كَذَا : حَبَسَهُمْ
 عَنْهُ .
 • **التَّعْكِيْمُ** [تفعل]: حیوانلر سیمو-
 رمک .
 • **عَكَمَتِ** الْاِبِلُ : سَمِنَتْ وَحَمَلَتْ
 شَحْمًا عَلَى شَحْمٍ .
 • **التَّعْلُ** [فتحة]: تاماق قزمق .
 • **التَّعْلُ** [تفعل]: بوکله تمک -
 بر آدم بر آدم اوستینه تورلی عیب
 صلنامق - یابشمق - بر استنی ترو-
 سلیسجه اشله مامک، ناچار اشله مک .

• عَلِي الرَّجُلِ الشَّيْءَ: صَعِدَ عَلَيْهِ.

• التَّغْلِيْبُ [تفعليل]: طرئاب

ياكه يارلاب از قالدرمق -

- تامغالامق - كيسمك - قلعج

توتقه سينه چي سغور باغلامق.

• التَّغْلِيْتُ [تفعليل]: كوخل

بو طالمق، قوصاسي كيلمك -

چو وولمق - خسته لاورغه باغلامق.

• التَّغْلِيْتُ [سم]: بَدُّ الْوَجَعِ.

• التَّغْلِيْحُ [تفعليل]: توه لر گه

عَلْجَانِ اوله ني آشانمق،

• التَّغْلِيْسُ [تفعليل]: آوور قاطي -

لانمق - صن لاند رمق - قچقرومق،

باقرمق - آشانمق.

• مَا عَلَسُوهُ شَيْئًا: مَا أَطْعَمُوهُ.

• التَّغْلِيْصُ [تفعليل]: بر آدنك

آشي هضم ايدلميجه اوله توب

خسته قيلمق.

• التَّغْلِيْطُ [تفعليل]: بر آدم بر

آدمني بوزوق كشي ديب بيان

ايتمك، بوزوق اشلرن - ويلمك

- توه نك مويون باون صالدرمق

- توه نك مويونينه نامغا صالمق،

• التَّغْلِيْفُ [تفعليل]: حيوانلر غه

قات قات قاراب آزق صالمق،

آزقني مول قيلمق - چه چه كلر

قبولوب ييمش به بله نمك.

• عَلَفَ الدَّابَّةَ: أَكْثَرَ نَعْمَهَا بِالْقَاءِ

الْعَلْفِ.

• التَّغْلِيْقُ [تفعليل]: بر نرسه ني

بر نرسه گه تاقمق - آصوب تاغوب

قويومق - بر نرسه ني بر نرسه گه باغلي

قيلمق - توه نك جوگانن مويونينه صا-

لمق (يعني اوستدن ايتمك) - بر اشني

استله مچره طاشلامچهده تورمق،

آچق بر باقىنده قيلماق - بر

نرسه نك بولون ايكنچي بر نرسه

بولماقينه باغلامق - ايشك باصامق

- ايشكني بايقق، بيكله مك - بر

آدمنك كوخلي بر خاتونغه باغلامق،

عاشق بولمق. [صوخنني معني

مجهولا كيلدر.]

• عَلَقَ الرَّجُلُ امْرَأَةً [مجهولا]:

مَالَ إِلَيْهَا قَلْبَهَا.

• عَلَقَ الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ وَعَلَّقَ -

الشَّيْءَ عَلَى الشَّيْءِ: نَاطَهُ بِهِ.

• التَّغْلِيْقَةُ: بر قات تغليق - بر

كتابني شرح و بيان ايچون

ياكه آنك اچنده يازلور غه توش

بولوبده يازلمي قالغانلرن يازار

ايچون باصالغان ايار چن كتاب.

• بونك جمعي «تعالق» كيلدر.

• التَّغْلِيْكُ [تفعليل]: ماللرني بيك

ياخشى كوتمك، قارامق - قر به گه

ديگان تيريني بيك ياخشى ايله مك

- مالني كشي گه بيرماس ايچون

مال اوستينه ياشنرغان كشي

ايكي قولني بومار لامق يعنى هيچ

كمگه اچقدر مامق.

• التَّغْلِيْلُ [تفعليل]: بر قات صوغار -

غاندن صوك ايكنچي قات صو -

غارمق - بر قات جيغاج بيكنچي

قات ييمش جيمق - بر آدم بر

آدمني ياكه اوزن اوزي اش

ياكه باشقه برار نرسه ايله جواندرمق،

ماوقدرمق - مشغول ايتمك -

ماللرني بيك ياخشى كوتمك،

قارامق - بر آدم اوزنك دعواسن

دليل ايله بيان قيلمق، دعواسنه

دليل تورغوزمق - دليل باصامق

- بر سوزر گه صرف فننده بيان

ايدلگان اعلال كوتمك ياكه اعلان

بيان قيلمق - بر نرسه نك يوللرن

وني ايچون بولغانلقن سويله مك.

• عَلَّلَ نَفْسَهُ بِتَعَلَّةٍ: اشغَلَهَا بِهَا.

• التَّعْلِيْمُ [تفعليل] اوكراتمك - بلد -

رمك، آكلانمق - بيلگو صالمق

بر نرسه ني تانور ايچون برار

تامغا و بيلگو ايله باشقه لر دن

آبروم قيلمق - كشي اوزن اوزي

صوغشده بهادر لر رهوشنده

توتمق.

• التَّعْلِيْنُ [تفعليل]: خلق آرا - نده

فاش ايتمك - آچق و آشكاره

قيلمق، ياشرمامك.

• عَلَنَ الشَّيْءُ: اَعْلَنَهُ.

• التَّعْمِجُ [تفعليل]: بولده اوغغه

صولغه بورغالانوب چالش

و كاكري يورومك - طاشو

صولري و بيلان يوروگانده

تورلي ياقغه بورولمق - تورغري

بولماق، كاكر ايتمك.

• التَّعْمِدُ [تفعليل]: بر اشني كيره -

كسنوب بلوب وتلب قيلمق

(اونوتمچيه و ياكلشمچيه اشله مك)

- قصد ايتمك.

• التَّعْمُرُ [تفعليل]: عمره حج قيلمق

- عمر و بن الحارت جماعه - سندن

بولمق.

• التَّعْمِشُ [تفعليل]: الله تبارك

وتعالى اعمش آدمنك كوزلر به

شقاء بيرمك - بر آدم بر اشني

بلسه ده بلمامش بولمق، تعافل

ايتمك.

• نَعَمَّشَ الرَّجُلُ عَنْ كَذَا: تَعَاْفَلَ

عَنْهُ.

• التَّعْمِيقُ [تفعليل]: اشني بيك نچكه -

لهب پشدر و ب كيلو شدر و ب

اشله مك - قيوو بلغه تيره نله نمك -
 بر كشي سوز سوبلا گانده بيك
 كيك و تيره ن معنى لى سوز لر
 سوبله مك ياكه اشك بيك نچكه
 طارماق لر يه چوموب سوبله مك
 ياكه بيك استا وشوما ايتوب
 كيلوشدروب سوبله مك.
 • تَعَمَّقُ فِي كَلَامِهِ: تَطْعَمُ.

• التَّعَمُّلُ (تفعل): بر اشنى اشله رگه
 كوچانمك، بولدور ورغه طرشمق
 - بر نرسه نى بولدور ايچون
 آغرقلر يوكوله مك.
 • تَعَمَّلُ فِي حَاجَاتِ النَّاسِ: نَعْنَى
 وَاجْتِهَدُ.

• التَّعَمُّمُ [تفعل]: باشقه چالما كيمك،
 چالما اورامق - بر آدم بر آدمگه
 «ياعى» ديب اونده مك - طاو
 باشلرن قابلاب اوسكان اوله نلر
 چالما كى بولوب تورمق - عام
 بولمق.

• نَعَمُّ الرَّجُلُ: أَيْسُ الْعِمَامَةِ وَكَوْرَهَا
 عَلَى رَأْسِهِ.

• نَعَمُّ فَلَانٌ فَلَانًا: دَعَاهُ عَمًّا.

• التَّعَمُّى [تفعل]: صوقر ايمق
 نادان و غافل بولمق.

• رَمَى الرَّجُلُ: ذَهَبَ بِبَصَرِهِ مِنْ
 عَيْنَيْهِ.

• التَّعَمُّةُ [تفعلة]: دوم صوقر
 ياصامق (ايكى كوز دنده كورو
 قوره سن بترمك) - ياشرمك -
 قبايلاق - شعر ياكه سوز -
 نك مقصود بولغان معنى سن
 ياشرن قيلمق. [بيك نچكه له ب
 قاراغانده غنه آكلانا ترغان
 قيلمق. بوند اين سوز و شعرنى
 ۷۲
 «معنى» بلر.]

• التَّعَمُّتُ [تفعل]: جونى ارلر
 ايچون قولغه اورامق.

• التَّعْمِيدُ [تفعل]: طاشور صو-
 لرى آغوب بتماسون ايچون
 طاش توفراق ايله بولن بوواب
 قويمق - قازقى و باغانا ياكه
 نغمق - ترهك ترهك.

• التَّعْمِيرُ [تفعل]: بورت بير
 مسجد مدرسه و سائر بنا لرنى
 ياكادن باشلاب صالحق ياكه
 بارلرن توزاتمك - اوزاق عمر
 ايتمك [اوزون عمر لى بولمق]

عمرنى چالما لاب چيكله ب قويمق
 - الله تعالى عمر بيرمك يعنى دنيا
 ده تر كلك بيروب ياشانمك -
 طوغلغان نرسه نى بيك ياخشى
 طوغومق - بر بيرنى خالق
 اورنلاشدروب گور له ب تورا
 ترغان ياصامق - بر آدمگه بر
 نرسه نى عمر بو نيچه فائده له نوب
 نورورغه بيرمك.

• عَمَّرَ اللَّهُ فَلَانًا: أَبْقَاهُ.

• عَمَّرَ فَلَانٌ فَلَانًا كَذَا: جَعَلَهُ
 لَهُ طَوْلَ عَمْرِهِ.

• عَمَّرَ فَلَانٌ: عَاشَ زَمَانًا طَوِيلًا.

• عَمَّرَ الثَّوْبُ: أَجَادَ نَسْجَهُ
 وَغَزَلَهُ.

• التَّعْمِيسُ [تفعل]: يامان اشنى
 ياشروب اشله مك - ياشرمك

• التَّعْمِيشُ [تفعل]: بر نرسه نى
 بله توروب بلاماش بولمق،
 تغافل ايتمك - الله تبارك و تعالى
 بر آدمك كوز لر نده بولغان
 عمش خسته سن بترمك، شفاء
 بيرمك - ضعيف له ننگان آدمنى
 ياكادن طازارتمق. (عمش:
 كوز لر دنه وقت ياش آغوب
 چيشكله نوب قزاروب تورو)

• عَمَّشَ فَلَانٌ عَنْ كَذَا: تَغَافَلَ
 عَنْهُ.

• عَمَّشَ اللَّهُ عَمَّشَهُ: أَرَاهُ.

• التَّعَمُّقُ [تفعل]: يلغه وقبو
 كى لرنى تيره نله تمك - بر اشده
 بيك نچكه له ب نيكشروب قاراونى
 نيوشلى درجه سنه ايرشدرمك،
 بيك تيره ن فكر ايله قارامق.

• التَّعْمِيلُ [تفعل]: بر آدمنى
 عامل قيلمق [بر بيرنك تولو-
 لرن جيوچى و اشلرن باشقا-
 روچى ياصامق] - اشله تمك -
 اش ايچون نيوشلى بولغان
 اجر نى بيرمك.

• عَمِلَ فَلَانٌ عَلَى الْقَوْمِ (مجهولاً)
 جَعَلَ عَلَيْهِمْ عَمَلًا.

• عَمِلَ الْأَمِيرُ فَلَانًا عَلَى الْبَلَدِ:
 وَوَلَاهُ عَمَلَهُ.

• التَّعْمِيمُ [تفعل]: بر آدمگه
 چالما كيدر مك، باشنه چالما
 اوراتمق - سوت كوبوكله نمك
 - بر آدم قولينه باستقار ورغه
 اش تابشرمق - بر آدمنى خالق
 وستنه باش ايدوب قويمق
 سيد قيلمق - بر سوزنى ياكه
 اشنى عام قيلمق [برگه آدمگه
 خاص لامامق] - لازم ايتمك.

• عَمَمَوْهُ أَمْرَهُمْ: قَلَسُوهُ أَيْبَاهُ.

• عَمَمَ فَلَانٌ (مجهولاً): سَوَدَ.

• عَمَمَ فَلَانٌ فَلَانًا: أَلْبَسَهُ
 الْعِمَامَةَ.

• عَمَمَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: لَمْ يَخْصِصْهُ
 • التَّعْمِينُ [تفعل]: عمان شهرينه
 بارمق ياكه بارورغه يونالمك،
 [عمان: غراب وزنده يمن ده
 بر شهر]

عَمِنَ الرَّجُلُ: دَخَلَ وَتَوَجَّهَ إِلَى عَمَانٍ.

• التَّعْمِيَةُ [تَفْعِيلٌ]: كَوَّبَ شَاوِلًا - مِيجَه سِيزِ دَرِ مِيجَه آسْتَرْتَن ظَلَم قِيلْمَق - أَبْدَرَاتْمَق حِيرَان قِيلْمَق.

• التَّعَنُّتُ (تَفْعِيلٌ): بَرَّ أَدَمَ بَرَّ أَدَمْنِكَ أَشْلَرَن وَسُوزَلَرَن - تَبَكْشَرُوبَ عَيْلَرَن تَابَارَغَه طَرَشْمَق - يَاغَلْشُدُرُورَغَه طَايِدُرُورَغَه طَرَشْمَق - رَه نَجْو - تَمَك - يَاغَلْشُدُرُورَ اِيچُون سوز صورامق.

• التَّعَنُّدُ [تَفْعِيلٌ]: بَرَّ كَشِي أوز سوزنده اوز فِكْرَنْدَه نَق توروپ باشقه لر نَك سوزلری دلیل لر ايله حق بولغانلق آچق بولسه ده قیول قیلماق - تیسکه راه نمك.

• التَّعَنُّزُ (تَفْعِيلٌ): خَلْقَدَن آيِر - لُوب يَالَغَر لُوب تُوْرَمَق.

• تَعَنَّبَ الرَّجُلُ: تَجَنَّبَ النَّاسَ وَانْعَزَلَ.

• التَّعَنُّشُ [تَفْعِيلٌ]: هَر تُوْرَلِي يَافَدَن مَال جِمْق

• التَّعَنُّشُ [تَفْعِيلٌ]: دَعْوَى لَاشُوب يَابَشْمَق يَاقَالَامَق.

• تَعَنُّشَتْ الْمَرْأَةُ زَوْجَهَا: تَعَلَّقَتْ بِهِ لَخْصُومَةً.

• التَّعَنُّصُ [تَفْعِيلٌ]: بَرَّ أَدَمَ جِيغَلْ اُولچا وُلِي بُولُوب اوزنده بولما غان نرسلر ايله لَاف وروپ بورو مَك.

• تَعَنَّفَ الرَّجُلُ: كَانَ ذَا صَلْفٍ وَخَفَّةٍ وَادَعَى بِمَا لَيْسَ فِيهِ

• التَّعَنُّقُ (تَفْعِيلٌ): يَرْبُوعَ اوز زِينَتِكَ اوباسينه كرمك - قوبان اوباسينه

سینه باشن طغوب - شُوب او - لَطْرَمَق - بَرَّ أَدَمَ بَرَّ أَدَمْنِكَ مَوْ - يُونِيَه يَابَشْمَق موبونندن قصمق.

[بَر بوع: معروف صحقانه او - خَشَّاش لَكْنِ اَنَارْدَن بَرَّ آز زور راق، آرت آياق لاری آغی لرینه قاراغانده كوب اوزون، بيك اوزون قوبوروقلی بر تورلی جانوار. قازاقلار «قوص آياق» (ТУШКАНЧИКЪ) روسیجه

دیبلر.] • التَّعَنُّشُ [تَفْعِيلٌ]: بَرَّ أَدَمَ بَرَّ نَرَسَه گَه بِيَك نَق يَابَشْمَق.

• التَّعَنُّكُ (تَفْعِيلٌ): بَرَّ بِيْرگَه او - بُولُوب طُوبُلَانُوب قَاتْمَق.

• تَعَنُّكَ الرَّمْلُ: تَعَقَّدَ.

• التَّعَنُّكُشُ [تَفْعِيلٌ]: صَاحِبُ بَرَّ بَرَسِيَه جُوبِ الوَبِ اوقماشوب كينز له نمك.

• التَّعَنُّنُ [تَفْعِيلٌ]: خَاتُونِيَه بَارُو - رَغَه مَقْتَدِرُ أَدَمَ اوزن اوزی صَاقَلَابُ بَارِ مِيجَه تُوْرَمَق.

• التَّعَنُّوقُ (ضَمٌّ): جَ تَعَانِيَقُ: بَوْمَشَاقُ تُوْفَرَا فِلِي بِيِر - تِيْگُوز بِيِر.

• التَّعَنُّيُ (تَفْعِيلٌ): بَرَّ أَدَمَ گَه بِيْلِگُو لِي كُونَلَرِنْدَه بِيْرگَاك خِستَه سِي كِيلُوب تُوْرَمَق - قِصْدِ اِيْتِمَك - قُو جَانغِي تُوَه گَه سُوْر تُوْلَه نَرغَان دُو اَسُوْر تُوْنَمَك - بَرَّ اَشْنَكْ آغَر لَقْرَبِنَه جِدَاب كُوتَارُوب تُو - رَمَق - مَشَقْتُ كُورْمَك - صَقْرَا مَق - جِيْتُون أَشْلَر گَه كَر شَمَك.

• تَعْنَى الرَّجُلُ الْأَمْرَ فَاسَاءَ.

• تَعْنَى فَلَانٌ: نَصَبٌ.

• تَعْنَى تَعْنِيًا: نَطَلَى بِالْعَيْنِ.

• التَّعْنِيَةُ [تَفْعِيلٌ]: رَه نَجْو تَمَك -

چیتون و آغر اشلر بوكله تمك - مشقت له ندرمك - قابغوغه - صالمق چیتون اشكه كوچله مك - مكنوبكه آدرس بارمق - يازوغه سوز باشي قوبمق - طلاشمق، از غشمق - قور چانغی توه گه مخصوص دواء سورتمك - يابوب قوبمق.

• عَنِ الْكُتَابِ: عُنُونُهُ. • عَنِ فَلَانٍ فَلَانًا: كَلَفَهُ مَا يَشِقُ عَلَيْهِ. • عَنَاهُ: حَبَسَهُ.

• التَّعْنِيَةُ وَالْعَيْنِيَةُ: قُور چَانغِي تُوَه لَر گَه سُوْر تُوْلَه نَرغَان بَر نُوْع سَاقَشِي دُوَاء. تُوْر لِي تَبَزَه وَبُولُورْدَن جِيُوب اِنزُوب يَاصَالَدَر.

• التَّعْنِيْبُ [تَفْعِيلٌ]: اوزوم آغا - چلری اوزوم اوسدومك، اوزوم بېرمك.

• التَّعْنِيْتُ [تَفْعِيلٌ]: بَرَّ أَدَمَ بَرَّ أَدَمْگَه بِيَك جِيْتُون و آغر أَش أَشْلَر گَه لَازِم قِيلْمَق - طَار و قَاطِي وَ قِصْنَقِي مَعَامَلَه قِيلْمَق - بَر قَات صَنُوب يَالَغَانغَان سُوْبَا كِي كَه بَرَّار نَرَسَه تِيُوب يَاكَا دَن صَنْدَرَمَق - طَاغ بَاشِي كِي بُو قَری اوزرغَه مَنَمَك.

• عَنَّتْ فِي الْجَبَلِ: صَعَدَ.

• عَنَّتْ فَلَانٌ فَلَانًا: شَدَّ عَلَيْهِ وَ الزَّمَهُ مَا يَصْعَبُ عَلَيْهِ أَدَاؤُهُ.

• تَنْبِيَهُ: ابْنُ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ حَدِيثُهُ وَارِدٌ بُولغَان: «فَلَمَّا وَضَعَتْ رِجْلِي عَلَى مَدْرٍ أَبِي جَهْلٍ قَالَ أَعْلَى عَنَجٍ» جَمْلَه سَنَدَه «عَنَجٍ» لَفْظِي تَعْنِيَجُ دَن اَمْرٍ صِيغَه سِي رَه وَشْدَه بُولسَه دَه اَمْرٍ صِيغَه سِي تُو گَل. بَلَكَه يَاءٌ مَتَكَلَّمِي وَ قَف حَالِنْدَه جِم گَه آلُوشْدُرُوب تَلَنظَرِن

حاصل بولمش، كه «عنج» «عني»
 ديمك بولادر. «أعل» لفظي ايسه
 «اعلاء» دن مأخوذ امر صيغه سيدر.
 «اعلاء» دن مأخوذ صيغه لر عن ايله
 صلته ننگانده چينكه طاي مق ويوقاري
 اورندن توبان توشمك معني سنده
 كيله لر ابو جهل عليه ما يستحقه:
 «أياغضي جيا سكه مه قويم، مينم
 او تمدن توش» ديما كچي بولادر.
 • التعنيس [تفعل]: قز ايرگه
 بار ميچه عمر يدوب قار تاي مق
 - بر قز تي اوزينك كشي لري ايرگه
 بار و دن توقتا توب قار تاي مق.
 • عنسها اهلهما: جسوها عن التزوج
 • التعنيف [تفعل]: بر آدم بر آدمي
 آچو واويكه ايله بيك قاتي تيرگه مك،
 شلته قيلق - قاطي وقصر ق معامله
 قيلمق.
 • عنف فلان فلانا: لاهه عنف وشده
 و عنب عليه.
 • التعنيق [تفعل]: بر آدمك آردى
 آرنقه چقمق - اوزاي مق - بسر
 رطب بولورغه ابرشمك - محروم
 قيلق، مقصودندن فور و قالد روق
 - مويوندن توتوب قصمق، بومق
 - بر نرسه اوستينه يورومك -
 اوستينه چقمق.
 • عنق فلان فلانا: خيبه.
 • التعكب [تفعل]: چيتون وآغر
 حالگه توشورمك - بيك قاتي
 تيرگه مك، شلته له مك.
 • التعنيم [تفعل]: بار ما فلرني
 قناغه بويامق.
 • التعنين [تفعل]: قاضي بر آدمگه
 عنين ديب حكيم قيلق - سحر

ياكه دواء وباشقه نرسه عنين
 قيلق، ايرگه عنين لك بيرمك -
 آط جو گائينه تيرگن ناقه مق تيرگن
 قويمق - مکتوب اوستينه آدرس
 بازق - بازوغه - وز باشي توي مق
 صاچني طوز دروب بر بر سينه
 آرا لاشدروب قويمق - آطني
 ترگندن توتوب توقتا مق.
 • عنن الكتاب: عنوانه، (بونده
 ايكنچي نونتي ياهغه آوشدروب
 «عني الكتاب» ديمكده بار.)
 • عنن الرجل عن امرأته [مجهولاً]:
 حكم القاضي عليه بالعانة.
 • عننه السحر: جعله عننا.
 • عنن اللجام: جعل له عاناً
 • التعنين والتعنيمة [سم]: اير
 كشي نك عنين بولما قاي يعني خاتوني
 ايله بولان ترغان اشني باشقارورغه
 كوچي يئماي ترغان بولووي.
 • التعوث [تفعل]: شاشوب آبد.
 راب قالمق، حيران بولمق.
 • التعوج [تفعل]: توغري آغاچ
 وباشقه نرسه بوگولوب كا - رايك
 - قيشاي مق - قياي مق - توه بوكر -
 ايمك، آرناسي قالقوب تورمق.
 • التعود [تفعل]: آورونك حالن
 صوراب بارمق - بر آدم بر اشني
 اوزينه عادت ياصامق، عادتله نمك.
 • تعود فلان المر يرض: زاره.
 • التعود [تفعل]: صينمق - ضر -
 رلردن صلقتلوني صوراب الله
 تبارك وتعالی گه صغنمق - «اعوذ
 بالله من الشيطان الرجيم» كبي
 دعاء لر او قومق.

• التعور [تفعل]: خلق بر نرسه ني
 قولدن قولغه يوروتمك، برسندن
 برسي ألمق - بر آدم بر آدم دن
 عاربه صورامق (فائده له نوب
 نورورغه برار نرسه صورامق)
 - چويلوب بتمك، يو غالمق.
 • التعوض [تفعل]: بر نرسه قارشو -
 سنده آنك اورنوزنده تورورلق
 نرسه ياكه بهاسي بولورلق آقچه
 ألمق.
 • تعوض الرجل عن متاعه: أخذ
 عوضه
 • التعوط [تفعل]: خاتون ياكه
 حيوان بالان توغدر آلسه لرده بر
 نيچه بيل بو ككه اوزينه چه نوروق
 - مويون اوزاي مق.
 • تعوطت العنق: طالت. (عنق
 لفظي؛ مذكرده مؤنثه كيله لر)
 • التعوف [تفعل]: كيچ قار ائغو -
 سنده آرسلان اوزينه آزق
 آولاب يورومك.
 • التوق [تفعل]: بر آدمي اشله رگه
 تله گان اشندن طيوب طوقتا توب
 قالمق فكرندن دوندرمك - بر
 آدم اوزينك اشنده برار نرسه ايله
 ماوغوب مشغول بولوب كچمك.
 • التعوه [تفاعل]: بر آدمگه آفت
 ابرشمك.
 • التعوية [تفعلة]: بر نرسه ني بوگوب
 ايكي قاتلامق بوكله مك - بر آدمك
 سوزلرن بالغانغه چغارمق - بوروق
 • التعويث [تفعل]: بر آدمي
 تله گان اشلرن اشله و دن توقتا توب
 فكرندن دوندروب آبدراوده
 قالد روق، حيران ايتمك - بر آدمي
 اشندن كيچكدرمك اشني صوخته
 قالد روق.

• عَوَّبَ فُلَانٌ فُلَانًا عَنْ أَمْرِهِ: حبسه و صرفه عنه حتى تحير.

• التَّعْوِيجُ [تفعيل]: توغرى نر- سانی کاکرا بتمک - بورمق - بو -

کمهک - عاج اولطرتمق - بر آد - منی ابوگه کرتمیچه ایشک تو - بندن بوروب بیارمک - دوندرمک

• التَّعْوِيلُ [تفعیل]: بر آدمنی بر نرسه گه عادلته ندرمک - مجلسنک آقغینه غنه ایرشکان آدم اوز - ینه مخصوص آنوقلانغان آش

آشامق [بو آشفه «عواده» دیلر - آدم وتوه قارتایمق - قنورنوق.

• عَوَّدَ الرَّجُلُ: أَكَلَ الْعَوَادَةَ.

• عَوَّدَ فُلَانٌ فُلَانًا كَذَا: صيره بعناده.

• التَّعْوِيدُ [تفعیل]: صیندرمق - بر آدمگه الله تعالی ضرر لردن صاقلاسون دیب دعاه قيلمق - مویونغه بتو تاقمق.

• التَّعْوِيدُ [سم] ج تَعَاوَيْدُ: مو - بونغه تاغولا ترغان بتو.

• التَّعْوِيرُ [تفعیل]: بر کوزنی صوقراتمق، اعور یاصامق - بر آدم بر آدمنک ص، راغان نرسه - سن بیرمیچه بوش قایتارمق - دو - ندرمک - بر آدمنک اشن خور - لامق - اچارگه صوراعان آدمگه صوبیرمامک - چشمه ننگ کوز - ینه طاش ونوفراق صالوب صو - ون قورونمق - چامالاب کوز ایله اولجاب قارامق - قومق -

• حیوانلرنی هلاک بولورلق حالگه کینترمک.

• التَّعْوِيضُ [تفعیل]: بر نرسه قارشوسنده آشار نورورلق ئهیر یا که بهاسی بولغان آقچه بیرمک.

• التَّعْوِيْقُ [تفعیل]: بر آدمنک نلهگان اشینه آرقلی توشوب تو - قناتمق، منع ایتمک یا که تیوشلی وقتندن کیچکدرمک.

• التَّعْوِيلُ [تفعیل]: بیک قچقروب یغلامق، او کورمک - بر آدم او - ستینه یاردم صورامق - بر آدمگه طایمانق، اعتماد ایتمک - ایخی آغاجنی بر برسینه تابا بوگوب بو طاقلرن بر برسینه به یلهب اوستلرینه تاغن باسقه نرسه لر

صالوب صالاش و کوله گه یا - صامق - بر آدم بر آدمگه «ایندی تله گانغنی اشله، هر قابوسن کو - تارورمن» دیب نازلانوب او - پکه لهب ئه یتمک - بر آدمدن برار اشته یاردمله نمک - بر آدمگه قچقروب یاردمگه چاقومق - بر آدمنک یاردم اشغینه صینمق.

• التَّعْوِيمُ [تفعیل]: خرما آغاجلری بریل خرما بیروب بریل بیر - میچه قالمق - اوراقچی اورغان نرسه لر نونام تونام صالمق - صوده یوزدرمک - کیمه نی صوغه توشورمک - اوزوم آغاجلری بریل کوب بریل آز اوزوم بیرمک.

• التَّعْوِينُ [تفعیل]: یاردم بیرمک، بر آدمنک اشته بولوشمق - بر آدمنک الوشینه اورطاقلاشمق - خانون اورتا یاشکه ایرشمک - آطا ایشک آناسینه کوب سیکورمک.

• التَّعْوِيْهِ [تفعیل]: خلقنک حیوا - نلرینه یا که ایگونلرینه آفت و ضرر ایرشمک - بر کشی بر - اورندن چغا آلمیچه یابلوب تورمق - بولچی لر تون بوینچه بول یوروب طاك آلدنده غنه

آرغنه یوقولامق - ایشاک بالاسن قچقرومق - آفة و ضرر ایرشدر مک - بول اوستنده بر بیرگه بورولوب کروب بر آر زمان توقتاب تورمق.

• عَوَّهَ الْقَوْمُ: اصابت ماشیتهم اوزرعهم العاهة.

• عَوَّهَ اللَّهُ فُلَانًا: أَنْزَلَ بِهِ الْعَاهَةَ.

• عَوَّهَ فُلَانٌ: احْتَبَسَ فِي مَكَانٍ.

• التَّعَهُّتُ [تفعیل]: آبدرامق، حیران بولمق، نَعَهْتُ الرَّجُلُ: تحير.

• التَّعَهُدُ [تفعیل]: بر آدم براشنی اوستینه آلوب هر وقت قارا - شدروب کوزانوب تورمق - ایگونلرگه فات قات عیلوب توزانوب تورمق - بر نرسه نی اونونمیچه وقت وقت اشله ب یا که قاراب تورمق - بر آدمنک حالن صوراشوب کیره ک وقتده یاردمنه ایرشوب تورمق، بتو - نله ی طاشلامق.

• تَعَهَّدَ الرَّجُلُ ضِعْفَهُ: أَنَاهَا وَتَرَدَّ عَلَيْهَا وَاصْلَحَهَا.

• التَّعَهُرُ [تفعیل]: زنا کبی بوز - وق اشلر اشله مک.

• تَعَبَّ نَعَمٌ نَعَمٌ: حَيَوَانٌ يَأْكُرُ وَرَغَبٌ اسْتَعْمَالَ أَيْدِيهِ.

• التَّعْيُ [فتحه م]: بو کورمک - سیکورمک - اطمق.

• تَعْيُ الرَّجُلُ: عَدَا.

• التَّعْيُ [غرا]: فی الحفظ الحسن.

• التَّعْيِبُ [تفعیل]: بر آدم بر آدهنی عیب له مک یعنی یامان یا که تو - شش اش اشله ک دیب اشن یا که سوزن یامانغه چغارمق - بر نرسه نی بوزوب عییلی یاصامق.

تَعَيَّبَ فُلَانٌ فُلَانًا: نَسَبَهُ إِلَى الْعَيْبِ.

التَّعْيِيبُ [تفعل]: توه لر طويار- لقدن آزر اق اچمك.

تَعْيِيبَتِ الْإِبِلُ: شَرِبَتْ دُونَ الرِّبِيِّ.

التَّعْيِيدُ [تفعل]: كوز تيدروور- گه نلب كوز لرنی آچوب بيك طاغلاب قارامق - خاتون اوز- ينگ كونداشلری ايله قوللرن سالكوب سالكوب طالاشمق، تاييه نی كيلسه شونی ئەيمك - ظلم قيلمق - آچولانمق.

التَّعْيِيرُ [تفعل]: ايلهك چيلهك كبی نرسه لرنی فائده له نوب تورورغه آلمق.

التَّعْيِيسُ [تفعل]: توه قار الجم آق توسلی بولمق.

التَّعْيِيشُ [تفعل]: طور موش يوللرن توزومك، طور موشده كيرهك نرسه لرنی آنوقلامق - بر آدمنگ طور موشی ييتارلك بولمق.

التَّعْيِيطُ [تفعل]: تهن تير له مك- صواقمق - موبون اوزون بو- لمق - خاتون ياكه حيوان بالا نوغدر ا ترغان بولوبده بر نيچه يل بوكك اوز ميچه تورمق - خلق شاو ايدوب قچقر شمعق - طاش و آغاچدن صو چغوب آقمق ياكه چاير كبی قاتوب قالمق.

تَعْيِطُ الْعُنُقِ: طَالَتْ تَعْيِطَتِ الْمَرْأَةُ: لَمْ تَحْمِلْ سِنِينَ مِنْ غَيْرِ عَقْرِ.

تَعْيِطُ الْمَاءِ: سَالَ. التَّعْيِيفُ [تفعل]: باغو چيلق

قيلمق، كاهن بولمق.

التَّعْيِيلُ [تفعل]: زور لانوب آرلی بېرلی چابقالوب يورومك.

التَّعْيِينُ [تفعل]: بر آدم بر اشكه ياكه بر اورنغه بيلگوله نمك (يعني باشقه آدمگه طعلورغه يول قالدرا ماق) - كوز تيدروور

ايچون طاغلاب قارامق - كوز تيدرمك - كوز ايله قاراب كو- رمك - كوز له مك، كوزدن باز- درمامق - بر نرسه نی كورور ايچون آقرنغه يورونمك - بر نرسه نی بيك آچق هيچ بر شهه سز كورمك - صوصاوتی ايسكو-

روب طوزوب نچكارمك - تيرى اوستونده نچكه گنه سز- قلمر بولمق - بر آدمگه بيلگولى بر نرسه لازم بولمق - بر نرسه بيلگوله نمك. (آنك اور نونده باشقهنی اشلر گه ياكه آلورغه يول قالماق) - قاصق جونلرن كيتهرمك - يارلمق.

التَّعْيِهُرُ [تفعل]: فاسق وفاجر بولمق.

التَّعْيِي [تفعل]: بر كشي بر اشنی بولدرا آمامق، عاجز بولوب قالمق - اش چيتون بولمق.

تَعْيَا الرَّجُلُ بِالْأَمْرِ: عَجَزَ عَنْهُ. التَّعْيِيَةُ [تفعل]: مقصود آكللا- شولمی ترغان چوالچق سوز سويله مك - طابشماق ئەيمك.

التَّعْيِيبُ [تفعل]: بر آدم بر آدمی عيلى ايمك [يعني آنك اشدنه ياكه سوزنده ياكه باشقه بر بيونده كيمچيلك تابهق] - بر نرسه نی بوزوب و كيمه وتوب عيلى ياصامق.

التَّعْيِيبُ [تفعل]: صوقر كشي

قوللری ايله قابشايوب بر نرسه از له مك - او قلمر صاوتيه اوق آلورغه قولنی طقمق - بچاق ايله ياروب از قالدردمق -- بر آدم بر اش اشلر گه باشلامق - بو طالمق، بر گه قوشولمق - قالدرا عفو، قوللر ايله صوقر از له گان كبی قابشانوب ئەيبر از له مك.

التَّعْيِيدُ [تفعل]: عيد ياصامق، بايرام ايمك - عيدغه حاضر بولمق.

التَّعْيِيرُ [تفعل]: بر آدمی برر عيب و خلق آراسنده اويالورلوق كيمچيلگی ايله عار له نر مك،

يوزينه ئەيتوب قزارتمق وتلن كيسمك - آلتونلرنی برام برام اولچاب اولچاولرن قارامق -- اولچاونك درست لكش نيكشروب باشقه ارغه چاغشدروب تيرگوز له ب قارامق.

عَمِيرُ الْمِيزَانِ: قَائِسُهُ وَامْتَحِنُهُ بِغَيْرِهِ لِمَعْرِفَةِ صِحَّتِهِ.

التَّعْيِيشُ [تفعل]: تر كله ندر- مك، ترك حالدنه ياشانمك.

عَيْشَ اللَّهِ فُلَانًا: جَعَلَهُ ذَابِيًا.

التَّعْيِيطُ [تفعل]: قچقرمق، عَيْطُ الرَّجُلِ: صَاح.

التَّعْيِيعُ [تفعل]: اوبلاغان نرسه دن عاجز بولوب قالمق.

التَّعْيِيقُ [تفعل]: قچقرنمق، ناوشلانمق.

التَّعْيِيلُ [تفعل]: بر آدمنگ بالا چاغاسی كويابمك - بر كشي اوزينك بالا چاغاسی ايچون

طرشوب کسب ایدوب آلارنی
تربیه لب تورمق - بر آدمنگ
تربیه سن طاشلاب اوز باشینه
بیارمک - باشقه چغارمق -
حیوانی قار اوچی سز بیارمک -
بر آدمنگ آرزق و تربیه سی
ناچار بولمق.

• التعمین [تفعیل]: عین حرفن
یازمق - قربة نك تككان ییر -
لرندن کیوب صو آقماسون
ایچون بر آز صو صالوب
چلاتوب قویبق - انجو تیشمک
- تخصیص ایتمک، بیلگولمک

(یعنی بر نرسه نی یا که بر آدمی
خالصلا قویبق، که باشقه سینه
بول قالدردماق) - آغاچ چهچک
آطمق - چهچک و یافراقلر
ایله ماتورلانمق - بر آدم بر
نرسه نی بیع عینه طریقیچه
آلمق یا که صاتمق (بر آدمگه
آچه کیره ک بولوب بر بایدن
بورچه سورار، بای بورچه
سورار، بای بورچه آچه
بیرماس بلکه بورچه نه بیر
بیورر صوخره شول نه بیرینی
اوزی اوک آزان بهاغه
صاتوب آلور. مونه شوشی
رهوشچه بورچه صاتونی بیع
عینه دیلر) - صوغش اعلان
ایتمک - حاکم گه نهله کلامک -
تهمت ایدلگان لزاراسندن
عیلیسن تابوب مونه شوشی دیب
بیلگوله ب بیرمک - بر نرسه نی
بیلگوله ب بر کشی گه بیرمک
- بر آدم بر آدمنگ قیلغان عیب
ویامان اشلرن اوزینه نه یوب
یوزن قرارتمق - بیلگوله ب
نیت قیلمق - برار نرسه بیرمک .
• عین الشیء: خصصه من الجملة.

• عین عن فلان: أخبر الحاکم
بعبوبه.

• عین المال لرجل: جعله
عیناً مخصوصة به.
• عین النية فی الصوم: نوى
صوماً معيناً.

• ما عینى شیئا: ما أعطانی.
• التعمیه [تفعیل]: بر آدم بر
آدمگه اوندامک، قیقرمق.

ت - غ

• التغا [رضا، سم]: الضحك.

• التغابن [تفاعل]: صانو آلوده
خلق بر برسن آلداسمق.

• تغابن القوم: عین بعضهم بعضاً
یوم التغابن: یوم القيامة.

• التغابی (تفاعل): بر آدم بله
توروب بلمامش بولمق، آخلا
مامش بولمق.

• التغاریز [جمع]: مفردی
تغریز. ذکرى کیلور.

• التغار [تفاعل]: خلق بر نرسه
اوستونده نار تشمق، هر قایوسی
اوزینه آلورغه ایسته مک.

• التغازل [تفاعل]: بکنلرخانون
قر ایله اویناب سویله شمک
یا که شعر نه یوشمک.

• التغاض [تفاعل]: تغافل ایتمک
کورسده کورمامش بولمق،
کوز یوممق.

• تغاض الرجل عن كذا: تغافل
عنه.

• التغاضی [تفاعل]: کوز قصمق
- بر نرسه نی کورسده کور

مادش بولمق، کوز یوممق.
• تغاضی عنه: تغافل عنه.

• التغاطس [تفاعل]: ایکی کشی
بر برسن صوغه چومرمق -
صوغه چوممق - تغافل ایتمک.

• تغاطس الرجلان: تماقلاً
فی الماء.

• التغاطش [تفاعل]: کورسده
کورمامش بولمق.

• تغاطش عنه: تعامی عنه.

• التغاط [تفاعل]: خلق بر برسن
صوغه چومرمق.

• تغاط القوم فی الماء: تماقلاً.

• التغاغی [تفاعل]: شاوشو ایتمک،
قیقرشمق.

• التغافر [تفاعل]: خلق بر برسنه
مفقرت ایله دعاء قیلوشمق.

• تغافر الرجلان: دعا كل واحد
لصاحبه بالمعفرة.

• التغافل [تفاعل]: غافل بولماغان
کشی غافل بولوب کورنمک،
بلمامش آخلا مامش بولوب

تورمق - بر آدم بر آدمنگ غافل
وقت تبابوب آلدماق - غافل
وقتنده اوستینه کیلوب چقمق -

بر آدم بر نرسدن چنلاب غافل
بولمق، یعنی هیچ کوکلینه
کیلترمیچه بتولله ی اونوتوب

بیارمک - آنط ایتمک کشی نی
آنطن اونوتدروب غافل قیلوب
حانت یاصمق.

• تغافل الرجل: أرى من نفسه
العفلة وليس به.

• تغافل فلان: غفل وسها.

- التَّغَالِبُ [تفاعل]: خلق یا که
باشقەر بر بر سینه غالب بولورغه
طرشقم.
- التَّغَالُطُ [تفاعل]: خلق بر بر سن
باغشدرورغه، آداشدرورغه
طرشقم - یاغلمش بولغه توشو -
رشمک، یولدن یا که توغری
سوز و اشدن بازدرشقم.
- التَّغَالِقُ [تفاعل]: خلق بر نرسه
ده اوزوشوب آفچه قوبوشقم.
- التَّغَالِي [تفاعل]: کوزارامک،
اوزبمق - آغاچ زورایوب
بو طاقلری بشلانمق - جون قیو
لوب بتمک - آرقلانوب ایت
بتمک - بر آدم صانوب آلورغه
اوبلاغان نرسه سینک بهاسن
بهالی تامیق، بهاسن کوبسونمک
- حیوانلر اوزوشوب آشغوب
یورومک - پراقعه آطار ایچون
قولمرنی بیک بوقاری کوناروب
اوق آطشمق.
- تَغَالِي النَّبْتِ: طَالَ وَارْتَفَعُ.
• التَّغَامُجُ [تفاعل]: کیچکنه توه
بالاسی آناسینک آیاقلری آراسینه
کروب سوت ایممک.
- التَّغَامُزُ [تفاعل]: خلق بر بر
سینه کوز لر ایبله اشاره
ایدشمک.
- تَغَامَزَ الْقَوْمِ: أَسَارَ بَعْضُهُمْ
إِلَى بَعْضٍ بَاعْتَنَهُمْ.
• التَّغَامِسُ [تفاعل]: ایکی کشی
بر بر سن صوغه چومرشمق.
- التَّغَامُ [تفاعل]: قایغوسی بولما -
غان آدم قایغولی بولوب اوزن
اوزی کورسانمک.
- التَّغَانِي [تفاعل]: بابومق - خلق
بر بر سینه محتاج بولماق.
• تَغَانِي الرَّجُلُ: صَارَ غَنِيًّا.
• التَّغَاوُرُ [تفاعل]: خلق بر بر
سن اولترشوب ماللرن طالاشمق.
• التَّغَاوُطُ [تفاعل]: بر بر سن
صوغه چومرشمق.
- تَغَاوُطَ الرَّجُلَانِ فِي الْمَاءِ:
تَغَامَسَا فِيهِ.
• التَّغَاوُلُ [تفاعل]: بر نرسه گه
اوزوشوب بارمق - بوکورو -
شمک.
- التَّغَاوِي [تفاعل]: بر آدم
اوستینه خلق جبولشوب بر -
سینه یاردم ایلوب قینامق یا که
اولترمک یا که باشقهچه برار
اش اشله مک - تورلی یاقدن
کیلوب بر بیر گه طوبلانمق -
بر آدم بوزوقلغه طرشمق.
- التَّغَايِبُ [تفاعل]: غائب بولمق،
یوغالمق.
- التَّغَايِدُ [تفاعل]: بوروگان
وقتده یومشاقلقدن آرلی بیرلی
بورغالانوب بوککه له نوب
یورومک.
- التَّغَايِرُ [تفاعل]: اوز گارمک -
بر بر سینه مخالف بولمق - نرسه
لر بر بر سینه اوخشامامق، تورلیچه
بولمق - ایر خاتونی اوستینه ایکنچی
خاتون [کونداش آلوب
کونله شو حاصل بولمق].
- تَغَايِرَاتِ الْأَشْيَاءِ: اخْتَلَفَتْ.
• التَّغَايِبِي [تفاعل]: قوشلر اوچوب
بر نرسه اوستونده تیره لی
ئه یله ننگه لهب تورمق - خلق
بر آدم اوستینه جبولشوب
کیلوب بر بر سینه یاردم ایدشوب
بو آدمی اولترمک یا که برار اش
اشله مک.
- التَّغَبُّ [تفاعل]: هلاك بولمق -
بوزوق وعییلی بولمق.
- التَّغَبُّ [تفاعل]: سم: آچلق -
هلاکک - کر - بوزوقلغ -
عیب.
- التَّغَبُّ [تفاعل]: سم: به مسز اش
- عیب و کیمچیلک - شبهه -
یه مسز نرسه.
- التَّغَبُّ [تفاعل]: بر اشنگ و بر
نرسه ننگ صوکن کونتمک.
- تَغَبُّ الرَّجُلِ: انْتَظَرَ عَاقِبَةَ
أَمْرِهِ.
• التَّغَبَّةُ [تفاعل]: غین کسره.
باء شده ایله: یالغانه شهادت
بیرو - یالغان گواهلغ.
- التَّغْبِرُ [تفاعل]: آرندرمق،
فائده ایتمک - توه ننگ جیلونده
قالدق سوتنی صاومق.
- التَّغْبِشُ [تفاعل]: بالغان دعوی
دعوی قیلمق - ظلم ایتمک -
آلدامق.
- تَغْبِشَ فُلَانٌ أَخَاهُ: ظَلَمَهُ.
• التَّغْبِطُ [تفاعل]: غبطه قیلمق.
- التَّغْبِقُ [تفاعل]: توه لرنی کیچ
صاومق.
- التَّغْبِي [تفاعل]: بر آدم بر آدمی
آکسر کشیلردن صانامق.
- التَّغْبِيَّةُ [تفاعل]: قابلامق - او -
روتمک - قصارتمق - بر نرسه
نی توبندن تامرندن بترمک -
قیونی نوفرارق طولتروب
کوموب قویمق.
- غَبِي الشَّيْءُ: اسْتَصْلَحَهُ.
• غَبِي شَعْرُهُ: قَصَرَهُ.
• التَّغْيِبُ [تفاعل]: بوری صا

رقنی اله کدروب مویوندن
بومق - بر آدم برآشده بهالغه -
سز بولمق - نوغری کیلگانچه
اشلمک - بومرش اوتنه گانده
افراطسز بولمق - دفع قیلیمق
- بوزولمق - سوز سویله گانده
آرتدرمیچه بلکه بر آز کیملک
آخلاشولور رهوشچه آغرنی
جیوب طوبلاب سویله مذک -
بر کون سوت صاوب برکون
صاومیچه قالدرمق.

• غَبِبَ فُلَانٌ عَنِ الْقَوْمِ: دَفَعَهُ عَنْهُمْ.
غَبِبَ الشَّيْءُ: فَسَدَ.

• التَّغْيِيرُ [تفعیل]: طوزان وتو-
فراقغه بویامق - طوزان طو-
زدرمق - نهایل نهیمک یا که قات
قات قایتاروب او قومق - کو-
تارلمک - قوناقغه غبرن آشا-
نمق [غبرن]: بر توبیچکده
اوسکان ابکی خرما]

• غَبِرَ الرَّجُلُ: أَثَارَ الْغُبَارِ.
• غَبِرَ فُلَانٌ الشَّيْءَ: لَطَخَهُ بِالْغُبَارِ.
• التَّغْيِيطُ [تفعیل]: قرققدرمق،
صوقلاندرمق - بر آشتی یا که
نرسه نی هر کم قرغورلق
یا صامق.

• غَبَطَ الرَّجُلُ فِعْلَهُ: جَعَلَهُ مِمَّا يَغْبِطُ بِهِ.

• التَّغْيِيقُ [تفعیل] کیچ بولغاچ
شراب یا که سوت اچرمک.
• غَبِقَ فُلَانٌ فُلَانًا: سَقَاهُ الْغُبُوقَ.
• التَّغْتَرُفُ [تفعیل]: بورون
کوتارمک، زورلانمق، کبرلنمک.

• التَّغْتَعَةُ [دحرجه کبی مصدر]:
فَخِ فَخِ فَخِ ایدوب تاوش ایله

کولمک - آلتون کموش
نهیرلر چلدر دامق، شلترا مق
- ناوشلامق - تسلری قیولغان
قارت کشتی چشلداب سوز
سویله ب سوزاری یاخشی
آخلاشلامق - کوله رگه
تله گان آدم کولون یاشرور
گه طرشمق لکن پرقلداب
تاوشلاب بیارو سبیلی یاشره
آلامق - تلده بولغان آغراق
سبیلی سوزلرنی آچق نهیته
آلمیچه بیک کوچلک ایله گنه
سویله شمک.

• التَّغْتَعَةُ [سم]: چلدر داو، شلتراو
- تسلر قیولوب سوزلرنی آچق
نهیته آلماو - سوزلرنی آچق
نهیتوب بولماز رهوشچه تله
آغراق - کولوچیدن ایشودلگان
فخ فخ فخ.

• تَغَّ تَغَّ تَغَّ [تاء لر کسره لی]:
کولوچیدن ایشودلگان فخ فخ
تاوشی. بیک قاطی کولمه گانده
بولادر.

• التَّغْتِمَةُ [تفعیل]: بوزمق -
آشک ته من بیارمک.

• التَّغْيِيطُ [تفعیل]: آرقلانغان
توله ر یاخشی تریبه ایدلوب آز
آز سیمورورگه، آرقلقرن
بترورگه باشلامق.

• التَّغْدُدُ [تفعیل]: بیزله نمک.

• التَّغْدُرُ [تفعیل]: آرتقه فالمق.

• تَغْدَرُ الرَّجُلُ نَخَلْفَ.

• التَّغْدُنُ [تفعیل]: بوطاق بوگو-
لمک، صغلوب صالونوب تور-
مق - آوشمق.

• التَّغْدِي [تفعیل]: ایرته آشن
آشامق، توشکه چه بولغان آشتی
آشامق.

[توشکه چه بولغان آشتی «عشاء»
وتوشدن صوگ کیچکه تابا
آشالغان آشتی «عشاء» دبلر.]
• تَغْدَى الرَّجُلُ: أَكَلَ أَوَّلَ النَّهَارِ.
• تَغْدَى فِي رَمَضَانَ: سَحَّرَ.
• التَّغْدِيَةُ [تفعیل]: ایرته آشن
آشامق.
• تَغْدَى فُلَانٌ فُلَانًا: أَطْعَمَهُ أَوَّلَ
النَّهَارِ.

• التَّغْدِيدُ [تفعیل]: برکشتی اوزینه
نیگان پایی، الوشتی آلمق -
حیوان ته زنده بیزلر حاصل بولمق.
(صوگنی معنی مجهولاً کیله در)
• تَغْدَى الْبَعِيرُ [مجهولاً]: صَارَ
ذَا غَدَدٍ.

• تَغْدَدَ الرَّجُلُ جُلَّ نَصِيحَةً: أَخَذَهُ.

• التَّغْدِيفُ [تفعیل]: بوله ک
وهدیبه نی کوبایتمک.

• التَّغْدَرُ [تفعیل]: تل توتلوقه میچه
شوب شوما آنط اینمک (بعنی
ایستهسه نی بولسون آنط ایده
بیرمک) - بر آشتی آشاب بترمک.

• التَّغْدُدُ [تفعیل]: سیکورمک.

• تَغْدَدَ عَدَدُ الطَّبِي: وَثَبَ.

• التَّغْدِمُ [تفعیل]: نی نوغری کیله ده
کوب قارامیچه صغر کبی آشامق
- ته م طاتومق.

• تَغْدَمُ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: تَطْعَمَهُ.

• التَّغْدَمُ [تفعیل]: قیچقونمق،
شاو لاق - برکشتی آچولانوب
یامان سوزلر سویله مک.

• تَغْدَمُ الرَّجُلُ: صَاحَ وَصَوَّتَ.

• التَّغْدِي [تفعیل]: طوققلی آش
آشاب طوققلانمق (تهنگه سغوب
اینت و فان آرتدرروب جان

ايباسينك سلامتگن وتركلگن
صافلارلق آزق و آشقه غين نك
كسره سى ايله «غذاء» ديلر. «غذاء»
آشاو نَعْدَى بولادر.

• التَّغْدِيَةُ [تفعلة]: تربيه قيلمق،
طوق قىلاندىروب اوسىدىر مك،
آصرامق - بر آدم بر آدمگه آزق
(غذاء) بىر مك - بر يولى بول
ايتك. طاراتمق، كيسمك. تامردن
قان آتمق.
• التَّغْرُ [فتحه. م]: صاونتك تيشو -
گندن صو آطلوب آتمق -
تامردن قان آطلوب چقمق.

• التَّغْوَرُ [ضمنا. م]: بولوطدن
ياغمور توبى تيشولگان صاوندن
صو آقغان كىبى آطلوب توشمك.
ات بول ايتك.

• نَعَّرَتِ السَّحَابَةُ: انفجرت بالماء.
• التَّغْرَانُ [فتحتات. م، ح]: قازان
قايناىق.
• نَعَّرَتِ الْقَدْرُ: غلَّت.

• التَّغَارُ [شداد و زنده]: قاينى
نوقتا ماغان يارا.

• التَّغَارَةُ: بتون بو كوروى ايله
بو كوروب آغزى كو بو كله نوب
هيچ نرسه گه قارامچه اوق كىبى
آطلوب بارغان توه.

• التَّيْغَارُ [كسره] ج يَأْغِيرُ:
زور له گن - كرلر بوار ايچون
طاس - زور صاوت.

• التَّغْرِبُ [تفعل]: بر كشى
اوزينك ايلندن آيرلوب كىتمك
- چيت بيرلرده بورومك - توغان
ايلدن يراق كىتمك - قوياش
بايوش ياغندن كىلمك - بر

نرسه دن آيرلوب چىتكه كىتمك.
• التَّغْرُدُ [تفعل]: قوشلر صايرامق.
• نَعَّرَدَ الطَّائِرُ: طَرَبَ فِي غِنَائِهِ
وَرَفَعَ صَوْتَهُ.

• التَّغْوَرُ [تفعل]: آطغره لى بولمق
• تَغْرَرُ الْفَرَسُ: كَانِ أَعْرًا.

• التَّغْرَةُ [تفعلة]: تَغْرِيرُ كَبِي
مصدر. ذكرى كيلور.

• التَّغْرَضُ [تفعل]: بو طاق صنمق
لكن اوز ولوب آيرلوب توشمامك.

• التَّغْرُغُرُ [تفعلا]: قازان قاينا -
غانده بقردامق - بر كشى آغزينه
صوقابوب غور غور غور ايتوب
تاماغن چايقامق - تاماق تارلوب
غرداب سويله شمك - غرلداپ
چقچرمق - بورون صندرمق -
جان بىر مك - شيشه آغزندن
بو كوسن صورمق - كوزلر
ياش ايله طولمق - كتوجى
غورلداپ كتويونه باقمق.

• التَّغْرُفُ [تفعل]: بر آدم باينده
بولغان بتون نرسه سن جيوب آلمق

• التَّغْرُقُ [تفعل]: بر نرسه ايچون
توله توله مك بر نرسه نك توله ون
اوستكه آلمق، ضامن بولمق.

• التَّغْرِيَةُ [تفعلة]: جيلم له مك،
جيلم ايله يابشدرمق - بر آدمنى
براشكه قزقدرمق، دردله ندىر مك
- قتور تمق - بر نرسه دن آيورولا
آماز درجه ده بيرلگان بولمق.
(بومعنى مجهولا كيله در)

• التَّغْرِيْبُ [تفعل]: بر آدمنى
توغان ايلندن ياكه تور ترغان
اورونىدن قووب سوروب
يبارمك - بر آدمنى يراق بيرلرگه
كوندىر مك - چىتكه قافمق -
بر آدم اوزى تورلى بيرلرگه

كىدوب گيزوب بورومك -
بوغالمق، غائب بولمق - نوغان
ايلدن آيرلوب برآه لانمق -
قوياش بايوشينه بارمق - طاشلا -
مق - قار ياكه قراونى اوچمه
طاشلاپ آشامق - خانون آق
توسلى وقسارا توسلى [ضد]
بالالر نوغدىر مق ياكه بر قو -
ر صافدن ايكى بالا نوغدىروب
شونك برسى آق و برسى قارا بولمق.

• التَّغْرِيْمُ [تفعل]: آچوقدىر مق،
غَرَّتِ الرَّجُلُ كَلَابَهُ: جَوَّعَهَا.

• التَّغْرِيْدُ [تفعل]: قوش صايرامق.

• التَّغْرِيْرُ [تفعل]: والتَّغْرَةُ

[تفعلة]: بر كشى اوزن ياكه
مالن هلاك بولور لوق
حالگه كىلترمك - قوش قانادلرن
آچوب قاغوب اوچار غه بىلكنمك
- صاوتى طولترمق - بالانك آغى
تشلرى باشلاپ چقمق - آچلوب
آرونوب چقمق.

• غَرَّرَ الرَّجُلُ بِنَفْسِهِ: عَرَضَهَا
لِلْهَلَكَةِ.

• غَرَّرَ الْقَرْبَةَ: مَلَّأَهَا.

• التَّغْرِيْزُ [تفعل]: قىدامق -
كرتمك - چىكرتمكه يومورقا
صالور ايچون قوبوروغن بيررگه
باطرمق - تومك سونن صاوتنى
طاشلامق ياكه سونن بتورور
وقورونور ايچون جيلونن صالغن
صوايله جومق ياكه ايكى صاوم
آراسنده بر صاومنى صاومچه
اوزدرمق سولاي ايدوب سونن
آزاتمق - سيمور سونلر ايچون
صارق وكه جهلرنك سوتلرن
صاومامق.

• غَرَّرَ الْأَبْرَةَ فِي الشَّيْءِ: ادخلها
فيه.

عَرَّزَ الغنم: تَرَكَ حَلِيهَا التَّمَنَ .
(غَنَمٌ: وَاقٍ تَرَكَ يَعْنِي قَوِيٌّ صَارِقٌ،
كهجه.)

• التَّغْرِيزُ [تفعیل. سم] ج -
تَغَارِيزُ: بَرَّاورندن کوجروب
ایکنجی اورنغه اولطرنگان باش
خوما آغاجی.

• التَّغْرِیضُ [تفعیل]: یاخا بوغاز
لانغان ایت آشامق - اویون
کولکوسوز سوبله مک یا که
فاکهه آشامق یاخی حالده
آلمق - یاخی لرن جیمق - صاوغه
صو صالوب طولترومچه قالدردق -
یاخی پشوب بیتکان ییمشلرنی
آغاچدن اوزوب جیمق - بر
نرسه نی آطار ایچون توسه له
ترغان اورن باصامق. [اوق
یا که ملطق ایله آطوب تیدرورگه
اوگرانور ایچون بر نرسه نی
آلغه قوبالرده شول نرسه گه
توسه ب قات قات آطار، مونه
شول نرسه گه «غَرَضٌ» و «هَدَفٌ»
دیلر. بر نرسه نی شولای قیلو
«تغریض» بولادر.]

• غَرَضُ الرَّجُلِ: أَكَلَ اللَّحْمَ
العَرِيضُ.

• غَرَضُ فُلَانٍ: تَفَكَّهُه .
فُلَانٌ بَحْرٌ لَا یَغْرَضُ مَأْوَهُ:
لَا یَنْزِعُ .

• غَرَضُ الرَّجُلِ الشَّيْءَ: جَعَلَهُ
غَرَضًا یَرْمِي إِلَيْهِ.

• التَّغْرِیْقُ [تفعیل]: صوغه باطردق -
اوق آطقان وقتده جایه نك بین
کوبه مو نار تورغه بولا شول
قدر نار توب آطمق - اولترومک -
بر نرسه نی بر نرسه آستنده
کوموب قالدردق.

• غَرَّقَ فُلَانٌ فُلَانًا: قَلَّه .
• غَرَّقَهُ فِي المَاءِ: جَعَلَهُ یَغْرُقُ
فِيهِ.

• التَّغْرِيمُ [تفعیل]: توله ویا که
بورج توله تمک - بولو طیاغ مور
یاغدرمق [صوغخی معنی مجهولا
کیله در.]

• التَّغْرِيرُ [تفعیل]: جوانایمق -
قالونایمق.

• التَّغْرِيلُ [تفعیل]: خاتون قرایله
اویتاب کولوب سوبله شورگه وشعر
ئه توشورگه کوجانمک طرشمق،

• التَّغْرِیةُ [تفعیلة]: بر آدم بر
آدمنگ کیره ک یاراغن بیروب
دشمانغه قارشو صوغشقه کو -
ندر مک - بر آدمنگ اوستونده
بولغان آلاچاقنگ وقتن کیچکد -
رمک، مهلت بیرمک،

• التَّغْرِيزُ [تفعیل]: توه نك سوتی
آزایورغه باشلاغاچ سوت کو -
براک چیولسون ایچون اوچ
صاومنی ایکی گه قالدردق -
کوبایتمک.

• التَّغْسُ [فتحه. سم] بیک نچکه
بولوط.

• التَّغْسِرُ [تفعیل]: اش بو طالوب
چوالوب چیتونله شمک - ارلانه
ترغان جون ومامق ویب
چو ومامق - کول اوستینه آغاچ
وبوطاقلر توشمک.

• تَغْسِرُ العَدِیرُ: وَقَعَ فِیهِ
العِیدَانُ.

• التَّغْسِيسُ [تفعیل]: بوزمق -
خورلامق.

• التَّغْسِيلُ [تفعیل]: بیک قاطی
بیک یاخشی بومق - پاکلامق -
الله تعالی گناهلرنی عفو قیلمق -

خاتون باینه کوب باروب کوب
قیوندردمق.

• غَسَلَ الرَّجُلُ أَعْضَاءَهُ: بِالغِ
فِي غَسَلِهَا.

• التَّغْسِرُ [تفعیل]: زور
صحراء لرغه کروپ بیروب
کیتمک .

• التَّغْسِرُ [تفعیل]: طاشو یا که
طاشو کبی زور عسکر آغوب
کیمک، بتون بیرنی قابلاب
کیلمک بر آدم بر آدمنگ مالن
کوجله ب طالب آلمق - ظلم
قیلمق - بر آدم بر آدمگه برتیچ
کبی قیلونمق - آچولانمق.

• التَّغْسِمُ [تفعیل]: ظلم قیلمق.
• تَغْسِمُ فُلَانٌ فُلَانًا: ظَلَمَهُ .

• التَّغْسِنُ [تفعیل]: صواچینه
حیوان تیزه کلری توشوب شاقشی
لانمق.

• التَّغْسِي [تفعیل]: اوروتلمک -
قابلانمق - کسیم گه طومالانمق
قابلانمق، یابونمق - بر آدمنگ
باشینه بر اش توشمک - خاتونغه
بارمق

• التَّغْسِيَةُ [تفعیلة]: قابلامق -
اوروتمک - پهرده له مک - بر آدم
باشینه بر اش توشورمک.

• التَّغْسِيشُ [تفعیل]: آلداولی
قیلمق، طشدن بر تورلی اچدن
ایکنجی نورلی باصامق - آلدامق
یا که تل ایله یاخشی لقی تله ب
کوخل ایله آنک کپروسن
تله مک.

• التَّغْسِينُ [تفعیل]: اوزوم آغا -
چینگ اوزوملری زور ابورغه
اوسه رگه باشلامق.

• التَّغْضِبُ [تفعیل]: آچولانمق.

- تَغْضَبُ الرَّجُلَ عَلَى فُلَانٍ: له مک - جيور چقلاندرمق - بولوط
توقتاوسز باغور باغدروب
تورمق - صاری مايدہ قوورمق.
• التَّغْطُرُ س [تغفل]: بيك قضان
قولی صاران بولمق - نوغری
بولدن چیتسکه طابمق، صابمق -
آداسمق - کشی اوزینه اوزی
ایسی کیتمک - زورلانمق - کبر -
لهنمک - بخترا ایله یورومک -
آچولانمق.
• تَغْطُرُ س الرَّجُلُ: کان بخیلًا
مَشْدَدًا.
• تَغْطُرُ س فِي مَشِيَتِهِ: تَبَّخْتَر.
• التَّغْطُرُ ف [تغفل]: یوروگان
وقته زورلق الوغلق کور -
سانوب بورغالانوب، چایقالوب
یورومک - کبر لهنمک.
• التَّغْطِشُ [تغفل]: کوزلرنی
قارا باصوب کورو ضعیف -
لهنمک، طومالانورغه باقتلاشمق.
• التَّغْطِطُ [تغفل]: دینگز
دولقلری کونارلوب شاولاب
چایقالمق - بر نرسه طوزمق
طارالوب بتمک - طارالمق،
تورلی یاقغه صاچلمق.
• التَّغْطِطُ [تغفل]: طارالمق -
دینگر دولقونلری قاپاروب
کونارلوب شاولاب چایقالمق -
قازان بقر بقر قاینامق - بر
آدمنک ناوشی قارلوب غرلداپ
سویلهشمک.
• التَّغْطِي [تغفل]: قابلانمق،
اوروتولمک - بر آدم کیممگه
اورالمق یا که کیمینی باشدن
یانبوب قابلانمق - بر آدم باشنه
براش توشوب کیم کبی اوروتمک.
• تَغْطَاهُ الْأَمْرُ: نَزَلَ بِهِ وَغَشَاهُ.
• تَغْطَى الرَّجُلُ بِشَوْبِهِ: اسْتَمْتَرَبَهُ
- تَغْضَبُ الرَّجُلُ عَلَى فُلَانٍ: غَضِبَ عَلَيْهِ.
• التَّغْضُرُ [تغفل]: فکوردن
دونمک - بورولوب قایتوب
کیتمک.
• تَغْضُرُ عَنْهُ: عَدَلْ وَأَنْصَرَفَ.
• التَّغْضُضُ [تغفل]: صوشلمک
[آزایمق] - کیمومک - صویبرگه
سحکم
• تَغْضُضُ الْمَاءُ: تَنَقَّصَ.
• التَّغْضُفُ [تغفل]: بوککه لهنمک
بورغالانمق - آرلی بیرلی چا -
یقالمق - بر آدمگه مال ودولت
خیر وبرکت ابرشمک - کیچ
قار کغوسی بتون نرسه اوستنه
توشوب کیم قابلاغان کبی
قابلامق - قیونک چیتلری بیمرلوب
ایشلوب نوشمک - آچاچ بوطاغی
بوگولمک یا که بوگلوب صنوب
نوشمک - بوکمک.
• التَّغْضِنُ [تغفل]: بوککه لهنوب
بونارلانمک - جورشمق.
• تَغْضِنُ الشَّيْءُ: تَشَنَّجَ.
• التَّغْضِيضُ [تغفل]: بيك ياخشی
یاخی آشلر آشامق - بر آدم مال
ونعمت اچنده طنج طور موشده
بولمق - بر آدمگه مسکین لک
کیلک.
• غَضَضَ الرَّجُلُ: أَكَلَ اطْعَمَهُ
غَضَّةً.
• التَّغْضِيْفُ [تغفل]: یوقاریدن
توبانگه سالوندرمق، صارتمق -
بوکمک - صندرمچه غنه قایرمق.
• غَضَفَ الشَّيْءُ: دَلَّاهُ.
• التَّغْضِيْنُ [تغفل]: توهیتلومک -
گان بالا توشورمک - بونار -
- التَّغْطِيَةُ [تغفل]: قابلامق - اورو
نمک - کیچ قارا کغوسی توشوب
بتون نرسه فی طومالامق - کیچ
قارا کغوسی ایله قابلامق، باچمق
- کیم کیدرمک - یا که کیدرگان
کبی قیلیمق.
• التَّغْطِيسُ [تغفل]: صوغه
چومرمق.
• التَّغْطِيشُ [تغفل]: ایسکه تو -
شورورگه بول یا صامق، اونو -
تقان چاقلرده ایسکه کیلنره
ترغان اش اشلهک - بر اشک
یا که فکرنک یا که سوزنک
بولن آچمق - اشنی بولغه صا -
لمق - پهرده لی نوسه نک پهرده سن
آلمق.
• التَّغْفِيرُ [تغفل]: مغایر صاقرن
جیمق. (مغایر: عرفط ایمه -
ندن آغوب چغا ترغان طانلی
تلمی لکن ئه شه کی ایسلی بر
نوع صاقر کبی بال.)
• تَغْفِرُ الرَّجُلُ وَتَمَغْفِرُ: اجْتَنَى
الْمَغْفِرَ مِنْ شَجَرًا.
• التَّغْفَرُ [تغفل]: صاوت تو -
بسنده قالدق صو آلمق - جیلن -
ده قالدق سوت صاومق حیوان
قالدق اوله نلر تابوب آشامق.
• التَّغْفِقُ [تغفل]: بتون کون
بوینچه شراب اچوب اوزدرمق
- توروب توروب قات قات
اچمک.
• التَّغْفَلُ [تغفل]: بر آدم بر
آدمنک غافل وفتن تابوب آلدل -
مق - بر اشنی اشلهماسکه آنط
ایتکان کشی نک غافل وقتنده
شول اشنی اشلهتوب حانث یا -
صامق - بر آدمنک غافل وقتن
کونوب صاقلاب کوزاتوب
یورومک.

التَّغْيِيرُ [تفعل]: بر آدمگه
«غَفَرَ اللَّهُ لَهُ» ديب دعاء قيلمق
- اور و تمك، قابلامق.

التَّغْيِيقُ (تفعل): يلان ياكه
چاپان چاقغان آدمنى بوقولا
تېمچە دوا لامق - سويله شوب
زرغان آدملرنك سوزلرن
ايشوته ايشوته بوقولامق
يعنى بيك ضعيف بوقولامق -
بوقوسز قالغان كشي بوقولامق.
غَفَّقَ الرَّجُلُ: نام وهو يسمع
كلام الناس.

التَّغْيِيلُ (تفعل): اور و تمك،
قابلامق - بر آدم بر نرسدن
غافل بولغان وقتنده توتوق
غافل قيلمق ياكه غافل ديب
آنامق. (براشنى بتولهلى ايسدن
جغاروب اونوتوب تور و چيغه
«غافل» ديلر)

غَفَّلَ اللَّهُ فُلَانًا: جعله غافلاً.
غَفَّلَ فُلَانٌ فُلَانًا: سماه غافلاً.
غَفَّلَ الشَّيْءُ: سَمَتَرَهُ.

التَّغْلُبُ (تفعل): صوغشوب
كوجلهب بر نرسهنى قولغه كر
تمك، مانك بولمق - آلورغه
تيوشلى بولماغان نرسهنى باشقه
لرني جيگوب آلمق.

تَغْلَبَ عَلَى كَذَا: استولى عليه
فهُرَا.

تَغْلَبُ (تاء فتحه لام كسره
ايله. غير): بر قبيله، كه عمر
رضى الله عنه وقتنده ئه لده اسلا
مغه كيلماگانلر ايدى. آلارغه
جزيه قويارغه نله گاج آلار
جزيه اسمندن قاچوب صدقه
اسمى ايله مسلمانلردن آلورغا -
نك صغفن بيروورگه مصالحه

قىلديلر. نسيته لامك كسره -
سى ايله «تَغْلَبِي» ياكه بعض
وقتده فتحه سى ايله «تَغْلَبِي»
ديلر. بو قبيله نك توب بابالرى
«تغلب بن وائل بن قاسط»
ديگان آدم بولغان. بعض وقتده
«تغلب» لفظلرن قبيله معنى سن
آخلاب «تغلب بنت وائل»
ديما كلرى بار.

التَّغْلُتُ (تفعل): آكسزدن،
ايسكارماسدن توتوق، غافل
وقتده اله كدرمك.

التَّغْلُتُ [تفعل]: بر نرسه كه
يا كه بر آدمگه كوخل بيروب
شونك دردنده يورومك.

التَّغْلُجُ [تفعل]: تيوشسز قول
صوزمق، ظلم قيلمق - تيوشلى
چيكدن چقمق، طغيان ايتك.

التَّغْلُدُ (تفعل): آغو بيك
ايسكوروب بيك يامان آغو -
لانوب آشاغان ساعتى ايله
كشنى اولتره ترغان بولمق.
تَغْلَسُ (ضمًا. غير): الداهية
المنكرة.

وَقَعَ فُلَانٌ فِي تَغْلَسٍ: فِي
الداهية المنكرة.

التَّغْلُظُ (تفعل): قالونايامق -
زورايامق.

تَغْلَظَتِ الْجَرِيْمَةُ: عَظُمَتْ.

التَّغْلُغُ (تفعل): آشوقمق،
تيزلرمك - خوش ايسلى مايلىر
سورنومك - چيتونلك
و آغراقلر كوروب آروب
آزابلانوب بر بيرگه ايرشوب
كرمك - بر نرسه اچينه كرمك.

تَغْلَزَلَ حَبَهُ فِي فُوَادِي. دَخَلَ

فِيهِ
تَغْلَزَلَ الرَّجُلُ: أَسْرَعَ

التَّغْلَفُ (تفعل): بر نرسه
بوقچه ياكه بوقچه كى برطش
ايله طشانمق، بوقچه اچنده
قالمق - پچاق، قلع كى لر
قنغه قوبولمق. پهرده وقابچ ايله
قابلانمق، اور تومك. قابلامق.
تَغْلَفَ الرَّجُلُ: غَشِيَ لِحْيَتَهُ
بالغالية.

التَّغْلَلُ (تفعل): بر نرسه اچينه
كرمك - خوش ايسلى مايلىر ايله
سورنومك.

تَغْلَلُ الشَّيْءُ فِي الشَّيْءِ: دَخَلَ
فِيهِ.

التَّغْلَى [تفعل]: خوش ايسلى
مايلر سورنومك.

تَغْلَى الرَّجُلُ: تَطَيَّبَ بِالغَالِيَةِ.
التَّغْلِيَةُ [تفعل]: قايناظمق - بر
آدم بر آدمگه يراقدن اشاره
ايله سلام بيرومك.

التَّغْلِيْبُ [تفعل]: غالب قيلمق
- بر آدمنى برار نرسه ياكه
اورنغه متغلب ياصامق - متغلب
بولورغه يول قويمق، قارشو
تورمامق.

غَلَبَ فُلَانٌ فُلَانًا: جعله غالبًا.

التَّغْلِيْبُ [تفعل سم]: ايكى اسمده
يورنولگان نرسه لرني برگه
جيوب ئه تيكانده برسنيك اسمى
ايله گنه ئه بتو. (گويا بو اسم
ايباسن باشقه لرغه غالب قيلو -
نغان بولور) مثلا: آنا ايله
آنادن «والدان» و «والدين» ديب؛
آي ايله قوياشدين «شمسين» ياكه

«قمر بن» دیب نه بتوله در.

• التَّغْلِيسُ [تغییل]: بر اورنغه
طاك آلدنداغی قاراغوخو وقتده
کیلمك - یا که شول وقتده
کیمك یورومك - ایرته نمازن
طاك توغاجده اوقومق، کیچ
قاراغوسی کوتارلوب بتماس
بورون و قومق
• غَلَسَ الرَّجُلُ فِي الصَّلَاةِ:
صَلَّاهَا بَعَلَسَ.

• التَّغْلِيطُ [تغییل]: یاغلشدرمق
- ذهنی چووالتوب توغری
فکردن طایدرمق، صابدرمق
- بر آدم بر آدمگه یاغلش اش
اشهدك دیب نه یتمك.

• التَّغْلِيطُ [تغییل]: قالونایتمق -
اشنی چیتونله تمك - طویاس
وجووان اشلهمك - بر کشی آنط
ایتکانده بک نغتوب ایگ زور
سوزلر ایله آنط ایتمك - بر
آدمك آنطن نغدرمق، تأکید
ایتدرمك.

• غَلَطَ الشَّيْءُ: جَعَلَهُ غَلِيظًا.
• غَلَطَ عَلَيْهِ فِي الِيمِينِ: شَدَّ
عَلَيْهِ وَانْكَدَ.

• التَّغْلِيفُ [تغییل]: مندر، نوشاك,
کورپه کبی لرگه طش کیدرمك،
طشلامق - اورندق، اوستال،
ساعت، ششه کبی لرگه اوزلرینه
مخصوص قاب [ЧЕХОЛЬ] ایله
قابلاب قویمق - پچاق، قلیچ
کبی لرنی قنغه قویمق - کتاب
طشلامق یا که اوزینه چاقی بو قچهغه
قویمق - بو قچه وقاب اچینه قویمق
- بر کشی صاقالینه خوش ایسلی
مایلر سورتمك. [گویا خوش
ایسلی مایلردن بو قچه کیدرمك]
• التَّغْلِيقُ [تغییل]: ایشك یابمق -
بیکله مک.

• غَلَقَ الْأَبْوَابَ: أَغْلَقَهَا.

• التَّغْلِيلُ [تغییل]: بر کشی صا-
قالینه خوش ایسلی مایلر سورتمك
- اچق کولمك کیمك.
• غَلَّلَ الرَّجُلُ الْغَلَالََةَ: لَبَسَهَا.

• التَّغْمِدُ [تغمل]: طولترمق -
اوروتمك، قابلامق - بر نرسه نی
خلقدن یا شرور ایچون آستقه
قویوب اوستینه اولطرمق - الله
تبارك وتعالی بر آدمی رحمت
ایله کوممك، رحمت ایله قابلامق
- بر آدمك قیلغان یامانقلرن
کشی گه چغارماق، اوروتمك.
• نَعْمَدُ الْإِنَاءَ: مَلَأَهُ.

• نَعْمَدُ فَلَانًا: سَرَّ مَكَانَ مِنْهُ.
• التَّغْمَرُ [تغمل]: توله لر طویارلقدن
آزراق اچمك - کچکنه کاسه
ایله صواچمك یا که آرنغه اچمك
- خاتون مانور بولسون ایچون
یوزن زعفران واینلك کبی لر
ایله بویامق - حیوانلر بر آرنغه
اولهن اوطلامق.

• تَغْمَرَتِ الْمَرْأَةُ: طَلَّتْ وَجْهَهَا
بِالْعَمْرَةِ لِيَصْفُو لَوْنَهُ.

• التَّغْمِصُ [تغمل]: بر کشی
شادلقلی خبر ایشودوب یالغان
بولوب چغوندن قورقنوب
نورمق، یعنی چن خبر بولوون
نلهب کوتوب نورمق.

• التَّغْمَاضُ [تغمه]: کوز بوممق،
یوقولامق - یوقو.

• التَّغْمِطُ [تغمل]: بر آدمی طوزان
توفراق باصوب اولترمك -
اوروتمك، قابلامق.

• التَّغْمِغُ [تغمل]: مقلداق [آچق
سویله شه آلامق، کشی آخلاماز

ره وشچه سویله شمك] - صوغه
باطقان کشی صو آستنده قچقرومق.
• التَّغْمَلُ [تغمل]: اوله نلر بشلانوب
بر بر اوستلی اوسمك - کیچایمك.
• التَّغْمِيَةُ [تغمله]: ابو توبه سن
آغاچ وتوفراق ایله قابلامق،
یابمق - اوروتمك.

• التَّغْمِيدُ [تغمل]: پچاق، قلیچ
کبی لرنی قنغه قویمق - اوروتمك
- بر آدمك قیلغان عیب ویا-
نقلرن کشی گه چغارماق
اوروتوب قابلاب قالدرمق.

• نَعْمَدُ فَلَانًا: سَرَّ مَكَانَ مِنْهُ.
• التَّغْمِيرُ [تغییل]: اتوب تورنوب
بیارمك، دفع ایتمك - طاشلامق
- صو آز بولغانغه خوره آطنی
کاسه دن گنه اچرمك - یوزینك

نوسی - اتور لانسون ایچون
خاتون یوزن زعفران واینلك
کبی نرسه ایله بویامق - کیمینی
زعفرانغه مانمق - آز ایله ترک کلدنه
بولمق.

• التَّغْمِيسُ [تغییل]: صوغا
باطرمق، چومرعی - توله لرنی
صوغاروب کیتمك - آرنغه اچمك.

• التَّغْمِيزُ [تغییل]: کوز لرنی
بوممق - سوزنی کشی آخلاماز
ره وشچه سویله شمك - بر کشی
اوزی بله ترغان بر اشنه دائم
بولمق - بر کشی آقعی نه بولا-
چاغن آخلاب بلوب قورقنچلی
اشکه یابشمق - صوغه کیلگان
توهنی بر کشی قووب بیارسه ده
اول قووغه قارامیچه کوزلرن
یوموب صوغه کیلوندنه بولمق
- طاوارنی آلوجی کشی طاوارده
بولغان عییلرنی صانو چیغه آخلا-
توب بهانی کیموتورگه صورامق -
شولای صورالغاندن صوگ

بھانی کیموتک، تساهل ایتمک
- بر آدمک عیبلرندن کوز
یوموق، کورمامک.

• التَّغْمِضُ [سم]: یوقو.

• التَّغْمِیمُ [تفعیل]: بولوط کوب
صولی بولمق - قابلامق.

• التَّغْنِیْتُ [تفعیل]: آوریتمق - بر
کشی بر اشدن بر نرسدن
آیرمامق، هر وقت شونک ایله
اوغراشمق - باشمق.

• التَّغْنِشُ [تفعیل]: اچهرگه تله بیچه
اچمک.

• التَّغْشُ بِالْمَاءِ: شَرِبَهُ مِنْ غَيْرِ
شَهْوَةٍ.

• التَّغْضُجُ [تفعیل]: قز قوشیلا-
نوب کویازا، نوب ماتور کو
رنورگه و اوزن اوزی یاراند-
رورغه سویدرورگه طرشمق
قوشانلنمق - ناز لانونب ندل
ایتمک.

• التَّغْجَبُ الْجَارِيَةُ: نَدَلْتُ.

• التَّغْنِمُ [تفعیل]: بر کشی بر
نرسنی، یا که وقتی یا که بر آدم
ایله اوچراشونی قان توگوب
آلونغان مال [غنیمت] کبی صانامق،
شول قدر کیره کلی کوروب
زورلامق - صوغشوب غنیمت.

ایدوب آلمق - بر آدم غنم
(واق تریک یعنی قوی، کهجه،
صارق) آصرامق.

• تَغْنَمَ الرَّجُلُ وَفَتْهُ: عَدَهُ غَنِيمَةً.
• تَغْنَمَ فُلَانٌ: اتَّخَذَ غَنَمًا.

• التَّغْنِي [تفعیل]: کشی اوزن
اوزی بای کورمک، محتاج
توگل کورمک - بایوموق، کوب
مال حاصل ایتمک - جیرلاغانده

ماتور تاوش ایله کویلهب جیرلامق
- خانون قز ایله شعر نه بتوشمک.

بر آدمی ماقتاب یا که خورلاب
[هجو قلوب] شعر نه ایتمک،
جر چغارمق - بر اورنده تورمق

• تَغْنَى الرَّجُلُ: صَارَ غَنِيًّا.
• مَنْ لَمْ يَتَغَنَّ بِالْقُرْآنِ فَلَيْسَ مِنَّا:

بر کشی سعادتیکه ایرشور
ایچون قرآندن باشقه بر نرسه گه
اوزن اوزی محتاج کورسه،
اول کشی بر مسلمانلردن توگلدر.
(بو حدیث تفسیرند تورلیچه
سوزلر بار)

• التَّغْنِيَةُ [تفعیل]: بایوتمق -

احتیاجنی بترمک - کوگارچن
گورلمک - قوش صایرامق -

ماتور تاوش ایله کویلهب جیرلامق
شاعر اوزینک شعرنده بر قز
یا که خانونی ماقتامق - بر آدمی
ماقتاب یا که خورلاب شعر نه ایتمک
- چلدر داب موزیقه آلتلردن
چقغان، کبی طاوش چغارمق -
بر و اتعواش حقتده جر چغاروب
جیرلامق.

• التَّغْنِيمُ [تفعیل]: غنیمت مالندن
تیوشلی الوشدن آرندروب
بیرمک - کوبایتمک.

• التَّغْنِينُ [تفعیل]: باقچه ننگ
آغاچلرن کوبایتوب یا کغراب

شاولاب تورا ترغان یا صامق -
بر آدمک بورونینه برار اش
قیلوب بورون اچندن طونوق
ناوش ایله سویلی ترغان قیلمق.
• غَنِي فُلَانٌ فُلَانًا: جَعَلَهُ غَنِيًّا.

• التَّغْوُ [فتح م]: هلاك بولمق -
قر کولگانن باشورورگه (باشروب
کولهرگه) طرشسه ده اوزن
اوزی نوتا آلیچه پر قلداب
کولوب بیارمک .

• تَغَتَّ الْجَارِيَةُ الضَّحَكَ: أَرَادَتْ
أَنْ تَخْفِيَهُ فَعَلِبَهَا.

• تَغَا الْإِنْسَانُ: هَلَكَ.

• التَّغْوُجُ [تفعیل]: بوگولمک -
آغاچ بوغانی بوگولوب صغلوب
توشمک - بوروگان وقتده
چایقالوب بورغالانونب بورومک
یا که ایسرك توشلی آوا تله
بورومک.

• تَغْوَجَ الْغَصْنُ: تَشَى وَتَعَطَفَ
وَتَمَائَلَ.

• التَّغْوَرُ [تفعیل]: چقورغه نو -
شمک - اویصو بیرگه کیلمک.

• تَغْوَرُ الرَّجُلُ: أُنِيَ الْغَوْرَ.

• التَّغْوِصُ [تفعیل]: خانون ایرن
کیلترماس ایچون حیض وقتی
بولماسه ده حائض لوق دعوی قیلمق.

• التَّغْوِطُ [تفعیل]: حاجت اونار
ایچون خلق کورماسلک بیرگه
چقورغه اینمک - حاجت اونامک.

• التَّغْوَلُ [تفعیل]: نورلی رهوش
و نورلی توسکه کریمک - اش
باشرن و بلوسر بولمق - هلاک
قیلمق - آداشدرمق، صابدرمق.

• تَغْوَلَتِ الْأَرْضُ بِفُلَانٍ: أَهْلَكَتَهُ
- ضَلَلْتَهُ.

• فَلَآءُ تَغْوَلٍ: آچق ازوما یاقلری
بولماغان کشی آداشدرغچ صحراء.

• تَغْوَلَتِ الْمَرْأَةُ: تَلَوْنَتْ.

• التَّغْوَانُ [تفعیل]: صوغشقه با -
رورغه باطرچیلق قیلمق -

صرغشمق - بر آدم هر وقت گناه
وبوزوق اشلرده بورومک.

• تَغْوَنَ الرَّجُلُ: أَصْرَعَلَ الْعَصَا.

• التَّغْوِيَةُ [تفعیل]: آزدرمق،

توغری بولدن صابدرمق -
سوت او بوتوق، قانق باصامق
• التَّغْوِيْتُ [تفعیل]: بر آدم
خلفدن یاردم صوراب «وَأَعْوَانَهُ»
دیپ قچقرمق.

• التَّغْوِيرُ [تفعیل]: دشمان عسکر-
لرن حیضوب قوق - صویرگه
سگمک. بر کشی قچور او بوضو
بیرگه کیلمک - اینشکه اینمک -
قوباش، بولدوز و آی بابوق-
کوندلرنک قوباشی توشلمکدن
آوشمق - بر کشی توش وقتنده
بال ایتر ایچون بر آز بوقو-
لامق - توش وقتینه ایرشمک،
کرمک - بر آز یوقولاب بال
ایتر ایچون بولچی توش وقتنده
برار اورنغه توقساب اینمک -
توش وقتنده کیلمک یا که
کتمک - کوز لر توبکه باطمق.

• التَّغْوِيْسُ [تفعیل]: خرمه آغا-
چینگ آرتوب ترغان به سز
بوطاقلرن کیسوب نوکاره کله مک.

• التَّغْوِيْصُ [تفعیل]: صوغه
چومرمق - صو توبنده گی نرسه -
لرنی چیارغه صو توبینه نوشرمک.

• التَّغْوِيْطُ [تفعیل]: قاوم لرنی
زور زور قیلوب بوطمق -
قیوقازوچی بیک تیرن قازومق.
• غَوَطُ الْحَاْفِرِ الْمُرِّ: اَبْعَدُ
قَعْرَهَا

• التَّغْيِبُ [تفعیل]: بوغالمق (قا-
یدالغی بلونمه گان رهوشچه کوز
آلدندن بوق بولمق) - بر کشی
یامان اسله راشلپ خلق کوز بیه
کور نورگه اوبالوب یا که
قورقوب آلا ردن قاچوب بوغالمق.
• تَغْيِبُ الرَّجُلِ عَنِ الْقَوْمِ غَابَ
عَنْهُمْ لِأَعْمَالِ عَمَلِهَا. (ضروره شعر

ایچون «تَغْيِبُ عَنِ» دینگان روز
«تَغْيِبِي» رهوشنده کیلورگه یازا - ۹۸
باشقه اورلمده «عَنِ» ایله کیلور
گه ریش)

• التَّغْيِثُ [تفعیل]: باشل او اهن
آساب حیوان - سپه ورمک.

• التَّغْيِيرُ [تفعیل]: اوزگارمک
(بر نرسه ایکنچی برره وشکه
کرمک) - آلودرلمق - کوچر-
لمک - بر کشی اوزینک خاتون
باشقه لرن کونله شمک - باشقار
مق، باشقه قیافت یا که باشقه خلق
وطبیعتکه کرمک - بر نرسه بو-
لورغه توشلی رهوشندن آبرلوب
بوزولمق.

• تَغْيِيرُ الرَّجُلِ: صَارَ غَيْرَ مَا كَانَ.
• تَغْيِيرُ الشَّيْءِ: تَحَوَّلَ.

• التَّغْيِيْضُ [تفعیل]: آزابمق - کیمو-
مک - صوشلمک، بیرگه سگمک
یا که هواءغه اوچمق.

• التَّغْيِظُ [تفعیل]: توش وقتنده
قزولق قاطی بولمق، قزمق -
طشقه چغارمیچه اچدن بیک نق
آچولانمق، آچو باغلامق یا که
طشقه چغاروب آچولانمق.

• التَّغْيِيفُ [تفعیل]: براشدن دو-
نمک، درد قابتمق - آط بریاغغه
آوشوب بانطابوب بورومک -
آغاچ بوطاقلری اوکغه صولغه
بوگولوب چایقالمق یا که صا-
لونوب توشمک.

• التَّغْيِيقُ [تفعیل]: کوز طوما -
نلانمق، قارداکغولانمق.

• تَغْيِيقُ عَيْنِهِ: أَظْلَمَتْ.

• التَّغْيِيلُ [تفعیل]: بر کشی اور-
مانده اورنلاشوب تورا ترغان
بولمق - خلق اوزلری یا که

حیوانازی کویلهک - آرسلان
بر اورمانده کروب اوزینه
تورورغه بیر باصاهق - آغاچ
زورابوب بوطاقلری بر رستنه
صرماشوب کوله گالی بواق.

• التَّغْيِيمُ [تفعیل]: بون کوک
بوزی بولوطلاق.

• التَّغْيِيَةُ [تفعیل]: بره قصودنی بر
نرسه صوکنده کیله ترغان
یاصامق - بر نرسه گچیک قویمق -
چیکله مک - بایراق (فِلاَغٌ)
قادامق - قوش بر نرسه اوستونده
قانادلرن جیلبرده توب اوچمق.
• غَايَةُ الْقَوْمِ الْغَايَةُ: نَصَبَ لَهُمْ رَايَةً.

• التَّغْيِيْبُ [تفعیل]: بوغالمق -
قابلاب باشروب قویمق - کوممک
اولا قدرمق.

• التَّغْيِيْبُ [تفعیل]: صوقر کشی
قوللری ایله قابشانوب تیبیر
ازلمک.

• التَّغْيِيْرُ [تفعیل]: اوزگارتمک
(بر نرسه نی ایکنچی رهوشکه
کیاترمک) - توله و تولمک -
بوزمق (باخشی حالدن ناچارغه
کوچرمک) - آلودرلمق - صاچ
صاقالی آغارورغه باشلاغان
کشی آق نوکلرن بولوقمق -
توهسینک بوگی آغر بولغان کشی
بر آز بوکنی طاشلاب چیقل -
له توب بوکن توزاتمک - ایبار
وانغرچاگی جایسز قوبولغان
کشی توشوب توزاتمک، جایلامق.

• غَيْرُ الشَّيْءِ: بَدَلُهُ بَغِيْرُهُ.

• غَيْرُ فُلَانٍ فُلَانًا: أَعْطَاهُ الدِّيْنَةَ.

• التَّغْيِيْضُ [تفعیل]: کیموتمک -
صونی شایدرمک - کوز باشن
آغودن توقاتمق، قوروتوق -

آرسلان بر اورمانغه ایبا له شوب
او بالامق.

• التَّغْيِظُ [تفعیل]: بر آدم بر آدمک
آچون قابار طمق، آچولاندن -
مق - اچندن آچولانورائی یعنی
بونک حقدن اچدن آچوصقلاب
یورورلک اش قیلیمق.

• التَّغْيِيفُ [تفعیل]: اورکوب
قاچوب کیتمک - قورفاق بولمق -
براشدن دونمک، چیکو نمک.

• التَّغْيِيقُ [تفعیل]: مال تلف قیلیمق -
بوزمق، بیمرمک - بوزوقلایق
قیلمق - کوزلرنی قاماشد مرق -
بر آدمک فکری چو والوب میج
بر فکری نوق تورا آلماق،
فکرنندن فایتوب کوچوب
تورمق - قوش بر نرسه اوستنده
یراق کیتمیچه قانانلرن جیلبر -
ده توب اوچمق - کوزنی چیکه
یورمق.

• غَيْقُ بَصْرَهُ: عَطْفُهُ.

• غَيْقُ مَالِهِ: أَفْسَدُهُ.

• غَيْقُ الرَّجُلِ فِي رَأْيِهِ: اخْتَلَطَ
فِإِمَّ يَشْبَهَتْ عَلَى شَيْءٍ.

• التَّغْيِيمُ [تفعیل]: کوک بوزی
بولوط ایله قابلانمق، طومالا -
نمق - قوش بر آدمک باشی
اوستونده قانانلرن چاچوب یا که
جیلبرده توب یراق کیتمیچه اوچوب
تورمق.

• التَّغْيِينُ [تفعیل]: غین حرفن
یازمق.

• غَنَّ الْكَاتِبُ غَمِيًّا: كَتَبَهَا.

ت - ف

• التَّقَاوُلُ [تفاعل]: تقال ایتمک،

فاللاندق.

• تَقَاعَلَ الرَّجُلُ بِكَذَا: تَقَاعَلَ بِهِ.

• التَّقَاتُحُ [تفاعل]: ایکی کشی
خلقدن باشروب اوزار یگنه چش
پش سویله شمک.

• التَّقَاتُفُ [جمع]: شعر کیسه -
کلری.

• التَّقَاتِنُ [تفاعل]: صوغ شمق.

• تَقَاتَنَ الْقَوْمُ: تَحَارَبُوا.

• التَّقَاتِي [تفاعل]: بر کشی بر
خصوصه ابرک یکتک کور -

ساتمک - ایکی کشی بر مسئله ده
اختلاف ایدوب عالم گه فتوی
صورارغه، قایو سوز درست
قایوسی درست توکل لکن حکم
قیلدر ورغه بارمق.

• تَقَاتَى الرَّجُلُ: أَظْهَرَ الْفِتْوَةَ
فِي أَمْرٍ - كَانَ ذَافُتُوهُ.

• التَّقَاتُجُ [تفاعل]: ایکی آباقی
آیروب یورومک.

• تَقَاتَجَ الرَّجُلُ: مَشَى مَسْرَجًا
بَيْنَ رَجُلَيْهِ.

• التَّقَاتُجُ [تفاعل]: بوزوق
وگناه اشنی بر گه له شوب اشله مک.

• التَّقَاتُجِي [تفاعل]: بر نرسه یار
لوب یارق آچلمق - ایکی نرسه
بر برسندن آیروب آرالرند
آچمق حاصل بولمق.

• التَّقَاتُحُشُ [تفاعل]: بوزوق
اشنی یا که بوزوق سوزنی
خلقدن باشومیچه اشله مک - بر
نرسه نک بوزوقلغی آرتمق.

• تَقَاتَحَشَ الرَّجُلُ: أَتَى بِالْفُحْشِ
وَإِظْهَرَهُ.

• التَّقَاخُرُ [تفاعل]: خالق بر بر -
سینه ماقتانوشمق یعنی هر قایوسی
اوزینک ماقتاولی اشلرن سور -
بله مک - ماقتانمق.

• التَّقَادِي [تفاعل]: بر آدم بر
آدمدن یا که بر نرسه دن قورقنوب

صاه لاندق - خالق بر برسی ایچون
جولوب آلورلق توله توله
شمک - بر کشی اوزن صاقلار
ایچون یولداشن دشمانغه تابا
یارمک، آتی فداوقیلیمق - آیبرلمق.

• التَّقَارُّ [تفاعل]: قاچوشمق.

• تَقَارَّ الْقَوْمُ: تَهَارَبُوا.

• التَّقَارُّزُ [تفاعل]: ایکی کشی
بر نرسه ده بولغان اورطاقلغی
بترشمک، آیبرلشمق.

• التَّقَارِصُ [تفاعل]: خالق بر
قیودن نوبت (Черёдь) له شوب
صوالمق.

• التَّقَارُطُ [تفاعل]: اوزوشمق
- بر کشی آشغوب تیزلب
باشهلردن اوزوب کیتمک -

کیچوکمک - قایغولر کوبلا -
یوب بر آدم باشینه بر وقده -
ایرشمک - بر نرسه نک وقتی او -
زmq.

• تَقَارَطَ الْغَزْوُ: فَاتَ وَقَتَهُ.

• تَقَارَطَ الْقَوْمُ: تَسَابَقُوا.

• التَّقَارُقُ [تفاعل]: آیبرلشمق.
• تَقَارَقَ الْقَوْمُ: فَارَقَ بَعْضُهُمْ
عَنْ بَعْضٍ.

• التَّقَارِيحُ [جمع]: بارماقلر
وچلنر آرالرند، غی آچمقلر.
- وای توپاک ماللر، طاوارلر
مفردی تقراج کیله در.

• التَّقَارِيْقُ [جمع]: وای آچهلر

- وای تو بیاک نرسه لر - بر گه
طوبلاناغان نه بیبر لر - بر نر -
سه نی بار غالب حاصل بولغان
کیسه کلر.

• أَخَذَ الرَّجُلُ حَقَّهُ بِالتَّقَارِيْقِ:
اخذهُ اجْزَاءً مُتَفَرِّقَةً لَا جُمْلَةً.

• جَمَعَ تَقَارِيْقَ مَتَاعِهِ: جَمَعَ مَا
تَفَرَّقَ مِنْهُ.

• التَّقَارُّ (تفاعل): صوغشقه بر گه
بر قارا قارشى چقمق.

• تَقَارَّ الرَّجُلَانِ: تَبَارَزَا.

• التَّقَاسُؤُ (تفاعل): بر كشي نك
آردى چقمق - جبل بیارور
ایچون آردن چغارق.

• التَّقَاسُحُ (تفاعل): مجلسده
یاخدان کیلگان آدملرنی صید -
رور ایچون کیخایوب اولطر
شمق، اورن بیر شمك.

• التَّقَاسُحُ (تفاعل): خلق اوز -
لرینك آرالرنده بولغان بر نرسه
خصوصنده غی عهد و تفاقنی بتر -
شمك، بوزارغه قرار بیر شمك -
بوزولمق، بیمرلمك.

• وَتَقَاسَخَ الْقَوْمُ الْعَقْدَ: تَوَافَقُوا
عَلَى فِسْخِهِ.

• التَّقَاسِدُ (تفاعل): خلق بر بر -
سینه آچولانوب کیسولتمك،
آرالری بوزولوب یوروشمی
ویاردم ایدمشی ترغان بولمق.

• وَتَقَاسَدَ الْقَوْمُ: تَدَابَرُوا وَقَطَعُوا
الْأَرْحَامَ.

• التَّقَاسِي (تفاعل): آدم یا که
قوئغز جبل بیارور ایچون
آردن چغارق.

• التَّقَاسِيْر (جمع): مفردى تقسير،

ذکر ایدلور.

• التَّقَاصِحُ (تفاعل): فصیح توگل
آدم فصیح بولور غه کوچانمك.

• تَقَاصَحَ الرَّجُلُ: تَكَافَهَ
الْفَصَاحَةَ.

• التَّقَاصِلُ (تفاعل): نه بیبر لر بر
بر بر سندن آیرلوب تورمق.

• التَّقَاصِيْلُ (جمع): مفردى تفصیل
ذکر ایدلور.

• التَّقَاصِحُ (تفاعل): خلق بر بر -
سینك عیب و گناهلرن فاش
ایدوب اویاطلی ایدشمك، بوز
قزار طشمق.

• التَّقَاصِلُ (تفاعل): ایکی كشي -
نك هر فایوسی «مین سیندن
آرتق راق» دیب دعوی قیلوشمق
- آرتلقغه وجه لر کیلنروب
اوزوشمق.

• تَقَاصَلَ الرَّجُلَانِ: ادعى كُلُّ
أَنَّهُ أَفْضَلُ مِنْ صَاحِبِهِ.

• التَّقَاطُؤُ (تفاعل): صوغشده
دشمانغه هجوم ایتكان صوگ
چیكولوب كیری چیگونمك -
کیچوكمك، صوگغه قالمق - بر
اشدن کیروله مك - بر آدمك
آرقاسی اچكه باطوب كوكر -
کی آغه چقمق، به مسز بوكری
بولمق.

• التَّقَاطِمُ (تفاعل): بر آدمك
سوندن آیرلغان بوزاو و بهتی
لری یاخدان آنالرنه قوشلایوب
آیرلمیچه ایما رگه باشلامق.

• التَّقَاعِيْلُ (جمع): علم عروض
اصطلاحنده شعرنی قارارغه
مخصوص فعلون مفاعیلن... لر.

• التَّقَاعِمُ (تفاعل): ایکی كشي
اوبوشمك (هر فایوسی ایکیچی -
سن اوبمك)

• التَّقَافِحُ (تفاعل): آرقا آرقاغه
اولطر شمق، (تقابل ضدی)

• التَّقَافِدُ (تفاعل): خلق بر بر سن
بوزغالتوشمق، تابوشماق.

• تَقَافَدَ الْقَوْمُ: فَتَقَدَّ بَعْضُهُمْ بَعْضًا.

• التَّقَافِرُ (تفاعل): فقیرك دعوی
سنده بولمق.

• تَقَافَرَ الرَّجُلُ: ادعى الْفَقْرَ
أَوْ اطَّهَرَ الْفَقْرَ.

• التَّقَافِسُ (تفاعل): ایکی كشي
بر بر سینك صاچلرن یا که صافا -
للرن توتوشوب هر فایوسی تارتوب
بیر گه بیارغه تلمك.

• التَّقَافِعُ (تفاعل): كوز لر گه
آق نوشوب آغارمق.
• تَقَافَعَتْ عَيْنَاهُ: ابْضَنَّا.

• التَّقَافِمُ (تفاعل): اش زور اوبوب
چیتونله شمك.

• تَقَافَمَ الْأَمْرُ: عَظُمَ وَاشْتَدَّ.

• التَّقَافِكُهُ (تفاعل): اوبون كو اكو
سوز سوبله شمك - مزاح ایدشمك.

• التَّقَالِجُ (تفاعل): آیاقلرنی
آیروب بر باقغه نابا یا نطایوب
بورومك - فالج ایله خسته لا -
نسق.

• التَّقَالِي (تفاعل): بر كشي باشندن

بت قاراتونی آرزو ایتمك -
بت قاراونی صورامق - خاتونلر
بر بر سینك باشلرن قاراشمق،
بت و سرکه لردن آرولاشمق -
ایشاكلر بر بر سینه اشقنوب قا -
شونوشمق.

• تَقَالَتِ النِّسَاءُ: فَلَى بَعْضُهُنَّ
بَعْضًا.

• التَّقَانِي (تفاعل): خلق بر بر سن
هلاک ایدشمك، بترشمك.

• التَّفَاوُتُ [تفاعل]: ایکی نرسه

بر بر سینه نیک و تیکوز بولماق
- ایکی نرسه بر بر سندن آیر-
مالی بولمق - ایکی کشی علمده
یاکه فضل وادیده یاکه باشقهده بر -
سندن برسی آرتغراق بولوب
مختلف بولمق - ایکی نرسه بر
بر سندن یراقلاشمق، او بوشما
مق - ایکی نرسه بر بر سینه او
خشارغه توش بولا توروب
[برکاوشتک زور ایکیچی سینک
کچکنه بولماقی کبی] اشلو-
چینک بولدقسزلغی آرقاسنده
او خشاماق. بوصیغه تفاعل با-
بدن بولغانغه کوره قیاس بو-
بنجه «او» ضمهلی بولورغه
توش. لکن واونک فتحهسی
ایله «التفاوت» وکسرهسی ایله
«التفاوت» تلفظ قیلمده بار.

• التَّفَاوُحُ [تفاعل]: چهچه کلر-

نک خوش ایسلی آققومق.
• تَفَاوَحَ الزَّهْرُ فَاحَتْ رَوَائِحُهُ
• التَّفَاوُدُ [تفاعل]: اصل لغته
واو اورنونده یاه کیلورگه
توش که «تفايد» کیله در ذکر
ایدلور.

• التَّفَاوُصُ [تفاعل]: بر بر سندن
آیرلمق.

تَفَاوَصَ السَّمَانُ تَبَايَنًا.

• التَّفَاوُضُ [تفاعل]: ایکی کشی
بتون مالدرنده اورطاق بولوب
هر بر اشته بر بر سینه تیکوز
حقوقده بولوشمق - خلق بر بر
سینه اورطاقلاشوب یاردم اید-
شمک - خلق بر اش خصوصنده
سوزگه کرشمک.

• التَّفَاوُهُ [تفاعل]: خلق سوبله
شمک.

• التَّفَاهُمُ [تفاعل]: خلق سوبله-

شوب بر بر سینک مقصودلرن
وفکرلرن آکلاشمق.

• التَّفَايِدُ [تفاعل]: فائده ایدسینک.

• تَفَايِدَ الْقَوْمِ: أَفَادَ كُلُّ مَنْهُمْ الْآخَرَ.

• التَّفَايِشُ [تفاعل]: ماقتانوشمق.

• تَفَايَشَ النَّاسُ: تَفَاخَرُوا.

• التَّفَا [فتحتا، ح]: بیک فاطم

قزوب آچولانمق.

• تَفَى الرَّجُلُ: أَحْتَدَّ وَغَضِبَ.

• التَّفِيْمَةُ [امیره ورننده]: وَالتَّفِيْمَةُ:

بر نرسه نیک وقتی وزمانی - اثری.

• التَّفَوُّدُ [تفاعل]: او ط قزو

قانبوب یالقونلاب یانمق.

• تَفَادَتِ النَّارُ: تَحَرَّقَتْ وَتَوَقَّدَتْ

• التَّفَوُّقُ [تفاعل]: یارلمق آیرلمق.

• التَّفَوُّلُ [تفاعل]: فاللانمق. [برار

نرسه نی کورگان چاقده یاکه

ایشوتکان چاقده کیله چکده

خیر بولاچاغینه بوراب امید

باغلامق)

• تَفَالَّ الرَّجُلُ بِكَذَا: تَيَمَّنَ بِهِ

ضد تطير.

• التَّفَوُّمُ [تفاعل]: توه باشل اولهن

ایله آغزن طولترمق.

• تَفَامَ البعيرُ: مَلَأَهُ مِنَ العُشْبِ.

• التَّفَايُ [تفاعل]: یارلمق - یار-

غالانمق - چاظاماق.

• تَفَايَ القَدْحُ: تَصَدَّعَ.

• التَّفْهِيْلُ [تفاعل]: بر آدهنی برار

نرسه ایله فاللاندرمق. تَقَال

فیلدرمق.

• التَّفْهِيْمُ [تفاعل]: طولی ته نلی

وخالون بولمق - کیگایتمک -
چيله کنگ آغزن زور باصامق

- زورایمق - آرتدرمق.

• فَمَّ الشَّيْءُ: وَسَعَهُ.

• التَّقَمَّتْ [تفاعل]: تلمک - اووا-

لمق، صفالانمق.

• تَقَمَّتْ الشَّيْءُ: تَكَسَّرَ.

• التَّفْتِاحُ [تفاعل]: آچلمق - بر

کشی اوزنده بولغان علم وفضیلت

نی خلقغه کورساتور ایچون

خالق آراسنده ماقتانوب علم

مسئله لرنده شاپرمق - بر کشی

علم یا که مال ایله بر آدمگه

احسان قولن اوزایتمق - چهچک

توبمه لری یارلمق، آچلمق.

• تَفَتَّحَتِ الأبوابُ: فَتَحَتْ.

• تَفَتَّحَ الرَّجُلُ فِي كَلَامِهِ: جَاهَرَ

بِهِ مَفْتَحًا بِمَا عِنْدَهُ مِنَ العِلْمِ وَالأَدَبِ.

• التَّفَتُّحُ [تفاعل]: قاشسز بوزو

کلر (بالدای) کیمک.

• تَفَتَّحَتِ المِراءُ: جَعَلَتْ فِي

أَصَابِعِهَا الفَتَّخَةَ.

• التَّفَتَّرُ [تفاعل]: قابارغان نرسه

شیلیمک، قابارو باصلمق - آچو

قایتمق - ضعیف له نسک.

• التَّفَتَّرُ (جعفر ورننده) ج تَقَاتَرُ:

دفتز.

• التَّفَوُّعُ [تفاعل]: آیزلوب جه-

نیچلوب یارلمق - تشر ایله

تشره نوب یارلمق.

• التَّفَتُّقَةُ (دحرجه کبی): پا کلا-

نغاندن صوگ شاقشی لانمق - بر

کشی خاتون قزسوزلرن طکلاب

یوروب شولارنی سوبله مک.

• التَّفَتُّافُ [فتحه] ج تَفَاتُفٌ

وَتَفَاتُفُونَ: خاتون قز سوزلری

آردندن یوروب شولارنی

خلقغه سوبله وچی کشی.

• التفتق [تفعل]: باره الانمق -
بار لوق.

• تفتق الشيء: شقق.

• التفتك [تفعل]: بر آدم هيچ
كنگه كيشاشه چه بر اشكه كوشمك
يا كه كوشكان اشده دائم
بولمق.

• التقتل [تفعل]: يب ايشولمك -
بورلمق - بر اشدن بوشاب
بورولوب كيمك.

• التفتن [تفعل]: بر آدمنى فتنه گه
توشورمك ياكه توشورورگه
طرشمق.

• تفتنته النساء: اوقعهه فى
الفتنة اى الضلال والاثم.

• التفتى [تفعل]: بالا زور لارچه
قيلونمق - قز بالا اوزن اوزى
زور لارچه توتوب اير بالالر

يانينه چغوب اويناودن قارتو -
نمق - بر آدم بر خصوصه اير
لك و بكتلك كورساتمك - يكت
بولمق - يكتلر گه مناسب الوغلقده
بولمق - قارت كشى يكتارچه
قيلونمق.

• التفتية [تفعلة]: قز بالانى اير
بالالر ايله اويناودن طوب
ايوگه بابوب چارشاو آستنده
توتمق - اوسوب ييتكان بالانى
بالالقدن چغاروب زور لارچه
معامله قيلمق.

• فتيبت البنت [مجهولا]: خدرت
وسرت و منعت من اللعب مع
الصبيان.

• التفتيت [تفعل]: او واطمق -
توبوب واقلامق.

• فتمت الشيء: كسره و دقه.

• التفتيح [تفعل]: آچمق.
فتح الأبواب: فتحها.

• التفتيح [تفعل]: بارماق بوو -
نلرني يومشاتمق، صلاحق -
بار ماقلرغه قاشسز بوزوكلر
كيدرملك.

• التفتير [تفعل]: قاينار صوتى
صووتوب پشرماسلك حالگه
كيدرملك - قزولقى باصدمق،
سورلدرملك - قابارغانى شيلدر -
ملك - آچونى آزابتمق - ضعيف -
له ندرملك آردرمق و بالوقدرمق -
بولوط بر اورندن كيتيمچه
توقتاب توروب باوارغه آنو -
قيلانمق - قاطىنى يومشاتمق -
كوجسزله ندرملك.

• التفتيش [تفعل]: آقتارونوب
ياكه خلقدن صوراشوب ازله
مك - يكشرمك.

• التفتيق [تفعل]: يارمق -
نگوانگان نرسنك تگلورن
سوتوب كيسهك كيسه ككه
آبرغالامق - برشعركم معنى لرن
قصه چه آچق ره ووشده بيان
قيلمق.

• التفتيك [تفعل]: جون ومان
تمك.

• فتك القطن: نفضه.

• التفتيل [تفعل]: يب، باو، آرقان
وسائر لرنى ايشمك.

• التفتين [تفعل]: فتنه گه تو -
شورمك - خانون ياكه قز
اوزينك ماتورلغى ياكه باشقه چه
برار ماقتاولى صفى ايله بر ايرنى
قزقدروب (صوقلاندروب)
اوزينه عاشق باصامق.

• التفت (فتحتا، ح): بر آدم،
اوزاق زمانلر صاحن مايلامچه

وتارامچه توتو سيبلى صاحى
كرله نوب بر برسينه اوقماشوب
كيزله نگان و تنى كوله نگان
وقولطق و باشقه بيرلرنده كى
جونلرى كيترلمه گان، طرناقلىرى
كيسولما گان حالده بولمق،
بونداين آدمگه تاءنك فتحسى

وفاءنك كسره سى ايله «تفت» ديلر.

• التفت [فتحتا، سم]: كر - ما -
بلايمچه و تارامچه توروب
صاچنك كرله نوب كيزله نوبى -

احرامده وقتده حج قيلو چيلارغه
حاصل بولا ترغان حال، كه
بتون تن كرله نوب صاچ كيز -
له نوب، صاقال، ميق، طرناق
وسائر جونلر اوزا بودن عبارت.
الله تبارك و تعالى احرامدن

بوشانعاچ شول تفت حالن آر -
ولارغه بيوروب: «ثم ليقتوا
تفتهم» ديمشدر، بو آيت تفسيرينه

علماء لغه اختلاف ابدوب بعضلرى:
«تفت اوزى شول مذكور حالنى

آرولودن عبارت.» و بعضلرى:
«تفت ديب مذكور حالگه، نه يتوله،

اما آنى آرولاو «ازالة تفت» بولادر،
آيت كرىمه ده مضاف حذف

قيلونمش، اصلده «ليقتوا ازالة
تفتهم» بولغان» ديلر. بو اورنده

«ليقتوا» لفظى «ليودوا» معنى -
سندهدر. بو تفتنى آرولاو

كوبدن تيشلى بولسه ده احرام
سببلى گه كيچكوب ترغانغه كوره

قضاء لفظى ايله تعبير ايدلگان.
تفتنى آرولاو: ميق و طر -

ناقلىرى كيسوب صاچ و صاقالغه
باشقه اورنلردن جونلرني كته -

روب صاحى مايلاب تاراب
بتون نه ننى پاكالودن عبارتدر.

• التَّفْجِجُ [تفعل]: آرد رملق - آغرا بيلمق.
 • التَّفْجِجُ [تفعل]: اچله مك - آستارلامق.
 • التَّفْجِجُ [تفعل]: طاك يارلمق - چيشمه يار اوب صو آطلوب چقمق، آقمق - بر آدم چومار دانه آطلوب ترغان چيشمه كبي بومق.
 • التَّفْجِجُ [تفعل]: زور لاندق، كبر له نمك - بولوط ياغمور ياغار غه باشلامق.
 • التَّفْجِجُ السَّحَابُ بِالْمَطَرِ: تَفْجِجُ بِهِ.
 • التَّفْجِجُ [تفعل]: بر آدم اوزينك باشينه يا كه ايكنجى بر آدمك باشينه ابرشكان قايقولى اشلر كه صفراق - آهواه ايدوب قايقورمق.
 • تَفْجِجُ فَلَانٌ: تَوَجَّعَ لِلْمَصِيبَةِ.
 • تَفْجِجُ فَلَانٌ لِفُلَانٍ: تَوَجَّعَ لَهُ.
 • تَفْجِجُ الرَّجُلُ: تَلَهَّفَ وَتَأَسَّفَ.
 • التَّفْجِجُ [تفعل]: وادى كيڭايمك.
 • التَّفْجِجِيَّةُ [تفعلة]: چيتكه قاقمق - يرافلانق - ياشرن نرسهنى آچمق، كشف ايمك.
 • التَّفْجِيرُ [تفعل]: بر آدم بر آدمنى فاجر ديمك (يعنى بوزوق بولده يورى ديب سويله مك) - چيشمه چغارمق - آغار ايچون بوللر ويلغهر اشلهب صو آغزmq.
 • التَّفْجِجُ [تفعل]: ره نجونمك، صفراقمق - يوراگن ئهرتمك، صزلاندرمق.
 • التَّفْجِيلُ [تفعل]: كيڭايمك.
 • فَجَّلَ الشَّيْءَ: جَعَلَهُ عَرَبِيًّا.
 • التَّفْجَاحُ (نَاءُ ضَمِّهِ، فَاءُ شَدِّهِ اِبْلَه) ج

• تَفْأَفِجُ: آلما. [ببميش] بردانه آلماغه «تَفْأَعَةٌ» ديلر. تَفْأَعَةٌ نَكْ مِصْرِي بردانه كچكنتاي آلما معنى سنده «تَفْأَعَةٌ» كيلهدر.
 • شَجَرُ التَّفْأَاحِ: آلما آغاچلرى.
 • التَّفْأَاحِانُ [تفاح تئبئس]: بو - طلرنك گه وده گه توناش تئان باشلرنده بولغان ايكي سويك باشى ياكه يك زور آلما كبي بولغان ايتلر. اولطرغان و قدده آلا ر اوستئبئنه اولطرلادر. بزده ... بيتى نروكلرده الماچ ديبه لدر.
 • التَّفْأَاحِ [تفعل]: ايكي آياقتى آيروب اولطرمق.
 • التَّفْأَاحِشُ [تفعل]: ئهشه كى سو - زلر سويله مك - بر آدم خاقمه سوكنو كبي ياهان سوزلر ايشوتدرمك - گناه اش اشله مك.
 • التَّفْأَاحِصُ [تفعل]: نيكشروب ازله مك.
 • تَفْأَاحِصَ عَنْهُ: بَحَثَ عَنْهُ.
 • التَّفْأَاحِلُ [تفعل]: بيمش آغاچى بيمش بيم ماسكه باشلامق [گويوا ايرلردن بولوب كيمك] - ايرلرچه قيلونمق - آبغر لانمق - بر آدم طوباس كيملر كيوب بيك نچكه بولماغان اشلر غنه آشاب توبان طوره وشقه رضا بولوب تورمق.
 • التَّفْأَاحِيَّةُ [تفعلة]: بر كشي سوز سويله گانده سوزلرن برار مقصودنى آخلاقلا تورلوق ايدوب سويله مك (يعنى آچق ئه بئماسه ده سوزينك كيدشدن برار مقصود آخلاقلا شولمق. صدقه تله گان كشي نك صدقه ئولبلرى توغر بسنده كيلگان آيت

وحد بيلرنى سويله رگه باشلامقانى كبي) - قازانغه آشقه تهم بيرگا - نلرنى كوب صالحق.
 • فَحِي الطَّبَاحُ القِدرُ: كَشْرُ اَباز بَرها.
 • التَّفْأَاحِجُ [تفعل]: زور لانمق يور و كان وقتده او كچه اري ايكي چيتكه نابا آيروب آياق بارماقلى بر بر سينه نابا بور ولوب يورومك - آياقلىرى آيрумق.
 • التَّفْأَاحِشُ [تفعل]: يه مسزله مك، آلاما باصامق.
 • فَحِشَ الشَّيْءَ: شَنَعَهُ.
 • التَّفْأَاحِيمُ [تفعل]: كومر ايله قاراغه بويامق، قارالانمق - كيج قارا كغوسنده بولغه چمماينچه قاراغغو وقتنى اوزدروب ياقتى بولا باشلامق يورومك.
 • التَّفْأَاحِثُ [تفعل]: عجب له نمك - بئختير ايله يورومك - كشي نك اوزينه اوزى ايسى كيتمك.
 • التَّفْأَاحِثُ [تفعل]: اشدن چيگونمك - صو كغه قالمق.
 • تَفْأَاحِثُ الرَّجُلُ: تَأَخَّرَ.
 • التَّفْأَاحِثُ [تفعل]: زور لانمق كبر له نمك.
 • تَفْأَاحِثُ فَلَانٌ: تَعْظَمَ.
 • التَّفْأَاحِثُ [تفعل]: زور لانمق - ئهشه كى سوز و بامان اشلر اشله مك.
 • التَّفْأَاحِثُ [تفعل]: آنو فلانمق - كور كام كيملر كيونمك - صا - لماق و آغر بولمق
 • التَّفْأَاحِثُ [تفعل]: ياردم ايتما - مك، ياردمنى طاستلامق - خلق آراسن آيрумق - طاراتمق - بر قبيله خلقن اوندا گانده فخذ فخذ

• التَّفْرُشُ [تفعل]: بر نرسه او - ستنده قوش قانادلرن جايوب ياشه چيلبرده توب تورمق - بر كشي خلق ايله كوركام معا - بلهده بولمق. [گويا اوزن اوزى آلاغه توشاك كيبى قيلمق]

• التَّفْرُشُحُ [تفعل]: سوت صا - ودرور ايچون توه آياقلرن آيروب تومق.

• التَّفْرُصُ [تفعل]: نوبت تابق. • تَفْرِصُ الرَّجُلُ الْفُرْصَةَ: اصابها.

• التَّفْرِطُ [تفعل]: باشقه لردن اوزوب آلفه كيمك - بر نرسه نك وقتى اوزوب كيمك.

• تَفَرَّطَتِ الصَّلَاةُ فَاثَاقَتَهَا. • التَّفَرُّعُ [تفعل]: آغاچك بو - طاقلرى كوبايمك - بو طاقلانق - بر توبدن چقان مسئله لر كو - بابوب تورلى له نمك - بر كشي خلقغه نل بيدرمك، سوكمك خورلامق - بر آدم باشقه لردن اوستون بولمق - بر آدم الوغ درجه لى ياخشى خاتون ابوله نمك - بر آدم بر قبيله دن ابوله نوب گويا شولاردن بر بو طاق بولمق - بر نرسه نك اوستينه نمك - آغا - چدن بو طاق چقان كيبى بر اشدن بر اش يا كه بر مسئله دن تاغن بر مسئله كيلوب چقمق.

• تَفَرَّعَ الْأَمْرُ عَلَى أَمْرٍ كَذَا: تَرَبَّ عَلَيْهِ.

• التَّفَرُّعُ [تفعل]: فرعون كيبى بولمق - اولهن قاطى لا شوب

اوزايمق - بر آدم طغيان ايتمك. ظلم قيلمق.

• تَفَرَّعَ الرَّجُلُ عَلَى صَاحِبِهِ: طَعَى وَتَجَبَّرَ.

• التَّفَرُّغُ [تفعل]: بوشامق - بر آدم بر اشده آرتغراق اجتهاد ايدوب اشلهر ايچون باشقه اشلرنى نوقتانوب قوبوب تورمق يعنى بتون كوچن شوخار بيرمك.

• تَفَرَّغَ الرَّجُلُ لِأَمْرٍ كَذَا: بَدَّلَ مَجْهُودَهُ فِيهِ وَتَخَلَّى عَنْ غَيْرِهِ.

• التَّفَرُّقُ [تفعل]: خاق آيرلاشوب طائفه طائفه بولمق - ايسكى نرسه بر برسندن آيرلمق - نرسه لر طوزمق، طارالمق.

• تَفَرَّقَتِ الْأَشْيَاءُ: تَبَدَّدَتْ.

• تَفَرَّقَ الْقَوْمُ: صَارُوا فِرْقَةً فِرْقَةً وَلَمْ يَجْتَمِعُوا.

• التَّفَرُّاقُ (ناء وفاء كسر لى، راء سده ايله): تفرق كيبى مصدر.

• التَّفَرِّقَةُ [تفعلة]: تفریق كيبى مصدر يا كه اسم مصدر. ذكر ايدلور.

• التَّفَرُّقُ [تفعل]: جورشمق - قصلمق - بارماقلر شارنلانمق. (بارماق شارنلانوغه «فَرَقَعَهُ» ديلر. يقال فَرَقَعَ الرَّجُلُ أَصَابِعَهَا فَتَفَرَّقَتْ.)

• التَّفَرُّكُ [تفعل]: كيمگه نيگان بلچراق او بولمق، بارماقلر ايله قوبارلمق - سويله گانده يا كه يور و گانده خاتونلر چه بوككه - له نوب بورغالانوب تورمق

• التَّفَرُّجُ [تفعل]: افرنج لر كيبى بولمق، آلاچه سويله مك يا كه تورمق يا كه بر ار اش قيلمق.

• تَفَرُّجَ الرَّجُلُ: تَشَبَّهُ بِالْأَفْرَجِ.

• التَّفَرُّقُ [تفعل]: توه نك قو - لاغى تورمق - بوزولمق.

• تَفَرُّقَ الشَّيْءِ: فَسَدَ.

• التَّفَرُّوقُ (ضمه، سم): خرما دانه سينك صاباغنه تيوب ترغان بيرنده گى كچكته گنه اوبا.

• التَّفَرُّهُدُ (تفعل): بالا سيمو - رمك، طازارمق، طولمق.

• التَّفَرُّيُّ [تفعل]: يارلمق - آير - لمق - بر اورندن صو چيشمه له نوب قايناب چقمق.

• التَّفَرِّيَةُ [تفعلة]: كيسمك - يا - رمق - طورامق - كيسمك آستارينه مسخ قوبمق، طون و طولوب باصامق.

• التَّفَرِّيْمُ [تفعل]: باغرغه صوغوب توقنوب پاره پاره قيلمق.

• التَّفَرِّيْحُ [تفعل]: آچمق - يارمق - ايسكى نرسه آراسنده آچقلى باصامق - كيسمك بيك قار تابق - بر آدمك قايقولر لر بترمك، قايقولر نندن قونقارمق - كوكلن آچمق - آيرمق.

• فَرَجَ اللَّهُ الْغَمَّ عَنْ فُلَانٍ: أَذْهَبَهُ عَنْهُ.

• التَّفَرِّيْحُ [تفعل]: سادلاندرمق.

• التَّفَرِّيْحُ [تفعل]: قوش چي چغارمق - يومورقا يارلوب اچندن چي چقمق - قورقو بتمك، كوكل طنچلانمق - تورمق

(ضد) - چپی توسلی ضعیف بولمق - ایگون طارماقلانمق (گویا تو بلمرندن چپی لری چقمق) - آغاچ اوزینک توبندن اوراندی لر، تارماقلر چقارمق - براسنک صوخی نرسه بولاجاغی شبهلی بولوب تورغاندن صوگ آچق معلوم بولمق.

• **بَاضٌ فِيهِمُ الشَّيْطَانُ وَفَرَّخَ:** آلا آراسنده شيطان يومورفا سالوب چپی چقاردی یعنی آلا ردن شيطان آیرلمیچه یا - نارنده تورادر. **فَرَّخَ القَوْمُ:** ضَعُفُوا وَصَارُوا كَالْفَرَّاحِ.

• **فَرَّخَ الامرُ:** اسْتَبَانَتْ عَاقِبَتُهُ بَعْدَ اشْتِبَاهِ.

• **التفرید [تفعیل]:** بر آدم وزینه توشلی اشلرنی اشلهر ایچون یا که عبادت ایچون خلقدن آیرلوب تورمق - بر آدم علوم دینه ده عالم وفقیه بولمق - بر آدم بالغز اوز فکرنده بولمق، کشی دن فکرو کیکاش آلاماق

• **التفریز [تفعیل] و التفرزة [تفعلة]:** بر نرسه نی کیسوب آیرمق - فکرو کیکاشنی آیروب آچق نه یتمک.

• **التفریس [تفعیل]:** صارقلرغه فرس اوله نی آشاتمق - بر تقچ حیوانغه آزق طاشلامق - بر حیوانتی بر تقچلرغه آزق بو - لورلقی بیرده قالدردمق.

• **التفریش [تفعیل]:** چایمک - توشه مک - قوش قانادلرن آچوب یا که جیلمر ده توب بر نرسه اوستنده اوچمق - ایگون صا -

باقلری جایلوب اوسوب یافراقی و بوتاقلری اوزایمق - بورقه طاش توشه مک - ایگون تارماقلانمق

• **فَرَسَ الدارَ:** بَلَّطَهَا.

• **التفریص [تفعیل]:** آیاق کیمینه کونی اوستینه تیمور ایله صرغالاب بیزه کله مک.

• **التفریض [تفعیل]:** بر آدمک ماللرنده زکات نبوش بولمق - کبرنکله مک - کیسه مک - فرض قیلیمق

• **التفریط [تفعیل]:** نبوش بولغان اولچاودن آرقیلیمق اولچاودن آرتق قیلوغه «افراط» دیه لر -

• **کیمچلیک ایتمک:** یوراکله ندرمک باطر لاندردمق - طاراتمق، طو - زدرمق - ایلچی بیارمک - آلدای بیارمک، آلدای قیلیمق - الله تعالی بر آدم اوستوندن آغرقلر نی بترمک - بر نرسه دن طیولوب شول اشنی طاشلامق - آغا اوزمق - بر آدم بر آدمی افراط قیلوب ماقامق یا که خورلامق [ضد] - بر اشدن عاجز بولوب ضایع ایتمک.

• **التفریع [تفعیل]:** طاو باشینه منمک - طاودن توبان توستمک [ضد] - بر کشی خلق آراسنده زور بولمق - آیرغلامق - طاراتمق - آغاچ بو طاقلر چقارمق - بر آدم بر مسئله دن بر نیچه یاخا مسئله توغدرمق - بیر بو - زنده گیزمک - بر نرسه نی ایکیچی بر نرسه صوگنده ایباروب کیله تورغان یاصامق - بر نرسه نی بر نرسه صوگینه قریمق - نوه نک ایگ بر نیچی بالاسن قربان قیلوب بوغازلامق. (بو بالاغه فرغ دیلر -

• **التفریع [تفعیل]:** طاو باشینه منمک - طاودن توبان توستمک [ضد] - بر کشی خلق آراسنده زور بولمق - آیرغلامق - طاراتمق - آغاچ بو طاقلر چقارمق - بر آدم بر مسئله دن بر نیچه یاخا مسئله توغدرمق - بیر بو - زنده گیزمک - بر نرسه نی ایکیچی بر نرسه صوگنده ایباروب کیله تورغان یاصامق - بر نرسه نی بر نرسه صوگینه قریمق - نوه نک ایگ بر نیچی بالاسن قربان قیلوب بوغازلامق. (بو بالاغه فرغ دیلر -

• **التفریش [تفعیل]:** چایمک - توشه مک - قوش قانادلرن آچوب یا که جیلمر ده توب بر نرسه اوستنده اوچمق - ایگون صا -

جاهلیتده اصنام ایچون بوغازلی تورغان بولغانلر. رسول اکرم نهی قیلغان)

• **التفریح [تفعیل]:** بوشاطمق - صو قیوهق - اغزمق - الله تبارک ونعالی بر آدمگه صبر بیومک.

• **فَرَّغَ الظَّرْفَ:** أَحْلَأَ.

• **فَرَّغَ الدماءَ:** أَرَقَهَا.

• **التفریق [تفعیل]:** و التفرقة [تجریه وزنده]: ایکی نرسه آراسن آیرمق - خلقتی آیرغا - لایق طائفه طائفه یاصامق یا که بتونله ی طاراتمق - مال طوزدرمق - طاراتمق - قورقمق - نفاسلی خانوغه سونده بشرلگان خرما وسائرلر صالحونغان بولامق آشاتمق - طاراتی ایله طارامق.

• **تفرقة یا که تفریق نك جمعی:** تفریق کیله در. ذکر ایدلدی.

• **التفریک [تفعیل]:** بوغان وقتده کیمنی اومق - کیسیگه نیگنده کیوب قاطقان بلچراقنی طرناق و بارماقلر ایله اووب قیوب بترمک، اشقومق - ایرخا - تونن یا که خاتون ایرن سویمامک.

• **فَرَّكُهُ امر آتة:** ابغضته.

• **فَرَّكَ المَخاطِعَ عن الثوب:** حَكَّهُ عَنهُ.

• **فَرَّكَ ثوبه:** دَلَّكَهُ عند الغسل.

• **التفریه [تفعیل]:** توه دردی بالا توغدرمق.

• **التفرز [تفعیل]:** کیم بر تقالانمق - یارغالانمق.

• **تفرز الثوب:** تخرق.

• **التفرز [تفعیل]:** چشون حالگه آغرلقه توشمک. (نونک تفسیرنده اختلاف بار.)

• التَّغْرِيرُ [تغییر]: تمك - اومق - بارغالامق - واطمق.

• التَّغْرِيعُ [تغییر]: قورقمق - بر آدمك كوكلندن قورقونی بترمك، طنچلاندرمق.

• فَزَعَ فُلَانٌ فُلَانًا: أخافه.

• فَزَعَ اللَّهُ عَنِ فُلَانٍ: كَشَفَ عَنْهُ الْغَزَعَ وَالذَّرَعَ.

• فَزَعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ [مجهولاً]: كَشَفَ وَأَزِيلَ فَرَعَهُمْ.

• التَّفْسُؤُ [تغییر]: خلق آراسنده آورو طارالمق - بر آدم بر آدنك آرقاسینه طاباقی اورمق، صوفمق - کیم ایسکوروب سه لهه له نمك - بر تقالانمق.

• التَّفْسِئَةُ [تغییر]: كَيْمَنِي طُوذِرُوبٌ سَهْلَمَه يَا صَاق - بر تقالانمق.

• التَّفْسِخُ [تغییر]: مجلسکه صو - کندن کیلسگان کشی لرنی صیدرور ایچون اولطرشقان کتیلر کیخابوب اولطرشمق، یعنی بر آز آرتقه چیگوب حلقه - لرن زورایتمق - کیخایمك.

• التَّفْسِخُ [تغییر]: تیرینك جونلری ایوب چروب قیولوب توشمك (چانیلی حیوانلرنك جونلری قیو - اوده بولغظ استعمال ایدولمیدر.) چرمك - طوزمق - حیوان آغر بوك كوتارودن عاجز قالمق. - اوله كسه نك تیری وسویا كلری تلوب چرمك.

• التَّفْسِيرُ [تغییر]: تفسیر ایدونی صورامق.

• تَفْسَّرَ فُلَانٌ فُلَانًا عَنْ كَذَا: سَأَلَهُ أَنْ يَفْسِّرَهُ لَهُ.

• التَّفْسِرَةُ [تغییر]: تجربه وزنده | آورونك ششیدن آلونغان صاری

صویا که صاونقه جیولغان بولی، که بو صاری صویا که بولی قاراب طیبیلر آورونك نرسه لکن ودواء لرن بیان ایده لر - بر نرسه نك حالن آخیلانورلق رهوش وقیافت وباشقه تورلی دلیل لر.

• التَّفْسِيقُ [تغییر]: فاسق بولمق، توغری بولدن چقمق - عصیان ایتمك.

• مِنَ تَفَقُّهٍ نَفْسِي: فَهَمَهُ بِلْمَا گَان كَشِي، فَهَمَهُ دَعْوَى قَيْلِسَه فَسِقٌ بَوْلِينَه نَوْشَار.

• التَّفْسِيءُ [تغییر]: التَّفْسِئَةُ.

• التَّفْسِيحُ [تغییر]: بول ایتهر ایچون آیقلرنی آیرمق.

• التَّفْسِيحُ [تغییر]: کیخایتمك - مجلسکه بر آدمی صیدرور ایچون اورن آچوب کیخابوب اولطرمق.

• التَّفْسِيحُ [تغییر]: بوزمق - طوزدرمق - چرتمك.

• التَّفْسِيدُ [تغییر]: بوزمق، افساد ایتمك.

• فَسَدَ الشَّيْءُ: أَفْسَدَهُ.

• التَّفْسِيرُ [تغییر]: آچق آخلا - شولماغان سوزنی آچق آخلا - توب بیرمك، بیان قیلمق - باشرن نرسه نی آچمق - پهرده كوتارمك،

• فَسَّرَ الْكَلَامَ: بَيَّنَّهُ وَأَوْضَحَهُ.

• التَّفْسِيرُ [سم] ج تَفْسِيرٌ: قرآن آیتلرن بیان قیلغان كتاب، بعض عالملر تفسیر ایله تاویل ایکیسده بر معنی ده دیه لر اما

کوبراك عالملر «تفسیر ایله تاویل آراسنده آیورما بار. تاویل، برنیچه معنی نی آخلاب بولورلق بر سوزدن مقصود بولغان معنی سینی تعین قیلو.

تفسیر: مقصود آچق آخلاشولمی ترغان چیتون سوزلردن مقصودنی آچق آخلائو» دیگانلر. قرآن آیتلری قصه غنه سوزلر ایله یک

کوب ویک تیره ن معنی لرنی آخلائقانه کوره نادان کشی لر آخلاب بتوره آلما بلر بلکه

آلار عالملرنك شول آیتلرنی اوزون اوزون کتابلریازوب یا که نلاری ایله سویله ب آچق آخلائتوب بیرو لرنه محتاج

بولار. الله تبارك وتعالی اوزینده بلما گانلر که بلما گانلردن صورارغه بیور مشدر. مونه شوشی عالملرنك

اوزون اوزون سوزلر ایله بزگه آیتلرنی آخلائتولاری «تفسیر» بولادر. تفسیر یازلغان کتابقه ده «تفسیر» دیب بیوروتلر.

• التَّفْسِيقُ [تغییر]: بر آدم بر آدمگه فاسق دیمك - آزدرمق، فاسق یاصامق.

• التَّفْسِيلُ [تغییر]: بر آدم صا - نوچینك ئه بیر سن بو ناچار دیب

خورلامق - بر آدم بر آدمك بیرگان آقچه لرن بوزوق (فالشوی) آقچه لر تابمق یا که بوزوقه صانامق - بر خاتون

ایرن کیلتر ماس ایچون «منیم حیض وقم» دیب یالغانلاب قتولمق.

• التَّفْسِيحُ [تغییر]: توه سوت صا - ودرور ایچون یا که بول ایچون آیقلرن آیرمق.

• التَّفْشِخُ [تَفْعَلُ]: سوت صاولغانده
حيوان آياقلرن آيروب توتوق -
خاتونغه باقن باروق.
• تَفْشِخُ جَارِيَتُهُ: جامعهها.

• التَّفْشِخُ [تَفْعَلُ]: قالون طوپاس

آلما كيم كيمك - بر آدمك
صاج و صافلانده آق توكلر
كوبايك. بتون بيرينه طارالمق -
بر آدمك نهنده قان كوبايك
- بر نرسه كوبايوب تيره باغينه
طارالمق - بالقاولانمق - بالوقمق
خاتونك آياقلى آراسينه كروب

باقن باروق - بر نرسهك اوستينه
منمك - بالار كوبايك - بر آدم
ايولر آراسينه كروب بوغالوب
كيمك.

• التَّفْشِخُ [تَفْعَلُ]: كيمگه او -
رالوق.

• تَفْشِخُ بَشُو بِهِ: نُوَسَّحَ بِهِ.

• التَّفْشِخُ [تَفْعَلُ]: پهرده و چارشاو
قورمق - صواقمق - ايوله نمك,
خاتون آلمق.

• التَّفْشِخُ [تَفْعَلُ]: كيجايك -

خلق آراسنده آورو طارالمق
- كاغز اوستونده قارا جايك
- هر كمگه علوم و بيلگولى بولمق.

• تَفْشِخُ الْمَرَضُ بِالْقَوْمِ وَتَفْشِخُ
الْمَرَضُ الْقَوْمَ: كَثُرَ فِيهِمْ.

• تَفْشِخُ الْمُدَادُ فِي الْقُرْطَاسِ:
انْتَشَرَ فِيهِ.

• تَفْشِخُ الْقَرْحَةَ: اتسعت.

• التَّفْشِخُ [تَفْعَلُ]: بول اينر
ايچون آياقلى آيروب.

• التَّفْشِخُ [تَفْعَلُ]: بر فكردن
دونمك - بر اشدن چيگونمك -

آياقلى آيروب توتوق.

• التَّفْشِخُ [تَفْعَلُ]: بوونلرني
بووشاتمق - ضعيف له نمك,
سهليره مك.

• التَّفْشِخُ [تَفْعَلُ]: بر آدمنى
بووقو باصوب اشدن ايرلر مك,
بالقاولاندرمق - بر نرسهك
اوستينه نمك - قابلامق.

• التَّفْشِخُ [تَفْعَلُ]: پهرده و چارشاو
قورمق.

• التَّفْشِخُ [سَم]: ج تَفْشِيلُ:
صاوغاندن صوك جيلونده قالدق
سوت.

• التَّفْصِخُ [تَفْعَلُ]: بيك استا
وشوما سويله شمك, بيك فصيح
بولمق - فصيح بولماغان كشي
فصيح لغه كوچانمك - فصيح لرغه
اوخشامق, آلاجه سويله شمك -
بر عرب فصيح لغن آرتدرمق.

• تَفْصِخُ الرَّجُلُ: كَانَ عَرَبِيًّا
فَارَادَ فَصَاحَةً.

• التَّفْصِخُ [تَفْعَلُ]: آفمق.
• تَفْصِدُ دَمَهُ: سَال.

• التَّفْصِخُ [تَفْعَلُ]: طوزمق,
طارالمق.

• تَفْصِخُوا عَنْهُ: تَفَرَّقُوا عَنْهُ.

• التَّفْصِيلُ [تَفْعَلُ]: بوطارلانمق,
كيسهك كيسهك آبرغالانمق,
• التَّفْصِيمُ [تَفْعَلُ]: بتوللهي آيروب
كيتمچه گنه صنمق - چاتنامق -
كيسلمك.

• التَّفْصِيلُ [تَفْعَلُ]: چتون حالدن
وقاطى لقدن قولمق - باودن
اچتمق بورچ لردن آرولانمق
- بر آدم بر آدمدن آيولمق,
اچتمق قولوب كيمك - بر
نرسهك نهايه سينه ابرشمك.

• تَفْصِي فُلَانٍ مِنَ الشَّدَّةِ وَتَفْصِي

عَنِ الشَّدَّةِ: تَخَلَّصَ مِنْهُ.

• تَفْصِي فُلَانٍ مِنْ فُلَانٍ وَتَفْصِي
عَنْهُ: بَانَ وَتَخَلَّصَ.

تَفْصِي الشَّيْءُ مِنْ كَذَا: تَفَلَّتَ.

• التَّفْصِيَّةُ [تَفْعَلُ]: بر آدمنى بر
حالدن ياكه بر آدمدن قوتقارمق
- بر آدمنى بورچ لردن آرولامق
- بر نرسهنى بر نرسهدن آيروب.

• تَفْصِي الرَّجُلِ اللَّحْمَ عَنِ الْعَظْمِ:
خَلَّصَهُ وَأَبَانَهُ.

• التَّفْصِخُ [تَفْعَلُ]: سوت
اوستوندن كوبوكلى بتوب
آرولانوب آچلوب قالمق -
آچق و صاف بولمق.

• التَّفْصِيدُ [تَفْعَلُ]: بر آز صو
ايله جيتوب قويمق - بر بيرگه
بر آز صو جيلومق.

• التَّفْصِيدُ [سَم]: يارق.
• فِي الْأَرْضِ تَفْصِيدُ السَّيْلِ:

تَفْصِي

• التَّفْصِصُ [تَفْعَلُ]: يوزوكه
فاش اولمق - كوزنى آچوب
بر نرسه گه توبه ب قارامق.

• التَّفْصِيعُ [تَفْعَلُ]: بر آدم بر
آدمگه نرسه ياكه مال بيرمك -
بر نرسهنى بر نرسهدن چغارمق
- چي چيقتى بارماق ايله قصقالاب
قابغن صويمق, قويتارمق - تاوش
ايله ياكه تاوش سرغنه جيل بيارمك
ضرطه قيلمق.

• التَّفْصِيلُ [تَفْعَلُ]: بر نرسهنى بر
نرسندن آيروب بولغان تورلى آيروب -
لرغه آيروبمق - كيسلمكنى كيم
ايدوب كيمك, تىگارگه
آنوقلامق - بيان قيلمق - بر
مقصودنى آكلانقان و قنده قصقه غنه
ئيتيمچه هر كم آكلارلاق ايدوب

اوزون سوبله مك - ايتچي بوغا -
 زلاغان حيواني بو طار لاق،
 كيسه كلب قويمق - انجو و جو -
 هر لرني ترومگه ترگان وقنده
 هر بر ايكي انجو ياكه ايكي
 مرجان و مويونچاق آراسينه
 ايتچي توسده بولغان بر جوهر
 قوبوب ترومق فاصله فاصله قيلمق
 • التَّفْصِيمُ [تفعليل]: صندرمق -
 كسمك.
 • التَّفْصِيحُ [تفعليل]: جون توبلري
 آغارلق بولمچه تبرله مك، تبر
 ايله بر آز بوشله نمك - كيسك -
 يمك - ماي ايله طلوب بارغالانمق
 - سيموز حيوان آرقلانوب تهنى
 چقور چاقور قالمق يعنى ماي ايله
 طولغان بيلرلى بوشاب قالمق.
 • تَفْصِيحُ الرَّجُلِ عَرَفًا: جون
 توبلري تبر ايله بوشله ندى،
 لكن تبر آغار در جهده بولمادى.
 بونداغى «عرفا» فاعلدن تحويل
 ايدلگان تمييزدر، كه اصلده
 «تَفْصِيحُ عَرَفُهُ» ديمك بولادر.
 • التَّفْصِيضُ [تفعليل]: طارالمق -
 خلق بر بيردن طار الشوب كيمك.
 • التَّفْصِيضُ [تفعليل]: توه بولى
 بو طارينه چه چره ب آغوب توشمك
 - طارالمق.
 • التَّفْصِيلُ [تفعليل]: هيچ نرسه
 قارشوشنك بولماينچه وقارشوشنده
 هيچ بر نرسهنى كوتمچه و اميد
 ايتماينچه انعام واحسان قيلمق -
 اشلهرگه واجب بولماغان اشنى
 فضل طر يقنچه اشله مك - بر آدم
 اوزنده بولغان مال و نعمت ياكه
 علم و ادب ايله باشقه لر دن آرتق
 بولمق - باشقه لر دن آرتق بولماغان
 كشى آرتقلق دعوى سنده بولمق
 - بر آدم اوزينك فضل واحسان

ايرشدر وب خلق ممنون قيلمق -
 بيلرورگه واجب بولماغان بر
 نرسهنى بر آدمگه فضل واحسان
 قيلوب بيلر م - بر كشى فضل
 واحسان ايله باشقه لر دن اوستون
 بولمق - خدمت كيملري كيمونمك
 - برقات اچكي كولماك ايله گنه
 قالمق - كيمنى توشح ايتمك.
 (شوشى «تفضل» دن آلونغان
 صيغه لرني بو كون عربلر آراسنده
 استعمال بيك كوب. بزنگ آراده
 «كرم قيلوگوز» و «رحيم ايدگوز»
 ديگان سوزلر نه يتوله ترغان
 اورنلرنگ كوپسنده عربلر امر
 صيغه سى ايله «تَفْضَلُ» و «تَفَضَّلُوا»
 استعمال قيلالار. بو اورنلرده
 نه يتولگان «تفضل» مذكور
 معنى لرندن برنجى ياكه ايتنجى
 معنى سنده بور وتولگان بولادر.
 مثلا: «ابوگه كروگوز، اولطرگوز،
 آشاگوز، اچگوز، توتوگوز،
 آلوگوز» ديه چك بيلرلرده بزده
 ادبى رهوشده نه يتولسه «كرم
 قيلوگوز» ياكه «رحيم ايدگوز»
 كى سوزلر نه يتولر. عربلر
 شول اورنلرده غالبا «تَفَضَّلُوا»
 استعمال قيلالار. بونداغى «تَفَضَّلُوا»
 احسنوا الى بائنا مكم ما ار جو نمكم»
 معنى سنده در. مخاطب بونك
 جواننده بزده ادبى رهوشده نه يتسه
 «رحمت» ديه در. عربلرلرده غالبا
 «اللَّهُ يَتَفَضَّلُ عَلَيْكُمْ» ديه لر.
 • التَّفْضِي [تفعليل]: كموش آلمق
 ياكه كموش استعمال قيلمق -
 كموشله نمك. (بو اصلده تَفْضِيضُ
 بولر ب ايتنجى ضد باءغه آلو -
 شد - لغان ديلر.)
 • التَّفْضِيحُ [تفعليل]: طاك
 اطوق طاك توغمق.

• وَصَّحَ الصُّبْحُ: طَلَعُ.
 • التَّفْضِيضُ [تفعليل]: كموشله مك،
 كموشكه مانمق - كموش ايله
 زينت له مك.
 • التَّفْضِيلُ [تفعليل]: بر آدمنى
 بر آدمدن ياكه نرسهنى نرسه دن
 آرتقراق (افضل) ياصامق - بر
 آدم ياكه نرسه نك باشقه لر دن
 اوستون و آرتق بولماق ايله
 حكم قيلمق - اوستون و آرتق
 كورمك - آرتدره ق.
 • التَّفْطُرُ [تفعليل]: بارلمق - آغا -
 چنك يافراق نوبمه لرى بارلوب
 يافراقلانور غه باشلاقمق - بيلر
 اوله نلر چغاروب بارغالانمق
 يعنى اوله نلر اوسدرمك.
 • التَّفْطِنُ [تفعليل]: آخلامق -
 سوزگه توشوشونمك
 • تَقَطَّنَ لِكَلَامِهِ: تَفَهَّمَهُ.
 • التَّقْطِيحُ [تفعليل]: خرما آغا -
 چلري تلقيح ايدلمك - بر نه بيلرني
 كيسك اينلى ياصامق - پچاق ايله
 آغاج ياكه چبق بونمق.
 • فَطَّحَ النَّخْلَ [مجهولاً]: لُقِّحَتْ.
 • التَّقْطِيرُ [تفعليل]: افطار قيلدره ق -
 افطار قيلورلق آش بيلر م -
 ياره ق.
 • التَّقْطِيسُ [تفعليل]: اولنرمك -
 بر كشى نك عيلرن بوزينه
 بهرمك، بوزن قزارنمق و بو -
 رنوسن صندرمق - چوكچ ايله
 چوكچله ب نيمورنى ياصى لاقمق.
 • التَّقْطِينُ [تفعليل]: آخلانمق -
 توشوندرمك - معلم بر بالانى
 ياشى تربيه ايدوب آخلى
 و اونكون بالا ياصامق.
 • فَطَّنَهُ بِالْأَمْرِ وَقَطَّنَهُ إِلَى الْأَمْرِ

لوب چپی چقمق، یومورقا بو -
رناق - صتمق.

• التفتع [تفعل]: سلكونمك،
تیرهنمك - بالا اوسوب حرکت
لهنه باشلاق - اوچقه یافراقی
قولوب اوستینه ایکنجی اوچ
ایله صوغلوب شارنلانمق -
یارلمق.

• التفتق [تفعل]: ناوشنی ناماق
توبندن چغاروب سویلهشمك.

• التقمم [تفعل]: بر آدم بر آدم
نك اياك وصافالندن تومتق.

• التققه [تفعل]: آكلامق -
اوگر انمك - علم فته ايله مشغول
بولمق - فقه توگل آدم فقه لك
دعواسنده بولمق.

• التقيقح [تفعل]: ات بالاسی
كوزلرن آچمق - آچلمق -
گول چه كلری آتمق - آغا
چنك یافراق توبمه لری یارلوب
یافراقلانورغه باشلامق.

• التفقير [تفعل]: چقور قازیمق
- آغاچ اولطرتور ایچون قازیمق
- تیشمك - بر آدم هر ایتولگك -
نتی اشلهمك.

• التقيقص [تفعل]: اینزمك،
چهچمك - یومورقا صتمق.

• التقيقط [تفعل]: فقط دیگان
سوز یازمق [فقط: «شولغنه»
بوندن آرتق بوق» معنی سینی
آخلانادر].

• فقط الحساب: كتب عليه
لفظ فقط بعد تعیین مقداره
خشیه تزویر.

• التقيقع [تفعل]: معنی سوز سوز
لر سویلهشمك - آغزنی طولتروب
سویلهشمك - فوقی شارطلا -

سز کیلماکی ده بار زفر وز -
نده بولادر.]

• التفتة [تفعل]: فاه فته ايله :
كچكنه قورت

• التفاف [شداد وزنده] ج
تغافرن: پەس وتوبان كسی -
خلقدن بر صارق، ایکی صارق
صواب چوب بوروجی.

• التغان [كسره، فاه شده لی]:
وقت.

• هو جاء تغانه: بوقته وحینه.
• ائی علی تغانه: علی حینه.

• التفقو [تفعل]: صتمق - كوز
چغارلمق - یارلمق - بولوط
باغمولرن قیومق - بر كسی
بیک سیموروب مابلری یارلمق
- بيمش قابقلری یارلوب بيمش
اوستكده چقمق.

• التفتة [تفعل]: كوز چغارمق
- تیشمك - چوبان، صتی، بچه
كبی لرنی صتمق - یومورقا
صتمق، یارمق.

• التفتح [تفعل]: آچلمق - سو -
زگه نل آچولوب كوب سو -
یله شوب كیتمك.

• التفتد [تفعل]: تیرلر یاكه
حیوانارنی بارلری یوقلری
دیب نیکشروب قاراب چقمق -
یوغالغان نرسه نی ازله مك.

• التفتق [تفعل]: بیر تیگوزسز
چقور چافری بولمق - چقور
قازیمق - بیک چیتون مسئله لرنی
آخلارغه طرشوب علم آلمق.

• التفتس [تفعل]: تیرسكه نه -
یله نمك آستی اوست بولمق.

• التفتص [تفعل]: یومورقا یار -

و فطنه للأمر: فهمه اياه.

• التقطع [تفعل]: بر آدم بر نرسه
نی چیکدن طش یه مسز ونه شه -
کی نامق.

• تقطع الرجل الشيء: وجده
قطعا ای شدیداً فی الشئ.

• التفتيع [تفعل]: براشی یاكه
نرسنی چیکدن طش یه مسز
و آلاما ونه شه کی قیلمق.

• قطع الشيء: صيره قطعاً.

• التفتع [تفعل]: تیر له مك،
آشوقمق.

• التفل [تفعل]: اشلهمك.

• التفتي [تفعل]: یامانلق واوصا -
للقده آغولی یلان کبی بولمق
- برکشی اوزن نانوماز ایچون
قیافت آلوشدرمق.

• التفتية [تفعل]: یلانغه اوخاشلی
ناما صالمق.

• التفتيل [تفعل]: شعرنك وزن
قارار ایچون آیرغلامق.

• فعل البيت: قطعه.

• التفتيم [تفعل]: طولترومق.

• التفتيم [تفعل]: چهچه کلر
آچلسق، یاراق.

• التفت [ضمه. سم] ج تفتة [ناه
كسره، فاه ایکیسیده فته ايله]:
طرنای آستنده چولغان كمر.

• تمالك: آچولانوب سوگوب
یتوله. «بعداً وقدر الك» معنی سنده

• التفتة [ضمه، فاه شده لی]: ضعیف
وناچار گونده لی یه مسز خاتون

- آنا ات (Cyka) - بر نوع
صچقان [صوخنی معنی ده فاه شده

بیرلردن اچقنوب قتلوب کیتمک
- بر آدم بر آدمی توتار ایچون
یاکه اولتورور ایچون اوستینه
سیکرمک - ایسکه مه سدن کیلوب
چقمق - بر آدم بر نرسه گه یاکه
بر آدمگه وبر اشکه صاغنمق،
تلب سویوب آرزو قیلنمق.

تَقَلَّتْ الرَّجُلُ إِلَى كَذَا: اَشْتَقَى
إِلَيْهِ.

التقلح (تقلع): بارغالانمق -
آرالقلر آچلمق.

تَقَلَّجَتْ قَدَمَهُ: نَشَّقَقَتْ.

التقلح [تقلع]: بر آدمنک صا-
لقون چیل ایله آیاقلاری قوللری
یارلمق.

التقلحس [تقلل]: بالار کبی
قیلر نطق - چاقرلمیچه مجلسکه
باروب کرمک.

تَقَلَّحَسَ الرَّجُلُ: نَطَّقَلَ.

التقلسف [تقلل]: فلسفه ایله
مشغول بولمق.

تَقَلَّسَفَ الرَّجُلُ: تَعَاطَى الْفَلَسَفَةَ.

التقلص [تقلع]: قتلومق -
اچقنمق.

التقلطس [تقلل]: بر آدمنک
بورونی یاصی وکیچیچه بولمق.

تَقَلَّطَسَ أَنْفَ الرَّجُلِ: اَنْتَسَعَ.

التقلع [تقلع]: یارلمق - یارغا
لانمق.

تَقَلَّعَتِ الْبَيْضَةُ: اِنْفَلَقَتْ.

التقلع [تقلع]: اووالمق.

التقلل [تقلل]: تبختر ایله یو-
رومک - جیلوننک ایمچاک باشلری

قارالب بالا توغدرور وقت
یاقلاشمق - بر آدمنک صاچی

بیک قارا ویک بودرله نوب

ایتمک فائده له نمک. (فاککه: یاخا)

اولگورگان هر تورولی بيمش.)

التفكير [تقلل]: اویلامق، بر
نرسهده باش یور و تمک.

فَكَرَ فِي الشَّيْءِ: تَفَكَّرَ فِيهِ.

التفكير (تقلل): آبورمق -
چیشمک - بر نرسهده بر نرسهده

آرولامق - علم عروضه بحر
دائرلرن توزومک، چغارمق

قوتقارمق - اچقندر موق.

التفكير [تقلل]: اویون کو-
لکو سوزلر ایله خوشلاندر -

مق - فاککه آسانمق.

فَكَرَ الرَّجُلُ أَصْحَابَهُ: أَطْعَمَهُمْ
الفاککه.

التفل [فتحه. ضن]: توكورمک.

التفل [ضمه] والتفائل [غراسم]:
توكوروك.

التفل [فتحنا. ح]: بر آدمنک
وزاق قیونمیچه آرولانیچه

یوروب تهنی ایسله نمک، نه شهکی
ایسلر کیله باشلامق، بونداین

ایرگه (کتف وزنده) نقل،
خانوغه نقله و متقال دیه لر.

رجل نقل: نه شهکی ایسلری
چقغان ایر.

امراه نقله وامراه متقال: نه شه
کی ایسلری چغوب ترغان

خاتون.

التقل [ضمه فاشده لی]: تولکو،
تعلب - یاکه آنا تولکو.

التقال [شداد وزنده]: هر
وقت توكوروب ترغان کسی.

التقلت [تقلل]: قتلومق - باو-
دن، قولدن، طوزافدن وسائر

تقل بارماقلر نی شارنلانمق - طاب
وش ایله جیل ببارمک - تیرینی قزلغه

بویامق - بر اوچمه یافراق
قویوب ایکنچی اوچ ایله آخار

صوغوب شارطلانمق.

نَمَعَ الرَّجُلُ: نَسَدَقَ فِي كَلَامِهِ.

نَمَعَ الْأَدِيمُ: حَمَرَهُ.

نَمَعَ الْحَفَّ: خَرَطَهُ.

التقيمه [تقلل]: اوگر اتمک -
بالدرمک - عالم وفقیه یاصامق.

التفكر [تقلل]: اویلاب قارا-
مق بر نرسهده باش یور و تمک.

تَفَكَّرَ فِي الشَّيْءِ: أَعْمَلَ نَظْرَهُ
فِيهِ.

التفكك [تقلل]: توهنک بالا
توغدرور وقتی ایرشوب بیک

آغرغنه قصقه قصقه غنه آدملاب
جیلونی زور ایوب آرت صنی

بومشاروب یورومک - توه بیک
قاپلی آنا توه ایستهمک - بر آدم

احدق لغی ایله سوزنده یا که
یوروش طوروشنده یومشاق

وسه لیرگان بولمق - صالو-
نوب سه لیرب یورومک چیشلوب

تلوب تورمق.

التفكك (تقلل): بر مقصودینه
ایرشور من دیب ترغان کسی

ایروشه آلمیچه قالبوب قایغور-
مق او کونمک - اویلامق، بر

نرسهده باش یور و تمک - عجب
له نمک.

تَقَنَّ الرَّجُلُ مِنْ كَذَا: تَعَجَّبَ
مِنْهُ.

تَقَنَّ فِي الشَّيْءِ: تَفَكَّرَ فِيهِ.

التفكه [تقلل]: نل تیدرمک،
کشی چهینه مک - فاککه آسانمق

فاککه دن صاقلانمق [ضد] -
او کونمک، قایغورمق - تعجب

تورمق [باشينه قارا بوروج سيياگان كى تورمق] - اغزنى تشارنى مسواكلهك.

التفلق [تفعل] : طاك يارلمق، طاك آطمق - يارغالانمق -

سوت وقاتق آچوب تورله نوب بربر سينه قوشولمىچه دانله نوب

تورمق - خلقنك ايسن كيتارور لك رهوشچه قاطن بو كورمك -

سيموروب جووانايىق - بر آدم سيموروب بو ط بوينداغى فائل تامرينك تيريسى صوروامق.

تعلق الشيء : شقق.

تعلق فائله : امتدجلده لسنه.

التفلقح [تفعل] : بر كشى فوناق وباشقه لرني آچق يوز ايله سادلق كورسانوب قارشو

امق.

تفلقح الرجل الى القوم : استبشر اليهم.

التفلك [تفعل] : نوب توگاركه بولوب قالقوب چقمق.

تفلك ثدى الجارية : استدار.

التفلى [تفعل] : پچاق، پهكى، قلع يوزى، كاسه چيتى كيتلوب توشمك - يارق يارلمق - صو -

غشده عسكر چيغولمك، صمق. تفلى السيف : نثلتم.

تفلى القوم : انهزموا وانكسروا.

التفلى [تفعل] : قوش بورونى ايله اوزينك جونلرن صدروب

اشقوب آرولاب چقمق - بر كشى اوزينك كييملرندن ياكه با -

شندن بت قاراب آرولامق. تفلت المرأة : نقت رأسها وثبا بها من القمل.

التفلية [تفعله] : بت قارامق، باش وكميلردن بت ازلهب تابوب اولترمك، آرولامق.

فلى الرجل ثوبه : بحث عن قمله ونقاه منه.

التفليح [تفعل] : بولمك، تقسيم اتمك - بر اشدنه بيك ياخشى تيكشروب قارامق - تروب قويغانده آرالقر آچقلقر

قالدروب ترمك - بر اشنى نو - غرى بولندن چغارمق - تشارنى سيرك قيلمق.

فلقح الجزية : قسمها.

التفليح [تفعل] : كيمسوتوب كولمك - مكر وجيله قيلمق.

فأح فلان بفلان : استهزأ به.

التفليخ [تفعل] : صومق، او - رمق.

فأخ فلان فلاناً : ضربه.

التقليد [تفعل] : طورامق، كيسكلهك.

التفليس [تفعل] : حاكم بر آدمگه ففلس ديب حكم قيلوب

شول حكمنى اوراملرده قيققر - نوب ياكه باشقه برار بول ايله خلقعه اعلان قيلمق. [باى كشى

نك مالى بتسه «افلاس» ايتكان بولا، ففلس ديلر. حاكم

طرفندن فلان آدمك مالى بتكان ايندى آنك مالى بوق

ديب حكم ايدو تفليس بولا، بو آدمگه ففلس ديلر.]

التفليس [تفعل] : قولدن ياكه طوزنق وبادون اچقندر موق -

فوقتارمق. التفليح [تفعل] : كيسمك -

يارمق - جهنجمك، صتمق - صو ساوتن وافنه كسهك تيريلردن اويوشدروب تگوب ياصامق.

فلقح الشيء : قطعه.

التفليق [تفعل] : يارمق.

التفليك [تفعل] : فزتك ايمى - لرى نوب توگاركه قالقوب

چقمق بر قر توگاركه ايمى - لى بولمق - بر آدم بر اشندن آبرلمىچه بابشوب اشلهك -

كتوچى بوزاو وبهتى لر آنالرن ايمماسنلر اچون قلدن توغوب

اغزلرينه اغزلىق كيدروب قويومق - توگاره كلهك، طوب كى ياصامق - حائض بولمق.

فلكت الجارية : استدار ثديها.

فلك ثدى الجارية : استدار. فلك فلان : لج فى الأمر.

التفليل [تفعل] : يارق يارمق - قلع به كى، پچاق يوزلرن كيتوب

توشورمك، كيتمك - صوغشده عسكرنى جيجمك.

التفنىح [تفعل] : جيجمك، او - ستون بولمق - باش ايدر مك،

ذليل قيلمق. التفند [تفعل] : بر آسدن

بر اش اشلهون تلهك - بر اشك بولماوينه اوكنوب قا -

يعورمق. تفند فلان فلاناً على الأمر : أراد منه.

التفنىشخ [تفعل] : آياقلرنى آيورمق.

تفنىشخت المرأة فى الجماع : باعدت بن رجليها.

• التَّفَنُّقُ [تفعل]: براشنی آشو-
 قمیچه اویلاب قنه کیلوشدروب
 بشدروب اشلمک - فقیرلک
 صوکنده بابوب نعمت اچنده
 باشامک - کورکام وطنج تر-
 کلکده بولمق.
 • التَّفَنُّكُ [تفعل]: احمق بولمق.
 • التَّفَنُّنُ [تفعل]: بر نرسه تورلی
 له نمک بر نرسه ننگ توری، نوعلری
 کوب بولمق -- بر آدم
 هر تورلی بابدن علم آلوب
 ذوقون بولمق - برکشی سوز
 سوبله گانده هر تورلی بابدن
 سوبله شمک - بوطاق کبی آرلی
 بیرلی چایقالق.
 • تَفَنُّنُ الشَّيْءِ: کثرت انواعه -
 تنوع.
 • تَفَنُّنُ الرَّجُلِ فِي حَدِيثِهِ:
 أَخَذَ فِي فُنُونِهِ.
 • التَّفَنِّيْحُ [تفعل]: غالب وقاهر
 بولمق -- جیضمک -- ایزمک -
 باش ایدرمک - بر آدم بر آدمی
 صوغوب فان چغارمیچه سویا-
 گن صندرمق.
 • فَنَحٌ وَأَنَّ فُلَانًا ذَلَّلَهُ.
 • التَّفَنِيْدُ [تفعل]: بر آدمک سو-
 زن یالغانه چغارمق - بر آدم
 بر آدمی جاهل دیب سوبله مک
 - بر آدمگه «آخلامی سن بلمی سن»
 دیمک - عاجز قیلیمق - بر آدمک
 فکرن یاخلمش وضعیف تابع
 - تبرگه مک، شلته قیلیمق - بر آدم
 بر آدمی وکیل قیلوب برار
 اش اشلهون صورامق - هر وقت
 شراب اچمک - آطنی تضصیر
 ایتمک - طاونک بورون توسلی
 اوزابوب چقغان بیرینه اولطرمق.

• فَنَدَهُ عَلَى الْأَمْرِ: ارَادَهُ مِنْهُ.
 • فَنَدَ فُلَانٌ فُلَانًا: كَذَبَهُ - جَهْلَهُ
 - لَامَهُ.
 • التَّفَنِّيْشُ [تفعل]: بر اشته
 دردسز آرزوسز بولمق - بو-
 مشاق وسه لیرگان بولمق.
 • التَّفَنِّيْقُ [تفعل]: مال ونعمت
 اچنده، کورکام وطنج طورمو-
 شده قیلیمق.
 • التَّفَنِّيْكَ [تفعل]: یالغان سوبله
 وده یاکه آندن باشقه بوزوق
 اشلرده دائم بولمق - هر وقت
 یالغانلی ترغان یالغانچی بولمق.
 • فَنَكُ الرَّجُلُ فِي الْكُذِبِ:
 لَجَّ فِيهِ.
 • التَّفَنِّيْنُ [تفعل]: تورلی تورلی
 بولکلرگه آبورمق - بر نرسه نی
 باشقه ایله قوشمق، بوطاق -- سو
 یله گانده بابدن بابغه کوچوب
 سوزنی تورلندر مک - برکشی
 برگه فکرده تورا آلمایچه
 فکرلرن تورلی توسکه کرتمک
 - بر بیرگه عرب، تورک، عجم،
 روس کبی تورلی طائفدن
 خلق جیمق.
 • فَنَنْ كَلَامًا: اسْتَشَقَّ فِي فَنٍ
 بَعْدَ فَنٍ.
 • التَّفَنِّيْنُ [تفعل، سم]: بر کییمده
 تورلی ماتیریدان جیولغان بوللر
 (بونداين کیمگه «توب ذوقین»
 دیه لر) بر تقسز ایسکورگان
 کییمک تورلی بیرى تورلیچه
 بولو یعنی بعض بیرى بیک طو-
 زوب نچکارگان و بعض بیرى
 طازاراق قالوب قالونراق بولو

یاکه کییمک طوغولشنده بیکوز-
 سز طوغلو (بونداين کیمگه
 «توب به تفنن» دیه لر) - شراب
 قتلی کشی.
 • رَجُلٌ تَفَنُّنٌ: شَرِيفٌ.
 • التَّفَوُّتُ [تفعل]: بر آدم اذن و-
 رخصتدن باشقه ایکنچی بر آدمک
 مالنده تصرف ایتمک، مالن توتمق
 - بر نرسه عیب ونقصان بولمق -
 نیک و یگوز بولورغه تیوش
 نرسه لر بر برسینه یگوز بولماق،
 متفاوت بولمق.
 • التَّفَوُّدُ [تفعل]: طاوباشینه
 منمک.
 • التَّفَوُّزُ [تفعل]: هجرت ایتمک
 بر بیردن بر بیرگه کوچمک.
 • تَفَوُّزُ الرَّجُلِ: خَرَجَ مِنْ اَرْضٍ
 اِلَى اَرْضٍ.
 • التَّفَوُّقُ [تفعل]: یوقاری
 کونارلمک - توه بالاسی بر آز
 توروب توروب سوت ایتمک
 - توه ننگ بر آز توروب توروب
 سوتن صاومق - برکشی خلقدن
 اوستون بولمق یا که اوستون
 بولمایچه اوستونلک کورسانمک
 اوستون بولورغه کوچانمک -
 بر آز توروب توروب شراب
 اچمک - آز آز توتا توتا مالی
 توتوب بتومک.
 • التَّفَوُّنُ [تفعل]: بر نرسه برکتلی
 بولوب کیرهک قدر اوسمک
 آرتمق.
 • التَّفَوُّنُ [تفعل، سم]: الْبَرَكَةُ
 وَحَسَنُ النَّوَاءِ.
 • التَّفَوُّهُ [تفعل]: بر سوزنی آغزه
 کیلترمک، سوبله مک، نه ایتمک -

بر برونك آغزینه كرمك (ایلک باش اورنلرینه كرمك)

• التَّفْوِیجُ [تفعیل]: كونك قزو وقتن اوزدروب بر آز صالتو- نلاتوب بولغه چقمق. [توباش آوشوب كیچ بولا باشلاغانچه تورمق]

• التَّفْوِیْرُ [تفعیل]: قازان قاینا- تمق - صوو باشقلرنی قاینا تمق - تقاسلی خانونغه اوزینه مخصوص بولامق پشروب آشاتمق.

• التَّفْوِیْزُ [تفعیل]: اولمك - ظا- هر بولمق - بول آچق و بیلگولی بولمق - بر آدم كرگان بولنده بولمق، هیج نرسه گه تو قتامیچه

اوزوب كیتمك -- حیوانلرنی صحراءغه چقارمق - بر كشی زور صحراءلر آرقلی اوزمق، كیسوب

چقمق - هجرت ایتمك، بر برون ایکنچی بیر گه كو چوب كیتمك • التَّفْوِیْضُ [تفعیل]: بر آدم قو-

لینه باشقارورغه اش تابشرمق - مهر آلماینچه خانوننی خانونلقغه بیرمك - خانون اوزن اوزی

مهر آلماینچه ایر گه بیرمك - بر آدم اوزینك اشلرنده الله تبارك و تعالی نك حكملرینه رضا بولوب

نی گنه بولسده آغرسنمیچه كوخلی ایله خوش كوروب تورور - لقی رهوشچه اشلرن اللهغه تابشرمق.

• فَوْضٌ فُلَانٌ أَمْرُهُ إِلَى فُلَانٍ صِیْرَهُ إِلَيْهِ وَجَعَلَهُ مُتَصَرِّفًا فِيهِ.

• فَوْضُ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا بِالْمَهْرِ. • التَّفْوِیْطُ [تفعیل]: بزده گی آل بابق قیلندن فوطه به یله تمك.

• التَّفْوِیْفُ [تفعیل]: كییملكنی غابت بوقا، نچكه طوغومق - كییملكده بوی بوی آق صرقلر یاصامق.

• التَّفْوِیْقُ [تفعیل]: اوقنك جایه بیینه نیوب ترغان اوچن بر آز كرتك یاصامق [بو كرتك «فوق»

آنالادر.]- تفضیل ایتمك، اوستون وار تقی قیلمق - نوه بالا-ن تو- روب توروب ایموزمك - بر

آدمگه بر نرسه نی آز آز بیرمك - بر نرسه نی آز آز آلماق - توروب توروب شراب اچرمك - یوقاری كوتارمك - توهنك سوتی جیولسون ایچون بر آز

توروب توروب صاومق. • فَوْقَ السَّهْمِ جَعَلَ لَهُ فَوْقًا. • فَوْقُ فُلَانٍ فُلَانًا عَلَى أَصْحَابِهِ: فَضَّلَهُ عَلَيْهِمْ.

• التَّفْوِیْمُ [تفعیل]: ایكمك پشرمك. • التَّفْوِیْهُ [تفعیل]: زور آغزلی یاصامق - شراب وآشفه تم بیرور

نرسه لر صامق - بر آدمنی بیک ستا و کیلوشدروب سویله وچی یاصامق. • فَوْهُ اللَّهُ فُلَانًا: جَعَلَهُ أَفْوَهُ.

• التَّفْوُهُ [فتحتا] و التَّفْوَهُ [ضمتا ح] بر نرسه بیک نساچار و بیک آز یاکه كچككه، حتی بها قویلور درجه دند، توبان بولمق.

• التَّفْوُهُ [ضمتا ح]: بر آدم احمق بولمق - عقلغه چیخل بولمق -- آرقق و كوچسز

بولمق -- بر آش آغزغه قابقان وقتده آچی ده توجی ده هیج تمه کیلمامك، بتونله ی تمه اییاسی بولمامق. [بعض آش با- شده اوق شولای بولا، بعضی

ایسکوروب سول حالگه قالادر که آنی چایناو چوبك چایناو کبی بر اش بولادر. ابن مسعود رضی الله عنه دن روایت ایدلنگان

«الْقُرْآنُ لَا يَتَفَهُ وَلَا يَتَشَانُ» حد- یت شربنده «لَا يَتَفَهُ» شوشی صو کغنی معنی دن آلونغان بولسه

کیره ک. «لَا يَتَشَانُ» ایسکورمك معنی سنده تشان دن آلونمشدر.

«قرآن، آغزغه قابقان وقتده هیج بر نه می چقمای ترغان آش قیلندن بولمایدنر و ایسکورمیدر

یعنی کوبموگه اوقولسده یاخا دن یاخا نه ملر کیلوب تورادر و کوب زمانلر اوزوب کیدوی

ایله ایسکوروب اشدن و عملدن چقمیدر بلکه قیامتکچه هر بر زمان و هر بر مکانگه تطبیق

ایدوله ترغان احکام الهی نهی متناولدر. «دیمك بولور. [التَّفَهُ [کتف]: هیج بر نه می بو-

لماغان آش. • التَّفَاهَةُ [سحا]: آشتك هیج نه می بولماو چیلق. • تَفَهُ الرَّجُلُ: صَارَ تَفَهُ الْعَقْلُ أَى قَلْبُهُ.

• تَفَهُ الشَّيْءُ: قَلَّ وَخَسَّ فَصَارَ تَفَهًُا وَتَفَاهًا. • تَفَهُ الطَّعَامُ: صَارَ تَفَهًُا. • تَفَهُ عَطَاءُ فُلَانٍ: قَلَّ وَخَسَّ.

• التَّفَهُرُ [تفعیل]: بر آدمنك مالی کوبابوب طورمشی توز الوب ایر کتلمك - بر آدم سویله گانده بیک کیک و تبرهن سویله شمك.

• التفھق [تفعل]: صاوت طاشوب
تو گلرک در جہدہ طولمق -
باشن یاشاب بتون باقغہ جابلوب
کیتمک - آرتمق، کوبایمک.
تفھق الاناء: امستلا حتى صار
یتصبب.

• التفھم [تفعل]: برسوزنی آزلاب
آزلاب آخلاشدروب توشونوب
یتیمک، آخلاب بترمک.

• التفھیر (تفعیل): آرومق،
طالجوقمق - بر آط یا کہ آدمک
یو کوروب یوروب یا کہ
کوچانوب اشلب صولووی
قصلمق، کوثر کوثر ایتیمک،
آرومق.

• التفھیم [تفعل]: آخلاتمق،
توشوندرمک، بلدرمک.

• التفھیمہ (تفعیل): عاجز قلمق -
اونوندرمق.

• فہہ اللہ: جعلہ عییا.

• فہہ فلان فلانا امرہ: انساہ
ایاہ.

• التفھیؤ [تفعل]: بر کشی قویاش
قزووندن اشقلانورغہ کولہ گہ
ازلہمک - آغاچ یا کہ باشقہ
نرسہنک کولہ گہسی آستینہ
کرمک - آغاچ و باشقہ نرسہلرنک
کولہ گہلری (قویاش بوروشینہ
ایاروب) بر یاقدن بر باقغہ نہ -
یلہنمک، آوشوب تورمق - بر آدم
بر آدمگہ صینمق، یاردم اشقینہ
کرمک - خاتون ابری آلدندہ
تدلل ایلہ بو گولمک صغلمق
یا کہ ابرینک قوچاغینہ آطلمق -
خبر آخلارغہ طرشمق، ازلہنمک.
• تفھیا الرجل الشجرۃ و تفھیا فی
الشجرۃ: دخل فی أقیانها.

• تفھیا فلان بفلان: التجاہہ.

• تفھیات المرأة لزوجها: شنت
ونعسرت لہ تدللا.

• تفھیات الظلال: نقبت.

• التفھیۃ [تفعلة]: کولہ گہلہمک،
یعنی کولہ گہسی ایلہ قابلامق -
جیل بو طاقلرنی سلکوتمک -
بر خاتون اوزینک صاچن بور -
غالب کبر و مانورلق کورسانمک.

• فیات الشجرۃ: ظللت.

• التفھیۃ [تفعلة، سم]: بر نرسہنک
صوخی و آردی.

• دخل فلان علی تفھیۃ فلان:

فلان آدم؛ فلانک صوکندہ اوق
کردی. گویا آنک ازن و کولہ -
سن باصوب کیلگان.

• التفھیحس [تفعل]: تبختر ایلہ
بورومک

• التفھیح [تفعل]: بیک کیٹ
و تیرن کیدوب چوموب سویلہ.

شمک - بوروگان وقتندہ آیاقلرنی
آیروب بورومک، (بو صیغہدہ
حاء اورنوندہ جیم ایلہ دیوچیلردہ
بار.)

• تفھیح الرجل فی کلامہ:
توسع وتعمق فيه.

• التفھید [تفعل]: تبختر ایلہ
بورومک - بر آدم برار نرسہدن
قورقوب چیتکہ بورلوب کیتمک.

• تفھید الرجل: تبختر.

• التفھیح [تفعل]: تبختر ایلہ
بورومک.

• تفھیح الرجل: تفھیحس.

• التفھیح [تفعل]: بر اشکہ
توتونغان کشی بولدر آلمیچہ

طاشلاب کیتمک، عاجز بولوب
طاشلامق - بر آدم بوش سوزلر
سویلہمک، باطل دعوا الرده بولمق.

• التفھیض [تفعل]: کوزلر یاش
آغرمق - طاشوب آقمق.

• التفھیض [تفعل]: جان بیرمک
جان قوصمق.

• التفھیل [تفعل]: ضعیف لہنمک
- اولن اوسوب یتوب چہچہ
کلہنوب، فارنایمق - طازالق
ویکتلک آرتمق - سیموروب
فیل کمی جو وانایمق بر آدم
ضعیف فکری بولمق.

• تفھیل الرجل: ضعف رأیہ.
• تفھیل الشباب: زاد.

• التفھیق [تفعل]: سیموروب
جو وانایمق - قاطی یو کوروب
خلقنک ایسن کیتارمک.

• التفھیلم [تفعل]: بالاسیموروب
جو وانایمق.

• تفھلم الغلام: سمن وضخم.

• التفھیہر [تفعل]: بر آدمک
مالی کوبایوب طورموشی
توزالوب ابرکنلہمک.

• التفھیق [تفعل]: تبختر ایلہ
بورومک - بر آدم باشقہ لردن
اوستونلک کورساتوب آلا رغہ
تل تدرمک، تل آچمق - سوزنی
بیک شو ماو کیلوشدروب سویلہ
شمک تلگہنی کیلسہ شونی آغزنی
طولتروب شاپروب لاف اورمق.

• التفھیح [تفعل]: بیک کوب
نرسہلرنی طار اتوب طوزدروب
بترمک.

• التَّفْيِيحُ (تفيعل): قامرنى كاسه صمان قيلمق.

• التَّفْيِيدُ [تفيعل]: آنا يبالاق تاوشندن شوملانمق - بر آدم اوزىنىڭ تىڭداشى ايله موغشودن قاچاقوب كىتمك - تىخترايله يورومك.

• فَيَدُ الرَّجُلُ: هَرَبٌ مِنْ قَرِينِهِ. فَيَدُ فُلَانٍ مِنْ صَوْتِ الْفِيَّادِ: نَطِيرُ.

• التَّفْيِيشُ [تفيعل]: بر اشنى بولسدرالماينجه قورقوب قاچمق.

• التَّفْيِيلُ [تفيعل]: بر آدم بر آدمنىڭ فىكرن باغلىشقه چىغارمق ياكه ضميمف دىب ئه تىمك - خورلامق - بر آدمنىڭ فىكرى ضميمف ياكه باغلىش چىمق.

ت - ق

• التَّقَاءُ [كتاب، ض]: بر نرسه نىڭ ضررى اير شه گاي ايدى دىب قورقوب صاقلانوب تورمق - الله تعالى طيغان نرسه لردن صاقلانمق. (بولفظ تَقَى وَتَقِيَةً كىبى مصدر. بولارنىڭ اصللرنده اختلاف بار. تاء اصل كلمه ده واودن آلوشدر لغان دىبوچىلر كوبراك. ان شاء الله ياكادن بيان ايدلور.)

• تَقَى الرَّجُلُ الشَّرَّ: اتقاه.

• التَّقَابُضُ (تفاعل): آلوجى ايله صانوجى ئه ييىرلرن آلوشمق يعنى صانوجى آقچىنى وآلوجى طاوارنى قولينه آلماق.

• التَّقَابُلُ [تفاعل]: ايكى نرسه قارا قارشى قوبيلغان بولمق - ايكى كشى قارا قارشى كيلوب اوچراشمق - قارا قارشى اولطرشمق.

• تَقَابُلُ الرَّجُلَانِ: تَوَاجُهًا.

• التَّقَابُرُ [تفاعل]: خلق بر برسینه مكر وحيله قىلوشمق.

• التَّقَابُلُ [تفاعل]: اولترشوب صوغشمق.

• تَقَابُلُ الْقَوْمِ: قَتَلُ بَعْضِهِمْ بَعْضًا وَتَحَارُبًا.

• التَّقَادُحُ [تفاعل]: ايكى كشى

بر نرسه خصوصنده بر برسینه سوزن قاغشمق، برسى «مىنم سوز درست» دىب ايكىچى «بوق مىنم سوز» دىب تارتشمق - بر آدم بر آدمنىڭ سوزندن ياغلىش ياكه كىمچىلك نابوب عيب ايتەر - گه طرشمق

• التَّقَادُرُ [تفاعل]: ايكى كشى

نىڭ هر قابوسى ايكىچى سینه نىڭ وتىگوز بولونى ايستمك. • تَقَادَرُ الرَّجُلَانِ: طَلَبَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِساوَةً الْآخَرِ.

• التَّقَادُغُ [تفاعل]: خلق برسى

آردندن برسى اولمك، وفات بولمق - خلق بر برسینه سونگو - لر ايله صانچشمق - اشمك، تور توشمك، دفع ايدشمك - كوبه له كلر اوپ اوستينه بر برسنى اشوب اوزوشوب اوچمق - بر برسینه ايباروب كىلمك.

• تَقَادَعُ الْقَوْمِ: مات بعضهم فى اثر بعض.

• التَّقَادُمُ [تفاعل]: بىك اوزاق زمان ياشاگان بولمق - بر نر - سه بىك ايسكى وبورونغى زما - ندىن قالغان بولمق.

• التَّقَادُمُ [مساجد وزنده]: بولهك وهديلر. مفردى «تَقْدِمَةٌ» در.

• التَّقَادُفُ [تفاعل]: خلق بر بر - سینه طاشلر بهرشمك، آطشمق - صوبيك قاتى آقمق (گوبا بر برسنى انوب تور توب بارمق) -

آط تيز تيز آدوملامق - خلق سوغشمك، تيرگه شمك.

• تَقَادَفُ الْقَوْمِ بِالْحِجَارَةِ: تراموا بها.

• التَّقَارُبُ [تفاعل]: بر برسینه ياكه بر بيرگه وبر نرسه گه ياقنلا -

شمق - بر نرسه نىڭ بولور وقى ايرشورگه ياقن بولمق، وقى ياقنلاشمق - ايگون اولنگورور

وقت ياقنلاشمق - بر نرسه كو - ندىن كون آزابوب بتونلهى

بهرگه ياقنلاشمق.

• إِذَا تَقَارَبَ الزَّمَانُ لَمْ تَكْدُرْ وَيَا الْمُؤْمِنِ تَكْذِبُ: زمانىڭ تقاربنى

وقتنده مسلمان آدمنىڭ توشى يا - لغان بولورغه ياقن بولماس يعنى

هر قابوسى چن توش بولور. بو حديث شريفده «تَقَارَبَ الزَّمَانُ»

جمله سندن مراد نرسه لىكده اختلاف بار. بعضلر: «زمانىڭ تقاربنى،

كىچ ايله كوندزنىڭ نىگوز بو - لغان چاقلىرى» دىگانلر. وبعضلرى

«تَقَارَبَ» اور نونده اقتراب واپتى ده بار، اقترابنىڭ اشارهسى بو -

ينجه هر ايكى سندن يوم قىامت ياقنلغى مراد بولورغه كىرەك»

- دیگانلر. مهدی حدبشده وارد بولغان: «بَتَقَارَبُ الزَّمَانُ حَتَّى تَكُونَ السَّنَةُ كَالشَّهْرِ الْخ» تقارب، كونلرنك طنج وشاد - لقلی بولوندن كنبه دیگانلر.
- التَّقَارُبُ [تفاعل]: بر اورنده اور - نلاشوب قوزغالمیچه تورمق،
- تَقَارُّ الشَّيْءُ: ثَبَتَ وَسَكَنَ.
- التَّقَارُّسُ [تفاعل]: صوغشده خلق بر برسینه سونگولر صا - نچشمق - سونگولر سانچشقان وقده سونگولر بر برسینه بهر - لشوب چاق چوق اینکان چا - قلدغان ناوشلر ایشودلمك،
- تَقَارَّسَ الْقَوْمُ تَطَاعَنُوا فِي الْحَرْبِ.
- تَقَارَّسَتِ الرِّمَاحُ: سَمِعَتْ لَهَا أَصْوَاتٌ عِنْدَ تَطَاعِنِ الْقَوْمِ.
- التَّقَارُّصُ [تفاعل]: بارماق او - چلری ایله قصوصوب چمتشمك - آچی اوله نلر آشاب توه نك ابر - نلری جورشمق، قصلوب قصقارمق.
- التَّقَارُّصُ [تفاعل]: خلق بر برسینه بورچ بیرشمك - بر برسینه خیر یاکه شر جزاء بیرشمك - ایکی تیک بر برسینه باش بیرمیچه قرن کوز ایله قاراشمق - شاعر لر یاکه باشقلر برگه جیولشوب بر برسینه چغارغان شعرلرن او - قوشمق - ایکی کشی بر برسین ماقاشوب سوبلهشمك،
- التَّقَارُّطُ [تفاعل]: بر برسین ماقاشمق.
- تَقَارَّطَ الرَّجُلَانِ الْمَدْحُ: مَدَحَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا الْآخَرَ.
- التَّقَارُعُ [تفاعل]: شوبغاغا (Жребій) صالوشمق - خلق صوغشده سونگولر ایله صا - نچشمق - بهرلشمك، قاغلشمق.
- التَّقَارُفُ [تفاعل]: طوشمق، منع ایدشمك - خلق بر نرسه گه یاکه بر فیکرگه قرار بیرورگه یاقلاشمق.
- تَقَارَفَ الْقَوْمُ إِلَى كَذَا: تَقَارَبُوا إِلَيْهِ.
- التَّقَارُنُ [تفاعل]: بر برسینه یاقن ویولدش بولوشمق - ایکی کشی بر برسینه تیک و تیگوز بولمق.
- التَّقَارِيحُ (جمع): الابازیر. مفردی تقریح ذکر ایدلور.
- التَّقَاسُمُ [تفاعل]: آنط ایدشمك مال تقسیم ایدشمك، هر کشی گه اوزینك الوشن، یابن آبروب بیرمك.
- تَقَاسَمَ الرَّجُلَانِ: تَعَالَفَا.
- التَّقَاسِيمُ (جمع): مفردی تقسیم ذکر کیلور.
- التَّقَاصِرُ [تفاعل]: قصقه بویلی، ناچار و آرق گه ودلی بولمق - بر آدمك بر اشئی اشلودن گوجی آز وقصقه بولمق یاکه اشلرگه گوجی بتسهده اشلودن نار تونمق، امتناع ایتمك - بر آدم قصقه ق کورساتمك - قصقارمق جیولوب نارتمق، قصلمق.
- تَقَاصَرَ الرَّجُلُ عَنِ الْأَمْرِ: اِمْتَنَعَ وَهُوَ بِقَدْرِ عَلَيْهِ.
- التَّقَاصِيرُ: جمع. مفردی تَقْصَارَةٌ ذکر ایدلور.
- التَّقَاصُ [تفاعل]: ایکی کشی بر برسندن نیوشلی بولغان حساب وغیرلرنی نیوشلی سنبجه اوته شمك [بیرشمك - آلوشمق] - قصاص قیلوشمق.
- التَّقَاصُفُ [تفاعل]: خلق طغز - لانوب بر بیرگه یاکه بر آدم یاکه نرسه یانینه جیولشمق.
- تَقَاصَفَ الْقَوْمُ عَلَى رَجُلٍ: اجتمعوا علیه وتزاحموا.
- التَّقَاضِي [تفاعل]: ایکی کشی دعوی لاشوب آرالرنده حکم ایدر ایچون اشلرن حاکم گه ابرشدرشمك - بر آدم اینکچی بر آدمنی نونوب اوزینك آلا چاقلرن صورمق، ایسته مک - یا که آلاچاقلرن آلمق، قبض ایتمك.
- التَّقَاطُرُ [تفاعل]: صو یا که باشقه بر نرسه طامچی طامچی طام - سوب تورمق - اشلر بر بر آردلی کیلمك - حیوانلر تزولوب بر بر آردلی کیلمك - ایکی نرسه نك قظرلری قارا قارشی بولمق - بر آدمدن بر بر آردلی مکتوب کیلوب تورمق - خلق جماعه جماعه بولوب کیلمك.
- تَقَاطَرَ الْمَاءُ: سَالَ وَسَقَطَ قَطْرَةٌ قَطْرَةً.
- تَقَاطَرَ كُتُبُ الْوَلَانِ: تَتَابَع.
- تَقَاطَرَ الْقَوْمُ: جَاؤا أَرْسَالًا.
- التَّقَاطُعُ [تفاعل]: خلق بر بر سینه اوبکه له شوب کیسولشمك، یوروشمامك یاردم ایدشمك، بر نرسه کیسه کلرگه اوزگه له نمك - کیسولمك - آبرلشمق - قارنداشلر آراسنده قارنداشلق بتمك - یوللر بر برسین کیسوب آرقلی اوزمق.

• التَّقَاعُدُ [تفاعل]: بر آدم براشی با تقارا و بولدر آمامق.

• التَّقَاعُسُ [تفاعل]: اشیدن چیگونمک، آرتقه قالمق -

کیچو کمک - کو کراخی آغه چغاروب آفمس کبی بولمق

کیچ بیک اوزون بولوب گویا هیچ بتمای ترغان بولمق - آفمس

که اوخشامق - بر آدم طار خلقی وسوز برمی ترغان اوز

سوزلی بولمق - آطیا که باشه حیوان باش بیرمامک،

ایاسینه اطاعت ایتمامک - ثابت بولمق.

• التَّقَافُزُ (تفاعل): سیکرشمک - آطلغان اوق سیکروب تیمیچه

کیتمک. • التَّقَافُسُ (تفاعل): ایکی کشی

بر برسینک صاچلر نندن اله کدرشمک - شولای بربر

سینک صاچندن اله کدرور ایچون بربر سینک اوستلرینه

سیکرشمک. • التَّقَافُصُ (تفاعل): چیورو -

شوب بونار له نمک - بر نرسه ننگ کیسه کلری بربررسی اچینه

کرشمک - چیتلک وچلنه رکبی بولمق.

• تَقْفَصُ الشَّيْءُ: اَشْتَبَكَ. • التَّقَافُطُ (تفاعل): اقتصاف

ایچون ته که ایله که چله بر بر سینه یاردم ایدشمک.

• التَّقَافِي [تفاعل]: سوگشمک - بر آدم بر آدمگه بهتان واقفرا

قیلمق. • التَّقَالِدُ (تفاعل): قیودن نوبت

له شوب صو آلمق.

• التَّقَالُ [تفاعل]: بر آدم بر نرسه فی آرسونمق، آزغه صانامق -

قوباش کونارلمک یا که بر اورندن بر اورنغه کوچونمک.

• تَقَالَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: عَدَّهُ قَلِيلًا.

• تَقَالَتِ الشَّمْسُ: اِرْتَفَعَتْ.

• التَّقَالِي [تفاعل]: التَّبَاغُضُ. • التَّقَامُرُ [تفاعل]: اوطوش

اورونی اوینامق - سوز کو - راشدروب آفچه قویوشمق.

• التَّقَامُسُ [تفاعل]: صوغه چو - مرشمق.

• التَّقَامُصُ [تفاعل]: اوزوشمق. • التَّقَاوُدُ (تفاعل): تیکوزله

نمک - ایکی کشی بر برسن قووب بارغان توسلی بیک

آشغوب بوروب کیتمک - اطاعتلی وکوندهم بولمق -

باش بیرمک. • تَقَاوُدَ الْمَكَانِ: اِسْتَوَى.

• التَّقَاوُلُ [تفاعل]: بر اش خصوص - صنده فکر آلوشوب سوز -

سوزله شمک - جدال ایتمک. • التَّقَاوُمُ (تفاعل): قاراقارشی

صوغشورغه نللب آیاقغه باصمق - خلق بر نرسه که قیمت قویمق، بها

بیلگوله مک. • تَقَاوَمُوا الشَّيْءَ: جَعَلُوا لَهُ قِيَمَةً مَعْلُومَةً.

• التَّقَاوُهُ (تفاعل): ایکی کشی اوزلرینه معلوم بولغان

ناوش ایله بر بر سینه چقر شوب تانوشمق (چقرغان وقتده تانو -

شور ایچون آلدان سویله شوب تاوشنی بیلگوله ب قویغان

بولار، [

• التَّقَاوِي [تفاعل]: آرتدر شمق - خلق آزق تابما نیچه آچ کوی نیچه

یوقولامق - بر چیلک تیر سینه بر نیچه کشی ایرنلرن قویوب

بر بولی صواچمک - طاوارغه بها آرتدر شوب بهانی ابک

یوقاری درجه که ایرشدرمک.

• تَقَاوَى الْقَوْمُ: بَانُوا عَلَى الْقَوَى اى الْجُوعِ وَلَمْ يَجِدُوا الطَّعَامَ.

• تَقَاوَى الْأَمْطَارِ: يَبَاغُمُورِلِرْ آزُق.

• التَّقَاوَى: بِيرْگَه صَاچَا رْغَه آنُو قِلَانْغَان اوزلوق. بولفظ

حاضردهده عوام آراسنده مستعمل. صوغه چیتلگانی «تقاوی منقوعه»

تیشلوب اوره باسلاغانی «تقاوی

مزرعه» دیلر.

• التَّقَايِسُ [تفاعل]: خلق بربر سینه حاللرن سویله شمک

• التَّقَايِضُ [تفاعل]: آلوشدرشمق آلاشوشمق.

• تَقَايِضُوا: تَبَادَلُوا. • التَّقَايِلُ [تفاعل]: تمام بولغان

عقدنی ایکی باقنک رضاسی ایله بوزوشمق.

• التَّقَبُّبُ [تفاعل]: بر نرسه قبه که اوخشاشلی بولمق - قبه لی

بولمق - قبه آستینه کر مک یا که توشه می قبه لی بولغان ایوگه

کر مک. • التَّقْبِصُ [تفاعل]: طوبلانمق -

قصه بویده بولمق.

• تَقْبِصُ الشَّيْءِ: لَمْ يَمْتَر.

• التَّقْبِضُ [تفعل]: او طده تیری
قورلوب قسقاروب کچکنه.
یوب قالمق - جیورشمق، بوتار -
له نمک - جیولمق - طوبولانمق -
بر آدم بر نرسدن اور کوب [قور
قنوب] کب کچکنه بولوب
قالمق - سیکرمک یا کسه سیکرورگه
آنوقلانوب تورومق - بر استده
توقالوب تورومق.

• التَّقْبِيلُ [تفعل]: قبول قيلمق -
بر آدم بر ائش اشلونوی اوستینه
آلمق، التزام ایتمک - قولغه
آلمق، توتومق - بر کشی اوزینک
آناسینه او خشماق - بر آدم
اوستونده دولت ونعمت اثرلری
کورنمک. [نادر مصدر لردن
بولاراق تقیل اورنونده
تقییل مصدری، تقییل اورنو -
نده تقیل مصدری استعمال
ایدوله در. «تَقْبِيلُ الْعَامِلِ الْعَمَلِ

تَقْبِيلًا» دیوله در. شولایوق
«قبیل فلان فلانا العمل تقبیلًا»
کیله در.)

• تَقْبَلُ اللَّهُ الدُّعَاءَ: استجابه.
• تَقْبِلُ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: أخذه.
• تَقْبِلُ الْعَامِلُ الْعَمَلَ: التزمه
بعقد.

• تَقْبَلُ الرَّجُلُ آيَاهُ: أشبهه.
• التَّقْبِي [تفعل]: قبه توسلی بو -
لمق - طشقی کیم (جیلن، قازا -
قی وسائر لر) کیمک - بر آدم
بر آدم باینه ایگسه یاغدن کیلمک
(برنجی معنی سینه قاراب تقبی
اصلده تقب بولغان. صوکره
ایکنچی بائی باغه آلودرلوب
تقبی حاصل بولغان دیلر)

• تَقْبِي فلان فلانا: آناه من قناه.
• تَقْبِي الشَّيْءَ: صار كالقبة.

• التَّقْبِيَة (تفعله): بر استده بر آد -
مگه ظلم قيلمق - ئه بیبر لر نی
جوب حاضر له ب قویمق - بر
کییمک ماتیر یادن قبا کیمک.
(قبا: قازاقی، جیلن، قافتان
وسائر لر).

• قَبِي الرَّجُلُ النَّوْبَ: قطعهُ
قباءً.

• قَبِي فلان على فلان: عدا
عليه وظلم.

• التَّقْبِيْبُ (تفعل): ایونک تو -

شمن قبه لی یا صامق - قبه صا -
لمق. قبه اشله مک - قورومق،
کییمک - بر نرسه نك ایتک وچا -
بولر ن (یعنی چیلرن) جیمق،
طوبولامق - بر نرسه نی قبه او -

خشاشلی قيلمق. (قبه: ایو،
مسجد، وسائر اورنلرنک توبه -
سی، که بیک زور قازان قابلا -
نغان توسلی بولور یعنی طش
باغی توگاره ک و قالقو، اچ باغی
قازان اچی توسلی بولادر. بزنگ
آراده گومباز دیلر. (Куполь)
• قَبِي الرَّجُلِ بَيْتَهُ: أقام فوقه
قبه.

• التَّقْسِيْحُ (تفعل): اللہ تبارک
وتعالی بر آدمنی خیر اشلردن
براق قيلمق - بر آدم بر آدمک
اشن یا که سوزن بارانماق،
کیلوشمه گان بیر لرن بیان قيلمق
به مسز وئشه کی یا صامق - خور -
لامق - صتمق.

• قَبِحَ فلان على فلان عمله:
بین قبهجه.

• قَبِحَ لَهُ وَجْهَهُ: أنكر عليه ما
عمل.

• قَبِحَهُ اللهُ: نجاه عن الخیر.

• التَّقْبِيضُ [تفعل]: بر نرسه
چمتوب آلمق، بارماق اوچلری
ایله آلمق

• التَّقْبِيضُ (تفعل): بر آدمک
قولینه بر نرسه توتورومق یا که
قاراما قینه بیرمک، قبض قیلدر -

مق - جیمق، طوبولامق - جابو -
لغان نرسه نی تورمک.

• قَبِضَ فلان فلانا المالَ: أعطاه
ایاه فی قبضته.

• التَّقْبِيْطُ (تفعل): چرابنی بوزرق
بوزنی چیمق -

• قَبِطَ وَجْهَهُ: قطبه.

• التَّقْطِيْلُ (تفعل): اوبمک (اوبو -

گه «قبلة» دیلر) - قبول قیلدر مق
- بر آدم عقد و اتفاق بو نیچه بر
آدم اوستینه بر ائش یو کله تمک،
اشله ونی لازم ایتمک - بر نرسه نی
بر نرسه گه قارشو قویمق.

(تقبیل قاراخز.)

• قَبِلَ فلان فلانا العمل تقبلاً:
جعلته يلتزمه بعقد.

• قَبِلْتُ الْحَمِي فلانا: فلان

کشنی بیرگاک اوبکان یعنی
بیزگاک خسته سی کیتکاندن

صو ک آغز و بورونلری، چا -
بروب، قوتورلاغان. (بیزگاک
بتکان صوکنده آغز و بورون
چابرو دن، اوبو ایله کنایه قیلو
بزده ده بار.)

• التَّقْبِيْنُ [تفعل]: قبان دید -

کلری بیزمن (Безмѣнъ)
ایله اولچامک.

کوب کشی سن اولترمک - او - لترمک - عشق و محبت بر آدمک بوراگن اوزگالمک - بر آدم بر آدمی یا که حیوانی کوب اشلر اشله توب چیتون حاللرگه نوشوروب چقدرمق، نغمق - امتحان و تعربه ایدلمک.

قَالَ اللَّهُ الْقَوْمَ: قَتَلَ كَثِيرًا مِنْهُمْ.

قَتَلَ فُلَانٌ فُلَانًا، قَتَلَهُ.

قَتَلَ الرَّجُلُ دَابَّتَهُ، ذَلَمَهَا وَمَرَّهَا عَلَى الْعَمَلِ.

التَّقِينُ [تفعل]: آباء اوستکه باصوب تورمق - باغانا کبی طوروق بولمق.

التَّقِيرُ [تفعل]: بر آدمک با - شینه برار قایغو کیلوب آری بیرلی یورونوب آه واه ایتمک.

التَّقْحُبُ [تفعل]: بر خانون فاحشه بولمق - بیک قارتایمق.

التَّقْحَزُ [تفعل]: قاطی وئشه - کی سویلهشمک - سوزنی قاطی و طویاس قیلمق.

التَّقْحَزُمُ [تفعل]: تاغلمق - طرناق ایله یاشمق - قارالمق.

تَقْحَزَمُ فِي أَمْرِهِ، نَشِبُ.

التَّقْحَزُنُ [تفعل]: صوغلوب قینالوب بیرگه بقلمق.

التَّقْحَلُ [تفعل]: بر کشی بیک قارتایوب آرقه لانوب تیرسی سویا کلرینه باشوب قاطمق - ناچار کیملر کیونوب توبان و فقیر طور موشده کیچنمک.

التَّقْحَلُ [تفعل]: بیرگه بهر - لوب بقلمق - برکتی صوغلوب نه گهره ب بیرگه توشمک.

بولوب بر آدمک سوزلرن ایکنچی گه [برشدرمک] - قازا - نده آشفه تم بیرگان نوسلرنی چیوب پشرمک یا که خوش ایسلی نوسلرنی برگه چیوب قازانده پشروب قامر کبی با - صامق - یاخشرتور ایچون خوش ایسلی مایلر صالمق - خوش او - لهلر ایله قایناتمق.

التَّقْتِيدُ [تفعل]: قَتَاد اسمی بیک سانجکی آغاچ لرنی کیسوب سانجکیلرن اوطده آر چوب حیوانلرغه آشانمق. [هیچ اولهن تابولمای ترغان بیک آچلی بللرده شولای قیلار.]

التَّقْتِيرُ [تفعل]: بر کشی عائله - سینک آزقلرن بیک قصوب تومق - ایت وباشقه نوسلرنک ایسی کوتارلمک - آس ایسلی چغارمق - آوچی آرسلان آولا - غانده ایت ایسن سیزوب کیلسون ده چقورغه توشسون ایچون ایت قویمق - قرکه جهلری آوچی آدملرنک ایسلرن سیز - وب قاجماسونلر ایچون توه جونلری یاندروب توتون ایسلی چغارمق - نه بیرلرنی بربرسینه باقن قویمق، طویلا - شدرمق - ایکی نوسه نی چاغشد - روب او یلاب چامالاب قارامق - اوق آطوچیغه اوقلرن تیگوز - لهب آنوقلاب تورمق - بر آدم بر آدمی کوراشوب چیخوب چقورغه بقمق یا که تیرسلر و طاشلر اوستینه بقمق - ایس و توتون چغارمق.

التَّقْتِيرُ [تفعل، سم]: صارانلق - جان چقماسلق قدرگه آرق.

التَّقْتِيلُ [تفعل]: بر قومک بیک

قَبِنَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: وَزَنَهُ بِالْقَبَانِ.

التَّقْتُّتُ [تفعل]: سوز ایشود - ورگه طرشوب ازله نمک - نیکشرنمک.

التَّقْتَرُ [تفعل]: بر آدم آچو - لانوب نه یچ کبی اورولوب صوغشفه آنوقلانمق - بر اشکه حاضر تورمق - بر آدم بر آدمی آلدارغه طوزاق قورمق [یعنی یوللر باصامق] - بر نوسه دن چیتکه طایمق - بر اشک بیک نیچکه بوللرینه کرشمک.

التَّقْتَلُ [تفعل]: خانون بوککه - له نوب بورغالانوب فوبشی لا - نوب یورومک - بوگولوب صغلوب تدلل ایدوب اوزینه عاشق یاصامق - بر آدم براشده آشوقمیچه او یلاب آلدن آردن قاراب مناسبچه اش کورمک - خلق بر برسن اولترشمک، صوغشمق.

نَقَتَلَ الْقَوْمَ: قَتَلَ بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَنَحَارُوا.

نَقَتَلَ الْمَرْأَةَ لِفُلَانٍ: نَشَنَتْ وَتَخَضَعَتْ وَتَدَلَّتْ لَهُ حَتَّى عَشَقَهَا.

التَّقْتَالُ [فتحه]: اولترمک معنی سنده قتل کبی مصدر.

التَّقْتِيبُ [تفعل]: بوکمک - بوکری و قالو یاصامق.

فِي كَاهِلِ الْفَرَسِ نَقْتِيبٌ: انحناء.

التَّقْتِيبُ [تفعل]: سوز یورو - نمک یعنی بوزوقلق قصدنده

• التَّفْحَمُ [تفعل]: آط اوستینه آطلا-

نغان کشی نی یوز توبان بغوب
توشورمک - بلغغه کرمک -

آلدن آردن اویلامیچه براشکه

کرشمک - برکشی برزور

اشنک اچینه اوزن اوزی طا-

شلامق [اختیار سز کرگان کبی

کرمک] - آط دولاب آطلانوجی

نی اوسترب آلوب کیمک،

• تَفْحَمَ الْفَرَسَ الْتَهْرَ. دَخَلَ فِيهِ.

• تَفْحَمَ الْفَرَسَ بِرَاكِبِهِ. اَلْقَاهُ عَلَى

وَجْهِهِ.

• تَفْحَمَ الرَّجُلُ الْأَمْرَ: أَفْتَحَمَ فِيهِ.

• التَّفْحِيْبُ [تفعيل]: بيك قاطی

یوناللمک، یوتشورمک.

• التَّفْحِيْزُ [تفعيل]: طاباق ایله

صوقمق - قانی وطوپاس سوز

تهتمک - سیکرتمک - جانومق،

برار یامان اش قیلورمن دیب

فورقمق.

• فَحَزَهُ بِالْعَصَا: ضَرَبَهُ بِهَا.

• التَّفْحِيْزُ [سم]: الشَّرُّ - الْوَعِيْدُ

• التَّفْحِيْطُ [تفعيل]: خانوتی قو-

رصاقلی یاصاق - خرما آغاچلرن

نأیر ایتمک.

• فَحَطَ النَّخْلَ: لَفَحَهَا.

• التَّفْحِيْمُ [تفعيل]: براشنی باخشی

تبعشروب اویلامیچه آلدن

آردن قارامیچه بر آدمنی کر-

شدرمک، اشلهتمک - آط آطلا-

نوجینی یوز توبان توشورمک.

• التَّفْحِيْةُ [تفعلة]: فتح فتح ایدوب

قافر مق.

• التَّفْدَةُ [كسره]: كُزْبَرَةٌ ديد-

کلری اولن.

• التَّقْدُدُ [تفعل]: طارالمق - خلق

تورلی فکرده بولوب تورلی

تورلی طائفه لرگه آبرلمق -

قوروق - کیمک - کیمم طوزوب

سهلهمه لهتمک بر نوسه ایکنچی

بر نوسه اوزونلغنده بولمق (یعنی

بولرن اولچا گانده بر برسینه

تنگوز بولمق) - توه آرقلانمق

یاکه آرق توه سیمورورگه

باشلامق - ایت قویاشده کیوب

قدید بولمق - بوی بوی بارغالانمق

بر نوسه توبندن تا، برندن اوزولمک.

• التَّقْدِرُ [تفعل]: آنوقلانمق،

حاضر لهتمک - برکیم برکشی گه

چاق بولمق (یعنی آنک اولچاوبنه

قاراب اشلهنگان بولمق) -

چیکلب چامالاب قویمق.

• تَقْدِرُ لَهُ كُنْدا: تَهَيَّا لَهُ.

• كَانَ يَتَّقِدُ فِي مَرَضِهِ اَيْنَ اَنَا

اليوم: يَقْدِرُ اَيَّامَ اَزْوَاجِهِ فِي

الدَّوْرِ عَلَيْهِنَّ.

• التَّقْدِسُ [تفعل]: آرولانمق -

پاکلانمق.

• التَّقْدِعُ [تفعل]: بر آدم بر

آدمگه یامان اش اشلهرگه آتق

تورمق - آنوقلانمق.

• التَّقْدِمُ [تفعل]: آلغه بارمق -

اوزوب کیمک - بر آدم باطر

بوراکلی بولوب هیچ نوسدن

تارنومیچه اشلمک - آلغه با-

رودن قورقماق - بر آدم بر

آدمگه براراش بیورمق - بر آدم

خلق آراسنده آلدن کشی بولمق.

• تَقْدَمُ فُلَانٌ اِلَى فُلَانٍ بِكُنْدا:

أَمْرُهُ بِهِ.

• فُلَانٌ يَتَقَدَّمُ بَيْنَ يَدَيْ أَبِيهِ:

فلان کشی آناسی آلدنده آلغه

اوزا یعنی آناسندن اوزوب

سز سوبله شه.

• تَقْدَمُ الرَّجُلُ اَصْحَابَهُ: سَبَقَهُمْ.

• التَّقْدِمَةُ [تجربة وزنده]: تقديم

کبی مصدر - هدیه، بولهک.

صوغخی معنی ایله جمعی تقدم کیله در.

• التَّقْدِمَةُ [فتحه. دال ضمه، میم

فتحه ایله] و التَّقْدِمِيَّةُ [بوسنده

میم کسره لی]: صوغشده آلغه بارو.

(هیچ نوسدن قورقمیچه با-

طرابوب بارو) - آطنک برنجی

اوزوی.

• هُوَ يَمْشِي التَّقْدِمَةَ: يَمْضِي فِي

الحَرْبِ وَلَا يَلْتَفِتُ اِلَى شَيْءٍ.

• التَّقْدِي [تفعل]: یولنک ایگ

توغری وزورسندن واورناسندن

بارمق - حیوان اوزی توغری

یولدن یوروتمک - برکشی

تبختر ایله یورومک.

• تَقْدَى الرَّجُلُ: تَبَخَّرَ.

• التَّقْدِيْحُ [تفعيل]: کوزار

توبکه باطمق - آطنی یوکوروک

یاصا، ایچون تضمیر ایتمک.

• قَدَحَتِ الْعِيُونُ: غَارَتْ،

• التَّقْدِيْدُ [تفعيل]: بوی بوی

بارغالامق - قویاشده ایت کید-

رمک، قدید یاصاق - کیمسکاله مک

قوروقمق - بر نوسنی توبندن

نامرندن بترمک.

• التَّقْدِيْرُ [تفعيل]: برکشی

عائله سینک طور موشتی، آزقارن

قصمق، طار طور موشده قیلیمق

بر کشتی بر آشتی نیوشلی رهوشجه
باشقارور ایچون فکر بورونمک
- حکم قیلیمق - بر آدنی قدریه
مذهبنه کرتک - بر نرسه نی بر
نرسه گه چاغشدروب اولچاب
قارامق - بر نرسه نیک اولچاون
ومقدارن بیانگوله مک - حساب
ایتمک بر نرسه نی آلدان اولاب
جامالاب قویبق - الله تبارک و تعالی
بر آدمگه کوچ بیرمک، قادر
قیلمق - الله تعالی بر آشتی نیک
بولاجاغن حکم ایندوب بیلگو -
قدر الشیء بالشیء: قاسه به.
التقدیس [تفعیل]: پاکلامق -
آرولامق - آرچومق خیر وبرکات
بیرمک - بر کشتی بیت المقدس
سهرینه بارمق.
قدس الشیء: طهره.
التقدیع [تفعیل]: بونارلتمک.
التقدیم [تفعیل]: آلهه یارمک،
اوزدرمق - آرتقه قالدردمق،
اوزوب کیتمک [ضد] - آلهه
بارمق - آنط ایتمک - بر اشکه،
تابا آیاقلرنی آدوملامتق - بر
آدم بر آدمگه براراش اشله ونی
ئیهتمک (گویا پیاشقه اشلر
آراسندن اوزدروب بو کشتی -
نک کوز آلدینه کیلترمک
کورساتنده شوشی آشتی اشله ونی
صوریدر) اشله رگه بیورمق
- بر آدمی باکه بر نرسه نی بر
آدم آلدینه کیلترمک - کوز
آلدینه کیلترمک - بر آشتی با -
شقه لردن آلد اشله مک - یاقن
قیلمق.
التقدیح [تفعیل]: بر آدم بر
آدمگه اوصاللق کورسانمک.

التقدذ [تفعیل]: طارالمق -
آبر لشمق.
تقدذ القوم: تقرقوا.
التقدر [تفعیل]: جیره نمک -
شاقشی غه صانامق.
تقدر الشیء: استقدره.
التقدح [تفعیل]: اوصاللق
قیلورغه آنوقلانمق - مکروه
کورمک.
التقدقد [تفعیل]: طاو باشینه
نمک - بر کشتی زور صحراغه
کروب آداشوب بالغزبورومک
- چقور یا که قیوغه نوشوب
هلاک بولمق - بر کشتی کمگه ده
ایارمیچه اوز باشینه یورومک.
تقدقد فی الجبل: صعده فيه.
تقدقد الرجل: رکب رأسه.
التقدیة [تفعیل]: کوزگه چوب
نوشورمک - کوزدن توشکان
چوننی آلمق [ضد] - صوتی
چوبله مک یا که چوبلرن جیوب
آلمق.
التقدید [تفعیل]: صاحنک آرتوب
طوزوب ترغانلرن قرقوب
تیکوزله مک.
التقدیر [تفعیل]: شاقشی لامق -
جیره ندرمک.
التقدیع [تفعیل]: کیمنی
نجاستکه بویاهق.
التقدیف [تفعیل]: سوکمک -
لعنت قیلیمق - أطلق.
التقر [کتف، سم]: آشقه تهم
آرتدور ایچون صالونانرغان
نرسه لر، نابل لر.
التقرة: کرویادیدکلری اولهن.

التقرؤ (تفعیل): عالم وثقیه
بولمق - عبادت قیلیمق - عبادتکده
طرشمق - علم اوگرانمک، اوقوبق.
تقرا الرجل: نفاقه.
التقرب (تفعیل): یاقنلاشمق -
یاقن بولورغه طرشمق - الله
تعالی گه یاقن بولور ایچون
نیوش اشلرنی اشله مک، طاعت
وعبادتده بولمق قوللر ایله
بیلگه طابانمق. (بونک امر
صیغهلری نداء ایند لکانده آشو -
قمق معنی سنده ده کیله لر. «تقرب
یا رجل تقرب» دیهلر. «اعجل
اعجل» معنی سنده در. اما باشقه
وقتده بو معنی سی یوقدر.)
التقرب [تأ و قاف کسره، راء،
سده ایله]: تقرب معنی سنده
مصدر.
تقرب الی الله بالقربان
تقربا و تقربا: طلب القربه
عنده به.
تقربات الماء: قیو فاربعان
وقتده صوغه ایرشور آلدنده
چغا ترغان واق طاشلر، که
آلارنک چغوی ایله صونک
یاقنلقن بله لر.
التقرئع [تفعیل]: جیولمق،
طوبلانمق - صارقلر کیچ صحراغه
کیدوب کتوچی سز اوطلاب
بورومک.
تقرئع الشیء: اجمع.
التقرح [تفعیل]: نهن قوتورلامق
- بر آدم بر اشکه آنوقلانمق.
التقرد [تفعیل]: جیولمق،
طوبلانمق - صاچ کوردله نوب
بونارله نوب تورمق.

• التَّقْرُدُ [كسره. راء كسره]:

گرویا اولهنی. بر دانهسینه
تقرده دیلر.

• التَّقَرُّرُ [تفعل]: بر اورنده

قوزغالمیجه تورمق - ثابت بولمق
- بر فکر یاکه مسئله کوخلد

اور نلاشمق - بر نرسه و بر اش
قرار لانمق - توه آیاقلری اوستینه

بول ایتمک - توه قوری اولنلر

آشاب بولی قویب لاق - بر آدم
قازان توبنده فاتقان آشلرنی
قروب آشامق.

• التَّقَرُّرَةُ [تمة وزنده]: بر او -
رنده قرار لانمق معنی سنده قرار

کبی مصدر.

• التَّقَرَّارُ [فتح]: القَرَّارُ.

• التَّقَرُّسُ [تفعل]: جبولشمق -
بر کشی یس اشلردن اوزن

اوزی آرو و پاک تونمق -
باشلاب آلمق - مل حیق -

صوغشده سونگولر بر برسینه
آرالاشمق - قویروب یابشوب

صوزولا ترغان بولمق - کسب
ایتمک.

• تَقَرَّشَ الْقَوْمُ: اجتمعوا.

• تَقَرَّشَ الرَّجُلُ لِأَهْلِهِ. اکتسب
لهم.

• التَّقْرِصُّعُ [تفعل]: بهمز
ره وشده بورومک.

• تَقَرَّصَعَتِ الْمَرَأَةُ: مَشَتْ مَشِيَّةً
قَبِيحَةً.

• التَّقْرِصُّفُ [تفعل]: نزله مک.

• تَقَرَّصَفَ الرَّجُلُ: أَسْرَعَ.

• التَّقْرِطُ [تفعل]: قولقلرغه
صرغا کیمک.

• تَقَرَّطَتِ الْجَارِيَةُ: لَبَسَتِ الْقُرْطَ.

• التَّقَرُّطُ [تفعل]: ایگسه
اوستینه بقلوب توشمک.

• تَقَرَّطَبَ الرَّجُلُ: أَنْصَرَغَ عَلَى
فَقَاهٍ.

• التَّقَرُّطُسُ [تفعل]: نهلاک بولمق.

• التَّقَرُّطُقُ [تفعل]: بر قاطلی
قازاقی کیمک.

• تَقَرَّطَقَ الرَّجُلُ: لَبَسَ الْقُرْطُقَ.

• التَّقَرُّعُ [تفعل]: بر یاقندن بر
یاقغه نه یله نمک - یوقولی آلمیجه

توشاک اوستوننده آونامق -
تیری صویعالانمق، قوبقالانمق.

• بَاتَ يَتَقَرَّعُ: يَتَقَلَّبُ عَلَى فِرَاشِهِ
وَلَا يَنَامُ.

• تَقَرَّعَ الْجِلْدُ: تَقَوَّبَ.

• التَّقَرُّعُ [تفعل]: جبولمق،
طوبلانمق.

• التَّقَرُّعُ [تفعل]: بر کشی
جیور شوب بوتار له نمک، کب

کچکبه قالمق.

• التَّقَرُّفُ [تفعل]: قوتر اوستی
قوبقالانمق، صویلمق.

• التَّقَرُّفُصُ [تفعل]: کیمیکه
تورونمک.

• تَقَرَّفَصَ الرَّجُلُ: نَزَلَ فِي ثِيَابِهِ.

• التَّقَرُّفُ [تفعل]: بوتار له نوب
جیور شوب کچکبه یمک.

• التَّقَرُّفُسُ [تفعل]: بر کشی
اوزن اوزی طاشلاب بوزوق

اشلرنده دائم بولمق.

• التَّقَرُّفُ [تفعل]: بر کشی
طوشوب قاترانوب تشرلی بر

برسینه شق شق بهر لمک.

• التَّقَرُّمُ [تفعل]: یاخا آش آشی

باشلاغان بالا یاکه بهتی بیک
آزغه آشامق.

• التَّقَرُّمُصُ [تفعل]: آغزی

طار اچی کیگ بولغان معاره گه
کرمک قوش اوزینه اوبایاصامق.

• تَقَرَّمَصَ الرَّجُلُ: دَخَلَ فِي
الْقِرْمَاصِ.

• تَقَرَّمَصَ الطَّائِرُ الْقَرْمُوصَ:
عَمَلَهُ.

• التَّقَرُّهُ [تفعل]: بیک قاتی صوغلوب

تیری فارلوب کوگاروب چقمق
یاکه صویعالانمق.

• التَّقَرُّيُ [تفعل]: بر بیردن بر
بیرگه کیدوب نیکشروب بو -

رومک - صونابارغه طرشوب
از له مک.

• التَّقَرُّيْبُ [تفعل]: یاقنایتمق،

یاقنلاشدرمق - بر سوز وحسابنی
بیک درست بولورغه یاقن قیلدق

(یعنی درستلک کیرنه سینه کرتمک)
- بر آدمنگ بلی آغرامق - بر

آدم بر آدمنی اوزینک یاقنلرندن
یاصامق - تقدیم ایتمک - قربان

قیلمق - قوناقتی قارشو آلعانده
ایسانله شوب «حیاک الله وقرب

دَارَكَ» دیب نه ایتمک - شول سوز -
لرایله الوغلاب اکرام ایلوب

قارشو آلمق - آط ییلوب بور -
ومک یاکه ایکی آباغن بر

بولی کوتاروب بر بولی قویوب
یو کورمک.

• التَّقَرُّيْبُ [سم]: آطنک ییلوب
بوکروی.

• التَّقْرِیْحُ [تفعیل]: بیک قاتی یا که کوب یار الاقی - قوتلر اتمق - نه ننگه و شوم بیزه کلری توشورمک - عیج قازلماغان اورنده قیو قاریمق - آغاچنک یافراق باشلری چقمق - بیرنک برنجی اوله ناری چغارغه باشلامق.

• التَّقْرِیْدُ [تفعیل]: عاجز بولوب سوزدن توقه اتمق - توهنک بیلرن آر چومق - ذلیل بولمق - ذلیل قیلیمق [متلاز] بر آدم بر آدمی بیک استالقی ایله آلامق.

• التَّقْرِیْرُ [تفعیل]: بر آدمدن بر اشقی اقوار واعتراف قیلدرمق - بر آدمی یا که نرسه نی بر اورنده اورناشدرمق - قوزغالمی ترغان یاصامق - بر آدمی اوز - ینک اشنده قالدیرمق (یعنی آنی شول اشندن توقه تامامق) - بر

آدمدن حقی قبول و تصدیق ایتدیرمک - توه بر یولی بول یتمک - قرار لاندیرمق - اختلافلی مسئله لر آراسندن دلیل لری ایله قاراب تیکشروب قاراغاچ درست بولغانن بیان قیلیمق - خبر لر نی تیکشروب درست بولغانینک درست لیکن نه یتمک، تحقیق قیلیمق - بر فکر گه کوخل او - رناشدرمق - بر آدم بر نرسه نی آرقاسینه یوکلیمک.

• التَّقْرِیْرُ [تفعیل سم]: پیغمبرن صلی الله علیه وسلم نک بر آدم استله گان اشنی کورگان وقته سوزده شمیچه (سکوت ایدوب) قالووی، که اول اشندن ایکنچی بر وقته نهی قیلماغان بولسه جائز بولونی آخلاتادر. نهی قیلغان بولسه، طبیعی سکوت ایتماسی رضادن توگل بلکه آچودن بولادر. ج تقریرات.

• التَّقْرِیْسُ [تفعیل]: صالقون هواء بر آدمی طوکیدرمق (بالان قوللری ایله اشله و دن توقتاتور رهوشچه اوشوتمک) - صونی طوکیدروب بوز حالیه کیتیرمک بر آدمک راراعضاسن طوکیدروب ضرر لاندروب قوروتمق - صوونتمق.

• التَّقْرِیْشُ [تفعیل]: بالاچاغاسی ایچون کسب ایتمک - مال و آزیق نایمق - بر آدم خلقنی بر برسینه آچولاندروب قتوروتوب بوزوشدرمق.

• التَّقْرِیْصُ [تفعیل]: جایمه جایار ایچون زور قامردن کیسهک کیسهک کیسوب آلمق - کومهچ کومهچ یاصامق - طورامق - چمتمک - آغزنی چمتوب آلور درجه ده صونی صوونتمق.

• التَّقْرِیْضُ [تفعیل]: ماقتامق - خورلامق اضد کبسیک. قَرَضَ فُلَانٌ فُلَانًا: مدحه - ذمه. قَرَضَ الشَّيْءُ: قَطَعَهُ.

• التَّقْرِیْطُ [تفعیل]: یاشلچهنی بیک واق طوراب قازانغه صالمق - آط جوگانله مک - خانون قرغه صرغا کیدیرمک - بر آدمگه آشغچ ایلچی ییارمک - بر آدمگه بر نرسه نی آرز بیرمک - شتم یا که چرا باقی لانا توشون ایچون کومرله ننگان اوچن آلوب نورمق.

• قَرَطَ الرَّجُلُ الْجَارِيَةَ: أَلْبَسَهَا الْقَرَطَ.

• التَّقْرِیْطُ [تفعیل]: بر آدم حیانده بولغان بر آدمی (توشولی رهوشچه یا که توشون و بالغان بولورلق رهوشچه) ماقتامق - بر آدم ایکنچی

بر آدم یازغان کتابنک ماقاولی اورنلرن کورساتوب ماقتامق. [اولنگان کشفنی ماقتاو تقریب بولیدیر].

قَرَضَ فُلَانٌ فُلَانًا: مدحه وهوحی بحق او باطل. قَرَضَ عَلَيَّ كِتَابَهُ: قَرَضَ كِتَابَهُ.

• التَّقْرِیْعُ [تفعیل]: قافمق - بر آدمگه تعنیف ایتمک - بر آدم خلقغه شاوره صالوب کوخل لر ن قوزغاتمق - بتجه له گان توه با - لالری نه دواء لر سورتوب دواء لامق - صاچ کیتیرمک یا که قسقارتمق (گویا باشنی طاز باشی کبی یاصامق) - توه بالاسی آناسن ایتگان وقته باشی ایله چیلوننی قاغوب تورتوب ییارگاج آناسیده باشی ایله آنی قاغوب ییارمک - آنا توه گه آنا توه چابدرمق - بر کشی آلدینه کیلگان نرسه لر نی آشاب بتروب آلدن آچق قالدیرمق.

• التَّقْرِیْفُ [تفعیل]: یارا وقو - طرنک تیریسن صویمق، قوبارمق - عیب ایتمک یا که تهمت ایتمک. قَرَفَ فُلَانٌ فُلَانًا: أَبْكَدَا: أَنَّهُمْ بِهِ.

• التَّقْرِیْمُ [تفعیل]: آشارغه او - گرانمک - آبغر نک آبغر لغی ایچون خدمت قیلدرمیچه توتمق - چارشاو قورمق - توشاککه طش کیدیرمک - بر آدمی یابوب قوبومق

• التَّقْرِیْنُ [تفعیل]: بر نرسه نی بر نرسه گه یاقن و یاناشا قیلیمق - عیلمی لر نی یا که اسپر لر نی بر گه جوب بر باوغه به یلمه مک، بر بوغاوغه بوغوا لامق - موگوزلی یاصامق.

التقرح [تفعل]: تارماقلانمق - تارماقلرغه آيرلمق - بوطا - قلانمق.

التقرز [تفعل]: شاقشی نرسه ونهشكی اشردن براق وآرو بولمق - يامانقلردن چيئكه طابمق - جيره نورلك آش وصو - لردن صاقلانمق.

التقرع [تفعل]: سيكورورگه ويوكورورگه آنوقلانمق - آيرلشوب طارالمق - بولوط آچلمق، آيازالامق - باشنك بعض ييرلرنده ساچ قالوب بعض ييرلردن كيتهرلك ياكه نو - بهسندن كيتهرلوب چيئلرنده قالوق.

التقزم [تفعل]: بر آدم بر اشكه اوزن اوزى كوچللب كرتمك.

التقزية [تفعلة]: كوراشوب چيئمك - بر آدمنى چيئوب ييرگه يعوب اولترمك.

التقزيع [تفعيل]: بالغان قانشدرميچه سوزنى مانور سويله ب تمام قيلمق - سيممك، چه چرتمك - آغاچ تويينه بول ايتمك - آشقه تهم بيره ترغان نرسه لرنى نازانغه صالحق.

تقزح الرجل القدر: جعل فيها التوابل.

التقزيع [تفعل، سم]: ج تقازيخ: تارماقلرغه آيرغالانا ترغان اولهن وآغاچ باشى - آشقه تهم بيرور ايچون سالونه ترغان نرسه، ابرار.

التقزيع [تفعل]: بر آدمنى باشقه اشلردن بوشانوب هرگنه اشكه بيلگوله ب قويمق - ايلچى ييا - رمك - باشنك اورتلارنردن

صاچنى كيتهروب چيئلرنده كيتهرميچه قالدرمق - بر آدمنى بتون اشندن توقاتوب بر معين اش شاهتمك - مييق قصقارتمق - آط بك قاطى بو كورمك - آطنى بو كور تورگه آنوقلامق.

التقسيس [تفعل]: تيكشرمك، ازلهمك - ناوش ايشدوب شونك نرسه ناوشى بولغانىي آخلار، ايچون فولاق صالحوب طخلامق - ايشدورگه طرشمق.

التقسط [تفعل]: بر نرسه نى خلق آرارلرنده تيب تيبگوز بولشمك، تقسيم ايدشمك.

التقسيس [تفعل]: تاوش طخلامق.

تقسيس الصوت: تسمعه.

التقسيم [تفعل]: آيرمق - طارانمق - طارالمق - بولگه لهتمك - بو - لشمك، تقسيم ايدشمك - بر آدم

ايكى اشنك قابوسن آلايم ديب فخر بورونتمك - فخر تورلى نرسه گه كيدوب طارالمق، باش طوزمق.

التقسية [تفعلة]: قاطى كوخللى ياصامق، كوخلگه قاطى لق بيرمك.

قسى هذا الامر فلانا: صيره قاسياً غليظ القلب.

التقسيب [تفعل]: بيك قاطى يامان آغولانغان بولمق.

التقسيس [تفعل]: توه لرنى بيك ياخشى كوتمك.

التقسيط [تفعل]: طارانمق - توله رگه تيوشلى بولغان توله و بورچنى بر نيچه كيسه كيكه آيرو ب شول كيسه كلرنى

وقلرغه بيلگوله ب قويمق (يعنى فلان آى فلان قدر، وفلان آى فلان قدر بيرور سن ديب سوز قويمق) - بر آدم اوزنك عائله سينه قصان بولمق، صارانلا - نوب آلارنك طور موشلرن

قصمق -- آغاچ اولطر توجى اولطرتقان آغاچلرن سيرمك اولطرتمق يعنى آرالقلر قالدرمق. التقسيط [سم] ج تقاسيط:

مذكور رهوشچه بيلگولى وقتده توله رگه بيلگوله ب قويله مان بر مقدار مال - شول بيلگولى و قئلرده توله نه ترغان ماللرنى

بازنغان كاغز. (هر بر بيلگولى كيسه ك توله ونى تقسيط ديلر شونك ايچون مثلاً بو توله و ييش تقسيط، آلتى تقسيط، يدى تقسيط وهكذا تعبيرلر بور يدن).

التقسيم [تفعل]: بولمك، الو - شلرگه، پايلرغه، كيسه كلرگه آيرمق - بولك بولك باصامق طوزدروب طارانمق - مانورلامق. قسم الشيء: حسنه.

التقسب [تفعل]: قليج قانغه بويالمق.

التقسر [تفعل]: بر نرسه نك قابى ياكه قايريسى ياكه تيريسى صويلمق، قوبارلمق. (مثلاً به - رهنكى وآلما كى لرنك قابقلىرى

آرچولسه «متقسر» بولغان بولالر).

التقسيس [تفعل]: آشامق. تقسش الرجل: اكل.

التقسط [تفعل]: كوك يوزندن بولوطلر كيدوب آيازالانمق - بر نرسه نك پاره سى كوتارلوب آچلمق، ظاهر بواجق.

• تَقَشَّطَتِ السَّمَاءُ: أَصَحَّتْ.

• التَّقَشُّعُ [تفعل]: پهرده کونارلمک

- کوک بوزندن بولولطار بتوب
آبازلانمق - بر بیرگه جیولغان
خلق طارالوب کتتمک. (اورنلری
آچلوب قالمق)

• التَّقَشُّعُ [تفعل]: قور قوب
تتره مک، قالترانمق.

• التَّقَشُّفُ [تفعل]: بر کشی

یاماولی کیملرایله کون اوزدره
- توبان طور مورسده تورمق -
پهس وشاقشی کرلی بولمق -
یورونو قیونو کورمیچه کرله نوب
تورمق - بر آدم زهد و عبادت
تلب آزغه نرسه ایله قناعت
ایدوب کیجنوب تورمق.

• التَّقَشُّشُ [تفعل]: بر آدمک

تهینه چهچک، قزاق، تیره و
قورچانفی کبی لردن بوارسی
چغوب دوا لانسبیلی تن آرو -
لانوب قالمق، سلامتله نمک. (بو
لفظ حیوانلرده یوریدر)

• التَّقَشُّشُ [تفعل]: قابلی نرسه ننگ

قابغی، تیریلی نرسه ننگ تیرسی
صوبلمق.

• تَقَشَّشِيَ الشَّيْءُ: تَقَشَّرَ.

• التَّقَشُّشِيَّةُ [تفعل]: بر آدمی مقصود

دزدن قابتارمق، دوندرمک ..

آغاچنک قایرین صوبمق - قا-

بقلی نرسه ننگ قابغن آرچومق

- یلانک تیرین (اوستنده بو -

لغان کیم کبی سن) صالدرمق.

• التَّقَشُّيبُ [تفعل]: آشقه آغو

صالوب بو طامق - بر نرسه نی

قانعه وشاقشی غه بویامق - بر آدمگه

جیل تیوب ضرر ایتمک (گویا

آغولامق) - بر نرسه دن چقان ایس

بر آدمی ره نجوتمک - کرله نمک
شا - قشی لامق.

• التَّقَشِيرُ [تفعل]: قابلی نرسه ننگ

قابغن آرچومق - آغاچ قایرین

صوبمق وتیرسی بولغان نرسه ننگ

تیرین صوبمق طونامق - کیم

صالدرمق. (مثلا بهر نگی قابغن

آرچو «تَقَشِير» بهر نگی ننگ

آرچلوی وقابغی ننگ صوبلوی

«تَقَشِير» بولادر. «قَشْرَةُ الْبَطَّائِسِ»

بهر نگی آرچودم، «تَقَشْرَةُ الْبَطَّ-

طَيْسِ» بهر نگی آرچولدی،

قابغی صوبلدی، معنی سنده در.)

• قَشْرُ الرَّجُلِ الْعُودَ: كَشَطَ

لِحَاءَهُ

• التَّقَشِيشُ [تفعل]: اوز آلد-

ندن غنه آلمیچه تورلی بیردن

آلوب آشامق - تورلی بیردن

مال جیمق - بر آدم آچی ونه شه کی

سوزلری ایله خلقی ره نجوتمک.

• التَّقَشِيطُ [تفعل]: حیوانک،

تیرین طونامق، صوبمق - بر

آدمک کیملرن صالدروب

آلمق.

• التَّقَشِيفُ [تفعل]: بر آدمک

طور موشن طار وبهس قیلمق.

• التَّقَصِبُ [تفعل]: صاچ

کودره له نمک.

• التَّقَصِبَةُ (تجربه وزنده) و

• التَّقَصِيْمَةُ [تفعل]: صاچ

بر تونام کودره صاچ. (عربلرده

صاچنی قامشدر آراسینه قصدروب

کودره لی بولغانلر شونک ایچون

کودره له ننگان صاچ توتاملرینه

«تَقَصِبَةُ» دیب قامش معنی سنده

بولغان قَصَبَ لفظندن آلوب

یوروتکانلر. صاچنی کودره له وگه

«تَقَصِبُ» دیلر.)

• التَّقَصِدُ [تفعل]: قصد قیلمق

(بر نرسه یاکه بر آدمگه نابا

بارورغه تلب طوب توغری

شوخار نابا یونالمک یاکه کوشانی

یونالدرمک) - بر آدمی ترغان

اور نونده (فوزغالورغه ابرک

بیرمیچه) اولترمک - ات اولمک

- سونگولر اووالمق، صنمق.

• التَّقَصُّصُ [تفعل]: بر آدم یاکه

بر نرسه واش ایله جووانوب

ماوغوب باشقه لردن قالمق.

• التَّقْصَارُ [کسره] والتَّقْصَارَةُ:

ج تَقْصِيرُ: موبونغه زینت ایچون

کیوله ترغان مونچاق واصل

طاشلر ترومی.

• التَّقْصِصُ [تفعل]: سوزنی حفظ

قیلمق - بر آدم آردندن، ازدن

کیدوب ازله بپورومک - بر

آدمک ازبنه توشمک - بر اشنی

تیکشورمک.

• التَّقْصِصُ [تفعل]: چوبان ارین

وصاری صولر ایله طولمق -

بر بوع اویاسن قازوب طشقه

توفراق چغارمق - بر آدم ایودن

چقمیچه اولطرمق.

• التَّقْصِيفُ [تفعل]: بر آدم یاکه

نرسه یاینه خلق طغزلانوب

جیولشمق - آش یاننده اوینامق،

کولمک - طالاشوب یاکه بر

بر سن جانوشوب قچقرشمق -

جیولمق، طوبلانمق - بر نرسه

اووالمق، صنغالانمق.

• تَقْصِيفُ الشَّيْءِ: تَقَسَّرَ.

• التَّقْصِصُ [تفعل]: بر آدمک

ازبنه نوشوب تیکشورمک سوزنی

حفظ قیلمق.

• التَّقْصِلُ [تفعل]: اوزولمك - كيسولمك.
 • التَّقْصِمُ [تفعل]: صنق- آيرلمق.
 • التَّقْصِمُ [تفعّل]: توه بالاسينه
 تَصْمَلُ آورووی الهكمك.
 (تَصْمَلُ [ضمه]: توه بالالرينه
 مخصوص اولت آورووی)
 • التَّقْصِيلُ [تفعل]: صابهُ القَصْلُ.
 • التَّقْصِي [تفعل]: بر بيرنك نهابه
 سينه (باروب نوقتاي ترغان بيرينه)
 ايرشمك - بر اورن ايگ چييده
 وايگ يراقده بولمق - بر آدم بر
 مسئلهني كوبونيكشورورگه ممكن
 بولسه شول قدر تيكشورك يعني
 بر بيرنده تيكشوريجه قالدردامق
 - بر سوز و خبرني تمام صوراشوب
 تويينه توشمك - يراقداغيلرني
 برام برام ايسنه مَك.
 • التَّقْصِيَّةُ [تفعلة]: صارق وتوه گه
 نامغا بيجون آرنغه قولاق اوچلرن
 كيسوب آلمق - طرناق كيسمك،
 قصقار تمق - بيك يراقده سورمك.
 • التَّقْصِيْبُ [تفعل]: ابيگونلر
 سالاملانمق - بر آدم بر آدمني
 تيرگه مَك، سوكمك - عيب ايتمك
 - صاچني كودره له نمك - صاچني
 بر تونام قيلوب برگه طوبلاق
 - بر آدمك ايكي قولن مويونينه
 بهيلب بوغاولاب قويومق - او -
 زوشده اوزوب آلددا كيلمك
 (كيلوب يتهرگه نوشلي اورنده
 قبادالغان قامشني صورروب
 آلمق. ايگ آلدان كيلوچي
 بوني صوروب آلددر. بوقامشقه
 «قَصْبُ السَّبْقِ» ديه لر.) - نمازلق،
 باولق، وسايرلر اوستينه اوقه
 ايله چيكمك، اوقه باصمق.

• قَصَبَ الزَّرْعُ: صار له قَصَب.
 • التَّقْصِيْبَةُ: تَقْصِبَةٌ معني سنده ذكر
 ايدلدى.
 • التَّقْصِيْدُ [تفعل]: صندرمق
 ياكه بر نرسهني (خاصة) اور -
 تاسندن صندرمق ايكي ياقده
 تيگوز ايكي صنق حاصل قيلمق
 - شاعر قصيده وشعرلرن بر
 برسينه بالغاب توتاشدروب
 نورمق - چغار اغان قصيدهني
 تيكشوروب كيلوشمه گان بيرلرن
 توزاتوب كيلوشدروب چقمق
 - آغاچلر بوشاق بو طابق
 وصانچكي لرن چغارمق - قصيده -
 لر توزومك - تيگوز و كيلوشلي
 بولمق - بر آدم نچكده جوانده
 واوزونده قصقهده بولماغان بيك
 كيلوشلي ماتور گه وده لي بولمق.
 (صوگهي معني مجهولا كيه لر.)
 • قَصَدَ الشَّاعِرُ قَصِيْدَتَهُ: هَدَبَهَا
 وجودها.
 • التَّقْصِيْرُ [تفعل]: قصقار تمق -
 قصقه بويلى ياصامق - كيسمك
 وكندرلرني طوقماقلامق و آ -
 غار تمق - بر آدمك بر اشني
 اشلرگه كوچي يتسهده اشله و دن
 باش تار تمق، اشله مامك - اشلرگه
 كوچ يتماوسيبلي اشلي آلميجه
 طاشلامق - بر آدمدن آچوباكه
 آورو و زولاولاري باصلمق -
 بيك آز و ناچار نرسه هديه
 قيلمق - بوله كني آزيتمق - صا -
 چني قصقار تمق [يعني بر آرن
 قالدروب اوستون گنه قرقمق] -
 توه نك مويون تويينه قصقار نامغاسي
 صالمق - بر آدم بر اشده بالقاو
 لانوب ياكه كوكل قويميجه
 طرشميجه اشلهب كيمچيلىك ايتمك

ناچار اشله مَك ياكه اشلهب
 بتروب دنياعه چغارا آلاماق،
 بولدر آلاماق.
 • التَّقْصِيْرُ [سم]: بر نور لي حيوان
 نامغاسي.
 • التَّقْصِيْصُ [تفعل]: طورامق،
 كيسكه له مَك - صاچ قصقار تمق -
 ازبيز ايله صلاب ابو صالمق -
 ازبيز [изветка] ايله صلامق.
 • التَّقْصِيْعُ [تفعل]: چوبان ارن
 وصاري صوايله طولمق - بر آدمك
 اخلاقي بوزولمق - صوصاوني
 باصندرمق - بر آدم ابوندن
 چقميجه ياتمق - ير بوغ اوباسن
 قازوب و فراقلرن طشقه چغارمق
 - ايگون بيرني ياروب تيشلوب
 چقمق - خلتنك آلدان كيلوچيلري
 طاور آرارلرن كيلوب چقمق -
 كيم گه اورالمق، نورونمك -
 ضب اوزينك اوباسن قابلامق.
 • التَّقْصِيْفُ [تفعل]: صندرمق -
 بر نرسهني اور تاسندن صندروب
 ايكي گه آيرمق.
 • التَّقْصِيْرُ [تفعل]: بر آدمني
 توبانسنمك، پيس و توبه ن صانامق.
 • التَّقْصِيْبُ [تفعل]: قوباش نوري
 تيره ياقعه چيقلر و بيلر صورلغان
 كبي صاچلمق - كيسولمك -
 كيسكاله نمك.
 • تَقْصَبُ الشَّيْءُ: تَقْطَعُ.
 • التَّقْصِيْصُ [تفعل]: قوش برار
 بير گه قونارغه تلهب توبانگه
 تابا اوچوب توشمك - يوقار يدن
 توبانگه قويلمق. بعض وقتده
 ايكه چي ضادني ياعه آلوشدروب
 تقضي كيلنر له لر.]

• التَّقَطُّلُ [تفعل]: بر آغاچ ياکه بو طاق تو بندن کيسولمک ياکه قاير لمق.

• التَّقَطُّيُّ [تفعل]: بر کشي بر نرسدن دونمک، اعراض ايتمک - مکر و حيله قیلوب بر آدمی آلدماق - آطنک آرت ياغينه نمک (بر آطفه ايکي کشي آطلا نغانده آرتداغيسی «تَقَطُّيُّ» بولادر. بوخار مشهورده رديف ديلر. رديف آطلانغان اور نغه آطنک «قَطَّاهُ» ديه لر.) - چيلهک بيک طولوب قيودن آقرن غنه آر آزغنه کوتار لوب چقمق - بر آدم بر بر نرسه ايله ماوغوب مشغول بولوب کيجو کمک.

• التَّقَطُّيبُ [تفعل]: قاشلرني سالوندروب ايکي کوز وقاش آراسن بورشدروب، بوزگه يه مسز توس بيرمک، چرايني صتمق - خمر که صو قوشمق.

• التَّقَطُّيرُ [تفعل]: طامچي طامز مق - طامچي لاب آغز مق - توه لرني بر برسینه ياقن کيلتروب ترومگه ترمک - بر آدمی يانی اوستينه يعوب بيرگه بهرمک - کييم ونه بير لرني عود آغاچي ياندروب توتونله مک، بخير ايتمک - بر نرسه ني ائيق ده قاينا توب پارغه نه يله ندروب پارندن حاصل بولغان طامچي لارن جيمق - بر نرسه نك صغوب ياکه قاينا توب صولرن چغارق.

• التَّقَطُّيرُ [سم]: آورو ياکه قارتاي سيلي بول تونا آلمیچه طامچي لاب بورو خسته سی.

• التَّقَطُّيُّ [تفعل]: چيلهک قيوغه توشمک - نه گهر مک - بر آدم بر شده هيچ کمدين کيشاش آلمیچه اشلهرگه باشلامق اوز باينه بورومک - آشفوب آدوملرني يش قیلوب [بر برسینه ياقن قیلوب] بورومک - سياحت قيلمق.

• التَّقَطُّطُ الرَّجُلُ فِي الْأَمْرِ: رَكِبَ نَفْسَهُ. نَقَطَطَ فُلَانٌ فِي الْبِلَادِ: سَاحَ فِيهَا.

آدمی يانی اوستينه بيرگه بقمق - آغاچ بو طاقی قاير لوب توشمک ياکه کيسولمک.

• نَقَطَرَ الْمَاءُ: سَالَ قَطْرَةً قَطْرَةً. نَقَطَرَتِ الْمَرْأَةُ: نَبَخَرَتْ بِالْعُودِ.

• التَّقَطُّرُ [تفعل]: باش سلکمک، آرلی يرلی بورغلامق بر کشي هيچ نيک اولطرمیچه هر وقت سلکنوب تيره نوب تورمق، سلکچک بولمق. (آورو بو - لودن باشقه اوزينک جولهر عادتني بويينجه سولای بولمق، که قطرب ديدکلری بيک سلکچک قوش و قورت غه اوخشايدر.)

• تَقَطَّرَبَ الرَّجُلُ: حَرَّكَ رَأْسَهُ. التَّقَطُّعُ [تفعل]: کيسولمک - طورالمق - کيسکاله نمک - اوز - گاله نمک - کوله گه قصار مق - خلق بر اش و فکرده اويوشا آلمیچه طار الشوق - بر اشني بولشمک، تقسيم ايدشمک - خمرگه صوقوشولمق - آير لمق.

• التَّقَطُّاعُ (تاء ايله قاف کسرلی، طاء شده لی): قطع کبی مصدر کيسمک معنی سنده.

• التَّقَطُّطُ [تفعل]: چيلهک قيوغه توشمک - نه گهر مک - بر آدم بر شده هيچ کمدين کيشاش آلمیچه اشلهرگه باشلامق اوز باينه بورومک - آشفوب آدوملرني يش قیلوب [بر برسینه ياقن قیلوب] بورومک - سياحت قيلمق.

• نَقَطَطَ الرَّجُلُ فِي الْأَمْرِ: رَكِبَ نَفْسَهُ. نَقَطَطَ فُلَانٌ فِي الْبِلَادِ: سَاحَ فِيهَا.

• التَّقْضِعُ [تفعل]: طارالمق - طورالمق، کيسکاله نمک - آير - غالالمق.

• التَّقْضِضُ [تفعل]: صتمق - اووالمق - منهزم بولمق - طارالمق.

• التَّقْضِيُّ [تفعل]: بتمک - بر نرسه بتوب اوچلانمق، کيسولمک - وقت اوزوب کيتمک - قوش توبانگه تابا آطلوب اوچوب توشمک.

• التَّقْضِيَّةُ [تفعلة]: اوتهمک، اداء قيلمق - اشني امضاء قيلمق - امير و سلطان بر آدمی قاضي ايدوب قويوق - اولمک، وفات بولمق - بر آدم بر اشني نلگه گان روشنده تمام لامق. (يعنی مقصودينه ايرشمک)

• التَّقْضِيبُ [تفعل]: قوباش نوری جيقلر سوزلغان توسلی تيره يافغه طارالوب سوزلمق - اوزوم آغاچلرنيک تپوشسز بو طاقلرن قورقمق، کيسمک - طورالمق کيسکاله مک - بيک تيره نونق کيسمک.

• قَضِبَتِ الشَّمْسُ: اَمْتَدَّعَايَهَا.

• التَّقْضِضُ [تفعل]: طالقانک شیکرن کوب صالحق.

• التَّقْضِيعُ [تفعل سم]: اچنی کيسکاله بوزگاله ب طاشلاغان کبی بيک قاطی اچ آورو.

• التَّقَطُّرُ [تفعل]: طامچي طامچي طاموب آقمق - بر آدم صوغشقه آنوقلانمق - بقمق - توشمک - بر کشي اوزن بو قار بدن طا - شلامق - بر آدم بر اشدن چيگونمک - آرتقه صوغشقه قالمق، کيجو کمک - عود آغاچلری ياندروب خوش ايسلری ايله توتونله نمک - بر

قَطَّرَ الْمَاءَ: أَسَالَ لَهُ قَطْرَةً قَطْرَةً.

قَطَّرَ فُلَانٌ ثِيَابَهُ: بَخَّرَهَا بِالْقَطْرِ أَيْ الْعُودِ.

التَّقْطِيطُ [تفعيل]: قَطِيطُ طُوبٍ، كَمَا سَهُ وَسَائِرُ نَرَسَنِیْ آغَاجِدِن قُرُوبِ تُوْكَارِ كَلَبِ اسَلْمَكِ.

التَّقْطِيعُ (تفعیل): كَيْسَكُ كَيْسَكُ يَا صَاقُ - كَيْسَكُ وَقَطْعُهُ لِرْگِه

آبِرْمَقِ - كَيْسَكَالِهْ كِ، طُورَا - مَقِ - طَاطَا مَقِ - بَرِ آدَمَنْكُ اوسْتِنِه چَا قَلَابِ تَنگَرِ اِيچُون كَيْمِ كَيْسَمَكِ - كَيْسُوبِ تَنگَلِكَا نِ كَيْمِ بَرِ آدَمَنْكُ بُوِيْنِه وَگِه وَدِه سِنِه طَا مَانِ كَيْمَكِ (بَعْنِي بَاطْشَلِي كَيْلُوشَلِي چَمَقِ) - أَطْ بَاشَقَه لِرِ دِنِ

اَوْزُوبِ كَيْتَمَكِ - خَمَرْگِه صُوقِشَمَقِ - اللّٰه تَعَالَى بَرِ آدَمَكِه

عَذَابِنِي تُوْرَلِي رِه وَشَدِه قَيْلَمَقِ - شَعْرَنْكُ وَزْنِ وَبَحْرِنِ تَابَا رِ اِيچُون آيِرْغَالَابِ تَقْعَلِه لِرْگِه چَاغْشَدْرُوبِ كُوْرَمَكِ - أَطْ دِرْدَلِه نُوْبِ تُوْرَلِي رِه وَشَدِه

بُو كُرُوبِ يُوْرُومَكِ - بَرِ آدَمَكِه تَقْطِيعِ دِيْدَكَلِرِي اِيچِ اُوْرُويِ اَلِهْ كَمَكِ (صُوقْعِي مَعْنِي مَجْهُولَا كَيْلِه دِرِ).

التَّقْطِيعُ [تفعيل. سم]: جِ تَقْطِيعِ: بَرِ آدَمَنْكُ بُوِيِ وَصْنِي، كِه آنَارْغِه قَارَابِ چَا قَلَابِ كَيْمِ كَيْسُولِه دِرِ - اِيچَا كَلِرْنِي كَيْسَكَالِهْ گَانِ تُوْسَلِي بِيَكِ قَاطِيِ آغْرَانَا تَرْغَانِ اِيچِ اُوْرُويِ.

قَطَعْنِي هَذَا الثَّوْبُ: مِيكَا بُو كَيْمِ چَا قِ كَيْلِدِي بَعْنِي مِيْنَمِ تَقْطِيعِ غِه تُوْغْرِي كَيْلِدِي،

قَطَعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ: خِيَطَتْ وَسُوِيَتْ.

قَطَعَ فُلَانٌ فِي بَطْنِهِ [مجهولا]: أَصَابَهُ تَقَطُّعٌ.

قَطَعَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْعَذَابَ: لَوْنُهُ وَجَزَاءُهُ.

قَطَعَ فَرَسُ فُلَانٍ الْخَيْلَ: سَبَّهَا. التَّقْطِيفُ [تفعيل]: آغَاجِ بَاشَدِنِ

پِشُوبِ يِيْتَمَكَا نِ بِيْشَلِرِ اَوْزُوبِ يَا كِه كَيْسُوبِ اَلْمَقِ - يِيْمِشِ جِيْمَقِ - كَشِي كُوْرِمَا گَانِ آرَادِه بِيَكِ تَبِرْگَنِه بَرِ نَرَسَنِیِ اَلِهْ كَدِرِ - مَكِ، اَلْمَقِ - طَرْنَا مَقِ - يَارَا مَقِ - حَيْوَانِ بِيَكِ قِصَقِه آوَزِ اَدُوْمَلَابِ اَقْرَنْغِه يُوْرُومَكِ - خَمَرْگِه صُوقِ طَا مَزْمَقِ.

التَّقْطِيطُ [تفعيل]: جِيخُوبِ يِيْرْگِه يَمَقِ - بَرِ آدَمْنِي يَانِ قَابِرِ غَالِرِي اوسْتِنِه بَعُوبِ يِيْرْگِه

بِهْرَمَكِ - بِيَكِ قَاطِيِ كَيْسَمَكِ يَا كِه كَيْسَكَالِهْ مَكِ.

قَطَلَ فُلَانٌ فُلَانًا: صَرَعَهُ.

التَّقْطِيمُ [تفعيل]: بَرِ آدَمِ خَمَرِ يَا كِه بَاشَقَه بَرِ اِيچْمَلِكْنِي قَابُوبِ تَلِي اِيْلِه تَهْمَنْ طَانُوبِ قَارَاغَاجِ اِيچِي لَغْدِنِ چَرَا بِنِ صَمَقِ.

التَّقْطِينُ [تفعيل]: اَوْزُومِ تُوِيْمِه لِرِي بَهِيلِه نَمَكِ - بَرِ آدَمِ بَرِ آدَمْنِي بَرَاوْرِنْدِه اُوْرِنَاشَدْرُوبِ شُوْلِ اُوْرِنْدِه هَرِ وَقْتِ تُوْرَا تُوْرِغَانِ يَا صَاقِ.

قَطَنَ فُلَانٌ فُلَانًا فِي مَكَانٍ: جَعَلَهُ يَقِيْمُ فِيْهِ وَتَوَطَّنَهُ.

التَّقَعُّ [تفعيل. م]: اِيچَمَقِ.

تَقَعَ الرَّجُلُ: جَاعَ. جُوعٌ تَقَعٌ: جُوعٌ شَدِيْدٌ.

التَّقَعُّ (فَتْحًا. سَم): اِيچَلَقِ.

التَّقَعُّ [تفعيل]: بِلْجَرَا قَعِه بَاطْقَانِ كَشِي نَكْ بِلْجَرَا قِ اِيچِنْدِه يُوْرُوكَا نِي كَيْبِي يُوْرُومَكِ.

التَّقَعُّ [تفعيل]: بَرِ آدَمْنِي اَسْدِنِ نُوْقَتَانُوبِ كَيْجُو كَدْرُوبِ قَالِدِ رَمَقِ - اَسْدِنِ اُولْطَرُتُوْبِ قَا - لِدِرْمَقِ - بَرِ آدَمِ بَرِ اَشِ اَرْدِ

نَدِنِ يُوْرُونِي طَاشَلَامَقِ، يُوْرُو - مَامَكِ - اُولْطَرْمَقِ - بَرِ آدَمِ بَرِ آدَمَنْكُ اَسْتِرْنِ بَاشْقَارْمَقِ - بَرِ آدَمْنِي اَنَا بَابَا لَارِي اُولْطَرْمَقِ بَعْنِي بَتُوْنِ نَرَسَنِیِ اَنَارْغِه اَنُو - قَلَابِ قَالِدِرُوبِ بُوخَارِ اُو - لَطْرُوبِ تُوْرُورْغَه غَنِه اَشِ قَالَمَقِ.

التَّقَعُّدُ [تفعيل]: بَرِ فِكْرِه نَقِ تُوْرْمَقِ - نَقِ وَطَا زَا اُوْر - نَاشَمَقِ - اَقَامْتِ اِيْتَمَكِ.

التَّقَعُّ [تفعيل]: تَبِرِه نَلِهْ نَمَكِ - چَقُوْرَلِي اِيچَلِي بُوْلَمَقِ، مَقَعَرِ [تَحْدِيْبِ قَارَاخْزِ] بُوْلَمَقِ - نَا - مَاقِ تُوْبِنْدِنِ چَاغَارُوبِ سُوِيْلِه - شَمَكِ - تَهِيلِه نُوْبِ تَهْگِه رَهَبِ

بِقَلُوبِ كَيْتَمَكِ. تَقَعَرُ الشَّيْءُ: تَعَمَّقُ.

تَقَعَرُ فِي كَلَامِهِ: اَخْرَجَهُ مِنْ حَلْقِهِ.

التَّقَعُّسُ [تفعيل]: بَرِ اُوْرِنْدِنِ كَيْتَمِيچِه قُوْرْغَالِمِيچِه تُوْرْمَقِ.

تَقَعَسَتِ الدَّابَّةُ: ثَبَّتَتْ فِلمِ تَبْرُوحِ مَسْكَانِهَا.

التَّقَعُّ [تفعيل]: بُوْلُوْطَلِرِ اِيچَلَمَقِ، اِيبَازِ لَانَمَقِ.

• التَّعَفُّفُ [فعل]: قویما توبدن
 اوک ایشلوب بيمر لوب توشمک
 - یار اولانمق - بر نرسه اور -
 نوندن طایمق
 • تَعَفَّفَ الشَّيْءُ: زَلَّ مِنْ مَوْضِعِهِ.
 • تَعَفَّفَ الْجُرْفُ: انهار.
 • التَّقَعُّفُ [فعل]: تر چوکمک
 - بر بیردن کیمچیجه تورمق.
 • التَّقَعُّعُ [فعل]: یور ووجیگه
 بیک طرشوب آز ابلانوب یورو
 رگه بیوش بولورلق روشچه
 بول براق بولمق - ترممک - قا -
 لترمق - سلکنمک - بر نرسه
 سالتراب تاوشلاب سلکنمک -
 قارق و یاغانا کبی قوزغالی
 ترغان نرسه لر قوزغالمق -
 یوکروب آشغوب کیلو
 سبلی یاگه قورقو سبلی گوژ
 گوژ ایدوب صولو المق.
 • تَقَعَّقَ عَمْدُ فُلَانٍ: اَرْتَحَلَ.
 (فلان کشتی نك قازقلری اور -
 نلرندن قوزغالدی معنی سندنه.
 لکن بو سوزنی «فلان کشتی
 تورا ترغان بیرندن کوچوب
 آپرلوب کیتدی» معنی سندن
 کنایه قیلار. شونک ایچون
 «ارتحل» دیب ترجمه ایدولدر)
 • مَنْ يَجْتَمِعُ تَقَعَّقَ عَمَلُهُ: لَا يَدْرِي
 مَنْ افترق بعد الاجتماع او معناه
 اذا اجتمعوا وتفرقوا وقع بينهم
 الشر فتفرقوا.
 • تَقَعَّقَ الشَّيْءُ: اضْطَرَبَ.
 • تَقَعَّقَ بِهِمُ الزَّمَانُ: اول کشیلر
 فی زمان تیرهندی قائلر اتدی یعنی
 طار طهر موش وچیتون اشلر
 باشلرینه توشوب تیره رگه قائلر

رغه یا که سلکنوب اش اشلر رگه
 کسب ایدر که محتاج بولدیلر.
 • التَّقَعُّوسُ [فعل]: ابو بيمر -
 لوب ایشلوب توشمک - بر کشتی
 بیک قار تایمق - بر کشتی بر
 اشدن آرتقه چیگونمک - آغه
 بارماق - باشلانماغان بر اشنی
 باشلاودن تارتمق
 • تَقَعَّوَسَ الرَّجُلُ عَنِ الْأَمْرِ:
 تَأَخَّرَ عَنْهُ وَلَمْ يَتَقَدَّمْ فِيهِ.
 • التَّقَعُّوسُ [فعل]: بيمر لمک،
 ایشولمک - بیک قار تایمق - بو
 گولمک.
 • تَقَعَّوَسَ الْجَدُّعُ: انحنى.
 • التَّقَعُّوْطُ [فعل]: بولو طلر
 طار الوب آياز لانمق.
 • التَّتَعَيْبُ [فعل]: بر کشتی
 ناوشنی تاماق نوبندن چغاروب
 آغزن طابق جافلی آجوب
 سوبله مک - اط طویاغی کاسه
 اوخشاشلی بولمق یعنی اوستی
 نوگارمک قالقو ایکی باغی بر
 آز چقورلی بولمق.
 • التَّتَعَيْبُ [فعل]: بر نرسه نی
 نوبندن طامرنندن بترمک.
 • تَعَيَّبَ الشَّيْءُ: اسْتَصَالَهُ.
 • التَّقَعُّدُ [فعل]: بر آدمی
 اشندن توقتاتوب بيار میچه
 تومتق - اولطرتمق - بر آدمی
 آنا بابالری یا که خادم و بالا -
 لری اولطرتوب تومتق [یعنی
 بتون کیره کلرن آلا رانوقلاب
 بیروب بوکار اولطرورغه
 غنه اش قالمق]
 • التَّقَعُّيرُ [فعل]: بر نرسه نی
 مقعر یا صامق - چقور قازیمق -
 قیو توبن تیره نله نه توشمک -
 چقورمق - ناوشنی تاماق نوبندن

چغاروب سوبله شمک - حیوان
 بتلو که گان بالانوشور مک -
 بر آدم بر اشنگ یا که بر سوز
 و خبرنگ توبینه نامرینه ابر شمک.
 • مَقْعَرٌ، مَحْدَبٌ مَقَابِلٌ، تَحْدِيبٌ
 قَارِخَةٌ
 • قَعَّرَ الرَّجُلُ فِي الْأَمْرِ: بَلَغَ
 قَعْرَهُ.
 • قَعَّرَ الشَّيْءُ: جَعَلَهُ مَقْعَرًا.
 • التَّقْعِيطُ [فعل]: نه شه کی سوز
 لر نه شمک - کوچلب به بله نوب
 جودانوب صورامق - آطنی بیک
 قاطی قومق.
 • قَعَطَ فِي الْقَوْلِ: أَفْحَشَ فِيهِ.
 • التَّقْعِيمُ [فعل]: جیتک، ایتک،
 باشمق وسائر نرننگ باشلرن بر
 آز قالقو و بیللرن تیگوز
 یا صاق.
 • التَّقْفَرُ [فعل]: بر آدمنگ حسی
 یا که معنوی ازندن یورومک،
 آکار اییارمک - سوباک کیمر -
 مک - تکشرمک.
 • تَقْفَرُ فُلَانٌ أَثْرَ فُلَانٍ: اِقْتَفَاهُ
 وَتَبِعَهُ.
 • التَّقْفَرُ [فعل]: قول و آباق
 بارماقلرن قناغه بویامق یا که
 بتون قوللرن بویاب پیرچانقه
 و بیهله کیگدن کبی یا صاق
 • التَّقْفِيسُ [فعل]: سیکرمک.
 • تَقْفِيسُ الطَّبِي - وَثَبٌ.
 • التَّقْفِيسُ [فعل]: بوتار له نمک،
 جیور شفق طوبلانمق.
 • التَّقْفِيعُ [فعل]: جیور شوب بو
 نار له نوب طوبلانمق.
 • تَقْفَعُ الشَّيْءُ: تَنْقَبُضُ.
 • التَّقْفَعُ [فعل]: قارت کشینک
 تیریلری جیور چقلانوب بوتو -
 رشمک.

• التَّقْفُفُ [تفعّل]: بر کشتی صا-

لقونغه طو کوب یا که قورقوب
یا که باشقه برسب ايله ترومک
قالترا نطق - یا که قالترا نوب
ایاک و تشرلی بر برسینه شق شق
به رملک - اولن قورومق،
کیمک.

• التَّقْفُلُ [تفعّل]: ایشک یا بلوب

بیکله نمک - یوز اقلانق - طاو
باشینه نمک - بر آدم بیک نه شه کی
بولمق. [گویا قوللری یوزاق
ایله بیکله نوب قویلغانده هیچ
بر یاخشی اش چغارو احتمالی
یوق]

• التَّقْفِي [تفعّل]: بر آدم بر آدمگه

ایبارمک، آنکچه بولمق - بر
آدم بر آدمی چیکدن طش
الوغلامق، صیلامق - بر آدم
آدمک آرندن کیلوب طایاق
ایله ایگسه سینه اورمق، صو-
قمق - بر نرسنه صایلاب یارا
نوب آلمق - طاو صرتلرینه
نمک.

• تَقْفُ فُلَانٌ فُلَانًا: اِقْتَفَاهُ.

• تَقْفِي الرَّجُلَ الشَّيْءَ: اخْتَارَهُ.

• التَّقْفِيَةُ [تفعّل]: بر آدمی بر

بر آدمگه ایبارتمک - ایبارچن
قیلمق - بر آدمک ازندن بورو
مک - بر سوز و شعرنک صو کئی
حرفلرن ایکنچی سوز و شعرنک
صو کئی حرفلری توسلی یا صا-
مق [قافیه لی قیلمق] - کیمک -
بر نرسنه کیتهرمک.

• التَّقْفِيرُ [تفعّل]: جیمق - طو-

بلامق - توفراق ایومک - بوش
قالدرمق.

• التَّقْفِيزُ [تفعّل]: سیکرتمک -

پیرچانقه و بیله ی کیدرمک
یا که شونک کبی بر بامق یا که

طبیعی رهوشده آط آیاقلری

شولای بولمق. [آیاقلرن بنگ

آقلعی بیله ی کبی بولمق]

• التَّقْفِيسُ [تفعّل]: بر آدم قر

که جه سی توتوب دورت آباغن
برگه جیوب به یله مک - کیمک
اوستینه آرقلی غه بویغه صزقلر
صزوب اوزورلامق.

• التَّقْفِيعُ [تفعّل]: بر نرسنه

صاوت اجینه قویمق - بر آدمک
بارماقلرن صالتون طو کدروب
بونار له شدرمک یا که قورومتق.

• التَّقْفِيلُ [تفعّل]: ایشک بیکله مک

- بر نرسه گه یوزاق صالمق،
یوزاق ایله بیکله مک - تیری
قورومق.

• قَفَلَ الْجِلْدُ: بَيَسَ.

• التَّقْفِينُ [تفعّل]: کیمک.

• قَفَنَ فُلَانٌ رَأْسَ فُلَانٍ: قَطَعَهُ.

• التَّقْلِبُ [تفعّل]: بر باقدن بر

یا قعه نه یله نمک - بر نرسه بر
رهوشدن چغوب ایکنچی رهوشکه
کرمک - بر آدم اوزرنک
اشلرن باشقاروده تورلی بیر-

لرده بوروب تورلی اشلرگه

و تورلی حاللرگه کروب چقمق

- بر اشدن ایکنچی اشکه کوچوب

بیک کوب اشلر اشله مک - بر آدم

دولت ونعمت لر اچنده نه یله نمک ایسته

گانچه فائده له نمک - یلان بو ککه

له نوب بورغالانوب بورومک.

• تَقْلَبَ الْمَرِيضُ عَلَى فُرَاشِهِ:

تَحَوَّلَ مِنْ جَانِبٍ إِلَى جَانِبٍ.

• التَّقْلِحُ [تفعّل]: بر خانون

اوستون باشن شاقشی و پچراق

بورونمک، کیملرن بنگ کرلرن

بومامق - بر کشتی اوز بیرنده

آچلق بولوب مال و آزق تابار

ایچون چیت بیرلرگه کیدوب

بورومک.

• تَقْلَحَتِ الْمَرْأَةُ: نَوَسَخَتْ ثِيَابَهَا

و لَمْ تَتَعَهَّدْ نَفْسَهَا وَثِيَابَهَا

بِالتَّنْظِيفِ.

• التَّقْلِدُ [تفعّل]: موبونغه قیلاده

(انجو. مر جان، عقیق و سائر لر

ترومی) کیمک - بر آدم بر اشتی

اوستینه آلمق. بو کله مک (گویا

موبونغه کیمک) - باولرن موبون

و ایگ باشلرینه ناغوب موبونغه

قلج کیمک.

• تَقْلَدَتِ الْمَرْأَةُ: نَسَتِ الْقِيَادَةَ.

• تَقْلَدَ الرَّجُلُ الْأَمْرَ: نَوَاهُ وَالزَّمَهُ

نَفْسَهُ - اِحْتَمَلَهُ.

• التَّقْلُزُ [تفعّل]: یوکوروب

قاجمق - در دله نمک.

• التَّقْلُزُ م [تفعّل]: صارانلق ایله

اولمک - بر نسق.

• تَقْلَزَمَ فُلَانٌ: مَاتَ بَخْلًا.

• تَقْلَزَمَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: اِبْتَلَاهُ.

• التَّقْلِسُ [تفعّل]: بورک کیمک.

• التَّقْلِسِيُّ [تفعّل]: بورک کیمک.

• تَقْلَسَ الرَّجُلُ وَتَقْلَسَى الرَّجُلُ:

لَبَسَ الْقَلَنْسَوَةَ.

• التَّقْلُصُ [تفعّل]: بوغاندن صو ک

کیمک بیلری بر برسینه قصلوب

یشلانوب اینی بویی قصقاروب

قلمق - بوتار له شوب جیور شوب

قصلمق - درغ ننگ بو جره لری بر

بر سننه طوبیلانوب طارایوب

ایتاکلری یوقاری کوتارلوب

تورمق - بر نرسه ننگ اوست

یاغی قصلوب آستی کیشرک

قالو سبیلی تیره یاغی اوستکه
تابا بوتار له نوب قایتمق - بیک
فاطی صوصاو سبیلی بر آدمئک
ایرنلری آچلوب (اوستکی ایرنی
اوستکه نابا آستقی ایرنی آستقه
نابا) نار نلوب قانمق.

• التَّقْلُعُ [تفعل]: سوزك طاودن
توبانگه نابا توشكان كشي توسلی
بیک آرزغه آلغه نابا آوشوب
(باش و کوکراکشی کبیر میچه)
آشوغه توشوب بورومک - یاکه
آبافلرنی تیز تیز کوتاروب
سیرهك آدمولاب بورومک (یعنی
آلایمی یوقمی دیب بیک آغر -
سنوبقه آبافلرنی کوتاروب
آدوملرنی بر بر سینه بیک یاغن
وقصفه قیلوب یاالقاو یاکه
متکبر لرچه بورومامک) - بر
نرسه اورنوندن قوبمق، قو -
زغالق - قازق و باغانا کبی لر
اورنلرندن صوورلمق - قو
بارلمق - آغلاچ بر اورنندن
قوبارلوب ایکنچی اورنغه
کیرچرلمک.

• التَّقْلُعُ [تفعل]: بلچراقغه
باطقان کشی نك بلچراقدن قو -
لور ایچون بوروگانی کبی
بورومک.

• التَّقْلُعُ [تفعل]: بر کشی هر
وقت توبان بوروشلی آطقه
منوب بورومک.

• التَّقْلُعُ [تفعل]: آغلاچ قابغی
وقابریسی آغلاچدن قوبوب
طارالوب توشمک.

• التَّقْلُعُ [تفعل]: بر نرسه او -
ستوندن بر نرسه آرونوب
آرچولمق - قوبارلمق.

• التَّقْلُعُ [تفعل]: بر کشی اوزن
اوزی آبدراوغه قالدروب

کوکلینه تشوش بیرمک.

• التَّقْلُعُ [تفعل]: تیره نمک -
سلکونمک - تره مک - بر کشی
تورلی بیرلرده گیزمک - بیک
جیخل و آشغوب بورومک ایله
صولوگوژ لدامک. قاداتق وقازق
کبی قاغلاغان نرسه اورنلرندن
قوزغالوب سلکونه ترغان بولمق.

• التَّقْلُعُ [تفعل]: آرسونمق،
بر آدم بر نرسه نی آرزغه صانامق.
• التَّقْلُسُ [تفعل]: بورک
کیمک - اورتولمک، قابلانمق.
• تَقْلُسُ الرَّجُلُ: لَبَسَ الْقَلْنَسُوَّةَ.

• التَّقْلُعُ [تفعل]: بر کشی بر
کشی که یاکه بتون خلقغه
سویکومسز بولمق (خلق آئی
یارائی وسویمی ترغان بولمق)
- بر کشی آورو یاکه قباغو
وپوشونور ایله یوقولی آلمایچه
توشک اوستونده آرلی بیرلی
آوناب یاطمق.

• تَقْلِيُّ فُلَانٍ إِلَى فُلَانٍ: تَبَعَضَ إِلَيْهِ.

• تَقْلِيُّ فُلَانٍ عَلَى فُلَانٍ: تَمَلَّلَ.

• التَّقْلِيْبُ [تفعل]: بر نرسه نی
بر رهوشدن ایکنچی رهوشکه
کرتمک - آستن اوستکه کیلترمک
- کیممک تیرس نه یله ندرمک
- بارا ترغان یولندن قایتارمق
دوندرمک - صانوب آلوچی
طاوارنی نه یله ندرگه لهب یاخشی
تیکشروب قبارامق - بر کشی
مقصودندن محروم قبالوب
اوکنوب تیک بوش اوچلرن
نه یله ندرگه لهب قوللرن اوغلااب
قالمق - بر کشی اشلرنک صوخی
نه بولاچاغن اویلاب تیکشروب
قارامق.

• التَّقْلِيْحُ [تفعل]: تشرنی آر -
چومق (قاتقان صاری لرن قرمق)
- توه تشرلنده قاتقان صاری
ویاشل لرنی دواه ایله کیتهمک.
(تشرل اوستینه قاتقان صاری
وقار الجم لرغه «قَاح» دیلر. شولارنی
آرچو تقلیح بولادر.)

• التَّقْلِيْحُ [تفعل]: اوله نلر قاطی -
لانمق - قامچی ایله صوممق.

• التَّقْلِيْدُ [تفعل]: مویونغه فلاذة
(انجو، مرجان وسائر لر ترومی)
کیدرمک - بیلگوبولسون ایچون
قربانلق حیوانلرنک مویونلرینه
تورلی نرسه لر تاقمق - بر حیوانی
جیتاکلر ایچون مویونینه بساو
صالمق - بر آدمگه بر اش
اشله ونی لازم قیلمق (گوباشول
اشنی مویونینه تاقمق) - امبر
وسلطان بر آدمگه قاضی لق
اشلرن تابشرمق قاضی باصامق
- بر آدم بر آدمگه بولغان بیرچه گن
بیرمک - اییارورگه یاری می
یوقمی ایکانن تیکشروب قارامیچه
دلیل لرن کورمیچه و صوراشمیچه
بر آدم ایکنچی بر آدم فکرینه
اییارمک - بولوط نوبتلی باغمور
یاغدرمق - بر آدم مویونیه قلیچ
کیدرمک یاکه قلیچ ایله مویون
اورمق - بر آدمنی اوز باشینه
طاسلانمق، اشینه وسوزلرینه
التفات ایدلمامک. [صوخی
معنی مجهولاً «قَلَدَ حَبْلُ فُلَانٍ»
رهوشنده افاده قیلونادر.]
• قَلَدَ فُلَانٌ فُلَانًا فِي كَذَا: تَبِعَهُ مِنْ
غَيْرِ نَظَرٍ وَلَا تَأَمُّلٍ.
• قَلَدُوا الْخَيْلَ وَلَا يُقَلِّدُوهَا
الْأَوْتَارَ: اعلاء كلمة الله ایچون

آطلرنی تقلید ایدگز، جاهلیتده بولغان کبی قان طلبلری ایچون تقلید ایتماکز. [بو حدیث شریف نفسیرنده کوب سوز بار.]

• قَلَدَ الْوَالِيُ فُلَانًا الْقَضَاءُ: اقامه قاضیا فی محل.

• التَّقْلِيْزُ [تفعیل]: چیکرتکه یو- مورقا فالور ایچون قویروغن بیرگه باطرمق.

• التَّقْلِيْسُ [تفعیل]: بر آدمگه بورک کیدرمک - سجده قیلیمق - بارابان صوغوب جرلامق -

شهرگه هیلنگان امیر و حاکم لر کبی الوغ آدمنی بارابانلر صوغوب قلیچ و سونگو اوینلری اویناب قارشو آلمق - بر آدم بر آدم آلدنده قوللرن باغلاب مسکین له نوب تورمق.

• قَلَسَ فُلَانٌ لِفُلَانٍ: وَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى صَدْرِهِ وَخَضَعَ لَهُ.

• قَلَسَ فُلَانٌ فُلَانًا: أَلْسَهُ الْقَلَسُوَّةَ. قَلَسَ الْقَوْمُ فُلَانًا: اسْتَقْبَلُوهُ عِنْدَ قُدُومِهِ بِضَرْبِ الدَّفِّ وَالْعِنَاءِ وَأَنْوَاعِ اللَّهْوِ.

• التَّقْلِيْصُ [تفعیل]: یاخا اوسوب بیتکان باش توهگه آطلانمق -

چابولرنی صزغانمق - ایتاکلرنی کونارمک - کونارلمک [متلاز] - درع بو جره لری بر برسینه طوبلانوب طارایمق، قسقارمق - کیمیلکنک ییلرن بر برسینه کرشدر و این بوین قسقارتوب

فالدرمق - سوگشوب یاگه صوغشوب ترغان ایکی کشی آراسنه کروب آرالرن ایرمق - توه آشغوب یوروونده دائم بولمق - آط اوزون بولمق.

• التَّقْلِيْعُ [تفعیل]: بر نرسه نی اور نوندن صورمق - آغاچ واوله نی توبی تامری ایله نارتوب چغارمق - قوبارمق.

• التَّقْلِيْفُ [تفعیل]: کیمه بارقلرینه مونچالا توبوب آنک اوستوندن صومالا [смола] ایله صلامق - کیمه کیمه ک یا صامق.

• التَّقْلِيْفُ [سم]: نسلری چغارلغان خرما.

• التَّقْلِيْلُ [تفعیل]: آزانمق - بر آدمنی بر آدمگه پلس و توبان ایدوب کورساتمک - بر آدمگه بر نرسه نی بیک آز و کچکنه نرسه ایدوب کورساتمک - آرسونمق، آرزغ صانامق.

• قَلَّلَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: جَعَلَهُ قَلِيْلًا. قَلَّلَ الشَّيْءَ فِي عَيْنِ فُلَانٍ: أَرَاهُ آيَاهُ قَلِيْلًا.

• التَّقْلِيْمُ [تفعیل]: طرناق کیممک - اوزابوب ترغان بر نرسه نیک اوزونلرن کیمسوب تورمق.

• التَّقْمِصُ [تفعیل]: برسی آرندن برسن نرسه لر جیمق - طوبلامق - بر نرسه نی صایلاب یاخشی سی بولغانلقدن آلمق - بر آدمگه

بر اورن کیدوشوب شول اورندن کیممیچه نوراباشلامق. تَقَمَّصَ الْمَكَانَ فُلَانًا: وَافَقَهُ فَأَقَامَ فِيهِ.

• التَّقْمِيْحُ [تفعیل]: بر کشی بر نرسه نی یارانمیچه سویمنچه اچمک - توه صونی یارانمیچه باشن کوقارمک، اچمامک.

• تَقَمَّحَ الرَّجُلُ مِنَ الْمَاءِ: شَرِبَهُ وَهُوَ مُتَكَارِهٌ.

• تَقَمَّحَ الْبَعِيْرُ: رَفَعَ رَأْسَهُ وَتَرَكَ الشَّرْبَ.

• التَّقْمَرُ [تفعیل]: اوطوش او بوندن حیثمک، غالب کیممک - آی ایله یاقترغان کیچه ده آی یا - قتی سنده آو آولارغه جقمق - آی

یاقتی سنده قر که جه لری کبی کوزلری قاماشا ترغان حیوانلر آولامق - کیچ قاراکغوسنده اوطباغوب قوشلرنک کوزلرن چاغلدروب آولامق - بر آدم بر بیرگه آی یاقتی سنده کیممک - ایوله نمک، خاتونلقغه آلمق - آی یاقتی سنده خاتونی بانینه کره مک - قزنی آلداب یومالاب اشن بترمک.

• التَّقْمِشُ [تفعیل]: قایدن توغری کیلسه شوندن آلوب کوب تیکشومیچه قارامیچه آشامق - نورلی بیردن جیمق - واق توباک نرسه لر طوبلامق.

• التَّقْمِصُ [تفعیل]: کولماک کیممک - بر کشی والی لک امیرلک

یاگه باشقه چه برار اورنغه اولطرمق [گویا والی لک کو - لماگی کیممک] - صوغه چوممق [گویا صودن کولماک کیممک] - جان چغوب نورلی بیرگه کیممک.

• تَقَمَّصَ فُلَانٌ الْوَلَايَةَ: اِحْتَمَلَهَا. تَقَمَّصَ الرَّجُلُ لِبَاسَ الْعَزِّ: عَزَّ وَشَرَفَ.

• تَقَمَّصَ الرَّجُلُ: لَبَسَ قَمِيصًا.

• التَّقْمَعُ [تفعیل]: حیران بولمق - آیدراب حیران بولوب یالغز اولطرمق - خور و ذلیل بولمق

- صایلاب ئه ییرلرنک ابک یاخشی بولغان آلمق - بر کشی اش بوغندن اش ایدوب چین قوق - ایشاک باشن سلکتوب چینلرن اوچورمق - قر ۴۵ - سن چین

قورغاشن کبی معدنلر - کول
توبنده قالغان بولغانچق صو -
بلعه وکولدن صو کیوب
آستنده قالغان قوباش ایله کیوب
یارغالانغان توفراق.

• رجل تقن [کسره]: سوزنده
یاکه اشنده بیک استا کشی.

• رجل تقن [کتف]: هر اشنی
بیک کیلوشدروب یتشدروب
اشله وچی.

• التقنة [کسره]: قیو وصوروللری
توبنده اولطرغان ناچار ایسلی
بالچق.

• التقننة [تفعلة]: آق صاقالننی
بویاب قار الاتمق - قار الجم قورلغه
بویاهق - بر نرسه نی قب قزل،
چم قزل یاصاق.

• التقنب [تفعل]: ایوگه کرمک -
آطلی لیر جیولشوب اوتوز ایله
قرق آراسنده بولمق.
• تقنبت الخیل: صارت مقنبا.

• التقنح [تفعل]: بر کشی طویغان
اوستینه کوچله نوب اچمک -
اچکان وقتده توقتاب توقتاب
صولو آلوب اچمک.

• التقنر [تفعل]: التقنص.

• التقنسر [تفعل]: بیک قارنا -
یوب بو کرایمک.

• التقنص [تفعل]: آو اولامق
• التقنص [تفعل]: پهرده له نمک -
باشقه بورکانچک بورکانمک -
بر کشی الوشینه بیگان نرسه گه
قتاعت ایتهرگه طرشمق - قورالدر
کییونمک - کییمکه نورونمک.

• التقنفل [تفعل]: طایاتی ایله
صوقمق - کربی توسلی یومارانمق،
طوبلانمق.

تمام بیرمیچه بر آرنغنه بیروب،
کوجلهب رضا ایتمک - آرنغه
نرسه بیروب اوستدن بیارمک.
• قَمِحَ فُلَانٌ فُلَانًا: دفعه بشی
قلیل.

• التَّمِيسُ [تفعیل]: نوله نی
صوغاروب طوبیدرمق، قاندرمق.

• التَّمِيشُ [تفعیل]: تورلی بیردن
واق تویاک طوبلامق.

• التَّمِيسُ [تفعل]: کولماک
کیدرمک - ماتیر یادن کولماک
کیسمک - دینگز دولقوندری
جومو چقهنی اویناتقان کبی زور
کیمه نی اویناتمق، تورلی یاقعه
چایقامق.

• التَّمِيطُ [تفعل]: بالانی بیله وگه
بیلهمک (یعنی آباقلرن قوللرن
چوپیراک آستنده قالدروب
چوپیراککه اورامق) - اسپرنک
آباقلرن قوللرن برگه جیوب
بوغاولامق.

• التَّمِيعُ [تفعل]: خرمانی توبنده
بولغان اویاچغندن آرولامق -
خرما اویاچغندن آیرلمق

• التَّمِيمُ [تفعل]: قورونمق،
کیدرمک - یولدوز کوتارلوب
باش توبه سی توغریسینه کیلمک.
• قَمَّ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: جفغه.
• التَّقِنُ [کسره. سم] ج اتقان:

خلق و طبیعت - اشنده بیک استا
وماهر بولغان کشی - قیو و صو
یوللرینک توبنده اولطرروب
قالغان متعفن قارا بالچق،
ناچار ایسلی بالچق - زمان قدیمده
اوق آطوده استالق ایله مشهور
بر کشی - طور موشده استعمال
ایدوله ترغان تیمور، باقر،

تشلپ یا که چین بورونینه کروب
تسوشله گچاچ باشن چایقامق
بورغالامق

• يَقْمِعُ الرَّجُلُ: تحیر - جلس
و حده متحیرا.

• نَرَكُ فُلَانٌ فُلَانًا يَقْمَعُ: بطرد
الدباب من فراغه و بطالته.

• التَّقْمِمْ [تفعل]: بر کشی صو
اچینه کتوب باطوب اولمک - بر
نرسه نیک اوستنه، توبه سینه چقمق -
آغیر توه چوگوب ترغان آنا
توه گه سیکرمک.

• التَّقْمَلُ [تفعل]: بر آدمده بر
آرنغه سموزلک بلونه باشلامق -
سمور و گه باشلامق.

• التَّقْمَمُ [تفعل]: بر نرسه نیک او -
ستینه منمک - آشارغه قوبولغان
نرسه لرنک بارسن آشاب بتورمک
هیچ نرسه قالدروامق (گوبا
سبوروب آلمق) - چوب چار
سبورمک - سبوروب جیولغان
چوبلرنی آقتاروب اچنده کیرهک

نه بیر یوقی دیب قاراشدرومق -
بر کشی صوغشوب تیخد اشینک
اوستینه چقمق - بر کشی خرما
آغاچینک توبه سینه چاقلی منمک -
آغیر توه چوگوب ترغان آنا
توه گه چایار ایچون منمک.

• التَّقْمِنُ [تفعل]: بر آدم بر آدمگه
موافق بولونی تله مک - بر نرسه نی
آلورغه تونارغه یاقنلاشمق -
تله مک، آرزو قیلیمق.

• التَّقْمَةُ [تفعل]: گیزمک - قاید
کیتکانلگی معلوم بولمانیچه
ایسته گان بیرلرینه کیدوب بو -
غالمق.

• التَّقْمِیحُ [تفعل]: بر ظالم آدم
بر آدمگه توشلی بولغان بیرچه گن

• التَّقْنِشُ [تفعلل]: بونارلانوب
طوبلانمق - جيولمق.

• التَّقْنِشُ الشَّيْءُ: تَقْبِضُ.

• التَّقْنِيعُ [تفعلال]: كرىپى بومار -
لانمق، طوبلانمق.

• التَّقْنِيَةُ [تفعل]: بر كشي آزابله
كيچونوب آرتغن كيلهچك
كونلر ايچون جيوب صاقلاب
تورمق.

• التَّقْنِيَةُ [تفعلة]: بر كشي بر نوسه نى
اوزينه لازم قيلول توتومق، آبر -
لاماق - رضا قيلمق - بر آدمگه
الله تبارك و تعالى طور موشى
ايچون تونارلق مال و حيوانلر
بيرمك.

• قَتَى الرَّجُلُ الْحَيَاءَ: لَزَمَهُ.

• قَتَاهُ اللَّهُ تَعَالَى: أَعْطَاهُ مَا يَقْتَنِيهِ.

• التَّقْنِيَةُ [تفعل]: التَّقْنِيَةُ.

• التَّقْنِيْبُ [تفعل]: آطللى لراوتوز
ايله قرق آراسى بر عددگه طو -

لوب جيولشمق - آرسلان

طرقاقلرن اوچ اچينه بومارلاب

ياشرمك - اوزوم بو طاقاقلرن

توششزلرن قرقمق - ايگون
باشاقلرى چغا ترغان صوگنى

يافراقلرن اوسدرمك.

• التَّقْنِيْتُ [تفعلل]: ايرندن
آبرلورغه بوروگان خانون

شول ايرنده قرارلانوب قالمق -
بر خانون ايرى فائده سينه اقرار

قيلمق.

• التَّقْنِيْحُ [تفعل]: ايشك بيكلەر
ايچون بيك ياكه آرفلى آغاچلرن

توزاتمك.

• التَّقْنِيْدُ [تفعل]: بر كشي بر
سوزنى بيك زور بولغانغه كوره

مجالگه صانامق. (بو سوز
آخلاقتانچه اش بولورغه ممكن
نوگل ديمك.)

• التَّقْنِيْرُ [تفعل]: بر آدم بيك
به سز جوان گه وده لى بولمق

- كيلوششز چالما چالمق.

• التَّقْنِشُ [تفعل]: كيموتمك -
طارايمق - كيموتمك. [صوگنى

معنى مجهولا افاده ايدوله]

• التَّقْنِيْطُ [تفعل]: بر آدمك
ايدن كيسمك، اميدسزله ندرمك.

• التَّقْنِيْعُ [تفعل]: رضا قيلمق
- بر نوسه گه بر آدمنى قناعت

فيلدرمق - خانونغه بوركانچك

كيدر مك - بر آدم بر آدمك
باشينه فلج ياكه قامچى ياكه

طابق ايله صوتمق - قابلامق،
بور كاندر مك - بر آدمگه اوياط

وعارلك ابرشدرمك [گوبا
بوركانچك كى يوزينه بايق]

، بر آدمك صاچ و صافالنده
آلق ظاهر بولمق - كوزياش

كوزدن چغارميچه توتومق - نه تىچ
صوغشور ايچون مويون جو -

نارن باشينه نابا قاپارطمق، باشينه
بوركانچك كى ياصامق.

• التَّقْنِيْفُ [تفعل]: فلج ايله
چابوب اوزمك، كيسمك،

• التَّقْنِيْنُ [تفعل]: بر اشكه قانون
ونظام قويمق، قانون توزومك

- دومبره چيبرتمك، دومبره
اوينامق ياكه قانون [Цитра]

ديماكله معروف اويون قورالنده
اوينامق. [حسى و معنوى نرسه -

لرنى اولچاب قارار ايچون
قويلغان اولچاو [مقياس] گه ده

قانون ديوله جمى قوانين كيلهدن

بر آدمك افعال و حركاتند .
اوزينك و عمومك سلامتگى
و طيچلغى ايچون تونارغه تو -

شلى بولغان امرلرگه قانون
ديمك شولوق اولچاو معنى سندن

[آلومشدر.]

• التَّقْوُبُ [تفعل]: بر نرسه
توبندن قوزغالمق - اورنوبدن

صوورلمق - قابغدن آرچولمق
- بومور قادن چى چقمق - قوبوب

صوبلوب توشمك.

• تَقَوَّبَ مِنْ رَأْسِهِ مَوَاضِعَ :
تَقَشَّرَمْنَهُ مَوَاضِعَ.

• التَّقَوُّتُ [تفعل]: آزقلانمق -
آزق ايدوب ألمق - آشامق.

• التَّقْوُحُ [تفعل]: بارا اربنلمك،
اربن جيولمق.

• التَّقَوُّرُ [تفعل]: بولولطر نو -
گارەك كيسه كلرگه آبرغالانوب

طارالمق - كيچنك كوبرا گى
اوزوب كيتمك - يلان بوككە

لهنوب بورومك.

• التَّقَوُّزُ [تفعل]: بيمرلمك -
اوالمق - ابو ايشلوب توشمك

آومق، بغلمق - قرکه جهسى يو
كر وب قامچمق - بر كشي دردلهنوب

تشمك.

• تَقَوَّزَ الرَّجُلُ: تَقَلَّلَ.

• التَّقْوَسُ [تفعل]: جايه كى بو
گولمك - جايه كوناروب كيتمك

- بر آدمك صاچ و صافالنده
آلق كوبايمك.

• التَّقَوُّصُ [تفعل]: بر بر اچلى
كرشمك.

• التَّقْوُضُ [تفعل]: كيلوب كيتمك
- بيمرلمك - ابو، قويم، وسائر

لر بيمرلوب ايشلوب توشمك

- خلقك حلقه وصف لری بوزو لمق، بو طالشق.
 • تَقْوُصُ الرَّجُلُ: جاءَ وَهَبَ.
 • التَّقْوَعُ [تفعل]: حِرْبَاءُ آغاچ باشینه اورمه له مک - بر کشی آرلی بیرلی بانطایوب چالشایوب یورومک - آغیر توه آنا توه گه چابمق. [حِرْبَاءُ: توری توستکه کروی ایله معروف بر نوع که لته بلان، Хамелеонъ]
 • التَّقْوُفُ [تفعل]: بر آدم بر آدمک یا کلمش سوزلرن توزا توب «شوشی لای نیت، شوشی لای نیت» دیب اوگر اتوب اولطر- مق - بر آدم بر آدمک مالن اوزینه بیرمامک، تصرفدن منع ایدوب تورمق - بر نرسه نیک ازینه توشوب از له مک، تیکشرمک.
 • التَّقْوُلُ [تفعل]: بر آدم بر آدم اوستینه نیتمه گان نرسه سن نیتدی [سویله دی] دیب یالغا- نلاق - بر کشی هیچ کمدن ایشوتمه گان بر سوزنی اوزندن اوزی چغاروب یالغانلاب سویله مک.
 • التَّقْوَلَةُ [کسره. واو ولام فتحه ایله] والتَّقْوَالَةُ [کسره]: سوزنی کیلشدروب بیک نازک رهوشده سویله شه ترغان کشی یا که بیک تاکه استا بولوب کوب سویله وچی کشی. «رجل تقوله» ورجل تقواله» دیهلر بونداین کشی گه «مَقْوُلٌ» و«مَقْوَالٌ» دیده نیتهلر. خانو- نغده مقول و مقوال دیمک بار.

• التَّقْوُمُ [تفعل]: قیشق و کاکری نرسهلر توغریلانمق - نرسه گه بها قویلمق، بهاسی بیلگوله نمک - بر نرسه بها قویلو رغه باراقلی بولمق، آلورغه صاتورغه بارامق. [بها قویلو رغه باراقلی نرسه گه «شیء مستقوم» دیهلر. آزوکوب هیچ بر تین گه صانوب آلورغه یارامی ترغان آدم خمر، خنزیر، حرام و شاقشی نرسهلر نی شرعا «غیر مستقوم» دیوله در. زبرا آلارنی صانو و صانوب آلورعه یول بولماغاچ هیچ بر نوری بها قویولا آلمیدر، بها قویلو رغه یاراقلی لقی درجه سندن کیم و پهس صانالار، بعض وقتده بر نرسه گه شرعا بها قویلو رغه آلورغه صانارغه یاراسده بیک نادر الوجود بولوب یوقاری بهاده یورگان لک سبیلی ماقتاب «غیر مقوم» دیماکلری بار یعنی شول قدر بهالی بولغان بولا، که بهاسینی بیلگوله بولمیدر.]
 • التَّقْوُنُ [تفعل]: بیک کیلشدروب یتشدروب ماقتامق - بر آدم بر آدم گه تل تیدر مک.
 • تَقْوَنُ الرَّجُلُ عَلَى فُلَانٍ، تَعَدَّى عَلَيْهِ بِلْسَانِهِ.
 • التَّقْوَى [تفعل]: طازارمق - کوچلوله نمک - نغمیق - کوچایمک.
 • تَقْوَى الرَّجُلُ: صَارَ ذَا قُوَّةٍ.
 • تَقْوَى الشَّيْءِ: تَشَدَّدَ.
 • التَّقْوَى [تاء فتحه، قاف سکون، واو الف مقصوره ایله فتحه لی]: انْقَاءٌ معنی سنده اسم عقاب و عذاب ابرشودن قورقوب یامان اشلردن صاقلانوب تورمق،

یامان و بوزوق اشلر نی اشله مامک. [مثلا: بر آدم الله نیک عذابدن قورقوب خمر اچودن صاقلانسه «تقوی» و «انقَاء» اینکان بولادر، که بو آدم گه «مقی» و «تقی» دیهلر. خمر دن صاقلانوی آقچه آیغا- نلقدن یا که آقچه یوقلغندن یا که ایسروب خلق آراسنده کولکو بولودن قورقوب بولسه تقوی دن بولمیدر. بو کار «مقی» و «تقی» دیوله آلمیدر. باشقه اشلر ده ده شولابوق.]
 • إِنَّ فُلَانًا مِنْ أَهْلِ التَّقْوَى: مِنْ أَهْلِ الْخَوْفِ وَالْحَدَرِ.
 • هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَالْمَغْفَرَةِ: هُوَ أَهْلُ أَنْ يَتَّقِيَ عِقَابَهُ وَأَهْلُ أَنْ يَعْمَلَ بِمَا يُؤَدِّي إِلَى مَغْفَرَتِهِ.
 • التَّقْوِيَةُ [تفعلة]: طازارمق - نغمیق - کوچلوله ندرمک، کو- چایمک - بر آدم بر ا نرسه واش ایله تهمت ایدلمک. [صوکنفی معنی مجهولاً «فُلَانٌ يَقْوَى بِذَلِكَ» رهوشنده کیلترهلر. برمی به ویتهم دیگان سوز بولادر.]
 • التَّقْوِيْبُ [تفعیل]: بیر قازومق - بر نرسه نی توبندن طاموندن صورمق - بیرنی طاباطاب طاقرا بتمق - از قالدرمق - توسن اوزگار نمک - طوزان وتوفراغه بویالمق - بیلگوله مک، نامغلامق.
 • قَوَّبَ الرَّجُلُ: حَفَرَ الْأَرْضَ.
 • التَّقْوِيْحُ [تفعیل]: ابونک چوب چارن سبوروب آرولامق.

• التَّقْوِيدُ [تفعليل]: والتَّقْوَادُ [فتحه]: حيوان جيته كله مك.
[كشي اوزى آلدان باروب
حيواننك تيزگن وموبونچاغندن
تارتوب ايارتوب باروق. بو
رهوشكه «قود» و اوزى آرتدن
باروغه «سوق» ديلر.]
• قَوْدًا لِرَجُلٍ دَابَّةً: قَادَهَا.

• التَّقْوِيرُ [تفعليل]: بر نرسنهك
اورتاسندن توب توگارهك
كيسوب آلمق - كولماكگه
ايزو ويافا اويمق - ديبكتگه
بوياق - آطنى تضمير ايتك.

• التَّقْوِيرُ [تفعليل]: كويامك -
اولنلر يشلانوب كويامك.

• التَّقْوِيسُ [تفعليل]: بر آدم
قارنايوب آرقاسى بوكرامك، چايه
كبي بوگولمك - بولوطدن ياغمور
چيشمه صوى كبي شارلداق آقمق.
• قَوْسُ الشَّيْخِ: انْحَى ظَهْرَهُ.

• التَّقْوِيصُ [تفعليل]: بيمرمك -
ايو وباشقه بناالرنى ايشوب
آولاندروب توشورمك ياكه
بيمرمچه واطميچه آغاچ وپاشلرن
كيريچلرن برمهلب سونوب
آلمق - چيادرنى بقمق، تروك
وقازقلرن صوورمق - خلقنك
حلقة وصفلرن طوزدرمق.

• نَبِيُّ فُلَانٍ ثُمَّ قَوْصٌ: فلان كشي
بنا قيلدى آنندن صوك اول
بناسن بيمردى. بو سوزنى
كوبراك وقتده مجازا: «ياخشى لق
ايتكاندن صوك اوصاللى قيلدى»
معنى سنده بوروتلر.

• التَّقْوِيلُ [تفعليل]: بر آدم بر
آدمگه سويلهركه اوكرانمك -
بر آدم بر آدم اوستينينه
يالغانلاب، سويلمه گان

(نهمه گان) نرسهن سويلدى
ديب دعوى قيلمق.

• التَّقْوِيمُ [تفعليل]: قيشق و كاكى
نرسنهك قيشقغن كاكى لگن
بترمك، توغريلامق - كيلوشمه گان
نرسهنى كيلوشدروب نوزانمك

- كهجه، قوى وصارق لرغه قوام
آورووى بولمق [اياقلىرى
ششوب، بورودن قالولر ينه سبب
بولغان آورو] - تورغوزمق،
قائم ايتك - نرسهلرنى بر برسنه
بگوز رهوشچه قيلمق - نه بيرگه
بها قويمق، صانار ايچون بها
بيلگولهك. [صوخنى معى سى

بو يويجه «تقاويم» گه جمع ايدوله در.]

• يَقْوِيمُ الْبُلْدَانِ: بِير اوستونده
بولغان شهر واورنلرنك طوللرن
عرضلرن بيلگولهب آخلاتو.
• يَقْوِيمُ السَّنَةِ = التَّقْوِيمُ: بيل
اچنده بولغان آيلر وكونلر
وآلارنك ساعتلرن كورساته
ترعان جدول، كاليندار.

• قَوْمُ الرَّجُلِ الْمَتَاعَ: جعل له
قيمة معلومة. [طاوار لرغه بها
قويويجه مقوم ديلر.]

• التَّقْوِيَةُ [تفعليل]: آلارا ايچون
قوش قورتنى طوزاقعه تابا
قوب، ايلتمك -- بيك قياطى
ناوش ايله قچقمرق - تامغا
وعلامت بيمرمك.

• التَّقْوِيَةُ [تفعليل]: آرتقه چيگونمك
- بر كشي آياقلىرن آرتقه تابا
آدومسلاب آرتى وايكسهسى
باغينه بورومك - براشدن كوشل
قايتمق، دونمك.

• التَّقْهِلُ [تفعليل]: قورومق،

كيسمك - بر آدم آرقلانوب
تيريلرى سوياكلرينه ياشوب
قانون قالمق - بر آدم اوزبنك
نهن كرلى وشاقشى بوروتمك،
چوونماينچه آرولانماينچه تورومق
- بر آدمنك تاوشى يومشاق
واقرن بولمق - آقرن غنه كوچكه
كوچكه گنه بورومك - ضعيف له
نمك - محتاجلقدن زارلانمق.

• التَّقْهِلُ [سم]: اوست باشنك
ايسكى وكرله ننگان بولوى.

• التَّقْهِوَسُ [تفعليل]: بو كرابمك
بر كشي آبدراب نى قيلورغه
بلمايينچه بوكرابوب بورومك -
اشغوب تيز تيز بورومك.

• التَّقْيِيُّ [تفعليل]: قوصاسى كيلما
گان آدم اوزى تلهب كوچله نوب
قوصمق - خاتون اوزن اوزى
ايرنك قوجاغينه طاشلامق،
قويوننه كرمك. [بعضلر صوخنى
معنى فاه ايله كيله، قاف ايله كيلمى
ديگانلر.]

• التَّقْيِيَةُ [تفعليل]: قوصدرمق. [مثلا:
بر آدم بر آش آشى، شول آش
آشار كيوشميچه قوصدرسه
«قبا الطعام» ديهلر.]

• التَّقْيِيْتُ [تفعليل]: چيمق - مع
ايتك.

• تَقْيِيَةُ الرَّجُلِ الشَّيْءَ: جمعه.

• التَّقْيِيْحُ [تفعليل]: چوبان وبارا
ارنيله نوب ازينلرى آقمق - ياكه
ارينلرى آغارلق درجه ايرشمك.

• التَّقْيِيدُ [تفعليل]: آياقلىر طشاو -
لانمق - بوغاولانمق - بر سوزنى
نورليچه او قوب ياكه معنى سن
نورليچه گه بوروب بولماس
ره شچه باصالمق (نقطه، حركه،

و باشقهجه قیدار ایاه قیدله گان
 بولور) - بر آدم بر نرسه گه
 باغلانغان کبی هر وقت شونک
 ایله مشغول بولمق - باغلانمق.
 • التَّقْيِيسُ [تفعل]: قیس غیلان
 قیاسندن بولمق یا که آلاشه
 اوخشامق یا که بر بر یول ایله
 آلاشه منسوب بولمق.
 • التَّقْيِصُ [تفعل]: آومق -
 بانطایمق، چالوشایمق - قیو
 ایشلوب بيمرلوب توشمک -
 بيمرلمک - بارلمق - تش توشمک
 - آنا توه اوکرمک.
 • التَّقْيُضُ [تفعل]: ایشلوب
 توشمک، بيمرلمک - آولانمق -
 یومورقا صلوب بارلمق -
 بر آدم اوزنک خلق و طبعه بنده
 یا که بار اولشده آناسینه اوخشامق -
 بر آدمگه بر نرسه آنولانغان
 چامالانغان بولوب توغری کیلمک.
 • التَّقْيِظُ [تفعل]: ایلک قزو جهی
 کونلرنده بر اورنده تورمق.
 • تَقْيِظُ الْقَوْمِ بِمَكَانٍ كَذَا وَتَقْيِظُ
 الْقَوْمِ الْمَكَانَ: أقاموا به زمن
 القَظ.
 • التَّقْيِطُ [تفعل]: تیکشروب
 ازله نوب یورومک.
 • التَّقْيِطُ [تفعل]: توش یوقوسی
 یوقولامق. قیلوله قیلیمق - توش
 وقتنده آشامق یا که اچمک -
 بر آدم اوزنک آناسینه اوخشامق
 یا که اوزندن آلدافی کشیارگه
 اوخشامق - اوبصو بیرگه صو
 جبولمق.
 • التَّقْيِنُ [تفعل]: بیزه نوب یاصا -
 نوب ماتور لانمق - زینت له نمک،
 چیه ره نمک.
 • التَّقْيِيسُجُ [تفعل]: یارار بیله نوب
 آقمق.

• قِيحَ الْجُرْحُ : نَقِيحٌ .
 • التَّقْيِيدُ (تفعل): حیوان آیاقلر -
 ینه طشاو یا که بوغلو صالحمق،
 بوغلو لامق -- به یله ب نعتوب
 قویمق - یازوغه نقطه وحرکه لر
 قویمق یا که باشقهجه برار نرسه
 ایله یا گلش او قولمق احتماللرن
 بترمک -- سوزنی قیدلر ایله
 اولجاب چیکله ب سوبله مک، که
 هر کمنی وهر نرسه نی آکلارغه
 یول قالدیرماق (مقید دبلر) -
 - حورلامق - سحر و افسون ایله
 کوز به یله مک - بر آدمنی بر
 اشقه به یله ب هر وقت شونک
 ایله مشغول قیلیمق - بر آدم بر
 آدمگه انعم و احسان ایله کوکلن
 اوزینه نارتیمق، کوکل باغلانمق
 - بر نرسه ننگ صان و حسان
 اونوتولماسون ایچون یازوب
 قویمق.
 • التَّقْيِيرُ [تفعل]: دیگت و صومالا
 سورتمک، صومالا لامق.
 • قِير السَّفِينَةَ بِالْقَارِ : طَلَاهَا بِهِ .
 • التَّقْيِيسُ [تفعل]: توه گه قرغان
 طاش ایله یاراسن یاندرمق - بر
 نرسه نی بر نرسه گه سبب قیلیمق - تقدیر
 ایتمک - بر آدمنی بر آدمگه قالدیر
 و شدرمق.
 • قِيضُ اللَّهِ فُلَانًا لِفُلَانٍ : جَاءَهُ بِهِ
 وَأَنَاحَهُ لَهُ .
 • قِيضُ اللَّهِ لِفُلَانٍ كَذَا : قَدَرَهُ لَهُ .
 • التَّقْيِيطُ [تفعل]: بر نرسه بر
 بر آدمگه قزو جهی کونلرن
 اوزدورورغه بیتارک بولمق -
 قزو جهی کونلرن اوزدورتمق
 - بر کشی قزو جهی کونلرنده
 بر اورنده تورمق - خلق غه
 جهیگی باغمور لر یاومق.

• قِيظُ الْقَوْمِ بِالْمَكَانِ : أَقَامُوا بِهِ
 زَمِنَ الْقَيْظِ .
 • التَّقْيِيفُ [تفعل]: بر آدم یا که
 حیوانک ازینه توشوب ازله مک
 - تیکشرمک.
 • التَّقْيِيلُ (تفعل): توش وقتنده
 آسانمق اچرمک - قیلوله قیلدرمق.
 • التَّقْيِينُ [تفعل]: ماتور لامق -
 چیه ره مک، زینت له مک، بیزه مک.
 • التَّقْيَاةُ [غراء سم]: التَّقْوَى .
 • التَّقْيُ [تاء ضمه، قاف فتحه و الف
 مقصوره] والتَّقْيَةُ [تاء فتحه،
 قاف کسره بیه سده ایله والتَّقْيَاةُ
 [کتاب مصاء ض]: بر نرسه ننگ
 عاقبتنده ضرر و جزاء بولماقندن
 قورقوب صافلانوب اشله میچه
 تورمق - الله تعالی طیغان اسلردن
 طیولوب صافلانمق. (بومصدر لرده
 تاواودن آلودر لغان دیهلر.)
 • التَّقْيُ [غنی وزنده] ج اتْقِيَاءُ :
 الله تعالی طیغان نرسه لردن
 طیولوب گناه اسلردن صافلانوب
 توروجی متقی کشی، بونک جمعی
 بعض وقتنده علماء وزنده
 «تقوا» کیلدر.

ت - ک

• التَّكَاوُدُ [تفاعل]: بر آدمگه
 بر اش بیک آغر و جیتون بولمق.
 • تَكَأَدَةُ الْأَمْرِ : شَقَّ وَصَعِبَ عَلَيْهِ .
 • التَّكَابُ [تفاعل]: خلق بر نرسه
 باینه آشعوب بر بر سن طغر -
 لاشوب جیولشمق.

• التَّكَابُرُ [تفاعل]: زور لانمق، کبر له نمک، بورون کونارمک - کشی اوزن اوزی الوغ کورسانمک.

• التَّكَاثُبُ [تفاعل]: یازو یازشمق، مکتوب ییارشمک.

• التَّكَاثُ [تفاعل]: خلق شاوایدوب یچقر شوب طغزلانوب چولشمق.

• التَّكَاثُوعُ [تفاعل]: بر بر آردلی ایراروب کیلمک - اولتر شوب صوغشمق.

• التَّكَاثُمُ [تفاعل]: ابکی کشی سوز سویله شوب شول سوز لرن باشرشمک - کشی گه چغار ماق.

• التَّكَاثُحُ [تفاعل]: قلچلر ایله چابوشوب صوغشمق.

• التَّكَاثُرُ [تفاعل]: بر قبیلله خلقی کوبابوب زور ایوب باشقه قبیلله نردن اوستون بولمق - کوب لک ایله اوستون بولورغه طرشمق - کوب لک ایله اوزوشوب ماقناوشمق (بر قبیلله «برکوب» دیب، ایکنجی سی «بوق، بزکوبراک» دیب سوز کوراشدرشمک) - بر آدم بر نرسه نی کوبسنمک، کوبکده سانامق.

• التَّكَاثُفُ [تفاعل]: بر نرسه قوبوروب قاطی لاشمق - یشلانمق، بر بر اوستلی ایولمک.

• التَّكَاذُرُ [تفاعل]: بر نرسه دن کوز لرنی آلمیچه توبه ب قاراب تورمق.

• التَّكَاذُسُ [تفاعل]: آغاچ بو طاقلری یشلانوب بر بر سینه صرماشمق.

• التَّكَاذُمُ [تفاعل]: تشار ایله تشله شمک.

• تَكَادَمُوا بِالْأَفْوَاهِ: تَعَاثَوْا.

• التَّكَاذِبُ [تفاعل]: خلق بر بر سی اوستینه یالغان سویله شمک، یالغانلاشمق.

• التَّكَاذِيبُ [جمع]: توبی نامری بولماغان یالغان سوز و بوش فکر لر.

• تَكَادِيبُ الْعَرَبِ: اِبْسَعِي عَرَبِ لِدُنْ قَالِغَانْ نَهْ كِيَهْ نَلِرْ.

• التَّكَاوُسُ [تفاعل]: بر بر سینه بابوشوب بر بر اوستلی ایولمک.

• التَّكَاوُمُ [تفاعل]: پهس وئه شه کی اشلردن صافلانوب کشی اوزن اوزی پاک والوغ تومق.

• التَّكَاوُهُ [تفاعل]: جیره نمک - بر آدم بر آشتی سویمیچه تله میچه اشلمک، کوجله نوب اشلمک.

• التَّكَاوِي [تفاعل]: یالغه آلمق، یاللامق - ابو و بورت کییلرنی اجاره گه آلمق.

• التَّكَاوِسُ [تفاعل]: اشله رگه بوش بولغان اشنی ایرنوب یالقاوانوب اشله میچه قالدردمق.

• تَكَاسَلُ الرَّجُلِ عَنْ كَذَا: تَنَاقَلَ وَتَوَانَى عَنْهُ.

• التَّكَاوُسُ [تفاعل]: یلانلر تیر یلرن چزلداتوب بر بر سینه اشلوب چولغانمق.

• التَّكَاوُفُ [تفاعل]: خلقنک عیلمی بر بر سینه آچلمق، ظاهر بولمق - بر بر سینه عیلمن آچشمق، فاش ایدشمک.

• التَّكَاوُصُ [تفاعل]: خلق بر بر بیررگه طغزلانوب چولشمق.

• التَّكَاوُتُ [تفاعل]: خلق بر بر سینه دشمانلقده تیوشلی چیکدن اوزمق

ایک قاطی و یامان دشمان بولو - شمق] - صوغشده بر بر سینه طغزلاشمق.

• التَّكَاوُفُ [تفاعل]: خلق بر بر - سینه نیک و تیگوز بولمق - صوغشده چیو لوب چیکونمک - مغلوب بولمق.

• الْمُسْلِمُونَ تَكَاوُفًا دِمَاؤَهُمْ: مسلمانلر قانلری بر بر سینه نیک و تیگوز بولادر. یعنی قصاص قبلغانده الوغلق کچو کلمک، بایلق و یارلی لق و باشقه چه میچ تورلی درجه و نسل نسب قارالمی. حتی ایک بو قاری سانالغان بر آدمی ایک پهس سانالغان آدم ایچون قصاص ایدوله در.

• التَّكَاوُفُ [تفاعل]: قوچقار و ته کهلر سوزشمک - دینگر دولقونلری بر بر سینه بهرلشوب چایقالمق - قلچلر ایله خلق بر بر بر سینه قارا قارشی چابوشمق.

• التَّكَاوُفُ [تفاعل]: خلق بر آشتی اشله و دن طیولشمق - بر بر سن منع ایدشمک.

• التَّكَاوُفُ [تفاعل]: خلق بر بر سینه کفیل بولوشمق.

• التَّكَاوُفُ [تفاعل]: خلق بر بر سینه آچقنن آچق دشمان بولوشمق (یعنی دشمانلقلرن هیچ یاشر میچه ات کبی ارلداشوب تورمق) . سوگشمک - خلق بر نرسه اوستینه سیکر شوب آشغوب هر قایوسی اوزینه آلورغه تلهب بارمق - (اوله کسه تیره سنده گی انلر توسلی) بر نرسه گه یابر لوب قومونلقلرن کورساتوب تارشمق.

• التَّكَاوُلُ [تفاعل]: بر برسینه او بیکه له شوب سوز سوبله سمیچه یوری ترغان کشی لر کیلو - شوب سوز سوبله شورگه باشلامق.

• تَكَاوُلُ الرَّجُلَانِ: تَحَدَّثَا بَعْدَ نَهْجُرٍ. (بومعنی نی «نَکَلَم» آخَلَانَا أَلْمِدْر.).

• التَّكَايُفُ [جمع]: کشی نك طو - رموشنده باشینه نوشکان آغر و چیتون اشلر.

• التَّكَاوُلُ [تفاعل]: بر نرسه تیوشلی رهوشینه کیمچیلک سز ابر شمک، بتونله نمک، توگالله نمک، کامل بولمق.

• التَّكَاوُحُ [تفاعل]: ایکی کشی بر برسینه یامانلق اوصاللق قیلو - شوب تورمق.

• التَّكَاوُسُ [تفاعل]: اولهنلر بشلانوب کوبابوب بیرنی یابمق - بر برسینه صرماشقی - بالا سیمو - روب ایتلری بر براوستلی طولمق - بر بر اوستلی ایولمک.

• التَّكَاوُلُ [تفاعل]: اشلهرگه کوچی بیتکان نرسه نی اشله و دن نارونمق - یا که اشلهرگه کوچی بتماینچه طاشلامق - قصه لقی کورساتمک.

• تَكَاوُلَ الرَّجُلِ: تَقَاَصَرَ.

• التَّكَايُدُ [تفاعل]: آلداشمق - ایکی کشی بر برسینه مکر و حیلله قیلوشمق (یعنی بر برسین اله - کدرور ایچون سیزدرمیچه بیک نهکه یوللردن بوروب طوزاقلر فوروشمق) - بر آدمگه بر اش چیتون بولمق.

• التَّكَايُدُ: التَّشَدُّدُ. یقال فیهِ تَكَايُدٌ أَوْ تَشَدُّدٌ.

• التَّكَايُلُ [تفاعل]: ایکی کشی بر برسینه بر کیل ایلله او اچاشمک - بر آدم بر آدمگه بیدان اش قیلله ایکچی سیده بو نارسه شولوق اشنی قیلمق. [گویا ایکی سیده بر اولچاوده اولچاب مکافاة و مجازاة ایتمک].

• تَكَايُلُ الرَّجُلَانِ: تَعَارَضَا بِالشَّمِّ.

• التَّكَاةُ [تاء ضمه، کاف ایلله همزه فتحه لی]: طایباق - طایباق اور - نونده طایبانوب بوروله ترغان هر نرسه - طایبانج - هر وقت سو - یالوب طایبانوب تورا ترغان کشی. [بونک ناسی واودن آلو - شدر لغان].

• التَّكَاوُدُ [تفاعل]: بر آدم بر اشک آغرلقلرن کوناروب چیتونلکلرن کوره کوره اشله - مک - بر اشنی کوچله نوب کوچانوب اشله مک - بر آدمگه بر اش چیتون و آغر بولمق - اشک آغرلغن تارتوب ایزلمک - بر آدم کوچلک ایلله بر اورنقه باروب یتمک.

• التَّكَاوُؤُ [تفعیل]: قورقوب آرتقه چگونمک، دشمنانه قار - شو بارا آلامق - بر اشنی بو - لدرا آلامدن قورقوب چیتکه طایبق - بر کشی سوز سوبله وده آبدرابنونه تورگه بلمیچه وقتاب قالمق - خلق بر آدم یا که بر نرسه یانینه جیولشمق - بر آدم نه شه کی بر اشنی اشله و دن اوبالوب طا - شلامق.

• تَكَاكَا الْقَوْمَ عَلَى كَذَا: تَجْمَعُوا عَلَيْهِ.

• التَّكْبِيبُ [تفعل]: توله لرگه قزو هواء یا که آورو نیوب یقلقی - آغاج بو طاقلری یشلا - نوب بر برسینه صرماشقی - قو - ملق بیر یا غمور لر ایلله قاطی لا - نمق، نغیمق - بر آدم کیملرینه اورالمق، نورونمک.

• تَكْبِيبُ الرَّجُلِ: تَتَلَفَّفُ فِي ثَوْبِهِ.

• التَّكْبِيدُ [تفعل]: قوباش کور - نارلوب کورک اورناسنه ابر - شمک - بر کشی صحراغه کروب اورنالرینه چه باکه کوبراک بیر لرینه چه بورومک - بر اش و بر نرسه نی کوخل ایلله آرزو قیلوب شوخار نابا یونالمک - قصد ایتمک - سوت آچوب فاتی کی قوبروب اوبوشمق - بر اشنی اشله و یولنده آغرلقلر کونارمک.

• التَّكْبِيرُ [تفعل]: عَظَمْتَ وَالْو - غلق اییاسی بولمق - زورایمق - زور بولماغان کشی زورلا - نمق، کوچانوب زورلق کور - ساتوب بورون کونارمک - پهس وتوبان بر کشی اوزینک درجه سن آخلامیچه اوزن او - زی زور کورمک.

• التَّكْبِيسُ [تفعل]: قیو ایشلوب توفراق قابلانمق، کوملمک - بر کشی باشن بوگوب ایزو وینه کرونوب تورمق - بر نرسه گه آلدن آردن اوبلامیچه کوب نیکشروب نورمیچه کرشمک - خلق اوستینه کیلوب کورمک.

• التَّكْبِيبُ [تفعیل]: خلق بر بیرگه جیولشمق - بر کشی کیملرینه نورونمک.

تَكْبَبَ الرَّجُلُ فِي ثِيَابِهِ : كَبَّرَ الرَّجُلُ تَهْمِيرًا وَكِبَارًا : قَالَ «اللَّهُ أَكْبَرُ» .

التَّكْبِيلُ [تفعل]: باغلانمق - بو - غاولانمق - يابلماق .

التَّكْبِي [تفعل]: خوش ایس چغارا ترغان نرسه لر یاندروب

توتونله نمک - آغاچ بو طاقلری بشلانوب بر بر سینه صرماشقی .

[صوکنی معنی ده تکبی اصلده تکبیل بولوب بآء، باغنه آلو - شدر لغان]

التَّكْبِيَّةُ [تفعلة]: یانوب ترغان او ط اوستینه کول صالوب تو -

توتونله نمک - خوش ایسلی نرسه - لر یاندروب کیم و باشقه لر نی

توتونله مک .

التَّكْبِيْبُ [تفعل]: کباب قو - ورمق . [کباب: ابئی تلم تلم

توراب او طلی کومر لر اوستینه قویوب قوور لغان ایت، صانچکی -

که تزوب قوور لغانیته حاضر عربلر شوأ، تر وکلر شش کباب،

روسلر Шашлыкъ دیلر .]

كَبَبَ الرَّجُلُ : عَمِلَ الْكَبَابِ .

التَّكْبِيْتُ [تفعل]: بر کیمه ده بولغان نرسه لر نی ایکنچی

کیمه که بو شاتمق یا که بتونله ی ساحلگه بو شاتمق - کیمه نی

یانطامق .

التَّكْبِيْحُ [تفعل]: بیک بیوک و یوقاری باصامق، کوتار مک .

التَّكْبِيْدُ [تفعل]: قویاش کو - تار لوب کوک اورتاسی [کبد السماء] غه ایر شمک .

التَّكْبِيْرُ [تفعل]: بر آدم «اللَّهُ أَكْبَرُ» دیب نه یتمک - بر نرسه نی زور ایتمق زور باصامق .

وقتیله صانچقی لر اوستونده یور وگان کبی بیک صافلانوب

باصوب بورومک - طلق طلق طلق طفلدا مق .

نَطَقْتَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ : وَطَنَهُ حَتَّى شَدَخَهُ .

التَّكْتِيلُ [تفعل]: قصه بویلی کشی آشغوب نیر نیر قصه قصه

آدوملاب نه گهره ب بارقان کبی بورومک - بر نرسه طوبه لانوب

طوب و جورمغاق توسلی توب تو گار مک بولمق .

تَكْتَمُ [مجهول فعل مضارع وزنده]: زمزم قویوسینک بر

اسمی - ایسکیده بر خانون اسمی .

التَّكْتِنُ [تفعل]: بر خانون بوزینه بهره یابوب قوللرینه پیر چاتقه

آیاقلرینه چیتکلر کیمک . [یعنی هیچ بر بیرن آچق قالدردامق]

التَّكْتِيْبُ [تفعل]: کوب یازمق - یا که یاخشی یازمق - بر آدم بر

آدمگه یازارغه او گرانمک - عسکرلر نی جماعه جماعه آنوقلا -

مق - عسکرلر نی جماعه جماعه ایدوب تیوشلی اور نلرده اور نلاشد

رمق توه بور ورنن تیشمک - توه نك ایچا کلرن باغلامق .

كَتَبَ فُلَانٌ فُلَانًا : عَلَّمَهُ الْكِتَابَةَ .

كَتَبَ الْأَمِيرُ الْجَيْشَ : جَعَلَهُ كِتَابًا .

التَّكْتِيْعُ [تفعل]: ابئی واقغه طور امق .

كَتَعَ الرَّجُلُ اللَّحْمَ : قَطَعَهُ قِطْعًا صَغَرًا .

التَّكْتِيْفُ [تفعل]: بر آدم بر آدنک قوللرن آرنقه بوروب

التَّكْبِيْسُ [تفعل]: بر اشکه کوب او بلا میجه تیکش میجه کز

شمک - ششکان بیرنی قوللر ایله اووب باصقالاب صلاب یومشا -

نمق - قصا ترغان ماشینه ده قصبوب تور گاک [кипа] به یله مک -

یو کله مک .

التَّكْبِيْعُ [تفعل]: کیسمک - کیسکاله مک، طور امق .

التَّكْبِيْلُ [تفعل]: بو غاولامق - باغلامق - بر آدم نی یابوب قو -

یمق، حبس ایتمک - نغمق .

كَبَلَ فُلَانٌ فُلَانًا : حَسَهُ فِي سَجْنٍ أَوْ غَيْرِهِ .

التَّكْتَبُ [تفعل]: بر کشی ایتاک و چابولرن صرغانوب اشکه

آنوق و آک بولوب تور مق - عسکر لر جیولشمق - هر یافدن

کیلوب بر بیر گه طوبه لانمق .

تَكْتَبُ الْكُتَيْبَةُ : تَجَمَعَتْ .

التَّكْتَفُ [تفعل]: یاخا او چارغه باشلاغان چیکر تکه سیکر مک -

آطلر ایگ باشلرن کوتاروب قالمق و توب بورومک - بر آدم

نماز او قوغانده قوللرن باغلاب کو کرا گینه قویمق .

التَّكْتِكْتُ [تفعل]: آفر نغه جایلاب بورومک یا که قصه

قصه آدوملاب آشغوب بورومک .

تَكْتَكْتُ الرَّجُلَ : مَشَى رُبْدًا .

التَّكْتَكَةُ [درجه کبی]: کیسمک آبرغلامق - بر نرسه نی طابطاب

ایزمک جه نیمک - آط بور وگان

آرقا یاغنده بر برسینه بهیلب
 قویبق - آط بوروگاندہ قالاتق
 سو باکلرن سلکتوب یورومک -
 وافغنه کیسه کلرگه ایت طورامق -
 یارغان کاسه و طاباق کبی لرنی
 یاماب توزاتمک - کیمنی بر تقلامق.
 • التَّكْثِيلُ [تفعیل]: بر نرسه نی
 طویللاب ئه یله ندرگالهب توب
 توگارک بر کسهک یاصامق -
 سبمورتک، [گویامای طولتر -
 وب توب توگارک قیلماق] -
 قورت (اقط) و آطلان مای
 کبی لرنی توب توگارک قوم
 قوم یاصامق.
 • كَتَّلَ الرَّجُلُ الْأَقْطَ: جعله
 كتلة كتلة.
 • كُنْتَلَه: توگارک بر کیسهک بزده
 قوم دیلر.
 • التَّكْتِيمُ [تفعیل]: یاشرمک -
 سوزنی بیگ نق یاشرمک، هیج
 کمگه چغار مامق.
 • كَتَمَ الرَّجُلُ الْحَدِيثَ: أَخْفَاهُ
 وَبَالَغَ فِي إِخْفَائِهِ.
 • التَّكْتِينُ [تفعیل]: یابشدرمق -
 طوتاشدرمق - کرلهتمک - قو -
 روملانمق.
 • التَّكْتِيَةُ [تفعیل]: والتَّكْتِيُّ
 [تفعیل]: قازان قاینارغه تلهب
 کوبوکلری قالمق - قازانک
 کوبوکلرن آلمق - سوت اوستن
 آشامق - اوله نلر یشلانوب او -
 زایوب اوسوب بر برسینه صر -
 ماشمق - بر آدمنک صاقالی قویی
 واوزون اوسمک - توه جونلری
 اوزایبق - صوغه سالونغان سوت
 اوستکه قالقوب آنک آستنده
 صاف صو قالمق.

• كَمَا اللَّيْنُ: اِرْتَفَعَ فَوْقَ الْمَاءِ
 وَصَفَا الْمَاءُ مِنْ تَحْتِهِ.
 • التَّكْضُحُ [تفعیل]: بر آدم بر آدمگه
 واق طاشلر بهرمک، واق طاشلر
 ایله اورمق.
 • التَّكْضَرُ [تفعیل]: کرب - سویله -
 شمک - بایورغه مالنی کوبایتو -
 رگه طرشمق، - بر آدم ایکنچی
 کشی مالی ایله بایومق.
 • تَكْثُرَ الرَّجُلُ بِالْكَلَامِ: أَكْثَرَ
 مِنَ الْكَلَامِ.
 • التَّكْثُمُ [تفعیل]: آبدراب حیران
 بولوب توقتامق - بورغالانمق -
 بر نرسه آرتینه کرووب یاشرمک،
 قبالانمق.
 • التَّكْثِيبُ [تفعیل]: آزابمق
 كَثِبَ الشَّيْءُ: قَلَّ.
 • التَّكْثِيحُ [تفعیل]: بر کشی
 عورت یرین آچمق - آچمق،
 ظاهر قیلماق.
 • التَّكْثِيرُ [تفعیل]: کوبایتمک.
 • كَثُرَ الرَّجُلُ الشَّيْءُ: جَعَلَهُ
 كَثِيرًا.
 • التَّكْثِيعُ [تفعیل]: یارانک اوستی
 اوکالمق - سوت اوستی قالمق -
 یرنک اوله نلری چقمق - توه
 و صارقلرنک اچلری یومشاب
 سالونمق یا که یومشاب اچلری
 کیتمک - بر آدمنک صاقالی کو -
 بایوب اوزایوب اوسمک - قازان
 و چولمک قاینانغان وقتده کو -
 بوکلرن آطمق - بر آدمنک
 صاقالی بر یولی چقمق - بر آدم
 سوت صاوتی اوستنه قالقوب
 چقغان مایلرنی آشامق.

• التَّكْثِيفُ [تفعیل]: بش وقویی
 یاصامق - قویرتوب قاطی لاشدر -
 مق - صدرمق.
 • التَّكْثِيلُ [تفعیل]: جیمق.
 • كَثَلَ الشَّيْءُ: جَمَعَهُ.
 • التَّكْحُلُ [تفعیل]: یر یوزی
 یاخا چقغان یاشل اوله نلر ایله
 یهم یاشل بولمق - کوزلرکه
 سورمه تارتمق.
 • التَّكْحِيبُ [تفعیل]: اوزوم
 آغاچلرنک یاشل اوزوملری
 ظاهر بولمق.
 • التَّكْحِصُ [تفعیل]: جویوب
 بترمک - طوزدرمق، تارانمق.
 • التَّكْحِيلُ [تفعیل]: کوزگه
 سورمه صالمق - سورمه سیمک -
 یاخا چقغان اوله نلر ایله یر
 یوزی یهم یاشل بولمق.
 • التَّكْدُّةُ [تفعیل]: فراووصالقون
 هواء ایگونلرنی یرگه صلامق،
 یرگه یانقوزمق.
 • التَّكْدُحُ [تفعیل]: بر آدمنک
 تیربسی طرناق ایله طرمالمق -
 بر آدم طورموشی ایچون کسب
 ایدوب چیتولکلر و آغر حاللر
 کوتارمک.
 • التَّكْدُّدُ [تفعیل]: بر کشی برار
 اش خصوصنده اذی و مشقت
 کورمک.
 • التَّكْدُرُ [تفعیل]: بولغانچق
 بو طالحق بولمق - صاف بولمامق
 - بر آدمنک طورموشنده اچ
 پوشورغچ اشلر یا که قایغولی
 واقعه لر چغوب توزوک و کو -
 رکام طورموشنک یهمی کینمک،
 بو طالمق، چووالمق - بر آدمنک
 بر آدمدن کوشلی قلوب اوبکه
 و آچولی معاملده بولمق.

التكذس [تفعل]: بر كشي ايلك باشلارن سلكتوب كوكره گن كيوروب آشغوب بورومك - بر كشي بر كشي نك آرتندن كيلوب اتوب ييارو سبيلي نكي كشي يعلوب كيمك - اطلر بر بيرگه طغلوب بر بر اوستلى منوب بورورگه ياقنلاشمق - اظ بيك اغرسنوب بورومك - اورلغان آسلىق 'يومگه ابولمك.

• التكدس [تفعل]: بر كشي آرتندن انلو سبيلي يعلوب كيمك.

• التكدد [تفعل]: بر آدم بر آدمنى بيك يامان رهوشده سوروب قووب ييارمك.

• تكدكد فلان فلانا: طرده طردا شديدا.

• التكدد [تفعل]: صنمق-اووالمق. تكدده الشىء: نكسر.

• التكدى [تفعل]: بر اش خصو- صنده بر آدم محنت و مشقت كورمك - بر كشي صورانمق، سائلچي بولمق -- كوچانوب آزابانوب اشله مك.

• التكدية [تفعله]: صورانمق، التكديح [تفعل]: طرناق ايله طرنامق، طرناق طرماب برتمق - عيب ونقصان بولورلوق اش اشله مك.

• التكديد [تفعل]: بيك يامان وقاطى رهوشده قووب ييارمك - بر بر اوستلى ابومك - محنت و مشقت كه توشورمك.

• التكدير [تفعل]: بر نرسه نك آرولغن صافلغن بترمك، بو- لغانچق قيلمق - بر آدم بر آدمنى

قايعوغه سالمق، يوشوندرمق - بر آدم بر آدمنك كوكلن قالدرمق - بر آدم بر آدمنك طور موشنده بولغان كوركام وتوز و كلكنى بترمك، طور موشن چوالچق وبه مسز ياصامق- صو قيو موق ياكه بولغانمق.

• التكديس [تفعل]: اورلغان آسلىقى چومهله، كيهن وسائر رهوشلرده ابوب قويمق.

• التكديل [تفعل]: التكدير.

• التكديم [تفعل]: تشلب برتقا- لامق، بارالامق.

• التكدية [تفعل]: طاش ايله بهروب واطمق - صندرمق - ايزمك - بترمك.

• كده الرجل الشىء: كسره.

• التكدب [تفعل]: يالغان سوزلر ترتيب ايتهرگه آزابلانمق، كوچانوب يالغانلامق - بر آدم بر آدمنى يالغانچي ديب اويلامق.

• تكدب فلان فلانا وتكدب فلان على فلان: زعم انه كاذب.

• التكداب [تاء وكاف كسره] ذال شده ايله: بيك يالغانچي كشي، آلدار.

• التكذيب [تفعل]: بر آدم بر آدمنى يالغانچي ديمك (سويله گان سوزلرن يالغان سوزلر ديب نهيمك) - بر آدم بر آدمگه «سين يالغان سويلي سن، سوز- لرك برسيدة چن وتوغرى توكل» ديب سوكمك - بر سو- زنك يالغان سوز بولغانلقن بيان قيلمق- بر اشكه اينانماق، انكار ايمك - بر آدم بيك كوب

ياكاه بيك يامان يالغانلامق، يالغان سويله مك - توه نك سوتى بتمك - قرصغرى ياكاه كه جهسى بر آز يوكروب بارغاندن صوك توقتاب آرتينه قمارانمق - آنا توه ايله چابودن صوك يوكلى بولماقنى اويلانغان آنا توه يوكسر بولوب چقمق - اشله رگه اويلانغان اشدن بر آدم آرتقه چيگونمك، اشله مامك - بر آدم بر آدم اوستينه كيلورگه ترغان آدم وباشقه لرنك ضررلرن دفع قيلمق- قزولوق باصلمق، سورلمك - بر كشي صوغشقه بارودن قو- رقوب قالمق [گوبا بارورغه اويلانغان اويلرني يالغانچه چما- رمق] - بر اشنى اشله وده كيچو- كمك ياكاه كيچيلىك ايمك. [صوغشى معنى نى كوب وقتده حرف نقى ايله نقى ايدوب «ما كذب ان فعل كذا» رهوشنده كيلرلر، كه فلان اشنى اشله وده كيچو كمادى كيچيلىك اينمادى اويلانغان اويلرني يالغانچه چغارمادى بلكه هيچ توقتالما- نيچه تيوشلى رهوشده ادا قيلمى ديمك بولادر.]

• كذب بالامر تكذيبا وكذا: انكره وججده.

• كذب الرجل عن القتال: حين، كذب فلان عن فلان: رد ودفع عنه.

• كذب فلان فلانا: جعله كاذبا ونسبه الى الكذب.

• كذب الرجل نفسه: كشي اوزن اوزى يالغانچه چغاردى، يعنى يالغان سوز سويله گانلكن اقرار قيلمى.

التَّكْرِي [تاء فتحه، كاف شد. وضه راء شده ابله] ج تَكَرُّةٌ

سندیلر نلندن آلونغان، عسکر باشلی معنی سنده.

التَّكْرِي: بغدادیاقنده برقریه.

التَّكْرِبُ [تفعل]: خرما کیسکان

وقنده بو طافلری آراسینه قیو-

لوب قالغان خرما لرتنی چوبله-

مک، جیمق - یاقتلاشمق.

التَّكْرِبُ [تفعل]: آط او-

ستندن بقلوب توشمک.

تَهْرَبُ الرَّجُلُ مِنْ ظَهْرِ الْفَرَسِ: سَقَطَ.

التَّكْرِبُ [تفعل]: جیور-

شوب بو تار له نمک.

تَهْرَبُ بَشِ الْجِلْدِ: تَشَّجَ.

التَّكْرِبُ [تفعل]: کوت

اوستینه اولطریق:

التَّكْرِبُ [تفعل]: نهله نوب

کیلمک، بورولوب قایتمق.

التَّكْرُحُ [تفعل]: نیک آشغوب

بورومک - آشغوب اوزوب

کیمک.

تَكَرَّحَ الرَّجُلُ مَرَّ سَرِيحًا.

التَّكْرُحُ [تفعل]: صاچ پاکه

صاقال یشلانوب قویروب اوزا-

یوب اوسمک - کوبایمک.

التَّكْرُجُ [تفعل]: کومهج

وابکمک کویگرمک.

تَكَرَّجَ الْخَبِزُ: فَسَدَ وَعَلَتَهُ خَصْرُهُ.

التَّكْرُوحُ [تفعل]: نه گهره مک

- نه گهره گان کبی بورومک.

التَّكْرَدُ [تفعل]: جیور-

شوب بوتار له نوب طوب وکر-

پی کبی بومار لانوب طوبلانق.

التَّكْرَدُ [تفعل]: بر آدم بر

نرسه دن اورکوب قورقوب

یوکروب قاچمق.

التَّكْرَةُ [تجربة وزنده]

والتَّكْرَارُ [فتحه]: تَكْرِبَر

معنی سنده لر. ذکر ایدلور.

التَّكْرَرُ [تفعل]: بر واقعه بر

نرسه، بر اش، بر سوز قات

قات بولمق.

التَّكْرَارُ [فتحه، ن]: بر اش

یاخادن بولمق - قات قات بو-

لمق - صوغشوجی کشی بر قات

چینگوب یاخادن قایتوب هجوم

قیلمق. [قات قات بولو معنی-

سنده اسم بولوبده کیله در.

بعضلر اسم ایله مصدرنی آبور-

غانلر، مصدر تاءنک فتحه سی ایله

«تَكَرَّرَ»، اسم بولغانده تاءنک

کسره سی ایله «تَكَرَّرَ» کیله

دیله لر.)

كَرَّ عَلَيْهِ الْفَارِسُ كَرًّا وَكَرُّرًا

وَتَكَرَّرًا: عَطَفَ وَحَمَلَ مَرَّةً

أُخْرَى.

التَّكْرُسُ [تفعل]: بر بر سینه

یابشوب بریروستلی ایولمک -

قساطمق، نغیمق - اوقماشمق،

کییز له نمک - بر کشی پچان،

اوطون وسائر لرتنی جیمق،

طوبلامق.

برسی آچینه کر شمک - باغلانق.

التَّكْرُسُ [تفعل]: یوز چتلوب

جیور چقلانق - بو تار له نمک -

بر بیر گه خلق جیولشمق.

تَكَرَّسَ الْقَوْمُ: تَجَمَّعُوا.

التَّكْرُعُ [تفعل]: نماز اوقورغه

ابدست آلمق.

تَكَرَّعَ الرَّجُلُ: تَوَضَّعَ لِلصَّلَاةِ.

التَّكْرُفُ [تفعل]: صاچ صاقال

قوی لانوب یشلانوب اوزایوب

اوسمک - بولو طار بریروستلی

اوبولمک - قالونایمق.

التَّكْرَفُ [تفعل]: بر نرسه

طوبلانوب کسه کلری بریو-

سینه کرشمک - طوبلامق - کرپی

توسلی بومار لانق.

التَّكْرُكُ [تفعل]: بر کشی

اشنده ایسکی له نوب آیدراب تو-

رمق - صو آغا ترغان بیرینه

کیری آقمق - بولو طوقوشلر

هواء یوزنده توبانگه تابا یو-

روگان کبی بورومک.

تَكَرَّكَ الرَّجُلُ فِي أَمْرِهِ:

تَرَدَّدَ فِيهِ.

التَّكْرَمُ [تفعل]: بر کشی پهن

ونه شه کی اشلردن اوزن اوزی

پاک و آروتونق - کشی اوزن

اوزی عیب و پهن اشلردن براق

توتوب خلق آراسنده اعتبار

وشرف حاصل قیلمق - جو وارد

بولورغه طرشمق، نفسی تلهه -

سده جو واردق قیلمق.

التَّكْرِمَةُ [تجربة وزنده]: قو-

ناقنی صیلاب اکرام ایدوب

آستینه سالونا ترغان مندر ویا-

صدق - تکرم کبی تفعل بابندن

مصدر. ذکر ایدلور.

التَّكْرَسُفُ [تفعل]: آطنک

آیاغندن مخصوص سیخورلری

کسولمک - بر نرسه نیک کیسه-

کلری بر گه طوبلانوب بر

کسولمک - بر نرسه نیک کیسه-

کلری بر گه طوبلانوب بر

کسولمک - بر نرسه نیک کیسه-

کلری بر گه طوبلانوب بر

کسولمک - بر نرسه نیک کیسه-

کلری بر گه طوبلانوب بر

کسولمک - بر نرسه نیک کیسه-

کلری بر گه طوبلانوب بر

کسولمک - بر نرسه نیک کیسه-

کلری بر گه طوبلانوب بر

کسولمک - بر نرسه نیک کیسه-

کلری بر گه طوبلانوب بر

کسولمک - بر نرسه نیک کیسه-

کلری بر گه طوبلانوب بر

کسولمک - بر نرسه نیک کیسه-

کلری بر گه طوبلانوب بر

کسولمک - بر نرسه نیک کیسه-

کلری بر گه طوبلانوب بر

کسولمک - بر نرسه نیک کیسه-

کلری بر گه طوبلانوب بر

کسولمک - بر نرسه نیک کیسه-

کلری بر گه طوبلانوب بر

• التَّكْرُمُشُ (تفعیل): جیوروشوب
بونارلنمک - قسقاروب، تارتلوب
طوبلانمق.

• تَكْرُورُ (ضمه، سم): آفریقاده
برشهر.

• التَّكْرَهُ (تفعل): برکشی یا -
راتمغان کشی سینه آچولی یوز
چتق چرای کورساتمک - بر آدم
بر نرسه نی یا که بر اش اسله و نی
سوبمامک، بار اتماق - جیره نمک -
کوخل ایله تله مامک. (اسله سه ده
کوجله نوبکنه اسله مک)

• التَّكْرِي [تفعل]: یوقولامق.
• تَكْرِي الرَّجُلُ: نام.

• التَّكْرِيَةُ [تفعلة]: توه بومشاق
و آقرن یورومک.

• التَّكْرِيْبُ [تفعیل]: خروما کیسکا
ندن صوگ بو طاقلر آراسینه
قیولوب قالغان خرومالرنی جیبوب
آشامق - قیودن صوچقارترغان
چیلک ایله زور آرقان آراسینه
(زور آرقان صوغه چلانوب
چرماسن ایچون) بر قصه باو
ناقمق - قامر جایمه جابوچی
اوقلاونی طاقلد اتمق.

• تَكْرِيْتُ [فتحه، سم]: عراقده
معروف شهر.

• التَّكْرِيْحُ [تفعل]: کوماچ
و ایکمک بوزولوب یا که
ایسکروب کومگارمک.

• كَرَجَ الخَبْرِ: تَكْرَجُ.
• التَّكْرِيْرُ [تفعیل]: بر سوزنی
یا که بر اشنی قات قاتناروب
اسله مک یا که یالغز بر گنه قات
قایتاروب اسله مک.

• التَّكْرِيْمُ (تفعیل): تاوق بومور -
قا سالودن توقتامق.

• التَّكْرِيْمُ (تفعیل) والتَّكْرِيْمَةُ

• كَرَّرَ الرَّجُلُ الكَلَامَ تَكْرِيْرًا
و تَكْرَرًا و تَكْرَارًا: أعاده مره
بعده أخرى.

• التَّكْرِيْرُ [تفعیل]: قرغی، فارچغه
کبی بر تفتج قوشنک جونى قیولمق
[مجهولا افاده قیلونادر]. - بر
کشی قارچغانی آو اولارغه
او گرانور ایچون کوزلرن
به یلبه قولدن غنه آساتوب تربیه
قیلمق.

• التَّكْرِيْسُ [تفعیل]: ایوگه نیگز
صالمق، نیگز قورمق.

• كَرَسَ الرَّجُلُ البِنَاءَ: أسسه.
• التَّكْرِيْسُ [تفعیل]: بر کشی
آچو یا که باشقه بر سبب چرابن
صتمق، یوزن بوزمق - جیور -
چقلاندرمق - قارنغه و اچاگی لر
گه طولنروب ایت پشرمک.

• كَرَسَ الرَّجُلُ: قَطَبَ وَجْهَهُ.
• التَّكْرِيْسَةُ [سم]: زور اچاک
(قارن) دن کیسوب آلونغان
کیسه کلر گه طولنروب پشیرلگان
ایت، قازلق.

• التَّكْرِيْصُ [تفعیل]: کر بیص
دید کلری قورت (اقط) آشامق.

• كَرَصَ الرَّجُلُ: أَكَلَ العَرِيْصَ.
• التَّكْرِيْفُ [تفعیل]: ایشاک بیرگه
باشن بوگوب برار نرسه ایسنا
گاندن صوگ باشن بیگ یوقاری
کوناروب ایرنلرن آچوب
نورمق.

• التَّكْرِيْفُ [تفعیل]: بر آدمگه بر
نرسه نی سوبکومسز قیلیمق،
کوخلن ییزدرمک - جیره ندرمک.

• كَرِهَهُ الشَّيْءُ: جعله يَكْرَهُهُ.
• كَرِهَ فَلَانٌ إِلَى فَلَانٍ كَدًّا: لم
يحببته إليه.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

(تفعلة): الله تعالى بر آدمنى
بيوك درجه و شرافت ايباسى
ياصامق، حرمتلى قيلمق - بر آدم
بر آدمنى الوغلاب حرمت ايتمك
قامامق - تنزيه ايتمك، نه شه كى
اشلر كورساتمامك و نه شه كى
اشلردن آرولامق - بر كشى
اوزن اوزى پهس و نه شه كى
اشلردن پاك و آرو تونمق -
بولوط كوب صولى بولمق.

• كَرِمٌ فَلَانٌ فَلَانًا: عظمه ونزهه.
• كَرِمٌ اللهُ وَجْهَهُ شَرَفَهُ.
• وَمَنْ لَا يَكْرِمُ نَفْسَهُ لَا يَكْرِمُ:
بر كشى پهس و نه شه كى اشلردن
اوزن اوزى يراق و آرو
تونوب حرمت حاصل قيلماسه،
خلق طرفندن حرمت ايدلماس
يعنى بونك نه شه كى اشلرن كو
رورلرده الوغلاماسلر حرمت
قيلماسلر يا كه حرمت قيلماسلر
خلقتك حرمت ايدولر يگنه بونار
غه حرمت بيرميدر. تيمورنى نى
قدر كونارسه لرده هامان تيمور،
آلتوننى بيرگه طاشلاب آياقلر ايله
طابطاسه لرده هامان حرمتلى آلتون
بولادر.

• كَرِمٌ السَّحَابُ وَكَرِمٌ السَّحَابُ
(مجهولا): كَثْرَ مَائِهِ.

• التَّكْرِيْهُ [تفعیل]: بر آدمگه بر
نرسه نی سوبکومسز قیلیمق،
کوخلن ییزدرمک - جیره ندرمک.

• كَرِهَهُ الشَّيْءُ: جعله يَكْرَهُهُ.
• كَرِهَ فَلَانٌ إِلَى فَلَانٍ كَدًّا: لم
يحببته إليه.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

• التَّكْرِمُ (تفعل): بيمشنى قابغن
آرچوميچه آشامق.

تَكَزَمَ الرَّجُلُ الْفَاكِهَةَ: أَكَلَهَا
من غیر آن بَقَشَرَهَا.

التَّكْزِيمُ (تفعیل): بر نرسهنی
صاوت اجینه قوبوق - آیاتی بار -
ماقلری او کچه گه نابا بورولغان
بولوق.

كَزَمَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: قَعَعَهُ
أَي وَضَعَهُ فِي وَعَاءٍ.

التَّكْسِبُ (تفعیل): آزق و مال
نابار ایچون تورلی اشبارباشدن
کیچورمک، محنت و مشقت کور -
رمک - بر نرسهنی طرشوب
آزابلانوب بولدرقی - کسب
ایتدرمک.

تَكَسَبَ الرَّجُلُ عَبْدَهُ: جَعَلَهُ
يَكْتَسِبُ.

التَّكْسَرُ (تفعیل): اووالمق -
صنقرغه آیرغاللا -
نمق - صندرمق - بوزومق.

تَكَسَّرَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: كَسَرَهُ.
التَّكْسِسُ (تفعیل): اگس بو -

لما نیچه اگس بولورغه آزابلانمق.

التَّكْسَعُ (تفعیل): بر کشی
بوزوق بولنده دائم بولمق -
آداشوده آرغئلقدله بولونمق.

التَّكْسَفُ (تفعیل): قوباش توتو -
لمق.

تَكَسَفَتِ الشَّمْسُ: انْكَسَفَتْ.

التَّكْسَى (تفعیل): کیمیم کیمیمک
- کیمیمک.

التَّكْسِيحُ (تفعیل): چبق و آ -
غاجنک قایبری وقابغن صوبومق.

التَّكْسِيرُ (تفعیل): واطمق -
صندرغالامق - کتابنی تورلی
پابلرغه آبورمق.

التَّكْسِيرُ [سم]: المساحة.

التَّكْسِيعُ (تفعیل): ایوله نیچه
تورمق. (مجهولا کیله در)

كُسِعَ الرَّجُلُ (مجهولا): لم
بیتزوج.

التَّكْسِيفُ (تفعیل): کیسکاله -
مک - طورامق.

التَّكْشُ [کسر]: سم: قارت
قارچغه. [قارتا بیچ درس اوقو
رغه توتونغان کشی گه کولوب
«تکش» دیلر. قارت قارچغه آو
آولارغه اوگر انه آلمان کبی
بونقده درس اوگرانوی آغر
بولادر.]

التَّكْشُوُ (تفعیل): بیک کوب
آشاب قورصاق طولمق - قوو
رلغان وقتده کییدرلگان ایت
آشامق - قابقلی نرسهنگ قابغی
صوبلمق، قابغی آرچولمق.

تَكَشَا الشَّيْءُ: تَقَشَّرَ.

التَّكْشَمَةُ (تفعیل): قوورغان
وقتده کییدرلگان ایت آشا -
مق.

كَشَا الرَّجُلُ اللَّحْمَ: أَكَلَهُ
وَهُوَ كَبَابٌ يَابَسٌ.

التَّكْشُحُ (تفعیل): خاتونغه بارمق.
تَكَشَحَ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ: جَامَعَهَا.

التَّكْشُرُ (تفعیل): ارثایمق.
(تشرنی کورسانوب ایرنلرنی
یهمسر رهوشده آچوب آغزنی
جایوب تورمق. یهمسر رهوشده
کولنگان وقتده آدمده، آچو -
لانغان وقتده ات و آریلانده
وسائیرلرده کوربنه در)

تَكَشَّرَ الرَّجُلُ: كَشَفَ عَنِ
اسنانه.

التَّكْشَطُ (تفعیل): کوک بوز -
ندن بولوطر نارالوب آیار -
لانمق.

التَّكْشَفُ (تفعیل): آچلمق، ظاهر
بولمق - یاشن بالتراب بتون
کوکنی قابلاب آلمق - برکشی

نک عیلری آچلوب او یاتقه قا -
لمق، یوزی قارامق - بیرنک

بعض اورناری صودن آرچلوب
کیممک - کیمیمک و یهرده آچلوب
کیدوب آستلرنده بولغان اعضا
کورنمک.

التَّكْشِيبُ (تفعیل): بیک نقوطازا
آشامق یا که آشاغانده آغزنی
چاپلدا توب آشامق.

كَشَبَ الرَّجُلُ اللَّحْمَ: أَكَلَهُ
أَكْلًا شَدِيدًا.

التَّكْشِيحُ (تفعیل): قابقلی
نرسهنگ قابغن آرچومق، قابغن
صوبومق - توهنگ ییلینه تامعا

باصمق یا که شول بیرده بولغان
یاراسینه قزغان تیمور باصوب
قوورمق.

التَّكْشِيرُ (تفعیل): بر آدم یا که
ات و آریسلان کبی حیوان
تشرن ارثایتمق.

كَشَّرَ الرَّجُلُ: كَشَفَ عَنِ اسنانه.

التَّكْشِيفُ (تفعیل): آچمق، بر
نرسهنگ پهرده سن کونارمک -
بر مسئلهنگ یاشرن بیرلرن
بیان قیلیمق - بر آدمنگ یاشروب
توتقان اشرن یا که فکیرلرن
آچدرمق، کوچله ب اظهار
قیلدرمق.

كَشَفَ فُلَانٌ فُلَانًا عَنِ الْأَمْرِ:
أَكْرَهُهُ عَلَى إِظْهَارِهِ.

آوا نوشوب سوزهك طاودن
توبانگه توشكان كشي توسلی
يورومك - صالماقنه سلكنه
نوشوب يورومك - آرلی بیرلی
بورغالانمق - کیمه آرلی بیرلی
چایقالوب يورومك - دولقون
کیمهنی چایقامق. (صوغنی معنی
بئه ایله تعدیهدن کیلدر.)

• التَّكْفُلُ [تفعل]: قوش طوب
کسی آطلوب آشغوب اوچمق
- کیمه جورشمق، بوتارله نمک -
بر کشی آشغوب يورومك -
جولمق.

• التَّكْفُحُ [تفعل]: آچلمق -
بهرشمک
تَكْفُحُ الشَّيْءِ: انكشاف.

• التَّكْفُرُ [تفعل]: کیممگه تورو -
نمک - اورالمق - طومالانوب
قابلانمق - توه ترنگی آياقلاینه
نوشوب چورغانمق - بر آدم
صوغش قوراللری کینمک.

• التَّكْفُفُ [تفعل]: بر آدم صورا -
نوب (سائل بولوب) خلقغه
اوچ صوزمق - منع ایدلیمک -
بر آدم بر آدمدن بر اوچ نرسه
صورامق - بر نرسهنی اوچقه
آلمق، اوچقه صالمق - بر آدم
بر آدمدن جان چقماسلق قدر -
گنه آزق صورامق - کوزباشی
قورومق.

• التَّكْفُفُ [تفعل]: بر نرسهدن
دونمک - بر استی اشله و دن
توقتالمق.

• التَّكْفُلُ [تفعل]: بر آدم بر آدم
اوستینه توشچك تولهونی اوز
اوستینه آلمق، «توله رگه تپوش
بولسه مین توله رمن» دیب کفیل
بولمق - توه وایشاک اوستینه بر
جابو جابوب آطلانمق.

• تَتَّكَعُ الرَّجُلُ عَنْ وَجْهِهِ:
احتسب.

• التَّكْعَلُ [تفعل]: قاطی لاشمق،
نعمیق - بر نرسه بیک نق بابوشه
ترغان بولمق.

• التَّكْعَمُ [تفعل]: توساکنک
طشی طوزوب مامقلری بر برسینه
اوقماشمق.

• التَّكْعُشُ [تفعل]: قوش
طوزاقعه الکمک - بر کشی بر
نرسه اچینه کروپ باطمق.

• تَكْعُنُ الرَّجُلُ فِي الشَّيْءِ:
غرق فيه.

• التَّكْعِيبُ [تفعل]: کیملمق
بوکلب توروب قویمق - بر
بر اچلی کرشدروب قویمق -
بر نرسهنی هر یاغندن قاراغانده
نیگوز دورت چیتلی یاصاق

(بوندا بر نرسه گه مکعب، кубъ
دیلر.) - طولترمق - قر توب
نوگارهك قالقوب ترغان ایملی
بولمق - باش اوسمر قرنک
ایملی قالقوب توب نوگارهك
بولمق.

• كَعِبَتِ الْجَارِيَةُ: نكعبتديها.
• كَعِبْتُ الْجَارِيَةَ: نكعبت.

• التَّكْعِيرُ [تفعل]: توه سیموروب
اور کاجلرنده مای جیولمق.

• التَّكْعِيلُ [تفعل]: آچو ایله
قابارمق، اورولمک - بر کشی
آرتن سلکتمک.

• كَعَلَ الرَّجُلُ اسْتَه: حرك استه.
• كَعَلَ فُلَانٌ: اتفخ غضباً.

• التَّكْفُؤُ [تفعل]: آلغه نابا آزغنه

• التَّكْشِيمُ [تفعل]: بر آدم بر
آدمنک بورونن توبندن اوك
کیممک.

• كَشِمَ فُلَانٌ أَنْفَ فُلَانٍ: قطعهُ
بأستئصال.

• التَّكْطُكُظُ [تفعل]: بر کشی
بیک آشاب قورصاق طولنروب
طوب توری قاطمق، بوگولهده
آلماسلق درجه گه کیلمک.

• التَّكْطُيُ [تفعل]: سیموروب
مای ایله طولوب گه وده کو -
نارلمک، قابارمق.

• التَّكْطِيطُ [تفعل]: بر آدم
چیتون اشلر آستنده ایزلیگان
ویرنلیگان بولمق. (مجهولا کیله)

• التَّكْعُبُ [تفعل]: باش اوسمر
قرنک ایملی لری کوتارلوب
قالقوب توب نوگارهك بولمق.
(بوندا بر ایملی گه «ئدی مکعب»
«ئدی کاعب»، «ئدی مکعب»،
«ئدی ناهد»، ایملی لری شولای

بولغان باش اوسمر قرغه «کاعب»
و «مکعب» دیبلر «کاعب» نك
جمعی «کواعب» کیلدر.)

• التَّكْعِيشُ [تفعل]: جیورشوب
بوتارله نوب کب کیچکنه قالمق
- کرپی کبی یومار لانمق.

• التَّكْعِيبُ [تفعل]: بر نرسه
طوب توسلی توب نوگارهك بولمق.

• التَّكْعُكُ [تفعل]: بر کشی بارا
ترغان بیرندن بولندن توقتالوب
قالمق - بر آدم صوغشقه بارودن
قور قوب قالمق، جبان بولمق -
صوغشده قور قوب آرتقه چیگونمک.

تَكْفَلُ فُلَانٌ لِّفُلَانٍ بَكْرًا: ضَمِنَهُ لَهُ.

• التَّكْفِينُ [تفعل]: بر نرسه گه قابلانوب باشرونمک - قابلانمق - کوملمک - کفن له نمک.

• التَّكْفِي [تفعل]: اوله نلر اوسوب اوزایمق - نضو ايله یورومک. • تَكْفِي النِّبَاتِ: طال.

• التَّكْفِيْتُ [تفعیل]: قوشمق - جیمق، طوبلامق - بر کشی ایتاک و چابولرن قصدرمق، صرغانمق - بر نرسنه کیمسه کلرن بر برسینه یاقن و باناشا قیلمق.

كَفَّتِ الرَّجُلَ ذِيْلَهُ: سَمَرَهُ.

• التَّكْفِيْرُ [تفعیل]: بر نرسه

اوستینه پورده قورهق، اوروتمک - قابقاج قابلامق - قابلاب باشروب طومالاب قوبمق (خلقغه کور) - سانمامک) بر آدم تیمور کولمک

(درع) کییوب آنک اوستندن ناغن بر فات کیم کییوب درع سن باشروب آستده قالدیرمق - الله تبارک و تعالی بر آدمک گناه و ههسه کی اشلرن کیچمک (گویا

آلارنی قابلاب طومالاب قالد - روب خلقی آلدینه چغاروب حساب و جزاء قیلونی طاسلامق) - بر آدم آنط ایدوب حانث بو - لغانی ایچون یا که باشقه چه برار کیمچلگی ایچون گناهلرن جویا و قابلی ترغان صدقه بیرمک یا که

روزه تومتق یا که قول و آزاد قیلمق (بو صدقه، روزه، آزاد ایتوگه کفارت دیبولدر) - ایسکی فارسی لرده بولغان کبی بر آدم الوغ بر آدم قارشوسینه کیلگاندنه بیک توبانچیلک کور ساتوب قول باغلاب رکوع قیلغان کبی باشنی ایمک - بر آدم بر آدمی

«اول کشی کافر» یا که «کافر بولدی» دیب سویله مک - بر آدم

بر آدمگه «سین کافر» یا که «کافر بولدک» دیب نه تمک - بر آدمگه پادشاهلیق ناجی کیدر لمک.

(صوکنفی معنی مجهولا کیله در) • كَفَّرَ اللَّهُ ذُنُوبَهُ: مَحَاهَا.

• كَفَّرَ فُلَانٌ عَنِ يَمِيْنِهِ: اَعْطَى عَنْهَا الْكَفَّارَةَ.

• كَفَّرَ لِلْمَلِكِ [مجهولاً]: نُوْحَ بِنَاجٍ.

• كَفَّرَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: سَتَرَهُ وَغَطَّهُ.

• التَّكْفِيْرُ [سم]: تاج.

• التَّكْفِيْفُ [تفعیل]: کییمنک

چیتلری و جیک اوچلرینه ناسما و سائر نرسه لر تومتق - قایوب تکمک.

• التَّكْفِيْلُ [تفعیل]: توله و نو -

شهچک آدمدن اوزینه اوشانو - لماغانغه کوره کفیل قویونی صورامق - کفیل قوبدرمق - بر آدمی بر نرسه گه کفیل قیلمق -

بر آدم بر جماعه نك کیره ک یاراغن یتشدروب آز فلاندروب تورمق.

• التَّكْفِيْنُ [تفعیل]: اولگن

کشی گه اولوم کییملری (کفن) کیدر مک - بر آدمک بر نرسه سیده بولماغان فقیر بولمق.

• التَّكُّ [فتحه. ن]: کیسمک - طو -

رامق - اوزگاله مک، آبرغ الامق -

طابطاب ایزمک، جهنچمک - بر آدمی شراب بیک قاطی ایسرتمک، بوش سوزلر سویله تمک، صا -

تاشدرمق. • التَّكْوُكُ [ضمنا. ض]: احمق،

تیتناک بولمق - بیک آرق و یابق بولمق - هلاک بولمق.

• التَّكُّ [ضمه. سم]: ابو نمر دید کلری قوش.

• التَّكُّ [تاء کسره لی، کاف شده ايله] ج تَكُّ: اچقور. (اشطان و شالوار باوی)

• التَّكِيْكُ [امیر وزنده]: احمق، تیتناک کشی.

• التَّكَاكُ [سحا]: احمق، تیتنا - کلک.

• التَّكْلُوْ [تفعل]: بورچ آلمق -

بر نرسه نی کونه چیکه آلمق -

آلدان بیروله ترغان آقچه آلمق.

• تَكَلَّ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: اَخَذَهُ كَلَاةً.

• التَّكْلَةُ [تفعلة]: نکلئ کبی مصدر ذکر ایدلور.

• التَّكْلُحُ [تفعل]: بر آدمک

تشری ارژایوب بیک به مسر ره و سده یوزی چتلمق (بالار کورگاندنه قورقارلق رهوشچه

چراين صلتمق) - باشن بر بر آردلی توناش باشمامک - بلما -

بمق، تبسم ایتمک.

• التَّكْلُدُ [تفعل]: سیموروب

جوانایمق - توه سیموروب ایتلری نعیمق.

• التَّكْلِسُ [تفعل]: طوبغانچه

صو اچمک - بیک قاطی یو کو -

رمک - از بیزله نمک.

• التَّكْلِعُ [تفعل]: خلق بر نرسه

خصوصنده جیولشوب آنطاید -

شوب بر فکرگه قرار بیرمک

• التَّكْلِفُ [تفعل]: بر کشی تیو -

شسر و دیشنده دیاسنده فائده سی

بولماغان بوش اشلر آرتندن
بورومک - برکشی عادتده اشله می
یاکه بتونله می اشلی آلمی و بولدر
آلمی ترغان بر اشنی اشلهرگه
کوجانمک. (خلق اشلی دیب
بوده اشلهرگه آزابلانمق. بویله
آزابلانوجیلردن کولوب بزده
«اتچابادیب بتچابا» عبارده سین
بورونله لر.)

تکلف الرجل الامر: تجشمه
وتحمله علی مشقه وعسره وعلی
خلاف عادته.

التکلفه [تجربه وزنده] ج
تکالیف: کشی نك باشینه کیلگان
چیتون اشلر.

التکلفه [تجربه وزنده]: بر
آدم بر اشنی آزابلانوب کوجانوب
اشله مک.

التکلل [تفعل]: بولوط آرا -
لرنده باشن بالتراب کیتمک
گوبا بولوطلر یلمایمق، تبسم
ایتمک - بر نرسه می تیره لی چولغاب
آلمق - بر آدم باشینه اصل طاشلر
ایله بیزه ننگان تاج کیمک - بر
نرسه یا که آدم تیره سینه خلق
جیولشمق.

التکلم [تفعل]: سویله شمک -
انده شمک، سوزنه یتمک. ناه و کافنک
کسره سی لامنک سده سی ایله
«تکلام» سویله شمک معنی سنده
تکلم کی مصدر بولوب کیله در.
تکلم الرجل کلمه: حدتها.

رجل تکلام ورجل تکلامه
[ناه کسره، کاف سکون، لام
شده سن]: هر بر سوزنی بیک

آچق و بیک درست و استاسویله شه
ترغان کشی. بونده ناه و کافنک
کسره سی، لامنک سده سی ایله ده
تلفظ بار. «رجل تکلام» و
«رجل تکلامه» دیه لر.

التکلی [تفعل]: بر آدم صوغش
صغرنک ایك آرتداغسنده
تورمق.

تکلی الرجل: قام فی آخر
صفوف المقائلة.

التکلیه [تفعلة]: بر آدم قاچوب
باشرنورلک اورنغه کیلمک.

التکلی [تفعل]: والتکلیه
[تفعلة]: بر نرسه می کونه چککه

صانوب آلمق - بورچ آلمق -
کیمه می کیمه لر توقتای ترغان
پر بیستن گه، لیمان غه یا مطلقا یار
قربینه [ساحل گه] بلوشدرمق،
یاقتلانمق - بر آدمنی یابوب
قویمق - بر آدم بر اشنی بیک
یاخشی اوبلاب آشوقمچه تیکشروب
قارمق - بر نرسه گه باشقه لردن
آلدا بارمق، آلاردن اوزمق -
توقناتمق - بیع سلم قیلمق - بر
آدم قاچوب باشرنورلک او -
رنلری بولغان بیرگه کیلمک
یاکه جیل داویدن قاچوب
اشتلانورلق بیرگه کیلمک.

کالا الرجل: أخذ الکلاء.
کالا الرجل فی الطعام: اسلم
فیه.

کالا فلان فلانا: حبسه.

التکلیب [تفعل]: اتکه او
آولارغه اوگراتمک (ات اوگرا
توچی که اسم فاعل بناء سی ایله

«مکلب» دیلر)

کلب الرجل کلب: علمه
الصد.

التکلیح [تفعل]: برکشی تشلرن
ارثا توب چراین صتوب بیک
یه مسز نوسکه کرمک.

التکلید [تفعل]: بر نرسه نك
کسه کلرن برگه جیوب طو -

بلامق - بر بر اوستلی ایومک.
التکلیز [تفعل]: جیمق، طو -
بلامق.

کاز الرجل الشیء: جمعه.

التکلیس [تفعل]: طویغانچه
(قانغانچه) صد اچمک - قانمق

- بر آدم بیک قزوب آچولانوب
بر نرسه اوستینه هجوم قیلمق -
بر آدم اوزینک تیکینه قارشو
تورا آلماینچه قاچوب کیتمک -
ایونک استینالرنه بر قات ازبیز
صلاب شومارتوق - اریتمک
یاکه کوبدروب یاندروب
کول یاصامق.

التکلیف [تفعل]: بر آدم بر
آدمگه چیتون و آغر بولورلق

اش قوشمق [اشهرگه بیورمق]
- چیتون و آغرلقغه توشورمک
- اش اشله تمک - الله تبارک
وتعالی بنده لرینک عاقل و بالغ
بولغانلرنه طاعت و عبادت
قیلورغه بیورمق.

التکلیل [تفعل]: قلیج طویار -
مق (کیسمای ترغان حالگه

کیلمک) - کوزلر چاغلوب
قاماشوب یاکه ضعیف له نوب
کورماس بولمق - بر آدم
دشمان اوستینه برده قورقما ینچه
بهادر لانوب هجوم قیلمق -

- دشماندن قورقوب قاجمق، آرتقه
چيگونمك [ضد] - بر آدمنگ
باشينه اصل طاشلر ايله بيزه -
لگان تاج كيدر مك - بر آدم
بالا چاغانن هلاك بولورلق
روشده. قالدروب اوزى چيت
شهرلرگه قاجوب طاشلاب كيتمك
- بر آدم براشده بيك طرشوب
اشله مك - هر باقندن بولوط
كوك يوزن قابلامق - بر آدم
بر آدمگه قارشمق، اطاعت ايتما
مك - بر آدم صوغى حاللرن
اوبلايىچه اوصاللقده بولمق -
بر آدم بر آدمگه طاشلر آتوب
چيكمك - عاجز قيلمق - آبد -
رانمق.
- التَّكْلِيمُ [تفعل]: بر آدمگه سوز
سويله مك - يار الامق.
كَلَّمَ فُلَانٌ فُلَانًا تَكْلِيمًا وَكَلَامًا:
حدثه.
- كَلَّمَ الرَّجُلُ فُلَانًا: جرحه.
• التَّكْمُؤُ [تفعل]: بيردن قازوب
كَمَا: ديماكله معروف گومبه
چيمق - بر آدمنى بير اولاقدر -
مق [قايد الغى بلونماك] - چيره
نمك، يارانماق - بر اشى
سويمىچه ياراتماينچه نلر نله ماس
اشله مك.
- التَّكْمِيَةُ [تفعلة]: گومبه آشانمق.
• التَّكْمِشُ [نفع]: تيزله مك،
آشوقمق - تيرى جيورچقلا -
نمق - جيورشوب بوتارله نوب
طوبلانمق، قصلمق - يوغاندن
صوك كييم تارايوب قصلوب
قالمق، اولطرمق.
• تَكْمَشَ الرَّجُلُ: أَسْرَعَ.
• التَّكْمُكُمُ [تفعل]: توب توگارەك
- التَّكْمِيَةُ [تفعل]: قابلانمق -
اور تولىمك - فتنه بتون خلق
آراسينه تارالمق - قابلامق -
بر نرسهنى قاراب، كوز اتوب
تورمق - بر كشى صوغش
قور اللرى كيمك - بر كشى
ياكه بر نيچه كشى هوشلرى
كيدوب اوستلرى قابلانمق -
عسكركنك ايك بهادر بو -
لغان كشيلى اولترلمك .
(صوغى معنى نى مجهولا افاده
قيلونادر)
• تَكْمَى الرَّجُلُ الشَّيْءَ: نَعَهَهُ.
- سَتَرَهُ.
• تَكْمَى الْجَيْشِ [مجهولا]: قُتِلَ
كَمِيَهُمْ.
• تَكْمَى الشَّيْءَ: تَعَطَّى.
• تَكْمَى الْقَوْمِ [مجهولا]: أُغْمِيَ
عَلَيْهِمْ وَغَطَّوْا.
• التَّكْمِيَةُ [تفعلة]: بر كشى صوغشده
اوزن اوزى تيمور كييم وتيمور
بورك كييونوب بتون بيرن
قابلاب صاقلامق، قلع سونگو
يارالى ترغان بيولرن باشرمك.
• التَّكْمِيَةُ [تفعل]: خرماغه
اوخشاشلى قارالجم قزل نوسكه
بويامق - قارالجم قزل بولمق.
• كَمَّتِ الْفَرَسُ [مجهولا]: - صَارَ
كَمِيًا.
• التَّكْمِيدُ [تفعل]: قزغان چو -
پرەك يابوب آورولى نه ننى
قزدرمق، جلونمق.
• التَّكْمِشُ [تفعل]: توه قووب
باروچى بيك طرشوب قومق -
آشوقدرمق - بر كشى آشو -
- بوروك كيمك - بر كشى
كيميلرينه تورونمك اورالمق.
• التَّكْمُلُ [تفعل]: بر نرسه بولو
رغه تيوشلى بولغان روشينه
هيچ كيمچيلمكسز ايرشمك كا -
مل له نمك.
• تَكْمَلُ الشَّيْءُ: صَارَ كَامِلًا.
• التَّكْمَلَةُ [تجربة وزنده]: بر
نرسه نك تَمَمَسِي. [يعنى بونرسه
نى كامل درجه گه ايرشدره
ترغان آقق كيسه كلرى. مثلا
بر نرسه كامل بولورغه بر آزغنه
قالغان بولسه شول بر آزغنه
نرسه «تَكْمَلَةُ» وَ«تَمَمَسِي» بولادر.
• التَّكْمَمُ [تفعل]: بر آدم كييملر -
ينه اورالمق. تورونمك - طو
مالانمق - هوش كيدوب اور -
تولمك - قابلامق - بالچق ايله
صلامق.
• تَكْمَمُ الرَّجُلُ [مجهولا]: أُغْمِيَ
عَلَيْهِ وَغَطَّى.
• تَكْمَمُ الرَّجُلُ بِشَيْءٍ: تَغَطَّى
بِهَا.
• التَّكْمَنُ [تفعل]: بر بيررگه
كروب ياشرنوب قاجوب
اولطرمق.
• التَّكْمَةُ [تفعل]: بر كشى قايدا
بارغانده بلماينچه اولاغوب اوز
باشينه تورلى بيرلرگه بوروب
كيتمك. (آبدراب حيران بولوب
بوروچيلر ده كوب بولا ترغان
حال)
• التَّكْمَهُلُ [تفعل]: جبولمق،
طوبلانمق.
• تَكْمَهُلُ الشَّيْءِ: اجتمع.

غورغه طغزلاماسون ايچون ايتاك وجابولرن صزغانمق؛
بوقارى كوتاروب قصدرمق.
• كَمَشَ الْحَادِي: جدفي السوق.

• التَّكْمِيلُ [تفعليل]: تمام وكامل
ياصامق (بر نرسهنگ بشماگان
بيرلرن يتشدروب طولماغانلرن
طولتروب توگاللمك) - بر گه
طوبلامق.

• التَّكْمِيمُ [تفعليل]: كولماك گه
چيكلرا اولطرمق - خرما آغاچلرى
چهچك اوبالرن چغارمق.

• التَّكْمِيَةُ [تفعليل]: كوزلرنى
بتونلهى صورقرايتمق ياكه بر
آدم آندان طوغانده اوق صورق
بولمق. (مجهولا كيله در)

• كَمَهُ الرَّجُلُ [مجهولا]: كان
ممسوح العيينين.

• التَّكْنِيبُ [تفعليل]: بيك يامان
فاطى صاران بولمق - جيورشوب
بونارله نوب كب كچكته قالمق
- طوبلانمق.

• التَّكْنِيشُ [تفعليل]: خلق بر برسینه
بو طالمق؛ قاطناشقى.

• نَكْنِيشَ الْقَوْمِ: اختلطوا.

• التَّكْنِشُ [تفعليل]: اورولوب
قاباروب زورايماق.

• التَّكْنِزُ [تفعليل]: بر آدم ياكه
حيواننگ ايتي نعيمق، طغزلاممق،
قساطى لاشمق. (آرق و قندهغى
بومشافلغى بتمك)

• نَكْنَزَ لَحْمَ فُلَانٍ: جَمَعَ وَصَلَبَ.

• التَّكْنِيسُ [تفعليل]: قركه جهسى
اوزينك اوبالاغان بازينه چقو -
رينه ياكه اورمانينه كروب
بوغالتمق - بر كشى چادر اچينه

كرمك - خاتون توه اوستينه
قورولغان هودج گه كرمك.

• التَّكْنِظُ [تفعليل]: بر آدمگه بر
اش بيك چيتون بولوب قايعوغه
صالمق، پوشوندرمق ياكه
چيتونلنگى واغزلغى ايله ايزمك
بيرنمك.

• التَّكْنَعُ [تفعليل]: تاغلمق - جيو -
رشوب بوتارله نوب طوب كى
بولمق - بر آدمنگ يارالانغان
اياق قوللرى قوروب بوتارله -
نوب كچكته بوب قالمق - دشماندن
قاچوب قلعه (كرييس) غه كروب
بيكله نمك.

• تَكْنَعُ الرَّجُلُ بِهِ: نَعَلَقَ بِهِ.

• التَّكْنَعُثُ (تفعليل): جبولمق -
جبولشمق.

• تَكْنَعُثُ الْقَوْمُ: اجتمعوا.

• التَّكْنِفُ [تفعليل]: بر آدمنى
اوكندن صولدن وهر بر يا -
غندن خلق جولغاب آلمق -

آچلق و آرقلى سيبلى بر قومنگ
صارقلى اولمك - بر قبيله ايكنچى
بر قبيلهنگ كورشى سينه اينمك،
(كوچمه خلقده)

• تَكْنِفُ الْقَوْمُ فُلَانًا: أَحَاطُوا بِهِ
من كل جانب.

• التَّكْنُنُ [تفعليل]: بر كشى
ايودن چقمچه ايوده گه اولطرمق
- اوياسنده تورمق. (بوصيغهنگ
كوب وقته ايكنچى نونن يامغه
آلوشدروب «تكنى» رهوشنده
كيلتره لر.)

• التَّكْنَى [تفعليل]: كنيه ايله
آتالمق. (فلان آناسى، فلان
آناسى، فلان بالاسى ديگان كى
آنا، بالا، آناغه نسبت ايدوب

قوشولغان اسملر گه كنيه ديلر.

ابوالقاسم، ابوالحسن، أم خديجة
كى بر هر قايبوسى برار كنيه در)
- بر كشى اوزن اوزى نانوتماس

ايچون كنيه سن نه يتمك. (يعنى
«سين كم» ديب صور اوچيلرغه
مين «ابو فلان» ديب جواب

بيره در. حالو كه كنيه سى مشهور
توگل شونك ايچون بلميچه
نانوميچه قالار. اسمن نه يتكان
بولسه اسمى ايله مشهور بولغانغه
كوره تانورلر ايدى. مونه
شوند اين اورنده نانوتماس ايچون

كنيه سن نه يته در)

• نَكْنَى الرَّجُلُ بَكْدًا: تَسَمَّى بِهِ.

• التَّكْنِيَةُ [تفعليل]: بر آدمگه كنيه

اسم قويمق، كنيه ايله آتامق.

• كُنَى فُلَانٌ فُلَانًا أَوْ فُلَانٌ وَكُنَى

فُلَانٌ فُلَانًا بَابِي فُلَانٍ: سَمَاهُ بِهِ.

• التَّكْنِيرُ [تفعليل]: كيلوشسز
چالما اورامق - يه مسز جوان
بولمق.

• التَّكْنِيسُ [تفعليل]: بر آدم بر

آدمدن كولوب مستقلاب بور -
ون سلكمك، بورون ايله
اشاره لر قيلوب ماناشمق.

• التَّكْنِيعُ [تفعليل]: دونمك -

فكردن قايتمق - بر آدم بر
آدمنگ فلج ايله چابوب بله گن
يارالامق -- بر آدم بر آدمنگ
قولينه چابوب قولن اشكه
ياراقسز چولاق باصامق ياكه
قوروتمق.

• كَنَعَ الرَّجُلُ عَن كَذَا: عَدَلَ عَنْهُ.

• كَنَعَ فُلَانٌ يَدَ فُلَانٍ: انْهَاهَا

وَأَيْبَسَهَا.

• التَّكْيِيفُ (تفعيل): بر آدم ياكه نرسه نى تيره لى چولغاب آلمق.

• التَّكْنِينُ [تفعيل]: قابلامق -

اورونمك - بر نرسه نى اوباسينه صاوتينه قويمق - بر سوز و بر فكرينى كشي اوزينك كوكلنده ياشروب صافلاب توتمق - بر كشي بر نرسه نى بلوب بلسكانلگن كشي دن ياشرمك، بلسرامك - بر آدهنى ايو ياكه باشقه بر بناء اچينه كرىمك.

• التَّكْوُنُ (تفعيل): كوبابوب بر بر اوستلى ايولمك.

• التَّكْوُرُ [تفعيل]: نه گهره ب توشمك - يىلمق - بر آدم ايتاك

وچابولرن قصدرنوب صرغانمق - بارلمق - چالما اورالغان توسلى اورالمق.

• تَكْوَرُ الرَّجُلُ: تَشْمُرُ.

• تَكْوَرُ الشَّيْءُ: تَفْطَرُ.

• التَّكْوُزُ [تفعيل]: جيولشمق.

• تَكْوَزُ الْقَوْمُ: اجتمعوا.

• التَّكْوُسُ [تفعيل]: بر آدم باش توبان تورمق.

• التَّكْوُسُجُ [تفعيل]: بر آدم صاقال سز ميق سز كوسه بولمق

ياكه صاقال ميقى بولسه ده بيك آرغنه بولمق.

• تَكْوُسُجُ الرَّجُلُ: صَارَ كَوْسَجًا. مَنْ طَالَتْ لِحْيَتُهُ نَكْوُسُجَ

عَقْلُهُ: صاقالى اوزون بولغان

آدمنك عقلى قصه بولور معنى - سنده. عقلنك قصه لغندن كوسج بولوى ايله كتابه قيلغانلر.

• التَّكْوُعُ [تفعيل]: بر آدمنك

بله زيك اورنونده بله گى بورو - لغان بو گولگان بولمق.

• التَّكْوُفُ [تفعيل]: خلق توگهره كله -

نوب جيولشمق - توفراق قوم بر بر اوستلى توره كله نوب ايولمك -

بر آدم كوفه شهرندن بولمق ياكه كوفه كشي لرينه اوخشامق

• تَكْوُفُ الْقَوْمُ: اجتمعوا واستداروا.

• التَّكْوُلُ [تفعيل]: جيولشمق - خلق بر آدمنى هر وقت شلته

لهب سوگوب قيناب تورمق، قيناو وسوگولرى بو آدمدن ايرلماق.

• تَكْوُلُ الْقَوْمُ: اجتمعوا.

• التَّكْوُنُ: [تفعيل]: وجودكه چقمق، اللهنك يارادوى ايله

يوق نرسه بار بولمق - سلكنمك.

• التَّكْوُهُ [تفعيل]: بر آدمنك اشلىرى كوبابوب هر ياقعه نارالمق.

• التَّكْوَى [تفعيل]: بر آدم خانو نينك قوبونينه كروب جلوبوب

ياتمق - بر آدم بوتارله نوب طوبلانوب طار وقصرق بر اورنغه كرىمك.

• التَّكْوِيَةُ [تفعيل]: استينانى تيشوب تيرهز ياصاق، تيرهز اويىمق.

• التَّكْوِيْبُ [تفعيل]: كچكته طاش كيلي گه صالوب طاش

ايله واقعه تيومك، اون كىي ياصاق - طاش ايله صوغوب

چيكلهوك كىي نرسه لرنى واطمق.

• التَّكْوِيْتُ [تفعيل]: ايگونلر او سوب دورت ياكه بيش يافرا

قلى بولمق - قضاء حاجت قيلغان كشى قوبان باشلىرى توسلى

زور زور كيسهكلر چغارمق.

• التَّكْوِيْحُ [تفعيل]: صوغشوب چيضمك - بر آدم بر آدهنى

چيضمق اوزينك سوزلرينه باش ايدرمك، اطاعت قيلدورمق -

قابتارمق - باش بيرى ترغان حيوا - نى تربه ايدوب بوواشلانمق؛

قولغه ايله شدرمك - ذليل قيلمق.

• التَّكْوِيْدُ [تفعيل]: جيوب طو بلاب بر كيسهك ياصاق - ايولمك.

• التَّكْوِيْدُ [تفعيل]: بر آدم بر آدمنك آرتينه طيايق ايله صو - قمع - ازار بوطنك قالون

ايتلرينه چه گنه صوزلمق.

• كَوَدَ فُلَانٌ فُلَانًا بِالْعَصَا: صَرَبَهُ بِهَا فِي دُبُرِهِ.

• كَوَدَ الْاِزَارُ: بَلَغَ الْكَاذَةَ. التَّكْوِيْرُ [تفعيل]: باشقه چالما

چالمق - چالما اورامق - كيملر نى بر برسى اچينه قوبوب اوقلاو

اوستينه قامر جهيمه سى اوراغان كىي ئه يله ندروب اوراب

تورمك - اوراب تورولگان تورگاك ياصاق - بر آدمنى

كوراشده چيضمق بير گه يقمق - بر آدم آط اوستنده گى بر دشماننى سونگو ايله سانچوب

طوب كىي بومارلاندروب ته گهره توب توشورمك - الله

تعالى كىچ ايله كوندزنى بر بر - سینه كرىشدرمك، چولغامق.

• كَوَرَتِ الشَّمْسُ [مجهولا]: قوباشنك نورلرى چالما تورو -

لگان كىي تورولدى، تيره باغينه تارالودن توقتانلدى ياكه

قوباشنك بتوله نورى آلوندى نورى بترلدى ياكه قوباش اوزينك اورنوندن [آط اوستنده

- گی دشماننی سانچوب ته گهره توب
توشور لگان توسلی [آلودی،
ته گهره تولدی. معنی لرنده دیگه.
نلر. بونده تاغن توری احتمالی
بار.
- التَّكْوِينُ [تفعیل]: اوز ایتمق.
• التَّكْوِينُ [تفعیل]: بر آدمنی
یعوب باشینه توشورمک. تیرسکه
ته یله ندرمک.
- التَّكْوِينُ [تفعیل]: بر آدم بر
آدمنک قولینه قلیچ ایله چابوب
قولن بله گن کاکرا ایتمک.
- التَّكْوِينُ [تفعیل]: بر نرسه نی
چیتکه قویمق - بر آدمنی چیتکه
قاقمق، یراقلایتمق - بر آدم کوفه
شهرینه بارمق - سختیان و باشقه
کوننی تیوشلی ره وشچه کیسکه
له مک، طور امق.
- التَّكْوِينُ [تفعیل]: طاش، توفراق
و باشقه نرسه لر نی ایومگه ایومک
- آشلقنی چومه له گه ایومک -
ایوم ایوم یا صامق - ئه بیبر لر نی
بر بر اوستلی قویمق - کیم او -
ستینه کیم کیمک.
- التَّكْوِينُ [تفعیل]: الله تبارک
و تعالی یوق نرسه لر نی بار قلیمق،
وجودکه چغارمق، یار آدمق -
بولدرمق - شکل و صورت
اییاسی یا صامق.
- كَوْنُ اللَّهِ الْأَشْيَاءَ: أَوْجَدَهَا.
• التَّكْوِينُ [تفعیل. سم]: اخراج
المعدوم من العدم الى الوجود.
• سَفَرُ التَّكْوِينِ: تورات جزء -
لرنیدن برنچی جزء، که
بونده خلقت عالم بیان
ایدوله در. [سفر، سینک کسره سی
- التَّكْهِنُ [تفعیل]: کاهنلر سوزینه
اوخشاش سوز سوبله مک، کاهن
لک کور ساتمک (کاهن ج
کهنه و کهان: باقچی، باغوجی،)
• تَكْهِنُ فَلَانٌ لِفَلَانٍ تَكْهِنًا
و تَكْهِنًا: قَالَ لَهُ مَا يَشَاءُ قَوْلَ
الْكَهَنَةِ.
- ایله کتاب یا که کتابدن بر جزء
معنی سنده. جمعی اسفار کیله در.]
• التَّكْوِينُ [تفعیل]: اوط قزو -
راق بانسون و بالقونلا نسون
ایچون کیساو ایله بو طامق.
• التَّكْهِفُ [تفعیل]: طاوده مغاره لر
حاصل بولمق - قیو توبگه کیتوب
تیره باغی ایشلوب آستلری مغاره
کبی بولمق - یلغه یا که قیو صولری
یارنک آستن آساب مغاره حاصل
بولمق - بر آدم هر وقت مغاره ده
تورمق.
• التَّكْهِفُ [تفعیل]: ضعيف له نمك -
بر اشنی بولدر آلامق.
• تَكْهِفُ الرَّجُلُ: ضَعْفٌ.
• التَّكْهَلُ [تفعیل]: اوله نلر نك
اوسه رگه تیوش بولغان درجه لر ی
اوسوب ییتوب قارتا بورغه باشلا -
مق - بر کشی باشی اوتوز یا که
قورقن اوزوب کهل دیب
ئه تیولور درجه گه ابر شمک.
• التَّكْهَمُ [تفعیل]: بر کشی یاردمگه
بارامق، یاردم ایتمامک - بر کشی
بوزوق وئشه کی اشلر اشلر گه
کر شمک - بر آدم بر آدمنی
کیستوب کولمک، مسقللامق.
(صوکنی معنی سی ایله بو لفظ
«تهکم» دن قلب ایدلر لگان دیلر.)
• التَّكْهِنُ [تفعیل]: کاهنلر سوزینه
اوخشاش سوز سوبله مک، کاهن
لک کور ساتمک (کاهن ج
کهنه و کهان: باقچی، باغوجی،)
• تَكْهِنُ فَلَانٌ لِفَلَانٍ تَكْهِنًا
و تَكْهِنًا: قَالَ لَهُ مَا يَشَاءُ قَوْلَ
الْكَهَنَةِ.
- التَّكْهِينُ [تفعیل]: کاهنلر
قیلمق - نکهن.
• التَّكْيِيسُ [تفعیل]: بالا اوتکون
ذهنلی، زیره ک بولمق - بر آدم
اوتکون ذهنلی، کور کام خلقلی،
اشلرنده بولدقلی بولمق - اوتکون
ذهنلی بولماغان آدم لاف اوروب
اوتکون ذهن و بولدقلی لقی
کور ساتمک.
• التَّكْيِيفُ [تفعیل]: بر نرسه یا که
بر آدم ایسکیده اوزنده بولماغان
یاغنی بر ره وش و کیفیت آلمق -
بر آدم بر آدمنی کیمسومک -
کیمومتک، آرایتمق.
• التَّكْيِيلُ [تفعیل]: بر آدم صوغشده
ایک آرتداغی صفده تورمق -
یوراکسز، قور قاق (جبان)
بولمق.
• تَكْيِيلُ الرَّجُلِ: قَامَ فِي آخِرِ
صُفُوفِ الْحَرْبِ.
• التَّكْيِيتُ [تفعیل]: صاوت طو -
لترمق - قاب و قابچقرغه ئه بیبر
تیه مک - سفر چغارغه آنوقلانغان
کشی نرسه لر ن جیناشدروب
قاراشدروب قویمق [یعنی بتو -
نله ی جیماسده جیارغه اوغغای
بولور ره وشکه کیلترمک]
• كَيْتَ الرَّجُلِ الْأَوْعِيَةَ: حَشَاهَا
• كَيْتَ فَلَانٍ جِهَازَ السَّفَرِ: يَسْرَهُ.
• التَّكْيِيسُ [تفعیل]: الله تعالی بر
آدمنی اوتکون وزیرک و بو -
لدقلی قیلمق.
• كَيْسَهُ اللَّهُ: جَعَلَهُ كَيْسًا.
• التَّكْيِيفُ [تفعیل]: کیسه کله مک،
طور امق - بر آدم یا که بر نرسه گه

يا لغانغان و توناشقان بولمق -
سوز و فكلرلر بر برسینه اياروب
كيلمك - حاللر بر برسینه تو-
تاشمق، برسی آردندن برسی
توغمق.

• التَّلَاحُكُ [تفاعل]: يابشدرمق -
توناشدرمق، يالغامق - ابو و باشقه
بناء نق و طازا بولمق - بر نرسه نك
كيسه كلری بر برسینه كرشوب
نغمق.

• التَّلَاحِمُ [تفاعل]: بارق و بو-
زوق نرسه ياشادن يالمق،
توزالمك - بارا اوغالمق - خلق
اولترشوب صوغشمق.

• التَّلَاحِمُ الْقَوْمُ: تَقَانَلُوا.

• التَّلَاحِي [تفاعل]: سوگشمك -
ازغشمق - ترعلاشمق، نارشمق -
بر برسینه دشمن بولوشمق -
تيرگهشمك.

• التَّلَاحُ [تفاعل]: نوادی نك آغا-
چلری طغزلانوب وادی طارایمق.

• التَّلَادُ [تفاعل]: ابرایله خاتون
اورطاق اشئی اشله و دن ایکی
سیده تم تابمق.

• التَّلَازِبُ [تفاعل]: بر برسینه
يابشوب بربر اوستلی ایولمك.

• التَّلَازُنُ [تفاعل]: صو آلور
ایچون خلق قیویانینه طغزلاشوب
جولشمق - خلق بر اشده بر
برسینه طغزلاشمق.

• التَّلَاطِي [تفاعل]: طارالوب
طوزوب بتمك، لاشئی (هیچ
نرسه یوق - هیچ نرسه ده قالمادی)
دیب نه بتورلك حالگه ابرشمك.

• التَّلَاصِقُ [تفاعل]: بر برسینه
ياشقان و بر برسینه يالغانغان
ياکه توناشقان بولمق - پورتلر
بر برسینه ياناشا بولمق.

بر سوز و بر فكلرگه اوبوشمق،
اتفاق ایتمك - جیولاشمق - ایکی
نرسه بر برسینه كيلوشلی و یا-
طشلی بولمق، تیک و تیگوز
كيلمك، [مخالف بولماق]

• التَّلَاتِبُ [تفاعل]: خلق سو -
نگولر ایله صانچشوب صوغشمق -
نرسه لر بر برسینه ياشقان یا که
تاغلغان بولمق - خلق بر برسینه
توناشمق.

• التَّلَاتِغُ [تفاعل]: سوز سو -
یله گانده تل چو والوب حرفلرنی
نهینه آلاماق بر سندن ایکنچی گه

کوچمك یا که خاصه سین حرفندن
ناه حرفینه، راه حرفندن غین
حرفینه تل کوچمك یعنی سین
اورینه ناه، راه اورینه غین
نه بتمك.

• التَّلَاتِمُ [تفاعل]: اوبوشمك.

• التَّلَاتِمَا: قَبْلُ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا
الْآخَرَ.

• التَّلَاحِزُ [تفاعل]: شاعرلر بر
قافیهنی آلوشوب شعر نه يتوشمك -
خلق بر برسینه قارشى سوز
سویله شمك، مخالفت ایدشمك -
خلق بر برسینه جیتون مسئله
بیروشمك.

• التَّلَاحِظُ [تفاعل]: نرسه لر
یا که آمده بولغان خُلق و
طبیعتلر بر برسینه اوخشايق،
بر تورلی بولمق - كشىلر بر
برسینه کوز اوچلری ایله قارا
شمق.

• التَّلَاحِقُ [تفاعل]: آرته قلا-
لغان آدم و حیوانلر آلد اغیلرنك
آرتندان يتوب بر گه قوشولمق -
خبرلر بر بر آردلی كیابوب
تورمق - نرسه لر بر برسینه

ياخی بر رهوش و کیفیت بیرمك،
ياخی بر حال وره و وشكه كر -
تمك. [«كَيْف» ده مذکور برنچی
معنی و بو كلمه نك صوغعی معنی
سی ایسکی عربلرنك استعماللرنده
یوق. بلکه صوغعی لرنك استعمال-
لرنده گنه وارد بولمشدر.]

• التَّحْيِيلُ [تفاعل]: آشلقنی کیل
ایله اولچامك - بر آدم پورا كسر
بولمق قورفاق بولمق. [گیل:
آشلق اولچاله ترغان پودافقه
کبی صاونلرغه هر قابوسینه
نه يتوله در.]

• كَيْلَ الرَّجُلِ الطَّعَامَ: حَقَّقَ
مَقْدَارَهُ بِالْكَيْلِ.

• كَيْلَ فُلَانٍ: سَانَ جَانًا.

ت - ل

• التَّلَاءُ [سحاب و زننده]: بر
آدم اوستنده تولرگه يتوشلی-
بولغان نرسه نی ایکنچی بر آدم
اوستینه کوچرو، حواله بر آدمگه
یتولماس دیب بیرلگان عهد
وامان - بر آدمك بر آدمنی
تیدر ماسکه اوستینه آلوی، صیند-
رو، دمه و جوار - امان بیرلگان
كشی نك و امان بیروچینك
اسملری یازلغان اوق. [كوب
و قنده صوغش بیرلرنده امان
بیروله ده امانی یازرغه كاغز
کبی شی تابولی بولغان، سول
وقت براوق آلوب شوکارغه
یازوب بیره بولغانلر. بو اوقغه
«تَلَاء» و «سَهْمُ الْجَوَار» دیه بو-
لغانلر.]

• التَّلَاؤُمُ [تفاعل]: بوزوق نرسه
توزالمك - بارا اوغالمق - خلق

• التَّلَاطُطُ [تفاعل]: خلق بر برسينه قوللر ايله صوغشمق - دولقنلر بر برسينه بهرلوب چايقالماق.

• تَلَاطَتِ الْقَوْمُ: نَصَارَ بَوَابِ الْيَدَى.

• التَّلَاطُسُ [تفاعل]: دولقنلر بيك نق قوزغالوب چايقالماق.

• التَّلَاطُفُ [تفاعل]: خلق بر برسي ايله يوروشوب آراسلوب تورمق - خلق بر برسي ايله كوخل كوتارورلك نچكه ونه ملي سوزلر سويله شمك (بونداين سوزگه «لَطِيفَةٌ» ديلر). - بر آدم بر اشني اشله گانده كيوك بولغان كشيلىر ايله بيك يومشاق ويك استنا ونازك معامله قلوب جيغللك ايله بولدرمق - خلق بر برسي ايله معاملهده يومشاق ونازك معامله قلوشمق.

• التَّلَاطُمُ [تفاعل]: خلق بر بر- سينك ياخاقلايرينه صوغشمق ياخاقلاشمق - دينگز دولقنلري بيك نق قوزغالوب بر برسي ايله صوغشقان كبي بهرلشوب چايقالماق.

• التَّلَاظُّ [تفاعل]: خلق بر برسن قووشمق - صوغشده بردفعا بر ياق جيغوب ايكنچي دفعا ايكنچي ياق جيغوب قومق.

• التَّلَاعِبُ [تفاعل]: اوينامق - برگله شوب اوينامق، اويناشمق.

• التَّلَاعُنُ [تفاعل]: خلق بر برسينه لعنت او قومق - سوگو - شمك - برده ياشرميچه تارتونميچه بر برسينه بوزوق اشلر اشله - شمك.

• التَّلَافُ [تفاعل]: خلق بر برسينه آراسمق - قاطناشمق - آغاچ واوله نلر بر برسينه چولغانوب صرماشمق.

• التَّلَافِيفُ (جمع): بر برسينه چولغانغان صرماشقان اوله نلر.

• التَّلَافِي [تفاعل]: اشلهرگه تيوش بولا توروب اشله ميچه اوزدرلغان اشني صوگنندن ايرشوب اشله مك ياكه نيوشنر رهوشچه اشله ننگان اشني صوگنندن ايرشوب (آرتندن ييتوب) توزاوب توگاللب اشله مك - بر آدم بر آدمدن اوچ آلورغه، انتقام ايتهرگه بوروب آلاآمل - غاچ بر نيچه وقللر اوزوب كيتكچ شول اوچن آلمق.

• هَذَا أَمْرٌ لَا يُتَلَاْفِي: بواش شونداين بر اش، كه وقتندن اشله ميچه اوزدرلسه آرتندن ييتوب اشله بولميدر.

• التَّلَافُوبُ [تفاعل]: خلق بر برسينه يامان اسملر نه يتوشوب سوگشمك.

• التَّلَافُوسُ [تفاعل]: سوگشمك.

• تَلَاْفَسَ الْقَوْمُ: نَسَابُوا.

• التَّلَافِي [تفاعل]: يولوغشمق، خلق بر برسينه يولو قومق (قارا فارسى كيلوب اوچراشمق) - بر برسينه طابشماق نه يتوشمك.

• يَوْمُ التَّلَافِي: يَوْمُ الْقِيَامَةِ (بو كونده بتون خلق بر برسينه بولوغا واوچراشادر. شونك ايجون «يوم التلافي» ديولگان).

• التَّلَاكُزُ [تفاعل]: يودروق (بارماقلىرى بومارلانغان قول)

لر ايله صوغشمق، يودروقلاشمق.

• تَلَاكَزَ الرَّجُلَانُ: ضَرَبَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا الْآخَرَ جَمْعَ كَفِّهِ.

• التَّلَاكُمُ [تفاعل]: ياخاقلاشمق، ياخاقغه صوغشمق.

• التَّلَاكُنُ [تفاعل]: سوز وحرقلر - ني آچق نه يته آلى ترغان صاقاو وبيلتك بولمق.

• التَّلَايِدُ [جمع]: علم ياكه اش اوگرانوب توروجى كشيلىر، شاگردلر. مفردى «تلميذ» كيلدر.

• التَّلَامِيْعُ [جمع] آط اوستونده تورلى توسلى اورنلر.

• تَلَانٌ [تاء ونون فتهلى]: الْآنَ معنى سنده. آن لفظن قاراكز. اَنْهَلْ تَلَانٌ: حَسْبُكَ الْآنَ.

• التَّلَاوُمُ [تفاعل]: خلق بر برسن تيرگه شمك، شلته ايدشمك.

• التَّلَاوَةُ [كتسابة، ن]: او قومق - الْقِرَاءَةُ.

• تَلَا الرَّجُلُ الْقُرْآنَ: قَرَأَهُ.

• التَّلَاوَةُ [تاء ضمهلى]: قالدق نرسه بر كشيلىك اوستونده قالغان قالدق بورچ.

• عَلَيْهِ تَلَاوَةٌ مِنَ الدِّينِ: بَقِيَةٌ مِنْهُ.

• التَّلَاوِي [تفاعل]: اولن و آ- غاچلر و بلانلر بر برسينه اورالمق، بر برسينه چولغانمق.

• التَّلَاهِي [تفاعل]: اوبون قو- راللى ايله اويناب مشغول بولمق - خلق بر برسي ايله ماوغوب مشغول بولوب اشدن غفلت ايتمك.

• التلايس [تفاعل]: بر آدم بر

اشنى كورسده كور مامش بولمق
كوز بومق - بر آدم بيك
كور كام خلقى بولمق.

• التلايسية [تاء ضمه، لام فتحه،
همزه سكون ايله طمانينه و زنده]:

اشنك توغرى بولماق
• بالامر تلاميية: استقامة.

• التلاؤ [تفعل]: بولدوز

وباشن وشوچار اوخشاش نر-
سه لر يالتراق - اوپياقونلانمق
بر آدمك يوزى آى نوسلى ياقى
ونورلى بولمق.

• تلاؤ وجهه تلاؤ القمر: اشرق
واستار.

• التلؤم [تفعل]: بوزوق نر سه
توزالمك - يارا اوخالمق - صوغش
كولماق (درع) كيمك.

• تلام الرجل لامته: لبسها.

• تلام الشيء الفاسد: استصلاح.

• التلئمة [تفعلة]: بر كشى اوز-
ينك يوموشندن كيچوگوب
قالمق.

• لاي الرجل عن حاجته تلئمة:
ابطأ.

• التلئيم [تفعل]: يارق نر سهنى

ياماق ياكه يالغاق - بوزوقى
توزاتمك -- جيمق، نهيرنك
كيسه كلرن بر برسينه اويو-
شدرمق - ياراني اوخالمق -
بر آدم بر آدمنى پيس ولئيم
ديب نهيمك.

• التلب [فتحه، سم]: بر آدمك

دنياسنده ياكه ديننده توشش
بولغه كروب ضرر وزيان

كوروى، خسارة.

• تباله وتلبا: الله تعالى اول كشى گه
هلاک وخسارت ايرشدرسون

معنى سنده بددعاء، (مناسب بر
فعل تقدير ايدوب منصوب
بولادر.)

• التلئمة [تفعلة]: حج ياكه عمره

قيلورغه تله گان كشى «ليبك
اللهم ليك» ديب نهيمك - حيوان
جيلونيه اوزلى سوت نوشمك.

• ليا الحاج بالحج: قال ليك

اللهم ليك. (بومعنى ده اصل صيغه
همزه سز «لبي، لبي» كيلدر. لكن
«حلى السوق» ديهجك اورنده

«حلا السوق» ديدكلرى كى

تلفظ وقتنده همزه آرندروب
تلفظ ايتكاندر.)

• التلب [تفعل]: بر آدم كيرك

ياراغن آنوقلاب قورالرن
كيوب صوغشورغه صرغانوب
تورمق - بر خاتون خدمت ايتكان
وقتده بوزنده گي بوركانچكنك

بر باشن ايك باشينه صالحوب
خدمت ايتمك - ايكي كشى دعوا
لاشوب بر بر سينك يافاوايزو-
سينه ياشمق - بر اشكه صرغانوب
تورمق.

• تلبب الرجل للأمر: تشر.

• تلبب الرجل جلان: اخذ كل منهما

بلسب صاحبه.
• التلبث [تفعل]: بر اورنده
توقتاب تورمق.

• تلبث الرجل بالمكان: توقف.

• التلبخ [تفعل]: بر آدم جفار
اوياسى ايله خوش بويلانمق.

• تلبخ الرجل بالليخة: تطيب

بنافحة المسك. (نافحة المسك:
جفار كندكى.)

• التلبذ [تفعل]: جون، مامق،

صاچ وسائرلر بر برسينه او-
قماشوب بر برسينه چولغانوب
كيز له نمك - بيرگه باغمور يا-
وغانندن صوگ او قماشوب

قاطمق - اولهن و آغاچلر بر
بر برسينه صرماشمق - قوش بيرگه
كو كراگن قوبوب باطمق - بر

بر اوستلى ايبولمك - بر آدم
اوزينك اوتكون ذهني ايله قاراب
بر آدمده بر حال وصفت بار-

لغ: آخلامق.

• التلبس [تفعل]: يباشمق - تا-

غلمق - بو طالمق، قوشلمق --
كيم كيمك - كيم كيگان نوسلى
بر آدم بر اش ايله چووالمق،

هر وقت شونك ايله بولمق -
بر اش بر آدمگه تاغلمق، گويا
آخار بهيله نوب برده ايرلاماق

- بر اش چوالب فائده لي باغن
تانوب آبروب آلو چتون
ويلومسز بولمق

• تلبس الرجل لباسا حسنا:
كسه.

• تلبس فلان بامر كذا: تعلق

به واخلتط.
• تلبس حبه بدمى ولحوى:
اخلتط.

• تلبس الطعام باليد: التزق بها.

• تلبس عليه الامر: اختلط واشتهه
واشكّل.

• التَّلْبَطُ [تفعل]: حيران بولوب
آرلي بيرلي بوكورمك - بر آدم
بر آدمگه ياكه بر نوسه گه تابا
يونالمك - تضرع ايتمك - بيرگه
ياطوب آونامق.

• تَلْبَطُ فُلَانٌ اِلَى فُلَانٍ: تَوْجِهَ
اِلَيْهِ.

• فُلَانٌ يَتَلْبَطُ فِي النَّعِيمِ: فُلَانٌ
كشى نعمت اچنده آونيدر يعنى
آنك مال ونعمتى كوب دنياى
ايركن حالى بيك خوشدر.

• التَّلْبِكُ [تفعل]: بر آدمك
اشى چوالبو اشتباه والتباسلى
بولمق.

• تَلْبِكُ عَلَيْهِ الْاَمْرُ: التَّبَسُّ.

• التَّلْبِنُ [تفعل]: بر اورنده
نوقتاب تورمق - بر آدم برنوسه
ايله ماوغوب توقتالوب اشندن
اچچوكمك.

• التَّلْبِيَةُ [تفعلة]: نداء قيلغان
كشى گه «لَيْكُ» ديب جواب
بیرمك - حج ياكه عمره گه احرام
باغلاغان كشى «لَسْبِيكَ اللّٰهُمَّ
لَسْبِيكَ» اوقومق.

• لَسْبِي فُلَانٌ فُلَانًا: قَالَ لَهُ لَيْكُ.

• لَسْبِي الْحَاجُّ بِالْحَجِّ: قَالَ لَيْكُ
اللّٰهُمَّ لَسْبِيكَ نَاوِيًا الْحَجَّ
(بوننده «لَسْبِي» اور نونده «لَسْبِي»
ديمكده بار.)

• «لَسْبِيكَ» كلمه سى كاف خطابغه
اضافه ايدلگان «لَسْبِي» تشبيه سيدر.
تشبيه نونى اضافه سببلى ساقط
بولغان. «لَسْبِي» ايسه نصر ينصر
بانندن كيله تورغان لَسْبِي، يَلْبَسُ

صیغہ لرینک مصدر بیدر. لَسْبِيكَ

دیگانده «لَسْبِي» فعل محذوفنک
مفعول مطلق بولوب منصوب
بولادر، که اصلده «لَسْبِي لَسْبِي

لَسْبِي» بولمش. بو تشبیه عددنى
افاده قیلمی بلکه مجرد تکرارنى

افاده قیلادر، شونک ایچون
«لَسْبِي لَسْبِي لَسْبِي» دیگان جمله
«لَسْبِي لَسْبِي لَسْبِي» معنی سینى

بیوردر. «لَسْبِي» بر اورندن کیتمیچه
تورمق، اقامت ایتمک معنی سنده
بولغانغه کوره مذکور جمله
«أَقِيمُ لَكَ عَلَى طَاعَتِكَ أَقَامَةٌ بِمَدِّ
أَقَامَةٌ» معنی سنده بولوب قیلادر.

• «لَسْبِي لَسْبِي لَسْبِي» جمله سندن فعل
ایله كاف خطابغه داخل بولغان
لامنى حذف ایدلگان صوكت
«لَسْبِي» كاف گه اضافه ایدلگان

ونونى اضافه سببلى ساقط
بولوب اختصار ایله «لَسْبِي»
توغمشدر.

• «لَسْبِي» نك مذکور معنی سینته باشقه
ناغن بر نیچه تورلى معنی سى بار.

هر بر معنی سینى «لَسْبِي» ده تصور
ایدوب بولادر. شونک ایچون
بونک تفسیرنده علماء لغت بر
نیچه احتمال بیان قیلغانلر. کلام
عربده فعللرنى حذف قیلوب
کیلترور، شولایوق تشبیه صیغه -

لرندن تشبیه لك معنی سینى آلماینیچه
مجرد تکرار معنی سینى آلوکوب
اورنده اوچر بیدر. «لَسْبِيكَ»
تفسیر لری آراسنده «أَقِيمُ لَكَ عَلَى

طَاعَتِكَ أَقَامَةٌ بَعْدَ أَقَامَةٍ» و «أَجَابَةٌ

بَعْدَ أَجَابَةٍ» تفسیر لری مشهور روک.
«لَسْبِي»، «أَقَامَةٌ»، «الْبَابُ» اوچسیده

بر معنی ده بولغانغه کوره «لَسْبِي»
بعد «لَسْبِي» ياكه «أَقَامَةٌ بَعْدَ أَقَامَةٍ»

ياكه «الْبَابُ بَعْدَ الْبَابِ» دیگانلری
جمیعسى بر سوزگه قایتوب قال -
لادر. «لَسْبِيكَ لِلّٰهُمَّ لَسْبِيكَ»:

يارب مین سینك امر لركه بوى
صونوده، اطاعت ایدوده قات
قات، تورامن يعنى مین سیخا
قات قات بوى صونامن، اطاعت
ایده من اطاعتدن آیرلمى من

معنی سنده بولوب قتللق اظهار
قیلو بولادر. بعض حدیثلرده
وارد بولغان «لَسْبِي يَدِيكَ» اصلده
«لَسْبِي يَدَاكَ لَسْبِي» بولوب

«سَلَمْتُ يَدَاكَ» معنی سنده دیگانلر.
«لَسْبِي يَدَاكَ» ديب كنه نه بتولمه گان
بلکه «لَسْبِيكَ» گه اوخشانور ایچون
«لَسْبِي يَدِيكَ» دیولگان دیلر.

صوخره «الْحَمْدُ لِلّٰهِ» نه يتونى «حَمْدًا»
«سُبْحَانَ اللّٰهِ» نه يتونى «نَسِيحًا»،

«أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» نه يتونى
«نَشْهَدُ»، «حَسْبِيَ اللَّهُ» نه يتونى «حَسْبَةً»،

«بِسْمِ اللّٰهِ» نه يتونى «بِسْمَلَةً»،
«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» نه يتونى «تَهْلِيلًا»

دیدکلری کبى شوشى «لَسْبِيكَ»
نى نه يتودن آلوب «نَلْبِيَّة» مصدر

رن یا صاغانلر. بونداین یا صا -
لغان مصدر لر غه منحوت مصدر
ديب يوروتلر. «لَسْبِي» لفظنده

- ان شاء الله تاغن آچق بیان ایدلور .
- التَّيْبُ [تفعیل]: بر آدم بر
آدمک اشارن بوطاب چواتوب
ملتبس و بلومسز یا صامق - اول
آدم قایوسن آلورغه تیوش
بولغانلغن آیروب تانوب آلا
آلامق - باشرمک - طاوارده بولغان
عیب و نقصانی کورساتمامک -
بر آدمنی بر اش خصوصنده شهه
گه نوشورمک، شهه له ندرمک -
بر اشد بولغان حقیقتی، چن
وتوغری یاغن باشروب آلداب
بویاب ایکنچی تورلی ایدوب
کورساتمامک.
- التَّيْبُ [تفعیل]: بومشامق -
ایمک اوستینه شوربا وسائرلر
صالوب ایزمک
- التَّيْبُ [تفعیل]: قوشوب برگه
بوطامق - اشنی چوانتمق - بو -
مشامق.
- التَّيْبُ [تفعیل]: کر بیج یا صامق،
کر بیج صوقمق - کولماق - بو -
لطقلرینه کشتاک قویمق - بوموشلی
(حاجتلی) کشی لرنک بوموشلرن
قاراب اوتور ایچون مجلس
قورمق - بر نرسه نی کر بیج توسلی
دورت چیتلی یا صامق - تلین
وتلینه دید کلری بولماق پشرمک .
• لَبِنُ الرَّجُلِ: صَعَّ اللَّيْنُ لِلْبَنَاءِ .
(کر بیج صوغوچیغه اسم فاعل
صیغہ سی ایله «ملین» دیلر)
- لَبِنُ الرَّجُلِ: جَعَلَ لَهُ لَبْنَتَيْنِ
(لَبْنَةٌ، لَابْنَةٌ، لَابْنَةٌ کسره سی ایله کشتاک .)
- لَبِنُ الرَّجُلِ: اتَّخَذَ مَجْلَسًا قَضَى
فِيهِ اللَّبَانَاتُ أَي الْحَاجَاتُ .
- التَّيْبُ [تفعیل، سم] والتَّيْبَةُ:
سوت، اون، بال صالوب بوطاب
- ان شاء الله تاغن آچق بیان ایدلور .
- التَّيْبُ [تفعیل]: بر آدم بر
آدم ایله قچقر شوب دعوا لاشوب
آنک کولماک ایزووندن
توتوب (حاکم و قاضی حضورینه
ایتار ایچون) اوستورمک
- کولماککه ایزوونمک - کو -
کراکچه کیدرمک بر آدم بر اشد
ترددایتمک - اور لوقلر تشلنمک
(اچلری طولوب یتمک) ابو -
لگان قوملق بیرلرده یورومک -
جابه نی مویونغه کیوب باون
کو کراک اوستینه کیلنروب
خلقی یاردمگه قچقرمق [یاردمگه
چاقروچیلار شولای قیلا بو -
لغانلار] - عقللی لق کورساتمامک .
- التَّيْبُ [سم] ج نلابیب: کو -
کراکچه - کو کراک قابلاب
ترغان هر نرسه .
- التَّيْبُ [تفعیل]: بر آدمنی بر
اورنده توقتاتوب تورمق -
برار نرسه ایله ماوقدروب
اشدن کیچکدرمک .
- التَّيْبُ [تفعیل]: قارنایمق .
- لَيْحُ الرَّجُلِ: شَاخٌ .
- التَّلِيدُ [تفعیل]: جونلرنی بر
برسینه کرسدروب اوقماشد -
روب کینز یا صامق - صاچنی
برگه طوبلاب کینز له ندرمک -
احرام باغلانغان کشی صاچ
آرالرینه کر وطوزان اولطر -
ماسون ایچون صاچلرن بوقاری
کوتاروب برگه طوبلاب چایر
کبی برار نرسه ایله یابشدروب،
قویمق - یاغمورلر بیرنی قاطی -
لاندرمق، توفراق و بال چقلرنی
بر برسینه یابشدرمق - بتون صاچنی
کتیرمک - کیم یا ماق - یاغمور
سیوب اوزمق .
- پشور لگان بیک قاطی بولماغان
بولماق .
- التَّلِيحُ [تفعیل]: نلطح کبی بر
آدم برار نرسه گه بوبالمق،
پچرانمق معنی سنده .
- التَّلِيحَةُ [دخرجه کبی]: تشره تمک -
قالترا تمق - سلکو تمک - آدم
ونرسه لرنی اورنلرندن قوز -
غانمق - قوز غالمق - تییره نمک -
حیوانلرنی بیک قاطی - آشغوب
یورونمک .
- التَّلِيحَةُ بَهْرًا: بهراء قبيله سینک
مضارعت حرفلرن کسره ایله
تلغظ قیلماقلری . تَشْهَدُونَ دینگان
سوزنی تَشْهَدُونَ، تَشْهَدُ دینگان
سوزنی تَشْهَدُ تلغظ ایدلر .
- التَّلِيحَةُ [سم]: الشَّدَّةُ - خرما
چهچه کلرینک قابغندن باصالغان
صو صاونی، صوغعی معنی ایله
جمعی «تلائل» کیله در .
- لَقِيَ فُلَانٌ مِنْهُ تَلِيحَةٌ شِدَّةً .
- رَجُلٌ تَلَاتِلٌ: قاطی و طازاکشی
یاکه زور گه ودلی ایتلی مایلی
کشی .
- التَّلِيْبُ [تفعیل]: آط آرقاسینه
جابو یابمق .
- التَّلِيْقُ [تفعیل]: چلانمق بو -
وشله نمک .
- التَّلِيْقُ [تفعیل]: توفراقغه
باتوب آونامق - بر آدم بر اورنده
توقالوب یابلوب قالمق - بر
اورنده توقاب تورمق - بر
اورنده توقاب یاکه برار نرسه

ایله ماوغوب اشدن کیچوکمک - بر آدم بر اشدن ایکی له نوب تردد ابدوب تورمق - بولوط ایکی له نوب ترغان کبی تورمق کیلوویده کیتوویده آچق بلونامک.

التلم [تفعل]: بر خاتون آغز - لرن قابلارلق یوزینه پهرده قورمق، آغزن اورومتک.

التلمی [تفعل]: سمره آغاچنک صاغزن، چاپرن جیمق - آغاچنک چاپرلری آقمق.

التلمیق [تفعل]: بوزوق، بيمر - مک - واطمق - چلانمق.

التلمیم [تفعل]: بر خاتون آغزن قابلارلق یوز پهرده سی یابونمق، تلم ایتک - صاوت آغزینک بر چیمینه سوز گچ چوپرهک قویمق [صوآر ولانوب چقسون ایچون صو اچکان وقتده قباللر] - اوبمک.

تلم فلان فم فلان: قبله.

تلمت المرأه: تلمت ای شدت اللئام علی فمها.

التلیج [زفر وزنده]: قارقوش چیسی. بونک اصلی دال ایله دلج دیلر.

التلیجی [تفعل]: بر آدم بر آدمگه نایانمق، آرقالانمق، صینمق - بر آدم بر جماعه دن آیرلوب ایکنچی جماعه گه باروب قوشولمق. تلمجا فلان الی فلان: استند الیه.

التلیجه [تفعلة]: بر آدمی بر اش اشلرگه کوچلمک، کو - چلب اشلتمک - بر آدم اوزینک

مالن بعض وار ثلرینه گنه قالد روب بعضن میرا ثدن محروم قیلمق.

تلمجا فلان فلانا الی کذا: اضطره واکرهه.

التلیج [تفعل]: بر آدم بر آدمک نرسه سن اوزینه دعوی قیلمق، «بومین نرسه» دیب به یله نمک.

تلمج فلان متاع فلان: ادعاه لنفسه.

التلیج [تفعل]: قیونک اچ یاغی تیره یاغی قازلوب کیخایمک - قیو اچن چیلرن قازوب کیخایتمک - کییک حیوانلر اوز لرینه کروب یانورغه یار قریلرنده لحد کبی اورنلر قازومق.

التلیج [تفعیل]: تل تو - تلوغوب بر سوز یا که بر حرفی قات قات نیتمک - یا که آچق سویلی آلامق - بر آدم غاصب قولندن غصب ایله ییلب ترغان یورنی اوزینه قایتاروب آلمق - بر آدم بر نرسه گه آشوقمق - بر سوز و بر فخر کشی نک کوکلنده چغام چغام دیگان کبی تیره نوب تورمق.

التلیج [تفعل]: لجام باعلامق.

التلیجن [تفعل]: بر نرسه قولغه یابوشا و یابوشوب صوزولا ترغان یابشقاق بولمق - قولغه صلانا ترغان بولمق - بر نرسه یوغاندن صوخلده کرلوندن آرونا آلامق، کرلوندن آرونا نامق - بر آد - منک باشی کرلنمک - خلق باقرای

جوب خرما تشرلی ایله برگه بو طباب کیلی ده تیوب یا که اونغه و آریاغه قوشوب توه لرگه آرق یا صامق.

تلمجن رأس فلان: اسخ.

التلیجیب [تفعل]: صارقلرنک سوتلری آزایمق - سوتلری کو بایمک (ضد) - قلیچ چاپوب اوز گاله مک، کیسکاله مک یا که بیق نق یارلامق.

التلیجیب [تفعل]: کیمه صونک ایگ تیرن وایک صیک دینگر کبی زور اورنلرینه کروب کیتمک - بر آدم ایگ تیرن بیر لرده چوممق.

التلیجیب [تفعل]: کیخایتمک، زورایتمق - قیونک اچندن تیره یاغن قازوب کیخایتمک.

تلمجف الرجل الشیء: وسعه.

التلیجیم [تفعل]: صو کوتارلوب بر آدمک آغزینه ایرشمک (گویا جو گانله مک)

لجمه الماء: بلغ فاه.

التلیجین [تفعل]: بافراقلر جیوب خرما تشرلی یا که باشقه نرسه لر ایله قوشوب بو طباب تیوگان صو ک توه لرگه آرق یا صامق.

التلیج [تفعل]: بر آدم اچنده بر فکر صاقلاب کشی گه سوز سوبله گانده آنک خلافن سو - یله مک - بر آدم بر آدمگه بر

اشک کیروسن آخلاتمق (چنن آخلاتماق، یاشرمک)

التلیح [تفعل]: الحاح ایتمک. تلمح فلان: الح.

التلمحز [تفعل]: بیق قسان و صاران بولمق - بر آدم بر اشکه آنوقلانو ب صرغانمق - آرنقه چیگونمک - صوخلغه قالمق - بر آدم بر آدمک کوکل

تلی ترغان آچی (آچی رمان، آچی آلمان، میلهش و سائر لر کبی) بر نرسه آشاب ترغانن کورگراچ آغزی صولانمق آغزینه صولر کیلمک، بو آدمده شونی آشارغه تله مک.

• التلحظ [تفعل] : کیسه کلری بر برسینه یا بشقان کبی طار بولمق.

• التلحف [تفعل] : آدیبال و بورغان یا صامق - یورغان ایله یا بونمق، طومالانمق، قابلانمق.

• تلحف الر جل بالمحفة . تعطى بها.

• التلخلج [تفعّل] : خلق بر بیردن آیرلیچه هر وقت شول بیره تورمق - براق کیتیمک آیرلمق. [ضد]

• التلحی [تفعل] : چالماوراغانده ایسک آستندن نه یله ندروب اورامق.

• التلحیب [تفعل] : کیسه کاله مک، طورامق - بولنی کوب بوروب طابطاب طاقرا تبق - ذلیل قیلمق بر نرسه گه از قالدردمق - تأثیر ایتمک - فلج ایله چابمق.

• التلحیح [تفعل] : بر آدم بر اش خصوصنده اوزینک کوکلنده بولغان نرسه نك خلافن کشی گه سویله مک - کوکلنده صاقلانغان سوزنک خلافن اظهار قیلمق بر آدم بر آدمگه خبرنی اوزگار - توب بو طاب کوکلنده بولما - غان ره و شده سویله مک یعنی چن خبرنی سویله میچه یا شروب قالدردمق.

• التلحیس [تفعل] : بر آدمگه بر نرسه بالاطمق.

• لَحَسَهُ الشَّيْءُ : جَعَلَهُ يَلْمَعُهُ .

• التلحیص [تفعل] : بر اش خصوص - صنده بر آدمنی طارلقغه توشور - مک، قباطی معامله قیلمق - بر خبرنی توبن نامرن تیکشروب برام برام بیسان قیلمق - بر آدمنی توقتا توب آشدن کیچو کدر مک نغمتمق.

• لَحَصَ الرُّجُلُ الْكِتَابَ : أَحْكَمَهُ .

• التلحیظ [تفعل] : توه نك کو - زی تیره سینه نامغا صالمق.

• التلحیف [تفعل] : کبر له توب - الوغلق کور ساتوب بر کشی ازارن اوستوره توب یورومک.

• التلحین [تفعل] : بر آدم طخلا و چیلرغه درد بیرورلک بیسک مانور موکلی تاوش ایله اوقو - مق - بر آدم بر آدمنی «یاکلش اوقودی» دیب خطالرن نامق.

• لَحْنٌ فُلَانٌ : فُلَانًا فِي قِرَاءَتِهِ : خَطَأٌ فِيهَا .

• التلخیب [تفعل] : دعوی ده چیکولمک - بر آدم کشی گه به یله نگانی ایچون یاخاقلانمق.

• التلخیص [تفعل] : آچق آخلا نمی ترغان سوزنی شرح و بیان قیلمق، آچق آخلانوب بیرمک - اوزون سوزدن مقصود بولغانن قصه چه سن چغاروب آلمق - بر نرسه نك ایك صاف و خالص بولغانن آلمق.

• لَحَصَ الرُّجُلُ الْكَلَامَ : بَيَّنَّهُ وَشَرَّحَهُ .

• لَحَصَ فُلَانٌ قَوْلَهُ : اِقْتَصَرَ فِيهِ وَاحْتَصَرَ مِنْهُ مَا يَخْتِاجُ إِلَيْهِ .

• لَحَصَ الشَّيْءُ : خَلَصَهُ أَيْ أَخَذَ مِنْهُ خَلَاصَتَهُ .

• التلخین [تفعل] : بر آدم بر آدمنی سوگوب «یا ابن اللخناء» دیب نه تمک.

[لخناء: یامان ایسلی خاتون.]

• التلذ [فتح] [والتلذ [فتح]]

• والتلذ [ضمه] [والتلذ والتلذ [امیر وزنده] [والتلذ [كتا]

• والتلذ : بر کشی گه آنا یا باسندن میراث بولوب قالغان یا کاه بیك کوب زمانلردن بیرلی اوز - ینک ملکنده و قولنده بولغان یا کاه اوزینک قولنده توغان اوسکان هر تورلی جانلی و جا - نسر ماللر. [بعضلر: قول، جار - به، حیوانلردن عبارت جانلی ماللر دیگانلر. کشی نك قولینه و ملکینه یاخاغنه کرگان ماللرغه

• طریف و «طارف» دیه لر.]

• التلذ [ضمه] : قارا قوش چیبی سی.

• التلذ [فتح] [والتلذ [امیر وزنده] : اوزینک دیارنده نو -

غاچده بالا چاغنده دیار اسلامگه کیتارلوب دیار اسلامده اوسوب

بیتمکان قول، عبد. شولای بالا چاغنده دیار اسلامگه کیتارلرگان

جار به گه «تلیده» دیلر. دیار اسلام ده توغوب اوسکان قولغه

«عبد مولد» و جار به گه «جار به» مولده» دیه لر.

• التلذ [تفعل] : بر کشی آبدراب اوکغه صولغه بورولوب قارامق

حیران بولمق، نی قیلورغه بلما - نیجه آبدراب تورمق - بر اورندن کیتما نیجه توقتاب تورمق.

• التلمذُ [تفعل]: کیم ایسکروب طوزوب یامو وصالورلق درجه- گه ایرشمک - کیمنی طوزدروب یامو وصالق، یاماق.

• التلذُّنُ [تفعل]: بر اورنده نوقتاب تورمق - بر آدم برار نرسه ایله ماوغوب اشندن کیچو کمک - بر آدمک آطلانغان حیوانی بورودن نوقتامق، یو- روماس بولمق - بر اورنده مقیم بولمق.

• تَلَذَّنَ الرَّجُلُ: تَمَكَّتْ.

• تَلَذَّنَ فُلَانٌ بِالْمَكَانِ: أَقَامَ بِهِ.

• التلذیدُ [تفعل]: بر آدم بر آدمک عیب وئشه کی استلرن خلفه سویله بوزن قرارتمق، یامانلق ایله مشهور قیلمق - آبدراتمق، حیران قیلمق.

• التلذیسُ [تفعل]: توه آیاغینه باشماق کبی برشی کیدرمک - توه نک آیاقلری طاشلرده بر- تلوب بارغالانغان بیرلرن یا- ماب توزاتمک - کیم یا که یا- شماق یاماق.

• التلذیمُ [تفعل]: ایسکی کیم یاماق - کیم ایسکروب یاما- لورلق بولمق.

• التلذینُ [تفعل]: یومشاتمق - قساطی نرسه نی صوغه جتوب ایزره تمک - یوشله تمک، چلا- تمق - نوقتاب تورمق.

• لَدَنَّ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: كَيْسَنَهُ.

• التلذذُ [تفعل]: بر نرسدن [آشاب یا که اچوب یا که تو- توب یا که کوروب یا که با- شقه چه برار یول و حال ایله] کوشل گه خوش کیلورلک تم

تایمق - بر آدم بر نرسه نی تهملی تایمق.

• تَلَذَّ الرَّجُلُ بِالشَّيْءِ وَتَلَذَّ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: وَجَدَهُ لَذِيذًا.

• التلذعُ [تفعل]: بر آدم آچو-

لانوب یا که اچی پوشوب یا که آبدراب او کغنه صولغه فارانمق - آغر اچنده تلنی ئه یله ندرگه - له مک - بر کشی بیک ماتورغنه تیز تیز بورومک - بر آدمک ذهنی غایت اوتکون بولمق -

اوط بالقونلانوب قزوب یانمق.

• تَلَذَّعَ الرَّجُلُ: تَوَقَّدَ ذَهْنَهُ.

• التلذیدُ [تفعل]: تهم بیرمک. تهملی یاصامق - بر آدمگه بر نر- سدن کوشلی خوشلانا ترغان تهم ایرشدرمک.

• التلذُّوُ [تفعل]: طولمق - صو صاونی صو ایله طولمق.

• تَلَذَّواُ الْإِنَاءُ: أَمْتَلًا.

• التلذُّوُ [تفعل]: بیرمک - کتو- چی توه لر نی بیک یاخی کونمک.

• لَزَّ فُلَانٌ فُلَانًا الشَّيْءَ: أَعْطَاهُ إِيَّاهُ.

• التلذجُ [تفعل]: بر نرسه قولغه یا بشوب صوزولا ترغان یا- بشقاق بولمق - اوله نلر باللی

یا که چایرلی بولوب قولغه وبا- شقه نرسه لرگه بابوشا ترغان بولمق - اوله نلر یومشاق بولوب بر بر سینه تابا آومق - حیوان یاشل اوله نلر آرتدن آشاب

بورومک - باشک کرلری آر- ولانماق. [باشی کرلننگان کشی باشن یووب کرلرن تمام آرولاب بترماگان بولمق]

• التلذُّحُ [تفعل]: بر آدم بر

آدمک رمان کبی تهملی آچی نرسه آشاغان کوروب بو- نغده شو نی آشی سی کیلوب، تانصقلاب آغزی صولانمق، آغزینه صولر کیلمک.

• التلزلُ [تفعل]: سلکونمک - بر نرسه اور نوندن قوزغالماق.

• تَلَزَّ لَزَّ الشَّيْءُ: تَوَزَّلَ.

• التلزیزُ [تفعل]: الله تعالی بر آدمی تق و طازا قیلمق.

• التلزیقُ [تفعل]: بر آدم بر- اشقی [یا بشدرغلاب قویغان توسلی گنه] ناچارغنه اشله مک، تق و طازا ایتوب کیلوشدروب اشله مامک - یا بشدرمق.

• لَزَّقَ الصَّانِعُ الشَّيْءَ: صَنَعَهُ مِنْ غَيْرِ أَحْكَامٍ وَلَا اتِّقَانٍ.

• لَزَّقَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ بَكْذَا: أَلْصَقَهُ بِهِ.

• التلسکوبُ: تلسکوب دید کلری معروف آلت. Телескопъ

• التلسسُ [تفعل]: کیممک اوستینه چیگوب یا که توغوب بوی بوی اوزورلار توشورمک.

• تَلَسَّسَ الثَّوْبُ: كَانَتْ مَلْسَلًا.

• التلسسُ [تفعل]: او طلی کو- مرلرنک تللری اوزایغان توسلی یالقونلری اوزایوب اوزایوب چقمق - بر آدم بر آدم اوستینه یا لغان سوز سویله مک - تل

تیدرمک - بر آدم بر توه بالاسن اوز آناسندن باشقه غه قوشمق.

• التلمیسعُ [تفعل]: بر آدم اور نوندن قوزغالماچه تورمق.

• التَّلْسِيقُ [تفعيل]: بر آدم بر
قبيله گه صوگندن قوشلغان
بولمق - يابشدرلمق.

• التَّلْسِينُ [تفعيل]: بر نرسنهك
اوچون نل كبي باصاق- اوچلا-
ندرمق - بر آدم آبدراب حيران
بولوب اوزينك نلن نسلهك
ياكه نلن چهينهك - مونجالاني
يارغلاب باولر ايشمك.

• التَّلْصِصُ [تفعل]: بر آدم
اوغرى بولمق، قاراق بولمق -
قاراقلق كسينده يورومك - بر
آدم قاراقلرغه اوخشاق، آلا-
نك خلق و طبيعتلرنده بولمق -
قات قات اوغورلامق.

• التَّلْصُقُ [تفعل]: يابشمق - جون
ياكه صاچ بر برسينه يابشوب
او قماشوب كيزله نمك.
• نَاصِقُ الشَّعْرِ: نَبْدُ.

• التَّلْصِصُ [تفعيل]: ابو و باشقه
بنايني بيك نق و طازا صالمق.

• التَّلْطُخُ [تفعل]: بويالمق،
بلچرانمق - بر آدم عيب و نه شه كي
اش ايله بلچرانمق - پاس و نه-
شه كي اشلر ايله كشي اوزينك
قدر و اعتبارن بوغالمق - بوزوق
اش قيلمق.

• التَّلْطُطُ [تفعل]: بر آدم بر
آدمگه بولغان بيره چه كلرن
طانمق، انكار ايتمك، (كوب
وقته ايكنچي طائفي باغنه آلو-
شدروب «نَلَطَطُ» اورنونده
«نَلَطِي» يورنوله در.)

• نَلَطَطُ فُلَانٌ حَقَّ فُلَانٍ: جَدَدُهُ.
• التَّلَطُّعُ [تفعل]: نوه قارتابوب
تشرى قبولمق.

• التَّلَطُّعُ [تاء و طاء كسر له. سم]:
قارتابوب تشرى قبولغان نوه.

• التَّلَطُّفُ [تفعل]: بر اشني اسله-
گانده آشوقميچه ساو لاميچه بر
كسگه ده قاطي سوز و طوياس
معامله كور ساتميچه بو مشافلق
واستالاق ايله اسلهك - توبانچيلك
كور ساتوب خلق ايله معامله ده
طائفي تلمي بولوب مقصود بولغان
اشني باشقارمق - بر آدم بر
آدمگه نچكه بوللر ايله دوستلاشوب
سرلرينه توشونمك - بر آدم بر
آدمگه بيك كيلوشدروب استا
ونچكه رهوشده معامله قيلمق.

• التَّلَطُّمُ [تفعل]: بر آدمك
ياخاغنه صوغلمق - بوز قارالمق.
• تَلَطَّمَ وَجْهَهُ: اَرَبَدَّ.

• التَّلَطِّيُّ [تفعل]: بر آدم دشما-
نلرينك غافل و قتلرن كوتوب
صافلاب يورومك - بر آدم
دشمانلرندن آلاچقلى ايجون
آلاز كورمه گان آرا ده بر آز
ماللرن اله كدروب آلوب
كيتمك.

• التَّلَطِّيخُ [تفعل]: نجاست ياكه
قان ياكه باشقه بر بلچراق ايله
بويامق، بلچرانمق - بر آدم بر
آدمدن نه شه كي بر اش اسله توب
بلچرانمق.

• التَّلَطِّيفُ [تفعل]: بر آدم بر
سوزنى ياكه اشني ياكه بر نرسه نى
لطيف قيلمق. (هر كم ياراتورلق
كيلوشدروب اسله ننگان نازك
نرسه گه، و تبره ن معنى لى بيك كيلوشلى
اور نلى نه تولا ننگان نچكه سوزلر گه
«لطيف» ديلىر.)

• لَطَّفَ الرَّجُلَ كَلَامَهُ: جَعَلَهُ
لَطْفًا.

• التَّلَطُّمُ [تفعل]: بيك نق بر
آدمك ياخاغنه صومق - يازونى
مهرلهك.

• لَطَّمَ الرَّجُلُ كِتَابَهُ: جَعَلَ عَلَيْهِ
الْخَتْمَ.

• التَّلَطُّظُ [تفعل]: سلكونمك -
يلان بيك قاطي آچولانوب
باشن بورغالامق.

• التَّلَطُّظُ [تفعل]: يلان آچو-
لانوب باشن سلكونمك و اوزى
سلكونمك.

• تَلَطَّظَتِ الْحَيَّةُ: تَحَرَّكَتْ مِنْ
شِدَّةِ اغْتِيَاظِهَا.

• التَّلَطُّظِيُّ [تفعل]: بر كشي آچو-
لانوب اوط كشي قزومق - يلان

آغولانوب بورغالانمق - اوط
بالقونلانمق - كون قرو سنده
صحراءنك طاشلرى قزوب
بالقونلانوب ترغان كبي تورمق.
• تَلَطَّظَتِ النَّارُ: تَلَهَبَتْ.

• تَلَطَّظِي فُلَانٌ: التَّهَبُّ وَ اغْتِيَاظُ.
• التَّلَطُّظِيَّةُ [تفعلة]: بالقونلانمق

- بر آدمنى بيك قاطي آچولاندرمق.
• لَطَّظِي فُلَانٌ النَّارَ: الْهَبَّهَا.

• التَّلْعُ [فتحه. م]: كون توغمق
- كون كونارلوب ضحى وقتى
بولمق (تضحى لفظن قاراخز)

- بر آدم بر نرسه اچنده
بولوب شوندن باشغنه چغاروب
قارامق - كييك حيوانلر اوبالرندن
باشلرن چغاروب قارامق.

• تَلَعَ الرَّجُلُ: اَخْرَجَ رَأْسَهُ عَمَّا
كَانَ فِيهِ.

• تَلَعَ النَّهَارُ: طَلَعَ.

• التَّلْعُ [فتحنا. ح]: بر آدم اوزون موبونلى بولمق - بر آدمنىڭ موبونى اوزايلىق - ساوت طولمق.
 • تَلْعُ الْإِنَاءِ: اَمْتَلًا.
 • تَلْعُ الرَّجُلِ وَتَلْعُ [ش]: طَالَتْ عُنُقُهُ.
 • تَلْعُ الصَّحَى: وَقْتُ طُلُوعِهَا.
 • التَّلْعُ | كَتْف. ص: [طولو معنى سېنى آخلاتنا. «اناء تَلْع» دېلىر طولو ساوت دېمك بولادىر. سِيد تَلْع: سِيد رَفِيع.
 • امْرَأَةٌ تَلْعَاءُ: اوزون خاتون ياكە اوزون موبونلى خاتون. ايرگە «رَجُلٌ تَلِيعٌ» و «رَجُلٌ اَتَلْعُ» دېلىر.
 • التَّلْعُ [فتحنا]: موبون اوزون بولمق.
 • رَجُلٌ تَلْعٌ [كتف وزنده]: باق ياغينه بورغالانوب ترغان كشى.
 • التَّلِيعُ [امير وزنده]: اوزون بويلى كشى وياخشى اَط.
 • التَّلْعَةُ [فتح. سم] ج تَلْعَاتٌ وَتَلْعٌ وَتِلَاعٌ: نىگوز بىرلردن كونارلوب ترغان قاش وطا - وچق بىر - باز وچقور اينش بىر [ضد] - طاشو صولربنىڭ بولى يلغه - وادى آغزى.
 • فُلَانٌ لَا يَمْنَعُ ذَنْبَ تَلْعَةٍ: فُلَانٌ كَشَى تَلْعَةً نَكَّ قَوْبِرَ وَغَنَدَهُ تَوَقَّتَانَا أَلْمَى يَعْنى اَوَّل كَشَى نِى طَاشُونىڭ چىتىدە باصا. «فُلَانٌ أَدَمٌ حَقِيرٌ ذَلِيلٌ» دىيەچك اورنده بور تولدردىر.

• لَا أَتَّقُ بِسَيْلِ تَلْعَتِكَ: سَيْنِكَ يَلْعُهُنَّكَ طَاشُونِىنە اَعْتِمَاد قىلىمىن مَعْنى سِنْدَه. «سَيْنِكَ سَوْز لِرگە اَعْتِمَاد قىلىمىن» دىيەچك اورنده بور بىدردىر.
 • مَا أَخَافُ الْأَمْنَ سَيْلِ تَلْعَتِي: اوز يَلْعُهُنَّكَ طَاشُونىڭ غَنە قور قَاسَمِن مَعْنى سِنْدَه. «چىت كىشلىردن قور قىمىم. اوز ياقتىلار - مَدَغَنَه قور قَاسَمِن» دىيەچك بىردە ئىتەلىر.
 • التَّلَاعَةُ [كتابه وزنده]: نَلْعَةٌ مَعْنى سِنْدَه.
 • التَّلَاعَةُ [سحابه وزنده]: كَنَاءٌ نَدَى دىيارنده بر صو - موبون اوزون بولور.
 • التَّلْعَاتُ [جمع]: كىمەلرگە قورولا ترغان پارسلار. مَفْرَدَى «نَلْعَةٌ» در.
 • التَّلْعَبُ [تفعل]: اوينامق.
 • تَلْعَبُ الرَّجُلُ: لَعِبٌ.
 • التَّلْعَابُ [فتح. ح]: اوينامق. (اوينون كولگو قصدى ايله بر سوزنى سوبلەمك ياكە بر اشنى اشلەمك)
 • لَعِبَ الرَّجُلُ لَعْبًا وَتَلْعَابًا: لَمْ يَقْصِدِ الْجِدَّ مِنْ قَوْلِهِ أَوْ فَعَلَهُ.
 • التَّلْعَابُ وَالتَّلْعَابَةُ [كسره]: بىك كُوب اوينى ترغان كشى مَعْنى سېنى آخلاتلار. «رَجُلٌ تَلْعَابٌ» و «رَجُلٌ تَلْعَابَةٌ» دىيولەدر. (ئەلرنىڭ فتحەلرى ايله دە تَلْفِظ بار).
 • التَّلْعَابُ وَالتَّلْعَابَةُ (ئە، لام كسره، عىن سَدَه اىلە)

• وَالتَّلْعِيَةُ [كسره]: بولارده كُوب اوينى ترغان كشى مَعْنى سېنى آخلاتلار. «رَجُلٌ تَلْعَابٌ» و «رَجُلٌ تَلْعَابَةٌ» دىيولەدر.
 • إِنَّ عَلَيَّا كَانَ تَلْعَابَةً: كَانَ كَثِيرَ الْمَزَاحِ وَالْمُدَاعِبَةِ.
 • التَّلْعَمُ [تفعل]: بر آدم بر اشده آشوقمىچە آلدن آرئىن بىك اويلاپ قاراب نىكشروب كنه اشلەمك - بر بىردە توقتالوب ياكە برار نرسە ايله ماوغوب اشدن كىچوكمك - اشدن دونمك، اعراض ايتمك - بر نرسەنىڭ جوايندە آشوقمامق، بىك ياخشى اويلاپ قارار اىچون توقتالمق.
 • مَا تَلْعَمَ الرَّجُلُ عَنْ كَذَا: مَا تَأَخَّرَ وَلَا كَذَّبَ. (اشلەودە كىچوكەمدى و «اشلەمىچە قالد - رماس» دىگان حسن ظنلرنى يالغانغە چىغارمادى).
 • التَّلْعَدَمُ [تفعل]: آشامق - سوز سوبلەگانده ياكە او قوغانده تونلوغوب توقتالوب تورمق - بر آدمنىڭ سؤالىنە جواب بىرودە آشوقمامق، بر آز توقتالوب اويلاپمق.
 • مَا تَلْعَدَمَ فُلَانٌ شَيْئًا: مَا أَكَلَهُ.
 • التَّلْعَسُ [تفعل]: بىك قاطى آشامق.
 • التَّلْعَسَمُ [تفعل]: بر آدم بر اشده آشوقمىچە بىك ياخشى نىكشروب قاراب اش قىلمق - نىكشروب اويلاپ قارار اىچون بر آز توقتالوب تورمق.

• التلغص [تفعل]: جيتونله شمك - جيتونلك قيلمق - بيك قومسوز - لانوب آشامق اچمك.

• تلغص الامر عليه: تعسر.

• التلغص [تفعل]: ياخا چقغان

يومشاق باشل اوله نلر آشامق.

(بونده ايكي عين ايله تلغظ آغر

بولغانغه كوره ايكنچي عين ني

ياءغه آلودلر وب «تلغص» اورنو

نده «تلغص» بور توله در.)

• التلغص [تفعل]: آرسلان و

اوصال توه كشي اوستينه هجوم

قيلورغه آنوقلانمق - آرسلان

بيك آچولانوب كشي كه تابا

كوزلري ايله بر قاراب بر

يوموب تورمق - آرسلان قان

اچمك.

• التلغص [تفعل]: سراب صو

كبي يالتراق - سويك وباشقه

نرسه صنمق - اووالمق - بر آدم

آچلقغه چداي آلميجه اوخلدامق -

آچلقدن او كورمك - بر آدم

آروب باكه آروب خسته لانوب

ضعيف ليمك - ات صوصاب تان

چغاروب گوژ لدهب صولامق

- بر آدم دوستينك يلقغانن كور-

روب «لعالك» باكه «لعلك»

ياكه «لغ» باكه «ألغص» ياكه

«لعا» ديب نيمك. («لعالك» لر

هر قايبوسي ان شاء الله كيله چكده

بيان ايدلور.)

• تلغص عظم فلان: تكسر.

• تلغص فلان بالعاثر: قال له

لعالك اوقال لغص. (بوسوزلر

قصقه چه بقلو چبغه «يقلغان بيركدن

سلامت حالده قاتق، الله سيخا

صاغلق بيرسون» ديگان معني ده

خير دعاء بولالر.)

• تلغص السراب: نلالا.

• تلغص من الجوع: تصور

واضطرب.

• التلغص [تفعل]: بر سوزده بر

آز توقاب اويلا ب تورمق.

• التلغص [تفعل]: خلق بر بر سينه

لعنت او قوشمق.

• التلغص [تفعل]: بال قاطي لانمق،

قوملانمق - باكا اوسكان بو-

مشاق باشل اوله ن جيمق ياكه

آشامق.

• تلغص العسل: تعقد.

• التلغص [تفعل]: اوينامق -

اويناطمق. [بئه ايله متعدي بولا.]

• التلغص [تفعل]: سيمورتمك.

• التلغص [تفعل]: بر آدم بر

آدمكه برار نرسه يالاطمق.

• لغص فلان فلان العسل: جعله

يلغصه.

• التلغص [تفعل]: عذاب قيلمق.

• لعنه الله: عذبه.

• التلغص [تفعل]: بر آدم ياكه

حيواني بيك يراق قوبوب ييار-

مك - بر آدم ياكه حيواني كوب

يول بورو حالدن طاي درمق،

آر درمق، طالچوقدرمق - آر-

در غانچه بورو نمك - حيواني

بيك نق آروغان، حالدن طايغان

تابمق.

• التلغص [تفعل]: بيك قاطي اچدن

اوبكه ايله آچولانمق.

• التلغص [تفعل]: قومسوزلانوب

بيك قاطي آشامق - بر آدم قاطي

وطوپاس سوز سويله شمك.

• التلغراف ج تلغرافات: تلغراف

ايله ابرشدرلنگان خير وسوزلر.

بزده بوخار تلغراما ديب معروف

ياخانرسه لر كه ايسكي عربچه دن

اسلر تابارغه طرشقان كشي لر

تلغراف ديه چك اورنده «رسالة

برقية» ديب بوروتلر. كوبراك

تلغظرنده تاء كسرولي لام شده لي

استعمال قيلالر.

• مكتب التلغراف: تلغراف

قانونوري.

• التلغراف العادي: هيچ بر آرتق

قيدي بولماغان تلغراما.

• التلغراف المستعجل: صروچني

(спрочная) تلغراما.

• التلغراف ذوالرد: جوابي

آلدان توله ننگان تلغراما. بوني

كوب وقتده «تلغراف ذات الرد»

ديب وبعض وقتده «تلغراف

الخالص الرد» ديب بوروتلر.

• التلغراف الهوائي: چيقر

تلغراما.

• اجرة التلغراف: تلغراما

ايچون توله ركه تيوش آقچه.

• التلغرافات الجفرية: بالغز

بالغز حرفلر ياكه رقملر ايله

يازلغان تلغرامالر.

• التلغف [تفعل]: بر آدم بر آشي

اوچينه آلوب بيك آشغوب

چهينه چيه آشامق - آرسلان

واوصال توه هجوم ايتهر كه

آنوقلانمق.

• تلغف الرجل الشيء: أخده

بكنه وأسرع أكله من غير مضغ

• التلغم [تفعل]: خلق بر سوزنی
آغز لرینه آلمق یعنی قرار سزغنه
سویلب اوز درمق - صار قلم
یاشل اولنلر ایله آغز نیره لر ن
چلاتمق یعنی بر آغنه آشامق -
بر آدم آغز تیره لرینه خوش
بوی یا که مای و باشقه نرسه
سورتمک.

• التلغیب [تفعیل]: آرد رمق -
طالچوقدرمق - حیوانی آروغان،
خالدن طایغان تابمق.

• التلغیم [تفعیل]: آغز چیلرینه
زعفران، خوش بوی وسائر
نرسه لر سورتمک.

• التلّف [فتحتا، ح]: بوشقه، تو -
شسزگه بتمک، هلاک بولمق.

• تلّف الشیء: هلك.

• التلّف [فتحتا، سم]: الهلاک.

• التلّف کتف]: هلاک بولوچی
شی.

• التلّفه [فتحه]: قصد ایدوچیلر
هلاک بولا ترغان نکه یار.

• التلّاف [شداد وزنده]: کوب
مال و اشیانی کیره کسز بتروچی
کشی.

• دَهَبَتْ نَفْسُهُ تَلْفًا وَ طَلْفًا:
هَدْرًا وَ بَاطِلًا. [طَلْفًا دِیْگَان سوز
تَلْفًا گه اِتباع]

• التلّف [تفعل]: بر نرسه گه نابا
باشینی بوروب [بورولوب]
قارامق.

• تَلَفَّتْ فُلَانٌ اِلَى كَذَا: التَفَّتَ
اِلَیْهِ اِی صَرَفَ وَ جَهَّ اِلَیْهِ.

• التلّف [تفعل]: سوز سویلمک،
بر سوزنی آغزغه آلمق - سو -
یلمه شمک.

• التلّف [تفعل]: او طالقونلانمق -
خاتون چارشو کبی بر شی
تورونمک - صوغش هر کمئی
اچینه آلمق (هیچ کم قنولمامق) -
بر آدمک هر بر بیرون آفاق
باصمق بتون توکلری آغارمق -
قابلانمق - اورتولمک - صحرائی
سراب قابلامق - حیوانلرغه کتو
کیلوشمک - خلق دشمنانغه اوستون
بولوب هر نرسه لر ن مباح قیلمق.

• التلّف [تفعل]: خلق جیولشمق -
کیم گه تورونمک - اورالمق
چولغانمق - بر آدم بر آدمگه اچدن
اچو صاقلامق.

• تَلَفَّ فُلَانٌ فِی ثَوْبِهِ: اِسْتَمَلَّ بِهِ.

• تَلَفَّفَ الْقَوْمُ: اجتمعوا.

• التلّفاق [کسره]: وَ التلّفاق
[کتاب وزنده]: بی - بر سینه
تو تاشدرولا و یاناشا قویولوب
تگیله ترغان کولماک کیسه گی.
کولمک و کیمئی، کولماک و کیم
حالنه کیلرور ایچون بر نیچه
کیسه ک نرسه نی بر بر سینه بالغاب
نگر گه و مناسب ره و شده او -
یوشدرورغه کیره ک بولادر.
مونه شول کیسه کلرنک هر
بر سینه «تلفاق» و «لفاق» دییوله در.

• التلّف [تفعل]: آرنداغیلر
آلداغیلرغه یتوب قوشلمق -
ابرشمک، توشامق - ایکی کشی
آراسی کیلوشمک.

• التلّف [تفعیل]: تورونمک.

• تَلَفَّفَ الرَّجُلُ بِثَوْبِهِ: اِسْتَمَلَّ بِهِ.

• التلغم [تفعل]: خاتون یوزینه
په رده یابمق - بر کشی چالما
اوراغانده ایسک آستندن
نه یله ندروب و آغزن قابلاب
اورامق.

• تَلَفَّمْ فُلَانٌ بِعَمَامَتِهِ: تَلَّمْ بِهَا.

• التلّفون و التلّفون: تیلّفون.
Телефонъ

• غَرَفَهُ التلّفون: سویله شور
ایچون تیلّفون آپاراتی قویولغان
بولمه.

• المخبّرة التلّفونیه: تیلّفون
آر قلی بولغان خبرله شو، سویله شو.

• التلّفیت [تفعیل]: بورمق -
بوکمک - التفات قیلدرمق.

• التلّفیع [تفعیل]: اوروتمک
قابلامق - بر کشی کوب آشامق -
بر آدم محبوبه سن قوچاقلاب
کو کر اگیته قصمق - بر آدمک
بتون باشن آلق باصمق یعنی
بتون صاچی آغارمق - صوباکه
مای صاوتن نه یله ندروب قویبق.

• لَفَعَ الشّیْبُ رَأْسَهُ: شَمَلَهُ.

• لَفَعَ فُلَانٌ: اَکْثَرَ مِنَ الْاِخْلِ.

• التلّفیق [تفعیل]: بر آدم بر اشنی
اسلهر گه تله سه ده اشلی آلمانیچه
قالمق - بر آدم سوزنی بالغان
ایله بویاب ماتورلاب سویلمک -
کولماک و کیممک آبروم کیسه -
کلرن بر بر سینه بالغاب قارا
قارشی قویوب تکمک. (یعنی
بر نیچه کیسه کنی بر بر سینه تگوب
اویوشدروب کولمک حالینه
کیلترمک) - طار قاو مسئله لر نی
بر گه اویوشدروب طوبلامق.

• لَفَّقَ الْخَائِطُ الشّیْتَيْنِ: ضَمَّ
احداهما الی الاخری فخطاهما.

• التَّلَقُّبُ [تفعل]: بر آدم لقب اسم (قوشام آد) ایله اسمله نمک. [لَقَب] ديب سوخندن قوشولغان اسمگه نيه لر، چن اسمنى قوشقانده بالانك حاليته فاراب معنى سيني توغرى كيلترو قارالميدر. اما بوصوغنى قوشولغان «قوشام آد» ده كشى نك ياخشى لغينه ياكه ناچار لغينه دلالت قىلا ترغان اسمنى اويلا ب بلوب قوشالر.

• التَّلَقُّحُ [تفعل]: توه چابودن صوك اوزن اوزى بوكلى توسلى يوروتسه ده بو كسز بولوب چقمق-سوز سويله گانده قوللرنى بو طاب سويله شمك- بر آدم بر آدم اوستينه قىلمه-اغان گناهلر اسناد ايتمك.

• التَّلَقُّسُ [تفعل]: بر آدم نك صارانلق ايله جاني صقلمق. (صاران كشى گه آچه تونارغه توغرى كيلگانده جان بيرگان كى بولادر.)- بر نرسه گه كوخل كيتمك- كوخل بولغانمق، قوصاصى كيلمك.

• التَّلَقُّطُ [تفعل]: تورلى بيردن نرسه لر جيمق- واقلاب آندان بوندان جيوشدرمق، چوبله مك.

• التَّلَقُّعُ [تفعل]: بر آدم سوز- لرن اولچاميجه چامالاميجه [بولامى بوقى، ممكنى نوگلمى ياكه اوزى اشلى الامى اشلى آلمى توشونميجه] سويله شمك، لاف اورمق.

• التَّلْقَاعُ وَالتَّلْقَاعَةُ [ناه ولام كسره، قاف شده ايله]: كوب سويله وچى لاف اورغوچى آدم. «رَجُلٌ تَلْقَاعٌ» و «رَجُلٌ تَلْقَاعَةٌ» ديه لر.

• التَّلْقَاعَةُ [ناه ولام كسره، قاف شده ايله]: تينتاك، جولهر احمق كشى- هر وقت خلقغه يامان لقبلر قوشوب يور وچى آدم- كوب سوزلى كشى. مذكور صفتلرده بولغان خاتونعه ده «تَلْقَاعَةٌ» ديمك بار. «رَجُلٌ تَلْقَاعَةٌ» و «امْرَأَةٌ تَلْقَاعَةٌ» ديه لر.

• التَّلْقَفُ [تفعل]: تيزلك ايله قولغه آلمق، تونمق- طوب اويوننده برسى بهروب بيرگان طوبنى ايكنچى سى تيز تيز قارشو آلمق- بر آدم بر آدم آغزندن سوز آلمق [آنك سوزلرن ايشدوب اوطوب آلمق، حفظ قيلمق]- آغزغه قابوب بوتمق- حوض چيتلرى ايشلوب كيشا- يمك- بر نوه يور وگان وقتده قوللرن چيتكه بوروب باصوب يورومك.

• التَّلْقُلُقُ [تفعل]: سلكونمك- سلكونى ترغان نرسه اورنوندن قوزغالوب سلكونه باشلامق- تيره مك، قانترامق.

• التَّلْقَمُ [تفعل]: بر آشنى تيز تيز قابوب آشامق- بر آدم نك صو ايله طولوب قورصاغى بقردامق.

• التَّلْقَامُ وَالتَّلْقَامَةُ [ناه كسره، لام سكون، قاف سنده سز]: زور زور قابوب آشاوچى كشى. «رَجُلٌ تَلْقَامٌ» و «رَجُلٌ تَلْقَامَةٌ» ديه لر. بعض وقتده: ناه لام كسره لى قاف شده ايله تلفظ ايدلر. «رَجُلٌ تَلْقَامٌ» و «رَجُلٌ تَلْقَامَةٌ» ديه لر.

• التَّلْقَنُ [تفعل]: بر آدم بر آدم نك آغزندن آلمق، سوز و علمنى كشى نك اوز آغزندن ايشونمك (يعنى يازو و كتاب ياكه كشى آر قلى غنه ايشونو توگل)

• التَّلْقَى [تفعل]: بر آدم بر آدمگه ياكه بر نرسه گه بولو قمعق، اوچرامق- اويلا نماغان بر وقتده قاراقارشى كيلوب اوچراشمق- قارشولامق- قارشو باروب كوتوب آلمق- قبول ايتمك- بر آدم معلمك اوز آغزندن سوز و علم آلمق، ايشونمك- خاتون ياكه حيوان بو ككه اوزمق.

• التَّلْقَاءُ [كسره، سم]: بر آدم بر آدمگه ياكه بر نرسه گه بولو غه اوچراشو و كور شو معنى سنده اسم- كورشه و اوچراشا ترغان اورن- بر نرسه نك قارشوسى و بر نرسه نك ياغى و طرفى معنى- لرنده ده كيلدر. «تَلْقَاءٌ» كلمه سى مصدر ده بولادر. مصدر لر هر قابوسى ناه نك فتحه سى ايله تَفْعَالُ و زنده كيلدر. يا لغز شوشى ايكى مصدر «تَلْقَاءٌ» ايله «تَلْقِيَانٌ» كلمه لرى ناه نك كسره سى ايله كيلگان ديلر.]

• تَوَجَّهْ تَلْقَاءَ مَدِينٍ: مدين شهرينه تابا بونالدى، مدين ياغينه كيتدى. «جَلَسَ فُلَانٌ تَلْقَاءَ فُلَانٍ»: فلان كشى، فلان كشى قارشوسته اولطردى.

• فَعَلَ الرَّجُلُ هَذَا الْأَمْرَ مِنْ تَلْقَاءِ نَفْسِهِ: بواشنى اوزينك تله وى

بویچه اشلهدی یعنی هیچ کم
آخار اشله رگه نه تمهدی بیور-
مادی یا که کوچله مادی.

• التَّلْمِیَّةُ [تفعلة]: طاشلامق-
صالمق، قولدن نوشورمک-
بولوقدرمق، اوچرانمق- تلقلین
ایتمک- بر آدمگه بر نرسه طاشلامق-
مق یعنی بیرمک.

• لَقِيَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: أَلْفَاهُ.
• لَقَاهُ الشَّيْءَ: طَرَحَهُ إِلَيْهِ.
• إِنَّكَ تَلْقَى الْقُرْآنَ: لَتَوْنَاهُ
وَتَلْقِنَاهُ.

• وَمَا يَلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ وَمَا
يَعْلَمُهَا وَيُنْبِئُهَا عَلَيْهِمُ.

• التَّلْقِيبُ [تفعیل]: بر آدمگه یا-
خشی یا که یامان قوشام آد قو-
بمق، لَقَبَ اسم قوشمق.

• التَّلْقِیْتُ [تفعیل]: قوشمق، بو-
طاهق.

• التَّلْقِیْحُ [تفعیل]: تجر به ایتمک
- آرندرمق و آرتونک سین
قیلمق- بر اشنک بولماقینه سین
قورمق- خرما آغاچلرن تاپیر
ایتمک (آنا خرما آغاچینک چه-
چه کلرن کیسوب آلوب آنا
خرما آغاچی چه چه کلرینه آرا-
لاشدروب باغلاب قوبمق) -
چن چه چه ک چمما سون ایچون
صغر چه چه گی اولطرتمق، [صو-
خشی معنی ده تطعیم لفظن استعما-
للری کوبراک]

• لَقَّحَ الرَّجُلُ النَّخْلَ: أَبْرَهَا.

• التَّلْقِیْفُ [تفعیل]: بوتمق -
یوندرمق [متلاز]- بر نرسه نی
بر آدمگه نابا آطمق طاشلامق-
آط سورلو کمک

• التَّلْقِیْمُ [تفعیل]: بر آدمک
آغزینه قابدرمق - آشاتمق -
توه یا که باشقه حیوانغه قول ایله
آغزینه قوبوب آشاتمق.

• التَّلْقِیْنُ [تفعیل]: بر آدم بر آد-
مگه نل ایله نه یوتوب [بازو ایله
یا که کشی آرقلی نوگل] بر
نرسه نی اوگرانمک - آخلاتمق،
نوشوندرمک.

• التَّلْقِیُّ [تفعیل]: بر آدم بر اشدن
نارنوب کیچو کمک، اشله ودن
توقتا براق تورمق- بر آدم بر
اشنی اشله موینه عندر و سبب
کورسانمک.

• التَّلْکُدُ [تفعیل]: جووانایمق،
قالونایمق بر آدم تن و کیمیلر-
ینه کر قاطمق، بیک قاطی کر-
له نمک- نرسه لر بر برسینه یا-
بشوب بر بر اوستلی ابولمک -
بر آدم بر آدمنی قوجا قلاب مو-
یونینه صارلمق.

• تَلَّكَ نَاءٌ كَسْرَهُ لَامٌ سَكُونٌ
وَكَافٌ فَتَحَهُ كَهْ مَبْنِي: مفرد مؤ-
تئلرگه مخصوص اسم اشاره .
بونک مقابلنده مفرد مذکرده
«ذَلِكْ» یوریدر.

• التَّلْکِیْکُ [تفعیل]: نغمق، قاطی
لاندرمق- صور غوچ Surguch
ایله بویامق، (حاضرگی کونده
عربلر واقی تویساک میللرنی
مخصوص نه بله ندرمه ده ایله -
ندروب اوستلرینه قول صور-
غوچ یاغوب بیک ماتور بالتر-
وقلی قولغه بوییلر، شول اشنی
«تلسیک» بویالغان نرسه نی
«ملکک» و صور غوچه اوزینه
«لک» دیلر.)

• التَّلْکِیْمُ [تفعیل]: یاماو صالمق،
یامامق- قامرنی نه وه لب کو-
مهچ کبی یاصامق.

• التَّلُّ [فتحه. ن]: بر آدمگه بر
نرسه نی تله میچه بیرگان کبی
قولینه توندرمق، قاطی بیرمک
یا که آخار نابا طاشلامق -
قیوغه باو و آرقان سالوندرمق-
نیاز و نضرع ایتمک- بر آدمنی
بیرگه بقمق یا که قولاق و یا-
خاخی اوستینه یا تورلق رهوشچه
یغوب بیرگه صالمق- بر آدم بر
آدمنی بوزوق و یامان اشلر
اشله و ایله تهمت ایتمک- تیرله-
مک، تهندن تیرچقمق - توه لر-
نی چو کدرمک - بیرگه بقمق،
[متلاز]

• التَّلُّ [فتحه. سم] ج تَلَّالٌ
وَتَلُّوْلٌ وَاتَّلُّ وَأَتَّلُّ: تیکوز
بیر لرگه قاراغانده بر آزغه
قالقو بولغان بیر، قاش تبه-
نهک طاو- مندره و یاصدق. بر
دانسینه «تلسه» دیلر.

• التَّلَّةُ [فتحه]: بر قات یغو- بر
قات قیو- بر قات یاتو یا که
یغلو- یالقاولق.

• التَّلَّةُ [کسره]: حالت- رهوش
وهیئت- نه شه کی اش- بان اوستینه
بر تورلی باطش- یغلو و صو-
غلودن حاصل بولغان اثر.

• بَاتَ فُلَانٌ بَتْلَةً سُوءًا: بِحَالَةٍ
سُوءٍ.

• التَّلَّةُ [فتحه]: خرما چه کلر-
بنک قابغندن یاصالغان صو
صاوتی.

• التَّلِيُّ [حتی و زنده جمع]: بیر-

که بقلغان كشي لر . مفردی
«تَلِيل» كيله در .

• التَّلَلُ [فتحنا. سم] : يووشلك،
بَلَلٌ . بو معنی ده كسر تا ايله
«تَلَّة» ده كيله در .

• التَّلَالُ [سم . سما] والتَّلَالَةُ :
الضَّلَالُ والضَّلَالَةُ . «جاءنا
بالضَّلَالَةَ والتَّلَالَةَ» ديگانلرنده
تلاله لفظي ضلاله گه اتباع .
«هو الضَّلَالُ بِنُ التَّلَالِ» بونده-

ده ايكنچي سي برنجي گه اتباع .
• التَّلَمُّ [فتحنا. سم] ج أَنَلَامُ : يير
اوستونده صوقا وصابان
يرغان بورازنا ياكه هر
بريارق

• التَّلَمُّ [كسره . سم] ج نَالَامُ : خد-
متچي مالاى - كموشچي [آئون
حوش نه بيير لر اشلو چي] يا-
كه كموشچيلرده بولا ترغان
اوزونجه كوروك ، او طلي
كومرگه اورگوچ مبخ - ايگو-
نچي و صوقاچي .

• التَّلَامُّ [كتا . سم] ج تَلَمُّ : ييرده -
گي صوقا وصابان تيمورى
يرغان بول بونده «بورازنا» ديلر .
• التَّلَامُّ [سحا] : بونك اصلى
«تَلَامِيد» و مفردى «تَلْمِيد» در ، كه
ذكر ايدلور .

• التَّلْمُوُّ [تفعل] : بر نرسه اوستينه
يير تىگوزله نوب قابلامق -
اچينه آلوب اشقلامق - بر كشي
صاوتنده بولغان بتون آشي
اوزينه آلمق .

• تَلَمَّ الرَّجُلُ بِمَا فِي الْحَفَنَةِ :
استأثر به .

• تَلَمَّتْ به الأَرْضُ : اسْتَمَلَتْ
ووارته .

• التَّلْمِجُ [تفعل] : زور آش
اولگورگانچه آشعج آنوقلا-
نغان آزغنه تاماق طويدرو-

رلق نرسه [لَمَجَة] آشامق - يا-
لانمق .

• تَلَمَّجَ الرَّجُلُ : أَكَلَ التَّلْمِجَةَ .
• التَّلْمَاحُ [فتحنا . م] : بالتراوق
معنى سنده لَمَح كبي مصدر .

• التَّلْمِخُ [تفعل] : بر آدم نه شه كي
سوز سويله شمك .
• تَلْمَخَ بِكَلَامٍ قَبِيحٍ : آثَى بِهِ .

• التَّلْمِذَةُ [دحرجه كبي] . بر آدم
بر آدمك شاگردى ياكه هنر
وصناعت اوگرانچك مالايي بولمق .
بو صيغنى تفعل بابندن «تَلْمِذٌ»
رهوشنده كيلترو خطا ديگانلر .

«تَلْمِذٌ ، تَلْمِذٌ» دحرج يدحرج
كبي رباعى مجرددن استعمال
تيوش ديلر .

• تَلْمِذُ الْفُلَانِ لِفُلَانٍ : صَارَ تَلْمِذًا لَهُ .

• التَّلْمِزُ (تفعل) : آشغوب يورومك
- بر نرسنى هر ييردن آقتاروب
تيكشروب ازله مك .

• تَلْمَزَ الرَّجُلُ فِي السَّيْرِ : اسْرَع .
• التَّلْمِيسُ (تفعل) : قوللر ايله
قارمالاب قابشانوب توتارغ تلهب
ازله مك بر نرسنى تابارغ تلهب هر
ييردن آقتاروب ازله مك
وايستهمك .

• التَّلْمِصُ [تفعل] : اووالمق .
• تَلْمَصُ : بر اورن اسمى .

• التَّلْمِظُ [تفعل] : آشتك ته من

طاتوب قارامق - بيك آزغنه نرسه
آشامق - آغز اچنده قالغان
آشلرنى تل يوروتوب چيو-
شدرمق - يلان تلن چغارمق
- بر آدم بر آدمنى عيب ايتوب
سويله شمك - بر آدم آشاغان
ياكه اچيكانندن صوك تلن
چغاروب ايرن وآغز چيترلن
يالامق .

• تَلَمَّظَ الرَّجُلُ : تَتَّبَعَ بِلِسَانِهِ
بَقِيَّةَ الطَّعَامِ فِي فَمِهِ .

• التَّلْمِاطُ [تاء ولام كسره ، ميم
شده ايله] : هيچ بر كشي محبتنده
دائم بولمى ترغان كشي يعنى
بر آدمكه محبت ايدده بر آزدن

بيزوب ايكنچي گه محبت ايدده ،
بر آزدن اول كشي دنده بيزوب
اوچنچي گه محبت ايدده وهكذا
فكرى آشوب تورا . بونداين
اير كشي گه «رَجُلٌ تَلْمِاطٌ»
وخانونغه «امراة تلماطة» ديهلر .

«امراة تلماطة» كوب ، سوزلى
ياكشاق خانون معنى سنده ده
كيله در .

• التَّلْمِيعُ [تفعل] : ياشن ياكه
باشقه بر بالتراوقلى نرسه
بالتراب ياقتروب كيتمك --

-- ياقتروب يالتراب
تورمق - بر نرسنى بيك تيرگنه
آلمق - قورصاغى طولوب
بوزاولاووقى ايرشكان حيوانك
چيلونى قارالجم نوسكه كرمك .
• تَلْمِعَ الْبَرْقُ : أَضَاءَ .

• التَّلْمِاعُ [تاء ولام كسره ، ميم
شده ايله] : لَمَع و لَمَعَانُ كبي
مصدر بالتراوق معنى سنده .

• التلمق [تفعل]: زور آش اولگورماس بورون آسغیج آنوقلانغان آزغنه آش ایله طاماق طوبدیرمق - آشك تهن طانوب قارامق.

• التلمك [تفعل]: آزغنه نرسه آشامق یاكه قابوب تهن طا - توب قارامق - توه باخاقلرن سلكتوب چهینهب كوبش كیلتر - مك، كویشه مك - بر آدم سوز سویلهب یاكه آش آشاغانده اییاكلرن سلكوتمك.

• ما تلمك فلان بلماك: ما ذاتی شیبئا.

• التلمل [تفعل]: آغز اچنده قالغان آشلرنی یاكه ایرنلرده یابشقانلرنی تل بور و توب بالانمق.

• التلملم (تفعل): جبولمق - توب توگارهك طوب كبی بولمق.

• التلمود: بهودیلرنك احكام دینهلرن بیان قیلغان معروف بر كتاب **Талмудъ**

• التلمی [تفعل]: بیر قابلامق، پهرده لمك - بیر ایله قابلانوب بیگوزله نمك.

• التلمیج [تفعل]: قوناقغه لمجه آسانمق، (یراق یردن بر آدم ایونه قوناق کیلوب توشه، ایو خوجه سی آنارغه ایت و آش آنوقلی لکن آش پشکانچه کونوب اولطرو آروب آچغوب کیلگن قوناقغه آغریولا، شول حالی سیزوب جومارد کشیلر قوناقغه چای، قهوه، ایكمك، کومهچ، فائق، سوت کبی برار نرسه تقدیم ایدوب زور آش اولگورگانچه قوناقك یاكه

کشی نك اوزینك آچلغن باصد - روب جووانوب تورالر. مونه شول زور آش اولگورگانچه کوخل جووانوب آز بولسه ده آچلقتی باصدروب تورغان نرسه گه لامنك ضمه سی ایله «لمجه» دیه لر. «لمجه» گه مرادف ناغن یك کوب لفظلر بار.

• التلمیج [تفعل]: اشاره قیلمق. **لَمِجَ فُلَانٌ اِلَى كَذَا**: اَشَارَ اِلَيْهِ. التلمید [کسره سم] ج تلامید و تلامده و تلام: علم اوگرانوچی

شاگرد - هنر و صناعت اوگرانور اوچون استایاننده خدمت ایدوب ماناشوچی اوگرانچك مالای - خدمتچی. (بو کلمه نك ناهنده اصل کلمه دنمی توگلمی لگنده اشتباه بولوب اصل کلمه دن بولماقی ترجیح ایدلگان. ذال اور نونده دال سویله شمك وزای سویله شمكده بار. بعضلر «تلماذ» یاكه «تلماز» ده «تلمید» معنی سنده دیگانلر.)

• التلمیظ [تفعل]: بر آدم بر آدمك حقن بر آز بیرمك - بر آز نرسه آسانمق، تهن طا - تونمق.

• لَمْظُ فُلَانٌ فُلَانًا مِنْ حَقِّهِ: اَعْطَاهُ.

• التلمیج [تفعل]: طوغر لغان نرسه سی تورلی توسکه بویامق - بالترانمق.

• التلمیج [تفعل سم]: ج تلامیج: آط اوستونده تورلی توسده بولغان اورنلر. آلا، قولایرلر.

• التلمیم [تفعل]: صاچنی مایلامق. التلته (ناه ولام ضمه. نون شده ایله سم): یوموش و حاجت - بر بیرده بر آز نوقسالوب تورو - حبس.

• التلونه [ناه ضمه، لام ضمه و شده ایله]: تلنه معنی سنکدر. تلونه ده نون شده سز.

• التلوث [تفعل]: بلچراق، قان، نجاست و سائلر لرگه بوبالمق، بلچرانمق - بر آدم بر آدمدن برار نرسه امید ایدوب یانینه کیلمك - صینمق.

• تلوث فلان بقلان: لاذبه.

• تلوث الثوب بالدم: تلطح به.

• التلوح [تفعل]: یاشرن نر - سه آچلمق. ظاهر بولمق.

• تلوح الامر: بان و وضع.

• التلود [ضمنا ن]: بر آدم بر اورنده کتمیچه توروچی بولمق - بر مال آنا بابادن میراث بولوب قالغان یاكه یك ایسکیدن بیر - لی قولده و ملکده بولغان بولمق. بونداین مانعه «تالد» و «تلد» و «تلك» دیه لر.

• تلد الرجل بالمکان: اقام به.

• تلد المال: کان زالدًا.

• التلود [تفعل]: صینمق - اشقلانمق.

• تلوذ فلان بقلان: التجاب.

• التلواذ [فتحه]: خلق بر برسینه آر قالانمق، صینمق.

• التلوص [تفعل]: بو ککاله نمك، بور غالانمق.

• التَّلَوُّطُ [تفعل]: قوم لوط عملن قیلیم.

• تَلَوُّعُ النَّهَارِ: ارتفاعه.

• تَلَوُّعُ الصُّحُفِ: انبساطها، يقال تَلَعْتُ الصُّحُفَ اى انبسطت.

• التَّلْوُلُ [جمع]: بر آرزغنه قلوب ترغان قاش بیرلر - کچکنه طاولر مفردی «تَل» کیله در.

• التَّلْوُلُ [صبو]: باش بیرمی ترغان و کوچنک ایله قولغه ایله شه ترغان حیوان.

• فَرَسٌ تَلْوُلٌ: لا ینقاد لصاحبه الأبطیاء.

• التَّلْوُمُ [تفعل]: بر آدم براشده تو قلوب او یلانوب، فکر لهب تورمق - مناسب بر فکر چقما - سمی دیب کونوب تورمق - کو - چانوب شلته قیلیمق - دواء قیلور ایچون آورونک اوزنن یکشر - مک.

• التَّلْوُنُ [تفعل]: بر نرسه بورو - نعی توسینه باشقه یاخا بر توسکه کریمک - بویاوغه بویالمق - بر نرسنک توسی تورلیچه بولمق، تیز تیز توسی اوزگاروب یاخا دن یاخا توسکه کریمک بر آدم خلق و طبعینده یا که خلق ایله معامله سنده، وعده و سوز - لرنده تورلیچه اوزگاروب تورمق، تورلی ره وشکه کریمک یعنی بر خلق و بر فکرده گنه تورماق.

• تَلْوُنُ الرَّجُلِ: لم یثبت علی خلقی.

• التَّلْوُ [کسره، سم]: بر نرسنک ایبارچنی (هر وقت ایباروب یوری ترغان تابع) - ایشاک بالا سی - اوسوب سوتدن آبرلقاچ

یاخا دن آناسن ایهرگه تلب بوروجی توه بالاسی - بر آرز

اوسکان بهنی - کوز آیلرنده توغان صارق - یوقاری و بیوک. • فُلَانٌ تَلَوَّ الْقَدْرَ: رَفِيعَ الْقَدْرِ.

• التَّلْوُ [فتح، ن]: بر آدم ایشاک بالاسی صانوب آلمق.

• تَلَا الرَّجُلُ تَلْوًا: اشترى تَلْوًا اى وِلْدًا الحمار او البعل.

• التَّلْوَةُ [کسره]: بر باش طولار - غه یاقتلاشقان بهنی و نه که.

• التَّلْوُ [تاء و لام ضمّه و او شده ایله، ن]: بر آدم بر آدمگه ایبا - روب آرتندن کیتیمک آرتندن بارمق - طاش لامق. ایبارمامک [ضد] - بر آدم بر آدمگه یاردم ایتهرگه کیرهک و قسده یاردم ایتمامک، خذلان ایتمک - توه لر نی قووب بیارمک - بر کشتی باشقه لر دن آرتقه قالمق [گویا آلاغه ایبارچن بولمق] - بر آدم بر آدم اوستینه بالغان سویله مک - بر آدم اشنده یا که باشقه برار ییونده بر آدمچه قیلونمق.

• تَلَا فُلَانٌ فُلَانًا تَلْوًا: تَبَعَهُ.

• تَلَا فُلَانٌ عَنِ فُلَانٍ: تَرَكَهُ وَاوَلَمَ بِتَبَعِهِ.

• تَلَا فُلَانٌ فُلَانًا وَ تَلَا فُلَانٌ عَنِ فُلَانٍ: خَذَلَهُ.

• تَلَا فُلَانٌ عَلَى فُلَانٍ: كَذَبَ عَلَيْهِ.

• التَّلْوُ [تاء فتح، لام ضمّه، و او - شده لی]: دائماً کشتی سوزینه ایباروب بوروجی - بیوک و یو - قاری.

• رَجُلٌ تَلْوٌ: لا یزال مُتَبَعًا.

• رَجُلٌ تَلَوَّ الْقَدْرَ: رَفِيعُهُ.

• التَّلَاوَةُ [کتا، ن]: اوقومق.

• تَلَا الرَّجُلُ جُلَّ الْعَتَابِ: قَرَأَهُ.

• التَّلْوَةُ [تفعل]: سراب بالترامق - تیره نمک، سلکونمک.

• تَلْوَةُ السَّرَابِ: بوق.

• التَّلْوِيُّ [تفعل]: بوگولمک - بو ککه له نمک - بورغالانمق - بواو - طر آرسانده یاشن تورلی

یافغه بورغالانوب کیتیمک - بورولمق - یب ایشولمک.

• تَلْوَى: بیک کچکنه کیمه. (هر یافغه بورولا و چایقالا).

• التَّلْوِيَّةُ [تفعل]: بورمق - بوکمک

بر آدم بر آدمک موبون بور - مق یعنی غالب بولمق - بر آدم

بر آدمک اشن چو والتوب چیتونه شدرمک - یب و باو ایشمک.

• لَوُوا رُؤُوسَهُمْ: باشلرن

چیتکه بور دیلر. (ئیتولگان سوزنی ایشونماز ایچون یا که جواب قایتارورغه توغری کیلماسون ایچون).

• لَوَى الرَّجُلُ عُنُقَ فُلَانٍ فِي الْجِدَالِ: غَلَبَ عَلَيْهِ.

• التَّلْوِيْبُ [تفعل]: زعفران یا که بر خوش ایسلی نرسه لر سورتمک، بویامق.

• التَّلْوِيْبُ [تفعل]: بلچراقغه بویامق، بلچرانمق - صونی بوطاب

بولعانیچق قیلیمق - بر نرسنی بر نرسه - گه قوشوب بوطامق - بر آدمی بر

اشدن نوقتا توب توتوق - چو والتوب اشنی شهبلی و بلومسز یا صامق

بور توب طولسون ایچون قوری نرسنی صوغه چیتیمک.

لَوَّثَ الرَّجُلُ ثَوْبَهُ بِالطَّيْنِ: لَطَّخَهُ بِهِ.

لَوَّثَ فُلَانٌ الْمَاءَ: كَدَّرَهُ.

لَوَّثَ الرَّجُلُ الثَّمَرَ: مَرَسَهُ فِي الْمَاءِ.

التَّلْوِيحُ: [تفعیل]: چیتکه بور- مق، کاکرا ایتمک - بر آدمی تو- غری بولدن صابده مق.

التَّلْوِيحُ [تفعیل]: بالترانمق -

باشرن نرسه نی آچمق - بر آدم خلق کورسون ایچون برنر-

سه نی کوناروب بالترانوب

توتمق - بر آدمی اوزاق سفر

یاکه بیک قاطی صوصاو بوزن

قار الانمق، نوسن قارالجم قیلمق

بر آدمی آقلق باصمق صاچ

وصاقللرن آغارتمق - بر آدم

قولی ایله یاکه باشقه برنرسه ایله

ایکنچی آدمگه بر اقدن اشاره

قیلمق - برنرسه نی اوطده قزدرمق -

بالانی اولماسلک قدر آرق

ایله آشانوب توتمق - بر آدم

طایاق، باشماق، قامچی یاکه

باشقه برنرسه کوناروب ایکنچی

کشی نی قینارغه هجوم ایتمک -

قینامق، صوقمق - ائی ایبار تور

ایچون ایکمک ایله آلداب بارمق -

توتون وقورومغه بویامق - اوطده

قزروب تغییر ایتمک.

التَّلْوِيحَاتُ (جمع): زیادات

وَسُرُوحٌ فِي حَاشِيَةِ الْكِتَابِ وَتَعْرِفُ

بِالْحَوَاشِي أَيْضًا.

التَّلْوِيحُ [تفعیل]: آشفه بادم

نشی صالمق - خرمانگ تشن چغا -

روب آنک بیرینه بادام چیکله وک

نشی طوترمق. (بادام мендалъ

چیکله وگینه «لوز» دیلر.)

لَوَّزَ الرَّجُلُ الثَّمَرَ: حَشَاَهُ بِاللَّوْزِ.

التَّلْوِيصُ [تفعیل]: کیسهل

آشامق.

لَوَّصَ الرَّجُلُ: أَكَلَ اللَّوْصَ

أَيَّ الْفَالْوَدِ.

التَّلْوِيصُ [تفعیل]: بویامق - بر

نرسه اوستینه سورتمک، صلامق.

التَّلْوِيصُ [تفعیل]: عذاب قیلمق

بر آدمنک درد ومجبتی شول

آدمی خسته ایتمک.

لَوَّعَ الْحَبُّ فُلَانًا: أَمْرَضَهُ.

التَّلْوِيصُ [تفعیل]: آشفه آطلان

مای وقایماق صالمق.

التَّلْوِيصُ [تفعیل]: لام حرفن

یازمق - بر آدم بر آدمی بیک

قاطی تیرگه مک.

لَوْمٌ الْكَاتِبِ لَأَمًّا: كَتَبَهَا.

التَّلْوِينُ [تفعیل]: بر نرسه نی

بویاو ایله بویاب یاخا نوسکه

کرتمک - نوس بیرمک - بسر

خرمالرغه نوس کروب پشو

اثرلری کورنمک - بر آدمنک

صاچ وصاقلنده آقلق ظاهر بولمق

طکلاو چیلرغه درد ونشاط بیرور

ایچون سوزنی تورلی بابدن

سوبله مک - قوناقلرنک اشتها لرن

آچار ایچون برسی آرنندن

برسی تورلی آش یاکه تورلی

بیمشدر کیلترمک - بر آدم بر

حالدان ایکنچی حالگه کوچوب

تورمق.

التَّلَاهُ [فتحناح]: حیران بولمق،

نی قیلورغه بلمازلک درجه آبد -

رامق - بر آدم بر نرسه نی ایسندن

چغارمق، غافل بولمق، اونوتمق

- تلف وهلاک بولمق.

التَّلَهَبُ [تفعیل]: یالقونلانمق -

بر کشی آچو یاکه آچلق سبیلی

اوط کبی قزومق.

تَلَهَيْتُ النَّارَ: صَارَ لَهَا هَبٌّ.

التَّلَهْجُمُ [تفعیل]: بول آچق

بلنوب تورمق - بول طابطالغان

طافر ایغان بولمق - بر آدم بر اش

وبر نرسه گه سو بوب کوکل

قوبمق - توهنک یاخا قلدی

سلکونمک.

التَّلَهْمُ [تفعیل]: بر نرسه نی

آشامق - کیسمک.

تَلَهَذَمَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: أَكَلَهُ.

تَلَهَذَمَهُ: قَطَعَهُ.

التَّلَهْفُ [تفعیل]: آه واه ایدوب

قایغورمق.

تَلَهَفَ الرَّجُلُ عَلَى كَذَا: حَزِنَ

وَتَحَسَّرَ.

التَّلَهْفُ [تفعیل]: قار توسلی

آق بولمق - بر کشی بیک کوب

وتیره ن سوزلر سوبله شمک.

التَّلَهْوُ [تفعیل]: بر آدم بر اشدن

قورقوب آرتقه چیکونمک.

تَلَهَّلَ الرَّجُلُ عَنْ كَذَا: جَبَنَ

وَنَكَصَ عَنْهُ.

التَّلَهْلُ [تفعیل]: ماتیربا بیک

بوش وسیره ک توغولمق - بر

آدم یاکه حیوان آزماز اولهن

ایسته ب بورومک.

التَّلَهْمُ [تفعیل]: بر نرسه نی بر

بولی قابوب یوطمق.

تَلَهَمَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: ابْتَلَعَهُ بِمَرَّةٍ

وَاحِدَةٍ.

التَّلَهْنُ [تفعیل]: زور آش

اولگورماس بورون بر آز -

غنه آسجج آش ايله آچلقتي باصد -
روب جو ونامق.

تَلَهُّوجُ الرَّجُلُ: تَعَلَّلَ بِاللَّهْنَةِ اى
اللَّمَجَّةِ.

تَلَهُّوجُ [تفعلل]: ايتنك پشرو
ياكه قوورون بيرينه يتخور

مامك - بر نرسهنى تيز تيز توموق
تَلَهُّوجُ الرَّجُلِ اللَّحْمَ: لَمْ يَنْعَمِ

طَبَخَهُ اَوْ شَبَّهُهُ.

تَلَهَّقُ [تفعلل]: بر آدم بر
اشنى ياكه سوز سويله گانده

سوزنى كامل بيرينه يتكوز مامك
بر آدم اوزنده بولماغان جوما -

ردلى كور سامك - تكلف
وتصنع قيلمق - مبالغه قيلمق.

تَلَهَّى [تفعل]: بر آدم بر نرسه -
دن خوشلانوب شونك ايله مشغول

بولمق - بر آدم بر نرسهنى كو -
كلندن چغارمق، غافل بولمق

- بر نرسه باننده جو ونامق،
وقت اونكارمك - اويون كولكو

ايله مشغول بولمق.

تَلَهَّى [تفعلل]: بر آدمى بر نر -
سه ايله ماوقدروب مشغول ايدوب

ايكيجى بر اشدن غافل قيلمق
(اول اشنى كوكلندن چغارتمق)

- جو ونامق.

لَهَا عَنْ كَذَا: سَغَلَّ عَنْهُ.

تَلَهَّى: اويناب وقت اوزدرغج
نرسه - اوينچق - جو وانچق.

تَلَهَّبُ [تفعلل]: اوطنى بالقو -
نالاندرمق - بر آدمى آچولاندى -
روب قزدرمق.

تَلَهَّبُ [تفعلل]: قوناقلرغه
لَمَجَّةِ آشَانَمَقِ. (تلميح قاراخز.)

لَهَّجَ الرَّجُلُ رَجُلٌ ضَبُوقَهُ: أَطْعَمَهُمُ
اللَّهُجَةَ اى اللَّمَجَّةَ.

تَلَهَّيْتُ [تفعلل]: آغز نرسه ايله
با صوب ايزمك - بر آدم بهس

بر آدمنى كوكرا كينه صوغوب
ياكه تور توب اتوب ييارمك -
چيتكه قاقمق - قومق، ايشك تو -
بندن سوروب ييارمك.

تَلَهَّيْتُ [تفعلل]: بر آدمى
مويون توينه يودروق ايله صومق.

تَلَهَّيْتُ [تفعلل]: بر كشى
سوزنى بيك مانورلاب چيمه رلهب

سويله مك ياكه توشلیدن آرتق
سويله شمك.

تَلَهَّيْتُ [تفعلل]: بر آدمى
سوزنى بيك مانورلاب چيمه رلهب

سويله مك ياكه توشلیدن آرتق
سويله شمك.

تَلَهَّيْتُ [تفعلل]: بر آدمى
سوزنى بيك مانورلاب چيمه رلهب

سويله مك ياكه توشلیدن آرتق
سويله شمك.

تَلَهَّيْتُ [تفعلل]: بر آدمى
سوزنى بيك مانورلاب چيمه رلهب

سويله مك ياكه توشلیدن آرتق
سويله شمك.

تَلَهَّيْتُ [تفعلل]: بر آدمى
سوزنى بيك مانورلاب چيمه رلهب

سويله مك ياكه توشلیدن آرتق
سويله شمك.

تَلَهَّيْتُ [تفعلل]: بر آدمى
سوزنى بيك مانورلاب چيمه رلهب

سويله مك ياكه توشلیدن آرتق
سويله شمك.

تَلَهَّيْتُ [تفعلل]: بر آدمى
سوزنى بيك مانورلاب چيمه رلهب

سويله مك ياكه توشلیدن آرتق
سويله شمك.

تَلَهَّيْتُ [تفعلل]: بر آدمى
سوزنى بيك مانورلاب چيمه رلهب

سويله مك ياكه توشلیدن آرتق
سويله شمك.

قالدق ديگان سوز - عقيب معنى
سندده كيلدر.

تَلَيْتُ لى عليه تَلِيَةً من حَتَّى: بَقِيَّةٌ
.

تَلَيْتُ (امير وزنده): اولهن
اوسى ترغان قاطى وقوروي بيرده

اوسكان خرما آغاجى.

تَلَيْتُ [تفعلل]: آرسلان كى
يوراكل ياكه آرسلان كى

طازا وبهادر بولمق.

تَلَيْتُ الرَّجُلُ: صَارَ كَاللَيْتِ.

تَلَيْتُ (امير وزنده): آنا بادن
ميرات بولوب قالغان ياكه كشى

بيك ايسكى زمانده ملك لهنگان
ايسكى مال.

تَلَيْتُ (نابؤلام كسرلى لام
شده ايله) ج تَلَيْتُ: انسان

يومور قاسى - كچككه گنه قابچق -
دفترلر بو قچهسى.

تَلَيْتُ [تفعلل]: بر آدمنى وطازا
بولمق - بهادر يورا كلى بولمق.

تَلَيْتُ الرَّجُلُ: شَبَّعَ.

تَلَيْتُ [تفعلل]: يارمق.

تَلَيْتُ (امير وزنده): رفيع
معنى سندده كيلدر. «سَيِّدٌ تَلَيْعٌ»

ديهلر، «سَيِّدٌ رَفِيعٌ الْقَدْرُ»
ديمك بولادر.

تَلَيْعُ [تفعلل]: احمق لاشمق،
تَلَيْعُ الرَّجُلُ: نَحَمَقُ.

تَلَيْلُ (امير وزنده) ج اَتَلَّةٌ
وَتَلَلٌ وَتَلَائِلٌ: مويون [عنق] -
بيركه يغلغان كشى

تَلَيْلُ (امير وزنده) ج اَتَلَّةٌ
وَتَلَلٌ وَتَلَائِلٌ: مويون [عنق] -
بيركه يغلغان كشى

تَلَيْلُ (امير وزنده) ج اَتَلَّةٌ
وَتَلَلٌ وَتَلَائِلٌ: مويون [عنق] -
بيركه يغلغان كشى

• التَّئِينَ [تفعیل]: یومشارمق - بر آدم بر آدمگه یالونوچ کورسانوب طانیلی تل و یومشاق سوزلر ایله معامله قیلماق - سوز ایله وباخشی معامله ایله قاطی کشی فی یومشاقمق (مت لاز)
 • تَلَيْنَ فُلَانٌ لِفُلَانٍ: تَمَلَقَهُ.
 • التَّئِيْتُ [تفعیل]: بر آدم آرسلان گهی یورا کلی بولماق.
 • كَيْتَ الرَّجُلُ تَلَيْتُ.
 • التَّئِيْتُ [تفعیل]: یابشدنمق، لِيْطَلِبُهُ: الصَّقَبَةُ.
 • التَّئِيْفُ [تفعیل]: باش خرما آغاجی قالونایوب اوسوب لیفلری کوبامک لیف - باصاق - لیقندن باو ایشمک - لیف ایله نهنی اومق - بر آدم بر آدمنک نهنی لیف ایله اشقوب یووندنمق. (لیف: لامنک کسره سی ایله خرما آغا - چی و خرما آغاجینه اوخشاغان آغاجلردن چغانرغان مونچالار.)
 • التَّئِيْقُ [تفعیل]: آشقه آطلان یا که صاری مای صالحمق - قاطی آشقه مای صالحوب یومشاقمق - ادامنی کوب قیلماق.
 • التَّئِيْمِنُ [تفعیل]: قاطی نرسه نی یومشاق قیلماق، یومشاقمق - نیگوز سر نرسه نی نیگوز لهب شومارتوب قولغه توتقاندن جاییلی و یومشاق تویلورلق حالگه کیلترمک - سوزنی کیلوشلی واور - نلی و یومشاق مخاطبلرغه تاثیر ایدر لک قیلوب سویله مک. [گویا طاش کبی قاطی یورا کلی کشی لرنی شول رهوشجه سوز ایله یومشاقمق.]
 • التَّئِيٌّ [غنی و زنده]: کوب آنط

ابتوجی - کوب ماللی بای کشی.
 • الرَّجُلُ التَّئِيٌّ: الكَثِيْرُ المَالِ.

ت - م

• التَّمَاوُرُ [تفاعل]: ماقتانوشمق.
 • تَمَاءَرِ الْقَوْمُ تَمَافَخَرُوا.
 • التَّمَاءُمُ [مساجد و زنده]: بتویلر فردی تَمِيْمَةٌ کیله در. [بتوی کوبراک بالالرغه تاغولغانغه کوره عربلر بالا اوسوب یدی معنی سندن «اماطة تمائم» ایله کنایه قیللر.]
 • التَّمَاوُنُ [تفاعل]: بر نرسه بیک ایسکی زماندن قالغان ایسکی بولماق.
 • التَّمَاءِي [تفاعل]: اوز ایبق - کیخایبک.
 • التَّمَاثُرُ [تفاعل]: بر نرسه اوستند خلق بر بر سی ایله تار تاشمق - بر بر سینه ایاروب قیلوب یا که آطلوب چقمق - چاقماقدن اوط جانعلیری اوچمق، صاچرامق.
 • التَّمَاثِنُ [تفاعل]: قارا قارشی شعر نهیتوشمک.
 • تَمَاتَمَافِي الشَّدِّ: تَعَارَ ضَافِيَه.
 • التَّمَاتَةُ [تفاعل]: یرافلانمق، یراق کیتتمک - بر آدم بر نرسه دن نغافل ایتتمک.
 • تَمَاتَةَ الرَّجُلِ عَنْ كَذَا: تَغَافَلَ عَنْهُ.
 • تَمَاتَتِ الْقَوْمُ: تَبَاعَدُوا.
 • التَّمَاثِلُ [تفاعل]: خسته کشی آرووندن سلامتله نه باشلاب آیاقغه باصمق [یعنی بتونله ی

آورو بتماسه ده حالی اوخغابلا - نوق] ایکی نرسه بر بر سینه اوخشا - مق.
 • تَمَاتَلِ الشَّيْآنُ: تَشَابَهَا.
 • التَّمَاثِيلُ [جمع]: مفردی تمثال کیله در ذکر ایدلور.
 • التَّمَاجِدُ [تفاعل]: ماقتانوشمق - بر کشی ماقتانوب اوز بنگ الو - غلقینه سیلر کیلترمک.
 • التَّمَاجِيْدُ [جمع]: مفردی تمجید ذکر ایدلور.
 • التَّمَاجِعُ [تفاعل]: ایکی کشی بر بر سینه نلرینه نی کیلسه شونی نهیتوشوب اویناشمق.
 • التَّمَاجِنُ [تفاعل]: بر بر سینه تورلی سوز نهیتوشوب تورلی اش قیلوشوب اتشوب تورلو - شوب بر برسن کیمسوتوشوب اویناشمق.
 • التَّمَاْحِكُ [تفاعل]: ایکی کشی بر بر سینه به ایله نشمک.
 • التَّمَاْحِلُ [تفاعل]: یرافلانمق - مکر و حیله قیلوشمق.
 • تَمَاحِلَ الْقَوْمِ: مَاحِلَ بَعْضِهِمْ بَعْضًا.
 • التَّمَاْحِجُ [تفاعل]: قیوغه نو - شور لگان چیله کنی صوطولوب چقسون ایچون آرلی بیرلی سلکتتمک. [سلکتکچ صوغه باطوب طوب طولو چغادر.]
 • التَّمَادِحُ [تفاعل]: خلق بر برسن ماقتاشمق - کوب آشاب حیوا - نلرنک اچلری طولماق.
 • تَمَادِحِ الْقَوْمِ: مَدَحَ كُلِّ مِنْهُمْ الْآخَرَ.
 • التَّمَادِحُ [تفاعل]: بر آدم بر

آدمگه ظلم قيلمق بر آدم بر اشدن
آغرسنمق، درد ایتماک.

• تَمَادَخُ : الرجل عن كذا:
تُثَاقِلُ عَنْهُ.

• التَّمَادُ [تفاعل]: ايكي كشي بر
نرسني ايكي اراده نارتشمق هر
قايروسي اوزينه نارتقمق.

• التَّمَادِي [تفاعل]: بر آدمك
سفرلري اوزايقمق - بر آدم بو-
زوق بولنده، يامان اشلرنده
دائم بولمق - بر آدم بر اشك او-
چينه باروب چقمق، نهيايه سينه
ايرشمك - اوزايماق، صوزلمق.
• تَمَادِي الرَّجُلُ فِي الْأَمْرِ: يَبْلُغُ
فِيهِ الْمَدَى أَى الْعَايَةَ.

• التَّمَادِرُ [تفاعل]: قچقرشمق.

• التَّمَارُ [تفاعل]: مخالفت ايتمك -
ايكي كشي قوچاقلاشوب كورا -
شمك، [بر برسن يغشورغه طر-
شمق]

• التَّمَارُسُ [تفاعل]: صوغشمق -
انلر بهيله نوب بر برسن چينه-
شمك.

• التَّمَارُضُ [تفاعل]: آورو
بولماغان بر كشي اوزن اوزى
آورو كورساتمك - بر آدم اشنده
بولدقسز وضعيف بولمق.

• تَمَارُضُ فُلَانٍ: أَرَى مِنْ نَفْسِهِ
الْمَرَضَ وَلَيْسَ بِهِ.

• التَّمَارُنُ [تفاعل]: تونهك
سوني كيسولمك.

• تَمَارُنْتُ النَّاقَةَ: أَنْقَطَعَ لَبْهَاهَا.

• التَّمَارِيدُ [جمع]: كوگارچن

اويالري، مفردى تماراد كيله در.

• التَّمَارِينُ [جمع]: بر آدمنى ياكه
حيواننى بر اشكه عادتله ندرور
ايچون قيلولانغان اشلر، تمر ينلر.

• التَّمَارِي [تفاعل]: بر آدم بر نر-

سهده شك وشبهه ايتمك - ايكي كشي
بر برسينه سوز بيرميچه طالاشمق،
جدال قيلمق.

• تَمَارِي الرَّجُلُ فِي الْأَمْرِ: سَكَّ
فِيهِ.

• التَّمَارُجُ [تفاعل]: ايكي ياكه

ايكيدن آرتق نرسه لر بر برسينه
قوتولوب بر نرسه توسلى بولوب
كيتمك - خاق بر برسينه كيلوشوب

اويوشوب آرا لاشمق. [يعنى

مزاج وطبيعتلري اوخشا شمق]

• التَّمَارُحُ [تفاعل]: مزاج قيلو-
شمق، اويون سويله شمك - اويئا-
شمق.

• التَّمَارُ [تفاعل]: يراقلانمق.

• تَمَارَ الشَّيْءُ: تَبَاعَدَ.

• التَّمَارِي [تفاعل]: خلق بر بر-
سندن آرتق بولورغه نلهمك -
آرطمق.

• التَّمَارِحُ [تفاعل]: ايكي كشي

قول آلوشمق، قوللر توتوشوب
كورشمك - ايكي كشي بر نرسه گه
كيلوشوب قول بيرشمك، سوز

قويوشمق.

• التَّمَارِسُ [تفاعل]: ايكي نرسه

بر برسينه ياناشا كيلوب بر بر-
سينه اورنمق، تيمك توقنمق - اير
ايله خاتون بر برسينه ياقن كيلمك.

• التَّمَارِسُ [تفاعل]: بر نرسه گه

توتونمق، يابشمق - بر نرسه نك
گه وده سي اوزن اوزى توتارلق
قاطى بولمق يعنى جايلوب طارا -

لوب كيتي ترغان بولمق - بر كشي
بيك قاطى آچولانغان وقتده يامان
سوز ياكه يامان اش اشله ودر

اوزن اوزى توتوب قالا آلمق -
بر كشي ياخشي اشلردن آيرلماو

ده اوزن اوزى توتوب تورمق،
خير وياخشي اشلرده بولمق.

• تَمَاسِكَ الرَّجُلُ بِحَبْلِ اللَّهِ:
اعْتَصَمَ بِهِ.

• التَّمَاسِي [تفاعل]: اوزگاله نمك -
كيسگاله نمك.

• تَمَاسِي الشَّيْءِ: نَقَطَعَ.

• التَّمَاسِي [جمع]: داهيه لر. بونك
مفردى بوق.

• التَّمَاشِقُ [تفاعل]: خلق ايتكه

يابرلوب تورلى ياغندن نارتوب
اوزگالب آشامق - نارتشمق،
نزاع ايتمك.

• التَّمَاشُنُ [تفاعل]: بيك يامان

سوزلر ايله سوگشمك [شوشى
معنى دن كنايه قيلول «تَمَاشُنَا
جِلْدَ الظَّرْبَانِ» دييه لر. صاصى

كوزان تير بسن نارتشديلر يعنى
شونك كبي صاصى چغاروب
سوگشديلر.]

• التَّمَاشِي [تفاعل]: بر نيچه كشي

برگه جبولوب جهيهو بول
يورومك.

• التَّمَاشَا: اسم لما يَتَفَرَّجُ عَلَيْهِ.

• التَّمَاصِعُ [تفاعل]: صوغشده

چيخولماسكه طرشوب قارشو
تورمق - قارقارشي بهرلشمك.

• التَّمَاضُ [تفاعل]: نزاع ايتمك -
طالاشمق بهيله نشمك.

• التَّمَاطُرُ [تفاعل]: بولوط تو-

روب توروب ياورمق.
• التَّمَاظُ [تفاعل]: خلق طالاشمق
يهيله نشمك - تشر ايله تشرله شمك،
چينه شمك.

• التَّمَاقُتُ [تفاعل]: خلق بر برسن

دشمان كورشمك - بيك قاطى
اوبكه له شمك.

• التَّمَاقُلُ [تفاعل]: ایکی کشی بر برسَن صوغه چومرشمق - چومر مق.
 • التَّمَاكُرُ [تفاعل]: خلق بر برسینه مکر و حیلہ قیلوب آلداسمق.
 • التَّمَاكُسُ [تفاعل]: ایکی کشی صانو آوده صاران لق قیلوشمق یعنی آلوجی آقچهنی، صاتوجی طاوارنی قصارغه طرشمق.
 • التَّمَالُؤُ [تفاعل]: خلق بر نرسه گه جیولشمق - بر اشده بر برسینه یاردم ایدشمک.
 • تَمَالًا الْقَوْمُ عَلٰی كَذَا: اجتمعوا علیه.
 • التَّمَالِغُ [تفاعل]: بر احمق آدم ادبسن اویون کولکو سوزلر - و یبله خلق ایتدوب کولوشمک.
 • التَّمَالِكُ [تفاعل]: کشی اوزن اوزی تونا آلمق یعنی آچولانسه ده یا که آبدراغان وقتی بولسه ده یا که زور بلا و قضاء ایشکا - نده ده نیوشسنز اش و تیوش سنز سوزدن صافلانا آلمق - قویما اوزن اوزی تونمق، تره ک ایله تره ب قویبارغه حاجت بولماق.
 • التَّمَامُ [مثلث التاء] و التَّمَامَةُ [تاء فتحه و کسره ایله]: بر نر - سینگ کیسه کلری نیوشلی ره - شیچه طولمق، توگبالهنمک معنی سنده مصدر لر، تم، تم ضرب بابدن استعمال ایدوله در.
 • تَمَّ الشَّيْءُ تَمًّا وَ تَمَّامًا وَ تَمَامَةً: كَمَلَتْ أَجْزَاؤَهُ.
 • تَمَامُ الشَّيْءِ: بر نرسه نی توگالده ندره و کامل قیلا ترغان کیسه کلری، تمه سی - نرسه ننگ کماله ایشوی.

• لَيْلَةُ التَّمَامِ: ایك اوزون قشقی کیح. ایك اوزون قشقی کیچکه «لَيْلُ التَّمَامِ» و توصیف ایله «لَيْلُ تَمَامٍ» و نسبت ایله «لَيْلُ تَمَامِي» دیماکلری بار. و علی قول «لَيْلُ التَّمَامِ» کیچ ایله کوندز نیگوز بولغان کیچهر لر گه نهیتوله در.
 • بَدْرُ تَمَامٍ وَ بَدْرُ تَمَامٍ: کامل طولغان آی. (برنجی سی توصیف ایکنچی اضافه ایدله در.)
 • لَيْلَةُ تَمَامِ الْقَمَرِ: کامل طولغان آی کیچه سی.
 • وَ لَدَيْهَا مَهْ لِتَمَامٍ: بالانی آناسی آباق، قول، کوز، قاش، باش و سائر اعضا سی کامل بولغان حالده توغدردی.
 • التَّمَامَةُ لِذَوِي الْأَعْمَامِ: یا که حیوان اعضا سی کامل بولوب یتماگان بالاسن توشوردی.
 • التَّمَامَةُ: بولفظ دخی تمام کبی مصدر و اسم بولوبده «تمام الشیء» معنی سنده کیله در.
 • التَّمَامَةُ [تاء ضمعی]: قالدق نرسه، بَقْبَةُ الشَّيْءِ.
 • التَّمَانُوعُ [تفاعل]: بر اشکه قاغلودن صافلانوشمق، طیلوشمق - اوزینگ صاقچی لرینه آرقالانوب صاقلی بولمق، آخار ایر شوب بولماق - بر اشدن بر برسَن منع ایدشمک.
 • تَمَانِعُ الرِّجَالِ: منع احدهما الآخر.
 • التَّمَانِي [تفاعل]: مخارجة حسابی بو بیچه معامله قیلمق. [مخارجة] لفظی قاموس ترجمه سی اوقیانوسده

تفصیل ایدلگان. شونده مراجعت قیلسه کز بیک کوب فائده تابا - (رسز)
 • التَّمَاوُتُ [تفاعل]: اولگان بولوب یاطمق، اولمه گان کشی اوزن اوزی اولگان کبی کورسانمک - ضعیفک کورسانمک. • نَصْرُ بُوْهٍ فَتَمَاوَتْ: اری انه میت و کس بیت
 • التَّمَاوِقُ [تفاعل]: احمق بو - لماغان کشی احمق بولوب کور - رنمک - آخلاماش بلماش بولمق.
 • التَّمَاهُكُ [تفاعل]: طالاشمق، به یله نشمک.
 • التَّمَايُحُ [تفاعل]: ایسروک کشی آرلی بیرلی چایقالوب یورومک - آغاچ بو طاقلری جیل ایله سلکونمک - بانطابوب آو - شوب توشمک.
 • التَّمَايِدُ [تفاعل]: تره ب تیره - نوب، آرلی بیرلی چایقالمق - قاترامق.
 • التَّمَايِرُ [تفاعل]: خلق آراسی بوزولمق، بوزولوشمق.
 • التَّمَايِرُ [تفاعل]: خلق آیرلشوب طارالمق - خلق بر برسی ایله بر اشده اوزوشمق - خلق طائفه طائفه بولمق.
 • التَّمَايِطُ [تفاعل]: یراقلانق - خلق آراسی بوزولمق، بوزولوشمق. • تَمَايِطُ الْقَوْمِ: فَسَدَ مَا بَيْنَهُمْ. • تَمَايِطُ فُلَانٍ: تَبَاعَدَ.
 • التَّمَايِلُ [تفاعل]: خلق آراسنده حاکم و سلطانلری بولماغانلق سببلی خلق ایسته گانلر نچه بر برسینه ظلم ایدشمک - بر برسی ایله فتنه

و صوغش قياوشمق - بر نرسه چىتىكە آوشمق، يانطايىق - تو- غرى نرسه آزغنه بوگوله تو- شمك - آط اوستىدن ايبار، اخغرچاق، يابو، وسائىرلر شووب چىتىكە توشمك - ايسرك كشى آوا تىلە يورومك - بر آدم كىرلەنوب تىختر ايله يورومك.

• التَّمَايُنُ [تفاعل]: خلق بر برسینه ياغان سويلەشمك بالغانلاشمق - بر آدمنىڭ بر آدمگە دوستلغى آلداولى بولمق (بونداين آدمگە «تَمَايُنُ الْوُدِّ» دىيەلر) - بر آدم بىك بالغانچى بولمق.

• التَّمَيُّ [تفعل]: كون صاوتنىڭ كونلرى تارنلوب اوزايوب صاوت كىشايىك - چىلەك زو- رايىق - خلق آراسىدە قىتەيلىمك.

• تَمَّاءُ الشَّرِّ بَيْنَ الْقَوْمِ : فُشًا.

• التَّمَنُّةُ (تفعلة): بر آدم بر اشى آشوقمىچە هر ياغن قاراب او- بلاق، فكر يورونمك - بر آدمگە بر اشى بىلدەرمك، آخلا- نمق - آنوقلامق، حاضر قىلمق.

• مَانَ الرَّجُلِ الشَّيْءُ : هَيْبَاهُ.

• التَّمَتُّ [تفعل]: صوزولمق - اوزايىق - بر آدم باشن كوناروب كوكران كىيىروب اوزون بوى كورساتوب تىختر ايله يورومك - كىرەك قدر كىسوب آلور ايچون يب و باونى صو- زوب قارامق. (بونىڭ كوب وقىدە ايكنچى تاسن ياغە آلو- شدروب «تَمَّتْ» استعمال ايتەلر.)

• تَمَّتِ الشَّيْءُ : تَمَّتْ اى اَمَّتْ.

• تَمَّتِ الرَّجُلُ : تَمَطَّى.

• التَّمَتُّ [تفعل]: يب ايله قىودن

صو چىغارو چىنىڭ قوللرى ئەيلە- نىگان نوسلى توله ر آياقلرن آلوب يورومك.

• التَّمَتُّ [تفعل]: بر نرسەنىڭ ايگولەن كورمك، اوزاق زمان قائىدەلەنوب تورمق - بر آدم مالىنىڭ راختن كوروب قائىدە- لەنوب تركلك ايتمك - چىچ ايله عمرەنى ايكى سن بر سغردە قىلمق - بر نرسەنىڭ قائىدەسن كورمك.

• التَّمَتُّ [سم]: بر آدمنىڭ حج آيلرنىدە مەكەگە باروب عمرە قىلغاج شولوق بىل حج قىلووى.

• التَّمَتُّ [تفعل]: آز آز شراب اورطلامق، يوتمق.

• تَمَّتْ الرَّجُلُ الشَّرَابَ : تَجَرَعَهُ.

• التَّمَمَّةُ [دحر جە كىبى]: بر كشى تلى توتلوغوب تاء ياكە ميم حر- فلرن تىكرارلى ياكە باسقىمە چەتلى چووالانرغان بولمق - كشىگە آخىلانمىچە بىك آشو - غوب لبر لبر لبر سويلەمك.

• التَّمَامُ [فتحه]: سويلەگەندە تلى تونلوغانرغان ياكە تاء ويم حر فلرنىدە چووالانرغان كشى - كشىگە آخىلانمىچە لبر لبر سويلەوچى كشى. بونداي خا- تونقە «تَمَامَةٌ» دىلر.

• التَّمَمُ [هدىدوز نندە]: سمانى دىدكلىرى آغاچ.

• التَّمَانُ (كسره): التَّمِينُ،

• التَّمِنَةُ [تفعل]: كشى اوزندە بولماغان نرسەلر ايله ماقتالونى سويىمك - ماقتانوب لاق اورمق احمق و حيران بولمق - بر اشىدە چىكەن طش اشلەمك - اشسزو بوز و قلى بولندە بولمق.

• التَّمَتُّ [تفعل]: اوزايىق - صو- زلمق - بر كشى باشن كوناروب كوكران كىيىروب تىختر ايله يورومك - جايە باون اوزايوب بىك نىق تارتمق.

• التَّمَتُّ [تفعل]: چىكەرنىكە يومورقا سالور ايچون بىرگە قوبىروغن باطرمق.

• التَّمَتُّ [تفعل]: قائىدەلەندىرمك اللە تعالى بر آدمگە بر نرسەنىڭ قائىدەلرن بىرمك - بر آدمگە اوزون عمر بىرمك - قائىدەلە- نور ايچون قالدروب تورمق - اوزايىق - بر آدم خاتونن طلاق ايدوب شول طلاق ايدىلگان خاتونقە بعض نرسەلر بىرمك - بر نرسە بر آدمنى قائىدەلەندىروب آرزاق زمانغەچە قالمق.

• تَمَّتِ اللَّهُ فَلَانًا : أَبْقَاهُ - عَمْرَهُ.

• تَمَّتِ الرَّجُلُ الشَّيْءُ : طَوَّلَهُ.

• طَلَّقَ امْرَأَةً فَمَتَّعَ بِوَلِيدَةٍ : أَعْطَاهَا أُمَّةً.

• التَّمِينُ [تفعل]: چادر قازقلرن قاغوب باولرن بىك ياخشى تارتمق، تورلى باقغە صوزمق - اوزوشورغە تىلەگان كشىگە سىن فلان بىرگە قدر بار، مین آندىن صوڭ سىنى يتوب اوزا- رمن دىمك - باغلامق - چادر قازقلى بر طماسون ايچون مخصوص يامولر سالمق - آشقە ابازىر [آشقە تەم بىرە ترغان نرسەلر] سالمق - نغتمق.

• التَّمِينُ [سم] والتَّمَانُ [كسره] ج تَمَاتِينُ : چادر باوى.

• التَّمَتُّ [تفعل]: بىرسوزنى آخلا- توب توشوندىروب سويلەمك -

تورلی اش اشلەمک - هیچ نرسە
 اوبلامی ترغان لایالی بولمق.
 التَّمَجِجُ [تفعیل]: اوزوم سائز
 ر-مشلر یشوب یتیمک، ئەملى لەنمک.
 بر آدم بر آدمدن عیب تابارغە
 عیبلى ایتەرگە تەلب یورومک.
 التَّمَجِجُ [تفعیل]: الوغلامق
 الوغلق صفتلری ایله ماقتامق -
 مَجِد و شرف اسناد ایتیمک - ھدیە
 وبولەکنى كوب قیلیمق - بر آدمگە
 بر نرسەنى كوب ایتوب بیرمک
 - بر اش یاكە بر سوزنى كوب
 ایتیمک .
 التَّمَجِجُ [تفعیل، سم] ج تَمَاجِجُ:
 اللہ تعالی گە بولغان حمد و ثناء،
 التَّمَجِجُ [تفعیل]: بر آدمنى
 مجوس دیننە کرتیمک، مجوسی
 یاصامق.
 التَّمَجِجُ [تفعیل]: بر آدم
 یومشاق گەودەلى اوزون بویلى
 بولمق.
 التَّمَجِجُ [تفعیل]: سوت ایله
 جیلگان قورو خرما آساتمق،
 مَجِعُ فُلَانٌ ضِيفَةٌ: اطعمه المَجِيعُ.
 التَّمَجِجُ [تفعیل]: سوزمق -
 اوزایتیمق - ماجن یاصامق.
 التَّمَحِصُ [تفعیل]: آچلمق - پەردە
 کوتارلمک - قاراڭغولق بتوب
 یاقتریمق.
 التَّمَحِصُ [تفعیل]: طارالوب
 طوزوب بتمک - باطل بولمق،
 تَمَحِقُ الشَّيْءَ: بطل واضمحل.
 التَّمَحِكُ [تفعیل]: سوزبیرمیچە
 تارتشمق، طالاشمق.
 التَّمَحِلُ [تفعیل]: بر آدم بر
 نرسەنى حیلە ایله آلورغە تەلمک -

ایله یاكە قلمی ایله یازوب بر
 واقعەنى (كوز آلدینە مَجِسم حالده
 کیلترگان کبی) آچق آڭلاناتمق
 - مثال ایدوب توتمق - جزأً
 قیلیمق، عقاب ایتیمک - اولتر -
 گاندن صوڭ قولاق و بورون
 کبی آرتق بیرلرن کیسکالەب
 یەمسز لەمک - بر اشنى ایکچی بر
 اش رهوشندە اشلەمک.
 التَّمَجِجُ [تفعیل]: صوکی صیق
 نرسە سیولوب صاچلوب کیتیمک
 - چەرەمک.
 التَّمَجِجُ [تفعیل]: ماقتانمق -
 الوغلامق، زورلانمق.
 تَمَجِجُ الرَّجُلُ: تَكْبِرُ.
 التَّمَجِدُ [تفعیل]: الوغلامق -
 مَجِد و شرف ایاسی بولمق.
 التَّمَجِجُ [تفعیل]: بر آدم مجو -
 سى لردن بولمق - مجوسی دیننە
 کرمک.
 التَّمَجِعُ (تفعیل): خرما آشاب
 آنڭ اوستینە سوت اچمک - یاكە
 آرالاشدروب بر خرما قابوب
 وبر سوت اورطلاب آشامق.
 تَمَجِعُ الرَّجُلُ: أَكَلَ التَّمْرَ
 وَ شَرِبَ عَلَيْهِ اللَّبَنَ.
 التَّمَجِلُ [تفعیل]: بر آدمڭ باشى
 یارانوب ارین وقان ایله طولمق
 - کوب خدمت یاكە جابسر
 نرسەلر توتوب قول قابارمق،
 التَّمَجِجُ [تفعیل]: سیموزلك
 ایله بلقداپ تورمق - تترەب
 قاتراب تورمق.
 تَمَجِجُ الْكُفْلَ: اَرْتِجُ.
 التَّمَجِنُ [تفعیل]: هیچ اویالمیچە
 تارتونمیچە تورلی سوز سویلەب

سوز آراسندە مَثَل لَر کیلترمک
 یاكە مثاللر کیلتروب بیان
 قیلیمق - بر سوزنى مَثَل
 ایدوب توتمق - بر کشى بر بر
 آردلی ماتور شعرلر او قومق -
 بر آدم بر نرسەنڭ شکل و -
 صورتن یاكە پیلانن اویلاب
 باشى ایله اشلەب قارامق - تصور
 قیلیمق - بر آدم مَثَل مقامندە بر
 شعر او قومق - بر اشنى مثال
 ایدوب توتمق - بر نرسە شکل
 و صورتکە کرمک - متشکل
 بولمق - قصاص آلمق - بر آدم
 قارشوسندە آیاق اوستکە با -
 صوب تورمق - بر آدمڭ قار -
 شوسینە کیلمک - بر نرسە بر
 نرسەنڭ مثالندە بولمق یعنی
 آخار تمام اوخشامق.
 التَّمَثَالُ [فتحە]: تمثیل ایله بر
 معنی دە مصدر، بر نرسەنى بر
 نرسەگە اوخشاتمق.
 مَثَلُ الرَّجُلِ الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ
 تَمَثِلاً وَ تَمَثَالاً: جَعَلَهُ مِثْلَهُ.
 التَّمَثَالُ [کسرە] ج تَمَثَائِلُ: جانلی
 یاكە جانسز بر نرسەگە اوخشانوب
 یاصالغان مثال، مودەل. (صورة
 لفظی ایله علی قول بر معنی دە
 و علی قول صورة لفظندن خاص)
 التَّمَثِيلُ [تفعیل]: بر سوز یاكە
 بر قصە سویلەمک - مقصودنى
 آڭلایمق، توشوندیرمک - مثال
 ومثل لَر کیلتروب بیان قیلیمق
 - بر نرسەنى ایکچی بر نرسەگە
 اوخشانوب آنڭ شکل و صورتندە
 یاصامق - اوخشاتمق - بر آدم
 بر نرسەنڭ تمثالن مودەلن اشلە -
 مک یاكە قلم ایله رسمن تصویر
 ایتیمک - بر آدم بر آدمگە تلی

- بر نرسهنی قولغه کر نارا ایچون
تورلی مکر وحمله یوللرینه
کرمک - بر آدم بر آدمگه حقارن
مشقت ایله ره نوجوتوب اداء قیلیمق
- آغرلق و چیتونلک یاصامق -
کوش آقچه لرنی (قاپولری
یاخشی وقاپولری ناچار بولغان
آبرور ایچون) صایلامق.
• **تَمَحَّلُ الرَّجُلُ الدَّرَاهِمَ** :
انتقدها.
• **التَّمَحُّحُ** [تفعیل] : قووانمق،
سادلانمق -- بو کلی خاتونک
بالا نوغدرور وقتی ایرشمک،
• **تَمَحَّحَ الرَّجُلُ** : تبجیح.
• **التَّمَحَّى** [تفعیل] : بر عییلی کشی
غفو ایدونی ایسته مک، حلاللق
صورامق،
• **تَمَحَّى الرَّجُلُ مِنَ الْقَوْمِ** : طَلَبَ
مَنَهُمْ أَنْ يَمَحُوا عَنْهُ.
• **التَّمَحِّيَّةُ** [تفعلة] : جو یوب بترمک،
محو ایتمک.
• **التَّمَحِيصُ** [تفعیل] : تجربه
ایدوب صناپ قارامق - امتحان
قیلمق - کیمونمک - آرولامق
- بر نرسهنی بر نرسدن آرو -
نדרمق - پاکلامق - ایتنی سگور -
رلردن آرولامق - بر آدم
اوستندن دشمان قومق، دفع
ایتمک.
• **التَّمَحِيضُ** [تفعیل] : جایه بیی نك
تیکوز سز بیرلرن توزاتور
ایچون بارماق لر یورونمک،
• **التَّمَحِيقُ** [تفعیل] : بوزمق،
بیمرمک - توبندن طامرنندن
بترمک - محیق یاصامق،
• **التَّمَحِيلُ** [تفعیل] : کوچایتمک،
قوتلمه مک -- سوتنی مخصوص
- کاسه گه صالمق - اوزایتمق.
• **التَّمَحِينُ** [تفعیل] : تیرینی تارتوب
صوزوب کیمیا تمک - یومشاتمق.
• **التَّمَحِجُ** (تفعیل) : سلکونتمک -
صونی چایقامق - قیوغه
توشور لگان چیلک صوغه
چوموب طوب طولی صو چغا -
رسون ایچون آری برلی
سلکتک یا که برقات تارتوب
بر آز کوناروب یا گادن نو -
شوروب بیارمک. (بولای
ایکانده ده چیلک تونله ی باطوب
کیتده طولی چغادر.)
• **تَمَحَّجَ الْمَسْتَقِي الدَّلْوُ وَتَمَحَّجَ**
بِالدَّلْوِ : حَضَّضَهَا.
• **التَّمَحُّجُ** [تفعیل] : سوبا کدن
جیلوک چغارمق - سوبا کدن
جیلوگن آشامق،
• **التَّمَحْرُ** [تفعیل] : بیک نلب
قارشو آلمق،
• **التَّمَحْسُ** [تفعیل] : بر کشی تیک
تورماس بولمق هر وقت
قیملدامق، تیرنمک،
• **التَّمَحْسُ** [تفعیل] : التَّمَحْسُ.
• **تَمَحَّسَ الرَّجُلُ** : تَمَحَّسَ.
• **التَّمَحُّسُ** [تفعیل] : گو بوده سوت
چایقالمق - سوت چایقالوب مایی
جیوب آلونچاق صاف سوت یعنی
مایسز قایماق سز قالمق - بالا آناسی
قارنده تیره نمک - بولو ط باغمور
باغاره آنوقلانمق - بو کلی خا -
تون وجواننی طولغاق تونمق -
حیوان بو ککه اوزمق، قور -
صاقلی بولمق - کیچ ناچار طاك
ایله آچلمق (یعنی کیچ کیدوب
آنک آرشدن خلق ایچون
مخسز بولغان بر طاك توغمق)
- دهر وزمان خلق آراسینه
- فتنه تارتیق - بر آدم باشینه
اولوم کونی کیلمک،
• **التَّمَحَّظُ** [تفعیل] : بورون
سگورمک - آوا تیله یا که
سورلکوب یغلوب یغلوب
بورومک،
• **التَّمَخْلَعُ** (تفعیل) : کیملرنی
چیشوب یالانچاق بورومک،
• **التَّمَخِّي** [تفعیل] : اعتذار ایتمک -
بر آدم بر اشنی اشلودن اوزن
اوزی پاک و آرو تونمق،
اشلونی گناه وعیب صاناب
صافلانمق - سوبا کدن جیلوگن
چغاروب جیلوک آشامق،
(صوگهی معنی ایله تمخی اصلده
تمخج بولوب ایکنچی خاء یاء
غه آلوشدر لغان)
• **التَّمَخِيَّةُ** [تفعلة] : بیراقلانمق -
بر آدمنی بر اشدن چیتکه قاقمق،
• **التَّمَخِيضُ** [تفعیل] : سوبا کدن
جیلوک چغارمق - جیلوک آشامق،
• **التَّمَخِيضُ** [تفعیل] : بو کلی
خاتوننی بالانابار وقتی یاقتلاشوب
طولغاق تونمق، خاتون طولغا -
قلامق - سوتدن مای آطلامق
- آرولاب صافلاب آلمق،
• **مَخَصَّتُ الْحَامِلُ** : دَنَا وَوَلَدُهَا
وَضَرِبُهَا الطَّلُقُ.
• **التَّمَخِيضُ** [تفعیل] : بوروننی
آرچومق، سگورتمک - بورون
سورتمک،
• **التَّمَخِينُ** [تفعیل] : طابطاب طا -
قراپتمق، تیکوزلمه مک،
• **التَّمَدِحُ** [تفعیل] : ماقتامق -
کشی اوزن اوزی ماقتامق
کشی اوزن اوزی ماقتاولی
ایتره گه کوچانمک - بر کشی

- اورن خلقدن ماقنولرن صو-
رامق - كيكابمك.
- التمدح [تفعل]: زورلانمق
بورون كونارمك، كبرله نمك
- بورغالانوب چايقالوب بور-
ومك - بوككه له نمك - توله ر
سيموروب گه وده لري طولمق.
- التمدد [تفعل]: صورلمق - بر
كشي باشن كوناروب كو كرا-
گن كيوروب طوب طوري
اوزابوب يورومك - اوزابمق
- خلق برنوسه ني اوز آرالرنده
نار تشمق.
- التمدر [تفعل]: بلچرانمق -
بو يالمق.
- التمدرع [تفعل]: صوغش
كيمي، نيمور كولمهك [درع]
كيمك.
- التمدل [تفعل] باولق ايله [مندبل]
سورتونمك.
- التمدل بالمندبل: تمسح.
- التمدن [تفعل]: شهر خلقي
قيلونغان كبي قيلونمق - بر كشي
اوزينك طور موشنده كوچمه-
لكدن يراق بولمق - كوچمه
خلقه مناسب حاللردن آرو بو-
لمق.
- التمده [تفعل]: ماقنالمق - ماقنا-
لوني سويمك.
- التمدهن [تفعل]: ماي صواتي
آحق.
- التمدهن الرجل: اخد المدهن.
- التمدين [تفعل]: مال ونعمت
اچنده راحت طور موشده باشامك.
- التمدين الرجل: ناعم.
- التمديح [تفعل]: بيك قاطي
ماقنالمق.
- التمديد [تفعل]: تارتوب او-
زايتمق، صورمق.
- التمدير [تفعل]: بالحق ايله
صلامق - استنجاء ايجون طاش
وبالحق تونمق.
- التمديش [تفعل]: بيرمك.
- التمدين [تفعل]: شهر توزومك.
- التمدج [تفعل]: كيكابمك.
زورابمق - صوات طولمق - اوروي-
لمك - قاون پشمك.
- تمدح الشيء: انفع.
- تمدح البطيخ: نضج.
- التمدح [تفعل]: ايممك - كوب
اچوب قورصاق و بيللر طولوب
اورولمك.
- تمدح الرجل الشيء: امتصه.
- تمدحت خاصرته: انتفتخر بها.
- التمدح [تفعل]: بال ايممك -
بلان كبي بوككه له نوب يورومك.
- التمدر [تفعل]: تورلي ياقفه
صاچلوب طارالوب بتمك - خلقي
جيوندن طارالشفق.
- التمدع [تفعل]: براچمكني
آز آز اچمك.
- التمدقر [تفعل]: صوبوزولمق
نوسي ونهي اوزگارمك.
- التمدهب [تفعل]: برمدهب
تونمق.
- التمدية [تفعل]: آطى قرغه
اوطلازغه ييارمك.
- التمديح [تفعل]: كيكابتمك.
- تمدح الرجل الشيء: وسعه.
- التمدير [تفعل]: طارانمق.
- التمر [فتح]: ن: بر آدم بر
آدمگه خرما آسانمق.
- التمر [فتح]: سم: تمام پشوب
ييتكاچ آغاچ باشنده قاطقان
قوروغان و هر بيرده بازارلرده نا-
بولا ترغان معروف خرما، [در-
جانن بلور ايجون بسر قاراغز]
بر دانه خرماغه «نمرة» ديهلر. جمعي
«تمرات» و «تمور» و «تمران»
كيلدر. نمره خير من جرادة.
بر دانه خرما، بر دانه چيكرتكه دن
آرتقراق. [حج باكه ٤٠٠ گه احرام
باغلاغان آدم بر چيكرتكه او-
لترسه و شونك جزاء سي اولاروق
بر دانه خرما صدقه قيلسه آرتقي
ايله اونه گان بولادر.]
- التمرى [فتح]: خرمارلى كوب
بولغان باكه خرما صانوجي باكه
خرما آشارغه سوبه ترغان كشي.
بونداين كشي گه «نامر» و «تمور»
و «نمار» ديهده نيهلر.
- التمار [شداد وزنده]: خرما
صانوجي.
- التمرة [فتح]: قاهچي اوچو-
نداغي توبون.
- التمر الهندي: هندستاندن
چغا ترغان برنوع ييمش، اچ
بوشانور ايجون چاي كبي
اچيله در. тамариндъ
- التمرة [تاء فتح]: ميم كسره،
راه فتحه ايله]: خرما كبي نه ملي
ياكه آرو وپاك معني سيني
آكلانادر.

• التمره [ضمه]: خنان اورنوبينه ياقن تيري كيه گي.
 • التمره [ناهضمه، ميم شده ايله]: خرما چيچغي، هر وقت خرما آغا- چلري آراسنده بولوب خرما آشيدر، بوخا مصغر صيغهي ايله «نميره» ديمكده بار.
 • التمرؤ [تفعل]: مروتسز كشي كوچانوب مروت كورسانمك- بر آدم بر آدمدن مروت قيلما- فن صورامق- مروتسز ديب عيب ايتمك مروئلي بولمق.
 • التمرؤة [تفعلة]: بر آدم بر آدمنك آشاغانن اچكانن كوروب «هينبا مريئا» ديمك.
 • التمراحة [كسره]: بيك دردلي، نساظلي كشي.
 • التمرخ [تفعل]: ماي سورتو- نمك، مايلانمق.
 • التمرؤ [تفعل]: عصيان و طغيان ايتمك- تپوشلي چيكدن اوزوب بوزوقلق اشلهمك- هيچ بر وعظ و نصيحت قبول قيلماي ترغان اوصال بولمق- بر كشي خلفه بورون كونارمك، كبر له نمك- بر نرسه عادتده بولا ترغاندن زور بولمق- بر بكت اوزاق زمان صاقالسز «امرد» حالده توروب صاقال چقمق- ماردون قلعه سينه بارمق.
 • التمراد [كسره]: تمر يد كبي مصدر، ذكر ايدلور.
 • التمراد [كسره] ج. تماريد: كوگارچن اوياسي- كو- گارچن اوياسنده يومورفاصالا ترغان ييري.

• التمرز [ناهضمه، ميم شده، راء كسره ايله]: قصقه بويلى كشي. ميم شده سزده كيلمك بار. «رجل تمرز» ديبه لر «رجل قصير» ديمك بولادر.
 • التمرس [تفعل]: بر آدم بر اش ايله كوب مشغول بولوب شول اشكه چنمق- قاشونمق- اشقولمق- قورچانغي نوله لر آغا- چلرغه قاشونوب اشقولمق- بر آدم كوب آغزلا لر باشندن اوزدروب گوياشولارغه اوگرانوب بتمك- صوقمق- بهرمك- توه وقت وقت بر آغاجني كيمرمك- صغر آغا- چقه موگوزلرن اشقومق- بر آدم بر آدمگه برار باوزلق قيلورغه تلمك- بر آدم خوش بويعه بويالمق- اوينامق.
 • التمرص [تفعل]: بوغداي، بوراي و آريپانك قابقلى اوجوب آرولانمك.
 • التمرض [تفعل]: بر كشي اشلرنده بولدق سز بولمق- ضعيف و كوچسز بولمق- آورامق.
 • التمرط [تفعل]: صاچ، صاقال و سائر جونلر قيقولمق- بوراي و تونهك اوستوندن كووبراك جونلري بولقونوب قيقولوب يالا- نعاچ قالمق- اوق قاور بسز بولمق.
 • التمرع [تفعل]: تيز له مك، آشوقمق- بر كشي اولهن و آشلق اوگغان بيرلرني از- لهب كينمك- بر آدمك اچو- لانوب بورون اوچي تهره مك.
 • التمرغ [تفعل]: حيوان توفرا- قعه باطوب آونامق- بر كشي-

آورو سيبلي آرلي بيرلي نه ايله- نوب آوناب باطمق- آرولانمق، پاكلانمق- بر حيوان آغزندن توكوروك چهچمك- بر آدم بر آشده ايكي له نوب تورد ايدوب تورمق- بر كشي مال و نعمت اچنده باشامك- بر آدم بر آدم ياننده بر آز نوقاب تورمق- بر كشي ماي سورتونوب اوزن اوزي بيزه مك- آياق طايبق- يامان اشلردن صاقلانوب تورمق- حيوانلر قرد، اوطلاوده اوزاق زمان قالمق.
 • التمراع [فتحه]: تمر يغ معني سنده.
 • التمرق [تفعل]: مندهر و با- صدق آلمق- مندهر گه طايانمق.
 • التمرق [تفعل]: جون و توكلر بولقونمق- قيقولمق- عصفر ايله بويالمق.
 • التمرکز [تفعل]: مَرَكْزده بولمق.
 • التمرمر [تفعل]: تن طولوب سيموروب بقلداب تورمق- تهره مك- طوزان كونارمك- اميرك ايتمك.
 • التمرن [تفعل]: بر آدم بر اش ايله كوب مشغول بولوب شول اشكه عادت ايتمك، اوگرانوب بيمك، چنمق- فضيلت كورسا- تمك- يومشارمق.
 • التمرى [تفعل]: چييه ره نمك، زينت له نمك، بيزه لمك- بيزه نمك.
 • التمريث [تفعل]: به تي ني ناچار ايسلي قول ايله توتغاندن صوك آناسي آنك اسمن ياراتماي بچه به تي سندن بيزمك- واق واق طورامق- واطمق- بر نرسه ني بيرگه بهرمك.

• التَّمْرِ يَحُ [تفعيل]: بوغداينى قابقرندن آرچومق، آرولامق- تېرىگە ماى سورتىمك، مايلامق- ياخانگانگان كون صاونتك نگو تيشو كلرى قابىلانسون ايچون صو طولتروب قويمق- صو سخورمك- يا كه خوش ايس بيرورلك اولهن وبالحق ايله چايقامق- صوغشك ايتك فاطى وزور بولغان بيرينه بارمق طابنى بوروگه اوگراتوب طبر- چولرن بترمك- اوگراتوب يتكوزمك- ذليل ايتمك.

• التَّمْرِ يَحُ [تفعيل]: ماى سور- تمك، مايلامق- قامرغه صونى كوب صالوب صييق قامر، آپارا ياصامق.

• التَّمْرِ يَدُ [تفعيل]: ابو وباشقه بنائى ييك بوبك شوماو نيكوز صالمق- بو طاقنى بافراقلرندن آرچومق- كوگار چن اوياسى [تمراد] ياصامق [صوغشى معني ده ناءنك كسره سى ايله «تمراد» لفظى «تمرید» كه مرادفدر.]

• التَّمْرِ يَرُ [تفعيل]: بر نرسهنى آچى نهملى ياصامق، آچتمق- بيرگه توشامك.

• مَرَّ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: دَحَاهُ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ.

• التَّمْرِ يَشُ [تفعيل]: آرزغه ياغمور.

• التَّمْرِ يَضُ [تفعيل]: بر آدم بر اشنى ضعيف وناچار اسلمهك- بر آدم بر اشنى اهمال ابدوب قالدرمىق- صالامندن صوغوب آلونغان آسلىقى صورومق [يعنى او جوروب چوب چارندن كيهك وباشاغندن آرولامق]- بر آدم خسته آدمنىك كيرهك ياراغن

بشدروب قاراب تربيه لهب تورومق آروغه دوا قيلمق. [آروونى قاراب تربيه لهك معنى سى گوبا آروونك آروون بترمك، وازاله قيلمق مفهومندن آلونغان. آروو قاراوچيغه اسم فاعل صيغەسى ايله «مرض» ديلر.]

• التَّمْرِ يَطُ [تفعيل]: جون وتو- كلرنى بولوقمق ياكه برار نرسه ايله قيومق- كولماكنك جيخلرن قصقه ياصامق.

• التَّمْرِ يَغُ [تفعيل] والتَّمْرِ اُغُ [فتحه]: حيواننى توفراقده آونا- طمق- بلچراتمق- بويامق- ييك نق مايلامق.

• التَّمْرِ يِقُ [تفعيل]: كوى كويله- مك، نغنى ايتمك- قازانغه شور- باني كوب صالمق.

• التَّمْرِ يَنْ [تفعيل]: يوشاتمق- قيناب صوغوب يوشاتوب چايغه كيلترمك- بيرگه بهرمك- بر آدمنى بر اشكه تمام عادتله ندرمك- حيوانك نچكاروب صويلغان ياكه بارالانغان طويان ماى ياكه باشقه برار نرسه سورتوب دوا قيلمق.

• التَّمْرِ يَحُ [تفعيل]: بر آدم ماقتا- نوب لاف اورمق، شاپرتمق.

• التَّمْرِ يَرُ [تفعيل]: ايموب صو- وروب ييك آز آرزغه اچمك- ياكه بر بولى غولط غولط اچمك نهم طاتومق- جيلونده قالغان قالدق سوتنى صالمق.

• التَّمْرِ يَرُ [تفعيل]: ايموب صو- وروب آز آرزغه اچمك- مز ديدكلرى خمر اچمك.

• التَّمْرِ يَحُ [تفعيل]: قول بارما- قلرى ايله مامق تىمك- طورالامق- طورامق، كيسكاله مك- اوزگاله مك- اشنى چواتمق، طاراتمق.

• التَّمْرِ يِقُ [تفعيل]: بر نفالامق-

كيسكاله نمك- خلق بر نرسهنى اوز آرالرنده بولشمك، تقسيم ايدشمك- اوزگاله نمك.

• التَّمْرِ يُقُ [تفعيل]: بر نفالامق- يارغالانمق- جويلغان خلق طو- زوب طارالشمق.

• التَّمْرِ يَمُزُ [تفعيل]: تىرمك- سلكونمك- بر كشى كتهرگه آياق اوستكه باصارغه كونارلمك تور- مق- طارالشمق- طاراتمق.

• التَّمْرِ يَنْ [تفعيل]: بر كشى تو- قتالمچمه بورولمچمه توغرى اوز بولينه آشعوب آشعوب كيتمك- بر كشى بر اشكه تمام اوگراتوب عادت ايتمك- بر كشى بولداشلمرندن آرتق بولورغه كوچانمك- اوزنده بولماغان صفلرنى كوچانوب كورسا- نمك- بر كشى بولوط كىبى جومارد بولمق- ظرافتلى بولمق.

• التَّمْرِ يَنْ [تفعيلة]: ماقتامق- طا وارنى ماقتاب كونارمك واو- نكارمك- بر نرسهنى بر نرسه دن آرتق قيلمق، تفضيل ايتمك.

• التَّمْرِ يَحُ [تفعيل]: بر آدم بر- آدمگه بر آز نرسه بيرمك- باشل باشاقلر صارغابمق.

• التَّمْرِ يَحُ [تفعيل]: باشاق وييمشلىر صارغابوب پشوب يتارگه آنوقللامق.

• التَّمْرِ يَنْ [تفعيل]: تفضيل ايتمك- بر آدم بر آدمه فضل وشرف كورمك.

• التَّمْرِ يَحُ [تفعيل]: قول بارما- قلرى ايله مامق تىمك- طاراتمق- طورامق، كيسكاله مك- اوزگاله مك- اشنى چواتمق، طاراتمق.

• التَّمْرِ يِقُ [تفعيل]: بر نفالامق-

بارغالامق - الله تبارك وتعالى بر قومنى طاراتوب طوزدروب بترمك مال و دولتى طوزدروب بترمك.

• التمزِينُ [تفعيل]: طولترمق - ماتتامق- بر آدمنى باشقلردن آر- تق كورمك، تفضيل ايتمك. • مَزِنَ الْقَرْبَةَ: مَلَأَهَا.

• التَّمْسُؤُ [تفعل]: كييم طوزومق، ايسكورمك. • تَمَسَّا الثَّوْبَ: بَلَى.

• التَّمَسُّحُ [تفعل]: ماى ياكه صو ياكه باشقه نرسه سورتونمك- صو ايله قيونمق - نماز ايچون طهارت آلمق- سولگو و ياولق كىنى نرسه گه سورتونمك- بر آدم برونسهدن بر كات اميد ايدوب قول ويوزينه سورتونمك. • جَاءَ فُلَانٌ يَتَمَسَّحُ: لِأَشْيٍ مَعَهُ كَأَنَّهُ يَمَسُّحُ ذِرَاعِيهِ.

• التَّمَسَّاحُ [فتح. م]: يالغان سويلمك.

• التَّمَسَّحُ [منبر و زنده]: بيك يالغانچى كشى- كشى دانينه كيلگا- نده تلى ايله دوستلق كورساتوب شومار توب مدداهنه قىلوچى كشى بيك بوزوق و بيك اوصال كشى - تمساح ديما كله معروف صو حيوانى [صو كغنى معنى ايله جمعى «تمساح» كيلدر.]

• التَّمَسَّاحُ [كسره] ج تَمَسَّاحُ: كروكوديلъ

• التَّمَسَّحُ [تفعل]: اوزگاله نمك. • التَّمَسُّكُ [تفعل]: بر نرسه گه ايكى قول ايله تونونمق، يابشمق-

بر يولغه كروب شونده بولغان اشلرنى اشلمك - بر يولنى بول ايدوب تونمق- بر نرسهنى قولدن اچقندرماسلق ايتوب بيك نق تونمق - بر نرسه گه مسك [چن جفار] سورتمك

• التَّمَسُّكُنُ [تفعل]: بر آدم مسكين بولمق. • تَمَسَّكَنَ الرَّجُلُ: صَارَ مَسْكِينًا.

• التَّمَسُّلُمُ [تفعل]: مسلم بولمق- بر آدم مسلم اسمى ايله اسمله نمك. • تَمَسَّلُمُ فُلَانٌ: دَخَلَ فِي دِينِ الْإِسْلَامِ فَصَارَ مُسْلِمًا.

• التَّمَسُّسُ [تفعل]: بر نرسه كيسهك كيسهك اوزگاله نمك، طورالمق. • التَّمَسِّسَةُ [تفعلة]: كىچله تمك - بر آدم بر آدمگه «كَيْفَ أَمْسَيْتَ» ياكه «مَسَّاكَ اللَّهُ بِالْخَيْرِ» ديب دعاء قىلوب نه يتمك - بر آدمگه «مَسَّاهُ اللَّهُ بِالْخَيْرِ» ديب دعاء قىلمق- بر آدم بر آدمگه بر ار نر- سه وعده قىلوب وعده سن كىچو- كدرمك.

• التَّمَسِّيْحُ [تفعل]: قول سور- تمك، قول يوروتوب صيامق- صو ياكه ماى سورتمك- بر آدم بر آدمنى آلدار ايچون مانور سوزار طانلى وعده لر ايله سو- يله شمك- توه لرنى كوب يورو- توب اوزلرن آردروب آرقل- لرن بوك ايله قروب چيله تمك قوطلانمق- بر نرسه نك اثرن بترمك.

• التَّمَسِّيْحُ [تفعل]: قول سور- تمك، قول يوروتوب صيامق- صو ياكه ماى سورتمك- بر آدم بر آدمنى آلدار ايچون مانور سوزار طانلى وعده لر ايله سو- يله شمك- توه لرنى كوب يورو- توب اوزلرن آردروب آرقل- لرن بوك ايله قروب چيله تمك قوطلانمق- بر نرسه نك اثرن بترمك.

• التَّمَسِّيْحُ [تفعل]: قول سور- تمك، قول يوروتوب صيامق- صو ياكه ماى سورتمك- بر آدم بر آدمنى آلدار ايچون مانور سوزار طانلى وعده لر ايله سو- يله شمك- توه لرنى كوب يورو- توب اوزلرن آردروب آرقل- لرن بوك ايله قروب چيله تمك قوطلانمق- بر نرسه نك اثرن بترمك.

قازوب كول و چوب چار ايله كوموب قويمق- بر نرسهنى چن جفارغه بويامق، چن جفار سور- نمك - بر آدم بر آدمگه آلدان يبروله نرغان آقچه [عَرَبُونَ، زَادَاتُوكْ] بىرمك.

• التَّمَشُّشُ [افتحه، ن]: جىمق. • تَمَشَّشَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: جَمَعَهُ. • التَّمَشُّرُ [تفعل]: ياغمور ايله

آغاچ باشاروب ياكها يافراقلر يارمق- بر كشى بابومق- بر كشى اوستونده بايلق اثرى كورنمك اولهن ويافراقلر باشارمك- كييم كييمك بر كشى بالاچاغاسى ايچون كسب ايتمك - آلارغه كييملر صا توب آلمق.

• التَّمَشَّشُ [تفعل]: سويك باشلرن داغى كييمر چك كييمر- مك- سويك ايممك.

• التَّمَشَّعُ [تفعل]: شاقشى لردن آرولانمق، استنجاء قىلمق.

• التَّمَشِّقُ [تفعل]: كىچ اوزوق- طاك اثرلرى بلونه باشلامق- بو طاقى قابرى و قابغندن آر-

چولمق- كشى اوستونده گى كييم بر تقالانوب توشمك.

• التَّمَشِّعُ [تفعل]: طاباق او- ستينه ياطوب حيوان اچكان كى چوموروب صو اچمك.

• التَّمَشُّلُ [تفعل]: توه دن آز آز سوت چعارتمق.

• تَمَشَّلَ الْحَالِبُ النَّاقَةَ: جَعَلَهَا تَمَشَّلًا.

• التَّمَشَّاءُ [كسره، ض]: جياو يورومك. مى ايله مرادف مصدر.

- التَّمَشُّيُّ [تفعل]: جاباو بورومک - آدمولاق - بورونمک.
- التَّمَشِيَّةُ [تفعلة]: جاباو بورومک - جاباوله تمک، جاباو بورونمک - اچ کیتهمک - اسهال ایتهمک.
- التَّمَشِيرُ [تفعل]: بر آدم بر آدمگه کیم کیدرمک یا که باشقه بر نرسه بیرمک - تقسیم ایتهمک، بولگه له مک - آغاچ مونچالالرن چغارمق - جماعه در دلی بولمق.
- التَّمَشِيشُ [تفعل]: سویا کدن چیلوک چغارمق.
- مَشَّشَ الرَّجْلَ الْعَظْمَ: اسْتَخْرَجَ مِنْهُ الْمَخَّ.
- التَّمَشِيطُ [تفعل]: صاچ طارامق - توه سیموروب ایکی یاغنده مای صالونمق.
- التَّمَشِيعُ [تفعل]: صاونده بولغان بون آشی آشاب بترمک - سور - تمک.
- التَّمَشِيعُ [تفعل]: قزل بالچغه بویامق - بر آدم بر آدمنک یوزن قزارتمق، بوزن قارالامق.
- التَّمَشِيقُ [تفعل]: توه لرگه باشل اوامن آسانمق.
- التَّمَشِيلُ [تفعل]: طارالمق - توه آز آز سوت ایندرمک.
- التَّمَشِينُ [تفعل]: توه سوت بیوررگه تله میچه سونن قصوب آز آز بیرمک - مونچالالتمک - کسه کلرگه آبور غالامق.
- التَّمَصُّحُ [تفعل]: بر نرسه اچندن ایکنجی بر نرسه نی چغارمق - طار - توب صووروب آلمق - قامشنگ اوزا گن آلمق.
- التَّمَصُّحُ الرَّجْلَ الْبَرْدِيَّ: تَرَعَّ لَهَا.
- التَّمَصُّرُ [تفعل]: بر کچکنه قریه شهر حالینه کیلمک، زورا - یتمق - آزابمق - آربولمق - جیو - لغان خلق طارالشمق - بر نرسه نی آفتاروب ازلهمک، نیکشرمک - توه ننگ جیلوننده قالغان قالدق سوتنی صاومق - توه ننگ ایمیچا گن اوج بارماق ایله یا که یا لغز ایکی بارماق [ابهام و سبابه] ایله سوتنی صاومق.
- التَّمَصُّصُ [تفعل]: ایموب آز آز اچمک ایموب آز آز صوورمق.
- التَّمَصِيحُ [تفعل]: الله تعالی آورو آدمنک آوروون بترمک، سلامتک بیرمک - کیتهمک.
- التَّمَصِيرُ [تفعل]: آزابمق - بر آدمگه عطاغنی آز آز بیرمک یا که هر بیر گانده آزابا بارمق - بر بیرنی خلق طولوب شهر یا صامق - قزل بالچق بویاونه بویامق - یا که نیگوز سز بویامق - کیم طوز میچه بر تقالانمق - صار - قنک سوتنی کوچلک ایله چغا - ترغان بولمق.
- التَّمَصِيعُ [تفعل]: بو طاقنک قایرینن آرچو میچه کیدرمک.
- التَّمَصْرُ [تفعل]: حیوانلر سیمورمک - بر آدم «مَصْر» غه منسوب بولمق.
- التَّمَصُّغُ [تفعل]: چه ندرگه کوچانمک، کوچانوب چه نهمک.
- التَّمَصُّصُ [تفعل]: آغزغه صو قابوب آغزنی چایقامق - ات شخشومق - بر آدمنک کوزلرن یوقوباصمق - یوقولامق - ایممک - ات اورمک.
- التَّمَصِّيُّ [تفعل]: اش بولینه
- صالونمق - جائز بولمق - بر آدم بر آدم بانندن کیتهمک - اوزمق آغله کیتهمک.
- التَّمَضِيُّ الْأَمْرُ: نَقَدَّ.
- التَّمَضِيَّةُ [تفعلة]: اوتکارمک - اشنی امضاء ایتهمک.
- مَضَى الرَّجُلُ الْأَمْرَ: امْضَاهُ.
- التَّمَضِيرُ [تفعل]: مضرغه نسبت ایتهمک - جیمق، طوبولامق.
- التَّمَضِيضُ [تفعل]: نیک طوزلی آچی صو اچمک.
- التَّمَضِيعُ [تفعل]: بر آدمنک آغز نه آش قابدروب چه نهمک.
- التَّمَطُّحُ [تفعل]: یاغنده صو کو - بابوب، کونارلمک - صوطاشومق.
- تَمَطَّحَ الْوَادِيَّ: كَثَرَ مَائُهُ وَارْتَفَعَ.
- التَّمَطَّرُ [تفعل]: کیتهمک - یاغمور قیولغان کبی آطلوب فوشلر بیک آشغوب توبانگه تاباا و چمق - آطلر بر برسن اوزوشوب چابوب کیلمک - یاغمور طا - میچلری قیولغان کبی تیزلک ایله آط بو کورمک - بر کشتی یاواترغان یاغمور اچنده تورمق یاغمور غه الهکمک - یاغمور غه قارشو تورمق - الله تبارک و تعالی دن یاغمور یاغدرونی صورامق، استسقاء قیلمق.
- التَّمَطُّطُ [تفعل]: صبیق نر - ه قویروب بارماق ایله قاراغانده بارماقغه یا بشوب اوزایا و صوزو - لاترغان بولمق - بر آدم سوزلرن تورله ندروب تورلی بابدن کیتهمک.

- التَّمَطُّقُ [تفعل]: آشنگ تهن.
طابوب قسارمق - بر کشی بر
آشنی بیک یار انوب قامساغینه
اوروب چاپلدا انوب آشامق -
بر نرسهنی یارانقان وقتده آغزنی
چاپلدا تمق - یارغالانمق.
- التَّمَطُّطُ [تفعل]: صوقویرمق.
• التَّمَطُّيُ [تفعل]: صوزلوب اوزا -
یمق - بر کشی باشن کوناروب
کوکراگن کیروب قوللرن
صوزوب کبرله نوب تبختر ایله
یورمک - بیک اوزون واوزاق
یول یورومک.
- التَّمَطِّيَّةُ [تفعلة]: خرمالر اوسدر -
گان صاباقی.
- التَّمَطِّيْطُ [تفعل]: تارتوب
صوزمق، اوزایتمق - تیرگه مک
شکنه قیللمق.
- التَّمَطِّيْعُ [تفعل]: جیلوننگ
سوتی کوب بولمق.
- التَّمَطِّعُ [تفعل]: کیچوکمک
- کوله گه ازله مک - کوله گه
قایدا بارسه شونده باروب
اولطرمق - بر نرسهنگ بتونس
جیوب، سبوروب آلمق.
- نَمَطَّعٌ فِي الرَّعْيِ: نَأْخِرَ عَنِ
الْوَقْتِ.
- التَّمَطِّيْعُ [تفعل]: جایه باون
شومار توب کیبدرمک - تیریکه
مای سورتمک - آشقه مای صالمق
- آغاجنی کیسوب طبعی صولری
کیوب بتماسون بلکه اوزینک
اچنده سغوب کیوب فالسون
ایچون قایر بسن قوبتار میچه
آرچومیچه قویمق یا که بواشنی
قوباشده یارغالانماسون ایچون
اشله مک.
- التَّمَعُّجُ [تفعل]: طاشو صولری
ویلان بوککه له نوب بورغالانوب
یورومک.
- التَّمَعُّدُ [تفعل]: خرما یاخی
پشکان حالده بولمق.
- التَّمَعَّدُ [تفعل]: بر آدم معد
قبیله سینه نسبت ایدلمک یا که
آلارغه اوخشامق یا که آلار کبی
فاطی و طوپاس طور مو شقه صبر
قیلمق، چداب توزوب تورمق -
بالا اوسوب زورایوب بالالق
حاللری بتمک خسته آدم صاومق،
آورولری بتمک - اوخالمق -
آرق آدم و حیوان سیمورورگه
باشلامق - یراقلانمق - یراق
بیرلرگه کیتمک.
- التَّمَعُّرُ [تفعل]: صاچ قیولمق -
بر آدم بر آدمگه آچولانوب
چرابی بوزولمق، یوزی چنلمق.
- التَّمَعُّزُ [تفعل]: توه بیک فاطی
یو کورمک - یوز چنلمق، چرای
بوزولمق.
- التَّمَعِّسُ [تفعل]: صوغشده
بهادر بولمق.
- التَّمَعِّصُ [تفعل]: اچ آورتمق -
اوبالمق یا که بوغاوده یورومک.
- التَّمَعِّطُ [تفعل]: آورو عارض
بولوب توك و جونلر قیولوب
توشمک - بورینک جونلری
قیولمق - توه جونلری اوچوب
بالانچاق قالمق - بر کشی بیک
آچولانمق.
- التَّمَعِّقُ [تفعل]: تیره نله نمک -
بر آدم بیک یامان خلقی بولمق
- خلق و طبیعت بوزولمق.
- تَمَعَّقُ الشَّيْءُ: تَمَعَّقُ.
• التَّمَعِّكُ [تفعل]: توفراقغه
باطوب آونامق.
- تَمَعَّكَتِ الدَّابَّةُ: تَمَرَّغَتْ.
• التَّمَعُّنُ [تفعل]: خور و ذلیل
بولوب باش ایمک، انقیاد ایتمک.
- التَّمَعِّنُ [تفعل]: بر سوزدن
مقصود معنی نی آخلامق،
توشونمک.
- تَمَعَّنَى الرَّجُلُ: فَهَمَّ وَادْرَكَ
الْمَعْنَى الْمَقْصُودَ مِنَ الْكَلَامِ.
- التَّمَعِّيُّ [تفعل]: خلق آراسنده
قنته تارالمق - کون صاوت
صوزلوب تارنلوب زورایمق،
کیخایمک.
- تَمَعَّى الشَّرَّيْنِ النَّاسِ: فُشَا
وَإِنْتَشَرَ.
- التَّمَعِّيرُ [تفعل]: بر کشی
آچولانوب چراین بوزمق -
بر کشی نك آزغی توب فقیرله نمک.
• مَعَّرَ الرَّجُلُ: فَنِيَ زَادَهُ وَافْتَقَرَ.
- مَعَّرَ الرَّجُلَ وَجْهَهُ: غَيْرَ غِيظًا.
- التَّمَعِّضُ [تفعل]: آچولاندرمق -
صزلانمق، آغر انمق.
- التَّمَعِّكُ [تفعل]: توفراقغه
آوناطمق.
- التَّمَعُّوْرُ سَمُّ التَّمَعَّا [تروکلردن
آلونغان]: هر نورلی اش کا.
غزلری آرقلی جیولا ترغان
Гербовый сборъ
• وَرَقَةُ التَّمَعَّةِ: معامله لرنی بازار
ایچون مذکور توله و توله ننگا.
ن مخصوص رسمی کاغز.
Гербовая бумага
• بُولُ التَّمَعَّةِ: مذکور توله وگه
مخصوص مارقا.
Гербовая марка

• التَمَعَّرُ (تَفَعَّلَ): مَعَّرَ جَابِرِي جَمِيقٌ.

• مَعَّرَ الرَّجُلُ: اجْتَنَى المَعَّرَ.

• التَمَعَّرُ (تَفَعَّلَ): قَانَعَهُ بُوِيَالُوبُ قَزَارَمَقُ - اِجْ آوَرْتَمَقُ.

• التَمَعَّصُ (تَفَعَّلَ): اِجْ آوَرْتَمَقُ - رَهْجَوْتَمَكْ، اَذَى قَيْلَمَقُ - آوَرَا - طَمَقُ.

• التَمَعَّطُ (تَفَعَّلَ): آطُ بَتُونِ كُو - جِي اِيْلَهْ بُو كُو رَمَكْ - بَر كَشِي اِيْشُو لِنْكَانِ اِيُو وَايْشَقَه نَرْسَه لِرْ

بَاكِه نُو فِرَاقِ آسْتَنَدَه كُو مَلُوبُ قَالُوبُ بُو وُلوْبُ اُولَمَكْ، وَفَاتِ بُو لَمَقُ - تُوَهْ آيَا قَلَرْنِ بِيَكْ نَقِ

صُو زُوْبُ اُو زَايُوبُ يُو رُو مَكْ.

• التَمَمَّعُ (تَفَعَّلَ): حَيَوَانِ سِيْمُو - رُو رُگَه بَاشَلَامَقُ - حَيَوَانَلِرْ بَرِ آزِ بَاشَلِ اُولَهْنِ تَابَمَقُ.

• التَمَّعِي (تَفَعَّلَ): تِيْرِي بُو مِشَارُوبُ بُو شَابِ صَالُو نَمَقُ.

• التَمَّعِيْرُ (تَفَعَّلَ): قَزَلِ بِالِجَقِ بُو يَاوِيْنَه بُو يَامَقُ - اُوْسُ بِنِ مَعْرَاهُ

السَّعْدِي شَعْرَلَرْنِ اِنْشَادِ اَيْتَمَكْ.

• التَمَّعِيْطُ [تَفَعَّلَ]: تَارُتُوْبُ صُو زَمَقُ.

• التَمَمَّتْ [تَفَعَّلَ]: سُو بِي كُو مَسْرُ بُو لَمَقُ.

• تَمَمَّتْ فُلَانٌ اِلَى: نَبَّضُ.

• التَمَمَّحْسُ [تَفَعَّلَ]: كُو كَلِ بُو طَالَمَقُ، قُو صَاسِي كِيْلَمَكْ.

• التَمَّقِرُّعُ [تَفَعَّلَ]: قَاطِي نَرْسَه نِي صُو غُوْبُ صَنْدَرَمَقُ.

• التَمَمَّسُ [تَفَعَّلَ]: كُو كَلِ بُو - لَغَانَمَقُ، بُو طَالَمَقُ، قُو صَاسِي كِيْلَمَكْ - حِيْرَه مَكْ.

• التَمَّقِطُ [تَفَعَّلَ]: بَر كَشِي اِجْدَنِ آوُ لَانَمَقُ.

• التَمَّقِي [تَفَعَّلَ]: تَأْثِيْرُ اَيْتَمَكْ - ضَرَرُ اَيْتَمَكْ - بَر نَرْسَه نِي آزِ آزِ

اِجْمَكْ - تُوَهْ بِيَا لَاسِي جِيْلُو نَدَه بُو لَغَانِ بَتُونِ سُو تَنِي اِجُوْبُ بَتَر -

مَكْ - سُو يَا كْ اِجْدَنِ بَتُونِ جِيْلُو كَنِي جِي غَارَمَقُ - يِرَ اِفْلَانَمَقُ.

• التَمَمِّيْتُ [تَفَعَّلَ]: بَرِ آدَمِ بَرِ آدَمِ - مَنِي بِيَكْ قَاطِي يَامَانِ كُو رَمَكْ - سُو يَمَامَكْ، بِيَكْ قَاطِي بِيْرَمَكْ -

سُو بِي كُو مَسْرُ قَيْلَمَقُ.

• التَمَمِّيْسُ (تَفَعَّلَ): كُوْبُ صُو قِيُو مَقُ.

• مَمَّسَ فُلَانٌ المَاءَ: اَكْتَرَصَبَه.

• التَمَمِّيْطُ (تَفَعَّلَ): كُو رَا شُوْبُ جِي كُوْبُ بِيْرُگَه بَهْرَمَكْ - بَقْمَقُ - تُوَهْ لَرْنِي بَا غِلَامَقُ.

• التَمَمِّيْقُ [تَفَعَّلَ]: بَرِ آدَمِ فُقَيْرَلِكْ بَا كِه صَارَانَلِقِ سِيْلِي بَا لَاجَا -

سِيْنَكْ آزَقَلَرْنِ قَصْمَقُ، طُوْرُ مُوْشَلَرْنِ طَارَا بَتَمَقُ - قُوْشِ آغْزِي اِيْلَهْ آزَقِ كِيْلَتَرُوْبُ

اُو زِيْنَكْ بَا لَاسِيْنَه قَابِدَرَمَقُ.

• التَمَمُّكُ (فَتْحَه) وَ التَمُوْكُ (ضَمًّا). ضُنْ [تَفَعَّلَ]: تُوَهْ سِيْمُو رُوْبُ اُوْرُ كَا -

چَلِرِيْنَه مَآيِ طُوْلُوْبُ طُوْبُ طُوْرِي كُو تَارُ لُوْبُ تُوْرَمَقُ - كُو تَارُ لُوْبُ اُو زَايَمَقُ.

• التَمَمُّكُ [تَفَعَّلَ]: بَرِ اُوْرُنَدَه تُو قُتَالُوْبُ كِيْتَمِيْجَه تُوْرَمَقُ - بَرِ

اَشْنِي كُو تُوْبُ تُو قُتَابُ تُوْرَمَقُ - بَرِ اَشْدَه آشُو قِيْمِيْجَه حَرَكْتِ اَيْتَمَكْ.

• التَمَمَّكُ [تَفَعَّلَ]: اِيْمَمَكْ - سُو يَا كَدَنِ جِيْلُو كْ آشَامَقُ - كُو چَلَهْبُ بَهِيْلَه نُوْبُ صُوْرَامَقُ - بُو زَاوُ

جِيْلُو نَدَه گِي بَتُونِ سُو تَنِي اِجُوْبُ بَتَرَمَكْ.

• التَمَمَّكُ [تَفَعَّلَ]: سُو يَا كَدَنِ جِيْلُو كْ اِيْمُوْبُ بَتَرَمَكْ.

• التَمَكَّنُ [تَفَعَّلَ]: بَرِ اُوْرُنَدَه اُوْرُنِ اَيْتُوْبُ تُوْتَمَقُ، اُوْرُنِ لَاشَمَقُ -

بَرِ آدَمِ سُلْطَانِ وَا مِيْرِ قَانَدَه الوُغُ دَرِ جِه اِيْيَاسِي بُو لَمَقُ (سُلْطَانِ وَا مِيْرِ آنِي بِيْأَقِنِ كُو رُوْبُ

دَرِ جِه لَرْنِ كَهَارْگَانِ بُو لَمَقُ) - بَرِ آدَمِ بَرِ اَشْنِي بُو لِدَرَه قُ - بَرِ آدَمِ

بَرِ اَشْنِي بُو لِدَرَا آَلَمَقُ، كُو جِي بِيْمَكْ - بَرِ لَفْظِ حَرَكَاتِ ثَلَاثِ اِيْلَه كِيْلُوْرُگَه يَارَا قَلِي بُو لَمَقُ.

• تَمَكَّنَ الرَّجُلُ مِنَ الْأَمْرِ: قَدَّرَ عَلَيْهِ وَظَفَرَبَه.

• تَمَكَّنَ عِنْدَ الْأَمِيْرِ: عَظَّمَ عِنْدَه وَارْتَقَعَ وَصَارَ ذَامِرًا لِهْ.

• التَمَكَّنِي [تَفَعَّلَ]: تِيْرَلَهْبِ تِيْرِ اِيْلَه چَلَانَمَقُ - آطُ تَرَلَرِي اِيْلَه كُو زَلَرْنِ اُوْمَقُ، كُو زَلَرْنِ قَا -

شُوْمَقُ - نَمَازِ اِيْجُوْنِ بُو وُوْنَمَقُ، طَهَارَتِ آَلَمَقُ.

• التَمَكِّيْرُ [تَفَعَّلَ]: بَرِ كَشِي آشَلِقُ جِيُوْبُ اَهْمَارَلَرِغَه صَالُوْبُ بَهَا -

لَا نَغَانِ وَقْتَدَه صَانَارِ اِيْجُوْنِ صَا - قَلَابُ تُوْتَمَقُ.

• التَمَكِّيْكُ [تَفَعَّلَ]: كُو چَلَهْبِ بَهِيْلَه نُوْبُ صُوْرَامَقُ - جُو دَا تُوْبُ صُوْرَامَقُ.

• التَمَكِّيْنُ [تَفَعَّلَ]: بَرِ آدَمِنِي بَرِ اَشْدَه اِيْرُكَلِي اِخْتِيَارَلِي قَيْلَمَقُ،

اِيْسْتَه گَانِيْجَه قِيْلُوْرُغَه يُوْلُ بِيْرَمَكْ - كُوْجِ وَقَدْرَتِ بِيْرَمَكْ مَقْدَرِ بَا صَامَقُ.

• مَكَّنَ فُلَانٌ فُلَانًا مِنَ الشَيْءِ: جَعَلَ لَهُ عَلَيْهِ سُلْطَانًا وَقَدْرَةً.

• التملول [ضمه]: بازباشي ايله آلداجغا ترغان اوله نلر.

• التملق [تفعل]: طولوق - بيك قاطي آچولانمق. (گويا آچو ايله طولوق). - ملاءة ديدكلري كيميم كيمك.

• التملات الجارية: لبسة الملاءة.

• التملئة [تفعلة]: بيك نق طولتر - مق - نويه مك - جايه بين كوهو نار توب بولا [اوق اطقان وقتده] شول قدر نار تمق.

• التملح [تفعل]: طوز ايله تجارت قيلمق - سفر آرقلري آراسنده طوز آلمق - آرق ايجون طوز آلوب قويمق - حيوانلر سيمورمك مانور سوزلر سويلرگه كوچا نمك - بر كشي ملبج بولورغه طرشمق.

• تملح الرجل: تجرفي الملبج.

• التملح [تفعل]: بوزولمق - كوز چغارمق. • تملح الشيء: فسد.

• التملز [تفعل]: تمولمق - بوغاونن ياكه بر آدمك قولدن اچقمق بر آدم بر آدمن آبرلوب كيمك - بر اورنغه بر آدمي يساكه باشقهنى ايلتمك، آلوب بارمق. • التملس [تفعل]: بر آدم بر آشدن قمولمق، اچقمق - بر كشي خلدن قمولوب آرالرنندن چغوب كيمك - ايسرك كشي اينومق - بر نرسه اشقولوب شو - مارمق.

• تملس الرجل من الأمر: تخلص منه.

• تملس الشيء: صار أملس.

• التملص [تفعل]: قمولق - باودن بوغاونن، قولدن ياكه باشقه بر نونقولدن اچقمق، قمولوب چقمق - شومسا نرسه قولدن طايبوب شوب كيمك - آرونمق.

• التملط [تفعل]: شومارمق - اوق قاويريسز بولمق - تيگوز وشوما - بولمق.

• التملغ [تفعل]: احمق لانمق.

• التملق [تفعل]: بر آدم بر آدمگه آلدنده نلى ايله دوستلق كورسا - توب بيك بومشاق سوزلر سو - يلب كوخلن تابارغه طرشمق - بالونمق، آغزده صاقرچه ينه مك.

• التملاق [تاء وميم كسره. لام شده ايله] نملق ايله بر معنى ده، دوستلق كورساتوب بومشاق و طانلى سوزلر سويلب كشي نك كوخلن نار تورلق ره وشچه بالونوب بالباروب معامله ايتمك.

• التملق [تفعل]: بر آدم بر آدمن فائده كورمك - بر آدم اوز ينك مالي، عمرى ياكه باشقه نى ايله فائده له نوب راحت ايدوب نر كلك ايتمك.

• التملية [تفعلة]: الله تعالى بر آدمگه اوزون عمر بيروب عمرى ايله فائده لهندرمك - بر آدمگه دوستندن ياكه مالندن ياكه باشقهنندن اوزاق زمان فائده و راحت كورسانمك.

• تملق فلان فلاناً وتملق؛ فلان لفلان تملقا وتملقا: تودد اليه و تلتف له ولين كلامه وتدلل.

• التملك [تفعل]: بر آدم بر آش ياكه بر نرسه گه مالك بولمق قولغه وملكه كرتمك - ايباله نمك - بر آدم خلق اوستنده پادشاه بولمق - بر نرسه گه كوچلب ملك بولمق.

• تملك الرجل الشيء: ملكه. • تملك فلان على القوم: صار ملكاً عليهم.

• التملل [تفعل]: دين و مذهبك كرمك - دين و مذهب توتمق - آشغوب بيورومك - بر آدم آورو

ياكه قاينغو ايله توشاك اوستنده آرلى بيرلى آونامق - تره مك.

• التملل [تفعل]: بر كشي آورو ياكه قاينغو ايله يوقولى آلمايچه توشاك اوستنده آرلى بيرلى آوناب ياطمق (قرغان كول و اوطللى كومر اوستينه باطقان كى بولمق) - اولطرغان كشي بر دفعه بر نرسه گه و ايكنجى دفعه ايكنجى نرسه گه طابانوب تورمق - ياكه بر دفعه آياقلرن چيوب و بر دفعه صوزوب تورمق - قروغه چداى آلمايچه حرباء تورليچه نه ايله نمك.

• التملل [تفعل]: بر آدم بر آدمن فائده كورمك - بر آدم اوز ينك مالي، عمرى ياكه باشقه نى ايله فائده له نوب راحت ايدوب نر كلك ايتمك.

• التملية [تفعلة]: الله تعالى بر آدمگه اوزون عمر بيروب عمرى ايله فائده لهندرمك - بر آدمگه دوستندن ياكه مالندن ياكه باشقهنندن اوزاق زمان فائده و راحت كورسانمك.

• تملق فلان فلاناً وتملق؛ فلان لفلان تملقا وتملقا: تودد اليه و تلتف له ولين كلامه وتدلل.

• التملك [تفعل]: بر آدم بر آش ياكه بر نرسه گه مالك بولمق قولغه وملكه كرتمك - ايباله نمك - بر آدم خلق اوستنده پادشاه بولمق - بر نرسه گه كوچلب ملك بولمق.

• تملك الرجل الشيء: ملكه. • تملك فلان على القوم: صار ملكاً عليهم.

• التملل [تفعل]: دين و مذهبك كرمك - دين و مذهب توتمق - آشغوب بيورومك - بر آدم آورو

ياكه قاينغو ايله توشاك اوستنده آرلى بيرلى آونامق - تره مك.

• التملل [تفعل]: بر كشي آورو ياكه قاينغو ايله يوقولى آلمايچه توشاك اوستنده آرلى بيرلى آوناب ياطمق (قرغان كول و اوطللى كومر اوستينه باطقان كى بولمق) - اولطرغان كشي بر دفعه بر نرسه گه و ايكنجى دفعه ايكنجى نرسه گه طابانوب تورمق - ياكه بر دفعه آياقلرن چيوب و بر دفعه صوزوب تورمق - قروغه چداى آلمايچه حرباء تورليچه نه ايله نمك.

• التملل [تفعل]: بر آدم بر آدمن فائده كورمك - بر آدم اوز ينك مالي، عمرى ياكه باشقه نى ايله فائده له نوب راحت ايدوب نر كلك ايتمك.

• التملية [تفعلة]: الله تعالى بر آدمگه اوزون عمر بيروب عمرى ايله فائده لهندرمك - بر آدمگه دوستندن ياكه مالندن ياكه باشقهنندن اوزاق زمان فائده و راحت كورسانمك.

• تملق فلان فلاناً وتملق؛ فلان لفلان تملقا وتملقا: تودد اليه و تلتف له ولين كلامه وتدلل.

- التملیح [تفعیل]: سیمورمک.
 • التملید [تفعیل]: باغمور باکه
 صو ایله صوغارو بو طاقلرغه اثر
 بیروب بو طاقلر یاشارمک،
 یومشارمق - سختیانی قاغوب
 صوغوب یومشارتمق.
- التملیز [تفعیل]: کیتمک-بارمق
 قوتقارمق.
 • مَلَّزَ فُلَانٌ فُلَانًا عَنْ كَذَا:
 خَلَصَهُ مِنْهُ.
 • التملیس [تفعیل]: شومارتمق
 - نیگوزله مک - قوتقارمق -
 اچقندرمق.
 • مَلَّسَ فُلَانٌ الشَّيْءَ: جَعَلَهُ مَلَّسًا.
 • مَلَّسَ فُلَانٌ فُلَانًا مِنَ الْأَمْرِ:
 أَفْلَتَهُ.
 • التملیط [تفعیل]: بر شعرنک
 باش باغن بر شاعر، ایکنچی
 مصرعن ایکنچی شاعر تماملامق
 - بالچق ایله صلامق.
- التملیق [تفعیل]: تیگوزله مک -
 شومارتمق - بر آدم بر آدمی
 طایاق ایله صوفمق.
- التملیک [تفعیل]: بر آدمگه بر
 نرسه نی بتونله یگه بیرمک، آکار
 ملک ایتمک - خاتوننی خاتونلغعه
 بیرمک، تزویج ایتمک - بر آدمی
 خلق اوزلرینه پادشاه قیلمق -
 قامرنی هوهلهب باخشرتمق - بر
 آدمگه کامل اختیار بیروب
 اوز باشینه، اوز یولینه بیارمک
 - خاتونغه (اوزن اوزی ابرندن
 آبرو) طلاق قیلو اختیارن
 تابشرمق.
- مَلَّكٌ فُلَانٌ فُلَانًا الشَّيْءَ: أَعْطَاهُ
 وَجَعَلَهُ مَلِكًا يَمْلِكُهُ.
- التملیل [تفعیل]: بر کشی آورو
 یاکه فایغولر سبیلی یوقولی
 آلمانجه توشاک اوستنده تورلی
 یاقغه آوناب یاطمق، بر یاقدن
 بر یاقغه نه یله ندرمک.
 • مَلَّلَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: قَلَبَهُ.
 • التم و التمام [ایکی سنده ده تاء
 مثلث. ض.]: بر نرسه نك بولو -
 رغه تیوش بولغان بتون نرسه سی
 طولوب. توگالله نوب بیتمک -
 کامل بولمق - جیولورغه تیوش
 کشلر بار سیده کیلوب جیولوب
 بتمک - آی اوتوز دن کیلمک -
 کامل ونمام قیلمق - دفع ایتمک -
 ایرشدرمک، (صوکعی اوج
 معنی نی «علی» و «عن» و «باء» و
 «الی» حرفلری ایله کیلتروله در،
 که مثاللرگه قاراخز.)
 • تَمَّ الشَّيْءُ: تَكَمَّلَتْ أَجْزَاؤُهُ.
 • تَمَّ الرَّجُلُ عَلَى أَمْرِهِ وَتَمَّ الرَّجُلُ
 بِأَمْرِهِ: أَمَّهُ.
- تَمَّ عَلَى صَوْمِكَ: روزه کشی
 تمام قیل، معنی سنده. «تم» بر کبی
 امر صیغه سی.
 • تَمَّ فُلَانٌ فُلَانًا إِلَى كَذَا: اِبْلَغَهُ.
 • تَمَّ فُلَانٌ عَنْهُ كَذَا: دَفَعَهُ عَنْهُ.
 • التم [مثلث الاول]: التمام.
 • دَرَاهِمٌ تَمٌّ: تَمَامٌ.
 • جَعَلْتُ لَكَ هَذَا تَمًّا: جَعَلْتَهُ لَكَ
 تَمَامًا.
- التم [کسره]: بالطا - کوره ک.
 • التمه [تاء کسره وضمه ایله] ج
 صاناب منت ایتمک.
- تمم: بر طوتام چهچ، جون، قیل
 - یاکه بر دفعه کیسوب آلونغان
 مقدار.
 • التمه و التمی (ضمه): هبه اید -
 لگان بر طوتام جون - هبه
 اید لگان بالطا و کوره ک کبی
 نرسه لر.
 • التمم (فتحتا): کامل اعضائی
 بولمق. اعضائی کامل کشی گه
 «تمیم» دیلر.
 • التمتیح [تفعیل]: بر کشی مال
 تابوب شول مالنی اوز یگنه آسامیچه
 کشی گده آشانمق.
 • التمندل [تفعیل]: یا ولق ایله
 سورتونمک - باشقه یا ولق به یله مک
 یا که باشی یا ولق (مندیل) ایله
 به یله مک.
 • التمنطق [تفعیل]: بیلگه
 قوشاق قوشانمق، بیل باو به یله مک
 - آل یا بقیح یا بقمق - بر آدم علم
 منطق ایله مشغول بولمق.
 • تَمَّنَّقَ الرَّجُلُ: لَبَسَ الْمُنْطِقَةَ.
 • التمنع [تفعیل]: بر کشی بر اشنی
 اشله ودن اوزن اوزی طیبق،
 نارتونمق، صاقلانمق - بر آدم
 اوزینک قومی یا که صاقچیلری
 ایله صاقلانغان بولمق، که آکار
 ضرر ایرشدروب بولماق -
 بر آدم بر آدمگه آرقالانوب
 کوچایمک، نغمیق - نق و طازا
 بولوب اوزاقغه چدای ترغان
 بولمق.
 • التمنن [تفعیل]: ضعیف له تمک،
 حالدن طایدرمق - بر آدم بر
 آدمگه قیلغان یاخشی لقرن
 صاناب منت ایتمک.

• تَمْنَى السَّيْرِ فَلَانَا: اَضَعْفُهْ وَذَهَبَ بَقْوَتَه.

• التَّمْنَى [تفعل]: نلهمك، آرزو قيلمق - او قومق - بالغانلامق - بالغان سوز توزومك، بالغان سوز ترتيب ايدوب سويلهمك.

• التَّمْنِيَّةُ (تفعلة): بر نرسنى بر آدمك مقصودو آرزوسى قيلمق، آرزو قيلدومق - منى چغامق.

• التَّمْنِيْعُ [تفعل]: بيك قاطى طيمق.

• التَّمْنِيْنُ (تفعل): اوزاقى سفر آروتمق - ضعيف له ندرمك - آروقلانمق.

• التَّمْوِجُ [تفعل]: ديتگز بيك قاطى دولقونلانمق - دولقونلر - كونارلىگان كى كونارلىك، قوزغالمق.

• تَمَوَّجَ الْبَحْرُ: اَشْتَدَّ هَيْجَاهُ وَاَضْطَرَبَ.

• التَّمْوَرُ (تفعل): كيلوب كيتمك اوغغه صلغه چايقالمق - حيوان جونلرى تورلى باقغه اوچوب طارالمق، قولمق.

• تَمَوَّرَ الرَّجُلُ: جَاءَ وَذَهَبَ.

• تَمَوَّرَ [تاءفتحه] ميم شده ايله. غير: شهر شمسيدن يدنچى آى. **Юль** [بور ونعى عربلده شهر شمسيه استعمالى بولماغان، بتون حسابلرن شهر قمر به ايله بور - وتكانلر. بر ياقدن شهر قمر به نك فصول اربعه گه نسبتا مختلف وقتده كيلماكى واينچى ياقدن شهر شمسيه استعمال ايتنه ترغان چيت كشيلىر ايله معامله لرينك

بلدن بيل كوبا بوى آلارنى شهر شمسيه استعمالنه مجبور ايتكان شهر شمسيه استعمالن روملردن اوگره نوب، آلارنك اسمارنده روملردن آلوب اوزلرينك سيوه لرينه اوغغاي كيلورلك برره وشده آرزغه اوزگار نوب استعمال ايتهرگه توتونغانلر. تعريب ايدوب استعمال ايتدكلرى اسملر شولار: تَشْرِيْبُنْ اَوَّلُ

(اوكتابر)، تَشْرِيْبُنْ ثَانِ [نويابر] -

كَاوْنُنْ اَوَّلُ [ديكابرا]، كَاوْنُنْ ثَانِ [يانوار]، سَبَّاطُ [فيورال]،

آدَارُ (مارت)، بَيْسَانُ (آپريل) ايار (ماي) حزيران (ايون)،

تَمَوَّرُ (ايول)، آب (آوغست)،

ايلول (سيتابر). بو اسملرنى بيك اسكى زماندن بيرلى شول ره وشده بوروتهلر. شونك

ايچون بولفظلر اسكى لغت كتابلر ننده بار. حاضرده گى عربلر آراسنده بولفظلر يالغز

حجاز وشام اطرافنده، سو - ربه اديلىرى آراسنده استعمال ايدوله در. اما مصريلر بولارنى استعمال قيلمىلر. آلار آراسنده مطبو -

عائلر ننده ياكى تعريب ايتدكلرى تويانده «غنوار» ايندن باشلاب

كيدلگان لفظلر استعمال ايدوله در: بَنَابِر، فَيْرِ اِيْر، مَارِسْ اَبْرِيْل، مَسَابُو، بُونِيَه، بُولِيَه،

أَغْطِسْ، سَمْبِر، اوكتوبرو،

نُوفَمْبِر، دَسْمَبِر. تاغن مصريلر آراسنده قبطى اسملرى و آلارنك آبروم حسابلرن استعمال بار. ان شاء الله برار مناسبت ايله تفصيل ايدلور.

• التَّمْوُلُ [تفعل]: مال حاصل قيلمق - بر نرسنى كشى اوزى ايچون آلَمَق (كشى گه بيرور ايچون ياكه صانتار ايچون توكل) بر آدم كوب مال صاحبي بولمق - مال ايدوب آلَمَق.

• التَّمْوُلِي [تفعل]: بر آدم «ولى» ديب بورتوله ترغان الوغلرغه اوخشارغه طرشمق.

• التَّمْوُنُ [تفعل]: بر كشى بالا چاغاسينك طور موشرن كيك و آزلرن كوب قيلمق - بر آدم اوزى وبالا چاغاسى ايچون كيرهك بولغان نرسه لرنى آنو - قلاب صاقلاب قويمق، ادخار ايتمك.

• التَّمْوُه [تفعل]: اوزم صو ايله طولوب [صولانوب] پشوب يتارگه آنوقلانمق - بيرگه اوله. نلر چغوب بيرمانورلانمق - ياشل اوله نلر آشاب توه لرده - سيموزلك ظاهر بولمق.

• التَّمْوِيْتُ [تفعل]: اولترمك. مَوْنَهُ اللهُ: اَمَانَةٌ.

• التَّمْوِيصُ [تفعل]: كيملرنى يومق، آرولامق - بر كشى صالام ايله سودا ايتمك.

• مَوَّصَّ الرَّجُلُ ثِيَابَهُ: غَسَلَهَا وَطَهَّرَهَا.

• التَّمْوِيلُ [تفعل]: بر آدمگه مال بېرمك - بابوتمق، ماللى يا - صامق.

• التَّمْوِيْمُ [تفعل]: ميم حرفن يازمق.

• مَوِّمَ الرَّجُلُ مِيْمًا: كَتَبَهَا.

• التَّمْوِيْنُ [تفعل]: بر آدم بر آدمنى تريبه سينه آلَمَق، كيرهك

یاراغن یتشدروب. آصر اونی
اوستینه آلمق-اوزینک بالاچا-
غاسن تریه ایدو یولنده مشقت
کورمک.

• التّمویہ (تفعیل): بر بیر صولی
بولمق-صولانمق. قازاننک صوون
کوب صالحق - آلتون وکموشدن
بولماغان بر نرسه نی آلتونغه باکه
کموشکه مانمق، آلتونلامق،
کموشکه مک-بیر یوزی [آلتون
کموشکه مانولغان کبی] یاشل
اوله نلر ایله قابلانوب ماتور-
لانمق - بر آدم بر سوزگه جواب
یا که خبرنی چن رهوشدن بوروب
اوزگار توب بویاب سویله مک.

[خصوصا کتی که قبول قیلدرو-
رلق ایتوب مانورلاب کورسانمک]
موه الموضع : صار داماء.

موه الطباخ القدر : اکثر ماها.
موه الشی بماء الذهب : طلا به.
موه فلان الخیر علی فلان : زوره
علیه ولبسه.

• التمه (فتحنا) والتماهه (سحاج):
آش بوز ولوب ایسله نمک.

• التمه (کتف.ص): بوز ولوب
ایسله ننگان مای، سوت وهر تورلی
آش.

• التمهجر (تفعیل): زور لانمق
کبر له نمک.

• التمهجر الرجل : تکبر.

• التمهید (تفعیل): بر اورنده
اور نلاشمق، قرار لانمق - بر اش
یولغه صالحولغان واصلح ایدلوب
چیئل له ننگان بولمق - توشه ک
توشه مک - یول یا صالحولمق.

• تمهد الامر لفلان : اصلح وسهل
وتوطأ.

• تمهد الرجل الفراء : بسطه.
• التمهیر (تفعیل): بر آدم اوزینک
صناعتنده بیک استا بولمق - صوده
یوزمک.

• تمهر الرجل في صناعته : صار
حاذقاً ومهراً فيها.

• التمهيص (تفعیل): صوغه چوموق.
• التمهيق (تفعیل): بر اچمکنی
توروب توروب اچمک.

• تمهق الرجل الشراب : شربه
ساعة بعد ساعة.

• التمهك (تفعیل): بر آدم بر
اشنی بیک کیلو شدروب ماتور-
لاب اشله مک - بر نرسه نی قول
ایله چلنهر له بیزه مک یا که یازو
یازغان کبی اوزور توشورمک.

• التمهيل (تفعیل): بر آدم بر اشته
آشوقما نیچه توقتاب او یلاب
حرکت ایتمک - بر آدم یاخشی
اشلرده باشقه لردن آلغه اوزمق
آلغه کیتمک.

• التمهيه (تفعیل): بر آدم اشله
نرغان اشندن طیولوب طاشلامق.

• التمهيه (تفعیل): صاف و آرو
یا صامق.

• التمهيد (تفعیل): توشه ک توشه
مک - اشنی توزانوب یولغه صالحولمق
بر شنک یوللرن آنوقلاب
اشنی چیئل قیلمق - بر آدم بر اش
اشلهب شونک نی ایچون اشله -
گانن (عذر) بیان قیلمق - عذر
قبول قیلمق - اسسی صونی بر آز
صووتوب صالحولنده توکل اسسیده
توکل حالگه کیلنر مک - بر آدم
اوزی ایچون خیر اشلر آنو-
قلامق - اور نغه اور نلاشدرمق.

• التمهيد (تفعیل): بر آدم بر اش
اشلهب شونک نی ایچون اشله -
گانن (عذر) بیان قیلمق - عذر
قبول قیلمق - اسسی صونی بر آز
صووتوب صالحولنده توکل اسسیده
توکل حالگه کیلنر مک - بر آدم
اوزی ایچون خیر اشلر آنو-
قلامق - اور نغه اور نلاشدرمق.

• التمهيد (تفعیل): بر آدم بر اش
اشلهب شونک نی ایچون اشله -
گانن (عذر) بیان قیلمق - عذر
قبول قیلمق - اسسی صونی بر آز
صووتوب صالحولنده توکل اسسیده
توکل حالگه کیلنر مک - بر آدم
اوزی ایچون خیر اشلر آنو-
قلامق - اور نغه اور نلاشدرمق.

• قرار لاندرمق
• تمهد فلان الامر : وطئه و سهله و
سواء واصلحه.

• التمهير [تفعیل]: بر آدم بر
آدمدن طای (آطبالاسی) صو-
رامق - طای آصراق - طای
صانوب آلمق.

• التمهيص [تفعیل]: کیملرنی
یاخشی بووب آرولاب آغارتمق.

• التمهيق [تفعیل]: توه بالاسی
آناسن کوب کوب ایممک.

• التمهيك [تفعیل]: قاطی نرسه نی
واطوب توبوب اون کبی قیلمق
باکه ایزوب یومشامق - طولی
که وده لی قیلمق - اوزو نیچه یا صامق

• التمهيل [تفعیل]: یامان آدمگه
مهلت بیرمک (یعنی یامانلی ایچون
بیر لورگه تبوش جزاء و عقابی
مناسبره ک وقتقه چه کیچکدروب
تورمق) - بیر ولگان بورچی
صوواب آلورغه تبوش بولغان
وقتندن تاغن صوگه غراق قا-
لدرمق، صوراو و آلو وقتن
کیچکدرمک - بر اشنی اشلهرگه
آشوقمیچه تاغن مناسبره بولغان
وقتنی کو توب کیچکدرمک -
بر آدم ایله معامله ده طارلق
یا صامیچه کیک و یومشاق، چیئل
معامله قیلمق.

• مهيل فلان فلانا الدين : انظره
واجله و آخر طلبه.

• مهيل الكافرين : لا تدع
بهلاكهم ولا تستعجل به.

• مهيل فلان [مجهولاً]: آخر عقابه
ولم يعجل به.

• مهيل فلان [مجهولاً]: آخر عقابه
ولم يعجل به.

• مهيل فلان [مجهولاً]: آخر عقابه
ولم يعجل به.

• مهيل فلان [مجهولاً]: آخر عقابه
ولم يعجل به.

• التمیثُ [تفعل]: یاغور ایلہ بیر
یو مشارق - قزولق سورلمک،
صالقونایمق - خور و ذلیل بولمق
- صالی وصالونق بولمق - طوز
کبی قاطی نرسه صواچنده اینر -
ولوب اریمک .

• التمیحُ [تفعل]: سوزک طاودن
توبانگه نابا توشکان آدم نوسلی
بر آرنه آغه نابا آوشوب آشعوب
اوکغه صولغه کوب فارامیچه
توبان قاراب بورومک - ايسرک
کشی آوا تیله بورومک - چیلده
بوطاقلر سلکونمک .

• التمیخُ [تفعل]: تبختر ایله
بورومک .

• التمدُ [تفعل]: بیک مانور بو -
ککه له نوب بورغالانوب بورو -
ک - آغاچ بوطاقلری بوککه له نمک .

• التمیزُ [تفعل]: بر آدم یا که حیوان
یا که نرسه باشقه لردن آیرلوب
بالغزلانمق - باشقه لرغه بوطالمیچه
آیرلوب تورمق - بر کشی بیک
قاطی آچولانمق (گوبا آچو
ایلہ نورلی کیسه ککه آیرغالانمق،
اوزگاله نمک) .

• التمیزُ فلانٌ من الغیظِ: تقطع .

• التمیسُ [تفعل]: بیک مانور
بوککه له نوب بورغالانوب بو -
رومک .

• التمیعُ [تفعل]: آلتون، کدوش،
وسائر لرکبی قاطی نرسه اروب
صیقلانوب صوکبی آغا ترغان
حالگه کیلمک - قوی نرسه
صیقلانمق - اریمک - صیق نرسه
آتمق یا که تورلی باقغه جایلوب
طاشومق .

• التمیلُ [تفعل]: آرلی بیرلی
چایقالمق - تبختر ایله بورومک -
بر باقغه آوشمق .

• التمیالُ [فجعه. ض]: توغری
بولورغه تیوش نرسه بوگولوب
بر باقغه آوشمق، بانطامق - بر
نرسه گه کوخل کیتمک - بوگولمک
معنی لرنده «میل» «ومیلان» کبی
صدر .

• التمیلةُ [ناء ضمه، میم فجعه، باء
سکون ایله] . حجازده بولان ترغان
بر تقیح قرماچی سی .

• التمیمُ [امیر وزننده]: تام وکامل
نرسه - بتون اعضائی طولی کشی
- طولی طازا اوزون بویلی کشی
- نق و طازا .

• التمیمُ [امیر وزننده]: بر معروف
قیله . لام تعریف سز .

• التمیمةُ [امیر وزننده] ج تَمِيمَاتٌ
و تَمِيمٌ و تَمَائِمٌ: مویونغه تاغولا
ترغان بتوی .

• التمیثُ [تفعل]: بومشانمق -
خور و ذلیل قیلمق .

• التمیثُ فلانٌ فلاناً: ذلله .

• التمیخُ [تفعل]: آرلی بیرلی
بوککه له نمک .

• التمیزُ [تفعل]: بر آدمی یا که
حیوان و نرسه نی باشقه لردن
آیرلوب قویمق - بر نرسه نی
فوشومتا لرندن آرولامق،
آبورمق .

• التمیزُ (تفعل. سم): دماغده
بولغان نچکه معنی لر نی آخلاو
قوه سی .

• سن التمیزُ: فائده و ضرر نی
آیروب آخلارلق باش .

• التمیسُ [تفعل]: کولماک
ایتاکن صوزمق - ایتاکی باصامق -
ایتاک و قوبروق تاقمق .

• التمیطُ [تفعل]: ایکی نرسه
آراسن آیروب بر یوسندن
یراق قیلمق .

• التمییلُ [تفعل]: بر آدم شک
و شبهه گه توشمک - بر اشدده
ترددایتمک، ایکی فکر آراسنده
آبدراب ایکی له نوب تورمق -
توغری بر نرسه نی بوکمک،
بانطایمق - آوشدرمق - بر آز
آودارمق .

• التمییلُ فلانٌ فی الأمرِ: شک فیهِ .
• التمییلُ الرجل بین امرین: تردد
بینهما .

• التمییهُ [تفعل]: قلیچی قورباشده
قالدروب قزوب یالتراوی
بتمک، بانمق .

• التمییهُ الرجل سیفه: وضعه فی
الشمس حتی ذهب ماوه .

ت - ن

• التناءةُ [کتابه وزننده سم]: بر

اورنده اورنلاشوب کیتمیچه تورو .

• التناؤسُ [تفاعل]: آرنقه
چیکونمک - بر نرسه گه بسافن
بارماق، یراقلانمق - بر نرسه نی
یراقدن صوزلوب آلمق - قولغه
توتمق .

• التناؤی [تفاعل]: یراقلانمق .

• تناءٌ و عن کذا: تباعدوا عنه .

• التنابُتُ [تفاعل] نیکشرشمک،
از له شمک - صوراشمق .

• التنابُتُ [تفاعل]: خلق بر بر سینه
اوبکه له شوب آیرلشمق، بر بر سن
طاسلاشمق - اختلاف ایتمک .

• التنازُ [تفاعل]: خلق بر بر سینه
پامان اسملر نه توشمک عار له
ندرشمک .

• تَنَابَرُ الْقَوْمُ بِالْأَلْقَابِ: لَقَّبَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَتَعَابَرُوا وَتَدَاعَوْا بِالْأَلْقَابِ الْقَبِيحَةِ.

• التَّنَابُلُ [تفاعل]: اوق آطشوده اوزشمنق.

• التَّنَاتِجُ [تفاعل]: توله لر بر برسندن نوغدرشمنق - فسكر لر برسندن حاصل بولمق.

• تَنَاتَجَتِ الْإِبِلُ: تَوَالَدَتْ.

• التَّنَاتِفُ [تفاعل]: يولقونمق - صوورلمق.

• التَّنَاتِلُ [تفاعل]: اوله نلر بر برسینه صرماشمق - اوله نلر بعضی اوزون و بعضی قصه بولوب نگووسز بولمق.

• التَّنَاتُ [تفاعل]: خبر لر نی صو - راشمق، تیکشرشمک.

• التَّنَاتُرُ [تفاعل]: قیولوب طار الوب تورلی یاقغه صاچلوب کیمک - خلق خسته لانوب اولوب بتمک.

• التَّنَاتِلُ [تفاعل]: بر نرسه یابینه خلق جیولشوب طغرلانوب صو قیولغان کبی کیمک.

• التَّنَاتِي [تفاعل]: صووراشمق - تیکشرشمک - خلق بر نرسه نی مذاکره ایتمک.

• التَّنَاتِجُ [تفاعل]: خلق بر برسینک عیلمن فاش ایدمشک - خبر لر ناراشمق.

• التَّنَاتِجُ [تفاعل]: بر بر آردلی چن نوشلر کورمک.

• التَّنَاتِجُ [تفاعل]: ماقتانوشمق - دولقونلر چایقالوب بارلرغه بهرلوب یارلر نی واطمق.

• تَنَاتَجَا: تَقَاخَرَا.

• التَّنَاتِجُ [تفاعل]: اولترسوب صوغشمنق.

• تَنَاتِجَرُ الْقَوْمُ: تَقَاتَلُوا.

• التَّنَاتِجُ [تفاعل]: طاوارنی آرتغراق بهاغه صانار ایچون، آلورغه نلهمه گان کشیلر بها کونه رشمنک. (آلوجی کشی بولارنک سوزلرن ایشسوب قور - قوب آلورلر دیب بها آرتدرور)

• التَّنَاتِجُ [تفاعل]: نزاع ایدمشک، اختلاف ایتمک - بر برسندن تو - غدرشمنق.

• تَنَاتِجَلُ الْقَوْمُ بَيْنَهُمْ: تَنَارَعُوا وَاخْتَلَفُوا.

• التَّنَاتِجِي [تفاعل]: خلق بر برسی ایله چش پش یباشرن سرلر سو یله شمک.

• تَنَاتِجِي الْقَوْمُ: تَسَارُوا.

• التَّنَاتِجُ [تفاعل]: سوز قو - یوشمق، وعده ایدمشک - جانو - شمنق، تهدید ایدمشک.

• التَّنَاتِحُ [تفاعل]: بر نرسه او - ستونده خلق بوغازلاشور در - جهده تارتشمق هر کم اوزینه

آلاسی کیمک - ایکی بورت یا که ابو و بناء قارا قارش ی بولمق - یولدن چیمکه بورولمق - بر یولغه خلق بر بر آردلی کرمک، بر برسینه ایبارشمک.

• تَنَاتِحَرُ الْقَوْمُ عَنِ الطَّرِيقِ: عَدَلُوا عَنْهُ.

• التَّنَاتِحِسُ [تفاعل]: آورودن نرلگان آدم یاخادن آورامق - باش اوستینه یقلوب نوشمک.

• التَّنَاتِحُلُ [تفاعل]: هدیه بیر - شمک.

• التَّنَاتِحُرُ [تفاعل]: گوشرلداب غرلداب آچولانغان کبی سو - یله شمک.

• التَّنَاتِحِسُ [تفاعل]: كول وچیشمه لر بر برسینه آقمق - صارقلرغه صالحون تیوب طو خوب جلونور ایچون بر بر - سینه اوروتوب یاطمق.

• التَّنَاتِدُ [تفاعل]: طارالمق - حووا - نلر اورکوب قاچمق - خلق بر برسینه قارشو تورمق، اختلاف ایتمک.

• التَّنَاتِدِرُ [تفاعل]: نوادر وغرا - ثب سو یله مک.

• تَنَادَرُ الرَّجُلُ عَلَيْنَا: حَدَّثَنَا بِالنَّوَادِرِ.

• تَنَادَرُوا الشَّيْءَ: اسْقَطُوهُ.

• التَّنَادِسُ [تفاعل]: خلق بر بر - سینه یامان اسملر قوشوشمق، یامان لقب لر قویوشمق - یامان لقب لر ایله اونده شمک.

• التَّنَادِمُ [تفاعل]: خلق بر برسی ایله مجلس قوروب اولطرشمق - شراب مجلسده شلری بولمق.

• التَّنَادِي [تفاعل]: خلق بر بر - سینه نداء قیلوشمق، بر اقدن قچقرشوب اونده شمک - خلق جیولشوب مجلسلرده اولطرشمق، مجلسلر یاصامق - بر مجلسکه جیولشمق.

• يَوْمُ التَّنَادِي: يَوْمُ الْقِيَامَةِ.

• التَّنَادِيْدُ [جمع]: هر تورلی یاقغه طارالو.

• التَّنَادِرُ [تفاعل]: خلق بر برسندن اندار ایدمشک، قورقچلی اش یا که دشمن کیلو خبری ایله قورقشمق.

تَنَازَرَ الْقَوْمُ الْعَدُوَّ: خَوْفٌ مِنْهُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا.

• التَّنَازَبُ [تفاعل]: يمان اسم ولقبيل ايله اونده شمك.

• تَنَازَبُوا: تَنَازَبُوا بِالْأَلْقَابِ.

• التَّنَازُحُ [تفاعل]: يرافلانمق.

• تَنَازَحَ الرَّجُلُ: بَعْدَ

• التَّنَازُعُ [تفاعل]: خلق براش

خصوصنده سوز بير شميچه

تار شمق - بر بر سينه قارشو نو -

شمك - طالاشمق، از غشمق، دعوا -

لاشمق - تارتشوب بر نرسه ني

آلمق - برسي آرتندن برسي

آلوب قولدن قولغه بوروتمك

بر آدمك ييري ايكنجي آدم

ييرينه توتاشقان بولمق.

• التَّنَازِقُ [تفاعل]: تير گه شمك

سوگوشمك.

• التَّنَازُلُ [تفاعل]: توه لردن

اينوب جاي اوله ب ياكه آطرلرغه

آطلانوب دشمان عسكرينه

هجوم غه بارمق، صوغشمق - خلق

سفرده نوبت ايله بر بر سن آشا -

تشوب بارمق.

• تَنَازَلَ الْقَوْمُ: نَزَلُوا عَنْ

أَبْلَهُمْ فَتَضَارَبُوا.

• التَّنَازَبُ [تفاعل]: بر نرسه بر

نرسه گه او خشامق، ايكسیده بر

ره وشنده بولمق - بر آدمك اعضا -

سي ياكه بر نرسه نك كيسه كلري

بر بر سينه كيلوشلي يانشلي كور كام

توروشلي بولمق [هر قايدوسي

اوزينه توشلي زورلقده ياكه

وره وشده اولچاو وچامالري كيلمك] - خلق آتا و بابالرينه نسبت بير لمك، انتساب ايتمك.

• التَّنَاسُخُ [تفاعل]: بر بر سن جو -

يوشمق، نسخ ايدشمك - بر نرسه بر

نرسه ني نسخ ايدوب آنك آرتنده

قالمق - ميراث مالي تقسيم ايدلماس

بورون بعض وارثلر وفات

بولوب توشلي پاي وحصلر

اوزگار شمك - بر نرسه ني خلق

بر بر آردلي بر بر سندن آلمق -

زمان وقتلري برسي آردندن

برسي كيلوب تورمق.

• التَّنَاسُخَةُ: جانلر گه وده لردن

چغوب ايكنجي گه وده لر گه

باروب كره ديب، اعتقاد قیلا

ترغان بر طائفه.

• التَّنَاسُفُ [تفاعل]: چش پش

ايدوب ياشرن سويله شمك.

• التَّنَاسُقُ [تفاعل]: نرسه لر هر

قايدوسي توشلي اور نونده قو -

يولوب ترومگه ترولگان كبي

بولمق - نرسه لر بر بر سينه

كيلوشلي يانشلي بولمق - بر

آدمك سوزلري (ترومگه ترو

لگان تيگوز ومانور انجولر

كبي) بر بر سينه او خشاغان

اسلوبده بر بر آردلي ترولوب

تورمق.

• التَّنَاسُلُ [تفاعل]: آدملر ياكه

حيوانلر توغدرشمق - بر آدمك

بالالري كوبايمك.

• تَنَاسَلَ الْقَوْمُ: أَنَسَلَ بَعْضُهُمْ

بَعْضًا.

• تَنَاسَى الرَّجُلُ الشَّيْءَ: أَرَى مِنْ نَفْسِهِ أَنَّهُ نَسِيَهُ.

• التَّنَاسَبُ [تفاعل]: خلق بر

بر سينه تاغلوب يباشمق - بر بر سينه

قوشولمق - بر آدم تيره سينه

جيولشمق.

• التَّنَاسُدُ [تفاعل]: شعر لر او -

قوشمق، شعر نه يتوشمك.

• التَّنَاسُرُ [تفاعل]: يوولغان

كلرر كيسه لر گه جايوشمك

- طار اتوشمق.

• التَّنَاسِيرُ [جمع]: مكتهده بازو

او گرانه ترغان بالالرنك او گر انور

ايچون بازغان چوب چار

بازولري.

• التَّنَاصِبُ [تفاعل]: بر نرسه ني

پاي والوشلر گه تقسيم ايدشمك.

• التَّنَاصِرُ [تفاعل]: بر بر سينه

ياردم ايدشمك - خيرلر بر بر سن

چنغه چغارمق. (بر خصوصه

تورلي ياقدن خير ايرشوب هر

قايدوسي بر مفهوميده بولغانغه كوره

اول اشك چنلغي ودرستلگي

آخلاشولمق).

• تَنَاصَرَ الْقَوْمُ: نَصَرَ بَعْضُهُمْ

بَعْضًا.

• التَّنَاصُ [تفاعل]: طغزلانوب

خلق جيولشمق - طغزلانمق.

• التَّنَاصِفُ [تفاعل]: خلق بر

بر سينه ظلم قيلوشميچه توشلي

رهوشچه گنه عقاب و جزا قيلوشمق -

يارتلي لاش بولمق

- بر آدمك بتون ييري تيگوز

كور كاملكده بولمق - بر بيرنك

بتون ييري تيب تيگوز بولمق.

• التَّنَاصِلُ [تفاعل]: چقمق - ظاهر

بولمق.

• التَّنَاصِي [تفاعل]: ايكي كشي دعوى لاشوب بر برسنيك ماغلاي ساچلرندن توتوشوب طارشمق ياكه حاكم وقاضي گه اوستوره - شمك - جبل ايله آغاچلر بوككه - له نوب بر برسينه تاغلوب صرامشمق.

• التَّنَاصِيْبُ [جمع]: بيلگوايچون قادالغان باغانا وماياقلر.

• التَّنَاصِلُ [تفاعل]: اوق آطشوب اوزوشمق، اوزدرشوب آطشمق - ماقتانوشمق.

• التَّنَاطِحُ [تفاعل]: موگرلر ايله سوزوشمك - ايكي كشي بر برسينه قارشى كيلوشمك، عناد ومخالفت ايتمك.

• تَنَاطِحُ الْكِبْشَانِ: نَطَحَ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ.

• التَّنَاطِقُ [تفاعل]: قارا قارشى سوز سويلهشمك

• التَّنَاطِي [تفاعل]: بر آدم بر آدمگه قاغلمق، بهرلمك - اشقولمق - خلق اوزوشمق نارتمق - نار - تشمق - برسوزنى برسى اغزندن برسى آلوب سويلهكم، مشاوره ومذاكره قيلوشمق.

• تَنَاطِي الْقَوْمِ: تَسَابَقُوا.

• تَنَاطِي فُلَانٍ فُلَانًا: تَمَرَسَ بِهِ.

• التَّنَاطُرُ [تفاعل]: خلق بر برسينه قاراشمق، باقشمق - بر خصوصه فكر يوروتشمك - ايكي نرسه قارا قارشى بولمق (گوبا بر برسينه قاراشوب نورمق) - آنا خرما آغاچى ايله آناخرما آغا - چينك باناشا وقارا قارشى نور - ماقلريغنه خرما بيروده كفايت ايتماينچه تليقيح ايدلمك.

• تَنَاطَرَ الْقَوْمُ: نَظَرَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا.

• نَظَرَ الشَّيْبَانَ: تَقَابَلًا.

• التَّنَاطُمُ [تفاعل]: انجو، مرجان، عقيق كبي لر ترومگه تزلمك - طاشلر ترولگان توسلى بر برسينه توشوب باشوب تورمق - اشلر هر قايوسى توشلى بيرنده يولغه سالونمق.

• التَّنَاعَتُ [تفاعل]: بر نرسه نك صفلرن بيان قيلمق.

• التَّنَاعِسُ [تفاعل]: ياشن ياشناوى باصلمق، ضعيف له نمك - يوقوغه صابشمق.

• تَنَاعَسَ الرَّجُلُ: تَنَاوَمَ.

• التَّنَاعُلُ [تفاعل]: حيوانى هلاك بولغان كشي گه خلق ياردم له شوب اوز آرالرنده شول حيواننك آقچهن س جوشوب بيرمك.

• التَّنَاعُمُ [تفاعل]: بر آدم مال ونعمتلر اچنده ايركتهلب تورمق، طنج وراحت ياشامك - بر آدينك صاچى يومشاق بولمق.

• تَنَاعَمَ فُلَانٌ: تَنَعَمَ وَتَرَفَهُ.

• التَّنَاعِي [تفاعل]: صوغشده بر برسن صوغشقه قزدرور ايچون بر برسينه اولگان كشي لرني نه تو - شمك، اولگانلرني خبر بيروشمك. (بولاي قيلغاچ كشي آچولانوب انتقام ايتهر ايچون ياكه فلان وفلانلر اولگانلرني صوگ ميخا دنياده طور موش بوق ديه رهك قزوب صوغوشه در.)

• التَّنَاعُرُ [تفاعل]: ايكي آدم بر برسن تسانوماغانه صابوشمق، تانوشسه لرده بيلگوز شمامك - اختلاف ايتمك.

• التَّنَاعُصُ [تفاعل]: طغزلانوشمق.

• التَّنَاعُصُ [تفاعل]: تَنَاعَصُ، مَعْنَى سِنْدِهِ.

• تَنَاعَصَتِ الْإِبِلُ: تَنَاعَصَتُ أَي أَرَدَحَتُ.

• تَنَاعَصَ الْقَوْمُ: أَرَدَحُوا.

• التَّنَافُدُ [تفاعل]: دعوى لاشمق - دعوى لاشوب قاضي غه بارغان كشي لر هر قايوسى اوزينك سوزن درست چغارور ايچون دليل لرن كيلترشمك.

• تَنَافَدَ الْقَوْمُ: تَخَاصَمُوا.

• التَّنَافُدُ [تفاعل]: ايكي كشي ياكه كوب كشي لر دعوى لاشوب قاضي حضورينه باروب كرمك، قاضي نك اوز يانينه ايرشمك. (شول قاضي حضورنده هر قايوسى دعوالرينك دليللرن كيلترسه لر دال ايله «تَنَافُدُ» بولادر.)

• تَنَافَدَ الْخَصْمَانِ إِلَى الْقَاضِي وَتَنَافَدَا: خَلَصَا إِلَيْهِ وَتَرَفَعَا أَمْرَهُمَا وَأَدَلِي كُلُّ مِنْهُمَا بِحُجَّتِهِ.

• التَّنَافُرُ [تفاعل]: ماقتانوشمق - بر نرسه ده حكم قيلدرور ايچون قاضي حضورينه بارمق - خلق بر اش اشلر ايچون برگه جوشوب كيتمك، جيلوب بارمق - صوغشقه بتون خلق قوزغالوب بر يولى كيتمك.

• التَّنَافُرُ [تفاعل]: خلق بر برسى اوستينه سيكرمك.

• التَّنَافُسُ [تفاعل]: بر آدم بر نرسه گه بيك ياخشى بولغانلرني ايچون قزغوب ياكه ياخشى بر اشنى اشلر گه قزغوب خلق

ایله اوزوشوب آلمق و اوزو-
شوب اشله مک - خلق یاخشی
نرسه لر نی آلو یا که یاخشی
اشلر نی اشله وده بر برسی ایله
اوزوشمق (هر قایوسی اوزینه
آلورغه یا که اوزیگنه آلدان
و کوبراک اشله رگه طرشمق)
• التَّنَاقُضُ [تفاعل]: قازان قایناب
کوبو کلرن چیتکه آطمق.
• التَّنَاقِي [تفاعل]: بر برسی ایله
اتشوب تور توشوب قاغشوب
تورمق - بر سوزگه بر سوز
یا که بر اش بر اشکه خلاف
بولمق، ایکیسی بر گه جیولا آلمای
ترغان مبین بولمق - یاخشی
صفت و یاخشی اشلر اشله وده
خاق تور لیچه بولمق (یعنی
بعضی یاخشی و بعضی ناچار
بولمق).
• التَّنَافِيحُ [جمع]: کیم چابولری
مقددی یوق.
• التَّنَافِيضُ [جمع]: جونلری او طده
اوتولگان چی تیری. (یک قاطی
آچاق بللرده بونی طور اب آشی
بولغانلر).
• التَّنَاقُدُ [تفاعل]: کموش آقچه
لر نی صایلاب یاخشی لر ی ایله
یامانلرن آبروب قویمق - انتقاد
ایتمک.
• التَّنَاقُضُ [تفاعل]: بر نرسه آز
آز کیموب، شیلوب تورمق.
• التَّنَاقُضُ [تفاعل]: ییمر لمک -
ایو ویاسقه بنا لر ایشولوب
توشمک - بب و نیولر چیشولمک -
ایکی سوز بر بر سینه قارشی
کیلمک [برسینگ مفهومی ایکنی ننگ
مفهومی بوزا ترغان بولمق] -
صا تو چی ایله آلو چی آرالرنده
بولغان عقد یعنی بوزوشمق.

• فِي كَلَامِهِ تَنَاقُضٌ: تَخَالَفٌ وَتَدَاوُلٌ.
یع ای بعضه یقتضی ابطال بعضی.
• تَنَاقُضُ الْبَيْعِ: نَقْضُهُ.
• تَنَاقُضُ الْحَبْلِ: انْحِلُّ اِبْرَامَهُ.
• التَّنَاقُلُ [تفاعل]: خلق بر بر سندن
سوز کوجوشمک، روایت ایدشمک.
• التَّنَاقُتُ [تفاعل]: خلق اوز
آرالرنده بولغان عقد و عهد لر نی
بوزوشمق.
• تَنَاقُتُ الْقَوْمِ الْعُهُودَ: تَنَاقُضُوهَا.
• التَّنَاقِحُ [تفاعل]: خلق بر
بر سندن قز آلوشمق، بر بر سینه
نکاح قیلوشمق - آغاچلر بر بر سینه
صرماشمق.
• التَّنَاقِدُ [تفاعل]: بر بر سینه
چیتولنک و آغرلق قیلوشمق -
از غشمق.
• التَّنَاكُرُ [تفاعل]: نجاهل ایتمک،
بلمامش بولمق - بر آدم بر
نرسه نی بلمامک چنلاب جاهل
بولمق - خلق بر برسینگ اشلرن
قبول ایدشمامک، انکار ایدشمک
- طلالاشمق، بر بر سینه دشمانلا-
نوشمق.
• التَّنَاكُفُ [تفاعل]: خلق بر
سوزنی تلدن تلگه یورونمک
یعنی هر قایوسی شونی سویله شمک.
• تَنَاقُتُ الْكَلَامِ: تَدَاوُلُهُ وَتَعَاوُرُهُ.
• التَّنَاوَةُ [کسره]: درس اوقوب
علم او گرانوب یا که او گرانوب
واوزی کتاب مطالعه قیلوب
ترغان کشی ننگ درس لر ن طاشلاب
اوقومیچه او گرانمیچه کتاب مطالعه
قیلمیچه تورماقی.
• كَانَ فُلَانٌ مِنَ الْعُلَمَاءِ فَاصْرَبَتْ بِهِ

التَّنَاوَةُ: اَى اَصْرَبَ بِهِ تَرْكُهُ
المدارسة و هجرانه المدارسة.
• التَّنَاوُبُ [تفاعل]: خلق بر
اشنی برسی آرندن برسی نوبت
(Очередь) ایله اشله مک -
نوبت ایله قیودن هر کم اوزینه
تیوش صونی نارتیق - بر آدمنگ
باشنه تورلی آغر حاللر کیلمک
(گویا باشقه آدم لر گه ده کیلمگانده
ایندی نوبت بوینیچه بوخارده
ایر شکانلر) - کاسه گه یا که
چیلک توبینه صالونغان طاش
کورساتکان مقدار ایله صو
تقسیم ایدشمک. (صحراءه صو
آز بولوب برار کاسه یا که
برار چیلک ایدوب تقسیم ایدشوب
بولماغانده کاسه توبینه طاش
صالوب هر کمگه شول طاش
کوملور مقدارده صو بیره
بولغانلر. بو طاشقه «حصاة القسم»
دیهلر).
• تَنَاوُبُوا عَلَي الْمَاءِ: تَقَاسَمُوهُ
عَلَى حِصَاةِ الْقِسْمِ.
• تَنَاوَبْتَهُ الْخُطُوبُ: اَصَابَتْهُ.
• التَّنَاوُحُ [تفاعل]: ایکی نرسه
قارا قارشی بولمق - جیل تورلی
باقدن تور لیچه ایسمک.
• تَنَاوُحَ الْجَبَلَانِ: تَقَابُلًا.
• التَّنَاوُسُ [تفاعل]: قول صو-
زوب آلمق، تونمق - سوننگولر
ایله صانیچشمق.
• التَّنَاوُلُ [تفاعل]: قولغه آلمق،
تونمق.
• التَّنَاوُمُ [تفاعل]: یوقولاماغان
آدم اوزن اوزی یوقولاماغان
ایدوب کورساتمک، یوقولاماغان

بولوب یا طمق - بر آدم بوقو-
لارغه تله مک - بر نرسه گه کوخل
قرار لانمق، کوخل اورناشمق،
طنچلامق.

• تَنَاوَمَ الرَّجُلُ: اَرَى النَّوْمَ مِنْ
نَفْسِهِ كَاذِبًا.

• التَّنَاهِبُ [تفاغل]: صوغشوب
بر برسن طالاشمق - توه و آطلر
تیز یوروب کوب بول و کوب
بیر آلمق - اوزوشمق.

• التَّنَاهُدُ [تفاعل]: بر نیچه کشی
جیولشوب سفر گه چقچاق اوز
آرالرنده هر قایوسی نیگوز آرق
یاکه آقچه سالوشوب آشامق
اچمکنی اورطاق توتوب بارمق
- خلق بر برسینه قارشو صوغش
ایچون آباقلرنه باصمق.

• التَّنَاهُزُ [تفاعل]: بر نرسه نی
آلورغه تونارغه خلق بر برسندن
اوزوشوب آشوغشمق.

• التَّنَاهُضُ [تفاعل]: بر برسینه
قارشو آباغه باصمق، بر برسی
اوستینه کوتارلمک.

• التَّنَاهِقُ [تفاعل]: ایشاکلر
چققرشمق.

• التَّنَاهِي [تفاعل]: بر آدم بر
اشدن توقامق، اشله ونی طابا-
سلامق، طیولمق- خلق بر برسن
یامان اشلردن طیوشمق- بر نرسه
نهایسینه (باروب توقتای ترغان
اوجینه، غایه سینه) ایرشمک -
توه کوبمو سیمورور گه ممکن
شول قدر سیمورمک - صو بر
اورنده توقتالوب آقمیجه تور-
مق- خبر کیلمک، خبر ایرشمک.

• تَنَاهَى الرَّجُلُ عَنْ كَذَا: كَفَّ
عَنْهُ.

• تَنَاهَى الْخَبَرَ: بَلَغَ.

• تَنَاهَى الْمَاءُ: وَقَفَ وَسَكَنَ.
• تَنَاهَى الشَّيْءُ: بَلَغَ نَهَابَتَهُ.

• التَّنَائِيَةُ [كسره]: بوقاریده مذ-
کور «تَنَاوَةٌ» معنی سنده.

• التَّنَائِيَةُ [تفاعل]: خلقنی بوقو
باصمق، کوزلری بومولمق-
کوز قاباقلری بومولمق.

• تَنَائِيَةُ الْأَجْفَانِ: أَنْطَبَقَ بَعْضُهَا
عَلَى بَعْضٍ.

• التَّنَائِيَةُ [تفاعل]: بر آدم ننگ
آک و فخرلری ضعیف له نوب
بوطالمق، چو و المق- بر آدم بر
اشدن عاجز بولمق.

• تَنَاوْنَا فَلَانَ عَنِ الْأَمْرِ: قَصَرَ وَعَجَزَ.
• التَّنَوُّءُ [ضمنا. م]: بر اورنده
اورنلاشوب کیتیمیچه تورمق.

• تَنَاوْنَا الرَّجُلُ بِالْمَكَانِ: أَقَامَ فِيهِ.

• التَّنَائِيَةُ [تفاعل]: طاشو صولری
چادرغه کورماسون ایچون چادر.
تیره سینه چقور و قاناو قازیمق.

• التَّنَبُّؤُ [تفاعل]: بر آدم نبی لک
دعوی قیلمق.

• تَنَبَّأَ فُلَانٌ: ادعى النبوة.
• التَّنَبُّؤَةُ [تفعلة]: خبر سوبله مک-
بلدرمک، آخلانمق.

• التَّنَسِيْبُ [تفاعل]: صو و صیق
نرسه آقمق- صیققلانمق.

• التَّنَسِيْتُ [تفاعل]: ظاهر بولمق.
• تَنَسَبَتِ الشَّيْءُ: ظَهَرَ.

• التَّنَسِيْجُ [تفاعل]: نیشمک.
• التَّنَسِيْحُ [تفتح. ضم م]: ات
اورمک- که جه چققرمق - شاعر
بر آدمنی هجو ایدوب شعر
چققرمق- باقرمق، آقرمق.

• التَّنَسِيْدُ [تفاعل]: بر آدم بر آدم
اوستینه ات کبی طاشلانمق.

• التَّنَسِيْبُ [تفاعل]: نبط کشیلرنه
اوخشامق یاکه آلارغه منسوب
بولمق- قیو قازوچی صوغه ایر-
شمک، صو چققرمق- بر آدم بر
سوزدن نیچکه معنی لر آخللامق،
نیچکه معنی لر چققرمق.

• التَّنَسِيْعُ [تفاعل]: صو آز آز
صارقوب چقمق یاکه چشمه دن
آز آزغنه چقمق.

• تَنَسِيْعُ الْمَاءِ: جَاءَ قَلِيلاً قَلِيلاً.
• التَّنَسِيْعُ [تفاعل]: گومیه کبوب
اون کبی اووالمق.

• التَّنَسِيْكُ [تفتح] و التَّنَسِيْكُ [ضمه]:
بزده گی «ماخورقا» قیلندن
توبان نوع نهمه کی. غالبابونی
طریقه یاکه قورقور (نارگیله)
آرقلی نارنالر.

• التَّنَسِيْلُ [تفاعل]: بر آدم بوقاری
درجه لی اعتبارلی شرافتلی بولمق-
شرافتلی بولماغان آدم شرافت
کورساتمک، الوغلاز جه قیلونمق-
نبل دید کلری طاشلریله استیجا
قیلمق- بر آدم بر آدم ننگ نرسه لر ن
آلمق- بر آدم صابلا ب نرسه لر ننگ
اینگ یاخشی بولغانلرن آلمق
آدم و توه اولمک، وفات بولمق-
اشلر زورایمق.

• التَّنَسِيْلُ [كسره. باء فتحة ايله]
والتَّنَسِيْلُ وَالتَّنَسِيْلَةُ [كسره] ج
تَنَائِيْلُ وَتَنَائِيْلَةٌ: قَصَقَهُ بَوَيْلِي
أَرْقِيْلِيْسِي بَوِي بَرْدَاي بَوْلَغَانَ
تَوْبَ تَوَّكَارَهْكَ طَوْبَ، طَوْبَاس
كَشِي - بِالْقَاوِ أَحْسَنَ كَشِي.

• التَّنَسِيْلُ [تفتح. باء ضم ايله]:
«تانبول» دید کلری اولهن. ذکر
ایدلدی.

• التَّنْبِيْهُ [تفعیل]: قصقه بویلی لقی.
 • التَّنْبِيْهُ [تفعیل]: یوقودن اویغله-
 نمق - غفلت بتمک، آک و فکری
 کرمک - سیزونمک، آخلاب
 آلمق-توشونمک-بر آدم براشنی
 تمام آخلامق، بلوب یتیمک.
 • التَّنْبُوْلُ [ضمه]: بیسک قصقه
 بویلی کشی.
 • التَّنْبِيْیُ [تفعیل]: التَّنْبِيْیُ.
 • التَّنْبِيْیُ [تفعیل]: التَّنْبِيْیَةُ
 • التَّنْبِيْبُ [تفعیل]: اوله نلر او-
 سوب صابلری کوبشه له نمک -
 بوزوقلق طارالمق.
 • نَبَبُ النَّبَاتِ: صَارَتْ لَهُ نَابِبٌ.
 • التَّنْبِيْتُ [تفعیل]: اوسدرمک -
 بالانی آصرامق، تربیه ایتیمک -
 آغاج اولطرتمق-ایگون صاچمق.
 • التَّنْبِيْتُ ج تَنَابَيْتُ: خرما بوطلا-
 فلرینسک آرتقلرنندن کیسوب
 آلوغنان جوموچقه-آغاج بوطاقی
 وصانچکی لری-اورکچ کبسه گی-
 کیسوب کیسوب اوسدرله تر-
 غان اولهن.
 • التَّنْبِيْدُ [تفعیل]: خرما یاکه
 اوزوم صووی (نبد دیدکلری
 قوواص) یا صامق-صالمق یاکه
 طاشلامق.
 • نَبْدُ الرَّجُلِ الشَّيْءُ: اَلْقَاهُ.
 • نَبْدُ فُلَانٍ النَّبِيْدُ: عَمَلُهُ.
 • التَّنْبِيْرُ [تفعیل]: همزیه قصیده
 چغارمق.
 • التَّنْبِيْرُ [تفعیل]: قوشام آد قو-
 شمق، لَقَبٌ قَوِيْمُقُ.
 • نَبْرٌ فُلَانٌ فُلَانًا: لَقْبُهُ.
 • التَّنْبِيْسُ [تفعیل]: سوز سویله-
 شمک-تبره نمک.

• التَّنْبِيْشُ [تفعیل]: ضعیفله نوب
 سه لپره مسک - بر اشده عاجزلک
 کورساتمک.
 • التَّنْبِيْضُ [تفعیل]: اوز لرینه
 مخصوص تاوش چغاروب ات
 وقورت قوشنی اونده مک.
 • التَّنْبِيْضُ [تفعیل]: تاوش چغار-
 تمق، یا کراتمق.
 • التَّنْبِيْطُ [تفعیل]: قیو قازوب
 صو چغارقو - چیشمه آچمق.
 • التَّنْبِيْعُ [تفعیل]: خرما آغاجلرن
 تلقیح ایدوده بر اصول.
 • التَّنْبِيْقُ [تفعیل]: بازو یازمق-
 چقمق-خرما آغاجلری بوزولوب
 چیه قدر گنه واقغنه خرمالر بیر-
 مک-طایاق یا که قاه چی ایله صوقمق
 آغاجلرنی تر و مگه اولطرتمق.
 • التَّنْبِيْلُ [تفعیل]: استنجاء طا-
 شلری بیرمک - آطار ایچون
 او قلر بیرمک.
 • التَّنْبِيْهُ [تفعیل]: یوقودن اویغله-
 تمق - بر آدمنی خلق آراسنده
 مشهور قیلمق - بر آدمک غا-
 فللسکن بترمک، آک و فکری
 بیرمک - بر آدمنی بر اشکه
 توشوندرمک-بندرمک، آخلاتمق.
 • نَبِيْهٌ فُلَانٌ فُلَانًا مِنْ نَوْمِهِ: اَقَامَهُ
 وَابْقَظَهُ.
 • التَّنْبِيْتُ [تفعیل]: پاك آدم بلچرا-
 نمق.
 • التَّنْبِيْحُ [تفعیل]: توه بالاسن
 توغدرور ایچون کوچانمک.
 • تَنْبِيْحُ النَّاقَةِ: تَرْحَلَتْ لِیَخْرُجَ
 وَلِدَهَا.
 • التَّنْبِيْحُ [تفعیل]: خوش ایسلی
 مابلر سور تونمک.

• التَّنْبِيْشُ [فتحه. ضم]: بر آدم
 بسر آدمنی اولاقنده کشی گه
 ایشوتدرمیچه تیر گه مک.
 • التَّنْبِيْفُ [تفعیل]: جون واولهن
 یولقونمق - بر نرسه اورنوندن
 قویبارلمق، چغارلمق.
 • التَّنْبِيْلُ [تفعیل]: اوله نلر بر
 برسینه صرماشمق.
 • التَّنْبِيْلُ (تاء) ایکیسیده کسره ایله و
 التَّنْبِيْلُ [فتحه] و التَّنْبِيْلَةُ [کسره]:
 بیسک قصقه بویلی نوب تو گارک
 کشی.
 • التَّنْبِيْتَةُ (دحرجه کبی): بر آدم
 ایسکی دوست ویولد اشلرن
 طاشلاب یا کا دوست ویا کا
 ویولد اشلرغه قوشولمق.
 • التَّنْبِيْتَةُ (فتحه. سم) و الدَّنْبِيْلَةُ:
 کولماک، چارشاو وسائر لر گه
 زینت بیروور ایچون توتولا
 ترغان هر نورلی چلنر.
 Кружево
 • التَّنْبِيْتَةُ: قویباش قزووندن پهره
 ایدوب قورولغان هر تورلی نرسه.
 • التَّنْبِيْتُ (تفعیل): بر آدم یا که
 حیوان اوستینه سیکرمک - اوق
 کبی اطلمق.
 • التَّنْبِيْتُ (تفعیل): بر سوز
 و خبرنی شرح و بیان قیلمق -
 بر کشی آچولانوب بورونلری
 قرولدامق، پشقرمق - قازان
 بقرداب قاینامق.
 • التَّنْبِيْحُ (تفعیل): آدمگه ابی
 ایلیک ایتکان کبی بر آدم حیوانغه
 خصوصاً توه گه بالا توغدرغان
 وقتنده ابی لک ایتیمک، بالاسن
 توغدرتمق - بر نرسه دن بر
 نرسه نی چغارتمق، (حیوانغه ابی-)

لك قیلوچی كشی گه «ننج» شول حیوانغه «مَنْتُوَجَّه» توغدرلغان بالاسینه «نَّيْجَه» دییلهر. آدمگه ایی-
 لك قیلوچی ایی گه «قَابِلَه» دییوله در.
 • التَّمِيحُ (تفعیل): بر اورندن کیمیجه اورنلاشوب تورمق.
 • التَّمِيحُ (تفعیل): جون، واولن یولوقمق - بر نرسه نی قوباروب صوورب آلمق.
 • التَّمِيحُ (تفعیل): یامان ایس ایله ایسله ندرمک، صاصتمق.
 • التَّمِيحُ (تفعیل): طارالوب صا- چلوب کیتمک - طوزمق.
 • تَنَشْرُ الشَّيْءِ: انشر.
 • نَشْرُ الْقَوْمِ: تفرقوا.
 • التَّمْيِيرُ (تفعیل): طاراتمق - طوزدرمق - صاچوب طاراتوب یبارمک.
 • التَّمْيِطُ (تفعیل): نوقاتمق - نیک تونمق.
 • نَشَطَ الرَّجُلُ الْمُتَحَرِّكَ: سکنه.
 • التَّنَجُّوُ (تفعیل): کوز تیدرمک.
 • التَّنَجُّجُ (تفعیل): نیکشروب آق تاروب ازلهمک - بر نرسه نی طابوب چغارمق - خبرلر صوراشمق.
 • تَنَجَّجَتِ الرَّجُلُ عَنْ كَذَا: تَبَحَّثَ عَنْهُ.
 • التَّنَجِّجُ (تفعیل): بر اش اشلهر گه وعده قیلغان آدمدن وعده سن اداء قیلونی صورامق.
 • التَّنَجُّدُ (تفعیل): کوتارلمک - بیک قاطی آنط ایتمک.
 • تَنَجَّدَ الشَّيْءُ: اَرْفَعُ.
 • التَّنَجْرَةُ: قازان. (اصل عربجه ده «رجل» و «قدر» دییوله در.)

• التَّنَجْرُ (تفعیل): بر آدم بر آدمدن اوزینک وعده قیلغان حاجتن اوتهونی صورامق - دائما شراب اچمک.
 • تَنَجَّرَ الرَّجُلُ حَاجَتَهُ: طَلَبَ قَضَاءَهَا مِمَّنْ وَعَدَهُ اِبَاهَا.
 • التَّنَجِّسُ (تفعیل): کیم ویا که باشقه بر نرسه شاقشی غه بو بالمق - بر نرسه نجس وشاقشی بولمق - بر آدم یامان اش اشله و دن صافلانمق - یامان اش ایله بویا- لمامق، بلچرانمامق.
 • تَنَجَّسَ الشُّوبُ: نَلَطَخَ بِالْعَدْرَةِ.
 • التَّنَجُّعُ (تفعیل): بر آدم بر آدمدن انعام واحسان امدایدوب کیلمک - بر آدم صحراءه یاشل اولن ایستهب، ازلهب یورومک - بر آدم قانغه بو بالمق.
 • التَّنَجُّمُ (تفعیل): بر آدم بوقولی آلماینجه تون بوینجه یولدوزلرغه قاراب کیچ اوزدرمق - بر آدم نجوم علمندن سوبله شمک - یاگا چققان اوله نلر یولوقمق.
 • التَّنَجَّجُ (تفعیل): بر کشی آبدراب حیران بولوب نی قیلو- رغه بلماینجه بورومک - تهره مک - سلگونمک - بر آدمک ایلری کوبایوب وبومشاپ بلقلداب تورمق.
 • التَّنَجُّهُ (تفعیل): بر آدم بوموش ایله کیلگان آدمگه قارستوچرابن صتوب یوموشن اوتهمیجه قابتل- روب یبارمک.
 • تَنَجَّهَ فُلَانٌ فُلَانًا: اَنْجَهَهُ.
 • التَّنَجُّجِيُّ (ضمه): بر قوش.
 • التَّنَجُّجِيُّ (تفعیل): کوز تیدرو- رگه تلهب کوزلرنی آچوب طاخلاب قارامق - طاوچق بولغان بیوک بیر ازلهمک.

• التَّنَجِّيَّةُ (تفعیل): قوتقارمق، خلاص بیرمک - حیوانک تیرسن طونامق، صویمق - طورامق کسکه لهمک - بر فات یاغور یاغدر غساندن صوگ بولوط بورولوب قایتوب کیتمک - بر آدم تیرلهمک، نه نندن تیرچمق - بر آدم صو آستینه قالماسون ایچون بیرن قابلاب قویمق - خرما آغاچلرینک خرمارلی پشوب یتمک، اولگورمک - بر نرسه نی طاشو صولری ایله قابلانمای ترغان بیوک بیر (نَجْوَةٌ) گه طاشلامق.
 • التَّنَجِّيْبُ (تفعیل): آغاچنک قابق وقابریلرن آرچومق.
 • نَجَبَ الرَّجُلُ الشَّجْرَةَ: قَسَرَ نَجَبَهَا.
 • التَّنَجِّيْحُ (تفعیل): بر آدمی مقصود حاجتلر نه ایرشدرمک - حاجتلرن اوتهمک.
 • التَّنَجِّيْحُ (تفعیل): بوتکورمک، بوتلهمک - بر آدمنک تاوشی قارلمق.
 • التَّنَجِّدُ (تفعیل): ابونی بیزه- مک، زینت لهمک - ابوچینه مندر نوساک کوریه کبی نرسه لر نوسه مک - سکورمک - بوکورمک - بر آدمی باشندن اوزدرغان زور اشلر فکرن توزاتوب تجربه و آک اییاسی یاصامق - ابو اچنده بولا ترغان توشه ک یورغان کبی نرسه لر نکمک - ماتراس و کوریه اشلهمک، [یورغان وما- تراس کبی لرنی اشله وچیگه «نجد» و «منجد» دییله لر].
 • التَّنَجِّدُ (تفعیل): بر آدمنک باشینه کیلگان اشلر بو آدمی شومارتمق، عقللی، تجربه لی، آخلی یاصامق.

• التَّبْجِيزُ [تفعیل]: حاجت اوتنه-
مک و عده منی بیرینه يتکورمک.

• التَّبْجِيسُ [تفعیل]: بتوی ناقمق
بر نرسه منی شاقشی لای نجس باصا-
مق.

• التَّبْجِيسُ [سم] ج نَبْجِيسُ:
کوز نیمه سون یا که جن صو-
قما سون دیب تاغلغان بتوی
(بتوی ناغو چیغه اسم فاعل صیغه-
لری ابله «معوذ» و «منجس» دیلر،)

• التَّبْجِيعُ [تفعیل]: آورو کشی گه
دواء تأثیر ایتمک، فائده بیرمک-
آرق آدم وحیو انغه آرق
کیلو شمک، طازار ورغه باشلامق-
یامان کشی گه وعظ و نصیحت
تأثیر ایدوب یامانلغی طاشلامق.

• التَّبْجِيفُ [تفعیل]: بر آدمگه بر
آز سوت آبروب قویمق- جیل
قوملرنی اوچوروب طاوولر کبی
ایومک - بر آدم بر آدمی تعظیم
ایدوب کوتارمک- تعریض ایتمک.

• نَجَفَ فُلَانٌ لِفُلَانٍ نَجْفَةً: عزال له
قَلِيلًا مِنَ اللَّبَنِ.

• التَّبْجِيمُ [تفعیل]: بورچنی آی
و بولدوز باشلرینه بولگالاب
«تقسیم» لای توله مک - بورچنی
«تقسیم» لامق - بولدوز لرنی
قاراب کیچه کوندوز و آی
بل حسابلرن توزومک- علم نجوم
بوینجه بولدوز لرغه باقمق -
بولدوز توغاننی کونوب، تورمق.

• التَّبْحَارُ [فتح. م]: کوکراک
آلدندن بوغاز لامق. نحر قیلیمق.

• التَّبْحِسُ [تفعیل]: آچوقمق -
دواء اچهر ایچون مخصوص
تلهب آچ تورمق- خبر صوراشمق-
تیکشرمک، از له مک- نصاری ط-
نغمه سی روزه لرنده ایت طاشلامق
ایتدن صافلانمق.

• تَنَحَّسَ الرَّجُلُ: جَاعَ.

• تَنَحَّسَ فُلَانٌ عَنِ الْأَخْبَارِ:
تَتَبِعُهَا.

• التَّنَحُّلُ [تفعیل]: بر آدم ایکچی
بر آدم چغارغان شعر یا که سوزنی
اوزینه دعوی قیلیمق [بو مینم شعر
یا که مینم بازغان کتاب دیب
دعوی لامق]

• التَّنَحُّحُ [تفعیل]: قارت کیشیلر
کبی طاماق قورمق و بیک واقغه
یومشاقغه یوتالله مک.

• التَّنَحِّيُ [تفعیل]: بر آدم یا که
نرسه اوزینک اورنوندن چیتکه
طایمق، چیتکه کیتمک - بر آدم
بر آدم بانشدن یا که بر اشدن
یراق کیتمک- اعتماد ایتمک.

• التَّنَحِيَةُ [تفعلة]: بر آدم یا که
نرسه منی اورنوندن چیتکه یارمک،
طایدرمق - بر آدمی بر اشدن
چیتکه قاغمق - کیتهرمک، از اله
قیلمق- حیوان بوغازینه آرقلی
پچاق قویمق- کوز لردن یاش
سورتمک یا که توقاتمق.

• التَّنْحِيْبُ [تفعیل]: خاق بیک
طرشوب اوزلرینک اشلرن
اشله مک- طرشوب یول بوروب
صوغه یاقتلاشمق- بیک طرشوب
آشغوب یول بورومک بر آدمی
اوزاق سفر حالدن طایدرمق-
بر آدم اوز اوستینه بر اشتی واجب
قیلمق - بر آدم بر اشدن هیچ
آیر لمیچه هر وقت شول اشتی
گنه اشله مک- یوز اوستینه قایلانمق
- توقاتمچه بورومک.

• التَّنْحِيْبُ [سم]: شده قرب الماء.
• التَّنْحِيْرُ [تفعیل]: توه گه یوتهل
اله کمک.

• نَحَرَ الْبَعِيْرَ: أَصَابَهُ النَّحَازُ
ای السعال.

• التَّنْحِيسُ [تفعیل]: خبر لار
تیکشرمک، یاشرن ره وشده صو-
راشمق.

• التَّنْحِيْلُ [تفعیل]: بر آدمگه هبه
وهديه قیلوب بور نرسه بیرمک -
صو اچارگه صورانغان کشی گه
صو بیرمک.

• التَّنْحُ [فتح. ح]: کوکل بو-
لغانمق، قوصاسی کیلمک- کوب
آشاب اونلهمک.

• التَّنْوِخُ [ضم. تان. ح]: بر اورندن
کیتمیچه تورمق - بر اشده دائم
و ثابت بولمق.

• التَّنْحُدُ [تفعیل]: بر آدم کیمه لر
باشلغی بولمق.

• التَّنْحِشُ [تفعیل]: بر نرسه گه
تابا تیره نمک، ییلکونمک.

• التَّنْحُوعُ [تفعیل]: قافرمق- بولوط
یاغدرمق.

• التَّنْحُلُ [تفعیل]: آرولامق،
صافلامق - صایلاب نرسه لر نک
ایک باخشی سن آلمق.

• التَّنْحَمُ [تفعیل]: قافرق قافرمق
- بورون سگورمک.

• التَّنْحِنُجُ [تفعیل]: توه بیرگه
چوکمک- توه چوککان بیرندن
چوککانی حالده کوکراگن
کوتارمک.

• التَّنْحِيْحُ [تفعیل]: توه لر، صغر-
لر، ایشاکلر و قوللر آلوب
خدمت قیلدرمق.

• نَحَّحَ الرَّجُلُ النَّحْهَ: اتَّخَذَهَا
وَاسْتَعْمَلَهَا.

• التَّنْحِيْرُ [تفعیل]: طوزدرمق
- چرتمک- سوز سوبله مک.

• التَّنْخِيلُ [تَفْعِيلُ]: اَيْلَهُكَ قِيَوْمٌ.
• نَخَلَ السَّحَابُ الْوَدْقَ صَبًّا.

• التَّنْدِخُ [تَفْعَلُ]: صَارَ قَلْرُ طَارًا.
لَشَمِقٌ - كَوِبَ أَشَابُ طُولُوبٍ
قَوْرَصَاتٍ كَيْحَايِمِكْ.

• تَنَدَّحَتِ الْغَنَمُ فِي مَرَابِضِهَا:
بَدَدَتْ وَأَنْشَرَتْ.

• التَّنْدُخُ [تَفْعَلُ]: بَرَّآدَمُ أَوْزَنْدَه
بَوْلَمَاغَانِ نَرْسَه لَرِ اَيْلَه لَافِ أَوْرَمِقْ،
شَايِرْمَقْ .

• التَّنْدَسُ [تَفْعَلُ]: يَأْشُرُنْ خَبْرَلِرْ -
نِي نَيْكَشْرُوبِ صُورَاشُوبِ بِلْمَكْ -

بِرَّ آدَمِ بَرَّ آدَمِي كُورَاشُوبِ
جِيكُشُوبِ يِيرِگَه يِقْمَقْ - بَرَّ آدَمِي

يِيرِگَه بَهْرُوبِ أَوْسْتِيئَه اُولُطْرُوبِ
آغْزَنِ قَوْلِ اَيْلَه قَابِلَابِ نَوْمَقْ -

قِيَوِ صُورِي تَبْرَه يَآغِيئَه طَاشُومَقْ .
• التَّنْدَلُ [تَفْعَلُ]: بَاشِقَه يَآوَلِقْ

بِهَيْلَه مَكْ - يَآوَلِقْ اَيْلَه سُورْتُونْمَكْ .
• تَنَدَّلَ فُلَانٌ: تَمَدَّلَ اَيْ تَمَسَّحَ

بِالْمَنْدِيلِ .
• التَّنْدَمُ [تَفْعَلُ]: بَرَّ آدَمِ بَرِيَامَانِ

أَشْأَشْلَه بَشُونِي أَشْلَه گَآئِيئَه قَايَغْرُوبِ
أَوْ كُونْمَكْ .

• تَنَدَّمَ الرَّجُلُ عَلَى مَا فَعَلَ: تَحَسَّرَ
وَحَزَنَ .

• التَّنْدِي [تَفْعَلُ]: طُوبِعَانِيئَه
[قَافِعَانِيئَه] اِچْمَكْ - صُولَانْمَقْ،
يُؤْشَلَه مَكْ - تُوَه لَرِ آجِي اُولَه زَلْدَرْدَنِ

طُوبِيُوبِ تُوْجِيْلَرْنِي تَلْمَكْ - بَرَّ آدَمِ
جُؤَارْدَلِقْ قِيْلْمَقْ، بِيكْ زُورْ جُؤ -
مَارْدَلِقْ كُورَسَانْمَكْ .

• تَنَدَّى الْمَكَانُ: أَصَابَهُ نَدَى .
• تَنَدَّى الرَّجُلُ: نَسَخَى وَتَفَضَّلَ .

• التَّنْدِيَّةُ [تَفْعَلَةٌ]: جِلَاتْمَقْ، يُو -
وَشَلَه تَمَكْ - تُوَه لَرْنِي آچَقْلَتِ اُولَه نَلِرْ

دِنِ تُوْجِيْلَرْنِيئَه اَيْلَتْمَكْ يَآكَه بَرَّ آزِ
أُؤْطَاطُوبِ بَرَّ آزِ صُؤْ اِچْرُوبِ
نُؤْمَقْ - أَطْنِي تَضْمِيرِ اَيْتْمَكْ .

• نَدَى الرَّجُلُ الشَّيْءَ: بَلَّلَهُ .
• التَّنْدِيدُ [تَفْعِيلُ]: بَرَّ آدَمِ بَرَّ آدَمِ

نَكْ عَيْلَرْنِ خَلْقِ آرَاسَنْدَه فَاشْ
قِيْلْمَقْ - يَامَانِ سُؤزَلِرْ اَيْشُؤْتَدِرْمَكْ -

بِرَّ كَشْتِيئِي بَرَّ اَرَّ اَشْ اَيْلَه مَشْهُؤْرِ
قِيْلْمَقْ - طَآؤْشِ كُؤْتَارْمَكْ، قَاطِي

قِيچْمَرْمَقْ - أَوْرْ كُؤْتُؤْبِ طُؤزْدَرْمَقْ -
طَارَانْمَقْ .

• التَّنْدِيغُ [تَفْعِيلُ]: قَامَرِ قَوْلَه
يَآبِشْمَاسُونِ اَيْچُونِ أُونِ سِيْمَكْ .

• التَّنْدِيغُ [تَفْعِيلُ]: مَامَقْ تَمَكْ .
• التَّنْدِيمُ [تَفْعِيلُ]: يَامَانَلِقْ قِيْلَمَانِ

أَدْمَكْ عَقَابِ وَجِزَاءِ يَآكَه وَعِظِ
وَتَنْبِيئَه اَيْلَه أَوْ كُونْدِرْمَكْ، أَوْ كُونْجِيكَه

صَالْمَقْ .
• التَّنْزَرُ [تَفْعَلُ]: آزَايِمَقْ - نَزَارُ

قِيْلَه سِيئَه مَنَسُؤْبِ بُولْمَقْ .
• تَنْزَرَ الشَّيْءُ: تَقَلَّلَ .

• تَنْزَرَ الرَّجُلُ: انْتَسَبَ إِلَى قَبِيلَةِ
نَزَارِ أَوْ تَشَبَهَ بِهِمْ .

• التَّنْزَعُ [تَفْعَلُ]: بَرَّ نَرْسَه گَه نَابَا
آشْمَقْ - تَارْتُؤْبِ صُؤرُؤْبِ آلمَقْ .

• التَّنْزَلُ [تَفْعَلُ]: اَيْنْمَكْ، تُوْبَانْگَه
نَابَا تُوْشْمَكْ - بَرَّ نَرْسَه دِنِ كِيچْمَكْ

طَآشْأَلْمَقْ - بَرَّ نَرْسَه بُوْقَارِيئِدِنِ
آزِ آزِ اَيْنْمَكْ، آزِ آزِ تُوْشُؤْبِ
تُؤْرْمَقْ - اَيْنْدِرْمَكْ .

• تَنْزَلَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: أَنْزَلَهُ .
• تَنْزَلَ عَنِ الْحَقِّ: تَرَكَهُ .

• التَّنْزَهُ [تَفْعَلُ]: بَرَّ كَشْتِيئِي يَامَانِ
أَشْرَدِنِ يِرَاقِ طُؤْرْمَقْ، أَوْزَنِ
أُؤزِي يَآكْ وَآرُؤِ نُؤْمَقْ - پَسْ

وَتُؤْبَانِ أَشْرَدِنِ صَافِلَانُؤْبِ تُوْرِ
مَقْ - يَآكْ وَآرُؤِ بُولْمَآنِ مَآنُؤْرِ

يِيرَلِرْ گَه چَقْمَقْ - اِيُولْدَرْدِنِ بَرَّاقِ
بُولْمَآنِ كُؤْشَلِ آچَارَلِقْ أَوْرْمَانِ
وَبَآقِيچَه لَرِغَه بَارْمَقْ .

• تَنْزَهُ اللَّهُ: اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى
أُؤزِيئِكْ شَأْنِيئَه لَآيِقْ بَوْلَمَاغَانِ

صَقْتَلَرْدِنِ بَرَّاقِ وَيَآكْ بُولْدِي .
• التَّنْزِي [تَفْعَلُ]: بَرَّ كَشْتِيئِي بَرَّ اَرَّ اَشْ

أَشْلَه رْگَه آشْمَقْ - سِيكْرَتْمَكْ .
• التَّنْزِيَّةُ [تَفْعَلَةٌ]: سِيكْرَتْمَكْ -

سِيكْرَتْمَكْ، صَآچِرَاقِ . (مَتَلَازِ)
• التَّنْزِيرُ [تَفْعِيلُ]: آزَايِمَقْ .

• تَنْزَرَ فُلَانٌ عَطَاءً: قَلَّلَهُ .
• التَّنْزِيرُ [تَفْعِيلُ]: آرُؤْلَاقِ،

يَآكَلَه مَكْ - يَآشْ بَالَا وَقْتِدِنِ تَرِيئَه
قِيْلْمَقْ .

• التَّنْزِيْعُ [تَفْعِيلُ]: بَرَّ آدَمِ يَآكَه
نَرْسَه نِي أُؤرْتِنْدِنِ قُؤْبَارْمَقْ - طَار -

تُؤْبِ، صُؤرُؤْبِ آلمَقْ .
• التَّنْزِيْفُ [تَفْعِيلُ]: بَرَّ خَاتُونِ

بُؤكَلِي حَالَنْدَه حِيضِ كُؤْرْمَكْ .
• التَّنْزِيْقُ [تَفْعَلُ]: أَطْنِي صُؤغُؤْبِ

سَكْرَتْمَكْ .
• تَنْزِقَ الْفَرَسَ: ضَرَبَهُ حَتَّى تَنْزُوَ .

• التَّنْزِيلُ [تَفْعِيلُ]: اَيْنْدِرْمَكْ - خَلْقِي
أُؤرْتَلَرِغَه اَيْنْدِرُؤْبِ أُؤرْنَلَاشْدَرْمَقْ -

ئَه يِيرَلِرْنَكْ هَرِ قَايُؤْسِنِ أُؤزِيئِكْ
تِيؤْشَلِيئِيئَه يِيرِيئَه يِيرَلَه شْدِرْمَكْ، تَرْتِيْبِ

اَيْتْمَكْ - سَفَرْگَه چَقْعَآنِ كَشِيْلَرِ حِيَوَا -
نَلْرِنِ أَشَانُؤْرِ اَيْچُونِ مَنَزَلَلِرْ
أَسْتَانَسَه لَر بِلْگُؤْلَه بِ قُؤْبُومَقْ - بَرَّ

نَرْسَه نِيئِي بَرَّ نَرْسَه أُؤرِيئَه طُؤْرُؤْغُؤْرْمَقْ
نَآئِبِ يَآصَاقِ - حَسَابِ قَارَاؤُچِي
آدَمِ حَسَابِلَرِي قَارَابِ چَقْعَآچِرْ قَمَلَرْنِ

دَفْتَرَلَرِگَه يَآزْمَقْ - اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى
يِيغْمِيْرْگَه كَبِيْرَكْ بُولْمَآنِ صَابِنِ
نِيؤْشَلِيئِي اَيْتَلَرْنِي وِحِيئِيئَه يِيرْمَكْ -

قیافتنه کرمک - اوطلی کومرلر
صلولو آلوب جانلانوب کیتمک،
کویرهمک - بر آدم بر اشتمک
ایسن وخیرن سیزونمک.

• تَنْسِيمُ الرَّجُلِ: تَنْفَسُ.

• تَنْسِيمُ الْمَكَانِ بِالطَّيِّبِ: اِرْج.

• التَّنْسِيَةُ [تَفْعِلَةٌ]: اللّٰهُ تَعَالَى بِرِ

آدمنک کوشلندن آلمق، اونو -
تدرمق.

• التَّنْسِيرُ [تَفْعِيلٌ]: اِيشُولْگَان

باونی سونمک - طاراتمق - تمک.

• التَّنْسِيسُ [تَفْعِيلٌ]: يورونمک

- اس اس ديب بالانک آبا -

قلرن نوتوب حاجت اونه تمک

- آط، ايشاک کيليرنی اس اس

اس ديب اسلداب يورونمک.

• التَّنْسِيعُ [تَفْعِيلٌ]: نَسْ ايتلری

نوشوب نشلر آچقده قالمق.

• التَّنْسِيعُ [تَفْعِيلٌ]: آغاچ بر

قات کيسکاندن صوگ ياکادن

اوسمک - خرما آغاچلری بوطاق

اوستينه بوطاق چغارمق - نَسْ

ايتلری جايلوب نشلر آچقده

قالمق - نَسْ سلکنمک، اورنو -

ندن قوزغالماق - بر آدم بر

آدمنی سونگو ايله صانچمق.

• نَسَعَتُ الشَّجَرَةِ: نَبَتَتْ بَعْدَ

مَا قُطِعَتْ.

• نَسَعَتُ بَيْتِهِ: نَحَرَتْ.

• التَّنْسِيقُ (تَفْعِيلٌ): تَرَوْمِگَه

ترمک - ترتيب ايتمک.

• نَسَقُ الشَّيْءِ: نَظْمُهُ.

• التَّنْسِيمُ (تَفْعِيلٌ): بر آدم بر

اش باشلامق - قول ياکه جاريه

آزاد ايتمک - تونقون داغی کشینی

قوتقارمق.

• نَسَمُ الرَّجُلِ فِي الْأَمْرِ: اِبْتَدَأَ بِهِ.

• تَنْسَرُ الصَّائِدُ: اصْطَادَ النَّسْرَ.

• التَّنْسِيسُ [تَفْعِيلٌ]: بر نرسهنگ

خبر و اثرن سیزونمک، آخلا

شدرمق.

• التَّنْسَاسُ [فَتْحُهُ ن.]: خَلَقَ صَو

يَانِيَه كَيْلَمَك.

• نَسَّ الْقَوْمُ نَسًّا وَتَنَسَّاسًا:

وَرَدُوا الْمَاءَ.

• التَّنْسَاسُ [فَتْحُهُ سَم.]: السَّيْرُ

الشَّدِيدُ.

• التَّنْسِيفُ [تَفْعِيلٌ]: بر کشی

دشمانینک قوللرندن نوتوب

آياغی ايله آياقلرينه تيوب بيرگه

يقمق - کوراشکان وقتده آياق

چالمق.

• التَّنْسِيقُ [تَفْعِيلٌ]: نِظَامٌ وَتَرْتِيبٌ

أَوْزَرُهُ بَوْلَمَق.

• تَنْسَقَتُ الْأَشْيَاءُ: اِنْتَضَمَتْ.

• التَّنْسِئُ [تَفْعِيلٌ]: زَاهِدٌ وَعَابِدٌ

بَوْلَمَق - عِبَادَتٌ قَصْدِي اَيْلَهُ بِرِ

اِسْنِي اِسْلَهْمَك.

• التَّنْسِيمُ [تَفْعِيلٌ]: صَوْلَاقٌ، صَوْلُو

آلمق - بورونغه جيل نارتوب

ايسنامک - جيل ايسمک - جيل

بورونلرغه کرگانده راحت

بيرور رهوشچه ماتور ايسمک

- خوش ايس آخقومق - آورو

وقابغولی آدملر يومشاق ايسکان

جیلکه اولطروب راحت قابمق

- بر آدم خبر بلور ايجون ياکه

علم اوگرانور ايجون برده

آشوقميچه قچقرو نيميچه آقرنغه

آز آزغنه ايشودوب صوراشوب

تورمق - بر آدم بر آدمدن

علم آلمق ياکه خبر ايشوتمک

- نطفه آنا قارنده بر نيچه زمان

توروب جسده نمک، حيوان

بر چيتون سوزنی شرح و بيان

قيلوب آخلامرغه ياقن قيلمق،

(وحی ايندرو معنی سنده «آنزال»

ايله «تنزيل» آراسن بعضلر آير -

غانلر. انزال بتون آيتلرني بر

بولی ايندروب، تنزيل ايسه آيتلرني

کيرهک بولغان صابن آيت آيت

ايندرو ديگانلر.)

• التَّنْزِيلُ [سَم.]: اَيْنْدِرْلِگَانْ شِي.

• التَّنْزِيَةُ [تَفْعِيلٌ]: اللّٰهُ تَبَارَكَ

وَتَعَالَى نَبِيٌّ شَأْنُهُ لَاقِبٌ بَوْلَمَاغَان

صَفْتَلَرْدَن يَاكْ وَ آرُو دَيْب (بَعْنِي

مَشْرَلَر اِسْنَاد اَيْتْگَان تَمْکَن تَجَسْم

کَبِي صَفْتَلَرْدَن يِرَاق دَيْب) اِعْتِقَاد

قَيْلَمَق - کَشِي اَوْزَن اَوْزِي يَاكْ

وَ آرُو قَيْلَمَق، يَسْ وَئِهْ شَهْ كِي

اِسْلَرْدَن صَاقْلَاق - يَامَان اِسْلَرْدَن

يِرَاق طُوْتَمَق.

• نَزَّ الرَّجُلُ نَفْسَهُ عَنِ الْقَبِيحِ:

نَحَاها وَبَاعَدَهَا.

• التَّنْسِيَةُ [تَفْعِلَةٌ]: بِيكْ فِاطِي

قَووب سَوْرُوْب يِيَارْمَك - حِيو -

انلر سورمک.

• التَّنْسِيبُ [تَفْعِيلٌ]: بَرْ آدَمْ بَرْ آدَمْنِکْ

نَسْلٌ وَنَسْبِنْدَن بَوْلُونِي دَعْوِي

اَيْتْمَك.

• تَنْسَبُ فُلَانٌ اِلَى فُلَانٍ: اَدْعَى

اَنْه نَسْبِيَه.

• التَّنْسَرُ [تَفْعِيلٌ]: يَارَانْکْ قُوْطِر -

لَرِي قَوْبُوْب اِرِيْنلَرِي اَقْمَق

- يِب وَبَاو سَوْنَلْمَك (اِيشُولَرِي

بَتْمَك) - کَيِيْم وَکَاغَر طُوْزُوْب

طَارَالُوْب بَتْمَك - بَرْ آدَمْنِکْ مَال

وَ بَعْمَتَلَرِي طَارَالُوْب بَتْمَك -

أَوْجِي قَارَا قُوْش «نَسْر» أَوْلَاق.

• تَنْسَرُ الْحَبْلُ: اِنْتَقَضَ.

• تَنْسَرَتِ النِّعْمَةُ عَنِ فُلَانٍ:

تَفَرَّقَتْ وَذَهَبَتْ.

تَسْمُ التَّسْمَةَ: اَعْتَقَهَا.

التَّشْتِقُ [تَفْعِلُ]: بر آدم بر اش
اشله رگه ديب اورونوندن تورمق -
يورومك.

التَّشْتِئَةُ (تَفْعِلَةُ): تَرِيهَ اَيْتَمَكَ،
اَصْرَامِي، اَوْسَدْرَمَكَ - اللّٰهُ تَعَالَى
بِرْ اُورِنْدَه بُولغان بولو طلرني
ايكنچي بيرگه كوناروب آلوب
كيتمك.

تَسَاهُ اللّٰهُ: رِبَاهُ.

التَّشْتِبُ [تَفْعِلُ]: عَشَقٌ وَمَحَبَةٌ
بِرْ اَدَمْنِكَ كَحَوْكُنْ قَابِلَابِ
اَلْمَقِ - قَادِ اَلْمَقِ - نَاغْلَمَقِ.

التَّشْتُدُ [تَفْعِلُ]: خَلَقَ بِلْمَازِ
رَهْ وِشْجَه سِينِ دَرْمِيْجَه خَبِرْ صَو -
رَاشَقِ.

التَّشْتُرُ [تَفْعِلُ]: جَابُولَمَكَ -
تَوْشَلَمَكَ - كَرَلَرْ كِيَهَرْگَه
طَارَاطَلَمَقِ - اَوْشَكُورَمَكَ.

التَّشْتِزُ [تَفْعِلُ]: بَرِاشَكَه اَنُو -
قَلَانَمَقِ - بَرِ اَدَمِ بَرِ اَدَمِ اَيْلَه
صَوْغُشُورِ اِيْچُونِ اَيَاقَعَه بَاصَمَقِ.

التَّشْتِصُ [تَفْعِلُ]: بَرِ اَشَكَه
اَنُو قَلَانُوبِ تَوْرَمَقِ.

التَّشْتِطُ [تَفْعِلُ]: دَرْدَلَه نَمَكَ
تَلَبِ سَوْبُوبِ اَرَزُو قِيَلَمَقِ -
بَرِ اَشَكَه اَنُو قِ تَوْرَمَقِ. اَيَاقَعَه

بَاصَمَقِ - بَرِ صَحْرَا عِنِي بُوِيْدِنِ
بُوِيْغَه اُوزُوبِ كِيْتَمَكَ - بُولِ
يُورُومَكَ - اَشُوغُوبِ يُورُومَكَ
- تَوَهْ چِيْتُونَلَكِ اَيْلَه يُورُومَكَ.

التَّشْتِغُ [تَفْعِلُ]: بَرِ كَشِيْ هُوشِيْ
كِيْتَهْرْ دَرْجَه دَه قَاطِيْ قِيْجَقْرَمَقِ
يَاكَه يِيْغَالَمَقِ - بِيْكَ قَاطِيْ اُوزُونِ
صُولُو اَلْمَقِ - سُوْزِ وِعَلَمِ اُوْگْرَا -
نَمَكَ - يَاشْرِنِ رَهْ وِشْجَه خَبِرِ
صُورَاشْدَرَمَقِ.

تَنْشَعُ الرَّجُلُ الْكَلَامَ: نَعَلِمَهُ.

التَّشْتَفُ [تَفْعِلُ]: قِيُونَعَانْدِنِ
صُوكْ تَهَنْدِنِ صُولَرْنِي قِرْوَتُورِ
اِيْچُونِ يَاولُقِ وِسُولِيْگُو كِيْ
بِرْ نُوْسَه اَيْلَه سُوْرَتُوْمَكَ - كَاغَزِ

وِچُوْپِرَمَكَ صُولَرْنِي اُوزِيْنَه تَارِ -
تُوْبِ اُوزِيْ يُوْوشَلَه نُوْبِ اِيْكِنچِي
نِرْسَه نِيْ قِرْوَتَمَقِ، كِيْيِدَرَمَكَ -
تُوْفِرَاقِ صُولَرْنِي سَكْدَرَمَكَ.

التَّشْتِيقُ [تَفْعِلُ]: يُوْرُوْنَه صَو
تَارْتَمَقِ - اِيْسَانَمَكَ.

تَنْشَقُ الرِّيْحُ: سَمَهَا.

التَّشْتُمُ [تَفْعِلُ]: اَشْ بَاشْلَامَقِ
- بِيْكَ يُوْمُشَاقِيْ وَاَقْرَنْغَه خَلَقِ
اَيْلَه مَعَامِلَه قِيْلُوبِ عِلْمِ وِخَبِرِ اَلْمَقِ.

تَنْشَمُ الرَّجُلُ فِي الْاَمْرِ: اِبْتِدَا فِيْهِ
تَنْشَمُ فُلَانٌ الْعِلْمَ: تَلَطَّفَ فِي
التَّمَاثِيهِ.

تَنْشَمُ فُلَانٌ مِنْ فُلَانٍ عِلْمًا:
اِسْتَفَادَ مِنْهُ.

التَّشْتِنِشُ [تَفْعِلُ]: اَغَاجُ قَا -
بِرِيسِنِ صُوْبَمَقِ - طُوْنَا اَلْمَقِ -
قَابِيْغِيْ اَرْچُولَمَقِ.

التَّشْتِشِيْ [تَفْعِلُ]: بُوْرُوْنَه تَارِ -
نَمَقِ - اِيْسَانَبِ قَارَامَقِ - اِچُوبِ
اِيْسَرَمَكَ.

التَّشْتِشِيَّةُ [تَفْعِلُ]: اِچُوبِ اِيْسَرَمَكَ
- قَرَاخَمَالِ اَلْمَقِ - قَرَاخَمَالِ صَالَمَقِ
- قَرَاخَمَالِ اَيْلَه يَاشْدَرَمَقِ، صِلَا -
مَقِ. [قَرَاخَمَالِغَه «نَشَا» دِيْيَه لَرِ.]

التَّشْتِشِيْبُ [تَفْعِلُ]: قَادَامَقِ -
نَاقَمَقِ - اَوْصَالَمَقِ وِبُوْزُوقَلَمَقِ
بُولغان بَرِ اَشَكَه كَرِشْمَكَ.

التَّشْتِشِرُ [تَفْعِلُ]: جَابِيْكَ -

تَوْشَه مَكَ - كِتَابِيْ اِچُوبِ قُوْبَمَقِ
- اَوْشَكُورَمَكَ.

التَّشْتِشِيْشُ [تَفْعِلُ]: حَيَوَاتِيْ
بُوْغَازِ لَابِ بِيْكَ تِيْزِ تِيْرِيْسِنِ طُوْنَابِ
اَلْمَقِ.

التَّشْتِشِيْصُ [تَفْعِلُ]: كُوْتَارَمَكَ.

التَّشْتِشِيْطُ [تَفْعِلُ]: دَرْدَلَه نِدَرَمَكَ
- تَوَهْ لَرْنِي يَاكَادِنِ اَوْطَلَاوْغَه
بِيَارَمَكَ - بَاصُوْغَه تِيْزِ چِيْشُولَه
تَوْرَاقِ تِيُونِ بَاصَمَقِ.

التَّشْتِشِيْفُ [تَفْعِلُ]: تَهْنِ وِبَاشَقَه
بِيْرِدَه كِيْ صُوْنِيْ چُوْپِرَمَكَ، بُولُوطِ،
كَاغَزِ يَاكَه بَاشَقَه بِرْ نُوْسَه اَيْلَه

سُوْرَتُوْبِ قِرْوَتَمَقِ - يَازُو
اَوْسْتِنْدَه كِيْ قَارَانِيْ كِيْيِدَرَمَكَ -
تَوَهْ بَرِ وَقْتَدَه سُوْنُلِيْ وِبُوْرُوْقْتَدَه
قَارَاسَاكْ سُوْتَسِرْ بُولَمَقِ. [بَالَا
تُوْغُدُرُورِ اَلْدِنْدَه شُولَايِ بُولَادِيْلَرِ]

- سُوْتِ كُوْبُوْكُلِيْ بُولَمَقِ.

التَّشْتِشِيْلُ [تَفْعِلُ]: قُوْنَاغَه زُوْرِ
اَشْ اُولُگُوْرْگَانِچَه اَشْتِجِ اَنُو -
قَلَاغَانِ بَرِ اَرِ اَشَانَمَقِ.

التَّشْتِشِيْمُ [تَفْعِلُ]: اللّٰهُ تَعَالَى بَرِ
اَدَمْنِيْ كُوْتَارَمَكَ، اِعْتِبَارَلِيْ شِرَاقْتَلِيْ
قِيَلَمَقِ - بَرِ اَدَمِ بَرِ اَشَكَه بَاشْلَامَقِ

- اِيْتِ اِيْسَلَه نَمَكَ، صَاصِيْمَقِ - بَرِ
اَدَمِ اَوْصَالَمَقِ وِبُوْزُوقَلَمَقِ بُولغان
بَرِ اَشَكَه نَاغْلَمَقِ - بَرِ اَدَمِ بَرِ

اَدَمْگَه نَلِ تِيْدَرَمَكَ، طَهْنِ قِيَلَمَقِ
- طَاكْ ظَاهَرِ بُولَمَقِ - بِيْرِدِنِ
صَو صَارُوقُوبِ چَقَمَقِ.

التَّشْتِصِبُ [تَفْعِلُ]: تَنگُولَمَكَ،
قَازِقِ وِبَاغَا نَا كِيْ طَرُوقِ بُولَمَقِ
- اَبَاقِيْ اَوْسْتِكَه بَاصَمَقِ - كُو -
تَارَمَكَ - اَنَا اِيْشَه كَلَرِ اِيُورِ

بَاشْتِيْغِيْ اَنَا اِيْشَاكْ تِيْرَه سْتِنْدَه
تَوْقَاتَمَقِ - طُوْزَانِ يَاكَه تُوْتُوْنَلَرِ

هواغه كوتار لوب باغا كى بولوب تورمق.

• التَّصَيُّتُ [تَفْعَلُ]: سوز طخلا-غان بولوب اولطرمق - كو-چانوب تيك اولطرمق.

• التَّصْحِاحُ [تَفْعَلُ]: كيم نكمك - نصيحت قيلمق - بر آدم بر آدمگه اچندن ياخشى لى نله مه سده طشندن ياخشى لى نله گان كشى بولوب كورنمك.

• التَّصَرُّعُ [تَفْعَلُ]: بر آدم بر آدمگه ياردم ايتەرگه طرشمق - ياردم ايتو بولنده بولمق - بر آدم نصارى طائفه لرينك دينلر - ينه كرمك.

• التَّنْصِفُ [تَفْعَلُ]: بر آدم بر آدمگه خدمت ايتمك - بر آدم بر آدمنى خدمت ايتدرمك [متلاز] - بر آدم بر آدمنى بولهك وهديه سن نله مك صورامق - بر آدم بر آدمدن آرندرميچه كيمو تميچه آلاچاقلرن كامل آلمق - توشلى بولغان درجه ده گنه عقاب ايتمك - بر آدم بر آدمده بولغان آلاچاقلرن آلا

آلماچاق توشلى رهوشچه آلوب بيرونى حاكمدن صورامق - خضوع ايتمك - بر آدمنى آقلى قابلامق، بتون بيري آغارمق - بر نرسه بر نرسه نك يار تيسى بولمق - يار تيسن آلمق - بر كشى نى

ايكى كشى آراسينه اولطرتمق - بر آدم بر آدمده بولغان نرسه - لرنى صورامق - قر باشينه بوركانچك بوركانمك.

• النَّصْفَةُ الْجَارِيَةُ: اختمرت.

• النَّصْفُ الرَّجُلُ الشَّيْءُ: أَخَذَ نَصْفَهُ.

• النَّصْفُ فَلَانٌ مِنْ فَلَانٍ: أَنْصَفَ مِنْهُ.

• التَّنْصِلُ [تَفْعَلُ]: چغارق - بر آدم بر عيلى اشدن پاكلانوب آرولانوب چقمق - اختيار ايتمك - بر آدم بر آدمنى بتون نرسه سن آلمق - بولالغان صاقال بويالغان چقمق - بتمك، زائل بولمق.

• التَّنْصِلُ الرَّجُلُ الشَّيْءُ: أَخْرَجَهُ.

• التَّنْصِي [تَفْعَلُ]: ماخلى صاچن ييارمك ياكه طارامق - بر آدم بر قبيله نك ايك الوغ خانولرن ايله نكم. خانولرنك سنده لرن آلمق - آطنك ماخلى باللرندن توبمق - بر نرسه بر نرسه گه يالغانمق، توناشمق - صاچ طارامق.

• التَّنْصِيبُ [تَفْعَلُ]: قويمق - كونارمك - بر نرسه نى تورغو - زوب باغانا كى قاداب قويمق - آطرر قولقلرن تورغو زوق - سلطان بر آدمگه برار اورنده خدمت بىرمك، حاكم ونوره ياصامق.

• التَّنْصِيرُ [تَفْعَلُ]: نصارى دينينه كرتمك.

• فَبَوَّاهُ يَهُودًا أَوْ يَنْصُرًا نَهْ أَوْ

يَهْجَسَانَهُ: توغانندن صوكت بالانك آنا آناسى بالانى يهود ياكه نصارى ياكه مجوس دينينه كرتلر. توغان وقتده بالاده هيچ برسى بولمايدر.

• التَّنْصِيسُ [تَفْعَلُ]: نه بىرلرنى بر بر اوستلى ابومك - بر آدم آلاچاقلرن به يله نوب جودانوب صورامق ياكه بر تين قالدريميچه بر بولى صورامق - بر سوزنك كم سوزى بولغانلقن بيك آچق

سندلر ايله كورساتمك. - بر سوزنى قطى رهوشده سوبله مك، احتمالگه بول قالدرا ماق.

• التَّنْصِيفُ [تَفْعِيلُ]: بر نرسه نى ايكى تيگوز يار تى غه آبورمق - بر نرسه نك يار تى سن آلمق - خرما آغاچلرينك خرما لرى با-رتيلا ب «بسو» حالنده يعنى قزارغان وبارتى لاب با تل حالده بولمق - بر آدمنى صاچ و صاقالى يار تىلاش آغارغان بولمق - قرغه بوركانچك

بوركاندرمك - بر كشى كهل بولمق يعنى باشى اوتوزدن اوزمق [گويبا يبار تى عمر اوزدرغان بولا] - كون اورناسى بولمق - بر آدم بر آدمدن خدمت قيلمق.

• نَصَفَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: جَعَلَهُ نَصْفِيْن - أَخَذَ نَصْفَهُ.

• التَّنْصِيفُ [تَفْعِيلُ]: اوق تيمورى قويمق - سونگو تيمورى اولطرتمق.

• تَنْصَبُ [نَاءٌ فَتْحَةٌ ضَادٌ مِمَّا] ايله. غير]: حجازده بولا ترغان بر آچاق اوسوب ترغانده كول توستلى، صانچكلى زورا بوب اوسدر. بر دانه سينه «نَصْبَةٌ» ديلر.

• التَّنْصِاحُ [تَفْعَلُ]: آرولانوب پاكلانوب چقمق - ققولمق - كوزلردن باش قيولمق.

• التَّنْصَاحُ [فَتْحَةٌ م]: تيرله مك - صو بوركمك - يالغور سيهله مك - كوزلردن باش آقمق.

• نَصَحْتُ الْقُرْبَةَ نَصْحًا وَنَصَاحًا: رَسَخْتُ.

• التَّنْصُدُ [تَفْعَلُ]: تيب تيگوز

- نزولمك - تشر بر برسینه
تگوز باناشا ومانور رهوشده
بولمق.
- التَّضَضُ [تفعل]: حاجت اونهك،
يوموش يوموشلامق - بر آدم
وعدهسن بيرينه كيلرملك -
بر آدم بر آدمدن بتون آلا -
چاقلرن آلوب بترمك - بر آدم
بر آدمنى برار اش اشلرگه
قرقدرمق.
- التَّضَلُّ [تفعل]: چغارمق،
• نَضَّضَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: أَخْرَجَهُ.
• التَّضَضِيُّ [تفعل]: كوب بوروتوب
حيوانى آرقلانمق.
- التَّضَضِيُّ [تفعلة]: كيم صالمق،
چيشونمك وصالدرمق،
نَضَّى عَنْهُ ثَوْبَهُ: خَلَعَهُ.
• التَّنْضِيبُ [تفعل]: صويرگه
سكملك - شلمك، آزايىق -
توهنك سوتى آزايىق - سوت
بيروى چيتون بولمق.
- التَّنْضِيجُ [تفعل]: توهبالاسن
عادنده توغدر ترغان وقتدن
آرتقى توغدرميچه تورمق -
تمام پشرمك، چى بن قالدروماق.
- التَّنْضِيحُ [تفعل]: صارقلر
طويمق،
• نَضَحَتِ الْغَنَمُ: شَبَعَتْ.
• التَّنْضِيدُ [تفعل]: تىگوزلهب
تروب قويمق،
• التَّنْضِيرُ [تفعل]: بيزهك،
مانورلامق - كوركام، مانور،
ياقتى يوزلى قيلمق - الله تعالى
بر آدمگه مال ونعمت وكوركام
تركلك بىرمك.
- التَّنْضِضُ [تفعل]: تىبره تمك،
سلكوتمك - بر آدمك مالى
كوبايملك.
- التَّنْطِيسُ [تفعل]: بر آدم اشلرگه
بيك اوتكون نچكه توغرى
قارى ترغان بولمق - بر كشى
هر اشنده پاكلكنى رعايه قلوب
آرو وپياك بولمق - خلقعه
بلدرميچه خبرلر تىكشرمك،
صوراشمق - ازله نمك - سوزده
اشده بخته بولمق.
- التَّنْطِيعُ [تفعل]: سوزنى كيلو -
شدروب نچكه ايتوب مانور
سويله شمك - بيك تيرهن سو -
يله شمك - درست لگينه قاراميچه
استا وشوما سويله شمك - بر آدم
اشنده ماهر بولمق - بر آدم
نفس آرزولرن بيرينه بىكره
ترغان بولمق - آشاب طويماغان
كشى طويغانلق كورساتمك -
نطعغه آش قويمق.
- التَّنْطِفُ [تفعل]: بوبالمق،
بلچرانمق - خاتون قولقلرينه
صرغا كيمك - حيوانلرنيك
قولقلرى چيلانوب قولاق
اوچلرندن صرغالر كى صو
طامچى لانوب آقمق -- خبر
بلورگه طرشوب صوراشمق -
شاقشى لردن آرولانمق، پاكلانمق.
- تَنْطَفَ الرَّجُلُ: نَطَخَ.
• تَنْطَفَتِ الْمَرْأَةُ: تَقَرَّطَتْ.
• التَّنْطَافُ [فتحه، ضن]: صو
آز آز آقمق - طامچى لانوب
طاممق.
- التَّنْطِقُ [تفعل]: بيلگه قوشاق،
بيل باوبه يله مك - آل يابقيج به يله -
مك - بر بير طاو تيره سنده بولمق.
- التَّنْطِطُ [تفعل]: يراقلانمق،
براغايىق.
- تَنْطِنَطُ الشَّيْءِ: تَبَاعَدَ.
• التَّنْطِيفُ [تفعل]: بوبايىق،
بلچرانمق - بر آدم برس آدمگه
نه شه كى اشلر صلنامق، اسناد
ايمك - خانوونعه قولقلر بنه صرغا
كيدرملك.
- التَّنْطِيقُ [تفعل]: قوشاق به يله تمك
- آل يابقيج كيدرملك - الله تعالى
بر آدمنى اوتكون نلى استا
سوزلى قيلمق - صو كوتارلوب
بر آدمك بيلندن بولمق -
سويله تمك - بر آدمنى تورلى
ياغندن قوشاق كى قورقچلى
اشلر چولغاب آلمق.
- التَّنْطِيلُ [تفعل]: آورو آدم
باشنه صو قويمق.
- التَّنْظَرُ [تفعل]: بر آدم بر اشده
آشوقميچه اويلا ب مناسب وقت
وفىكرنى كوتوب تورمق -
بر آدم بر نرسه اوستينه قاراب
(كتاب مطالعه قلمغان كى) اويلا ب
تورمق - بر آدم كوتوب ترغان
بر نرسه نك بولوون اميدله نمك.
- تَنْظَرُ الْفُلَانَ: تَوَقَّعَ مَا يَبْتَئِظَرُهُ.
• التَّنْظَارُ [فتحه، ن]: قارامق،
كوزلر ايله باقمق معنى سنده
«نظر» كى مصدر.
- التَّنْظُفُ [تفعل]: پاكلانمق،
آرولانمق - بر آدم هر بيرنده
پااكل رعايه قيلمق، آرو
بولورغه طرشمق - بر آدم
پهس ويامان اشلردن صاقلانوب
تورمق.
- التَّنْظُمُ [تفعل]: اشلر بولغه

صالونمق، توزوك بارمق -
 انجو، مرجان كى اصل طاشلر
 بيكه ترومگه ترولمك.
 • أَنْظَمَتِ الْأُمُورَ: أَنْظَمَتْ
 وَاسْتَقَامَتْ.
 • التَّنْظِيمُ [تفعل]: بر نرسهنى
 بر نرسهگه اوخشاتمق.
 • التَّنْظِيفُ [تفعل]: پاكلامق،
 آرولامق.
 • التَّنْظِيمُ [تفعل]: انجو، مرجان
 كىلارنى بيكه، ترومگه ترمك -
 شعر ترتيب ايتمك - استلارنى
 يولغه صالحمق - ترتيب ايتمك -
 بالق وضب اچى اولدق ايقرا)
 ايله طولمق.
 • نَظَمَتِ السَّمَكَةَ: امْتَلَأَ بطنها
 مِنَ الْبَيْضِ.
 • التَّنْعَمُ [تفعل]: توصيف ايتمك.
 • التَّنْعَلُ [تفعل]: آياقغه باشماق
 كيمك - آياق آستينه صالحوب
 طابطاق.
 • التَّنْعَمُ [تفعل]: مال و نعمت
 اچنده طنج و راحت طور موشده
 ابر كئلب خوشلانوب تورمق -
 يالان آياق يورومك - بر اورندين
 بر آدمنى از لهمك - بر بير بر
 آدمنىك كوكلينه و طيبعينه اوخشا-
 ب، شول آدم شونده راحت -
 لهوب تورمق - حيواننى كو-
 چلب قووب يورومك - باباو-
 لهمك، باباو آياقلىنى قوللانمق.
 • نَعِمَ فُلَانٌ: تَرَفَهُ وَتَمَتَّعَ بِالنَّعْمِ
 وَطَبَّ الْعَيْشِ.
 • التَّنْعَمُ [سم]: مندهر و توشاك،
 • التَّنْعَمُ [تفعل]: سلكونمك -

آرلى بيرلى چايقالمق - بر آدم
 يراق كيمك - بر نرسه دن
 چيتكه طايماق.
 • تَنْعَمُ فُلَانٌ عَنْ كَذَا: تَبَاعَدَ عَنْهُ.
 • تَنْعَمُ الشَّيْءُ: اضْطَرَبَ.
 • التَّنْهِيرُ [تفعل]: اوقنىك تيگوز
 وتوغرى بولغانلقن بلور ايجون
 طرناق اوستونده ئه يله ندروب
 قارماق.
 • التَّنْهِيْشُ [تفعل]: كوناروب
 تورغوزمق - بر آدم بر آدمگه
 «نَعَشِكَ اللَّهُ» ديب دعاء قىلوب
 ئه يتمك. بودعاء «اللله سيني بولغان
 بيرگدن كوناروب تورغوزسون
 يعنى صالوق سلامتلك، طنچلق
 بيرسون» ديمك بولادر.
 • التَّنْعِيلُ [تفعل]: آط داغلامق
 - توه آياقلىر نه مخصوص باصالغان
 كون باشماق كيدر مك.
 • التَّنْعِيمُ [تفعل]: الله تعالى بر
 آدمنى مال و نعمت اچنده راحت
 طور موشده راحت له ندروب
 ابر كئلبه توب تونمق - مال و نعمت
 بيرمك - بر آدم بر آدمنىك
 سوزينه قارشو «نعم» ديب ئه يتمك
 - يومشامق - يومشاق ياصامق -
 بر كشى خلق يانينه يالان آياق
 كىلمك.
 • التَّنْعِيمُ [سم]: مكه مكرمه دن
 آتى - يدى چاقروم مسافه ده مدينه
 يولى اوستونده بر اورن.
 مكه گه ارض حلتك ايك باقن
 نقطه سى بولغانغه كوره ارض
 حلدن احرام باغلارغه تله گان
 كشىلر غالباً شونده باروب
 احرام باغلاب قاينالر.
 • التَّنْعِيمَةُ: يَوْمَشَاقُ يَأْفِرَاقِلِي مَاتُور

باشل اولان ياكه آغاچ.
 • التَّنْعَرُ [تفعل]: بر آدمنىك
 آچو ايله اچى قايزان كى
 قايناق - بر آدم بر آدمگه چراين
 صتوب آچو كورساتوب قارا-
 لوب اولطرمق.
 • التَّنْعِشُ [تفعل]: تيبور نمك -
 قوش اوزنىك اورنونده طالپونمق
 - هوشى كيدوب اولگان كى
 بولغان آدم هوشينه كيلوب
 حركت له نورگه باشلامق -
 آرغنه سلكونمك - ئه بيرلر بر
 بر اچلى كرشمك.
 • التَّنْعِصُ [تفعل]: بر آدمنىك
 طور موشنىك يه يىتمك، چولمق،
 بولغانمق.
 • التَّنْعِصُ عَيْشِ فُلَانٍ: تَكَدَّرَ.
 • التَّنْعِصُ [تفعل]: تىرهمك -
 قاترامق.
 • التَّنْعَمُ [تفعل]: كوى كو يلب
 يرلامق - سوبله شمك.
 • التَّنْهِيْرُ [تفعل]: قچقرومق -
 قچقروب توهنى چاقرومق -
 بالانىك قولطقلر نه تور توب
 ياكه آياق آستلرن قاشوب
 ققلامق، ققلاب كولدرمك
 و اوينامق.
 • التَّنْهِيْصُ [تفعل]: الله تعالى بر
 آدم طور موشنىك يه من و ماتورلغن
 بترمك، طنچلغن راحت لىگون
 يوبمق - بر آدمگه طنچسزلق
 بيرمك - بر آدمگه مقصودلر نه
 ابر شوگه مانع بولمق - بر آدمنىك
 كوكلينه نشويش صالحمق -
 كوبراك آلورغه تله گان نرسه-
 سندن توقانمق.
 • التَّنْهِيْصُ [تفعل]: سلكونمك،
 • التَّنْعِيمُ [تفعل]: ايشوتكان

کشیلرنی در دل ندر ور ایتوب
ماتور موغلی تاوش چغاروب
برلامق.

نعم المعنی: طرب فی غنائہ.

التنفیج [تفعل]: بر آدم اوزنده
بولغاندن آرتق یاکه اوزنده
بولماغان نرسه لر ایله ماقتانمق

- لاف اورمق، شاپورمق -
قویان جونلرن قابارتمق یاکه
تشمک - خلق اوستینه آکسزدن،
کیلوب بیک قاطی جیل ایسمک.

التنفیج [تفعل]: قووق او-
رولگان کبی اورولمک --
قابارمق.

التنفیر [تفعل]: اورکوب
فاجمق.

التنفیس [تفعل]: صولامق،
صولو آلمق - طماک آتمق -
یله ننگ صوی کوبایمک - دینگر

دولقونلری اطرافقه صو صاچرا-
طلمق - اوزایمق - آرطمق -
اوزایتمق - کاسه نی آغزدن

آبرمیچه بریولی اجمک - کاسه نی
آغزدن آبروب آبروب صولو
آلوب آلوب اجمک - آستدن

جیل بیارمک - طماک یارلوب
اطرافقه یاقتیلق طارالمق - جابه
بارغالانمق - عمر اوزایمق -
کون اورناسی بولمق.

تنفیس الرجل: ادخل النفس
الی رئسه واخرجه منها.
تنفست القوس: تصدعت.

تنفس فلان الصعداء: آروب
یاکه قایغروب بیک اوزون
صولادی.

التنفیس [تفعل]: فوش قورقوب
یاکه طوکوب قاتراب جونلرن

قابارتمق - ماچی آچولانوب
صوغشورغه تلهب جونلرن
ئوره تورغوزمق. ارولمک -
توه وصارقلر کتوچی سزچغوب
نون بوینجه ولن آساب اوطلاب

بورولمک - اچی قووش نرسه
جه نچلوب یا عسی لانوب جابلوب
تورمق.

التنفیض [تفعل]: بر بیرده کملر
ونرسه لر بار دیب بئون بیرن
قاراب تیکشروب چقمق.

التنقیط [تفعل]: آچولانمق -
آچوایله یانمق. کیومک - اوکغایسز
نرسه نوتوب اشلو سبیلی قول

قابارمق. (نچکه گنه آق تیری
اچنده صاری قووقلری حاصل
بولمق).

التنفیع [تفعل]: کوب اش
اشلب قول ششمک - قول قابارمق.
تنفعت ید فلان: تنفطت.

التنقیق [تفعل]: بر بوع اویا-
سندن چقمق و چغارمق.
تنقیق الرجل الیربوع:
اخرجه من نافقائه. (بر بوع بیان

ایدلدی).
التنقل [تفعل]: فرض بولماغان
نماز، روزه، حج وسائر عبادتلر

قیلمق - بر آدمنگ اوستینه
قیلورغه توش بولماغان اشنی
اوز تلهوی بوینجه اشلیمک -
خلق آلغاندن کوب بواک غنیمت

مالندن نقل آلمق - بر آدمدن
برار نرسه صورامق، ایسته مک.
التنقیة [تفعل]: بیک قاطی قووب

سوروب بیارمک.
التنفیخ [تفعل]: آغزدن جیل
بیارمک، اورمک.

تنفخ بشمه: تنفخ.

التنفیذ [تفعل]: اوق ایله آطوب
اوقی اوته چغارمق - سونگو ایله
صانچوب سونگوننی ایکنچی

یاقغه چغارمق، اوتکازمک - بر
آدم بر آدمگه مکتوب بیارمک
- قاضی اوزیننگ حکملرن اجراء

قیلمق خلق آراسنده بورولمک -
براشنی اوتهمک - برکشی خلقنی
بروب اورنالرینه کرمک - اوق،

سونگو ویاکه باشقه بر نرسه
بر نرسه گه کروب ایکنچی باغینه
تیشوب چغوب کیتمک - بر آدم
خلق آراسندن اوزوب کیتمک،

آلارنی آرنده قالدرمق.
التنقییر [تفعل]: اورکوتوب
قاچورمق - اورکوتمک - بر آدم

بر آدمگه یامان اسم قوشمق
(یامان اسم ایله جنلرنی قاچورنی
اویلی بولغانلر) - بر آدمنی بر
آدمگه غالب قیلمق.

التنقییر [تفعل]: بالانی سیکرتوب
اویانمق - قرکه جه سن سیکرتمک
- اوقنگ توغری لغن بلور ایچون
طرناق اوستونده نه بله ندروب

قارامق - بیتمک.
التنقیس [تفعل]: بر آدمنگ
قایغو وحسرتلرن آلوب کولکن

طنجلاندرمق - صولو آلدرمق
- ایرکنگه بیارمک - بر آدمنی
بر اشکه قرقدرمق - بر آدم
باشینه توشکان قایغولی اشد

اورطافلاشوب یاردم ایدوب
قایغوسن باصدرمق - وقتنده
بورچ نوله رگه آچه سی بولماغان
آدمدن صوروانی کیچکدرمک،

آچه سی بولغانغا چه صورامی تورومق.
التنفیث [تفعل]: جون ومامق
تمک.

- توفراق يارلوب گومبه اوستکه
فالقمق - يارانك قسانی آقمق -
بیمرلمک.
- التفتق [تفعل]: بر خبرنی تورلی
بیردن آز آز ایشونمک - ایکمکی
آز آز آسامق - بر بیر نقطه نقطه
[اورن اورن] اوله نلک بولمق.
- التفتق [تفعل]: ابو جهل قار -
بوزی یارمق.
- التفتق [تفعل]: بر اورندن
بر اورنغه کوچمک یاکه هر
وقت کوچوب تورمق - نقل
آسامق [نقل]: اچکی یاننده آسالغان
هر تورلی بیمش
- نقل الرجل: انتقل.
- التفتق [تفعل]: صابلامق - صابلاب
ایک باخشی سن آلمق - سوباکدن
جیلوک چغارمق.
- التفتق [تفعل]: صابلاب یاخشی -
لرن آبروب آلمق - آرولامق،
پاکلامق - آسلقنی ایلب چوب
چارندن آرندرمق - آسلقنی
صالمندن کیسه گندن آرچومق.
- التفتق [تفعل]: دشماندن
قاچوب بیر بوزنده قاچارلق
بیر ازله ب بورومک - بر نرسه نی
بیک نق تیکشرمک - هر بیرگه
سیاحت ایتمک.
- التفتق [تفعل]: آشوقمق،
تیزلمک.
- التفتق [تفعل]: بر شعر یاکه
سوزنی تیکشروب تیوشسزلرن
توشروب، کیلوشمه گانلرن
کیلوشدروب مانورلاب آرو -
لاب آفلاب چقمق - سوباکدن
جیلوک چغارمق بورنده و آغاچنک
بو طاقلرن آرچوب تیکوزلمک
- ایله یامانلرن صابلاب آبروب
آلمق - سوزلرنی تیکشروب
درستلری ایله درست نوگلرن
قاراب چقمق.
- التفتق [فجحه ن]: «نفتق» و
«نقد» معنی لرنده مصدر.
- نقد الدراهم نقداً وتنفاداً:
نقدتها ای میزها ونظرها.
- التفتق [تفعل]: قوتقارمق،
خلاص ایتمک.
- نقد فلان فلاناً منه: خلاصه و نجاه.
- التفتق [تفعل]: بر نرسه نی
آقناروب ازلهمک - تیکشرمک
- بر آدم بر آدمگه یاکه خلغه
کوخلی قالوب «الله مینی سزدن
طندرسون» دیب دعاء قیلیمق -
بر آدم بر آدمگه یاکه آنک
ماللرینه بد دعاء قیلیمق.
- التفتق [تفعل]: بر آدم بر
آدمده بولغان بتون آلاچاقلرن
هر-چ نرسه قالدر میچه آلوب
بترمک
- التفتق [تفعل]: بر نرسه نی
آز آز آلمق - بر آدم بر آدمی
خورلامق، کیمسوتمک.
- تنقص الرجل الشيء: أخذ منه
قليلاً قليلاً.
- تنقص فلان فلاناً: وقع فيه وذمه
ونسب إليه النقص.
- التفتق [تفعل]: قان طامچی -
لانوب طاممق - یارلمق - ایو
یارلوب شاطر داب کیتمک (یارلو
ناوشی ایشودلمک) - بر آدمنک
آرقلق و بیک ضعیف لک سیلی
سوباکلری چتر دامق - ایشولگان
باوسوتلمک - گومبه اوستوندن
- التفتق [تفعل]: طوزان
توفراقلری اوچسون ایچون
کیم و باشقه نرسه لرنی قاقمق،
سلکمک - آغاچ بیمش لری قیولسون
ایچون آغاچنی سلکمک.
- نقص فلان ثوبه: حرکه لیزول
عنه العبار ونحوه.
- التفتق [تفعل]: فائده ایرشد -
رمک، فائده لهندرمک.
- التفتق [تفعل]: بر بوع او -
یاسندن چقمق - اویاسینه کرمک
(ضد) - بر کشی طاوارنی ماقتاب
بازار لغن کوتارمک، رواج بیرمک.
- التفتق [تفعل]: غنیمت مالندن
تیوشلی بولغان پای و حصه دن
آرتق بر نرسه [نقل] بیرمک -
آنطایتدرمک - بر آدم اوستوندن
دشمانلرن یاخیه آغر لقلرن
دفع ایتمک - تیوشلی حصه نی
آرندرمق - غنیمت بیرمک.
- التفتق [تفعل]: توله لرنی کوب
بورونوب یاکه اشله توب آروتوق،
طالچوقدرمق.
- التفتق [تفعل]: خانون بوز
پهرده سی بور کانمک، بوزن
پهرده لمک.
- التفتق [تفعل]: باقچه وایگو -
نلکلرنی قاراشدروب کیم کلرن
یتشدروب تورمق - بر آدم بر
آدمی اوزینه قاراتورغه طرشمق
- بر خانوننک کوخلن تابوب
اوزینه عاشقه یاسارغه تله مک.
- التفتق [تفعل]: مای آزابمق،
آرقلانمق - تفییح ایلمک.
- التفتق [تفعل]: یاخشی آقچه لر

- بر آدم باشینه آچلق بیلر
 کلمک خرما آغاچلرن نوزانمک.
نَقَّحَ الرَّجُلُ الْكَلَامَ: اصلحه
 وهدبه.
التَّنْقِيحُ [سم]: اِخْتِصَارُ اللَّفْظِ
 مع وضوح المعنى.
التَّنْقِيذُ [تفعیل]: قوتقارمق.
نَقَذَ فُلَانٌ فُلَانًا مِنْهُ: نجاه وخلصه.
التَّنْقِيرُ [تفعیل]: بیومورقا
 سالور ایچون قوش بورونی
 ایله چقور قازوب اوزینه اویا
 باصامق - بر آدم خلق آراسندن
 اسملرن آتاب خاص کشیلرنیگنه
 چاقرمق - تیکشرمک برنرسه نی
 تیکشروب آفتاروب ازلهمک
 - عیب ایتمک - کشی ننگ عیلرن
 سوبله مک - قوش بورونی ایله
 چوقوب بیردن اولوق آشامق
 - حیوانغه صزغرمق.
التَّنْقِيرُ [سم]: صزغروغه او-
 خشاشلی تاوش.
التَّنْقِيرُ [تفعیل]: بالانی سیکر-
 توب اوبناتمق - سیکرتمک -
 بیتمک.
التَّنْقِيسُ [تفعیل]: قارا صاوینه
 قارا صالمق - بر آدم بر آدمگه
 لقب قویمق - چیرکه و فالاقولی
 صومق.
نَقَّسَ الرَّجُلُ الدَّوَاءَ وَوَضَعَ
النَّقْسَ أَى الْمَدَادَ فِيهَا.
التَّنْقِيسُ [تفعیل]: بر نرسه نی
 بر نیچه تورلی توسکه پویاهق
 - چووارلامق.
التَّنْقِيسُ [تفعیل]: کیمونتمک -
 آزیتمق - بر آدم بر آدمنی
 کیمونتمک - خورلامق - بر

آدم بر آدمگه عیب ونقیصه اسناد
 ایتمک.
نَقَّصَ الشَّيْءَ: نَقَّصَهُ.
التَّنْقِيسُ [تفعیل]: گومبه اوستو-
 ندن چوب چار و نوفرارقاری
 آچلمق - بارمق.
نَقَّصَ الْفَرَسُ: اَدْلَى وَلَمْ يَسْتَحْكَمْ
 اِنْعَاظُهُ.
التَّنْقِيطُ [تفعیل]: حرفلرگه نقطه
 قویمق، نقطه لامق - کیملمک
 اوستینه نقطه لر کیمی چووارلامق،
 قارا یا که زعفران یا که باشقه بر
 بویاو ایله نقطه لر توشورمک -
 بیرمک.
التَّنْقِيلُ [تفعیل]: قات قات
 کوچرمک - نقل آشامق - آط
 آشوغوب بورومک - یارالار
 سوباکدن اوزوب چقمق -
 یرتیق یامامق.
نَقَّلَ نَعْلَهُ: رَفَعَهَا.
التَّنْقِيمُ [تفعیل]: بر آدم بر
 نرسه نی بیک یامان مکروه کورمک.
التَّنْقَامُ [تاء] ایله نون کسره،
 قاف سده ایله]: عقاب ایتمک
 معنی سنده «نَمَّ» کیمی مصدر.
التَّنَكُّ [فتحنا]: آق قالای.
 Бѣлая жєсть
 بر کیمسه گنه نَنکَه دیلر.
 بعض وقتده قالایدن اشله ننگان
 صاونلرغده «نَنکَه» دیب بوروتلر.
التَّنَكُّجِي: آق قالایدن صاونلر
 اشله وچی کشی.
نَنكَةُ الكاز: کیراسین طولترلغان
 قالای صاوت.
نَنكَةُ السمن: صاری مای طو-

لترلغان قالای صاوت.
التَّنَكُّبُ [تفعیل]: بولدن صا-
 پمق - بر نرسه یا که اشدن
 چیتسکه طایمق، یا قن بارماق -
 دونمک، عدول واعراض ایتمک -
 بورولمق - آوشمق - یانطایمق
 - بر آدم بر آدمگه آرقاسن
 بوروب باشقه کشی که تبابا
 اولطرمق - جایه، اوق صاوتی
 یا که باشقه برنرسه نی جیلکه که
 کیمک - بر آدم بر نرسه که
 طایانمق.
نَتَكَبَ الرَّجُلُ عَنْ كَذَا: تَجَنَّبَهُ
 وَاعْتَزَلَهُ.
التَّنَكُّدُ [تفعیل]: بر آدم طور-
 موشننگ بهمی کیمک، راحت
 و طنچلخی بتمک - قارغا قوصقان
 کیمی تاماق توبندن تاوش
 چغاروب چقورمق - خیرسزلهمک.
نَتَكَّدَ عَيْشُ فُلَانٍ: تَكَدَّرَ.
التَّنَكُّرُ [تفعیل]: بر آدم بهملی
 حالدن بهمسز حالگه کورمک -
 یا که بتون بیرری اوزگاروب
 باشقالانوب تانولماسلق رهوشچه
 یامان قیافسکه کورمک - بر آدم
 اوزن تانوتمازغه نلهب قیافت
 آلوشدرمق - بر آدم بر آدمگه
 چراین صتوب یامان توس
 کورساتمک - بر آدمنگ خلق
 وطبیعی اوزگارمک - غریب
 بولمق.
التَّنَكُّسُ [تفعیل]: باش توبان
 ئه یله نمک - باش اوستینه توشمک -
 دلیل و خور بولمق.
التَّنَكُّظُ [تفعیل]: بر آدمنگ
 سفرده حالی چیتونله نمک - بر
 آدمنگ اشلری چووالمق - بر
 آدم بر آدمگه صارانلق قیلیمق.

- صوراغان بیرماک - سفر
چتون بولمق.
- التَّكْبِيرُ [تفعیل]: بر آدم توغری بولدن صابرق - بولدن صابرق - مق [متلاز] - بر نرسهنی چیتکه طابدر مق - چیتکه قاقمق - دوندرمک.
- التَّكْمِيتُ [تفعیل]: خرما «رُطْب» حالینه کیلورگه باشلامق.
- التَّكْمِدُ [تفعیل]: خیرسز برکتسز قیلمق - بر آدم طور - موشینگ طنجلغن راحت لگون بترمک، یهمن طوز در مق - بو - طالچق و بولغانچق قیلمق - آزابتمق.
- التَّكْوِيرُ [تفعیل]: مجهول بو - لورلق رهوشچه اوزگارنمک، تغییر ایتمک - نکره یاصاق - بر نرسهنی نانوب بولمازلق رهوشکه کیلترمک.
- التَّكْسِيسُ [تفعیل]: باش توبان نه یله ندرمک - بر آط باشقلرنک آرندن یته آلمانیچه آرتهده قالمق - یاکه بوروگان وقتده باشن بیرگه بوگوب بیک یالقاو رهوشده بورومک.
- التَّكْيِصُ [تفعیل]: آرتقه چیگو - ندرمک - دوندرمک.
- التَّكْيِظُ [تفعیل]: آشوقدرمق - اشنی چتونله نمک - چتون و آغر حالگه توشورمک.
- التَّكْيِيعُ [تفعیل]: بر آدمی آشوقدروب مقصود بولغان اشلرن تله گانچه تمام ایتهرگه یبول بیرماک، تله گانچه تمام ایتدرمامک.
- التَّنْكَاعُ [فتحه]: النُّعُ.
- التَّنْكِيفُ [تفعیل]: توه بوغد - زنده بیزلر ظاهر بولمق.
- التَّنْكِيلُ [تفعیل]: بر آدمگه باشقلرغه عبرت بولورلق باشقلرنکده کوخل لرن قو - رقتورلق زور جزاء وعقاب ایتمک یاکه مطلقا عبرت بولورلق اش اشلهمک - بر آدم بر آدمی قبول ایدوب آغان نرسه سندن دوندرمک، اعراض ایتدرمک.
- التَّنْمُ [فتحه] ن : توهلر تَنوم آغاجی آشامق.
- التَّنْمُرُ [تفعیل]: بیک قاطی آچو - لانمق - خلق وطبیعت بوزولوب یرتقیج «نمر» گه اوخشامق - بر نرسه توسی ایله «نمر» گه اوخشامق - بر آدم بر آدمی قورقتوب جانومق - بر آدم بر آدمگه آچولی بوز، چتیج چرای کور - سانمک - تاوشنی صوزوب آچو لانوب قحقرنمق. (نمر: تروکچه قاپلان، روسچه Леопардъ دیدکلری حیوان.)
- التَّنْمَرُ الرُّجُلُ : غضب وساء خلقه و تشبه بالنمر.
- التَّنْمَرُ فَلَانٌ لِفُلَانٍ : اوعده.
- التَّنْمِسُ [تفعیل]: آوچی قاجوب یاتور ایچون اوزینه شالاش قورمق - اش چوالمق.
- التَّنْمِصُ [تفعیل]: توك و جونلرنی یب یاکه باشقه برار نرسه ایله بولوقمق - بولوقمق - حیوانلر ایلک برنجی چقغان اوله نلرنی اوطلامق - بر خانون ماخلامی جونلرن یولوقدرمق.
- التَّنْمِصُ [فتحه]: تَمِصُ معنی - سنده ذکر ابدلور.
- التَّنْمَلُ [تفعیل]: خلق بر بیرگه چولشوب قومقلر او بالرنده کروپ چغوب قایناغان کیی قاینامق.
- التَّنْمِي [تفعیل]: قوش بر بیردن اوچوب ایکنجی بر بیرگه با - روب قونوق - بر نرسه اور - نوبدن کونارلر چیتکه طایمق.
- التَّنْمِيَّةُ [تفعیله]: آرتمق - اوسمک - اوطنی اوطن صالوب یا - لغونون آرتدرمق، کوچایتمک اوسدرمک - بر سوزنک سندن سوبلهب بر آدمگه ایلتوب تره مک - بر آدم خلق آراسن بوزار ایچون سوز یورومتک.
- نَبِيُّ اللّٰهِ الشَّيْءُ : جَعَلَهُ نَأْمِيًا.
- نَبِيُّ الرَّأْيِ الْحَدِيثِ الِیْ فَلَانٍ : رَفَعَهُ الِیْهِ وَعَزَاهُ.
- التَّنْمِيرُ [تفعیل]: بر آدم آچو - لانوب، چراین صتمق، یوزن قارالمق - آچولانمق - جیمق، جمع ایتمک.
- التَّنْمِرُ وَالشَّيْءُ : جَمْعُهُ.
- التَّنْمِيسُ [تفعیل]: اشنی چوا - اتوب بلومسز قیلمق - چلاتمق، یوشله تمک - بر نرسه ایسله نمک، صاصیمق - صاچقه مسای تیوب کرله نمک - نهن تیرلهب یاکه بر نرسهنی یوشله گاج، چلانچاچ ناچار ایس چقمق.
- التَّنْمِيشُ [تفعیل]: بر آدم بر آدمک قولاغینه پشلداب بر نرسه سوبله مک یا شرون سر سوبله مک - یاخشی سوزلرگه نه شه کی سو - زلر قاتشدروب سوبله مک.
- التَّنْمِيشُ [سم]: التَّنْدِيجُ.

• التَّمْيِصُ [تفعيل]: جون بولوقحق.
• تَمَّصَتِ الْمَرْأَةُ حَاجِبَهَا تَمْيِصًا
وَتَمَاصًا: تَتَفَتَّتْ.

• التَّمْيِطُ [تفعيل]: بر آدم بر
آدمنی بر نرسه گه ياکه بر اش
اشله رگه دبلمه مک، دلالت ایتمک.
• التَّمْيِيعُ [تفعيل]: بر نرسه آق،
قرل، قارا توسلردن عبات
چوب چوار بولوق.

• التَّمْيِيقُ [تفعيل]: بيزه مک -
چيهرله مک مانورلامق - يازونی
بيک کيلوشدروب ماتورلاب
يازوق - تیری اوستينه اوزورلر
توشورمک

• التَّمْيِيلُ [تفعيل]: کيم بر طغن
اوزی توسلی ايدوب بيک استا
ياماق - يازونی بيک واق يازوق.
• التَّنُّ [کسره] ج اَنَّنَانُ: بر آدمنک
تَبَّحِي.

• هَوَتْ نَ فُلَانٍ: منله وقرنه
• هَمَاتَانَانٍ: مُسْتَوِيَانِ فِي عَقْلِ اَوْ قُوَّةِ
اَوْ ضَعْفٍ اَوْ مَرُوَّةٍ.

• التَّنُّ [کسره] و التَّنُّ [فتحه]:
شخص - مثال - آورو سبیلی
اوسمیچه قالغان بالا.

• التَّنِينُ [امیر وزنده]: «تَن»
معنی سنده مفر دیاکه «تَن» لفظی نك
جمعی بیگده شلر معنی سنده بولار.

• التَّنِينُ [تاء و نون کسره لی،
برنجی نون سده ايله] ج تَنَانِينُ
زور بالی - بيک زور بلان،
آردها.

• تَنِينُ الْمَاءِ: بعضا دینگزارده بولا
ترغان مولوطلرغه نابا اوبورمه.
لهب کوتار لیگان صوباء ناسی.
Смерчь.

• التَّنُوبُ [تاء فتحه، نون سده
ایله]: بيک چایرلی و بيک زور
اوسه ترغان ناراط آغاجی.
بر دانه سینه «تَنُوبَةٌ» دیلر.

• التَّنُورُ [تاء فتحه نون سده ايله]:
قبو توسلی بیز اچینه قازوب
اشله ننگان ياکه کشی بوننده بيک
زور چولماک اشلهب شونی
بیز اچینه کوملنگان آغز بغه
کورنوب تورا ترغان بر نوع
بيک اسکي اصول هیچ. اچینه
اوط یاغوب ایکمک قاپار تمارلی
پشور و رگه استعمال ایتله لر. حجاز
شهر لرنده حاضر دده بار. جمعی
«تَنَانِيرُ» کیله در

• التَّنَارُ (شداد وزنده): تنور
میچلر اشله وچی کشی.

• التَّنُوحُ (تفعل): صالونوب
ترغان نرسه آرلی بیری چا -
یقالوق، تبر به نمک.

• التَّنُوحُ [تفعل]: توه چو کدر مک.
• تَنُوحُ الْجَمَلِ التَّنَاقَةُ: ابرکها
للسفاد والضراب.

• التَّنُوحُ (ضمنا ن): بر اورنده
اور نلاشوب توروق، مقیم بولوق
• تَنَسَخَ الرَّجُلُ بِالْمَكَانِ: اقام به.
• تَنُوحُ (صبو. غیر): بر قبیله.
• التَّنُودُ [تفعل]: بوطاقلر سلکو -
نمک.

• التَّنُورُ [تفعل]: بر اورن
یاقتر مق نور لارنمق - بر اقدن

بر آدم اوط کورمک - بر آدم
نوره ط. باشلری ایله جونلرن
کیتهرمک - نوره سور توتمک -
عسکر چیگولمک، منهزم بولوق
- اوط یاننده بولغان آدملرنی،
قاراوچی اوزی کورنمیچه
چیتدن قاراب توروق.
• تَنُورُ الْمَكَانِ: اضاء.

• التَّنُوسُ [تفعل]: نچکه بوطاقلر
جیلده سلکنمک.

• التَّنُوشُ [تفعل]: مایلانغان
قوللرنی مایلفغه (مای سورته رگه
مخصوص یاولوق) سورتمک.

• التَّنَوَاطُ (فتحه): هودج اچینه
زینت ایچون اصولغان نرسه لر.

• التَّنَوُطُ (تاء و نون
فتحه، واو ضمه شده ایله).
والتَّنَوُطُ (تاء ضمه، نون فتحه،
واو شده وکسره ایله): اویاسن

آغاج بوطاقلری آراسینه باصی
ترغان کچکنه قوش. بر دانه سینه
«ننوطه» دیلر.

• التَّنُوعُ (تفعل): بر نرسه
تورلی آبرومارغه آبرلوب تورلی
تورلی بولوق - بوطاقلر سلکو -
نمک - آغه کیتمک - توره مک -
بر اقلانمق.

• تَنُوعُ الشَّيْءِ: صارَ اَنْوَاعًا.
• تَنُوعٌ فِي السَّيْرِ: تَقَدَّمَ فِيهِ.
• التَّنَوَاعُ (فتحه):

• التَّنَوُفَةُ (تاء فتحه، نون ضمه ایله)
والتَّنَوُفِيَةُ ج تَنَائِفٌ: بيک زور
دالا و صحراء - هیچ کم تورمی
ترغان صوسر صحراء.
• تَنَائِفٌ تَنَفُّ وَاسِعَةٌ بَعِيدَةُ الْأَطْرَافِ.

التَّوْقُ [تفعل]: بر آدم طو-

رہ، شدہ آشامق، اچمک، کیمک
وسائر بابلردہ بیک کیلوشدروب
بتشدروب پاکمک و ماتورلقی
رعابہ قیلوب تورمق - برآستی
یومشاقلق واستالقی ایله اسلہمک

التَّوْلُ [تفعل]: قولغہ آلمق،
تومتق - بر آدمگہ بر آز نرسہ
بیرمک.

التَّوْمُ [تفعل]: بوقدہ خاتون
قر ایله جوالمق.

تَوْمُ الرَّجُلِ: احتلم.

تَوَمَّتِ الْمَرْأَةُ: ائبت وھی
نائمہ.

التَّوْهُ [تفعل]: بر آدم یاگہ
نرسہنگ اسمی کوتارلمک،
مشهور بولمق - بیک قاطی قچقر -
لمق - ماقتالمق.

التَّوْوُ [تفعل]: قصد ایتمک.

تَوْوَى فُلَانٌ كَذَا: قصدہ.

التَّوْوِيَّةُ [تفعل]: خرما آغاچلر -
ینک بيمشیری اوسوب اچلرنده

تشلری قاطی لاشمق - بر آدم
خرما آشاب تشلرن طاشلامق
- بر آدم خرما آشاب تشلرن

طاشلامق - بر آدم اشلرگہ
اویلاغان بر اشنبہ ایکنجی بر

آدمنی وکیل باصامق، نیت قیلغانن
آناردن اسلہنمک - حاجت اوتہمک.

تَوَّى الرَّجُلُ حَاجَتَهُ: قضاها.

تَوَّى فُلَانٌ فُلَانًا: وکلہ الی ما

نَوَاهُ

التَّوْوِيْبُ [تفعل]: بر آدم بر

آدمگہ نوبت بیرمک - نوبت بیرلمک.

(صوضغی معنی مجهولا کیلنرولہ).

التَّوْبِيْحُ [تفعل]: الله تعالی

بر بیرنی صوغہ چنداملی قیلمق.

التَّوْبِيْرُ [تفعل]: باقترمق -

باقترمق (متلاز) - طاك باقتی -

سی ظاهر بولمق - آغاچلر

چهچک آطمق - خرمارتشلہنمک

[اچلرنده تشلری اوسمک] -

نورلی و باقتی قیلمق - نور بیرمک

- بر آدمنگ اشلرن چوالتوب

بلومسز قیلمق - یاگہ سحرچی

خاتون کبی کوز به یلب خیل

بیرمک - ایگونلر اوسوب بیتمک،

اولگورمک - بر آدم قولغہ ایله

ایله سانچکلهب چهچک نوشو -

روب شول اورنلرغہ مای

قورومی - سورتمک - خاتوننی

شبهدن آرولامق - ابرته نمازن

باقترتوب اوقومق - شہم، لامپا،

چرا و بولارغہ اوخشاش نرسہ

یاقمق شولارغہ اوط قابزوب

باقترمق]

التَّوْبِيْرُ (سم): باقتی لقی، نور.

التَّوْبِيْرُ [تفعل]: آزابمق.

تَوَّى الرَّجُلُ الشَّيْءَ: قَلَلَهُ.

التَّوْبِيْسُ [تفعل]: بر اورندن

کتیمیجہ اورنلاشوب تورمق -

قارالانمق.

تَوَّى الرَّجُلُ بِالْمَكَانِ: أَقَامَ

فِيهِ.

التَّوْبِيْشُ [تفعل]: ضیافتکہ

اوندهمک، دعوت ایتمک.

التَّوْبِيْصُ [تفعل]: بلچراتمق.

التَّوْبِيْصُ (تفعل): کیمینی

بویاوغہ مانمق، بویامق - بلچراتمق.

التَّوْبِيْطُ [تفعل]: تاغوب

آصوب، قوبمق - قوبہنی مایلار

ایچون ایچن طولتروب آغرلانونب

قوبمق (بولای قیلغاچ بتون بیرنی

نارتلوب آچلوب تور، ماگلارغہ

اوخای بولا) - کوخل گہ

طارلق بیرمک.

التَّوْبِيْعُ [تفعل]: بر نرسہنی

تورلی تورلی قیلمق - جل

سلکتکم - تیربہتمک - بر نرسہنی

صالوندروب آری بیرلی

چایقامق، صاللاندرمق.

نوع الرجل الشيء: جعله

انواعاً.

التَّوْبِيْقُ [تفعل]: توهنی بو -

رورگہ اوگراتوب تمام قولغہ

ایله شدرمک - ذلیل قیلمق - خرما

آغاچلرن نلقیح ایتمک - صف

صف بول بول تروب قوبمق

- آرولامق - آرچومق.

التَّوْبِيْلُ [تفعل]: بولہک وهدیہ

بیرمک - عطا بیرمک - بر آدمگہ

بر یاخشلیق ابرشدرمک - امان

بیرمک، مؤاخذه قیلماق - اوبمک.

نَوَّى فُلَانٌ أَمْرًا: قَبَلَهَا.

نَوَّى فُلَانٌ فُلَانًا: أَعْطَاهُ نَوَالًا.

التَّوْوِيْمُ [تفعل]: بو قولاتمق -

بر کشی اولگان کبی قاطی

بو قولاتمق - توهلر اولمک.

التَّوْوِيْنُ [تفعل]: توبین ایله

اوقومق - نون حرفن بازومق.

التَّوْوِيْهُ [تفعل]: بر آدم بر

آدمگہ قچقرمق - قاطی تاوش

ایله قچقرروب چاقرمق - بر آدم

بر آدمنی الوغلاب ماقتاب کو -

تارمک - بر آدمنی ماقتاب خلق

آراسنده یاخشلی اسم مشهور

قیلمق - بر سوزنی فاش ایتمک

- اظهار قیلمق.

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

التَّهْدُ [تفعل]: کوتارلمک -

• التَّوَابِعُ [مساجدوزئیده]: جمع، تابع قاراگز.
 • التَّوَابِلُ [جمع]: نابل قاراگز.
 • التَّوَابِيرُ [جمع]: نابور قاراگز.
 • التَّوَاتُرُ [تفاعل]: بر برسینه ایباروب نوناشوب بربر آردلی کیلمک - یاکه برسی کیلوب بر آز ترغاچ تاغن برسی وبر آز ترغاچ تاغن برسی کیلو رهوشده بر بر آردلی کیلمک - بر خصوصده بیک کوب کشیدن خَر آلونوب شهبهگه اورون قالمالزق بولمق.
 • تَوَاتَرُ الْقَوْمِ: تَابَعُوا.
 • التَّوَاتُبُ [تفاعل]: ایکی کشی بر برسینه سبگورشمک.
 • تَوَاتَبَا: وَتَبَّ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا إِلَى الْآخَرِ.
 • التَّوَاتُقُ [تفاعل]: خلق بر نرسهگه سوز بیرشمک، عهد ایدشمک.
 • التَّوَابُجُ [تفاعل]: خلق بر برسینه اش بوکلهتمک، واجب ایدشمک - بر خصوصده اوزو - شوب آقچه قوبوشمق.
 • تَوَابَجَبَ الْقَوْمُ فِي كَذَا: تَرَاهُنَا.
 • التَّوَاجِدُ [تفاعل]: بولماغان عشق ومحبت کرساتمک.
 • التَّوَاجِهُ [تفاعل]: ایکی کشی قارا قارشی کیلوب اوچراشمق یاکه قارا قارشی اولطرشمق - ایکی نرسه قارا قارشی قوبلغان بولمق.
 • التَّوَاحِي [تفاعل]: خلق بر برسن آشوقدرمق.

- شش ایله تشلهمک - تشرلی بر برسینه بهروب شفلدالمق - اوقی تشلهب آغاچینه ازقالمدمق برتقچ حیوان طرفلارن باطروب بر نرسه نی تونمق - قادمق - تاغلمق.
 • التَّيْمِيحُ [تفعل]: سویاکصند - رمق، وطمق - سویاکنی بالعامق، نوزاتمک - بر آدم بر آدمگه برار خیرلی نرسه بیرمک - نغمق، طازارتمق.
 • التَّيْمِيرُ [تفعل]: طوغوجی آدم طوغور ایچون کرو ییلرن آنوقلامق - کرو ییلری آرقلری بوی ییلرن اوزدرمق - طوغو قلچیدن اوزدرمق.

• التَّيْمِيفُ [تفعل]: بر سان اویلانغاندن آرتق چقمق.
 • تَيْفُ الْعُدَدِ عَلَى مَا ظَنَنْتَهُ: زَادَعَلِيهِ.
 • التَّيْسِيلُ [تفعل]: بولغان آق کر - لرنی کوک بویاو (ИНДИГОВАЯ КРАСКА - غه مانمق، بویاق).

ت - و

• التَّوَاءُ [كتاب. سم]: توهنک بوطنه سالونغان بر برسینه آرقلی ایکی صزقندن عبارت نامعا. تشبیه سی «تَوَا أَنْ» جمعی «تَوِيَّة» کیلدر.
 • التَّوَاؤُمُ [تفاعل]: کیلوشلی، باطشالی بولمق
 • التَّوَاؤِي [تفاعل]: جیولشمق.
 • تَوَاؤَى الْقَوْمُ: اجتمعوا.

بر کشی آورو یاکه قایغویله بیک ص-وزوب ص-ولامق - اورندن نورورغه آباق اوستکه قوزغالماق.
 • التَّهْلُاقُ [فتحه. ضم م]: ابشاک قچقمرمق.
 • التَّهْنَةُ [تفعل]: بر آدم بر اشدن طیوچیلرنک سوزلرن قبول ایدوب طیولمق، یاخادان اشلهمک - برتقچ حیوانغه قچقمرمق.
 • التَّهْيَةُ [تفعلة]: بیک فاطی طیه، نهی قیلمق - بر استی نهاییه سینه بتکورمک - نهاییه گه ایرشمک - بر آدم بر آدمگه خبر ایرشدرمک.
 • نَهَى فُلَانٌ إِلَى فُلَانٍ الْخَبَرَ: بَلَغَهُ إِلَيْهِ.
 • التَّهْنَةُ [كسرة]: طاشوصولرن بوا تاغان طاش توفراق وسائرلر.
 • التَّهْنَةُ [فتحه] ج تَنَاهٍ وَالتَّهْيَةُ [سم]: بلغه نك صووی باروب توقتغان بیر - بلغه چیتی.
 • التَّهْيِدُ [تفعل]: قالمق، کوتارلمک.
 • التَّيْبُ [تفعل]: اولهن تامر چغارمق، تامر بیارمک، تامرلنمق - بر آدمده صاچ صاقال آقلمق ظاهر بولمق.
 • التَّيْقُ [تفعل]: تونق معنی لرنده کیلدر. ذکر ایدلدی.
 • التَّيُّ (تفعل): اشنی تیوشلی رهوشچه تشدرمیچه کیلوشدرمیچه ضعیف کنه ایتوب اشلهمک، (گویا چی قالدرمق، اشنی پشرممک)
 • التَّيْبُ [تفعل]: توه قارنایمق - اولهن تامرلنمق، نامرلر بیارمک

• **تَوَاحِي الْقَوْمِ**: وحی بعضهم بعضا.
 • **التَّوَادُعُ** [تفاعل]: خلق بر برسن سو بوشمك، محبت ايدشمك.
 • **التَّوَادُعُ** [تفاعل]: خلق بر برسی ایله صوغشما سقه عهد ايدشمك، بيك نق سوز بيرشمك - بر برسن سفرگه کينکانه ايسانله - شوب زاتوشمق.
 • **التَّوَارُثُ** [تفاعل]: بر برسینه وارث بولمق - بر مالنی بر نيچه کشی اورطاق ميراث ايدوب آلمق - بر نرسه وارثدن وارثکه کوچوب كوب زماندن بيرلی کيلمك - بر آدم باشينه حوادث زمان ايرشمك.
 • **التَّوَارِدُ** [تفاعل]: خلق جيولشوب برگه صو يانينه کيلمك - خلق بر اورنغه بر بر آردلی کيلمك - ايکی کشينک کوخايه توشكان فخرلر ياکه ايکی شاعر بر برسينک سوزلرن ايشونميچه ترتيب ايتكان بر شعرلری بر برسینه تمام اوخشامق. (گويا برسينک سوزن ايکنچي سی او - غورلاغان کبی بولمق).
 • **تَوَارِدَ الْقَوْمِ الْمَاءَ**: وردوه معا.
 • **تَوَارِدُوا إِلَى الْمَكَانِ**: وردوا اليه واحدا بعد واحد.
 • **التَّوَارِكُ** [تفاعل]: آرد صن اوستينه طايانوب اولطورمق.
 • **تَوَارَكَ الرَّجُلُ**: اعتد مد علی ورکه.
 • **التَّوَارِي** [تفاعل]: ارو تومك، قابلانمق - بر نرسه بر نرسه آرينه كروب اشقلانمق.
 • **التَّوَارِيحُ** [جمع]: تاريخ لفظن قاراخر.

• **التَّوَارُفُ** [تفاعل]: خلق بر برسینه ياقن کيلمك - برگه نورا ترغان اورندا شلر ياکه سفرده بولچيلر هر قابوسی نيگوز مقداره آرق ياکه آقچه صالوب شونی اورطاق آتاب اچوب تورمق.
 • **تَوَارَفَ الْقَوْمُ**: ناهدوا فی التفات.
 • **التَّوَارُنُ** [تفاعل]: ايکی نرسه اولچاوده بر برسینه نيگوز کيلمك - ايکی آدم ياکه نرسه بر برسینه بيگ و نيگوز بولمق (ايکسیده بر اولچاوده بولمق).
 • **التَّوَارِي** [تفاعل]: ايکی نرسه بر برسينک توغر بسنده وقارشوسنده بولمق.
 • **التَّوَأْشِجُ** [تفاعل]: آغاچ بوطلا - قلری بر برسینه صرماشوب چلنرله نمك.
 • **التَّوَأَشَقُ** [تفاعل]: خلق بر کشی نی قلچلر ایله ايت طور اغان کبی طور امق.
 • **تَوَأَشَقَ الْقَوْمُ فَلَانًا**: قطعوه باسما فهم.
 • **التَّوَأَصَفُ** [تفاعل]: خلق بر برسینه بر نرسه نك صفت وره و شلرن سويله مك.
 • **التَّوَأَصَلُ** [تفاعل]: ايکی کشی بر برسی ایله آرا لاشوب بو - روشوب دوست تورمق.
 • **التَّوَأَصَمُ** [تفاعل]: خلق بر برسن عیب ايدشمك.
 • **تَوَأَصَمَ الْقَوْمُ**: عاب بعضهم بعضا.
 • **التَّوَأَصِي** [تفاعل]: اوانلر بر برسینه چولغانمق - خلق بر برسینه بر اش اشله رگه عهد ايدشمك،

• **بُورُوشْمَقُ**: ديمله شمك - بر اشن اشله ونی بر برسینه نه ايتوشمك وصيت ايدشمك.
 • **التَّوَأْصِخُ** [تفاعل]: ايکی کشی قورن صو تارنو، بوکرو، يورو وساير اشله رده اوزوشمق.
 • **التَّوَأْصِعُ** [تفاعل]: بر کشی اوزن اوزی توبان تومتق، کچوکلك كورساتمك (بورون كونارنامك، برله نمامك) - خلق بر نرسه گه اتقاق ايدوب سوز قوبوشمق - ايکی کشی يالغان بر سوزنی سويله رگه سويله شوب قويمق - بير اوبصو بولمق.
 • **التَّوَأْطُؤُ** [تفاعل]: بر خصوصه خلق بر فکرگه اوبوشمق، اتقاق ايتمك - موافق بولمق - بر شده بر آدم بر آدمگه موافق بولمق. (مخالفت ايتمامك).
 • **تَوَأْطَأَ الْقَوْمُ عَلَى الْأَمْرِ**: توافقوا.
 • **تَوَأْطَأَ فَلَانٌ فَلَانًا**: وافقه.
 • **التَّوَأْطِخُ** [تفاعل]: صوغشمق، اولترشمك - خلق بر برسینه بو - زوقلق اشله شمك - توله صو يانينه طغزلا شوب جيولشمق.
 • **التَّوَأْطِخُ** [تفاعل]: خلق بر اشنی قولدن قواعه بورو تملك، برسی آردندن برسی اشله مك - بر برسینه بو زوقلق قيلمق.
 • **التَّوَأْطِيسُ** [تفاعل]: خلق بر آدم اوستينه كيلوب قينامق، صومق کبی اشله شمك - بر اشنی قولدن قولغه آلوب بر بر آردلی اشله مك - دینگز دولقونلری بر برسینه بهرلوب چايقالوشمق.
 • **التَّوَأْطِبُ** [تفاعل]: جيللر بر نرسه اوستوندن آبرولميچه تورلی

ياقندن بر بر آردلى ايسوب تورمق - مداوم - ايتمك.

• التواضعُ [تفاعل]: بر اش اشله رگه خلق بر بوسينه وعنده ايدشمك.

• التواضعُ [تفاعل]: خلق بر بوسينه آچولانشوب قرن كوزلر ايله قاراشمق - صوغشمق.

• تواضع القوم. تقانلوا.

• التواضعُ [تفاعل]: بر اورنغه خلق كيلمك - ياكه خلق سفردن قايتمق.

• التواضعُ [تفاعل]: آرتمق - كوبايمك.

• التوافقُ [تفاعل]: خلق بر فكرده اويوشمق، بر بوسينه مخالف بولماق - بر فكر رگه اتفاق ايتمك - بر فكر و بر اشده بر بوسينه ياردم ايدشمك.

• التوافي [تفاعل]: بر بير رگه جيولورغه تيوش بولغان كشيلىر بتونى جيولوب جيولشلىرى ئوگاللمه نمك - نام و كامل بولمق - اشلىر كامل له نوب بوزولورغه بوز تونمق ياكه خلقنك اشلىرينك كامل بولوب يتوى بو خلقى طغيان قىلدرمق.

• التواقص [تفاعل]: اوقص بولماغان كشى اوقص كىبى قىلونمق.

• التوافق [تفاعل]: صوغشمق - خلق بر بوسينه بهر لشمك.

• التوافق [تفاعل]: صوغشده ياكه باشقه بيرده بر بوسى يائينه طوقمالوشمق - طوقتامق.

• التواكف [تفاعل]: بورولوب قايتوب كيتمك، دونمك - بر برسندن دونوب آپرلشوب كيتمك.

• تواكف القوم: انحر فوا.

• التواكل [تفاعل]: خلق بر اشده بر برسنى وكيلى قيلمق - بر اشده بر آدمنى خلق بتونلهى اوز باشينه طاشلاب ياردم ايتمامك - خلق بر برسينه طابا - نمق - بر ترسه نى بر برسينه ييارمك - خلق بر اشدن امتناع ايتمك.

• التواكيد [جمع]: ايبار قايشلىرى مفردى بوق.

• التوالد [تفاعل]: بر برسندن توغمق، توغدرشمق - كوبايمك.

• التوالس [تفاعل]: خلق بر آدمنى آلدو ايجون بر برسينه ياردم ايدشمك.

• التوالف [تفاعل]: بر برسينه اويوشمق، كيلوشمك.

• التوالى [تفاعل]: بر بر آردلى بر بوسينه توناشوب كيلمك - بر آدمنك مكتوب ياكه خبرلىرى هر وقت كيلوب تورمق - تمام پشوب يتكان خر مالر قورورغه، قاطارغه باشلامق - صارقلىر كهجه لردن آپرلمق.

• التوالى عليه شهران: تابعا.

• التوامق [تفاعل]: بر برسنى سويوشمك.

• توامق القوم: تحابوا.

• التواني [تفاعل]: ابرونمك، بالقاولانمق - بر اش اشله رگه ابرونوب آغرسنمق - بر اشنى كيره كسنوب قاراملو سيبلى كىمچىلك ايتمك

• التواهب [تفاعل]: خلق بر برسينه مال و باشقه نرسه هبه قىلوشمق، بوشلاى بيروشمك.

• التواهس [تفاعل]: آشوغوب يك قاطى بورومك.

• التواهيق [تفاعل]: اوزوشمق

توهلر، ويونلرن صوز و تب اوزوشوب بر رگه آشوغوب يورومك - ايكى آدم اشلىرنده بر برسينه تىك و يىگوز بولمق.

• التواويل [تفاعل]: ايكى كس بر برسينه «ويل» تلهب بددعا قىلوشمق.

• التوؤد [تفاعل]: اش اشله گانده ياكه بوروگان و قنده برده آشوقمىجه آقمر نغنه صالحا نغنه بولمق - آشوقمىجه اويلاپ فىكر لهب قاراب اش قىلدق - زور رگه و ده لى خاتون آورا يوب بوكه له نمك - بر آدم كيتوب اولاقمق. (صوغشى معنى ئى «توؤد» به الارض» دىب افاده ايدوله در.)

• تواؤد فلان فى الامر: نمهل و ترزن فيه و نائى و تشبى.

• التوؤاد [تفاعل]: تاءنك فتحه سى ايله تىكار ورننده و التوؤده [تفاعل]: ضمه، همزه ايله دال فتحه لى: اش اشله گانده، بوروگانده، وسايرر بايلرده آشوقمىجه اويلاپ قاراب آقرن و صالحا بولويچلىق.

• فعل ذلك فى تؤدة: فى التانى و الرزانه اى من غير عجلة. «تؤدة» اصلده «وؤدة» بولغان. صوغشده واونى ناءغه آلوشدىرلغان دىلر.)

• فى فلان توبة و تؤدة: الرزانه و التانى.

• التورؤص [تفاعل]: جيولوشمق - خلق صو يائنده بر برسينه طغزلاشمق.

تَوَاصُ الْقَوْمِ : تَجَمَعُوا .

• التَّوَامُ [جعفر وزنده]: ايگوز

بولوب توغان بالا. اير بولسه ده

قر بولسه ده توام ديوله در. بعض

وقت ايگوز بولوب توغان قر

بالاغه تاء آرندروب «تَوَامَةٌ»

ديهلر. ايضايگوز بالا ديهچك

اورنده تشيه ياصاب «هَمَانُومَانُ»

ياكه مفرد حالنده «هَمَانُومَانُ»

ديهلر «زَوْج» و «زَوْجَانُ»

قيلندن بولادر.

تَوَامُ نَكَّ جَمْعِي مَسَاجِدَ وَزَنْدَه

«تَوَائِمُ» وَغَرَابَ وَزَنْدَه «تَوَامُ»

كيله در. انسان بالالرنده ايگيز

اير بالالردن «تَوَامُونَ» و

«تَوَامِينَ» ديمك ايگيز قر بالالرنه

«تَوَامَاتُ» ره وشنده جمع ايتمك

بار.

ايگيز بالا معنى سى ايله «تَوَامُ»

انسان وحيوانلرنك هر قايسنده

استعمال ايدوله در. بر قورصاقدن

ايكى، اوچ و آرتق توغانده ده

كيرهك ايرلرگه كيرهك قزلرغنه

كيرهك ايرلرده قزلرده برگه

بولسونلر هر قايسنده استعمال

ايدوله در. هر قايسى ايكنچى گه

نسبة «تَوَامُ» يعنى ايگيز صقارى

بولادر.

• هُوَ تَوَامٌ فَلَانٍ : فَلَانٌ فَلَانَتُكَ

ايگيزا گي يعنى ايسكىسى بر

قورصاقدن توغاملر.

• هَذِهِ تَوَامَةٌ هَذِهِ : بِوَقْتِ بُو

قَرْنِكَ اَيَكِيْزَا كِي ، بِر قورصاقدن

بر برسينه كرشوب ترغان انجولر .

• تَوَائِمُ النُّجُومِ : بِر برسينه آرا-

لاششوب ترغان بولدوزلر .

• التَّوَانُ [فتحه]: ضعيف گه وده لى

و ضعيف آغلى كشي .

• التَّوَيْتُ [تفعل]: يامان اش

اجينه صالحى .

• وَارَ فُلَانٌ فُلَانًا : الْقَاهُ فِي شَرِّهِ .

• التَّوَيْلُ (تفعيل) : حيوانلر

آسرامق .

• التَّوَيْمُ (تفعيل) : الله تعالى

بر آدمك اعضاسن يه مسز

قيلمق .

• وَامَهُ اللهُ : سَوَهُ خَلْقَهُ .

• التَّوْبُ [فتحه] و التَّوْبَةُ [فتحه]

و المَتَابُ [سحا] و التَّابَةُ

و التَّوْبَةُ [مصا. ن.]: قايتمق .

• التَّوْبِيرُ [تفعيل]: توه قوشى

چي سينه واق و بومشاق صارى

(ابك بريجى مرتبه ده قاز به بكه-

لرنده بولغان كبي) جونلر چقمق

- بر آدم خلقدن آيرلوب ياكه

آلار دن قاچوب ايوندن چقميچه

باطمق - بر آدم بر اورندن

كيتميچه اورنلاشوب تورمق -

خرما آغاچلرن تلميح ايتمك -

بولان صغرى ايله تولكو ياكه

قارا قولاق و قويان آوچيلردن

ازلرن ياشورر ايچون باصقان

وقتده از قالى ترغان بيك

قاطي بير ياكه طاشلقدن بو-

رومك - بر آدم بر آدمدن

اشلرن ياشرمك، كورساتمامك

• تَابَ اللهُ عَلَيْهِ : غَفَرَهُ أَوْ وَقَّهَ

للتوبة أَوْ رَجَعَ عَلَيْهِ بِقَضَائِهِ وَكَرَمِهِ .

• التَّوْبُؤُ [تفعل]: بر آدم بر

اورنك هواسن ياراتمامق . ناچار

و آورولى نابمق .

• التَّوْبِيَةُ [تفعلة]: سفر نه بىرلرن

ياكه باشقه نرسه لرني آنو قلاب

قويمق .

• التَّوْبِدُ [تفعل]: كوز تيدورر

ايچون طاشلاب قارامق .

(كوزى تيه ترغان قاطي

كوزلى كشي گه اسم فاعل

صيغه سى ايله «تستوب» ديهلر .)

• التَّوَيْخُ [تفعيل]: شلته قيلمق،

تيرگه مك - قيلغان عييلرن اوزينه

نه توب قزارتمق، اوباطلى ايتمك

ياخاندن گناه قيلسه عقاب ايتو

ايله قور قتمق .

• التَّوْبِيرُ [تفعيل]: توه قوشى

چي سينه واق و بومشاق صارى

(ابك بريجى مرتبه ده قاز به بكه-

لرنده بولغان كبي) جونلر چقمق

- بر آدم خلقدن آيرلوب ياكه

آلار دن قاچوب ايوندن چقميچه

باطمق - بر آدم بر اورندن

كيتميچه اورنلاشوب تورمق -

خرما آغاچلرن تلميح ايتمك -

بولان صغرى ايله تولكو ياكه

قارا قولاق و قويان آوچيلردن

ازلرن ياشورر ايچون باصقان

وقتده از قالى ترغان بيك

قاطي بير ياكه طاشلقدن بو-

رومك - بر آدم بر آدمدن

اشلرن ياشرمك، كورساتمامك

• تَابَ فُلَانٌ إِلَى اللَّهِ مِنْ ذَنْبِهِ :

رَجَعَ عَنِ الْمَعْصِيَةِ وَنَدِمَ وَاسْتَغْفَرَ .

• تَوَائِمُ اللَّوْلُؤُ : صدف اچنده

ایسوب کیتو سبیلی کومرلر
جلتر جلترا یتمک یا لتراب کیتمک
- خلق بر اشکه هر باغندن
یابشوب اشلهر گه باشلامق -
امیر تورلی قبیلهدن صوغش
ایچون بیک کوب عسکر جیمق
- طرناقلرغه آق طاب (وبش)
حاصل بولمق.

• التوبیص [تفعیل]: بر آدمگه
بر آز نرسه بیرمک - ات بالاسی
کوزلرن آچمق.
• وبص الجرو: فَتَحَ عَیْنِهِ.

• التویبع [تفعیل] طاباق کبی
نرسه ایله صومق - بر آدم جیل
بیارمک.
• وبع الرجل: ضَرَطَ.

• التوت [ضمه سم]: طوط
آغاجی. کوبمو کبوسوله ده بیک
تیز اوسه، بورلوگان کبی
بیمش بیره، بافراقلرن بفق
قورتلرینه آشا تولا ترغان
جنوب طرفنده بر آغاج
тутовое дерево (طوطنک)
بیمشینه ده «توت» دیمک بار.

• توت العلیق: بزده بلغه بویلدنده
بولاترغان معروف بورلوگان
وقورا جیله گی. بولارغه «التوت»
الافرنجی» دیماکلریده بار.

• التوتة [ضمه]: بر طوط آغاجی
- کشی نك یوزینه چغوب قبابر -
چقلانغان بتجه.

• التوتیح [تفعیل]: بر آزغنه اچمک.
• توتیح فلان من الشراب:
شرب منه شیئا قلیلاً.

• التوتد [تفعیل]: قازق قاغلمق،
اولطرنلمق.

• التوتیر [تفعیل] نغمیق فاطی لانمق.
• توتیر الشیء: اشتد.

• التوتیا [برنجی ناء ضمه، ایکدیجی
کسره - الف مقصوره ایله]
والتوتیا [الف ممدوده]: عوام
سورمه کبی کوزلرینه تارتا
ترغان بر نوع دوائی طاش.

цинковый купоросъ
• التوتیا البحریه: قابی طاش
کبی قباطی واینلی کرپی گه
اوخشاشلی بر نوع صدف،
دینگزدن چعارولادر، دینگز
کرپی سی. морская ежъ
• التوتیا المهدنیة: تسینق
(цинкъ) دیماکله معروف قالای.

کوب وقتده صفنی حذف ایدوب
«توتیا» دیب کنه یوروتلر.

• التوتییح [تفعیل]: آزابتمق.
• وتیح فلان عطاءه: قللمه.

• التوتید [تفعیل]: قازق اولطرنمق.
قازق قاقمق - قازق قاغلمق
[مت لاز] - الله تعالی طاولرنو
بیر اوستونده اولطرتلغان قازق
وباغانلار باصامق - بر اورنغه
باصوب ایاقلرنی آلمیچه تورمق
- بر آدم ایوندن چقمیچه تورمق
- ایگونلر اوسوب صابا فلانمق،
صالاملانمق - قازق کبی تور
غوزمق.

• وتد الرجل: نعظ.

• وتد فلان فی بیته: أقام وثبت
ولم یبرح.

• التوتیر [تفعیل]: نماز اوقوجی
طاقی رکعتلی وتر) بولغان
نماز اوقومق - جایه گه یب

بدهلمک. (جایه بینه «وتر» دیلر.)

• التوتیب [تفعیل]: بر آدم بر
آدمک نرسه سنه سیکر وب تار -
توب غضب اتوب ألمق.

• توتیب فلان علی آخیه فی أرضه:
استولی علیها ظلماً.

• التوتیق [تفعیل]: نغمیق، طازا -
رق - بر خصوصه اوشانچ
کاغزی ألمق - بر اشد او -
شانوب طایانورلی اش قیلیمق
- بر اشکه بیک نق یابشمق.

• التوتیب [تفعیل]: بر آدم بر
آدمی الوغلاب اولطرورغه
آستینه توشاک، کوریه کبی
بر بر شی صالحق - توشاک او -
ستینه اولطرتمق.

• وتیب فلان فلاناً: أعتده علی
وساده.

• وتیب له وثاباً: فرس له فراساً.

• التوتییح [تفعیل]: ضعیف له -
ندریمک.

• التوتیر [تفعیل]: طابامق -
بر نرسه اوستینه منمک - قول ایله
یاکه ایاق ایله باصوب بیگوزله مک.

• التوتیف [تفعیل]: قازان او -
لظرتور ایچون طاشلر قویمق،
اوج طاشدن اوچاق باصامق -
قازاننی طاشلر اوستینه اورناشدرمق.

• التوتیق [تفعیل]: نق و طازا
یاصامق - اوشانورغه طایانورغه
یاراقلی قیلیمق - بر آدم بر آدمی
«اوشانچلی کشی، «شقه» دیب
سویله مک.

• وتیق فلان فلاناً: قال فيه انه ثقہ.

• التوتییل [تفعیل]: بر نرسه فی بر
اورنده نق توبلی، تامرلی باصامق
- بر آدم مال جیمق.

وَتَلَّ فَلَانُ الشَّيْءَ فِي مَكَانٍ كَذَا:
مَكْنَهُ وَاصْلُهُ.

• التَّوَجُّ [فَنَحَهُنَ] بِرِ آدَمِ بَاشِنَه
تَبَاجِ كَيْمَكْ - بِوَمَشَاقِ بِيَرِگَه
بَارْمَاقِ يَآكَه آيَاقِ اَيْلَه بِاصْقَاجِ
بَارْمَاقِ وَآيَاقِ بَاطُوبِ كَيْمَكْ.

• التَّوَجُّو [تَفْعِيلُ]: قَوْلُ يَآكَه
بِحَاقِ وَخَنَجَرِ اَيْلَه اُورْمَقِ.
• تَوَجَّجًا بِالسَّكِّينِ: ضَرْبُهُ.

• التَّوَجُّبُ [تَفْعِيلُ]: تَأْوِيلُ كَيْمَكْ
بِالْفَرْقِ بَرَقَاتِ آشَمَاقِ.

• تَوَجَّجِبَ فَلَانٌ: أَكَلَ فِي الْيَوْمِ
وَاللَّيْلَةِ أَكْلَةً وَاحِدَةً فَقَطُّ.

• التَّوَجُّدُ [تَفْعِيلُ]: سَوِيْمَكْ
مَحَبَّتِ اَيْتَمَكْ قَابِغُورْمَقِ - زَارِلَانْمَقِ.
• تَوَجَّدَ فَلَانٌ بِقَلَادَةِ: أَحْبَبَهَا.

• التَّوَجُّجَرُ [تَفْعِيلُ]: بِرِ نَرَسَهَنِي
بَارَانْمِچَه بِيَكْ كَوچِلَكِ اَيْلَه اچْمَكْ
- دَوَائِي آز آز بُوَطْمَقِ.

• تَرَجَّجَوْ فَلَانٌ الْمَاءَ: شَرِبَهُ كَارِهًا.

• التَّوَجُّجُزُ [تَفْعِيلُ]: بِرِ آدَمِ بِرِ
آدَمْدَنِ وَعَدَه قِيلْمَغَانِ نَرَسَهَنِ
اُونَهُونِي وَعَدَه سَنِ بِيَرِنَه يَتَكْرُونِي
صُورْمَقِ - بِرِ آدَمِ بِرِ اَشْنِي
بُولْدَرُورِغَه تَمَامِ اَيْتَرِگَه تَلْمَكْ.

• التَّوَجُّجِسُ [تَفْعِيلُ]: سَبَزُونْمَكْ
- بِيَكِ آقَرِنَغَه اَيْشُونْتَلْمَكْ تَاوَشْنِي
آخَلَارِ اِيچُونِ قَوْلَاقِ صَالْمَقِ
- بِرِ آدَمِ بِرِ نَرَسَهَدَنِ قُورْقُوتُوبِ
قُورْقُونِي اچْنَدَه صَاقْلَامَقِ - آشِ
بَآكَه شَرَابِنِي آز آز طَاطُوبِ
قَارَامَقِ بَآكَه آز آز آشَمَاقِ اچْمَكْ.

• التَّوَجُّجِعُ [تَفْعِيلُ]: رَهَنَجُولْمَكْ،
صَقْرَامَقِ - زَارِلَانْمَقِ - آوَرُورِغَه
صَابْمَقِ - بِرِ آدَمِ بِرِ آدَمْنِي آيَاقِ

آنْكَ حَالِنِ قَزْغَانُوبِ يُورَاگِي
آچُونْمَقِ.

• التَّوَجُّجُنُ [تَفْعِيلُ]: خَضُوعِ اَيْتَمَكْ
- ذَلِيلِ بُولْمَقِ.

• تَوَجَّجَنُ الرَّجُلُ: خَضَعُ.

• التَّوَجُّجُهُ [تَفْعِيلُ]: بِرِ آدَمِ بِرِ
نَرَسَهَه تَابَا بُونَالْمَكْ - عَسْكَرِ
چِيخُولُوبِ چِيگُونْمَكْ - بِرِ نَرَسَهَه
تَابَا يُوَزِ اَيْلَه قَارَشُو بَارْمَقِ -
بِيَكِ قَارْتَابْمَقِ.

• تَوَجَّجَهُ الشَّيْخُ: وُلِّي وَكَبِرَ.

• أَحْمَقُ مَا يَتَوَجَّجُهُ: لَا يُحْسِنُ أَنْ
يَأْتِيَ الْعَائِطَ.

• التَّوَجُّجِي: قَارِچَه دِيدَكَلَرِي
مَعْرُوفِ قُوشِ.

• التَّوَجُّجِي [تَفْعِيلُ]: بِالَانِ آيَاقِ
جَايَاوِ بُورُوسِيْبِي آيَاقِ آسْتَلَرِي
صُوبِلْمَقِ بَآكَه تِيرِيْسِي بِيَكِ
نِيچْكَارُوبِ ضَعِيفِ لَه تَمَكْ بَآكَه
قَابَارْمَقِ بَآكَه اَيْتَلَرِي اوزُولُوبِ
ازُولُوبِ تُوْشْمَكْ.

• التَّوَجُّجِيُّ [تَفْعِيلُ]: بِرِ آدَمِ
صُوبَارِ دِيْبِ بَيَانِيْنَه كَيْلُوبِ
قِيُونِي صُوسَزِ خِيْرَسَزِ تَابْمَقِ.

• التَّوَجُّجِيْبُ [تَفْعِيلُ]: لِأَزْمِ وَوَجِبِ
اَيْتَمَكْ - بِرِ آدَمِ كُونِگَه بَرَقَاتِ
آشَمَاقِ - بِرِ آدَمِ اوزِينْكَ بِالَا
چَاغَاسِي بَآكَه حَيَوَانْلَرِنَه كُونِگَه
بِرِگَه قَاتِ آشَارِغَه عَادْتَلْمَكْ نَدْرَمَكْ
- تُوَه جِيْلُونِيْنَه اوزُولِي سُوْتِ
تُوْشْمَكْ - بِرِ نَرَسَهَنِي بِيَرِگَه بَهْرَمَكْ
- تُوَه لَرِ آرُومَقِ - تُوَه اوزِنِ
اوزِي بِيَرِگَه بَهْرُوبِ بَاطْمَقِ
وَچُوكْمَكْ.

• وَجَبَ فَلَانٌ عَلَى فَلَانٍ كَذَا:
الزَّيْمَةُ بِهِ.

• وَجَبَ الرَّجُلُ: أَكَلَ أَكْلَةً
وَاحِدَةً فِي النَّهَارِ.

• التَّوَجُّجِيْحُ [تَفْعِيلُ]: ظَاهِرِ
وَلْمَقِ، آچِلْمَقِ.

• وَجَّحَ الشَّيْءُ: بَدَأَ وَظَهَرَ.

• التَّوَجُّجِيْنُ [تَفْعِيلُ]: اَيْلَه گَانِ
وَقْتَدَه تِيرِنِي طُوقْمَا قَلَابِ بُوْمَشَاقْتَمَقِ.

• التَّوَجُّجِيَه [تَفْعِيلُ]: بِرِ آدَمِ بِرِ
آدَمْنِي بِرِ بِيَرِگَه وَبِرِ طَرَفَه

بِيَارْمَكْ - بُونَالْدَرْمَكْ - بُونَالْمَكْ
[مَت لَاز] - تَشْرِيْفِ اَيْتَمَكْ -

بِيَرِگَه بِيَكِ قَاطِي بَاغْمُورِ بَاوَبِ
بَتُونِ بِيَرِنِ تِيْبِ نِيگُوزِ تُونَاشِ

صُولَاقِ - بِرِ كَشِي خِرْمَا آغَاجِي
اُولْطَرِنَغَانْدَه بِرِ آز غَنَه قِيْقِ
اُولْطَرُتُوبِ جِيْلِ آني تُوغْرِبِلَاقِ

- بِرِ نَرَسَهَنِي بِرِ جَهْتَدَنِ اَيْكِرِچِي
جَهْتَكَه بُورْمَقِ - بِرِ آدَمْنِكَ بَارَا

تَرِغَانِ طَرَفِنِ آلُوشْدَرْمَقِ -
جِيْلِ وَاقِ طَاشَلَرِنِي اُوچُورُوبِ

تُورُلِي طَرَفَلَرِغَه آلُوبِ كَيْمَكْ
- خَلْقِ بِرِ بُولْدَنِ بُورُوبِ هَرِ

كَمْ كُورُوبِ تَانُورْلِقِ آچِقِ
وَطَاقِرِ بُولِ بَاصَاقِ - بِرِ آدَمِ
اوزِينْكَ قُولِينَه «أَنْتَ حَرَبْعَدْمُونِي»

دِيْبَهْرَكْ مَدْبَرِ بَاصَاقِ - بِرِ آدَمِ
سُوزَلَرِنِ يَآكَه اَشَلَرِنِ بِرِ آدَمْگَه

نُوبَه بُوبِ سُوْبِلْمَكْ بَآكَه اَشَلْمَكْ -
بِرِ آدَمْنِكَ سُوزَلَرِنِ ظَاهِرِنْدَنِ

بُورُوبِ «أَنْتَ مَقْصُودِي بُولَايِ
دِيْمَكْ تُوْگَلِ بِلْمَكَه فَلَانِچَه دِيْمَكْ

اَيْدِي» دِيْبِ بُولْسَزِ سُوزِنِي بُو -
لِلْمَقِ - بِرِ آدَمِ صُوقِرِ بَآكَه

أُورُوبِ يَآكَه اُولْگَانِ كَشِيْنْكَ
بُوزِنِ بِرِ يَاقَدَنِ بُورُوبِ اَيْكِرِچِي

يَافَعَه قُويْمَقِ - تَدْبِيرِ اَيْتَمَكْ -
قِيَارِ، قَاوِنِ، قَارِ بُوَزِ كَيْلَرِگَه
بِيَرِ حَاضِرْ لَهْمَكْ - يَآغْمُورِ بَاوَبِ
بِيَرِنْكَ بِرِ قَاتَلَاوِنِ آچِمَقِ -

کیترمک، ازاله قيلمق - آط
قولونی توغان وقتده ایکی قولن
برگه چغارمق. (بونداین قولوغه
«وَجِيه» ديلر.)
وَجِهَ اللّٰهُ فَلَانًا: جَعَلَهُ وَجِيهًا اى
سيدا و شريفًا و ذاجاه.

التَّوْحُوحُ [فتحه. ن]: بر نرسه
بر آدمگه ديب آنوقلانغان بولمق
- توغرى کيلمک، نصيب بولمق،
تَوَّحَّحَ لَهَا الشَّيْءُ: تَهَيَّأَ وَيَسَّرَ لَهُ.

التَّوْحُوحُ [فتحه. ن]: بالغزلانمق،
بالغزغنه بولمق - بر اورنده
بر آدم بالغزبغنه قالمق - بر آدم
اوزينگ اشنده ياکه فکرنده
وسوزنده بر بالغزى بولمق،
باشقه لر اول اش وسوزده
اور طاق بولماق - الله تعالى
بر آدمنى هيچ کمگه قالدريمچه
بالغز اوزى صافلامق - ياکه
فضل واحسان ابرشدرمک.
تَوَّحَّحَ اللّٰهُ تَعَالَى بِالرَّبِّ بُوَيَّةَ:
تَعَرَّبَهَا.

تَوَّحَّحَ اللّٰهُ تَعَالَى بِعِصْمَتِهِ: عَصَمَهُ وَلَمْ
يَكُنْ لِي غَيْرِهِ.

تَوَّحَّحَ فُلَانٌ بِرَأْيِهِ: تَعَرَّبَ بِهِ.
تَوَّحَّحَ الرَّجُلُ: بَقِيَ وَحْدَهُ.

التَّوْحُّشُ [فتحه. ن]: بر آدم
کيک کيى بولمق، خلقدن
قاچوب آيرلوب جاتسوب
تورمق - بر اورندن خلق
کيتوب بوب بوش قالمق - بر
آدم آچغوب اچى بوشامق - بر
کشى قاچارغه جيکل بولسون
ايچون کييملرن صالوب
طاشلامق.

تَوَّحَّشَ فُلَانٌ: خَلَا بَطْنَهُ مِنَ
الجوع.

تَوَّحَّشَ يَافُلَانُ لِلدَّوَاءِ: تَجَوَّعَ لَهُ.

تَوَّحَّشَ الرَّجُلُ: صَارَ كَالْوَحْشِ.

التَّوْحَلُ [فتحه. ن]: بر بير صولى
يالچق و ياچراق بولمق - بر
آدم بلچراقغه باطمق، بولالمق،

تَوَّحَّلَ فُلَانٌ: تَلَطَّحَ بِالْوَحْلِ.

التَّوْحُمُ [فتحه. ن]: خانون بوککه

اوزوب آش طالوملامق
وتورلى آسئر تانصقلامق

التَّوْحُنُ [فتحه. ن]: بر آدمنگ

قورصاغى زورايماق - دليل بولمق
- هلاك بولمق.

تَوَّحَّنَ الرَّجُلُ: عَظَّمَ بَطْنَهُ.

التَّوْحُوحُ [فتحه. ن]: قوش

اوزينگ يومورقارلى اوستونده
بيک سو بوب اولطرمق.

التَّوْحَى [فتحه. ن]: آشوقمق،
تيزلهمک.

تَوَّحَّى الرَّجُلُ: اسْرَعَ وَاسْتَعْجَلَ.

التَّوْحِيَّةُ [فتحه. ن]: آشوقدرمق،

تيزلهتمک - حيوان بوغازلاغانده
تيز بوغازلامق.

التَّوْحِيدُ [فتحه. ن]: برگنه قيلمق.

بر بالغزن قيلمق - الله تعالى نى
بر لهمک يعنى «الله تبارک و تعالى

بر بالغزبغنه بار آنک هيچ بر
نرسده اورطاغى و تيشى بوق»

ديب چن کوکلدن اوشانمق
ايمان کيلترمک.

التَّوْحِيدُ [سم]: اعتقاد وحدانيتنه

تعالى.

التَّوْحِيشُ [فتحه. ن]: بر کشى
دشماندن قاچقان وقتده آرندن

کيلوب يتوب تونولرندن
قور توب قاچارغه جيکل بولسون
ايچون نه بير و کييملرن صالوب
طاشلامق - آطمق، بهرمک.

التَّوْحِيفُ [فتحه. ن]: بر کشى

ياکهنوه اوزن اوزى کوتاروب
بیرگه بهرمک، کوتارلوب

بهرمک - آشوقمق، تيزلهمک -
بر آدم بر آدمنى طاباق ايله

اورمق - بر آدم قربانلق توده
کوب کوب ايتوب کيسوب

بیرمک - آرقلاندرمق.

التَّوْحِيمُ [فتحه. ن]: بوکلى خا -

تون آش طالوملاغانده تانصقلا -
غان آسئرلر آشانمق - تانصقلاغان

حيوان بوغازلاب ايتن آشانمق -
صنغان بو طاقدن صو چقمق.

التَّوْحُمُ [فتحه. ن]: بر آشنى هضم

ايتنه آلامق، سگدرمامک.

تَوَّحَّمَ الرَّجُلُ الطَّعَامَ: اسْتَوْحَمَهُ.

التَّوْحُنُ [فتحه. ن]: خبر ياکه

شر بولغان بر اش اشلهرگه
قصد ايتمک.

التَّوْحَى [فتحه. ن]: بر اشده فکرن
بوروتوب ايک توغرى و ايک

مناسب بولغانن صابلاب شولغنه
ايندى توشلیمى ديب آلمق - بر

آدم بر آدمنگ رضاسى نرسده
بولسه شونى ازلهب تابوب آلمق.

التَّوْحِيَّةُ [فتحه. ن]: توخى و تحرى

ايندوب آلمق - توجیه ايتمک،
بر اشککه تعين ايتمک.

وَحْيٌ فُلَانٌ فُلَانًا لِأَمْرٍ: وَجْهَةٌ لَهُ.

التَّوْحِيشُ [فتحه. ن]: بر کشى

صوغش قورالبرن طاشلاب
دشمانينه بیرمک. نى نه يتسه لر
شونى قیلور روشجه اطاعت

ایتمک - آزایتمق - بیک ناچار
وئەشەکی اشلەمک.

• وَخَشَّ فُلَانٌ عَطَاءَهُ: قَلَمَهُ.

• التَّوْخِيفُ [تفعیل]: بوطاب
بولغانمق.

• التَّوْخِيمُ [تفعیل]: بر اورنی

ویر آشنی و خیم قیلیمق یعنی

کیلوشسز طائسز یاکە هضم

ایدوب بولمای ترغان آغروور-

نئی هواءسز قیلیمق.

• التَّوْدُ [ضمه سم]: یوقاریده

ذخیر ایدیلگان «توت» آغاجی

یاکە آنک بالغز بر نوعی.

• التَّوْدُو [تفعیل]: اولمک، وفات

بولمق - بر آدمکڭ خبرلری

کیسولمک، حال واحوالی بلو-

نماک - هلاک قیلیمق - بر آدم

اوستینه توفراق و یار ایشلوب

باصوب اولتمک - بر آدم ماللرن

چوب صاقلامق - کیتوب او-

لاقمق، یوغالمق.

• تَوَدَّاتُ عَلَيْهِ الْأَرْضُ: فُلَانٌ

اوستینه بیر تیگوزلەندی یعنی

وفات بولدیده بیرگە کوملدی

یاکە بیر ایشلوب توشدیده

باصوب اولتودی یاکە بیر

بوزینه کیتوب اولقدی و یو-

غالدی گویایر تیگوزگینه کروپ

بیر ایله تیگوز بولدی، (بو

سوزده تورلی احتمال یوروتکنلر.)

• التَّوْدِيَّةُ [تفعلة]: والتَّوْدِيُّ

[تفعیل]: کوممک، بر آدم بر

آدمی توفراق آستنده قالدیرمق،

بیر ایله تیگوزلەمک - اولتمک،

هلاک ایتمک - بر آدمی بیر

اولقدیرمق یعنی کشی بلماگان

بیرلرگە کیتوب یوغالمق.

• وَدَّاتُ بِهَ الْأَرْضُ: غَيْبَتُهُ.

• التَّوْدُدُ [تفعیل]: بر آدم اوزن

اوزی سوبدرورگه طرشمق

(یعنی خلق سوبه ترغان اسلر

اشلەب ندریجا خلقکڭ محبتن

اوزینه تارتمق) - بر آدم بر

آدمی سوبه ترغان بولوب

کورنمک، دوستلق کورسانمک.

• التَّوْدُرُ [تفعیل]: مال اورنسر

توتولوب اسراف بولمق - مال

طوزمق طارالمق - بر آدم بیک

چیتون اشکە دوچار بولمق -

بر آدم بر آدمی هلاک بولو-

رلق اشکە توشورمک.

• تَوَدَّرَ فُلَانٌ فُلَانًا: أُوْرِدَهُ

مَهْلِكَةً.

• التَّوْدُسُ [تفعیل]: بوطاقلر

بیارویکنه نوگل بلکه باشده

چقغان وقتده اوق بیک قوبی

چغوب بر برسینه صرماشکان

وله نلرنی حیوان اولملاق -

بیرنک اولهنلری برام صارام

چقمق. (ئالده کویایمامک)

• التَّوْدُعُ [تفعیل]: صاندقغه

صالوب کیمیلرنی صاقلامق -

کیرهک اورنده صاقلامیچه

استعمال ایتمک (ضد) - بر آدم

بر آدمدن خدمت قیلدیرمق -

خلق بر برسن ایسانلەشوب

اوز اتوشمق - ایسانلەشکان وقتده

سلام بیرولمک - تودیع ایدلمک

- اهمال و ترک ایدلمک (صوغنی

معنی لرنی مجهول افاده ایدوله در.)

• التَّوْدِفُ [تفعیل]: طاغ که جەلری

طاو باشلرینه منمک - خبرلرنی

نیکسروب صوراشمق.

• التَّوْدُكُ [تفعیل]: فائده له نوب

بولورلق بولمق.

• التَّوْدُنُ [تفعیل]: بومشارمق -

کوب مای سورنو سبیلی تیری

بوم بومشاق بولمق.

• تَوَدَّنَ الشَّيْءُ: لِأَنَّ

• التَّوْدِيَّةُ [تفعیل]: ودی دیدکلری

صیق نرسه چقمق.

• التَّوْدِيَّةُ [سم]: قصقه بوبلی

نوب توگارەك كشی - توه

ایچاکلرندن سوت آقماسون

ایچون قصدروب باغلانان ترغان

آغاج. بونک تشیهسی «تَوْدِيَّتَيْنِ»

و «تَوْدِيَّتَانِ» جمعی «تَوَادِي»

کیلەدر.

• التَّوْدِيُّءُ [تفعیل]: التَّوْدِيَّةُ

• التَّوْدِيحُ [تفعیل]: بوغازلاغان

وقتده کیسوله ترغان نامرنی

کیسمک.

• التَّوْدِيرُ [تفعیل]: بر آدم بر

آدمی هلاک بولورلق اشکە

دوچار ایتمک - یاکە قرقدرروب

زور اشکە کرشدرمک - ایلچی

بیارمک - بر آدم اوستوندن

یامانلقی دفع ایتمک، کیتهرمک

- یراق قیلیمق - آزدرمق، توغری

بولدن آداسدرمق - بر آدم

مالن اسراف ایتمک، توشسز

اورنلرغه یاکە توشلیدن آرتق

توتیمق - طوزدرمق طاراتمق -

بر آدمی امیر قووب سوروب

بیارمک - چیتکه بورمق.

• التَّوْدِيْسُ [تفعیل]: سوز ئەیتەك

- اوندەشمک - یاشرن بولمق

- حیوانلر یاگا چقغان اولنلر

اولملاق.

• وَدَّسَ فُلَانٌ إِلَيْهِ بِكَلِمَةٍ: تَكَلَّمَ بِهَا.

• وَدَّسَ الشَّيْءُ: حَفِيٌّ.

• مَا أَدْرَىٰ أَيْنَ وَدَّسَ مِنْ بِلَادِ اللَّهِ:
اَيْنَ ذَهَبَ.

• التَّوْدِيْعُ [تفعيل]: سفرگه
کیتوچی آدمی زاتوب برگه بر
آزیر بارمق - سفرگه کیتوچی
آدم قالغانلرنی وقالغان کیشلر
سفر کیتوچیگه خیردعاء قیلوب
ایسانله شمک - آیرلمق - طاسلامق
- ترک قیلمق - کیم وباشقه نر -

سهلرنی صاندق و صاوت اچینه
قویوب صافلامق - بالاغه کوز
تیمه سون ایچون «وَدَّع» ناقمق
- آطنی ترفیه ایتمک - توهگه
چیلهک تاغوب شول چیلهکنی
آناردن آلماق گویا و دیعت

ایدوب قویمق. (وَدَّع: تورلیجه
زورلقده بولا، کچکنه لر ی خرما
ئشی چاقلی، وهر قابوسنده طا -
رغنه خرما ئشی بارغی کبی
یارق بولوب اچی قوش بولا،
دینگزدن چغارلغان، قساطی
سویاک کبی ئشی. بزده «قورت»
و «قورت باشی» دیلر. بالالردن
کوزنی دفع ایچون بتو کبی
تاغالر.)

• وَدَّعَ الرَّجُلُ الصَّبِيَّ: وَضَعُ
أَوْ عَلَّقَ فِي عُنُقِهِ الْوَدَّعَ.

• التَّوْدِيْكُ [تفعیل]: آشقه قوی
مای صالمق.

• وَوَدَّكَ فُلَانٌ الشَّرِيْدَ: جَعَلَ فِيهِ
الْوَدَّكَ.

• التَّوْدِيْنُ [تفعیل]: قصقارتمق
- کیمونتمک.

• وَوَدَّنَ الشَّيْءُ: قَصَّرَهُ.
• التَّوْدِفُ [تفعل]: قصقه قصقه

آدوملاب تبختر ایله بورومک.
• التَّوْدُلُ [تفعل]: تقسیم ایلمه گان
ایتندن بر آز نر سه آلمق.

• التَّوْدُنُ [تفعل]: عجب له ندرمک
- صو قمق، اورمق - بر آدمی
دوندرمک، بارا ترغان بیرندن
ایکنچی یاقعه بورمق.

• التَّوْدِيْرُ [تفعیل]: کیسه کلهک،
طورامق.

• التَّوْدِيْفُ [تفعیل]: قصقه قصقه
آدوملاب ایگ باشلر ن سلکنوب
تبختر ایله بورومک - آشعوب
تیز تیز بورومک.

• التَّوْدِيْمُ [تفعیل]: واجب ایتمک
- کوندن تگوب اشلهنگان
چیلهکنگ توتقه و قولاقلربنه
قایش بهیلمک - اوگرانولگان
ات موبونینه اوگرانولگان
ایکانلگن بلدر ایچون قایش
بهیلمک - بر عدد اویلانغاندن
آرتق چقمق - کیسه کلهمک،
طورامق - توهنی و دم آور ووندن
دواء ایتمک. (الْوَدْمُ: تُولُوْلُ فِي
رَحْمِ النَّاقَةِ).

• وَوَدَّمَ فُلَانٌ كَلْبَهُ: شَدَّ فِي عُنُقِهِ
سَيْرَ الْيَعْلَمِ أَنَّهُ مَعْلَمٌ.

• وَوَدَّمَ الرَّجُلُ الْيَمِيْنَ: أَوْجَبَهَا.
• التَّوْرُ [فتحه. ن]: صو آقمق.

• تَارَ الْمَاءُ: جَرَى.

• التَّوْرُ [فتحه. سم]: ایلچی -
صو صالوب اچره ایچون استعمال
ایدوله ترغان کاسه کبی
مخصوص طاش صاوت - کچکنه
طاش طاباق.

• التَّوْرَةُ [فتحه]: عاشقار آراسنده
سوز بورنوجی کچکنه قرچق.

• التَّوْرَةُ [فتحه]: موسی پیغمبرگه
بیرولگان معروف کتاب. (بو
سوز عبرانیجه تانگ ضمه سی ایله
«تور» دیگان سوزدن تعریب
ایدلنگان دیلر. «تور» شریعت
و وصیت معنی لونده ایتمش.)

• التَّوْرُوْ [تفعل]: بر آدم
اوستینه بیر ایشلوب باصوب
اولترمک - یاکه بوغالتمق.

• التَّوْرَةُ [تفعیل]: آکلانتمق.

• التَّوْرُخُ [تفعل]: قیام
صیق بولمق - چلانمق، بووشله نمک.

• تَوْرَخْتَ الْأَرْضَ: ابْتَلَيْتَ.

• التَّوْرُدُ [تفعل]: صو بیانینه

کیلمک - بر آدم قورقنچلی
بیرلر لرگه بارمق - اویالوب
یاکه اینک کبی بر بر نر سه
سورتوب یا شاق قرارمق -
عسکر غالب بولوب بر بیرگه
جماعه جماعه بولوب کیلوب
کرمک - بر آدم صودن تیکان
الوش (پای) صورامق.

• التَّوْرُطُ [تفعل]: بر آدم

یاکه حیوانلر چغوب بولماسلق
باطقاق و بلچراقعه کروب باطمق
- بر آدم قنوب بولمای ترغان
چیتون اشکه دوچار بولمق -
هلاک بولمق - بیک تیردن
چقورغه یقلمق.

• التَّوْرُعُ [تفعل]: بر آدم گناه

بولورلق اشلردن صافلانوب
تورمق - پهل و تپوشش اش
وسوزلردن براتی تورمق.

• التَّوْرُقُ [تفعل]: حیوانلر
یافراق آشامق.

• تَوْرَقَتِ النَّاقَةُ: أَكَلَتِ الْوَرَقَ.

• التَّورُكُ [تفعل]: آرت صن اوستينه اولطرمىق - آياق چالوب يېقىق - بىر آدم آت اوستىدىن توشار ايچون ياكە راحت ايتەر ايچون آياغن بوكلەمك - نمازده آياقلارنى چىتكە چىغاروب آرت صن اوستينه اولطرمىق - بىر كشى يوموشىدىن كىچوكمك - حاجت اوتەگاندە بر آدم شاقشىغە بويالماق - بر آدم بر اورىدىن كىتىمىچە تورمىق - بر اش اشلەرگە كوچ يىتمك، بولدىر آلمىق.

• التَّورُمُ [تفعل]: ششمك - قابارمىق
• تَوْرَمٌ جلدُهُ: اَنْتَفَخَ وَنَغَلَطَ مِنْ مَرَضٍ بِهِ.

• التَّورُمُ [جعفر وزىندە]: تىماسح قوشى دىدىكلرى بر نوع كوگا - رچن، (تىماسح آغزىن آچوب تور، بو قوش آنك ئش آرالرىندە بولغان نرسەلرنى بورونى ايله چوقوب آلا، تىماسح شونك ايله راحت ايتە ايمىش.)

• التَّورُنُ [تفعل]: بر كشى بىك كوب مابىلانوب بىزە نوب بورومك - مال ونعمت اچىندە ابر كىلەپ نورمىق.

• التَّورُهُ [تفعل]: بر كشى اشىندە بولدىقسز، چولاق بولمىق. (يعنى اشلەرگان اشن تىشدروب كىلو شىدروب اشلەرگە استالغى بولماق.)

• التَّورَى [تفعل]: بر نرسە آرتىنە كروب قابىلانمىق، اشقىلانمىق - ارو تولمك - با شرونمك.

• التَّورِيَّةُ [تفعلة]: باشرمك - اروتمك، قابلامىق - اشقىلامىق -

باشقە بر نرسە سور توب قزارتمىق - برار اش قىلۇب ياكە سوز ئەيتوب اوبالتوب قزىنك ياكافلرن قزارتمىق.

• التَّورِيْسُ [تفعل]: كىمىنى «ورس» بويلاوينە بويامىق (ورس: يىندە اوسە ترغان زعفران نوسلى صارى بويلاولى اولەن.)

• التَّورِيْشُ [تفعل]: خلق آراسىن بوزوشدىمىق - بر بر سىنە دشمان ياصامىق.

• التَّورِيْصُ [تفعل]: طاوق بر بولى يومور قالرن صالمىق - بر كشى حاجت اوتەرگە بىك جەلبوب اولطروب چىغارورغە ياراماغانلرىندە چىغارمىق - قارتلىق سىبلى بومشاروب توتوروقسىز بولمىق، تىوشلى لرنى تونا آلاماق.

• التَّورِيْضُ [تفعل]: صحرا لرغە چىغوب ياشل پچان ازەب يورومك - كىچىدىن روزە بولونى نىت ايتوب ياتمىق - طاوق يومور قالرن، كشى حاجتن بر بولى چىغاروب بىرمك.

• التَّورِيْطُ [تفعل]: بر آدم بر آدمى چىغوب قىلوب بولماى ترغان باطقاتى بلچرافغە ياكە تىرەن چقورغە طاشلامىق ياكە قىلوب بولماى ترغان چىتون اشىرگە دوچار ايتمك - تۆەلرنى تۆەلرگە قوشوب آرالاشدروب بوغاتمىق.

• وَرَطٌ فَلَانٌ فَلَانًا: اَلْقَاهُ فِي الْوَرَطَةِ.

• التَّورِيْبُ [تفعل]: منع ايدوب توقاتمىق - اطنى جوگانىدىن

چاقما چاغوب اوط قابىرمىق، اوط چىغارمىق - بىر نرسەنى ياشورور ايچون آرتقە قويمىق - بر آدم بر آدم اوستىنە كىلەگان آغرلقلارنى ييارمك، دفع ايتمك - ياردم ايتمك - بر خبرنى خىلدىن ياشروب نوتمىق - بر سوزدىن سويلەوچى اوزى براق مەنى لرن اما ايشونكان كشىلر ظاهىر وباقن مەنى لرن آخىلاب سويلەوچى آدم بالغاندىن صاقلانغان ومقصودندە باشرگان بولمىق.

• التَّورِيْبُ [تفعل]: ظاهرلرى ايكىچى نرسەلرنى آخىلانغان سوزلر سويلەب مقصودنى ياشرمك، توريە قىلمىق - تعريض ايتمك.

• التَّورِيْتُ [تفعل]: بر آدم وارثلرئىنە مال قالدرمىق - بر مائى وارثلرئىنە ميراث ياصامىق - بر آدم بر آدمنى اوزىنك وارثلرى آراسىنە كىرمك يعنى آخارده ميراث بىرورگە بىورمىق - حاكم وقاضى بر آدمنى بر آدمگە وارث قىلمىق يعنى آناردن قالغان ميراث مالدىن بوخار آلوب بىرمك - اوط قىزوب يانسون ايچون كىسەو ايله بوظامىق.

• وَرَثَ الْقَاضِيِ فَلَانًا مِنْ فَلَانٍ: جَعَلَ مِرَاثَهُ لَهُ اَوْ نَصِيًّا مِنْهُ.

• التَّورِيْخُ [تفعل]: يازغان يازوغە تارىخ قويمىق (قايجان يازغانن آين بىلن كون يازمىق.)

• التَّورِيْدُ [تفعل]: آغاچ چەچەك آطمىق - كىمىنى آل (Алый) توسىكە بويامىق - خاتون قز اوزلرنىك ياكافلرئىنە اينلك ياكە

تارتوب توتانمق - ايكي آدم ياكه ايكي نرسه آراسينه نوشوب ياناشا كيلترمامك - توه لرنى صودن قايتاروب آلوب كيمك - بر اشنى اشله و دن كشى اوزن اوزى طيبوب توتانمق توروق - بالغانغه چغارمق.

• التوريف [تفعل]: ييرى كيسه كله مك، بولگه كله مك - اوله نك آغزغه قابوب صولرن ايمك.

• التوريق [تفعل]: آغاچلر يافراق يارمق - آغاچ يافراقلرى جيق.

• ورق فلان الشجرة: اخذ ورقها.

• التوريك [تفعل]: بر نرسه نى آستقه صالوب آنك اوستينه ياكه توغرىسينه اولطرمق - آنط ايدوچى آدم آنط ايتدروچيلر نله مگان رهوشده نيت ايدوب آنط ايتمك - بر آدم بر اشكه كوچى يينمك، بولدرالقمق -

بر آدم بر اشنى اوز اوستينه واجب ايتمك - بر آدم بر آدمگه عيب صلنامق، عيبلر استادايتمك - بورولوب كيمك - آط اوستنده آطلانغان كشى آياغن بونكلدب اولطرمق اوزوب كيمك.

• التوريم [تفعل]: ششدرمك، قبايرتمق - بر آدم بر آدمنى آچولاندرمق - بر آدم بورون كونارمك، كبرله نمك.

• التوز [فتح. ن] جووانامق - قالونامق.

• التوز [ضمه. سم]: توب، نامر، نيگر - خلق و طبيعت -

بر آغاچ - بالالرنك «كجه» ديدكلرى اويونچق.

• هو من توز كريم: من اصل كريم.

• التوزو [تفعل]: شراب ياكه صو اچوب طويقم، قانمق - صاوت طولمق.

• توزا الوعاء: املا.

• التوزئه [تفعل]: طولترمق - قايچق، قاب وسائرلرنك طولتر - غاندىن صوك آغزلرن چيوب باغلاب قويقم - آط ياكه توه آطلانوچى سن يغوب نوشورمك - بر آدم بر آدمنى هر تورلى آنظر ايله آنط ايتدرك.

• وزا فلان فلانا: حلفه بخل يمين.

• التوزر [تفعل]: اوز بر بولمق.

• توزر فلان لفلان: صار وزبراله.

• التوزع [تفعل]: طارالمق، طوزمق - خلق اوز آرالرنده بر نرسه نى بولشوب تقسيم ايد - شوب آلمق - بر آدمنى تورلى فكر و صاغلر باصمق - بر بولى توبايوب كيلگان قونا - قلرنى فارسو آلوب هر كام اوزبنه ديگانلرنى اويونه آلوب كيمك.

• التوزلى [تاء فتحه لام الف مقصوره ايله] والتوزلاء (الف ممدوده ايله): الداهية

• التوزم [تفعل]: ازقالدروب قاطى باصوب بورومك - ايزمك • التوزىء [تفعل]: التوزئه.

• التوزيع [تفعل]: طارانمق - مال طوزدرمق - تقسيم ايتمك.

• التوزيع [تفعل]: تصوير ايتمك • وزع الجين [مجهولا]:

صور فى البطن فتبينت صورته.

• التوزيف [تفعل]: آشوقمق، تيزلرمك.

• وزف الرجل: اسرع واستعجل • التوزيم [تفعل]: تاواكله بر دفعه آشاب تورمق.

• التوزين [تفعل]: بر نرسه گه كوخل اورناشدرمق، چن كوخلدىن قرار بيرمك - اولچاب چامالاب قارامق.

• التوس [ضمه. سم] الاصل - الخلق والطبيعة.

• التوسخ [تفعل]: كيملر، چالما، وسائر نرسه لر كرله نوب قارالانمق - كرله نمك - بر آدم توششز اشلرگه كر شوب كو - زدن توشمك. اعتبارى بوغالمق عرضى كرله نمك.

• التوسد [تفعل]: بر نرسه نى مندر و نوشاك ياصاب باش آستينه صالمق.

• توسد الرجل الوسادة. جعلها تحت رأسه.

• توسد فلان ذراعته: نام عليه وجعله كالوسادة له. (وسادة: باش آستينه سالونا ترغان نوشاك. مندر، باصديق ديدكلرى نرسه لر.)

• التوسط [تفعل]: بر كشى بر اورنك اورطاسنده اولطرمق - خلق آراسينه كروب اورطا -

لرنده اولطرمق - بر کشی نهیر -
لرنی قاراب اورطاچه بولغان
آلمق - بر کشی ایکی کشی
آراسنده کیلوشدروب بوروجی
بولمق - ایکی کشی یاکه ایکی
جماعه آراسینه توشمک.

• التوسیع (تفعل): اورن کیخا -
یمک - بر آدم اوزینک طور -
موشنده ایرکنله مک - مجلسکه
صوختندن کیلگنگان آدمنی
صیدورور ایچون خلق کیخایوب
اولطرشمق - بر آدم بالاچاغا -
سینک آزق و طور موشلرنده
طارلق قیلماقی، کیخا و ایرکن
تورمق - بر آدم اشلرنده ایر
کنجیک یاغنده بولمق، طار -
لقدن صاقلانوب تورمق - بر
بیرده طار ایمیچه اولطرمق.

• التوسیع [تجر به وزنده] کیخک،
ایر کنجیک.

• التوسیف [تفعل]: بر نرسنه
قابغی صویفالنمق - قابغی آر -
چولمق - قوبقالنمق - توه بیخ
سیموروب ایسکی جونلرن
قیوب یاخا جونلر اوسدرمک
- یاکه سیموز لکدن تیرسی
یارلمق - قو طر لر کیبوب قو -
روب قوبوب توشمک - طارالمق.
• تَوْسَفُ الشَّيْءِ: تَقْشُرُ

• التوسل [تفعل]: یاقلق بیره
ترغان اشرا اشلهب یاقتایورغه
طرشمق - اوغورلاب آلمق -
بر آدم بر آدمگه برار بول
ایله یاقتایمق

• تَوْسَلُ فُلَانٌ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى:
عَمَلٌ أَعْمَالًا تَقَرَّبَ بِهَا إِلَيْهِ تَعَالَى.
• التوسم [تفعل]: یازغی باغمورلر

ایله اوسکان اوله نلر ایستهمک
بر آدم بر نرسنه اوتکون
قاروی [فراستی] ایله آخلامق -
سینونمک - بر آدم بر آمده
خیر بارلغن سینمک - بر نرسه -
نک ییلگوسن قارامق - وسمه
بویاوی ایله بویالمق - بر آدم
یاکه نرسنه ناتور ایچون
علامتلرن اثرلرن تیمکشروب
قارامق.

• التوسن [تفعل]: بر کشی بر
کشگی یوقو وقتنده کیلمک -
آنا توه چوگوب ترغان آناغه
کیلوب سیکرمک.
• تَوْسَنُ فُلَانٌ فُلَانًا: أَنَا عِنْدَ
النَّوْمِ.

• التوسیح [تفعل]: کر له تمک،
کر ایله قارالانمق.

• التوسید [تفعل]: بر آدمک
باش آستینه مندر، یا صندق،
توشک صالمق - بر اشنی بر
آدمگه اسناد ایتمک - بر آدم
قولینه اش بیرمک.
• وَسَدَ فُلَانٌ فُلَانًا الْوِسَادَةَ:
جَعَلَهَا تَحْتَ رَأْسِهِ.

• وَسَدَ الْأَمْرَ إِلَى فُلَانٍ: اسندَه
ایله

• التوسیط [تفعل]: بر نرسنه
اورطاسندن ایکی گه آیرمق -
بر آدمنی خلقنک اورطاسنده
اولطرنمق - بر نرسنه باشقه لر
آراسینه اورطالرنه قویمق -
بر آدمنی ایکی کشی یاکه ایکی
جماعه آراسنده کیلوشدروب
بوروجی یا صامق - بر کشی
شریف نسلی بولمق.

• التوسیع [تفعل]: کیخایتمک
کیخا و ایرکن طور موشده
قیلمق - الله تعالی بر آدمنی طار
طور موشدن چغاروب بسایلق
بیرمک.

• التوسیف [تفعل]: بر نرسنه
قابغن وقابریسن آرچومق.

• التوسیق [تفعل]: بوغدای کبی
اورقلرنی «وسق» ایله اولچامک.

• التوسیل [تفعل]: بر آدم الله تعالی
گه یاغن قیلا ترغان یاخشی
اشلر اشله مک - یاقلق بیره ترغان
اش [وسیله] قیلمق.

• التوسیم [تفعل]: حج وقتنده
حاجی لر ایله حج اورنلرینه
حاضر بولمق، حج جیولشرنده
بولونمق.

• وَسَمَ الْحَاجُّ: شَهَدَ الْمَوْسِمَ.

• التوشج [تفعل]: خلق آراسی
چوالمق، بو طالمق.

• تَوْشَجُ مَا بَيْنَهُمْ: اِخْتَلَطَ وَاشْتَبَكَ.

• التوشح [تفعل]: وشاح کیمک
قلج قوشانمق - جایمها که کیمینی
[جیخلرن کیمیچه] بر ایکی باشینه
صالب بر یاق قولنی آستقه قا -
لدروب برسینک قولطغندن
ئبله ندروب قولنی اوستده

قالدروب جابونمق - قوچا قلامق
- طاو بوللرنه کروپ کیتمک.

• تَوْشَحُ فُلَانٌ بِسَيْفِهِ: تَقَلَّدَ بِهِ.

• تَوْشَحُ فُلَانٌ بِثَوْبِهِ: اَنْشَحَ بِهِ

أَي ادخله تحت ابطه الامن

والقاه على منكبه الايسر كما
يفعل المحرم.

• التَّوَشُّرُ [تفعل]: آنوقلانمق.
 • التَّوَشُّعُ [تفعل]: صارقلراوطلار ايچون طاو باشينه نمك - طار رالمق، طوزمق - بر آدمك باشنده آلق ظاهر بولمق - طاو آرالرنده اوغغه صولغه بورولوب بورومك - بريولى كوبابوب كيلگان فوناقلرني فارسو آلوب هر كم اوزينه ديگان فوناقلرني ابونه آلوب كيمك - بالغان سوزني ماتور - لاب سويله مك - كوبسمنك.
 • التَّوَشُّعُ [تفعل]: بويالمق، بلچرانمق
 • التَّوَشُّنُ [تفعل]: صو شلمك آزايامق.
 • التَّوَشُّوْشُ [تفعل]: تيره نمك، حركت ايمك - خلق بربرسي ايله چش پش سرله شوب بر اش اشله مكيچي بولوب توروب كيمك.
 • التَّوَشُّيُ [تفعل]: صاچ وصافالده آلق ظاهر بولمق.
 • تَوَشَّى الشَّيْبُ فِي فَلَانٍ: ظَهَرَ.
 • التَّوَشِيَةُ [تفعلة]: كيملكني تورلي نوس قانشدروب بيزهپ ماتورلاب طوغوق - ياكه صوكندن چيگوب باصوب ماتورلامق - كيدر مك.
 • وَشَى فَلَانٌ فَلَانًا بِرِدًا: اَلْبَسَهُ.
 • التَّوَشِيْحُ [تفعل]: الله تعالي خلقك نسل نامارون بر بوسينه كرشدروب چلنر كي باصامق (بعني تيكشروب قاراغانده نسللري برگه جيولا ترغان بولمق) - بو طامق، چو والتفق - خلق آراسينه الفت بير مك.

• التَّوَشِيْحُ [تفعل]: وشاح (خسته) كيدر مك.
 • التَّوَشِيْعُ [تفعل]: كيميم چيلرينه ناسما وقايمما تونمق - بر آدمده آلق ظاهر بولمق - نلگان مامقني ارلر ايچون تورمك - باقچه تيره سن تونوب آلمق - بر نرسه بر نرسه اچينه كرمك - برگه قوشوب بو طامق.
 • التَّوَشِيْعُ [تفعل]: كيمني قانغه بوياب كيمم اوستوننده يول يول طاب كورنمك.
 • التَّوَشِيْقُ [تفعل]: ابني تلم تلم طوراب صوده بر آرنغه پشركانندن صوك قوياشده كيدر مك - طورامق، كيسه كله مك.
 • التَّوَشِيْكُ [تفعل]: بر اش بولورغه ياقن و اشعج بولمق - تيز بولمق.
 • وَشَكَ الْأَمْرُ: سُرِعَ.
 • التَّوَشِيْمُ [تفعل]: وشم قيلمق - آغاچ بو طاقلري يافراق بارورغه باشلامق، (وشم) اينه ايله چه نچكه - لهب آنك اوستينه قوروم ياكه بو باو سورنوب باطروب نهنگه (بارو).
 • التَّوَصُّبُ [تفعل]: آورامق، خسته لانمق.
 • تَوَصَّبَ فَلَانٌ: مَرَضَ.
 • التَّوَصُّفُ [تفعل]: خدمتچي مالا ياكه خدمتچي قر تونمق.
 • التَّوَصُّلُ [تفعل]: بر نرسه گه ابرشور ايچون بيك استا ويك بومشاق معامله قيلمق - بر نرسه گه ابرشمك، توناشمق - بر آدم برار يول ايله بر آدمگه توناشمق.

• التَّوَصُّمُ [تفعل]: ره نجولمك - صر لانمق.
 • التَّوَصِيَةُ [تفعلة]: بر آدم بر آدمگه بر اش اشلر گه نه بتمك (اشلهون اوتتمك ياكه اوزندن توبان بولسه اشلر گه بيورمق) - بر آدم اوزي اولگانندن صوك ماللرن باشقارورغه بر آدمني بيلگوله مك، وصي باصامق - بر آدم اوزي اولگياج بالندن بر نرسه ني بر آدمگه بيورورگه بيورمق «مين اولگياج فلان آدمگه فلانچه بيورورسز» ديب نه يتوب ياكه بازوب قالدردمق - بر آدم اوزي اولگياج مالنده قيلورغه توشلي اشلرني نه يتوب ياكه بازوب قالدردمق - آيامق، مرحمت ايمك - بر آدم اوزي كيتكان وقتده بالالرينه ياكه خادملرينه اشلر گه توش بولغان اشلرني نه يتوب سويله ب قالدردمق.
 • وَصَّاهُ بِالصَّلَاةِ: أَمَرَهُ بِهَا.
 • التَّوَصِيْبُ [تفعل]: آورامق، خسته لانمق - آورو آدمني قارامق، تربيه ايمك.
 • التَّوَصِيْدُ [تفعل]: ات اولسه مك (آو اولارغه ياكه تشلر گه قزدردمق) - قورقمق - طوغوچي آدم آرقاو ايله بوي ييلرن آرا لاشدردمق.
 • التَّوَصِيصُ [تفعل]: خاترن بوزن كوزلرن گه آچق قالدردمق رورلق ره وشچه يابمق.
 • وَصَّصَتِ الْمَرْأَةُ: وَصَّصَتْ.
 • التَّوَصِيْلُ [تفعل]: ابرشدرمك توناشدردمق - بالغامق - يابشدردمق.
 • التَّوَصِيْمُ [تفعل]: بر كشي گه

• التَّوَطُّدُ [تفعل]: قرار لانتق، ثابت بولمق.

• التَّوَطُّنُ [تفعل]: بر آدم بر اورنده اورنلاشوب (كيتمچه تورا ترغان اورن باصاب) تورمق - بر نرسه گه كوخل اورناشدرلمق.

• تَوَطَّنَ الرَّجُلُ الرَّجُلَ الْأَرْضَ: اقام بها واتخذها وطَّالَه.

• التَّوَطُّوْطُ [تفعل]: بيشكده گي بالا چر چر كيلوب يغلامق، قچقرمق.

• التَّوَطَّى [تفعل]: نه به نه كله نمك - توبانايمك.

• التَّوَطِيَّةُ [تفعل]: نه به نه كله نمك - آياقلا ايله طابطاب ياكه قول ايله قاغوب صوغوب تيكوزلمك.

• التَّوَطِيْدُ [تفعل]: قرار لاندردق - نغتمق.

• التَّوَطِيْشُ [تفعل]: بر سوز و خبرنك بعض بر بيرلرن آچمق، بر آرن بيان قيلمق - بر اش ياكه فكر گه بول آنوقلامق - تاثير ايتمك - بر آدم بر آدم گه بر آرن نرسه بيرمك - دفع ايتمك، اتوب قاغوب بيارمك.

• وَطَّشَ فُلَانٌ الْحَدِيْثَ: بينَ طَرَفَا مَنَه.

• وَطَّشَ فُلَانٌ لِفُلَانٍ: هَيَّا لَهُ وَجَهَ الْكَلَامِ وَالرَّأْيِ وَالْعَمَلِ.

• التَّوَطُّنُ [تفعل]: بر آدم بر بيرني اوزينه وطن باصامق يعني كيتمچه بالا چاغاسي ايله تورا ترغان اورن قيلمق - بر آدم اوزينك كوخلن بر فكر گه تق اورناشدرمق - اشنك بوللرن

آچق آخلانوب بيرمك، بيان قيلمق.

• التَّوَضُّيْرُ [تفعل]: كرله نمك - بر آدم بر آدم گه بامان اشلر صلتاب نهمت ايدوب اعتبارن يوغالتمق، بوز صوون توكمك.

• التَّوَضِيْعُ [تفعل]: بر آدم بر آدمك آنا و بابالرن تيكشروب آلارنك پيس كشيردن بولماقينه قاراب بو آدم گه پهسلك وتوبانلك ايله حكم قيلمق، تيك كررماك، پهس وتوبان كورمك - جبه، بيشمات كبي كيملر گه مامق قويوب صروب تكمك - توه قوشى اوزينك بومور قالرن بوروني ايله تيگرلهب باصوب اولطرورغه آنوقلامق - خور و دليل قيلمق - بر آدمني اعتبار و درجه دن توستورمك - بر نرسه ني ناچارلردن صانامق - آغاچني بو طاقلردن تارتوب بير گه بو كمك - طاشلامق.

• فِي كَلَامِ فُلَانٍ تَوَضِيْعٌ: تَخْبِيْثٌ.

• التَّوَطُّوْ [تفعل]: بر آدم بر آدم گه بر اشده بر فكرده موافق كيلمك [مخالف بولمامق] - بر آدم بر نرسه ني آباق آستينه طابطامق - حيوانلر آسلق باصمق - بر نرسه بر نرسه گه اويوشمق.

• التَّوَطُّمَةُ [تفعل]: آباق آستينه صالحوب طابطامق - آسلق باصمق - بر آدم بر اشني بولسدرو بوللرن آنوقلامق - بر بيرني تيگوز وتبه نه نك قيلمق - حاضر قيلمق - الله تعالي بر بيرني اويصو قيلمق - توشا كني طابطاب ياكه قول ايله قاغوب صوغوب توزاتمك، تيگوز له مك - شاعر شعرلرنده بر قافيه ني تكرار ايتمك.

ايرنچا كلك، بالقاولق كيلوب كهوده سي آغرسنوب تورمق - ره نسجوتمك - خسته لانتمق - ضعيف له ندرمك.

• التَّوَضُّؤُ [تفعل]: الله تعالي گه عبادت قيلور ايچون صوايله يوونمق، قيوونمق، آرولانمق - قوللرني يومق - اير ياكه قر بالا نماز واجب بولور درجه گه اير شمك يعني اوسوب يتمك.

• التَّوَضُّؤَةُ [تفعل]: صوايله يوق، آرولامق - نماز ايچون آلونا ترغان وضوء كبي وضوء الدردق.

• التَّوَضُّحُ [تفعل]: آچلمق، ياشرن نرسه بلونمك، ظاهر بولمق - بول آچق بولمق.

• تَوَضَّحَ الْأَمْرَ الْحَقِيْقِي: انْكَشَفَ وَانْجَلَى.

• تَوَضَّحَ الطَّرِيْقُ: اسْتَبَانَ.

• تَوَضَّحَ [ناه ضمه، ضاد كسره ايله غير]: بر اورن.

• التَّوَضُّعَةُ [تجر به وزنده] الدفعة.

• التَّوَضُّعُ [تفعل]: الوِقَاعُ.

• تَوَضَّعَ الرَّجُلُ جَارِيَّتَهُ: وَقَعَ عَلَيْهَا.

• التَّوَضُّعُ [تفعل]: بر آدم بر آدم گه دوستلق كورسانمك - سويه ترغان بولوب كورنمك - باش ايمك، اطاعت ايتمك - دليل بولمق.

• التَّوَضُّعِيُّ [تفعل]: التَّوَضُّؤُ. ذكر ايدالدى.

• التَّوَضِيْحُ [تفعل]: ياشرن نرسه ني آچمق، اظهار قيلمق - آچق آخلاشولمى ترغان سوزني

توشلی نرسه لرن آنوقلاب قویمق - اورناشدرمق.
 • التَّوْطِيفُ [تفعیل]: اشلرنی تقسیم ایدوب هر کون یاکه هر ساعتکه بر اش بیلگولوب قویمق (بویله چیکله بیلگولوب قویلمغان اشکه «وظیفه» دیلر) -
 بر آدم بر آدمگه اشلرنی بیلگولوب بیرمک - اش، خراج، آش، صو وسائر نرسه لرنی چیکله بچامالاب هر کون ایچون آلدان بیلگو- لهب قویمق.
 • وَطَّفَ الْمَعْلَمَ عَلَى الصَّبِيِّ كُلِّ يَوْمٍ حَفْظَ آيَةٍ: معلم بالاغه هر کون بر آیت حفظ قیلورغه بیلگولوب قویدی یعنی هر کون بر آیت اوقوب حفظ ایتهرگه بیوردی.
 • وَطَّفَ فُلَانٌ فُلَانًا: عین لهفی کُلِّ يَوْمٍ وَظِيفَةً.
 • التَّوْعُ [فتحه.ن]: مای، سوزمه ایرمچک کبی نرسه لرگه ایتمک مانوب ایتمک ایله یاغوب بر آز صندروب اله کدروب آلوب آشامق.
 • التَّوَعْدُ [تفعیل]: جانومق، ضررلی اشلر قیلو ایله قورقمق.
 • تَوَعَّدَ فُلَانٌ فُلَانًا: تهدده.
 • التَّوَعُّرُ [تفعیل]: بر بیر تیگو- زسز قاطی وچقور چاقور بولمق - اش چیتونله شمک - بر آدم اوز سوزلی کیر یله نوب تیسکه- رله نمک - آبدراب نی نه تورگده بلمامک یاکه آبدراب سوزلرن چو والتوب کشی آکلامه سلق یاصامق - بر آدمی آبدرا نوب حیران ایدوب سوزندن یازدرمق.

• التَّوَعُّقُ [تفعیل]: بر آدم اوصال وئه شه کی وخرسز بولمق - مخالفت ایتمک.
 • التَّوَعُّكُ [تفعیل]: آورامق، خسته لانمق.
 • التَّوَعُّلُ [تفعیل]: طاو باشنه منمک.
 • تَوَعَّلَ الرَّجُلُ الْجَبَلَ: علاه.
 • التَّوَعُّنُ [تفعیل]: هیج نرسه قالدیرمیچه آلمق - حیوانلر بیک نق سیمورمک.
 • تَوَعَّنَ فُلَانٌ الشَّيْءَ: استوعبه.
 • تَوَعَّنتِ الْإِبِلُ: بَلَّغَتْ غَايَةَ السَّمَنِ.
 • التَّوَعِيبُ [تفعیل]: کیشایتیمک - بتون بیرنی قابلامق.
 • التَّوَعِيبُ [تفعیل]: بر آدمی اشندن نوقتانوب تورمق یاکه یولندن دوندرمک، مانع بولمق.
 • التَّوَعِيرُ [تفعیل]: بر آدم بر آدمی اشندن نوقتانمق - بیرنی قاطی وینگوزسز چقور چاقور یاصامق - بر آدمنگ سوزینه آرفلی نوشوب سوزن کیممک، سوزدن نوقتانمق - اشنی چیتونله شدرمک.
 • التَّوَعِيرُ [تفعیل]: بر اشده خلقدن اوزمق - بر بیررگه خلقدن آلدان بارمق.
 • التَّوَعِيسُ [تفعیل]: یولنی بو- روب طابطاب طاقرا تبق.
 • التَّوَعِيقُ [تفعیل]: بوزمق - افساد ایتمک - آزدرمق، توغری یولدن صابدرمق - قارشنی توشمک، مخالفت ایتمک - بر آدمنگ اشلرینه مانع بولمق - منع

قیلمق - بر آدم بر آدمی «پهنس، خیرسز، نه شه کی خلقلی» دیب سویله مک.
 • التَّوَعِينُ [تفعیل، سم]: سیموزلک،
 • التَّوَعُّرُ [تفعیل]: بر آدم بیک قاطی آچولانوب و اچندن اوبکه ایله او ط کبی قزمق.
 • التَّوَعُّلُ [تفعیل]: بر کشی بر اشده یاکه علم تحصیلنده بیک تیره ن کیتمک - بر کشی بیر یوزنده گیزوب بیک کوب و براتی بیر لرگه کیتوب بورومک.
 • التَّوَعُّمُ [تفعیل]: اولترشمک - آچو ایله قرن کوزلر ایله بر بریسنه قاراشمق - اچدن آچو- لانمق.
 • تَوَعَّمَ الْأَبْطَالُ فِي الْحَرْبِ: تَمَاتَلَوْا.
 • تَوَعَّمَ فُلَانٌ عَلَى فُلَانٍ: انْتِظَا،
 • التَّوَعُّنُ [تفعیل]: بر آدم بوزو- قلق یولنده دائم بولمق - صوغنده آغه بارمق.
 • التَّوَعِيرُ [تفعیل]: بر آدم بر آدمی قزدروب بر آدم حقنده آچولاندروب کینه و اوبکه صاقلانمق - سوت اچینه قرغان طاش صالوب قزدرمق.
 • التَّوَعِيسُ [تفعیل]: صالمق، قویمق.
 • التَّوْفُ [فتحه.ن]: کوزلر قاماشمق یاکه مطلقا ضعیفله- نمک - بر آدم بر نرسه نی کورمی قالمق گویا کوزلری طایمق.
 • التَّوْفَةُ [ضمه]: والتَّافَةُ [آفة] وزنده]: الْعَيْبُ وَالنَّقِصَةُ - الْحَاجَةُ - الْغَيْرَةُ.

ما فيه توفيقه: عيب.

ما في سبوره توفيقه: عيب اي ابطاء.

التوفيقه [فتحها] ج توفيات:

الدنوب العثوره الكذب الخيانه.

التوفيقه [اميره وزنده]: بالقل.

ولق، اير نچا كلك.

التوفد [تفعل] : بر نرسه نك

اوستينه چقمق - فوسلر ياكه

توهر اوروشمق.

توفد الرجل على الشيء:

اشرف عليه.

التوفير [تفعل] : بر آدم بر نرسه گه

بتون كوچن وهمتن صرف

قيلمق - بر آدم بر آدم نك رعايه سي

توشلى بولغان حقلرن رعايه

قيلمق - كوبايملك.

التوفير [تفعل] : انوفلانق،

بر اش اشلهر گه اتوق وحاضر

تورمق.

توفير فلان للشير: نهيا.

التوفيق [تفعل] : بر آدم لله تبارك

وتعالى نك توفيقى ايله توغرى

بولغه كرمك - جيوب قويه قى،

انوفلامق. (بر نرسه نك وجود گه

چغا ترغان زمانى معنى سنده ده

كيله در. ذكر ايداور.)

توفيق الامر وثيقا: وجود گه

چغا ترغان زمانى.

ايتيك لتوفيق الامر: حين حدوثه.

التوفيقى [تفعل] : بر آدم بر آدمه

بولغان آچاقلرن كاملا ألمق

- بر نرسه نك صانن صاناب چقمق

- بر زمانغه ايرشوب كاملا او-

زدرمق - الله تعالى بر آدم نك

جانن ألمق، اولترمك. (جان

الوجى الله تعالى اسم فاعل

صيغته سي ايله «متوفى» جاني

آلونغان اولگان آدم اسم مفعول

صيغته سي ايله «متوفى» خاتون

بولسه «متوفاه» بولادر.)

توفير فلان [مجهولاً]: قبضت

روحه.

توفى فلان حقه: خذه وافيًا.

توفاه الله: قبض روحه.

التوفية [تفعل]: كامل ايدوب

بيرمك، اولتمك.

توفى فلان فلاناً حقه: اعطاه

ايه وافيًا نامًا.

التوفيد [تفعل]: بر آدمنى امير،

حاكم، ياكه باشقه بر آدم گه

ايلىجى ايتوب بيرمك.

توفد فلان فلاناً الى الامير

ووفده على الامير: ارسله.

التوفير [تفعل]: مال، اشياء،

وسائر نرسه لرنى كوبايتمك -

بر آدم بر آدم نك عرضته تيه

ترغان نرسه لردن صافلامق -

تيرگه، سوگو، سلتنه قيلماق -

بر آدم نك آشن صوون كامل

قيلمق، طور موشن قصماق -

كيمي كيمى كيمى ايتوب كيمك

وتكمك - بر آدم گه بولغان

بيره چكلرنى هيچ بر نين قالدريميجه

بيرمك - لله تعالى بر آدم نك علم

عقل، مال، حسن خلق، ادب

كبر لردن بولغان الوشن (تيگان

پاين وحصه سن) زور و كامل

قيلمق يعنى زور الوش بيرمك.

توفى الله حظ فلان من العلم:

جعله وافيًا و كاملاً.

توفى الرجل ماله: كثره.

توفى فلان فلاناً عرضه:

صانه ووقاه.

صندوق التوفير ج صناديق

التوفير. بيك آزاب آفجه

جيوب صوما باصار ايجون

باصالغان بانقه لرده مخصوص

دائره. بزرك روسيه ده

Сберегательные кассы

ديبه لر.

التوفيق: توتقان بولنى مقصوده

ايرشدره ترغان باصامق -

موافق بولمق - الله تعالى بر آدمنى

توغرى بولغه صالحق - توغرى

سوز وفكر لر نصيب اتمك

كيلترگان دليللرن الله تعالى

توزوك قيلمق - الله تعالى بر

آدم نك كوكلينه ياخشى اشلهر

صالحق - بر برسنه دشمن بولغان

خلق آراسن كيلوشدرك -

بر آدم گه اويلاغان رهوشنده

آكسودن بر آدمنى ياكه نرسنه

اوچراتمق، بولوقدرمق.

توفقه الله للخير: الهمة.

توفى الله فلاناً: سنده.

التوفيق [سم] ج توفيقات: الله

تبارك وتعالى نك بر بنده سينه

توتقان بولنده توزوكلك،

توغرىلق بيروى، وانك توتقان

بوللرن مقصودلرينه ايرشدره

ترغان بوللر باصاوى، خير

اشلرنى آكار جيخل وبوزوق

شلردن آنى براق قيلماق.

التوفيق والتوفيق والتوفيق

والتيفاق والميفاق: هر قايسى

اشكه اضافه ايدلوب شول

اشنك وجودگه جفا ترغان زمانی
معنی سن آخلانالر. مثلاً: «أَتَيْتَكَ
لَتَوْفِيكَ الْهَلَالَ» دیلر باخا آی
توغان وقتده سیخا کیلدم
معنی سنده بولادر.

• التَّوْفِيلُ [تفعیل]: کویایتمک
- بر نرسه نك قابغن وقابریسن
آرچومق.

• التَّوْفِيلُ [سم]: مَرُو دیدکلری
اولهن

• التَّوْقُ [فتحه] والتَّوْقَانُ [فتحه]
والتَّوْوُقُ وَالتَّيَاقَةُ [مصا. ن]:

بر اش اشلرگه قصد ایتمک
- فورقمق - بر آدم بر نرسه گه
صاغنوب تله مک، آرزو قیلیمق،
- بر آشنی نانصقلامق - استقسام
بالازلام (ذکر ابدلدی) وقتنده
اوقلرنی ئه یله ندروب قول
طغوب برسن آعاج مقصود
بولغان اوق چقمق - کوز باشی
قیولمق - جان بیرمک - فوروب
قولغان جایه نك بین نارتمق -
آشوقمق.

• نَأَقُ فُلَانٌ بِنَفْسِهِ: جَادَ بَهَا عِنْدَ
الْمَوْتِ.

• نَأَقُ الرَّجُلُ إِلَى كَذَا: اسْتَمَاتَ إِلَيْهِ.
نُوقُ إِلَى يَأْفُلَانُ. أَسْرَعُ.

• نَأَقُ فُلَانٌ مِنْ كَذَا: اسْتَفَقَّ مِنْهُ.

• التَّوْقُ [ضمه]: کاکریلک.

• التَّوْقَةُ [فتحة. جمع]: یاشا
آورودن سلامتله نوب ترغان
کشیلر. مفردی نائق کیله در.

• التَّوْفِيحُ [نفعیل]: بر آدم
اویطاسز بولمق یا که اویطای
از بولمق.

• التَّوْقُدُ [نفعیل]: اوط بالاقو -
نلانوب یانمق - بالاقونلانوب
قابنمق - بالاقونلاتمق - یواندوز
یالترامق - بر نرسه نورلانوب
یا قترمق.

• تَوَقَّدَتِ النَّارُ: اسْتَشْعَلَتْ.

• التَّوْقُرُ [نفعیل]: بر آدم
آشوقمای ترغان آغر وصالماق
بولمق - آورایمق.

• التَّوْقُرُ [نفعیل]: بر اشکه
آنوقلانوب تورمق.

• التَّوْقُشُ [نفعیل]: تیوره نمک.

• تَوَقَّشَ الشَّيْءُ: تَحَرَّكَ.

• التَّوْقُصُ [نفعیل]: قصقه قصقه
آدوملاب سیکروب یورومک -
توله قساطی باصوب یوکرو
ایله آشغوب یورو آراسنده
بر رهوستده یورومک.

• التَّوْقُوعُ [نفعیل]: بر اشنك
بولوون کوتوب تورمق.

• التَّوْقُفُ [نفعیل]: توقتامق - بر
آدم بر اورنده وقت اوزدروب
بر آدم یا که بر نرسه نك
بولغانن کوتوب توقتالوب

تورمق - بر آدم بر اش او -
ستوننده تورمق، آبرلماق -
قرارلانمق - بر سوزگه جواب
بیروندن تارتونمق، جواب
بیرمامک.

• التَّوْقُلُ [نفعیل]: بر آدم
طاوغه ویوقاری اورنلرغه یا که
یوقاری درجه لرگه نمک،
یوقاری آشوق.

• التَّوْقَلَةُ [فتحة]: طاوغه باخشی
منه ترغان آط. «فَرَسٌ تَوْقَلَةٌ»
دیله لر.

• التَّوْقُمُ [نفعیل]: تهدید ایتمک
- بر نرسه گه طابانمق - سوزنی
نیوشیلدن آرتق سویله مک -
بر آدم بر سوزنی حفظ قیلیمق
بر آدم بر آدمگه سوز ایله غالب
بولوب اوستینه بارمق - آوچی
صالاشینه کرمک - قصد ایتمک.

• التَّوْقُنُ [نفعیل]: بر آدم اویبا -
لرنده باطقان قوشلر آولامق -
طاوا باشنه نمک.

• تَوَقَّنَ الْوَعْلُ فِي الْجَبَلِ: صَعَدَ
فِيهِ.

• التَّوْقِيُّ [نفعیل]: (عقلی کشی نك
قورال سز حالده آرسلا نغه قارشی
بارودن و بله نوروب آغو
آشودن صاقلانوی کبی) بر
نرسه گه یاقن بارودن و بر اشنی
اشلودن صاقلانوب تورمق
- بر نرسه نك صوکنده جزاء و عقاب
بولاجاغندن فورقوب صاقلانمق
اشله بیجه تورمق - بر نرسه دن
چیتکه نایمق، یاقن بارمامق.

• تَبَقَهُ وَتَوَقَّهُ: «أَوْزَخْنِي أَوْزِكَ»
هلا کتیکه صالما، اوزخنی صاقلاب
قالدر، ضررلی اشلردن صا -
قلان» معنی سنده هر ایکسی
امر صیغه سی، هاه لری هاه سکت.

• التَّوْقِيَةُ [نفعلة]: صاقلامق، ضرر
و آورو ایرشدرمامک.

• وَقَاهُ اللَّهُ: حَفَظَهُ. فعلنی مجرددن
باصاب «وقاه» دیمک مشهوره مک.

• التَّوْقِيْبُ [نفعیل]: کیسوب
اویوب آلمق.

• التَّوْقِيْتُ [نفعیل]: بر نرسه گه
بیلگولی وقت قوبمق - وقتن
بیلگوله مک - بر نرسه نك وقتی

کوبمو بولاچاغن (مثلا بر ساعتی یا که بر کون ایکی کون یا که بر هفته یا که بر آی و بیل بولاچاقمی کوبمو بولسده) بیان قیلحق - بر نرسه نی بیلگولی بر وقتقه که چکدروب تورمق - بر آدم بر نرسه نیک و قتلرن قاراب (نماز و قتلرن قاراغان کبی) صاغالاب تورمق - بر نرسه نیک وقتن و تباریخن یازمق.

(«توقید» کلمه سنده و اونی همزه گه آلوشدروب «تأکید» استعمال قیلونغان توسلی شوش «توقیت» کلمه سنده ده «تأقیت» استعمالی بار)

وَقَّتَ اللَّهُ الصَّلَاةَ أَقْتَهَا أَي جَعَلَ لَهَا وَقْتًا تَدْرِي فِيهِ وَقَّتِ الرَّسُولُ بَيْنَ لَهَا وَقْتَهَا الَّذِي يَحْضُرُونَ فِيهِ لِلشَّهَادَةِ عَلَى الْأَمِّ

• التَّوْقِيحُ [تفعیل]: حوضنی بالحق وطاقتار ایله نوزاتمک - توهنک طابانلری کوب یوروب یارلغاچ شول یارقلرغه مای قیومق.

• التَّوْقِيدُ [تفعیل]: اوط یاغوب بالقونلامق - اوط قابزمق.

• التَّوْقِيدُ [تفعیل]: توهنک بالاسی ایمو سبیلی سوتی بیک آرزچمق - بالاسی ایمه سون ایچون ایچا کلرن به یله قویو جیلونیمه ضرر ایتمک.

• التَّوْقِيرُ [تفعیل]: الوغلامق، تعظیم و تیحیل ایتمک - توقاتمق - بر آدم بر آدمی یارالامق - بر آدم بر نرسه نی آورا یتمق -

بیمشلا کوب بولوب بيمش آغاچن باصمق - بر نرسه گه از قالدردمق، اثر باصامق - بر آدمی باشیدن اوزدرغان زور اسلر عقلی تجرملی تدبیرلی باصامق - بر آدمی کوب سفارلر چنقدردمق، نعمتق (یعنی ایندی آغر سفارلرنیده چیخل اوزدرغان بولمق)

وَقَرَّ فُلَانٌ شَيْخًا: عَظَمَهُ وَبَعَلَهُ. وَقَرَّ الرَّجُلُ دَابْتَهُ: سَكَنَهَا. وَقَرَّتِ الْأَسْفَارُ فُلَانًا: صَلَبَتْهُ وَمَرَّتْهُ عَلَى الْأَسْفَارِ.

• التَّوْقِيسُ [تفعیل]: توهلر قو - رچانغی یوقدروب قورچانغی - لانمق.

• التَّوْقِيسُ [تفعیل]: اوطونلرغه اوط باندرور ایچون آستلرینه چرالر قویوب قابزمق - بر آدم بر آدمنک مویون صندردمق.

• وَقَصَّ الرَّجُلُ عُنُقَ فُلَانٍ: كَسَرَهَا.

• التَّوْقِيطُ [تفعیل]: زور طاشلر اوستونده صو جیولوب قالان ترغان چقورلر بولمق.

• وَقَطَّ الصَّخْرُ: صَارَ فِيهِ وَقْطٌ.

• التَّوْقِيعُ [تفعیل]: بر آدم بر آدمگه یا که بر نرسه گه کوشل نوشروب او ییلاب فکرلاب چامالاب قسارامق - بر نرسه گه تپوشلیچه او ییلاب اوزینک تپوشلی در جه سینه قویمق - قلیچلر قایراوچی کشی قلیچنک یوزن چوکچ ایله چوکچله بچکارنوب اوتکورا تمک - بر آدم تون بونیه یول بوروب طاک آلدنده غنه توقتامق، تعریس

ایتمک - تلقیف یوروشی ایله یوروبمک - طاشلر توهنک آباتی آستلرن یارغالامق - توهلر صو اچکاندن صوگ طنارغه چوکمک - یا که یاطمق - یا غمور بیرنک بعض بیرلرینه تیموب بعض بیرلرینه تیممک شونک ایچون بعض بیرده اوله نلر اوسدروب بعض سنده اوسدرومامک - یازوچی یازغان وقتده آرتق سوزلرنی نوشروب تپوشلی جمله لرنی بوللرن آبروب آبروب بیک آچق اتوب یازمق - یازوغه امضاء قیلحق (قول قویمق یا که شوکار تورورلق نامغا صالمق) - دولت و حکومت کاغزلرنده امیرنک فرمان و عهد -

لرنده طغراء (Гербъ) باصمق - تأثیر ایتمک.

• التَّوْقِيعُ [تفعیل. سم]: یازونک

امضاسی - یازو یازلوب بولغاچ اخیرینه صوکندن یالغانغان سوزار - بر نرسه او ییلاو، فکرلهو، چامالو - بیک یاقغه آطو - تلقیف اوخاشلی قوللرنی کویاروب یورو - توه آرقاسنده قو طر.

• تَوَقِيعُ السُّلْطَانِ حَتَّوَقَاعُ: طَغْرَاؤُهُ.

• وَقِعَ فُلَانٌ ظَنَّهُ عَلَى فُلَانٍ: أَلْقَى ظَنَّهُ عَلَيْهِ.

• وَقِعَ كَاتِبُ السُّلْطَانِ الْعَهْدَ أَي الْقِرْمَانَ: رَسَمَ عَلَيْهِ رَسْمَ الطَّغْرَاءِ.

• وَقِعَ الْقَوْمُ: عَرَسُوا.

• التَّوْقِيفُ [تفعیل]: تورغوزمق

آبای اوست که با صدر مق - بیان
قیلمق. آچق آخلاشولماغان
سوزنی آچق آخلانوب سوبلب
بیرمک - آط وتوه آرقاسن
قروب توطر لاتماسون ایچون
ایبارنی یاخشی توزانوب قویمق
- توقاتمق - خاتونغه قیل تشدن
یاصالغان بللاریک کیدر مک
(بونداین بللاریککه «وَقِف» دیلر)
قالقانه تیره، قصه قویمق - خاتون
قتا به بلب قوالرینه نقطه لر
توشورمک - حیج قیلوچیلر
توقارغه تیوش اورنلرده تو-
قتاب تورمق، وقفه قیلمق -
صوغشده عسکر برسی آرتنده
برسی تورمق - قرآن اوقورغه
او گرانوجی معلم، قابو اورنلرده
وقف قیلورغه کیره ک شول
اورنلرنی که رسانوب او گرانمک
- بر آدم بر آدسکه قیلغان
یاه انقلرن آخلاتمق، توشو-
ندر مک.

• التَّوْقِيفُ [تفعیل، سم]: بللاریک
کیوله ترغان بیرده آلق -
توقانو - تورغزو - جایه گه
سکور چولغاو - آطاوستونده
اوزنیک توسینه باشقه توس یا که
خاصه آیاقلرنده آق اوستونده
قارا صرقلر.

• وَقَفَ فُلَانٌ فُلَانًا: اقامه.

• وَقَفَ فُلَانٌ دَابَّتَهُ: جعلها تقف.

• وَقَفَ النَّاسُ فِي الْحِجِّ: وقفوا
في المواقف.

• وَقَفَ لَهُمُ الْحَدِيثُ: بينه لهم.

• تَوَقَّيفُ الْمُجْرِمِ: عيلى كنى نك
محكمه ده اشى قارلغانچه بر

قايداده يارميجه توقانوب يابوب
توتو.

• اسْمَاءُ اللَّهِ تَوْقِيفِيَّةٌ: لله تبارك

وتعالى نك اسمارى «توقيف» كه
منسوبلر. بو اورنده «توقيف»

لفظى نص شارع معنى سيني
آخلانادر. يعنى الله تعالى نك
اسملى قرآن كريم واحاديث
نبويه ده وارد بولوغه توقايدر.

قرآن واحاديث نبويه ده وارد
بولماغان اسملر ايله الله
تعالى نى اسمله مك جائز
بولمايدر.

• التَّوْقِيمُ [تفعيل]: جيخوب خور
وذليل قيلمق.

• التَّوْكُؤُ [تفعل]: طاباقفه طا-
بانوب بورومك - توه بالا
توغدرغانده طولئاق (طلق)
توتو ايله قچقرمق.

• تَوَكَّأَ فُلَانٌ عَلَى عَصَاهُ: تَحَمَّلَ
وَاعْتَمَدَ عَلَيْهَا.

• التَّوَكُّدُ [تفعل]: نغلمق، تاكيد
ايدلمك. (اوانى همزه گه آلوشد-
روب «تاكد ره ووشنده ده
كىلته لر.)

• التَّوَكَّرُ [تفعل]: بالاقورصاقى،
قوشنك بوكسه سى (Зобъ) آش
ايله طولمق.

• تَوَكَّرَ الطَّائِرُ: امتلأت حوصلته.

• التَّوَكَّرُ [تفعل]: بر آدم بر
اشكه آنوقلانمق - طاباقفه
طابانوب بورومك - آش ايله
قورصاق طولمق.

• التَّوَكُّظُ [تفعل]: بر آدمك
اشلى چوالوب چيتونله شمك،
اشلى تلمك.

• التَّوَكُّفُ [تفعل]: ابو توشه سى
طاممق (يعنى توشه م يارقلرن دن
ياغمور آغوب ياكه طاموب
توشمك) - بر آدم بر آدمنى
كورورگه اوچر اتورغه بوروب
يولينه قارشوسينه چغوب اوچر-
تمق، بولوقمق - بر آدم بر نرسنى
تيكشروب ازلمك - از بوينچه
ازلمك - بر آدم خلقك حاللرن
صوراشدروب ياردم تيوش
اورنلرده ياردم ايتوب تورمق
- بر آدم بر خبرنك بولماقن
كوتوب تورمق - بر اشى
قاراب باشقاروب تورمق.

• التَّوَكُّلُ [تفعل]: بر آدم بر
اشده ايكنچى بر آدمدن وكيل
بولونى قبول قيلمق - بر آدم
بر اش اشله ونى اوز اوستينه
آلمق - بر نرسنى بولدرورغه
كفيل وضامن بولمق - بر كشى
اوزنيك اشلرنده كوچندن
كيلنگان (بیرنى صوقالاب
اورلوق صاچو وصو ايله قيو
كبي) لرني اشله گانمن صوك
(بیردن ياروب اوراوقى چغارو
واوسدرو كبي) وچى نيمه گان
اشلرني الله تعالى گه تابشورق يعنى
آنك قارماقن صوراب يالباروب
الله غه طابانمق - بر آدم اوزى
اشلى آماغان اشلرده ايكنچى
كشى گه طابانمق.

• التَّوَكُّلُ [سم]: تَرَكَ السَّعْيَ فِيمَا
لَا يَسَعُهُ قَدْرَةُ الْبَشَرِ.

• تَوَكَّلْ فُلَانٌ: قَبْلِ الْوَسْكَالَةِ.

• تَوَكَّلْ لَهُ بِالْجَنَّةِ: تَكْفَلْ وَضَمِّنْ.

• تَوَكَّلْ فِي الْأَمْرِ عَلَى فُلَانٍ:
أَظْهَرْ عِزَّهُ عَنْهُ وَاعْتَمِدْ عَلَيْهِ.

• التَّوَكَّنُ [تفعیل]: اور نلاشقی - مجلسدہ طایانوب اولطرمق.
 • تَوَكَّنَ الرَّجُلُ: تَمَكَّنَ.
 • التَّوَكُّوْكَ [تفعیل]: تہ نگہ رب یورومک.
 • التَّوَكِّيَّةُ [تفعیل]: آط بوکروی ایبلہ میدانئی طولترمق.
 • التَّوَكِيْبُ [تفعیل]: خرمارل بیک پشوب قارالجم توسکھ کرمک - بالاسی ایبمہسون ایچون جیلونی باغانلغان توه قصقہ قصقہ آدملاب یورومک - اوزوم قارالجم توسکھ کرمک.
 • التَّوَكِيْتُ [تفعیل]: قُرْبَهْ گہ صو طولترمق - «بسر» خرمارل «رطب» لانه باشلامق.
 • التَّوَكِيْدُ [تفعیل]: نغمق -- برکتک، (واوی همزہ گہ آلو - شد رلوب «تاکید» کیلہ در).
 • التَّوَكِيْرُ [تفعیل]: صاونئی، قریبئی، قباچقئی، قورصاقئی طولترمق - بر آدم یاخا ایو صالحاچ شول ایونہ آش باصاب، خلققہ آسنامق - قوش اوزینہ اویا یاصامق.
 • التَّوَكِيْسُ [تفعیل]: کیمونمک - تیرگہ مک.
 • وَكَسَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: نَفَصَهُ.
 • التَّوَكِيْفُ [تفعیل]: ایشاک ایباری تکمک - ایشاک اوستینہ ایبار صالمق، ایشاک ایبارلہ مک.
 • التَّوَكِيْلُ [تفعیل]: بر آدمئی بر اش اسلہرگہ وکیل یاصامق - بر آدم بر آدمک اسلہوینہ طایانوب قالمق.
 • وَكَلَّ فَلَانٌ فَلَانًا: جَعَلَهُ وَكِيْلًا.

(شوشی «توکیل» لفظندن اسم بولوب تقویض واعتماد علی الغیر معنی لرنده «وکیلہ ج وکلا لآت» و «نُكْلَان» کیلہ در).
 • التَّوَكِيْلُ [تفعیل]: التَّمَكِيْنُ.
 • التَّوَلُّ [فتحه. ن]: سحر قیلو ایبلہ اوغراشقی.
 • التَّوَلَّ [تاء ضمہ، واو فتحہ ایبلہ] وَالتَّوَلَّ [تاء كسره، واو فتحہ ایبلہ]: سحر - خاتونئی ایرینہ سویدرور ایچون سحرلانوب تاغلغان موبونچاقلر.
 • التَّوَلَّ [ضمہ]: وَالتَّوَلَّ [فتحه] ج تَوَلَّات: الدَاهِيَةُ الْمُنْكَرَةُ. جَاءَ بِتَوَلَّاتِهِ: جَاءَ بِالذَّوَاهِي.
 • فَلَانٌ ذُو تَوَلَّاتٍ: فَلَانٌ آدَمٌ بِيْكَ يَوْمِشَاقٍ وَاسْتَا مَعَامَلَهَلِي معنی سندہ یوروتلر. «تَوَلَّات» سحر معنی سندہ بولغان مذکور «تَوَلَّ» لفظنیک جمعی. بو آدم گویا یومشاق واستا معاملہسی ایبلہ کشئی فی سحرلہ گمان کبی بولادر.
 • التَّوَلَّيْلَةُ [امیرہ وزندہ]: الْجَمَاعَةُ.
 • التَّوَلَّبُ [جوهر وزندہ] ج تَوَلَّبَ: اِشْطَاكَ بِالْأَسَى - تَوَلَّكَو بِالْأَسَى. آنا ایشاککھ «ام تَوَلَّب» دیمک بار.
 • التَّوَلَّجُ [جوهر وزندہ]: قَرَّ كَهْ جَهْلَرِي كَرُوبِ يَاطَا تَرِغَانِ باز، چقور، اوبا.
 • التَّوَلَّجُ [تفعیل]: بر نرسہ ننگ اچینہ کرمک.
 • تَوَلَّجَ الرَّجُلُ فِيهِ: دَخَلَ فِيهِ.

• التَّوَلَّدُ [تفعیل]: تَوَعْمَقُ، بَر نرسہ بر نرسدن حاصل بولمق.
 • التَّوَلَّدُ [تفعیل. سم]: جہی کو - نلرنده توقاب ترغان صولردہ بیک کوب قورتلر آتاسز آناسز (زعملرنچہ) یارالغان توسلی آتاسز آتاسز دیناغہ کیلو یارالو معنی سندہ یوروتلر.
 • تَوَلَّدَ الشَّيْءُ مِنْ غَيْرِهِ: نَشَأَ عَنْهُ.
 • التَّوَلَّعُ [تفعیل]: اوط قابنمق - عاشق بولمق، بیک قاطی سویمک.
 • التَّوَلَّنُ [تفعیل]: قاطی تاوش ایبلہ چققروب یغلامق.
 • التَّوَلَّوُ [تفعیل]: قباغرمق - قباغروب عقلی باشدن کیتمک، شاشمق، حیران بولمق، آبدراب نی قیلورغہ بلمامک.
 • التَّوَلَّوِي [تفعیل]: بر آدم قاضی - لق، حاکمک کبی اش قبول ایتمک یاکہ نیندای بولسدہ مطلقا بر آدم بر اش باشقارونی وبر اش اسلہوئی اوستینہ آلمق - بر آدم بر اش اوستونده تورمق - بر آدم بر آدمئی یاقن دوست تورمق - بر آدم بر نرسدن دونمک، اعراض ایتمک - بر نرسدن بورولوب طاشلاب کیتمک - رطب خرمارل کیمہرگہ قورورغہ باشلامق - لازم بولمق - اوزگارمک، متغیر بولمق - رضا بولمق، اتباع ایتمک.
 • التَّوَلَّوِي [تفعیل. سم] وَالْوَلَاءُ [سحا] وَالْوَلَايَةُ: يَافِقَانِي، دُوسْتَلِي.
 • تَوَلَّوِي فَلَانٌ الْإِمَارَةَ: تَقَلَّدَهَا وَقَامَ بِهَا.

• تَوَلَّى الرَّجُلُ عَنْ كَذَا: اَعْرَضَ عَنْهُ وَتَرَكَهُ.

• تَوَلَّى فُلَانٌ فُلَانًا: اتَّخَذَهُ وِلِيًّا.

• التَّوَلَّى [تفعلة]: بر آدم بر نرن-

سدن بور ولوب قاجوب کیتمک - دونمک اعراض ایتمک - «رُطِبَ»

خرمالر کیبوب «نَمِر» له نورگه باشلامق - بر آدم بر نرسدن یراق کیتمک - بر آدم بر آدمگه

بولغان دوستلغن بترمک - آرتقه طاشلامق آرتقه قالدردق - بر آدمگه امیراک، حاکمک، قا-

ضیلق کبی اش بیرمک یعنی امیر یا که حاکم وقاضی ایوب قویمق - بر آدم بر آدمگه مطلقا

بر اش اشلو یا که قاراب اشلو تو وباشقارونی تابشردق - بر نرسنی بر نرسه گه ایبار تمک.

• بَيْعُ التَّوَلَّى: هِجْرَتِن تَابَشِ اَلْمِجْهَ وَزِيَانِ اِبْتِمِجْهَ صَانُوجِي اوزی آلعان بهاغه دلساوارنی

صانو

• التَّوَلَّى [تفعیل]: بر آدم اوزی سلامت وقتنده اوق ماللرن بالاری آراسنده تقسیم ایدوب

قویمق. (کوب وقتنده صاران کشی صور اوچیلردن ققولور

ایچون شولای قیلوب قویسا وکوب وقتنده بو تقسیم خلقتی

وصور اوچیلرنی بیزدرو ایچون- گه اشلو ننگان آلدو تقسیم بولادر.)

• التَّوَلَّى [تفعیل]: بر نرسنی بر نرسدن چغاروب آلمق

خانون بالا توغدرغانده ئه بی- لک قیلوچی آدم بولوشمق، یاردمده بولمق - توغدرتمق -

تربیه قیلمق، قاراب آصراب اوسدرمک - بر آدم اوزندن

چغاروب بر سوز توزومک. • وُلِدَتْ فُلَانَةٌ عَامَةً اَهْلَ الْبَلَدَةِ: کانت قابله لهم.

• وُلِدَتْ الْقَابِلَةُ فُلَانَةٌ: تَوَلَّتْ وَلَا دَنَهَا.

• وُلِدَ اللهُ الْوَلَدَ: رَبَاهُ • وُلِدَ فُلَانٌ كَلَامًا: اسْتَحْدَثَهُ.

• التَّوَلَّى [تفعیل]: اوط قابزومق، یاندردق - بر آدمنی بر نرسه گه عاشق ایتمک بیک قاطی قزقدروب

سودمک - آلا نهلی قیلمق - حیوان اوستونده آقلق اوزایوب

آلاجالانوب توزومق. («تولیع» و-وشی «تولیع» ده مذکور بر-

نچی معنی لر بو کون عربلر آراسنده بیک مستعمل لغتلر.)

• وُلِعَ الْبِرِّ بِت: نَشْرِي قَابِزِي. • وُلِعَ الْبِرِّ ذُونُ: اسْتَطَالَ بَلْقَهُ.

• التَّوَلَّى [تفعیل]: بر خاتونی بالاسندن آبورمق - بر آدمنی

زور قایغو وچیتون اشلر ایله شاشورمق، عقلن باشندن آلمق - آبدرداتمق، حیران بولمق -

زور قایغوغه توشورمک. • التَّوَمَّةُ [ضمه] جُ نَوْمٌ وَنَوْمٌ: بر دانه انجو - انجو کبی اشلو-

نگان کموش تومه - زور انجو قویلغان صرغا - توه قوشی بومور قاسی.

• دُو تَوْمَةٌ: اَنْجُولِي صرغا کیگان کشی.

• التَّوَمَاتُ: شاعر مشهور جر- بر ننگ عمر بن عبدالعزیزنی ماقتاغان ایکی قصیده سی.

• التَّوَمَّةُ [تفعلة]: اشاره قیلمق. • وَمَا إِلَيْهِ تَوَمَّةٌ: أَوْ مَسَّ إِلَيْهِ أَيْ أَشَارَ إِلَيْهِ.

• التَّوَمَزُ [تفعیل]: آشغوب سیکر- گالاب یورومک - بر کشی

آیاقغه تورورغه تلب اورنند، قوزغالمق.

• التَّوَمَّضُ [فتحه]: یاشن بیک آزغنه یاترمق.

• التَّوَمُّقُ [تفعیل]: دوستلق ومحبت کورسانمک - سویدرورگه

طرشمق. • تَوَمَّقَ فُلَانٌ: تَوَدَّ.

• التَّوَمَاتُ [ضمه]: اون ملک - کموشدن یاصالغان ایران

نهنکسی جمعی «توامین» و «توامات» کیلدر.

• التَّوَمِيَّةُ [تفعلة]: کیتهرمک. • وَوَيْيَ بِالشَّيْءِ: ذَهَبَ بِهِ.

• التَّوَنُ [ضمه. سم]: بالالر اویونچغی بالچق طوب یا که

چوبراکلردن طوبلانغان بومغاق. • التَّوَنِيَّةُ [تفعلة]: بالقاولانمق،

ایرینمک، اشکه طرشماق. • التَّوَنِيْبُ [تفعیل]: تیرگه مک،

شلتنه قیلمق. • التَّوَنِيْرُ [تفعیل]: بر نرسنی

یوقاری کوتارمک، یوقاری مندرمک.

• التَّوَنِيْلُ: طاو آستندن اونته چغوب کیتکان بول. Тунель (اصل عربچه ده بوخار «فق» دیلر. لکن تیمور بوللرده بولغان توئیل لرگه توئیل دیمک مشهور رهک)

• التَّوَهُُّ [فتح. سم]: بر، بالغز، ابيده شسر - برنگه قات بولغان يپ - برمك عسكر - كوتاروب بيوك ايتوب اشلهنگان ابو - دنيا و آخرت اشلرندن بوشاغان اشسر كشي - هيچ بيرده توقتا - ميچه و هيچ بيرگه بورولميچه طوب طوري بر بيرگه كيله ترغان كشي. ج اَنَوَاءُ. هُو تُو: فرد.

• وَجْهَ الْأَمِيرِ تَوِيًّا: بِالْفِ رَجُلٍ رَجُلٌ تَوِيٌّ: فَارِعٌ عَنِ سَعْلِ الدَّارِ بِن.

• جَاءَ فَلَانٌ تَوًّا: هيچ بيرگه بو - رولميچه توقتامچه طوب طوري كيلدى. (اگر بولنده بورولسه ياكه توقتالسه «جاء تَوًّا» ديب ئهيتورگه ياراميدر.)

• التَّوَّةُ [فتح]: السَّاعَةُ. مَضَتْ تَوَّةٌ مِنَ النَّهَارِ: سَاعَةٌ مَنَ.

• التَّوِيَّةُ [تفعلة]: واو حرفن يازمق.

• وَوِي الْكَاتِبِ وَوَاوًا: كَتَبَهَا.

• التَّوَهُ [فتح. ن]: هلاك بولمق - زورلانمق، كبرله نمك - بوغالمق - بر آدمك عقى شا - شمق، باشى طوزمق، اوبى فكري ذهنى جووالمق - بولدن آداشوب آبدرامق، حيران بولمق.

• تَاهَ الرَّجُلُ: ضَلَّ الطَّرِيقَ وَتَجِرَ. تَاهَ الشَّيْءُ هَلَكَ. تَاهَ عَقْلُهُ: ذَهَبَ وَاضْطَرَبَ.

• التَّوَهُ [ضمه] ج اَنَوَاءُ وَتَأْوِيَةٌ: هَلَاكٌ كَشَى.

• التَّوَهُتُ [تفعل]: بر آدم بو

اشنى آشوقميچه بيك تيرهن اوبلاب قارامق و بر اشنى بيك يتشدروب اشله مك.

• التَّوَهُجُ [تفعل]: خوش ايس آكقومق - بالتراوقلى نرسه بالتراوق - اوط اوزلگنندن قا. بنوب كو يره ب يالقونلانو ب كيتمك - قوباش قزووى اوط كى قزو بولمق - كون بيك قزو بولمق.

• التَّوَهُدُ [تفعل]: توبانايمك، توبان كيتمك توبان بيرگه توشمك - الجماع. تَوَهَّدَ الشَّيْءُ: نَسَقَلُ.

• التَّوَهُدُ [جوهر وزننده]: كيلوشلى طولى بويلى كشي.

• التَّوَهُرُ [تفعل]: بر آدم بر آدمنى تمام آبدراتوب هيچ نرسه ئهيتورلگن قالدردامق بر وقتك ياكه بر نرسهك كو - برك الوشى بتوب آزغىسى قالمق.

• التَّوَهُزُ [تفعل]: بيك قاطى سيكرمك - بيك قاطى باصوب از قالدروب بورومك - بيك آغر بوكللى توله ر كى بورومك.

• التَّوَهُسُ [تفعل]: آشغوب تيز تيز بورومك - آغر بوكللى توله ر كى قاطى باصوب بو - رومك - توله ر بيك مانور بورومك - از قالدروب بورومك.

• تَوَهَّسَ فُلَانٌ: سَارَ شَدِيدًا وَأَسْرَعَ فِي سَيْرِهِ.

• التَّوَهُشُ [تفعل]: يالان آياق بورومك - آغر بوكللى توله ر كى قاطى باصوب از قالدروب بورومك.

• تَوَهَّشَ الرَّجُلُ مَشَى حَافِيًا.

• التَّوَهُطُ [تفعل]: بالچقغه بليجراقغه باطوب سكمك - بو - غالمق - ضعيف له نمك - آياقلا ايله طابطاب ياكه قوللر ايله صوغوب قساغوب تىگوزا ب توزاتمك.

• التَّوَهُقُ [تفعل]: قوباش قزو - ونده طاشلر اوط كى قزمق - بر آدم بر آدمنى آبدراتوب سوز ئهيتورلگن قالدردامق، حيران ايتمك.

• التَّوَهُلُ [تفعل]: بر آدم بر آدمنى باكلشدر ورغه طرشمق.

• التَّوَهُمُ [تفعل]: چنلغينه قارامچه كوكل گه نى روشده كيلسه شولاي اوبلامق - فكرله مك - بر آدم بر آدمده اوزينك او - تكون ذهنى ايله قاراب برار نرسه سيزونمك. (بارى بوقى ممكن مى نوكل مى چن مى بالغامى هيچ برسينه قارامچه كوكل گه توشكان نرسه لرگه «وهم» ديلر، شولارنى تصوير و تشبيل ايدوب قاراو «توهم» بولادر. «وهم» باشقه معنى سيده بار. ان شاء الله ذكر ايدلور.)

• التَّوَهُنُ [تفعل]: ياطمق - قوش بيك كوب او اه كسه آشاب تورا آلاماق.

• تَوَهَّنَ الطَّائِرُ: انْقَلَ مِنْ أَكْلِ الْجَيْفِ فَلَمْ يَقْدِرْ عَلَى التَّهْوِضِ.

• التَّوَهُورُ [فتح]: بولوط، سحاب

• التَّوَهُرِيُّ: اوزونجه توه اور كاجى.

• التَّوَهُيدُ [تفعل]: توشامك - توشالمك - توبان كيتمك، اينمك.

• التوهير [تفعيل]: بر آدم بر آدنی چغا آلماسق چقورغه طاشلاقی، ياكه هيچ قوللا آلمای ترغان بيك چتون اسلرگه دوچار ايتمك.

• التوهيز [تفعيل]: آغرلانمق - حيوانلرغه آغر بؤك بؤكله مك.

• التوهيص [تفعيل]: بر برسي اچينه كرسدرمك.

• التوهيل [تفعيل]: قورقونمق - وهل فلان فلانا: فرعه وخوفه.

• التوهيم [تفعيل]: بر آدمگه برابر اوي اوبلانمق - كوكلينه شك شبهه وهم توشورمك.

• التوهين [تفعيل]: ضعيف له ندرمك.

• وهن الرجل الشيء: ضعفه.

• التوى [عصاح]: هلاك بولمق.

هلاك بولغان نرسه گه «توى» و «تاوى» ديبوله در.

• توى الشيء: هلك.

• لا توى عليه: لا ضباع ولا خسارة.

• التوا [رضا. سم]: توه بوطينه سالونغان بر نوع تامغا.

• التويل [تفعل]: «ويل» ايله بددعاء قيلمق.

• التويل [تفعيل]: بر آدم بر آدمگه «ويلك» ديب نه ايتمك.

ت - ه

• تَه تَه تَه [تاء ضمه هاء لير سكون ايله]: توه قورارغه مستعمل لفظلر.

• التهاثر [تفاعل]: تورلى كشي نك

شهادتلرى بر برسینه خلاف چغوب بر برسن تكذيب ايتمك - ايكي كشي بر برسي اوستينه باطل دعوى لر دعوى قيلوشمق.

• تَهَاتَرَتِ الشَّهَادَاتُ: كَذَبَ بعضها بعضا.

• التهاثر [مساعد وزنده]: بر برسن تكذيب ايتنه ترغان شهادتلر. مفردى «تهتر» كيله در.

• التهاثف [تفاعل]: كيمستوب كولو شمك.

• التهانم [تفاعل]: بر برسي اوستينه بالغان دعوى دعوا قيلوشمق.

• التهانن [تفاعل]: ياغمور بر يولى بيك قاطى باومق.

• التهانته [مساعد وزنده]: الاباطيل.

• وَقَعُوا فِي التَّهَانَةِ: وَقَعُوا فِي الاباطيل.

• التهاجر [تفاعل]: خلق بر برسندن اوبكه له شوب كيسو - لشمك، آبرولشمق - نوبت ايله قيودن صو چغارشمق.

• تَهَاجَرَ الْقَوْمُ: تَقَاطَعُوا.

• التهاجم [تفاعل]: بر برسي اوستينه هجوم قيلمق، يعنى غافل وقتده الهكدرشمك.

• التهاجي [تفاعل]: بر برسن خورلاب سوگوب شعر نه يتوشمك.

• التهاد [تفاعل]: خلق بر بر آردلى براورنغه كيلوب كيتمك. • تَهَادَ الْقَوْمُ: تَسَاتَلُوا.

• التهادر [تفاعل]: خلق بر بر - سينك قانلرن هدر ومباح قيلو - شمق - آقمق، طاممق.

• التهادم [تفاعل]: بيمرشمك بوزوشمق يعنى برسي اسله گاننى باشقه لرى بيمروب نورمق - بر برسنيك قانلرن هدر قيلوشمق.

• التهادن [تفاعل]: خلق اوز آرا كيلوشمك، صلح قيلوشمق - اشن نوزالمك، توغرى وتوزوك بولغه سالونمق.

• تَهَادَنَ الْأَمْرُ: اسْتَقَامَ.

• التهادى (تفاعل): بر برسینه بولهك (هديه) ببروشمك، بولهكله شمك - بر كشي بالغر بوروگانده آرلى بيرلى آوب بورومك ياكه ايكي كشي آراسنده شول كشيرگه سويالوب طابا - نوب بورومك.

• التهادى [تفاعل]: يوق بيار سوزلر سويله شمك.

• تَهَادَى الْقَوْمُ: اسْتَعْمَلُوا التَّهَادِيَّانَ فِي كَلَامِهِمْ.

• التهارب (تفاعل): برگه له شوب قاچمق.

• التهارت [تفاعل]: شاپرونمق لاف اورمق.

• التهارج [تفاعل]: بر برسینه بهيله نوشمك، ازغشمق - التناجح والتسافد.

• التهارش [تفاعل]: اتلر بر برسینه سيكرشوب بهيله نوشمك، بر برسن طالامق، چينه شمك.

• التهارط [تفاعل]: تيرگه شمك، سوگوشمك.

• تَهَارَطَ الرَّجُلَانِ : شَتَامًا.

• التَّهَارِقُ [تفاعل] : خلق بر برسی اوستینه صو توگشمک.

• التَّهَارُمُ [تفاعل] : قار نایماغان کشی قار تلی کور ساتمک.

• التَّهَارُؤُ [تفاعل] : کیمستوب کولمک، مصقل لامق.

• التَّهَاتُلُ [تفاعل] : بر بر آردلی کیلمک.

• تَهَاتَلُ الْقَوْمُ عَلَى فُلَانٍ : تَتَابَعُوا.

• التَّهَافُتُ [تفاعل] : خلق طغزلا- شوب صو بانینه جیولشمق -

کوبه له کلر برسی آرتدن برسی اوط بانینه کیلوب توشمک -

بر برسینه ایاروب کیلمک - بر نرسه اوستینه خلق هر یاقدن

کیلوب توشمک یابرمق - توشم - یاکه باشقه بر نرسه کیسهک

کیسهک بولوب قیولوب توشمک - خلقغه وباء کبی آفت ایرشوب

اولوب بقلشمق - کیم طوزوب کیسهکله نوب توشمک.

• التَّهَالِكُ (تفاعل) : خلق بر نرسه که یوزن توشمک، یابرمق

- آری بیرلی چایقالوب یور - و مک - بر آدم بر نرسه که بیک

قومسوز لانوب یابشمق (یعنی اوزن اوزی هلاک ایتهدر جده

حربص بولمق) - بر اشته آشغوب آشغوب اجتهاد قیلمق.

• تَهَامَةٌ [کتابقوزنده غیر] : مکة مکرمه نک بر اسمی - حجاز ننگ جنوبندن یمن که قدر صور لغان

بحر احمر بوینداغی بیر لر و دینگر که تابا سوزه کله ننگان

اورنلر. (شونک ایچون «غور» دیبده ته ته لری) بعضلر مکهدن

اوک تهامه باشلانا دیلر. «تهامة» که نسبت تاه ننگ کسره سی ایله

مذکرلرده «تهامی» و مؤنثده «تهامة» کیلدر. جمع لری «تهامیون»

و «تهامیات» کیلور. یاکه تاء ننگ فتحه سی ایله (خلاف قیاس

اولاراق یمن که نسبتده «یمان» کیلگان کبی) مذکرده «تهام»

و مؤنثده تاه ننگ فتحه سی وباء شده سز «تهامیه» کیلدر. جمع لری

«تهامون» و «تهامیات» کیلور. • التَّهَامِسُ [تفاعل] : خلق بر

برسینه قولاغنه چیش بش ایدوب یاشرون سویله شمک.

• التَّهَامِشُ (تفاعل) : بر بیررگه بیک کوب خلق جیولشوب

قرمصقلر اوبالرینه کروب چغوب بوطالغان کبی بوطالشمق.

• التَّهَانِفُ [تفاعل] : بر آدم بر آدمدن مصقل لاب کولمک -

بئالا یغملارغه آنوقلانونب چرابن صتمق - خانون قر ایله

اویتامق - تعجب ایتمک. • التَّهَاوِشُ [تفاعل] : خلق بر

برسینه آراسوب بوطالشمق - بر بیررگه جیولشمق.

• تَهَاوِشُ الْقَوْمِ : اجتماعوا واختلطوا. • التَّهَاوِشُ [مساجد وزنده] :

تورلی جولغان حرام ماللر. (بو کلمه اصلده «تھاویش»

بولغان مفردی «تھاوش» کیلدر.) • التَّهَاوِيلُ [جمع] : نصاری، قزل،

یاسل توسلردن عبارت تورلی توس - بیزهک وچه چه کلی او -

زور لر - ایس کیتهر گچ چیه ر - لکلر.

• تَهَاوِيلُ الرَّبِيعِ : یازغی مانور اولهن وچه چه کلر. (بو لفظ ننگ

مفردی یوق، یاکه بولسه «تھاوال» بولورغه کیرهک دیگانلر.)

• التَّهَاوُنُ (تفاعل) : بر آدم بر آدمنی خور و توبان کورمک

- بر نرسه یاکه براشنی کچکنه که و جیقل که صانامق.

• تَهَاوُنَ فُلَانٍ بِفُلَانٍ : استحققه واستهزابه.

• التَّهَاوِي [تفاعل] : خلق بر بر آردلی چقورغه یقلوب توشمک - قاطی یورومک.

• التَّهَائِيُّ [تفاعل] : اوبوشمق، کیلوشمک.

• التَّهَائِيْتُ [تفاعل] : خلق طاللا- شوب صوغشور ایچون بر برسی ایله بوطالمق.

• التَّهَائِيحُ [تفاعل] : خلق صو- غشوب بر برسی اوستینه سیکر - شمک.

• تَهَائِيحُ الْقَوْمِ : نَوَّأَبُوا لِلْقَالِ.

• التَّهَائِيطُ [تفاعل] : خلق جیولشوب اوز آرا کیلوشمک، صلح ایتمک.

• التَّهْيِبُ [تفاعل] : کیم طوزوق ایسکوروب بتمک - بر تقالانوب سه له له نمک.

• التَّهْيِيحُ [تفاعل] : ششمک - قال - بارمق - ارولمک.

• تَهْبِيحٌ جِلْدُهُ: تَوْرَمٌ.

• التَّهْيِدُ [تَفْعِيلٌ]: أَبُو جَهْلٍ قَارِ بُوْزِي جِيُوْب يَارُوْب بِشْرَمِكْ.

• التَّهْبِرُسُ [تَفْعِيلٌ]: تَبْخَرُ اَيْلَه يُوْرُوْمِكْ.

• تَهْبِرُسٌ فِي مَشِيئِهِ: تَبْخَرُ.

• التَّهْبِرْمُ [تَفْعِيلٌ]: كُوْب اَشْمَقْ - كُوْب اِچْمِكْ - كُوْب سُوَيْلَه شَمِكْ.

• التَّهْبِشُ [تَفْعِيلٌ]: جِيْمَقْ، جَمْعُ اَيْتَمِكْ - خَلْقٌ بَرِيْرِكْهُ جِيُوْاَشْمَقْ - بَرِكْشِي بِالْاِجَاعِاسِي وَطُوْر مَوْشِي اِيْجُوْن كَسْبِ اَيْتَمِكْ.

• التَّهْبِطُ [تَفْعِيلٌ]: طَاوْدُن تَوْشُوْب كَيْلَمِكْ - تَوْهُ اَوْسْتِيْنَه يُوْك بُوْ - كَلَمَلَه نَمِكْ.

• التَّهْبِطُ [نَاءٌ هَاءٌ بَاءٌ كَسْرُهُ وَبَاءٌ سَدَّةٌ اَيْلَه]: زَعْمَلَرِنِيْجَه اَنَا اَمُوْتُ، اَنَا اَمُوْتُ دِيْب قِيْجَقْرُوْب بُوْطَاْفَلَرِغَه اَصْلُوْب اَصْلُوْب اُوْجَا تَرِغَان بَر نُوْع قُوْش.

• التَّهْبِلُ [تَفْعِيلٌ]: بَر اَدَم بِالْاِجَاعِاسِي وَطُوْر مَوْشِي اِيْجُوْن كَسْبِ اَيْتَمِكْ.

• التَّهْبِيْبُ [تَفْعِيلٌ]: بَر نَرَسَه اُوْرِنُوْنْدُن قُوْزْغَالُوْب سَلْكَوْنَمِكْ - تَرَهْمِكْ.

• التَّهْبِي [تَفْعِيلٌ]: طُوْزَان تُوْفَرَا - قَلَرِي كِيْتَسُوْن اِيْجُوْن قُوْلَلَرِنِي وَكِيْمَلَرِنِي سَلْكَمِكْ.

• التَّهْبِيَّةُ [تَفْعِلَةٌ]: اَنْوَقْلَامِقْ - اَشْلَهْمِكْ.

• التَّهْبِيْبُ [تَفْعِيلٌ]: كِيْمَنِي طُوْ - زِدْرُوْب بَرْتَقَالَابْ سَهْلَهْمَه لَه نَدْرَمِكْ.

• التَّهْبِيْحُ [تَفْعِيلٌ]: شَشْدْرَمِكْ، قَابَار طَمِقْ.

• التَّهْبِيْشُ [تَفْعِيلٌ]: مَال جِيْمَقْ.

• هَيْشٌ فُلَانٌ الْمَالَ: جَمْعُهُ.

• التَّهْبِيْطُ [تَفْعِيلٌ]: تَوْهُ اَوْسْتِيْنَه يُوْكَلَرِنِي اُوْرِنَاَشْدْرَمِقْ - يُوْ - كَلَمَلَه نَمِكْ.

• التَّهْبِيْلُ [تَفْعِيلٌ]: بَر اَدَم سِيْمُوْ - رُوْب جُوْاْنَايُوْب اَيْتَلَرِي بَر بَر اَوْسْتَلِي اِيُوْلَمِكْ - بَر اَدَم بَر اَدَمِكْ «هَيْلَتِكْ اَمِكْ» دِيْمِكْ - بَر اَدَم طُوْر مَوْشِي اِيْجُوْن كَسْبِ اَيْتَمِكْ.

• التَّهْتُوْ [تَفْعِيلٌ]: كِيْم طُوْزُوْب اُوْزْگَالَه نَمِكْ.

• نَهْتَا التَّوْبُ: بَلِي وَنَقَطَع.

• التَّهْتَرُ [تَفْعِيلٌ]: اِحْمَقْ، تِيْنَتَاك بُوْلَمِقْ.

• التَّهْتَارُ [فَتْحُهُ] وَالتَّهْتَرُ: تِيْنَتَاكَلِكْ، نَادَانَلِقْ، اِحْمَلِقْ.

• التَّهْتَرُ [جَوْهَرٌ وَزَنْدَه] ج تَهْتَارُ: نِيَالْغَانْغَه چِيْغَار لَغَانْ شَهَادَتِ.

• التَّهْتِكُ [تَفْعِيلٌ]: پَهْرَدَه بَر نَمِقْ، اَچْمَلِقْ - بَر اَدَم نِكْ عِيْلَرِي اَچْلُوْب اُوْيَانْغَه قَالَمِقْ، بُوْزِي قَزَارَمِقْ - بَر كَشِي اُوْبَات پَهْرَدَه سَن طَاَشْلَابْ هِيْجْ كَمْدَن اُوْ - يِيَالْمِيْجَه اُوْزَن اُوْزِي يِيَامَان يُوْلْغَه صَالَمِقْ.

• التَّهْتَمُ [تَفْعِيلٌ]: صَنْمَقْ - اُوْاَلْمَقْ، نَهْتَمْتُ اَسْنَانَه: تَكْسَرَتْ.

• التَّهْتَانُ [فَتْحُهُ ضٌ]: يِيَاغُوْر بَر بُوْلِي يِيَك قَاطِي يِيَاوَمِقْ يِيَاكَه يِيَاوُوْب يِيَاوُوْب تُوْرَمِقْ يِعْنِي كِيْلُوْب كِيْلُوْب يِيَاوَمِقْ - ضَعِيْف لَه نَمِكْ.

• التَّهْتَانُ [فَتْحُهُ سَمٌ]: يِيَاغُوْر.

• التَّهْتَهَةُ [دَحْرَجَةٌ كَبِيٌ]: بَر كَشِي بُوْزُوْق وَبُوْش اَسْلَرْدَه تَكَرَار بُوْلُوْنَمِقْ.

• تَهْتَهَةُ الرَّجُلِ: تَرَدَدِي الْبَاطِلِ.

• تَهْتَهَةُ فُلَانٍ [مَجْهُولًا]: رُدَدِي فِي الْبَاطِلِ.

• التَّهْتَهَةُ [سَمٌ]: بَعْضُ حُرْفَلَرِنِي تَهْ تِيْتَكَاْنْدَه تَلْنَكْ بَهْ يِيْلَه نُوْب جُوْاْ - لُوْب قَالُوْی صَا قَاوَلِقْ، يِيْلَه كَلْمِكْ.

• التَّهْتِيْفُ [تَفْعِيلٌ]: كُوْگَار چِن گُوْر لَه نَمِكْ.

• التَّهْتِيْكُ [تَفْعِيلٌ]: پَهْرَدَه بَر تَمِقْ - پَهْرَدَه نِي اَچْمَقْ، يَرْتُوْب بَهْرَمِكْ.

• التَّهْتِيْمُ [تَفْعِيلٌ]: بَر اَدَم بَر اَدَمْنِي قِنَابْ يِيْرَتَمِكْ، وَاطْمَقْ، ضَعِيْف لَه نَمِكْ.

• التَّهْتِجُوْ [تَفْعِيلٌ]: التَّهْجِيْ. (ذَكَر اِيْدَلُوْر)

• التَّهْتِجْدُ [تَفْعِيلٌ]: كِيْج بُوْقُوْلَامِقْ كِيْج اُوْبَاغْ تُوْرَمِقْ (ضَدٌّ) - كِيْج نَمَازَلَرِي اُوْقُوْر اِيْجُوْن بُوْقُوْدُن تُوْرَمِقْ.

• التَّهْتِجْدُ [سَمٌ]: بُوْقُوْدُن تُوْرُوْب تُوْنَلَه اُوْقُوْلَا تَرِغَان كِيْجِكِي (تُوْنُگِي) نَمَاز.

• التَّهْتِجْرُ [تَفْعِيلٌ]: بَر اَدَم مَهَاچِر لُرْگَه اُوْخَشَامِقْ - قَزُو تُوْش وَقَنْدَه بُوْل بُوْرُوْمِكْ.

• التَّهْتِجْسِي [تَفْعِيلٌ]: اِيْكَمَكْنَكْ قَامَرِي اَچُوْب يِيْتَمَاْمِكْ، اَچُوِي كِيْلُوْشْمَهْمِكْ.

• التَّهْتِجَاعُ [فَتْحُهُ مٌ]: كِيْج بُوْقُوْسِي بُوْقُوْلَامِقْ.

• هَجَعَ الرَّجُلُ هُجُوعًا وَتَهَجَاعًا: نَامَ كَيْلًا.

• التَّهَجُّعُ [فتحه. سم]: قَابُو وَتَنَدَهُ بَوْلَسَدَهُ جِيخْلَجَه بوقو. طَرِيقٌ تَهْجَعُ: طَرِيقٌ وَّاسِعٌ.

• التَّهْجُمُ [تفعل]: هُجُومٌ ابْتِهْرَكُهُ كَوِجَانِمَك.

• التَّهْجُوحُ [تفعل]: تَوَهَّنُكَ بِالآ تُوغْدِرُو وَتِي يَافْتَلَاشْتَقِي.

• التَّهْجِي (تفعل): حَرْفَلَرِنِي آيِرُومُ آيِرُومُ اسْمَلَرِي آيِلَه تَهْتُوبُ چِقْمُق. (برام برام حر- فلرني او قومق)

• التَّهْجِيَّةُ [تفعلة]: بَرَامُ بَرَامُ حَرْفَلَرِنِي اَوْقُومُق، اسْمَلَرِن صَانَامُق - بَر سوزنك برام برام حَرْفَلَرِن تَهْتِمَك - مَعْلَمُ بِالآغَه حَرْفَلَرِنِي بَرَامُ بَرَامُ اسْمَلَرِي آيِلَه تَهْتِدْرُوبُ اَوْگَرَاتِمَك - كِتَابُ اَوْقُورَغَه اَوْگَرَاتِمَك.

• هَجَى الْمَعْلَمُ الصَّبِيَّ الْقُرْآنَ: عَلِمَهُ آيَا.

• التَّهْجِيحُ [تفعل]: كُوزَلَرِ تَوِيكَه بَاطْمُق - اَوْطِي قَرْدَرُوبُ بِالْقُوْنَلَانْدَرُوبُ نَاوَشُ آيِلَه چَاطَرِ چُوَطَرِ بَانَا تَرِغَانُ قِيْلْمُق.

• التَّهْجِيْدُ [تفعل]: بُوْقُوْدِنُ اُوْبَانِمُق - بَرِ آدَمِنِي بُوْقُوْدِنُ اُوْبَانِمُق - بُوْقُوْلَاتِمُق (ضد) - كِيچِكِي (توئگي) نِمَازُ اَوْقُومُق - تَوَه مَوِيوُنُونُ يِيْرَكَه صُوزُوبُ يَانِمُق.

• التَّهْجِيْرُ [تفعل]: قَرُو تُوَشُ وَتَنَدَهُ بُولُورُومَك - كُونُ بِيكُ قَاطِي قَرُو بُولْمُق - بَرِ آدَمُ بَرِ اشْكَه (ايرته بولسهده كيچ

بولسهده توش وقتنده بولسهده كيرهك قايو وقتنده بولسون) توشلي وقتندن آلدارق بارمق ايرته بارمق، آشوقمق.

• هَجَرَ فَلَانٌ إِلَى الْفَجْرِ: ايرته نِمَازِنَه فِلَانُ آدَمُ ايرته رَهك، لِدَارِقُ بَارِدِي.

• هَجَرَ الْقَوْمُ: سَارُوا فِي الْهَاجِرَةِ. هَجَرَ إِلَى الْجَمْعَةِ: بَكَرَ.

• التَّهْجِيْعُ [تفعل]: بُوْقُوْلَامُق. هَجَعَ الْقَوْمُ: نَامُوا.

• التَّهْجِيْلُ [تفعل]: بَرِ آدَمُ بَرِ آدَمِنِكُ بُوْزِنُ بَرْتِمُق، عَرَضَه تُوْقُونِمُق - سَوَكْمَك - تِيْرَكُو وَسُوْگُو ايشوتندرمك.

• التَّهْجِيْمُ (تفعل): هُجُومٌ قِيْلْدَرِمُق.

• التَّهْجِيْنُ [تفعل]: بَرِ آدَمُ بَرِ آدَمِنِكُ اشْنُ يَارَاتِمَامُق، نَاجَارُ دِيْبُ خُورَلَامُق - «هَجِيْن» بِأَصَا.

• هَجِنَ فَلَانٌ أَمْرًا فَلَانٌ: قَبِيحَةٌ وَعَابَةٌ. (يعني يهس وئشه كي ياكه آناسي عرب آناسي عجم ياكه آناسي شرافتلي آناسي شرافتسز حالده نابمق.)

• هَجِنَ فَلَانٌ أَمْرًا فَلَانٌ: قَبِيحَةٌ وَعَابَةٌ.

• التَّهْدِيَّةُ [تفعلة]: سَلَكْنُوبُ تِيْرَانُوبُ تَرِغَانُ نَرَسَهَنِي تُو - قَتَانِمُق - بِالْأَسْنِكُ آرْقَاسِنْدِنُ قَاغُوبُ بُوْقُوْلَاتِمُق.

• التَّهْدِبُ [تفعل]: آعَاجُ بُوْطَاقَلَرِي صَالُونُوبُ تُوْشْمَك - بُولُوْطَلَرِ اِبْتَاكَلَه نِمَكُ جِيْجَلَرِي يِيْرَكَه صُوزُوبُ صُوزُوبُ تُوْشْكَانُ بُولْمُق - صَاجَاقَلَانِمُق.

• التَّهْدِيْحُ [تفعل]: قُورُوقُوْ يَاكَه طُوْخُوْ يَاكَه قَارْتِيْلُقُ سِيْلِي تَرِيْگَانُ قَالْتَرَاغَانُ نَاوَشُ چِيْلَه رِمُق - نَاوَشُ تَرُوْبُ اُوْرْگَالَه نِمَك. كِيْسَه كَلَه نِمَك - لَطْفُ اِظْهَارُ قِيْلْمُق - تَوَه اُوْرِيْنِكُ بِالْأَسْنِ سُوْبُوبُ مَوْشَرَهْمَك.

• التَّهْدِيْدُ [تفعل]: قِيْبَارِمُنْ، اُولْتَرِ- وِرْمُنْ، يَابَارِمُنْ، مَالِكْنِي آلُورِمِنُ دِيْگَانُ كَبِي سُوْزَلَرِ آيِلَه بَرِ آدَمُ بَرِ آدَمِنِي قُورُوقُتُوبُ قُوِيْمُقُ جَانُومُق.

• تَهْدِيْ فَلَانٌ فَلَانًا: هَدَدَهُ آيِ خَوْفَهُ وَتَوَعَدَهُ بِشَيْءٍ مِنَ الْعُقُوبَةِ.

• التَّهْدَارُ [فتحه. ض]: كُوْگَا - رِيْجِنُ گُورَلَهْمَك.

• التَّهْدِكُ [تفاعل]: بَرِ آدَمُ بَرِ آدَمِكَه بِيكُ قَاطِي آچُولَانُوبُ آچُوْ آيِلَه، كُوْكُلُ قَالْدَرُورَلِقُ قَاطِي سُوْزَلَرِ تَهْتِمَك - اِحْمُق - لَانِمُق.

• تَهْدِكُ فَلَانٌ: تَحْمُق.

• التَّهْدِيْكُرُ [تفعل]: بَرِ كَشِي بِيكُ كُوبُ سُوْتُ آچُوبُ قَانُوبُ (ايسرگان كبي) بُوْقُوْغَه كِيْتِمَك - بَرِ آدَمُ بَاشْقَه لَرْدِنُ اُوْسْتُونُ بُولُورَغَه كُوْجَانِمَك - تُوْرَلِي سُونَلَرِ بَرِگَه قُوْشُولْمُق، بُوْطَا - لِمُق - خَانُونُ بَلْقَلْدَابُ تُوْرِمُق - نَه گَه رَهْمَك - بَرِ نَرَسَه اُوْسْتِيْه سِيْكُرُوبُ مِمْمَك.

• تَهْدِيْكُرُ الرَّجُلَ عَلَى النَّاسِ: تَسْتَزِي عَلَيْهِمُ.

• تَهْدِيْكُرُ الْحَجَرَ: تَدْحَرُجُ.

• تَهْدِيْكُرُ الْمَرْأَةَ: تَرْجَرِجَتُ. • التَّدَهَّلُ [تفعل]: صَالُونِمُق -

بوش قابچق نوسلى بوشاب
 صالونوب نوشمك - كييم جا -
 بولرى صالونوق - آغاچ بو -
 طاقلىرى وييمشلىر صالونوب
 طورىق.
 • التهدال [فتحه سم]: كوگار چن
 گور لهوى.

• التهدم [تفعل]: كييم ايسكروب
 طوزمق - بر آدم بر آدمگه بيك
 قاطى آچولانوب، قاطى سوزلر
 ايله سوگوب جانوب قورقوب
 قويمق - ابو وباشقه بناغلىر آز
 آز ايشولوب طاشلىرى و آغا -
 چلرى آز آز توشوب تاماغه
 طوزوب ييمرلوب بتمك - اش
 طوزمق، چو والىق - آنا تونك
 آيغر توه ابستوى كوچايهك.

• التهدن [تفعل]: بيك احمق
 بولمق.
 • التهدى [تفعل]: توغرى بولغه
 كونولمك، هدايت تابمق - بر
 آدم بر آدمك توغرى يولنى
 كورساتوى بويجه توغرى بولغه
 كرمك.

• التهدية [تفعلة]: طارانمق
 طوزدرمق - بولهك (هديه)
 بيمك - باش كيلونى برنجى
 دفعه كياو ياتنه كرمك (كياوگه
 نابسروب چقمق).

• الهدى العروس الى بعلها: زفها
 اليه.
 • الهدى فلان الهدية لفلان
 وهدى فلان الهدية الى فلان:
 اتحفه بها.

• الهدى الرجل الشىء: فرقه.
 • التهديب [تفعل]: كييم، شال

وباشقه نرسه لرنك چيلرن
 صاچاقلامق (صاچاق تونمق)
 ياكه طوغوغانده صاچاق
 قالدلىق) - آغاچدن ييش
 بولوقمق، ييمش چيمق.
 • هدب الرجل الثوب: جعل له
 هدابا.

• التهديج [تفعل]: توه سيمو -
 روب اوركاچلىرى هودج كىي
 كونارلمك جووايمق.
 • التهديد [تفعل]: «تهدد» ايله
 بر معنى ده. (ذكر ابدلدى).
 • هدد فلان: تهده.

• التهدير [تفعل]: توه «ششقه»
 سن چغار ميچاغه او كورمك
 (توه بيك قروب او كورگان
 وقتده آغزندن اوبكه گه اوخاشلى
 قابارتوب مخصوص ييزلر
 چغارادر. مونه شول ييزلرنى
 «ششقه» ديهلر.)

• هدير البعير: صوت فى غير
 ششقه.

• التهديم [تفعل]: بيمرمك -
 بوزمق، واطمق، ايشمك - كييم
 يامامق. (گوياياخالق يامامسزلق
 يهمن بترمك.)

• هدم الرجل البناء هدمه: شدد
 للبالغة]

• التهدين [تفعل]: بر آدمنى
 سوزدن، اشدن، يورودن
 توقتاتمق، نيك تونمق - بالانى
 جوواتوب، توقتاتمق - بر آدمك
 درد ياكه آچورون باصدرومق -
 بر آدمنى بر بيرده توقتاتوب
 اشندن كيچكدروب تونمق.
 • التهدؤ [تفعل]: فوطر بوزو -

اوب كيسه كله نمك، اورگاله نوب
 نوشمك.

• تهدات القرحة: فسدت وتقطعت.
 • التهدب [تفعل]: كيسولگان
 آغاچ بوطاق، قايرى وسايرلرندن
 آرولانوب صاف آغاچ قالمق
 ياكه كيسولماگان آغاچ قو -

روغان ياكه يه مسز بولغان
 بوطاقلرندن آرولانوب ماتو -
 رلانوب قالمق - بر نرسه
 اوزينه قوشولغان ايچنى
 نرسه لرن آيرلوب آرولانوب
 آلونمق - بر سوز ياخاندن
 نكشروب قارارغاندن صوك
 كيلوشسزلىرى بتولوب ياخلىشلىرى
 توزاتولگان بولمق - بر آدم
 علم وادب اوگرانوب ناچار
 خلقلرندن آرولانغان ياخلانغان
 بولمق. (بوندابن كشى گه «مهذب»
 ديلر.)

• هدب الرجل: كان مهذباً.

• التهدخ [تفعل]: تبختر ايله
 بورومك.

• تهذخرت المرأة: تبخترت.

• التهدكر [تفعل]: نيك شادلانمق،
 قووانمق - آرلى ييرلى چاقالب
 بورومك.

• تهذكر فلان: سر وانهج.

• التهديب [تفعل]: آغاچ ويا -
 شقه نرسه نى آرتق پورظقلرندن
 آورولاب ماتورلامق - بر آدم
 آشعوب بورومك - سوز
 وشعرنى كيلوشسزلىرندن آر -
 ولاب ياخلىشلىر توزاتوب
 قويمق - بر آدم بر آدمگه علم
 وادب اوگرانوب يامان خلقلرن
 توزاتمك ماتورلامق، چيهرله مك.

• التهرؤ [تفعل]: ايت تىلگانچه
 پشمك - صالحون تيبوب حيوانلر
 ضررلانمق.

- تَهْرًا لِلْحَمِّ: طَبِيخٌ حَتَّى تَفْسَخَ.
- التَّهْرَةُ [تفعلة]: حيوانلرغه صالحون هواء تيوب اولترمك ياكه خسته لاتمق - قازانده ايت تلگانچه پشرمك.
- التَّهْرُسُ [تفعل]: بولو طلر آچلمق، آياز لانمق.
- التَّهْرُشْفُ [تفعلة]: آز آزغنه اچمك.
- التَّهْرُعُ [تفعل]: آشوقمق - صوغشده سونگولر کوتارلوب توغر يلاب كيلنرمك.
- تَهْرَعُ الرَّجُلُ: عَجِلَ.
- التَّهْرُمُ [تفعل]: بر آدم بيك قار تايوب ضعيف له نمك.
- التَّهْرُهُرُ [تفعلة]: چيللر ازغرمق، صرغرمق.
- التَّهْرُورُ [تفعلة]: بر آدم ياكه حيوان آچلق ايله اولمك.
- تَهْرُورُ فُلَانٍ مِنَ الْجُوعِ: هَلَكَ.
- التَّهْرِيُّ [تفعل]: طاياق ايله صوقمق.
- التَّهْرِيَّةُ [تفعلة]: كيمني صا. ري غه بويامق - بر آدم هَرَوِي كييم كييمك.
- هَرِي فُلَانٌ ثَوْبُهُ: جَعَلَهُ أَصْفَرَ.
- التَّهْرِيْبُ [تفعلة]: فاجورمق.
- التَّهْرِيْتُ [تفعلة]: آغزني طولترمق.
- التَّهْرِيْحُ [تفعلة]: توهني توش وقتنده قزو هواءده بورونوب حالدن طايدرمق - برار نرسهني يارالارغه نلگان برتقچ اوستينه قچقرمق - بر كشي شراب اچوب باشينه كييمك - اويون كولكو سوزلر سوبله شمك.
- التَّهْرِيْدُ [تفعلة]: قازانده ايتني آرتق نونوب تلگانچه پشرمك - صاري غه بوبالغان كييم كييمك.
- التَّهْرِيْشُ [تفعلة]: خلق آراسن بوزوشدرمق - اتلرني بر بر سينه اوسلهب صوغشدرمق، چينه شدرمك.
- التَّهْرِيْصُ [تفعلة]: بر آدنك تهنينه قزو هواء ايله بتچلر چغوب اوط كبي يانمق، قزدرمق، قچندر مق. (بو بتچلرني «حصف» ديلر. قزچه قيلندن بولادر. مدينه ومك گه بارغان آدملرنك كوبرا كي «رُطْبُ» وقلرنده بوني باشلرندن اوزدرالر.)
- التَّهْرِيْضُ [تفعلة]: تهر بص معنى سنده.
- التَّهْرِيْعُ [تفعلة]: سونگولرني کوتاروب دشمانغه توغر يلاب صوغشقه كرمك - تيز له تمك، آشوقدرمق.
- التَّهْرِيْفُ [تفعلة]: خلق نمازغه آشعوب بارمق - خرما آغاچلري بيمشلرن تيز بيمر، آشوقدرمق.
- التَّهْرِيْقُ [تفعلة]: صونوكمك، صو قيو موق.
- هَرِقَ عَلَى جَمْرِكَ: اوطلى كو. مرلرك اوستينه صو توك معنى سنده. لسكن بو سوزني آچولانغان كشي گه نه يتلر «آچووشني باصدر» ديمك بولادر.
- هَرِقَ الرَّجُلُ الْمَاءَ: صَبَهُ.
- التَّهْرِيْمُ [تفعلة]: الوغلامق - زمان بر آدمني بيك قار تايوب
- ضعيف له ندرمك - بر سوز وخرني زور اتمق - ايتني واق واق كيسه كلر گه طورامق.
- التَّهْرُو [تفعل]: بر آدم بر آدمدن كي مستوب مصقل لاپ كولمك - استهزاء ايندوب سو-يله شمك.
- تَهْرًا فُلَانٌ فُلَانًا: اسْتَهْزَأَهُ.
- التَّهْرُجُ [تفعل]: كوك كو كرامك - آطقان وقتنده جايه ياخغرامق - جرلاوچي ماتور موخلي تاوش ايله جرلامق - تاوشلر بربر آردلي اياروب كيلمك.
- التَّهْرُزُ [تفعل]: ترمك - قا-لترامق - سلكونمك.
- تَهْرَزُ الشَّيْءَ: تَحْرَكَ.
- التَّهْرُعُ [تفعل]: بر آدم بر آدمگه آچولانوب چرابن صتمق، قارايوز كورساتمك - تيز له تمك، آشوقمق - آرلى يرلى چابقالوب آوا تيله بورومك - سلكنوب بورومك.
- تَهْرَعُ فُلَانٌ فُلَانًا: تَعَبَسَ وَتَنَكَّرَ لَهُ.
- التَّهْرُمُ (تفعل): كوك كو-كرامك - اوق آطقان وقتنده جايه ياخغرامق - طاياق وباشقه نرسه بهرلوب شالطرامق - بولو طلر شابر داتوب ياغور ياغدرمق - صو صاوتى قر به كيوب قاطوب شالطراب قالمق - ايو وباشقه بناءلر شاولاب ايشلوب بيمرلوب توشمك.
- التَّهْرُهُرُ [تفعلة]: بر نرسه دن كوكل خوشلانوب شادلانوب

- تَرَمَكْ - بر نرسه تیره نمك،
حرکت له نمك.
- التَّهْزِيحُ [تفعیل]: ناوشنی بر
بر آردلی چغارق - جرلاوچی
ماتور موغلی ناوش چغاروب
جرلامق - یا کفر اتمق.
- التَّهْزِيضُ [تفعیل]: سلکو تمك
تیره تمك - قاتر اتمق.
- التَّهْزِيغُ [تفعیل]: صندرمق،
واطمق.
- التَّهْزِيلُ [تفعیل]: آرقلاندر مق،
التَّهْزِيمُ (تفعیل): دشمانی
جیگمك.
- هَزَمُ الْعَدُوِّ: هَرَمَهُمْ.
- التَّهْسُوسُ [تفعیل]: آلتون،
کموش، تیمور کبی نه بیر لر
چلدر دامق.
- التَّهْشُمُ [تفعیل]: آغاچ و باشقه
نرسه کیوب اووالمق - صنعا-
لانمق - واطمق - توهرلر ضعیف-
له نمك - بر آدم بر نرسه نی
صندرمق، واطمق - بر نرسه نی
جیل اوچوروب صندره غلامق
ییمرمك - بر آدم بر آدمی الو-
غلامق، تعظیم ایتمك - صیلامق،
حرمت ایتمك - رضا ایتمك -
بر آدم بر آدمك كوخلن تا-
بوب بولهك وهديه لرن آلورغه
تله مك - بر آدم بر آدمی آیامق،
قرغانمق - بر بیرگه بیك او-
زاق یاغ مور یاولما و سبیلی قوراق
بولمق (یاغ مور یاو غاچ بیرنك
نهشمی بتدی دیلر.) - بتون
اوچ ایله توتوب توه سوتی
صاومق.
- التَّهْشِيشُ [تفعیل]: شادلاندر مق،
قوواندر مق - ضعیف له ندر مک.
- التَّهْشِيلُ [تفعیل]: توه آرزغه
سوت ایندر مک.
- التَّهْشِيمُ [تفعیل]: بر آدم بر
آدمی الوعلامق. تعظیم ایتمك
- توه نمك سوتن صاومق - بر
نرسه نی واطمق صندره غلامق
یا که قروغان کیبکان نرسه نی
اون کبی باصامق.
- التَّهْصُرُ [تفعیل]: آغاچ بوطلا-
قلری صالونوب توشمك.
- التَّهْصِيصُ (تفعیل): کوزلرنی
یالط یولط ایندروب تورمق -
یالتر اتمق.
- التَّهْضُمُ [تفعیل]: طالب کوچله،
آلمق، غضب قیلمق - ظلم
قیلمق - بر آدم دشمانی جیگمك
- خور ذلیل قیلمق - بر آدم بر
آدمگه باش ایتمك، انقیاد ایتمك
- بر آدم بر آدمك ظلم و جبرن
کوناروب بوتوب قالمق (گویا
آخار رضا بولمق) - بر نرسه
جه نچلمك.
- التَّهْضِيحُ [تفعیل]: حیوانلرنی
ناچار قارامق، کتوچی ناچار
کوتمك.
- التَّهْضِيضُ [تفعیل]: آباق ایله
بیرگه تیمك، بیك قاطی تیمك.
- التَّهْضِيمُ [تفعیل]: نچکار تمك.
- التَّهْطَرُ [تفعیل]: قیو ایشلوب
توشمك.
- التَّهْطَرُسُ (تفعیل): بوروگانده
چایقالبوب تبختر ایله بورومك.
- التَّهْطَلُ (تفعیل): یاغ مور بیك
ایری طامچی لی بولوب طارا-
لوب شابر داب یاومق.
- التَّهْطَالُ (فتحه ض): تهطل
معنی سنده.
- التَّهْطَلُوُ (تفعیل): آورودن
تولمك.
- تَهْطَلًا فَلَانٌ: بری مِنَ الْمَرَضِ.
- التَّهْطَلِسُ (تفعیل): آورو آدم
آورودن آینومق - اوغری
(قاراق) بر نرسه نی اوغور لار
ایچون مکر و حیله قیلمق
- تَهْطَلِسُ الْمَرِيضُ: أَفَاقٌ مِنْ عِنْتِهِ.
- التَّهْفُكُ [تفعیل]: آواتیله بورومك
- تیره مک.
- تَهْفُكٌ: اضطرب.
- التَّهْفُفُ [تفعیل]: یومشاق
اوزون توغری بوطاق کبی
بولمق.
- التَّهْفَعُ [تفعیل]: زورلانمق
کبر له نمك - بر آدم شه کبی
اشن اشله مک - خلق جمعی صو
یاینه جیولشمق - تیرس نه یله-
ندر لمك. (صوخی مجهولاً کیله.)
- تَهْفَعُ الرَّجُلُ: جاءَ بِأَمْرٍ قَبِيحٍ.
- التَّهْفَلُ [تفعیل]: بیك آغر بو-
رومك.
- التَّهْفَمُ [تفعیل]: جیگمك - غالب
وقاهر بولمق - بر بر آردلی
زور زور قابوب آشامق.
- التَّهْكُرُ [تفعیل]: حیران بولمق
- عجب له نمك.
- التَّهْكُكُ [تفعیل]: حیوانك
جیلونی طولوب قصقه غنه آدوملاب
آقرنغه بورومك - اضطرابقه
توشمك.
- تَهْكُكُ الرَّجُلُ: اضطرب.
- التَّهْكُمُ [تفعیل]: اوکونمك،
قایغورمق - بر آدم بر آدمگه
بیك قاطی آچولانمق - بنه
ییمرمك - قیو ایشلوب توشمك
- بر آدم بر آدمی کیمستوب
مصللاب کولمك - استهزاء

قیلمق - بر آدم بر آدمی آرشدن
 بیتوب سونگو ایله صانچمق -
 تبختر ایله بورومک - بر آدم
 اوزینک درجه سندن اوزونوب
 کیتمک - بر آدم هیچ کیمگه
 قرامیچه اوز باشینه بورومک -
 یاغمور ئییر و حیوانلرنی آغز-
 وب کیتدر درجه کوب باومق
 - کویلهب جرلامق - بر آدم
 بر خانوتنی هر وقت صاغمق.
 ۱. التَهَكُن [تفعل]: اوزغان اشکه
 قایغروب اوگونمک.
 ۲. تَهَكُن الرَّجُلُ عَلَى الْأَمْرِ الْفَائِتِ:
 تَهَكُمُ أَي نَحْزَنُ وَتَسْتَدِمُ.
 ۳. التَّهَكُّدُ [تفعل]: بر آدمه
 بولغان آلاچاغن قاطیلق ایله
 صورامق.
 ۴. التَّهَكُّيلُ [تفعل]: بورغالانوب
 مانور رهوشده بورومک.
 ۵. التَّهَكُّيمُ [تفعل]: بر آدمگه
 کوی ایله جراب کویلهب
 کورسامک - جرلامق.
 ۶. التَّهَلُّبُ [تفعل]: چون وتوکلر
 بولقونمق.
 ۷. التَّهَلُّدُ [تفعل]: صرغانمق.
 ۸. التَّهَلُّقُ [تفعل]: تیزلهمک,
 آشوقمق.
 ۹. تَهَلَّقَ الرَّجُلُ أَسْرَعَ.
 ۱۰. التَّهَلُّكُ [تفعل]: آبدراپ نی
 قیلورغه بلماینچه بوروگان کبی
 بوش صحرا لرده بورومک -
 بو کیمله نوب، بورغالانوب
 بورومک.
 ۱۱. التَّهَلُّكَةُ [تاء فتحه، هاء سکون،
 لام حرکات ثلاث ایله] ۱. وَالتَّهَلُّوْکُ
 [ضمه] وَالهَلَّاکُ [مصا. ضم ح]:

اولمک، وفات بولمق - بر نرسه
 بتولهای بتمک، بوقلقه چقمق -
 یجرلمک، بوزولمق - چرمک،
 طوزمق - بر آدمنک نهیته ترغان
 سوزی یا که کیترورگه اویلاغان
 لیلی بوغالمق یعنی سوزینک چن
 سوز و دلیلی ننگ چن دلیل تو-
 گل لنگی آچلمق شونک ایچون
 سویلی و کیتره آلامق - بر
 آدم بر نرسه که بوزن توشمک،
 ییک حریص بولمق - بتو نیم
 لغنده متعدی بولوب هلاک
 ایتمک معنی سنده کبله در.
 (کوبراک وقتده بو لفظنی
 بوغازلانما یچه اوله کسه بولوب
 اولگان حیوانلرده و اچوب
 ایزروب اولگان یا که اوزن
 اوزی اولترگان کبی آدم
 اوله کسه لرنده بوروتلر.
 «هَلَّكَ فُلَانٌ» دیسه لر، نه شه کی
 اولوم ایله اولدی، اوله کسه
 بولوب کیتدی معنی سی آخلا
 شولادر. شونک ایچون یاخشی
 اولوم ایله اولگان کشیلرده
 خصوصا پیغمبرلرده بو لفظنی
 استعمال ایندولمیدر.)
 ۱. هَلَّكَ الرَّجُلُ هَلَاكًا وَتَهَلُّكَةً:
 مَاتَ.
 ۲. هَلَّكَ الشَّيْءُ فِي يَدِ فُلَانٍ:
 فُلَانٌ كَشَى قَوْلِنْدَه وَقْتِدَه یعنی
 آنک هلاک ایتونندن باشقه
 هلاک بولدی.
 ۳. هَلَّكَ الشَّيْءُ عَلَى يَدِ فُلَانٍ: فُلَانٌ
 كَشَى قَوْلِنْدَن هَلَاكٌ بَوْلَدَى
 یعنی آنک هلاک ایتوی بوینچه
 هلاک بولدی.
 ۴. التَّهَلُّكَةُ [فتحه، مثلث اللام، سم]:

عاقبتده هلاکت کیله ترغان هر
 بر اش وهر بر حال و کیفیت.
 ۱. التَّهَلُّوْکُ [ضمه]: الهَلَّاکُ.
 ۲. وَادَى تَهَلِّكًا: الباطل. [تاء وهاء
 ضمه، لام شده ایله، غیر.]
 ۳. وَقَعَ فِي وَادِي تَهَلِّكًا: فِي الْبَاطِلِ.
 ۴. التَّهَلُّلُ [تفعل]: باشن باشاب
 بولوط یالترامق - بر آدم ساد
 لانوب یوزی آچلمق، یوزی
 یاقترمق - کوزدن باش آتمق.
 ۵. تَهَلَّلَ فُلَانٌ: تَلَا لَا وَجْهَهُ مِنْ
 السَّرْوَرِ.
 ۶. تَهَلَّلْتُمْ دَهْوَعَةً: سَأَلْتُمْ.
 ۷. تَهَلَّلَ [جوهر وزننده، غیر]:
 الباطل.
 ۸. ذَهَبَ دَمُهُ فِي تَهَلَّلٍ: فِي الْبَاطِلِ.
 ۹. التَّهَلُّلُ [تفعل]: کیم ايسکوروب
 نچکارمک و سیدرمک.
 ۱۰. التَّهَلَّى [تفعل]: آشغوب بور-
 ومک.
 ۱۱. تَهَلَّى الْقَرْسُ: أَسْرَعَ فِي سَيْرِهِ.
 ۱۲. التَّهَلِّيبُ [تفعل]: شاعر اوزینک
 شعرلرنده بر آدمنک عیلمن
 ذکر قیلمق - تل تیدرمک.
 ۱۳. خُورَ لَامِقٌ - جُونُ يُولُوقَمِقُ.
 ۱۴. هَلَبَهُ: نَتَفَّ هَلَبَهُ أَي شَعَرَهُ.
 ۱۵. التَّهَلِّيسُ [تفعل]: آرقلانمق.
 ۱۶. هَلَسَ الرَّجُلُ: هَزَلَ.
 ۱۷. التَّهَلِّيكُ [تفعل]: هلاک ایتمک.
 ۱۸. التَّهَلِّيلُ [تفعل]: «لا اله الا الله»
 دیب تهتمک - بر آدم بورا کسر
 قورفاق بولمق - بر کشی تیغینه
 قارشی توراً آلمیچه آرنقه
 چیگونمک - کاتب یازو یازمق

- بر شدن اشهرگه بافتلاشچاق
 قنه نار تونمق، اشله میچه قالمق.
 *التهم [فتحتا. ح]: ایت و مای
 بوزولمق - بر نرسه بوزولوب
 ایسله نمک، صاصیمق - بر آدم
 بر اشق بولدرا آلمایچه عاجز
 بولوب حیران بولمق - توه لرگه
 اوطلاو کیلوشمامک، آشاغلا.
 نلرن سخدره آلامق - توه لرگه
 قزو هوا توفقوب آرقلانمق.
 *التهم (فتحتا. سم): دینگرگه
 نابا سوزه کله نوب نوشکان
 بیرلر.
 *التهم (کتف. ص): ایسله سنگان
 نرسه - بولدقنر کشی مؤتی
 «تَهْمَة» کیله در.
 *التهمه (فتحتا. سم): صاصی
 شه کی ایس. دینگرگه نابا سوزه -
 کله نوب نوشکان بیر.
 *التهمه (فتحه): البلده - نهامة.
 *أَرْضُ تَهْمَةٍ (تاء فتحه. هاء کسره
 ایله): شَديدة الحر.
 *التهمه (ضمه) والتهمه [تاء
 ضمه، هاء فتحه ایله ج نهم
 وَتَهْمَاتٌ: بر آدم بر آدمی
 یامان اش اشله دی (گناهلی،
 عیلی) دیب اوبلاو - یامان اش
 صلناو، عیب و گناه اسناد ایتو.
 *التهمیم امیر وزنده]: اوستینه
 یالا یابولغان، تهمت ایدلگان
 کشی.
 *التهمی [تفعل]: کیم ایسکروب
 طوزمق، بر تقالانمق.
 *التهمش [تفعل]: حرکت -
 له نمک - خلق بر اش اشله رگه
 تیره نمک، قوزغالامق.

*التهمش [تفعل]: بر نرسه
 باشقه لرغه بهر لوب اشقولوب
 اووالمق یا که آراز آشالوب
 کیتلوب نورمق - قیو جیشمه -
 سندن صو صارقوب چقمق.
 *التهمط [تفعل]: طالب کویچلب
 آلمق، غصب ایتمک - ظلم ایتمک.
 *التهمع [تفعل]: یغلامایچه
 یغلاغان بولوب اوزن اوزی
 کورسانمک - آقمق.
 *تَهْمَعُ الرَّجُلُ: تباکی.
 *التهماع (فتحه. ن م): کوز
 یاشی آقمق.
 *التهمک [تفعل]: بر آدم بر
 اشکه بیک نق یباشوب طرشوب
 اشله مک.
 *التهمم [تفعل]: بر آدم بر
 نرسه ایچون کوشلی قوزغالوب
 کبیره کسنوب دردله نوب ایسته مک،
 شونی اشله و بولدرو قایغو -
 سنده بولمق - بر آدم باشدن
 بت قارامق.
 *التهمم [فتحه]: اللهم. هم.
 بر بر نرسه ایچون پوشونو،
 صاغشلاو، قایغرو.
 *التهمید [تفعل]: اوطنی سوندرمک
 - آچو و قزولقی باصدرمق -
 اولترمک.
 *التهمیق [تفعل]: واقلامق.
 *التهمیم [تفعل]: بیشکده گی
 بالائی «الله الله تهور بو...»
 کبی سوزلر ایله کویله ب
 جوواتوب یوقولانمق - باشدن
 بت قارامق.
 *التهمیم [سم]: آرزغه یاغور.
 *التهمین [تفعل]: آقچهلرنی
 قوشاق یاچکینه قویمق.

*التهن [فتحتا. ح]: یوقولامق.
 *تَهْنُ الرَّجُلُ: نام.
 *التهن [کتف]: النائم.
 *التهنق [تفعل]: قووانمق،
 شادلانمق - آش سگمک (آش
 نه ملی و بدنگه فائده لی بولوب
 یاخشی هضم ایدلمک) - بر آدمک
 بوله ک و هدیه لری کوبایمک.
 *تَهْنَأُ الرَّجُلُ بَكْدًا: فرح به:
 *تَهْنَأُ فُلَانٌ بِالطَّعَامِ: سَاعَ لَهُ
 وُلْدًا.
 *التهنئة [تفعلة] و التهنیء
 [تفعل]: باشنه شادلیق ایرشکان
 آدمک شادلیغینه اورطاقلاشوب
 قوطلامق، مبارک بولسون دیمک.
 - الله تبارک و تعالی بر آدمک
 آشن سخوشلی و فائده لی قیلمق.
 *التهنیس [تفعل]: یاشرون
 رهوشده خبرلر نیکشرمک.
 *التهنف [تفعل]: یغلامق و علی
 قول قیقروب یغلامق.
 *التهنید [تفعل]: بر آدم بر
 اشده کیمجیلک ایتمک - بر آدم
 بر آدمی بیک نه هکی سوکمک
 - بر آدم بابالایچه قیقرمق -
 بر آدم سوگلوب نیک نورمق -
 قلیچ قایرامق. اونکور له مک -
 اشدن آرتقه چیگونمک، نار تونمق
 - بر ایرنی بر خانون اوزینه
 عاشق قیلمق - بر قلیچی هندستا -
 نندن کیتلرلگان بیک یاخشی
 قور و چدن اشله مک (بوندا ی
 قلیچقه «مهنسد» دیه لر.)
 *التهنیف [تفعل]: آشوقمق،
 تیز له مک.

هَنْفَ الرَّجُلِ: اَسْرَع.

• التَّهْوُ [فتحہ ن]: غافل بولمق.

• تَهَا الرَّجُلُ: غفل.

• التَّهْوَاءُ [كسره]: كیچدن بر الوش.

• مَضَى تَهْوَاءً مِنَ اللَّيْلِ: طائفه منه.

• التَّهْوُجُ [تفعل]: قزولق آرتمق.

• تَهْوُجُ الْحَرُّ: اشتد.

• التَّهْوُدُ [تفعل]: توبه ایتمک،

گناهلردن قیایتمق - بر آدم

یهود دینینه کرمک - صلہ قیلمق

- آقرنلق و بومشاقلق ایلمه

مقصودنی آخلانوب سوبله مک.

• التَّهْوَادُ [فتحہ]: بومشاق و آقرن

ناوش - بومشاقلق.

• التَّهْوُرُ [تفعل]: قصقه او،

والتقتسزاق ایلمه بر آدم (قو-

والی دشمانلرغه قوراسز قارشى

بارو کبی جولهر باطرلانوب)

بر اشکته کرشمک - ابو و باشقه

بناء بیمرمک - قو، یار، بوفراق

ایشلوب توشمک - آورو بتون

خلقتی قابلاب آلمق - کبج او-

زmq یا که کوبراگی اوزمق -

قشنگ کوبراگی اوزوب کو-

نلرنک صالحونی کیمی باشلامق،

کونلر جلونا باشلامق.

• التَّهْوُسُ [تفعل]: بومشاق بیرده

آیاقلر باطوب بیک آغر یو-

رومک - بر آدم هوسله نمک.

• التَّهْوُسُ [تفعل]: بر آدم یانیه

خلق جیواشمق - خلق بر برسینه

بو طالمق.

• تَهْوُ شُوا عَلَى فُلَانٍ: اجتمعوا.

• التَّهْوُعُ [تفعل]: کوچله نوب

قوصمق - قان قوصمق.

• تَهْوَعُ الرَّجُلُ: تَقِيًّا.

• التَّهْوُكُ [تفعل]: قصقه او،

ایلمه بر اشکته باشلامق - آبد-

رامق، حیران بولمق - بر کشى

آبدراب سوزلرن چو والتوب

کیرلی میتهرلی سوبله شمک.

• التَّهْوُلُ [تفعل]: کوز تید-

رورگه نلب طاخلاب قارامق

- توهنی بات بالاغه ایلمه شد رور

ایچون بر تقج قیافینه کروب

قور قتمق - بر نرسه قور قنج،

قوط اوچور غچ بولمق.

• تَهْوُلُ الشَّيْءِ: كَانَ هَائِلًا.

• التَّهْوُوهُ [تفعل]: التفجع.

• تَهْوُوهُ الرَّجُلُ: تَفْجَع.

• التَّهْوِيْتُ [تفعل]: اوبصو

بیرگه توشمک - بر آدم بر

آدمگه قچقرمق.

• هَوَتْ الرَّجُلُ بِهِ: صَاحَ.

• التَّهْوِيْدُ [تفعل]: آقرنغه

یورو مک - بر آدمنی یهودیلر

دینینه کرتمک، یهودی یاصامق

- بیک بومشاق و آقرن ناوش

ایلمه قچقرمق - موکلی تاوش

ایلمه کوی کویلمه مک - توه او-

رکابی ایتی آشامق - بر آدمنی

خوشلاندروب مشغول ایتوب

توتمق - شراب بر آدمنی ایسر-

تمک - بر آدمنی بیک بومشاق

و آقرنغه سوبله مک مقصودن

اوتهمک - کبچو کمک - جنلر

ایلمه سوبله شمک.

• التَّهْوِيْدُ [تفعل]: آقرنلق،

بومشاقلق - بوقو.

• التَّهْوِيْرُ [تفعل]: ابو و باشقه

بناء لرنی بیمرمک - یار آولاند-

رمق - بر آدم بر آدمنی کو-

راشوب جیگوب، بیرگه بقمق

- بر آدمنی هلاک بولورلق

حالگه توشورمک.

• التَّهْوِيْزُ [تفعل]: اولمک،

وفات بولمق.

• التَّهْوِيْسُ [تفعل]: هوسله ند-

رمک - واطمق، اون کبی قیلمق.

• التَّهْوِيْشُ [تفعل]: برگه قو-

شوب بو طامق - جیل نوزان

توفر اقلر اوچورمق - آرقلانوب

تتره ب تورمق - خلق آراسن

بوزوشدرمق، آرالرینه فتنه

صالمق - بر آدم تورلی بیردن

بر نرسه نی جیمق - افساد ایتمک.

• التَّهْوِيْعُ [تفعل]: قوصدرمق.

• هَوَّعَهُ الدَّوَاءُ: قَيَّاهَ.

• التَّهْوِيْكُ [تفعل]: چقور

قازیمق.

• التَّهْوِيْلُ [تفعل]: قور قتمق-

خاتون بیزه نمک، یاصانمق،

ماتور لانمق، قوبشی لانمق - بیک

یه مسز قور قنج قیافتکه کرتمک

- بیک یه مسز ناچار یاصامق -

اشی زورایتمق - خلق بر آدم

اوستینه کیلوب قوطن اوچورمق

- حمله قیلمق.

• التَّهْوِيْلُ [سم]: قور قنج، قوط

اوچور غچ نرسه - تورلی نوس

و ماتورلق بیرگان بیزه مک. ج

• التَّهْوِيْمُ [تفعل]: کوزلرنی

بوقو باصوب قالغومق، باش

سلکنوب سلکنوب کیتمک -

آزغه بوقولاب آلمق.

• التَّهْوِيْنُ [تفعل]: اشی جیگل-

له تمک - بر آدم بر نرسه نی

جیگلگه صانامق، استخفاف

ایتمک.

اوروندن قوزغانوب چیتکه
بیارمک - توزانمک، اصلاح
ایتمک - بیمرمک - اورکونمک
- طیمق - آشغوب تیز تیز
یورومک - کیچو کمک.

• التهییر [تفعیل]: بیمرمک - یار
• اولاندرمق - توفراق ایشمک.
• التهییض [تفعیل]: قوزغانمق
- هیجان بیرمک.

• التهییغ [تفعیل]: بیرگه باغمور
• بیک یاخشی یاومق، قیومق -
بودقهغه کوب مای صالمق.

• التهییک [تفعیل]: چقور قازیمق
- قیوقازیمق - آشغوب یورومک.
• التهییل [تفعیل]: توفراق ایشمک،
توفراق اولاندرمق، توفراق
قیومق.

• التهییم [تفعیل]: بر آدمنی عشق
ومحبت جولهرله ندرمک.

ت ی

• تی [کسره]: فرمودنث قریب که
اشاره کلمه سی. متوسطه «تیک»
و بعید که «تیک» ایله اشاره
ایدوله در.

• التیائر و: تیائر. عربجه دن اسم
بیرلگاندنه «مرسح» و «ملعب»
و «ملهی» اسملورنده یورونورگه
کیره ک دیلر.

• التیاجر [تفاعل]: بر نرسه دن
دونمک.

• تیاجر الرجل عن کذا: عدل
عنه.

• التیاسر [تفاعل]: خلق بر
برسینه چیخل لک قیلوشوب

• التهیع الشیء: انبسط علی
وجه الأرض.

• التهییف [تفعیل]: یمن دیارنده
«هیف» وادیلارنده اقامت ایتمک.

• التهییل [تفعیل]: توفراق ایشلوب
قیولوب توشمک - یار اولانمق.
• تهیل التراب: نصب

• التهییم [تفعیل]: بیک ساتور
یوروش ایله یورومک - عشق
ومحبت بر آدمنی جولهرله ندرمک.

• التهیام [فتحه. ض]: بیک قاطی
سویمک - عشق ومحبت ایله نی
قیلورغه بلماینچه حیران بولوب
یورومک، تورلی بیرگه کیمک.

• التهیيء [تفعیل]: التهیئة.
• هیال الرجل الشیء تهیئة و تهیئة:
اعده واصلحه.

• التهییب [تفعیل]: بر آدمنی
خلق قورقارلق قیلیمق، مهابلو
یاصامق.

• التهییت [تفیل]: بر آدم بر
آدمنی چاقروب چقچرمق.

• التهییج [تفعیل]: قوزغانمق،
قبارتمق - خلق آراسنده فتنه
چغارمق - بر نرسه یاکه اش
بر آدمنک کوشان اوینانمق،
کوشل قوزغانمق.

• هیج ینهم الشر: آثاره.

• التهییج [تفعیل]: بودقهغه کوب
مای صالمق - ایغر وته کفنی
چابوغه قذر ممق.

• التهیید [تفعیل]: قورقوب
قباوغه صالمق - ستره نمک،
قالترا تمق - بر آدم یاکه نرسه نی

• هون علیه الامر: سهله وخفته.

• التهیؤ [تفعیل]: بر آدم بر
اشکه آنوقلانمق، حاضرله نمک
- بر اش بر آدمگه اوغمالی
جایی کیلمک - بر آدمگه بر
نرسه آنوق بولمق.

• التهیئة [تفعلة]: آنوقلامق،
حاضرله مک.

• التهییب [تفعیل]: بر آدم بر
آدمدن قورقمق یاکه قورقمق
- قورقمق. (متلاز)

• تهیب فلان فلاناً: أخافه.

• التهیث [تفعیل]: بیرمک،
تهیث له شمیماً: اعطاه اياه.

• التهیج [تفعیل]: قوزغالمق -
بر نرسه اوروندن قوزغالوب
طوزمق - دینگر دولقونلری
کونارلمک.

• التهییر [تفعیل]: ابو وباشقه
بناء یاکه یار، قیو کبی لر
ایشولوب بیمرلوب توشمک.

• التهیش [تفعیل]: خلق صوغشو -
رغه تلب بر برسینه بو طالمق.

• التهیض [تفعیل]: برقات صنوب
توزالگان سویاک یاخادن صنمق
- بر قات سویوب بیزگان
نرسه سن یاخادن سویارگه
باشلامق، محبت قایتوب کیلمک.

• التهیطل [تفعیل]: آورودن
ترلمک.

• تهیطل فلان من الموص: بری.

• التهیغ [تفعیل]: رهشه، توتون
کبی نرسه بتون پیر یوزینه
جایولمک - بر آدم بوزوق
ایشلرگه امطلوب آشغوب
تورمق.

چيڭل چه معامله قىلوشوق، صاتو
 آلوده قصوشماق ياكه قز
 آغانده قز بير گانده مهرده آز ايله
 قناعت قىلوشوق - ميسر طر يقنچه
 بوغاز لاتقان توه ايتن تقسيم
 ايدشمك - بر آدم صول ياقغه
 كيمك - صولغه بورولمق -
 بر نرسهنى صول ياقدن آلمق
 - بر نرسه نك صول ياغندن
 كيمك ياكه صول ياغندن
 تومق - بولگه له مك، آبرغلامق.
 *التيامن [تفاعل]: اوڭ ياقغه
 كيمك - اوڭ ياقنى آلمق - بر
 آدم ياكه نرسه نك اوڭ ياغندن
 كيمك - اوڭ ياغندن تومق -
 بر آدم يمن طرفينه بارمق.
 *التيمية [نفعلة]: ياء حرفن بازمق.
 *ييا الكاتب ياء: كتيبها.
 *التيميب [تفعل]: يورطلرنى
 واطوب بيمروب بوش صحراء
 ايدوب قالدرمق.
 *التيميس [تفعل]: قروتومق،
 كيدر مك.
 *يبس الرجل الشىء: جفقه
 *التيم [تفعل]: بالايتم (او كسر)
 بولوب قالقى.
 *التيميم [تفعل]: بالانى يتيم فا-
 لدرمق.
 *التيمين [تفعل]: خاتون بالاسن
 تيرس توغدرمق يعنى توغدرغانده
 اول آياقلرن توغدرمق.
 *التيسح (فتحه، ض): بر آدمگه
 بر نرسه آنوقلانغان و آنك
 ايچون حاضر له نگان بولمق -
 بر آدم آرنى بيرلى آوا تيله
 بورومك.
 *تأخ له الشىء: نهيا و قدر له.

*التياح (شداد وزننده)
 *التيحان والتيحان (ناه)
 كسره ايله، ياء شده سن): بوش
 ونوش سزاشلر آرتندن بوروجى
 *التياح والتيحان والميسح:
 ياخشى بوروشلى آط.
 *التيسح (فتحه، ض): بر آدم بر
 آدمنى طابق ايله صومقم.
 *تأخ فلان فلانا: ضربه بالعصا.
 *التيد (فتحه، سم): كشى ايله
 معامله ده بوشماق قىلو، طارلق،
 قياطلىق، آغرلىق باصاودن
 صاقلانو، آشوقماينچه اوبلاب
 معقول وناسب بولغان اشنى گزه
 قىلو.
 *تيدك يا هذا: ترفق ولا تعجل
 وتأن فى امرك.
 *تيدك فلانا: امهله. (اسم فعل
 كاف خطابكه توتاشوب كيلگان.
 كاف خطابسر «تيد فلانا» ديب،
 وبعض وقتده اضافه ايله «تيد
 فلان» ديب نه يتوله در.)
 *التيديع [تفعل] كيم، چالما،
 ياولق كى نرسهنى زعفرانغه
 بويامق.
 *تيدع الرجل ثوبه: صبغه
 بالابدع اى الرعفران.
 *التيران [فتحتا، ض]: ديسگر
 دولقونلرى كونارلوب توزلى
 بيرگه صاچلوب چايقالمق.
 *التيار [شداد وزننده]: اطرافغه
 صاچلوب كيمه ترغان دولقون
 - قانى آطلوب چقان نامر -
 اوزينه اوزى ايسى كيتوب

حيران بولغان متعجب كشى -
 بيك بوكروك ياخشى آط.
 *التير [كسر، سم]: زورلانو،
 كبر له نو - ايونك بر ياغندن
 ايعنجى ياغينه توتاشدروب
 صالونغان آرقلى آچاج.
 *التير [فتحه، ض]: بر آدمنى
 چيغهر ايچون قارشى تورمق.
 *التير [كسر]: فابرغالرى
 قالون و طازا بولغان آدم و حيوان.
 *التياز (شداد وزننده): ابگونجى،
 حرث - قصه بويلى توب تو-
 گارك كشى.
 *التيزان (فتحتا، ض): اولمك
 ترومك.
 *تاز فلان تيزانا: مات.
 *التيس (فتحه، سم) ج تيموس
 و تياس و تيسه و تيموسا:
 كهجه نه كهسى. (ايو كهجهسى،
 و كيك كهجه لرده هر قايسنده
 بوريدر. بعضر بر باش تو-
 لماغانغه «تيس» ديب نه يتولى
 ديگانلر لکن جهور قاتنده
 قارت بولسه ده باش بولسه ده
 هر بر نه كه گه نه يتوله در.)
 *التياس (شداد وزننده): نه كهلر
 آصراوچى كشى.
 *التيساء (فتحه): اوزون مو-
 گوزلرى ايله نه كه گه اوخاشلى
 كهجه.
 *التيس (فتحه، ض): كهجه
 بالاسى نه كه بولوب توغمق.
 *التياس (كتا): بر آدم نيكدان-
 شلى ايله نه كهلر كى سوزو-
 شوب تورمق معنى سنده «متياسه»

كبي مفاعله بانندن مصدر - بر بيلگولى اورن.

التپاسان بيلگولى ابكى بولدوز.

التيسر [تفعل]: اش اوڭغا - يلاتمق، جيڭل له نمك - بر آدمگه بر اش بوللى اوڭغايلى توغرى كيلمك - ييرلنك آشقلرى او - كوشلى بولمق - كون فروسى باصلوب صالقومايق.

التيسور والتيسر [فتح]: آط يور و گانده كور كام ره وشده

آياقلرن ئه يله ندر وى.

التيسية والتيسوسية: نه كه له نو، كه نه كه سى طبعته بولو.

فى فلان تيسية: فه طبع التيس.

تيسى (كسره): بر نرسه نى تكذيب وانكار وقتنده ئه يتوله

ترغان سوز - وسوگوب خو - رلاب ئه يتوله در. (بو كلمه مذ -

كور «ناس، تيس» دن آلونغان مفرده و تشكه خطاب امر صيغسى

بولورغه يارى. سوگوب ئه يتولگانده كوبراك شوشى

معنى سى اعتبارغه آلونادر. ابرلرگه بونك ايله خطاب آرتق

استهزافى بيره در. نه كه كبي يهس واحمق بول معنى سىنى

آخلاتادر.

التيسير [تفعل]: اشنى اوڭغا - يلاتمق، جيڭل له شدرمك - بر

آدمگه بر اشنى توغرى كيشرمك، جيڭل اوڭغاي باصامق - بر

آدمنك توه و صارقلرنك ولادتلرى جيڭل بولوب هيچ برسى

اولمانيچه قئولمق - صارقلرنك نسللىرى وسونلرى كويامك.

التيصيص [تفعل]: بر آدم

دشمانغه هجوم و حمله قيلمق - اوله نلر چه چك آتمق - ييرنك

اوله نلرى چقمق - ات بالاسينك كوزلرى آچلمق، كوزلرن

آچمق.

التيصيص [تفعل]: ات بالاسى كوزلرن آچمق.

يبيض الحرو: فتح عينيه.

التبع [فتح] والتبع [فتحنا]

والتبعان [فتحنا. مصا. ض]: چقمق - صو كبي صيق نرسه لر

آقمق - يومشاق وصيق تيره ياغينه جايوامك - بر آدم بر

ييردن كيمك - ايسكم ايله صندر وب ياغوب ماي آلمق -

بول يورومك - آشوقدرمق - آلمق - باشاقتك بعض ييرى

باشل بعضى صارغايغان بولمق - آغزدرن قوصوق وسله گاي

كبي شى چقمق - بر آدم بر نرسه گه در دله نمك - بر نرسه

نى درد و محبت ايله آرزو قيلمق - اربمك.

تاع الرجل الى كذا: تاق اليه.

تاع الشيء: خرج.

تاع السمن: ذاب.

التاعة [آفهوزنده]: بر زور كسهك اوز و اربمچك.

التبعه [كسره]: قرق باش صارق ياكه ابولر تيره سنده گنه

او طلاب يورى ترغان قرقدرن آزيق صارقلر.

التبع والتبعان تاء فتحه، ياء شده و كسره ايله]: بوزوق

اشلرگه و على قول هر بر اشكه آشوغوب امطلوب ترغان كشى.

التبع [فتح]: يير اوسنينه آغوب جابلوب ترغان نرسه.

التبعيط [تفعل]: دشمان عسكر - لرن كورگان وقتنده خلقغه

بيلدرور ايچون بيك قساقى تاوش ايله «بعاط، بعاط» ديب

قچقمرمق - آطوبورى كبي لرنى توقتاتور ايچون شول تاوشنى

قچقمرمق.

التبخار [كسره]: ج تباغير:

كرلر يورايچون مستعمل له گنه.

التبع [تفعل]: كونارلوب ترغان قاش يير وكچكنه طاو

باشلرينه نمك - شوندا بن ييرلرده اوق باقمق - اير و قز بالا

اوسوب يكت بولمق، ياشى يكرمى گه ابرشمك ياكه بالغ بولمق.

التبفاق [كسره]: بر نرسه نك وجود كه چغا ترغان وقى - بر

نرسه نك قارشوسى حذاء و نلقاسى. تائيك فتحه سى ايله ده تلفظ بار.

التيفس [كسره]: تيف ديماكله معروف خستهلق. Тифъ (بو

كلمه يونانيچدن آلونغان).

التيقظ [تفعل]: بوقودن او - يغانمق - غفلت بوقوسندن كوز

آچلمق، آكغه كيلمك - بر آدم اشده آچق كوزلى و اوبابولمق،

غافل بولمامق.

يَقْظُ الرَّجُلُ مِنْ نَوْمِهِ: تَنَبَّهُ.

يَقْظُ فَلَانٌ لِلْأَمْرِ: تَنَبَّهُ وَحَدِرَ وَفَظَنَ لَهُ.

التيقن [تفعل]: بر آدم بر نرسه نى (شبهه گه اورن بولماسلق

ره وشچه) بيك چنلاب و نقلاب بلمك، بيك آچق آخلامق.

يَقِينُ الرَّجُلُ الْأَمْرَ وَيَقِينُ بِالْأَمْرِ: اِسْتَيْقَنَ بِهِ.

• التَّيْقُورُ (فتحه. سم): آغز و آقرن حرکت اینه ترغان طبعته بولمق، وقار.

• رَجُلٌ ذُو تَيْقُورٍ: رَجُلٌ ذُو وَقَارٍ.

• التَّيْقِظُ [تفعليل]: بر آدمی یوقودن او بیغاتمق - آك و فكر بیروب غفلتن بترمك، كوزلرن آچدرمق - طوزان طوزدرمق. تَيْكُ (كسره. كاف فتحه گه مبنی):

مفرد مؤنث متوسطه اشاره ایچون مستعمل اسم. مصغری «تیاك» کیلدر. بعض وقتده بونك آلدینه تینه ههاسی کیلتر - لوب «هاتيك» کیلدر.

• التَّيْكُ (فتحه. سم): توه اوستینه یوكلنه ترغان زور تورگاك - زور قابچق وقاب.

• التَّيْوُكُ (ضمنا. ض): بر آدم بیك قاطی احمق بولمق.

• تَاكُ فُلَانٍ: كَانَتْ تَاكًا اِيْ اِحْمَقٍ شَدِيدًا اِحْمَقٍ.

• التَّيْلُ (كسره. سم): كیندر اورلوقی دیماكله معروفشی.

جیتون کبی صاباقلوندن سوسی چغار و لادر. ایسکی عربچهده «قنب» روسچه Конопля دییلر.

• التَّيْمُ (فتحه. ض): بر آدمی قول ایتمك، عید یاصامق - بر آدمی عشق و محبت قول کبی خور و ذلیل قیلیمق (قولنی خوجهسی ایستا گانچه یوروتكان کبی بو آدمی عشق و محبت شولای

تصرف ایبدوپ ایستاگانچه یورونمك) - بر آدم عشق و محبت ایله جولهرله نوب خلقدن آیر - لوب یورومك.

• التَّيْمُ [فتحه. سم]: قول، عید - عشق و محبت ایله جولهرلك، عقلنك شاشوی بوزولوی. هُوَ تَيْمٌ لِلَّهِ: عَبْدُ اللَّهِ.

• تَيْمٌ لِلَّهِ: بِنُو بَكْرَدِن بَر جَمَاعِهِ. تَامَ الْحَبُّ فُلَانًا: عَيْدُهُ وَذَلِكُ.

• التَّيْمَاءُ [فتحه]: اوله نسز صوسز بوش دالا، صحراء.

• التَّيْمَةُ [كسره]: بیك آچلق سیبلی گنه (تله میچه) بوغازلانغان صارق -- فرقدن اوزوب ایکیچی نصابغه چه بولغان صارق - ایوده سوت ایچون آصرالغان صارق - بالار مو - یونینه تاغولا ترغان بتوی.

• التَّيْمِمُ [تفعليل]: بر نرسه نی تله مك، قصد قیلیمق - صو ایله طهارت لهنه آلمانغان آدم یوزینه وقو - لرینه پاك توفراق سورتمك.

• التَّيْمَنُ [تفعليل]: بر نرسه یاكه بر اشنی مبارك بولور دیب یاخشیغه یورامق - بر نرسه نی اوك قول ایله توتمق - بر نرسه گه اوكدن باشلامق - بر آدم یانینه اوك یافدن کیلمك - اوك یافغه کیمك - آیا فعه کیگلا - نده اوك آیا فنی باشلاب کیمك - بر آدم یمن گه منسوب بولمق - اولمك، وفات بولمق - میتی قبرنده اوك یاغینه باتقورمق.

• التَّيْمَنُ [جوهر وزنده]: الْجَنُوبُ الشَّيْئِي: افق الیمن.

• التَّيْمِيمُ [تفعليل]: قصد ایتمك - آورو آدمگه طهارت اورنینه نیم آلدرمق.

• تَيْمٌ فُلَانٌ فُلَانًا: قَصْدُهُ. التَّيْمُنُ [كسره. سم]: انجیر ییمشی.

(Винная ягода) بر دانه انجیر ییمشینه «تینه» دیلر.

• تَيْمُنُ الْبَرَشُومِ: بَرَشُومُ لَفْظُنْ قَارَاكُز.

• التَّيْمَانُ [شداد وزنده]: انجیر صانوجی - انجیر کیدروچی.

• التَّيْمَةُ [كسره]: الدبر و المقعد - بیلگولی بر صو.

• التَّيْمَانُ [كسره]: وَالتَّيْمَانُ: بوری، ذئب -- بر نرسه نيك اورنگی، موده لی - اوخشاشی، مثالی.

• التَّيْمَانُ [تثنيه]: بِنُو نِعَامَهُ اِيْ كِي طَاو.

• طُورُ تَيْمَانٍ تَاهَنْكُ فَتَحَهُ وَكَسَرَهُ سِي اَيْلِه: طُورُ سِي نَا طَاو.

• التَّيْوُغُ [تاء فتحه، ياء شده لی]: سوتلی اولن. (کیسکان وقتده سوت کبی آق صوی چغا ترغان هر توری اولن و باشلچه).

• التَّيْهُ [فتحه] وَالتَّيْهَانُ [فتحتا. ض]: آبدراب نی قیلورغه بلمانچه حیران بولوب یورومك - یولدن آداشوب یورومك - بر نرسه گه اوزاق قاراب تورو سیبلی کوز طالمق، کوز قاراخنی لانمق.

• التَّيْهُ [كسره. ض]: كَشِي اَوْزَنْ اَوْزِي تَانُو مَانِيْچِه بُو رُونِ كُو - تارمك، کبرله نمك - اوزنده

بولماغان نرسه لر ایله لاف
اوروب زور لاقمق.

• تَاهَ الرَّجُلُ: صَلَفٌ وَتَكْبَرٌ.

• التَّيْهَانُ [فتحه] وَالتَّيْهَانُ [نَاءٌ

فتحه، بئاء شده ایله] وَالتَّيْهَانُ

[شدادوزنده] وَالتَّيْهَانُ: اوزن

اوزی تانوماغان، اوزنده بولماغان

اشلرایله ماقتانوب لاف اوروجی

متکبر کشی.

• التَّيْهَانُ (شدادوزنده) وَالتَّيْهَانُ

(فتحه): بول آداسقان آبدراغان

حیران بولغان کشی.

• التَّيْهَانُ (کسره): بولدان آداشوب

آبدراپ بورو - کشی اوزنده
بولماغان باخشی لقلر ایله ماقتانوب

نوب لاف اوروب زور لاقنو

کبر له نو.

• التَّيْهَانُ (کسره) جَ آتْيَاهُ جِجَ أَنَاوِيَهُ

وَأَنَاوَهُ: هیچ بر از و مسایق

بولماغان، کشی آداسدرا ترغان،

اوله نسر صوسز بوش صحراء.

• أَرْضُ تَيْهٍ وَأَرْضُ تَيْهَاءُ: کشی

آداسدرا ترغان بوش صحراء.

• تَيْهٌ بَنِي إِسْرَائِيلَ: مصر دن چغوب

کیتکندن صوگ بنو اسرائیل

آندا باروب آداشوب بورو -

گان صحراء - سوبش قانالینک
شرقنده بولغان بوشلق قوم

صحراء لری (بونی بعض وقتده

اضافه نسر «التَّيْهَانُ» ره و شنده گنده

بوروتله لرام تعریف عهد ایچون

(بولادر.)

• التَّيْهَانُ (فتحه، سم) جَ تَيْهَانُ

وَتَيْهَانُ: تیگوز و توبان اویسو

بیر، بولون - طاو نوسلی کو -

تارلیگان دولقون - آستی طاشو

صولری ایله یارلغان قوم یا -

ری - اوزینه اوزی ایسی کیتکان

متکبر کشی - طاو باشی ایله
تویینه چه بولغان بیر.

ث - ١

• **الثاءُ**: عرب الف بقاء سنده دورنچی حرف، رقم کبی بوروتکانه بیش بوزگه بور بدر (بو حرفنک جن مخرجدن تلفظ عربلرنک اوزلرینده آغر بو- لغاغه کوره بو کون عربلرنک عوامی بو حرفنی «ثاء» بآکه «سین» تلفظ ایسه لر. «ثاء» تلفظ لری کوبره ک.)

• **الثائبُ** [فاعل]: «ثوب» دن آلونغان اسم فاعل - یاغ مور آلدنده کیلگان ییک قاطی جیل - دینگز صولری اچکه نابا نارنلوب کیتکندن (جزر) دن صوگ یاخادن قایتوب کیلگان صولر [سند] - فیودن صونی بترگاچ یاخادن جیولغان صو- کیتکچ قایتوب کیلوچی.

• **الثائبةُ** [فاعل]: ج ثائبات و ثوائج: ثاجدن آلونغان، یاخشاق صارق.

• **الثائرُ** [فاعل]: «ثار، ثور» دن اسم فاعل - آچو.

• **ثائر الرأس**: صاچی طار الماغان مایلانماغان طوزغان باشلی کشی بآکه صاچینه آقلتی نوشکان کشی.

• **ثائرُ غَضَبِهِ**: هاج غضبه

• **الثائرةُ** [فاعل]: ثائر لفظینک

مؤنثی - آدم لر طالاشودن چقغان شاو شو و قچقر شو تاوشلری ج ثوائر.

• **الثابةُ**: الثابةُ جارية ثابة: جارية ثابة.

• **الثابتُ** [فاعل]: بر اورنده نق اورنلاشقان قرارلانغان نرسه مؤنثی ثابت ج ثوابت کیله در - چلهی ودرستلگی آچق بلونگان سوز و خبر.

• **الثَّارُ** [حال وزنده]: الثَّارُ. [ذکر ایدلور.]

• **الثَّارَةُ** [فاعل]: ثرارة دن اسم فاعل - کوب سوزلی یاخشاق خاتون.

• **الثَّاعِي** [فاعل]: قدف ایدوچی، زنا ایله نهمت ایدوچی آدم.

• **الثَّاعِمُ** [فاعل]: آتی.

• **لَوْنٌ ثَاعِمٌ**: أبيض.

• **الثَّاعِيَّةُ** [فاعلة]: صارقلر - صا- رقلرنک تاوشلری معنی سنده اسم بولوبده کیله در.

• **مَالُهُ ثَاعِيٌّ وَ لَارَاعِيَّةٌ**: مَالُهُ شَاءٌ وَ لَا نَاقَةٌ.

• **مافی الدارِ ثاغٍ و لاراعٍ**: ما بها أحد.

• **الثافلُ** [فاعل]: صو وباشقه صیقی نرسه لرنک توبلرینه او-

لطرغان هر تورلی قوری و چوب چار نرسه، نقل - الرجیع.

• **الثاقِلُ** [فاعل]: الثَّقِيلُ، ج ثواقِل.

• **دینارُ ثاقِلٌ**: کابل.

• **الثاكلُ** [فاعل]: بالاسن بو- غالتوب قایغو وحسره که نوشکان خاتون. شولوق معنی «ثاکله» و «سکلی» و «سکول» کیله در. «ثاکل» دیب ایرگده نهیتو بار.

• **الثالبُ** [فاعل]: کشی عیب ایتوچی.

• **الثالثُ**: اوچونچی معنی سنده. بعض وقتده ایدنچی ثاعنی یاغنه آلوشدروب «ثالی» دبلر. مؤنثی «ثالته» کیله در.

• **ثالثُ ثلاثَةٍ**: «اوچنک برسی» معنی سنده. اوچا و تورغان نرسه لرنک قایوسن غنه آلونسده «ثالثُ ثلاثَةٍ» بولادر.

• **ثالثَةُ الأثافي**: الداهية العظيمة - قازان طاشلرنک بر دانسی.

• **الثالثوثُ**: اوچ کیسه کدن او بوشدرلغان نرسه.

• **الثامدُ** [فاعل]: اشتها ایله آساوچی.

• **الثامرُ** [فاعل]: لو بیا بور- چاغی - ییمش لری پشوب بیتکان

ييمش آغچى - پشوب يتكان ييمش.

فُلَانٌ ثَامِرٌ الْحِلْمِ: ثامه.

الثَّامِلُ [فاعل]: بيك كويدن بيرلى قايرالماغان بالترالماغان قلىچ.

بَلَدٌ ثَامِلٌ: تورور ايچون او- كغابلى وماقتاولى بير.

الثَّامِنُ [فاعل]: سيگرنچى. مؤنثى «ثَامِنَةٌ».

الثَّانِي [فاعل]: ثنى، يثنى دن اسم فاعل - ايكنچى. بونك نسبتده اصل كلمه دن بولغان يائنى حذف قياوب نسبت ايچون شدهلى ياه كيلتروب «ثَانِيٌّ»

ديوله، ياكه اصل كلمه دن بولغان يائنى كسرهلى واوغه آلوشدروب، شدهلى ياه نسبت ايله «ثَانَوِيٌّ» ديوله در. نونى فتحهلى قياوب «ثَانَوِيٌّ» ديه رگه جائز. مؤنثده «ثَانَوِيَّةٌ» ديوله در.

المَدَارِسُ الثَّانَوِيَّةُ: اورنا درجه مکتبلر.

Средн.учебн. заведенія.

الثَّانِيَّةُ ج ثَوَانِي: ايكنچى معنى -

سنده «ثانى» نك مؤنث صيغهسى - مويونى بورولوب ترغان صارق - بر دقيقه ساعت (Минута) نك آلتمشدن بر جزئى. Секунда.

ثَانِيٌّ اِثْنَيْنِ: ايكى نرسه نك برسى. باناشا ترغان ايكى نرسه نك هر قابوسى «ثانى اثنين» بولادر.

الثَّامِي [فاعل]: بر اورنده اورنلاشوب توروچى.

الثَّاوَةُ [حاله وزنده]: توه لر آبزارى ياكه توه لر ياطا ترغان اورن.

الثَّاهَةُ [حاله وزنده]: كچوك تن، لهاء - تش ايتى.

الثَّايَةُ [حاله وزنده] ج ثَايَاتٌ: توه لر ياطاغى - بيلگو ايچون ابوب قولغان طاشلر - بر نيجه آغاجنى برگه جيوب اوستلرينه كيمم يابوب ياصلغان كوله گه، صالاش.

ثَايَةُ الْجَزُورِ: توه بوغازى.

ث - ء

الثَّابُ [فتحه. ح]: بدننگه بر نوع حال كيلوب اختيارسز

آغز آچلوب كيمك، ايسنامك.

ثَبَّ الرَّجُلُ وَثَبَّ [مجهولا]:

استرخى وكسل فَفَتَحَ فِاهِ واسباع من غير قصد. ايسنه گان

كشى گه «مَثُوبٌ» ديلر.

الثَّابُ [فتحتا. سم] والثَّوْبُ بَاءٌ

[ثاء ضمه، همزه فتحه ايله]: ايسناو. (اختيارسز ره وشچه آغز آچلوب كيتو.)

الثَّائِيَّةُ [دحرجه كيبى]: صوصامق - صوغه طويدنرمق (ضد) - دشمان ياكه باشقه كيله ترغان چيتون

حاللرنى دفع ايتمك، اوستدن ييارمك - بر كشى خلق اوستينه

كيلگان آغر قللرنى بترمك - بر آدمنى اشندن توقتاتوب قالمق - آچو باصلمق - اوط

سوندنرمك - توه صوصامق - صوصامق (متلاز) - صوغارمق

- بر نرسه نى اورنندن قوزغاتوب چيتمك طويدنرمق - كيترمك - ته كفى كهجه گه چاقرمق.

ثَانَا فُلَانٌ فُلَانًا عَنِ الْأَمْرِ: حبسه عنه.

ثَانَا الرَّجُلُ عَنِ الْقَوْمِ: دفع عنهم.

ثَانَا نَاقَتَهُ: ارواها - عطشها.

الثَّانَاءُ [فتحه]: ته كفى كهجه گه چاقرو.

الثَّاجُ [فتحه] والثَّوَّاجُ [غرا. م]: صارقلر قچقرشمق قچقر -

وچى صارقلرغه «ثَائِجَةٌ» ديلر.

الثَّادُ [فتحتا. ح]: اوشومك،

طوكمق - بر نرسه يوش ودملى بولمق - اوله نلر صولى بولمق.

الثَّادُ [فتحتا]: دملى توفراق -

يوشوك، دم - صووقلى، صاه

لقونلق - صوغه طويغان طولغان مانور ياسل اولهن - كيلوشمه گان اورن - بيك شه كى اش.

الثَّدُ [كتف]: دم وبوش

بير، اولهن وباشقه شى - صاه

لقون نيوب طوكغان اوشوگان آدم ونرسه - صالقون اورن وصالقون نرسه.

فَحَدُّ ثَدَّةٍ: طولى جورن بولمق.

الثَّادَةُ [فتحه]: جوان خاتون.

الثَّادَاءُ [حمراء وزنده]: كه نيزاك، امه.

مَا أَنَا ابْنُ ثَادَاءٍ: ما انا ابن امه

اى لست بعاجز ولا ضعيف

Насморокъ . خستہ سی .

(طومارولی کشی گہ «مَشْوُوط»
دیلر .)

• الثَّوْلُولُ [ضمه] ج ثَّالِيلُ :
ایمچاک باشی - قوری قابارچق
- سوبال .

• الثَّالِمَةُ [دحرجہ کبی] : نهنسگہ
سوبالدر چقمق .

• الثَّاوَةُ [فتحہ . سم] : آرقلانغان
صارق - قارتایغان صارق -
کوب نرسدن قبالغان بر آر
قالدق .

• الثَّاوُ [فتحہ] : الضَّعْفُ وَالرَّكَاكَةُ
«مَشْوُور» دیلر .

• الثَّامُ [فتحہ . م] : بوزمق -
بیمرمک - کسیمک - بونمق -
قینامق - اولترمک .

• الثَّامُ [عصا . ح] : نکلگان
نرسه سونلمک .

• الثَّامُ [فتحہ] (والثَّامُ (عصا) :
ضعیف لک ، کوشه کلک .

• الثَّامُ [عصا] : یارا ازلری -
خلق آراسینه نوشکان زور
اش .

• الثَّامُ [ضمه] : بیدن جیبوب
یاصلغان المک .

ث - ب

• الثَّابُ [سحا . ن] : بر اورنده
نق اورنلاشوب اولطرمق -
اش تمام بولمق .

• ثَبَّ الْأَمْرُ : تَمَّ وَكَمَّلَ .

• ثَبَّ فُلَانٌ : جَلَسَ مَتَمَكًا .

• الثَّابُ [سحا] [الثَّبُوتُ
[ضمنا] ن] قرارلانمق - دائم
بولمق - بر آدم بر اورنده

مینم یاقتمنی اولتردی یاکه باشقهچه
جنابت قیلدی .

• الثَّارُ [فتحہ . م] : نُوجُ الْمَقِ
(یعنی جنابتلی کشی نی توتوب
قصاص قیلمق توله و توله توب
یاکه باشقهچه جزاء قیلمق) -
اولترلگان آدمنک قانن ایسته مک
یعنی آنک ایچون نُوجُ آورغه
تلممک .

• ثَارُ فُلَانٍ قَتِيلَهُ : قَتَلَ قَاتِلَهُ .

• ثُرَّ فُلَانٌ [مجهولا] : أدرك منه

• الثَّارُ : نُوجُ الْوُغَانِ كَشِيْ
«مَشْوُور» دیلر .

• لَا ثَارَ فُلَانًا يَدَا : لَا سَعَاةَ

• الثَّارُ الْمَنِيْمُ : نُوجُ الْوُجِي
راحت له ندرگان نُوجُ . گویا
اوج آلوچینی خوشلاندر وب
بوقولانغان بولادر .

• الثَّورَةُ [ضمه] : نُوجُ مَعْنَى سِنْدِهِ اسْمُ .

• ثَارُ فُلَانٍ بِالْقَتِيلِ : طَلَبَ دَمَهُ .

• الثَّوْرَةُ [ضمنا] : نُوجُ الْمَقِ
و نُوجُ الْوُغَانِ تَلْمَمُ مَعْنَى سِنْدِهِ
مصدر .

• الثَّوْرُورُ [عصفور وزنده] :
أَبْلَقُ أَفْجَهَ أَلْمَانِيْجَه حَاكِمَلر
تیره سنده بوروچی یاردمچی .

• الثَّاطُ [فتحناح] : ایت بوزولمق ،
ایسله نمک .

• الثَّاطَاءُ [فتحہ] : احمق خانون
- امه .

• الثَّاطَةُ [فتحہ] : بوزولغان صو
اچلرنده بولا ترغان صو موگی ،
باقا یفاکلری . ج ثَّاطُ .

• الثَّوْاطُ [غراب وزنده] طومارو

الرأى وقيل اى لم اكن بخيلاً
لثمماً .

• الثَّادَةُ [سحابه وزنده] : سيمو -
زلك ، ج وائلق .

• الثَّيْدُ [امير وزنده] : دم بير .

• الثَّارُ [فتحہ] ج اَثَارٌ وَاَثَارٌ
وَاَثَارٌ : بر آدمنک یاقن قارنداشن

یاکه یاقن دوستن اولتروچی ،
جنابتلی کشی - دشمان کشی -
بر آدمنی اولترو یاکه باشقهچه

جنابت قیلو سیبلی جنابتچی نیک
مویونینه نوشکان حق . (بزده
«نوج» دیلر . مونه شول آدمنی
توتوب ، اولترگان بولسه اولترو

یاکه باشقه جنابت بولسه اوزینه
مناسب جزاء قیلو ، آناردن شول
حقی آلو بولادر . که بونی بزده

«نوج آلو» دیلر .)

• أدرك فُلَانٌ ثَارَهُ : فُلَانٌ كَشِيْ
نوجکسان کشی سینه ابرشدی

یعنی نُوجُ آلدی . (بونده «ثَار» ،
اوستینه نُوجُ نوشکان ، جنابت

قیلوچی کشی معنی سنده در .
بزده نُوجُ نوجکلگان کشی بولادر .

نوج آلوچی ، نُوجُ نوجک ایبسی
بزده «نوجلی کشی» دیلر بوچار

عربلر «ثائر» و «صاحب الثَّار»
دیله لر .)

• يَا ثَارَاتِ فُلَانٍ : يَا قَتَاةَ فُلَانٍ .

• يَا لَلثَّارَاتِ : ههه خلق! نُوجُ
آورغه نُوجُ آورغه کیلنر

معنی سینی آکلانادر . نُوجُ آلو
ایچون بولغان صوغشدرده
قچقرالر .

• عِنْدَ فُلَانٍ ثَارِيْ : فُلَانٌ آمَدَهُ
مینم نُوجُ بار یعنی اول آدم

اورنلاشوب تورمق، مقیم بولمق
- بر اشنگ درست لگی
وچنلغی آچق آخلاشولمق
- بر آدم بر اشدن آبرلمیچه
اشلب تورمق، هر وقت شول
اش اوستونده تورمق - چیکرنکه
بومورقه سالور ایچون قو-
بروغن بیر گه باطرمق.
• ثَبَّتَ فُلَانٌ فِي الْمَكَانِ: اقام به
ولم بر نحل.
• ثَبَّتَ عَلَيَّ الْأَمْرَ: داوم وواظب.
• ثَبَّتَ لِبُدِّكَ: دعاء بدوام الامر.
• الثَّبَاتَةُ [سحابه وزننده]
والثبوتة [ضمناء ش]: بر آدم
صوغنده آرتقه چیکمی ترغان
نق و طازا بهادر بولمق.
• الثَّبَاتُ (غراب وزنده): کشی فی
قوزغالودن عاجز ایتوب قلا-
لدرغان آورو.
• دَاءُ ثَبَاتٍ: معجز عن الحركة.
• الثَّبَاتُ [کتاب وزنده]: ایار
قایشلری - پهرده بولوری.
• الثَّبْتُ (فتحتا، سم) ج اثبات:
قرارلانو، دائم بولو - بر اشنگ
چنلغینه دلالت ایتکان دلیل،
حجت. (بعض وقتنده بیک اوشا.
نچلی آدمگه مبالغه «هو ثَبَّتَ
من الاثبات» دییهر. اول آدم
اوزی دلیل لردن بولغان بر
دلیل دیمک بولادر.)
• الثَّبْتُ [فتحه] والثبيث (امیر
وزنده): نق اورنلاشقان قرا-
رلانغان نرسه - امر ثابت و متحقق
- اوزن اوزی نق توبتا ترغان،
عیب و گناه اشترگه آیفالری

طاهمی ترغان کشی - دشمنان
قارشوسندن چگونمی ترغان
نق و طازا بوراخلی بهادر کشی.
«رَجُلٌ ثَبَّهٌ» و «رَجُلٌ ثَبَّيْتُ»
دییولهدر.
• فُلَانٌ ثَبَّتَ الْكَلَامَ: سوزنده
اوشانچلی و سوزنده نق تورا
ترغان کشی.
• فُلَانٌ ثَبَّتَ الْعُدْرَ: دعوالاشقان
وقتنده سوزلرنده یا کلمشی ترغان
کشی.
• الثَّبْتُ [فتحتا]: محدثلر اصطلا-
حنده، بر شیخنک روایت اینه
ترغان بعض حدیث و مفصل
سندلرینی جامع بولغان کتاب.
(دلیل و حجه معنی سی اعتباری
ایله بور و تکان بولسه لر کیره ک.)
• الثَّبِيَّةُ (دحرجه کبی): بر اورنده
نق اورنلاشوب اولطرمق.
• ثَبَّيْتُ الرَّجُلَ فِي الْمَكَانِ: جَلَسَ
فِيهِ مَتَمَكَّنًا.
• الثَّبِيحُ (فتحه ن): بر آدم
سوزلرن بر بر سینده اویوشدرمیچه
بوطاب چو والتوب سوبله مک -
بازوچی یازوون چو والتوب
کشی اوقی آلماسلق ایتوب
بازوقی.
• الثَّبِيحُ [فتحه] والثبوح [ضمنا.
ض]: چو گلهب اولطرمق.
• ثَبَّيْحُ الرَّجُلِ: أَعْقَى عَلَى أَطْرَافِ
قَدَمَيْهِ.
• الثَّبِيحُ [فتحتا، سم]: آرقا ایله
جیلکه آراسی بیر (قالاق اوستی
بولادر). - هر بر نرسه نیک
اورناسی - هر نرسه نیک ایکنک

زور کیسه گی، ایکنک زور الوشی
- هر نرسه نیک ایکنک بیوک ویو-
قاری بیرری - قطبا دیدکلری
قوشنک کوکراگی. ج اثباج
و ثبوح.
• الثَّبِيحُ (فتحتا) ج ثبجان: تون
بوینچه اکثر اشقان کبی قچقروب
چغا ترغان قوش.
• الثَّبِيحَةُ (فتحات): یاخشی ایله
ناچار آراسنده اورنلاچه بو-
لغان نرسه.
• يَرْكَبُونَ ثَبَّيْحَ هَذَا الْبَحْرِ:
مَعْظَمًا.
• نَسَمَتِ الْحَمْرُ اثْبَاجَ الْإِكَامِ:
أَعَالِيهَا.
• الثَّبَجَارَةُ [کسره] ج ثباجیر:
اولاق صولری فازوغان چقور.
• الثَّبْرُ [فتحه ن]: محروم ایتمک
- امید سزلهندرمک - بر آدمی
اشدن توققاتوب قالمق - فکرندن
واشدن دنو ندرمک - طیمق،
منع ایتمک - سوروب ییارمک،
قومق - لعنت اوقومق - دینگر
صولرینه جزر بولمق یعنی سا-
حلدن اچکه تاپا تارنلوب
کیتمک ساحلنی قرو قالدرمق.
(لعنت ایدلگان، محروم و
امید سزایدلگان، سورولگان
قوولغان کشیلرگه «مشبور»
دیلر.)
• الثَّبْرُ [فتحتا، ح]: یاراقو طرلری
آچلوب بوزولوب اربنلری
آقمق.
• الثَّبْرَةُ [فتحه]: آق طاشلق
بیر - نیکوز بیر - آق بورلق

بیرلر - یوده قازولغان چقور
 - طاو سولرن جیوب قاللا
 ترغان صهرنج کبی زوربار.
 • الثَبَارُ [کتاب وزنده]: مثابرة
 کبی مفاعله بابندن مصدر بر
 نرسه گه مداومت ایتمک یعنی
 آیرلمیچه هر وقت شونی اشله مک
 معنی سنده در - بر آدم بر اشنی
 بتورور گه تمام ایترگه یاقن
 بولس.

• ثَابِرُ الرَّجُلِ عَلَى الْأَمْرِ ثَبَارًا
 وَمَثَابِرَةٌ وَأَظْبَ عَلَيْهِ.

• الثَّبِطُ [فتح. ن]: بر آدم بر
 آدمی استندن مانع بولوب قالمق
 - استندن کیچکدر مک.

• الثَّبُوطُ [کتف]: احمق کشی -
 یالقاو واشده بولدقسر کشی -
 آغر طبعی ابرنچاک کشی -
 اش بلدکسر نادان کشی -
 یالقاو آط. ج ثَبُوطَن. مؤنثی
 «ثَبْطَةٌ» کیلدر.

• الثَّبِطُ [فتح. ن]: بر آدم بر آدمی اشکه
 توشوندرمک - دوداق (ایرن)
 ششمک.

• ثَبِطْتُ شَفْتَهُ: وِرْمَت.

• الثَّبِطُ [فتح. ن]: یالقاو وایرنچاک
 بولمق - اشده نادان، بلدکسر
 و بولدقسر بولمق - آط آغر
 یوروشلی یالقاو طبعی بولمق.

• الثَّبِقُ [فتح. ض]: کوزلردن
 یاش چیشمه صوی کبی تیز
 آقمق.

• الثَّبِقُ [فتح. ن] وَالثَّبِاقُ [فتح. ن]
 وَالثَّبِقَانُ [فتح. م. ص. ض]:

یلقهده صو کو بابوب بیک قاطی
 آقمق.

• الثَّبَلُ [ضمه] وَالثَّبَلُ [فتح. ن]:
 صاوت توبنده قالغان نالدق -
 هر نرسه ننگ قالغان فالدغی.

• الثَّبِينُ [فتح. ن] وَالثَّبَانُ [کتا. ض]:
 بر نرسه نی صاوتقه صالوب
 یاکه ایتاکه صالوب قوچا -
 قلاب کوتاروب کیتمک - او -

زون کولماکنک ایتا کلرن
 قایتاروب تکوب بر آرز قصفا -
 رنمق

• الثَّبِينَةُ [ضمه] ج ثَبِين: برار
 نرسه قویار ایجون بوتار لیب
 قاپچق کبی باصالغان ایتاک.

• الثَّبَانُ [کتا] ج ثَبْنٌ وَالثَّبِينُ:
 ئهیر سالور ایجون صاوت
 - یاکه قاپچق کبی بوتار -
 لیب جیوشدر لغان کولماک
 ایتاگی.

• الثَّبُوحُ [ضمنا]: الثَّبَجُ.

• الثَّبُورُ [ضمنا. ن]: هلاک
 بولمق - الله تعالی بر آدمی
 هلاک قیلمق یاکه یاخادن هیچ
 بر او کغایلاماس رهوشچه
 ایزمک، بیرتمک - عذاب قیلمق.

• ثَبِرَ فُلَانٌ ثَبُورًا: هَلَكَ.
 وَثَبُورًا: وَأَوْبِلًا.

• الثَّبِيَّةُ [ثاء ضمه، باء فتحه ايله]
 ج ثَبَاتٌ وَثَبُونٌ وَثَبِينٌ:
 جیولغان خلق، جیون، جماعه
 - بر نور کوم آطلی عسکر.

(بو کلمه اصلده «ثَبِي» بولوب
 باء، هاءغه آلوشدر لغان دبلر.)
 • نَقَرُوا إِلَى الْعَدُوِّ ثَبَاتٌ وَثَبِينٌ:
 دشمانعه قارشو تور کوم تور کوم

بولوب کیتدیلر. (ثبات ايله
 ثبن حال بولوب منصوب بو -
 لغانلر.)

• الثَّبِيَّةُ: وَسَطُ الْحَوْضِ.
 • الثَّبِيرُ [امیر وزنده]: حجاز
 ونجدده بر نیچه طاو.

• الثَّبِييُ [غنی وزنده]: خلق ما -
 قناب بوروچی اشسز بولدقسر
 کشی.

ث - ت

• الثَّتُّ [فتح. ن]: طاشلر اوستونده -
 گگی چقور وبارق - خانبونینه
 بارغانده اچی کیته ترغان کشی.
 ج ثَّتُوت.

• الثَّتْمُ [فتح. ن]: ننگولگان
 نرسه نی سونمک - برنمق - بر
 آدمنک اچی کیتمک.

• الثَّتْنُ [فتح. ن] وَالثَّتْنُ [فتح. ن]:
 ح: تش ایتلری بومشاروب
 سالونوب توشمک - ایت بو -
 زولوب ایسله نمک.

• الثَّتْنَةُ [ثاء فتحه، ناء کسره ايله]:
 بومشاروب سالونوب توشکان
 تش ایتی.

• الثَّتِي [عصا]: ناچار خورما یاکه
 خورما قاپقلری - اووالغان
 اولن وصالام کیسه کلری -
 چوب چار واق توباک نرسه لر.
 بر دانه گه «ثَتَانَه» دیوله در.

ث - ج

• الثَّجُّ [فتح. ن] وَالثَّجُوجُ [ضمنا. ن]:
 صو، قان کبی نرسه لر
 شارلدا ب آقمق - آغزمق.
 [متلاز.]

• أَفْضَلُ النَّحِيجِ الْعَجَّ وَالشَّجُّ :
حجنتك فضيلتوسى قيققروب
تلبيه ته يتولگان وقربان قانی
آغزلاغانی در .

• الشَّجَّةُ [فتحه] ج ثَجَّاتٌ : طاشو
صولرن جیوب قالان ترغان
کوللری بولغان بولون وباقچه -
لق بیولر .

• الثَّجَّاجُ [شداد وزنده] : شار -
لداب شاپرداب باوغان قاطی
یاغمور - بیک قاطی آغان کوب
صو .

• عَيْنٌ ثَجُوجٌ : کوب صولی
چشمه .

• الثَّمَجِيجُ [امیر وزنده] : طاشو
صووی .

• الثَّمَجِيجَةُ : سوندن آیرلماغان
مای وقایماق .

• الثَّمَجِيجَةُ [دجره کبی] : صو
آغزوق .

• ثَجَّجَ الْمَاءَ : آساله .

• الثَّمَجْرُ [فتحه ن] : قوشمق
بوطامق - بر نرسه نی اوزینه
ناچارلری ایله قوشمق .

• الثَّمَجْرَةُ [ضمه] : چقور واویصو
ییر - چقورنک ایك كيك بیری
- بوغاز توبنده گی چقور - بر
نرسه نك اورتاسی - توهنك بوغازینه
تابا اوزایغان جونلری . ج ثَجْر .

• الثَّمَجْرُ [فتحه] والثَّمَجْرُ [كتف]

والثَّمَجْرُ : کیک وقالونچه نرسه .

• الثَّمَجْرُ [تاء ضمه] جیم فتحه ایله :

بر باشلری قالون وکیك
یاصالغان اوقلر - نورکوم
نورکوم جماعلر .

• الثَّمَجِيرُ [امیر وزنده] : هر

نرسه نك ناچارى ، نسه كيلرى
- مای وقوواص کبی صیق
نرسه لر نك توبلرینه اولطرغان
قوری وچوب چار .

• الثَّمَجَلُ [فتحنا ح] : بر آدم نك
قورصاغی زورایوب صالونمق .
بونداين قورصاغلی ایرگه «ثَمَجَلُ»
وختونعه «ثَجَلَاءُ» دیه لر .

• الثَّمَجَلَةُ [ضمه] : قورصاق زو -
رایوب صالونوب صارقوب تورو .

• الثَّمَجَلَاءُ [فتحه] : صالونوب تر -

غان زور قورصاغلی خانون -
زور وکیك صو صاونی - زور
قایچق وچانطا .

• الثَّمَجْمُ [فتحه ض] : بر آدم
اوزندن یا کیه باشقه نك اوستوندن
دشمان وضررلی نرسه لر نی بیک
تیزلک ایله قووب اتوب ییارمک ،
کیتهرمک ، بترمک - بولوطلر
آشوقغان کبی بیک تیزلک شا -
بردانوب یاومق .

• الثَّمَجْمُ [فتحنا] : بر نرسه دن
بیک تیز دونوب بورولوب
کیتمک .

• الثَّمَجْنُ [فتحه] والثَّمَجْنُ [فتحنا] :
قاطی وئیگوزسز چقور چاقر
یول .

• الثَّمَجْوُ [فتحه ن] : نرسه لر نی
آبورغالاب خلعغه طاراتمق -
بر آدم سوزدن نوقتاپ هیچ
نرسه اونده شمیجه اولطرمق .

ث - ح

• الثَّمَحَاتُ [فتحه] : بیک تیزلک -
بیک یاقلق .

• الثَّمَحَاتَةُ [دجره کبی] : قارلغان
تاوش ایله سویله شو . قارلغان

طونوق تاوشنك اوزینه ده «ثَحْحَه»
دیهلر .

• الثَّمَحِجُ [فتحه م] : بر نرسه نی بیک
قاطی تارتمق - تار توب اوستره
مک - آباق ایله تیوب ییارمک .
• الثَّمَحُفُ [کسره] والثَّمَحُفُ

[کتف] ج اَثَمَافُ : یول یول
صزقلانوب صرلانوب ترغان
قارن . (قارطایدکلری اچاک .)

ث - خ

• الثَّمَخْنُ [تاء کسره] : خاء فتحه ایله
والتَّمَخُونَةُ [ضمنا] والثَّمَخَانَةُ
[سحا مصا ش] . بر نرسه قاطی
وقالون بولمق - قوی بولمق
- نق وطرغ بولمق .

• الثَّمَخْنُ [تاء کسره] : خاء فتحه
ایله سم : قالونلق ، قاطی لق ،
قوی لق ، طغرلق .

• الثَّمَخْنُ والثَّمَخْنَةُ [فتحنا] : آغزلق .

• الثَّمَخِينُ [امیر وزنده ص] :
قالون وقاطی نرسه - قوی
وطغر نرسه - آچوسز کشی .
ج ثَمَخَاءُ .

• ثَوْبٌ ثَمَخِينٌ : قالون وطرغ

ویاخشی طوغولغان کیممک .

• رَجُلٌ ثَمَخِينُ السَّلَاحِ : بتون
قوراللری کیونگان کشی .

• رَجُلٌ ثَمَخِينٌ : حلیم رزین قیل
فی مجلسه .

ث - د

• الثَّمَدَاءُ [فتحه] : جهی قوروب
قش یاشارگان اولهن . (قش

کونی قمار توشمای ترغان اورنلرده بونک کبی قشقی او- له نلر بولادر.

• الثَّدُغُ [فتحه. م]: بر آدم بر آدمک باشن یارمق - جه نچمک. • ثَدَّغُ فُلَانٍ رَأْسَ فُلَانٍ: شَدَّخُهُ.

• الثَّدُقُ [فتحه. ن]: یاغور قیولوب تیزلیک ایله یاومق - یلغه طولوب آقمق - بوغازلا- نغان حیواننک اچن یارمق - آطلرنی صحراءغه او طلارغه یبارمک.

• ثَدَّقُ الْمَطْرَ: جَدَّ وَأَنْصَبَ. • سَحَابٌ ثَادِقٌ: مَنْصَبٌ.

• الثَّدَقِمُ [ثاء و قاف کسره لی]: سوز بلمی و آخلای ترغان طویاس، حیوان کبی آدم.

• الثَّدَمُ [فتحه]: دعواسینه دلیل کیلرودن عاجز کشی - نادان و بلد کسز کشی - یالقاو، ابر- نچاک زور گهوده لی کشی.

• الثَّدَمَةُ: سوز بلمی و آخلای ترغان خانون.

• الثَّدَامُ [کتا]: سوزگوچ.

• الثَّدَنُ [فتحتا. ح]: ایت ایسله- نمک - بر آدم زور گهوده لی ایتلی بولمق.

• ثَدَّنَ اللَّحْمَ: تَغَيَّرَتْ رَائِحَتُهُ.

• الثَّدَنُ [کتف] والمثدَّنُ: طویلی ایتلی گهوده لی ابر. بو- نداین خاتونغه «ثَدْنَةٌ» و «مَثَدْنَةٌ» دیلر.

• امْرَأَةٌ ثَدْنَةٌ: ناقصة الخلق.

• الثَّدُو [فتحه. ن]: چلانمق، یووشله ندرمک.

• الثَّدَوَاءُ [فتحه]: بر اورن. • الثَّدَى [عصا. ح]: چلانمق یووشله نمک.

• ثَدَى الشَّيْءُ: اِبْتَلَّ.

• الثَّدَى [فتحه] و الثَّدَى [عصا]: ج اَثَدُ و ثَدَى: ایمی. (بو لفظ

مذکر بولوبده مؤنث بولوبده یورنوله در. ایرلرده بولغان ایمی صماق نرسه گه «ثَدَى» بهیتولمی، بلکه «ثَدْنَةٌ» دیبو- له در. بعضلر ایرلرنکیته ده «ثَدَى» دیمک بار دیگانلر.)

• الثَّدِيَاءُ [حمرأه و زننده]: زور ایمی لی خانون.

• الثَّدِيَّةُ [ثاء ضممه، دال فتحه، یاء سده ایله]: آطلی صوغشچی اوزینک بیک کیرهک نرسه لرن قویوب اییار باشینه تاغوب قویغان بیک کچکنه صومقه.

• ذُو الثَّدِيَّةِ: علی رضی الله عنه گه خروج ابتکان خوارج باشلغی. قویلی بیک قصه بولغان شونک ایچون «ذو الثدیه» لقب بیرگان بولغانلر. و علی قول «ذوالیدیه» لقبنده بولغان.

ث - ر

• الثَّرْبُ [فتحه. ض]: نیرگه مک شلته قیلمق - بر آدمک غیلرن اوزینه نهیتوب اوبالطمق - آورو آدمک کیملرن چیشند- رمک، کیملرن صالدرمق.

• الثَّرْبُ [فتحه. سم] ج ثُرُوبٌ و اَثْرُبٌ جَج اَثْرُبٌ: زور اچاکنی، قارنی قابلاب آغان مای بهره سی. (قارن مایی دیهلر.)

• الثَّرْبَاءُ [حمرأه و زننده]: مذکور اچ مایی (قارن مایی) کوب بولغان سیموز صارق. سیموز قوچقارغه «اَثْرُبٌ» دیهلر.

• الثَّرْبَاتُ [فتحتا]: بارماق، اصابع.

• الثَّرْثَرَةُ [دحرجه کبی]: شا- رلداب یاخشاب کوب سویله مک - قات قات سویله مک - طوزدرمق - کوب آشامق - آشلرنی بر برسینه بو طامق.

• الثَّرْثَارُ [فتحه]: کوب سوزلی یاخشاق، شارلاق کشی. در- ستلگینه قارمیچه سوزنی شو- مارتوب سویله وچی - تکریبت ده بر یلغه.

• الثَّرْثُورَةُ [ضمه]: کوب صولی چیشمه.

• الثَّرْثُورُ [ضمه]: ایکی یلغه اسمی. برسینه کبیر ایکچی سینه صغیر وصفن قوشوب یوروتلر.

• الثَّرْثُمُ [هدهدوزننده]: صاوت توبنده قالدق آس.

• الثَّرْدُ [فتحن. ن]: ایکمک طو- راب آنک اوستینه شور با صا-

لوب «ثَرِيدٌ» یا صامق - کییمنی بو یاوغه مانمق - بوغاز نامر- لرندن قاننی آغوزمیچه بوغا-

زلامق. (بو بوغازلاو پچاق کیسه آماغانلقدن پچاق طویا- لغندن بولا یاکه پچاق غه باشقه نرسه ایله بوغازلاودن کیله دیلر.)

• ثَرْدٌ مِنَ المَعْرَكَةِ [مجهولا]: حَمَلٌ مَرْتَبًا.

• ثَرْدُ فُلَانٍ الخَيْرُ: فَتَنَهُ ثُمَّ بَلَغَهُ بِعَرَقٍ، فَهُوَ ثَرِيدٌ وَمُثْرُودٌ.

• الثَّرْدُ [فتحنا]: ابرینلری بار -
 غلانو - چلاتورلق مقدارده غنه
 آزی باغمور.
 • الثَّرْدَةُ [ضمه]: ایکمکنی و اقلاب
 طوراب اوستینه شوربا صالوب
 ثرید یا صاو.
 • الثَّرِيدُ [امیر وزنده] والثر -
 یدة ج ثرائد و ثرود: ایکمکنی
 و اقلاب طوراب اوستینه شوربا
 صالوب یا صالغان آش. بوکار
 «أثردان» و «مشرود» و «مشرودة»
 و «ثرودة» دبدده نه بیلر.
 • الثَّرِيدُ [امیر وزنده]: ایسکی
 شراب اوستونده فالغان طوزان
 کبی شی.
 • الثر [فتحنا] والثرارة [سحا]
 والثرور [ضمنا] والثروروة
 [مصا. ض ن ح]: جیشمه نك صو -
 وی کوبایمک - صارق ونوه لرنک
 سونلری کوب بولمق.
 • الثر [فتحنا. ن ض]: طاراتمق،
 طوزدرمق - چلاتمق، بووشله -
 تمک - بولوط یاغمور باغدرمق
 - کیخایمک، زورایمق.
 • رَجُلٌ ثَرٌّ: کوب سوزلی کشی.
 • سَحَابٌ ثَرٌّ: کوب یاغمورلی
 بولوط.
 • مَكَانٌ ثَرٌّ: کیک اورن.
 • فَرَسٌ ثَرٌّ: یاخشی بوروشلی آط.
 • الثَّرَةُ [فتحنا]: کوب صولی
 جیشمه - کوب یاغمورلی بولوط
 - کوب قان آغزغان یارا -
 کوب سونلی صارق ونوه -
 کوب سوزلی خاتون - ایمچاک
 نیشوکلری زور بولوب کوب
 سوت آغوزا ترغان صارق

• ونوه. ج ثُرور و ثرار کیله در.
 • الثَّرارة [سحا] والثرارة [فتحنا]
 والثروروة [ضمه]: کوب
 صولی جیشمه - کوب سوزلی
 خاتون.
 • الثَّرور [صبو]: کوب سونلی
 صارق یا که نوه.
 • الثَّرَطُ [فتحنا. ن]: عیب ایتمک.
 • الثَّرَطُ [فتحنا. ح]: کامل احمق
 بولمق.
 • الثَّرَطُ [فتحنا]: بالائزه کی -
 اوله نندن یا صالغان بر نوع
 قرأحمال - احمق.
 • الثَّرِطَةُ [ثاء و طاء کسره لی]:
 بیک احمق کشی - پهنس و شاقشی
 کشی.
 • الثَّرِطَةُ [دحرجه کبی]: چابو -
 لرنی بیرگه اوستره نوب بو -
 رومک - بومشاق و صالونقی
 سه لیره گان بولمق.
 • الثَّرِطَةُ [دحرجه کبی]: حیوان
 بیک قاطی سیمورمک - بر آدم
 کبرله نیمیجه و آچولانمیچه سوز
 سوبله شمیچه ونده شمیچه باشن
 بوگوب اولطرمق.
 • ثَرٌّ طَمٌّ فُلَانٌ فِي الْمَجْلِسِ: اَطْرَقَ
 مِنْ غَيْرِ غَضَبٍ وَلَا تَكْبُرٍ.
 • الثَّرْعُ [فتحنا. ح]: بر آدم
 اوندله میچه مجلسکه بارمق.
 • الثَّرْعُطُ [هد هد وزنده]:
 صیق بالیجق.
 • الثَّرْعُطَةُ وَالشَّرْعُطُ
 وَالشَّرْعُطَةُ: بیک صیق شوربا
 - اچینه بیج نرسه صالونماغان صاف
 شوربا - سوت ایله قایناتولغان

• شوربا معنی سنده ده کیله در.
 • الثَّرَعَةُ [ضمه]: نه نه چ مو بوننده
 ابولوب ترغان قنوری لر،
 جونلر. آچولانغان وقتده بو -
 لارنی قنار تادر.
 • الثَّرَعَامَةُ [کسره]: بر آدمک
 خاتونی یا که مطلقا خاتون -
 قویباشدن اسقلاب ترغان یهرده.
 زونط.
 • الثَّرَعُ [فتحنا. ح]: کیخایمک،
 زورایمق - چیلکنک صو قویا
 ترغان آغزی زورایمق.
 • الثَّرَعُ [فتحنا]: چیلکنک صو
 آغوزا ترغان آغزی، بورونی
 یا که مطلقا آغزی. جمعی «ثروغ»
 کیله در.
 • الثَّرَعُلُ [هدهد وزنده]: آنا
 تولکی.
 • الثَّرَعُولُ [ضمه]: بر اولهن.
 • الثَّرَقِيَّةُ [ضمه]: آق بهز و آق
 کیندر.
 • الثَّرْمُ [فتحنا. ض]: بر آدم بر
 آدمک آغی تشرن صدرمق
 یا که توبندن اوك قایورمق.
 • الثَّرْمُ [فتحنا. ح]: بر آدمک
 آغی تشرلی یا که مطلقا تشری
 صنمق، آغی تشرلی صنغان
 ابرکه «أثرم» خاتونعه «ثرماء»
 دیه لر.
 • الثَّرْمَانُ [فتحنا]: صارق ونوه لر
 آغزی آچطلط اولهن.
 • الثَّرْمَدَةُ [دحرجه کبی]: ایتی
 پشروب بتکوزمامک، چی قلد
 لدرمق - بر آدم پشکان ایتی
 کولگه بویامق،
 • ثَرْمَدَةُ الطَّبَاخِ اللَّحْمِ: لَطَخَهُ
 بِالرَّمَادِ.

• الثَّرْمَدَةُ [سم] ج ثَرْمَدَوِثْرَمَدَاتُ: حیوانلر آزغی آچقلط اولهن.

• الثَّرْمَدَاءُ [فتحه]: بر اورن یاکه بنو سعد دیارنده برصو.

• الثَّرْمَطَةُ [دحرجه کبی]: بیر بلجراق بولمق- آغزنی چاپلداتوب آش چهینه مک.

• الثَّرْمِطُ [ثاء و میم کسرلی]: آغزینه قابقان نرسه سن چاپل چوپل بیک اوزاق چهینی ترغان قارت صارق.

• الثَّرْمِطَةُ [ضمه] و الثَّرْمِطَةُ: صولی صیبق بالچق و بلجراق.

• الثَّرْمُوطُ [عصفور وزنده]: زور زور قابوب کوب آش- وچی آدم.

• الثَّرْمَلَةُ [دحرجه کبی]: ایت آشامق ایستاگانچه آشامق -

پشروچی ایتی چی قالدردمق، پشروب یتکوزمامک - قوناغه

آشتی آشوقدروب بر آزچی

حالده کیلترمک یاکه طوزان وکوللرن اوفورمیچه آرولامیچه

کیلترمک - بر آدم آشاغان

وقنده صاقال و میقنرن بویاب آشتی توگوب صاچوب به مسز

آشامق - بر آدم بر آشتی نیچوک توغری کیسه شولای آشامک،

نیوشلی رهوشچه توگاللهب اشلی آلامق - بالانک اچی کیتمک.

• ثَرْمَلُ الْقَوْمِ مِنَ الطَّعَامِ: أَكَلُوا مَا سَأُوا.

• الثَّرْمَلُ [هدهد وزنده]: بر حیوان.

• اَمَّ ثَرْمَلٍ: صرئلان، ضبع.

اورناسنده غی یارق - قالدق آش و قالدق خورما - تولکی یاکه آنا تولکی.

• بَقِيَتْ ثَرْمَلَةٌ فِي الْإِنَاءِ: بَقِيَتْ مِنَ الطَّعَامِ.

• الثَّرْنُ [فتحتا، ح]: بر کشتی اوزینک دوستلرن رهنجومتک.

• الثَّرْوَانُ [فتحه]: کوب ماللی بای کشتی، بای خاتونغه «ثرووی» دیلر.

• امْرَأَةٌ ثَرَوِيٌّ: مُتَمَوِّلَةٌ.

• الثَّرْوَةُ [فتحه. سم]: بایلق، ماللرنک کوبلگی - مطلقا هر نرسهده کوبلک، موللق - بر اورنده خلقتک کوب بولووی

خلقغه بایلق - آی ایله ثریا بولدوزی اوچیراشا ترغان کیچ.

• الثَّرَاءُ [سحا، سم]: مالعه بایلق، ماللرنک کوب بولماقی.

• الثَّرَاءُ [سحان]: خلق کوبایمک، صانلری آرتمق - مال کوبایمک،

مال آرتمق، کشتی بایومق - بر کشتی ایکنچی لردن بایراق بولمق - الله تعالی بر نرسه نی کوبایتمک.

• ثَرَا الْقَوْمِ: كَثُرُوا.

• ثَرَا فُلَانٌ فُلَانًا: كَانَ أَكْثَرَ مِنْهُ مَالًا.

• ثَرَا الْمَالُ: نَمَا وَكَثُرَ.

• ثَرَاهُمُ اللَّهُ: كَثَرَهُمْ.

• الثَّرَوَاءُ [حمر اوزنده]: کوب ماللی خاتون. بونک مذکونده «اثری» دیلر.

• الثَّرِي [فتحتا، ح]: بر آدمنک مالی کوبایمک - بایومق - خلقتک صانلری آرتمق - بر آدم بر

آدم ایله شادلانمق، قووانمق - بر آدم بر آدم ایله اکتفاء ایتمک، باسقه لردن موکسر بولمق.

• الثَّرِي [غنی وزنده]: کوب ماللی بای کشتی - احتیاج سز موکسر کشتی - کوب مال - کوب صانلی نرسه. (بعض وقتده

یبعنی شده سز یاکه بتونلهی طاشلاب «ثر» رهوشنده کیلتره لر

«مال ثر» کوب مال معنی سنده اصلده «مال ثری» ایدی.)

• اَنَا بَكَ ثَرِيٌّ: اَنَا بَكَ ثَرِيٌّ أَيْ غَنِيٌّ عَنِ النَّاسِ لَا أَحْتَاجُ إِلَيْهِمْ.

• الثَّرِيَّا [ثاء ضمه، راه فتحه، باه شده والف مقصوره ایله]: ثور برجنده برگه طوبلانوب ترغان زورلری یدی دانه بولغان بینک

کوب بولدوزلر (بعضلر مجموعسی یکرمی ایکی بولدوز دیگانلر. بزده «ایلهک بولدوزی» تروکلر «اولکر» روسلر «Плеяды» دیهلر.) - کوب لاهپا یا که شه -

ملرنی برگه جیوب توشه مگه تاغولان ترغان قاندىل. люстра

• الثَّرِي [عصا، ح]: قورو بیرلر یاغمور ایله بومشاروب دملانمق - بر آدم بر آدم ایله قووانمق، شادلانمق.

• الثَّرِي [عصا، سم]: دموبووشلک - دملی توفراق (کوبراک، چلا - نغان وقتده قوللرغه یا بشمی ترغان بالچقسز، دملی، یاخشی توفراقعه قوروو بیرنی قازوغاچ

چغا ترغان آستداغی دملی تو - فراقغه شهیتهلر.) - بیر - خیر.

• الثَّرِي [فتحتا، ح]: بر آدمنک مالی کوبایمک - بایومق - خلقتک صانلری آرتمق - بر آدم بر

• الثَّرِي [فتحتا، ح]: بر آدمنک مالی کوبایمک - بایومق - خلقتک صانلری آرتمق - بر آدم بر

• الثَّرِي [فتحتا، ح]: بر آدمنک مالی کوبایمک - بایومق - خلقتک صانلری آرتمق - بر آدم بر

• الثَّرِي [فتحتا، ح]: بر آدمنک مالی کوبایمک - بایومق - خلقتک صانلری آرتمق - بر آدم بر

• الثَّرِي [فتحتا، ح]: بر آدمنک مالی کوبایمک - بایومق - خلقتک صانلری آرتمق - بر آدم بر

• الثَّرِي [فتحتا، ح]: بر آدمنک مالی کوبایمک - بایومق - خلقتک صانلری آرتمق - بر آدم بر

• الثَّرِي [فتحتا، ح]: بر آدمنک مالی کوبایمک - بایومق - خلقتک صانلری آرتمق - بر آدم بر

• الثَّرِي [فتحتا، ح]: بر آدمنک مالی کوبایمک - بایومق - خلقتک صانلری آرتمق - بر آدم بر

تشبیهی «ثریان» و «ثروان» جمع
«أثرأ» کیله در.

فُلَانٌ دُوْثْرِيٌّ: دُوْخِيْرٌ.

الثَّقِيُّ الثَّرِيَانُ: بِيْرٍ اَوْسْتَنْدَهْ گِي

بَاغْمُوْر اَيْلَه بَوْلَغَان دَم وِیُو-

وَشَلَكْ، بِيْرٍ اَسْتَنْدَهْ غِي اَيْسَخِي

دَمِلِرْغَه تُوْتاشْدِي. بُو اَيْكِي

بُووَشَلَكْنِكْ بَر بَرَسِيْنَه اَوْ چَراشُوِي،

تُوْتاشُوِي تِيْر زَمَانْدَه بَوْلَغَانْغَه

كُوْرَه بُو سُوْزِنِي «اَيْكِي كَشْنِكْ

بِيَكْ تِيْر دُوْسْتَلَاشُوْب كِيْتُوُوْنْدَنْ»

كِنَابَه فَيْلَالِر.

بِيْسُ الثَّرِيِّ بَيْنَهُمْ: صَارُوْ

اَعْدَاءٌ بَعْدَ اَنْ كَانُوْا اَصْدَقَاءَ.

فُلَانٌ قَرِيْبُ الثَّرِيِّ: قَرِيْبُ

الْخِيْرِ.

الثَّرِيُّ [غَنِيٌّ وَزَنْدَه]: بُووَش

بِيْر - قُوْرُوْب قَاطُوْب بَتَكَانْدَنْ

صُوْكْ بَاغْمُوْر اَيْلَه يُوْمَشَارْغَان

دَمَلِي بِيْر. مَوْثِي «ثَرِيَّة» كِيْلَه دَر:

الثَّرَاءُ [سَحَابٌ] وَالثَّرِيَاءُ [فَتْحًا]:

الثَّرِيُّ.

يَوْمٌ ثَرِيٌّ: بُووَش وَدَمَلِي كُوْن.

مَكَانٌ ثَرِيَانٌ: تُوْفَرَاغِي دَمَلِي

بَوْلَغَان اُوْرَنْ.

الثَّرِيَاءُ [فَتْحًا]: دَمَلِي بُووَش

بِيْر. مَذْكُرْنَدَه «أَثْرِيٌّ» دِيْلِر.

الثَّرِيْبَةُ [دَحْرَجَه كَبِي]: حَيْوَانٌ

نَلَكْ اَجِي كِيْتَمَكْ

الثَّرِيَاطَةُ [كَسْرَه]: صُوْلِي

صِيْبَقْ بَالِجِقْ وَبِلِجْرَاقِ.

صَارَتْ اِلْرَضُ ثَرِيَاطَةً: رَدَّغَةٌ.

ث - ش

الثَّشُّ [فَتْحَه. ض]: قُوُوُقْ،

وَ قَايِحَقْتِي اُوْرُوْب قَابَاْرْتَقَانْدَنْ

صُوْكْ بَر بِيْرَنْ تِيْشُوْب يَاكَه

اَغْرَنْ اَجُوْب پَشْشْشْ اَبْتُوْب

هَوَا سَنْ چَغَارْمَقْ.

ث - ط

الثَّطُّ [فَتْحَه. م]: بَر نَرَسَه نِي

اَيَاقَلِرْ اَسْتِيْنَه صَالُوْب طَابَطَامَقِ

- بَر نَرَسَه نِي اَيَاقِ يَاكَه قُوْل

اَيْلَه بَاصُوْب تُوْرْمَقْ - بَر اَدْمَنْكْ

اَوْسْتِيْنَه مَنُوْب بَر قَايِدَادَه بِيَارَمَاكْ

- بِيْرْگَه بَهْرَمَكْ.

الثَّطُّ [فَتْحَتَا. ح]: بَر اَدَمْ تَبْتَاكْ

وَ اَحْمَقْ بَوْلْمَقْ.

الثَّطَّاءُ [ضَمَه] وَالثَّطَّاءَةُ [فَتْحَه]:

اُوْرَمَا كُوْچِ يَاكَه اَخْخَارِ اَوْخْشَا-

شَلِي قُوْرْتِ.

الثَّطُّ [فَتْحَه. ن]: بَا لَانَكْ اَجِي

كِيْتَمَكْ - بَر اَدَمْ صِيْبَقِ حَاجَتِ

اَوْتَهْمَكْ.

الثَّطُّ [فَتْحَه] وَالثَّطُّطُّ [فَتْحَتَا]

وَالثَّطَّاطَةُ [سَحَابٌ] وَالثَّطُّوْطَةُ

[ضَمْتَا مَصْلًا. ض ن]: بَر اَدَمْ

نِيْجَكَه قَاشَلِي بَوْلْمَقْ - قَاشَلِرْنَدَه

جُوْن اَز وَبِيَكْ كِچَكْنَه وَصِيْبَقِ

صَاقَالِي كُوْسَه بَوْلْمَقْ.

ثَطُّ الْحَاجِبِيْنَ: قَاشَلِرِي نِيْجَكَه

بَوْلَغَان كَشِي. بُوْنَكْ جَمْعِي «ثَطُّ»

وَ «أَثْطَاطٌ» وَ «ثَطَّانٌ» وَ «ثَطَّاطٌ»

وَ «ثَطَّطَةٌ» كِيْلَه دَر. مَوْثِيْنَدَه «ثَطَّةٌ»

الْحَاجِبِيْنَ» وَ «ثَطَّاءُ الْحَاجِبِيْنَ»

دِيْبُوْلَه دَر (قَاشَلِرِي نِيْجَكَه مَعْنِي سَنْ

اَخْلَانُوْر اِيْجُوْن «الْحَاجِبِيْنَ»

لَفْظَنْ قَالِدِرْمِي نَه تُوْرْگَه كِيْرَه كْ.

«ثَطُّ» وَ «ثَطَّةٌ» دِيْب كَنْه نَه تُوْلَسَه

قَاشِي نِيْجَكَه لَكْ اَخْلَانِمِيْدِرْ).

رَجُلٌ ثَطُّ: زُوْر قُوْر صَاقَلِي

اَغْر طَبِيْعَتَلِي كَشِي - قَاشْ صَاقَالِ

مِيْقَلِرِي بِيَكْ سِيْرَه كْ وَصِيْبَقِ

بَوْلَغَان كُوْسَه كَشِي.

الثَّطَّاءُ [حَمْرَاءُ وَزَنْدَه]: اُوْرَمَا.

كُوْچِ يَاكَه اُوْرَمَا كُوْچِ كَبِي

قُوْرْتِ - قَاصَقِ جُوْنَلِرِي بُو-

لَمَاغَان خَانُوْنِ.

الثَّطَّعُ [فَتْحَه. م]: ظَاهَر بَوْلْمَقِ

- بَا لَانَكْ اَجِي كِيْتَمَكْ.

الثَّطَّاعُ [غَرَابٌ وَزَنْدَه]: طُوْمَاوْ

Насморокъ

ثُطَّعَ [مَجْهُولًا]: صَارَ ثُطَّاعِيًّا.

الثَّطَّاعِيٌّ وَالثَّطُّوْعُ: بُوْرُوْنِيْه

طُوْمَاوْ تُوْشَكَان كَشِي.

الثَّطَّعْمَةُ [دَحْرَجَه كَبِي]: بَر اَدَمْ

بِيَكْ يَامَان نَهْشَه كِي تَلَلِي بُوْلُوْب

خَلَقْتِي رَه نَجُوْتَه تَرِغَان بَوْلْمَقِ.

الثَّطْفُ [فَتْحَتَا]: بَر اَدَمْ تَلَه

گَانْجَه اَشَابِ اَجُوْب. تَلَه گَان

وَ قَتْنَدَه بُوْ قُوْلَابِ طَنْجِ وَرَاْحَتِ

اِبْر كَنْ طُوْر مَوْشَدَه تُوْرْمَقْ -

بَر بِيْرَدَه اَسَلَقِي اَوْخُوْب بَابَلَقِ

وَ اَرْزَانَلَقِ بَوْلْمَقِ. «بَلَدٌ فِيْه

ثَطْفٌ» دِيْبَه لِر.

ث - ع

الثَّعْبُ [فَتْحَه. م]: اَغْرْمَقْ -

چِيْشَمَه قَا زُوْب چَغَارْمَقْ - قَان

چَغَارْمَقْ - تُوَه اُو كُوْر گَان وَ قَتْدَه

- شَشَقَه سَن چِغَارْمَق - آخَسْرَدَن
دَشْمَان اوستينه هجوم قیلدروب
هر باقلرندن اوستلرینه اطلی
عسکر بیارمک. (گوبا اطلی-
لرنی آلا اوستینه آغوزمق)
• الثَّعْبُ [فتحنا] ج ثَعْبَانٌ: صو
بولی، صو آغا ترغان بیر،
• مَاءٌ ثَعْبٌ وَثَعْبٌ وَثَعْبَانٌ
وَإِثْعَابٌ: ماءٌ سَائِلٌ.
• الثَّعْبَةُ (ضمه) وَالثَّعْبَةُ [ثاء ضمه،
عین فتحه ایله]: بیک یامان کهله
جِلَان.
• الثَّعْبَةُ [ثاء ضمه، عین فتحه ایله]:
صِحْقَان، فَأْرَةٌ - اوطنلق بر
آغَاج.
• الثَّعْوَبُ [صبو]: اخلاط اربعدن
صَفْرَاءٌ دبدکلری شی.
• الثَّعْبَانُ [ضمه. سم] ج ثَعَابِنُ:
بیک زور واوزون بلان، آردها
یاکه مطلقا بلان. (مذکرومؤ-
تشرینک هر قابوسینه نه بتوله در.
بعضلر «آنا یلان» دیگانلر.)
• سَأَلَتْ الثَّعْبَانَ کَمَا أَنْسَابُ
الثَّعْبَانُ: یلغلر آقدی، یلان
بو ککهله نوب یوروگان کبی.
(برنجی «ثعبان» مذکور «ثعب»
نک جمعیدر.)
• الثَّعْمَعُ [فتحه]: انجو، لؤلؤ -
انجو قاباغی، صدف - قزلغه بو-
یالغان یون.
• الثَّعْمَعَةُ [دحرجه کبی]: بر آدم
بر بر آردلی قات قات قوصمق
- او قشومق - قوصقان کبی
تاوش چغارمق - کوخل بو-
لغانمق، قوصاسی کلمک - نل
نولوغوب یاکه صافاولانوب
حرفلرنی آچیق ۹۰ یته آلمایچه
سویله مک.
- الثَّعْمَعَةُ: تلده بولغان بیلته ککک،
صافاولق.
• الثَّعْجُ [فتحنا. سم]: سفرده برگه
چولشقان جماعه.
• الثَّعْجَرَةُ [دحرجه کبی]: صو
قیومق - صو نوکمک.
• الثَّعْجَرُ فُلَانٌ الْمَاءُ: صبه.
• الثَّعْدُ [فتحه]: آق مای، آطلان
مای - پشوب یومشارغان بسر -
تمام پشوب بئکان خورما،
رُطْبٌ - هر بیمشنک ایگ یاخا
وانیگ طولی بولغانی - یاشل طولی
یاشلیچه - یومشاق نرسه.
• ثَرَى ثَعْدٍ مَعْدٌ: لَين.
• مَا لَهُ ثَعْدٌ وَلَا مَعْدٌ: آنک آز
وکوب هیچ نرسه سی بوق
معنی سنده. (بولارده بولغان
«معد» مجرد اتباع.)
• بَقِلٌ ثَعْدٌ مَعْدٌ: غَضٌّ وَرَخَصٌ.
• الثَّعْرُ [فتحه] وَالثَّعْرُ [فتحنا]
وَالثَّعْرُ [ضمه]: سمره آغاچلر-
بیک نامرلرندن چغارلغان
آغولی صاقز.
• الثَّعْرُ [فتحنا. ح]: بر آدمک
تهنده سویاللر کوبایمک.
• ثَعْرٌ فُلَانٌ: كَثْرَتٌ تَائِلَةٌ.
• الثَّعْرَرَةُ [دحرجه کبی]: بورون
یارغالانمق.
• الثَّعَارِيرُ: بورونده ظاهر
بولغان یارقار - آق هلیون
اوله نی.
• الثَّعْرُورُ [ضمه]: قصقه بوبلی
توب نوگاره ک آدم - کچکنه
قیارلر - آچی آغاج بیمشی -
طرثوث اوله نی - سویال.
- الثَّعْرَانُ: آط و صارق جیلو-
نلرنده بولا ترغان ایکی سویال.
بولارنی «ثعروان» دینده
یوروتله ر.
• الثَّعْطُ [فتحنا. ح]: صو بوزو-
لمق - ایت ایسله نمک - تیری
چروب اوزگاله نمک، کیسه کله-
نمک - دوناقلر (ایرنلر) ششمک.
• الثَّعْطُ [کتف]: بوزولغان،
ایسله ننگان ایت - چروگان
نرسه - بوزوق صو.
• بَيْضَةٌ ثَعْطَةٌ: صاصیغان بوهورقا.
• الثَّعْيَبُ [امیر وزنده]: جیل
بر یافدن بر یافغه اوچورا
ترغان بیک واق قوم، پیصوق.
• الثَّعُّ [فتحه. ض]: قوصمق.
• الثَّعَّةُ [فتحه]: بر قات قوصو.
• الثَّعْعُ [فتحنا. ح]: قوصمق.
• ثَعَّ فُلَانٌ: قَاءً.
• الثَّعْلُ [فتحنا. ح]: بر آدمک
تشری بر بر اوستلی چقمق.
تشری بر بر اوستلی بولغان
ایرگه «ثعل» خانونه «ثعلاء»
دیلر جمعی «ثعل» کیله در.
• الثَّعْلُ [ضمه] وَالثَّعْلُ [فتحنا]
وَالثَّعْلُولُ [ضمه]: تشرینک
چالش چولش بولماقی - تشر
آرتینه اوسکان آرتق تش.
• ثَلَّةٌ ثَعْلَاءُ: تشری چالش اوسکان
تش ایتی.
• الثَّعْلُ [فتحنا] وَالثَّعْلُ [ضمه]
وَالثَّعْلُ: توه صغر و صارقنک
ایمچاکلری آراسنده ایمچاک

کبی اوزایوب اوسکان زور سویال، آرتق ایچماک. ج ثعول.
 • الثعول [صبو]: آرتق ایچماگی بولغان توه وصغر وصارق - اشیاء وتوابعی کوب بولغان عسکر. «کثیبة ثعول» و «جیش ثعول» دیوله در.
 • ثعل [زفر وزننده]: تولکو. (معروف حیوان) - برقیله باباسی.
 • ثعال (غراب وزننده. غیر): صوصوتی اچنده یارالغان قورت - آنا تولکو.
 • ثعالة (غرا. غیر): آنا تولکو.
 • الثعلول [ضمه]: هر یاغندن صادرا ترغان بیک یوواش صارق یاکه ایچاکلری کوب بولغان صارق - آچولانغان کشی.
 • هو ثعلول: هو غضبان.
 • الثعالة [غرا]: قرو اولهن - غیب الثعلب.
 • الثعلب [جوهر وزننده]: تولکو (مشهور حیلہ کار برقیچ حیوان) - صو آغار ایچون قل - لدرلغان تیشوک واولاق - سونگونک برچی - باش خورما آغایچی نك توبی. تولکو معنی سی ایله «ثعلب» نك جمعی مساجد وزننده «ثعالب» کیله در. بعض وقتده بونك باءسن یاءغه آلو - شدروب «ثعالی» دیه لر. آنا تولکو گده آناسینه ده «ثعلب» دیه لر. آیروب ئه یتکانده آنا تولکو گده «ثعلبة» آناسینه «ثعلبان» دیلر.

• ثعلب: ایر کشی اسی.
 • داء الثعلب: باشقه عارض بولا ترغان طاز دبماکله معروف آورو. باش قوطرلاب صاچی قبولادر.
 • غیب الثعلب: ات جیلگی.
 • الثعلبة: آنا تولکو - آرقا سویاکلرینک ایک توبانده (قو - بروق توبنده) بیک کچیکنه سویاک - دبر و مقعد.
 • الثعلبان [ثاءضمه، عین سکون لام ضمه ایله]: آطا تولکو.
 • الثعلبية [دحرجه کبی]: بر آدم تولکو کبی حیلہ کار بولمق - بر آدم دشمانندن قورقوب تولکو اتلردن قاچوب اوز - بیک استالغی ایله اچقنوب کیتکان کبی قاچوب کیتمک. (بعضلر بونی انکار ایدوب، بومعنی - لرده «ثعلب» کیله دیگانلر).
 • الثعلبية [یاء شده لی]: آط ات کبی سیکروب یوکورمک.
 • الثعم [فتحه. م]: بر نرسه نی تارتوب اورنوندن صووروب چغارمق.
 • الثعامة [غرا]: فاحشه خاتون.
 • الثعور [فتحه]: بر جنس خورما پشوب یتارگه یا قنلاشقان بسر خورما.

ث - غ

• الثعا [ثاء ضمه ایله]: کاهه، صارق، قوی تاوشی. ذکر ایدلور.
 • الثغب [فتحه. ض]: سونگو

ایله صانچمق - صارق بوغازلامق.
 • الثغب [فتحنا. ح]: بوز اروب صولری آقمق.
 • ثغب الجمد: ذاب و سأل.
 • الثغب [فتحنا] والثغب [فتحنا]: ج ثغاب واثغاب و ثغبان:
 طاو آرالرنده قوباشدن اشقلا نوب صالقونچه بولوب ترغان کوب صولی کول.
 • الثغغ [فتحنا] والثغغ [فتحنا]: سوزنی چوالتوب بو طاب سو - یله وچی.
 • الثغغة [دحرجه کبی]: سوزنی بو طاب کیرلی میترلی سویله - شمک - بر اشئ تیکشرمک، صورا شوب ازله مک - تشرنی بر برسنه بهروب، شق شق اتوب سویله شمک (آچولانوب یا که طوخوب فالترانوب بولادر).
 - تشرنی چقماغان بالا بر نرسه نی تشله گان کبی تش ایتلری ایله قابمق - تشلب تاثیر اته آلماینچه توکروک ایله چلاتوب قه قالدرمق. کیرلی میترلی سویله نگان سوزلرنک اوزلرنده «ثغغة» دیوله در.
 • الثغر [فتحه. م]: بیمرمک، واطمق - کیتوب آلمق، کیتکله - مک - قاراق یا که دشمان عسکر - یلری کرورلک بولغان آچق و کیتک بیرنی نوزانمک، نغمق (ضد) - بر آدم بر آدمک تشن صدرمق - تشن صوورمق.
 • ثغر الرجل الجدار: هدنه.
 • ثغر فلان الشیء: ثلمه.
 • ثغر فلان [مجهولاً]: تشرلی

ث - ف

الثَّقَا [فتح. م]: قازانك قابان و
باصدر مق.

ثَقَا الطَّبَاخُ القِدْرُ: كَسَرَ غَلِيَانَهَا.

الثَّفِجُ [فتح. ن]: بر آدم
آكسز، بلد كسز احمق بولمق.

الثَّفَاجَةُ [سحا]: احمق - شول
معنى ده وصف بولوبده كيلدر.

«رجل ثفاجة مفاجأة» ديهلر
«رجل احمق مائق» معنى سنده در.

«مفاجأة» مجرد تأكيدنى بيردر.

الثَّقَايِدُ [مصاييح وزنده]:

بر بر اوستلى بولغان آق بو-
لو طلر - كييم اچلك لرى، كييم

آستار لرى، مفردى يوق ديلر.

الثَّقَرُ [فتح. سم] ج أَنقَارُ:
ايار وقاط، آغنه تابا شوماسون

ايچون آطنك قوبروق آستى
بوللرندن نه بله ندروب سالونا

ترغان قايش. نروكلر «فوسقون»
ديهلر.

الثَّقَرُ [فتح. ض]: حيوانلرنى
آرتدن قوب سوروب بارمق.

الثَّقَرُ [فتح] والثَّقَرُ [ضمه]:
يرتقج حيوان وقوشلرغه خاص

لفظ، فر ج معنى سنده.

الثَّقَرُوقُ [ضمه] ج ثَقَارِيقُ:

خورمانك توبينه ياشقان بيك
كچكته توبچك. (قوباروب

آلغاج بو نرسه بيك كچكته
وهيچ بر طوزان قدرده كيىگى

بولماغانه كوره «ثغروق» ديب
بيك كچكته نرسلردن كتابه

قىلار.

ماله ثغروق: ماله شىء.

چقورى) - هر بر كيتك و آچقلىق

اورن - بر كيسهك يير - نيگوز
ياخشى بول - خلق بيك جىشل

واو كغاي كره ترغان هر بول،
بونك جمعى زفر وزنده «نغر»

كيلدر.
طَعَنَ فِي نَغْرَتِهِ: فى نَفْرَةٍ نَحْرِهِ.

فُلَانٌ يَخْتَرِقُ نَغْرَ الْمَجْدِ:
يسلك طرق المجد ومسالكه.

نُغُورٌ [صبو]: حمير قبيله سنده
بر قلعه.

النَّغَارِيُّ: بوى بوى صرقلى
بر نوع بيك نهلى قاون.

النَّغْرِبُ [ثاء وراء كسره ايله]:
هيچ مسواكله نماگان صارغايغان

نشلر.

النَّغَامُ [سحا. سم]: آق باشلى
آق چه چكلى اولهن. بر دانه سينه

«نغامة» ديلر.

النَّغَمُ [كتف]: آو اولار ايچون
آسرالغان ات - يرتقج ات.

النَّغْوَةُ [فتح]: كهجه، صارقنك
بر قات قچقروى.

النَّغَاءُ [غراب وزنده]: كهجه،
قوى، صارقلر تاوشى - قوى

ايرنده يارق.

النَّغَاءُ [غرا. ن]: كهجه، قوى
صارقلر قچقرومق، به نلك ملك.

نَغَتُ الشَّاةِ: صَاخَتْ وَصَوَّتْ.
قچقرا ترغان صارقلرغه «ثاغية»

ديلر.

النَّغِيَةُ [فتح. سم]: آچلىق.

أَصَابَ الْحَى النَّغِيَةَ: الْجُوعُ.

صندى، نشلرى صندر لدى.

نُغْرُ الصَّبِيِّ [مجهولاً]: سوت
نشلرى قبولدى، نشلرى نوشدى.

(نشلرى قبولغان بالاغه «مغور»
ديهلر.)

النَّغْرُ [فتح] ج نُغُورٌ: كيتك
يير - طاو، جدار و باشقه ييرلده

بولغان آچقلىق - آغز - نوشمه-
گان نشلر - قاراكلر باصوب

كرورگه اوغغاي بولغان قويما
وقابقا يارقلىرى - بر مملكتنك

حدودنده دشمان عسكريلرى
بهروب كرورگه، هجوم ابته-

رگه اوغغايلى بولغان قورقچلى
بول واورنلر (بو اورنلرغه

عادنده صاقچى عسكر و محكم
قلعهلر بناء قىلار. شولاي صاقچى

عسكرلر قويوب محكم قلعهلر
بناء قىلوني «سد نغور» ديب

يورونلر) - بر بوسينه دشمان
بولغان ايكى مملكه آراسنده

بولغان حدود - توهلر بيك
يارا توب آشى ترغان بر اولهن.

بر دانه «نغر» گه «نغرة» ديهلر.
النَّغُورُ (ضمنا) والنَّغُورُ

(ضمه): قاراتى و دشمان كرو-
وندن خوفلى بولغان كيتك

و آچق اورنلر. «نغور» متفرق لر
معنى سنده ده كيلدر. «مسوا

نغور» ديگانلرى «مسوا متغور-
قين» معنى سنده در.

النَّغْرَةُ (ضمه): ترقوه سوباكلرى
كو كراك سوبيا گينه توتاشقان

ييرده، ترقوله ايله كو كراك
سوبيا گى آراسنده بولغان چقور

صماق اورن (كو كراك آغزى

• الثَّقَلُ [فتح. ن]: بر نرسه بر بولی صاچوب طوز دروب بیا- ر مک - قول تیگرمانی آستینه «ثقال» دیدکلری کون جیمه توشه مک.
• ثَقَلَ الرَّجُلُ الرَّحِي: وقاها بالثقال.

• الثَّقُلُ [ضمه] والثَّافِلُ: صو، قوواص، شوربا، دواء و سائر صیق نرسه لرنک طونغاندن صوگ توبلرینه اولطرغان قوبی ترسلر (قوری و چوب چارلری) - بوغدا، آرش، بورچاق، یاصمق کبی هر تورلی اولوق - خورما.
• عَلَاصِفُوهُ وَرَسَبَ ثِقْلُهُ: صاف و آرو بولغانی اوستکه قالدی، قوری و چوب چاری توبسکه اولطردی.
• الثَّقِيلُ [کف]: هر وقت قوری و چوب چار نرسه لر آشاچی آدم.
• الثَّقِيلُ [کسر]: تیگرمان آستینه جابولگان جیمه گه جبولغان اون.
• الثَّقُلُ [فتحنا] والثَّقَالُ [سحا]: آغر بوروشلی آدم و حیوان.
• الثَّقَالُ [غراب وزنده]: تیگرماننک آستدافی طاشی.
• الثَّقَالُ [کتاب وزنده]: طهارت قومغانی - تیگرماننک آستقی طاشی - قول تیگرمانی آستینه جابوب قوبولا ترغان زور جیمه. (شونک اوستونده قول ایله تیگرمانی ئه یله ندرالر، تیگرماندن چققان اون شول جیمه ده جبولدر. بو جیمه نی

ایله ننگان تیریدن، کون دن یاصیلر.)
• بهار حی من الناس و ثقال: اول اورنده آدملر دن عبارت تیگر- مانده جیمه ده بار یعنی هر تورلی خلق کیلوب اینگانلر.
• الثَّقَلَةُ [ضمه]: قالدق نرسه. ثَقْلَةٌ مِنْ نَمْرٍ: بقیه منه.

• الثَّقِنُ [فتح. ض ن]: اتوب، تورنوب بیارمک، دفع ایتمک - قاغوب بیارمک - بر آدم بر آدمگه ایبارمک - بر آدم بر آدمنک آرتندن بیتارگه تلب قووب کیلمک - توه آباقلری یا که کوکراگی ایله چوبوب بیارمک - صومق، اورمق.

• الثَّقَانُ [غراب وزنده]: حب الرشاد. بردانه سینه «ثقاء» دبلر.
• الثَّقَاءُ [ثاء ضمه فاء شده ایله]: گارجیتسه اورلوقی، خردل. بر دانه سینه «ثقاء» دبلر.
• الثَّقِي [فتح. ض]: قومق، سو- ر مک - بر آدم بر آدمگه ایبارمک، تابع بولمق.
• ثَقِيَ فُلَانٌ الْقَوْمَ: طردهم.

ث - ق

• الثَّقِبُ [فتح. ن]: تیشوک تیشمک.
• الثَّقِبُ [فتح. سم] ج ثَقُوبٌ وَالثَّقِبُ: بر نرسه نی اونه چققان تیشوک، (اونه چقماغان تیشوک گه «ثقب» دیولمیدر. تیشوک تیشه ترغان بوراو کبی آتلرگه «مَثَقِب» دبلر.)

• الثَّقِيبَةُ [ضمه] ج ثَقِبٌ وَثَقِبٌ: کچکده رک تیشوک.
• الثَّقَابَةُ [سحا. ش]: بر آدمنک چرابی (چهره سی) اوط یالقونو کبی قب قزل توسلی بولمق. بویله قزل چرابلی ایرگه «ثَقِيب» و خاتونغه «ثَقِيْبَةُ» دیوله در.
• الثَّقَابُ [کتاب وزنده]: وَالثَّقُوبُ [صبو]: باشلاب

• الثَّقِنُ [فتحنا. ح]: کوب اشلب یا که اوکغایسز نرسه تونوب قول قبارمق یا که تیریلری قالدونایمق، قاطی لاشمق.
• الثَّقِنَةُ [ثاء فتحه، فاء کسره ایله]: ج ثَقِنَاتٌ: توهنک بیرگه چوکگان وقتده بیرگه نیه ترغان بیرلری (آباقلری، کوکراکی، بوط توبلری بولدر. بو بیرلری کوب وقت بیرگه استقولوب قاطی لانغان و جونلری قبولوب شومارغان بولدر.) - آدمنک ترلری - بوط ایله صیراق برگه جیولا ترغان بیر - آطلرده بوط ایله صیراق برگه بوگولگانده بر بر اوستلی کیلگان بیر - سوت صاوغانده کوکراک و آباقلری ایله اتوب چوبوب یباروچی توه - برگه جبولشقان آدملر جیونی، جماعه الناس.
• الثَّقِنُ: الثقل.

الثَّقِيلُ.

الثَّقَالُ [سحا]: آغر طبعلى خاتون - آردى زور بولغان

خاتون («أمرأة ثقال» ديولدر) آغر يوروشلى يالقاو جوان الثَّقَالُ [كتاب وزنده] والثَّقَلَاءُ

[علماء وزنده]: صحبلى آغرلىق بيوه ترغان نربيه سر، نادان، يهس كشيلىر. مفردى «ثقىل» كيلدر.

الثَّقَلَةُ [كسره] والثَّقَلَةُ [فتحنا]

وَالثَّقَلَةُ [ثاء فتحه قاف كسره ايله]

وَالثَّقَلَةُ [ثاء كسره، قاف فتحه

ايله]: يوك وئيرلر.

أَحْتَمَلَ الْقَوْمُ بِثِقَلَتِهِمْ: أَحْتَمَلُوا بِأَمْعَتِهِمْ كُلِّهَا.

الثَّقَلَةُ [فتحه] والثَّقَلَةُ [فتحنا]:

آش ايله قورصاقى طولترودن بولغان آورلىق.

الثَّقَلَةُ [فتحه]: بيك قاطى يوقو

باصوب بتون نهنى قاپلاغان

آغرلىق. «وَجَدْتُ فِي جَسَدِي

ثِقَلَةً» ديهلر. «وَجَدْتُ ثِقَلًا

وَقْتُورًا وَنَعْسَةً غَلَبَتْ عَلَيَّ» ديمك

بولادر.

دينار ثاقل ج دنانير ثواقل:

كامل.

مرض ثاقل: ثقىل.

الثَّقَلَانِ [ثنيه]: الأِنْسُ وَالجِنُّ.

الثَّقِيلُ [امير وزنده]: آور

(آغر) نرسه - هر نورلى آغر-

لق ايله تانولغان نرسه. جمعى

كتاب وزنده «ثقال» وعلماء

وزنده «ثقال» كيلدر.

رَجُلٌ ثَقِيلٌ: صحبتندن كشى

بيزه ترغان آغر طبعلى ياكه

نادان كشى. «ثقىل» ديب بعض

وقنده ماقتابده ئه يتوله در.

الثَّقْوَةُ [ضمه] ج ثَقَوَاتٌ: طاباق.

ث - ك

الثَّقِيَّةُ [دحرجه كيبى]:

آخسزلىق وبلدكسزلك سببلى

بر آدم هر وقت خلقعه بهيله-

نوب طالاشوب يورى ترغان

بولمق. نادان واحمق خاتونعهده

«ثككة» ديهلر.

الثَّكُلُ [فتحنا] والثَّكُلُ [ضمه].

[ح]: بر آدم اوزنك بالاسن

ياكه بيك ياقن دوستن ومحبوبن

يوغالتمق. (يعنى آار هلاك

ووفات بولوب ياكه يوغالوب

بو آدم زور قابغو وحسرت كه

دوچار بولمق)

ثَكَلْتُكَ أُمَّكَ: فَقَدْتُكَ. وهذا

دعاء عليه بالموت لسوء فعله

ويجوز ان يكون من الالفاظ

التي تجرى على السنة العرب ولا

يراد بها الدعاء مثل «تربت يداك».

الثَّكُلُ [ضمه]: المَوْتُ وَالهِلَاكُ.

الثَّكْلَانُ [فتحه] والثَّكْلُ:

بالاسن ياكه سيوكلو دوستن

يوغالتقان كشى. جمعلرى

«ثواكل» و«ثكالى» كيلدر.

الثَّكَلِيُّ [فتحه] والثَّكَلَانَةُ

وَالثَّكَلُ وَالثَّكَلَةُ: بالاسن

يوغالتقان خاتون

الثَّكَلُ [فتحه]: الثَّكَلُ.

الثَّكُولُ [صبو]: بالاسن بو-

غالتقان خاتون - كرگان

آدملرنى اولاقدرا وهلاك ايته

ترغان اولهنسز صوسز زور

صحراء.

الثَّكْمُ [فتحه ن]: بر آدم بر

آدمنك ازبنه توشوب ازندن

بارمق - ازلهمك - بر آدم بر

يولدن آبرلميجه بارمق - بر

آدم بر اشنى هر وقت اشلمك،

مدداومت ايتمك - بر اورنده

اورنلاشوب تورمق، مقيم بولمق

- بر اشنى ابضاح وبيان قيلمق.

الثَّكْمُ [فتحنا ح]: بر اورنده

اورنلاشوب تورمق.

ثَكْمٌ بِالْمَكَانِ: أَقَامَ بِهِ.

ثَكْمُ الطَّرِيقِ [فتحنا]: وَسَطُهُ.

الثَّكْمَةُ [ضمه] ج ثُكْمٌ: يول

اورتاسى.

الثَّكْنَةُ [ضمه]: كوگار چن كيبى

قوشلر كتوى - بيرده قازلغان

ئهيرنى كومبارلك مقدارده

چقور - قبر - توه مويوننه تا-

غلغان قلاده - اوچاق - اوط

ياغار ايچون چقور - كوخلده

صاقلاب يورولگان (حق بولسهده

باطل بولسهده) بر اعتقاد - با-

يراق - باشلقلى (سر عسكر)

نك بايراقى آستنده عسكر بيلرنك

جيولشوب ترغان بيرلرى.

(بايراق اوزى قادالغان بولسهده

قادالماغان بولسهده عسكر بيلرنك

سر عسكرلرى تيروه سنده جيو-

لشقان اورنلرني «ثكنه» ديولدر.

بو لفظنك جمعى زفر وزنده

«ثكن» كيلدر.

يُحَشِّرُ النَّاسَ عَلَى ثُكْمِهِمْ: مَعَ

رَايَانَهُمْ وَعَلَامَاتِهِمْ فَتَعْلَمُ كُلُّ
أُمَّةٍ بَعْلَامَةَ تَمَّازُ بِهَا عَنْ غَيْرِهَا.
ثُكَّنَ [ففتحنا]: حجازده بر طاو.

ث - ل

• الثَّلْبُ [فتحه. ض]: عيب ابتمك
خورلامق، نبرگه مک - کیمسوتمک
- سوروب، قووب بیارمک -
تیرس ئه بیلندرمک (اوستن
آستقه، آستن اوستکه کیلترمک)
بارق و کیتک یاصامق.

• ثَلْبُ الشَّيْءِ: ثلمه.

• الثَّلْبُ [کسره]: قارتایوب

تشلری قیولغان قوبروغی یو -

لقونغان آطاتوه، آناسینه «ثَلْبَةٌ»

دیلمر. جمعی «أَثْلَابٌ» و ثاءنک

کسره سی، لامنک فتحه سی ایله

«ثَلْبَةٌ» کیله در.

• الثَّلْبُ [کنف] و الثَّلْبُ [کسره]:

کیتک کینلگان ضرر لانغان

یاکه یارلانغان نرسه - عییلی کشی

عیب ایتلگان، ستنه قیلونغان

کشی «رَجُلٌ ثَلْبٌ» و «رَجُلٌ ثَلْبٌ»

دیله لر.

• الثَّلْبُ [کسره]: غایت قارتایغان

تشلری قیولغان کشی، خانونعه

«ثَلْبَةٌ» دیلمر.

• الثَّلْبُ [فتحنا. ح]: بر نرسه

طوپلانوب بوتار له نمک - کر -

له نمک.

• ثَلْبُ الثُّوبِ: نوسخ.

• ثَلْبُ الشَّيْءِ: تَقْبِضٌ.

• امْرَأَةٌ ثَالِبَةٌ الشَّوْى: مَسْتَقْفَةٌ

طوزدرمق - یاکه بر چیتندن
آلمق.

• الثَّلْبُ [هدهدوزنده]: آوغان،

بیمرلگان بناء.

• الثَّلَاثَةُ [سحابه وزنده] ج

ثَلَاثَاتٌ: اوچ (عدد). مؤنلرده

تاهنی طاشلاب «ثَلَاثٌ» کیله در.

• اوچ ایر دیهچک اورنده «ثَلَاثَةٌ

رجال» و اوچ خانون دیهچک

اورنده «ثَلَاثُ نِسَاءً» دیله لر.

• قَالَهُ أَوْ فَعَلَهُ ثَلَاثًا: قَالَهُ ثَلَاثَ

مَرَّاتٍ أَوْ فَعَلَهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.

• دُو الثَّلَاثِ: اوچ قاتلی نرسه.

• ثَالِثُ الثَّلَاثَةِ: اوچ نرسه نك

برسی (باناشا ترغان اوچ نر -

سه نك، قابوسنغه توتولسه ده «ثالث

ثلاثة» بولادر)

• ثَلَاثٌ [غراب وزنده. غیر]:

اوچار، اوچار دیگان معنی نی

آخلانا. بو سوز ثلاثة، ثلاثة

دیگانندن آلونغان دیلمر.

• جَاءَ الْقَوْمُ ثَلَاثًا: جَاءُوا ثَلَاثَةً

ثَلَاثَةً. (اوچار اوچار کشی

بولوب کیله دیلمر. «مَثَلٌ» لفظیده

شوشی «ثَلَاثٌ» معنی سننده کیله در.

• «مَثِي وَثَلَاثُ وَرُبَاعٌ» ایکیشارنی،

اوچارنی دورتارنی آلوشز

معنی سننده در، که هر قباوسی

اورنده بیان ایدلور.)

• ثَلَاثَةٌ عَشْرٌ: اون اوچ، بو

لفظ مذکرلرده یوریدر. مؤ -

نشلرده «ثلاثة» دن تاهنی طاشلاب

الْقَدَمَيْنِ.

• الثَّلْبُوتُ [فتحنا]: طی ایله ز بیان

قیله لری آراسنده بر زور

چقور یاکه بر بیر.

• الثَّلْبُ [امیر وزنده]: بیک

ایسکروب قارالانغان پچان -

قورغاق بیرلرده اوسکان اولهن.

• الثَّلَابُ: الكَثِيرُ الثَّلْبِ اى

الْوَسَخِ.

• الثَّلَثُ [فتحه. ن]: بر نرسه نك

اوچدن بر الوشن (ثُلثَن) آلمق

- بر آدم بر آدم مالینك اوچدن

برن آلمق

• ثَلَثُ الْأَمِيرِ الْقَوْمَ: أَخَذَ ثَلْثَ

أَمْوَالِهِمْ.

• الثَّلَثُ [فتحه. ض]: بر آدم

ایکی کشی باینه کیلوب بولا -

رنی اوچ که طولترمق - یاکه

بکرمی بوغز کشی باینه کیلوب

آلارنی اوتزغه طولترمق - بر

آدم یاکه نرسه اوچنچی بولمق

- اوچنچی قات قیلیمق.

• الثَّلَثُ [ضمه] و الثَّلَثُ [اضمتا]

ج اَثَلَاتٌ: بر نرسه نك اوچدن

بر الوشی، اوچدن بر کیسه گی.

• الثَّلَثُ [کسره]: تونه نك اوچنچی

بالاسی - آعاج و ایگونلرنی اوچ

کونده بر قات صوغارو.

• سَفَى الرَّجُلُ زَرْعَهُ الثَّلَثَ: سَقَاهُ

مَرَّةً فِي ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ.

• الثَّلَثَانُ [ثاء فتحه، لام کسره ایله]

و الثَّلَثَانُ [فتحه]: عِنَبُ الثَّعْلَبِ.

• الثَّلَثَلَةُ [دحرجه کبی]: ایلوب

تورغان توفراقلرنی قول ایله

- «ثَلَاثَةُ عَشَرَ رَجُلًا» واون اوچ خاتون ديهيچك بيرده «ثَلَاثُ عَشْرَةَ امْرَأَةً» ديوله در.
- الثَّلَاثُونَ: اوتوز معنى سنده. مذكر ومؤنث لرنك هر قابوسنده يوريندر. نصب وجر حال لرنده «الثلاثين» كيله در.
- الثَّلَاثَاءُ [ثاء فتحه ايله] والثَّلَاثَاءُ [ثاء ضمّه ايله]: سه شنبه كون Вторникъ. علماء و زنده «يَوْمُ الثَّلَاثَاءِ» ديبده ئه يته لر. بولارنك تشيهسى «ثَلَاثَا أَنْ» و «ثَلَاثَا أَنْ» جمع لرى «ثَلَاثَاوَاتٌ» و «ثَلَاثَاآتٌ» و «ثَلَاثَاتٌ» كيله در.
- الثَّلَاثَاوِيُّ: سه شنبه گه منسوب آدم ياكه نر سه. (سه شنبه كون بر اش اشله رگه عادت ايتسكان كشى گه و سه شنبه كونلرده بولا نرغان نر سه لر گه ئه يته لر.)
- ذُو ثَلَاثٍ [غراب و زنده]: اوچ فاندن يشوب اشله نگان قابش.
- الثَّلَاثِيُّ: غراب و زنده بولغان مذكور «ثَلَاثٌ» كه منسوب شى. اوچ فاندلى ياكه اوچارلى ديمك بولادر.
- الثَّلَثَانُ [ثاء ايكسیده ضمّه ايله] و الثَّلَثَانُ [ثاء ايكسیده كسره ايله]: عِنَبُ الثَّعْلَبِ.
- الثَّلَثَالُ [فتحه]: توه لر يار انا نرغان آچقلط اولهن.
- اِنَاءٌ ثَلَثَانٌ: كيلنك ثلثى قدر بولغان صاوت.
- الثَّلُوبُ [صبو]: اوچ ايمچا كدن صاودرغان توه - بر صاوغانده اوچ كاسه سوت بيره نرغان توه.
- الثَّلِيثُ [امير و زنده]: ثَلُثُ الشَّيْءِ معنى سنده. بر نر سه نك اوچدن بر الوشى ياكه اوچدن بر كيسه گى ديمك بولادر.
- الثَّلِيحُ [فتحه سم] ج ثَلُوْحٌ: قار. بر كيسه ك قارغه «ثَلِيحَةٌ» ديلر. (بو كون عربلر بوزغه ده «ثَلِيحٌ» ديه لر.)
- الثَّلِيحُ [كتف]: قار توسلى صالحون نر سه.
- مَاءٌ ثَلِيحٌ: قارلى صو ياكه قار كى صالحون صو.
- الثَّلِيحُ [فتحه ن]: بولو طلر قار ياودر مق - چلاتمق - قرو نر - سه نى صوغه صالوب جيتمك.
- ثَلَجَتِ السَّمَاءُ: اَنْزَلَتْ الثَّلِيحَ.
- ثَلَجَتِ الْأَرْضُ: [مجهولا]: نَزَلَتْ عَلَيْهَا الثَّلِيحُ. قارلى بير گه «أَرْضٌ مَثْلُوجَةٌ» ديلر.
- ثَلِيحُ الْمَاءِ [مجهولا]: الْقَى فِيهِ الثَّلِيحُ لِيَبْرُدَ. قار صالحوب صو تلغان، صالحون صوغه «مَاءٌ مَثْلُوجٌ» ديلر.
- الثَّلِيحُ [فتحنا] و الثَّلُوْحُ [ضمنا]: ن ح]: بر نر سه دن كوكل طنچلانمق. كوكلده بولغان پوشونقى و تشويش لر بتمك. (گوبا قرووى بتمك، طنچلق صالحونقى كيلمك.)
- الثَّلِيحُ [فتحنا ح]: بر آدمك كوكل طنچلانوب شادلانمق - راحت ايتمك - بر آدم طو كغان ذهنلى آكسر و فكريسر بولمق. (صو كفى معنى نى مجهولا «ثَلِيحٌ قَلْبُهُ» ره وشده افاده ايدوله در. طوك فكرلى، آكسر كشى گه «مَثْلُوجُ الْفؤَادِ» ديه لر.)
- الثَّلِيحُ [ضمنا]: شاد كشير - طو كغان فكرلى آكسر كشير.
- الثَّلِيحُ [زفر]: قاراقوش چى سى.
- الثَّلَاحُ [شداد و زنده]: قار و بوز صاوتو چى كشى.
- الثَّلَاجِيُّ [شده لى باء نسبت ايله غراب و زنده]: قار توسلى آق نر سه.
- نَصْلٌ ثَلَاجِيٌّ: سَدِيدُ الْبِيضِ.
- الثَّلِيحُ [فتحه م]: حيوانلر باكا ياشل اولهن آشاب اچلرى كيتمك، اسهال بولمق.
- الثَّلِيحُ [فتحنا ح]: كيم شاقشى و بلچراقغه بويالمق - بلچرانمق.
- الثَّلْدُ [فتحه ض]: فيل ديماكله معروف حيواننك اچى كيتمك، صييق نر سه لر نر سه لمك. (بو لفظ «فيل» دن باشقه حيوانده يور و ميدر.)
- الثَّلِطُ [فتحه سم]: صييق تيزه ك.
- الثَّلِطُ [فتحه ض]: بالا، توه، اوگوز، فيل صييق تيزه ك تيزه - كله مك، اچلرى كيتمك - بر آدم اوستنه صييق تيزه ك آطوب بويامق، شاقشى لانمق.
- الثَّلَعُ [فتحه م]: باش بارمق

ياكه جهنچمك.
• تَلَعَ فُلَانٌ رَأْسَ فُلَانٍ: شَدَّخَهُ.

• التَّلْعُ [فتحه. م]: باش يارمق - بر آدم بر آدمي طاباقي ايله صوقمق، طاباقلامق.

• التَّلُّ [فتحه] والتَّلَلُ [فتحان]: واطمق، ييمرمك - هلاك ايتمك - ابونك آستن فازوب چقور باصاب ابولرني ايشوب آولا - ندروب نوشورمك - قيو قا - زوب توفراقلرن چغارمق - كومارگه تيوش بولغان قيوغه توفراق قيومق، توفراق صالحق - كورهك ايله توفراق صالحقان - كبي كدوش آقچلر صالحقى - حيوان تيزه كلمهك، تيرسلهمك - ابولنگان توفراقلرني طوزدرمق - بوشانمق.

• تَلَّ اللهُ الْقَوْمَ: أَهْلَكَهُمْ.

• تَلَّ اللهُ عَرْشَهُمْ: هَدَمَ مَلِكُهُمْ.

• تَلَّ عَرْشَ الْقَوْمِ [مجهولا]:

ذَهَبَ عَرْشُهُمْ وَمَلِكُهُمْ وَسَاءَتْ حَالُهُمْ.

• تَلَّ الْحَافِرُ الْبِئْرَ: أَخْرَجَ تَرَابُهَا.

• التَّلُّ [فتحنا]: الهلاك - سقوط الأستان.

• التَّلَّةُ [فتحه] ج تَلَّلٌ وتِلَالٌ:

صارق كهجه قوى كتوى - ياكه خاصه قوى و صارقلر كتوى (كهجه لردن باشقه) - برگه جبولغان بيك كوب صارق وكهجه لردن - صارق جوني، صوف. تَلَّةُ الْبِئْرِ: قِيودن چغارغان توفراق. ج تَلَّلُ الْبِئْرَ.

• التَّلَّةُ [فتحه] ج تَلَّلٌ: صارق

جوني ياكه توه جوني ايله قانش صارق جونلرى - قيودن چغا - رلغان توفراق - صحراءلرده يول كورساتور ايچون قصادالغان ماباق باغانالرى - توه لردن ابكى كون صوسز توروب صوغه كيلولرى.

• فُلَانٌ كَثِيرُ التَّلَّةِ: اشعر البدن.

• التَّلَّةُ [كسره] ج تَلَّلٌ: هلاك بولو.

• التَّلَّةُ [ضمه]: برگه جبولغان بيك كوب آدملر، جيون، جماعه. عربلر «فُلَانٌ لَا يَفْرُقُ

بَيْنَ التَّلَّةِ [ضمه] وَالتَّلَّةِ [فتحه]»

ديب نادانلق و آكسز لقدن كتابه قيللر، يعنى بو آدم شول قدر آكسز، كه آدملر جيوني ايله كهجه و صارقلر كتون آيورا

الميدر.

• تَلَّةٌ [ضمه] مِنَ الدَّرَاهِمِ: كَثِيرَةٌ مِنْهَا.

• تَلَالٌ [كنا] مِنَ التَّمْرِ: صَبْرُهُ.

• التَّلِيُّ [ضمه]: بترلنگان، هلاك

ابدلنگان عزت و دوات، «عزَّةٌ تَلَّى» عزَّةٌ هالكةٌ ديمك بولادر.

• التَّلِيلُ [امير و زنده]: صو

قبولغان وقتده ايشودلنگان تاوش، شارلداو.

• التَّلْمُ [فتحه. ض]: بچاق، په كى، قلسچ، كبي آللرنك بوزلرن كيتمك - كاسه، طاباق چيتون يارمق - قويا و استيناغه تيشوك تيشمك، يارق يارمق - بر نومه چيتندن بر آز صندرمق - بر كشى چن سوز و درست فكر - لرگه قاغلوب قارشي سويله شمك.

(نادانلى ايله بولادر.)

• التَّلْمُ [فتحنا. ح]: صو ايله آستلرى آشالغان (تووشلانغان) يولرنك چيتلرى ايشولوب آولا - نوب توشمك - بر نومه كيتمك، كيتك له نمك - كيتكله مكم. (كيتك نومه كه «أَلْمُ» مؤنثده «تَلْمَاءُ» ديلىر.)

• تَلَّمُ فُلَانٌ فِي مَالِهِ تَلْمَةً [مجهولا]:

ذَهَبَ مِنْهُ شَيْءٌ.

• التَّلْمَةُ [ضمه]: كيتك بير، كيتلنگان اورن، كيتك.

• نَهَى النَّبِيُّ عَنِ الشَّرْبِ مِنْ تَلْمَةٍ

• التَّلْدَحُ: يَغْمِرُ مَنْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ كَأَسْمَانِكَ كَيْتِكَ (صنق)

بيرندن اچودن طيغان. بعض حديثلرده «أَنَّهُ مَقْعَدُ الشَّيْطَانِ»

ديب علهسى بيان ابدلنگان.

• التَّلْمِطَةُ [دحرجه كبي]: بر

آدمنك بونلرى بومشاروب

صالونوب ايزلوب طارالوب تورمق.

• التَّلْمِطُ [جعفر و زنده]: والتَّلْمِطُ

[ضمه]: صولى، صيق بالحق، بلچراق.

ث - م

• التَّمَا [فتحه. م]: مابلى آش

آشاتمق - مايغه صالحوب گوميه

قورمق - يارمق - ايزمك،

جهنچمك - ايكهك طوراب آنك

اوستينه شوربا صالحوب تويد

ياصاق - بر آدمك بورونن

يارالاب قانن آغزومق - بولوقمق - صاقالنى قئاغه بويامق - حاجتعه بورونمك، آرقلرني بوشانمق.

• التَّمَوْتُ [صبو]: الدى اذا

عَشِي امْرَأَتِهِ اَحَدَتْ وَيُقَالُ لَهُ
الْتَمَّتْ وَالْعَزْبُوطُ.
• الثَّمَمَةُ [دَحْرَجَةٌ كَبِي]: صَاوِنُكْ
اوستون اروتك - فابقاچن قا -
بلامق - قُرْبَنِي چوبگه الوب
ناغوب قوبوق - بر آدمي ببال
ايتسون ايچون بولندن توقانوب
تورمق، بر آرز بال ايتدرمك -
بر آدم بر اشني تپوشلي رهوشچه
اشلي العماق، بولدرا العماق -
قلج كيسه آلماييچه چابولغان
نرسهسي اوستندن سيكروب
كيتمك - بر اشدن توقالوب
نورمق - بر آدم دشمنان چيكمك.
• اَلْهَدَا سَيْفٌ لَا يَمُتُّمْ نَصْلَهُ: لَا
يَنْتَشِي اِذَا ضُرِبَ بِهِ وَلَا يَرْتَدُّ.
• الثَّمَمُ [جعفر وزنده]: الكلب
وقيل كَلْبُ الصَّيْدِ
• الثَّمَامُ [فتحه]: قولينه توقان
هر بر نرسهني صندرا ترغان
بيك کوچلي، طازا كشي - دشما -
نلرن جيغوب اوستون چغغان
بهادر كشي.
• الثَّمِجُ [فتحه، ض]: بر گه قو -
شوب بو طامق.
• الثَّمْدُ [فتحه] وَالثَّمْدُ [فتحنا]
وَالثَّمَادُ [كتا]: قوم آستنده
بر چقورغه جيولوب قالغان
آزغنه صو. [بونك دائما كيلوب
ترغان چيشهسي بولماغانه
كوره اوستون آچو ايله تيز
زمانده قروب بتدر.]
• الثَّمَادُ [كتا]: آرز صو جيولا
ترغان چقورلر معني سنده جمع.

• الثَّمْدُ [فتحه، ن ض]: صَوْنِي
ثَمْدُ بِاصَابِقٍ [يعني بير آستنده
چقور قازوب شونده صوتوباب
كوموب قوبوق] - صَوْنِي آرز -
يتمق، صووروب تارتوب آلوب
شيلدرمك - سيمورمك - برونسه
كوبابوب باستقلرن كوموب
بوغالتمق - توه سوتن صاوب
بترمك.
• الثَّمُودُ [ثاء فتحه، ميم ضمه ايله]:
بورونده بولغان قبيله لردن بر
قبيله. عصيانلري سببلي هلاك
ايتلگانلر. بو لفظ قبيله گه اسم
بولمق جهتندن قارالغانده غير
منصرف، ابو قبيله معني سي ايله
قارالغانده منصرف ديگانلر.
• الثَّمَرُ [فتحنا] ج ثَمَارٌ جِج
ثَمْرٌ وَثَمَارٌ: هر تورلي ييمش.
[بردانه ييمشكه «ثَمْرَةٌ» ديولدر
بونك جمعي «ثَمَرَاتٌ» كيلور] -
هر تورلي مال - هر تورلي
فائده.
• الثَّمْرَةُ [ثاء، ميم، راء فتحه ايله]:
آدم وحيواندن توغان بالالر -
بر نرسدن حاصل بولا ترغان
هر تورلي فائده.
• قُطِعَتْ ثَمْرَةٌ فُلَانٍ: نَسَلُهُ.
• ثَمْرَةُ الرَّأْسِ: بَاشِ تِيرِيْسِي.
• ثَمْرَةُ الْقَلْبِ: چِن دُوسْتَلِقْ - چِن
مُحِبَّتْ وَچِن عَهْدِ.
• ثَمْرَةُ السُّوْطِ: قَامِجِي اوجونده
سوتلوب كيتماسون ايچون
تبولهنگان نيون.
• ثَمْرَةُ اللِّسَانِ: نَلْ اوجي نَلْ جِيْتِي.
(سوزگه استالقي معني سنده يو -
ريدر.)

• فِي السَّمَاءِ ثَمَرٌ وَفِي السَّمَاءِ ثَمْرَةٌ:
«كوك يوزنده بر آز بولوط
بار» معني سنده لر.
• قُطِفَتِ ثَمْرَةُ الصَّبِيِّ: خُنَّ وَطَهِّرَ.
• الثَّمْرُ [فتحه]: ييمشلي آغاج -
ييمشلي كوب بولغان بير.
• الثَّمُورُ [ضمنا، ن]: اولهن
وَآغَاچِنُكْ ييمشلي چقمق،
ييمشله نمك - بر آدم حيوانلرغه آشا -
تور ايچون آغاج بافراقلري جيمق
- بر آدم بايوق، ماللري كوبايك.
• الثَّمْرُ [كتف] وَالثَّمُورُ: كُوب
مال - كُوب ماللي باي كشي.
• الثَّمْرَةُ [كتف]: كُوب ماللر -
بر نرسدن خوشلانوب رضا
بولغان نفس.
• الثَّمْرُ [ضمنا]: المال الثَّمُورِ.
• الثَّمِيرُ [امير وزنده]: مای
وقايماغي چغارلوب آيرلماغان
سوت.
• الثَّمِيرَةُ [اميرة وزنده]: كُوب
ييمشلي بير - مابلري تور تور
بولوب ترغان سوت - مای
وقايماغي آيرلماغان سوت.
• الثَّمِطُ [فتحه، سم]: صَبِيقْ قَامِرِ،
آپارا - صُولِي، صَبِيقْ بِالْحَقِّ.
• الثَّمِيعُ [كتف]: طُولِي بِاشَلِ
اولهن.
• الثَّمَعْدُ [جوهر وزنده]: مَانُورِ
يوزلي سيموز بالا.
• الثَّمِغُ [فتحه، ن]: آق نرسه لرنی
قارا نرسه لرگه آرالاشد رقی -
كيمي بيك نق قرلغه بوبامق -
صاچ مايلامق - صاچ وصاقلني
قتاغه بوبامق - ورس بوبايونه

مانمق - طایاق ایله صوغوب
 بر آدمک باشن یارمق.
 • الثَّمَعَةُ [فتحه]: طاو توبهسی،
 طاو باشی.
 • الثَّمِغَةُ [امیره وزنده]: قویروق
 مایی صالونغان صیق شوربا -
 یووش ییر - دملی ییر - طایاق
 ایله صوغلودن باش اینده حال -
 صل بولغان یارق.
 • الثَّمَلُ [فتحناح]: شراب اچوب
 ایسرمک - بر اورندن کیتیمچه
 نورمق.
 • الثَّمَلُ [کتف]: شراب ایله
 ایسرگان کشی. مؤنثنده «ثَمَلَةٌ»
 کیله در.
 • وَطَبَّ ثَمَلٌ: طوب طولی بولوب
 آوریغان سوت صاوتی.
 • أَصْبَحَتْ نَفْسِي ثَمَلَةً غَائِيَةً:
 رَهَّه مَسْرُوحَةً خَيْشَةً.
 • الثَّمَلُ [فتحه] والثَّمُولُ [ضمنا].
 ض ن: بر اورنده اورنلاشوب
 نورمق - بر آدم بر اشد
 یاردم ایتمک، بولوشمق - بر
 آدم بر آدمک آشامق اچمک
 وسائر حوائج لرن بئشدر و ب
 نورمق.
 • دَارُهُمْ دَارُ ثَمَلٍ: دَارُ اِقَامَةٍ.
 • الثَّمَلَةُ [فتحناح] ج ثَمَلٌ: خِرْقَةٌ
 الْحِضِّ - قورچانغی توله لرگه دواء
 سورته ترغان چوپراک.
 • الثَّمَلَةُ [ضمه] والثَّمَلَةُ [فتحناح]:
 بر نرسه دن قالغان قالدیق.
 • به ثَمَلٌ وَثَمَلَةٌ وَثَمَلَةٌ: شَيْءٌ مِنْ
 عَقْلِ وَحَزْمٍ.

• الثَّمَالُ [غرا] والثَّمَلُ: انزوب
 آچوتلغان بیک یامان آغو.
 • الثَّمَالَةُ [غرا]: سوت اوستی -
 کوبوک - صاوت توبنده قالغان
 قالدیق.
 • الثَّمَالَةُ: حَى مِنَ الْعَرَبِ.
 • الثَّمَالُ [کتنا]: هر وقت بولدا -
 شکرینه یاردم ایتوب ترغان
 کشی.
 • الثَّمَلَةُ [ضمه] والثَّمَلَةُ [فتحه]
 والثَّمِيلَةُ [امیره وزنده]: صا -
 وتنگ یارتسی یا که یارقی سندن
 آزراق کیلگان نرسه - قیو
 توبندن چقغان توفراق - بر
 صاوت یا که حوض توبنده
 قالغان قالدیق صو - قورچانغی
 توله لرگه دیگت سورته ترغان
 یون یا که مامق و چوپراک.
 • الثَّمَلَةُ: نَمَلٌ جَمْعِي زَفَرٍ وَزَنْدَةٍ
 «ثَمَلٌ» و «ثَمَائِلٌ» کیله در.
 • الثَّمَلُ [ضمه] والثَّمَلَةُ [ضمه]:
 آک و فکر اثری، اوتکونلک،
 زیراکلک.
 • الثَّمِيلُ [امیره وزنده]: آچیغان
 سوت - باغور صولرن جیوب
 قالا ترغان چقور.
 • الثَّمِيلَةُ [امیره وزنده]: قالدیق
 بَقِيَّةٌ - ایگونلرنی صوغارور
 ایچون بووب صاقلاب قالدرا
 ترغان چقور یا که بووا - چقو -
 رده قالغان صو - بر کیچکه
 حجاز قوشی - صاوتنگ یارتسی
 یا که آزراق صاوتدانی خورما
 یا که آرپا و بوغدای کبی او -
 رلوق. ج ثَمِيلٌ وَثَمَائِلٌ.

• الثَّمَلَةُ [دحرجه کبی]: بر
 آدمک بوونلری بومشاروب
 ایسرمک کبی صالونوب سه -
 لپره بوب نورمق.
 • ثَمَلَطَ الرَّجُلُ: ثَمَلَطَ.
 • ثَمَّ [ثاء ضمه، میم شده لی، فتحه گه
 مین]: حرف عطف. معطوف،
 معطوف علیه گه قاراغانده زماناً
 مؤخر بولغانلغی آکلانا، تقریباً
 صوکره ترجمه سنده بولادر.
 «جَاءَ زَيْدٌ ثَمَّ عَمْرُو» اول زید،
 صوکره عمرو کیلدی (زید
 کیلوب بر آرزمان اوزغاندن
 صوگ عمرو کیلدی) معنی سنده در.
 «ثَمَّ عَمْرُو» اورننده «فَعَمْرُو»
 دیولگان بولسه «زید کیلدی»
 زیدنک آرتندن اوق (برده
 وقت اوزدرمیچه) عمرو کیلدی
 معنی سینی آکلانورایدی. شونک
 ایچون ده قواعد کتابلرنده: «فاء»
 ترتیب و تعقیب ایچون: ثَمَّ،
 ترتیب و تراخی ایچون «دیگانلر»
 هر ایکسی ترتیبی بیره یعنی هر
 ایکی سندن، معطوف ننگ فعل
 عامل ایله اتصافی، معطوف علیه -
 ننگ اتصافندن صوگ بولغانلق
 آکلاندر. اما، واو ایله عطف
 ایدلگسانده ترتیب آکلانسی
 و ترتیبی رعایه کبروک بولمایدیر.
 بر اورنیغه زید آلدان عمرو
 صوکنندن کیلگان بولسه: «جَاءَ
 زَيْدٌ وَعَمْرُو» دیب ئەیتورگه و
 «جَاءَ عَمْرُو وَزَيْدٌ» دیب ئەیتور -
 گه ده باری در.
 • الثَّمَّ [فتحناح، ن]: توزانمک، اصلاح
 ایتمک - بر تق و کیتکنی یامامق
 - بر نرسه نی آباق آستینه صالوب
 طابطامق - جیمق، جمع ایتمک -

اوبوشد روق - حيونلر آغزلى ايله بولتوب اولن آساق - مايلانغان ياكه بلچرانغان قو - للرنى اولن ايله سورتك - بر آدم ياخشى وياماننى آيورميجه آلدينه نى كيلسه شونى آساب بتروب توروق - سپورمك - پيجان طوبلامق .
 • كُنا اهل ثمة ورمه : اهل اصلاحه ومرتته .
 • هو ثمة ورمه : چيده ورديته .
 • الثم [كسره] والرم [كسره] : القليل والكثير .
 • الثم [ضمه] : ايوچنده گى ايلهك ، چيلهك ، قازان ، چولمك ، صاوت صابا كىبى واقى توباك نرسه لر .
 • فلان لايملك ثماو لارما : هيچ نرسه نى مالك توگل معنى سنده .
 • الثمة [ضمه] : بر توتام پيجان ، قبضة من حشيش - النجاج .
 • الثمة [كسره] : بيك قار تايوب ضعيف له ننگان كشى .
 • الثمام [غراب وزننده] : صا - چولميجه اوزلگنن اوسه ترغان باشى وصالامى ايله تمام طارىغه اوخشاشلى اولن . بر دانه سينه «ثمامة» ديلر . بدوى عربلر بو اوله نندن تورليجه فائده له نلر .
 • صالامى ايله ايو باشلرن ، توشه ملرن قابلايلر ، باشاغى ايله توه اييار - لرينه يياص دقلر يياصيلر . بو اوله ننى آلو وجوب فائده له نو بيك جيغل بولغانغه كوره ، هر بر آلورغه جيغل واوخغاي بولغان نرسدن وجيغل اشدن «هولك على طرف الثمام» ديلر .

بو اش سيغا «ثمام» كىبى آلوب فائده له نوى جيغل «ديمك بولادر .
 • الثم [ضمه] : الثمام . بردانه سينه «ثمة» ديلر .
 • الثميمة [اميره وزننده] : قومغان ، كوكشين ، ابريق .
 • ثم [ثاء فتحه] ، ميم شده لى ، فتحه كه ميني : [مكان بعيدك اشاره ايدوله ترغان بزنججه «آنده» ترجمه - سنده بر اسم . بعض وقتده قصه تاه آرتدروب «ثمة» ديلر .
 • «رايت فلان اثم» مين آنده (اول اورنده) فلاننى كوردم معنى - سنده در . «ثم» و «ثمة» ظرفيت ايله محلا منصوب بولالر .
 • الثمن [فتحه . ن] : بر نرسه نك سيكزدن بر الوشن آلق - بر آدم ماللرينك سيكزدن برن آلق .
 • ثمن الامير القوم : آخذ ثمن أموالهم .
 • الثمن [فتحه . ض] : سيكزنجى (ثمن) بولوق - بر جماعه گه سيكزنجى آدم بولوب قوشولوق .
 • الثمن [ضمه] والثمن [ضمنا] ج اثمان : بر نرسه نك سيكزدن بر الوشى ، سيكزدن بر كيسه گى .
 • الثمن [فتحنا] ج اثمان واثمن واثمنة : طاوارغه قوبلغان بها - بر نرسه ايچون توله رگه توش بولوب موبونغه توشكان آقچه - آتون ، كموش آقچه لر .
 • الثمن [كسره] : توه لر نى سيكز - نجي كون صوغارو .
 • الثمانة [سحا . ش] : بر نرسه بهالى بولوق .

• الثمانية [ثاء فتحه ايله . ياء شده - سز] : سيكز . (عدد) مؤنثنده تاه سز «ثمان» كيلدر .
 • ثمانية عشر : اون سيكز مؤنثنده «ثمانى عشرة» ديولدر . مثلا . اون سيكز ابر ديه چك بيرده «ثمانية عشر رجلا» واون سيكز خاتون ديه چك بيرده «ثمانى عشرة امرأة» ديلر . («ثمانى عشرة» ده ثمانى نك ياه سن فتحه ايله ده سكون ايله ده تلفظ جائز . بعض وقتده ياهنى طاشلاب «ثمان عشرة» ديماكلر - يده بار .
 • الثمانون [سحا] : سيكسان . مذكر ومؤنثلرنك هر قابوسنده يوريدر . نصب وجر حاللرنده «الثمانين» كيلدر .
 • كساء ذو ثمان : سيكز فاندن طوغولغان كييملك .
 • الثمانى [سحا] : بر اولن - بر بيرده ترغان معرف سيكز طاش .
 • الثمين [امير وزننده] : بر نرسه نك سيكزدن برسى ، ثمن - بهالى نرسه (يعنى كوب آقچه غه صاتولاترغان نرسه) - بيك قدر لى نقيس نرسه .
 • شىء ثمين : مرتفع الثمن - الكثير الثمن .
 • هذا ثمين ذلك : ثمنه .

ث - ن

• الثناء [سحاب وزننده] ج اثنية :

ماقتاۋ. بر آدم ياكە نرسەنڭ ياخشى باقلرن وياخشى رەستلرن بيان قىلمق.

• الثَّنْتُ [فتحها. ح]: نش ايتلىرى يوشاروب قانامق ياكە صا. لونوب تورمق. ايت ايسلەنمك. • الثَّنْتُ [كتف]: ايسلەنگان ايت.

• الثَّنْتُ: يوشاروب سالونغان نش ايتلىرى.

• الثَّنْتَايَةُ [كسره]: ئەشەكى تىللى، اخلاقىز، تىرىيەسىز كىشى.

• الثَّنْتَلَةُ [دحرجه كىبى]: بر آدم آرولانغاندن صوك ياخادن شاقشى لانمق. يومورقا صاصبىق.

• الثَّنْتَلُ [تاء و تاء كسره لى]: فصقه بويلى نوب توگارەك آدم.

• الثَّنْتَلُ [فتحها] و الثَّنْتَلَةُ [فتحها]: صاصيغان يومورقا.

• الثَّنْجَارَةُ [كسره]: اولاق صو- لرى ايله قازلغان چقور.

• الثَّنْدَوَةُ [تاء و دال ضمە لى] ج ثناء: ايرلردە بولغان ايمچاك باشى كىبى شى. بورون اوچى. (همزەنى واوغە آلوشدروب «شدوة» دە كىلەدر.)

• الثَّنْطُ [فتحها. ن]: بارمق.

• الثَّنْطُ [فتحها]: گومبە و اولەنلرنڭ يىرنى باروب تيشوب چقولرى، تشلولرى.

• الثَّنْطُبُ [هد ھد و زئندە]: آغاچ و بوطاق بارورغە مخصوص پىچاق.

• الثَّنُّ [كسره]: قروب بر بر

اوستلى ترغان پىچان. قارالانغان آغاچ بوطاقلىرى.

• الثَّنَةُ [ضمه]: كىدك ايله قاصق آراسى يىر. آطنڭ طوياغىنە تابا سالونغان اوزونچە طوبوق جونلرى. جمعى زفر و زئندە ثن كىلەدر.

• الثَّنَانُ [كتاب]: بر برسینە صرماشقان قوبى اولەنلر.

• ثَّنَانُ [غرا]: بر اورن. • كُنَّا فِي ثَّنَّةٍ مِنَ الْكَلَامِ وَغَنَّةٍ: بىك اوزون و ساتور سوز سويلەشودە ايدىك معنى سئدە.

[ثنة الفرس ايله روضة غناۋدن استعارە ايدىلگان.]

• الثَّنَوِيُّ [ضمه] و الثَّنِيَا [ضمه، و ايسكى سئندە دە الف مقصورە]

و الثَّنِيَّةُ [ضمه]: بوغاز لانغان تودنڭ باش آباغى. [عادندە بو- غازلاۋچى اوزبىنە صوراب بو- لارنى آلادر، كە گويا استئنا ايدىلگان.]

• الثَّنَوِيَّةُ: آلە خىر وآلە شردن عبارت ايسكى آلە ايله قائل مشركلر.

• الثَّنِيُّ [فتحها. ض]: بوكلەمك. بوكمك. ايسكى قانلامق. بوروق، بر يىاقدن ايسچى بر يىاققە ئەيلەندرمك. بر آدم بر آدمى تله گان نوسەسندن دوندرمك

- ايسكىچى بولمق [بر آدم ايسكىچى بولوب كىلمك] - ايسكىچى قات اشلەمك - ايسكىچى قات قايئوب هجوم ايتمك - آباقتى بوكلەب اولطرمق. بر نرسە يازبىنە ايسكىچى نى قوشمق. بر نرسەنڭ نصفن [بارتى سن] آلمق. كوخلد.

آچو و دشمانلىق صاقلامق. بونڭ

اسم فاعلى «ثاني» كىلەدر. ذكر ايدىلى.

• الثَّنِيُّ [كسره] ج اَثْنَاءُ: بر نرسەنڭ قانلاۋى [مثلا بر نرسەنى اوچكە بوگولگان بولسە اوچ قانلاۋلى بولادر شونڭ ھر بر قانلاۋىنە «ثنى» دىيولە

و جمعى اَثْنَاءُ كىلەدر.] طاو و بىلغەنڭ بوگولگان يىرى، بورولوش - كىچىدن بر آز وقت. بر نرسەنڭ اچى و قاتلا. ولرنىڭ بوش قالغان يىرلىرى آراقلىرى.

• ارسئلتە ثنى كتابى: يازووم اچندە مین آنى يباردم.

• اَثْنَاءُ الثَّنِيِّ: قانلاۋلى و آلار آراسندە قالغان بوشقلر، آراقلىر.

• ثنى الحية: بوگولوب ترغان يىرلىرى بوگولوشلىرى.

• ثنیا الحبل: طرفا.

• الثَّنِيُّ [رضاء]: سىددن توبانرەك درجە دەگى كىشى - ايسكىچى قات اشلەنگان تکرار ايدىلگان اش.

• لا ثنى فى الصدقة: زكاتنى بر بىلە ايسكى قات آلويوق ياكە بر باش اورنىنە ايسكى باش آلويوق معنى سئدە دىگانلر.

• الثَّنِيُّ [رضاء] و الاثنان: دوشبە كون. (Понедѣльникъ)

اضافە ايله «يوم الاثنین» دىيولەدر. عادت بوينچە دوشبە كونلردە بر اشنى اشلەۋچىگە «اثنوى» دىلر.

• الثَّنِيَانُ [ضمه]: عقلسىز ند بىرسىز

اسم فاعلى «ثاني» كىلەدر. ذكر ايدىلى.

• الثَّنِيُّ [كسره] ج اَثْنَاءُ: بر نرسەنڭ قانلاۋى [مثلا بر نرسەنى اوچكە بوگولگان بولسە اوچ قانلاۋلى بولادر شونڭ ھر بر قانلاۋىنە «ثنى» دىيولە

و جمعى اَثْنَاءُ كىلەدر.] طاو و بىلغەنڭ بوگولگان يىرى، بورولوش - كىچىدن بر آز وقت. بر نرسەنڭ اچى و قاتلا. ولرنىڭ بوش قالغان يىرلىرى آراقلىرى.

• ارسئلتە ثنى كتابى: يازووم اچندە مین آنى يباردم.

• اَثْنَاءُ الثَّنِيِّ: قانلاۋلى و آلار آراسندە قالغان بوشقلر، آراقلىر.

• ثنى الحية: بوگولوب ترغان يىرلىرى بوگولوشلىرى.

• ثنیا الحبل: طرفا.

• الثَّنِيُّ [رضاء]: سىددن توبانرەك درجە دەگى كىشى - ايسكىچى قات اشلەنگان تکرار ايدىلگان اش.

• لا ثنى فى الصدقة: زكاتنى بر بىلە ايسكى قات آلويوق ياكە بر باش اورنىنە ايسكى باش آلويوق معنى سئدە دىگانلر.

• الثَّنِيُّ [رضاء] و الاثنان: دوشبە كون. (Понедѣльникъ)

اضافە ايله «يوم الاثنین» دىيولەدر. عادت بوينچە دوشبە كونلردە بر اشنى اشلەۋچىگە «اثنوى» دىلر.

• الثَّنِيَانُ [ضمه]: عقلسىز ند بىرسىز

اسم فاعلى «ثاني» كىلەدر. ذكر ايدىلى.

• الثَّنِيُّ [كسره] ج اَثْنَاءُ: بر نرسەنڭ قانلاۋى [مثلا بر نرسەنى اوچكە بوگولگان بولسە اوچ قانلاۋلى بولادر شونڭ ھر بر قانلاۋىنە «ثنى» دىيولە

و جمعى اَثْنَاءُ كىلەدر.] طاو و بىلغەنڭ بوگولگان يىرى، بورولوش - كىچىدن بر آز وقت. بر نرسەنڭ اچى و قاتلا. ولرنىڭ بوش قالغان يىرلىرى آراقلىرى.

• ارسئلتە ثنى كتابى: يازووم اچندە مین آنى يباردم.

• اَثْنَاءُ الثَّنِيِّ: قانلاۋلى و آلار آراسندە قالغان بوشقلر، آراقلىر.

• ثنى الحية: بوگولوب ترغان يىرلىرى بوگولوشلىرى.

• ثنیا الحبل: طرفا.

• الثَّنِيُّ [رضاء]: سىددن توبانرەك درجە دەگى كىشى - ايسكىچى قات اشلەنگان تکرار ايدىلگان اش.

• لا ثنى فى الصدقة: زكاتنى بر بىلە ايسكى قات آلويوق ياكە بر باش اورنىنە ايسكى باش آلويوق معنى سئدە دىگانلر.

• الثَّنِيُّ [رضاء] و الاثنان: دوشبە كون. (Понедѣльникъ)

اضافە ايله «يوم الاثنین» دىيولەدر. عادت بوينچە دوشبە كونلردە بر اشنى اشلەۋچىگە «اثنوى» دىلر.

• الثَّنِيَانُ [ضمه]: عقلسىز ند بىرسىز

اورنده وهر اورنده ياناشا ترغان اوچار تشدن عبارت مجموعى اون ايكي تش. صوا- حكنك اچكى ياغنده لر بزده بولارنى آزاو تشلر ديلر. (۶) نواجز، ايگ اچكى تشلر. دورت اورنده دورت تش. ايگ آرتده وايگ صوگندن چقغان طازا تشلر، كه بزده بولارنى عقل تشلرى ياكه ايگ طازا آزاو تشلرى ديلر. بويانده مذكور لفظلرنك تفسيرلرنده علماء لغت آراسنده اختلافلرده بار. تاغن تفصيل ايسته گانلر برام برام لفظنى قارارلر.

• الشَّهَادَةُ ثُنْيَةُ اللَّهِ فِي الْخَلْقِ: در ۱۰ در ۱۰ استشاهم الله.

• ثُنْيَةُ الْوَدَاعِ: مدينه منور خا- رجنده طاو آرالرينه كروب كيتكان بول باشي. حجكه كيدوچيلورنى بو اورنغچه زاتوب شونده ايسانله شوب قالا بولغانلر. ج ثنيات الوداع.

• ثُنْيَةُ الْمَرَارِ: حدييه كه كيتنر- وب چغارا ترغان بيوك طاوئر بولى. يغمير منر صلى الله عليه وسلم حدييه يلىنده بو ثنيه كه ايرشكاج: «ثنية المرارغه منگان آدمدن، بنو اسرائيل دن عفو ايدلگان كى گناهلر عفو ايدلور» مفهومده بر سوز ايله اصحابنى تحريض ايتمشلر. بو ثنيه يور و بيك چيتون، حالبوكه اوزلرى بوخسا كىچ ايرشكان بولغانلر ديلر. حدييه كه تيزر كه ايرشور ايجون توقمامچه يورور كه، هر نه قدر چيتون بولسهده بو ثنيه آرقلى اوزارغه تحريض ايدلگان.

ث - و

• الثُّوبُ [فتحه] وَالثُّوبُ [ضمنا. ن]: كيتكان ييرندن قايتوب كيلمك - خلق نورلى ييردن كيلوب وقايتوب بر بيرگه جبولشمق - صوچقورغه ياكه كولگه جبولمق - عقلى بتكان آدم عقلغه كيلمك - حوض طولمق ياكه طولارغه ياقتلاشمق - بر حالدن ايكىچى بر حالگه كيلگان نرسه ياخادن ايسكى حالينه قايتمق.

• الثُّوبَانُ [فتحنا. ن]: آورو آدم صاوغورغه، سلامتله نورگه باشلامق - آورو آدمك حالى توزالوب سلامت وقتده غي حاللرى قايتوب كيلمك - آورو وقتده آرقلانوب ضعيف له نگان گه وده ياخادن طولمق.

• الثُّوبُ [فتحه. سم] ج ثِيَابٌ وَآثُوبٌ وَآثُوبٌ وَآثُوبٌ: هر نورلى كييم وهر نورلى كييمك مائيريا. (كولماك، اسطان، قازاقى، جبه و سائرلر ننگار ايجون طوغولغان هر نورلى يون، سامق، سوس، يىك مائيربالرغه «ثوب» ديب نه يتوله در. ايسكيدنه طوغولغان نرسه نيك بوين قصقه طوغوب بر «ثوب» دن برگنه دانه خيم نكوله بولغان. حاضرده تر- كستانده چاپانلق مائيربالرني بره بره چاپانلق ايتوب حاضرلى لر. عادنده «ثوب» دن برگنه كييم چقغانغه كوره، كييم ايله مقارتنى بيك كوچلى بولوب مجازا كييمنى «ثوب» ديه رگه

باشلاغانلر. ايندى ادبيات عربده «ثوب» هر ايكى معنى ده استعمال ايدوله در. قرينه نك دلالتى بويىچه مرادنى تعيين ايدلور. • اللَّهُ ثُوبًا: «لله دره» كى خير دعاء. غالباً رداء ايله ازاردن عبارت ايكى كييم كيولگانگه كوره ثنيه قلوب «ثوبًا» ديولگان. • فِي ثُوبِي أَبِي أَنْ أَفِيهِ: آخار وفاء قيلمق اوزمنك و آدامنك ذمه سنده بولسون. معنى سنده. (بو اورنده «ثوب» نفسدن كيايه). • فَلَانَ طَاهِرِ الثِّيَابِ: عيسز گناهسز پاك كشي. • فَلَانَ دَنَسِ الثِّيَابِ: نه شهكى وبامان اشلر اسله وچى پيس و كرلى كشي. • ثُوبُ الْمَلْبَسِ: الرية. • ثُوبُ الْمَاءِ: السلى - الغرس. • نَعَلْتُ بِثِيَابِ اللَّهِ: بَاسْتَارِ الْكَعْبَةِ. • وَثِيَابِكَ فَطَهَّرْتُ: مَلَأَسَكَ وَقِيلَ قَلْبِكَ وَقِيلَ عَمَلِكَ فَاصْلَحْ. • الثُّوبُ [شداد وزنده]: كييم و كييملكلر صانوجى - كييملر اياسى. • الثِّيَابِيُّ: كييمچى. • الثُّوبُ [سحاب وزنده]: بر آدمك اسله گان اشينه قارشو بيرلگان نهير ياكه اسله نگان اش و جزاء - بال - اومارطه قورتنى. (يامان اش اسله گانگه قارشوپير - لگان عقاب و جزاء غده اصل لغتده

«ثواب» دیپولسده؛ خیر اش
اشلهگان آدمیلرگه بیرولگان
خیر ج. زاده استعمال مشهور
بولوب کیتکان.

• ثَوَابٌ [سحاب وزنده]: انقیاد
واطاعت ایله مشهور بر کشی.
«أَطْوَعُ مِنْ ثَوَابٍ» مثلن بوروتلر.

• الثَّوَابُ [مساجد وزنده]:
مشهور سیاراتکه باشقه
بولدوزلر. مفردی ثابت کیلهدر.

• الثَّوَجُ [فتحه]: ازبیز وتوفراق
کبی نرسه لر صالورغه مخصوص
قامش وچیطا قاب.

• الثَّوُخُ [فتحه. ن.]: بلجراق
وباطاقغه باطوب سکوب
کیتمک شش باصوب قاراغانده
بارمق باطانرغان بومشاق بولمق.

• الثَّوْرُ [فتحه] والثَّوْرَانُ
[فتحتا. ن.]: بر نرسه اورنودن
قوزغالوب طوزمق طارالمق -
توفراق وتوزان کوتارلمک -

دینگز صولری قوزغالوب دولقو
نلانمق - بر آورو ظاهر
بولوب خلق آراسینه طارالمق -
آچوقبارمق-تونون کوتارلمک -

سیکورمک-فطا قوشی وچیکرنکه
اورنلرندن قوزغالوق - ظاهر
بولمق -- کوکل قوزغالوق،
کوکل بولغانمق - بر آدم اوستینه

خلق سیکرشوب کیلمک --
بیزگاکلی آدمنک ایرن
وبوروتلری چابرمق - خلق
آراندن فتنه قوبمق، فتنه قوزغالوق.

• الثَّوْرُ [ضمنا]: ثور وثوران
کبی مصدر.

• ثَوَارُ الحَصْبَةِ [سحا] و ثَوْرُهَا:
بر آدمنک نهنده قزله وقزاق
صتی لری طارالو.

• الثَّوْرُ [فتحه] ج أَثْوَارٌ وَثِيْرَانٌ
وَثِيْرَةٌ وَثِيْرٌ وَثِيْرَةٌ: اوگوز.

БЫКЪ

• الثَّوْرُ [فتحه]: بر برج - صو
اوستینه قالفقان یاشل موکلر -
طرناق توبنده گی آقلىق - بر

زور کیسک قورط، أَقْط. ج
أَثْوَارٌ وَثِيْرَةٌ.

• ثَوْرٌ أَقْطٌ: الْقِطْعَةُ الْعَظِيمَةُ مِنْهُ.

• ثَوْرُ الشَّقِّقِ وَثَوْرَانُ الشَّقِّقِ:
حمرنه ومعظمه.

• سَقَطَ ثَوْرُ الشَّقِّقِ: انْتَشَرَ
ثَوْرُهُ.

• الثَّوْرَةُ [فتحه]: ثور مؤنثی -
قوزغالش - خلق آراسنده فتنه
ایله هیجان - کوبلك.

• أَهْلُ الثَّوْرَةِ: أَهْلُ الْفِتْنَةِ.

• الثَّوَارَةُ: الدبر والمقعد.

• الثَّوَارُ [كتاب وزنده]:
مثاره کبی مفاعله بابندن مصدر.
بر برسی اوستینه سیکروب
هجوم ایدشمک.

• الثَّوَعُ [فتحه. ن.]: آقمق -
تیره باقغه جابولمک. (شوشی
صیغدن آلوب، الله تعالی گه
عبادت ایچون بیر بوزنده منبسط
بول معنی سنده «ثَع، ثَع» دیبه لر.)

• الثَّوُلُ [فتحتا. ح.]: صارقلرغه
آورو بولمق.

• الثَّوُلُ [فتحتا]: خاصة صارقلرده
بولانرغان بر تورلی آورو، که
صارق مجنون بولغان کبی کتودن
آبرلوب صالونوب سه لیرب
بورور.

• الثَّوُلُ [فتحه. ن.]: أحق بولمق -
بر آدمده مجنونلك اثر لری
کورینه باشلامق.

• الثَّوُلُ [فتحه]: اومارطه قورتلر
جیونی، ایل، [مفردی بوق]

• شَاءَ ثَوُلًا: ثَوُلٌ خستھی ایله
آورو صارق. بونک ایله آورو
قوجقارغه «کبش آئول» دیبه لر.

• الثَّوُلُ [ضمه]: وعاء قضیب الجمیل
وقیل هو قضیه.

• ثَوُلُ الضَّبَاعِ [فتحتا]: فحلها.

• الثَّوَالَةُ [شده وزنده]:
چیکرنکه کتوروی.

• الثَّوِيلَةُ [امیره وزنده]: بر بیرده
طوبلانغان اولنلر - تورلی
یاقدن کیلوب جیولشقان جیون.

• الثُّومُ [ضمه سم]: صارمصاق.
ЧЕСНОКЪ

• الثُّومَةُ [ضمه]: بردانه صارمصاق -
قلج توتقه سینک نه یله نه سی.

• الثُّومُ 'عنب]: خوش ایسلی بر
آغاچ.

• الثُّومَةُ [ثاء ضمه، او فتحه ایله]:
اوستخی ایرنده میقتی ایکی یاقغه
آیوره نرغان چقورچق اورن.

• الثَّوَيْنَاءُ [ثاء ضمه، او فتحه ایله]:
قامر جهنگانده قامر قونا طاقاسینه
باشماسون ایچون سیولگان
اون.

• الثَّوَةُ [ضمه. او شده لی] ج
ثَوِي: ایواجنده گی صاوت صابا

ایلهک چلهک کبی نرسه لر - کون
صاوتنی قازق برتماسون ایچون
قازق باشینه به یله ننگان چوپراک -
اولطروب نرغان کشی بوینده
طاش باغانا مایاتی

• الثَّوِيُّ [غنی وزنده]: قوناق -

قوناقه حاضرله نگان ایو -
توتقون آدم، اسیر.

• فُلَانٌ ثَوِيٌّ فُلَانٍ: ضِيقُهُ.

• الثَّوِيَّةُ [غنیه وزنده]: کسی نك
خاتونی.

• الثَّوَاءُ [سحا] والثَّوِيُّ [مصا.

ض]: بر اورندن کیمچه
اوزاق و قتلر تورمق - بر اورنده

اورنلاشوب تورمق - بر اورننه
اینمک - میت قبرگه فولمق

(بومعنی نی مجهولا کیلروله) -
اولمک، وفات بولمق.

• ثَوِيٌّ الرَّجُلُ بِالْمَكَانِ: أَقَامَ بِهِ.

• وَمَا كُنْتُ ثَاوِيًّا فِي مَدِينٍ:
وَمَا كُنْتُ مَقِيمًا.

• ثَوِيٌّ الْمَيْتُ [مجهولا]: قَبْرٍ.

• ثَوِيٌّ فُلَانٌ: مَاتَ.

• الثَّوِيُّ [غنی وزنده] ج اُثْوِيًّا:
حرمینده مجاور آدم - صوغشلمده

چداملی بهادر کشی - ابواچنده
ایو، بوجاه.

• الثَّوِيَّةُ [غنیه وزنده] وَالثَّوَاةُ:
توله و صارقلر باطا ترغان بیر -

اولظروب ترغان کشی بوینده
طاش مایاق.

ث - ه

• الثَّهْلُ [فتحنا. ح]: بر نرسه
اطرافه جابلمک - طارالمق

• تَهَّلَ الشَّيْءُ: انْبَسَطَ عَلَى وَجْهِ

الْأَرْضِ.

• تَهَلَّلَ [جعفر وزنده] وَتَهَلَّلَ

[هد هد وزنده] وَتَهَلَّلَ ضَمًّا،
برنجی لام فتحه ابله]: مجهول بر

اسم - باطل، غیر منصرف بولوب
بوریدر.

• التَّهْوُ [فتحنا ن]: احمق بولمق.
• تَهَا فُلَانٌ: حَمَقٌ.

ث - ی

• الثِّيَابُ [کتاب]: کیمیلر
و کیمیلکر معنی سنده جمع،

مفردی «ثوب» ذکر ابدلدی.
بعض وقتده بولفظ ابله: نفس،

قلب، اعمال دن کنایه ایدوله در.
«ان المیت لیبث فی ثیابه الئی

یموت فیها» حدیث شریفنده
«ثیاب» دن مراد اعمال دیگانلر.

• الثِّيَابِيُّ: کیمیلر صاچی سی -
کیمیلرچی.

• الثِّيْبُ [ثاء فتحه، باء شده
و کسره ابله]: ابری وفات بولوب

طول قالغان خاتون - ابرندن
آبرلغان خاتون - برقات ابر

کورگان (یعنی قرلغن بوغالتقان)
خاتون، بو معنی لوده جمعی

«ثیبات» کیلدر، برقات ابوله نگان
خاتون کورگان (ایوله نمه گان

یکت بولمق صفتن بوغالتقان)
ابرگه ده «ثیب» دیمک بار. بونک

جمعی «ثیبون» کیلور.

• يَثْرُ ثَيْبٌ: يَثُوبُ الْمَاءُ فِيهَا.

• الثَّيْتَلَّةُ [دحرجه کبی]: تعاقل
صوکنده احمق بولمق.

• يَثِيلُ الرَّجُلِ: تَحَامَقٌ بَعْدَ تَعَاقُلٍ.

• الثَّيْتَلُ [جعفر وزنده]: خاتونلر
ایله صحبت ایتوچی کشی - ابرلگی

بوغالغان کشی، عینن - بونک
بر بر خیر و شرافتی باردر دیب

اویلا نوب ده هیچ برخیری بولماغان
زور گه وده لی جوان کشی -

بولان صغری باکه بولان صغرنک
اوگری.

• الثَّيْحُ [فتحه. ض]: بلچراق
و باطفاق بیرگه کروب باطوب

سغوب کبتمک.
• الثَّيْلُ [کسره] وَالثَّيْلُ: دَوَائِيٌّ

بر اولهن، بو کون «ثین» دیلر.
• الثَّيْلُ [کسره] وَالثَّيْلُ [فتحه]:

وعاء قضيب الجمال والتميس
والثور وقيل هو نفس القضيب،

• الأثِيلُ ج ثَيْلٌ: العَضِيمُ الثَّيْلُ
اولواسع الثَّيْلُ.

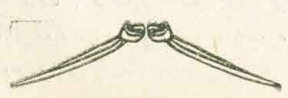
• الثَّيْنُ [کسره. سم]: چوموب
دینگزدن انجو چغاروچی آدم -

انجو تیشوچی استا یا که انجو
تیشه ترغان آلت.

• الثَّيْهَةُ [فتحنا]: کچوک تل - تَش
ایتی. (بونک یامسن الفسکه آلو

شدروب «شاهه» صورنده
یورنوله در.)

• الثَّيْمَةُ [کسره]: مأوی الغنم.

ج

ج - ۱

• الجائِب [فاعل]: جاب، يجوب دن
اسم فاعل - آرسلان.

• الجَائِبَةُ ج جَائِبٌ: جائب

مؤنثی - براقده بولغان تورلی
شهر و آللردن کیلگن باشی
خبر و باشی سوزلر. «هل عندك
من جَائِبَةِ خَبْرٍ» ای خبو بَقَطْعُ
الْبِلَادِ مِنْ بَلَدٍ إِلَى بَلَدٍ الْجَوَائِبُ:
الْأَخْبَارُ الطَّارِئَةُ الطَّرِيفَةُ الْخَارِقَةُ
الْبِلَادِ.

• الجَائِحَةُ [فاعل] ج جائحات

و جَوَائِحُ: قاطبلی، چیتونلک -
خلق باشینه کیلگن فتنه و آچلیق
یل کمی قاطی حاللر.

• السَّيِّئَةُ الْجَائِحَةُ: آچلیق و قاطبلیق

یل، مال و حیوانلرنی هلاک
ایتکانگه کوره جائحه دیبولگان.

ج السنون الجوائح، أمر بوضع

الجوائح ای بان لاتوخد صدقة

علی ما اصیب من الاموال بأفة

سماویة. وفي الكلام حذف

وتقديره بوضع صدقات ذوات

الجوائح.

• الجَائِدُ [فاعل] ج جود: جاد،

يجود دن اسم فاعل.

• الْمَطْرُ الْجَائِدُ: الغزير.

• الجَائِدُ [فاعل]: جَادَدْن اسم

فاعل

• الجَائِرُ [فاعل]: جَارَدْن اسم

فاعل - بوغازغه آش یاکه باشقه

بر نرسه طغلو توپلو - طاماق

توبی قروب، حرارت له نوب

تورو - طاماق دن هر وقت

آچی صو کیلو - کوخل بولغانو،

قوصاسی کیلو.

• الجَائِرُ [فاعل]: ج جَوْرَةٌ وَجَوْرَةٌ

وَجَارَةٌ: جار، يجوردن اسم فاعل -

توغری بولدن چیتکه بورولغان

کشی - یول آداسقان کشی -

ظالم کشی - بیک زور چیلک.

مؤنثی «جائرة» کیله در.

• قَرِيبَةٌ جَائِرَةٌ: ضَخْمَةٌ وَاسِعَةٌ.

• الجَائِرُ [فاعل]: جاز، يجوز دن

اسم فاعل - هر کمگه آلورغه

باراقلی نرسه مباح - مباح اش -

خلق یانینه صوصاب اچهرگه تلب

کیلگان کشی - نوشم ایچون

ایکی استینا آراسنه آرقلی صالو -

نغان بورنه، مانچا.

بونک جمعی «جوائز» و «جوزان»

و «جیزان» و «أجوزة» کیله در.

مؤنثی «جائزة» در.

• الجَائِرَةُ: جَائِرٌ مؤنثی - بولک

و هدیه (خصوصا قوناغه بیروب

یبارلگان بول آزقلری وغیرلر -

و بر آدمی ماقتاب چغارغان

قصده سی ایچون ساعرگه بیرلگان

نرسه) - برفات اچارلک قدر

صو - قیودن صو تارتوچینک

باصوب ترغان بیرری. بونکده

جمعی «جوائز» کیله در.

• الجَائِسَةُ: نَفْسٌ بِأَكْبَهُ بِيكَ حَرِيصٌ
نفس.

• الجَائِعُ [فاعل]: جاع، يجوع دن

اسم فاعل - آچ کشی.

• فُلَانٌ جَائِعٌ نَائِعٌ: بیک آچ

کشی. «نائع» لفظی اتباع.

• فُلَانٌ جَائِعٌ الْقَدْرُ: فلان نک

قازانی طولی توگل معنی سنده.

• الجَائِعَةُ: جائع مؤنثی، آچ

خاتون.

• فُلَانَةٌ جَائِعَةٌ الْوَشَاحُ: دَقِيقَةٌ

الْخَصْرِ.

• الجَائِفُ [فاعل]: جَافَدْن اسم

فاعل - فورقوچی - جیخوچی.

• الجَائِفُ [فاعل]: جاف، يجوف دن

اسم فاعل - اعضائک اچینه

کرگان، اورنالرینه چه بولغان

بارا - فلیق دیماکله معروف

بر نامر، بوقاری بیله کدن باشلاب

قالاق سویاک اوستینه چه سوزلغان.

• الجَائِفَةُ ج جَوَائِفُ: جائف

مؤنثی - اعضائک اورنالرینه چه

ایرشکان سانچو و سارا. (بر

آدمی سونگو یاکه باشقه بر نرسه

ایله سانچسه لرده شول سانچو

اعضائک اچینه کرگان و اورتا -

لرینه چه ایرشکان بولسه شول

بارا و سانچوغه «جائفة» دیلر.)

• تَلْعَةٌ جَائِفَةٌ: قَصِيرَةٌ أَوْ قَعِيرَةٌ.

• الجَائِلُ [فاعل]: جال، يجول دن

اسم فاعل - جیل اوچوروب

کیترگان چوب چار.

- **وَسَاحٌ جَائِلٌ وَبِطَانٌ جَائِلٌ:** **جَابِرَةٌ:** مدینه منوره نك براسی. كشی. مؤنثی «جَابِرَةٌ» كیلدر.
- **السَّلسُ.**
- **الجَائِلَةُ ج جوائل:** جائل مؤنثی - نه بیله نوب بور ولوب ترغان نرسه - آرق ونچكه خانون.
- **الرَّاءُ جَائِلَةُ الوِشَاحِينَ:** هِيقَاءُ.
- **الجَابِيَةُ (طافه وزنده):** قبول واجابت ابتمك معنی سنده «اجَابِيَةُ» دن آلونغان اسم. «طَافَةٌ» دن «طَافَةٌ» و «اطَاعَةٌ» دن «طَاعَةٌ» آلونغان كبی.
- **«أَسَاءَ سَمِعًا فَاسَاءَ جَابِيَةً»** دیه لر، **فَاسَاءَ فِي الإِجَابَةِ** ديمك بولدر.
- **الجَابِيَةُ [فاعل]:** جَبَادَن اسم فاعل - هر بر آكسز كيلوب چقغان نرسه - چيكرتكه جراد. مؤنثی «جَابِيَةُ» كیلدر.
- **الجَابُ [فاعل]:** الفاطع.
- **الجَائِدُ [فاعل]:** الجاذب.
- **الجَابِرُ [فاعل]:** صنعغان سويا كنی توزانوچی طيب - اوخالنوچی - نوگالدهوچی - ظالم. مؤنثی «جَابِرَةٌ» كیلدر.
- **جَابِرُ بْنُ حَبَّةَ:** ابكمك، خبز.
- **أُمُّ جَابِرٍ:** هر بسه ديماكله معروف بوتقه. (قازانغه ايت سالوب تمام تلوب سوياكلرن دن آبرلغانجه پشروله در، صوخره سوياكلرنی سوزوب آللرده بر آرزغه نيولگان بوغداي سالوب تمام ايزلوب قوبروب قاطی بوتقه كبی بولغانجه قاينانوله و پشروله در. صوخره اوستينه بر آرمای سالوب آسالدر.)
- **الجَابِيَةُ [فاعل]:** بوزگه يوز فارشو كيلوب اوچراشوچی قوش قورت. ياكه كيمك حيوان. (عربلر سفرگه چقغانده اوچراسه بوناردن سوملانالر.)
- **الجَابِي [فاعل]:** جَبِي، يَجْبِي دن اسم فاعل - تولولر جيوچی كشی - چيكرتكه - تولولرگه صو آنوقلاوچی. مؤنثی «جَابِيَةُ» كیلدر.
- **الجَابِيَةُ ج جَوَابِي:** حيوانلرغه اچرور ايجون صو جيولا ترغان حوض - جَابِي نك مؤنثی - خلق جيونی، جماعه.
- **جَابِيَةُ الْقَوْمِ:** جماعتهم.
- **الجَائِثُ [فاعل]:** الفالغ.
- **الجَائِلِيُّ وَالْجَائِلِيُّ:** بطريق طرفندن چيت شهرلرده نورور ايجون نصب ابدلگان (بزنگ) بو كونده چيت مملكتده كگی قونصول لر قيبلندن) آرخاری.
- **الجَائِثُ [فاعل]:** بيرگه صلانغان، بيردن فوزغالميجه قيلمدا ميجه يانتان آدم - جانی چقغان كبی بيرگه بيلغان گه وده. مؤنثی «جَائِثَةٌ» كیلدر.
- **الجَاثُومُ وَالْجَثَامُ [غرا]:** بوقو آراسته باصدرلو، كابوس Кошмаръ.
- **رَجُلٌ جَائِثٌ:** هر وقت بوقولاب نورا ترغان بيك بالقوا آدم.
- **الجَائِي [فاعل]:** ج جِي وَجِي: تزلری اوستينه چوگوب اولترغان
- **الجَاحِدُ [فاعل]:** مؤنثی جَاحِدَةٌ، كیلدر.
- **الجَاحِرُ [فاعل]:** ج جَوَاحِرُ: آرتقه فالغان، آلد اغلرغه ايرشمه گان آدم و حيوان.
- **الجَاحِظُ [فاعل]:** اوستكه چغوب قالقوب، ترغان نرسه. مؤنثی «جَاحِظَةٌ» كیلدر.
- **الجَاحِظَتَانِ:** ايكي كوز آلماسی ياكه كوز قارالری.
- **الجَاحِظِيَّةُ:** اوچنچی عصر هجرى اورنارلنده بغدادده وفات ايتمش مشهور اديب وفيلسوف ابو عثمان عمرو بن بحرگه تابع طائفه. كوز آلمالری چغوب ترغان به مسز يوزلی بولغانغه كوره بو آدمی «جَاحِظُ» لقبنده يوروتكانلر. اعتقادبانده جمهور علماءغه خلاف بيرلری بار.
- **الجَاحِمُ [فاعل]:** بالقونلاب ترغان اوطلی كور - بيك قزو اولترشوب صوغش - صوغشك ايك قزغان چاغی - صوغش قزو بولغان اورن - قوياش قزوسنده اوط كبی قزغان اورن.
- **لِلنَّارِ جَاحِمٌ:** نَوَقْدٌ وَالنَّهَابُ.
- **الجَاحِمَةُ:** چاحم مؤنثی - اوط - اوط كبی قزغان بير - آلماسی اوستكه چغوب ترغان كوز.
- **الجَاحِي [فاعل]:** كوركام عبادنلی كشی.
- **الجَاحِرُ [فاعل]:** الوادی الواسع.

• الجَادُ [حال وزنده]: الباطل.

• وَقَعُوا فِي أَبِي جَادٍ فِي بَاطِلٍ.

• الجَادِبُ [فاعل]: بالغانچی کشی.

(بومعنی ده بونک باشقه صیغهری

مسموع توگل دیلر. بعضلر

ماضی «جَدَبَ الرَّجُلُ» کَدَبَ

معنی سنده کیلماکی باردیگاندر.)

• الجَادُّ [فاعل]: اشنی اوینامیچه

چنلاب اشله وچی - چنلاب

سویله وچی - طرش واجتهادلی

کشی. مؤنثی «جَادَةٌ» کیلهدر.

• الجَادَّةُ: طرش واجتهادلی

خاتون - چنلاب اشله وچی

خاتون - بولنک ابک الوغسی

وابک اورنایسی یا که اورنا

بولسهده چیت بولسهده مطلقا

الوغ بول. جمعی مساجد وزنده

«جَوَادٌ» کیلهدر. (بوکون عربلر

آراسنده اورامعهده «جَادَةٌ» دیمک

بار.)

• الجَادِسُ [فاعل]: کیوب

قانتان قان - هر بر کیوب

قانتان نرسه - جو بلوب بتکان

اثر.

• الجَادِسَةُ ج جَوَادِسُ: صوقالا-

نماغان ایگون صاحبماغان،

وایگون صاحبارلق حالگهده

کیلترلماگان بیر.

• الجَادِلُ [فاعل]: آنالری

باننده هر بیرگه بورورلک حالگه

ایرشکان صارق وتوه بالاسی.

• عَلَامٌ جَادِلٌ: مُشْتَدُّ.

• الجَادِمُ [فاعل]: قاطع - یمش

بیرگاندن صوگ قسروغان

خورما آغاجی.

• الجَادِي (فاعل): فائده بیر وچی -

بولک وهدیه بیر وچی - بولک

وهدیه صور وچی، مؤنثی

«جَادِيَّةٌ» در.

• الجَادِي (بأشده لی): زعفران.

(«جَادِيَّةٌ» اسملی قسریگه نسبت

ایدلگان.)

• الجَاذِبُ (فاعل) ج جَوَاذِبُ

وَجْدَابٌ: تارتوچی، اوزینه

طاباوستوره وچی میل قیلدر وچی

- سوتی آزابغان توه. مؤنثی

«جَاذِبَةٌ» کیلهدر.

• الجَاذِبِيَّةُ: مغناطیس

(магнитъ) طاشی ننگ تیمورنی

اوزینه تارتوی کبی، تارتو

قوه سی.

• الجَاذِلُ (فاعل): شاد کشی.

• الجَاذِمُ (فاعل): القاطع، مؤنثی

«جَاذِمَةٌ» کیلهدر.

• الجَاذِي (فاعل) ج جِذَاءٌ:

بر اورندن قوزغالمیچه باصوب

تور وچی - بارماقلر اوستینه

چوگوب اولترغان کشی - قصقه

قولاجلی کشی.

• الجَاذِيَّةُ ج جَوَاذِي: جاذی

مؤنثی - بالانوغدراچ اوزاقلامیچه

سوتی آزابا ترغان توه.

• الجَارُ (حال وزنده) ج جِيرَانٌ

و جِيرَةٌ: کورشی (باناشا اورنده

یا که باناشا بورنده تور وچی) -

اورطاق، شریک - صیندر وچی

- صینی وچی. مؤنثی «جَارَةٌ»

کیلهدر.

• جَارُ الْمَسْجِدِ: مسجد کورشی سی.

• جَارُ النَّهْرِ: طومبوق اوله نی،

نیلوفر. Кувшинка

• جَارُ الْجَنْبِ: (بورتلری یا که

اورنلری باب باناشا تورانرغان)

یان کورشی.

• الجَارُ الْجَنْبِيُّ: نَسَبًا يَافِقُن

بولماغان کورشی (بر آدمگه

کورشی بولغان آدم، بونک

اوزینک قارنداشلرندن بولماسه

شول کورشی نی «الجَارُ الْجَنْبِيُّ»

دیلر.)

• الْجَارَةُ ج جَارَاتٌ: جار مؤنثی -

کورشی خاتون - کوندهش،

ضرة - بر ایرنک خاتونی،

زوجی سی.

• الْجَارِحُ (فاعل): عیب ایدو -

چی - بارالوچی - کسب ایدوچی.

مؤنثی «جَارِحَةٌ» کیلهدر.

• الْجَارِحَةُ: جارح مؤنثی -

پچاق - بیه، بایطال - جانلی

نرسه لر نی توتوب آساب تو -

روچی بررتقج قوش - بررتقج

حیوان - آدمنک اعضا سی. جمعی

«جَوَارِحُ» کیلهدر. (جَوَارِحُ

لفظی ایله خلقتنک باشینه نوشکان

بلا لر دن کنایه قیلونمق بار.)

• الْجَارُودُ: قایدہ بارسه شونده

خیر وبرکتی اوچورا ترغان

شوملقی کشی - بتون اوله نلر نی

قروتوب بترگان قورغاق و آچلق

یل. آچلق بلغه تاه آرتدورب

«جَارُودَةٌ» دیمکده بار. «سنه جَارُودٌ»

و «سنه جَارُودَةٌ» دیهلر.

• رَجُلٌ جَارُودٌ: مَشُومٌ.

• الجارُ وڊِيَّةٌ: زيديدهن بر طائفه، ابو جارود ڪٿي سندن بولغان بر شخص ڪه منسوبلر.

• الجارُ (فاعل): الجاذب، مؤنثي «جار» در.

• جارُ الصَّبْعِ: ضبعلرنى اوياء- لرنندن تارتوب چغارغان ڪبي چغارغان زور ياغور.

• حارُ جارُ: بونده «جار» مجرد اتباع. «هذا الشيء حارُ جارُ»

• الجارةُ: جارُ مؤنثي - صوغه بارا ترغان بول - خدمت ايجون بولغان تولر - بر آدمنى بر اش اشلهرگه باعث بولغان فائده. (گوبا بو آدمنى تارتوب ڪيلترگان.)

• الجارورُ: طاشو هولرى ايله يارلغان بلفه.

• الجارِرُ (فاعل): بيڪ قاطي بوتل - اسم فاعل - قصر خانون.

• الجارِزَةُ ج جوارِزُ: جازز مؤنثي - تيرسى قوملق بولغان قروغاق قاطي بير.

• الجارِسَةُ: جارس مؤنثي - اولهن آشي ترغان قورت، جمعي جوارِس ڪيله در، اومارطه

• قورنلرينده «جوارِس» ديبلر. • الجاروسُ: ڪوب آشاوچي ڪشي.

• رَجُلٌ جاروسٌ: اڪول.

• الجاوزسُ: [واو فتحهلى]: بر نوع طاري.

• الجارُ وشةُ ج جوارِيشُ: قول نيگرمانى.

• الجارِ شِيٌّ: قلچلر قاير اوچي، يالترانوچي.

• الجارِفُ [فاعل]: جرفدن اسم فاعل - بتون ماللرنى هلاڪ ايتكان اولت - آدملرگه بولغان طاعون - هر بر اوچراغاننى آغوزوب ڪيتكان طاشو - اوچراغان بر دشماننى بتره ترغان زور عسڪر. مؤنثي «جارفة» ڪيله در.

• الجارُوفُ: آلدينه نى ڪيلسه شونى آشاب تروب ترغان ڪشي - خيوسز بر ڪتسز شوملقلى ڪشي. مؤنثي «جاروفا» ڪيله در.

• الجارِمُ [فاعل]: ج جرم وجرام: عيلى وگناھلى - ڪسب ايدوچي، - خورما آغچلرنندن خورما ڪيسوچي. مؤنثي «جارمة» ڪيله در.

• الجارِنُ [فاعل]: ج جوارِنُ: نيگرمانچي، اون تارتوچي - يلان بالاسى - بيڪ ايسكى طاشلاندىق بول - استعمال ايدلوب طوزغان نه بير.

• الجارِنَةُ ج جارِناتُ و جوارِنُ: جارن مؤنثي - استعمال ايدلوب يوشارغان درع.

• الجارى [فاعل]: جري بجرى - دن اسم فاعل.

• نَهْرٌ جارٌ: صووى ڪيمماى ترغان آغوم صو.

• الجارِيَّةُ: جاري نك مؤنثي - قوباش - ڪيمه - يلان - ياش

• قز و ياش خانون، (بولار عادتده ابو خدمتلرنده بو ڪروب يورگاننگه «جاريه» ديولگانلر، جمعي جوارى و جاريات ڪيله در.) - جيل، ريج.

• الجارِيَّةُ ج جوارِي و جارياتُ: ڪه نيزاك، قرناق، (كه نيزاك لرنك ياش. قارت. قز، خاتون هر قابوسينه «جاريه» ديوله در.)

• صَدَقَةٌ جَارِيَّةٌ: الله بولنده وقف - ايدلگان مسجد، مدرسه ڪبي صدقه لر.

• الجازِعُ [فاعل]: جزع دن اسم فاعل - توشمگه آرقلى سالونغان بورنه، ماتچا - هر براوستينه توشم توشم ايجون سالونغان آغاج. مؤنثي جازعه در.

• الجازِمُ [فاعل]: ج جوازم: جزم دن اسم فاعل - قاطع - طولى، ملان

• الجازِي: جزي، بجزى دن اسم فاعل مؤنثي «جازيه» ڪيله در.

• جازِيكُ: ڪافيك و ناهيك.

• الجازِيَّةُ: جزاء معنى سنده اسم.

• الجاسِيُ [فاعل]: قروغان، ڪيكان نرسه.

• نَبِيْتُ جاسِيَةٍ: يابس.

• دَابَّةٌ جاسِيَةٌ القوائم: يابسة القوائم لانكاد تنعطف.

• الجاسِيَاءُ: قاطي لق، قروغاقلق.

• الجاسِدُ [فاعل]: قاطي لاشوب قاطي نرسه ڪبي بولغان صييق نرسه.

• الجاسِرُ [فاعل]: والجسور [صبو]: قبو، باطر آدم - قورقمچه آغه بارا ترغان آدم، مؤنثي «جاسرة» و «جسورة» ڪيله در.

جاسرنك جمعى «جاسرون»
جاسرين» و «جسار» كيله.
جسورنك جمعى «جسر» و «جسر»
كيلور.

• الجاسع [فاعل]: التاسع
البعيد.

• الجاسوس ج جواسيس:
ياشرون وشده خبرلر نيكشروب
صوراشوب بوروچى كشي -
كشي دن عيب تابار ايجون كوزه -
توب نيكشروب بوروچى.

• الجاسية: الجاسية.

• الجاشر [فاعل]: اولگان
نرسه - صاچى - طالع.

• الجاشرية: اچدرگه جيولشقان
كشيلر.

• الجاضم ج جضم: الكثير
الاكل.

• الجاعر تان: آط قوبروغن
بو طاقان چاقده تيه ترغان
بيرلرى، بوط اوستلرى.

• سيل جاعف: اوچراغان بر
نرسه نى آغروب كيتنه ترغان
طاشو.

• الجاعل [فاعل]: جعل، بجعل دن
اسم فاعل - معطى. مؤتى
«جاعلة» در.

• الجاعية: الحمة.

• الجافخ [فاعل]: المتكبر.

• الجائف [فاعل]: اليأس.

• الجافل [فاعل]: المنزعج.
مؤتى «جافلة» در.

• ریح جافلة: سريعه.

• الجافي [فاعل]: فالون طوپاس
نرسه - تعليم و تربيه كورمه گان
آدملرده بولغان كى كشي ايله
طوپاس معاملهللى آدم. جمعى
«جفا» كيله در. مؤتى «جافية» در.

• بونك جمعى «جافيات» كيلور.
• الجال [حال وزنده]: قبر، قيو،
بلغه، طاو چتلىرى.

• الجالب [فاعل]: جلب، بجلب -
دن اسم فاعل. مؤتى «جالبه» در.

• الجالحة: بيك قاطى آچلىق
وقاطىلق بيل - اولهن وقاملردن
جيل ايله اوچوب كيتكان ماهق
كبي نرسه - اورما كوچ اوباسى.
ج جوالح.

• الجالس [فاعل]: جلس دن
اسم فاعل. جمعى «جلوس»
و «جلاس» كيله در. مؤتى
«جالسه» در.

• الجالع [فاعل]: ادب و اوباطى
آز بولغان كشي - پهرده سز
خاتون.

• مرت على القوم ام سفيان
جالعا: سافرا.

• الجالف [فاعل]: حلف دن اسم
فاعل. مؤتى «جالفه» كيله در.

• الجالفة: جالف مؤتى - تيرى
وايتى صوبوب قابروب آلغان
يارا - اعضائيك اچينه ايرشمه گان
صانچو ياراسى - هر نرسه نى

هلاک ايتمكان قاطى آچلىق بيل.
• الجالة: الجزية - اورنلردن

قولغان خلق. ج جوال.

• الجالية: جالى نك مؤتى -
ايللردن، يورنلردن آبرولغان
غريبلر - جزيه - اهل الذمة.
ج جوالي.

• الاستعمل فلان على الجالية:
على جاية الجزية.

• الجام [حال وزنده]: ج اجوم
واجوام و جامات و جوم:
كموشدن ياصالغان كاسه.

• جام: نيسابور توابعدن بر
شهر، نسبتنده «جامي» ديلر.

• الجامح [فاعل]: ج جوامح:
جمحن اسم. مؤثده ده بوريدر.

• الجامخ [فاعل]: ج جمخ:
المفتخر و المتكبر. مؤتى
«جامخه» در.

• الجامد [فاعل]: ج جمده

و جوامد: اوسى ترغان نرسه
(طاش كبي نرسه لر) - طاش
كبي قاطقان صو، بوز. مؤتى
جامده كيله در.

• رجل جامد العين: قاطى
كوزلى يعنى كوزلردن باش
چغارى ترغان كشي.

• فلان جامد اليد: بخيل.

• فلان جامد القلب: فاس غلبت
لا سفة عند.

• رجل جامد: غبي بليد.

سَنَةً جَامِدَةً: لَا كَلًّا فِيهَا وَلَا مَطَرًا.
 مَخَّةٌ جَامِدَةٌ: صَلْبَةٌ.
 الْجَامِرُ [فاعل]: برار نرسه ياندروب كيملر تونوله وچي.
 الْجَامِسُ [فاعل]: جمس دن اسم فاعل. مؤنثي جامسة در.
 نَبَاتٌ جَامِسٌ: ذَهَبَتْ غُضُوضُهُ.
 الْجَامِسَةُ: جامس مؤنثي - معروف فول بورچاغی.
 صَخْرَةٌ جَامِسَةٌ: نَابِتَةٌ فِي مَوْضِعِهَا.
 الْجَامُورُ: جِمَارُ النَّخْلِ - قَبْر - باش - كيمه نك فارص آغاچي اولطرنلغان بوره نه.
 الْجَامُوسُ ج جَوَامِيسُ: زور گهوده لي وهر قابوسي قزغلت كول توسلي، صوغه كرورگه وباطقاي بيرلرده ياتورغه بارانا ترغان بر نوع ابو صغري بزنگ صغرلردن زورراق و طوپاسراق بولادر. جنوبده بيك كوب آصريلار. اوگوزلري صوقا وصابان سورورگه وباشقه خدمتلرده استعمال ايدوله. آنالري سوت ونسل ايچون توتولادر. اما آشار ايچون ايتي قاطبراق بولادر. تروكلرده بو صغره «ماندا» ديلر. بزده «صو صغري» ديماكله معروف. كوب وقتده اوگوزينه «جاموس» و آناسينه «جاموسة» ديهلر. جاموس اوگو- زينه روسلر «Буйволъ» صغرينه «Буйволица» ديلر.
 الْجَامِعُ [فاعل]: جمع دن اسم فاعل، مؤنثي جامعه كيله در - قورصاق.

الْجَامِعُ: جمعه او قولان ترغان بيوك مسجد. جمعي «جوامع» كيله در. موصوفي تقدير ابدوب «المسجد الجامع» ديمكده بار.
 قَدْرٌ جَامِعٌ: عَظِيمَةٌ ج جَمْعٌ.
 أَبُو جَامِعٍ: اوستال. (آشار ايچون اوزينك تيره سينه خلقي جمع ايتدر.)
 دَابَّةٌ جَامِعَةٌ: هر نورلي ايبار قوبوب بولغان حيوان
 جَامِعُ الْكَلِمِ ج جَوَامِعُ الْكَلِمِ: آرزوزلي كوب معنى لي كلام.
 كَانَ يَتَكَلَّمُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ: بما قَلَّتِ الْفَاظَةُ وَكَثُرَتْ مَعَانِيهَا.
 الْجَامِعَةُ: جامع مؤنثي - قوللرغه سالونا ترغان بوغاو.
 قَدْرٌ جَامِعَةٌ: عظيمة.
 الْمَدْرَسَةُ الْجَامِعَةُ: مصريلر اصطلاحنجه دارالفنون.
 الْجَامِلُ [فاعل]: بتون قاراوچي وكتوچيلري ايله برلكده توله ركتووي - توله ر ايباسي.
 الْجَامُّ [فاعل]: الْمَسْتَرِيحُ، مؤنثي «جامه» در.
 الْجَانِبُ [فاعل] ج جَوَانِبُ: يان (آدم وباشقه نك ياني، يانطغي بر باغي) - ياق، جهت، طرف - اطاعت وانقياد ايتماي ترغان آدم - آياق آرالري بيك آجق بولغان آط - غريب آدم. (صوڭغى معنى ايله جمعي «جانب» كيله در.)

رَجُلٌ لَيْنٌ الْجَانِبِ: يُوَاش وَكُورْكَامِ مَعَامِلِهِ لِي آدَمِ.
 رَفِيقُ الْجَانِبِ: هَادِي لَطِيفٌ.
 جَوَانِبُ الشَّيْءِ: أَطْرَافُهُ.
 الْجَانِحُ [فاعل]: الجائل، مؤنثي جانحه كيله در.
 الْجَانِحَاتُ: كاسرات الجناح.
 الْجَانِحَةُ ج جَوَانِحُ: كوكراك اوستينه فارغان قصقه قابرغا.
 الْجَانِشُ [فاعل]: جنش دن اسم فاعل. مؤنثي «جانشه» كيله در.
 مَكَانٌ جَانِشٌ: قَرِيبٌ.
 الْجَانِقُ [فاعل]: منجنيق ايله آتوچي كشي.
 الْجَانُّ [فاعل] جَنِّ دِنِ اسم فاعل، مؤنثي «جانته» كيله در - ايلورده بولا ترغان آق بلان - جنلر، پيريلر. جمعي «جان» كيله در.
 الْجَانِي [فاعل]: جنى، بجنى دن اسم فاعل، مؤنثي جانية كيله در. جاني نك جمعي «جناة» و «جناة» و «أجناء» كيله. جانية نك جمعي «جواني» و «جانيات» كيلور.
 جَاهٌ جَاهٌ جَاهٌ وَجَاهٌ جَاهٌ: نوه قووارغه مخصوص سوزلر. تنوبن ايله «جاه» ديمكده بار.
 الْجَاهُ [حال وزنده]: وَالْجَاهَةُ: بر آدم نك خلق آراسنده درجه و منزله سي. (بو كلمه اصلده «وجه»

بولغان شوندىن «جاء» لفظن
ياصاغانلار، خلق آراسىدا جاهلى
بولسا، يەنى درجەسى يوقارى
واورنوسى بلند بولسا بو آدمنى
وَجِهَ ديهلر.
آيَتَتُهُ جَاهًا: عَلَانِيَةً.

• إِنَّكَ أَمْرٌ وَفِيكَ جَاهِلِيَّةٌ: فِيكَ
الْحَالُ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهَا الْعَرَبُ
مِنَ الْجَهْلِ بِاللَّهِ سُبْحَانَهُ وَشَرَائِعِ
الدين والمفاخرة بالأنساب والكبر
والتجبر.

• الْجَبَّاتُ [فتحه] والجووت
[ضمنا. م]: قوط اوچمق، قور-
قنق. (مجهولا كيتره لدر)
• جُبَّتِ الرَّجُلُ [مجهولا]: دُعِرَ
وَفَزِعَ.

• الْجَبَّاتُ [فتحه. م]: خبرلر
سويله مك - آغر يوكله ننگان
توله ريك آغر و آقرن يورمك.

• الْجَبَّاتُ [شَدَادٌ وَزِنْدَةٌ]: كُوب
خبرلر يورنوجى، خبرچى
آدم - نەشەكى خلقلى خلق ايله
سوكشوب نوروجى آدم - آغر
و آقرن يوروجى.

• الْجَبَّاجُ [فتحه. م]: يولده بر
نرسدن قورقوب چيتكه چغوب
توقالوب نورمق.

• الْجَبَّاجَةُ [دَحْرَجَةٌ كَبِيٌّ]: توه گه
جى جى جى ديب قچقروب
صو اچارگه اونده مك.

• الْجَبَّاجَاءُ [فتحه]: صوغشده
عسگر چيخولمك.

• جِيٌّ جِيٌّ وَجُوٌّ جُوٌّ: توه نى
صو اچارگه اونداله ترغان
تاوشلر. («جِيٌّ» جاء يعنى دن
امر صيغەسى بولوب «كيل» معنى
سندەدر، كه بيان ايدلور.)

• الْجُوجُو [هدهد وزنده] ج
جَاجِيٌّ: كيمەنك صونى ياروب
بارا ترغان ييرى، كوكراگى -
قوش بوكسەسى.

• الْجَازُ [فتحه. م]: صونى بر
يولى (صولو آلمانچە) اچمك،
بولاي اچكان آدمگه «جَاز»
ديلر مؤثى جائدة كيلدر.

• الْجَاهِدُ [فاعل]: جهدن اسم
فاعل، مؤثى جاهدة كيلدر -
اوياغ كشى، يوقوسز كشى.
• جَهْدٌ جَاهِدٌ: «شَعْرٌ شَاعِرٌ» وَ
«لَيْلٌ لَائِلٌ» قِيلَنْدَنْ مَبَالِغَةً. صَوَّكُ
درجە چيتون حال ديمك بولور.
• الْجَاهِشَةُ: الْجَمَاعَةُ مِنَ النَّاسِ.
• الْجَاهِضُ [فاعل]: جهض دن
اسم فاعل مؤثى جاهضة كيلدر.
• الْجَاهِضَةُ جَ جَوَاهِضٌ: بر
ياش طولغان ايشاك بالاسى.
• الْجَاهِلُ [فاعل]: جهل دن اسم
فاعل، مؤثى «جاهلة» كيلدر.
جاهل نك جمعى «جهل» و «جهلاء»
و «جهل» و «جهل» و «جهال»
و «جهلة» كيلور.

ج - ع

• الْجَبَابُ [فتحه. م]: مال كسب
ايتمك - قزل بويابو بالچغى
صانمق.

• جَابَ الرَّجُلُ: كَسَبَ الْمَالَ.

• الْجَبَابُ [فتحه] ج جَوُوبٌ:
جوان گه وده لى ايشاك وعلى
قول قر ايشاگى - آرسلان -

كندك، سرة - بويابوده مستعمل
قزل بالچق - قالون و طوباس
نرسه.

• جَابَةُ الْبَطْنِ: كندك ايله فاصق
آراسى.

• جَابَةُ الْمَدْرَى: باخا موگوز
چفارا ترغان قر كه جهسى.
(ميم كسرەلى والف مقصورة).

• جَابُ الصَّبْرِ: غَلِيظُ الصَّبْرِ
فى الامور.

• الْجَبَابُ [فتحه]: الْكَسْبُ.

• الْجُجُوبَةُ [ضمنا]: بوز چتلو،
كلوح الوجه.

• الْجَبَابَةُ [دَحْرَجَةٌ كَبِيٌّ]: قورقوب
يوكروب قاجوب كيتمك.

• الْجَبَّاتُ [فتحتا. ج]: بر آدم
آياقغه باصارغه آغر صنمق -
يورورگه باكه اشلرگه آغر -
صنوب بيك آقرن تيره نمك.

• الْجَاهِلِيَّةُ: پيغمبر من صلى الله
عليه وسلم نك ارشاد و تعليملىرى
ايله علم و تربيه آلمانان نادا -
نلقده بولغان و قتلر. بعض
وقتده تاكيد ايله «الجاهلية»
الْجَهْلَاءُ ديهلر، عربلر نك
جاهلنده بولغان اشلر نك
كوبراگى «وئى مشركلك»
دائره سندە بولغانغه كوره جاهليت
اشلر نك تغيرو تبيعيد ايدلگان.

• الْجَارُ [فتحه] وَالْجَوَارُ
[غرا. م]: بر آدم قچقروب
دعاء قيلمق - دعاء قیلغان وقتده
تضرع ایدوب یالباروب
قچقرومق - حیوان باقرمق -
یاردمگه قچقرومق - اوله نلر
اوزایمق - بر بیرنک اوله نلری
کونارلمک.

• الْجَارُ [فتحه]: جوان یاشل
طولی اوله ن کوب.
• عُشْبُ جَارٍ کَثِيرٌ.
• رَجُلٌ جَارٌ ضَخْمٌ جِوَانٌ
خَانُوغَه «جَارَةٌ» دیلر.
• الْجَارُ [شداد وزنده]: جوان
کشی - زور یاغمور.
• الْجَرُّ [کتف] وَالْجَوْرُ [زفر]
وَالْحَوْرُ: زور یاغمور.
• الْجَوُّورُ [ضمنا]: جار معنی سنده
مصدر.
• الْجَزَّازُ [فتحا ج]: صوغه نیولمک،
چه چه مک.
• الْجَبْزُ [کتف] وَالْجَبْزُ: چه چه
گان کشی.
• الْجَزَّازُ [فتحه]: صوغه چه چه.
• الْجَزَّازُ: من اسماء الشيطان.
• الْجَاشُ [فتحه. م]: قورقوب یا که
قایغروب کوشل قوزغالمق.
• الْجَاشُ [فتحه] ج جُووشُ:
قورقو سبیلی کوشل قوزغالو،
یوراک نیو - نفس.
• فُلَانٌ رَابِطُ الْجَاشِ: رِبِطُ
نَفْسِهِ عَنِ الْفِرَارِ لَشَجَاعَتِهِ.
• الْجَاشُ [فتحه] وَالْجَوُّشُ
[ضمه]: کوکسراک، مصدر.

• «جُووشُ» نك جمعى «جَاشِشُ»
کیلدر.
• الْجَاشُ [فتحه. م]: بر نرسه گه
تابا بارمق.
• الْجَوُّشُ [ضمه]: زور
گه وده لی کشی - کیچدن بر
الوش یا که باشندن ثلثینه چه
بولغان وقت.
• الْجَاصُ [فتحه. م]: صواچمک.
• الْجَاطُ [فتحه. م]: کوب صو
اچوب قورصاق طولمق.
• الْجَافُ [فتحه. م]: کوراشوب
جیگمک بیرگه بقمق - اورکو -
تمک، قورقمق - آغاچنی توبی
تامری ایله صوورمق.
• الْجَافُ [شداد وزنده] یا کَشَاقُ
آدم.
• الْجَوْفُ [غرا]: الخوف.
• الْجَالُ [فتحه. م]: جون برگه
جیو اوب اوقماشمق - اوقماشدرمق
(مت لاز) - کیدوب کیلمک،
جَالُ الرَّجُلِ: دَهَبٌ وَجَاءَ.
• الْجَالَانُ [فتحتا، ح] آفصاق.
• جَبَلٌ فُلَانٌ: عَرَجٌ.
• الْجَالَلَةُ [دحرجه کبی] الْجِلَالُ:
اورکمک، قوطا وچمق، قورقمق.
• الْجَانِبُ [جوهر وزنده] ج
جَانِبٌ: قصه بویلی آدم - تبه نك
آط. قصه بویلی کیلوشسر خانوغه
«جَانِبَةٌ» دیلر.
• رَجُلٌ جَانِبٌ: قَصِيرٌ.
• الْجَوْنَةُ [ضمه]: خوش بویلر
صانوجینک خوش بویلر صالا
نرغان کارزینکسی. جمعی
زفر وزنده «جون» کیلدر.

• الْجَوَّةُ [جیم ضمه، همزه فتحه ایله]
وَالْجَوْوَةُ [ضمه. م ح]: آط وتوه
تیمور طوطغی نوسلی قزغلت
توسلی بولمق - صاقلامق - توققاتوب
تورمق - یابوب بیکله ب نوتمق -
طیبوب تورمق.
• الْجِئَاوَةُ [کتا] ج جِئَاءُ: سفرگه
چقغانده قازان صالوب یورتوله
نرغان قاپچق. (کوبراک کوندن
یاصالغان بولسده کون بولماغا -
نغده لهیتوله در.)
• الْجَوْوَةُ [ضمه]: تیمور طوطغی
کبی قارالجم قزل توس. (آط
وتوله لرده یورتوله در) قارالجم
قالقو بیر - یاماو.
• الْجَوَاةُ [فتحه]: جه او ده کیری
مذکور قاپچق.
• الْجَوَاءُ [کتا] وَالْجِئَاءَةُ:
مذکور قاپچق.
• الْجَوَاةُ [فتحه]: آچلق وقاطی لقی
یل.
• الْجَوَاةُ [فتحه]: بولغانچق توس.
• الْجَایُ [فتحه. م]: کیم نکمک -
توزانمک - برتق یا مامق -
صاقلامق - منع ایتمک - قابلامق -
ارونمک - یاشرمک - توققاتوب
تورمق - قشله مک.
• فُلَانٌ لَا يَجْأى مَرَّغَةً: آغزنداغی
سه له گابن آغودن توققاتوب
تورا آلمی معنی سنده. بوسوزنی
«سر صاقلامی» دیه چک اورنده
یوروتلر.
• جَای الرَّجُلِ الْغَمِّ: حَفِظْهَا.
• جَای فُلَانٍ فُلَانًا عَنْ كَذَا: مَنَعَهُ.
• سَمَاءٌ لَا يَجْأى شَيْئًا: لَا يَمْسِكُهُ.
• جَای فُلَانٍ الْأَمْرَ: كَتَمَهُ.

ج - ب

• الجِبَاءُ [فتحه م.]: قابلانمق، بر نرسه آرینه کروپ اشقلانمق - کوزلر طومالانمق.

• الجِبَاءُ [فتحه] والجِبَاءُ [کتا] والجَبْوُ [ضمنا] والجِبَاءُ [فتحنا].

مصا. م ح]: قابلانمق - قلمچ کیمیچه سیکروب کیتمک - بر آدم بر اشدن تارتونمق - دونمک - چگونمک - بر آدم بر نرسه نی بارانمیچه مکروه کورمک - یاشرنگان اورندن آکسزدن چغوب کیلمک - چقمق - آرسلان کبی قورقنچ نرسه چقمق - بر آدم موبونن بر یافغه بورمق - کوز قاماشمق - قزل بویاو بالچغی صانمق - بیلان، ضبع، ضب و بر بوع اوبالرنندن چقمق.

• الجِبَاءُ [فتحه] جَاجِبُو و جِبَاءُ:

قرغلت بر نوع گومبه، بر دانه سینه «جِبَاءُ» دیلر - قرغلت بویاو بالچغی - صو جولان ترغان چقور - کچکنه طاو، قالقو بیر.

• الجِبَاءُ [فتحنا]: گومبلر. اسم جمع.

• الجِبَاءُ [فتحه]: کاوشچی تونده گی. (بونک اوستنده کون و سختیا - نلرن کیسه در) - توهنک قورصاق آستی.

• الجِبَاءُ [جیم ضمه، باه شده و فتحه ایله] والجِبَاءُ: قورفاق کشی. جَبَان - قاوریسز و تیمورسز اوق. جِبَائُون: قورفاق کشیلر.

• الجِبَاءُ والجِبَاءُ [ایکی سندده]

جیم ضمه و باه شده ایله]: قوط اوچورغوچ یه مسز خاتون. «امراه جِبَاءُ» و «امراه جِبَاءُ» دیهلر.

• الجِبَائِيَّةُ: ابوعلی الجِبَائِيَّ گه ایبارگان معتزله دن بر طائفه.

• الجِبَاءُ [شداد و زنده]: اوگوز موگوزینک اوچی.

• امراه جِبَائِيَّة: ایملری قالقوب ترغان خاتون.

• الجِبُّ [فتحه ن] والجِبَابُ [کتا]: کیسمک - بچمک یا که بتونله کیسوب آلمق (بونداین آدمی محبوب دیلر) - خرما آغاچلرن تلیقح ایتمک - جِجْمُک، غالب بولمق.

• جِبُّ الرَّجُلِ الشَّيْءُ: قطعه.

• الجِبُّ [ضمه] ج اجباب و جِبَابٌ و جِبِيَّةٌ: قیو - (یا که

کوب صولی زور قیو - یا که بیک تیرهن قیو - یا که تیره سی توتولماغان قیو - یا که کم قاز - وغانلغی معلوم بولماغان ایسکی قیو - یا که اوزلگندن قاز ولوب حاصل بولغان قیو) - صوصاوتی - بر اورن.

• جِبُّ يَوْسُفَ: یوسف علیه السلامی

فارنداشلری طاشلاب قالدراغان قیو. بو کونده نابلس شهرندن دورت .. بیش چاقروم شمالده بر اورنی، شول، قیو اورونی دیب کورساتلر. نابلس دن

جینه گه بارشلی کوروب اوزق نابلس شهرن شونده بولغان مسلمان اهالی، ایسکی کنعان شهری دیب اویلی لر. نابلسنک

اچنده بر مسجد دائره سنده بقوب

علیه السلام بالالرننک قبرلری دیب زیارت ایدوله ترغان اورنده بار. اما شونده بولغان یهود طائفه لری «صفد» شهرن کنعان دیب بورونه لر.)

• الجِبَّةُ [ضمه]: معروف کیم - قاش سویاگی - درع - سونگو صابن اولطرنولا ترغان سونگو تیمورینک قووش بیر - طو - یاق اوستینه کروپ ترغان سویاک اورونی. بونک جمعی زفر وزنده «جِب» و کتاب وزنده «جِبَاب» کیله در.

• جِبَّةُ الدَّارِ: وسطها.

• الجِبَاءُ [حمراه و زنده]: ایملری قالمغان خاتون - ایملری بولماغان خاتون. اورکاچی کیسوک آنا توه، اورکاچی کیسوک آنا توه گه «أَجْب» دیلر.

• الجِبَابُ [سحا]: بیک فاطمی آچلق و قورولق یل.

• الجِبَابُ [غرا]: آچلق قورولق یل - بوش و هدرشی - توه سوتندن جبولغان مای کبی شی.

• الجِبَابُ [شداد و زنده]: جبهار صانوجی کشی.

• الجِبُوبُ [صو]: بیر یا که قالون قالقو بیر یا که بیر بوزی. وجه الارض.

• الجِبُوبَةُ [صو]: یار - بالچق. الجِبَابُ [فتحنا]: توه اورکاچن کیسوب آلوب یا که باصوب اوسدرمیچه قالدرو.

• الجِبَابُ [کتا]: مقاله باندن مصدر ماقانوشمق و جِجْمُوب

وحر کانلری، جبل ایله بوطلا۔
 قارنک تیره نوری قیلندن غیر
 اختیاری حالده واقع بولا دیب
 اعتقاد قیلودن عبارت بر مذهب (بو
 مذهب ده بولغان آدم لرگه «جبریه»
 دیه لر اصل لغت بو نیچه بانک
 سکونی ایله تیوش بولسه ده
 «قدریه» لفظینه ازواج باءنک
 فتحه سی ایله «جبریه» دیمکده بار.
 بونک خلافی بولغان مذهب
 یعنی انسان لرغه کامل اختیار
 بار دیو چیلرنی «قدریه» دیه لر.
 ان شاء الله بیان ایدلور.)
 • الجبره [فتحه]: قصه بویلی
 بر اولهن.
 • الجبار [غراب وزنده]: تولو
 تیوش بولماغان، بوش نرسه،
 هدر، - هر بر ییمر لگان وهلاک
 قیلونغان نرسه - تولو تولرگه
 توشمی ترغان صوغش - سه شنه کون،
 (بو اسم جاهلیت ده ایسکیده
 بولغان، لام تعریف سز یوریدر.)
 • البئر جبار: قیو توله وسز،
 یعنی بر آدمنک قیوسینه آدم
 یا که حیوان توشوب اولسه،
 قیو خوجه سی بو آدم و حیوانی
 توله میدر.
 • أَنَا مِنْهُ خَلَاوَةٌ وَجَبَارٌ: بری
 منه.
 • الجبارة [کتا]: ج جبار:
 صنغان سویا کنی نوغریلاب
 قصدروب باغلی ترغان آغاچلر،
 (بزده یوکه قابغی ایله چولغاب
 باغلی لر.)
 • الجبار [کتا]: پادشاهلر، مفردی
 «جبر» کیلر.

جیه ترغان ابولری)
 • الجبج [فتحه، ض]: اوطوش
 اوبوننده اوق یا که آشقلرنی
 تیوشلی رهوشچه نه گهر تمک
 یا که سلکومک، بو طامق -
 زور لایمق، کبر له نمک.
 • الجبج: اویناغانا اوق و آشقلردن
 چقغان تاوش.
 • الجبج [ضمه]: اومارطه.
 • الجبد [فتحه، ض]: تارتمق،
 جذب ایتمک - اوزوم بيمشلی
 وای بولمق.
 • الجبد [فتحتا]: خورما آغا -
 چینک چماری.
 • جباز [جیم فتحه لی، ذال کسر گه
 مبنی]: اولوم، موت - نیت.
 • الجبر [فتحه] والجبار [کتا]
 والجبور [ضمنا، ن]: صنغان
 سویا کنی بالغاب اوتوزانمک -
 کیتک بیرنی یامامق - اوکالتمق -
 صنغان سویا ک باغانمق، توزا -
 لمک (متلاز) - یامالمق -
 نوگاللمک، کامل قیلمق - کامل
 بولمق - فقیر گه مال بیروب بابونمق -
 بر آدمنی بر اش اشله رگه
 کوچله مک، اکراه ایتمک - بر
 آدم اوستونده قاهر و غالب
 بولوب ایسته گانچه تصرف ایتمک.
 • الجبر [فتحه، سم]: صنغانی
 توزاتو، اوکالتو - کیتک و
 برتقی یامو - کیم نرسه نی
 طولترو - بهادر کشی - غلام -
 صنقنی یامای ترغان یامو -
 علوم ریاضیه دن بر فن، حساب
 عمومی - رئیس و پادشاه - قول،
 عید - «بندنه نک هیمچ براختیار
 و اراده سی یوق بتون افعال

اوستون چغارغه طرشمق معنی سنده.
 • الجبت [کسر، سم]: الصم -
 الکاهن - الساحر - السحر -
 الذی لاخیر فیه - کل ما عد
 من دون الله.
 • الجبج [فتحه، ن]: آرقلا نوب
 ضعیف له نگانندن صوک
 طازارمق.
 • الجبجبة [فتحه]: صو کومی
 ترغان زور طاش.
 • الجبجبة [دحرجه کبی]: بیر
 یوزنده سیاحت ایتمک - سیمورمک -
 جوانایمق - حجیه لر صاتمق.
 • الجبجبة [ضمه]: توفراق و بالحق
 طاشورغه مخصوص کون زنبیل -
 بارابان - قارن، زور اچاک، که
 بوناردن بر نوع قازلق و طوطرما
 یاصی لر، ج جباب.
 • الجبجاب [فتحه] والجباب
 [جیم ضمه لی]: کوب صو.
 • ماء جبجاب و ماء جبجاب:
 کثیر.
 • ضربت علی بابه الجبجاب:
 الطبول.
 • رجل جبجاب: ضخم الجنین.
 • الجبج [فتحه]: نیگوز بیر.
 • الجبج [هد هد وزند]:
 مدینه قربنده بر صو.
 • الجبج [فتحه، ن]: آشق ایله
 اوطوشوب اوینامق.
 • الجبج [مثلث الاول]: ج اجبج
 واجباح و جباح و ججوح:
 اومارطا، (بال قورتلرنک بال

- الْجَبَّارُ [سحا]: فِئَاءُ الْجَبَّانِ ای المقبره.
- الْجَبَّارُ [شداد وزنده]: الله تبارك وتعالی که اسناد ایدلگان بیوک بر صفت - چیکدن طش قهر و جبر ایاسی ذات - جوزاء یولدوزی - آجو ایله (تیوشی یوقمی محاکمه قیلما اینچه) کشی اولتروچی حاکم - کشی قولی یتماسلک درجده اوزون خورما آغاجی - هیچ کمنک حقن رعایه قیلمای ترغان، کوچی یتکانلر که هر وقت جبر وظلم قیلوچی اوصال کشی - هر وقت قان نوگوچی برتفج آدم - زور توه - هیچ کمنگه باش بیرمی ترغان متکبر پادشاه - اوزون بویلی طازا کشی. ج جبارون و جبارین.
- رَجُلٌ جَبَّارٌ: مُسَلِّطٌ قَاهِرٌ. نَاقَةٌ جَبَّارٌ: عَظِيمَةٌ.
- ذِرَاعًا بِذِرَاعِ الْجَبَّارِ: بِذِرَاعِ الرَّجُلِ الطَّوِيلِ اَوْ بِذِرَاعِ الْمَلِكِ.
- قَلْبٌ جَبَّارٌ: هَيْجُ بَرِ مَرْحَمَتِ اَثْرَى بَوْلَمَغان طاش کبی قاطی کوخل.
- نَخْلَةٌ جَبَّارَةٌ: عَظِيمَةٌ.
- الْجَبَّارُ [جیم و باء کسره لی باء شده ایله]: العاتی الشدید.
- الْجَبْرُوتُ [فتحه] وَالْجَبْرُوتُ وَالْجَبْرُوتُ [ضمه]: العظمة - والكبرياء - القدرة - السلطة.
- الْجَبْوْرَةُ [فتحه. باء شده لی] وَالْجَبْرِيَاءُ [كسره] وَالتَّجْبَارُ [فتحه]: الكبرياء.
- جَبْرًا أَيْلٌ: بِرَبِيوكُ فَرِشْتَه اِسْمِي. (یو کلمه عبد معنی سنده بولغان «جبر» ایله «الله» معنی سنده بولغان «ایبل» لفظلرندن یاصالغان بولوب «عبد الله» معنی سنده دیلر.)
- الْجَبَّارَةُ [امیره وزنده] ج جَبَّارٌ: صَنَعَانُ سَوِيَاكُنِي تَوَغْر - يَلَابُ قَصْدَرُوبِ بَاغْلَانَا تَرِغان آغاجلر - يَارَا بَاغْلَانِغان نَرَسَلِر - بَلَزِيكُ الْجَبَّارِيَةُ: الْمَلُوكُ.
- الْجَبْزُ [فتحه. ن]: كَيْسِمُكُ. جَبْزُ الرَّجُلِ الشَّيْءُ: قِطْعَةٌ.
- الْجَبْزُ [كسره]: صَارَانُ كَشِي - ضَعِيفُ وَرَبُونُ كَشِي - آجَتِي، چوپره - جِوَوَانُ گَه وَدَه لِي كَشِي.
- الْجَبْزَةُ [فتحه]: بَرِ كَيْسَمُكُ، قِطْعَةٌ.
- الْجَبَّارُ [امیر وزنده]: اِدَامُ سَزِ قُورِي اَيْكَمُكُ - آچُوبُ يَيْتَمَه گَان قَامَرْدَنِ يَا صَالِغان اَيْكَمُكُ.
- الْجَبَّارَةُ [سحا. ش]: اَيْكَمُكُ قُورِي بُولْمُقُ - يَاكَه تَسُوجِي قَامَرْدَنِ پَشْرَلِگان بُولْمُقُ.
- الْجَبْسُ [كسره]: آغَرُ طَبِيعَتَلِي، خَيْرَسَزُ مَعْنِي سَزِ كَشِي - قُورِقَاتِي كَشِي، جَبَان - فَاَسَقُ وَبُوزُوقُ كَشِي - پَهَسُ كَشِي آيُوبَالَا سِي. ج جَبُوسُ وَأَجْبَاسُ.
- الْجَبْسُ [كسره]: اَزْبِيزُ - جَبْسُ. ГИПСЬ.
- الْجَبُوسُ [صبو]: پَهَسُ وَبِيكُ تُوْبَانُ اِدَمُ - خَيْرَسَزُ مَعْنِي سَزِ اِدَمُ.
- الْجَبْسُ [امیر وزنده]: پَهَسُ كَشِي - آيُوبَالَا سِي.
- الْجَبْسُ [فتحه. ض]: جُونُ وَتُوكَلْرَنِي كَيْتَمَرْمَكُ.
- الْجَبْسُ [امیر وزنده]: جُونُ وَتُوكَلْرَنِي پَه كِي اَيْلَه كَيْتَمَرْمَكَان يِير.
- الْجَبَاعُ [جيم ضمه، باء شده ایله]: قِصْفَه بُوَيْلِي طُوبَاسُ كَشِي - بِالَالِرُ اَوْ يُونُجْفِي اَوْقُ - قِصْفَه بُوَيْلِي طُوبَاسُ خَاتُونُ - يُورُوشِي نَه شَه كِي پَهَسُ خَاتُونُ. (صُوكْخِي مَعْنِي لَرْدَه «جَبَاعَةٌ» دِيْمَكْدَه بَار. «أَمْرَأَةٌ جَبَاعٌ» وَ «أَمْرَأَةٌ جَبَاعَةٌ» دِيه لِر.)
- الْجَبَاعَةُ: الْاِسْتُ - اُورْتَا يَاشْلُو خَاتُونُ - پَهَسُ يُورُوشْلِي وَپَهَسُ كَيْمَلِي خَاتُونُ.
- الْجَبَلُ [فتحه. ض ن]: اَللّهُ تَعَالَى بِرِ نَرَسَنِي وَجُودَكِه چَغَارْمُقُ، يُوُقْدَنِ بَار اَيْتَمُكُ - اَللّهُ تَعَالَى بِرِ اِدْمَنِي بِرِ صَفْتِ وَطَبِيعَتِ اَيْلَه يَارَاتْمُقُ طَبِيعَتْلَه نَدْرَمَكُ - تُوْفَرَاقُ اَوْسَتِيْنَه صُوقُيُومُقُ - ظَلْمُ وَجَبْرُ قَيْلْمُقُ -- كُوجْلَه مَكُ، اِكْرَاهُ اَيْتَمُكُ.
- الْجَبَلُ [فتحه]: عَرِصَةٌ، سَاحَةٌ دَار - قَالُونُ جِوَوَانُ طُوبَاسُ نَرَسَه - قَايِرَا مَغان فِلْجُ - زُورُ كَاسَه كَثِيرُ مَعْنِي سِنْدَه دَه كَيْلَه دَر.
- حِي جَبَلٌ: كَثِيرٌ.
- الْجَبَلُ [فتحنا] جِ اَجْبَلٌ وَجِبَالٌ وَاجْبَالٌ: طَاوُ (زُورُ، كِچْكَنَه، نُوْگَه رَكُ، اُوزِنْجَه هَر قَايُوسِيْنَه نَه يَتُولَه دَر.) - الْوُغُ وَاعْتِبَارَلِي اِدَمُ - بِيُوكُ عَالَمُ وَفَاضِلُ -- صَارَانُ، بَخِيلُ.
- فُلَانٌ جَبَلٌ قَوْمُهُ: سِدْمُهُ.
- فُلَانٌ جَبَلٌ: بَخِيلٌ.

• فُلَانٌ جَبَلٌ مِنَ الْجِبَالِ: عزیز
منبع.
• الْجَبَلَةُ: بر دانه بالغز طاو.
• فُلَانٌ جَبَلُ الرَّأْسِ: به مسز زور
باشلی کشی.
• ابْنَةُ الْجَبَلِ: الحیة - الداهية -
القوس من النبع - الصدى.
• الْجَبَلُ [ضمه]: الشجر الیابس -
الجماعة من الناس.
• الْجَبَلُ [ضمنا] وَالْجَبَلُ
[كسره] وَالْجَبَلُ وَالْجَبَلُ
وَالْجَبَلُ: الجماعة من الناس.
• الْجَبَلَةُ [فتحه]: صَلَابَةُ الارض -
القوة - الوجه - جِوَانِ خَانُون.
• الْجَبَلَةُ [كسره]: توب، نامر -
یاخشى طوغولغان کیمملک قالون
وجووان.
• رَجُلٌ ذُو جَبَلَةٍ: غَلِيظٌ.
• الْجَبَلَةُ [ضمه]: الامة - الجماعة -
السنام.
• الْجَبَلَةُ [فتحنا]: الخَلْفَةُ والطبيعة.
• جَبَلَةُ فُلَانٍ عَلَى الْخَيْرِ: خَلَقَتْهُ
وطبعته.
• جَبَلَةُ بَنِ اِيْهِمْ: آخِرُ مَلُوكِ غَسَّانِ.
• الْجَبَلَةُ [جیم وباء كسره لی، لام
شده ایله] ج حِمَالَاتٌ: بر نرسه نك
توب یارادلیشی، خلقتی وطبعتی.
بر نرسه آدمك اوزی ایله برگه
یارادلغان بولسه (اوزینك تصرفی
ایله صوكره دن حاصل بولغان
بولماسه) شول نرسه نی نسبت ایله
«جَبَلِيٌّ» ديه لر.

• شَيْءٌ جَبَلِيٌّ: خَلْقٌ وَطَبِيعِيٌّ.
• الْجَبَلَةُ [جیم وباء ضمه لی، لام
شده لی]: الْأَصْلُ -- الْكَثْرَةُ --
السَّنةُ الْمُجَدِّبَةُ.
• الْجَبَلُ [كتف]: نَهْشَه كَمِي بُولْغَانِ
اوق.
• الْجَبَلَةُ [جیم فتحه، باء كسره
ایله]: هَيْج قَايِرِ الْمَاغَانِ طُوپاسِ
بالطا.
• الْجَبُولُ لَأَ [صبو]: الْعَصِيدَةُ.
• الْجَبِيلُ [امیر وزنده]: خَلْقٌ
جِوْنِي، جَمَاعَةٌ - بِيَكْ بِيَهْ مَسْزُ بُوْرُلِي
كشی - قَالُونِ طُوپاسِ بِيَهْ مَسْزُ
نرسه.
• الْجَبِيلَةُ: الْقَبِيلَةُ.
• الْجَبِينُ [ضمه] وَالْجَبِينُ [ضمنا]
وَالْجَبِينُ [جیم وباء ضمه، نون
شده ایله]: پَنِير، سَوْتَدِنِ يَاصَا -
لُغَانِ بَرِ نَوْعِ طُوْقَلْقُلِي آش.
СЫРЪ («انفحه» لفظن قاراكز)
• الْجَبْنَةُ: بَرِ كَيْسَه كِ پَنِير.
• الْجَبْنُ [ضمه] وَالْجَبَانَةُ [سحا].
ش: بَرِ آدَمِ قُوْرُقَاتِي بُولْمَقِ،
بُوْرَا كَسْزِ بُولْمَقِ.
• الْجَبَانُ [سحا]: بُوْرَا كَسْزِ كَشِي،
قُوْرُقَاتِي كَشِي. اِبْرِكَه دَهْ خَاتُونْغَه دَهْ
بُوْرِي دَرِ «رَجُلٌ جَبَانٌ» وَ «أَمْرَأَةٌ
جَبَانٌ» دِيَهْ لِر. بَعْضِ وَقْتَدَه
خَاتُونْغَه نَاهْ اَيْلَه «جَبَانَةٌ» دِيْمَكْ بَار.
«جَبَانٌ» اِبْر لِر دَهْ بُولْغَانْدَه جَمِيعِي
عِلْمَاهْ وَزَنْدَه «جَبْنَانٌ» وَ خَاتُونْ لِر دَهْ
بُولْغَانِ «جَبَانَاتٌ» كِيْلَه دَر.
• الْجَبِينُ [امیر وزنده] ج اَجْبِنُ
وَ اَجْبِنَةٌ وَ جَبْنٌ: جَبَانٌ مَعْنَى سَنْدَه،

قورقاق ابر وقورقاق خاتون -
ماخلاي نك قولاق ياغنداغي
چيتي، چيگه ديه لر. ايكي چيتينه
تشيته صيغهي ايله «جَبْنَانٌ» ديلر.
• الْجَبَانُ [شداد وزنده]: پَنِير
صَانُوْجِي وَ پَنِيرِ يَاصَا وُجِي --
قَبْرَلِكْ - قَر، صَحْرَاءُ - يَاصَخْشِي
اُولَه نَلِي نِيْگُوْر يِر -- قَالْقُو
يِر - اِيْگُوْنَلِرِ صَافِلَا وُجِي.
• الْجَبَانَةُ: جَبَانٌ مُؤْتَشِي - قَبْرَلِكْ
يِر، مَقْبَرَه - صَحْرَاءُ - شَهْرُ اِچْنَدَه
عِيْدِ اَوْقُولَا تَرْغَانِ اُوْرِنِ.
• الْجَبْوُ [فتحه] وَالْجَبْوَةُ [فتحه]
وَالْجَبَاوَةُ [سحا. ن]: جِيْمَقِ،
بَرِيْرْگَه طُوْبِلَامَقِ - طُوَاتَرْمَقِ
تُوْلَه وَ جِيْمَقِ - كَسْبِ اِيْدُوْبِ
مَالِ جِيْنَامَقِ.
• الْجَبَاوَةُ وَالْجَبْوَةُ [كسره]
وَالْجَبَا [عصا]: جِيُوْلْغَانِ نَرْسَه.
• الْجَبْوَةُ [ضمه]: جِيُوْلْغَانِ صَو.
• الْجَبْوَةُ [كسره]: تُوْلَه وَ جِيُو،
تُوْلَه و لِر نِيْ اَلُو.
• الْجَبْهَةُ [فتحه. م]: بَرِ آدَمْنِكْ
مَآخْلَايْنَه اُوْرْمَقِ -- بَرِ آدَمِ بَرِ
آدَمْنِكْ قَارَشُو بِيَهْ مَسْزُ رَهْوشِ
وچيتي بوز كورساتمك - نه شه كي
رهوشده قارشو آلمق ياكه آنك
نله مه گان نرسه سن اشله مك
ياكه سوزن قبول قيلم اينجه
قائتارمق - صو آلورغه باو
وچيله گي بولماغان آدم آبدراب
صو اوستينه قاراب اولطرمق --
خَلْقِ اَنُوْقُلَانْمَاغَانِ حَالْدَه قَشِ
كِيْلُوْبِ يِيْتَمَكْ - دُونْدَرْمَكْ، قَائِتَارْمَقِ.
• الْجَبْهَةُ [فتحنا]: كِيْمَكْ مَآخْلَايَلِي.
ياكه مَانُوْرِ بُوْمَرِي مَآخْلَايَلِي
بُولُو مَعْنَى سَنْدَه اِسْمِ.

نیوش بولغان ہر نورلی چوب چار.

• الجَّثَّةُ [جیم ضمہ لی، ثاء شدہ ایلہ]:

آدم و ہر بر جانلی حیوان گہ و دہ سی.

جمعی زفر و زندہ «جٹ» کیلہ در.

جٹ» نٹ جمعی «آجٹ» کیلور.

• الجَّثِیْتُ [امیر و زندہ]: خورما

آغاچی تو بندن چقان یاش

بوطاق. بردان سینہ «جٹینہ» دبلر.

• الجَّثِیَّةُ [دحر جہ کی]: بربر

آردلی یاشن یاشنامک - توہ لر

جٹحات اولہنی آشامق.

• الجَّثِجَاتُ [فتحہ]: بر اولہن.

• الجَّثِجَاتُ [فتحہ] والجَّثِجَاتُ:

قوی صاچ - جوان گہ و دہ لی

حیوان - بر برسینہ صرماشقان

اولہن لر.

• الجَّثْرُ [کتف]: نوفر اغینہ طاشلق

یا کہ طور لقی قانوشقان اورون -

زور و کیٹ.

• الجَّثْطُ [فتحہ. ض]: ایچ کیتمک،

صیق نرسہ چغارمق.

• الجَّثَالَةُ [سعا] والجَّثُولَةُ

[ضمنا. ح ش]: صاچ بومشاق

و کوب بولمق.

• شَعْرُ جِثْلٍ وَ شَعْرُ جِثِيلٍ:

کثیر لَین.

• الجَّثْلَةُ [فتحہ]: قرمصقہ و علی

قول زور قرمصقہ - قوی -

یافراقلی بوطاقلی زور آغاچ.

• الجَّثْلُ [فتحہ] والجَّثِيلُ: قوی

و کوب بولوب بر برسینہ صرما -

شقان اولہن لر، آغاچلر، جون

وصاچ.

• الجَّثْلُ [فتحہ. ن]: جیل

اوچورمق - جیل سبورمک.

کشی اوزی ایچون جیمق - -
تخلیص ایتمک - طوبلامق.

• الجِّبَا [رضا]: جیولغان صو.

• الجِّبَا [عصا]: قیو قازولاجق

اورن - قیو - چیتی - توہ لرنی

اچرور ایچون بر کون

آلدان قیو یانینہ کیلوب قیودن

نارتوب آنوقلانغان صو.

• الجِّبَايَا [جیم فتحہ ایلہ]: اوزوم

چیقلمری اولطرتور ایچون

قازولغان چقورلر.

ج - ت

• الجَّبْتُ [فتحہ. ن]: صارقنٹ

آرقلغن سیموزلگن بلور ایچون

قوللر ایلہ توتوب قارامق.

• الجَّبْرُ [فتحہ]: چادر، خیمہ.

(ترکچہ دن آلونغان)

ج - ث

• الجَّبْتُ [فتحہ. ن]: بر نرسہنی

اورندن صوورمق - آغاچ و اولہنی

نامرندن بولوقمق، صوورمق -

کیسمک - صوفمق، اورمق - بر

آدم بر نرسہ دن فورقمق، اورکمک -

چینلر و او مارطہ قورنلری بیک

قاپی بزلدامق.

• الجَّبْتُ [ضمہ. سم]: قالقو بیر،

تہیہ - بال آراسندہ اولگان

قورنلر و سائر لردن عبارت

آرچوغہ نیوشلی چوب چار -

بیمشک اوباسی، طشتی قابیچی -

اولگان چیکرتکہ، میت الجراد.

• الجَّبْتُ [کسرہ]: کشی نٹ باشینہ

توشکان آغر حاللر بلا لر.

• الجَّبْتُ [فتحہ]: بالاوز، Воскъ -

بال اچینہ قیولغان آرچورغہ

• الجِّبْهَاءُ [حمرا و زندہ]: ماتور

کیٹ ماخلابلی خاتون. ایرگہ

«أَجِبَهُ» دبلر.

• الجِّبْهَةُ [فتحہ]: ماخلائی.

Лобъ جمعی کتاب و زندہ

«جِبَاه» کیلہ در.

• الجِّبْهَةُ [فتحہ]: خلقنٹک الوغسی

سیداری - منازل قمر دن بر

منزل - خلق باشینہ توشکان

عمومی بر اش ایچون آقچہ و

یاردم صواب بوروجیلر - -

چیون و جماعہ - آطر، خیل -

آی، قمر - خورلق، مذکر.

• فُلَانٌ جِبْهَةٌ قَوْمُهُ: سیدم.

• جَاءَنِي جِبْهَةٌ مِنَ النَّاسِ: جماعہ

منہم.

• لَيْسَ فِي جِبْهَةِ صَدَقَةٍ: فی الخیل

صَدَقَةٌ.

• جِبْهَةُ بَنِي فُلَانٍ: سَرَوَانَهُم.

• لَقِيتُ مِنْهُ جِبْهَةً: مَدْلَةٌ وَادِي.

• الجِّبْهَةُ [جیم ضمہ، باء شدہ ایلہ]:

قورقاق، جبان کشی.

• رَجُلٌ جِبْهَةٌ: جبان.

• الجِّبْهَةُ: الكراهة.

• وَرَدْنَا مَاءً لَهُ جِبْهَةٌ: كراهة.

• الجِّبْهُلُ [جعفر و زندہ]: یہ مسز

کیلوشسز کشی.

• الجِّبَايَةُ [کتا. ض]: تولو

جیمق - کسب ایدوب مال

جنامق - طارقاو نرسہ لرنی

برگہ طوبلامق.

• الجِّبَا [عصا] والجِّبَا [رضا]

والجِّبَى [فتحہ. ض]: بر نرسہنی

• الجٹل [فتحنا]: آنا - زوجه.
 • نُكَلَّتْهُ الْجِٹَلُ: نُكَلَّتْهُ الْأُمُّ
 اور الزوجه.
 • الجٹال [غرا]: طویغار قوشی.
 • الجٹالۃ [غرا]: قبولغان آغاچ
 یافراقلری.
 • الجٹم [فتحه] والجٹوم [ضمنا].
 ض ن: هیج بر قیملدایچه
 بیرگه صلانوب یانمق یاکه تر لر
 اوستینه چوگوب اولطرمق -
 قوش کوکراک وبوکسهسی
 اوستینه چوگوب - ایگونلر
 بیردن کوتارلوب صاباقلری
 صالاملری نغیمق - کیچ اورتاسی
 بولمق یارنسی اوزوب
 یارنسی قالمق - خرما بوطاغینک
 خرملاری زورایمق - توفراق،
 بالچق، کول کبی نرسه لر نی
 جیمق، طوبلاق.
 • جٹم اللیل: انتصف.
 • جٹم الرجل: تلبد بالارض.
 • الجٹم [فتحه]: بیردن کوتارلوب
 صاباقلانغان ایگون - خرملاری
 زورایغان بوطاق.
 • الجٹم [زفر وزنده] والجٹمة
 والجٹامة: سفرگه چقمانیچه هر
 وقت ایونده بو قولاب، یانوجی
 کشی - بالقاو وایرنچاک کشی -
 بو قوده باصدرلو، کابوس.
 • الجٹام [غرا] والجٹاوم: بوقوده
 باصدرلو. Кошмарь
 • الجٹمة [ضمه]: ایومگه ابولگان
 قوم، توفراق بالچق، کول.
 • الجٹمان [عثمان وزنده]:
 الشخص - الجسم.
 • الجٹامة [جیم فتحه] ثاء شده

ایله]: آخسر نادان کشی -
 یوواش آچوسز یاخی کشی -
 هر وقت بو قولاب یانوجی
 بالقاو وایرنچاک کشی.
 • رَجُلٌ جَائِئٌ وَرَجُلٌ جَائِمٌ:
 نوام لایسافر اولاینهض للمکارم.
 • الجٹمة [فتحنا]: بیوک نهپه.
 • الجٹمانیة [ضمه]: صو یاکه
 صونک اورتاسی.
 • الجٹوم [صوب]: تر لر اوستینه
 چوگوب اولطرغان یا که بیرگه
 صلانغان کبی باطوب قیملدایچه
 قوزغالمیچه توروچی کشی --
 قویان، ارنب - قالقو بیر، نهپه.
 • الجٹو [جیم وئا ضمه] واوشده
 ایله): تر اوستینه چوگوب اولطرمق
 یا که بارماق باشلرینه باصوب
 تورمق. تر چوگکان آدمگه
 «جائی» دیلر بونک جمعی «جئی»
 و «جئی» کیلدر مؤنثی «جائیة»
 بولوب جمعی «جائیات» در.
 • جئا الرجل: جلس علی رکتیه
 اوقام علی اطراف اصابعه.
 • الجٹوة [مثلث الاول]: ج جئی
 و جئی: ایومگه ابولگان طاشلر -
 اوطلی کیسهو، اوطلی آغاچ
 کیسهگی، جدوة - بر نرسه نك
 اورتاسی - وسطی - بدن و جسد.
 • جٹوة الرجل: جسده.
 • جئی الرجال: جٹهم ای
 اجسادهم.
 • فلان من جئی جهنم: من جماعات
 اهل جهنم.

• جئی الحرَم: ارض حرمنک
 حدودن بلد رور ایچون ابوب
 ابوب قولغان طاشلر. مغردی
 «جٹوة» در.
 • الجٹاء [سحا] والجٹاء [غراب]:
 شخص وجسم - جزاء - مقدار.
 • هذا جٹاوه جزاوه.
 • هو جٹاء ألف زهاء ألف.
 • الجٹو [فتحه] والجٹی [فتحه]
 ن ض): جیمق، طوبیلامق،
 • الجٹی: (غنی وزنده. ض) تر
 چوگوب اولطرمق یا که بار -
 ماقلر باشینه (بارماق اوچلرینه)
 باصوب تورمق.
 • جئی الرجل: جئا ای جلس
 علی رکتیه.

ج - ح

• جج جج جج و جج جج
 جج: صارقلر قووارغه مستعمل
 لفظ.
 • الججججة (دحرجه کبی):
 براشنک اوچینه، نهپه سینه ایرشمک -
 براشتی تمام ایوب نهپه سینه
 ایرشورگه آشعوب طرشمق - بر
 اشنی توبندن نامرندن تکشرمک -
 بر خانون - یاخی اشلرگه
 طرشوچی یاخی بالا توغدرمق -
 بر آدم بر اشدن چیگونمک،
 تارونمق - دونمک - کیچوگمک -
 بر آدم اوزینک قوم قیلهسی
 آراسنده بولغان الوغلر نی یاد
 ایتمک - صانامق - سویله شمک.
 • الججججة: الهلاك.
 • الجججج (هدهد وزنده):
 زور قوچقار.

• الْجَجَجَجِجُ [جعفر وزنده]
وَالْجَجَجَجِجُ [فتحه]: الوغ
اشترکه آشوجی آدم - بر قوم
وقبله نك الوغ واعتبار لی كشی سی.
برنجی نك جمعی «جَجَجِجِجُ»
وایکچی نك جمعی «جَجَجِجِجُ» و
«جَجَجِجِجُ» کیله در.

• الْجَجَجَجِجُ [جعفر وزنده]:
مروتسز بهس آدم [ضد] -
کیشرگه اوخشاشلی بر اولهن
«جنزاب» دیماکله معروف.

• الْجَجُجُ [فتحه ن]: بر نوسه نی
جایوب توشمک - جج قاوونی
آشامق - تارتوب اوستره مک.
• جَجُجُ الرَّجُلُ الشَّيْءُ: بسطه.

• الْجُجُجُ [ضمه]: کچکنه نوگاره ک
بوتوروشکان قاون - ابو جهل
قار بوزی.

• الْجَجَدُ [فتحه] وَالْجَجُودُ
[ضمه، م]: بر آدم بر نوسه نی
بله توروب کیروسن سوبله مک،
انکار ایتمک، طانمق - کافر
بولمق، اعتقاد ایتهرگه تبوش
نوسه نی اعتقاد ایتمامک - تکذیب
ایتمک - فقیر له نمک - بر آدم
بر آدمنی صاران تابمق.

• الْجَجَدُ [فتحته ح]: بر نوسه
بیک آز وکچکنه بولوب معنی سز
خیرسز بولمق - اولهن قصقه
بویلی بولمق - بیر قورومق،
کیمک - بیرنک خیر وبرکاتی
بتمک - بر آدم طارطور موشده
بولمق - بر آدم خیرسز بولمق.

• الْجَجَدُ [کتف] وَالْجَجَدُ [فتحه]
وَالْأَجَدُ: طار طور موشلی

فقیر آدم یا که طار قوللی صاران
وخیرسز آدم. مؤثی «جَجَدَةُ»
و «جَجَدَةُ» کیله در.

• عَامُ جَدِّ: قَلِيلُ الْمَطَرِ.
• أَرْضُ جَدِّ: يَابِسَةٌ لِأَخِيرِ
فِيهَا.

• فَرَسٌ جَدُّ: غَلِيظٌ قَصِيرٌ.
• الْجَجَادُ: الْبَطِيُّ الْإِنْتِزَالِ.

• الْجَجَادِيُّ [جیم ضمه ایلله]: هر
نوسه نك قالون و جووان بولغانی.
• الْجَجَادِيَّةُ: خورما یا که آرپا
و بوغدا ی کبی اورلق ایلله
طولی قابجق - سوت طولترغان
قربله.

• الْجَجَدَرُ [دحرجه کبی]:
ته گهره تمک - کوراشوب جیچمک،
بیررگه بقمق.

• الْجَجْدَرُ [جعفر وزنده]:
قصقه بویلی طوپاس توب نوگله
روک کشی.

• الْجَجَادِرِيُّ [جیم ضمه ایلله]:
زور گه وده لی کشی.

• الْجَجْدَلَةُ [دحرجه کبی]: بر
آدم فقیر لک صوکنده بابوق -
بر آدم توهچی یا که باللانوب
یوک وخلق بوروتوچی (بهمشیک)
بولمق - جیمق، طوبلامق - بر
آدمنی جیچوب بیررگه بقمق یا که
جیچوب باغلاب قویمق --
طولترمق.

• جَدَدُ الرَّجُلِ: اسْتَعْنَى بَعْدَ فَقْرِهِ.
• جَدَدٌ فُلَانٌ فُلَانًا: صَرَعَهُ.

• الْجَجْدَلُ [هدهد وزنده]

وَالْجَجْدَلُ [فتحه]: طولی
سیموز بالا.

• الْجَجْرُ [فتحه م]: ضَبٌّ، که لته
جلان، و باشقه جانوار لر بیررگه
قازوغان اوزلر نك تیشوکلرینه
کرمک (مت لاز) بر آدم آرتقه
قالمق، کیچوکمک - کوز توبکه
باطمق -- قویاش کوتارلوب
کوک اورتاسینه کیلمک - یاغ مور
طوقتالمق - خیر کیچوکمک،
خیر کیلمامک.

• الْجَجْرُ [فتحه]: بیک تیرهن
چقور - بیک تیرهن مغاره.

• الْجَجْرُ [ضمه] جِجْرَةٌ
وَأَجْحَارٌ: صِجْقَانٌ، سوسلیق،
نهرلن، ضَبٌّ، یلان و سائر

حیوانلر نك بیر اچنه تیشوک
ایلله کروب کیتکان اوبالری.

• الْجَجْرَةُ [فتحه]: بیک قاطی
آچلق بل.

• الْجَجْرَاءُ [فتحه]: توبکه باتوب
ترغان کوز.

• الْجَجْرَانُ [ضمه]: جَجْرٌ
معنی سنده.

• دَخَلَ الصَّبُّ جَجْرَانَهُ: دَخَلَ
جَجْرَهُ.

• الْجَجْرَانِيَّةُ [جیم ضمه ایلله]:
طغز گه وده لی اینلی حیوان.

• الْجَجْرَبُ [فتحه] وَالْجَجْرَبُ
[ضمه]: قصقه بویلی جووان
گه وده لی طوپاس کشی.

• الْجَجْرَبُ [فتحه] وَالْجَجْرَبُ
[جیم ایلله ضمه]: زور گه وده لی
آط.

• الْجَحْرُ بَانَ [تثنيه]: عِرْقَانِ فِي لَهْزَمَتِي الْفَرَسِ.

• الْجَحْرُ شُ [جوهر و زننده]: جَوَانٌ كَهْوَدَه لِي طَعْرِزِ اِبْتَلَى اَط. فَرَسٌ جَحْرُ شُ: غَلِيظٌ مُجْتَمِعُ الْخَلْقِ مُكْتَبِرٌ لِلْحَمِّ.

• الْجَحْرُ طُ [جيم و راء كسره لي]: بِيكَ قَارِنَا بَعَانٌ ضَعِيفٌ لَه تَنَگَانٌ قَارِنَجَقُ.

• الْجَحْرَمُ [فتحه]: وَالْجُحَارِمُ [جيم ضمه ايله]: طَارَ طَوْرُمَشْدَه نَوْرُو جِي پَس وَتَه شَه كِي خَلْقِي اَدَم.

• الْجَحْرَمَةُ: الضَّيْقُ وَسَوْءُ الْخَلْقِ.

• الْجَحْسُ [فتحه. م]: اَوْلْتَرْمَك - طَرِنَاقِ اَيْلَه طَرِمَا لَمَق - كَرْمَك - تَشْمَك - اَز يَاصَا مَاق - تَأْثِيرِ اَيْتَمَك.

• الْجَحْسُ [فتحه] الْمَكْرُ وَالْكَيْدُ.

• الْجِحَّاسُ [كتا]: مَدَافِعُه قَيْلَمَقُ مَعْنَى سِنْدَه مَفَاعِلُه بَابِنْدَن مَصْدَر.

• الْجِحَّشُ [فتحه. م]: طَرِنَاقِ اَيْلَه طَرِنَابِ يَاكَه بَاشَقَه بَر نَرَسَه كَه اَلَه كَدْرُوبِ تَرَبْنِي بَر تَمَقُ، صَوْبَمَقُ، قَوْبَارَمَقُ - قَاشِمَقُ.

• سَقَطَ مِنْ فَرَسِهِ فَيَجْحِشُ شَقُّهُ (مجهولاً): اَنْخَدَسَ شَقُّهُ.

• الْجِحَّشُ [فتحه] جِ جِحَّاشٌ وَجِحَّشَةٌ وَجِحَّشَانٌ: اَيْشَاكُ بِالْاَسَى - قَر كَه جَه سِي نَكُ بَه تِي سِي. (طای غده مجازاً «جحش» ديمك بار. كچكتنای ایشاك بالاسينه مصغر صيغه سی ایدوب «جحش» ديه لر.)

• جِحِّشٌ وَحَدَه: كَشِي كَه كِيْشَا - شَمِيْجَه يَالغَز بَاشِي نَه بُوْرِي تَرَنَگَانِ اَدَمْدَن كَوْلُوبِ بُو سُوْرِنِي كِيْلَتِر لِر.

• الْجِحَّشَةُ [فتحه]: جِحْشٌ مَوْثِي يَعْنِي اَنَا بُوْلَا جِقِ اَيْشَاكُ بِالْاَسَى - اِر لَه رَكَه اَنُو قَلَا نَغَانِ جُون.

• الْجَحْوُشُ [فتحه]: اَعْضَاؤُ سِي كَامِلٌ بُوْلَسَدَه نَعُوبِ يَيْتَمَه گَانِ بِالَا.

• الْجَحِّشُ [امير و زننده]: طَرَفٌ وَنَاحِيَه - خَلْقَدَن اَبْرُوبِ بَر جِي تَكَه نَو شُوبِ بُوْرُو جِي اَدَم بُونِي «رَجَلِ جِحِّشِ الْمَحَلِّ» دِيَه لِر.

• الْجَحِّشُ [فتحه]: الْجِهَادُ - الطَّبِي - الْجَفَاءُ وَالْغَلْظُ.

• الْجَاحِشُ: الْبَعِيدُ الْمُنْفَرِدُ.

• الْجَحَّشُرُ [جعفر و زننده] وَالْجَحَّشُرُ [ضمه] وَالْجِحَّاشِرُ [جيم ضمه لي]: جَوَانٌ كَهْوَدَه لِي بَاطِرِ بُوونَلِي فَيْلِ كَبِي زُوْرُ كَشِي. مَوْثِي «جِحَّشَرَه» وَ«جِحَّشَرَه» وَ«جِحَّاشِرَه» كِيْلَه دَر.

• الْجِحَّاشِرُ [جيم ضمه ايله]: قَصْفَه قَابِرْغَالِي تُوْبِ تُوْگَارَه كِ اَط.

• الْجَحَّشَلُ [فتحه] وَالْجُحَّشَلُ [ضمه] وَالْجِحَّاشَلُ: بِيكُ جِحَّشَلُ نَه بِلَه نَه تَرَنَگَانِ بُوْلَدَقَلِي كَشِي.

• الْجَحَّشَمُ [فتحه]: بَانَ قَابِرْغَالَرِي اِر لُوبِ تَرَنَگَانِ تُوَه.

• حِحْطٌ حِحْطٌ [كسرتا]: قَوِي كَه جَه قُوْوَارِ اِي جُونِ مَسْتَعْمَلِ لَفْظَلِر.

• الْجِحَّاطُ [كتا] كُوْرُ جِقُوْرِي.

• الْجَحْوُطُ [ضمنا. م ح]: كُوْرُ اَلْمَاسِي زُوْر اَبُوْبِ اَوْسْتَكَه جِعُوبِ تُوْرَمَقُ - بَر اَدَمْنَكُ اَشَلَرِنِ قَارَابِ عَيْلَرِنِ تَابَقِ (كُوْرُ اَلْمَالَرِي اَوْسْتَكَه جِعُوبِ قَالِقُوبِ تَرَنَگَانِ اَدَمْگَه «جَاحِظُ» دِيَلِر. بُوْفَارِي نَه ذَكَرِ اَيْدَلَدِي.)

• الْجَحَّظُمُ [جوهر و زننده]: زُوْرُ كُوْرُ لِي يَاكَه كُوْرُ اَلْمَالَرِي اَوْسْتَكَه قَالِقُوبِ تَرَنَگَانِ كَشِي.

• الْجِحَّظَايَةُ [كسره]: طُوْلِي كَشِي.

• الْجَحْفُ [فتحه. م]: بَر نَرَسَه نَكُ قَاقِقِ وَقَابِرِ سِي نِي صَوْبَمَقُ - كُوْرَه كِ اَيْلَه كُوْرَه بَر نَرَسَه دَه قَالِدِر - مِيْجَه اَلْمَقُ - جِيْمَقُ، طُوْبَلَا مَقُ - بَر نَرَسَه نِي اَيْبَاقِ اَيْلَه تِي بُوْبِ بِيَه رْمَكُ - اَوْشَمَقُ - يَانْطَا يِمَقُ - مِيْلِ اَيْتَمَكُ - چَالُو شَا يِمَقُ - بَر نَرَسَه كَه اَوْچَلَرِنِي چُوْمَرُوبِ طُوْبِ طُوْلِي اَوْچِ اَلْمَقُ - طُوْبِ اَوِيُونْدَه قَوْلِ يَاكَه طَا يَاقِي اَيْلَه طُوْبِنِي اَلَه كَدِرْمَكُ - طُوْبِ اَوِيَانَمَقُ - بَر اَدَمِ بَر اَدَمْنِي تِي بُوْبِ بِيَارُوبِ يَمَقُ - بَر تَرْمَكُ - چِيْلَه كُ تُو كَمِيْجَه چَغَارَمَقُ - ثَرِيْدِ اَشَامَقُ - قَلْجِ اَيْلَه اَوْرَمَقُ.

• الْجِحَّافُ [كتا]: چِيْلَه كِي قُو چِيْتِي نَه لُوبِ صَوُو تُوْگُوْلَمَكِ وَ(غَالِباً) اُوْرِي بَر تَلَمَقِ (كُونِ چِيْلَه كَلِرْدَه) - صَوْغَشَمَقُ، اَوْلْتَرْمَشَمَكُ.

• الْجِحَّافُ [غرا]: اِچِ كِي تَمَكِ خَسْتَه سِي - بَتُونِ خَلْقِ بَاشِي نَه تُوْشَكَانِ اَوِلُومِ، اَوْلَه ت - هَر نَرَسَه نِي اَغْرُوبِ كِي تَكَنَگَانِ زُوْرِ طَاشُو. «سِيْلِ جِحَّافُ» دِيَه لِر.

• الْجِحَّافُ [كتا]: چِيْلَه كِي قُو چِيْتِي نَه لُوبِ صَوُو تُوْگُوْلَمَكِ وَ(غَالِباً) اُوْرِي بَر تَلَمَقِ (كُونِ چِيْلَه كَلِرْدَه) - صَوْغَشَمَقُ، اَوْلْتَرْمَشَمَكُ.

• الْجِحَّافُ [غرا]: اِچِ كِي تَمَكِ خَسْتَه سِي - بَتُونِ خَلْقِ بَاشِي نَه تُوْشَكَانِ اَوِلُومِ، اَوْلَه ت - هَر نَرَسَه نِي اَغْرُوبِ كِي تَكَنَگَانِ زُوْرِ طَاشُو. «سِيْلِ جِحَّافُ» دِيَه لِر.

• الْجِحَّافُ [غرا]: اِچِ كِي تَمَكِ خَسْتَه سِي - بَتُونِ خَلْقِ بَاشِي نَه تُوْشَكَانِ اَوِلُومِ، اَوْلَه ت - هَر نَرَسَه نِي اَغْرُوبِ كِي تَكَنَگَانِ زُوْرِ طَاشُو. «سِيْلِ جِحَّافُ» دِيَه لِر.

• جُحَفَ الرَّجُلُ [مجهولا]:
اصابه الجحاف.

• الْجَحْوُفُ [صبو]: طابق
توبنده قالغان آش - قيودن
آلغان صوون توكميچه چهچميچه
چغارا ترغان چيلهك.

• الْجَحْفَةُ [فتحه]: قبو اچنده
ياكه تيرهسنده قالغان قالدق
صو - بر كيسك صاري ماي -
كوب قورصاق طولودن حاصل
بولا ترغان آورو -- طوب
اويوني.

• الْجُحْفَةُ [ضمه]: قيودن نارتوب
چغارالغان صو -- قبو توبنده
قالدق صو -- صاوت توبنده
بر آز آش - بر اوچ طولارلق
قدرگنه آش - اوطلاونك چيتلر -
نده قالغان قالدق اولنلر.

• جُحْفَةٌ [ضمه. غير]: بحراحمده
«رايغ» اسكلهسي توغريسند
«رايغ» دن، توغوز - اون چاقروم
اچنده بر قريه.

(زمان قديمده زور ومعمور
بر قريه بولوب «مهيعه» اسمنده
يورتوله بولغان. بو قريه نك
اورني اويصو يير بولوب طاو -
لردن نوشكان طاشو صولرى
ئەبىرلرن آغزوب وبناءلرن
خراب ايدوب تورغانغه كوره،
«جحف» مادهسندن آلوب
«جحفه» ديب آتارغه باشلاغانلر.
مرورايام ايله «مهيعه» اسمى
بتولوب «جحفه» اسمى مشهور
بولوب كيتكان. رسول اكرم
صلى الله عليه وسلم بو اورنى
شام اهلىنك مقاتي باصاغان.
مدينه منوره دن مكه گه بارا ترغان

ايكى بولنك برسي (ساحل بحر
بولى) بو قريه نك اوستوندن
اوزوب كيتدر. لکن بو قريه
خلقن طاشو صولرى دائما
بوزچوب، تورغانغه كوره خلق
برام برام دىنگز ساحلىنه «رايغ»
اسملى وادى گه كوچوب اورنلا -
شقانلر. نهايت هجرندن آلتىچى
عصر اخيرلرينه تابا بتون خلق
«رايغ» غه كوچوب بتككاج
«جحفه» خرابه حالنده طاشلانغان.
بو كونده ايندى «جحفه» نك
بوش وادى لريگنه قالغان «رايغ»
ايسه معمور بر قريه، دىنگزده
بر اسكله بولوب بوكون گه چه
دوام ايتدر.

ايندى مكه گه بارا ترغان
يول «رايغ» اوستوندن اوزوب
كيتدر «جحفه» دن احرام باغلارغه
نله گان آدملر «رايغ» ده احرام
باغلاماقده لر. «رايغ» «جحفه»
توغريسند بولغانغه كوره
«رايغ» ده احرام باغلاوده باس
يوق، بزنگ بو طرفدن بارغان
آدملر و عموما بحراحمرنك
شالندن پارخود ايله جده گه
باروچيلر پارخود اچنده شوشى
«رايغ» توغريسند احرام باغلى لر.)

• الْجَحْفَةُ [دحرجه كى]: بر
آدمنى جىضوب ييرگه بهرمك -
بر آدمنك قيلغان يامان اسلرن
ذكر قىلوب سوزدن طوفتاتمق.

• الْجَحْفَلُ [جوهر وزنده] ج
جَحَافِلُ: زور وكوب كشيلى
عسكر - الوغ اعتبارلى آدم.
جاء الأمير بجحفل: بجيش
عظيم.

• رَجُلٌ جَحْفَلٌ: عظيم القدر.

• الْجَحْفَلَةُ [جوهره وزنده]: آط،
ايشاك، قاجر ايرىنى، دوداغى.
(انسان دوداغينه «شقه». توه دو -
داغينه «مشقر»، صارق دوداغينه
«مره» ديه لر.) آط آباغنده
تامغا كىبى جونسر يير.

• الْجَحْلُ [فتحه. م]: كوراشوب
جيشمك، ييرگه بقمق.
• جَحَلُ فُلَانٌ فُلَانًا: صرعه.

• الْجَحْلُ [فتحه. سم] ج جُحُولٌ
و جُحْلَانٌ: حرباء - قوڭغوز -
زور چيكرتكه - ياكه قارت
وزور ضب - ولدالضب --
صورى قورت - زور صاوت.

• الْجَحْلُ [فتحه]: ايكى يانى
وقايرغالرى جووان بولغان
كشى - كىك ماڭلايلى ارى
گه وده لى آدم.

• الْجَحْلَاءُ [فتحه]: زور گه وده لى
آنا توه.

• الْجَحَالُ [غرا]: آچوئوب آنو -
قلانغان بيك زهر آغو.

• الْجَحْلَمَةُ [دحرجه كى]:
كوراشوب بقمق.

• جَحَلِمَ فُلَانٌ فُلَانًا: صرعه.

• الْجَحْمُ [فتحه. م]: اوپ ياندرمق -
قايىق - كوزنى آچمق - منع
ايتمك.

• الْجَحْمُ [فتحنا] وَالْجَحْمُ
[فتحه] وَالْجَحْمُ [ضمنا. ج
ش]: اوپ بالقونلائوب يانمق.

• الْجَحْمُ [ضمنا]: ادب واوياتلرى
آز بولغان كشىلر. مفردى
«اجم» كيله در.

• الْجَحْمَةُ [فتحه]: كوز، عين - بربر اوستلی بالقونلاب یاغان زور اوط و یاغان.

• الْجَحْمَةُ [ضمه]: بیک زور اوط. • الْجَحَامُ [غرا]: کوز لرگه عارض بولا ترغان بر آورو.

• الْجَحَامُ [شداد و زنده]: صاران و پيس آدم.

• جِحْمُ [زفر]: بر قوش.

• جِحْمَةُ النَّارِ [ضمه]: توقد النار.

• جِحْمَتَا الْإِنْسَانِ [فتحه]: عیناه.

• الْجَحِيمُ [امیر و زنده]: قات

قات بالقونلی بیک زور اوط - نرهن چقور قازوب بیک کوب اوطن توباب یاغان اوط - اوط کبی قزو اورن - جهنم اسملر - ندن بر اسم.

• الْجَحْمَرُش [جیم و میم فتحه،

راء کسره ایله]: قارتاوب ضعیف - لهنگان قارتیچق - بیک یه سز خاتون

بالارن ایموزه ترغان قویان - زور یلان، جمعی «ش» نی حذف

قیلوب «جھامر» کیله در، مصغری

• «جیمیر» در.

• الْجَحْمُشُ [فتحه] وَالْجَحْمُوشُ

[ضمه]: بیک قارت قارتیچق. «امراة

جحمش» و «امراة جحموش» دیولدر.

• الْجَحْمَطَةُ [دحرجه کبی]: بیک

نق باغلامق - باغلامق - بوغاو - لاق - بر آدمی قینار ایچون

قوللرن ترلرینه به یلمه مک - آستوب بو کورمک - قصه بویلی

کشی توسلی قصه قصه آدوملاب

بورومک - بالایی بیله وگه نورمک - جایه بوگوب باو به یلمه مک.

• الْجَحْمَطَةُ: بالاچوپراگی، قماط.

• الْجَحْمَلَةُ [دحرجه کبی]: حیضوب

یقمق - بیرگه بهرمک - بر آدمنک

عیلرن نه توب سوزدن توقاتمق. • جَحْمَلُ فَلَانٍ فَلَانًا: صرعه.

• الْجَحْنُ [فتحه م]: پهسلک

و صارانلق سیلی یا که فقیرک

سیلی بر آدم بالا چاگاسینک

طور مشلرن ط رایتمق، آزلرن قصمق.

• جَحْنُ فَلَانٍ عَلَى عِيَالِهِ: ضیق

علیهم بخلاً اوفقراً.

• الْجَحْنُ (فتحنا ح): بالانک

آزغی یامان بولمق.

• جَحْنُ الصَّبِيِّ: ساء غداوه.

• الْجَحْنُ (کتف): آزغی یامان

بولغان بالا - تریه سی ناچار

بولوب اوسمی ترغان بالا - قصه بویلی ناچار اولن - توه

کتی، اورمان بتی، قراد - ضعیف

کوزلی آدم.

• الْجَحَانَةُ (سحا): بالانک تریه

و آزغی یامان بولمق.

• الْجَحْنَةُ (ضمه): توه بتی، قراد.

• الْجَحْنَةُ (جیم و حاء ضمه، نون

شده ایله): ابری کیلگاندنه

خوشلاندرمی ترغان خاتون.

• «امراة جحنة» دیله لر.

• جَحِيَاءُ الْقَلْبِ: هر وقت کیره ک

بولوب ترغان نرسه. بو کلمه

«جحناء» مصغری.

و قرفلی قصه لر روایت ایدولدر.

بزنگ خواجه نصرالدین گه عربلر

«الخواجه جحی» یا که «جحی

الرومی» دیب یوروتلر. مصدره

مطبوع عربجه «نوادر الخواجه

جحی» کتابی بزده مطبوع تروکجه

خواجه نصرالدین کتابندن کوب

زور وقصه لری غریبه رک.

• الْجَحْنَبُ [جعفر و زنده]

و الْجَحْنَبُ [جهنم و زنده]: بیک

قصه بویلی توگاره ک طوپاس

آدم - یا که قصه بویلی آرق

و چاندر گوده لی کشی - یا که

طازا کشی.

• الْجَحْنَبُ [فتحه]: زور قازان.

• الْجَحْنَابُ [جیم ضمه ایله]: قصه

بویلی آرق و چاندر گوده لی کشی.

• الْجَحْنَبَةُ [فتحنا]: قصه بویلی

خاتون

• الْجَحْنَبَارُ [کسرتا] وَالْجَحْنَبَارَةُ:

زور گوده لی یا که زور قورصاقلی

کشی - بر اولهن.

• الْجَحْنَشَةُ [دحرجه کبی]: بالانک

قورصاقی زور ایتمق.

• جَحْنَشُ بَطْنِ الصَّبِيِّ: عظم.

• الْجَحْنَشُ [جعفر و زنده]: هر

بر فالون و جوان نرسه.

• الْجَحْنَفَلُ [فتحنا]: ایرنلری

قالون کشی.

• رَجُلٌ جَحْنَفَلٌ: غلیظ الشفة.

• الْجَحْوُ [فتحه ن]: آدوملاق

آطلامق - بورومک - بر نرسه

توبندن تامرندن قویاروب

آلمق - توبندن نامرندن بترمک -

بر اورندن کیتیمیجه تورمق.

• جَحَا الرَّجُلُ الشَّيْءُ: استاصله.

• جَجَا فُلَانٌ بِالْمَكَانِ: اقام به.
• الْجَجْوَةُ [فتحه]: الخَطْوَةُ - الوجهُ.
• حَيَالُ اللَّهِ جَجْوَتُكَ: طَلْعَتِكَ.
• جَجْوَانُ [فتحه]: بنواسده مشهور
بر آدم.

ج - خ

• جَجَّ جَجَّ جَجَّ [فتحه]: بر
نرسنی بارانقان وقتده نه يتوله
ترغان سوزلر.
• جَجَّ جَجَّ [كسره]: قاطی تاوش
ایله ایشاک قووار ایچون مستعمل
سوزلر.
• الْجَجْبُ [فتحه]: آورو سیلی
بیک آرفلانوب اچی قووش آغاچ
اچی کبی بو شاب قالغان کشی.
• الْجَجَابَةُ [سحا] وَالْجَجَابَةُ
[کتا] وَالْجَجَابَةُ: نادان احمق
خیر سز کشی.
• الْجَجْبُ [جیم کسره. خاه فتحه]
باء شده ایله]: زور گه وده لی
توه - بهادر کشی - آرق ناچار
ضعیف آدم و حیوان.
• الْجَجْجَخَةُ [دحرجه کبی]:
صوزلوب یاطمق - اورنلاشقی،
قرار لایمق - قچقرمق - بر آدم
بر نرسنی بارانوب جَجَّ جَجَّ
جَجَّ دیب نه یتمک - جَجَّ جَجَّ دیب
قچقروب ایشاک قومق - جماع
قیلمق - بر آدم کوکلنده بر فکر
صاقلاب یا شروب تومتق - بر
آدمنی قچقروب اونده مک - بر
نرسنهک ایگ زور وایگ
کوب بولغان بیرینه باروب
کرمک - خلقنک ایگ کوب

بیرینه کرمک - کوراشوب جِجْوَب
بیر گه بهرمک - صو شرداب
آقمق.
• الْجَجْجَخَةُ: صو شارلداغان
تاوش.
• الْجَجَّ [فتحه. ض]: صوزلوب
یاطمق - بوونلرنی بومشانوب
هر قایوسن اوزا برکنده قویوب
یاطمق - بر آدم بر بیدن اینچی
بیر گه کوچوب کیتمک - نماز
اوقوچی کشی سجده ده قورصاغن
بو طلرندن قووش قالدروب
وترسا کلرن بیردن کوتاروب
سجده قیلیمق - یوروگان وقتده
آباق ایله توفراق صاچوب
توزان طوزدروب یورومک -
جماع قیلمق - بول ایتمک.
• الْجَجَّ [فتحه]: نادان، احمق،
خیر سز کشی - بیک آغر طبیعتلی
یالقاو وایرنچاک کشی - پەس
و شاقشی.
• الْجَجْدَائِي [غرا]: زور و بومری
گه وده لی توه - صلی طایاق.
• الْجَجْدُبُ [هدهد وزنده]:
وَالْجَجْدَابُ [جیم ضمه ایله]
وَالْجَجْدَابَةُ وَالْجَجْدَابَاءُ
وَالْجَجْدَائِي: قالون جوان
گه وده لی آدم و حیوان - زور
چیکرتکه - قوگغوز.
• الْجَجْدَبَةُ: تیرلک، آشفعلق.
• الْجَجْدَبُ جَجْدَابُ: آرسلان
- زور چیکرتکه.
• أَبُو جَجْدَابٍ وَأَبُو جَجْدَائِي:
بیک زور گه وده لی جوان کشی
و آنا توه.
• الْجَجْدَرُ [فتحه] وَالْجَجْدَرِيُّ

وَالْجَجْدَارُ: قالون و جوان
نرسه و آدم.
• الْجَجْدَفُ [جعفر وزنده]:
عقللی آکلی بولدقلی جوان
آدم.
• الْجَجْدَلُ [فتحه] وَالْجَجْدَلُ
[ضمه]: طغز ایتلی طولی سیموز
بالا.
• الْجَجْدَمَةُ (دحرجه کبی): بر
آدم یوروگانده یا که اش اشله
گانده آشغوب تیز تیز بولمق.
• جَجْدَمَ الرَّجُلُ فِي مَشِيهِ:
أَسْرَعَ فِيهِ.
• الْجَجْرُ [فتحه. م]: قیو آغزن
کیخایتمک، زور ایتمق.
• الْجَجْرُ [فتحنا. ح]: قیونک
اچی یا که آغزی کیخایمک،
زور ایتمق - ایت بوزولمق،
ایسه نمک - قورصاق بوشامق -
آچ قارندن صواچوب قورصاق
شالدر شولدر کیلمک - صارقلر
آچ قارندن صواچوب خسته -
لایمق - آط آچلق دن صقراق -
خاتون قیلندن یامان ایس
کیلمک - قورفاق یا که بولدقسز
بولمق.
• الْجَجْرُ [کتف]: کوب آساوچی
کشی - تیز آچوغا ترغان کشی -
بو طلری نچکه کشی - قورفاق
و بولدقسز کشی - به مسز کشی -
احمق و جولهر کشی. هر قایوسینک
مؤنثی «جَجْرَةٌ» کیله در.
• الْجَجْرَاءُ [فتحه]: المرأة التي
تأتي من قبلها رائحة كريهة -
الواسعة القبل - اربنلی قسق کوز.
• الْجَجْفُ [فتحه] وَالْجَجْفُ

[فتحتا] والجَخِيفُ [مصا. ن

ض ح]: قورلداب بوقولامق -
تهديد ايتمك، جانومق - بر آدم
اوزنده بولغاندن آرتق نرسه لر
ايله لاف اوروب ماقتانمق.• جَخِفًا جَخِفًا: ماقتان، ماقتان
معنى سنده كولوب باكه چنلاب
ته يتوله در. (حذف ايدلگان امر
صيغه لر) ايله مفعول بولوب
منصوب بولمشر.• الجَخِيفَةُ [فتحه]: قصه بويلى
آرق وچاندر خانون.• الجَخِيفُ [مير وزنده]: العقل -
الجَوْفُ - الكثير - بوقو آراسنده
بيك قاطى قورولداو - جيخل
طيمعت، جولرلك كى حال -
نفس - روح - زور عسکر.• الجَخِيفُ ج جَخِفُ: آچلق
سببلى اچدن ايشودلگان ناوش -
متكبر كى - قصه بويلى آرق
كشى.• الجَحْنَةُ [ضمنا. نون سده لى]:
المرأة الرديئة عند الجماع.• الجَحْوُ [فتحه. ن]: صاوتنى
تونتاروب، يوز توبان قويدق -
يوروگان چاقده آياقلىر ايله
توفراق ايشوب طوزان طوزدر -
وب بورومك.• الجَحْوُ [فتحه. سم]: تىبرى
بوشاپ سالونوب تورو - آر
ايتلى آرق ويابق بولو.• الجَحْوَاءُ [فتحه]: ايتسر آرق
گوده لى چاندر خاتون، بونداى
اير گه «أجخى» ديلر.• ييدنه جَحْوُ: سعة الجلد وأستر
خاؤه.

• الجَحْوَةُ: العدو السريع.

ج - د

• الجَدْبُ [فتحه] والجَدْوَبَةُ

[ضمنا، ض ن]: بيرقروب ياغمور -
سزلق ايله قاطوب هيچ بر
اولن اوسدرمامك و ايگون
بيرمامك - بر آدم بر آدمنى ياكه
بر اشنى عيب ايتمك.

• جَدَبٌ فَلَانٌ فَلَانًا: عابه.

• جَدَبَ عَمْرٌ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ
السَّمَرُ بَعْدَ الْعِشَاءِ: عابه.• الجَدْوَبَةُ [ضمنا. ش]: ياغمور -
سزلق سببلى بير قروب قاطوب
هيچ بر اولن و ايگون اوسدرمامك.• الجَدْبُ [فتحه] والجَدْوَبُ
[صبو] والمَجْدُوبُ والجَدِيْبُ:ياغمور سزلق ايله قروب قاطوب
قالغان ايگونسر و اوله نسز آچلق
بير.• الجَدْبُ [فتحه]: آچلق وقورغا -
قلق (ياغمور لر بوقلق سببلى
بيرلرنك قروب ايگون اولن
اوسدرماو حالى) - عيب.

• بَدَأَ فِي بَلَدِهِمُ الْجَدْبُ: المَحَلُّ.

• الجَدْبَاءُ [فتحه] والجَدْبَةُ [فتحه]:
ياغمور سزلق ايله قاطوب قالغان
اوله نسز ايگونسر بوش صحراء
وقرلر.• جَدِبٌ [جيم كسره، دال فتحه، باء
شده ايله]: آچلق وقورولق
يل.• الجَدَثُ [فتحتا]: القبر. جمعى
«أجدث» و «أجداث» كيلدر.

• من الأجداث: من القبور.

• الجَدَثَةُ [فتحتا]: ايت چهينه گان

وقته آغز دن ايشودلگان ناوش -
آط و ايشاك آياقلىر نندن بورو -
گانده ايشودلگان ناوش.• الجَدْدُ [فتحه]: تيگوز وقاطى
توفراقلى بير.• الجَدْدُ [هدهدوزنده]: ايوده
بولاترغان كچكه چيكرتكه
(تونلرده صزغروب عاجز ايته
ترغان معروف چيكرتكه) -• چيكرتكه گه اوخشاشلى تروكلرنك
آغستوس بوچكى ديدكلرى
بر نرسه (ايگونلر اولگورگان
وقته ايگون آراسنده كوب
بولادر) - كوزنك قاراسى
يانينه چقغان طارى زور لغنده
سويال - بيك قرو بير ياكه
بيك قاطى قزولق. جمعى
«جداد» كيلدر.• الجَدْحُ [فتحه. م]: طالقانى
صوغه صالوب بو طاب بولامق
ياصامق - صوغه جيتمك - بو طامق.• جِدْحٌ جِدْحٌ: كهجه قووارغه
مستعمل سوز.• الجَدُّ [فتحه. ن]: طرشمق،
اجتهاد ايتمك - بر آدم گه بر اش
قاطى و جيتون بولمق - كيسمك،
نرسه نى بولسده قطع ايتمك.• الجَدُّ [فتحه. ض]: بر آدم
خلق كوزنده الوغ بولمق - -
توشم طاممق. (بارقلر ن صو
توشمك)• الجَدُّ [فتحه. ح]: بر آدم زور
الوشلى بختلى بولمق.• جَدَدَتٌ يَا فَلَانٌ [مجهولا]: همى
سين زور بختلى بولدك.

• الجَدُّ [كسره. ض ن]: اشنى

وسوزنی چنلاب اسلمک و چنلاب
سویلهمک (یعنی اویوندن صافلا-
نمق) - آشوقمق - تحقیق قیلیمق -
طرشقی اجتهاد قیلیمق.
جَدِّ فُلَانٍ فِي الْأَمْرِ: اجتهد -
قصدہ و عملہ غیر ہازل.

• الجَدَّةُ [كسره.ض]: کیم و باشقہ
نرسہ یاخا بولمق (طوزماغان
ایسکورماگان حالہ بولمق
بوکار «جدید» دیہلر) - خورما
کیمک.

• الجَدُّ [فتحہ] جِ اَجْدَادُ و جُدُودُ
و جُدُودَةٌ: کشتی ننگ باباسی.
(آناسینک یا کہ آناسینک آناسی).
• الجَدَّةُ [فتحہ] جِ جَدَاتُ:
تہبی سی. (آناسی ننگ یا کہ آناسینک
آناسی).

• الجَدُّ [فتحہ]: الْبَخْتُ - الْحِطُّ -
الْحِطْوَةُ - الرِّزْقُ - الْعِظْمَةُ -
ساحل النهر.

• تَعَالَى جَدُّ رَبِّنَا: تَعَالَى عَظَمَتِهِ.
• لَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ:

بو اورندہ «من» حرفی «عند»
معنی سندہ بولوب «لانیفیع الجد»
ذَا الْجَدِّ عِنْدَكَ» تقدیرندہ کہ:
«بارب سینک فاتقده بای کشتی گہ
بایلغی فائده بیرمیدر» دیمک
بولادر. یعنی اطاعت و عبادتی گنہ
فائده بیرہدر.

• عَثَرَ جَدَّهُ وَ تَعَسَّ جَدَّهُ: بو
سوزلرنی «هملک» دیماکدن کنایہ
قیلاکر.

• اَجْدَكَ [جیم فتحہ و کسره ایلہ]:
بوسوز اصلده استفهام همزسی
کورگان «جدک» لفظندن عبارت.
حرف جرئی حذف صوکنده

• «جد» لفظن نصلی ایدوب
استفهام همزسی ایلہ «اجدک»
دیگانلر. ایندی «اجدک لاتفعل»
دیگان سوزلری «ایجدک لاتفعل»
تقدیرندہ بولوب: «سینک بخنتک
یا که سینک ذاتک ایلہ آنطایدوب
صوریمن، بواشتی اسلمی سنجی؟»
معنی سندہ بولادر. بو سوزده
کوب اختلاف بار.

• الجَدُّ [كسره]: الاجتهاد - ضد
الهنزل - العجالة - بیک نق تحقیق
ایدلگان نرسہ -- بلغه چیتی،
شاطی النهر.

• عَدَابُ جِدِّ: محقق مبالغه فیہ.
• فُلَانٌ عَالِمٌ جِدُّو فُلَانٌ عَالِمٌ جِدُّ
عَالِمٌ: عالم متناہ فی العلم بالغ النهایة.

• خَطَرٌ عَظِيمٌ جِدًّا: زورلقده
ایک صوک درجده زور، یعنی
زورلقنک ایک یوقاری درجہ سینہ
ایریشان. (یونداین اورنلرده

«جد» حذف ایدلگان فعلنک
مصدری بولوب منصوب بولادر.
اضافہ ایدوب «خطر جد عظیم»
دیب تہتمکده بار.)

• الجَدُّ [ضمه]: اوله نلک بیرده
قیو - کوب یا کہ آز صولی
قیو (ضد) - صحراءده بر آز
صو - دینگز چیتی. ساحل
البحر - هر بیرنک تیرہ سی،
چیلری - سیموروب جوانایو،
قالونایو - بر نوع موز بیمشی -
بیک زور الوشلی بیک زور
بختلی کشتی.

• الجَدُّی [ضمه]: «جد» لفظینہ
نسبت ایدلگان. بیک زور
بختلی آدم معنی سندہدر.
• الجَدُّ [فتحہ]: تہبی -- ساحل

البحر.
• الجَدَّةُ [كسره]: یاخالق، جدید
لک - طوزغان و ایسکورگان
بولماو چیلق - چوپراک، خرقہ -
ات موبونینہ تاغلغان قایش --
بیر بوزی، وجہ الارض. (بو
لفظ «بر نرسہ یاخا بولمق»
معنی سندہ مصدر بولوبده کیلہدر.
ذکر ایدلدی.)

• الجَدَّةُ [ضمه]: الطريقة --
العلامة - ایشاک صرفندہ اوز
توسینہ باشقہ بولغان صرفلر.
بونک جمعی زفر وزندہ «جد»
کیلہدر.

• جَدُّ بَيْضٍ: آق بوللر، آق
صرفلر.

• رَكِبَ جَدَّةَ الْأَمْرِ: اشک بولینہ
توشدی یا کہ شول اشده اوزینہ
بر بول و فکر توندی معنی سندہ.
• عَرَفْتُ ذَلِكَ مِنْ جَدَّتِهِ: بو
نرسہنی علامتندن، بیلگوسندن
نانووم.

• جَدُّ [جیم ضمهلی]: بحر احمرده
مشهور بر اسکله و شهر. (مکہ)
مکره گہ دینگز دن بارو چیلر
بونده اینلر. بونک اورندہ
زمان قدیمده هیچ نرسہ بولماغان.
مکہ گہ کیلوچیلر باشقہ اسکله لر گہ
اینوب اوزاق مسافه قطع ایدوب
کیلہ بولغانلر. عثمان رضی الله
عنه ننگ خلافتی وقتندہ سودا گیرلر،
مکہ گہ طاوار ایلنار ایچون قرو
بولن ممکن مرتبه قصقار تورغہ
و دینگز ساحلندن مکہ گہ ایک
یاقن بر اورنی نابوب مکہ ننگ
اسکله سی باصارغہ اویلاغانلر
وازلہب شوشی «جده» اورونن
تابقانلرده حج گہ کیلووشندہ
عثمان رضی الله عنه گہ سویله گانلر
اولده معقول کورگان و مکده

حج اشلرن تمام ایلدوب مدینه منوره گه قایتشلی بعض اصحابی ایله برابر بو اورنی قارارغه بارغان. دینگرگه کروب قیونوب وشول اورنغه خیر وبرکات ایله دعاء قیلوب کیمه لر توفتار ایچون اسکله بولماقینه قرار بیروب قایتقالر. اصل لغته جیمنک ضمه سی ایله «جدده» بولسه ده تلفظه جیمنک کسره سی مشهور بولوب کیتکان. مذکور تأسیس قصه سینی ابن فهدر وایت (ایتدر).

• الجدد [فتحنا. ح]: ایبی و حیوان جیلونی قرووق، سوتی بتمک، نندی اجد و «زرع اجد» دیه لر. «اجد» نك مؤنثی «جداء» کیله در. • الجدد [فتحنا. سم] ج اجداد: نچک گنه قوملق بیر -- نیکوز و قاطی بیر -- توه مو یونلرنده بولا ترغان برنوع بیز -- بیر بوزی، وجه الارض.

• من سلك الجدد امن العثار: نچک گنه قوملق بولغان بولغه کرگان آدم طایوب یغلودن طنیح بولور. • الجداء [حمراء وزنده]: ایبی لری قروب سوتی بتکان یا که ایبی لری کچکنه بولغان خاتون -- قولاغی کیسوک حیوان -- اوله نسز صوسز بوش صحراء -- آورو یا که جیلونن قصبوب بهیلو سیلی سوتی بتکان توه.

• الجداد [کتا] والجداد [سجا]: آغاچلری باشندن پشوب بتکان خورمالرنی کیسو، صرام النخل. • حان جداد النخل: قسرب وقت صرام النخل.

• الجداد [شداد وزنده]: خمر یا صاوجی -- خمر صاوجی.

• الجداد [ضمه، دال شده ایله]: بر براوستلی ایولوب قاطقان نرسه لر -- نیونلر -- طوزغان، اسکورگان کیمیلر -- بر برسینه بهیله ننگان نرسه لر -- کچکنه طاوئر -- کچکنه قوواقلر. بر دانه سینه «جداده» دیوله در.

• جداء [جیم کسره لی]: طائف یا قنده بیک تیکوز بیر، که ایچنه کرگان آدم و حیوان هر کمکه آچق کورونه و باشرنورگه اورن نامیدر. بو اورنغه «جد»

و «جد» و «جدان» دیبده نته لر. (طاوئر آراسندن بو اورنغه کیلوب چقغان آدم و حیوان آچق کورنگانگه کوره، عربلر شوشی معنی نی ملاحظه قیلوب هر بر شهلی بولوب ترغانندن صوگ ظاهر و واضح بولغان اشلردن «صرحت جداء» دیب کنایه قیلالر. بو اش، شهلی بولغان صوگ آچق بولوب کیتدی، ظاهر بولدی دیمکدر.

بعض وقتده «باء» ایله «صرحت جداء» دیلر. جداءغه کیلوب بیتکاج آچلدی ظاهر بولدی دیمکدر. «صرحت» دیگانده مؤنث ضمیر قصهغه راجع بولادر. شولابوق «صرحت جدد» و «صرحت

جدد» و «صرحت بجدان» دیه لر. «جد» منصرف بولوبده غیر منصرف بولوبده استعمال ایدلگان. • نخلتک جاد عشرین وسقامن

النخل: نخلتک نخلًا نجد منها كل سنة عشرین وسقًا.

• شاة جداء: قلیله اللبن یاسه الصرع. سنه جداء: جدبه محله. • جداده [جیم ضمه لی] النخل: ما یستاصل.

• الجدود [جیم فتحه لی] ج جادئد: جیلونی کیکان آرسونلی حیوان. • الجدود [صو] ج جادئد: سوتی آزیغان صارق.

• الجدید [امیر وزنده] ج جدد و جدد: یاخی نرسه (ایسکوره گان نرسه و هر بر یا کا اش یا کا سوز یا کا اورن) مؤنثی «جدیده» کیله در.

• الجدیدان [ششیه]: کیچ ایله کوندز. ایکسینه بر بولی «جدبدان» دیولسه ده بالغز بالغزینه «جدبد» دیوله میدر.

• جدیدة السرج: جدیدة السرج.

• الجدید [امیر وزنده]: بیر بوزی اولوم، موت -- زور بختلی الوشلی کئی -- الوغ کئی -- یا کاغنه کیسولگان و ننگلگان کیملک -- یمامده بر نهر.

• الجدر [فتحنا. ن]: آغاچ بیمشلی بورچاق کبی تویمه له نمک (یعنی تویمه له ننگان بیمشلی بورچاقلر زور لغنده بولمق) -- اولهن باشلری قالمق، بیردن چغارغه باشلامق -- قول قابارمق.

بر آدم قویما آرینه کوروب
اشقلانمق، قابلانمق - بر نرسه نی
تیرلی قویما ایله نه یله ندرمک --
بر آدمی بر نرسه یاکه بر اشکه
لایق قیلیمق - نه نگه چه چه ک چقمق.
جَدْرُ الْجَدْرِ فِي بَدَنِ
الصَّبِيِّ: طلع.

جُدْرُ الصَّبِيِّ [مجهولاً]: طلع
فی بدنہ الجدری، چه چه ک چغارغان
بالاغہ «جدرور» و «جدر» دیهلر.
الجدر [فتح. ح]: اوزوم
آغاچی بافراق بارورغہ باشلامق -
تاماق و مویون ششمک بر آدمک
نه نینه چه چه ک یاکه باشه چه
صتقی لر چقمق.

الجدار [سحا. ش]: بر آدم
بر نرسه گه لایق بولمق - نه نگه
چه چه ک چقغان کبی اولهن
باشلری بیردن تیشوب، چقمق.
جَدْرُ فُلَانٍ بَكْدًا: کان جدر ایه.
الجدر [فتح. ح]: و الجدار [کنا]:
هر نورلی قویما و استینا، برنجی نك
جمعی جیمنک ضمه سی ایله «جدران»
و ایکنجی نك «جدر» و «جدر»
کیلدر.

الجدر [فتح. ح] ج جُدور:
قوملقده اوسکان بر اولهن.
الجدر [فتح. ح] و الجدر زفر
وزنده: نه نگه چقغان هر
نورلی بتجه و صتقی -- صوغلو
یاکه کیسلودن حاصل بولغان
از - تشرلر ایله تشرله و دن بولغان
از - تاماق و مویون ششی.
الجدری [جیم ضمه، دال فتحه
ایله یاه شده لی]: چه چه ک (оспа)

دیماکله معروف نه نگه چغا
ترغان صتقی لر.

الجدر [فتح. ح]: بر دانه صتقی.
الجدر [کسره]: اولهن. بر
دانه اولهنگه «جدر» دیوله در.
الجدر [کتف] ج جِدرون:
الجدر.

الجدر [فتح. ح]: آورو سیلی
تیرسی قوبقالانغان صارق.
الجدر [امیروزنده] ج جِدرا:
و جدریون: بر نرسه یاکه بر
اشکه اهل و مستحق و لایق
بولغان آدم. خانونغه «جدر»
دیوله در جمعی «جداثر» و
«جدرات» کیلدر.

الجدر: تیرسی قویما ایله
توتولغان بیر.
الجدر: الطیعه - الحظیرة.
له جدر کریمه: طبیعه کریمه.
الجدر [فتح. ح]: بتمک.
جدر الاثر: درس.

الجدر [فتح. ح]: بر آدم بر
آدمک بورون کیمسک - حبس
ایتمک - بر آدم بالا چاغا سینک
آزقلرن فصمق، طورموشلرن
طار قیلیمق - بالانک آناسی
بالانک تریه سن ناچار قیلیمق.
ایرن، قولاق، قول کیمسک
معنی سنده ده بعضا کیلدر. بعضلر
بوروندن باشقه بیرنی کیمسک
معنی لری مجاز دیگانلر.

الجدر [فتح. ح]: بر آدم
کیسوک بورونلی بولمق - بالانک
تریه سی ناچار بولمق سیلی
ضعیف له تمک - توه بالاسی یاشلی
آطلانولوب بیرتمک.
جَدَعُ الرَّجُلِ: کان اجدع.
جَدَعُ الْفَصِيلِ: ركب صغيراً
فوهن.

جَدَعًا لَهُ [فتح. ح] و جَدَعًا لَكَ:
«الله سینک بورونشکی کیسه
ترغان یامان حاللر بیرسون،
خبردن محروم قیلسون» معنی -
لرنده بد دعاء. «جَدَعًا» و جوبا
حذف ایدلگان فعل ایله
منسوب بولغان.

الجَدَعَاءُ [حمره و زنده]: بو -
رونی کیسوک خانون، ایرگه
«أجدع» دیوله در جمعلری
«جدع» کیلدر.

جداع [سحا. عین کسره گه
مبنی]: بتون مال و حیوانلرنی قرا
ترغان بیک قاطی آچلیق بل.

الجَداع [غراب و زنده]: اولوم،
موت - آشاغان آدملرنی خسته لانا
ترغان نه شه کی اولهن.

نَاقَةٌ جَدَعَاءُ: قولاغی کیسوک توه.
الجدر [فتح. ح]: بورون و
قولانک کیسوک بیر.

الجدر [کتف]: تریه و آزغی
کیلوشمه گان آورو بالا.

الجَدَعَةُ [فتح. ح]: کیسولگانندن
صوک اورونده قالغان قالدق
بورون، قولاق و سائر اعضا لر.
الجَداع [کتاب]: سوگشمک

معنی سنده مفاعله بآبندن مصدر.
• الْجَدَاعُ [سحا]: «جَدَاع» معنی-

سندھ بیک قاطی آچلق یل.

• الْجَدْعَاءُ [فتحہ]: پیغمبر مز صلی
الله علیہ وسلم توه لردن برسینک
اسی.

• جُدْعَانُ [ضمه]: ایر کشیلرگه
قوبولا ترغان بر اسم.

• الْجَدْفُ [فتحہ. ض]: کیمسک،

قطع ایتمک. بولوط قار باغدرمق-

بر آدم قوللرن چایقاپ وبر

بر سینه بهروب بیک آشفوب

یورومک - کوی کویلهب توه لر

سوروب، بارغان توه چی تاوشن

توقتاوب توقتاوب کویلهمک -

قر کهجسی قصه قصه آدو-

ملاب یورومک - کیمه چی

ایشکاکلری ایله ایشوب کیمه سن

یورومک.

• جَدْفُ الْمَلَّاحِ السَّفِينَةِ: دفعها

وسیرها بالمجداف، (مجداف):

محراب وزنده کیمه کورگی،

کیمه فالغی، ایشکاک.)

• الْجَدْوْفُ [ضمته. ن]: قوش

اوچمق - بولوط قار باغدرمق -

تاوشن کیمسب کیمسب کویلهمک.

• الْجَدْفَةُ [فتحته]: بوکورگان

وقنده چنغان تاوش.

• الْجَدْفُ [فتحته]: تبر - اوستی

قابلاب قویلمغان شراب وغیرلر -

شراب اوستوندن جیوب طا -

شلانغان کوبوک وچوب چار.

بیک نق ایشمک - قر کهجسی

بالاسی زورایوب آناسی باننده

هر بیرگه یورورگه باشلامق -

باشاقده اورلوقلر طولوب

قاطی لانمق.

• الْجَدْلُ [فتحته. ح]: بیک نق

بهیله نوب طالاشمق - چیشارلک

رهوشچه ترع ایتمک - باشاقده

اورلوقلر قاطی لاشمق.

• جَدَلُ الرَّجُلِ: اَشْتَدَتْ خُصُومَتُهُ

• الْجَدْلُ [فتحته]: نق وطازا و

قاطی نرسه - چوکچ ایله صوغوب

یومر بلانغان تیمور - بدننده

آبروم آبروم قاطی سوباکلر

وقاطی سوباکلی اعضاءلر - الذکر

المنتصب للرجل. ج جدول.

• الْجَدْلُ [کنف]: بیک بهیله نچک

تراعچی آدم.

• الْجَدْلُ [فتحته. سم]: سوز

بیرمیچه طالاشو - چیشارگه و

سوزنی اوستون چغارورغه کوچ

یتو - پشوب طولوب بیتکان

اورلوق.

• الْجَدْلَةُ [فتحته]: کیلی توقماغی،

توبکچ.

• الْجَدْلَاءُ [فتحته]: بیک نق او-

رولگان درع - قولغی بو-

گولگان صارق - کورکام

بالدر. ساق، طرف وناحیه -

ششقه مائله.

• دَرَعٌ جَدْلَاءُ: مُحْكَمَةُ الْجَدْلِ.

• ذَهَبٌ عَلَى جَدْلَانِهِ: ذَهَبٌ عَلَى

جَهْتِهِ وَنَاحِيَتِهِ.

• سَاقٌ جَدْلَاءُ: حَسَنَةُ الطِّيِّ ج

جَدْلٍ.

• الْجَدَالُ [کتا]: سوزنی اوستون

چغارورغه چیشارگه طرشوب

طالاشو معنی سنده مفاعله بآبندن

مصدر.

• الْجَدَالُ [سحا]: قاطی لانماغان

لکن اوسوب نوگاره کلنهنگان

خورما. بر دانه سینه «جَدَالَةٌ»

دیوله در.

• الْجَدَالَةُ [سحا]: بیر، ارض -

قوملای بیر.

• الْجَدَالُ [شداد وزنده]: بائع

الجدال - کوگارچن چیتلکاری

اوروچی آدم - کارزینکه چی.

• جَدَالَةُ الْخَلْقِ [سحا]: عَصَبٌ

وطیه.

• الْجَدْوَلُ [ضمته. ن]: نق و بیک

قاطی طازا بولمق.

• الْجَدْوِلُ [امیر وزنده] ج جدل:

وشاخ، خسته - توه موبونینه

باغلانغان باو، ترگن - قایشدن

اورولگان ترگن.

• الْجَدْيَلَةُ: جَدِيلٌ مُؤْتِي - قَيْلِه -

طرف وناحیه - کوگارچن

چیتلوگی - اوروب یاصالغان

صاوت کارزینقا وغیرلر -

شاکله - نق قرارلی فکر.

• عَمَلُ الشَّيْءِ عَلَى جَدْيَلَتِهِ: عَلَى

شَاكَلَتِهِ.

• جَدْيَلَةُ: حَيٌّ مِنْ طَيِّ

• الْجَدْمُ [فتحته. ن]: خورما آغاجی

ییمش بیرگاندن صوگ قرومق -

کیمسک.

• جَدْمُ الرَّجُلِ الشَّيْءِ: قَطْعُهُ.

• جَدِمَتِ النَّخْلَةُ: اَثْمَرَتْ وَبَسَّتْ.

• الْجَدْمُ [فتحته]: پهنس ونوبان

کشیلر - قزل بورونلی بر

نوع چیچق.

• الجَدْمَةُ [فتحتا] ج جَدَمٌ: قصه بوبلی آدم - ناچار آرق صارق - بر توپچیکدن چغان قوش خورمالر - اورلوقی صوغوب آلونماغان باشاق - اورلوق.

• الجَدَامَةُ [غرا]: باشاغندن صوغوب آلونماچ جیلده صو - وروب یاکه ایله کده ایلهب آرولانغان اورلوق.

• الجَدَامِيُّ: بر جنس خورما.

• الجَدَنُ [فتحتا]: کورکام تاوش. دُو جَدَن: ملوک حِمِردن برسی.

• الجَدْوَلُ [جوهر وزنده] ج جَدَاوُل: زور یلغهدن ایگو - نلرنی صوغارور ایچون قازوب کرتلنگان برماق - کچکله یلغه - اش - آرقلی طور قیلی صزقلر ایله قصه چه تورلی اش وتورلی نرسه کورساتولنگان کاغز.

таблица.

• جَدْوَلُ الدَّرُوسِ الِاسْبُوعِيَّةِ: هفته لك درس لرنی کورساتكان شاقماقلى كاغز.

• جَدْوَلُ الصَّرْبِ: بردن نو - غزغچه بولغان صانلرنی بر برسینه ضرب ایلوب حاصل - لرنی کورساتكان شاقماقلى كاغز.

• الجَدْوَلَةُ [دحرجه کبی]: اش لرنی قصه چه کورساتور ایچون جَدْوَلُ تُو زومك .

• اسْتَقَامَ جَدْوَلُ القَوْمِ: انتظم أمرهم.

• الجَدْوُ [فتحه. ن]: بر آدم بر آدمدن حاجت ایسته مک -

یاکه بولهک وهدیه ایسته مک - فائده ایتمک - بر آدمگه بولهک بیرمک.

• جَدَا فُلَانٌ فُلَانًا: سألَه حَاجَةً.

• الجَدْوِيُّ [دعوی وزنده]: بولهک وهدیه - بخشش - فائده - نهاییسی بولماغان زور باغمور.

• الجَدْوَةُ [فتحه] ج جَدْوٌ: کتو، قَطِيع - سَرَب.

• الجَدَا [عصا]: نهاییسی معلوم بولماغان بیک زور باغمور - بولهک وهدیه - بونک تشبیهسی «جَدْوَان» و «جَدْبَان» کیلدر.

• سَمَاءٌ جَدَا: بتون کوکنی قلا - بلاغان زور بولوط.

• اِنَّ خَيْرَهُ لَجَدَا عَلَى النَّاسِ: اِنَّ خَيْرَهُ لَعَامٌ وَّاسِعٌ.

• جَدَا الدَّهْرُ: اَبَدًا معنی سنده کیلدر. «أَفْعَلُ ذَلِكَ جَدَا الدَّهْرُ»، أَفْعَلُهُ اَبَدًا معنی سنده در.

• الجَدَاءُ [سحا]: النفع.

• فُلَانٌ قَلِيلُ الجَدَاءِ: قَلِيلُ النِّفَعِ.

• الجَدَاءُ [غرا]: بر عددنی ایکنجی گه ضربدن حاصل بولغان نرسه. حاصل ضرب دیماکله معروف عدد مثلا: اوچنی اوچکه ضرب ایلسه توغز حاصل بولا، مونه شوشی توغز «جَدَاء» بولادر.

• الجَدَائِيَّةُ [سحا] وَالجَدَائِيَّةُ [کنا]: قر که جهسی یاکه آنک بهتی سی.

• الجَدَاهُ [فتحتا]: بر آدم بر نرسدن قورقوب نی قیلورغه بلماینچه آبدرامق.

• جَدَهَ الرُّجُلُ [مجهولا]: دُهِشَ وشدَه. بوندای آدمگه «جَدْوَه» و «مَدِهْوُش» دیلدر.

• الجَدِيُّ [فتحه. ض]: بر آدمک وهدیه و بولهکن ایسته مک - فائده له نور که تلمک.

• جَدِي فُلَانٌ فُلَانًا: طَلَبَ جَدْوَاهُ.

• الجَدِيُّ [فتحه. سم] ج جَدِيَانُ و جَدَاءٌ و اَجْدِي: ته که بولغان که جه بهتی سی (ته که بولماغان که جه بهتی سینه «عَنَائِي» دیلدر) - کچکله جیده گان بولدوز لرنی آراسنده بر بولدز، که «جَدِي الفَرَقْد» دیلدر. (بونک ایله قطب شمالی بولدوزن تابولا، و قطب بولدوزی ایله قبله نی تابوب بولادر. شونک ایچون بونی قبله تابو بولدوز لرندن صانلر)

• الجَدِيَّةُ [فتحه]: ایبار آستینه سالونا طورغان کینز و ایبار مندری. ایبار آغاچ لرنک ایکی یاقعه ایکی سینه سالونادر، که ایکی سینه «جَدِيَّتَا السَّرْح» دیلدر. جمعی «جدی» و «جدیات» کیلدر.

• الجَدِيَّةُ [غنية وزنده]: ایبار مندری - قان آغوب توشكان قان بولی - طرف و ناحیه - بر کيسهك جفار، مسك - لون الوجه - جو مارد خاتون.

• اصْفَرَّتْ جَدِيَّةٌ وَجْهَهُ: بوزينك تَوَسَّى صَارَ غَائِدِي.

• الجَدِيُّ [غنى وزنده]: جو مارد كشي.

• رَجُلٌ جَدِيٌّ: رَجُلٌ سَخِيٌّ.

ج - ذ

• الْجَذْبُ [فتحہ. ض ن]: بر نرسہنی نار توب اور تہمق، صوزوق - نار تمق، اوستورہ مک - بر نر - سہنی بر اور نندن ابکنچی اور نغہ کوچرمک - آبتک کو - براگی اوزوب کیتمک - بالانی آناسن ایمودن توقنامق، سوتدن کیسمک - بورونغہ صونار تمق - بر آدم بر آدمی اوزینہ نابا نار تمق، باقفلانمق - کوکلن نابوب محبت ایتدر مک - صاوتدہ بولغان صونی بر یا کہ ایکی صولودہ اچوب بترمک - توه سوتن آزابتمق، سوتن قصمق - کیسمک - بر آدم بر آدمگہ بولغان مناسبتن بترمک - توه نک سرتی آزابمق - آغزده نوکروک کیسمک،

• الْجَذْبُ [فتحنا] وَالْجَذَابُ [کنا]: جمار النخل، بر دانہ سینہ «جذبہ» دیلر.

• كَانَ النَّبِيُّ يُحِبُّ الْجَذْبَ: كَانَ يُحِبُّ جَمَارَ النَّخْلِ.

• الْجَذْبَةُ [فتحنا]: الْمَسَافَةُ الْبَعِيدَةُ. ج جذبات.

• أَخَذَ فِي وَادِي جَذَبَاتٍ: أَخْطَأَ وَلَمْ يُصِبْ.

• الْجَذْبَانُ [کسرتا، باء شدہ ایلہ]: بِاشْمَاقٍ بَيْتِنْدَه گَی قَیْش.

• جَذَابٍ [سحبا، باء کسره گہ مبنی]: اولوم، موت.

• الْجَذَابَةُ [فتحہ. ذال شدہ ایلہ]: چیچقلر تونار ایچون صاچ و قلدن یاصالغان طوزاق.

• سِيرُ جَذْبٍ: سَرِيعٌ.

• مَا أَعْطَاهُ جَذْبَةً غَزَلٍ: مَا أَعْطَاهُ شَيْئًا.

• الْجَوْذَابُ [ضمه]: دَوَگِی، اَبْت، شِکَر صالوب پشور لگان بر نوع آس.

• الْجَدُّوبُ [صبو]: سَوْنِی آزا - یغان توه.

• الْجَذْجَذُ [دحرجه کبی]: بر نرسہنی بتونلہی کیسوب المق - بر نرسہنی توبندن نامرندن بترمک.

• الْجَدُّ [فتحہ. ن]: بر نرسہنی توبندن کیسمک - قاطی نرسہنی صندریق - تیز یورومک - خرما کیسمک.

• جَدُّ الرَّجُلِ الشَّيْءُ: قَطْعُهُ مُسْتَأْصَلًا.

• الْجِدَّةُ [ضمه]: کِیْسُولِگَان بر کِیْسَهک - کِیْم.

• عَطَاءٌ غَيْرُ مَجْدُودٍ: غَيْرُ مَقْطُوعٍ.

• الْجَذَادُ [غرا] وَالْجَذَادُ [سحا]

وَالْجَذَادُ [کنا]: صندر لغان یا کہ کیسولگان نرسہ - صنق نرسہ - کیسوب آلونغان نرسہ - آلتون طاشتری.

• الْجَذَادُ [سحا] وَالْجَذَادَةُ: هِر نرسہدن آرتوب قالغان قالدق وقرتی.

• الْجَذَادَاتُ: کِیْسُودِن آرتوب قالغان قورامالر.

• جَذَادَاتُ الْقِصَّةِ: قَطْعُهَا.

• الْجِدُّ [کسره]: سورمه نارنا ترغان نرسہنک چیتی.

• الْجَذَاءُ [شداد و زنده]: کِیْسُو - لِگَان نرسہ.

• يَدُ جَذَاءٍ: مَقْطُوعَةٌ.

• سِنُ جَذَاءٍ: مَتَكْسِرَةٌ.

• رَحْمُ جَذَاءٍ: لَمْ يُوَصَّلْ.

• الْجَذِيدُ [امیر و زنده]

وَالْجَذِيدَةُ: السُّوبِقُ.

• الْجَذَانُ [ضمه. ذال شدہ ایلہ]:

يَوْمِشَاقٍ طَاش. بر دانہ سینہ «جذانه» دیلر.

• الْجَذْرُ [فتحہ. ن]: بر نرسہنی توبندن کیسمک.

• جَذْرُ الرَّجُلِ الشَّيْءُ: قَطْعُهُ وَاسْتَأْصَلُهُ.

• الْجَذْرُ [فتحہ] وَالْجَذْرُ [کسره]

ج جذور: هر نرسہنک توبی نامری - نیگری - اوزینہ اوزن ضرب ایدوب حاصل بولغان حاصل ضربنک توبی - صغرنک جذری موگوزی -- مویون توبی -- آغاچ توبی نامری - جرلاوچیغہ بیر لگان اجرہ.

• الْجَذْرِيَّةُ [کسره]: رَبَاعِيَّةٌ آرندہ غی تش.

• الْجَذَامِرُ [جیم ضمہ ایلہ]: عَهْدُ صَافِلَامِي تَرغان، عَهْدُ بوزوچی کَشِي.

• الْجَذَمَارُ [کسره]: کِیْسُولِگَان بوطاقی توبی.

• الْجَذَمُورُ [ضمه] ج جذامیر

هر نرسہنک توبی، نیگری -

آغاچ بوطاغن یا کہ هر نرسہنی کِسکَاندِن صوگُ قالغان قالدق توبی.

• الْجِدْعُ [فتح م]: حیوانچه آرق بیرمیچه آچ حالنده بابوب تومق - یکی توهنی باناشاقوبوب بر باوغه بیلیمک - بر آدم بالا چاغاسینک آزقلرن قصمق.

• الْجِدْعُ [فتحنا] جِ جِدْعٌ وَجُدْعَانُ وَجِدْعَانٌ: نئی دیب نه بتولور درجه دن باشرهک بولغان حیوان (مثلا: بر یاش طولوب ایکنچی گه چغان صارقه «نئی» دیبل - ایندی برگه یاش طولغان بولسه یا که آندانده یاشرهک بولسه «جدع» بولادر. لکن آنتی آیدن یاش بولغانینه جَدَعُ دیولمیدر.) - یاش بکت کئی - دهر وزمان - آرسلان. مؤنثی «جَدَعَةٌ» کیله. جمعی «جَدَعَاتُ» در.

• فُلَانٌ فِي هَذَا الْأَمْرِ جَدْعٌ: جدید شَبُّ.

• أَعَدْتُ الْأَمْرَ جَدْعًا: جدیدًا. دَهَبُوا جَدْعَ مَدْعٍ [عنب وزنلرنده]: هر یاقعه نارالوب سیلوب کیتدیلمر.

• الْجِدْعُ [کسره]: خورما آغاجینک اوسوب ترغان یا که کیسوب آلونغان بورهنسی - نوشم توشر ایچون ایکی استینا آراسینه سالونغان آغاج، بورنه (طاقنا وقصقه چیقلمی بو بورنه گه باشلرن قویالر بزده «مانچا» دیماکله معروف) بوقک جمعی «جُدُوعٌ» و «أَجْدَاعٌ» کیلدر.

• جِدَاعُ الرَّجْلِ [کتنا]: قَوْمٌ.

• جُدْعَانُ الْجِبَالِ: کچکنه طاولر. الْجِدْعَمَةُ [فتحه]: کچکنه و یاش کئی.

• الْجِدْفُ فتحه. ض: قوش بیک تیز اوچمق - خانون قصقه قصقه آدوملامق - کیسمک - بولوط قار باغدرمق - تارتمق، اوستورمک.

• الْجِدْلُ [فتحنا. ح]: شادلانمق. الْجِدْلُ [کتف] وَالْجِدْلَانُ [فتحه]: شاد کئی. جمعی جیمنک ضمهسی ایله «جِدْلَانٌ» مؤنثی «جَدَلَةٌ» و «جَدَلِيٌّ» کیلدر.

• الْجِدْوُلُ [ضمتا. ن]: آباق اوستکه باصوب تورمق - باغانا کبی طوروق بولمق.

• الْجِدْلُ [کسره]: آغاجنک بو - طاقلرن کیسوب آغاج قالغان نرسهسی، عموما توب وتامر یاغی، بورهنسی - توب وتامر - فورچانغی توهر قاشسون او - چون اولطرتلغان قازق و باغانا - آز نرسه - چغوب ترغان طاو باشی - بر نرسه ننگ قاراب تو - روچی خوجهسی یا که باشقا - روچیسى. بونک جمعی «جِدْوَلٌ» و «جِدْوَلَةٌ» و «أَجْدَالٌ» و «جِدَالٌ» کیلدر. فورچانغی توهر قاشسون ایچون اولطرتلغان قازق و باغاناغه بونک تصغیر صیغهسی ایله «جُدَيْلٌ» دیسده نهیلر.

• فُلَانٌ جِدْلٌ مَالٍ: قائم به رفیق بسیاسته.

• جِدْلٌ رِهَانٍ: صاحبه.

• الْجَدَلَةُ [جیم فتحه، ذال کسره ایله]: چیقلمی بوککه له ننگان اوزوم آغاجی.

• سِقَاءٌ جَادِلٌ: سوتنک نه من بوزا ترغان صاوت.

• الْجِدْمُ [فتحه. ض]: تیزک ایله کیسوب یا که ازوب آلمق - بر آدم بر آدمک خاصه قولن کیسمک.

• جِدْمٌ فُلَانٌ [مجهولا] أَصَابَهُ الْجِدْمُ: الْجِدْمَةُ [فتحه]: قولنک کیسوک بیرى.

• الْجِدْمَةُ [کسره]: کیسولگاندن قالغان کیسهک - قامچی - یا که طوزغان قامچی قالدغی. جمعی عنب وزنده «جِدْمٌ» کیلدر.

• الْجِدْمَةُ [ضمه]: قولغه کیسلوب کیلگن کیمچیلک، قسول کیسوکک.

• الْجِدْمِيُّ [فتحه. الف مقصورة]: قوللری یا که بارماقلمی کیسو - لگان کیشلر - جدام ایله آورو آدملر. مفردی «أَجْدَمٌ» کیلدر.

• الْجِدْمَاءُ [حمره] وزنده: قولی کیسولگان خانون - قایشی ازولگان باشماق.

• الْجِدْمُ [فتحنا. ح]: بر آدم کیسوک قوللی بولمق - باشماق قایشی ازولمک.

• جِدْمُ الرَّجْلِ: صار أجده.

• الْجِدْمُ [کسره]: جِ جِدْمٌ وَأَجْدَامٌ: توب، ننگر، اصل.

• جِدْمُ الْقَوْمِ: أصلهم.

• جِدْمُ الْأَسْنَانِ: منابتها.

• جَدْمٌ حَائِطٌ: بَقِيَّتُهُ أَوْ قِطْعَةٌ مِنْهُ.
 • الْجَدْمَةُ مِنَ النَّاسِ: طَائِفَةٌ مِنْهُمْ.
 • الْجُدْمَانُ [ضمه]: الدُّكْرُ وَقِيلَ
 أصله.
 • الْجُدَامِيُّ [جيم ضمه لى]: قَزَلٌ
 تُوَسَّلَى خورما.
 • الْجُدَامُ [غراب وزنده]: بَرَبِيكٌ
 بِأَمَانِ أورو، كه آدم نه ننده
 حاصل بولوب تدریجاً بتون
 بیرگه جابلوب اعضا لر نی چرونه
 وصاچنی قیوب ناوشی قالونابنا
 پروکاردرادر. проказа

(بو آورو ایله خسته بولغان
 آدمگه «مجدوم» و «مجدومه»
 دیوله در.)
 • الْجُدَامَةُ [غرا]: ایگونئی اور-
 غانندن قالغان توبلر، قامل.
 ЖИВНО
 • الْجَدْمَةُ [فتحتا]: جُدْمَانُكُ
 یاخشى سى - بر تو پوچكدن چفغان
 قوش خورمالر.

• الْجُدْمُورُ [ضمه] وَالْجُدْمَارُ
 [كسره]: هر نرسه نك توبى
 نامرى - باشى، یاخسى - قالدق
 وبقيسى.
 • أَخَذَ بَجَدْمِ الْمِيرِ الشَّيْءَ: بِجَمْعِهِ.
 • الْجَدِيمُ [امير وزنده]: المَقْطُوعُ.
 • الْجِدْنُ [كسره]: آغاج توبى،
 تونده گى وتامرى.
 • الْجِدُو [فتحه] وَالْجِدُو [ضمه]:
 واو شده لى: بر آدم بر اش
 اوستونده بولمق، اشلب تورمق -
 آياقغه باصمق - بارماق اوچلرینه
 باصوب تورمق - نر چوكمك -
 توه بتى توه گه بابشمق - توه اور-

كاجى بيك مايلى بولمق - قصه
 قولاجلى بولمق.
 • الْجَدَاةُ [سحا] جِ جَدَاةٌ: آغاج
 تونده گى - آغاج توبى نامرى.
 • الْجَدْوَةُ [مثلث الاول] جِ جَدْوَى
 وَجِدْوَى وَجَدَاةٌ: اوطلی کومر -
 اوطلی کومر کبى بولغان او -
 طون، اوطلی کيسه و.
 • الْجَذِيَّةُ [كسره]: أَصْلُ الشَّجَرِ.
 • الْجَذْيُ [فتحه. ض]: منع ايتمك.
 • الْجَذْيُ [كسره]: الْأَصْلُ.

ج - ر

• الْجِرَاءَةُ [ضمه] وَالْجِرَّةُ [زفر]
 وَالْجِرَاءَةُ [سحا] وَالْجِرَائَةُ
 [سحا. ش]: بر آدم قورقميچه
 زور اشلرگه باطرچيلق قیلا
 ترغان بهادر بورا کلى بولمق
 بوندای آدمگه امير وزنده
 «جری» دیه لر. جمعی «أجراء»
 و «أجراء» کیله در. خانونه تاه
 آرندروب «جریته» دیوله در.
 • الْجِرَائِيَّةُ: الْجِرَّةُ.
 • الْجِرِّيَّةُ جِ جِرَائِي: جِرَائِي خا-
 تون - بر ققچ حیوانلر نی آلداب
 آولار ایچون باصالغان ابو
 رهوشنده باز، چقور.
 • الْجِرِّيَّةُ [كسره. راه شده لى]:
 قورصاق -- قوش بوكسه سی،
 حوصله - قوش بوتیه كه سی - بوغاز.
 • الْجِرْبُ [فتحتا. سم]: قورچانغی
 خسته سی - عیب ونقیصه - قلیج
 طوطغی - کوز قاباقر نك اچلرینه

عارض بولا ترغان بر نوع
 قورچانغی بتجه لری، طراخوما -
 قصه بوبلی فتسه چی آدم
 • الْجِرْبُ [فتحتا. ح]: آدم باكه
 توه کبى حیوان قورچانغی ایله
 آورماق.
 • الْجِرْبُ [كتف] وَالْجِرْبَانُ
 [فتحه] وَالْأَجْرَبُ: قورچانغی
 آدم باكه حیوان. اجر بنك جمعی
 «جرب» و «أجرب» کیلور.
 جِرْبَانُ نَكُ جمعی «جربى»
 کیله در. مؤنثی «جرباء» و «جربه»
 کیلور.

• الْجِرْبَاءُ [فتحه]: قورچانغی
 خاتون باكه قورچانغی آنا توه
 وسائر حیوان - بولدوزلری
 قالفغان كوك - باغمورسزلق
 سبیلی قروب قاطقان بیر - بيك
 مانور قز.
 • الْجِرْبَةُ [كسره]: ایگون ایگار
 ایچون اوکغای بیر - باكه ایگون
 ایگار ایچون توزاتسولنگان
 بیر - اولان وایگونئی یاخشى
 يتشدره ترغان بیر - قیو اچینه
 چوب چار نوشمه سون ایچون
 اوستینه بابولغان چیطا باكه
 باشقه نرسه باكه قیوغه صوچه -
 چره سون ایچون پهرده ابدوب
 قرولغان نرسه.

• الْجِرْبِيَاءُ [جيم وياه كسره لى]:
 تون باغندن ایسكان صالقون
 جیل - باكه جیلدن کیلنگان
 صالقونلق - ضعیف و بولدقسز
 كشى - یدنجی قات بیر.
 • الْجِرْبَةُ [فتحتا. باه شده لى]:
 ایشاك كتووی - نق و طازا كشتیلر -
 فالون و طازا آدم باكه ایشاك -

کوب نرسه، شیء کثیر - هیچ بر فائده لری بولماغان آشاب اچوب کنه باطا ترغان بسالا چاغا، عائله.

• الجرب [فتحنا، باء شده لی]: قصه بویلی بیک فتنه چی آدم.

• الجرب [کنا] ج جرب: تیریدن نگو لنگان قاپچی - قلیج قتی - قیونک باشندن صوونیه ایرشکانچه بولغان بیر ی بوی - وعاء الخصیبتین.

• اوبار الجرب: برقات قو - روب کوزگی باغمور لر ایله یاشارگان اولن.

• الجرب [غرا]: نه بیر لری بوشانلغان کیمه - مکه مکرمه بر صو.

• الجربان [کسرتا، باء شده لی]: قلیج یوزی، کیسه ترغان بیر - کولماک ایزو و باقاسی - قلیج قتی باکه قلیج صاوتی (جیم وراونک ضمه سی ایله ده کیله).

• جربان القميص: جیه و طوقه. • الجربانة: نه شه کی نلی یا کشاق خانون.

• الجربان [عثمان وزنده]: قلیج قتی باکه قلیج و باولرن صالوب قوبولا ترغان صاوت - بر نرسه ننگ آغرغی و اولچاوی. • اعطاء جربان درهم: وزن درهم.

• الجرب [امیر وزنده] ج جربه و جربان: بزنگ روسیه اولچاولری ایله تقریبا توغز یوط یارم صیشلی بر اولچاو - اینی و بوی آلتمش ذراع بولغان

ایگونلک بیر (بر ذراع ۰,۶۷ مترودن عبارت) - وادی.

• الجربده [دحرجه کبی]: آط، نوه باکه باشقه حیوان بیک آغر یورومک - سیموز و جوان کشی کوچلوک ایله یورومک.

• الجرباد [کسره]: جربده معنی سنده.

• الجربزه [دحرجه کبی]: کیتمک - بوتار له نمک، جیور شمع - یلمق - بر آدم اوتکون ذهنلی اوصال حیله کار بولمق.

• الجربز [هدهد وزنده] ج جرابز و جرابزه: بیک اوتکون ذهنلی اوصال و حیله کار آدم.

• الجربزه [سم]: طرف افراط الحکمة، و طرف فقر یطها الخمود. • الجربض: العظیم الخلق.

• الجربئه [جیم وناه کسره لی]: بوغازده صولو یوری ترغان بول باکه مطلقا بوغاز.

• الجربیت [کسره، راه شده لی]: یلان بالئی. угорь

• الجربلله [دحرجه کبی]: قول ایله ارغوب جیلده توفراق اوچورمق.

• الجربوم [ضمه] و الجربومه [ضمه]: بر نرسه ننگ توبی نامری - نیگری.

• جربوم الشيء: أصله. • جربومه النمل: قریته.

• الجرج [فتحنا، ح]: تیره نمک، سلکونمک - قیلدا مق - بارماقده بوزوک بوش بولوب تورلی بیر گه یورومک.

• الجرج [فتحنا، سم]: زور بول باکه بول اورتاسی - قالون و نیگوز سز بیر لر.

• الجرجیه [دحرجه کبی]: آشامق - صاوتنده بولغان بتون آشتی آشاب بترمک، تمام لامق. • جرجب فلان الطعام: اکلله.

• الجرجب [جیم ایکی سده ضمه ایله، باء شده لی]: قور صاق، ج جراجب.

• ملأ جرجیه: بطنه.

• الجرجیان [ضمه]: الجوف. • الجراجر: زور گه وده لی توله لر.

• الجرجره [دحرجه کبی]: صو چورلدا مق - شارلدا مق - بوغازده صو تونوب چورلدا مق - بر آدمگه چورلدا توب صواچرمک - توه تاوشن بوغازنده بقردا توب باقرمق.

• الجرجر و الجرجیر [جیم لر کسره لی]: الفول - بقردا توب باقرغان توه.

• الجرجار [فتحنا]: بر اولن - باقرغان توه - کوک کوکراگان تاوش.

• الجرجاره [فتحنا]: نیگرمن.

• الجرجر [جیم لر فتحه لی]: ایگون باصدرا ترغان آلت باکه خاصه تیمور دن بولغانینه نه توله در.

• الجرجور [ضمه] ج جراجر: نام و کامل یوز نوه - زور گه وده لی توه.

• الجرجار [جیم فتحه ایله]: بوغاز.

• الجرجار [جیم ضمه ایله]: قور - صاق - بیک چورلداغان، شارلدا - غان صو - بیک اوکور، باقرا ترغان توه.

بیرنی قرونوب کیدروب طاب
 طافر قالدرومق، بتون اولهن
 وایگونلرنی بترمک - بر آدم
 صورغان نرسه سندن محروم
 بولمق - بر آدم بر آدمنک کیملرن
 صالدروب بالانغاج قالدرومق -
 مامق تسمک - چیکرتیکه لر ایگون
 یا که اولهنلرگه توشوب آشاب
 بترمک، بیرن طافر ایتمق.

• الجرد [فتحه. سم]: قالدق نرسه،
 بقیه - اولهن و آغاچسز طافر
 بیر - ایسکروب شومارغان کیم -
 قابق و قاپریسی صوبلغان نرسه -
 ابر و خاتوننک آلتی عورت
 بیرلری.

• الجرد [فتحنا. ح]: بیرگه چیکرتیکه
 توشمک - بر آدم کوب چیکرتیکه
 آشاغاندن صوگ نه نینه قزامق
 و قزلجه توسلی بئجه و صتقی لر
 چغوب یک قاطی قچظمق - آطنک
 جونئی بیک قصه بولوب اوستی
 بالتراب تورمق - بر بیرده اولهن
 و آغاچ اثری بولما بئجه طاب
 طافر بولمق (بوندای آط و
 اورنغه «آجرد» دیبولدر، مؤتی
 «جرداه» کیلدر،) - کیم ایسکروب
 بومشارمق و شومارمق.

• جرد الرجل: شری جلد من
 اکثر اکل الجراد.

• جردت الارض: نزل علیها الجراد.

• جردت الارض [مجهولا]: اکل
 الجراد نباتها.

• جرد المكان: کان آجرد.

• الجرد [فتحنا. سم]: اولهن
 و آغاچی بولماغان طافر بیر -
 آط بیک قصه جونلی بالتراب

• الجرح الرجل: أصابته جراحة.

• الجرح [ضمه] ج جروح
 و اجراح و جراح: بر آدمنک
 تاننده کیسلو و صانچلودن حاصل
 بولغان یارا.

• جرح الشاهد: جرحت شهادته
 ای ردت.

• الجراحة [کتنا] ج جراح
 و جراحات: بو کلمه «جرح»
 کبی یارا معنی سنده.

• الجریح [امیر ورنده]: یارا -
 لانغان ابر و یارالانغان خاتون
 «رجل جریح» و «امراه جریح»
 دیهلر. بونک جمعی جیمنک
 فتحه سی ایله «جرحی» کیلدر.

• الجراح [شهاد ورننده]
 و الجراحی: یارالر توزاتوچی
 و شش کبی نیوشلی اورنلرنی
 کیسوب یارالاب توزاتوچی
 طیب. хирургъ

• علم الجراحة: طب فتلرندن
 یارالارغه مخصوص بر قسم.
 хирургія

• الجروح: طائلر آطارغه
 مخصوص بر نوع منجبق یا که
 بیک زور جایه.

• الجرد [فتحه. ن]: آغاچ قاپریسن
 یا که قابغن صوبمق، آرچومق -
 تیرینک جونن قرقوب آلمق -
 بر کشی بر آدمدن بر نرسه
 صوراب بو آدم نله ماینچه بیرمک،
 کوچله نوب بیرمک (گویا
 تیریسن طوناب آلمق) - قلیچی
 قتلدن صورومق - یاغورسزلق

• الجرح جس [جیملر کسولم]:
 اوزون بورون دید کلری چین
 کچکنه سی - بالاوز - مهر باسار
 ایچون مستعمل صورغوچ و بالیچ.

• الجرحمه [دحرجه کبی]: صو
 اچمک - آش آشامق - بناغنی
 بیمرمک، واطمق یا که بیمریچه
 برام برام طاش و کرپچلرن
 سونوب آلمق - کوراشوب
 چیثوب بیرگه بقمق - قورقو
 کیک حیوانلرنی اوبالرینه قا -
 چورمق - نه بیرلرنی بر بر
 اوستلی صالمق.

• الجرحوم [ضمه]: تیکده -
 شلرن کوراشوب یغه ترغان
 کوراشچی بهادر - عصفر
 چهچه گی.

• الجرحمه: اوغری لر، قارقلر -
 خلق طالاوچیلر.

• الجراجم [جیم فتحه لی]: صاوتده
 سوت چایقالغان ناوش.

• الجرحمان [ضمه]: ککوب
 آشی ترغان کشی.

• الجرح [فتحه. م]: یارالاق -
 بر آدم بر آدمنی یارالان کبی
 نلی ایله قاطی سوزلر نه یتوب
 ره نجونمک - بر آدمنی عیب ایتمک،
 عیب و کیمچیلکرن تابمق -
 سوکمک، خورلاق - مال کسب
 ایتمک - قاضی بر شاهدنک
 شهادتن قبول قیلماق، رد قیلمق
 (بواسر شاهدنک بالغان سویله و
 ایله نهمت ایدلد، بکندن بولادر.)

• الجرح [فتحنا. ح]: بر آدم
 یارالانغان بولمق - بر آدمنک
 شهادتی رد قیلونمق، قاضی آلدنده
 قبول قیلونماق.

تورغان شوما اوستلى بولو. (بو صفت اطنك ماقتاولى صفقرندن) مَكَان جَرْدُومَكَان جَرْدُ: لاشجر ولايات فيه.

• الجرد [ضمه]: صاقال، ميق وباشقه جونلرى بولماغان كشيلىر - قصقه جونلى يالترانغان اوستلى اطر - اطلانوجيلرى بولماغان اطر. مفردى «اُجْرَد» كيلدر.

• الجرد [كف]: اولهنسز آغاچسر طاقير. مؤنثى تاء آرندروب «جَرْدَة» در.

• رمى فلان على جردِه واجرده: على ظهره.

• الجردَة [فتحه]: ايسكروب شومارغان كيم.

• الجردَة [ضمه] والمجرد [مفعول] والمتجرد [مفعول]: كيملىرى صالوب يالانغاچ قالغان تهن، يالانغاچ حالده جسم.

• الجرداء [فتحه]: اولهنى و آغاچى بولماغان طاقير - هيچ بر صو قوشلماغان صاف خمر - قصقه جونلى يالتراب تورغان آط - يالانغاچ خانون ج جرد. جاء القوم جرداً: جاوا كلهم لم يتخلف منهم أحد.

• الجرد [شدد و زنده]: جيز صاوتلر آچوجى كشى.

• الجرد [سحا]: چيكرتكه بر دانه سينه «جَرْدَة» ديوله در. (عربلرنك چيكرتكه آشاو - لرن ايشونكاچ، آلارده زورراق

بولا ترغانلدر، ديب اويلانا ايدى. حالبو، كه باروب كوركاچ و صانوجيلرنك قوللرنداغى چيكرتكه لرنى برام برام قاراغاچ عربستانده بولغان چيكرتكه لرنكده، شول بزنگ قىلرده بولا ترغان معروف چيكرتكه لرنى بولغانغى آخلاشولدى. بر بارماق بوينده بولغان زور - راقلىرى بولسه ده كچكده نوعلر بده بيك كوبدر. بدوى عربلر چيكرتكه لرنى جهتمه ايله اولاب جوب اولارده شول كويناچه تاباغه صالوب قورالر. صوكره بو قورلغان چيكرتكه لرنى كىلى ده توبوب اون باصاب ياكه توييمچه اوڭ بتون بيرن آشى لر. قورلغان چيكرتكه لرنى مكه اورملرنده «جَرْد مَقْلِي» «جَرْد مَقْلِي» ديب قچقروب بدوى بالالرى ساتادر. برهلاله (ابكى نين) گه طولتروب بر كاسه چيكرتكه بيره لر.)

• ما أدري أى الجرد عاره: أى الناس ذهب به.

• الجردَة [سحا]: بر خانون - بر مشهور آط.

• جَرْدَة العيار: عيار اسملى آدمنگ آطى - ياكه آنك آغزندن قاچوب قىلغان چيكرتكه. بر

وقت عيار او طده قورلوب اولگاندر ديب بر چيكرتكه آلوب آغزينه قابقان، بو چيكرتكه اولماگان ايكان آغزندن قىللوب اوچوب كيتكان. ايندى هر بر اورنده بر آدم شونداى طارلقدن قىلسه «أفلت من

جَرْدَة العيار» مثلىنى كيلتولر. • الجردان [تشبيه]: مغنيتان كاتنا بمكة.

• الجردَة [غرا]: بر نرسه نك اوستوندن طوناب ياكه قوبا - روب آلونغان تيرى، قايرى وقابق كى نرسه لر.

• الجريد [امير و زنده]: ليف وبافراقلردن آرولانغان خورما آغاچى بو طاغى. بر دانه سينه «جَرِيدَة» ديوله در.

• الجريدة [اميرة و زنده] ج جرائد: اطلانوجيلرى بولما - غان اطر - يازو كاغزى - غازيته. Газета

• الجريدة اليومية: كونده چغا نرغان، كونده لك غازيته.

• الجريدة الأسبوعية: آتئاقى غازيته.

• الجريدة السياسية: اداره و تدبير مملكت تيرلردن بحث ايدوچى غازيته.

• الجرائد العربية: عربچه تله يازلغان غازيته لر.

• الجرائد التركية: توركيچه يازلغان غازيته لر.

• الجردية [دحرجة كى]: بتون نرسه نى آشاب بتوررگه كوشكان كى بيك قومسوزلنوب آشامق - بر آدم كشى گه بيرماس ايجون قوللرى ايله آشنى قابلاب تورمق ياكه اوزى اوڭ قولى ايله آشاب صول قولى ايله قابلاب باشروب تورمق.

• الجَرْدَبِيُّ [فتحه] والجَرْدَبَانُ

[جيم ودال فتحه ايله] والجَرْدَبَانُ

[جيم ودال ضمه ايله] والمَجْرَدَبُ

[فاعل]: بِيَكْ يَهْمَسُرْ قَوْمَسُوزْ -

لَانُوبِ اَشَاوِجِي اَدَمِ.

• الجَرْدَبِيُّ [كسره] والجَرْدَبَانُ

[كسره]: اُونْدَهْ وَسِرْ مَجْلِسَكِهْ

كِيْلُوچِي، طُفَيْلِي.

• الجَرْدَابُ [كسره]: صَوَاوِبِقُونِي.

(دِيَنِكْرَ زُورْ يِلْغَهْ لِرْدَهْ بُولَا

تِرْغَانْ تَهْ يِلْغَهْ نُوبِ وَبُونَا رَلَهْ نُوبِ

تِرْغَانْ اُورِنْ، كِهْ بُونْدَهْ تُوغْرِي

كِيْلِيكَانْ هَرْ نِرْسَهْتِي تُوْبِسَكِهْ

صُورُوبِ بَاطِرَادِرْ. فَارَسِيچَهْ

«كِرْدَابِ» لِفْظَنْدِنِ اَلْوَنْغَانِ).

• الجَرْدَبِيلُ [فتحه]: بِيَكْ يَهْمَسُرْ

قَوْمَسُوزْ لَانُوبِ اَشَاوِجِي اَدَمِ -

صُولِ قَوْلِيْنَهْ اَشْ اَلُوبِ اَنِي

يَاشْرُوبِ اُوزِي اُوڭ قُولِي اَيْلَهْ

خَلْقِ اَرَاْسَنْدِنِ اَشَابِ، خَلْقِ

اَلْدَنْدِنِ اَشْ بَتْسَكَاچِ اُوزِيْنِڭ

صُولِ قَوْلِيْنْدَهْ صَاقْلَاغَانِ اَشْنِي

اَشَاوِجِي اَدَمِ.

• الجَرْدَحْلُ [كسره. دال فتحه ايله]:

قِرْ، دَالَا - وَاْدِي - زُورْ گِهْ وِدَهْ لِي

اَدَمِ زُورْ گِهْ وِدَهْ لِي تَوَهْ.

(اَيْرْ گِهْ دَهْ خَانُوْنِغَهْ تَهْ يَتُولَهْ دِرْ.

وَبَعْضَا خَانُوْنِغَهْ تَاءِ اَرْتِنْدِرُوبِ

«جَرْدَحْلَهْ» دِيْبَهْ لِرْ، شُولَابُوقِ «جَمَلِ

جَرْدَحْلِ» وَ«نَاقَهْ جَرْدَحْلِ» دِيْبُولَهْ دِرْ).

• الجَرْدِقُ [فتحه] والجَرْدِقَةُ

[فتحه] ج جَرَادِقُ: قُوْبِمَاقِ

وَقَابَارَطْمَهْ.

• الجَرْدَلَةُ [دحرجه كبي]: چقور

وقبور كبي بر قور قنچلي بيرگه

يغلوب توشارگه بئك باقن بولمق،

تمام يغلوب كيتيرلك حالگه

كَيْلِمِكْ - يَقْلِمِقْ، تُوْشْمِكْ.

• الجَرْدَمَةُ [دحرجه كبي]: آسور -

غُوبِ لِبِرْ لِبِرْ سُوْبِيْلَهْمَكْ - كُوبِ

سُوْبِيْلَهْمَكْ - بِيَكْ يَهْمَسُرْ قَوْمَسُوزْ -

لَانُوبِ اَشَامِقْ - اَلْغَهْ كِيْتِرْلِيكَانْ

بَتُونِ اَشْنِي اَشَابِ بَتْرَمَكْ -

اَشُوْقَمِقْ - قَارِ تَايُوبِ اَلْتَمَشِ

يَاشْدِنِ اُوزْمِقْ.

• جَرْدَمَ فُلَانُ السَّيِّئِينَ: جَاوَزَهَا.

• الجَرْدَمُ [جعفر وزنده]: كُوبِ

سُوزْلِي كَشِي - يَاشْلِ يَاشْلِي قَارَا

تُوْسُلِي بَرِ نُوْعِ چِيكِرْتَكِهْ.

• الجَرْدُ [فتحه. ن]: يَارَا شَشُوبِ

قَاطِي لَانْمِقْ.

• الجَرْدُ [فتحنا]: اَطْ اَبَاغِي نَنْڭِ

اُوْكِيچَهْ لِرْنِدَهْ بُولْغَانِ شَشِي.

• الجَرْدُ [زفر وزنده] ج جَرْدَانُ:

كُوسِي دِيْمَاكَلَهْ مَعْرُوفِ زُورِ

چِصْقَانِ. Крыса

• الجَرْدُ [كف]: كُوسِي لِرِي

كُوبِ بُولْغَانِ بِيْسِرْ. مُؤْتَبِي

«جَرْدَهْ» كِيْلَهْ دِرْ.

• الجَرْدَانُ: اَطْ خَصِيَهْ لِرْنِدَهْ

اَيْكِي نَامِرْ.

• اَمِ جَرْدَانُ: بِيَكْ اُوزُونِ بُوْبُلِي

بِرِ نُوْعِ خِرْمَا اَغَاچِي، كِهْ خِر -

مَالِرِي اَيْلِڭ صُوڭ اَوْلْگُورَهْ دِرْ.

• الجَرْدَانَةُ [كسره] ج جَرَادِينُ:

بِرِ نُوْعِ خِرْمَا.

• تَقْرَقَتْ جَرْدَانُ نَيْتِهْ: اِيُونَنْڭِ

كُوسِي لِرِي طَارَالْدِي مَعْنِي سَنْدَهْ

لِكِنِ «اَزْغِي بَتْدِي» مَعْنِي سَنْدِنِ

كِنَايَهْ قِيْلُوبِ كِيْلِتْرَهْ لِرْ. اَزْرَقِ

وَاَسْلَغِي كُوبِ بُولْسُونِ دِيْبَهْ چِڭ

بِيْرِدَهْ «اَكْثَرُ اللّهِ جَرْدَانُ نَيْتِهْ» دِيْلِرْ.

• الجَرُّ [فتحه. ن]: تَارْتَمِقْ -

اُوسْتُورَهْمَكْ - اَقْرَنْغَهْ تَوَهْ قُوبِمِقْ -

حَيَوَانَلِرْ اُوْطَلَابِ اُوْطَلَابِ يُو -

رُومَكْ -- بُوْكَلِي خَانُونِ وَتَوَهْ

عَادَتِنْدَهْ بُولْغَانِ وَقْتِنِ اَرْتَقِ

وَقْتِ كُوتَارْمَكْ - اَنَاسِنِ اِيْمَاسِنِ

اِيچُونِ تَوَهْ بَالَا سِيْنِڭ نَلْنِ يَارْمِقْ -

بُولُوطِ تُونَاشِ يَاغُمُورِ يَاغْدِرْمِقْ.

• الجَرُّ [فتحه. ن] والجَرِّيْرَةُ

[ح]: جَنَايَتِ اَيْتَمَكْ.

• الجَرُّ [فتحه. سم]: اُوْبُصُوْبِيْر -

كُوسِي، صِچْقَانِ كِيْبِي لِرَنْڭِ بِيْرْگِهْ

قَارُوزْغَانِ اُوْبَالِرِي - طَاو تُوْبِي،

طَاو اَيْنَاگِي - زَنْبِيْل - چِقُور -

سِڭُرْدِنِ اُورُوبِ اَشْلَهْ نَسْگَانِ سَفَرِ

اَزْ قَلْرِي صَالُونَا تِرْغَانِ يَانِچِڭ

- صُوقَاوْ صَابَانِغَهْ بَهْ يِلْغَهْ نَسْگَانِ بَاو.

• الجَرَّةُ [فتحه] ج جَرُّ وَجِرَارُ:

اَيْكِي يَاغْدِنِ تُوْتَقَالِي بِيَكِ زُورِ

چُولْمَكْ، قَارِچَاغَا. Корчага

• الجَرَّةُ [فتحه]: بَرِ قَاتِ تَارْتُو،

بَرِ قَاتِ اُوسْتُورَهْ - قَرْ كِهْ جِهْ -

لِرِي اُولَارِ اِيچُونِ مَسْتَعْمَلِ

اُورْتَا سِيْنَهْ طُوْزَا قَلِي بَاو نَاغْلَاغَانِ

قِصْقَهْ طَابَاقِي - كُوبِيْشَهْ تِرْغَانِ

حَيَوَانَلِرَنْڭِ كُوبِيْشَهْرِ اِيچُونِ

اِيچُرْنِدِنِ تَهْ يِلْغَهْ نِدِرُوبِ اَغْزَلِرِنَهْ

چِيغَارْغَانِ اَزْ قَلْرِي - كُولْگِهْ

كُومُوبِ پِشْرَلِيكَانِ اَيْكِمَكْ.

• الجَرَّةُ [كسره]: كُوبِيْشَهْرِ اِيچُونِ

اَغْزَهْ چِيغَارْغَانِ اَزْرَقِ - بَرِ

تُورُلِي كُوبِيْشَهْ - تَوَهْ جُوْا نُوبِ

تُورْسُونِ اِيچُونِ قَابِدِرْ لَغَانِ

نِرْسَهْ - كُوجُوبِ تُوْشُوبِ يُوْرِي

تِرْغَانِ كُوجُمَهْ خَلْقِ - بَرِ اَمِيْر

قُولِ اَسْتَنْدَهْ بُولْغَانِ خَلْقِ، رَعِيَهْ.

• الجَرَّةُ [ضمه] ج جَرُّ: اَسْتَلِقِ

صَاحِرَا اِيچُونِ مَسْتَعْمَلِ تُوْبِي

ایلهك كبی تیشکالهنگان تیمور باشچک باکه نیچکه گنه طر و بالی بورانقه воронка (آشلی صاچار ماشینه) - قر که جه لری آولار ایچون مستعمل اورتاسینه طوزاقلی باوناغلغان قصقه طایاق. ناوص الجرّه ثم سالمهها: قر که جه سی طوزاقعه طبرچنوب قارشى طور دیده عاجز بولغاچ طوزاق ایله کیلوشدی، طبرچمی باشلادی معنی سنده بولسده عموماً مثل ایدوب، باشده خلق فکرینه قوشولمیچه آیروم یوروب چار ناچار خلقی فکرینه آفتقدن قوشولغان آدملر حقنده یورتوله در.

• الجرّی [ضمه]: قوبروق.
• الجرّی [کسره. راء و یاء شده ایله]: یلان بالغی. угорь
• الجرّیة [کسره راء ایله یاء شده لی] والجرّیة [کسره. راء شده لی]: بوکسه، قارن و قورصاق.

• من جرّاک [فتحه. راء شده والف مقصوره ایله] ومن جرّاک [فتحه. راء شده والف ممدوده ایله] ومن جرّیرتک: من أجلك. (رائفی شده سز قیلوب «من جرّاک» و «من جرّاک» دیب ده یورتوله در.)

• فعلت هذا من جرّاک: مین بو اشئی سینک ایچون اشلهدم.
• امن جرّی بنی اسد غضبتم: بنوا سدا ایچون می آچولاند غرّب.
• امن جرّائنا صرتم عییدا: امن اجلنا.

• الجرّار [شداد وزنده]: بیک نارتوچی، اوستوره وچی - زور چولمک، корчага لراشله وچی یا که شولارنی صانوچی. مؤنثی «جرّارة» کیلدر.

• جیش جرّار: هر کم یا که هر نرسه نی اله کدروب کینه ترغان زور عسکر.

• الجرّارة: صاری توسلی آغولی کچکنه عقر.

• کتیبه جرّارة: کثیره ثقبلة.

• الجرّار [کتا]: قورچاغا دید کلری بیک زور چولمکلر، که قوواص و بوزا سالور ایچون استعمال ایدوله در. مفردی «جرّة» کیلدر.

• الجرّارة [کتا]: شول زور چولمکلرنی یا صاو صناعی.

• الجرّور [صبو]: باش بیرمی ترغان آط وتوه - بیک نارتوچی، اوستوره وچی - توبی تیره قیو - یاطاقده یاتقان آورو خانون - عادتده بولغان وقتدن آرتق یوک کوتارگان خانون وتوه. (مثلا بر خانون اون یا که اون بر و اون ایکی آی یوروتوب بالا نوغدرسه شول خانون «جرور» بولدر.)

• الجرّیر [امیر وزنده]: باو - یب - توه موینیته سالونا ترغان جوگن کبی باو. جمعی «جران» و «آجره» کیلدر.

• الجرّیرة [امیره وزنده]: الذنب والجنایة.

• جرّ علی نفسه جرّیرة ذنباً و جنایة.

• فعلت ذلك من جرّیرتک: من أجلك.

• الجرّز [فتحه. ن]: کیمسک - آلفه کیلتر لگان بتون آشئی آشاب بترمک، هیچ نرسه قا - لدرماق - هلاک ایتمک - تیرگه مک - سوکمک - تیز تیز آشاق - تورتمک، صانچمق - اولترمک.

• الجرّز [ضمنا] والجرّز [فتحتا] والجرّز [ضمه] الجرّز [فتحه] ج أجزاز: هیچ اولهن و آغاچ اوسدرمی ترغان بیر یا که اولهن و آغاچ لری کیمسو - لگان و حیوانلر آشاب طاقرا تقان بیر - اوستینه یاغور یاوماغان قاطوب قالغان اولهن سز قاطی بیر.

• «أرض جرّز» دیبولگان کبی جمع صیغه سینی اسناد ایدوب «أرض أجزاز» دیمکده بار. «ناقة أعشار» قیلندن بولدر. «أرضون أجزاز» ده کیلدر.

• الجرّز [کسره]: خانونلر کولماگی.

• الجرّز [ضمه] ج أجزاز و جرّزة: تیمور چوقمار، توقماق، گورزی.

• الجرّزة [ضمه]: بر به بلهم سالام، پچان، وسائر لر.

• الجرّزة [فتحتا]: الهلاک. رماه الله بجرّزة: بهلاک.

- الْجَرَزُ [فتحنا]: فورولق و آچلق یل - کوکراک - تن و گهوده - آنا تونک آرقا ایتی. **أَنَّهُ لَدُو جَرَزٍ: لَدُو قُوَّةٍ** وَخَلَقَ شَدِيدًا.
- طَوَى فُلَانٌ أَجْرَازَهُ: تَرَاخَى. طَوَتْ الْحَيَّةُ أَجْرَازَهَا: جَسَمَهَا.
- الْجَرَزُ [فتحنا. ح.]: ییر اوله نسر آغاچسز بولمق - یاغمور یاوماو سیبلی قاطوب قالغان قورغاق بولمق.
- جَرَزَتِ الْأَرْضُ: صَارَتْ جَرَزًا.
- الْجُرَّازُ [غرا]: اوتکون قلیج.
- الْجُرَّازُ [سحا]: مانورچهجه کلی بر اولهن. ییرنی مانورلاب تورودن باشقه فاندسی کور - نمیدر، حیوانلرده اوطلامیلر - نفلق، طازالق.
- الْجُرَّازَةُ [سحا. ش]: بیک کوب آشی ترغان بولمق.
- جَرَزَ الرَّجُلُ: صَارَ جَرُوزًا.
- الْجُرُوزُ [صبو]: بیک کوب آشاوچی، اوستالده هیج نرسه قالدرمیچه آشاب بتروچی ایر و خانون. «رَجُلٌ جَرُوزٌ» و «أَمْرَأَةٌ جَرُوزَةٌ» دیوله در و بعضا خانونغه «جَرُوزَةٌ» دیه لر.
- الْجَرَزِيمُ [جعفر وزننده]: وَالْجَرَزِيمُ [کسره. زای کسره لی]: قورو ابکمک، ادامسز ابکمک.
- الْجَرَسُ [فتحنا. ض ن]: سو - یله شمک - بر نرسه نی تل ایله یلامق - اومارطه قورنلری اوله نلردن بال جیمق.
- جَرَسَ الرَّجُلُ: تَكَلَّمَ.
- جَرَسَ فُلَانٌ الْكَلَامَ: تَكَلَّمَ بِهِ.
- الْجَرَسُ [فتحنا. سم]: ناوش یا که بیک آقرن و باشرن ناوش. (حَسَّ لَفْظِي إِيْلَهُ بَرَكَةً كَيْلِ كَانِدَهُ مُشَاكَلَةً جِيْمَنِكَ كَسْرَهُ سِي إِيْلَهُ «جَرَسٌ» دِيَهَلِر. «مَا سَمِعْتُ لَهُ حَسًّا وَلَا جَرَسًا» دِيَهَلِر.)
- الْجَرَسُ [فتحنا]: الطَائِفَةُ - بر نرسه نك بر کيسه گي.
- الْجَرَسُ [کسره]: الْأَصْلُ - الصَّوْت.
- جَرَسُ [فتحنا] الطَّيْرِ: صَوْتٌ مُتَأَقِرُّهَا عَلَى شَيْءٍ.
- الْجَرَسُ [فتحنا] جِ اجْرَاسٍ: قَالِقُولُ وَقَوْشَرَاو - شَالطَرَاوَق.
- ذَاتُ الْاَجْرَاسِ: شَالطَرَاوَقْلِي بِلَان. гремучая змѣя.
- الْجَرَسَةُ [ضمه]: تجريس معنی سنده اسم.
- الْجَرَسَةُ [کتف]: قاطوب شالطراب ترغان ییر.
- الْجَرَسَةُ جِ جَرَّاسٌ: كِتُون تونله (کیچ قارا کغوسنده) اوغورلانغان صارق.
- الْجَرَسَةُ [دحرجه کبی]: بر نرسه که بیک اوتکون قارامق.
- جَرَسَمَ الرَّجُلُ إِلَى كَذَا: أَحَدٌ النَّظَرَ إِلَيْهِ.
- الْجَرَسَمُ [ضمه]: وَالْجَرَسَامُ [کسره]: آغو. ядъ.
- الْجَرَسَامُ [کسره]: ذَاتُ الْجَنَبِ دِيَهَلِر کَلِرِي صَانِچُو وَقِطَاوُو آوَرُولِرِي.
- الْجَرَسُ [فتحنا. ض ن]: نیگر - مانده طوزو اوننی اری تارتمق - اری کيسه کلرگه واطمق - اری نیومک - صانچک قاقوق (перхоть) لری قبولوب بتکانچه طاراق ایله طارامق - فاشیمق - اووب قیوب نوشورمک - بر نرسه نك قابغن آرچومق - تبرینی اوغالاب شو مارطمق و تیگوزله مک - بیلان تبریلرن قشدردانوب بورومک - بر آدم بر نرسه دن بر آز اله کدرمک - آغر بو کورش ایله بو کورمک.
- الْجَرَسُ [فتحنا. سم]: قشدرداو ناوشی - تشرنک بر برسینه بدر لکان ناوش.
- الْجَرَسُ [زفر]: وَالْجَرَسُ [ضمه]: وَالْجَرَسُ [فتحنا] جِ اجْرَاسٌ وَجَرُوسٌ: کيچنک اوچدن بر الوشینه چه بولغان زمان یا که مطلقا کيچدن بر الوش یا که کيچنک آخیری.
- الْجَرَسِيُّ [جیم وراء کسره]: شین شده ایله]: نفس.
- الْجَرَسِيُّ [جیم ضمه، راء فتحنا]: شین کسره ایله]: واق تشرلی آقصل باشل توسلی تیز اولنگوره ترغان ازوم.
- الْجَرَسِيُّ: قَرَل تَوْه - جَرَسٌ دِيگان اورنغه منسوب توه - بر نوع آرپا یا که بوغداي.
- الْجَرَّاسَةُ [غرا]: طاراغان وقتده طاراقغه اله گوب قبولوب توشکان صاچ - بر نرسه نك اوستوندن آرچولغان وقو - بارلغان تیری وقابق کبی نرسه لر.

• الجَرِيشُ [امير وزنده]: اری نار تولغان اون و طوز - نويگان وقتده اری قالدراغان کیسه کله - بیک اونکون کشی.

• الجَرِشْمَةُ [دحرجه کبی]: بر آدم خسته لایوب آرقلانمق - خسته بولوب آرقلانوب حالدن طایغان آدم حالی یاخشوروغه باسلامق - بر خانون بیک قار - نایوب کوندن کون ضعیف له نمک - یاشی ایلیلی دن اوزمق بساکه قرقدن اوزمق.

• الجَرِشْبُ [ضمه]: فصقه بویلی نوب نوگاره ک کشی.

• الجَرِشْعُ [ضمه]: زور گه وده لی آط ونوه - زور کو کراکلی کیک قابرغالی نوه

• الجَرِاشِعُ : اچلری کیکش بولغان زور وادی لر. مفردی بوق و علی قول مفردی «جرشع» کیله در.

• الجَرِشْمَةُ [دحرجه کبی]: چیرانی صتمق - آروو آدم آورووندن آینومق - اونکون قارامق.

• الجَرِشْمُ [فتحه]: قاطی نیریلی قشدرداب پوری ترغان بلان.

• الجَرِصُنُ [هدهد وزنده]: صو بولی - برج.

• الجَرِضُ [فتحه. ن]: بووب اولترمک - بومق

• الجَرِضُ [فتحنا. ح]: توکوروک یو طمق - برکشی بیک قایغروب یاکه آچولانوب توکوروک و آغر صولرن بوتوب آغزن قروطمق.

• الجَرِضُ [فتحنا. سم]: توکوروک و آغر صوی.

• الجَرِیضُ [امیر وزنده]: بو - غازغه تیولگان نوکروک - قایغی - باخاق وایاکلرنک چالوشابوی - اولوم آچی لری، اولوم آغر لقلری.

• الجَرِیضُ جَرِضِي: قایغولی کشی.

• الجَرِاضُ [کتا]: آرسلان - زور گه وده لی قالون حیوان.

• الجَرِاضُ [غرا]: زور گه وده لی وبلاستنه یاخشی بولغان آنا توه.

• الجَرِوَصُ [صبو]: زور قور - صاقلی قالون و جروان حیوان - آرسلان.

• الجَرِائِضُ [مسافر وزنده]: نق و طازا - زور گه وده لی حیوان - کوب آشاوچی حیوان.

• الجَرِائِضُ [جیم ضمه، راء فتحه، همزه کسره ایله]: کیک قایبرغالی جروان حیوان - آرسلان. مؤنثی «جرئضة» کیله در.

• الجَرِائِضُ [شداد وزنده]: بیک زور قاطی قایغولی کشی.

• الجَرِاضِيَّةُ [جیم ضمه ایله]: زور گه وده لی کشی - زور کشی.

• الجَرِضْمُ [هدهد وزنده]: والجَرِاضِمُ: کوب آشاوچی کشی.

• الجَرِطُ [فتحنا. ح]: بوغازغه طعلمق، تیولمک، تیولدرمک - بر آدم آش باخه باشقه نرسه گه تیولمک.

• الجَرِطُ [فتحنا. سم]: بوغازغه تیولگان نرسه - قایغو.

• الجَرِعُ [فتحه. م]: والجَرِعُ [فتحنا. ح]: اورطلامق، صو

وباشقه بو صیق نرسه نی بوتوم بوتوم اچمک - بوتومق - سخورمک.

• الجَرِعُ [فتحنا]: ایشولگان یینک بر برسی اوستینه کیلگان بر قانلاوی.

• الجَرِعَةُ [فتحنا]: اولنسر نیگوز قوملق بیر. جمعی جَرِعُ و جَرِعَانُ کیله در.

• الجَرِعَةُ [ضمه]: بر بوتوم صو. مصغری «جریعة» کیله در.

(جیمنک فتحه و کسره سی ایله «جرعة» و «جرعة» تلفظی ده بار.)

• الجَرِعَةُ [فتحنا]: کوفه گه یاقن بر اورن.

• بَوْمُ الجَرِعَةِ: شول اورنده واقع بولغان واقعه ایله مشهور کون.

• الجَرِعَاءُ [فتحه]: نیگوز قوملق بیر. جمعی جَرِعَاتُ کیله در.

• الجَرِاعُ [کتا]: اولنسر بیرلر.

• الجَرِعَبُ [جعفر وزنده]: طوباس و تریه سز کشی - پهبس و شاقشی کشی - داهی.

• الجَرِعَبَةُ [دحرجه کبی]: کورکام ره وده صو اچمک.

• الجَرِعُوبُ [ضمه]: صونی غولط غولط ابدوب کوب و بهمسز اچوچی پهبس و شاقشی کشی.

• الجَرِعِيبُ [کسره]: بهمسز گه وده لی، پهبس و شاقشی کرلی کشی.

• الجَرِعِيبُ [جیم و عین فتحه ایله]: الداهية الشديدة.

• الْجَرَّ عَيْلٌ [جیم وعین فتحه ایله]:

پهس و طویاس تریه سز کشتی.

• الْجَرَّ عَكُوكُ وَالْجَرَّ عَيْكُ

[ایسکی سنده ده جیم وراه فتحه،
عین سکون ایله]: بیک قاطی
اویوغان قاتق.

• الْجَرَّ فُ [فتحه ن]: بر نرسه نڭ

بتونسن یا که کوبرا گن آلمق
یا که بترمک -- کیتهرمک قار
توفراق و بالحق کبی نرسه لر نی
کورک ایله کوره مک.

• جُرِّفُ النَّبَاتُ [مجهولا]: اُكَلْ

عَنْ آخِرِهِ.

• جُرِّفُ فِي مَالِهِ جُرْفَةٌ [مجهولا]:

ذَهَبٌ مِنْهُ شَيْءٌ.

• الْجَرِّفُ [فتحه سم]: توه نڭ

بوطنه سالونغان مخصوص
تامغا - جانلی و جانسز کوب مال -
آشلق اوگو اوچوزلق طوقلق
بایلق -- بر برسینه صرماشقان
اوله نلر - قرو انجیر - قرو
اُفَانِي - چووار توسده بولغان
نرسه.

• مَعُوذُ جَرِّفٍ: مُخْتَلِفُ اللَّوْنِ.

• الْجَرْفَةُ [فتحه] وَالْجُرْفَةُ [ضمه]:

توه بوطنه سالونغان مخصوص
تامغا - تگوزسز چقور چاقیریر.

• الْجَرْفَةُ [جیم فتحه، راه کسره

ایله]: تگوزسز بازی و چقور لی
بیر.

• الْجَرِّفُ [ضمه] وَالْجُرْفُ

[ضمه] جَ أَجْرَافٌ وَجَرْفَةٌ:

طاشو صولری ایله آستی آشا -
لوب چقور لانغان و ایشولوب
توشهرگه باقتلاشقان یار - آغاچ

واوله نسز طاو [بالانعاچ طاو]

چیتی.

• الْجَرِّفُ [کسره] وَالْجُرْفُ

[ضمه]: طاشو صولری ایرشه مان
بیوک بیر -- اوورط ابیتی نڭ
اچکی باغی.

• الْجَرْفَةُ [کسره]: ایکمک کیسه -

گی - بب کبی اوزابوب ترغان
قوملق.

• الْجَرِّيفُ [امیر و زنده]: قرو

انجیر بیمشی.

• الْجَرَّافُ [غرا]: اوچراغان بر

نرسه نی آغزوب کینه ترغان
زور طاشو - هیچ نرسه قا -
لدرمیچه کوب آشاوچی کشتی -
بیک دردلی آبغرصماق کشتی.

• الْجَرَّافُ [کتبا] وَالْجُرَّافُ

[غرا]: بر تورلی کیل.

• الْجَرَّافُ [شداد و زنده]: بیک

طازا کوزه وچی - کوب آشاوچی.

• أُمُّ الْجَرَّافِ: چيلهك - قالفان.

• الْجُرَّافُ [مسافر و زنده]: زور
و جوان گه و ده لی نرسه.

• الْجَرِّفَسَةُ [درجه کبی]: کو -

راشوب بیرگه بقمق - بیک نق
آشاق - بر نرسه نڭ بتونسن
سبوروب آلمق - بر نرسه نی
بیک نق باغلامق.

• الْجَرِّفَانُ [کسره] وَالْجُرَّافَانُ

[مسافر و زنده]: زور گه و ده لی
توه - جوان کشتی - یار الاوچی
آرسلان.

• الْجُرَّافُشُ [مسافر و زنده]:

زور گه و ده لی کشتی.

• الْجُرَّافُضُ [مسافر و زنده]:

آغر طبیعتلی طویاس کشتی.

• الْجُرَّافَةُ [غرا]: آرق کشتی -

ایت کیسه گی، قالجبا.

• رَجُلٌ جُرَّافَةٌ: هَزِيلٌ.

• الْجَرُّلُ [فتحتا ح]: نغمق -
قاطی لانمق، قاطمق - بر بیر
قاطی طاشلق بولمق.

• الْجَرُّلُ [فتحتا سم]: جَ أَجْرَالٌ:

طاشلر - قاطی طاشلق بیر.

• الْجَرُّلُ [کتف]: قاطی طاشلق

بیر.

• الْجَرِّمُ [فتحه ض]: کیسمک -

اوزمک - کسب ایتمک - اشلهب
بولدرمق، حاصل ایتمک - کیسوب
یا که بولقوب آلمق - صارق
جونی قرقمق.

• الْجَرِّمُ [فتحه] وَالْجَرَّامُ [سحا]

و الجرام [کتا ض]: خورما
کیسمک - آغاچ باشنداغی خور -
مالرنڭ کوببو بولاچاغن کوز
ایله قاراب اولچامک، چامالامق -
تمام قیلمق.

• الْجَرِّيمَةُ [امیره و زنده ض]:

ضرر ایرشدرمک -- جنایت
ایتمک، زبان قیلمق - گناه قیلمق.

• الْجَرِّمُ [فتحتا ح]: کیسولگان

خورما آشاق یا که کیسکان
وقنده بیرگه قیولغان خورما
آشاق.

• الْجَرِّمُ [فتحه سم]: بیک قزو

بیرلر - اسسلیک، قزولق - زور

کیمه جمعی «جروم» کیلدر.
يوم جرم: يوم حار.

• الْجَرِّمُ [کسره] جَ أَجْرَامٌ

و جرم و جروم: هر نرسه نڭ

گه و ده سی، جسم و جسد - تاوش -
توس، لون.

• الجرم [ضمه] ج جروم
 و اجرام: گناه، ذنب.
 • اللسان صغير الجرم وكبير
 الجرم: صغير الجسم وكبير
 الذنب.
 • الجرمان [كسره]: هر نرسه ننگ
 گه وده سی، جسم وچسد.
 • الجرم [فتحنا، ح]: صيق نرسه
 گه وده له نوب قاطمق - قان نيبوب
 قرومق - بر نرسه ننگ نوسی
 آرو لانتق.
 • الجرام [سحا] والجريم [امير
 وزنده]: قروغان پشوب يتكان
 خورما - خورما تشرلی.
 • الجرام [غرا]: قروغان خورما.
 • الجرامة [غرا]: كيسولگان
 خورما - كيسكان وقتده قبولوب
 قالغان خورمالر - اوراق صوکنده
 قالغان صالام، قامل ЖИВО -
 بوغداي و آریا قچقلمی و آرو -
 لاغان وقتده اوچا نرغان
 کیه کلری.
 • الجرم [فتحنا، ح]: گناه قيلمق -
 ياگلش اش قيلمق.
 • لاجرم [فتحنا]: بو کلمه اصلده
 «لابد» معنی سنده بولسه ده کوب
 استعمال ايدوله ترغاچ «حقا»
 معنی سنده «قسم» کلمه لرنندن
 بولوب کيتکان. شونک ايجون
 «قسم» کبی لام ايله کيلتروله،
 مثلا: «لاجرم لا تینک» ديوله
 ديگانلر. بونده بولغان «جرم»
 کيسمک معنی سندن آلونغانغه
 کوره «بو اشنی کيسو بوق و
 بو اشدن آبرلو بوق» معنی سینی

آخلاندار. (ميم فتحه گه مینی
 بولغان. مینی حذف ايدوب
 «لاجر» ديمکده بار.)
 • الجرمة [كسره]: خورما آغا -
 چلرنندن خورما کيسوچی کشير -
 کيسولگان خورما.
 • الجروم [ضمنا]: بيک قرو
 بيرلر.
 • الجريم [امير وزنده]: زور
 گه وده لی نرسه - گناهی وعیلی
 کشی - خورما تشرلی و اطانرغان
 طاش -- مد ديماکله معروف
 صاوت. (گناهی کشی معنی سی
 ايله جمعی کتاب وزنده جرام
 کيله در گناهی خانوغه «جریمه»
 ديوله در.)
 • الجریمه [اميرة وزنده]: عيب
 و گناه اش -- جنابت -- کسب
 ايدوچی کشی - کيسوک نرسه -
 خورما تشی.
 • اخذ فلان بجریمته: بدنه.
 • سجرة جریمه: مقطوعه.
 • الجرمة [دحرجه کبی]: بر
 آدم قورقوب ياکه طوکوب
 بوتار له نمک، جبور شمق - جبور -
 شوب طوب کبی طوبلانمق -
 بر آدم بر اشنی اشله و دن ياکه
 سوز سويله و دن نارنمق، کيريله -
 نمک - آرتقه چيگونمک - قورقوب
 قاچوب کيتمک - ياگلش اش
 ياکه ياگلش سوز سويله مک -
 چومه شلب بوتار له نوب اولطرمق.
 • الجرامز [مساجد وزنده]
 و الجراميز: انسان و حیواننک
 اعضا سی - اوزابوب سوزلوب

ترغان بيرلر - ايتاک وچابو.
 • اخذ بجراميزه: اخذ کله.
 • جمع جراميزه: نقبض لیب.
 • ضم فلان جرامزه: رفع ماتتشر
 من ثابه.
 • جمع فلان لفلان جراميزه:
 استعدله و عزم علی قصده.
 • الجر موز [ضمه] ج جر اميز:
 آنا بوری بالاسی - نيگوز
 يرده قازوب باصالغان کولر -
 چشمه - چقور - کچکنه ابو، قوش.
 • بنو جر موز: مشهور بر قبيله.
 • الجر مشق [نرو کچه صارما شق
 لفظندن آلونغان]: شراب با -
 صاوده مستعمل معروف اولهن،
 قولماق. Хмель
 (بو کونده عر بلرده «حشيشة الدينار»
 تر وکلرده «عمراوتی» ديمک معروف)
 • الجر مض [جيم و ميم کسره لی]:
 بيک قاطی و طازا.
 • الجر امض [مسافر وزنده]:
 زور گه وده لی، زور قورصاقلی
 کوب، آشاوچی آدم.
 • الجر امقه [جيم فتحه لی]: عراق
 عجمده بر قبيله. بولارغه نسبتده
 جيمنک کسره سی ايله جرمقی
 ديوله، شولار دن بر آدمگه
 «جرمقانی» و «جرمقی» ديلر.
 • الجر ماق [كسره]: جابه گه
 باغلانغان سحر.
 • الجر موق [ضمه] و الجر موق
 [فتحه]: چيتک اوستوندن کييلگان
 قالوش و ايتک کبی ايتاق
 کييلمیری. (خف لفظنده ان
 شاء الله تفصيل بولور)

- الجُرْنُ [ضمه] والجَرِينُ [امير وزنده]: آشلق صوغولا ترغان بير، اندر - خورما و باشقه بيمشلرنى كيدر، ترغان بير - تيسگرمانده تار تلغان اون.
- الجُرْنُ [ضمه] ج جِرَانُ وَاَجْرَانُ: طاش طاباق - صو جبولسون ايچون چقورلانغان طاش - كيسماك.
- الجِرَانُ [كتا]: توه موبونيك بوغاز ياغنده بوغازندن كوكراك آلدينه چه سوزلغان بيرى (بول يوروب آروب ياتقان توله موبونلرن سوزوب بوييرلرن بيرگه تيدروب طنچلانوب ياتالر. شونك ايچون عربلر بولفظدن فرار و ثبات معنى لرن آخلايلر. شول معنى لردن كناهه قلوب كيلتولر).
- ضَرَبَ الْإِسْلَامُ بِجِرَانِهِ: تَبَّتْ وَاسْتَقَرَّ. آلتى فلان على هذا الأمر جِرَانُهُ: وَطَنَ نَفْسَهُ عَلَيْهِ.
- جِرَانُ الْعُودِ: بر شاعر لقبى. («عود» عينك فتحه سى ايله قارت توه معنى سنده، خاتونلرن تأديب ايچون قارت توه جرانندن قامچى ياصاماچى بولغانينه كوره اوزينه «جران العود» ديگانلر).
- الجُرُونُ [ضمنا، ن]: بر آدم ياكه حيوان بر اشى هر وقت اشله و سيبلى شول اشكه چنقمق، نغميق - بر اشى تكرار اشلهب ماهر بولمق اوستارمق - تيسگر - مانده آشلق تار تدرمق، اون ياصامق - كيمم كيلوب يو مشاروق و طوزمق.
- الجُرْنُ [كسره] ج أَجْرَانُ: الجسم.
- الجِرْنُ [فتحنا]: الأَرْضُ الغليظة.
- الجِرْيَانُ [كسره]: قزل بوباو.
- الجِرْنَاءُ [فتحنا]: نرجس چه چه گى.
- الجِرْنَقْشُ [فتحنا]: هر نرسه نك فالون، طولى، كيك بولغانى - زور گه وده لى اير كشى - بونداى خاتونغه «جر نقسه» ديولدر.
- (بولفظى «سين» ايله ديگانلر بار،) الجِرْوُ امثلث الاول: ات بالاسى، كوچوك - هر بر برتقچ بالاسى - هر بيمش وهر بر نرسه نك بىك كچكنه سى. جمعى همزه نك فتحه سى ورائنك كسره سى ايله «جرى» و جيمينك كسره سى ايله «جرا» كيلدر.
- جِرَانُكَ جمعى «أَجْرِيَّة» كيلور. مؤنثى «جِرْوَةٌ» كيلدر.
- جِرْوُ قِتَاءٍ: كچكتى قيار.
- ضَرَبَ عَلَى الْأَمْرِ جِرْوَتَهُ: وَطَنَ نَفْسَهُ - صَبَرَ عَلَيْهِ.
- آلتى فلان جِرْوَتَهُ: صَبَرَ عَلَى الْأَمْرِ.
- الجِرْوَاضُ [كسره]: زور قورصاقلى، زور گه وده لى كشى - آرسلان.
- الجِرْوَاطُ [كسره]: اوزون موبونلى كشى.
- الجِرْوَلُ [جعفر وزنده] ج جِرَاوَلُ: طاشلق بير - برتقچ حيوان.
- الجِرْوَلُ وَالْجِرْوَلَةُ [جميم ضمه، راء فتحه، واو كسره ايله]: طاشلق.
- جِرْوَلُ [ضمه]: يمتده بر اورن ياكه صو.
- الجِرْهَةُ [فتحنا]: باق، چيت.
- الجِرْهَةُ [فتحنا]: بر توبچكدن چقان قوش خورمالر.
- الجِرَاهِيَةُ [جميم فتحه لى، بىاء شده سز]: برگه جبولغان خلقدن كونار ليگان شاوشو تاوشلرى - آچقن آچق سويله شو - هر اشده آچقلى، علانية - بىك زور اشلر - ياخشى آطلر.
- جِرَاهِيَةُ الْخَيْلِ: خِيَارُ الْخَيْلِ. جَاءَ فِي جِرَاهِيَةٍ مِنْ قَوْمِهِ: فِي جَمَاعَتِهِ.
- لَقِيمَتُهُ جِرَاهِيَةٌ: ظَاهِرًا.
- الجِرَهُ [فتحنا]: الشَّرُّ الشَّدِيدُ.
- الجِرْهَدَةُ [دحرجة كسى]: آشغوب تيز تيز بورومك.
- الجِرْهَدَةُ [فتحنا]: زور صو صاوتى.
- الجِرْهَدُ [فتحنا] والجِرْهَدُ [ضمه]: درد و نشاط ايله بورو - جى - اسم.
- الجِرْهَاصُ [كسره]: زور گه وده لى كشى - بىك زور و طازا آرسلان.
- جِرْهَمُ [هدهد وزنده]: نوب عرب قبيله لرندن معروف بر قبيله اسماعيل عليه السلام آلاردن تزوج ايدوب نسللرندن عرب تابعه حاصل بولغان.
- الجِرَاهِمُ [مسافر وزنده]: آرسلان - زور گه وده لى آنا توه. آنا توه گه تاه آرتدروب «جراهمه» ديولدر.

• الجِرْهُامُ [كسره]: هر آشفه دردی و اجتهادلی آدم - زور آرسلان.

• الجِرْهُمُ [ضمه]: بهادر بوراکی طازا کشی.

• الجِرِيُّ [فتحه] والجَرِيَانُ [فتحتا] والجِرِيَّةُ [كسره، مصا.

ض]: یوکوروب یورمک - صو وهر تورلی صیق نرسه آقمق - براش واقع بولمق، حاصل بولمق - قصد ایتمک - بر آدم بر آدمی بریرگه وکیل ایدوب یارمک - بر نرسه (بلغه صووی آغوب ترغان کبی) دائم بولوب تورمق.

• نَهْرٌ سَرِيعٌ الجِرِيَّةُ: قاطی آغوملی بلغه.

• جَرِيٌّ فُلَانٌ اِلَى كَذَا: قصدَه. جَرِيٌّ فَرَسُهُ جَرِيًّا حَسَنًا: آنک آطی کورکام یوکوردی.

• الجِرَاءُ [کنا]: اوزوشمق معنی سنده مجارة کبی مصدر.

• الجِرَاءُ [سحا] والجِرَاءُ [کنا] والجِرَايَةُ: باشلک و بکتلک زمانی.

• الجِرَايَةُ [سحا] والجِرَايَةُ [کنا]: الوکالَةُ.

• اَرْسَلَهُ بِالْجِرَايَةِ: بالوکالَةُ.

• الجِرَايَةُ [سحا] اشلب تورلغان یا که دائم بولغان اشلر.

• الجَرِيَّةُ ج جَوَارِي: آغان ترغان چشمه - کوز - که نيزاک خاتون - قر - جیل - هر وقت کیلوب ترغان نعمت - کیمه.

• صَدَقَةٌ جَارِيَةٌ: الله یولسنده قالدرلغان وقف صدقه لر، که

بولارنک ثوابلری ایبالرینه دائما باروب تورادر.

• الجِرَائِيَّةُ: خاتون قزده جار بهلک صفی - باشلک زمانی.

• الجِرَاءُ [رضا]: جار بهلک.

• الجِرِيَّةُ [كسره]: آغوویوکرو رهوشی.

• الجِرَاءُ [عصا] والجِرَاءُ [سحا]:

کاف خطاب ایله کیلوب «سینگ ایچون» معنی سینی آکلانالر. «ذَهَبْتُ مِنْ جِرَاكُ» و «فَعَلْتُ ذَلِكَ مِنْ جِرَاكُ» کبی جمله لرده «مَنْ أَجَلِكُ» معنی سنده درلر.

(رَأَيْتُكَ شَدَّ سِي اَيْلَهْدَه استعمال بار.)

• الجِرِيُّ [غنی وزنسنده] ج

اَجْرِيَّةٌ: وکیل - کیفیل - ضامن - ایلچی، رسول - خدمتچی، یا لچی. مؤنثی «جریة» کیله در.

• الجِرِيَّةُ [جیم وراء کسره، یا شده ایله] و الاَجْرِيَّةُ: بارورغه قصد ایدلگن یاق و یول - خلق و طبیعة.

• الجِرِيَّةُ [كسره، راء و باء شده لی]: قوش بوکسه سی. 3067

• الجِرِيُّ [كسره، راء و باء شده لی]:

یلان بالفی یا که آخار اوخشاشلی بالق. (تفسیرنده اختلاف بار.)

• المَاجِرِيَّاتُ: بولوب اوزغان اشلر، واقعه لر («ما»

موصوله ایله فعل ماضی «جری» دن ترکیب ایدلوب کثرة استعمال ایله اسم کبی مشهور بولغان.)

• الجِرْيَاضُ [كسره] و الجِرَاضُ

[كسره]: قاطی قایغی و حسرتلی آدم - زورگه وده لی جوان آدم - زور و طازا آرسلان.

• الجِرْيَالُ [كسره]: قزل بوباو - مطلقا صاف نوس - آتون قزلغی - عصفر چه گگی صووی - خمر یا که خمرنک نوسی.

• الجِرْيَالَةُ [كسره]: خمر یا که نوسی - هر نرسده صاف بولغان نوس.

• الاَجْرِيُّ ج اَجَارِيٌّ: یورو و بوکرو.

ج - ز

• الجَزُّ [فتحه، م]: بر نرسه نی کیسه ک کیسه ک ایرمق - بو - طارلامق - بر نرسه ایله اکتفاء قیلمق - حیوانلر باشل اولهن آستاب صر اچودن مستغنی بولمق - نغمق، محکم قیلمق - بیک نق

به ایله بک، باغلامق - بر نرسه دن بر کیسه ک آلمق.

• الجَزُّ [ضمه] ج اَجْزَاءُ: بر نرسه دن آبروب آلونغان کیسه ک (زور بولسه ده کچکنه بولسه ده، کیسوب آلونغان بولسه ده یا که

صندروب و قایروب آلونغان بولسه ده هر قابوسنه نه توله در.)

• الجَزُّ الَّذِي لَا يَتَجَزَّأُ: ایندی هیچ بر یول ایله آبورغلاب

کیسه که لب بولما زره و شچه بیک کچکنه بولغان کیسه ک. بوخار «الجوهر

القرْدُ» دیوبده بوروتلر. مسائل اعتقادیه دن بولماسه ده اثبات خالق

عالم دلیللرن تصویر و تفهیم ایچون بونداین «جز» ننگ وجود

وعدم وجود مسئله‌سی بعض
عقیده کتابارنده یازغان.

• تَبْسِیْه: «وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جَزَاءً»

آیه کریمه‌سینه قاراب بعضلر

«جَزَاءً» لفظی قر بالا معنی سندهده

کیله دیگانلر. زمخشری بو

معنی‌سی باراغن انکار قیلا،

شاهد ایدوب کیلترگان شعر-

لرن تریف ایده، آیه کریمه‌دهده

ستول معروف معنی‌سی مراد

دیبهدر. خفاجی- بو سوزلربی

تأویل وتطبیق ایتمکان.

• الْجَزَاءُ: جزء گه منسوب -

التفات ایترک درجدهن نوبان

وکچکنه شی- علم منطقی اصطلاح

حیجه: عمومی براسم آستینه کوه

ترغان خارجده موجود فردلر.

جمعی «جَزَائَات» کیلهدر.

• أَجْزَاءُ الشَّيْءِ: بر نرسه‌نک

کیسه کلری.

• الْأَجْزَاءُ ابو کونده یولغان

استعمالده: فاطرغالانماغان

کتاب، غیر مجلد - دوا لر -

کیمیای ماده لر.

• الْأَجْزَاءُ الْأَجْزَاءُ: دارو

درمان صانوجی. аптекарь.

• الْأَجْزَاءُ الْأَجْزَاءُ = الصِّدَالِيَّةُ: دارو

درمان کیتی. аптека

• الْجَزْءُ [فَتْحًا]: الْبَعْضُ - الْكِفَايَةُ.

• الْجَزْءُ [فَتْحًا]: ح: قِنَاعَتِ اَيْتَمَك -

اِكْتِفَاءُ قَيْلَمَق.

• الْجَزْءُ [سَحًا]: الْجَزْءُ.

• الْجَزْءُ [ضَمًّا]: بِالطَّه، پچاق

کبی قورالرنک صابی- اوزوم

آغاچلرن کونارتوب قویلغان

تروه، قازق.

• جَزَاءُ السَّكِينِ: پچاق صابی.

• جَزَاءُ الْإِسْقَى: بَر (ШИЛО)

صابی.

• الْجَزْيُ [أَمِيرٌ وَزْنَانِدَه]

وَالْجَزْيُ: كَفَايَتِ اَيْدِهْرَلَك

نرسه.

• طَعَامُ جَزْيٍ: كُفَّ لِلشَّيْبَاعِ.

• الْجَزْبُ [كَسْرًا]: جَ اجْزَابُ.

الوش، پای، حصه.

• الْجُزْبُ [ضَمًّا]: قَوْلُ لِر، عَيْدِ.

(بو معنی ده مفردی یوق دیگانلر.)

• الْجَزَابُ [كُتَابًا]: اَوْلَهْن، نَبَات.

• الْجَزْحُ [فَتْحًا]: م: زور

نرسه‌دن آبروب بر آز کیسه‌ک

آلمق - بر آدم اوزینک مالندن

بر آزن بولد آستینه بیرمک - هدیه

وبوله‌ک قیلیمق -- هیج کمگه

کیخاشمیجه کوب نرسه بیرمک -

بر آدم هیج نرسه گه توقنامیجه

توغری اوزینک حاجتلیرینه

کیتمک - بافرافلرن قوبار ایچون

آغاچغه صوفیق، آغاچنی قافمق،

سلکمک - قورکجه لر ی اوز -

لرنینک اوبالرینه کرمک.

• الْجَزْحُ [فَتْحًا]: بَوْلَهْکْ وَهْدِيَه.

• الْجَزْحَةُ [فَتْحًا]: كَيْسَهْکْ - بَوْلَهْکْ.

• الْجَزْحُ [فَتْحًا]: وَ الْجَزْحُ

[كُتْفًا]: اَوْتَكُونْ ذَهْنَلِي تَو -

غری فکری بالا.

• جَزْحُ جَزْحٍ [كَسْرًا]: تَيْكْ

طور، تیک طور معنی لرنده سوت

صاوغانده طبرچنغان حیوانغه

ته بتوله.

• الْجَزْدَانُ [ضَمًّا]: وَقْ تَوْبَاكْ

کاغزلر صالحور ایچون بو قچه.

портфель.

• جَزْدَانُ الدَّرَاهِمِ وَ جَزْدَانُ

الْفُلُوسِ جَ جَزْدَانَاتٌ: آقچه

یانچی

• الْجَزْرُ [فَتْحًا]: ض. ن: حیوان

بوغازلامق - آغاچلری باشندن

خورما کیسمک - ساحلگه نابا

طاشوب چقغان دینگر صولری

اچکه نابا کیری تارنلق - صو

بیرگه سگمک یا که قروب بتمک -

اومارطدن بال کیسمک، بال

آلمق.

• الْجَزْرُ [فَتْحًا]: سَم: اَسْبَابُ

خفیه بو نیچه محیط دینگرلرنینک

صولری بعضا ساحلگه نابا طل -

شوب چغالر، بر نیچه ساعتدن

صوگ بو صولر کیری اچکه

نابا تارنلدر. طشقه نابا طاشوب

چغوغه «مد»، شول طاشوب

چقغان صولرنک اچکه نابا

تارنلونه «جزر» دیوله‌در.

• الْجَزْرُ [فَتْحًا]: وَ الْجَزْرُ

[عَنْبًا] وَ الْجَزْرُ [ضَمًّا]: کیشر

морковь

• الْجَزْرُ [فَتْحًا]: بوغازلانا

ترغان ایتلک سموز صارق

(بر دانه‌سینه «جزره» دیوله‌در.

ابتی آشارغه یاری ترغان هر بر

حیوانغه «جزر» دیوله‌دیگانلر بار.)

• جَزْرُ السَّبَاعِ: یرتقح حیوانلر

یارالغان باکه جاهلیت عادتی

بو نیچه ضیافت ایچون یرتقچلرغه

طاشلانغان ایت کیسه کلری.

• جَزْرُ الْقَوْمِ جَزْرًا: قَتَلُوهُمْ.

• جَزْرُ الْقَوْمِ جَزْرًا لَعَلَّوْهُمْ:

اَقْتَسَلُوا.

• الْجَزْوَرُ [صَبْوًا]: جَ جَزْرُ

وَ جَزْوَرَاتٌ وَ جَزَائِرُ: اَيْت

صارق اوستوندن یاخاقرقوب
آلونغان جون یاکه باشقه جونلر
ایله فاشدر لمانغان یاکه هیج بر
استعمال ایدلمه گان بللقی چون
یاباغ.

• الْجَزْزَةُ [فتحه]: بر صارقنک
بر بللقی جونی.

• اعطاهُ جَزَّيْنِ: ایکی صارقنک
بللقی جونلرن بیردی.

• الْجَزْزَاؤُ [سحا] وَالْجَزْزَاؤُ
[کتا]: صارقلرنی قرقو وقتی -
اوراق وقتی - خورما کیسوقتی -
پچان چابو وقتی.

• الْجَزْزَاؤُ [غرا]: قرقوب آلونغان
جون - کون وسختیان پارچه سی،
کیسوب آلونغان کیسه گی -
کیچهدن برالوش.

• الْجَزْزَاؤُ [غرا] جِ جَزَاؤَاتُ:
کون وسختیان کیسندیلری -
کاغز کیسه کلری - قرقلغان
جون

• الْجَزْزَاؤُ [شداد وزننده]:
صارقلر قرقوچی.

• الْجَزْزَوْزُ وَالْجَزْزَوْزَةُ [صبو]:
جون قرقلاچق قوی، که جه، صارق
(نه که ودیشی لرننک هر قایوسینه
نه بتوله در.) جِ جَزْزُ.

• الْجَزْزِيْزُ [امیر وزننده]: مویونغه
تاغولا ترغان بر نوع مویونچاق
اصل طاش - قرقوب آلونغان شی.

• الْجَزْزِيْزَةُ [امیره] وَالْجَزْزِيْزَةُ
[کسره]: تورلی بویاولی برطوتام
جون - هودجکه بیزه تاغولا
ترغان تورلی جونلردن یاصالغان
صاچاق. جِ جَزَاؤُ وَجَزَاؤُ.

• الْجَزْزِيْرَةُ جِ جَزَاؤُ وَجَزْرُ

و جزر: هر یاغندن صو ایله
چولغانغان قرو بیر، طوغای،
آطاو، آطه. **островъ**
(بولفظ ایله تسمیه ایدلمه گان خاص
اورنلرده بار. نسبتنده «جزری»
دیوله در.)

• جَزْرَةُ الْعَرَبِ: عربستان شبه
جزیره سی

• الْجَزْزَاؤُ: آطاولر (جمع) -
آفر بقاشمالنده بر قطعه ومشهور
شهر. **الجزیرة**

• الْجَزْزَاؤُ الْخَالِدَاتُ: بحر
محیط آطلاسی غربنده «قناریه
آطه لری» دیمکله مشهور بر برسینه
یاقن آلتی دانه کیچکنه آطاو.
بو آطاولرغه «جَزَاؤُ السَّعَادَةِ»
دیمکده بار. شهر لرنک طول
حسابن شول آطاولردن باشلی
بولغانلر بو کونده ده شول آلتی نک
برسی بولغان تیمور (**ferro**)
آطاوندن باشلامق بار.

• الْجَزْزُ [فتحه. ن]: صارق جونی
قرقمق - صاچ کیتهر مک - پچان
چایمق - ایگون اورمق - کیسمک -
بوغدا ی اورورغه یاراقلی حالگه
ایرشمک - خورمالر پشوب
کیسلور وقتی کیلمک.

• الْجَزْزُ [فتحه سم]: کیچهدن بر
الوش. «مَضَى جَزٌّ مِنَ اللَّيْلِ»
دیبه لر، کیچهدن برالوشی اوزدی
دیمک بولادر.

• الْجَزْزَوْزُ [ضمنا. ض]: خورما
کیسمک، قرومق.

• الْجَزْزُ [فتحنا] وَالْجَزْزَاؤُ [غرا]
وَالْجَزْزَاؤَةُ [غرا] وَالْجَزْزَةُ [کسره]:

ایچون بوغازلانغان یاکه
بوغازلارغه آنوقلانغان توه.
(بوغازلار ایچون بولغان آنا
و آنا توه لرنک هر قایوسینه
«جزور» دیب نه بتوله در. اما بو
لفظ اوزی مؤنث صیغهلردن
صانالغان. آنا توه مقصود بو -
لسده گرچه «رَعَتُ الْجَزْوُرُ»
دیوله در. هر بر توه نک کونلرده
بر کون بوغازلانو احتمالی بار
بولغانغه کوره بعضلر مطلقا توه گه
«جزور» دیوله دیگنلر.)

• الْجَزَاؤَةُ [غرا]: ایت ایچون
بوغازلانا ترغان توه نک باش
و ایافلری - بوغازلاو چیغه بیرلگن
خدمت آقچه سی، اُجْرَةُ.

• الْجَزَاؤَةُ [کتا]: توه بوغازلاب
تورو کسبی، توه قصابچیلغی.

• الْجَزَارُ [شداد وزننده]: توه
بوغازلاوچی - ایچی، قصاب.

• الْجَزِيْرُ [کسره. زاء شده ایله]:
کوب بوغازلاوچی جزار.

• الْجَزَارُ [کتا] وَالْجَزَارُ [سحا].
ض ن]: آغاچلری باشندن
خورما کیسمک.

• الْجَزَارُ [کتا. سم]: خورما کیسو.
• الْجَزْرُ [کتف]: کوب آشاو -
چی کشی.

• الْجَزْرُ [فتحنا]: مدّ صولردن
آچلوب قالغان قرو بیر - آطه.

• الْجَزِيْرُ [امیر وزننده]: اولغه
کیلگن مأمور و حاکملرنی
قوناق ایدوب یارور ایچون
اول خلقی طرفندن صایلاب
بیلگوله ب قویلغان آدم.

- الجَزْعُ [فتح. م.]: بیر بورومک یاکه بر وادی نی آرقلی چقمق - بر آدم اوزینک مالندن بر آزن آبروب کشی گه بیرمک.
- الجَزْعُ [فتحنا] والجَزْوُعُ [ضمنا. ح.]: بر آدم باشینه کیلگن آغر لقرغه توز ماینجه آه واه ایدوب قابی کورساتمک - صبر - سزلانمق - بر نرسه دن قورقتمق.
- الجَزْعُ [کسره]: وادی بو - رولوشی - اینش - قالقو بیر - اومارطه، خلیه النحل. ج اجزع.
- الجَزْعُ [ضمه]: کوپچاکنی نه یله ندره ترغان کوچهر - صاری بویاو.
- الجَزْعُ [فتحنه] والجَزْعُ [کسره]: آق ایله قارا چووار مو بونچاق اصل طاش. یمن و چین دن چغادیلر. آقلی قارالی مانور بولغانغه کوره عربلر بوخار کوزلر نی تشبیه ایده لر. بر دانه سینه «جَزْعَة» دیوله در.
- الجَزْعُ [فتحنا. سم]: صبر سزلق، چدام سزلق، باشقه توشکان آغر - لقعغه توز ماینجه آه واه ایدوب بورو.
- الجَزْعُ [کتف] والجَزْعُ [صبو]: صبر سز کشی.
- الجَزَاعُ [غرا]: حیوانلر نی اولتره ترغان آغولی اولهن.
- الجَزْعَةُ [کسره]: بر آز مال - بر آز صو - کیچهدن بر اوش - بر گه طویلانغان قوواقلر - قالدق. ج جَزْعُ.
- الجَزْعَةُ [ضمه]: قالدق - بر آز مال و صو - بالطه، پچاق کبی لر نیک صابی.
- الجَزِيعَةُ [امیره وزنده] ج جَزَائِعُ: بر آز قوی و صارقلر.
- الجَزْفُ [فتح. ن.]: اولچاوسز آلمق یاکه صاتمق.
- الجَزْفُ والجَزْفَةُ [جیم حرکات ثلاث ایله]: صاوت و گیر لر ایله اولچامیچه (بالغز کوز قاراشی و چامایله) بر نرسه نی صانو یاکه صانوب آلو. شوشی معنی نی مجازا اولچاوسز سوز سویله شو گه ده استعمال ایده لر. بر آدم توشسز سوز لر سویله سه آر ندرسه یاکه کیموتسه یا که هیج بر توبی تهری بولماغان نرسه لر سویله شسه «جَزْفُ فِي كَلَامِهِ» دیه لر.
- الجَزْفُ [کتاب وزنده «مجاز فة» کبی مفاعله دن مصدر.
- الجَزْفُ [شداد وزنده]: آوجی، صیاد.
- الجَزْوُفُ [صبو]: بالاتوغدرو وقتی اوزوب کیتکان یو کلی خاتون.
- الجَزْفَةُ [کسره]: بر آز مال.
- الجَزْيُفُ [امیر وزنده]: او - لچاوسز صانلغان مال - اولچاوسز صانو، آلو.
- الجَزْلُ [فتح. ض]: قلیج ایله چابوب بر نرسه نی ایکی گه آبورمق - توه ایباری توه نیک صرتن کیسمک، قوطلر لاتمق - کوگار چن گور له مک.
- الجَزْلُ [فتح] ج جَزَالُ: جووارد، آچق قوللی کشی - توغری فکری عقلی کشی - توغری و توزوک سوز - هر نرسه دن زور و کوب بولغانی - اوطون یا که بیک قالون
- وزور اوطونلر - بر اولهن - کوگار چن گور له و تاوشی.
- الجَزْلُ [فتحنا. ح.]: توه نیک ایباری آرقاسن قروب توه آرقاسی بوزولمق. بوند این آتا توه گه «جَزْلُ» آناغه «جَزْلَاءُ» دیوله، جمع لری جَزْلُ کیله.
- الجَزْلُ [کسره] والجَزْلَةُ [کسره]: کوب مقدار خورما - کیسه ک، قطعه.
- الجَزَالُ [جیم فتحه و کسره ایله]: خورما کیسو وقتی.
- الجَزَالَةُ [سحا. ش]: بر نرسه کوب بولمق - زور بولمق - بر آدم عقلی توغری فکری بولمق - بر سوز توغری و توزوک بولمق.
- الجَزَالَةُ [سحا. سم]: کوبلک - زورلق - توغری و توزوک بولویلیق.
- الجَزْلَةُ [فتحنه] والجَزْلَاءُ [فتحنه]: عقلی توغری فکری خاتون - آردی زور بولغان خاتون.
- الجَزْلَةُ [فتحنه]: هر نرسه دن قالغان قالدق - سوت قابی، سوت طور صغی - خورما قراوی.
- الجَزَالُ [شداد وزنده] والجَزِيلُ [امیر وزنده]: الكثير - العظیم.
- شَيْءٌ جَزِيلٌ: شیءٌ كثير - شیءٌ عظیم.
- الجَزْمُ [فتحنه. ض]: کیسمک، قطع ایتمک - بر فکری گه اوزوب قرار بیرمک (شبهه و تردد قالدق - مامق) - بر اشنی کیسوب اشلمک،

وَجَزَىٰ وَجِزًا ۖ عَشْرَ آلَؤُنَىٰ
ترغان بیر لرگه سالونغان توله و،
خراج - اسلام دولتینه تابع بولغان
اجنبی لرگه جان باشینه قوبلغان
توله و، ویرگو شخصی.
(بو لفظ فارسجه دن معرب
دیگانلر بار.)

ج - س

• الْجَسَدُ [فتحه] وَالْجَسَدُ [مصا].
[م]: کوب اش اشله و سبیلی
قولنک تیریلری قالونایوب قاطوق -
اوله نلر قرومق، کیمک - بر
نرسه قروب کیوب طاش کبی
بولمق.
• الْجَسَاءُ [ضمه]: کوب اش اشله
قول تیریلری قالونایوب قاطو -
حیوانلرده آباق سگرلری قاطوب
آباقلری بوگولماز بولو.
• الْجَسَاءُ [حمره] وزننده
والجساسة: تیریلری قالونایوب
قاطی لانغان قول.
• جَبَلٌ جَاسِيٌّ وَنَبْتٌ جَاسِيٌّ:
یابس.
• الْجَاسِيَاءُ: الصَّلَابَةُ وَالغَلَطُ.
• الْجَسَدُ [فتحا] جَ اجساد: آدم،
فرشته، جن گه وده سی - زعفران -
عصفر - کیوب قاتقان قان. (غیر
عاقل حیوانلرده «جسد» لفظی
یورتولمیدر. شونک ایچون
«جسم» لفظندن اخص بولادر»
دیگانلر. لکن آیه کربمه ده «عجلاً
جسداً له خوار» وارد بولغان.
بعضلر بونی تاویل ایتکانلر.
• حَسَنَةُ الْجَسَادِ: حَسَنَةُ الْأَعْمَاءِ.

کونده بر دفعه آشاو - بوز
ویوزدن آرتعراق حیوانلر یا که
اون ایله قرق آراسنده حیوانلر.
• الْجَزْمَةُ [کسره]: بوز ویوزدن
آرتق توله لر - بر تورکوم صارقلر.
• جَزْمَانِج [جیم فتحه، زای کسره
ایله]: ائل آغاجینک بیلمی.

• الْجَزْنُ [فتحه] ج اجزان:
طومراو، وطلق قالون آغاج.
• الْجَزَاءُ [سحا، ض]: کفایت
ایتمک - اونمک، اداء قیلیمق -
براش اشله گان ایچون قارشو -
سنده یاخشی یا که یامان براش
قیلمق، مکافات ایتمک - بر آدم
یا که بر نرسه ایکنچی بر آدم یا که
نرسه اور نونده تورمق، نائب
بولمق.

• جَزَاهُ اللَّهُ خَيْرًا: أَعْطَاهُ جَزَاءً
مَا اسْلَفَ مِنْ طَاعَتِهِ.

• لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا:
لَا تَقْضِي عَنْهَا شَيْئًا مِنَ الْحَقُوقِ.

• جَزَىٰ فُلَانٌ فُلَانًا بِفَعْلٍ كَذَا
وَجَزَاهُ عَلَىٰ فَعْلٍ كَذَا: كَأَفَاءً.

• الْجَزَاءُ [کتا]: مجازاة کبی
مصدر، بر آدمک قیلغان اشیئه
قارشو مکافاة ایتمک معنی سنده.
(مشهور استعمالده: یاخشی اشکه
قارشو قیلغان یاخشی جزاءده
«مکافاة»، یامان اشکه قارشو
قیلغان یامان جزاءده «مجازاة»
یورتوله در.)

• الْجَزَاءُ [سحا] وَالْجَازِيَةُ: بر
آدمک اشله گان اشیئه کوره
بیرلرگان یاخشی یا که یامان جزاء.
• الْجِزْيَةُ [کسره] ج جزا

هیج دونمه مک - هیج بر شرط
واستثناء سز انط ایتمک - بر آدم
اوستینه بر اش اشله و نی واجب
قیلمق - بر اشی بوکله مک - ته ولکده
(یکرمی دورت ساعتده) بر دفعه
آشامق - آشاب قورصاقنی میچکه
کبی طولترمق - توله صوغه
قانق - قرآن او قوغان وقتده
هر بر حرفنی تیوشلی بیرندن
چغاروب آچق وتوزوک ایدوب
او قومق - بر حرفنی سکونلی
یاصامق - طولترمق - بر آدم
براشنی بولدر آلام دیب قورقوب
طاشلامق - عاجز بولمق - بر
اشده هیج فکر نه یتمیچه انده شمیچه
سکوت ایدوب قالمق - یازو
یازغانده حرفلری نیسگوز بازومق -
آغاجلری باشنداغی خورمالرنی
کوز ایله قاراب چامالامق، چاما
ایله اولچامک - قضاء حاجت
ایدوچی بر آرن چغاروب بر
آرن قصوب قالمق - طاشلامق.

• الْجَزْمُ [فتحه، سم]: توغری
کیسولگان قلم - ایسکی حمیر.

یازو وندن (مسندن) آلونغان
شوشی معروف یازو - حرکات
ثلاث علامتینه باشقه علامت -
اوزینک تیوشلی وقتندن آلدما
بولغان اش - چه چه کده بولغان
ییمشلرنی آقچهغه صاتو - مایحشی
به حیاة النافقة لتحسبه ولدها فترأه
کالدرجه.

• التَّكْبِيرُ جَزْمٌ وَالتَّسْلِيمُ جَزْمٌ:
اراد انهما لا یمدان ولا یعرب
أَوْ أُخْرُ حُرُوفَهُمَا وَلَكِنْ يَسْكُنُ
فَيَقَالُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ
وَرَحْمَةُ اللَّهِ. (نهایة ابن الاثیر)
• الْجِزْمَةُ [فتحه]: ایتک، сапогъ.

• الْجَسَدُ [فتحنا ح]: بر نرسه گه قان بویالمق، قان یاشمق.

• الْجَسَدُ [کتف] وَالْجَسَدُ وَالْجَسِيدُ [میر وزننده]: کیوب فاتقان قان.

• الْجَسَادُ [کتا]: زعفران. Шафранъ

• الْجَسَادُ [غرا]: اچ آوری.

• الْجَسَدَانِي [ضمه]: جسدکه منسوب شی. (قیاس بیونچه «جسدی» کیلور گه تیوش بولسه ده روحانی کبی خلاف قیاس کیلگان.)

• الْجَسَارَةُ [سحا] وَالْجُسُورُ [ضمنا، ن]: بر آدم هیچ نرسه دن قور قمیچه آبدرامیچه زور اشکه باطریق قیلمق - هیچ نرسه گه قارامیچه نق و طازا بوراک ایله آغه کیمک، باشلاغان اشده دائم بولمق - چقور یا که یلغه آرقلی

کوپر صالمق، کوپر توزومک - حیوانلر صحرائنی اوتنه دن اوتنه اوزوب کیمک، کیچمک - بر نرسه کوپر لک خدمت اوتهمک (خلق آنک اوستندن اوتهمک) - آنا توه آناغه چابونی طاشلامق.

• الْجَسُورُ [صبو] وَالْجَاسِرُ: اوزون بویلی شجاعتی کشی - هیچ نرسه دن قور قمیچه آبدرامیچه زور اشلر گه باطریق قیلا ترغان بهادر بورا کلی قیو کشی.

بوندای خاتونغه «جاسره» و «جسور» دیوله یا که تاء ایله «جسوره» دیوله در.

جاسرنک جمعی «جسار» و «جاسرون»، جسورنک جمعی «جسر» و «جسر» کیلور.

• نَاقَةٌ جَسُورَةٌ، نیکوز سز بیرلرده بیر شمیچه یوری ترغان طازا آنا توه.

(آنا توه ده بو لفظ یورتولبی) • الْجَسْرُ [کسره] وَالْجَسْرُ [فتحه] ج جسور و اجسر:

چقور یا که یلغه آرقلی صالونغان کوپر - زور یلغه اوستونده کیمه لر نی بر بر سینه ترکب یا صالغان کوپر - تروب قوبلغان کیمه لر - زور گه و ده لی طازا توه -

اوزون بویلی بهادر کشی - زور قالون جووان نرسه. اوزون بویلی بهادر خاتونغه «جسره» دیوله در.

• الْجَسَارَةُ [سحا] وَالْجَسْرَةُ [فتحنا]: قیوچلیق، باطریقلیق، قورقاق توگل لک، بهادر بورا کلی بولوچلیق.

• الْجَسَارُ [شداد وزننده]: بیک جسار ولی کشی.

• الْجَسْرَبُ [فتحه]: اوزون بویلی نرسه و اوزون بویلی آدم.

• الْجَسُّ [فتحه، ن]: بر نرسه نی نانور ایچون قول ایله قابشاپ تونقلاپ قارامق - قار مالمق - بیر طباطمق - بر خبر نی بلور ایچون نیکشروب صوراشدیرمق -

بر نرسه نی آچق کورور ایچون بیک اوتکون قارامق. • جَوَاسُ الْإِنْسَانِ: حواسه وهی العینان و الیدان و الفم و الشم و السمع. (بو لفظ «جاسه» نك جمعی، «جاسه» حاء ایله «حاسه» معنی سنده)

• الْجَسِيسُ [میر وزننده] وَالْجَاسُوسُ: کشی عیلمن تابار ایچون باشرون ره و شده

نیکشروب صوراشوب بور وچی. «جسیس» نك جمعی «اجسه» کیله در. «جاسوس» نك جمعی «جواسیس» کیلور.

• الْجَسَّاسُ [شداد وزننده]: بیک طازا، اوچراغان بر نرسه نی پارچهلی ترغان آرسلان - «جاس» نك مبالغه صیغهی.

• الْجَسَّاسَةُ: تمیم داری دن روایت ایدلیگان قصه ده مذکور بر حیواننک اسمی، که بو حیوان آدم کبی سویله شه بله، دجال گه خبر لر کیلتره ایکان.

• الْجَسْعُ [فتحه، م]: قوصمق - توه کوبشه مک. • جَسْعُ الرَّجُلِ: قَاءٌ.

• الْجَاسِعُ: البعید. يقال سَفَرٌ جَاسِعٌ اى بَعِيدٌ.

• الْجَسُوعُ [ضمنا، ن]: بولهک و هدیه برورده صاران بولمق.

• الْجَسَامَةُ [سحا، ش]: آدم یا که حیواننک گه و ده سی الوغایمق - بر نرسه نك کولهی زور ایمق.

• الْجِسْمُ [کسره] ج اجسام و اجسام و جسوم: آدم و باشقه جان ایالری نك بتون گه و ده لری - کوزگه کورینه ترغان زور و کچکنه جانلی و جانسز هر بر نرسه. (صوغهی معنی ایله بومشاق، قاطی، صیق بولغان نرسه لر نك هر قایوسی جسم بولادر. شولابوق بر جسمنی کیسه کله ب حاصل بولغان کیسه کلر مجموعینه

«اجسام» دیوب بولادر.) • الْجِسْمَانِي [کسره]: جسم گه

منسوب شی. قیاس بویچه «جسمی»
دیمنکه بار.

• الجَسَامُ [غرا]: زور گوده لی

شی. مؤنثی «جسامه» کیله در.
رَجُلٌ جَسَامٌ عَظِيمُ الْبَدَنِ.

• الجَسِيمُ [امیروزنده] ج جَسَامٌ

[کتا]: زور گوده لی نر سه --
زور کوله ملی نر سه -- زور
اش (بو معنی ده مجاز) - طاشو
صولری قابلی آلا ترغان قالقو
بیر. مؤنثی «جسیمه» کیله در.

• امْرَأَةٌ جَسِيمَةٌ بَدِينَةٍ.

• الجَسْمَانُ [ضمه]: الجِسْمُ.

• الجَسْمُورُ [ضمه]: بر آدمک

آرقا یاغندن قاراغانده صنیک
توغری، طولی ماتور گوده ده
کورنشی - یاکه مطلقا آرقادن
کورنش.

• الجَسْنَةُ [ضمه]: ایکی دانه

موگوز صماق نر سه لری بار بر
نوع دینگز بالغی.

• الجَسَانُ [رمان وزننده]:

بارابان صوغوچیلر.

• الجَسُو [ضمنا، واوشده ایله ن]:

کیوب قاطمق - صوطو کمق -

بر آدم بیک قارتایمق، قارتلقنک

چیگینه ایرشمک.

• جَسَا الْمَاءُ: جمد.

• الجَسَا [عصاح]: قروب کیوب

قاطمق.

• يَدٌ جَاسِيَةٌ: قَلِيلَةُ اللَّحْمِ يَابِسَةُ الْعِظَامِ.

• رِيحٌ جَاسِيَةٌ: صَلْبَةٌ كَرَّةٌ.

• الجَسَاوُ [سحا]: الصَّلَابَةُ.

ج - ش

• الجَسَّاءُ [فتحنا] والجَسْوَةُ [ضمنا].

م: زور قایغی یاکه قور قوسیلی
کوکل قوزغالوب یوراک
سکر مک، یوراک آطلوب چغارغه

تله گان کبی اوینامق - کوکل

بوطلوب قوصاسی کیلمک --

کیچ قارا کغوسی دنیانی قابلامق -

دینگز دولقونلری طاشوب

بتون نر سه نی باصمق - قر

که جه لری بر بولی قوزغالوق -

صارقلر قچقر شمق - بر کشی

کوب آشاب اونله ب آشدن

بیزمک.

• الجَشُّ [فتحنا] ج أَجْشَاءُ

وَجَشَّاتٌ: بین تارنوب آطو

جیشل بولغان جایه -- کوب،

کثیر - جیشل اوق.

• الجَشَاءُ [غرا] والجَشَاءَةُ [جیم

ضمه، شین فتحه ایله]: کیکرو.

рыганіе کیکرمک معنی سنده

مصدری «تجشا» کیله در. ذکر

ایدلدی.

• الجَشَاءُ [غرا]: بردفعه کیکروک.

• جَشَاءُ اللَّيْلِ: کیچ قارا کغولعی.

• جَشَاءُ الْبَحْرِ: دینگزده دولقونلر

قارا کغوسی.

• الجَشْبُ [فتحنا ن]: اورلوقی

اری تارمق - آش قرو بولمق،

نم بیره ترغان ماده لردن عاری

• الجَشَابَةُ [سحاش] أو الجَشْوَبَةُ:

بر آدم هر وقت بیک قرو آش

(نم بیره ترغان ماده لردن عاری)

آشی ترغان بولمق - آش قرو

بولمق - بر نر سه قالون و طوپاس

بولمق.

• الجَشْبُ [فتحنا] والجَشِبُ

[کتف] والجَشِيبُ [امیر]

والمَجَشَابُ [کسه] والمَجَشُوبُ

[فتحنا]: ادام سز آش - نم بیره

ترغان نر سه لردن عاری بولغان

قرو آش، تکلف سز آش.

• سِقَاءٌ جَشِيبٌ: قالون طوپاس

ایسکی صو صاونی.

• كَلَامٌ جَشِيبٌ: طوپاس وقاطی

سوز.

• الجَشُوبُ [صبو]: قصه بویلی

خاتون.

• الجَشِيبُ ج جَشِبٌ: رمان قابتی.

• المرعى الجَشِبُ: المرعى

البابس.

• الجَشَجَشَةُ [دحرجه کبی]:

قیوغه توشکان چوب چارنی

آرچومق، آرولامق.

• الجَشْرُ [فتحنا ن]: طاشلامق،

ترک ایتمک - حیوانلر نی اونلارغه

صحراءغه چغارمق - آط کتوون

ایولر آلدننده (براق بیارمیچه)

اونلارمق.

• الجَشْوُ [ضمنا ن]: طاك

آطمق، طاك یارلمق - بر آدم

سفر گه چقمق - حیوانلر صحراءغه

چقمق.

• جَشْرُ الصَّبْحِ: انقلق وطلع.

• الجَشْرُ [فتحنا ح]: دینگز

بوينده غي بالچققر قاتوب طاش
كبي بولمق - صالحون نيبوب
بر آدمك كوكراگي قاتوب
تاوش قالونامق - توه يوتاللمك.

• الجش [فتحتا. سم]: كيجلرده
ابوگه قايتمايچه اونلاب بوري
ترغان حيوانلر - صحراءه توه لري
ياننده يوقولاب كيچ قونوب
يوروجي توه چيلر - ديتنگز
چيتلرنده طاش كبي فاتقان بالچق -
يالغزاق (ابولنمه گان) آدم - ياز
كونلرنده اولگورگان باشلچه -
ديتنگز نوبلرنده بيك كوب
صدفلرنك بر برسينه ياشوب
زورابوب اوسوب ترغان
طاش - سوت صاوتينه ياشقان
ماي كرلري.

• الجش [ضمه]: صالحون نيبوب
كوكراك و تاوش قارلو - يوتال.
• الجش [غرا]: حيوانلر كتوي.
• الجش [و الجش]: كوچي.
• وطب جش [كتف]: وسخ.
• الجش [شداد وزنده]: اط
كتولري يوروتورلك پچانلك
ييرلري بولغان كشي.

• الجش [حمراء وزنده]: يوتال.
لله گان ياكه تاوش قارلغان
خاتون. بوندای ايرگه «اجش»
ديبوله، جمعلري «جش» كيلهدر.

• الجش [امير وزنده] ج
جش و اجش: كيجلرده
صحراءه توه لري ياننده قونوب
يوروجي كشي - تيريدن تگلگان
قاب - كوچي آقرلن قويا
ترغان قابچق - مسافرلر چانطه سي.
• الجش [فتحه. ن]: بر نرسه ني

اون كبي واطبق - صندرغلامق -
طاياق ايله صوقمق، قينامق -
اورنك چوب چارن سبورمك -
قونك تيرلرن سبوروب چوب
چارن آرجومق، آرولامق -
يغلاوجي كوزلردن يماش
چغارق - بربيرگه خلق جيوشوب
تارالمق.

• الجش [فتحه. سم]: حيوانك
اورتاسي، بيلي - قاطي طاشلق يير.
• الجش [فتحه]: برگه قوزغالا
ويرگه بوري ترغان خلق جيوني -
بورون اچلردن چقغان قالون
طونوق تاوش.

• الجش [ضمه] ج جشاش: قاطي
طاشلق يير - قالقويير - طاو -
كيجدن بر الوش.

• مضي جش من الليل: ساعة منه.
• الجش [امير وزنده]: ابري
تارلغان بوغداي ايله، ايت ياكه
خورما بو طاب پشرا گان بوتقه
وبلامق - طالقان.

• الجش [ضمه]: طوپاس قاطي
تاوش - بورون اچندن چقغان
طونوق تاوش.

• الجش [حمراء وزنده]: طوپاس
قالون قارلغان تاوشلي خاتون -
بورون اچندن سوبله شه ترغان
طشقس خاتون (بوندای ايرگه
«اجش» ديوله) - قالون تاوشلي
جايه - خورما باقچه سي باصار
ايچون نوزاتلگان واق طاشلق
تسگوز يير.

• الجش [فتحتا]: قالون
وقارلغان تاوش.

• الجشاش [فتحه، شين شده لي]:
طالقان تيوچي كشي.

• الجش [فتحتا. ح]: بيك يامان

قوسوز بولمق. بيك يامان
قوسوز كشي گه «اجش» ديبولهدر.
• الجش [كتف]: بيك يامان
قوسوز كشي - اوزينه تيوشني
آغاچ باشقه لرنك الوشلرنه
قول صوزوچي - شه كشي خلقلي
كشي. ج «جشعون».

• الجش [فتحه. ح] والجشامة
[سحا]: چتون بر اش اشله وني
وستكه آلوب شونك آغرلقرن
كوتارمك، شونك آرتدن
يوروب آزاب، عذاب) كورمك،
آزابلامق.

• جش الرجل الأمر: تكلفه
على مشقه.

• الجش [فتحتا] والجش [فتحه]:
آغرلق - چتونلك - سيموزلك.
• الجش [فتحه]: الهلاك.

• ما جشمت [شين فتحه ايله]
اليوم طعاما: ما اكلت. (بو)
سوزني كيرك نرسهدن بولسه ده
محرورم بولغان وقتده كيلتروله،
«بوكون مينم قولعه هيچ نرسه
كر مادي» ديمك بولادرو.)

• الجش [زفر]: آغرلق - آدم
وحيوانك اچي ياكه كوكراگي
ياكه بتون قابرغالري ايله
برگه كوكراگي.

• التي على فلان جشمه: ثقله.

• الجش [ضمنا]: شه كشي درهملر -
سيموز كشيلىر - بيك شه كشي
كشيلىر.

• الجش [كتف]: الغليظ.

• الجش [امير]: الغليظ.

قدر سالونغان اعضاء.

• **الجَعْبُ** [فتحه. سم]: برگه-طوب-
بلانغان توه تيزه كلرى. كچكته گنه
نرسه ده بېر مام ديه چك بېرده
هو الله لا اعطيه جعباً ديه لر.

• **الجَعْبَةُ** [فتححه] ج جعاب
وجعابات: صو اچار ايجون
مخصوص كاسه لر نك ايك
الوغسى، ايك زورسى، طاباق
كبي سي.

• **الجعبي** [فتححه. ياشده لي]: قزل
توسلي قرمصقه. ج جعبيات.

• **الجعبي** [كسرتا. باه شده والف
مقصوره او الجعبا] الف ممدوده]
والجعباءة: اولطورا ترغان
بېر، مقعد، است.

• **الجعبا** [حمراء وزنده]: هر
نرسه نك قالون، جوان وزور
بولغانى - زور قور صافلى اشسز
خاتون. بوندای ابرگه «اجعب»
ديوله جمع لرى «جعب» كيلدر.
• **الجعاب** [شداد وزنده]: اوق
صاوتلرى اسله وچى.

• **الجعبوب** [ضمه]: هيج اشكه
باراماغان كوچسز حالسز آدم -
قصقه بوبلى يه مسز كشى. ج
جعابوب.

• **الجعبو** [جعفر وزنده]: قصقه
بوبلى طوپاس آدم -- طوپاس
جونلغان صاى طاباق.

• **الجعبرة** [فتححه] والجعبرية:
قصقه بوبلى طوپاس خاتون.

• **الجعبرة** [دحرجه كبي]: كورا-
شوب بېرگه بقمق.

• **الجضم** [ضمنا]: كوب آشاوچى
كشيلر. مفردى «جاضم» كيلدر.

ج - ط

• **جطخ** [كسرتا. حاء سكونلى]:
سوتن صاوغان وقتده طېرداب
طبر جنوب ترغان كه جه گنه
ئه يتوله ترغان بېر سوز. تيك
طور، طېرداما! معنى سنده بولادر.

ج - ظ

• **الجظ** [فتححه. ن]: بوكورمك -
قصقه بوبلى آدم سيمه وروب توب
نوگاره ك بولمق -- سورمك،
قومق، طرد ايتمك - كوراشوب
جيشمك، بېرگه بقمق - جماع
ايتمك - بېر آدمنى قاينوغه صالمق،
قاينور ندرمق.

• **الجظ** [فتححه. ص]: قصقه بوبلى
توب نوگاره ك جوان آدم.

• **الجظلاء** [حمراء وزنده]: بېك
فارت ضعيف توه ياكه تشرى
قيولغان اولهن چابنى آل مى
ترغان توه.

ج - ع

• **الجعب** [فتححه. ضم م]: بېر نرسه نى
نېرس نه يله ندرمك - كوراشوب
جيشوب بقمق، جيمق طوبلامق -
اوق صاوتنى اسله مك.

• **الجعبه** [فتححه] ج جعاب: اوقلر
صاوتى، تركش كولچان
• **الجعبا** [كتا]: اوق صاوتلرى
ياصاوتلرى.

• **الجعب** [ضمه]: كندك دن
توبان سوباك اوستى و آستقه

• **الجشنه** [ضمه]: قوش.

• **الجشو** [فتححه] ج جشوات:
آطورغه جىكل جابه.

ج - ص

• **الجص** [فتححه. ض]: بوغاولانغان
آدم بوغاو طغز لغندن وقاطلى لغندن
آه اوه ايندوب اكراشمق.

• **الجص** [جيم فتححه وكسره ايله]:
از بيز. Известка

• **الجصاص** [شداد وزنده]:
از بيز صاوتوچى - از بيز اسله وچى،
مؤتتى جصاصه كيلدر.

• **الجصاصات**: از بيز زاوودى.
• **الجصاصجص** [مسافر وزنده]:
از بيز صلانغان (اشقاتور لانغان)
كبي آق و مانور تيب تېگوز
بېر.

• **الجصيص** [امير وزنده]:
بوغاوداغى آدم نك اكراشوى.

• **الجصيصه** [اميره وزنده]:
ابولرى بېر برسینه بېك ياقن
بولغان جماعه.

ج - ض

• **الجض** [فتححه. ن]: بېر آدم بېر
آدمگه قلج ايله هجوم ايتمك --
آرلى بېرلى چايقالوب تېختر
ايله بورومك.

• **جض عليه بالسيف**: حمل عليه به.

• **الجضد** [فتححه]: بهادر كشى.
(بو اصلده «جلد» بولوب ضاد

لامدن آلودلر لغان ديلر).
رجل جضد: رجل جلد.

• الجعبس [هدهد وزننده]
والجعبوس [ضمه]: تینتک
احمق آدم.

• الجعبلة [دحرجه کبی]: آشوب
تیزلب یورومک.

• الجعبلة [دحرجه کبی]: قو-
مسوزلانو، حربص بولو.

• الجعبلة [دحرجه کبی]: جیمق
طوبلامق.

• جعشر الامتعة: جمعها.

• الجعثوم [ضمه]: الغرمول
الضخم.

• الجعثومات: جعشمه قبيله سینه
منسوب آناقلی جایله ر.

• الجعنة [کسره. ثاء کسره ایله]:
نامرلری قرومیچه قشقه فاللا

ترغان اولن و آغاچلر -
قورقاق کشی.

• الجعجرة [جیم ضمه، راء
شده ایله] ج جعاجرة: قامردن

تورلی شکلده یاصاب وارینه
اچنده پشرلگان نانلی کوهچلر.

• الجعجة [دحرجه کبی]: توهنی
قوزغامق -- طورغوزمق --

چوکسون ایچون تیرتمک -
چو کدرمک - بوغازلامق - توه

چو کمک (مت لاز) - مال اییاسی
بورچلی آدمی قصوب صورامق

یاکه بورچ ایچون بابوب قویمق -
بریرگه بتولهلی اورنلاشمیچه غنه

اولطرمق - قاطی و تیگوزسز
یرگه ایندرمک - شوندا ی اورنغه

اینمک -- ناغلمق، بهیله نمک --
حیوانلرنی یابمق.

• الجعجة [فتحه. سم]: تیگرمان
تاوشی - آنا توله ر تاوشی.

• اسمع جعجة ولااری طحنا:

«تیگرمان گو بورده ون ایشوده،
نار تلغان اوننی کوریم» معنی سنده.

سویله گان سوزنده تورا آلی
یاکه بولدرا آلی ترغان اش

ایله شایروب بوری ترغان آدم
حقنده ضرب ایدوله مشهور بر

مثل. («طحن» طائنک کسره سی
ایله اون معنی سنده)

• الجعجع [فتحه]: اوبصویر -
تیگوزسز قاطی طارییر - تیگرمان

گو بورده وی.

• الجعجاع [فتحه]: قرارانوب
بولمی ترغان او کغایسز بیر -

تیگوزسز قاطی و طار بولغان
قصرق بیر - مطلقا بیر، ارض -

صوغش بیر، میدان حرب -
جیس.

• فحل جعجاع: سدید الرغاء.
• الجعد [فتحه]: بوتار له نوب

بودر له نوب ترغان صاچ و صاقال
یاکه قصقه بویلی بولغان بودر

صاچ و صاقال - صاچ و صاقالی
بودر بولغان کشی - جو مارد

کشی - صاران کشی (ضد) - دملی
بیر - قویبی شوربا و بولامق.

• رجل جعد الید و جعد الانامل:
صاران کشی. جو مارد کشی که

«سبط الید» و «سبط البنان» دیلر.
• خد جعد: اوزونچه بولماغان

یاخاق.
• وجه جعد: بیک کیلوشلی بو -
لماغان توگارک بوز.

• رجل جعد الأصابع: قصقه
بارماقلی کشی.

• الجعدة [فتحه]: بودر صاچلی
خانون - صارق بهر نی ننگ دشی

بولغانی - خوش ایسلی یازغی
اولن - طازا گه وده لی خانون.

• جعدة القنا: کزیره البئر.
• الجعدة [سحنا] والجعودة

[ضمنا ش]: صاچ یاکه صاقال
بوتار له نوب بودر له نوب تورمق.

• شعر جعد: ملتو و مقبض.
• بعیر جعد: کثیر الوبر.

• بعیر جعد اللغام: متراکم اللغام.
• زید جعد: متراکب مجتمع.

• الجعاید: یاخا بوزاولاغان
حیوان جیلوندن کیلگان قاتق

کبی قویبی اوبوشقان سوت.
• الجعاد [کتا]: جعد لفظی ننگ

جمعی. بونک جمعی «جعدون»
و «جعدین» ده کیله در «جعدة» ننگ

جمعی «جعدات» کیلور.
• ابو جعدة و ابو جعدة: بوری

• Волкъ (صارق بهر نلری
آولاغانغه کوره بو کینه تی قویغانلر.)

• الجعدي [جیم و دال ضمه ایله]:
بر نر سه طاسلاغانده یاکه یاغ مور

یا وغانده صو یوزنده قالقوب
ترغان قابارچق کوبو کمر --

اورما کوچ آغی، بیت العنکبوت -
یاخا توغان بهرن و بوزاونک

ماخالاینده بولغان یووشلک.
• الجعدر [فتحه]: قصقه بویلی

کشی.
• الجعدل [جعفر وزننده]

والجعدل والجعدل [هیر
ایکیسی سفرجل وزننده]: نق،

• الجَعِيسُ [امپرو زنده]: قالون و طوپاس نرسه.

• الجَعُشُوشُ [ضمه]: اوزون بویلی - قصه بویلی (ضد) - یه مسز کیلوشسز کشی - پهس کشی.

• الجَعِشُ [فتحه]: اولن نامری.

• الجَعِشَبُ [جعفر وزنده]: اوزون بویلی طازا و قالون کشی.

• الجَعِشُمُ [جعفر وزنده]: قصه بویلی قالون کشی - بر نرسه ننگ اور تاسی.

• الجَعِظُ [فتحه.م]: انوب تور توب ییارمک - قومق.

• الجَعِظُ [فتحه.سم]: آش باننده شاوشو قوبتارا ترغان ئه شه کی آدم -- قالون جوان کشی - الوغ هم تلی کشی.

• الجَعِظُ [فتحتا.ح]: ئه شه کی خلقلی بولمق.

• الجَعِظَارُ [کسره]: قصه بویلی جوان گوده لی کشی.

• الجَعِظَارَةُ [کسره]: اوزنده بولماغان اشلر ابله شاپروب بوروچی - قصه عقللی تیتاک کشی.

• الجَعِظَرَةُ [دحرجه کبی]: ئه یله نوب قاچوب کیتمک - بیک آقرن بورومک.

• الجَعِظَرُ [جعفر وزنده]: آردی زور بولوب بوروگان وقتند ایکی یاقغه چایقالا ترغان کشی.

• الجَعِنِّظَارُ [کسرتا] و الجَعِنِّظَرُ [فتحتا]: ات نوسلی قومسوز و صغر نوسلی کوب آشی ترغان آدم.

مؤنث که خطاب امر صیغسی «افساد قیل» معنی سنده بولادر.

«هی ساقشی آنا صرنلان! کوچک یتسه بوز، بیمرو ایسته - گانضنی اسله.» معنی سنده بولوب استهزاً مذکر لرده بوریدر. اسد انکار و ابطال ایچون کیلروله. رُوعِي جَعَارٍ وَاَنْظِرِي اَيْنَ الْمَغْرَبِ: قاچارغه تله بده قاچوب قتولا آلی ترغان آدمگه ئه يتوله ترغان مشهور بر مثل. بونده ده صیغله مؤنث بولسده استهزاً مذکر لرده بوریدر.

• قُوبِي جَعَارٍ: سوگو وقتنده خانوغه خطابا ئه يتوله در. اَبُو جَعْرَانَ: قوگغوز.

• اَمُّ جَعْرَانَ: رخمه دیما کله معروف تیولگان (قاغاو) قوشی.

• الجَعَارُ [شدادوزنده]: یاکشاق کشی.

• الجَعْرُورُ [ضمه]: ئه شه کی نوع خورما - قورت. بردانه سینه «جَعْرُورَةُ» دیبولدر.

• اَمُّ جَعْوَرٍ [جعفر وزنده]: آنا صرنلان.

• الجَعْرُ [فتحتا.ح]: صوغه چه چه مک - تیولمک.

• الجَعْرُ [فتحه]: بوغازغه تیولگان نرسه.

• الجَعِيسُ [فتحه.م]: حاجت او - ناملک، طشقه چقمق.

• الجَعِيسُ [فتحه.سم]: نجاست.

• الجَعِيسُوسُ [ضمه]: ج جَعِيسِيسُ: قصه بویلی یه مسز کشی - خورما آغاچی.

طازا و قاطی نرسه - طازا بهادر کشی.

• الجَعْدَرِيُّ [فتحه]: قصه بویلی زور قور صاقلی کشی - کوب آشاوچی کشی.

• الجَعْرُ [فتحه.م]: بر تقيج حیوان و بر تقيج قوش تیزه کله مک. (انسانلرده بو معنی نی افاده ایچون نَعَوْتُ استعمال ایدوله در.)

• الجَعَارُ [کتا]: آتنگ جاعره لری اوستونده سالونغان تامغا - قوغه توشوچی ییلنه باغلاغان آرقان، (که بو آرقاننگ بر باشن قاز قغه باغلانغان یا که ایکنچی کشیلر قوللرینه توتقان بولا، ایکنچی باشن توشوچی آدم ییلنه باغلانغان بولادر.)

• الجُعْرَةُ [ضمه]: آطقه سالونغان نامغا ازی، اثری - ابری و آق بر نوع آرپا.

• الجَعْرُ [فتحه.سم]: بر تقيج قوش و حیوان تیزه گی - اور نونده قاطوب قالغان تیزه ک.

• الجَعْرَاءُ [فتحه]: الأَسْتُ.

• جَعَارٍ [جیم فتحه ابله، راء کسره گه مبنی] و اُمُّ جَعَارٍ: آنا یاللی پوری، صرنلان.

• تَيْسِي جَعَارٍ: «تیسسی یا جَعَارٍ» نقد برنده مشهور بر مثل. بر نرسه نی انکار و تکذیب وقتنده متکلم گه خطابا ئه يتوله در. «تیسسی» لفظی «تیس» لفظنده بیان ایدلدی.

بعض وقتنده «عیسی جَعَارٍ» دیلر «عیسی» کلمه سی (باع بیع کبی) عَاثٌ يَعْثُ دُنْ آلونغان مفرد

• الجَعْظَرِيُّ [فتحہ. باء شدہ لی]:

بیک ٹہسہ کی خلقلی کٹی - قصہ بوبلی طوپاس کٹی.

• الجَّعُّ [فتحہ. ن. م]: بالچق آسامق بالچق ایلہ بہرمک.

• الجَّعْفُ [فتحہ. م]: کوراشوب جیکمک، بیرگہ یقمق - آغاچی نامرندن صورمق.

• الجَّعْفُ [فتحہ. سم]: بیتہ چکدن آرتق بولماغان (کیرک قدرگنہ بولغان) آزق.

• الجَّعَافُ [غرا] والجَّعَافُ: هر نرسہنی آغزوب کیتہ ترغان زور طاشو.

• الجَّعْفَرُ [فتحہ. فاءہ فتحہ لی]: کچکنہ یلغہ - زور یلغہ (ضد) - صو ایلہ طولی یلغہ - کوب سوتلی توه.

• الجَّعْفَلِيُّ [زنجبیل وزندہ]: زور گہودہ لی طازا خاتون.

• الجَّعْفَلِيُّ [زنجبیل وزندہ]: کوبوب اورولگان اولک، میت.

• الجَّعْلُ [فتحہ. م]: یارادمق، یوق نرسہنی بار ایتمک - قیلmq - بر نرسہنی بر حالدن ایکنچی حالگہ چغارمق - بر نرسہ گہ ایسکیدہ بولماغان صفت وروش

بیرمک - بر نرسہنی بر اورنغہ یا کہ ایکنچی بر نرسہ اوستینہ قویمق - نرسہ لرنی بربر اوستلی

ایومک - بر نرسہ توغر یسنده بر آدم گہ شرط قویمق - اویلامق، ظن ایتمک - تسمیہ قیلmq، اسم

قویمق - بر اش اشلر گہ یا کہ او قورغہ یا کہ جزلارغہ باشلامق - بیان قیلmq، هر کم آخلارلق

ایدوب آچق سویلب آکلانوب

بیرمک - اعتقاد قیلmq - چیکلمک، تقدیر ایتمک - الہام قیلmq، کوکلنگہ صالمق - حکم قیلmq - بر آدمک نسن اثبات ایتمک -

تشریف ایتمک، بر نرسہنی ایکنچی ایلہ آلماشدرمق، تبدیل ایتمک - یاصامق، اشلمک - چوپراگی ایلہ

توتوب قازان توشورمک.

• الجَّعْلُ [فتحہ. ح]: بالا فصقہ بوبلی سیموز گہودہ لی بولmq - بر آدم بیک بہیلہ نچک دعواچی بولmq - صو قورنلامق یا کہ

قوشغوزلر توشمک.

• الجَّعْلُ [ضمہ] والجَّعِيلَةُ: اللہ یولندہ صوغش قیلو چیغہ یاردم

ایدوب بیرلگان نرسہ - اش اشلر گان ایچون اشچی گہ بیر - لسان آقچہ.

• الجَّعْلُ [زفر]: یہ مسز قارتوسلی کٹی یا کہ بیک بہیلہ نچک دعواچی

ٹہسہ کی کٹی - صاقچی - هر وقت، آط تیزہ گندہ بولا ترغان قو -

کغوز. جمعی جیمنک کسرہ سی ایلہ «جعلان» کیلور.

• الجَّعْلُ [کسرہ] والجَّعْلُ [کتف]: قورت وقوشغوزلر توشکان صو.

• الجَّعْلَةُ [فتحہ]: قصہ بوبلی خورما آغاچی - خورما اوراندی سی.

• الجَّعَالُ [کتا] ج جَعْلُ: خد متچی گہ خدمت ایچون بیرلگان

آقچہ - او چاقدن قازان توشورور گہ مخصوص چوپرک.

• الجَّعَالَةُ [کتا]: قازان چوپرہ گی - صوغشچی گہ بیرلگان یاردم

آقچہ سی.

• الجَّعَالَةُ [سحا] والجَّعَالَةُ [غرا]

ج جَعَائِلُ: حاکملر گہ بیرلگان رشوت - خدمتچی گہ وباللانوب

صوغشچی گہ بیرلگان آقچہ. • الجَّعْمُ [فتحہ. م]: آش آشیسی

کیلامک، اشتہاسز بولmq - تیشلی وچہنی ترغان توهنک

آغزینہ تشلمہ ماسون وچہینہ مہسون ایچون آغزلق قویمق.

• الجَّعْمُ [فتحہ. ح]: بر آدمک بوغاز توبی کیگ بولوب قالون

تاوشلی بولmq - طمع قیلmq، اومسونمک - ات آشارغہ آرزولی

بولmq - توه اولان وسانچی نابماغاچ شاقشی نرسہ لر آسامق -

قارتایوب توهنک تیشلری قویلمق - آسقہ اشتہالی بولmq (ضد)

• الجَّعَامُ [غرا]: بعض اولہ نلونی آشاودن توه گہ حاصل بولغان

اچ کیدو آرووی. (کوبرک یاز کونی یا کا چقغان اولہ نلرنی آشاودن بولا.)

• الجَّعَامَةُ [سحا]: ایت آشارغہ قومسوزلق.

• الجَّعَمَاءُ [حمراء وزندہ]: قار - نایوب تیشلری قیولغان قارتچق

وتوه. مذکر ندہ «آجعم» کیلدر. • الجَّعْمُ [کتف]: ایت آشارغہ

آرزولی کٹی - ہیچ بر اش تلمہ ترغان اشتہاسز کٹی. (ضد)

• الجَّعْمُ [کسرہ]: کوب آشاوچی قومسوز کٹی - آچلق.

• الجَّعْمُومُ [صبو]: طمع ایدہ رک بولماغان بیردن طمع ایدوب

یوروچی کٹی - آچ خانون. • الجَّعْمَرَةُ [دحرجہ کی]: آنا

ایشاک بوتارلہ نوب آنا ایشاک

ياکه باشقهسی اوستينه طوب کبی
آطوب سیکرمک.

• الجعوسه [دجرجه کبی]: حاجت
اونا گانده بر بولی چغارهق.
بوندای کشی گه «جعوس» دیلر.
(مسافر وزننده)

• الجعموس [ضمه] ج جعمیس:
تیزهک.

• الجعماس [جیم فتحه ایله]:
خورما آغاچلری.

• الجعظ [هدهد وزننده]:
کشیدن امید ابدوب توروچی،
کوب آشاوچی، صاران پهم
قارت کشی.

• الجعنبت [جعفر وزننده]: قصه
بویلی کشی.

• الجعن [فتحه]: آرقلانوب،
تیریلر بوشاب جورچقلانق -
بوتار له نمک، جورشوق. (بونک
فعللری استعمال ایدلمیدر.)

• الجعوه [فتحه. ن]: بر بیر گه
جیوب ایومک.

• الجعوه [فتحه]: بر گه طوبلانغان
چوب چار و حیوان تیزه کلری -
بالچق.

• الجعول [فتحه]: توه قوشی
بالاسی.

• الجعونه [فتحه]: قصه بویلی
سیموز کشی.

• الجعه [هبه وزننده] والجعه
[جیم فتحه لی]: آریادن باصالغان
اچملک. Пиво (بو کونده
«پیره» دیب بورتو مشهورهک.)

• الجعمی [کسره. یاه شده لی]:
آش یا که بیمش آشارغه بیک
آرزولی قوموز کشی.

ج - غ

• الجغب [کتف]: بو لفظنی
«شعب» لفظینه ایبارتوب کنه
استعمال ایدوله. «رجل شعب»
جعب» دیلر. «خلق آراسن
بوزوشدروچی فتنه چی یامان
کشی» معنی سنده در.

• الجغرافیه: بیر یوزینک احوال
طبیعیه و سیاسی سندن بحث ایدر
معروف فن. Географія
(بو لفظ یونانجه «جی» ایله
«غرافی» کله لرندن ترکیب
ایدلنگان)
• الجغرافی: جغرافیه فتنده عالم
کشی.

ج - ف

• الجفا [فتحه م]: کوراشوب
جیغمک، بیر گه بهرمک - طاشو
کوبوک و چوب چارن چیتکه
طاشلامق - قازان قاناب کو -
بوکلرن آطمق - قازان کوبوگن
آلمق - چوب چار آرچومق،
سبورمک - قازان و باشقه صاونی
تیرس ئه یله ندروب (توناروب)
قابلاب قویمق یا که اچنده بولغان
نرسه سی آقسون ایچون بانط -
بطوب قویمق - بر اوله ننی تویی
نامری ایله یولوقمق - ایشک
بیکله مک، یابمق - آچمق (ضد).
• الجفأ [غرا]: طاشو صولری
اوستنده قالغان کوبوک و هر
تورلی چوب چار - طاشو ایله
کیلوب بلغه بویلرینه چه چلنگان
چوب چار - بوش و فائده سز نرسه -
نرسه لری بوشانلغان کیمه.

• واما الزبد فیذهب جفأ:
مدفوعاً عن مائه. ونصبه علی
الحال.

• جفأ الناس: آشغوب آلد ایدلنگان
جیجکل عقلنی آشغج کشیلر.

• الجفأ [سحا]: «جفو» ده ذکر
ایدلور.

• الجفأ [ضمه]: توه لرنک کوبراگی
بو طه توغدرغان حال.

• الجفجفه [دجرجه کبی]: یابوب
قویمق - حیوانلر بر بر اوستلی
کیلور ره و شجه طغزلاب قویمق -
دشمان طالب آلماسون ایچون
توه لرنی آشدروب کیبری
قایتارهق - جیمق - طوبلامق -
عسکر شاو ایتمک.

• الجفجفه [سم]: کاروان یا که
عسکردن ایشودلنگان شاوو
ایتکان تاوش - باخا کیم و کاغز
قشدرداوی، شطرداوی.

• الجفجف [فتحه]: قالفو بیر -
اوبصو بیر (ضد) - توگارمک
تیکوز بیر - کوب سوزلی
یاکشاق کشی - قاطی ايسکان جیل.
• الجفجف: حال ورهوش -
کیم سالم - کاروان و عسکر
شاوشولری.

• الجفخ [فتحه م]: بورون
کوتارمک، زورلانمق - ماقتانمق.
• جفخ الرجل: تکبر.

• الجفخ [شدادوزننده]: اوزن
اوزی نانوماغان ماقتانچق متکبر
کشی.

• الجفر [فتحه. ن]: بهرهن
زورایوب «جفر» دیولور درجه گه
ابرشمک.

- الجَفْرُ [فتحه] ج جَفْرًا وَاَجْفَارًا: اولهن آسارلق درجه گه كيلگان زور بهرن ياكه دورت آيلق كهجه بهتئى سى - گه وده سى زورا - يوب آش آشى باشلاغان بالا (مؤنلرى «جَفْرَة» كيله) - طاش قيو لماغان قيو - صاصى اولهن. • عِلْمُ الْجَفْرِ: حرفلر واسطه سى ايله كيله چكده بولاچق حوادلنى استخراج ايدو فنى. كهانتدن بر شعبه.
- الجَفْرَة [ضمه] ج جَفْرًا وِجْفَرًا: كوكراك اچى - قارن ايله يان ايتلرن نونا شدرغان يير - كيگ زور چقور - هر نرسه نك اورتاسى - هر نرسه نك ايگ قالون زور بولعانى - زور كهجه بهتئى سى.
- الْجُفُورُ [ضمنا. ن]: ايسر و آيغردن ايرلك بتوب، قاقشامق. • الْجَفَارُ [كتا]: بنوتميم ديارنده (نجده) بر صو اسمى. بونك ياننده بنوتميم ايله بنوبكرنك زور صوغشى بولغان. بو صوغش «يوم الجفار» ديب مشهور.
- الْجَفِيرُ [امير وزنده]: هيچ آغاچسز تيريدن ياكه تيريسز يالغز آغاچدن باصالغان اوقلر صاوئى، تركش.
- الْجُفْرَى [ضمنا. راه شده لى] وَالْجُفْرَاءُ وَالْجُفْرَاءُ: چهجه كنى تيره لى چولغاب آلغان قابق قابچق.
- الْجَفْرُ [فتحه] وَالْجَفْرُ [فتحنا]: وَالْجَفْرَةُ: بو لفظلر «من» ايله
- كيلوب «ايچون» معنى سيني آخلانالر. مثلا: «فَعَلْتُ هَذَا مِنْ جَفْرِكَ» «بو اشئى سينك ايچون اشله دم» معنى سنده بولادر. • الْجَفْرُ [فتح. ن]: تيزيورومك. • جَفْرُ الرَّجُلِ: اُسْرَعُ فِي مَشِيهِ. • الْجَفْسُ [فتحنا] وَالْجَفَّاسَةُ [سحا. ح]: كوب آساب اولتمك - كوخل بو طالمق، قوصاسى كيلمك. • الْجَفْسُ [كسره] وَالْجَفْسُ [كتف]: قاقشاغان حالسزله ننگان آجوغان كشى - پهس كشى - نادان و طوپاس كشى. • الْجَفْسُ [امير وزنده]: پهس كشى. • الْجَفْسُ [فتح. ض]: بر نرسه نى بارماقلر ايله قصوب صمق - بارماق اوچلرى ايله سوت صاموق - جيمق، بر بيرگه طوبلامق. • الْجَفْظُ [فتح. ن]: طولطرمق. • جَفْظُ الْإِنَاءِ: مَلَأَهُ. • الْجَفْظُ [فتح. سم]: كيمه نى ساحلگه باغلار ايچون مستعمل كيمه باوى - ياكز و جيلهكن آرقانلرى. • الْجَفِيطُ [امير وزنده]: كو - مولميچه اوزاق توروب كويو - ننگان مقتول. • الْجَفْفُ [فتح. م]: كوراشوب ججكوب بيرگه بهرمك. • الْجَفُّ [فتح. ن]: طارفاو نرسه لرنى جيوب طوبلاب آلوب كيمك. • الْجَفُّ [فتح. سم] وَالْجَفُّ
- [ضمه]: كوب كشى بولغان جيون - كوب سان. • الْجَفَّةُ [فتحه] وَالْجَفَّةُ [ضمه]: كوب سان - كوب كشى جيونى - كاروان وعسكرلردن چمغان شوشو ايتكان زور تاوش - بر بيرگه طوبلانغان بولوب بريولى حركت ايدو - جميع - زور چيلهك. • الْجَفَّافُ [سحا] وَالْجُفُوفُ [ضمنا. ض]: كيمك، قرومق. • جَفَّ لَبْدُهُ: «كوچوب يورومى، بر اورنده غينه تورا» ديمكدن كناية. • فُلَانٌ لَا يَجِفُّ لَبْدُهُ: «توقناميجه يوروب تورا» ديمكدن كناية. • الْجَفَّافُ [سحا]: قرولق. • الْجَفَّافُ [غرا]: كيسدرلگان، قروتلغان نرسه. • الْجَفَّافَةُ [غرا]: طارالغان واق تويك پچان وصالام. • الْجَفْفُ [فتحنا]: الْحَاجَةُ. • الْجَفُّ [ضمه]: كوب كشى جيونى - كوب صانلى نرسه - اورناسدن آغز اويوب (كيسوب) چيلهك ياصالغان ايسكى قريبه - خورما چهجه گى نك قابچق كى قابعى - بيك قارت كشى - اچى قوش و اچى بوش بولغان هر نرسه - نماز او قوچى ايله قبله آراسينه توشكان پهره - تيريدن طباقى - حيوانلر تربيه ايدوچى كشى. • الْجَفْفِيُّ [امير وزنده]: قروغان كيسكان اولهن. • الْجَفْلُ [فتحه] وَالْجُفُولُ [ضمنا. ض ن]: حيوان وقوش اوركوب

- قاچوب کیتمک - صاچ اوره توروق
یاکه کرله نوب کینزله نمک -
خالق آسغشوب قایمق - جیل
بیك قاطی ایسمک.
- الجفُل [فتحہ. ض]: بر نرسه ننگ
قابوغن صویمق -- بالچق کبی
نرسه لر نی کوره ک ایله کوره مک -
فیل تیزه کله مک -- اور کورتمک
قور قوب قاچور مق -- جیل
بولوط لر نی بیك قاطی بور وتمک -
دینگز صولری ساحلگه بالق
طاشلامق -- سوباک اوستندن
ایتی صیروب آلمق -- قومق،
سورمک تیز بور وتمک کوراشوب
جیشوب بیر گه بزمک.
- الجفُل [فتحہ. سم] ج جُفُولُ:
بیك اور کوب قاچا ترغان توه
قوشی -- یاغمورن بوشاتقان
بولوط - فیل تیزه گی - کیمه،
سفینه - قارا قرمصقه.
- الجِفْلُ [کسره]: فیل تیزه گی.
• الجِفَالُ [غرا]: سوت کوبو گی -
طاشو کیلترگان چوب چار -
کوب نرسه - کوب جون جاباغا.
• الجِفَالَةُ [غرا]: کوب کشیلر
جیونی - قازان اوستندن جیولغان
کوبوک طاشو صولری کیلترگان
چوب چار.
- الجِفَلَةُ [فتحہ]: قویی یافراقلی
آغاچ - قرقلغان جون.
• الجِفَلَةُ [ضمه]: برقات قرقلغان
جون. (برقات فرقوده بر صارقدن
آلونغان بتون جون)
- الجِفْلِي [فتحتا، الف مقصوره]:
صایلاب خاصلاب قینه چاقرمیچه
هر کمگه کیلورگه بارارلق ایتوب
عمومی مجلس که دعوت.
• دُعَى فُلَانٍ فِي التَّقْرِى لَافِي
- الجِفْلِي: فِي الدَّعْوَةِ الْخَاصَّةِ لِالْعَامَّةِ.
• الجِفْمُولُ [صو] ج جُفْلُ: بو-
لوط لر نی قاطی قوغان قاطی
جیل - کوب نرسه - قارتچق،
قارت خانون.
- الجِفِيلُ [امیر ورننده]: کوب -
بر آزی کیسولنگان ایگون.
• الجِفْلِقُ [جعفر ورننده]: جووان
گه وده لی خانون.
- الجِفْلَقَةُ [دحرجه کبی]: بورو-
گانه یاکه سوز سوبله گانه
اوزنده بولماغان صقتلر نی
کورسانوب خلقغه یاخشی کورنورگه
طرشقی، ریالانق.
- الجِفْنُ [فتحہ. ن]: بر آدم اوزن
اوزی پلس وباراماز اشلردن
پاک تونق - توه بوغازلاب ایتن
پشروب طاباقرغه صالوب قو-
ناقلرغه آشاتق.
- الجِفْنُ [فتحہ] ج أَجْفَانٌ
وَجَفْنٌ أَجْفَنٌ: کوز قاباغی.
ВѢКО
- الجِفْنُ [فتحہ] و الجِفْنُ [کسره]
ج أَجْفَانٌ: قلیج قنی -- اوزوم
آغاچنک نامری یاکه صاباقرلی،
چیققرلی - خوش ایسلی آغاچ -
بر نوع اوزوم - اوزوم قابغی.
- جَفْنُ الْمَاءِ: بولوط.
• مَاءُ الْجَفْنِ: خسر.
- الجِفْنَةُ [فتحہ] ج جَفْنٌ وَجِفَانٌ
وَجَفْنَاتٌ: بیك جومارد کشی -
کیچکنه قیو - طاباقی. (هر بر
طاباق یاکه طاباقرنک ایك
زور بولغانی، که اون کشیدن
آرتقی طوبدرورلق آش
صغدرور.)
- جَفْنَا الرَّغِيفَ [تثنيه]: ايسمكنك
آسني ايله اوستى. اور تاسينه
«لَبُّ الرَّغِيفِ» ديولهدر.
- الجِفْوُ [فتحہ] و الجِفَاُ [عصا]
و الجِفَاُ [سحا. ن]: بر آدم
بر آدم نی تلی ایله یاکه قولی ایله
توقوب یاکه یاننه کیلگانه
قوبوب بیاروب و اوزی آنک
یانندن براق کیدوب، بونک
یاننه هیج کیلماب کبی ره نجتورلک
وبیزدرورلک صالقون معامله
قیلمق.
- الجِفَاءُ [سحا] و الجِفَاءَةُ [سحا].
ن]: بر آدم بر آدم یاننده یاکه
بر نرسه یاننده تورمانیچه آیرلوب
براق کیتمک - بر اورنده تورمامق -
بر آدمگه بر اش چیتون و آغر
بولمق - توشاک اوستنده قرار -
لانماق -- ایبار آط اوستندن
شوب توشمک - کیم قالون
بولمق، اجنی پوشورا ترغان
طوپاس بولمق - آط اوستندن
ایبارنی آلمق (متلاز) حیوانلر نی
قاراماق، اهمال ایتمک.
- اَقْرُوا الْقُرْآنَ وَلَا تَجْفُوا عَنْهُ:
تَعَاهَدُوهُ وَلَا تَبْعِدُوا عَنْ تِلَاوَتِهِ.
• جَفَا عَلَيْهِ الْأَمْرُ: ثَقُلَ وَاسْتَدَّ.
• جَفَّتِ الْمَرْأَةُ وَلَدَهَا: لَمْ تَتَعَاهَدَهُ.
• جَفَّتِ الْقِدْرُ زَبْدَهَا: رَمَتْهُ.
- الجِفَاءُ [سحا. سم]: کشی ایله
بیزدرورلک و ره نجتورلک ره وشچه
صالقون و طوپاس معامله قیلو -
بولدق سر و بلد کسر آرا لاشو.
- الجِفْوَةُ [فتحہ] و الجِفْوَةُ [کسره]:
جَفَاءٌ معنی سنده لدر.

صانار ایچون بر شهر دن ایکنجی شهر گه کیلتر لیگان مال (کوبره ک) جانلی مال؛ آط، صغر، قوی، صارق، قول و چار یه ده یور بیدر. - کوب کشیدن کوتار لیگان زور تاوش، شاوشو.

• **الْجَلْبُ وَلَا جَنْبَ:** بو حدیث تفسیرنده تورلی سوز بار: «صحرا ده بولغان حیوانلرنی زکات چو چینک آلدینه شهر گه کیلتر ورگه لازم توکل، هم ایوده بولغان حیوانلرنی صحرا غه قو- وارغه لازم توکل بلکه حیوانلر قایو بیرده بولسه شول بیرده زکاتلری آونور» تفسیری مشهور. بو حدیث آطلر اوزشدر و حقنده وارد بولدی دیگانلر ده بار. «اوزارغه نلگان آط اوستینه قچقرو. و بر آط پاننده ایکنجی آط ایبار توب برنجی سی آروغان تقدیرده ایکنجی سینه کو چوب آطلانو جائر توکل» دیمک بولور. بوندن باشقه تفسیر لریده بار.

• **الْجَلْبُ [فتحتا]:** قارماق **удочка**

(عُودُ الْجَلْبِ: قارماق صابی، خِطُّ الْجَلْبِ: قارماق بی، حَسَّاسُ الْجَلْبِ: قالقاوچ **поплавокъ**، تَجْلِبُ: قارماقلامق.)

• **الْجَلْبَةُ [فتحتا]:** بر گه جیولغان کوب خلقدن چقغان زور تاوش، شاوشو.

• **الْجَلْبَةُ [ضمه]:** اوکالا باشلاغان یار اوستینه قایلانغان نچکه تیری، یاری - حیوانلرنی یورودن مانع بولور رهوشجه بر بر اوستلی اوبولگان طاشلر - تارالوب اوسکان اوله نلر - آچلق - بیک قاطی آچلق بل زمانده کور لیگان

• **الْحَكْرَةُ [فتحه]:** اوز سوزلی و به یله نچک بولو. بونک مصغری «جُكْرَةٌ» لفظیده شولوق معنی ده کیله در.

ج - ل

• **الْجَلْبُ [فتحه] وَالْجَلْبُ** [فتحا. ض ن]: بر نرسه نی بر اورندن ایکنجی اورنغه کوچورمک - صائلق مالنی بر شهر دن ایکنجی شهر گه (یا که قریه گه) کیلترمک - سورمک - سورلمک (مت لاز) - بر آدم بر آدمی جانب قور قتمق - کسب ایتمک - جیمق، طوبیلامق - آط یوکور سن ایچون آرتندن قووب قچقرومق - بر بیر گه جیولشقان خلق قچقرو شوب شاو کیلمک، شاو لاشمق - یارانک قانی قاطمق، قرومق - یارا توزالمک یا که اوستینه توزالو تیرسی قالمق، یاری قابلامق.

• **الْجَلْبُ [فتحه. ن]:** جنابت ایتمک. **جَلْبُ فَلَانٍ عَلَى فَلَانٍ:** جنی علیه. **الْجَلْبُ [فتحتا. ح]:** جیولمق. **جَلْبُ الشَّيْءِ:** اجتمع.

• **الْجَلْبُ [فتحه. سم]:** گناه، ذنب - جنابت.

• **الْجَلْبُ [کسره]:** توه ایباری یا که توه ایبارینک بالغز آغا- چلری - صوسز بولوط یا که طاو کبی زور، آرقلی ترغان بولوط.

• **الْجَلْبُ [ضمه]:** صوسز بولوط - کیچ قاراقغوسی.

• **الْجَلْبُ [فتحتا] ج أَجْلَابُ:**

• **جَفْوَةُ الزَّمَانِ:** نله کلر گه خلاف رهوشده زماننک کیلوی یا که نلهب تور لغان مقصودلرنک حاصل بولمای قسالماتی. **ح جَفَوَاتُ الزَّمَانِ:**

• **فُلَانٌ فِيهِ جَفْوَةٌ:** فلان کشیده جفاء بار. یعنی باشقه لرغه جفا سی تیه.

• **فُلَانٌ بِهِ جَفْوَةٌ:** فلان کشیده باشقه لرنک جفا سی بار. یعنی باشقه کشیلر بو شار جفاء قیلالر، که بو آدم «مفقو» بولادر.

• **الْجَفْنِيُّ [فتحه. ض]:** کوراشوب جیغشوب بیر گه بزمک - اوله ننی توبی نامری ایله بولوقمق.

• **الْجَفَايَةُ [غرا]:** اچنده گی نرسه- لری بو شاتلغان بوش کیمه. (طاوار و باشقه نرسه لر ایله طولی کیمه گه «آمد» و «آمد» و «غامد» و «غامد» دیبولدر.)

ج - ق

• **الْحَقُّ [فتحه. ن]:** قوش تیزه کللمک.

• **حَقُّ الطَّائِرِ:** ذَرَقَ.

• **الْحَقَّةُ [کسره]:** بیک قار تا یغان آنا توه.

ج - ک

• **الْحَجَّجَةُ [دحرجه کبی]:** بر تیمورنی ایکنجی گه صوغوب چقلداتمق - چقلداو تاوشی.

• **الْحَكْرُ [فتحتا. ح]:** سوز بیرمی ترغان اوز سوزلی به یله نچک بولمق.

چتون و آغر حاللر -- قش قاطی لقی -- بر کیسهک زور بولوط - توه ایبارینک اوستن قابلاغان سختیان کون - بتوی طشی تیری - پچاق ایله صابن بر - کدرگان بوجره - یاشل ایمه آغاچلری - باشقه لردن آبرلوب ترغان بیر - سوتنی قاتق یاسار ایچون سالونغان بر آز قاتق، که او بوتقی دیلر - بر اولن. بو لفظنک هر بر معنی سنده جمعی زفر وزنده «جلب» کیلدر.

• الْجَلْبَانُ [ضممه] وَالْجَلْبَانُ [ضمتا. باء شده ایله]: قلیج و قامچی کبی صوغش و سفر قوراللیری سالونا ترغان کون قلیجق - بیک واق بر نوع بور چاق.

• رَجُلٌ جَلْبَانٌ وَرَجُلٌ جَلْبَانٌ شَاوْشُولِي بَاكْشَاق كِشِي.

• الْجَلْوَبَةُ [صبو]: صانار ایچون جیت شهر دن کیلتر لگان مال - بر اورندن کوچوب کیتکانه ابویه بیرلرن تویه لگان توه لر. (بو لفظنک مفردی ایله جمعی بردای کیله).

• الْجَلَابُ [عرا] وَالْجَلَابُ [ضممه. لام شده لی]: گل صووی ایله فاتشدروب قاتر لغان بال یاکه شیکر.

• الْجَلَابُ [شداد وزنده]: صانو ایچون چیتدن طاوار طاشوچی سودا گیر. مؤثنی «جلابة» کیلدر.

• الْجَلَابَةُ [فتحه. لام شده لی] وَالْجَلْبَانَةُ [ضمتا. باء شده لی]: نه شه کی تلی به یله نچک یاکشاق خاتون - بامان خلقلی خاتون.

• الْجَلَابِيَّةُ: ابر لر گه مخصوص اوزون کولماک.

• الْجَلِيْبُ [امیر وزنده]: صانار ایچون کیلتر لگان مال. مؤنث و مذکری بردای کیله. «عبد جلیب» و «جاریة جلیب» دیلر. جمعی «جلیبی» کیلور.

• الْجَلِيْمَةُ ج جَلَاثِبُ: چیتدن کیلتر لگان ماللر.

• الْجَلِيْبُ [کسره] وَالْجَلِيْبُ [کسرتا. برنجی باء شده ایله] ج جَلَايِبُ: کولماک، قمیص -- ملک و دولت - خانونلر نك باش بور کانچک (یا ولق و شال) لری، که آرقا و کوکراکلرن قابلا رده وشجه زور وکیک بولور یا که اچکی کیملرینک بتونسن قابلی ترغان زور چار شاف.

• يَدْنَيْنِ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَايِبِهِنَّ: بو آیه کریمه ده «ادناه» اور وتمک و جابونمق معنی سنده، «خاتونلر اوزلرینک جلیابلرندن برار نرسه نی جابونسونلر» دیمک بولور. یعنی طشقه چغغانده باش و کوکرا - کلرن آچوب بوزوق کشیلرینک کوزلری توشار لک ره وشده بولماسونلر بلکه زور شال ایله باش و کوکراکلرن اوروتکان بولسونلر.

• الْجَلِيْمَةُ [دحرجه کبی]: جلیاب کیدر مک - جلیاب بور کاندر مک.

• الْجَلِيْحُ [کسره. باء کسره لی]: آفت و داهیه - یه مسز قارتچق - قصه بو یلی خاتون.

• الْجَلْبِدَةُ [فتحه]: آطلر ناوشی.

• الْجَلْبَارُ [ضمتا. باء شده ایله]: قلیج قنی - قلیچنک یوزی، کیسه

ترغان بیر ی.

• الْجَلِيْرُ [جیم ضمه، لام فتحه، باء کسره ایله]: بیک طازا کوچلی بهادر کشی.

• الْجَلِيْرُ [جعفر وزنده] وَالْجَلَايِرُ [مسافر وزنده]: طازا و نق گه وده لی کشی.

• الْجَلْبِصَةُ [دحرجه کبی]: قاچوب کتمک. («خلبصة» روانی در ستره دیگرانلر.

• جَلْبِصَ الرَّجُلُ: فَرٌّ.

• الْجَلْبِقَةُ [دحرجه کبی]: قچقر - شمق، شوشو ایتمک.

• الْجَلْتُ [فتحه. ض]: قینامق، صوقمق.

• الْجَلِيْتُ [امیر وزنده]: قراو - بوز.

• الْجَلِجُ [فتحتا]: الاضطراب.

• الْجَلَجَةُ [فتحتا] ج جَلَجٌ: باش، رأس - باش سویاگی، черепъ.

• الْجَلْجُلُ [هدهد وزنده] ج جَلَاجُلٌ: کچکنه قلاقول و قو - کُغراو - قاقغان و قنده چلدر داسون ایچون قول بارابانینک چیلرینه ترو لگان چلدر داوق چیز توبمه و نه کهلر - کچکنه اش - زور اش (ضد) -- هر اشکه درله نوب ترغان جیگل طبیعتی کشی.

• الْجَلْجَلَانُ [ضممه]: سسمم اور لوغی -- کر بره بیمشی -- حبة القلب.

• الْجَلْجَلُ [مسافر وزنده]: دردی، نشاطلی، جیگل طبیعتی کشی.

• جَلَّاجِلُ النَّفْسِ [جیم فتحه لی]:
کوشلگه نوشکان تورلی اوی
وصاغشار.
• الْجَلَّجَلَّةُ [دحرجه کبی]: قاطی
فجقرمق - کوک کورکامک -
فالاقول و قوشغراو شالتراق -
چالدردامق - سلکونمک - حیوان
مویونینه شالتراق ناقمق - جابه
بین نق ایشمک - تورلی نرسه لر نی
بو طامق - کیلوب کیتمک - آط
کشناوی بیک کورکام ناوشلی
بولمق - جانومق، تهدید ایتمک.
• الْجَلَّجَلَّةُ [سم]: کوک کورکراو -
شالتراق و چلدرداو، چنغلداو.
• الْجَلَّجَلَّالُ [فتحه]: کوک کورکاب
یاوغان زور یاغموور.
• الْجَلَّحُ [فتحه م]: حیوان آغا -
چنک باشن کیمروب قابقرن
صوبمق.
• الْجَلَّحُ [فتحنا ح]: باشنک ایکی
یاغنده صاچ بولماق. بوندای
ایرگه «أَجَلْحُ» و خاتونغه «جَلْحَاءُ»
دیولره جمعلری «جَلْحُ» کیله در.
• الْجَلَّحَةُ [فتحنا]: باشده صاچ
اوسمه گان بیر.
• الْجَلَّاحُ [غرا]: بولینه توغری
کیلگان هر بر نرسه نی آغزوب
کیتسکان زور طاشو.
• الْجَلَّحُ [ضمه، لام شده لی]:
موگوز سز صغره.
• الْجَلَّحَاءُ [فتحه]: ولهن و آغاجی
بولماغان بیر - موگوز سز صغره.
• الْجَلَّحَاءَةُ [کسره]: هیج اولهن
اوسدرمه گان بیر.
• الْجَلَّحَابُ [کسره]: اوزون
بوللی کشی - قارت کشی.

• الْجَلَّحَابَةُ [کسره]: قارت کشی.
• الْجَلَّحَبُ [جعفر وزننده]:
و الْجَلَّاحِبُ [مسافر وزننده]:
جوان گه وده لی طابز باشلی کشی.
• الْجَلَّحَزُ [فتحه] و الْجَلَّحَزُ
[کسره]: قصتی قوللی صاران
کشی.
• الْجَلَّحِطَاءُ [کسره]: آغاج
واولهن سز بیر.
• الْجَلَّحِطُ [کسره] و الْجَلَّحِطَاءُ
[کسره] و الْجَلَّحِطَاطُ [کسره]:
جوان گه وده لی بیک قوی جونی
توکلی آدم.
• الْجَلَّحِمَةُ [دحرجه کبی]: یب
ایشمک.
• الْجَلَّحِنُ [کسره] و الْجَلَّحَانُ
[کسره]: بیک صاران کشی.
• الْجَلَّحُ [فتحه م]: فلج ایله چابوب
بر کیسهک کیسوب آلمق -
تارتمق، صوزمق - کوراشوب
جیغوب بیرگه بهرمک - طولطرق -
تشله مک - طرناق ایله طرنامق -
جماع قلمق - بارالامق - طاشو
صولری یلغه ننگ چیتلرن آو -
لاندرمق، ایشمک.
• الْجَلَّاحُ [غرا]: زور طاشو -
بیک تیرهن یلغه و چقور.
• الْجَلَّحْدِيُّ [فتحنا]: خیر و برکت
ایبسی بولماغان فائده سز کشی.
• الْجَلَّدُ [فتحه، ض]: قامچی ایله
صوقمق - قامچی ایله قینامق -
بر آدمی برار اش اشلرگه
کوچله مک - یلان چاقمق - بر
آدمنک تیری سینه نوقتمق -
جماع قلمق.

• جَلْدٌ به [مجهولا]: سَقَطَ عَلَيَّ
الْأَرْضُ.
• جَلْدٌ عَمِيرَةٌ: جامع رَاةَ الْبِدَايِ
استمنی. (عمیره: اوچ اچی) بو
آدمگه «ناصح الید» دیولدر.
• الْجَلْدُ [فتحه، سم] ج أَجْلَادٌ:
بیک طازا بهادر کشی.
• الْجَلْدُ [فتحنا ح]: بیرگه قراو
توشمک.
• جَلَدَتِ الْأَرْضُ وَ جَلَدَتْ
[مجهولا]: أَصَابَهَا الْجَلْدُ.
• الْجَلْدُ [فتحنا] و الْجَلْدُودُ [ضمنا]
و الْجَلَادَةُ [سحا، ش]: نوزملی
و چداملی بولمق - بیک طازا
و بهادر بولمق (شوشی معنی ده
«جَلْدُودُ» لفظیده مصدر بولوب
کیله در).
• الْجَلَادُ [کتا]: «جَالِدَةٌ» کبی
مصدر قاراقارشو صوغش قورالی
(فلج، ملطق) ایله صوغشمق.
• الْجَلَادُ [کتا، سم]: طازا زور
خورما آغاچلری - کوب سونلی
تولر یا که بو طه لاهان سوتسز
تولر.
• الْجَلْدُ [فتحنا، سم]: کوک - کوک
بوزی، هواء طبقه سی - اچنه سالام
تونزلغان بو طه و بوزا و چوچلی -
تیری - تیگوز و قاطی بیر -
به تی سی اولگان صارق - سوتسز
و بو طه سز زور توله.
• الْجَلْدُ [کسره] ج جَلْدُودُ و أَجْلَادُ:
تیری. (آدم و باشقه حیوانلرنک
تیرسی)
• جَلْدُ الْكِتَابِ: کتاب طشی. (کتاب
طشلاو غه «تَجْلِيدُ»، طشلاو چیغه

«مجلد» توشلانغان كتابه «مجلد» ديوله؛ توبى قوبماي ترغان طشفه «جلد شرفى» توبى قوبا ترغان طشفه «جلد افرنجى» ديب يوروتله.
 • الجلد [كسره]: بر كيسه تيرى - قوم و قبيله.
 • الجلدة [فتحه]: بر فات قامچى ايله صوغو - بيك طازا بهادر خاتون - بهر نلهمه گان سوتسز صارق - چداملى توه - قاطى طولى خورما.
 • الجلدة [فتحتا]: بوطه سز سوتسز قارت آنانوه - قاطى وتيگوز بير.
 • الجلدة [ضمه]: الغرلة
 • الجليد [امير وزنده] ج جلداء:
 بيك طازا بهادر كشى. مؤشى «جليد» كيلدر.
 • امرأة جليد وامرأة جليدة: مجلودة.
 • الجليد [امير وزنده]: فراو. Морозъ
 • الجلودى: تيريچى.
 • الجلاد [شدادوزنده]: تيريچى - قامچى صوغوچى. Палачъ
 • الجلدب [جعفر وزنده]: بيك قاطى نق و طازا.
 • الجلدخ [جعفر وزنده]: بيك قارت كشى.
 • الجلادخ [مسافر وزنده] ج جلاذخ: اوزون بوبلى هر نرسه. (جمعى جيمنك فتحهسى ايله

مفردندن آيرولا).
 • الجلد [ضمه]: صوقر صيققان. Кротъ (بو كلمه نك جمعى خلاف قياس اولاراتق «مناجد» كيلدر.
 بو - وانچغه «خلد» دييده نيه تله لر.)
 • الجلاذى [جيم ضمه، ياشده ايله] ج جلاذى [جيم فتحه لى]: جوان گوده لى طازا توه - هنر و صنايع، ايباسى اوستا - چيركاو و مناستير خادم - راهب، موناخ - تيز بوروش.
 • الجلدى [ضمه، ياشده لى]: جلاذى معنى لرنده كيلدر - طاش.
 • الجلداء [كسره] و الجلداءة: قالون توفراقلى بير.
 • الجلز [فتحه، ض]: جايلنگان نرسه نى تورمك - بورمك - بورمق - نيونلهمك - نارنمق، صوزمق - قامچى و پيچاق صابنه توه سغرى باغلامق - بر نرسه نى ايكنچى گه قوشمق - چولغانمق - بر نرسه گه كوخل اورناشدرمق - بر بير گه آشغوب كيمك.
 • الجلز [فتحه، سم]: قامچى صابى - سونگو نيمورن صابنه توناشدر - غان بو جره - قامچى صابى سغرى.
 • الجلاز [كتا]: قامچى صابى سغرى.
 • الجلس [فتحه]: قوبى بال - صاوت توبنده قالغان بال - قالفو بير - نق و طازا توه - جوان آغاچ - كول، озеро - «نجد» ديماكله معروف ديار - اولطرداشلر، اهل مجلس - بيوك طاو - صو يولى - اچكى، خمير - هر وقت ابونده اولطرا ترغان خاتون

ياكه خدمت ايتماي ترغان اعتبار لى خاتون، بيكه.
 • امرأة جلس: شريفه.
 • المجلس [كسره]: بر آدمنك اولطرداشى يعنى هر وقت بر گه اولطرشوب يوروجى سى - عاجز و بيچاره آدم.
 • الجلوس [ضمنا] و المجلس [فتحه، لام فتحه ايله، ض]: او - لطرهق (بعضلر «قعود» ايله «جلوس» آراسن آبرغانلر. آياتق اوستنده باصوب ترغان آدمنك اولطروى «قعود»؛ باطوب ياسجده گه كيدوب ترغان آدمنك توروب اولطروى «جلوس» بولا ديگانلر. مشهورده بولار آراسنده آيورما بوق، هر ايكنى لفظه، طلفاه اولطرو» معنى سنده در.)
 • الجلوس [ضمنا، ض]: قرار - لانمق - نجد ديار بنه بارمق - دائم بولمق.
 • الجلسة [فتحه]: برقات اولطرو.
 • الجلسة [كسره]: بر تورلى اولطرش.
 • الجلسة [جيم ضمه، لام فتحه ايله]: هر وقت اولطروب ترغان كشى.
 • الجلسى [كسره، ياشده لى]: كوز قاراسى تيرهسى.
 • المجلس [امير وزنده] ج جلساء: اولطرداش، هر وقت بر گه اولطروب صحبت ايندشوب يوروجى.
 • الجلاس [جمع]: اولطرداشلر. مفردى «جالس» كيلدر.

• الْجَلْسَانُ [ضمه. لام شده لی]:
گل باقیه سی - گل چه چکه لری.
• الْجَلْسُدُ [جعفر وزنده]:
جاهلنده بولغان بر صنم اسمی.
• الْجَلْسِرِينُ: غلیسرین مایی.

Глицеринъ

• الْجَلْطُ [فتحہ. ض]: آنطایتمک -
حیوانک تیر بسن طونامق - فلجی
قنندن صوورمق - اچ کیمک -
صاچ کیترمک - بالغان سوبله مک.
• الْجَلْطُ [کتا]: بالغانلاشمق
• الْجَلْطَاءُ [فتحہ]: فاقشاغان نش.
• الْجَلْطُ [صبو]: اویاطسز خاتون.
• الْجَلْطَةُ [ضمه]: بر بوتوم قوی
فائق.

• الْجَلِيطُ [امیر وزنده]
و الْجَلِيطَةُ: قنندن شووب نوشه
ترغان نیگوز شو ما قلیج.

• الْجَلْعُ [فتحنا. ح]: بر آدمک
دوداقلری (ابر نلری) بتونلی
قابلانا آلمایچه تشری آچق قالا
ترغان بولمق -- اولطرغان
وقندہ باخشی جولمیچه اولطروب
عورت اورنلر آچق قالمق.

• الْجَلْعُ [کتف] وَالْأَجْلَعُ:
دوداقلری قابلانوب بتمای ترغان
کشی - اولطرغان وقندہ عورت
اورنلاری آجلغان کشی. بوندای
خاتونلرغه «جَلَعَةٌ» و «جَلَعَاءُ»
دیبولدر.

• الْجَلَعَةُ [فتحنا]: کولو حالندہ
کورنگان بیر لر. (ایکی دوداق
ایله آرالر)

• الْجَلْوَعُ [ضمنا. م]: خاتون
کیملرن سالمق یا که آندن

باشقه ره وشچه اویاطسز لبق
کورسانمک.
• جَلْعُ الْغَلَامُ غُرَّتُهُ: حَسْرَهَا
عن الحسفة.

• الْجَلْعَةُ [جیم فتحہ، لام کسره ایله]:
اویاطسز خاتون.

• الْجَلِيعُ [امیر وزنده]: ایری
یاندہ غنه کیملرن صالاترغان
عقیفه خاتون.

• الْجَلَاعَةُ [سحا]: خاتون جلیع
بولمق.

• الْجَلْعَبُ [فتحہ] وَالْجَلْعَابَةُ
[فتحہ] وَالْجَلْعَبِيُّ [فتحنا]
و الْجَلْعَبَاءُ [فتحنا]: پەس، طو -
پاس و بیک اوصال کشی.

• الْجَلْعَدُ [فتحہ]: طازا ونق و قاطی.
• الْجَلْعَدَةُ [دحرجه کبی]: آشعوب
قاچوب کیتمک -- کوراشوب
جیخوب بیر گه بهرمک.

• الْجَلْعَدُ [جیم ضمہ ایله]: بیک
طازا توه.

• الْجَلْعَلُ [فتحنا]: ادب وانصافی
آز کشی - طازا سولوشلی توه -
ضَبَّ - کرپی - بر نوع قوڭغوز.

• الْجَلْعَمُ [جعفر وزنده]: اویا -
طسز کشی.

• الْجَلْعُ [فتحنا م]: خلق بر برس
قلج ایله کیسوشمک، اولترشمک.

• الْجَلْعَاءُ [فتحہ]: تشری قبولغان
قارت توه - فاقشاغان تش.

• الْجَلْفُ [فتحہ. ن]: بر نرسه ننگ
قابغن صوبمق -- کوره ایله
کوره ب آلمق - بر نرسه نی توبندن
نامرندن بترمک - قلج ایله چابمق -
قرونمق.

• الْجَلْفُ [فتحنا] وَالْجَلْفَةُ [سحا].
ح]: بر آدم شاقشی و کرلی کیمکر
کیوب پەس حالده یورومک.
• الْجَلْفُ [کسره] وَالْجَلْفِيُّ
[امیر وزنده]: اوستن باشن
کرلی و شاقشی یوروتکان
پەس کشی.

• الْجَلْفُ [کسره]: تیرسی طونالغان
صارق گه وده سی، Туша یا که
باش و آیاقلری کیسولنگان حالده
گه وده سی - باشی و اطلمان صاوت
یا که بوش صاوت - خورما
آغاچنک آناچه کلمی سی - ایکمک
والجفی یا که قری سی - قاب. ج
جَلْوُفٌ وَجَلْفٌ.

• الْجَلْفَةُ [فتحنا]: جونسر که جه.
• الْجَلْفَةُ [ضمه]: نامغا ایچون
صوبوب آلونغان بر کیسه ک
تیری.

• الْجَلْفَةُ [کسره]: ادامسز ایکمک -
هر نرسه دن کیسولنگان کیسه ک -
قلمنک اوچینه قدر یونلغان تیری.
(بو بیرنی بزده «قلمنک بو طی»
دیب تعبیر ایده لر. ایسکی شاگردلر
آراسنده «قلم بونساک اوزون
یونغل بوطنی؛ خاتون آلساک...»
دیگان مشهور بر سوز بار، حسن
خط ایله معروف کاتب عبدالحمید،
سلم بن قتیبه گه خطاباً: «أَنْ كُنْتَ
تَحِبُّ أَنْ تَجُودَ خَطَّكَ فَاطِلٌ جِلْفَتِكَ.»
دیگان. «باز ووکنی ماتور لارغه
تله سه ک قلمنک بوطن اوزون
قیل» دیمک بولور.)

• الْجَلْفُ [غرا]: بالحق.
• الْجَلْفِيُّ: بیوک چیلک.
• الْجَلْفِيُّ [امیر وزنده]: پەس

ض ن]: بریردن ایکنجی بیرگه
کو چوب کیمک - جنایت قلمق -
قورت (افط) نڭ باکھ باشقہ نڭ
زور کیسه گن آلمق - توه
تیزه کلری (قومالاق) جیمق،
طوبلامق - فصولب کچوکلہ نوب
قالمق.

الْبَجَالَةُ [فاعل] ج جَوَالٌ: بورت

بیرلرندن آبولوب ایکنجی
بیرگه کوچکان جماعه - جزیه.

الْبَجَلُ [کسره]: زور نرسه -

ایری وقالون نرسه - پالاص
وتوشاک کبی ئه بیبرلر - ایگون
صاباغی، صالام وقامش.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ دِقَّةً
وَجِلَّةً: صَغِيرَةً وَكَبِيرَةً.

الْبَجَلُ [فتحه] ج جَلُولٌ: جیلکهن

(Парусъ) - یاسمین چه چه گی -

آق وصاری و آل توسلی گل.

(Роза) بردانه سینہ «جله» دیوله.

الْبَجَلُ [ضمه] ج جَلَالٌ وَاجْجَالٌ:

بیک صووق باکھ بیک قزودن
صاقلار ایجون آط اوستینه یابولا
نرغان جابو - درع.

الْبَجَلُ [ضمه] وَالْبَجَالُ [غرا]

وَالْبَجَالُ [ضمه] برونجی لام

شده لی: هر بر نرسه نڭ ایڭ

زور کیسه گی - ایڭ کوب

بولغانی - اشڭ ایڭ الوغ

وایڭ کاملی.

الْبَجَلَةُ [ضمه] ج جَلَالٌ وَجِلَّةٌ:

خورما سالورغه مخصوص زور

کارزین.

الْبَجَلَةُ [کسره]: الوغ درجلی

قدر لو کشیلر - قارت کشیلر -

الْبَجَلُ [فتحه. ض]: صاچ

کیتهرمک -- منجیق ایله طاش

آطمق -- خاتون کولگان وقتده

تشلرن کورساتمک - عورت

بیرنی آچمق.

الْبَجَلَةُ [فتحه. ض]: اوباطسر

په رده سر خاتون.

الْبَجَلُ [فتحه]: دشمان آدملر

اوز آرا کیلششو، صلح قیلو.

حَلَقٌ [کسره. فاف سکونلی]:

توه قوغانده نه توله ترغان - سوز.

حَلَقٌ [کسره. لام شده و کسره

ایله و حَلَقٌ [کسره. لام شده

و فتحه ایله]: دمشق شام شهرینڭ

یاکھ چیتلرینڭ ایسکی اسمی.

الْحَلِيقَةُ وَالْحَلِيقَةُ: بیک قارت

قارتیچق - بیک قارت توه.

الْبَجَلَةُ [غرا]: بابق، آرق کتی

الْبَجَالُ [سحا] وَالْبَجَالَةُ [سحا].

ض]: قدر الوغ بولمق - درجه

بوقاری بولمق - بر نرسه قالون

وجوان بولمق - زور بولمق -

بر آدم یاکھ توه قارتا یوب

کامل له شمک -- بهس وتوبان

حالردن پاک و آرو بولمق.

الْبَجَالُ [سحا]: چیکدن طش

الْوَعْلُق، ایڭ بوقاری درجه

الْوَعْلُق. (بو لفظ ایله بالغز

الله تبارک وتعالی «ذوالجلال»

دیب توصیف ایدوله» دیگانلر.)

الْبَجَالَةُ [سحا]: صوڭ درجه

قدر لولک.

الْبَجَلُ [فتحه. ض]: آط اوستینه

جابو بابمق.

الْبَجَلُ [فتحه] وَالْبَجُولُ [ضمنا.

طوپاس شاقشی - ظالم - حیوانلر

آزغی بر اولهن.

الْبَجَلَةُ [امیره وزنده] ج جَلْفٌ

و جَلْفٌ وَجَلَانٌ: بتون ماللر نی

بترگان بیک قاطی قورغاق آچلق

یل.

الْبَجَلَةُ: هر نرسه نی آغوز -

غان زور طاشولر.

الْبَجَلَةُ [فتحه]: هیچ بر فائده سی

بولماغان شاشو قچقرش.

الْبَجَلُ [جعفر وزنده]: بیک

نق و طازا توه - قاطی و طازا نرسه.

الْبَجَلُ [زنجیل وزنده]:

تیریلری بوروشوب جیور -

چقلانغان قارتیچق - کوچکه گنه

یوری ترغان بیک قارت و به مسز

قارتیچق - بیک قارتا یغان لکن

همان اش اشلی آلا ترغان توه -

بیک آغر نرسه - قاطی و طازا

نرسه - آفت و داهییه.

الْبَجَلُ [مسافر وزنده]: بیک

قاطی و طازا نرسه.

الْبَجَلَةُ وَالْبَجَلَةُ [دحرجه

کبی]: کیمه طاقتلری آرارینه

سوس و چوپرهک قصدروب

صومالا (Смола) لامق.

الْبَجَلُ [کسره] وَالْبَجَلُ

[کسره]: کیمه بارقلرن سوس

کبی نرسلر ایله طولتروب

صومالا لوجی اوستا، (بوکون

عربلر «قلط» دیب سویله شلر،

تروکلر «قلطنجی» دیلر.)

الْبَجَلُ [جعفر وزنده]: باچقچ

چیتلرینه و سائر اور نلرغه توتولا

نرغان چلتهرله ب یاصالغان آغاچ.

تیمور، طاش قویما. Рѣшетка

فارت تو لر. (مذکر، مؤنث، مفرد و جمعی بردای کیله).
 • الْجَلَّةُ [فتحه]: توه قومالغی - تیزهك. (بونی آشی ترغان حیوانغه «جَالَه» و «جَلَالَه» دییوله در.)
 • الْجَلَلُ [فتحنا]: زوراش- زور نرسه - کچکنه و جیغل. (ضد) فَعَلْتُ هَذَا مِنْ جَلَلِكَ: «بواشنی سینک ایچون اشلهدم» معنی سنده بونده «من جَلَلِكَ» من أَجَلِكَ معنی سنده کیلگان. شولوق «من أَجَلِكَ» معنی سینی «مَنْ أَجَلَالِكَ» و «مَنْ أَجَلِ أَجَلَالِكَ» و «مَنْ جَلَلِكَ» و «مَنْ جَلَالِكَ» و «مَنْ جَلِكَ» لفظلری آخلتالار.
 • الْجَلِيُّ [ضمه. الف مقصوره] ج جُلُلٌ: بیک چیتون وزوراش مذکری «أَجَلٌ» کیله در، که «أَعْظَمُ» معنی سنده در.
 • الْجَلِيلُ [امیر وزنده]: الله تبارک و تعالی ننگ اسملرندن بر اسم.
 • الْجَلِيلُ [امیر وزنده] ج جِلَّةٌ وَأَجَلَةٌ وَأَجَلَاءُ: الوغ - بیوک قدرلو و درجه لی کشی - فارت کشی - هربر زور نرسه - تام و کامل نرسه. مؤنث صیغهی «جَلِيلَةٌ ج جَلَالٌ» کیله در.
 • الْجَلِيلُ [امیر وزنده]: یوقاریده ذکر ایدلگان تمام اوله فی. بر دانه سنه جلیله دییوله در.
 • الْجَلَالَةُ [فتحه. برنجی لام شده ایله]: نجاست آشارغه عادت

ایتکان حیوان. (بوندای حیوانی منوب یورو و این آشاو حدیث شریف ایله نهی ایدلگان. اینندن شاقشی ایس کیلماسه فقیهلر آشارغه حلال دییه لر.)
 • نَعْمَةٌ جَلِيلَةٌ: عظیمة - کامله - وافرة.
 • الْجَلِيلَةُ ج جَلَالٌ: برگه بوطه طوغدرغان توه - بیک کوب ییمشلی زور خورما آغاجی.
 • جِلَّةُ الْأَمْوَالِ [کسره]: ماللرننگ ایگ زورلری ایگ یاخشلیری.
 • الْجَلَالُ [رمان وزنده]: زور و چیتون اش.
 • الْجَلَنَارُ [ضمه. لام شده ایله]: رمان آغاجی (Гранатное дерево) ننگ چهچه گی. صوگ درجه مانور بولادر. بردانه سینه «جَلَنَارَةٌ» دیلر.
 • الْجَلْمُ [فتحه. ض]: کیسمک سویاک اوستندن ایت قوباروب آلمق - صارق جونن قرقوق.
 • الْجَلْمُ [کسره]: اچ مایی. (بو- غاز لاتغان حیواننگ بویرهك و اچاکلرن قابلاب ترغان مایلری.)
 • الْجَلَامَةُ [غرا]: قرقوب آلونغان جون.
 • الْجَلْمُ [فتحنا] ج جِلَامٌ: جونسز اوزون آیفالی برتورلی صارق - توه بتی - قرکه جسی نه که سی - قوچقار - به تی - توه نامعاسی - آی، قمر یا که یا کا توغان آی، هلال - جون قرقار ایچون مستعمل قایچی. (بعض وقتده

بو قایچی دن تشیه صیغهی ایله «جَلْمَان» دیب تعییر ایتلر.
 • جَلْمَانٌ تشیه صیغهی بولسه ده برگنه نرسه دن تعییر بولغانغه کوره اعرابنده مفرد اعرابی ایله کینرورگه جائز. مثلا: مذکور قایچی فی صانوب آلدیم دیب ئه بتورگه نله سهك «أَشْتَرِبْتُ الْجَلْمَانَ» دیب ئه بتورگه یاری. یا که اصل تشیه لکنی اوبلاب «أَشْتَرِبْتُ الْجَلْمِينَ» دیب ئه بتورمز، «الْجَلْمَةُ [فتحه] وَالْجَلْمَةُ [ضمه]: بر نرسه ننگ بتون ییری و بتون کسه گی.
 • أَخَذَ الشَّيْءَ بِجَلْمَتِهِ: أَخَذَهُ بِأَجْمَعِهِ وَجَمَلَتِهِ.
 • الْجَلْمَةُ [فتحنا]: نیرسی طونا - لوب آیفالری کسوب آلونغان صارق گه وده سی، طوشا (Туша) سی - بر نرسه ننگ بتون ییری.
 • الْجَلَامُ [ضمه. لام شده ایله]: جونلری قرفلغان ته که لر.
 • الْجَلْمَاتُ [فتحه]: قییار. Огурецъ
 • الْجَلْمَحَةُ [دحرجه کبی]: صاچ کیتهر مک.
 • جَلْمَحٌ شَعْرَةٌ: حَلْقَةٌ.
 • الْجَلْمَدُ [جعفر وزنده]: زور قاطی طاش - بیک یاوز اوصال کشی - زور تاوشلی کفی - صغر - یوزباشدن آرتق صارق کتوی - توه کتوی. شولوق معنی لرده «جَلْمَدَةٌ» ده کیله در.
 • رَشْحٌ جَلْمَدَةٌ: اول آدمنگ طاشی تیرله دی. (بیک صارانلق

ایله معروف بولغان آدم بر آز
 نرسه بیرگان وقتده کولوب
 نه توله در. شولوق معنی ده
 «بض جلمده» دیمکده (بار).
 • الجلمد [هدهدوزنده]: زور
 ناوشلی کشی.
 • الجلمد [جیم ومیم کسره ایله]:
 صای قیو اچنده یار تیبسی صواچنده
 و یار تیبسی صودن چغوب ترغان
 زور طاش.
 • الجلمده [فتحه]: طاشلق بیر.
 «أرض جلمده» دیوله در.
 • الجلمود [ضمه] ج جلا مید:
 زور قاطی طاش - قارت توله لر -
 توه کتوسی.
 • ألقى علیه جلا میده: آغرلق
 صادی معنی سندن کنایه.
 • الجلمطه [دحرجه کبی]: صاچ
 کتیر مک.
 • جلمط رأسه: حلقه.
 • الجلماط [کسره]: بیک اشتها علی
 آرزولی قومسوز کشی.
 • الجلمقه [دحرجه کبی]: جایه گه
 سکر باغلامق.
 • الجلماق [کسره]: جایه گه
 باغلانغان سکر.
 • الجلمق [فتحه] ج جلامق:
 بیشمهت وقازاکی دیما کله معروف
 کیمیلر.
 • الجلمباه [فتحتا. نون سکون
 ایله]: بیک زور طازا توه -
 سیموز خانون.
 • جلمبلیق [فتحتا. نون سکون,
 باه ولام فتحه ایله]: زور ایشک
 وقاباقانی آچوب یابقان وقتده

چقغان ناوش. آچقاند «جلمن»
 یابقاند «بلق» ناوشی چقادر.
 • الجلمجبین [فتحتا]: گل چه چه گی
 ایله بالدن قاینانلغان خوش
 ایسلی، نه ملی و فائده لی معجون.
 • الجلمدح [فتحتا]: آغر طبیعتلی
 جوان گه وده لی کشی.
 • الجلمدحه [فتحتا] والجلمدحه
 [ضمته]: زور گه وده لی طازا توه.
 • الجلمدد [فتحتا] والجلمددی:
 هر وقت بوزوق یوله در بوری
 ترغان یامان کشی.
 • الجلمزی [فتحتا]: زور گه وده لی
 آطا توه.
 • الجلمسرین [ضمه]: نسرین
 چه چه گی.
 • الجلمفغ [فتحتا]: بولد قسز
 تینتاک کشی.
 • الجلمغه [فتحتا]: زور قور -
 صافلی توه - بیک قار تابیغان لکن
 نه لده خالدن تابیماغان توه - -
 بورونینه کوب، بورونصاق
 اوتکار لگان توه.
 • الجلمغه [فتحتا]: ادامسز ایکمک،
 قوری ایکمک.
 • الجلمفق [فتحتا]: سیموز آنا
 ایشاک.
 • الجلو [فتحه] والجلا [سحا.
 ن]: قلیچ و کوزگی بالترامق،
 پاس و طوطقلرن آچمتی - بال
 کیسهر ایچون اومارطه غه توتون
 ییارمک - بر آدم توغان ایلندن
 (وطنندن) آیرلمق - وطنندن
 آیرمق، سوروب قووب ییارمک
 (مت لاز) - بر آدمک فایغولرن
 نارامق - جووانوب کوکلن

خوشلاندرمق - بر آدم اوستنده گی
 چیتون اشنی ألمق - آغر لقدن
 قوتقارمق - خبر فاش بولمق -
 اشن آچلمق - بر آدمنی آچلق بیل
 جودا توب چیتکه کینه رگه مجبور
 ایتمک - بوقاری کوتارلمک -
 بیوک بولمق - - کیم صالمق،
 چیشتمک - باش کیلوننی برنجی
 دفعه کیاو یاینه کرنار ایچون
 تورلیچه ماتور نرسه لر کینسدروب
 بیزه مک، ماتور لامق - کوز لر گه
 سورمه نار تمق. (زمان قدیمده
 تیمور کبی معدنلرنی بالتراتوب
 کوزگی یاصی بولغانلر).
 • الجلوه [فتحه] والجلاء [کتا.
 ن]: باش کیلوننی کینسدروب
 یاصاندروب برنجی دفعه اولاراق
 کیاوینه کورسانمک - برنجی
 دفعه کورگان وقتنده کیاو او -
 زینک بیک اچینه (باش کیلوننگه)
 بوز کورملگی هدیه بیرمک.
 • جلا فلان العروس علی بعلمها:
 عرضها علیه مجلوه.
 • الجلوه [کسره]: برنجی دفعه
 کورسکانده کیاونک یاش
 کیلوننگه بیرگان هدیه سی. «بوز
 کورملک» دیب بور توله در.
 • الجلوا [حمراءوزنده]: کورکام
 بوزلی ماتور خانون یا که قر
 (مذکری «أجلی» کیله در). - -
 آباز کیچ - بولدوزلی کوک -
 کیک ماغلائی.
 • جلوة النحل: بال کیسهر ایچون
 اومارطه قورتلری اوستلرینه
 توتون ییاروب قوو.
 • الجلا [شدادوزنده]: کوزگی
 و قلیچ طوطقلرن بالترانوجی.

• الْجَلَا [عصا، ح]: بَاسْتِكَ الْغَى
یاغنده صاچ اوسمه گان (طایز
باشلی) بولمق بوندای آدمگه
«أَجَلِي» دیه لر.

• الْجَلَا [عصا] وَالْجَلَاءُ [كتا،
سم]: طایز باشلی بواو - سورمه.
• ابْنُ جَلَا: خلق آراسنده اوزینک
حال و شأنی ايله معروف و مشهور
بولغان هر بر کشی. «ابنُ أَجَلِي»
دیمکده بار.

• الْجَلَاءُ [سحا]: توغان ایلدن
کوچوب کیدو - بر آدمی توغان
ایلندن سورو، قووب یارو -
آچق و ظاهر بولغان اش.
• أَقَمْتُ جَلَاءَ يَوْمِي: بِيَاضِ يَوْمِي.

• الْجَلَاءُ [كتا]: سورمه - بر
آدمی الوغلاب نه بولمگان لقب،
قوشام آد.

• مِنْ أَجْلِكَ: مِنْ أَجْلِكَ. (سینک
ایچون)

• ابْنُ أَجَلِي: طاك - آرسلان.

• الْجَلْوَبِيُّ [فتحتا]: باکشاق
به یله نچک آدم - بیک پامان اوغری.

• الْجَلْوَاخُ [كسره]: کیك بیر.

• الْجَلْوَاخُ [كسره]: طافر بول -
طولی تیره ن بلغه - کیك وادی -
قالقو بیر.

• الْجَلْوُدُ [كسره]: لام شده و فتحه
ایله]: بیک نق و طازا حیوان
و آدم.

• الْجَلْوُزُ [كسره]: لام شده و فتحه
ایله]: زور گه و ده لی بهادر کشی -

بزنگ اورمانلر دده بولا ترغان
معروف جیکله وک.

• الْجَلْوَزَةُ [دحرجه کبی]:

آشغوب تیزلک ایله کیدوب
کیلمک.

• الْجَلْوَازُ [كسره]: ج جَلَاوَزَةٌ.
پولیس. Полицейский

• الْجَلَّةُ [فتحه، م]: بر آدمی چیتون
اشدن طیمق، منع ایتمک - بر
نرسه نی آچمق، کشف ایتمک -
چالمانی ماخلایدن کونارمک -
بر اورنده بولغان واق طاشلرنی
سبوروب چیتکه طاشلامق.

• الْجَلَّةُ [فتحتا، ح]: باشنک آغی
یاغندن صاچ قیولوب طایز
(Пльшь) بولمق. بو آدمگه
«أَجَلَةٌ» دیه لر.

• الْجَلَّةُ [فتحه] ج جَلَاءٌ: وادی
چیتی.

• جَلَّهْنَا الوادی: طَرَفَاهُ.
نَزَلُوا بِجَلَّهْتِي الوادی: بِجَهْتِي.

• الْجَلَّةُ [فتحه]: توگاره ک زور
طاش - طاش و صولری ایله آچلغان
وادی - کوچوب کیلمگان خلقنک

توشکان بیر لری، منزل لری -

تشلرن آرچوب سوتده

پشرلنگان خورما - ماخلا ی

صاچلرینک قیولوب طایز باشلی
بولوب قالو.

• الْجَلِيَّةُ [امیره و زننده]: واق
طاشلری آرچولغان سبورلنگان
اورن - سونده پشرلنگان خورما
بونقسه سی.

• الْجَلِيَّاءُ [علماء و زننده]: طو -
غوچی، حانک.

• الْجَلِيَّابُ [كسره]: الوادی.

• الْجَلِيَّهَبُ [ضمه]: المرأة العظيمة
الفرج.

• الْجَلِيَّزَةُ [دحرجه کبی]: بر

نرسه نی بلوب بلمامش بولمق،
کوز بومومق. بلدگانلکشی
بلدرمامک.

• الْجَلَاهِضُ [مسافر و زننده]:
آغر طبعی علی طویاس کشی.

• الْجَلَاهِقُ [مسافر و زننده]:
بومغاق، Клубокъ - بومغاق

کبی توگاره ک طاش، بندق -
جابه، قوس.

• الْجَلْهَمَةُ [ضمه، هاء ضمه ایله]:
وادی چیتی (وادی): طاولر آراسنده
بولغان تیگوز بیر لر، بلغلر،
اوزن و بولونلر.) - زور

و چیتون اش.
• الْجَلْهَمُ [هدهد و زننده]: زور
صحقان.

• الْجَلْهَوْمُ [ضمه]: الْجَمَاعَةُ الْكَثِيرَةُ.
• الْجَلِيَّ [فتحه، ض]: بامس و طو -
طقلرنی آچوب یا ترا تمق.

• الْجَلِيَّ [كسره]: توشه منی تیشوب
باصالغان تیره ز.

• الْجَلَا [عصا]: بوقاریده ذکر
ایدلی.

• الْجَلِيَّ [غنی و زننده]: آچق
اش، باشلر ماگان اش - بلمسر

بولماغان اش - بالتراب ترغان
نرسه. مؤثی «جَلِيَّةٌ» کیله در.

• الْعِيَّةُ جَلِيَّةٌ: اوتکون کورگان
کوز.

• جَلِيَّةُ الْأَمْرِ: توبی نامری آچق
بلونگان اش - بیک آچق (هیج
بر شهه سز) بولغان خیر.

• الْجَلِيَّانُ [كسره]: لام شده و کسره
ایله]: الْكَشْفُ وَالْإِظْهَارُ.

• الْجَلِيَّانُ [كسره]: لام شده و کسره
ایله]: الْكَشْفُ وَالْإِظْهَارُ.

• الْجَلِيَّانُ [كسره]: لام شده و کسره
ایله]: الْكَشْفُ وَالْإِظْهَارُ.

• الْجَلِيَّانُ [كسره]: لام شده و کسره
ایله]: الْكَشْفُ وَالْإِظْهَارُ.

• الْجَلِيَّانُ [كسره]: لام شده و کسره
ایله]: الْكَشْفُ وَالْإِظْهَارُ.

ج - م

• الجَمَّاءُ [فتحنا. ج]: آچولانمق.
 • الجَمَّاءُ [فتحنا] والجَمَّاءُ [سجا]: شخص.
 • رأيتُ جماءً: شخصه.
 • الجمثورة [ضمه]: بیر بیرگه طوبلانغان توفراق ابوی.
 • الجمجمة [دحرجه کیمی]: حرفلرنی آجق ئهینه آلمانیچه کشی آخلامالریق چولایق سوبلهمک - هلاک قیلیمق - خراب قیلیمق - بر آدم کوکلنده سر ایدوب برار فکر صاقلاب بورومک - باشرمک.
 • الجمجم [هدهد وزننده]: باشماق. (آباق کیمی).
 • الجمجمة [جملمر ضمه، برنجی میم سکون ایکنجی فتحه ایله] ج جماجیم: باش سوبیگی Черепъ - طوزلی بیرده قازلغان قیو- آغاچ کاسه وطابق - بر تورلی اولچاو - کیشر باشی - آلمش باشلق توه آتتوی - قیلنهک باش والوغ بولغان آدملری.
 • هم الجماجم: الأشراف والسادات.
 • جماجم العرب: کوب بظنلرنی جامع بولغان باش قیللر.
 • دیر الجماجم: کوفه گه باقن بر اورن.
 • جماجم الحارث: صوفانموری کر نلنگان آغاچ، که صوفا بوطنی دیلر.
 • الجماجح [کنا] والجمح [فتحه]

والجموح [ضمته. م]: آط باش بیرمیچه (اوزی نلنگان رهوشجه) چابوب بوبلاب کیتمک. ابرینک طلاق قیلووندن باشقه خاتون ابرینک بورتی طاشلاب اوز بورتینه قایتوب کیتمک - بر کشی هیج بر وعظ ونصیحت قبول قیلمانیچه اوزینک بوزوق بوللرندک بورومک - آشغوب نیز بورومک - بالالر آشقن اوینامق - بر آشق (قوزنا) ایله برور ایکنجی آشقنی اورنندن قوزغانمق - بولچی لرنی کیتک صحراء بولدن آداشدرمق - بر آدمک مقصودی حاصل بور - لماق - کیمه ایشکاکچی لرنک اختیارندن باشقه صو آغومینه ایباروب کیتمک.
 • الجماح [فاعل] ج جوامح وجماح: جماح ایله متصف: (مذکر ومؤنث بردای کیله).
 • الجماح [جمع]: مغلوب بولوب صوغشدن قایوب کیتکان کشیلر - اوق آطارغه اوکرانور ایچون مستعمل نوگاریک باشلی تیمورسز اوق - آغاچ باشنه قادالغان خورما، که بالالرا اویونی بر اولهن. ج جمامیح وجمامیح.
 • الجموح [صبو]: باش بیرمیچه اوزی نلنگانچه چابوب بوبلاب کیتنه ترغان آط - هیج بر وعظ و تریبهنی قابل بولماغان بوزوق کشی.
 • الجمحل: باقا قابغی دید کلری مخصوص قابق (Раковина) اچنده بولغان بومشاق نهلی حیوان.

• الجمح [فتحه. ن]: ماقتانمق - بورون کوزارمک، زور لانتیق کیرلنمک. (بونداي آدمیگه «جامح» دیبوله، جمعی «جمح» کلور).
 • الجمح [فتحه. م]: بیارمک - صو کبی نرسه اقمق - قومق، سورمک - بالالر آشق (قوزنا) اوینامق - آشق تورمق - آستلرنی بو طامق - سیکورمک - ایت ایشلنمک.
 • الجموح [صبو] والجمیح [کسره. میم شده ایله]: اوزن اوزی نانوماغان بیک ماقتانچق آدم.
 • الجمخر [جعفر وزنده. اچی قوش بولغان سوباک].
 • الجمحور [ضمه]: قوو کبی اچی بوش وقوش نرسه.
 • الجمد [فتحه] والجمود [ضمنا].
 • ن ش]: صو و صو کبی نرسلر طوکمق بوز بولوب فاطمق - قان وقان کبی نرسلر قروب کپیوب فاطمق - بیک صاران بولمق - خیرسز فائده سز بولمق - بر آدم اوستینه بر اش یا که بر حق واجب بولمق، لازم بولمق - قور لانتیق - بر نرسه نی کیتمک (گویا طوخدرور جریانی توقاتمق). - توه آرسونلی بولمق.
 • الجمد [فتحه. سم]: بوز، Педъ - بوز کبی قاطقان نرسه.
 • الجمد [فتحنا]: بوز - قار - کپیوب فاطقان نرسه - قالفو وفاطی بیر.
 • الجمد [ضمه] والجمد [ضمنا]

ج جَمَادٍ وَاجْمَادٍ: قالقو وقاطی بولغان بیر.

• الْجَمَادُ [فاعل] ج جَمَدٌ وَجَوَامِدُ: طوغغان، قاطقان صو وغیر لر - اوسمای ترغان نرسه (طاش کبی لر) یا شسز کشی - صاران - تر حمسز کشی.

• الْجَمَادُ [سحا] ج جَمَدٌ: بیر، ارض - یا غمور یا و ماغان قر وغان بیر - یا غمور سز آچلق یل - بر تورلی کیم - آز سونلی نو و صارق.

• فُلَانٌ جَمَادُ الْكُفِّ: بَخِيلٌ.

• رَجُلٌ جَمَادُ الْعَيْنِ: کوزندن یا ش چقما ترغان قاطی کوشلی کشی.

• الْجَمَادُ [سحا] ج جَمَادَاتُ: طاش، توفراق و هر تورلی معدنلر کبی (عموما جانسز و اوسملک سز) نرسه لر.

• جَمَادٍ لَهُ: «آخار جماد بولسون، آنک حالی یا خشی غه تابا آوشما سون» معنی سنده صاران کشیلرنی خورلاب نه بتولگان بد دعاء. («جماد» سحاب وزنده بولوب کسره گه بناه ایدلگان. جو وارد کشیلرنی ماقتاب نه بتولگان خیر دعاء «جماد» کیله در.)

• الْجَمَادُ [کتا]: بر تورلی کیم و کیملک.

• الْجَمَادُ [شداد وزنده]: بیک اوتکون کیسه ترغان فلج. (گویا بونک ابله چابولسه طبر - چنمیچه اوق جان بیر و قاطوب کیته در.)

• الْجَمُودُ [صبو]: یوقار ینده ذکر ایدلگان «جامد» معنی لر نده کیله در.

• عَيْنُ جَمُودٍ: یا شی قاطقان کوز. قاطی کوشلی بولودن کتابه.

• جَمَادِي [جیم ضمه، دال الف مقصوره ابله] ج جَمَادِيَاتُ: شهر قمر یه دن ایکی آی برنجی سینه «جمادی الأولى» ایکنچی سینه «جمادی الآخرة» دیوله در. بو

«جمادی» کلمه سی معرفه و مؤنث بولوب غیر منصرف اعتبار ایدوله، شونک ایچون «الأولى» و «الآخرة» آخار صفت بولوب کیله لر. لام تعریفدن باشقه «جمادی اولی» و «جمادی آخرة» دیمک جائز نو گل. شولایوق «الآخرة» اور نونده «الآخرة» دیمکده جائز نو گل دیگانلر. زمان جاهلیتده «جمادی الأولى» نی «جمادی خمسة» و «جمادی الآخرة» نی «جمادی ستة» دیب بور و نه بولغانلر.

• عَيْنُ جَمَادِي: عین جمود معنی سنده قاطی کوشلدن کتابه.

• ظَلَّتِ الْعَيْنُ جَمَادِي: جامدة لاند مع.

• رَجُلٌ جَمِيدُ الْعَيْنِ: «رجل جماد العين» معنی سنده.

• الْجَمْرُ [فتح. ض]: بر اش توغریسنده سویله شور ایچون خلق بر بیر گه جیولشوق - بوغاولی آطسیکروب یورومک - بر اش خلقتی جیولشور غه باعث بولمق - بر آدمگه اوطلی کومر یا که واق طاشلر بیرمک - قووب سوروب یبارمک - چیتکه قاقمق.

• الْجَمَارُ [سحا]: الجماعة - القوم المجتمعون.

• عَدَّ اِبْلُهُ جَمَارًا: جماعة جماعه.

• جَمَارِي [جمادی وزنده]:

بتونسی معنی سنی آخلانا، تأکید ایچون کیلروله در. («راء» نی توبن ابله توبن سزده تلفظ بار.)

• جَاءَ الْقَوْمُ جَمَارِي: جاوا باجمعهم.

• الْجَمَارُ [رمان وزنده]

و الْجَمُورُ ج جَمَارَاتُ وَ جَمُورَاتُ: خورما آغاچنک توبه سندن کیسوب آلونغان

(که بسته قوچانی کبی) بر شی، که «شحم النخل» دیماکله معروف.

بر دانه سینه «جمارة» و «جامورة» دیوله در. (خورما بوره سینک

اوزه گی قامش اچی کبی یوقاریغه تابا یومشاغراق بولا، شونک

بو طاقلر چغقان بیرندن ایك توبه سندن بر آرن کیسوب

آلالار. که بسته قوچانی کبی آق توسلی و قاطلرغان مامق کبی

ألبافی، بر درجه ته ملی نرسه بولادر. بازار غه صانار غه چغا

رالار، بر تین، ایکی تین گه آز آلوب آغرلرنده چایناپ ونه ملی

صولرن ایبوب یوریلر.)

• الْجَمْرُ [فتح]: اوطلی کومر.

• الْجَمْرَةُ [فتح]: ج جم و جمار و جمرات: بردانه اوطلی کومر.

مک کشیدن عبارت آطلی عسکر - بر گه له شوب دشمنانغه قارش

تورور غه عهد یا صاغان قیله لر

جیونی - واق طاش - بیک قاطی
 قاراغنی لقی - مکه مکرمه قورنبده
 «منی» دیگان بیرده حاجیلر طرفندن
 طاش آطولاً ترغان اورن.
 (بو اوچ اورنبده «الجمرة الأولى»
 و «الجمرة الوسطی» و «جمرة العقبة»
 دییوله در.)
 «مطفيء الجمر»: قش فصلینک
 ایك صوغنی کونی. (معلوم، که
 یلده دورت «فصل» بار: ربیع
 (باز)، صیف (جہی)، خریف
 (کوز)، شتاء (قش). بولارغه
 فصول اریعه دییوله در. مونه شول
 «شتاء» فصلینک ایك صوغنی
 بدی کونینگه عربلر «ایام العجوز»
 دیلر و هر برسینه آیروم آیروم
 اسملر ایله ده یوروتلر. برنجی
 کون «صن» ابکتیچی کون «صنبر»
 اوچنجی کون «و بر» دورتنجی
 کون «امر» بیشچی کون
 «مونمر» آلتنجی کون «معلل»
 بدنجی کون «مطفيء الجمر»
 دییوله در. بو بدنجی کون قشک
 ایك صوغنی کونیدر، که قش
 کوننده صالحون هوا ده جلونور
 ایچون باغلغان اوطلی کومر لر نی
 سوندر گویچی در. بو کونندن
 صوگ یاز کونلری باشلانوب
 صالحونلر بتکانگه حساب ایدوله در.
 بو کونلر بزنگ حساب ایله
 مارت آینک دورتچی دن با-
 شلاب اوننجی کونینگه چه در.
 اوننجی کون «مطفيء الجمر»
 بولادر.)

• الجَمِیرُ [امیر وزنده]: خلق
 جیولشقان اورن - صاچ طلومی
 یا که باشد طوبلانغانی - قاراغنی
 کیسج.
 • ابْنُ جَمِیرٍ: قاراغنی کیسج -
 آی نوغماغان کیسج - یاخا آی
 توغان قاراغنی کیسج یا که
 ایسکی آینک ایك صوغنی کیچی.
 • ابْنُ جَمِیرٍ: کیسج ایله کوندوز.
 • الجَمِیرَةُ: صاچ طلومی.
 • الجَمَامُورُ: قمر - باش - کیمناک
 جیلکن آغاجی برکتلنگان
 تونده ک.
 • الجَمْرُکُ [ضمه، تر و کچه کمرک
 لفظندن آلونغان]: چیت بیرلردن
 کینترلنگان ماللر نی قاراب،
 نبوش بولغانلرینه توله و سالونا
 تورغان بیر. Таможня
 رسمُ الجَمْرُکُ: شول ماللر
 ایچون تولرگه نبوش بولغان توله و.
 Таможенна пошлина
 • مَبْمَصْرُ الجَمْرُکُ: کمرکده
 ماللر نی آقاروب قاراوچی
 مفتش.
 • رَفِیْقَةُ الجَمْرُکُ: ئه بییر لر نیک
 کمرکده قارالبوب اوزدر لغان
 بولووینه بیرلنگان کچکنه کاغز،
 یارلیق.
 • الجَمْرُ [فتحه، ض]: آزغنه
 یو کروب یورومک - کیتمک -
 بر آدمی کیمستوب خورلاب
 سوز ئه یتمک.
 • الجَمْرُ [فتحه] جَمُوزُ: خورما
 صالحون کیسکاندن صوگ
 قالدق صاباغی.

• الجَمْرَةُ [ضمه]: بر زور کیسه ک
 قورت (اقط) - بر طوب خورما -
 اولن چه جه ک اویاسی.
 • الجَمْرُی [فتحات]: بر تورلی
 یو کرو.
 • حِمَارُ جَمْرِی: سر بیع.
 • الجَمَارَةُ [ضمه، میم شده لی]:
 جوندن طوغولغان خاتونلر
 کولماگی.
 • الجَمَارُ [شدادوزنده]: یو کروک
 توه - سیکروب یور و گان حیوان.
 • الجَمِیزُ [ضمه، میم شده و یا
 سکون ایله] و الجَمِیزِی: ییمشی
 بیک ته ملی بولمای ترغان بر
 نوع انجیر آغاجی. کوب وقت
 ییمشینه «بن الجمیز» دیه چک بیرده
 عربلر «بن الاحق» دیه لر.
 آغاجلری بیک زور ابوب اوسه،
 بول بویلرینه اولظر تلغان بو-
 لادر. دیار مصرده کوب بولا.
 تر و کله «عربستان انجیری» دیلر.
 • الجَمْرَانُ [ضمه]: بر تورلی
 خورما.
 • الجَمْسُ [فتحه] و الجَمُوسُ
 [ضمتا، ن]: مای طوگمق. (صو
 و باشقه نرسلر طوگسه «جمد»
 دییوله، ذکر ایدلدی، اما ماینک
 طوگوونده «جمس» بورتوله
 دیگانلر.)
 • الجَمْسَةُ [ضمه]: پشوب یتهرگه
 یاقتلاشقان خورما - برکتوتوه -
 کیسه ک - بر طوب قرو خورما.
 • الجَمِیسُ: ایابس.
 • الجَمْسَةُ [فتحه]: اوط، نار.

• الجَامُوسُ : يوقار بیده ذکر ایدلدی.
 • الجُمَاسِيَّةُ [عرا]: صولرنی طو-
 خدر ا تورغان صوق کیچ.
 • الجَمَامِيْسُ : گومبه.
 • الجَمَسْتُ [فتحنا]: بر توری بهالی اصل طاش.
 • الجَمَشُ [فتحنا. ن]: صاچ کتیرمک - بارماق باشلری ایله چفتوب سوت صاومق - خاتون قر ایله آندن موبدن توشوب اویناشوق - قیونک قوبماسی ایله بیر استیناسی آراسینه بر شی صالحق.
 • الجَمِشُرُ [فتحنا. سم]: بیک آقرن تاوش.
 • الجَمُوشُ [صبو]: صاچ وباشقه نوکلرنی کتیره ترغان دواء «تورّه» دیماکله معروف - اوله نلرنی قروئقان قورغانی بل - قیو.
 • الجَمِيشُ [امیر ورننده]: توره - اوله نلری قروغان بیر - نوکلری کتیرلگان عورت بیر - بر صحراء حاله ایله.
 • الجَمَشَاءُ [فتحنا]: المرأة العظيمة الفوج.
 • الجَمَاشُ [شدادوزنده]: خاتون قرغه قاغلوب بوروجی کشی بوندای خاتونغه «جَمَالَة» دیلر.
 • الجَمَاشُ [کنا]: قیونک طاش استیناسی ایله توفراغی آراسینه سالونغان شی.
 • الجَمِشْتُ [فتحنا]: جَمَسْتُ دبدکلری طاش.
 • الجَمِصُ [فتحنا]: بتورولی اولهن.

• الجَمْعُ [فتحنا. م]: جِمَق - جینامق - بر نیجه نرسه نی برگه قوشمق - طوزغان و تارالغان نرسه لرنی بر بیرگه طوبلامق - خاتون بتون کیملرن کینمک - قازان قابنامق.
 • الجَمْعُ [فتحنا. سم]: جَمُوعُ : برگه جیولغان بر بیرگه برکدرلگان نرسه لر - تارالغان نرسه لرنی بر بیرگه جیو، طوبلاو - توری نوعدن جیولغان جیوتوق خورمالر - برگه جیولشقان جیون خلق - ایمچاکلری باغلاب قویلغان حیوان سوتی - قزل صاقر - جنسی معلوم بولمالغان خورما آغاجی - بر جسدن بولغان کوب نرسه نی آکلانا تورغان لفظ.
 • الجَمْعُ [فتحنا]: «مزداغه» دیماکله معروف اورن.
 • یوم الجمع : یوم القيامة.
 • یوم جمع : عروقه کون، (بو کونده حاجیلر مزداغه گه کیله لر).
 • ایام جمع : حاجیلر «منی» ده بولغان کونلر. قوربان عیدی ایله آندن صوخنی اوج کون.
 • الجَمْعُ [ضمه]: برگه برکدر - لگان نرسه - بر اوج طولوسی نرسه - سر توتولغان، باشرن صافلانغان اش - باشرن اوی وفکر - بر نرسه ننگ بتونی، تمامی - ابر کورماگان قزلق بکاره - قورصاق - بالا توغدرور وقتی ابرشکان خاتون ننگ تولغاق ایله خسته سی - بالا توغدرور آغرقلری.
 • فَلَانَةٌ من زوجها بجمع :

بِعَارَةِ أَي لَمْ يَقْضِهَا زَوْجَهَا.
 • ذهب الشهر بجمع : ذهب كله.
 • المرأة تموت بجمع : بو حدیث شریفده «جمع» قزلق باكه قورصاق باكه بالا توغدرور آورولری معنی سنده دیگانلر. یعنی قر حائنده وفات بولوجی (باكه قورصاقلی حائنده وفات بولوجی باكه بالا توغدرور خسته لقی ایله وفات بولوجی) خاتون شهیدلردن بولادر.
 • فَلَانَةٌ مَاتَتْ بِجَمْعٍ : مَلَأَتْ عَدْرَهُ أَوْ حَامِلًا أَوْ مَسْقَلَةً.
 • جَمَعَ الكَفَّحُ أَجْمَاعًا : یودروق (بارماقلری بومارلانغان قول).
 • الجمعة [ضمه]: خاص کونده کوب کشی برگه جیولشوب ادا ایدلنگان بیوک عبادت، جمعه نمازی - هفته آنته (Недѣля) - بر بیرگه طوبلانغان جیولغان نرسه - بر اوج طولوسی نرسه - خلق آراسنده بولغان دوستلر.
 • یوم الجمعة [جمعه مسم سکون ایله] و یوم الجمعة [جم مسم ضمه مسم جمع عبادت]: جمعه کون. Пятница (بو کونده جیولشوب بیوک عبادت اجراء ایدلنگانگه کوره «یوم الجمعة» نسمه ایدلنگان. بو اسمنی باشلاب اهل مدینه استعمال قیلغان. زمان جاهلیتده «عروبة» اسمنده بورونکانلر. جاهلیتده کونلرنک اسملری شولاره: «أول» (بکشبه کون) «أهون» (دوشنبه) «جبار» (سه شنبه) «دبار» (چهارشنبه) «مونس» (پنجشنبه)

«عروبة» (جمعه كون) «شيار»
 (شنبه كون). يو اسملر مرور
 ايام ايله ترك ايدلوب عجملر چه
 عددني آخلانقان شوشي: «يوم
 الاحد، يوم الاثنين، يوم الثلاثاء،
 يوم الاربعاء، يوم الخميس، يوم
 الجمعة، يوم السبت» اسملر
 معروف بولوب كيتكان. عجملر
 ايله اختلاطك كويابوي صوغني
 اسملرني بيك تير مشهور ايتكان.
 • الجَمَعَاءُ [احمرء وزنده]: طولی
 گه وده لی حیوان -- بيك قارت
 آنا توه «اجمع» لفظنيك مؤنث
 صيغهي، كه تاكيد ايجون
 كيتروله در.
 • الجَمَاعَةُ [سحا] ج جماعات:
 برگه جيولشقان بر نور كوم
 خلق - جيون - نورلي حساب
 يازلغان زور دفتر. (جماعة
 القسمة، مالترني تقسيم يازلغان
 دفتر. جماعة اصناف الخراج:
 بير توله لوري يازلغان دفتر...
 وهكذا بورونلر.)
 • صلاة الجماعة: كوب كشي
 برگه جيولشوب او قولغان نماز.
 • الجَمَاعُ [كتا]: برگه طولانغان
 جيولغان نرسه - بر نرسه نك
 بتوني -- كوب معني جامع
 بولغان سوز.
 • قَدْرُ جَمَاعٍ: زور قازان.
 • الخَمْرُ جَمَاعُ الاثم: ايسرتكچ
 بتون گناهلرني جيعوجي.
 • جَمَاعُ الشئ: جمعه.
 • الجَمَاعُ [كتا]: «جماعة» كشي
 مفاعله بانندن مصدر، جيولشمق -

خدمتچيني آتله لاب باللامق --
 ابر ايله خاتون قوشولشمق
 معني لرنده.
 • الجَمَاعُ [شداد وزنده]:
 والجَمُوعُ [صنبو]: جامع
 مبالغهي.
 • الجَمَاعُ [ضمه. ميم شده ايله]:
 برگه جيولوب بر بر سينه نو-
 شولغان طولانغان نرسه --
 نورلي قيله دن جيولغان جيون -
 باش، رأس - اوله نك چجهك
 برولري جيولغان بير - قصه
 بولي خاتون - ثريا بولدوزلري
 جيولشي.
 • امراء جماع: قصيره.
 • الجَمْعِي: جمعه كويلرده روزه
 توتوجي.
 • الجَمِيعُ [امير وزنده]: برگه
 جيولشقان بر نور كوم خلق،
 جيون - برگه جيولوب بر بر سينه
 قوشولغان طولانغان نرسه -
 بر تيره گه نازل بولغان قيله لور -
 عسكرو، جيش -- بر نرسه نك
 بتوني تاملی - ايمچا كلوي باه
 غلانغان حيوان سوني. «اجمع»
 كشي بو كلمه ده تاكيد ايجون
 كيتروله «بارچهسي» و «بتوسي»
 معني لرني آخلانادر. «جاؤوا
 جميعهم» بارچهسي كيلدبلر،
 هج برسي كيلمانجه قالمادي
 معني سنده.
 • الجَمِيعَةُ [اميره وزنده]: ج
 جماع: جيولش.
 • الجَمِيعَةُ ج جماعات: بر فكرني
 وجود كه چغلر وار ايجون بر-
 له شكان كشيور. (بولغظ ايسكي
 ادييات عربيده تابولمادي، اما
 حاضر عربلر بزده معروف
 معني لرنده بورونلر.)
 • الجَمْعُدُ [جعفر وزنده]: بر
 بيرگه جيولغان طاشلر ايومي.
 • الجَمْعَرَةُ [دحرجه كشي]: آنا
 ايشاك اوزن طوب كشي طولاب
 آناغه سيكومك - قورت نه و له
 توگار ك طوب طوب باصامق.
 • الجَمْعُورُ [جعفر وزنده]: قيدا
 قازو غانده چقان صاري بالچق.
 • الجَمْعُورَةُ [فتحه]: قالتو بير -
 جيولغان طاشلر ايومي.
 • الجَمْعُورَةُ [ضمه]: بر طوب
 قورت (اقط) - اور چوق باشي.
 • الجَمْعُورُ [ضمه] ج جماعير:
 بيك زور جيون - امير خلافيه
 قيام ايدوجيلر.
 • الجَمْعُورَةُ [ضمه]: چيكله و ك
 زور لغنده بال وماي.
 • الجَمْعُومِلِيلُ [فتحه]: هر نرسه ني
 جامع.
 • الجَمْعُومِلِيلَةُ [جيم ضمه، ميم فتحه
 ايله]: باللي بوري، صرتلان -
 بيك قارت و گه وده سي قاقشالغان
 توه ياكه بر قانت قاقشاب
 طازارغان توه.
 • الجَمَامِيَّةُ ج جامكليات
 والجوامك ج جوامك: خدمت
 ايجون بيرلگان آبلق آچه.
 Жалование
 • الجَمَلُ [فتحه. ن]: جيمق،
 طولامق -- تارقاو نرسه لرني
 بر بيرگه بر كدر ملك - اچ مابلي
 اريتمك.
 • جَمَلُ فُلَانٍ الشَّخْمُ: اذابه،

• الْجَمَالُ [سحا. ش.]: برابر یا که
خانون هر باقدن کیلوشلی مانور
گه وده لی و کور کام خُلق اییاسی
بولمق. بونداین ایر گه «جَمیل»

و خاتونغه «جَمیله» دیوله در.
(بو کلمه اصلده «جَمَاله» بولوب
کثرة استعمال ایله هاسی نو-
شکان «دیلر»)

• الْجَمَالُ [سحا. سم]: گه وده نك
هر بر بیرری کیلوشلی مانور
بولوب کور کام خلق و طبیعت
اییاسی بولو.

• جَمَالِكَ أَنْ لَا تَفْعَلَ كَذَا: بو
اشنی اشله وده جمالکّه ایبار،
جمالکّه ضرر اینترلك اشکّه
باشلاما! معنی سنده قز دروب
ئه يتوله ترغان سوز. («جَمَالِكَ»
الزَمَ جَمَالِكَ تقدیرنده در.)

• الْجَمَالُ [غرا]: الْجَمِيلُ.

• الْجُمَالِيُّ [جیم ضمه ایله، یا
شده لی]: بتون اعضاسی کامل
طولی و جویوان گه وده لی طازا
کشی.

• الْجُمَالَةُ [غرا] ج جُمالاتُ:
اریگان اچ مایی - قالون باو -
آرقان.

• الْجُمَالَةُ [غرا] ج جُمالُ: بالغز
آنا توه لردن جیولغان کتو.
یا که آنا توه لرگه اوخشاولی طازا
گه وده لی آنا توه لر.

• الْجُمَالِيَّةُ: آنا توه گه اوخشاولی
بیک طازا گه وده لی آنا توه.

• الْجَمَلُ [فتحنا]: آنا توه - بیک
زور بالقی - خورما آغاجی -
کیمه آرقانی. بو کلمه نك جمعی:

• أَجْمَالٌ وَجَمَالٌ [کتا] وَجَمَلٌ
[ضمه] وَجَمَالَةٌ [مثلث الاول]
وَجَمَالَاتٌ [مثلث الاول] وَجَمَائِلٌ
وَأَجَامِلٌ کبله در.

• جَمَلُ الْبَحْرِ: بیک زور بالقی.

• جَمَلُ الْمَاءِ: بجمع دید کلری قوش.

• جَمَلُ الْيَهُودِ: «حرباء» اسمی ایله
معروف کهنه جلان.

Хамелеонъ

• عَيْنُ الْجَمَلِ: کستانه چیکله وگی.

Каштанъ

• اتَّخَذَ فَلَانٌ اللَّيْلَ جَمَلًا: بتون
کچی عبادت ایله اویاغ توروب
اوز دردی معنی سنده.

• مَا اسْتَمَرَّ مِنْ قَادِ الْجَمَلِ: «توه
جیمه کله گان کشی اسقلنمادی»
معنی سنده مشهور بر مثل. یاشر -
نوب بولماغان اورنلده یور توله.

• وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى
يَدْخُلَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ:

اینه کوزینه آرقان کرگانسگه چه
آلار جنه که کرمازلر. (اینه
کوزینه آرقان هیچ بر وقتده
کره آلمانغا کوره مستکبرارده
هیچ بر وقتده جنه که کره
آلمایلر.)

• الْجَمَلُ [ضمه] وَالْجَمَلُ [زفر]:
کیمه آرقانی.

• الْجَمَلُ [ضمنا]: برگه جیولشقان
کوب کشی، جیون.

• الْجُمْلَةُ [ضمه] ج جُمَلٌ: بر
نرسه نك بتون بیرری، بتونسی -
برگه جیولغان طویلانغان نرسه.

• أَخَذْتُ جُمْلَةَ الشَّيْءِ: بتونسن
آلدم، یعنی هیچ بر کیسه گن

قالدر مادم.

• الْبَيْعُ بِالْجُمْلَةِ: ئه بیر لر نی
واقلامیچه بتون بتون ایدوب
Оптовая

كوپله ب صانتو. торговля
(واقلاب صاتوغه

«الْبَيْعُ بِالْمَفْرُقِ» دیب یور وتلر.)
• جُمْلَةُ الْكَلَامِ ج جَمَلٌ: کشی
آخارلق آلدی آردی بولغان
بر سوز.

• وَمِنْ جُمْلَةِ ذَلِكَ أَنَّهُ...: شول
اش یا که شول سوز نك بتونسی
آراسدن آبروم ئه بشکانده...

• إِنَّ فُلَانًا مِنْ جُمْلَةِ الْعُلَمَاءِ:

من جماعتهم. (شبهه سز فلان
کشی عالم لردن براو. گویا
عالم بر بتون بولوب بوشول
بتون نك بر کیسه گی بولغان.)

• الْجَمَلُ [ضمه. میم شده ایله]:
کیمه آرقانی - حروف هجاء
حسابی، «ایجد...» حسابی.

• الْجَمَالُ [شداد وزنده] ج
جَمَالُونَ: توه چی.

• الْجَمَالَةُ: توه لی لر، توه لر گه
آطلانغان کشیلر. آطلی لرغه
«خِیَالَةُ»، ایشاکلی لر گه «حَمَارَةُ»
دیوله در.

• الْجَمَالُ [ضمه. میم شده لی]:
الْجَمِيلُ.

• الْجَمَالَةُ [حمره و زنده]: جمیله -
هر بر حیوان نك طولی طازا
گه وده لی سی.

• الْجَمِيلُ [میر وزنده] ج جَمَالَةٌ:
هر بیرری کیلوشلی مانور گه وده لی
کور کام اخلاقلی کشی (بوندای

خاتون قرغه «جَمیله» دیوله) -
اریتلگان اچ مایی.

جيون - ائڭ تېرەن واپڭ زور
بولغان سو -- ائڭ باشلىرىنى
توشۇپ چىلكەتنى قابىلغان قوبى
اوزون ساچ. (ساچ قولاق
يوشاغىنىچە بولسە «وفرة» قولاق
يوشاغىدىن اوزسە «لمة» چىلكەگە
توشسە «جمة» دىلەر.)

الجُموم [صو]: كوب مولى
قو - بوگورگان صابن بوگورنى
آرتىدىغان ياخشى اط - كوب،
كثير.

الجُميم [ميروزىندە] ج اجماء:
كوب، كشر - تېرە ياغىنىچە چايلىگان
زور اولەنلىك. مؤنثى «جميمة»
كىلەدر.

الجُميمة: يارتى آيلىق بائىل
بوغداى صاباغى.

الجمى [ضمه] ميم شەدە والف
مقصوره ايله: بافلا بورچاغى.
الجمان [شدادوزىندە] والجمام
[شدادوزىندە]: توبەلەم طولى
بولغان اولچاۋ صاوتى.

الجمانى [ضمه] ميم وياشەدە ايله:

«جمه» صاچى اوزون بولغان
كشى.

الجمان [غرا]: انجو،
Жемчугъ - انجوگە اوخشا.
توب كەۋشەدىن ياصالغان توبە -
قىزىل سەختيان اوستىنە تورلى اصل
تاشلىق تاغوب ياصالغان خىستە -
كەۋشەلىگان موبوتچاقلىق

زىنئىلى ئېلى باۋ،
الجمانة [غرا]: بر دانە انجو،
بر بورتوك انجو -- بر دانە
كەۋشە توبە.

الجَمَنُ [فتحاً]: قهوه چاينىڭى.

Кофейникъ

الجَمُنُ [ضمناً]: يمامەدە بر طاو،
الجمهرة [دجر جەكەبى]: جېمق -
جېنامق - طويلامق - بر بر اوستلى
ايومك - بر آدم بر آدمگە خېرنك
بر آز سويلەپ اېنك كېرەك
بولغان ياغن يا شروب قالمق -
خېرنك كوبراگن سويلەمك -
بر نرسەنك اېنك زور كېسەگن
آلمق ياكە كويسن آكوب
آزنى قالدېرماق.

الجمهور [ضمه] ج جماهير:
كوب كشىدىن چىولغان جيون -
اعتبارلى الوغ كشىلر -- طاو
كېبى اېولگان قوم -- هر بر
نرسەنك زور وكوب بولغانى.

الجمهورى: مذكور معنى لرنده
«جمهور» گە منسوب شى. (مثلاً:
جمهور سوزى، جمهور اشى
كېبى لر.) - بېك اېسرتە ترغان
اېسكى خمر ياكە اوچ يىللىق خمر.
الجمهورية: جمهور طرفندن
انتخاب ايدىلگان وقتلى رئيس
ايله اداره ايدىلگان مملكت.

Республика

الجمهورية [ضمه]: بر براوستلى
ايولوب طاو كېبى بولغان قوملق -
شريفە وپك بولغان خانون.
الجمهورية [فتحاً]: جيون اورونى -
ابن دريد طرفندن تاليف
ايدىلگان ادبيات غريبەدە بر
كتاب.

الجماء [سجا. ض]: كوي بايمك،
جمن الشى: كتر وجم.

ج - ن

الجماء [فتحاً]: قار تايوب
بوگرايمك، آرقا طشمە چغوب
چىلكەلر كوگرا كىكە صار قلوب
توشمك.

الجماء [فتحاً] والجنوء [ضمناً م]:
بر نرسەنك اوستىنە يوز ايله
قابلانمق - آوشمق، بانظامق -
(آطلى عسكەرنك سوانگو ايله
صوغش وقتىندە) دشمانك سو -
نگوسىدىن قاچوب آطلك باشىنە
تابا بوگولوب صاقلانوب قالمق.

الجماء [جمراءوزىندە]: قار تايوب
بوگرايمگان خانون - موگوزلرى
آرنقە تابا بورولوب اوسكان
صارق. (بوگورى اېرگە «جنا»
دىلەر.)

الجنب [فتحاً]: چىتكە قاقمق -
بر آدم اوستىنە كىلە ترغان
نرسەنى اتوب چىتكە قاقوب
ييارمك - بر نرسەنى بر نرسەدىن
براق قىلماق -- بر آدمك يان

الجنب [فتحاً]: چىتكە قاقمق -
بر آدم اوستىنە كىلە ترغان
نرسەنى اتوب چىتكە قاقوب
ييارمك - بر نرسەنى بر نرسەدىن
براق قىلماق -- بر آدمك يان

الجنب [فتحاً]: چىتكە قاقمق -
بر آدم اوستىنە كىلە ترغان
نرسەنى اتوب چىتكە قاقوب
ييارمك - بر نرسەنى بر نرسەدىن
براق قىلماق -- بر آدمك يان

الجنب [فتحاً]: چىتكە قاقمق -
بر آدم اوستىنە كىلە ترغان
نرسەنى اتوب چىتكە قاقوب
ييارمك - بر نرسەنى بر نرسەدىن
براق قىلماق -- بر آدمك يان

الجنب [فتحاً]: چىتكە قاقمق -
بر آدم اوستىنە كىلە ترغان
نرسەنى اتوب چىتكە قاقوب
ييارمك - بر نرسەنى بر نرسەدىن
براق قىلماق -- بر آدمك يان

الجنب [فتحاً]: چىتكە قاقمق -
بر آدم اوستىنە كىلە ترغان
نرسەنى اتوب چىتكە قاقوب
ييارمك - بر نرسەنى بر نرسەدىن
براق قىلماق -- بر آدمك يان

الجنب [فتحاً]: چىتكە قاقمق -
بر آدم اوستىنە كىلە ترغان
نرسەنى اتوب چىتكە قاقوب
ييارمك - بر نرسەنى بر نرسەدىن
براق قىلماق -- بر آدمك يان

باشلی، قابرغالر بلونماس درجه قاطی ششوب طیبیلرنک یاروب دواء قیلولرینه احتیاج نوشهدر، وقتنده دواء ایدلماسه آورو آدمنک و فائیده سبب بولادر.

احادیث شریفده «ذات الجنب» خستهسی ایله وفات ایتمک آدمی شهیدلردن سانالغان. بونک تفسیرن بلور ایچون کتب لغت اوستینه حدیث شرحلرینه ده مراجعت ایدلدی. بو خسته لقتنک یوقاریده مذکور خسته لقی بو. لمافتده شهیم قالمادی، که «ذات الجنب» نی اوبکه ششو (Воспаление легких) خستهسی دیگان کشیلرنک سوزی خطاً دیگان اعتقاد که کیلدم، بعضاً «اوبکه ششو» خستهسی ایله «ذات الجنب» خستهسی بر وقتنده ایکیسیده حاصل بولا. بو وقتنده چهنجو وقابرغا آستلرنده شش بولوغه قاراب بتون آورو نی یا که اوبکه ششونی شول «ذات الجنب» دیب اوبلارغه یول بولادر. بلکه شولای اوبلاغانلردر. اما فی الحقیقه بالغز اوبکه ششو خسته سنده چهنجو وقابرغالرده شش بولمایدنر. اوبکه ششو خسته سینه عربجهده «ذات الرئة» دییوله در. هر نه قدر «ذات الجنب» خسته لغی یوقاریده مذکور خاص بر خسته لقی بولسه ده «ذات الجنب سَهَادَةٌ» و «الْمَجْنُوبُ شَهِيدٌ» حدیث شریفلرنده مطلقاً کوکراک خسته لقلری مراد دیگانلر بار.

• الْجَنْبُ [فتحه] ج جُنُوبٌ وَأَجْنَابٌ وَالْجَانِبُ ج جَوَانِبُ وَالْجَنْبَةُ ج جَنَائِبُ: آدم، حیوان و باشقه نرسه لرده یان، یانطق. - Бокъ - ناحية. قَعَدْتُ إِلَى جَنْبِ فُلَانٍ: فلان کشی باندن اولطردم. يَحْسِرُ تَائِبًا عَلَى مَا فَرَّطَ فِي جَنْبِ اللَّهِ: فی طرفه ای فی طاعته. جَارُ الْجَنْبِ [«جنب» جیم فتحه نون سکون]: ابولری یاناشا بولغان کورشی، یان کورشی. الصَّاحِبُ بِالْجَنْبِ [جیم فتحه نون سکون ایله]: هر وقت برگه یول بوری ترغان سفر بولداسی. ذَاتُ الْجَنْبِ [جیم فتحه، نون سکون ایله]: کوکراک ایله قور-صاق آراسنده بولغان پهرده (Диафрагма) نک ششوندن حاصل بولغان آورو. بزده «چهنجو» دیب یوروتلر. روسجه طب کتابلرنده (Воспаление грудной плевры) دیلر. بو آورو مذکور پهرده که صوق تیودن بولا. آنک ایله آورغان کشی نی باشده طوکدرا، صوکره قدر، اوک یا که صول قابرغالرده قاطی آورو سینوله باشلیدنر. سو یله گانده، صولو آغانده خصوصاً یونه لله گانده قابرغا آستلرنده بیک قاطی چهنجو چغوب جفالاندرا. پهرده نک ششی تیز بتماسه چوبان اچندن چغا ترغان ارین، صاری صو و قانلی نرسه لر آغارغه

قابرغالرن صدر مق - بر آدم اوزینک یاندن حیوانن جینه کلب بار مق - پهرده قور مق - بر آدم «ذات الجنب» خستهسی ایله آورامق. (صو کخی معنی مجهولا کیلروله در.)

• جُنْبٌ فُلَانٌ [مجهولا]: کان به ذات الجنب.

• وَاجْتَنِبِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ:

مینی و منیم بالالرمی صنملرگه قوللق قیلودن برای قیل.

• جُنْبٌ فُلَانٌ فُلَانًا الشَّيْءُ: نجاه عنه وبعده.

• الْجَنْبُ [فتحه] وَالْجُنُوبُ [ضمنا، ن ح]: بر نرسه نی کوکل تلمک، آرزو قیلوق - صاغتمق مشتاق بولوق - غریب حالده بر بیرگه اینمک.

• الْجُنُوبُ [ضمنا، ن]: جنوب جیلی ایسمک - بر آدمگه جنوب جیلی توقمق. (بو صو کخی معنی نی مجهولا کیلروله.)

• جُنْبُ الرَّجُلِ [مجهولا]: أصابته الجنوب. (بو آدمگه «مجنوب» دیلر.)

• الْجَنْبُ [فتحتا، ح]: بر آدم بر نرسه نی بیک قاطی صاغتوب آرزو قیلغانلقدن قرار سزلانمق، مضطرب بولمق - توه بیک قاطی صوصاب بوتار له نمک.

• الْجِنَابُ [کتا]: «مجانبة» کبی مصدر بر نرسه دن آبرلوب چیتکه کیتمک، یرافلانمق - بر نرسه نک یانینه کیلمک، یاقنلا شفق یان یانغه نور مق (ضد) معنی لرنده. الْجِنَابَةُ [سحا، ض ح]: بر آدم جنب بولمق.

(تروكلرنك طبي اصطلاحلى بويىچە «ذات الجنب» اوبىكە شىلرندىن بىر نواع. بو آلارنىڭ اوز اصطلاحلىرى، لغت تفسىرى توگل.)

• ذُو الْجَنْبِ: «ذات الجنب» خستىسى ايله آورو آدم.

• الْجَنْبُ [فتحنا]: اوزوشقان وقتىدە بىر آدم اوزى ياندىدە ايكنچى بىر آط جىتە كلب كىسدو (آطلانغان آطى آروب آرتقە قالورلق بولسە كوچوب بوسىنە آطلانور ايچون بولا) - توهلر اوبىكلرى يان قابىرغالىرىنى بايشور درجەدە قاطى صوصاو - آقصابو.

• الْجَنْبُ [ضمنا]: براق - غريب - باش بىرماي ترغان آدم وحيوان جنابة ايرىشكان كشى، قيونورغە تىوش بولغان كشى. (بو آدم شول حالدىدە عبادت قىلا آلماغانغە كوره بوڭار «جنب» يعنى عبادىتىن براق دىب بوروتىكلر) بو لفظدە مفرد، تثنیه، جمع، مذكر ومؤنث برداي كىلدەر. «هو جنب» و «هى جنب» «هما جنب» و «هم جنب» و «هن جنب» دىيولەدر. بعضلر تثنیه سىندە «جنبان» جمع سىندە «أجناب» كىلە دىگانلر لىكن خانونغە «جنبة» دىمك بوق دىلر.

• الجارُ الجنبُ [جنب: ضمنا]: نَسَبًا ياقن بولماغان يان كورشى.

• الْجَنْبُ [كتف]: خلقىدن آبر - لوب باشاوجى، عزىلت ايدوچى - اوز ابلدىن آبرلغان چىت كشى، غريب - قوناق كىلودن قورقوب يولدىن براق كىدوب اورنلاشقان كشى (بول بويندى قوناق توشم

كوب بولا) - بورى، ذئب.

• الْجَنْبَةُ [جيم ضمه، نون فتحه ايله]: صافلانورغە تىوشلى نرسە. (خلق آثارىدن صافلانان ترغان نرسە).

• الْجَنْبَةُ [فتحه] وَالْجَنْبَةُ [فتحنا] وَالْجَنْبَةُ [سحا]: يان - چىت، قرى - طرف وناحية.

• الْجَنْبَةُ [فتحه]: طرف وناحية - خلقىدن آبرلو، اعتزال ايتو - غريب بولو - توه تىرىلردىن نىكلگان سوت صاونى - يازغى ياغمورلر ايله طازاروب دافرا - قلانغان اولەنلر.

• الجانبُ ج جوانب: يان، يانطق - طرف وناحية - غريب.

• الْجَنْبُ [سحا]: طَرْف وناحية - ايشك آلدى، يورت، فناء - شهر تىرەسندە شەرگە قاراغان بوشلق اورنلر - منزل - برطاو.

• الْجَنْبُ [غرا]: «ذات الجنب» خستىسى. يوقارىدە تفصىل ايدىلدى.

• الْجَنْبُ [ضمه، نون شده ايله]: غريب آدملر - يولدىدە ياناشا يوروتگانلر. مفردى «جانب» كىلە.

• الْجَنْبَايَاتُ [كتفا]: طَرْفَلر، ناحية لر.

• الْجَنْبَايَةُ [سحا]: غريب لك - يراقلىق - نجاست - آزق توبارگە بىارلىگان توه - قيونو تىوش بولغان حال.

• الْجَنْبُوبُ [صبو]: توشلك ياغى (Югъ) - توشلكىدن ايسكان جىل. ج جنابىب. (بول لفظ مؤنث اغبار ايدولە).

• الْجَنْبِيبُ [امىر و زىندە]: اطاعت ايدە وباش ايه ترغان انسان وحيوان - جىتە كلب ياندىدە كىلترلىگان آدم وحيوان - بىر ياقىغە يانطايوب بوروتگان انسان - بىر تورلۇ بىك ياخشى خورما.

• الْجَنْبِيَّةُ [امىرە و زىندە]: جنب مؤتتى - توه آرقاسىنە بىر ياقىغە سالونغان بوك (ايكنچى ياغىدە شولوق آغرلىقىدە بولادر. ايكنى سىنە «جىستان» ياكە اضافە ايله بىارلىگان توه.

• اطَاعَتُ جَنْبِيَّةً: انقاد.

• اتق الله الذى لا جنبيته له: لامثل ولا عدل له.

• الْجَنْبَانِي وَالْجَنْبَايَةُ: بالالر اوبونى.

• الْجَنْبِيَّةُ [ضمه]: ئەشە كى خاتون ياكە قارا خاتون.

• الْجَنْبَابُ [مساجد و زىندە]: بيوك اورنلر قالقو بىرلر.

• الْجَنْبِيخُ [هدهد و زىندە]: جوان و نوگاركە گەدەلى كشى - قالقو بىر - بيوك اورن - زور بت. بىر دانەسىنە «جنبخة» دىلر.

• الْجَنْبِدَةُ [هدهد و زىندە]: رمان چەچەگى، چىلنار - قول گل.

• الْجَنْبِدَةُ ج جنابيد: گومبەز، قبه (Куполь) - گومبەز كىبى نوگاركە كلەنوب قالقوب ترغان بىر - بيوك اورن.

• الْجَنْبِدَةُ [دحر جەكىبى]: اولچاو صاونى توبەلب طولترمىق.

(آرنوب ترغان توبه سينه «جنبده»
الكيل» ديلر.)

• الجنبير [فتحه] والجنبار
[كسره] والجنبار: حبارى
چيى بى.

• الجنبير [فتحه]: قصه بويلى
توگاره كشي - زور گه ودهلى
طازا توه.

• الجنبقة [ضمه]: نه شه كى اخلاقلى
يامان خانون.

• الجنبيل [هدهد وزنده]: آغا -
چدن باصالغان قالون و طوپاس
كاسه و طاباق.

• الجنث [كسره]: توب، نامر،
نيگر.

• فلان كريم الجنث: كريم
الأصل.

• الجنثي [ضمه، ياء شده ايله]:
اوتكون قليج -- بيك ياخشى
تيموردن صوغش كولماكلرى
اشله وچي - ياخشى تيمور، ج
جنبه.

• الجنثية: نه شه كى خانون.

• الجنثر [فتحه] والجنثر [ضمه]:
زور گه ودهلى طازا توه، ج
جناثر.

• الجنثورة [ضمه]: ايوب قوبيلغان
توفراقلر.

• الجنجل [ضمه]: آشالا ترغان
اولهن.

• الجنجن [فتحه] والجنجن
[كسره] والجنجون [ضمه]
ج جناجن: كوكراك سوباگي.

• الجنجنة [كسره]: كوكراك
سوباگي.

• الجنح [كسره]: بر نرسه نك
تيره سى -- طرف، ناحية، ياقى -
يول چيى - كيچدن بر الوش.

• الجنح [ضمه]: كيچدن بر
الوش. «جنح الليل» ديه لر «طائفة
من الليل» معني سنده در.

• الجنوح [ضمه]: ض ن م]:

• بر نرسه گه كوخل كيمك، ميل
ايمك -- قارشولاب كيلمك -
قوشنك فانادينه توقمق - بوگولوب
(ايلوب) بر نرسه گه ايكي قول

ايله طايانمق - كيمه صاي بيرگه
توغرى كيلوب قومغه اولطرمق،

بورودن توقات قالمق - كيچ
ظاهر بولمق - آغر بوك ايله
توه نك قابرغالرى صنمق. (صوغشى
معني مجهولا كيلتروله.)

• جنح البعير [مجهولا]: انكسرت
جوانجه لثقل حملة.

• جنحوا للسلم و جنحوا الى
السلم: مالوا اليه.

• جنح فلان طائرا: اصاب جناحه.
• جنحت السفينة: بلغت ماء ريفا
فلصقت بالارض لا تمضي.

• الجناح [سحا] ج أجنح
وأجنحة: قانات، قاناد
(Крылье) - قول، يد - قولتق،

ابط - بلهك - يان، يانطق - ياقى،
قري وچيت - نيهيرنك اوزى -
ترومگه ترولكان انجوي ياكه
قوش قاناتى كبي باصالغانى -
تيره -- بر طاقم نرسه -- حمايه

وياردم قاناتى، سيندرو - ايودن
چغاروب (بالقون صماق) ياباص -

لغان زور تيروز، روشن ياكه
مطلقا تيروز - قارا خانون - قول
ايله بيرمك.

• فلان في جناح فلان: في
كفنه و حمايته.

• واخفض لهما جناح الذل:

• جناحك الذليل من فرط رحمتك
عليهما اي تدلل لهما و تواضع معهما.

• هو مقصود الجناح: اول
كشيتك قاناتى كيسك يعنى بو

اشى اشله و دن عاجز.

• هو في جناح طائر: اول كشي
قوش قاناتى اوستونده يعنى آبدراب

حيران بولوب قالدراب تورا،
• ركب جناح النعامة: اول

كشي توه قوشنك ايكي قاناتينه
آطلانغان يعنى اشده بيك طرشوب

آشعوب اشله دي،
• ركبوا جناح الطائر: آلا

قوش قاناترينه آطلانديلر يعنى
ايللرندن آيرلوب كيتديلر،

سفر قيلديلر.
• نحن على جناح السفر: بئر

سفر قيلورغه تلهب تورامز»
ديمكدن كتابه.

• جناحا العسكر: جانباه.
• جناحا النصل: شقرناه.

• جناحا الوادى: مجريان عن
يمينه و شماله.

• جناح جناح [سحا]: سكوننگه
مبنى: سوت صاوار ايچون كه جه
چاقرغانده قچقر ولا ترغان سوزلر.

الْجَنَاحِيَّةُ: طائفةٌ من غلاة الروافض.

الْجُنَاحُ [غرا]: شرعاً وديانةً اشهره گه ياراماغان اش، گناه، يازق. (ق) اثم، ذنب، جرم لفظلری الفاظ مترادفه دن.

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ: فلا اثم عليه. الْجَانِحَةُ جَ جَوَانِحُ: كو كراك اوستونده بولغان قصه قابرغا. الْجُنْحَابُ [كسره]: قصه بويلى كشي.

الْجُنْدُ [ضمه] جَ جُنُودٌ وَاجْنَادٌ: عسكر، صوغش ايچون جيولشقان كشيلىر - بر آدمك ياردمچى وصافچى لرى - شهر 'Городъ' - بر طائفه خلق.

الْجُنْدِيُّ [ضمه. ياء شده ايله]:

عسکر دن بر كشي، عسكىرى. (بزنگ مملكتجه بر صالديات.) الْأُرُوحُ جُنُودٌ وَجُنْدَةٌ: مجموعة.

الْجُنْدُ [فتحاً]: قالون توفراقلى يير - بالچق كشي بومشاق طاشلر. الْجُنْدَبُ [هدهد وزننده]:

والجندب [ضمه. دال فتحه ايله] والجندب [درهم وزننده]:

ايوده بولا ترغان چيكرتكه ياكه مطلقا چيكرتكه.

أُمُّ جُنْدَبٍ: آفت وداهيه. وَقَعُوا فِي أُمِّ جُنْدَبٍ: فى الداهيه.

الْجُنْدُبُ اسْتَرْ: قوندوز. Бобръ. الْجُنْدُخُ [فتحه]: اولهن.

الْجُنْدُخُ [هدهد وزننده]: زور چيكرتكه.

الْجُنْدَارُ [كسره] جَ جُنَادِرَةٌ:

اميرلر تيره سنده بورى ترغان صافچى.

الْجُنْدَرَةُ [دحرجه كبي]: يازو اوستونده ياكادن قلم بوروتوب جويبلغان ييرلرن توزاتوب يازوب چقمق - طوزغان ياكه بوزولغان بيزه كلرنى ياكادن بيزه مك - كرلر ته گهرتمك ياكه اونو (Угюгъ) ايله اوتوله مك.

الْجُنْدَرَةُ [فتحه]: كرلر ته گهرته ترغان اوقلاو ايله توقماق -- كتاب توبله وچيلرده كتاب قصدرا ترغان آلت، اسكانجه - قصدرا ترغان ماشينه. Прессъ

الْجُنْدَرِمَةُ: ژاندارم ديدكلرى پاليسه. Жандармъ

الْجُنْدَعَةُ [ضمه]: صو اوستينه قالقغان كوبو كدن قووق -- خيرسز فائده سز كشي - بوزوقلق.

الْجِنَادُعُ: يلان وكه كنه كبي حشرات ارض - بر نورلى چيكر - تكهلىر - كشي نى ره نجونه ترغان نه شه كى سوزلر - آفت و بلالر - بوزوقلق باشلرى - داهيه - بر فكرگه اتفاق ايده آلمانغا كشيلىر.

الْجِنَادِفُ [هدهدوزنده]: قصه بويلى توگاره ك كشي.

الْجِنَادِفُ [مسافر وزننده]: زور گه ودهلى توه - قصه بويلى وقصه مويونلى جوان گه ودهلى كشي. مؤنثى «جِنَادِفَةٌ» كيله.

الْجِنْدَلُ [جعفر وزننده]: بر كشي كونارورلك طاش. بر دانه سينه «جِنْدَلَةٌ» ديپوله، جمعى «جِنْدَالٌ» كيلدر.

الْجِنْدَلَةُ [جيم ضمه نون فتحه

ايله]: طاشلق يير.

الْجِنَادُلُ [مسافر وزننده]: زور گه ودهلى طازا آدم وحيوان.

الْجِنْدَوَةُ [ضمه]: طاو باشى، طاو توبه سى.

الْجِنَارُ [سحا]: چينار آغاچى. الْجِنُورُ [فتحه. نون شده لى]:

آشلق باصدرو اورونى، اندر طاباغى.

الْجِنْرُ [فتحه. ض]: جيمق -- طوبلامق - قابلامق، ارونمك - بر آدم وفات بولوب جنازه غه قوبلمق. (صوغشى معنى مجهولا

كيله.) جِنْرٌ فَلَانٌ [مجهولا]: مات

وَجَعَلَ فِي الْجِنَاةِ.

الْجِنْرُ [فتحه. سم]: بالچقدن ياصالغان كچكه ابو، قووش.

الْجِنَازُ [كتا] جَ جِنَائِزُ: اولوك، ميت - كومو وقتنده كورلگان جيولش، كه آنده تابوت ايله

ميت واوزانوب باروچى خلق بولادر - خسته آدم - خلق باشينه كيلگان هر بر قايعولى اش

وهر بر آغرلق - خمر صاوتى. الْجِنَازَةُ [سحا] جَ جِنَائِزُ: ميتى

قبر يانينه آلوب بارور ايچون صالونغان تابوت، قابق وسائر

آغاچلر. (بعضلر بونك عكسجه ميت گه جيمنك فتحه سى ايله «جِنَازَةٌ»

ومذكور آغاچلر غه كسره سى ايله «جِنَازَةٌ» ديپوله ديگانلر. بو

لفظده شولاى اختلاف بولغان) رُمِي فَلَانٌ فِي جِنَائِزَتِهِ: مات.

الْجِنَائِزِيُّ: جنازه تيره سنده

پوروچی-جناره گه نماز او قوچی امام.

• الجِنَزَارُ [كسره] والجِنَزِيرُ [كسره]: باقر طوطفی.

• الجِنَزِيرُ [فتحه]: زنجیر، چلبر. Цѣпь

• الجِنْسُ [فتحه. ن]: خورمانگ بتون ییری پشوب بر تیگوز بولمق.

• الجِنْسُ [فتحة. ج]: صوطوخمق. جِنْسُ الْمَاءِ: جمده.

• الجِنْسُ [كسره] ج اَجْناسُ و جِنوسُ: بر بر سینه اوخشاغان بر نورلی بولغان نرسه لر، (مثلا: خورمالر بر جنس، اوزومار

ایکچی بر جنس بولادر. بومعنی منطقیلر چه مصطلح معنی غه با- شقراق.)

• الجِناسُ [کتا]: «مجانسه» کبی

مفاعله بابندن مصدر بر نرسه ایکچی بر نرسه گه جنسنده اوخشامق

(اما آملرده تاغن خاصراق معنی ده مجازا بورونه لر هر آدم ایکچی

بر آدمگه مجانس بولمای بلکه یاخشی یاخشی غه، یامان یامان غه

مجانس بولادر.)

• الجِنِيسُ [امیر وزنده]: یاخشی جنسندن بولغان نرسه.

• الجِنْسُ [فتحه. ن]: قورقو سبیلی بوراک تیمک، بوراک

سیکرمک - بر آدم بر آدم پانینه آشغوب سیکروب کیلمک - خلق بر بیرگه ایرشمک - قیونک

بتون صوون چغاروب بترمک - قورقمق - آرزو قیلمق - صاغتمق - قالوانایمق، جنوانایمق - بر بیرده

قورولق و آچلق بولمق.

• الجِنْسُ [فتحه] والجَانِسُ: یاقن یر- طاک وقتی باکسحرنگ

صوخمی وقتلری.

• الجِنْسَةُ [فتحه]: واق طاشقلی قیو.

• الجِنِيسُ [امیر وزنده]: میت. الجِنَطِيَانَةُ: اولهن.

• الجِنَعُ [فتحة] والجِنِيعُ: واق اولهنلر.

• الجِنَعَدَلُ [سفرجل وزنده]: نق طازا زور گه وده لی آدم

و حیوان.

• الجِنَعَسُ [جعفر وزنده]: قارت لکن نه لده قاقشاماغان توه.

• الجِنَعِظُ [كسره. عین كسره ایله]

والجِنَعَاظُ [كسره]: طوپاس نادان کشی - صاران قومسوز

کشی - احمق کشی - شه کشی اخلاقی کشی.

• الجِنَعِيطُ [كسره]: قصه آیاقلی

کوب آشاوچی جوان کشی.

• الجِنَاعُ [غرا]: ابو نه ییرسی.

• الجِنْفُ [فتحة. ج]: نیوشلی اشدن چیتکه بورولمق - بولدن طایمق - ظلم قیلمق.

• الجِنَوُفُ [ضمنا. ض]: توغری بولدن چیتکه طایمق - یول

یاکلمشوق، صایمق.

• الجِنْفُ [کتف]: توغری بول یاکس نیوشلی اشدن چیتکه طا- یوچی - ظالم.

• الجِنْفَاءُ [حمراء وزنده]: آرقاسی بوکری خانون یاکس یارنی کو- کراگی بوکری یارنی سی تیگوز

خاتون. بوندای ایرگه «اجنف

ج جنف» دیلر.

• الجِنْفُ [فتحة. سم]: بر آدم کوکراگینگ بر یاغی بوکری

و ایکچی یاغی تیگوز و توغری بولو.

• الجِنَافُ [کتا]: «مجانسه» کبی

مصدر بر آدم آچولانوب اوزینگ اهلندن آیرلمق معنی سنده.

• الجِنَافِي: کبرله نوب بورغالانوب

پوروچی.

• الجِنْفَلِيقُ [فتحه]: زور گه و- ده لی جوان خاتون.

• الجِنَافِيرُ: بیک ایسکی زماندن قالغان قبرلر. مفردی «جنفور»

کیله.

• الجِنِقُ [فتحه. ض]: منجیق ایله

طاش آطمق. [منجیق] [فتحه]: زمان قدیمده دشمان قلعه لرینه

طاش آتار ایچون استعمال ایدلگان صوغش قورالی.

(Баллиста)

• الجِنِقُ [ضمنا]: منجیق ایله

آطولاً ترغان طاشلر - منجیق ایله آطوچی کشیلر.

• الجِنِكُ [ضمه] ج جِنوكُ: بر

نوع ووزیقه قورالی.

• الجِنِكُلُ: جنک اویناوچی.

• الجِنْمَةُ [فتحه]: بر نرسه ننگ بتونی.

• اَحَدُ الرَّجُلِ الشَّيْءَ بِجِنْمَتِهِ: اَحَدُ كَلِمَةٍ.

• الجِنُّ [فتحه] والجِنُونُ [ضمنا. ن]: کیچ قاراغوننی قابلامق - کیچ قاراغولانمق - اروتمک، سترایتمک - قیرگه کوممک، دفن قیلمق - اروتلمک، قابلانمق - بر

آدم عقلسز لانمق، جولهرلنمك، عقلی قابلانمق۔ بیرنك هر تورلی اولهن چهچه كلری آچلوب چهچه كلر ایله بیر قابلانمق -- اولهنلر اوزابوب چهچهك ویا۔ فراق ایله قابلانمق۔ جولهرلننگان کبی چیلردرز بز زایتوب مؤثر ایتمك، (صوغنی بیش معنی هر قابوسی مجهولاً کیلترو لهدر،)

• جَنَّ الرَّجُلُ [مجهولاً]: زَالُ عَقْلُهُ اَوْ فَسَدَ فِصْرًا مَجْنُونًا.

• جَنَّ الشَّيْءُ [مجهولاً]: اسْتَرَّ.

• الْجَنُّ [فتحه. ض.]: آنا قارنده بالا مستور بولمق.

• جَنَّ الْجَنِّينَ فِي الرَّحِمِ: استتر.

• الْجَنُّ [كسره]: پهری، جن -- فرشته. بولاردن برسینه «جَنِّي» دیولهدر.

• الْجَنُّ [كسره]: هر بر نرسه نك باشی۔ اولهن چهچه كلری۔ کیچ قاراكغوسی -- اشك بومسز ویاشرن بولو۔ خلقنك ایك كوب جیولغان بیرى.

• الْجَنُّ [فتحا] جِ اجْنَانٌ: میت - قبر - کفن.

• الْجَنُّ [ضمنا]: الجنون.

• الْجَنَّةُ [فتحه] جِ جَنَّاتٌ وَجَنَّاتٌ: باقچه - اوزون بویلی خورما آغاچلری -- بر قات اولوب نرلگاچ کروور ایچون یاخشی کشیلرگه آنوقلاب قویلغان اورنلر.

• الْجَنَّةُ [كسره]: جنلردن بر طائفه - مجنونلك، جولهرلك - هر بر نرسهده یاخا ظاهر بولو

وقتلری، باش ساعتلری -- اولهن چهچه گئی.

• الْجَنَّةُ [ضمه] جِ جَنَّ: پهره - باش اورتوسی یاولقی - یا که باش ویوز وکوکراکنی قابلاى ترغان چارشاف - دشمان قو۔ رائندن صاقلانور ایچون قارشو تولغان نرسه، قالقان - قالقان کبی هر بر صاقلاوچی نرسه.

• الْجَانُّ جِ جِنَانٌ: جنلر - آق یلان.

• الْجِنَانُ [سحبا] جِ اجْنَانٌ: کیم - کیچ، لیل - کیچ قار۔ کغوسی، نه بیرنك اچی، اورتاسی، کوز ایله کورنمای ترغان اورونی - یورتده خاتون قر بولمه لری - یاشرن اش، امرخنی برطاو - یوراک، قلب یا که محل تقکر اولغان بیر، کوخل.

• فؤاد - جان، روح - بر بیرگه جیولشقان خلقنك ایك كوب وایك طغز بولغان بیرى. (بو بیرگه کرگان آدم کوزگه کورنی. شول طغز خلقغه اشقلانادر. شونك ایچون بو طغزلق وکوبچیلک بیرنی «جن الناس» و «جان الناس» دیگانلر.

• الْجِنَانُ [غرا] وَالْجِنَانَةُ [غرا]: قالقان، ЩИТЬ

• الْجِنَانُ [شدداد وزننده]: باقچهچی.

• الْجِنُونُ [ضمنا]: جولهرلك، عقلسزلق. (جولهرلننگان کشیگه «مجنون» دیولهدر. بو «مجنون» کلمه سی «أحب یحب» دن محبوب آلونغان کبی خلاف قیاس او۔ لاراق افعال بابندن «أجن یجن»

دن آلونغان اسم مفعول.)

• الْجَنِّينُ [امیر وزننده] جِ اجْنَةٌ وَاجْنٌ: هر بر کوزگه کور۔ نمه گان، قابلانغان. اروتلگان نرسه - قبرگه کوملگان گه وده - آناسی قارنده بولغان بالا.

• الْجَنِّينَةُ [امیره وزننده] وَالْجَنِّيَّةُ [كسره]: تیره سی صاچاقلی تو۔ گاروک پچمده طیلسان («طیلس» قارلور.)

• الْجَنِّينَةُ [جیم ضمه، نون فتحه ایله]: کچکنه باقچه. Садикъ («جَنَّة» مصغری)

• الْجَنِّوَاءُ [حمراء وزننده]: مو۔ گوزلری آرتقه تابا بوکرایوب اوسکان صارق.

• الْجَنُّورُ [فتحه. نون شده ایله]: اندر طاباغی، آسلق باصدرو اورونی.

• الْجَنَّةُ [فتحا]: البردقان.

• الْجَنِّيُّ [جیم ضمه، نون فتحه، یاء شده ایله]: خیزران آغاچی.

• الْجَنِّيَّةُ [جیم و نون کسره ایله] جِ جَنِّيَّاتٌ: آلتون آقچه، آلتون نه نسکه. («الجنیه المسكوبی» روس آلتون آقچه سی، «الجنیه العثمانی» تورک آلتون آقچه سی، «الجنیه الانجليزية» آنگلز آلتون آقچه سی، وهکذا صقلمر ایله تقریق ایدولهدر.)

• الْجَنِّيُّ [فتحه] وَالْجَنِّيُّ [عصا] وَالْجَنِّيَّةُ [كتا. ض.]: آغاچ باشدن ییمش جیمق - ییمش طوبلامق، ییمش جیو چیغه «جانی»

• الجَوَابُ [سحا] ج اَجْوِبَةٌ
و جَوَابَاتٌ: بر آدمک سوزینہ
قارشو (آنک سوزن قبول
ایندوب یا کہ قبول قیلمانچہ)
سوہلہ ننگان سوز. ОТВѢТЬ
(بو لفظ اسم جنس بولغانغہ
کورہ مفرد و جمع صیغہ لری
آیرماسز کیلہ، مذکور جمع
صیغہ لری صوکیغیلرینک استعما۔
لندہ گینہ بار، «اَجْوِبَةٌ کُتِبِي» دیہ چک
ییردہ «جَوَابُ کُتِبِي» دیولسہ ناغن
یاخشیراق بولا، دیگانلر بار.)
• وَجِيفَانٍ كَالجَوَابِ: بوندہ
بولغان «جَوَابِ» «جَابِيَةً» لفظینک
جمعی حوضلر معنی سندہ در۔ اصلہ
«جَوَابِي» بولوب رسم خطہ «یاء»
ساقط بولغان، «حوضلر کبی
بیک زورطاباقلر» دیمک بولادر۔
(«جفان» نک مفردی «جَفَنَةٌ»
کیلہ در.)
• الجَوَابِيصُ:
• الجَوَاحِرُ [مساجد]: آرتقہ
قالغان حیوانلر، مفردی «جاحرة» در۔
• الجَوَادُ [مساجد]: زور بوللر۔
آول و شهر اوراملری، مفردی
«جَادَةٌ» کیلہ در۔
• الجَوَادِسُ [مساجد]: ایگون
صاحلماغان و ایگون صاچار
ایچون آنوقلانماغان بیرلر۔
مفردی «جَادِسَةٌ» کیلہ در۔
• الجَوَاذِبُ [مساجد]: سوتلری
آرایغان توهلر۔ جذب ایدوچیلر۔

آزقلر صالورغہ مخصوص جانطہ۔
نسل سز آیرلردن صاقلار ایچون
توهنک تکوب قوبو۔ قازان
قوبلغان اورن،
• الجَوَائِبُ [مساجد وزندہ]:
تورلی یاقدن ویراق بیرلردن
کیلگان یاغا یاغا خبرلر۔
مفردی «جَائِبَةٌ» کیلہ در۔
• الجَوَائِحُ [مساجد]: چیتون
حاللر، قاطی لقلر۔ آفت وادھیہ لر۔
بیک قاطی آچلق یلرر۔ مفردی
«جَائِئِحَةٌ» کیلہ در۔
• رَفَعُ الجَوَائِحِ اَشَدُّ مِنْ نَزْوُلِ
الجَوَائِحِ: کشی قارشوسینہ
باروب حاجتلرنی نهیتو، چیتون
حاملرنک کیلوندن ده قاطیراق،
• اَمْرٌ بِوَضْعِ الجَوَائِحِ: اَمْرٌ
بِوَضْعِ صَدَقَاتِ ذَوَاتِ الجَوَائِحِ اِی
اَمْرٌ بَانَ لِاَنْوَخَذَ صَدَقَةً عَلٰی مَا
اُصِيبَ مِنَ الْاَمْوَالِ بِاَفَّةٍ سَمَویَّةٍ۔
• الجَوَائِزُ [مساجد]: بولہک
وهدبیلر۔ مفردی «جَائِزَةٌ» کیلہ در۔
• جَوَائِزُ الْأَشْعَارِ: تورلی شهرلر ده
اوقولغان مشهور شعرلر۔ شولا۔
یوق هر بیرده سوہلہ ننگان مشهور
مثل لرگہ «جَوَائِزُ الْأَمْثَالِ» دییلر۔
• الجَوَائِفُ [مساجد]: اعضاءنک
اچینہ، اورتاسینہ ایرشکان یارالر۔
تہبہنک طاوچقلر، مفردی «جَائِفَةٌ»
کیلہ در۔
• جَوَائِفُ النَّفْسِ: آدم و حیوانلرنک
جانلری قرارلانغان اورنلر۔
• جَوَائِلُ الْأُمُورِ: خلق آراسندہ
بوروگان اشلر۔ کوشلرگہ
توشکان اوی و فکسلر۔ مفردی
«جَائِلَةٌ» کیلہ در۔

دیولدر جمعی «جَنَاءٌ» و «جَنَاءٌ»
و «أَجْنَاءٌ» کیلہ مؤنثی «جَانِيَةٌ» و بونک
جمعی «جَوَانِي» کیلہ در۔
• الجِنَايَةُ [کتا، ض]: بر آدمک
جانینہ یا کہ اعضاء سینہ یا کہ مالینہ
یا کہ باشقہ بر نرسہ گہ ضرر
ایرشدر مک یا کہ بتونلہی هلاک
قیلمق بوزمق یمیرمک۔ تیوشسز
اش اسلمہ مک۔ گناہ اش اسلمہ مک۔
• الجِنْيُ [عصا، سم] ج اَجْنَاءٌ:
آغاچ باشندن یاغا جیولغان
یمش۔ بال۔ آلتون۔ پشوب
ییتکان خورما۔ گومہ۔ یاشل
پجان۔ اوزم۔ ویناغراد، بردانہ
یمشکہ «جَنَاءٌ» دیولدر۔
• الجِنْيِيُّ [غنی وزندہ]: آغاچندن
یاغا جیولغان یمش۔
• الجِنْيِيَّةُ [غنیہ وزندہ]: گناہ اش۔
بر آدمگہ یا کہ مالینہ ایرشدر لنگان
ضرر وزبان۔ بفلک یا کہ جون
ایلہ بفلکن طوغلغان شال۔
• الجِنَايَةُ [کتا] ج جِنَايَاتٌ
و جِنَايَا: بر نرسہ گہ ایرشدر لنگان
زبان و ضرر۔ گناہ۔
• الجِنَانِيُّ [فاعل] ج جِنَاءٌ و جِنَاءٌ:
جنایت ایدوچی، گناہلی کشی۔
کسب ایدوچی۔ خورما آغاچلرن
تلقیح ایدوچی۔ مؤنثی «جَانِيَةٌ»
کیلہ در۔
• جَانِيكَ مَنْ يَجْنِي عَلَيْكَ: الجَانِي
لَكَ الْخَيْرُ مَنْ يَجْنِي عَلَيْكَ الشَّرَّ۔
ج - و
• الجَوَاءُ [کتا]: بیر اچی -

- الجَوَائِدُ [مساجد]: مفردی «جاذبه» ذکر ایدلدی.
- الجَوَارِبُ وَالْجَوَارِبَةُ: «جَوْرَب» لفظن قاراگز.
- الجَوَارِحُ [مساجد]: اعضاء- آو اولای ترغان یرتقج قوش و حیوانلر -- پچاقلر -- بایطال آطرلر - کوندوز بولوب اوزغان قایغولی زور اشلر. (کییح و تون و قتلرنده کیلگان قایغولی اشلرگه «طَوَارِقُ» دیولهدر،) بو لفظنک مفردی «جارحه» کیلهدر.
- الجَوَارِزُ [مساجد]: تیره لری قوملق بولغان قرو بیرلر.
- الجَوَارِسُ [مساجد]: اومارطه قورتلری. مفردی «جارسه» کیله.
- الجَوَارِشُ [مسافر وزنده]: طاتلی حلوا.
- الجَوَارِنُ [مساجد]: اوکغایی تیمور کیملر.
- الجَوَارِي [مساجد وزنده]: مفردی «جاریه» ذکر ایدلدی.
- الجَوَاوِمُ [مساجد]: مفردی «جازم» ذکر ایدلدی.
- الجَوَاوِي [مساجد]: خورما آغاچلری -- جزاولر. مفردی «جازیه» کیلهدر.
- جَوَاشِنُ التَّمَامِ: بقایاه.
- الجَوَافِي [مساجد]: مفردی «جافیه» ذکر ایدلدی.
- الجَوَاحُ [مساجد]: قار پار- چهلری، قار کیسه کلری.
- الجَوَالِفُ [مساجد]: ماللرنی هلاک ایتکان آچلق یلر.
- الجَوَالِقُ [مسافر وزنده]: چوندن طولغان بیک زور قاب. بونک جمعی مساجد وزنده «جَوَالِقُ» کیلهدر. بعضاً یاه آرند- روب «جَوَالِقُ» دیگانلر. و بعضاً «جَوَالِقَاتُ» کیله دیلر.
- الجَوَالُ [مساجد]: مفردی «جاله» ذکر ایدلدی.
- الجَوَالِي [مساجد]: یورت ییرلرندن آبرولغان کیشیلر- توغان ایللرندن سورولگانلر- جزیه توله و چیلر- جزیه توله ولری.
- الجَوَاوِمُ [مساجد]: مفردی «جامح» ذکر ایدلدی.
- الجَوَامِدُ [مساجد]: ییرلر آرا- سنده چینک صزقلری -- قانی قوللری قاتی کوشللی کیشیلر. مفردی «جامد» کیلهدر.
- الجَوَامِسُ: مفردی «جاموس» ذکر ایدلدی.
- الجَوَامِسُ [مساجد]: اورنلرنده نق اورنلاشقان طاش کبی نرسه لری.
- الجَوَامِعُ [مساجد]: جمعه او قوللا ترغان زور مسجدلر. مفردی «جامع» ذکر ایدلدی.
- جَوَامِعُ الْكَلِمِ: پیغمبر مز صلی الله علیه وسلم سوزلری کبی آزغنه سوزلر ایله کوب معنی نی آکلاتقان عباره لری. مفردی «جامع الکلم» کیلهدر.
- الجَوَامِكُ [مساجد]: آیلق ایله خدمت ایدوچیلرنک آیلق آقچه- لری. مفردی «جومک» کیلهدر.
- الجَوَانِبُ [مساجد]: مفردی «جانب» ذکر ایدلدی.
- الجَوَانِبُ الأربعة: دورت یاق. (قوباش چغش، قوباش بایش، تون وتوشلک یاغی.)
- جَوَانِبُ الشَّيْءِ: اطرافه.
- الجَوَانِحُ [مساجد]: کوکراک یاتنده غی قصه قابرغالر. مفردی «جانحه» کیلهدر. آرقا یاغنده غی اوزون قابرغالرغه «ضلوع» دیلر.
- الجَوَانِي [مساجد]: الاطراف والجوانب.
- الجَوَاهِرُ [مساجد]: مفردی «جوهر» ذکر ایدلور.
- الجَوَاهِرُ جِي [تسرو کچه دن آلوغان]: اصل طاشلر صانوجی،
- الجَوَبُ [فتحه. ن]: کیم کیمک- طاش تیشمک- کیمک- کولماک ایزوی اویوب یاقا اولطربمق- یارمق.
- الجَوَبُ [فتحه] والتجواب: کوب ییرلر بورومک- کولماک ایزوی اوبمق، یاقا یاصمق.
- الجَوَبُ [فتحه] ج أجواب: قالفان- خاتون قز کولماگی- زور چیلک- اوچاق، مانغال.
- الجَوَبَةُ [فتحه] ج جوب: چقور- تیگوز اوبصویر- ایولر آراسنده بولغان آچلق- ایکی ییر آراسنده بولغان تیگوز بوش ییر.
- الجَوَابَةُ [طاقه وزنده] والحیمة [کسره]: الجواب.
- الجَوَابَةُ [کسره]: هیئه الجواب.

• الجَوَابُ [شدادوزنده]: كوب
بیرلر یوروچی سیاح معنی سنده
«جائب» مبالغهسی.
• جَوْتُ جَوْتُ [فتحه]. ناءنک
حرکات ثلاث ابله: صواچارگه
چاقرغانده توهگه قچقرولا
ترغان سوزلر.
• الجَوَاتُ [غرا]: جَوْتُ جَوْتُ
دیب توهلرنی چاقرمق.
• الجَوْتُ [فتحا ح]: بر آدمنک
قور صاغی زور ابوب توبان تابا
صالونوب تور مق. بوندای ایرگه
«جَوْتُ» و خاتونوغه «جَوْنَا»
دیبولدر.
• الجَوْتُ [فتحه] و الجَوْنَا [فتحه]:
قرق قارنا دید کلری اچاک.
• جُو جُو جُو: توهلرنی چاقرو
تاوشلری.
• الجَوُّ جَاءَ [دحرجه کبی]: توه-
لرنی «جُو جُو» دیب قچقرو مق.
• الجَوَّجَةُ: آرزانی مویونچاق
بر تورلی چووار طاش.
• الجَوُّ جَانُ [ضمه]: الییدر.
• الجَوُّوحُ [فتحه ن]: هلاک
ایتمک -- بر نرسه نی توبندن
نامرندن بترمک، اوچرمک --
توغری بولدن چیتکه تایمق،
آدشمق- الله تبارک و تعالی جائحه
بیاروب ماللرنی هلاک قیلدر مق.
• الجَوَّاحُ: پهرده، چارشاو.
• الجَوُّوحُ [فتحه]: الهلاک.
• الجَوُّوحُ [فتحه] جَ اجَوَّاحُ:
قار بوز، بردانه سینه «جَوَّحَةُ» دیلر.
• قاون (ДЫНЯ) غه «بطیخ»

و قار بوز (Арбузъ) غه «بطیخ»
شامی» دیمک معروف بالغزقار-
بوزغه «جَبَّحَب»، «فِجَّح» و شوشی
«جَوَّح» اسملری بار).
• الجَوَّحَةُ [فتحه]: فتنه وزور
آچلق کبی قاطیلقلر - ماللرنی
هلاک قیلا ترغان آفت و داهیه.
• الجَوَّوْحُ [فتحه ن]: طاشو
صولری بلغه ننگ چیتلرن ایشمک
یارلرن آولاندر مق - اوچراغان
بر نرسه نی آغزوب کیتمک.
• الجَوَّوْحَةُ [ضمه]: باز، چقور.
• الجَوَّوْحُ [ضمه] جَ اجَوَّاحُ:
بزنک آراده پوصطاو و طولا دیب
معروف کیملک. Сукно
• الجَوَّوْحَانُ [فتحه] جَ اجَوَّاحِینُ:
آشلق صوغولا ترغان بیر، اندر.
• الجَوَّوْدَةُ [فتحه] و الجَوَّوْدَةُ [ضمه].
ن]: بر نرسه کیلوشلی بیتلی
بولمق، یاخشی بولمق - ماقتا لورغه
یاراقلی بولمق - بر آدم یاخشی
اش اسلمک - آط بیک کورکام
یوروشلی یوکروک بولمق.
(تیوشلی کورکام صفلرنی جامع
بولغان نرسه گه عربلرده «جَبَّحَب»
بزده «یاخشی» دیبوله. بونک
مقابلنده عربلرده «رَدِي» بزده
«یامان» و «ناچار» و «ئه شه کی»
دیلر. بزده ده عربلرده بو
لفظلرنک مرادقلری کوب).
• الجَوَّوْدُ [ضمه ن]: مال باکه
باشقه نرسه نی قصما اینچه صارانلا-
نمیچه کوشل خوشلانوب توتمق،
جوماردلق قیلمق - جومارد بولمق -
هیج آغر سنما اینچه طبر چنما اینچه
جان بیرمک باکه جان بیرورگه

یاقن بولمق. (گویا جان بیروده
جومارد بولمق)
• جَادَ الرَّجُلُ بِمَالِهِ: بَدَلَهُ.
• جَادَ فَلَانٌ: نَكَرَمَ.
• الجَوْدُ [فتحه] و الجَوْدُ [ضمه].
ن]: بر آدمنی عشق و محبت چیتون
حالگه نوشورمک -- چیمشک،
غالب بولمق - کوز بیک کوب
باش آغزومق - بر آدم جومارد لقدم
باشقه لردن اوستون بولمق --
یاغمور کوبایمک - جان بیرورگه
یاقن بولمق.
• جَادَ فَلَانٌ فَلَانًا: غَلَبَهُ فِي الْجُودِ.
• جِيدَتُ الْأَرْضُ [مجهولا]: أَصَابَهَا
مَطَرٌ جَوْدٌ أَيْ كَثِيرٌ.
• جِيدٌ فَلَانٌ [مجهولا]: اشرف
علی الهلاک - عطش. (بوندای
آدمگه «مجود» دیبولدر).
• الجَوْدُ [فتحه]: زور یاغمور،
کوب یاغمور.
• سَمَاءٌ جَوْدٌ: کوب یاغمورلی
بولوط.
• الجَوْدَةُ [فتحه]: هر بر نرسه ده
اوزینه تیوشلی ره و شچه یاخشی
لق (- صوصاو.
• الجَوْدَةُ [ضمه]: توزوکلک.
• الجَوَادَةُ [سحا] جَ اجَوَادُ و اجَوَادُ
و جودو جودو و جودا: جومارد
کشی. (ایرگه ده خاتونوغه بو-
ریدر. «رَجُلٌ جَوَادٌ» دیگان کبی
«امراة جَوَادٌ» دیده بورتوله در).
• الجَوَادُ [سحا] جَ جِيَادٌ و اجِيَادُ
و اجاويد: تیز و کورکام بو-
روشلی یوکروک آط. (شوشی

معنی سندن آلوب مجازاً «بیر»
یورو» معنی سنده ده کیله، «سرت»
ایله جواد» دیگانلری «سرت ایله
مُسْرَعاً مَثَلِ فَرَسِ جَوَادٍ» دیمک
بولادر.

• الجود [ضمه]: جوماردلق. (بر)
کشی اوزینک بایلقنه قاراغانده
کوب بولغان بر نرسه نی کوخل
ایر کنله (هیج قصلمیچه آغر-
سنمیچه) بیر مک -- نیوشلی او-
رنلرنده کوخل خوشلغی ایله
تلهب کوب مال توتوق.)

• تشبیه: «کرم» و «سخاء» و «سماحة»
وبوندن باشقه بر نیچه لفظ «جود»
معنی سینی آخلاتالر. لکن بونک
اوستینه مفهوم لرنده بر آز
آیور مال ریده بار ان شاء الله
هر قابوسی بیان ایدلور.

• الجود [ضمه]: صوصاو.
• الجواد [سحا. ن]: توغدرمق-
مشتاق بولمق - میل ایتمک.
• الجواد [غرا]: صوصاو. برقات
صوصاوغه «جواده» دیبولدر.

• الجواد [شداد وزنده]: بیک
جومارد ذات. (بولفظ الله تبارک
وتعالی گده اسناد ایتوله در.)

• الجوداء [حمراء وزنده] ج
جود و اجاوید: «جود» و «جوده»
لفظلرندن آلونغان اسم تفضیل
مؤنث صیغه سی. مذکری «اجود»
کیلدر. «اجود» جوماردراق -
یاخشیراق معنی لرنده در.

• الجودیا [ضمه]: بر نورلی کیم.
• الجودی [ضمه. یاه شده ایله]:
نوح علیه السلام کیمه سی توقت-

غان بیر. جزیره ابن عمر
(Mesopotamya) ده موصل
یاقتنده و علی قول شامده بر طاغ.

• الجوداب [ضمه]: دوگی، ایت
وطانلی قوشوب پشیرلگان بوتقه.

• الجودایه [ضمه]: اوستینه مابلی
شوربا صارقتوب پشیرلگان
قبارطمه.

• الجودر [جعفر وزنده]

• والجودر [هدهد وزنده]

• والجودرج جوادِر و جاذِر:

قر صغری نک بوزاوی. (ماتور)
کوزلرنی بونک کوزلرینه
تشبیه ایدلور.)

• الجودی [ضمه]: کیم.

• الجودیاء: کیمه چیلرگه مخصوص
قصه کیم.

• الجور [فتح. ن]: توغری

بولدن صابمق، آداسمق - نیوشلی

اشدن چیتکه بورولمق - ظلم

قیلمق - بیرنک اوله نلری اوزا-
یوب کوتارلمک.

• جار الحاکم علی فلان: ظلم.

• جار فلان عن الطریق: مال-
ضل.

• الجوار [کتا. ن]: بر آدم

بر آدم دن دشمانلردن صاقلارغه

عهد بیرونی صیندرونی صورامق.

• الجور [فتح]: بیک ظالم کشی.

• الجائر [فاعل] ج جور

و جور: بولدن آداشقان کشی-
ظالم- نیوشلی اشنی اشلمه وچی.

مؤنثی «جائرة» ج جائرات کیله در.

• الجار و الجارة: ذکر ایدلدیلر.

• الجوار [کتا]: «مجاورة» کبی

مفاعله بابندن مصدر، بر آدمک
ابولری (یورتلری بیرلری)
ایکچی بر آدمک ابولری یاننده
بولوب کوروشی بولمق - مسجده
اعتکاف قیلمق معنی لرنده کیله در.

• الجوار [کتا]: عهد - امان -

«مین سینی دشمانلار کندن صا-

قلا رمن» دیب صاقلارونی التزام

قیلوب صیندرور.

• فلان فی جوار فلان: فی

عهد و امانه.

• الجوار [سحا]: بیک تیره ن

زور صو - یورت بوینچه صو -

زلغان بیرلر، یورت تیره سی.

• الجوار [غرا]: جوار کبی عهد

و امان معنی سنده.

• الجوار [شداد وزنده]: صو -

قاجی - ایگونچی - باقچه

خدمتچی سی.

• الجور [جیم کسره، واو فتحه،

راه شده ایله]: بیک قاطی ناوش -

چیکدن طش کوب مال.

• بازل جور: بیک قاطی اوکور

ترغان توغزنجی باشلک توه.

• سئل جور: چیکدن طش

زور طاشو.

• غیث جور: بیک قاطی کوکراولی

یاغمور.

• الجورب [جعفر وزنده] ج

جوارب و جواربه: اویوق،

چوراب. Чулокъ

• الجورف [جعفر وزنده]:

هر نرسه نی آغروب کیتکان

زور طاشو - بیک تیز بوروشلی

بوکروک آط.

• الجَوْرُقُ [جعفر وزنده]:

آنا توه قوشی، ظلم.

• الجَوْرُزُ [فتحه] وَالْجَوْرُزُ

[ضممتا] وَالْجَوَارُزُ [سحا]

وَالْمِحَازُ [سحان]: كيجمك -

بر اورندن اوزمق - آرتده

قالدرمق - بر بیرنی یوروب

چقمق.

• جَارُ الرَّجْلِ الْمَوْضِعِ وَجَارُ

بِالْمَوْضِعِ : سَارَ فِيهِ -- خَلْفَهُ

ای تَرَكَه خَلْفَهُ.

• الجَوَارُزُ [سحا. ن]: براشنی

اشله و هر كمگه یاری ترغان

بولمق (بوندای اشكه «جائر»

دیلر.) - بر آدمگه بر نرسه مباح

قیلونمق - اوق، اطلغان حیوانغه

كروب تیشوب اوتنه چغوب كیتمك

(بومعنی «عن» ایله افاده ایدوله) -

اوق توسالماگان اورنگه اوزمق.

(بومعنی «الی» ایله کیلتروله) -

بر آز كیمچیلگی بولغان درهملر

قبول ایدلمك، بازرده اوتمك.

• جَارُ الْأَمْرِ : كان جائراً أي غير

ممنوع.

• جَارِي أَنْ أَعْمَلَ كَذَا: أَيْحَلِي.

• جَارَ السَّهْمِ عَنِ الصَّيْدِ: أَصَابُهُ

وَنَقَدَ مِنْهُ وَرَأَهُ.

• الْجَائِزُ وَالْجَائِزَةُ: بوفاریده

ذکر ایدلدیلر.

• الجَوَارُزُ [سحا] جَ اجْوَزَةُ:

تله گان بیرنده بورور ایچون

یولچی غه بیرلگان رخصت کا-

غزی. تروکچه «مرورند کره سی»

روسچه «Паспортъ» دیب

معروف.

• الجَوَارُزُ [سحا]: صاتو آلوده

جیشللك و یومشاللق قیلدق --

طوباس وقاطی معامله دن صاقلانور-

یولده اچار ایچون آلوغان

یولچی نك صوی -- بر آدم

اوستونده سوز یورتو، آخار

خوجهلق قیلو - حیوان و ایگونلر

صوغارور ایچون صو.

• الجَوَارُزُ [غرا]: صوصاو.

• الجَوْرُزُ [فتحه]: قوزی، اچترخان

چیکله وگی. Грецкий орехъ

بر دانه سینه «جوزة» ج جوزات

دیوله در.

• جَوْرُ الشَّيْءِ [فتحه]: ئه بیرنك

اورتاسی.

• جَوْرُ الْقَلَاةِ [فتحه] جَ اجْوَارُ

الْقَلَاةِ: دالانك ایك كيك بیرلری.

• جَوْرُ اللَّيْلِ: كیچدن برالوش.

• الجَوْرُزُ [فتحه]: حجاز قطعه سی

(حجاز كشی سینه «جوزی» دیو-

له در.) - تهامه طاولری.

• الجَوْرُزُ الْهِنْدِيُّ = الثَّارُ

جیل: كاكوص چیکله وگی.

Кокосовый орехъ

(آغاچی خورما آغاچینه او-

خشای. چیکله وگی بیک قاطی

قابلی و بیک زور بولا، حتی بعضا

كشی باشی زور لغنده بولغانلری

اوچرایدر. تشینك اورتاسی

قاون اورتاسی کبی قوش بولوب

تهملی صو ایله طولی بولادر. بو

صوغه «كاكوص سوتی» دیلر.

هندستان جزیره لرنده اوسه وهر

بیرگه صاتو ایچون تارالادر.

تشدن چغارلغان مای آشارغه

وهر توری مایلی نرسه لر یاصا-

رغه کینه در.) اضافه ایله «جوز»

الهند» دیمکده بار. بوتکده بر

دانه سینه «جوزة هندیة» و «جوزة

الهند» دیوله در.

• جَوْرُ الطَّيْبِ: مشکات چیکله

وگی.

Мускатный орехъ

(بوكون مستعمل اسم)

• الجَوْرُزَةُ [فتحه]: قاطی ابری

اوراوقلی تهملی ازوم، و بناغراد-

بر اچارلك صو.

• الجَوْرُزَاتُ [فتحه]: آغاچده

بو طاقغه باشقه قاپار چقلر.

• الجَوْرُزَاءُ [فتحه]: معروف بر

جلردن بر بر ج Близнецы

• الجَوْرُزَاءُ [فتحه]: بیلی آق

بولغان قارا صارق.

• جَوْرُزِقُ الْقَطْنِ: بامق قوزی سی.

• الجَوْرُزُلُ [جعفر وزنده]:

كوگار چن بالاسی.

• الجَوْرُزُ يَنْجُ: اچترخان چیکله

وك تشی ایله شیکردن یاصالغان

طائلی.

• الجَوْسُ [فتحه] وَالْجَوَسَانُ

[فتحتا. ن]: بر نرسه نی تابارغه

طرشوب هیج بیرنی قالدرمیچه

از له مك - طالاوچیلر یورتلرغه

كروب طالب کینه رلك ئه بیرلر

تابار ایچون هر بیرنی آقتاروب

تیکشروب یورمك - بوزوق

کشیلر یورتلر آراسنده بوزوقلق

صاچوب یورومك - آدمولاب

اوزمق، بر نرسه اوستوندن

کیچمك.

• الجَوَسَانُ [فتحتا]: تونله

کیلگان زور طاشو.

• الجَوَّاسُ [شداد وزنده]: خلق آراسنده بوزو قلی تارانوجی یامان کشی - آرسلان.

• الجَوَّسُ [ضمه]: آچلق، جوع.

• الجَوَّسُقُ [جعفر وزنده] ج

جَوَّاسِقُ و جَوَّاسِيقُ: الوغ

آدملرنك یورتلری، سرای -

طاشدن سالونغان زور یورت.

• الجَوَّشُ [فتحه. ن]: بتون

تون بوینچا بول بورومك.

• الجَوَّشُ [فتحه. سم]: كوكراك،

صدر - كیچدن بر الوش یاكه

بارتی كیچ یاكه آرتغراق یاكه

صوخی یاكه اورتاسی.

• الجَوَّشُنُ [جعفر وزنده]:

كوكراك (Грудь) - تیمور

كیم، در ع. قالدق، بقیه. بارتی تون

یاكه كیچنك باشی. ج جَوَّاشُنُ.

• الجَوَّشُنِي: كیك قابرغالی زور

قور صافلی كشی.

• الجَوَّظُ [فتحه] وَالْجَوَّظَانُ

[فتحنا. ن]: بر آدمنی قابوغه

صالمق - بر آدم زور لانونب

كبرله نوب آری بیرلی چایقا.

لوب بورمك.

• الجَوَّظُ [فتحنا. ح]: بر نرسه نی

بولدرو ایچون طرشمق.

• الجَوَّاطُ [غرا]: صبرسن چدامسز

بولو - آزغنه نرسه گده توزما.

• الجَوَّاطُ [غرا]: شداد وزنده]:

كبرله نوب آری بیرلی چایقالوب

بوروجی - تار خَلْقُلی چدامسز،

توزمسز كشی - ئەشەكى تللی

شاوشولی باكشاق كشی - زور

گوده لی طوپاس كشی - هیچ

كمگه بیرماینچه وهیچ بیرگه

توتماینچه مال جیوچی پەس صاران

كشی - كوب آشی و كوب اچه

ترغان كشی.

• الجَوَّاطَةُ: بیک كوب آشاوچی -

توزمسز صبرسنز كشی - بیک

شاوشولی باكشاق كشی. (بونك

تاسی نأیث ایچون توكل

«عَلَامَةُ» و «نَسَابَةُ» لفظلرنده

بولغان كبی بالغز مبالغه ایچون.)

• الجَوَّعُ [فتحه] وَالْمَجَاعَةُ

[سحا. ن]: آچمقی (آشسی

کیلک) - بر آدمگه یاكه

نرسه گه صاغنمق، بیک قزو درد

ایله یولغورغنه تله مك (گوباشول

آدم یاكه نرسه گه آچمقی و صو-

صامق.)

• جَاعَ فُلَانٌ إِلَى فُلَانٍ: اشتاق

و عَطَشَ إِلَيْهِ.

• الجَوَّعُ [ضمه]: آچغو- آچلق.

• الجَوَّعُ الْكَلْبِيُّ وَالْجَوَّعُ

الْبَقْرِيُّ: آشفه نومیماو خسته سی،

(بو آدم كوبمو آشاساده یاكادن

آشسی کیلوب تورادر.)

• جَوْعَالَهُ وَنَوْعًا: «آكار آچلق

کیلسون» معنی سنده بددعاء. (وجوبا

حذف ایدلگان فعل ایله منصوب.

«نوعًا» لفظی مجرد اتباع.)

• الجَوَّعَةُ [فتحه]: برقات آچغو-

برقات آچلق.

• الجَوَّعَانُ [فتحه] وَالْجَائِعُ:

آچ كشی. مؤنثی «جوعی» و «جائعة»

کیلدر. ج جِیَاعٌ وَجَوْعٌ.

• الجَوَّوْفُ [فتحه. ن]: سونگو

كبی نرسه ایله صانچوب اعضا نك

اورتاسینه چه یارالامق - صانچو

و یارا اعضا نك اچینه بانوب

كرمك، اورتالرنه ایرشمك -

بر نرسه نی تیره نله تمك - چقورلا

ندرمق - آوغه اوق أطوب

اچینه كرتك ایكنچی یاغینه

چغارماق

• الجَوَّوْفُ [فتحنا. ح]: بر نرسه

«أجوف» بولمق.

• الجَوَّوْفُ [فتحه] ج أَجْوَافُ:

هر بر نرسه نك اچی، اورتاسی،

قووش بیرری - آدم قورصاغی -

اوبصو نیگوز بیر.

• جَوَّوْفُ الْبَيْتِ: ایوا اچی.

• جَوَّوْفُ الْحِمَارِ: عاد قومندن

حمار اسملی آدمك كفور عیصانی

صوكنده هلاك ایدلگان وادی.

• جَوَّوْفُ دِنِ أَوْطِ جَعُوبِ شَوْلِ

كافرنی هلاك ایتكاج وادی

خرابه حالنده قالغان. ایندی

عربلر «أخرب من جوف حمار»

مثلینی بوروتلر.

• جَوَّوْفُ اللَّيْلِ: تون اورتاسی.

• الجَوَّوْفُ [فتحنا]: كیكلك - بر

نرسه نك اچی زور و كیك

بولو.

• الأَجْوَفُ ج جَوْفٌ: كیك

وزور اچلی نرسه - قووش

بوش اچلی نرسه - زور قور-

صافلی. مؤنثی «جَوْفَاء» کیلدر.

• رَجُلٌ أَجْوَفٌ: بیوراكسز،

قورقات كشی.

• الجَوَّوْفَاءُ [فتحه] ج جَوْفٌ:

زور چیلك - اچی قووش نرسه

• الجَوَّوْفِيُّ [فتحه. یاه شده. ایله]:

كیك و قووش اچلی نرسه.

• الجَوَّوْفُ [غرا] وَالْجَوَّوْفِيُّ

بركشى قافله آراسينه كيلوب
كرسه (كو براك آنداي كشيلىر
غافل آدملردن برانر نوسه قسدروب
اوغرلاب كيتنر ايچون كيلر)
توه چي عربلر «برانى»، «برانى»
ديب قچقرشالر. «غافل بولماكز!
يات كشي، يات كشي» ديمك
بولادر.

• اِنَّ لِكُلِّ امْرِئٍ جِوَانِيًا وَبِرَانِيًا
فَمَنْ اَصْلَحَ جِوَانِيَهُ اَصْلَحَ
اللَّهُ بِرَانِيَهُ: هر بر كشيئك
اچكى و طشقى اشلىرى بار.
ايندى بر كشي اوزينك اچكى
اشلرن توزوك قيلسه الله آنك
طشقى اشلرن توزوك قيلور.
(سلمان رضى الله عنه دن روايت
ابدلگان.)

• الجَوِيَّاتُ: هوا، يوزنده بولا
ترغان ياغور، بوز، باشن، بولولط
وسائىرلر كىي نرسه لر.

• الجَوْهُ [فتحه. ن]: بر آدمئك
ناچار لغن يوزينه نه يتمك - مكروه
كورگان نرسه سى ايله قارشولامق.
• الجَاهُ وَالْجَاهَةُ: درجه، مرتبه.
• جَاهُ جَاهٍ وَجَوْهٌ جَوْهٌ: آتا توه،
يرتقىج و قاچارلر قووار ايچون
مستعمل لفظلر.

• الجَوْهُ [ضمه] وَالْجِيه [فتحه]:
الوجه.

• الجَوْهَرُ [جعفر وزنده] ج
جواهر: آلتون، كموش، باقر،
قورغاشين وسائىر معدنلر چغارولا
هر بر فائدىلى طاش - Рода
هر بر نرسه نك توبى. تامرى،
يىگىزى، اوزلگى -- (حكمت
اصطلاحنده) عَرَضُ مَقَابِلِي. (بو

آستلىرى قارا بولغان قَطَا قوشى
• الجَوَانَةُ [فتحه. واوشده ايله]:
آست.

• الجَوُّ [فتحه] جِجْوَاءُ [كتنا]
وَاجْوَاءُ: يير ايله كوك آراسى
بوشلق - هوا، بوزى - ابو اچى،
داخل البيت - يماهه ولايتى -
تبه نك يير - كيك صحراء --
هر بر نرسه نك اچ باغى.

• الجَوْهُ [فتحه]: اويصو يير --
هر نرسه نك اچى. اچ باغى.

• الجَوْهُ [ضمه]: صو صاو تينه
يامالغان ياماو - قالون وقالقو
يير -- كيسولگان و اويلغان
يير - تيمور توتغى، - ржавчи
на - قوشغور نوس.

• جَوُّ الْبَيْتِ ابو اچى.
• جَوُّ الْمَاءِ: صو جيولور ايچون
قازولغان چقور.

• جَوُّ الْهَوَاءِ: هوا، بوزى، كوكلر -
گه چه بولغان بوشلق.

• الجَوَانِي [فتحه. ياه شده ايله]:
ابو، يورت، اول و شهر اچنده
بولغان نرسه («جو» لفظينه
منسوب. قياس بويىچه «جوى»
كيلور گه كيرك بولسه ده «بر»
لفظينه نسبتده «برانى» ديدكلرى
كىي بونده ده «جوانى» ديگانلر.

ابونك طشنده ياكه يورت
ياكه اول و شهر طشنده بولغان
نرسه گه «برانى» ديه لر. شولا بوق
اوز كشيلىر گه «جوانى» يات
كشى گه «برانى» ديلر. قافله
(كروان) اهلندن بولماغان

• الجَوْنُ [فتحه. ن. ح]: قارا لائق.
• جَانٌ وَجْهُهُ: آسود.

• الجَوْنُ [فتحه. سم]: آق --
قارا (ضد) - صاف قزل - قارا لجم
ياشل - قوبى ياشل - يه ياشل
اولان - كوندوز، نهار - چم
قارا (بيك قارا) ياكه قارا لجم
قزل توه و آط. بولفظنك جمعى
جيمنك ضمه سى ايله «جون»
كيلدر.

• الجَوْنَةُ [فتحه]: قوياش - قارا لجم
قزل نرسه - قارا توسلى نرسه -
كومر، - уголь - ديگنكه بوبا -
لغان چولمك -- قارا لانغان
چيلهك.

• الجَوْنَةُ [ضمه] جِجْوَانُ: طشى
كون ايله قابلانغان خوش
بو يچيلر كارزينكسه سى - كچكنه
طاو -- قارا لجم قزل نوس
(آطلرده)

• لَا اَفْعَلُهُ حَتَّى يَبِيضَ جَوْنَةُ الْقَارِ:
ديگنك قاراسى آغار غانچه مين
اول اشنى اشله مام، يعنى هيىج
فايچان اشله مام.

• الجَوْنَةُ [حمر او زنده]: قوياش -
قارا توسلى توه - قازان.

• طَلَعَتِ الْجَوْنُاءُ: طَلَعَتِ
الشَّمْسُ.

• أَبُو الْجَوْنِ: قپلان ديدكلرى
يرتقىج، نمر. Леопардъ

• الْجَوْنَانِ [فتحه]: جايه نك
ايكى جيتى

• جَوْنَا الْقَوْسِ: طَرَفَاهُ
• الْجَوْنِي [ضمه ياه شده ايله]:
جِجْوَانُ: قاناد و قورصاق

کونده: زَبْرَجْد، ياقوت، الماس،
کبي بهالی اصل طاشترغه
«جوهر» ديمک مشهور. بولار
ايله سودايتکان آدمگه «جواهر جي»
ديلر.

• الجَوهرُ القَرْدُ: الجزء الذي
لا يتجزأ.

• الجَوهرِيُّ: جوهر دن نه بيرلر
اشله وچي - جوهرلر صانوجي -
عرضي بولماغان نرسه.

• الجَوِي [عصا، ح] بر نرسه ني
بارتاماق، سويمامك، مكره
كورمك -- بر آدمگه بر بير
كيلوشميجه كوخلي آندن
صوونمق كوخلي قايتمق - بر
آدمگه عشق و محبت ياكه قاغو
وحسرت عارض بولوب يوراگي
يانمق، قزmq - كوكراك آورو -
لري ايله خسته بولمق.

• جَوِي فُلَانٍ: أصابته حرقه من
عشق او حزن.

• جَوِيَتْ نَفْسُ فُلَانٍ مِنَ الْبَلَدِ:
لم يوافقها. (عن البلد ديمكده
بار).

• الجَوِي [عصا، سم]: عشق
و محبت ياكه قايقولر ايله يوراك
يانو - كوكراك آورولري --
يونتل. чухотка - كوخل ده
ياشروب بيورولگان عشق
و محبت و قايقولر - هيچ دواء
لانمي ترغان بيك اوزايغان
خسته لقي - صاصيغان صو.

• الجَوِي [غني وزنده] و الجَوِي
[كتف]: عشق و محبت ياكه زور
قايقولر ايله يوراگي يانغان
(اچي كويگان) كشي - عشق

و محبت ايله مبتلي كشي - يونتل
ياكه باشقه نورلي آورو كشي -
بوزولغان صاصيغان صو. مؤثي
«جَوِيَّة» و «جَوِيَّة» كيلدر. («رجل
جَوِي» ديه چك بيرده بعضا مبالغه
مصدر ايله توصيف ايدوب
«رجل جَوِي» ديلر. شولا بوق
«ماء جَوِي» و مبالغه «ماء جَوِي»
ديه لر.)

• الجَوِيَّة [بئه شده لي] و الجَوِيَّة
[بئه شده سز]: بر آدمك كوخلينه
او خشاماغان، طور موشى ايجون
كيلوشمه گان بير -- هوا سي
ناچار بولغان بير.

• الجَوِي [غني وزنده]: كوكراگي
قصوب (نارابوب) سوز سويله -
وي آغراشقان سوزن آچق
سويله مي ترغان كشي. مؤثي
«جَوِيَّة» كيلدر.

• الجَوَاءُ [كتا]: بير اچي - كيك
بولون و بلغه -- كتوجيلرنك
آزق چانطه سي - قازان اورني -
قازان اولطرنلغان بير - بنوعيس
ديارنده بر وادي - ابولر آرا -
سندغي آچقلىق و بوشلقلر - پهس
آيغر توه لر دن صاقلار ايجون
آنا توه نك تگوب قويبو.

• لَانَ أَطْلَى بِجَوَاءِ قَدْرِ: بسواد
قدر.
• الجَوَاءُ وَ الْجِيَاءُ وَ الْجِيَاءَةُ
وَ الْجِيَاوَةُ [كتاب و كتابة
وز نئرنده]: قازان اولطرنلغان
بير. ج أجوِيَّة.

ج - ۵

• الجَاهِبُ: ياشرنميجه، آچقدن

آچق.

• أَنَاهُ جَاهِبًا وَ جَاهِيًا: علانية.

• الْجَهْبُ [فتحه]: بيك به سز،
سويكومسز يوز.

• الْجَهْبُدُ [جيم ايله با فتحه لي]

و الْجَهْبُدُ [جيم ايله باء كسره ايله]

ج جَهَابِدَةٌ: ياخشي ايله يامانسي
آبروده باشقه لر دن اوستون بولغان
بيك نچكه آخلاوچي اوتكون
كشي.

• الْجَهْبَادُ [كسره]: الجِهْدُ.

• الْجَهْرُ [جعفر وزنده]: آنا

آرسلان. ЛЬВИЦА

• الْجَهْبَلُ [جعفر وزنده]: زور

باشلي كشي - زور گوده لي قر

كه جه سي.

• الْجَهْبَلَةُ [فتحه]: به سز

سويكومسز خاتون.

• الْجَهْتُ [فتحه. م]: آچو ياكه

عشق و محبت دردي بر آدمگه

جيشل لك بيروب جيشل له نمك،

وقارسز لانمق. بويله جيشل له

نگان آدمگه «جاهت» و «جهتان»

[فتحه] ديپولدر.

• الْجَهْجَهَةُ: [دجر جه كبي]: بارا -

لاوندن قور قوب بر تقيج اوستينه

بيك قاطي قچقرمق - بر آدمني

بر اشدن طيمق، منع ايتمك -

صوغشده عسكرلر قچقرشمق

هاي هوي ايدشمك - حيوانلرني

توقناتور ايجون ياكه باشقه ايجون

قچقرمق.

• جَهْجَهَةٌ بِالسَّبْعِ: صاح به صيحه

سَدِيدَةٌ لَيْكَهُ.

• جَهْجَهَةٌ [فتحه]: بر تقيج لرغه قچقرلغان

و صوغشده عسكرلر قچقرشقان
تاوش.

• يَوْمٌ جَهْجُوهٌ: بنو تميم ايله معروف صوغش كوني.

• الْجَهْدُ [فتح. م]: بر اش آردندن

هر تورلى چيتونلكلر بويكله ب آرؤب طالوب طرشمق - بر آدميا كه حيوانغه كوچندن آرتق آغراشلر بويكله چيتون حالگه توشورمك، اينمك، بىرتمك -

بر آدميا كه حيوانى (بتون كوچى ايله طرشوب كوچكه كوچكه گينه اشلرلك بولغان) چيتون اشكه كوچلهب كوچاندرؤب اشله -

تمك - بر آدمى صنب امتحان قىلوب فارامق - آش آشاره نلمك، آرزو قىلمق - بر آدمى خسته لى يابقدرمق، آرقلاندرمق - سوت آطلاب بتون مابن چغا -

روب بىرتمك - حيوانلر بر اورندن و بر اوله نندن آيرلمىچه وتلامق - بر آشتى كوب آشامق. (چيتون حالگه توشورلگان آدمو حيوانغه

«مجهود» ديولدر. شولا بوق اشتهاء ايدلگان آشفده «طعام مجهود» دىلر. «مجهود» لفظى

«طاقة» و «مشقة» معنى لرنده كيله، «بذل فلان مجهود» بدل طاقته معنى سنده در.)

• جَهْدُ الرَّجُلِ فِي الْأَمْرِ: جَدُّ وَتَعَبٌ فِيهِ.

• جَهْدُ فَلَانٍ فَلَانًا: بَلَغَ جَهْدَهُ وَحَمَلَهُ فَوْقَ طَاقَتِهِ.

• جَهْدُ فَلَانٍ بَفْلَانٍ: امْتَحَنَهُ.

• جَهْدُ الْمَرِيضِ الطَّعَامَ: اسْتَهَاءَ.

• جَهْدُ الْمَرِيضِ فَلَانًا: هَزَلَهُ.

• جَهْدُ الرَّجُلِ [مجهولا]: بَلَغَ جَهْدَهُ - هَزَلَ.

• جَهْدُ الطَّعَامِ [مجهولا]: اسْتَهَى.

• الْجَهْدُ [فتح. ح]: بر آدمنك

طور موشى طارامق، فقيرلك ايله چيتون حالگه توشمك.

• الْجَهْدُ [فتح. ح]: بر اش اشله

ايحون كيرك بولغان بتون كوچ، طاقه - كوچ بيتو - اش اشله وده طور موش بولارنده اوچرالغان قاطىلىق، آغرتق وچيتونلكلر - بر نرسه نك

باروب توقتاغان ييرى، غايه ونهايه سى.

• أَفْرَعُ جَهْدَهُ: طَاقَتَهُ. (بو اشنى

اشلهر ايچون بتون كوچن قويدى يعنى كوبمو كوچندن كيله، شول قدر كوچ قوبوب اجتهاد قىلدى.)

• أَصَابَهُ مِنْهُ جَهْدٌ: شَدَّةٌ وَمَشَقَّةٌ.

• اجهد جهديك: كوچنك چيگنه ايرشوب طرش يعنى كوبمو طرشورغه كوچك يته، شول چاقلى طرش.

• أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدًا يَمَّا نَهْمُ:

آنظرلنده بتون كوچلرى ايله طرشوب «الله» ايله آنطايديلر.

• جَهْدُ الْبَلَاءِ [فتح. ح]: اولمندنه

ياماتراق قاطى حال. (شونداى قاطىلىق وچيتونلك، كه كشى

آكار دوچار بولوغه قاراغانده وفات بولونى آرتغراق كوروز.)

• كَانَ النَّبِيُّ يَتَعَوَّذُ مِنْ جَهْدِ

الْبَلَاءِ: مِنْ الْحَالَةِ الشَّقَاةِ الَّتِي يَخْتَارُ عَلَيْهَا الْمَوْتَ.

• الْجَهْدُ [ضمه]: كوچ، قدره

طاقه - كشىنك كوچى ييتكان كوچنده بولغان نرسه - طور - موشنى چيتونلك ايله اوتكاروله

ترغان آز نرسه.

• جَهْدُ الْمَقْلِ [ضمه]: فقير كشى

بيره آلورلىق آز بر نرسه.

• جَهْدُ جَاهِدٍ: «شعر شاعر» ديگان كى مبالغه.

• الْجِهَادُ [كتا]: «مجاهدة» كى

مفاعله بابندن مصدر: طرشوب صوغشو، دشمانلر ايله اولترشو -

بر اشنى بولدرور ايچون هر تورلى چيتونلكلر كه قارشى

توروب وهر بر آغرتقى كونا - روب بتون كوچ ايله طرشو معنى لرنده.

• الْجِهَادُ [سحا] ج جهد: اولن

اوسدر ماگان قاطى بير - مسواك

آغاجنك ييمشى.

• الْجِهَادَى [جيم ضمه، دال الف

مقصوره ايله]: اجتهادنك غايه سى. نهايه سى.

• الْجِهَادَى [جيم ضمه، وال الف

مقصوره]: اجتهاد غايه سى.

• لَا بَلَّغَنَّ جِهْدَايَ فِي هَذَا الْأَمْرِ: غَايَةُ جَهْدِي.

• الْجِهْدُ [امير وزنده]: بتون

اوله نلرن حيوانلر اوطلاب بترگان دالا، صحراء.

• الْجَهْدَانُ [فتح. ح]: قاطىلىق وچيتو - نلك كورگان كشى.

• الْجَهْدَمَةُ [دجرجه كى]: آشغوب

تيز تيز اشلمك - تيز بورومك.

• الْجَهْرُ [فتح. ح] وَالْجَهَارُ [كتا. م]: اش آچق بولمق، ياشرسز

بولمق - بر سوزنى ياشرميچه آچق نه تمك - تاوشنى - كونا -

روب قچقروب نه تمك - قچقرومق، كورگان قنده كوب كورمك،

کوبسنمک - کوبایتمک - بر آدمی
 بلا حجاب کورمک یا که کورگان
 وقتده بیک الوغ بولوب کورنمک -
 بر اش یا که نرسنی آچمی، پهرده -
 سن کیترمک - قیونی آرولاب
 بتون چوب چار و صوون
 چغاریق - قیو فازوب صو چغا -
 رمق - بر آدمی الوغلامق - بر
 نرسنه ننگ الوغلق و مانورلغی
 قورقتمق - غافل وقتلرنده دشمانغه
 هجوم قیلیمق - قویاش کوزلرنی
 قاماشدرمق -- سوت آطلاب
 مای توشورمک - بر نرسنی
 کوز ایله اولجباب چامالاب
 قارامق - نانولماغان یولغه کرمک.
جَهْرُ الرَّجُلِ الْكَلَامُ وَ جَهْرٌ
بِالْكَلَامِ: أَعْلَنَهُ.
جَهْرٌ بِالْقَوْلِ: رَفَعَ بِهِ صَوْتَهُ.
جَهْرُ الْأَمْرِ: عُلِنَ، ظَهَرَ وَاتَّشَرَ.
الْجَهْرُ [فَتْحًا، ح]: کوزلر
 قاماشمی، یاقتی لقی ایله چاغلوب
 کورماز بولمقی.
الْجَهَارَةُ [سحا، ش]: کورو -
 چیلر کوزنده الوغ بولوب
 کورنمک - ناوش کونارلمک،
 قاطی قچقرلمق - کورکام صنلی
 وصلوبوبلی مانور بوزلی بولمقی.
الْجَهْرُ [فَتْحًا]: قالدو بیر - بر
 آز زمان - بل، 'Годъ' - آچقلق
 یاشروناگان بولو - سوزنی
 قچقروب یاشرمیچه سوبیلو.
مَضَى عَلَيْهِ جَهْرٌ: سَنَهُ.
كَلِمَتُهُ جَهْرًا وَ كَلِمَتُهُ بِالْجَهْرِ:
عَلَانِيَةً.
لَقِيْتَهُ جَهْرًا: لَقِيْتَهُ عِيَانًا. (عيان)
[كنا]: کوز ایله کورمک معنی سنده
 «معاینه» کبی مفاعله دن مصدر.)

الْجَهْرُ [ضمه]: کورکام کورنش،
 مانور لقی، چیه رلک - رهوش.
الْجَهْرُ [كنا]: قاطی قچقر -
 لغان ناوش - کورنشده الوغ -
 کورکام و چیه ر کورنشلی آدم.
الْجَهْرَةُ [فَتْحًا]: پهرده سز، قابلا -
 وسز بولو، آچقلق بر نرسنی
 آچق (پهرده سز) حالنده کوزلر
 ایله کورو.
الْجَهَارُ [كنا]: «بجَاهِرَةً» کبی
 مفاعله بابندن مصدر: بر اشنی
 یاشرمیچه اشله مک، آچقدن آچق
 اشله مک -- قچقروب نه بتمک
 و قچقروب اوقومق - اوستون
 قچمق معنی لرنده.
الْجَهَارُ [كنا، سم] وَالْجَهَارُ
[سحا]: بر نرسنی آچق (پهرده سز)
 حالنده کوزلر ایله کورمک.
لَقِيْتَهُ نَهَارًا جَهْرًا: عِيَانًا. (مين)
 آخار کوندوز کوزلرم ایله
 آچق (پهرده آرقلی غنه توگل)
 کورگانم حالده بولو قدم.)
الْجَهَارَةُ [سحا] وَالْجَهْوَرَةُ
[ضمًا]: صن و بوی کورکام
 بولو - کور کاملک، مانور لقی.
الْجَهْوَرِيُّ [فَتْحًا، یا شده لی]:
 قاطی ناوش ایله قچقروب نه -
 يتولگان سوز - زور تاوشلی
 (قاطی قچقروچی) کشی. «رَجُلٌ
 جَهْوَرِيٌّ الصَّوْتِ» دیوله در.
الْجَهْوَرُ [صبا]: زور تاوشلی،
 قچقروب سوبله شوچی کشی -
 آچق و اونگون تاوشلی آط.
الْجَهْيَرُ [میر وزنده]: قاطی
 قچقروب نه يتولگان سوز - زور
 تاوشلی کشی - بوی و صنی کو -

رکام مانور کشی - آق بوزلی
 مانور چهره لی کشی. شوشی
 معنی لرنده مؤنثی «جهیره» کیله در.
الْجَهْرَاءُ [حمراء وزنده]: بوی
 و صنی کیلوشکان کورکام
 قیافتلی مانور خاتون قز - کوزلری
 قاماشقان یا که مطلقا یاقتی ده
 کوزلری چاغلوب کورمای
 ترغان خاتون (مذکر لری
 «أَجْهَرُ» کیله در.) - نیگوز و کیلک
 قالدو بیر -- آچق کورنوب
 ترغان بیر - جماعه - قیلنه ننگ
 الوغلی ج جهراوات.
الْجَهْرَمِيَّةُ [فَتْحًا]: «جَهْرَمٌ»
 شهرینه منسوب کیم و بالاسلر.
الْجَهْرُ [فَتْحًا، م]: بر قیات
 یارا لانغان کشی نی یاخادن قاتیراق
 یارالاب اولترونی آشدروب
 اشن بترمک.
الْجَهَارُ [سحا] وَالْجَهَارُ [كنا]
ج أَجْهَرَةٌ وَأَجْهَرَاتٌ: یاش
 کیلون نرسه لری، Приданое -
 بولیجی (مسافر) و میت کبرک
 یاراغی - حیوان تیره سنده ایبار
 و کیره کلی فایشلر و باولر کبی
 نرسه لر.
الْجَهَارُ [سحا]: فَرَجُ الْمَرْأَةِ
الْجَهْرَاءُ [حمراء وزنده]: آلماسی
 طشقه چغوب ترغان کوز -
 قالدو بیر.
الْجَهْيَرُ [میر وزنده]: تیز اولوم،
 موت سریع - تیز و جیشل یوری
 ترغان بوکروک آط.
الْجَهْيَرَةُ: بر خاتون -- بوری،
 Волкъ یا که صر تلان، Пена

• الْجَهْشُ [فتحه] وَالْجُهُوشُ

[ضمنا] وَالْجَهْشَانُ [فتحنا. م

ح]: بالا برار نرسدن قورقوب

بغلارغه آنوقلانوچ چرايلرن

بوزوب آناسی قوچاغينه آطلق-

زور قابغو ياکه قورقوب ايرشکان

کشی (شولای بالا آناسی قوچاغينه

صينغان کبی) الوغ بر آدم

حمابه سينه صينمق - بر نرسدن

قورقوب قاجوب کيتمک -

بغلارغه آنوقلانوچ - خلق

يانينه کيلمک - کوکل کونارلمک،

کوکل فوزغالق.

• الْجَهْشُ [فتحه]: تيز يور و -

ناوش.

• الْجَهْشَةُ [فتحه]: کوز ياشی،

Слеза -- برگه طوبلانوغان

کشيلر، جماعه.

• الْجُهُوشُ [صبو]: بر بيردن

ايکنچی بيرگه بيک تيز گوچوب

يوری ترغان کشی. «رَجُلٌ

جَهُوشٌ» ديولدر.

• الْجَهْضُ [فتحه. م]: طيمق،

منع ايتمک - چيکجه قاقمق برا-

فلاندرمق - سورمک، قومق -

جيجمک.

• الْجَهَاضَةُ [سحا] وَالْجُهُوضَةُ

[ضمنا]: قيوچيلق بهادرلق قز-

ولق، آچوچانلق.

• الْجَاهِضُ [فاعل]: قزو کشی-

قيو وبهادر يوراکی کشی -

بيوک.

• سَنَامٌ جَاهِضٌ: شاخص مرتفع.

• الْجَاهِضَةُ ج جَوَاهِضٌ بِسَرٍ

بِاسْتِثْنَاءِ إِشْكَ بِالْأَسَى.

• الْجَهَاضُ [سحا]: مسواک آغاچ

بيومشی.

• الْجَهْضُ [كتف] وَالْجَهِيضُ

[امير] وَالْمَجْهَضُ: يتلکم بجه

نوشکان بالا، سقط.

• الْجَهَاضَةُ [فتحه. هاءشده ايله]:

بيک قارت دشی حيوان.

• الْجَهْضُ [جعفر وزنده]:

توگارهک يوزلی زور باشلی

کشی - آرسلان - کيک قابر-

غالی زور گهوده لی توه.

• الْجَهْلُ [فتحه] وَالْجَهَالَةُ [سحا].

ح]: بيلمامک، نادان بولمق - تانو-

مامق -- ضابع ايتمک -- اهمال

ايتمک - قازان قابتاوی قاطی

لانق - بر آدمی تانوبده تانو-

ماغان کبی معامله فيلمق، تجاهل

ايتمک. (صوگهی معنى «علی»

حرفی ايله کيلتروله)

• الْجَهَالَةُ [سحا]: بيلماوچيلک،

نادانلق - بلدکسرلک - تانوماو.

• الْجَاهِلُ [فاعل] ج جُهْلٌ وَجَهْلٌ

وَجَهْلٌ وَجُهْلٌ وَجَهْلَةٌ وَجَهْلَةٌ:

بلدکسر، نادان مؤنثی «جاهله»

کيلهدر.

• الْجَهْوُلُ [صبو] ج جَهْلَاءُ:

بيک نادان کشی.

• الْجَهْلَاءُ [حمرأه وزنده]:

«جاهلیه» لفظينه تاکيدا کيلتروله

«جاهلیه جهلاء» ديولدر. يوقا-

ريده ذکر ايدلدی.

• إِنَّ مِنَ الْعِلْمِ جَهْلًا: هوان

يتعلم الرجل مالا حاجة اليه ويترك

ما يحتاج اليه في دينه وان يتكلف

العالم القول فيما لا يعلمه في جهله

ذلك.

• الْجَهْلَةُ [فتحه]: برفات بلماو.

• الْجَهْلَةُ [دحرجه کبی]: بالحقنی

طوب طوب ياصامق - يومغاق

چولغاق.

• الْجَلَاهِقُ [مسافر وزنده]:

يومغاق - طوب - يومری طاش.

• الْجَهْمُ [فتحه. م ح]: بر آدم بر

آدمی چتق ويه مسز يوز ايله

قارشو آلمق. (کيلوون خوش

کورميچه قساراشغو چيرای

کورساتمک)

• الْجَهَامَةُ [سحا] وَالْجُهُومَةُ

[ضمنا. ش]: بر آدمک يوزی

يه مسز، توگارهک، ايتلج بولمق.

• الْجَهْمُ [فتحه] وَالْجَهْمُ [كتف]

وَالْجَهِيمُ [امير]: طوپاس نو-

گارک ايتلج يه مسز يوز («وجه

جهم» و «وجه جهم» ديولره) -

کوچسر حالسز کشی - آرسلان.

(ضد)

• الْجَهَامُ [سحا]: صوسز، ياغمو-

رسز بولو ط ياکه ياغمورن

بوشاتقان بولو ط.

• الْجَهْمَةُ [فتحه]: يه مسز طوپاس

ايتلج يوز -- يارنی توندن

صوگ وقت ياکه طاگ آلدنده

بولغان قاراشغولق - بيک زور

قازان.

• الْجَهْمَةُ [ضمه]: کيچ آقتغنده

(طاگ آلدنده) قاراشغو وقت-

سيکسان باش چاماسنده توله

کتووی.

• الْجَهْوَمُ [صبو]: کوچسر،

حالسز عاجز کشی.

• الْجَهْنُ [فتحه]: يوزنک طوپاس

ايتلس بولوی - جووانلق.

• الْجَهْنُ [ضمه]: کورفر

• الْجَهْنَةُ [ضمه]: کيچ آقتغنده

• الجیہ [کسرہ]: آشقه یا که اچارگه اونداو.	آست - فویروغی ایله آستن قابلائی آلمانگه که جه - توشه مسز یورت. مذکری «آجهی» کیله در.	(طاك آلدنده) بولغان قارغی وقت.
• الجیاه و الجاه [شدادوزنده لر]: کوب کیلوچی. مؤنثی «جیاه» در.	• دار جهوا: دار بلاسقف. • بیت آجهی: بلاستر و لاسقف. («آجهی» طاز کشی معنی سنده ده کیله در. «رَجُلٌ آجهی» دیوله «رَجُلٌ اصلع» دیمک بولادر.)	• الجهانه [غرا]: طولی گه وده لی طاز یاش اوسمر قر.
• جیهة البطن: من نحت السرة الی العانة.	• الجهوان [فتحه]: پهرده مسز یا که توشه مسز ابو.	• الجهون [ضمنا ن]: بر نرسه یاقن بولمق.
• الجیال [جعفر وزنده]: هر نرسه نك زور و جوان بولغانی - صر تلان - بوری. Волкъ		• جهن الشیء: قُرب و دنا.
• جیال و جیالہ: صر تلان. باللی بوری. Гіена (علم بولونی اویلاب معرفه بولادرده لام تعریف کورتلیمدر «جیالہ» علمیت و تأییت سیلی غیر منصرف.)		• الجهنبار [کسرنا] و الجاهنبار: الله تبارک و تعالی بارادقان هر بر نرسه.
• الجیب [فتحه. ض]: کولما که ایزو و باقا اویمق -- کوب شهر لرده بوروب چقمق.		• الجهندر [جیم ضمه. هاء فتحه ایله]: بر توری خورما.
• الجیب [فتحه] ج جیوب: کوکراک، صدر - کوخل، قلب - کولماک نك یاقا و ایزووی - بیر اچینه کرور ایچون بول.		• جهنم [غیر] آخرنده گناهی آدمارگه حاضر له ننگان عذاب اورنی.
• الجیب [فتحه] ج جیوب: کوکراک، صدر - کوخل، قلب - کولماک نك یاقا و ایزووی - بیر اچینه کرور ایچون بول.		• الجبه [فتحه ن]: بر آدم تله نجینی بیک یامان قایتاروب بیارمک - کشی ایله ناچار معامله قلمق.
• الجیتر [جعفر وزنده]: قصه بویلی کشی.		• مسأله السائل فجّه: رده ردا قیحاً.
• الجیشلوط [فتحه]: یامان. نه شه کی و بالغانچی معنی لرنده سوگو کلمه سی.		• الجهه [حمراء وزنده]: هیچ بر اولهن و آغاجی بولماغان بیر.
		• الجها [جیم کسره. هاء الف مقصوره ایله. ح]: ابو بیمرلمک، خراب بولمق.
		• جهی البیت: خرب.
		• الجاهی [فاعل]: بیمرلنگان، خراب بولغان ابو - آچق و آشکاره.
		• آیمته جاهیا: علانیه.
		• الجهوه [فتحه]: الاست - قالفو بیر، تبه - بیک قارت توه.
		• الجهوا [حمراء وزنده]: آبان، بولوطنسز کوک - قابلانماغان

ج - ی

• الجیبی [فتحه] و الجیهة [فتحه]

و المچی [امیر] و الجوه

[فتحه. ض ن]: کیلمک - بر آدم

یا که نرسه باینه تابا بارمق -

بر اشنی اشلمک - کوب کیلو

ایله جیتمک کوب کیلوده

اوستون چقمق - کیلترمک.

(صوغغی معنی «باه» ایله تعدیه دن

حاصل بولادر. «جاه» صار معنی -

سنده ده کیله در.)

• جاء فلان فلاناً: آئی الیه.

• جاء فلان الى فلان: ذهب الیه.

• جاء الرجل الشیء: فعاه.

• جاء به: آجاء.

• جاء الغیث: نزل. (باغور

جاودی.)

• الجیهة [فتحه]: بر قات کیلو -

قان - ارین و صاری صو -

باشماق یاماوی - ننگار ایچون

قابش.

• الجیهة [کسره]: کیلو.

• بطوت جیهة: محیه.

• ججج [كسره]: توله رنی صوغه
 كبلتروچينك چي چي ديب
 قچقروى.
 • الججج [فتهه] والجججحة [عاقبه
 وزنده، ض]: هلاكت ايرشد-
 ريمك.
 • ججججان [فتهه]: معروف وادى-
 بر نهر.
 • الجججحة [كنا]: بر نرسنى
 اوچرمك، توبندن تامرندن
 بترمك.
 • الجججحل [جعفر وزنده]: هر
 بر نرسنهك زور وجووان
 بولغاني - طاو - قاطى شويا زور
 طاش قالقانلر باصارغه مستعمل
 تبرى.
 • الجججج [فتهه، ض]: طاشو
 صولرى بلغه چيتلرن ايشوب
 اولاندر وب كيتمك.
 • الجججج [فتهه، ض]: ماتور اوزون
 موبونلى بولمق ياكه ماتور اوزون
 ونچكهرهك موبونلى بولمق.
 (بونداى موبونلى اير كشي گه
 «اجيد» و خانونغه «جيدا» ديوله،
 جمعلرى «جود» كيلدر.)
 • الجججج [كسره]: ججججود و اجججج:
 موبون، Шей يا كه موبون
 توبى ياكه آلفى باغى - جوندن
 طوغلغان قصقه خانونلر كولماگى.
 • جيد اجيد: ماتور اوزونچه
 موبون.
 • الججججج [فتهه]: ماتور اوزون
 موبونلى خانون، جيد.
 • الجججج [سيد وزنده]: ججججج
 ججج ججججج و ججججج: هر
 بر نرسنهك باخشي بولغاني.

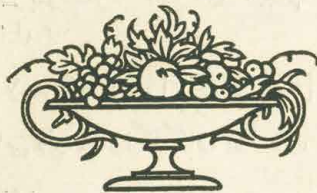
• شى جيد: باخشي نرسه.
 • الجججج [جعفر] والجججج
 والجججج: قصقه بوبلى توب
 نوگارهك كشي. بونداى خانونغه
 «جيدرة» و «جيدرة» ديبلر.
 • الجججج [فتهه]: فرمز آغاجى.
 • الجججج [جعفر وزنده]: قر
 صغرينك بوزاوى.
 • الجججج [فتهه]: كشي بوتارلق
 درجه ده زور بالق.
 • الجججج [فتهه]: ازبىز. Известка
 • الجججج [فتهه]: قصقه بوبلى
 طوپاس به مسز قياقتلى بولو.
 • جججرون [فتهه]: دمشق شهرى
 ياكه قبولرندن بر قيو، قابقا.
 • جججج [فتهه، راه كسره گه منى]:
 «نعم» كى حرف جواب «ديدك كچه،
 بهلى شولاى» معنى لرنده ياكه
 «حقا» معنى سن آخلاقوب آنط
 ايدو لفظلرندن بولادر. (راهنى
 فتهه گه بناء قيلمقده بار.)
 • الجججج [شدادوزنده]: سونمه-
 گان ازبىز - يونل - آچو ياكه
 آچلق ياكه باشقه سبب ايله بوراك
 قزوى، كوكراك قزوى - اج
 يانو - قاطلىق.
 • الجججج [كسره]: كور شيلر.
 مفردى «جار» كيله ذكر ايدلدى.
 • الجججج [كسره]: وادى چينى --
 گور، قبر.
 • الجججج [كسره]: ججججج و ججججج:
 چيت، قرى، طرف - وادى چينى
 ياكه بتون بر باغى - بر اچارلك
 صو مصر القاهره توغرى بيسنده
 نيلنك ايجججج باغده بوكون

شهر حالينه ايرشكان بر قربه.
 • الجججج [فتهه]: بر تورلى
 ماقتاولى خورما آغاجى.
 • الجججج [فتهه] والجججج
 ضمه. والجججج [فتهه، ض]:
 قازان قاينامق - ديسگزدولفونلرى
 قوزغالوب نورلى بافغه بهرلوب
 چابقالمق - كوكل بوتالمق،
 قو صاسى كيلمك - كوزلر ياش
 آغزmq - باش طاشومق - بلغه
 صو ايله طولوب طاشومق -
 قورقو، قابغو كى سيلر ايله
 يورهك سيكرمك -- آچو ايله
 كوكراك قاينامق، بوراك قزو-
 لانمق - صوغش قزولانمق --
 قورقات كشي قاچارغه تلمك.
 • الجججج [فتهه]: ج جججج
 صوغش ايجون جبولشقان جيون،
 عسكر.
 • الجججج [الباطيل]: بوزوقلى
 وفتهه كونار لولورى، مفردى
 «جججج» كيلدر، بر قات قايناو
 و بر قات كونار لو معنى سنده.
 • الجججج [فاعل]: نفس - قايناب
 ترغان - كونار لگان شى.
 • الجججج [شدادوزنده]: آرزغه
 قوزغانو ايله بو كوررگه باشلى
 ترغان باخشي آط.
 • الجججج [فتهه، ض]: تبختر
 ايله بورومك.
 • الجججج [كسره]: يدى قومالاق
 ايله بر تورلى اوبون.
 • الجججج [فتهه، ض]: بر نرسنهك
 ضررندن قورقوب صاقلانوب -
 چيتمك طابق، چيتمك كيتمك -
 آوشمق - صوغشدن قاچمق -
 تبختر ايله بورومك.
 • الجججج [فتهه]: اوغمه ياكه

• صولغہ بورولوب کیتو - چینگہ
طایجنو - قاچو.
• الجیاض [شداد وزندہ]
والجیض [کسرہ] ضاد شدہ ایلہ:
کبر له نوب تبختر ایلہ بوروچی.
• الجیض والجیضی [جملر
کسرہ ضاد شدہ ایلہ]: کبر له نوب
آرلی بیرلی چایقالوب بورو.
• الجیضان [فتحا، ض]: آغر
یوک ایلہ بیک آغر سنوبقینہ
آقرنغینہ بورومک - کبر له نوب
تبختر ایلہ بورومک.
• الجیاض [شداد وزندہ]: تبختر
ایلہ بوروچی متکبر کشی - بیک
سیموز کشی.
• الجیهم [جعفر وزندہ]: آچ
کشی - کورگان بر نرسنی
آشارغہ نلہگان آچ کوزلی
طویماز کشی.
• الجیض [فتحه، ض]: اولک (جانی
چقغان گودہ) ایسلہ نمک.
• الجیض [کسرہ] ج حیض و اجیاض:
ایسلہ نگان اولک - اولہ کسہ.

• الجیاض [شداد وزندہ]: قبرلر
آچوب کفنلر صویوچی اوغری -
اولہ کسہ چی.
• الجیض [جعفر وزندہ]: بیک
طازا آرسلان.
• الجیض [جعفر]: یونجوگان،
جودہ گان حالسز کوچسز کشی.
• الجیض [جعفر]: ذوالقعدہ آبی.
• الجیض [فتحه]: قبر باقاسی - قیو
چیتی - دینگر قریبی - طاغ.
• الجیض [کسرہ] ج جیلان
و اجیاض: بر طائفہ وبر صنف
خلق، بر نور کوم کشی - بر
زمان کشیلری.
• الجیاض [فتحه]: بیر، توفراق -
آرلی بیرلی جیل اوچورغان
واق طاشلر.
• الجیاض: کسری طرفندن «بحرین»
شهرندہ اورنلاشدر لغان کشیلر.
• الجیاض [فتحه، یاه شدہ ایلہ]:
طوزانلی توفراقلی جیللی کون.
• الجیاض [کسرہ]: «جولان»

معنی سندہ مصدر. ذکر ایدلدی.
• الجیض [جعفر وزندہ]: اون
دور تپچی کیچہدہ نولغان آی.
• الجیض [جیم کسرہ]: حرف هجاء دن
معروف مخر جده بر حرف (بو
معنی ده بولفظ مذکرده مؤنثده
قیلوب بورونلگان) - آنا نوہ -
لرگہ قرغان آنا نوہ - دیباچ.
• الجیض [جعفر وزندہ] والجیض
والجیض [کسرہ] والمجهله:
اوطلی کومر بو طای ترغان
آغاج. Кочерга
• الجیض [فتحه]: پەرلر کوبلک ایلہ
مشهور بر اورن.
• الجیض [فتحه، هاء ضمه ایلہ]:
زعفران. Шафранъ
• الجیض [فتحه] والجیض
[فتحه]: خُرُّ الفار.
• الجیض [کسرہ، یاه شدہ ایلہ]:
بوزولغان صو - صولر جیولا
ترغان چقور. بولفظنک مصغری
«جیہ» شولوق معنی ده کیلدر.

باشقچه چیتون حالردن آیدو-
ماغان بیچاره آدم -- فاطلیق،
چیتونلک.
آزل آزل: سدید.
أَصْبَحَ الْقَوْمُ أَرْلِينَ: أصبحوا
فی شدہ.
الآزلة: المحبوسة.
الآزی: طغز اینلی طازاکشی.
الآزی [فاعل] والآزی [کشف]:
طن بووا ترغان اسسی کون -
خیرسز.
الآزیة [فاعل]: قیو چیتندن
اچکان توه.
الآس [حال وزنده]: بولداس-
ایدهش - قبر - کوچوب کیتکچ
قالغان بورت بیر اثرلری --
اوچاقده قالغان قالدق کول -
اومارطده قالغان بال.
الآساد [جمع]: آرسلانلر.
الآسف [فاعل]: آچولی وقابغولی
کشی.
الآس [فاعل] ج آسان:
بوزووغان صو - قالدق نرسه.
بقیه.
الآسان: الآثار القديمة.
آسان الثیاب: طوزغان بونقا-
لانغان کیملر.
هو علی آسان من اییه: علی
سَمَائِلٌ وَأَخْلَاقٌ. («علی آسال»
دیمکده بار.)
الآشاب [جمع]: آرالرنندن
یوروب بو کمزالق قوی
آغاجلیق. مفردی «آشب» کیله.
الآشر [فاعل]: صانچکی.
الآصدة [فاعل]: قابچاق.

الآصر [فاعل]: بیک قوی
پچانلک.
الآصرة [جمع]: چادر قازقلری-
پچان. مفردی «آصار» کیله در.
الآصال [جمع]: مفردی «اصیل»
ذکر ایدلدی.
أَبْنُ آصِي: يرتقچ قوش
الآصیة [فاعل]: الداهية --
الآصرة - طعام يصنع بالتمر.
الآض [فاعل]: العکاسر.
الآطام [جمع]: کریبوستلر،
قلعه لر. مفردی «آطمة» کیله در.
آعاج آغاوات: عائله آراسنده
یوروچی خصی خادم.
الآغیة: ایگونلرنی صوغارو
ایجون یاصلانغان صوبوللری.
ج آواغی.
الآقعة: الخاصرة.
فَرَسٌ آفِقٌ: رائق کریم.
الآفکة [فاعل]: فاطلیق آچلیق
یل. ج آوافک.
الآفل [فاعل]: الحامل الغائب.
الآکر [فاعل] ج آکرة: صوقاچی
ایگونچی.
الآکفة [جمع]: ایشاک ایبارلری.
مفردی «آکاف» کیله در.
یوم اک: یوم حار.
الآکلة [فاعل]: اعضافی چرتوب
توشوره ترغان آورو.
الآکی [فاعل]: المستوثق،
الآل: «أهل» معنی سنده. لکن
الوچ آدملرده گینه یورتوله در.

مصغری «أویل» کیله در.
الآل: بونک تفسیرنده اختلاف
بولغان بعضلر «سراب» معنی سنده
دیسه لرده کوبرهک لغولر بیانیته
کوره آیورمالری بار. «آل»
بزنگ روه دیب یوروتکان
نرسه، که اسسی کونلرده افق
هوانک کثافی ایله توتون
کبی کوم کوک کورینه در.
«سراب» صاف اسسی هواءه
تگوز بیر اوستونده یراقدن
کورنگان صو کبی جلتراب
توغان شی، خیالی صردن عبارت.
«سراب» ایسکی تروکیچه ده «صاغیم»
حاضر «الغم صالحم»، روسچه
«Миражъ» دیب یورتوله در.
بو حالت: اسسی لهنگان
هواء طبقه لری ایله اسسی لهنگان
هواء طبقه لری آرقلی اوزغان
شعاعات شمس نک انکسارندن
حاصل بولادر، دیلر.
الآل والآلات: چادر آغاجلری.
الآ الجبل: أطرافه ونواحه.
الآ کل شیء: شخصه.
الآلاء [جمع]: نعمتلر. مفردی
«الی» ذکر ایدلدی.
الآلاف [جمع]: مغلر. مفردی
«آلف» کیله در.
الآلام [جمع]: مفردی «آلم»
ذکر ایدلدی.
الآمة [میم شده سز فتحه ایله]:
اوچوزلق، آرزانچلیق طورموشده
کیضلک. یاغور-عیب و کیمچیلک
بالا کندکینه تاغلغان یا که
باغلانغان چوبرهک.
الآن: کشی آنک اچنده بولغان
وقت، حاضر وقت. بعض وقتده

- لام تعریفك همزه سنی حذف
ابدوب «لأن» روشنده بورو
تولر. (بو كونده عربلر «بو
وقتچه»، «هلی گهجه» دیهچك
بیرده «لِحَدِّ الْآنِ» دبلر. «الی الآن»
دیولسهده شولوق معنی ده بولادر.)
الْآنِيَةُ [فاعل]: «انی» لفظن
قاراخز.
تَسْتَفِي مِنْ عَيْنِ آئِيَةٍ: من عين
متناهیة فی شدة الحرارة.
الْأَهْل [فاعل]: خانون وبالا-
چاغاسی بولغان كشی.
الْآهِنُ [فاعل]: قولده بولغان
مال.
الْآهِنَةُ [جمع]: خورماصا باقلری.
مفردی «اهان» کیلدر.
الْآيَةُ ج آيٍ وَأَيَاتٌ: علامت-
عبرت - شخص - جماعت ---
طنش ایله آرالر آبورلغان
قرآن سوزلری. (بر طشندن
ایکنچی طنشغهچه بولغان مقدار که
بعض ابر جمله و بعضا بر نیچه جمله دن
عبارت بولادر.)
الْأَثَامَةُ [اقامه وزنده]: طول
خانون آلمق.
أَثَامَ الرَّجُلِ امْرَأَةٌ: تَرَوَّجَهَا
أَيُّمًا.
الْأَبَاءُ [كسره. مص]: نیری
ایلمك.
الْأَبَارُ [كسره. مص]: قیو
قازیمق.
الْأَبَاسُ [كسره. مص]: فقیرله-
نمك - چیتون حالگه نوشمك.
الْأَبْتَانُ [كسره. مص]: بر
فهرگه قرار بیرمك - بر نرسه نی
- كيسمك - اوزمك - بر اشئ
اشلمك قيلمق - خاتوننی قایتاروب
آلماز روشجه آبروب یارمك -
روزغه کیچدن نیت قيلمق
بر آدمنی سفر یونچونمك - لازم
قيلمق.
أَبَتَّ الرَّجُلُ الشَّيْءَ: فَطَعَهُ.
أَبَتَّ يَمِينَهُ: أَمْضَاهَا.
أَبَتَّ طَلْقَهَا: طَلَّقَهَا طَلْقًا بَائِنًا
غليظًا.
الْأَبْتَارُ [كسره. مص]: خیرسر
قيلمق.
الْأَبْتُ [كف]: بيك يامان
بوزوق كشی.
الْأَبْجَاحُ [كسره. مص]: شاد-
لاندرمق.
الْأَبْجَارُ [كسره. مص]: فقیر-
لك صوكننده بابومق و شول
بابلق ایله بوزوق بولغه كرو-
رگه باقنلاشمق.
الْأَبْجَالُ [كسره. مص]: كفايت
ایتمك - بر نرسه ایله شادلانمق،
قووانمق.
الْأَبْجَاحُ [كسره. مص]: صالغن
جیل، صو هوا یاكه كوب
فچقرو تاوشی قارلدرمق.
أَبْجَه الصَّيْحُ: جَعَلَهُ أَيْحَ.
الْأَبْجَاءُ [كسره. مص]: حیوان
آروب بورودن توقالمق.
أَبْجَتْ عَلَيْهِ دَابَّتُهُ: أَعَيْتْ وَوَقَفَتْ.
الْأَبْجَارُ [كسره. مص]: آغزنی
ایسله ندرمك.
الْأَبْخَاقُ [كسره. مص]: بر
آدمك كوزن چقارمق.
الْأَبْخَنَانُ [اسوداد وزنده]:
بو قولامق - بو قودن توروب
- آیاقغه باصمق. (ضد) - صوزلمق.
أَبْخَنَ الرَّجُلُ: نَامَ
الْأَبْخَنَانُ [اقشعرار وزنده]:
اولمك، جان چقمق - صوزلمق.
الْأَبْخُدَاءُ [كسره. مص]: بر
آدمك بوی اوسوب بیتمك -
زورایمق.
أَبْخُنْدَى الشَّيْءِ: عَظْمَ.
الْأَبْدَاءُ [كسره. مص]: بالانك
بر قات قیولغان نشلری باخادن
چقمق - طهارت بوزمق، حاجت
اونامك.
الْأَبْدَادُ [كسره. مص]: یارانما-
غان بر نرسه اوستینه اوزاق
قاراب تورمق - هدیه و بولهك
بیرمك - تیوشلی آدملرگه الو-
شلرن، پایلرن تاراتمق - قول
صوزمق.
الْأَبْدَارُ [كسره. مص]: تولغان
آی باقسنده بورومك - خورما
قرارمق - بیتمك اوسووندن
قورقوب آشغوب یتیم مـالن
آشامق.
الْأَبْدَاعُ [كسره. مص]: صوقمق.
قینامق -- یاخا اش اشلمك --
واجب قيلمق - قرار بیرمك -
بر آدمك حیوانی آرومق،
(صوگهی معنی نی مجهولاً کیلروله.)
أَبْدَعُ بِالرَّاحِبِ [مجهولاً]:
كَلَّتْ راحلته.
أَبْدَعْتُ حِجَّةً فُلَانٌ [مجهولاً]:
أَبْطَلْتُ.
الْأَبْدَالُ [فـتـحه. جمع]: بیر
بوزنده، الله تعالی نك یاخشی
قوللری، مفردی «بیدیل» کیلدر.
(برسی وفات بولسه آنك او-
رینه ایکنچی سی ایرشوب ترغانغه

کوره «بدیل» دیولنگان دبلر.)
 • الابداء [کسره. مص]: نه شه کی
 سوز نه یتمک.
 • اَبْدَأُ الرَّجُلُ: تَكَلَّمَ بِالْبَدْيِ.
 • الابْدُقْرَارُ [کسره. مص]:
 نارالمق، طوزمق.
 • النَّاسُ ابْدَقُوا: بَدَدُوا وَتَفَرَّقُوا.
 • الابْدَامُ [کسره. مص]: شتمک.
 • الابْرَاءُ [کسره. مص]: توفراقه
 بوبالمق - آورلانمق.
 • الابْرَاتُ [کسره. مص]: بر آدم
 اوزینک اشله ی ترغان اشده
 بیک استا بولمق.
 • الابْرَاتُ [فتحه. جمع]: استا
 بول باشچی لر. مفردی «برت»
 کیله.
 • الابْرَةُ [کسره] ج اِبْرٌ وَاِبْرًا:
 ابنه.
 • رَأْسُ الْاِبْرَةِ: ابنه اوچی. (صانچه
 ترغان بیروی.)
 • مَسْمُومٌ الْاِبْرَةُ: ابنه کوزی. (بب
 اونکاز لنگان بیروی.)
 • اِنَّ فُلَانًا لَدُوْ اِبْرَةٍ: لَدُوْنِمِهْ.
 • الْاِبْرَارُ [شدادوزنده]: ابنه چی -
 قارا فورغاشین. Свинець
 • الْاِبْرَاتُ [فتحه]: تیگزوبوشاق
 بیرلر. مفردی «برت».
 • الْاِبْرَاجُ [کسره. مص]: کورکام
 بالالر نوغدرمق.
 • الْاِبْرَجُ [فتحه]: کورکام
 ماتور. مؤنثی «برجاء» کیله.
 • الْاِبْرَاحُ [کسره. مص]: الو -
 غلامق، صیلامق - بر نرسه نی
 اورنندن طابندرمق - بر اشده

افراط قیلیمق.
 • اِبْرَحُ فُلَانٌ فُلَانًا: اَكْرَمَهُ
 وَعَظَّمَهُ.
 • مَا اِبْرَحَ هَذَا الْاَمْرَ [فعل
 تعجب]: مَا اَعْجَبَهُ.
 • الْاِبْرَحُ [فتحه]: چیتونراک -
 قاطیراق.
 • الْاِبْرَادُ [کسره. مص]: صالحن
 صو اچرمک - ضعیفله ندرمک.
 • الْاِبْرِدُ [کسره] وَالْاِبْرِدَةُ:
 صووقلق.
 • الْاِبْرَارُ [کسره. مص]: بر آدمی
 آنظنده تورغوزمق، توغری
 چغارمق - کوبایمک - بالالری
 کوب بولمق - جیگمک، غالب
 بولمق - یاخشیلق قیامق - قرو -
 بیبرگه چغارمق.
 • سَامُ اِبْرَصٍ ج سَوَامٌ اِبْرَصٍ:
 آغولی زور کهلته جلان.
 • الْاِبْرَاصُ [کسره. مص]: اِبْرَصٌ
 بِالْاِ تَوْغَدْرَمَقِ.
 • الْاِبْرَغَشَاشُ [کسره. مص]:
 آورو دن ترلمک.
 • اِبْرَغَشَ الرَّجُلُ: بَرَأْمَنْ مَرَضَهُ.
 • الْاِبْرَاقُ [کسره. مص]: اور -
 کونمک - باشن صوقمق - بولوط
 یاشامک - ماتورلانمق.
 • الْاِبْرَنْشَاقُ [کسره. مص]:
 آغاچ چهچهک آتمق - شادلانمق.
 • اِبْرَنْشَقُ فُلَانٌ: سُرٌّ وَفَرِحَ.
 • الْاِبْرَنْقَاشُ [کسره. مص]: بیر
 یوزی یاشارمک - ماتورلانمق -
 شادلانمق.
 • الْاِبْرَاهُ [کسره. مص]: غالب
 بولمق.

• الْاِبْرَهُ [فتحه]: آورو ایله توسی
 اوزگارگان آدم طازاروب
 ماتورلانمق. مؤنثی «برها»
 کیله در.
 • الْاِبْرَاءُ [کسره. مص]: کونارمک.
 • الْاِبْرَاقُ [کسره. مص]: توه
 سوت بیرمک.
 • الْاِبْسُ [فتحه]: اویاطقه قالد -
 رورلق اش - تیگوزسز اویصو
 بیر.
 • الْاِبْسُ [غرا]: نه شه کی خاتون.
 • الْاِبْسَاطُ [کسره. مص]: کیخا -
 یتمک، ایر کیله نمک.
 • الْاِبْسَاقُ [کسره. مص]: توه
 جیلونینه اوزر نوشمک.
 • الْاِبْسَالُ [کسره. مص]: قرو -
 نمق، کیلدرمک - بر آدم اشله -
 گان استی ایله اویاتقه قالمق.
 (صوگهی معنی مجهولا کیله در.)
 • مَا اِبْسَلَهُ [تعجب]: مَا اشْجَعَهُ.
 • الْاِبْسُ [فتحه. ض]: کسب
 ایتمک.
 • الْاِبْشَاشُ [غرا]: جیونتق کشیلر.
 • الْاِبْشُ [شداد وزنده]: کسبلی
 کشی.
 • الْاِبْشَارُ [کسره. مص]: شادلا -
 ندرمق - مطلوبچه حاصل بولغان
 بر اش کشینک یوزن یاقتر -
 توب ماتورلاندروب بیارمک.
 • الْاِبْشَاشُ [کسره. مص]: اوله نلر
 بر برسینه صرماشمق.
 • الْاِبْشَاعُ [کسره. مص]: آش
 کوخلنی قایتارمق.
 • الْاِبْشَاعُ [کسره. مص]: بر
 آز یاغور یاغدرمق.

- الابصارُ [فتحه]: مفردی «بصر»
ذکر ایدلدی.
- الابصارُ [کسره. مص]: غافل
آدم غفلتدن اویغانوب توغری
بولغه کرمک - بصیره باغلامق.
- الابصاقُ [کسره. مص]: صارق
سوت ایندرمک.
- الابضاضُ [کسره. مص]: بر
آز نرسه بیرمک.
- ابصُّ فلانٌ لفلانٍ: أعطاهُ شیاً
قابلاً.
- الابضاعُ [کسره. مص]: قا-
ندر مق - طاوار بیرمک.
- الابضاءُ [کسره. مص]: بو-
آدمنک حیوانی آغر بوروشلی
بولمق.
- الابطاحُ [کسره. مص]: بر
بیرنک قاوونی (Дыня) کوب
بولمق.
- الابطاطُ [کسره. مص]: «بطه»
دیدکلر صاوت آلمق.
- الابطالُ [کسره. مص]: آرقلا-
نمق.
- الابطانُ [کسره. مص]:
کوکلده صاقلاب یاشروب
تومتق - بر آدمنی بیک یاقن
دوست کورمک - قولتده فلج
یاشروب صاقلامق.
- الابظرُ [فتحه]: الذی لم یختن.
• الابطاطُ [کسره. مص]: سیمو-
رمک.
- الابدُ [فتحه]: براغراق.
• بعدهُ اللهُ: لعنه.
- الابعاءُ [کسره. مص]: عاریة
بیرمک - ضعیف له تمک.
- الابقاقُ [کسره. مص]: کوبا-
بیمک - بر آدمنک بالالاری کوب
بولمق - بیرنک اوله نلری چقمق -
بر زور یاخشلیق یاکه یامانلق
اشله مک.
- الابقالُ [کسره. مص]: صاقال
چقمق - چغارمق، اوسدرمک -
یاشلیچلر تابمق.
- الابلکُ [فتحنا. ح]: گهوده ایت
ایله طولمق.
- الابقارُ [فتحه]: مفردی «بکر»
ذکر ایدلدی.
- الابقعُ [فتحه]: قولی کیسولگان
چولاق کشی.
- الابلکُ [شد و زنده] ج بک:
خدمتچی بالچی - بیک قاطی
آچلق بل.
- الابلُ [فتحه. ض]: غالب
بولمق - امتناع ایتمک.
- الابلَّةُ [کسره]: دشمانلق.
- الابلَّةُ [فتحنا]: کینه، اوبکه، حقد.
- الابلَّةُ [ضمه]: آغرلق - ایگونلرگه
ایریشان آفت.
- الابلَّةُ [ضمنا. لام شده ایله]: ایکی
طاش آراسنده به نچلوب صوخره
اوستلرینه سوت سالونغان خور-
مالر - قوم و قبیله.
- الابلُ [فتحنا]: باشل اولدن.
• الابلُ [کتف]: ایتلهچ.
- الابلادُ [کسره. مص]: شهردن
چغارمیچه تومتق - بر حوض
استعمالدن طاشلانمق - آبدرامق.
- الابلاطُ [کسره. مص]: بهیله نوب
جوده نوب صورامق.
- ابلفتُ الیه: فعلتُ به مابلغُ به
الأدی والمکروه البلیغ.
- الابلأقُ [کسره. مص]: ایشکنی
بتونلهی آچوب قویمق - بتونلهی
یابوب قویمق. (ضد)
- الابلألُ [کسره. مص]: غالب
بوامق - بر آدم بوزوقلغی ایله
بتون خلقتی عاجز قیلمق - کیتوب
یوغالمق.
- الابلأمُ [کسره. مص]: ایرنلر
ششمک - سوزدن توفالمق.
- الابلُمُ [فتحه]: واق بالقلر.
• الابلیمُ [کسره. بال، Медь -
عتبر. Амбара]
- الابلنقاعُ [کسره. مص]: آچلق -
یاقترمق - قایغو تارالمق.
- الابلنقاقُ [کسره. مص]: بول
آچق بیلگولی بولمق.
- الابلَّةُ [فتحه]: هر کمنی باخشی
دیب اولیلی ترغان واوز حالی
ایله گنه مشغول بولغان آق وپاک
کوکلی کشی. مؤنثی «بلهها»
و جمعی «بلهه» کیلدر. («اکثر
أهل الجنة البلهه» دیکان حدیث
شریفدن شوندای باخشی آدملر
مراد بولسلر کیرهک.)
- الابلججُ [کسره. مص]:
یاقترمق.
- الابلیأقُ [کسره. مص]: بر
حوان آق ایله قارا چووار
بولمق.
- ابنُ الأرضُ [فتحنا]: قیلغو
بیرگه چقغان اوله نلر.
- ابنُ بجدتها: «بجده» لفظن
قاراخز.
- ابنُ بحنه: قامچی. Нагайка
• ابنُ بطنه: قورصاق طولتروندن

باشقه قابغوسی بولماغان پەس
 کشی. (بوخا) ابن فرجه» دیماسده
 بار.)
 •ابن بَغِيَّة [بفتح الباء و كسرهما]:
 ابن زينة.
 •ابن ذُكَّاء: طاك.
 •ابن الطُّود: طاودن نه گارگان
 زور طاش.
 •ابن مَدِينَة: شهرنك ابك بلملى
 آخلى كشى سى.
 •ابن يَوْمَة: كيلهچك كونلرنى
 قايفيرتملى نرغان كشى.
 •الابَّوَاءُ [كسره]: آتالى.
 •أَبُو الْأَبْرَدِ وَأَبُو الْأَسْوَدِ: نمر.
 Леопардъ
 •أَبُو الْبَدَوَاتِ: كوب اولى
 فكرلى كشى.
 •أَبُو بَرِيصٍ: كهكە بلان.
 •أَبُو الْبَشْرِ: آدم.
 •أَبُو جَابِرٍ: ايكمك، كومهچ.
 •أَبُو جَعْدَةَ: بورى، Волкъ
 •أَبُو الْحَارِثِ: آرسلان.
 •أَبُو الْحَصِينِ: نولى، Лисица.
 •أَبُو الْمَرْأَةِ: زوجها.
 •أَبُو هَيْبَةَ: آنا باقا.
 •الْأَبْيَضُ [فتح] ج بَيْضٌ: آق
 نوسلى نرسه - هر كم آخللارلى
 آچق سوز - يامان اش ايله
 بوزى بوبالماغان آق وپاك
 كشى - قوش بولى بوينده بولد-
 وزلر. مؤنثى «بَيْضًا» كيله در.
 (نوسى آق معنى سى ايله «رَجُلٌ
 أَبْيَضٌ» دبوب نه يولگان كى

اوباطقه قالماغان، بوز صوى
 نوگلمگان معنى سى ايله ده «رَجُلٌ
 أَبْيَضٌ» ياكه اضافه ايله «فُلَانٌ
 أَبْيَضُ الْوَجْهِ» ديوله. شولا بوق
 شول معنى لرده «فُلَانَةٌ بَيْضَاءُ»
 و«فُلَانَةٌ بَيْضَاءُ الْوَجْهِ» ديوله در.)
 •أَبْيَضٌ خَالِصٌ: هيچ بر باسقه
 نوس قاتشماغان آق نرسه.
 •أَبْيَضٌ وَاضِحٌ: آچق آق نرسه،
 چم آق.
 •أَبْيَضٌ يَفِيقٌ: فار كى آق
 نرسه (آيياق نرسه).
 •الْمَوْتُ الْأَبْيَضُ: ابوده آخسردن
 اولو. (قورال ايله قانلى اولومگه
 «الْمَوْتُ الْأَحْمَرُ» ديهلر.
 •الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ: طاك
 ياقيتسندن كىابه. (كچق قاراخغو
 سندن «الْخَيْطُ الْأَسْوَدُ» ديب
 كىابه ايدوله در.)
 •الْأَيْبِيُّ [غنى وزننده]: آشاودن
 اچودن ياكه باشقه بر اشدن
 باش نارتقان آدم - نه شه كى
 اشلردن اوزن اوزى صاقلا-
 غان پاك و آرو كشى. مؤنثى
 «أَيْبِيَّةٌ» كيله در.
 •الْأَيْبِيُّ [اقامه وزننده]: آنو-
 قلامق - حاضر له مك - نقد بر
 ايتمك.
 •أَيْبِيَّةٌ: الله له كذا: هياه و قدر له.
 •أَيْبِيَّةٌ: له كذا [مجهولاً]: قدر له.
 •الْأَيْبِيُّ [كسره. مص]: كوز
 ايارتمك، قاراب قالمق - طايان
 ايله صومق.
 •الْأَيْبِيُّ [كسره. مص]: طولترهق-

جايهين بيك قاطى نارتمق.
 •الْأَيْبِيُّ [كسره. مص]: الايفاء-
 ايتكوز بالا نوغدرمق.
 •أَيْبِيَّةٌ الْمَرْأَةُ: وَضَعَتْ أَيْبِيَّةٌ
 فِي بَطْنِ. (بونداى خاتونغه
 «متمم» ديوله در.)
 •الْإَيْبِيُّ [كسره. مص]: ضعيف-
 له ندرمك - هلاك ايتمك.
 •أَيْبِيَّةٌ اللَّهُ: اهلكه.
 •الْإَيْبِيُّ [كسره. مص]: اشدن
 نوقتامق، اشلهودن نارتمق.
 •أَيْبِيَّةٌ فُلَانٌ عَنِ الْأَمْرِ: انتهى
 وناخزغنه.
 •الْإَيْبِيُّ [كسره. مص]: بر آدم
 اوستنده بولغان بورچ ياكه
 اشنى ايتكى آدم اوستينه كوچرمك.
 •الْإَيْبِيُّ [فتح]: خدمت و ياردم
 ايدوچى ايارچنلر. مفردى «بَيْعٌ»
 كيله در.
 •الْإَيْبِيُّ [كسره. مص]: بر آدمنى
 عشق و محبت آوروغه صابشد-
 رمق، بيمر مك.
 •الْإَيْبِيُّ [كسره. مص]: قايفوغه
 صالحق.
 •الْإَيْبِيُّ [كسره. مص]: نغتمق.
 •الْإَيْبِيُّ [كسره. مص]:
 سه ليره مك، نه لسر مك.
 •الْإَيْبِيُّ [كسره. مص]: بر آدمگه
 آلما بيمر مك.
 •الْإَيْبِيُّ [كسره. مص]: بر اشنى
 كيلوشدروب و توشلى بيرلرن
 كامل يتشدروب نق و طازا
 ايدوب اشله مك.
 •الْإَيْبِيُّ [فتح]: طورموش

• الأَجَوَقُ [فتحه]: فالون موبولنی کشی.
 • الأَجْهَادُ [کسره]: بوطالمق.
 • الأَجْهَارُ [کسره]: اعلان ایتمک.
 • الأَجْهَاشُ [کسره]: آشوقدروق.
 • الأَجْهَاضُ [کسره]: طایدریق.
 • الأَجْهَرُ [فتحه]: طولی گوده لی ماتور یوزلی کشی قویاش باقی سنده کوزلری کورمای تورغان کشی. قلی کوزلی کشی Косо-глазый مؤنثی «جَهْرَا» کیله.
 • الأَجْهَمُ [فتحه]: به سز کشی -- آرسلان.
 • الأَجْبَاجُ [کسره. مص]: آکسز دن ظاهر بولمق. کوتارلمک.
 • الأَجْبِي [فتحه]: بیک یامان کشی.
 • الأَخْتِمَامُ [کسره]: کیسملک.
 • الأَجْجَامُ [کسره]: آغه کینمک (ضد)
 • الأَخُّ [فتحه. ض]: بورو- چیلرنک آباق ناوشلری ایشودلمک.
 • الأَحَدُ [فتحنا. ح]: عهد ایتمک.
 • أَحَدِي الأَحَدُ: بیک زور یامان اش.
 • الأَحَدُ [فتحنا]: بر- بالغز. مؤنثی همزه نك کسره سی والف مقصوره ایله «أَحَدِي» کیله در.
 • بو کلمه اصلده «وَحَدٌ» بولوب صوکره واونی همزه گه آلودش- روب «أَحَدٌ» باصالغان.
 • بو لفظ الله تبارک و تعالی گه اسناد ایدلگانه، و «أَحَدٌ وَعَشْرٌ» ون «أَحَدِي» کیب اسم عددلر ده «وَأَحَدٌ» لفظینه موافق بولوب کیله در.

بوندن باشقه اورنلر ده آرالر نده بر آز آیورما بار. «اللَّهُ أَحَدٌ» و «اللَّهُ وَاحِدٌ» نه بتوله در. شولابوق «أَحَدٌ وَعَشْرُونَ» «وَاحِدٌ وَعَشْرٌ» ون معنی سنده در. اما «رَجُلٌ أَحَدٌ» و «دِرْهَمٌ أَحَدٌ» دیمک یارامی «رَجُلٌ وَاحِدٌ» و «دِرْهَمٌ وَاحِدٌ» دیمک تیوش بولادر. نفی اورننده یا که اضافه اید- لگانه «أَحَدٌ» استعمال ایدوله. مثلاً «لَمْ يَجِي أَحَدٌ» و «جاء احدهم» دییوله در. عمومی مراد بولغانده «لَمْ يَجِي أَحَدٌ» نه بتولمیدر. شولا- بوق اضافه دن باشقه «جاء أَحَدٌ» دیمک نه بتولمی، بلکه «جاء وَاحِدٌ» دییوله در.
 بعضلر: «أَحَدٌ» ایله «وَاحِدٌ» آراسنده ایکنچی تورلی آیور- ماده بار دیگانلر. «وَاحِدٌ لَفْظُهُ» ان شاه الله تفصیل ایدلور.
 «أَحَدٌ» لَفْظِيكَ جمع صیغسی بوق، «أَحَادٌ» کلمه سینک مفردی «وَاحِدٌ» دیله ر. شاهد نك جهمی «أَشْهَادٌ» کیلنگان کیبی بولادر.
 بعضلر: «أَحَدٌ» نك جمعی «أَحَادٌ» دیلر.
 بونك مؤنثی بولغان «أَحَدِي» کلمه سی اضافه یا که عطفدن باشقه استعمال ایدولمی «هِيَ أَحَدِي» دییورگه یارامی «هِيَ أَحَدًا هُنَّ» دیگان کیبی اضافه ایله گینه یا که «أَحَدِي وَعَشْرُونَ» کیبی عطف ایله گینه کیلنروله در.
 • أَحَدٌ عَشْرٌ: اون بر. (بویله مذکورلر ده کیله. مؤنلر ده «أَحَدِي» عشره» دییوله در.)
 • أَحَدٌ وَعَشْرُونَ: یکریمی بر. (مؤنلر ده «أَحَدِي وَعَشْرُونَ» دییوله در.)
 • يَوْمُ الأَحَدِ: یکشنبه کون.
 • أَحَدِي بَنَاتٌ طَبَقٌ: دایهه — بلان.
 • أَحَادٌ [غرا]: برور، برره معنی- سنده. «جاءوا أَحَادًا» «جاء واحداً» و عدل سیلی غیر منصرف) (وصف و عدل سیلی غیر منصرف)
 • جِئِنِ أَحَادًا: جئن واحده واحده.
 • الأَحْدَانُ [ضمه]: برلر. مفردی «وَاحِدٌ» کیله در.
 • الأَحْرَاتُ [کسره]: آرقلاند- روق.
 • الأَحْرَاجُ [کسره]: حوام قیلمق.
 • الأَحْرَارُ [کسره]: صوصاتمق.
 • الأَحْرَازُ [کسره]: بر نرسه نی قولغه اله کدرمک، قولغه کرتمک- صاقلامق.
 • الأَحْرَاقُ [کسره]: یاندریق- هلاک قیلمق- ره نجوتمک.
 • الأَحْرُ نَجَامٌ [کسره]: بر اش اشلر گه اوبلاغان صوگ فکردن قایتمق- آدم یا که حیوانلر بر بر اوستلی کیلوب چولشمق.
 • الأَحْرُ نَقَاشٌ [کسره]: آچو ایله قابارمق، اورولمک.
 • الأَحْقَابُ [کسره]: بالان آباق بورو تمک.
 • الأَحْقَابُ [فتحه]: بیک کوب یلر. مفردی «حَقْبٌ» کیله در.

• الأَحْيَانُ [فتحه]: وقتلر. مفردی
 «حین» کیله در. (بو کلمه نصب
 ایله «أَحْيَانًا» ره ووشنده کیلوب
 قای بر چاقده (بعض وقتده)
 معنی سینی آخلاتادر.)
 • الأَحْبُوطُ [ضمه]: دینگر
 حیوانلرندن آختاپود دبدکلری
 حیوان.
 • أَح: آه. واه ناوشلرندن.
 • الأَح [فتحه]: شاقشی.
 • الأَحْدُ [فتحه. ن]: ضعیفله.
 ندرمک.
 • الأُخُوذَةُ [ضمنا ش]: سوت
 آچیمق.
 • الأَخْدُ [فتحناح]: کوز آورامق.
 • الأَخْدُ [فتحه] ج أَخْدَانُ: زور
 چقور، باز.
 • الأَخَا [عصا] وَالأَخُو [فتحه]:
 «اخ» کبی فارداش معنی سنده.
 • الأَدَبُ [فتحه] وَالأَدَبُ [کسره]:
 ایسی کیتارلک اش.
 • الأَدُّ [فتحه. ن]: کیدوب
 یوغالمق - توه او کورمک - صو-
 زمی - قاطی و تیز بورومک.
 • الأَدُّ [فتحه]: کوچ، قوه - جیغو،
 غالب بولو.
 • الأَدُّ وَالأَدَّةُ [کسره]: عجب.
 • الأَدْمُ [فتحه. ض]: تیرینک
 جونلرن آلوب کون و سخیان
 ایدوب ایله مک.
 • الأَدِي [غنی و زنده]: بر اش
 ایچون حاضرلک، کیره مک
 یارق — سفر — آز.
 • مَالٌ أَدِيٌّ: مَالٌ فَلِيلٌ.

• الأَدُّ [فتحه. ن]: کبسمک.
 • الأَذَانُ [تنیه]: اذان ایله قامت.
 • الأَرْبُ [ضمه]: داهی لک - باخا
 نوغان بقی.
 • الأَرَبَةُ [فتحه]: دورت. (معنی-
 سنده اسم عدد. بولفظ مذکره.
 لرده بوریدر. مؤنثلرده نانی
 حذف ایدوب «ارب» کیله در.)
 • أَرَبَةٌ عَشْرٌ: اون دورت.
 (بو مذکرلرده. اما مؤنثلرده
 «أَرْبَعٌ عَشْرَةٌ» کیله در.)
 • الأَرَبُونَ: قرق. (مذکر
 و مؤنثلرده بردای کیله در. نصب
 و جر حالنده «أَرْبَعِينَ» کیله.)
 • أَرْبَعُ مَاءٌ: دورت یوز.
 • أَرَبَةُ الأَف: دورت مک.
 • مَدَوَاتُ الأَرْبَعِ: دورت آباقلی
 حیوانلر.
 • الرِّيحُ الأَرْبَعُ: دورت
 یاقدن ایسکان جیللر.
 • الأَرْبَاعُ [کسره. مص]: بر اش
 بر بویدن دورت فات اشلمک.
 • الأَرَجُ [فتحناح]: قایمی ایر-
 شکان کشیلر آی وای ایدوب
 قچقر شوب یغلاشوق.
 • الأَرْدَوَارُ [ضمه]: یاز و ناقبالری
 باصار ایچون کیتنه ترغان قارا
 طاش. («تخته» لفظن قاراخز)
 • الأَرُّ [فتحه. ن]: قومق، سورمک-
 او ط یا قیق - طاشلامق - جیغوب
 قچقرمق.
 • الأَرَّةُ [کسره]: او ط.
 • الأَرَارُ [کتنا]: سانچکلی چیق.
 • الأَرْسُ [فتحه. ض]: ایگونچی

بولوق.
 • الأَرْسُ [امیر و زنده]: ایگونچی.
 • الأَرْفَى [ضمه]: بیر لر اولچاوی
 مه نرس.
 • الأَرْفَانُ [کسره]: قزل آغاچ.
 • الأَرَكُ [فتحناح]: بر اورندن
 کیتما بیجه تورمق.
 • الأَرْمُ [فتحه. ض]: باغلامق -
 حیوانلر تشری ایله بیردن
 اولهن بولقوب اوزوب آلمق.
 • الأَرْمُ [فتحناح]: بتمک، فانی بولمق
 • الأَرْمَةُ [ضمه] ج أَرْمٌ وَأَرْمٌ:
 بیلگی - تامغا - مایاق.
 • بعَادِ أَرْمٍ ذَاتِ العِمَادِ: بو آیه
 کریمده «ارم» «عاده» لفظندن
 بدل، عاد قیله سینک بورونقی
 اسم یا که لقب لردن دیلر.
 • الأَرْمَامُ [کسره]: سوزدن
 توقامق، سکوت ایتمک - بر
 نرسه که کوخل کیتمک -
 چرمک، طوزمق - سوباک
 جیلوک ایله طولمق.
 • كَيْفَ تَعْرِضُ صَلَاتِنَا عَلَيْكَ
 وَقَدَّارَمْتِ: اصحاب رضی الله
 عنهم نك رسول الله صلی الله
 علیه وسلم گه خطابا نهیتکان
 شوشی سوزلر نده «أَرَمْتِ» دینگان
 سوزلرن مطالعه ده علماء لغت
 بر نیچه تورلی احتمال ذکر
 ایتلر. (۱) «أَرَمْتِ» ضربت
 و زنده، اصلده أَرَمْتِ بولوب
 «أَرَمْتِ» دن آلونغان مفرد مذکر
 مخاطب صیغه سی. لیکن «احساس»
 دن آلونغان «أَحْسَنْتِ» صیغه سن
 «أَحْسَنْتِ» ره ووشنده، کیتلر لیگان

کبی بونگله بیرنجی معینی حذف ایدوب و آنک حرکه سن راغه بیروب «ارمت» رهوشده کیلترگانلر.

(۲) «ارمت» حمدت وزنده، «ارم» دن آلوغان. بوا یکی احتما. لگه کوره «وَقَدْ بَلَّيْتُ، قَتَيْتُ» معنی لرنده بولادر. (۳) «ارمت» بولوب «ارمام» دن آلوغان مفرد مؤنث غایبه صیغه سی. ضمیر سویاکلرگه قابتادر. «وَقَدْ بَلَّيْتُ عِظَامُكَ» معنی سنده بولور. (۴) «ارمت» ضربت وزنده مفرد مخاطب مذکر مجهول صیغه، «ارم» مصدرندن آلوغان. بو احتمالگه کوره «وَقَدْ قُلَعْتُ وَأَخَذْتُ مِنْ بَيْنَا كَمَا يَقْلَعُ النَّبَاتُ مِنَ الْأَرْضِ» معنی سنده بولادر. یعنی: یارسول الله! سین بزنگ آرمزدن - اولهن بیردن بو- لقوب آلوغان کبی - آلوغای بزنگ صلواتلره ز سبکنا نیچک تقدیم ایدلور؟ شوشی دورتیجی احتمالگه کوره خطاب و اسناد ایدلگان فعل اصیایراق و یومشاغراق افاده قیلونغان بولادر، لکن رسول اکرم صلی الله وسلم ننی «نبی مرسل» دیب اعتقاد لرنده نقلق ایله برگه «عبد من عباد الله» دیب تانولرنده ده کامل بولغان اصحاب رضی الله عنهم دن یوقارغی احتما- لدر بویجه خطاب هم استبعاد ایدلمیدر.

«كُلٌّ مِنْ عَلَيْهَا فَاَنْ» و «انك میت وانهم لمیتون» (۵) «ارمت»

أَقَمْتُ وَزَيْدُهُ «ارامه» دن آلوغان مفرد مذکر مخاطب صیغه سی. «ارامه» اوزی، قیر معنی سنده کیله ترغان «ریم» ماده سنندن یاصالغان «قبرگه کریم» معنی- سنده در. بو احتمالگه کوره «وَقَدْ دَخَلْتُ الْقَبْرَ» دیمک بولادر. (ادبیات عربده بدطولی صاحبی استاذ لرمدن برسی، شوشی بشنجی احتمالی ذکر ایته، و مقامه اینک مناسب بولغان بر احتمال دیبه در. لغت کتابلرنده «ارامه» مشتقانی اوچر اتقانم بوق. اما «ریم» لفظینک قیر یا که قیرنک اورناسی معنی- سنده کیلماکی بار. مخاطبینک علوشان و متکلملرنک ادب و تراکلرن نیچکه لهب قاراغانده دورتیجی احتمال ناغن موافقراق نابولسه کیرمک. بولای نیچکه لهب قاراونی، شولوق مخاطب و متکلملر- نک احوال کوز آلدینه کیلتر- وب قاریمه تپوش اش کوریمیم. یوقارغی اوج احتمال نی یاغن احتمال لردن صانیم. نهایت «بلیت، فیت» لرنک استعمال لرنده بر نوع مجازگه ارتکاب ایدلگاندر، دیم. الله اعلم)

• الأَرَانُ [کتنا]: قلیج.

• الأَرَنْ [فتح. ن]: باقتلاشقی- تشله مک.

• الأَزْدِ دِلَافٍ [کسره]: هلاکتکه ایتمک.

• الأَسْتَعْبَاءُ [کسره]: عاجز قیلیم.

• الأَسْتِمَارَةُ [کسره] ح [استمارات]: عربضه کبی نوسلر بازار ایچون بعضی بیرلرن طبع ایدوب حاضر لهنگان کاغز. بلانقه.

• الأَقَّةُ [ضمه]: «اوقه» دیما کله معروف اولچاو.

• أَحَالُ التَّمَلِّ: قورصقه آشاب ترکک ایته ترغان خاص بر حیوان. Муравоѣдъ

• الأَلْتِهَابُ [کسره]: قزوق - شش قزوب آورتمق:

• كُلُّ أَمْرٍ ذِي بَالٍ: کوکل بیروب چنلاب اشلرگه اوبلانغان هر بر اش.

• أَيَّامٌ بَاحُورٌ بَاحُورٌ لَفْظُنْ قَارَاكِرْ!

• أَيَّامٌ بِيضٌ: آبنک اون اوج، اون دورت، اون بیشنجی کیچه لری.

• أَيَّامٌ تَشْرِيقٌ: تشریق لفظن قاراگز!

• أَيَّامٌ عَجُوزٌ: جمر لفظن قاراگز!

ب

• البَطِيخُ الشَّامِيُّ: جوح لفظن قاراگز!

• بِنْتُ لَبُونٍ ج بَنَاتُ لَبُونٍ: اوجنجی باشکه چقغان تشی توه بوطه سی.

• بِنْتُ مَخَاضٍ ج بَنَاتُ مَخَاضٍ: ایکنجی باشکه چقغان تشی توه بوطه سی.

• البَهَارُ [غرا]: اوج بوزرطلدن عبارت اولچاو.

• البَوْصُ [فتح. ن]: تیز و قاطی یورومک.

ت

• التَّبْيَانُ [کسره]: والتبْيَانُ

افتنحه. ص: [بز سوزیا که اش
 هر کم آخلارلق، هر کم بلو-
 رلك رهوشجه آچق بولمق - هر
 کم آخلارلق ایدوب آچق
 و آشکاره قيلمق. (متلاز)
 ثم أرسلنا رسولنا نثري: آندن
 صوڭ رسول لومزنی برسی
 آرتندن برسن یاردک،
 بو آیه کریمهده بولغان «ثري»
 کلمهسی الف تائیت ايله «دعوى»
 وزننده در، که اصلده او ايله
 «وثري» بولوب صوغره واونی
 ناهغه آلوشدرلغان «تواتر»

و «تواتر» کیمی بوده «واحد»
 بعد واحد» معنی سنی آخلانادر.
 بو احتمالگه کوره غیر منصرف
 بولوب تنوبن سز او قولادر.
 بعضر تنوبن ايله «ثري» او قوغاندر.
 بو احتمالگه کوره الف، الف
 تائیت توگل بلکه منصوب ومنون
 بولمق علامتیدر. اصل کلمه
 «ثري» بولادر، که «تواتر» معنی-
 سنده مصدر در. بونکده برنجی
 ناهسی و اودن آلوشدرلغان،
 الك «وتر» بولغان دبلر. آیه

کریمهده «ثري» حال بولوب منصوب
 بولا. «تواترین واحد بعد واحد»
 معنی سنده در.
 (بو قاریده «تواتر» لفظنده
 ذکر ایدلگان برنجی وایکنچی
 معنی لرك هر ایکاوی بو اورنده
 تطبیق ایدوله آلادر. امارسول الله
 صلی الله لیه وسلم نك «لأبأس
 بقضاء رمضان ثري» دیگان حدیثنده
 «تواتر» نك ایکنچی معنی سی غه
 آلورغه یاریدر. الله اعلم)

تم الجزء الاول ويليہ الثاني ان شاء الله.

[Faint, mostly illegible handwritten text in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]